

DBEEDÉ DEE-



Wè Northern: DBEEDÉ DEE- New Testament+

**DBẼẼDẼ DEE-**  
**Wè Northern: DBẼẼDẼ DEE- New Testament+**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wè Northern)

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-12-01

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022  
420bcc8e-229d-5a3a-91bf-a91cc86b40db

## Contents

Matie . . . . .	1
Maku . . . . .	35
Luiku . . . . .	56
San . . . . .	93
Nuudu . . . . .	119
Rome . . . . .	151
1 Korentu . . . . .	167
2 Korentu . . . . .	183
Galasi . . . . .	194
Efesu . . . . .	201
Filipu . . . . .	207
Kolosu . . . . .	211
1 Tesaloniku . . . . .	215
2 Tesaloniku . . . . .	219
1 Timote . . . . .	221
2 Timote . . . . .	226
Titu . . . . .	230
Filemo . . . . .	232
Eble . . . . .	233
Saku . . . . .	246
1 Piei . . . . .	250
2 Piei . . . . .	255
1 San . . . . .	258
2 San . . . . .	262
3 San . . . . .	263
Suidu . . . . .	264
Du'kwla-sawlu . . . . .	266

# -Pɔia" -tu Matie 'tmua

Sesi 'a "ji  
(Luiki 3.23-38)

1 Ka Sesi Klisti -nta Dafidit 'a "ju, o nta Abilaam 'a "ju 'a "ji 'a nison 'ka ka :

2 Abilaam 'wɓe Isaakti, Isaakti 'wɓe Sakobu -wee Sakobu 'wɓ Suida ke oo "dei -wi" ke-.

3 Suida ke oo 'nyno Tama 'wɓe Faresti ke Sera ke-. Faresti 'wɓe Esirom, -wee Esirom 'wɓ Aram.

4 Aram 'wɓe Aminadabu -wee Aminadabu 'wɓ Naason. Naason 'wɓe Salma,

5 -wee Salma ke Raabu 'wɓ Boast. Boast 'wɓe Obedit, Ruiti -ni -mo de.

6 Obedit mo -wɓ Isai -wee Isai 'wɓ Dafidit. Omoo -kpa 'beo.

'Beo Dafidit -no -due' Uri 'a 'nyno 'bn 'de o ke u 'wɓ Salomo.

7 Salomo 'wɓe Roboam -wee Roboam 'wɓ Abia. Abia 'wɓe Asafu

8 -wee Asafu 'wɓ Sosafa. Sosafa 'wɓe Soram -wee Soram 'wɓ Osiasi.

9 Osiasi 'wɓe Soatam -wee Soatam 'wɓ Akast. Akast 'wɓe Esekiasi,

10 -wee Esekiasi 'wɓ Manase. Manase 'wɓe Amoo -wee Amoo 'wɓ Sosiasi.

11 Sosiasi 'wɓe Sekoniasi ke oo 'de 'di -wi" ke- 'de ee" no" tu 'di me Suifu-wi" muu kuonkwla 'de Babiloni -blwa "kpei.

12 Uu 'wɓ kuonkwla 'sasa la -wee Sekoniasi 'wɓ Salatiel. Salatiel 'wɓe Sorobabe

13 -wee Sorobabe 'wɓ Abiudi. Abiudi 'wɓe Eliakim -wee Eliakim 'wɓ Asoo.

14 Asoo 'wɓe Sadoki -wee Sadoki 'wɓ Asim. Asim 'wɓe Eliudi

15 -wee Eliudi 'wɓ Eleasa. Eleasa 'wɓe Matan -wee Matan 'wɓ Sakobu

16 -wee Sakobu 'wɓ Soseu, Madi 'a kuan. Madi -nu, umu -ni Sesi nyu 'a daa Klisti de.

17 De -wɓa 'e Abilaam "kpei -wee -e -jɛɛa Dafidit e, nyu 'a -sroɛ' nyio 'o "ji 'a -puue 'jo -nyiiɛ. De -wɓa 'e Dafidit "kpei -wee -e -jɛɛa Suifu-wi" 'a kuonkwla' mua' 'de Babiloni e, e nte nyio 'o "ji 'a -puue 'jo -nyiiɛ -ke. De -tba' 'o -mo -e -jɛɛa Klisti 'a 'wɓa' a, e nte nyio 'o "ji 'a -puue 'jo -nyiiɛ -ke.

Sesi 'a 'wɓ -po  
(Luiki 2.1-7)

18 Ka Sesi nwa 'wɓson 'ka ka : Madi -nta o de e, u -tee Soseu 'a 'nynti 'bn. 'Kaa uu se sre' due' "kpei -te ke 'su Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' je e -nu u 'je "kwli 'ble.

19 'De Soseu -nta u' -pon' i e, o nte nyio 'dɔe -o. O se e "inti o 'je u' 'nynti dooa-, e me -tu oo -pon o 'je u "i 'tai woo-.

20 O siie ee' to' i naa' 'su, o 'jee Tu'bo Kea 'a "soai due' 'de jajri 'bn, -o -wlu -o -pee ka, -o -na : Soseu, Dafidit 'a "ju, -in -bo to' i pleee 'de Madi 'a -tu' 'bn, de-nue' "ju -oo "kwli u' 'tan i e, Kea 'a -Suu me -ji" 'e u 'bn -wee u 'ble ee' "kwli tu.

21 Ua muɛ "junmouju 'wɓa' -wee -in -je o Sesi nynti -tuu-, e 'de me -ni Nyu 'puui, de-nue' omoo -oo mu oo' 'ce-wi" 'puua' 'de desoon 'kwa.

22 Ta' di tu nuue' -wee wlu Tu'bo Kea 'a wlu 'kwajaa- 'tmua tein' 'je 'o nynti.

23 O wlu' ka 'de-, o 'na : 'Nynta -too a muɛ "kwli 'blea' -wee u 'je "junmouju 'wɓ 'de nyu 'je o Emanie 'daa-. Ee' nynti tu 'de me -ni Kea ke -a -na'.

24 Soseu suan "nyio 'su ka Tu'bo 'a "soai 'da, 'kamoo o nu, -wee o "duo oo' 'nyno Madi 'bn.

25 'Kaa o ke u se ba 'a ku "i bla mamau 'su u' "ju -no je 'wɓ, -wee Soseu -tuu" o Sesi nynti-.

## 2

De 'ijuoun -wɓa 'e 'jru kwea foo e

1 Sesi 'wɓu 'bo Betelem 'de Suida 'de 'beo Erodit 'a no" 'di. Sesi 'wɓa 'su e, de 'ijuoun jru' -uua -cian 'cu-sun 'a -pon' -tu e, uu 'wɓe 'e 'jru kwea foo -wee uu ji 'o Selisalem.

2 'Su uu -teeɛ' nyu i, uu 'na : Suifu-wi" 'a 'beo -o -wɓa' 'de 'wɓ -ni' 'di 'ee -ta ka o ni e-? -A jie o "juoi -gbɛɛa', de-nue' -a -je oo' 'cu-sun' me' 'de 'jru kwea foo.

3 'Beo Erodit 'woan wlu -ne e, e jie o miia, tai' "maa o ke Selisalem -kwɓ -wee' me.

4 'Su o 'kuɛn 'sraa -saun klae' ke ke' wo-saun 'jrui -wee o -tee' uupu i 'de -ta ka Klisti, Kea 'a 'o -tei' je 'wɓu 'de e-.

5 Uu 'na : 'Bo Betelem 'de Suide 'bo o 'je 'wɓu-. 'De de Kea 'a wlu 'kwajaa' cɔɔa 'de ee' -ti' 'bn, e ka :

6 -Mo Betelem -kwɓ, e se -mo se dawon ni 'de Suda 'a -kwɛ -wee' "klu ko-. 'Kaa 'bo -ma -kwɓ tu 'di 'bomo' beo -jea 'ma 'e Israe-koun -je o po' je 'wɓu-.

7 'Su Erodit 'da de 'ijuoun -nu 'me woo-, -wee o -tee' uupu i 'pepe, o 'na : Dɛɛ no" ee' 'cu-sun -tu 'kpa 'e "jei e-? Uu "sie ee' no" 'o 'nynti.

8 'Su o 'na : Ao mu Betelem -wee ao 'je "ju -saan" -no 'o -pon' -ti i -tee' pepe. -Bo ao 'je o 'ja a, -me ao ji 'bn 'tmuu-, 'de 'in 'je o "juoi -gbɛɛa' mu -ke.

9 Uu -kɔa' oo' wlu doin" o poa' 'su e, uu 'kpa -jei'. 'Su 'cu-sun uu 'jea 'jriɛ- 'de 'jru 'a kwea fo o 'de e, e kon uupu 'juoi. E nyntia -ta "ju -saan" nta 'su e nynta i.

10 Uv 'jeea 'cu-sun -ne 'jrie- 'su, 'mva-klaa" 'ji uupu 'un 'e.

11 Uv pa 'e -gbu" 'di, uv jee "jupliie ke o de Madi 'me 'su uv 'siie 'koi- i 'bo o "juoi, -wee uv -gbee' o. 'De uupu kain uba 'bleedi 'i -wee uv uv o -paan" 'jrii. Uv "nyu o 'sani ke -dai'klo ke tu 'a 'ni jre' -ee 'nu nmooa 'e nyu 'mlai e, ee' 'nyu -nu 'mii-.

12 'Su Kea -saa uupu fen' 'de jajri 'di -wee uv 'bo 'e 'beo Erodi o de muue, 'su uv "due -je jre' 'un -wee uv mu uupu 'bli de.

*Kea 'a "soai -saa Sosev fen' -wee o 'je Esipu mu*

13 De "ijuoov -nu mua de 'su e, Sosev 'jee Kea 'a 'soa 'a due' 'de 'nyu' o, o wlu o -pee o 'na : -In -son 'un, -un -je "ju -saan" ke o de 'un "duo- uv ke -un -je 'e Esipu-bla "kpei mu. 'Dem o 'je i -te mamav -bo 'un 'na -un ji dee 'de -un -je de ji, de-nue' Erodi a -pon "ju -saan" 'a 'dba -ko i.

14 Sosev soan 'un 'su e, o "duo "ju -saan" ke o de 'un 'e "mav" -wee o ke uv mu 'e Esipu.

15 'De mo o -te i mamav 'su Erodi je 'me. Ia' di tu nuue' -wee di Kea 'a wlu 'kwajaai 'tmva tein" e, 'de i 'je 'o nyu. Ee' wlu tu 'na :

'In 'da 'ma "ju 'me, -wee o 'wlv 'e Esipu-bla "kpei.

*Erodi 'dba "nynunmainynu mu"*

16 Ka de "ijuoov sea 'de o o de muu -wee uv kpa -jeblv jre' Erodi 'jea kan' 'su, o 'kpa 'cen -wee o dbo nyu 'de Betelem ke -kwle -jie' 'de woi 'dii, 'de uv 'je "nynunmainynu mu" -blea -sun 'soon ke "nynuu pliiie 'dba de-nue', no" -e 'di 'cu-sun 'kpa' 'de "jei -wee de "ijuoov "sia ee' 'nyu 'de o -pee, eme -nao.

17 'Su di "klein Kea 'a wlu 'kwajaai Selemi 'tmva 'de e, i nyu 'o 'e.

18 O wlu' ka 'de-, o 'na :  
Nyv a 'won -too" 'i powlu 'bo Rama. Raseh -a -fin", -va kple uba' "nynuu- de-nue', v se -ti' -kwlv i -tu" -ti 'woon 'de va' "nynuu -mea 'a -ti' 'un.

*Sosev muε Israe-bla "kpei de*

19 Erodi 'me -wee Sosev 'je Kea 'a "soai 'nyu' o 'de Esipu.

20 'De e wlu Sosev -pee ka, e 'na : -In -son 'un, -un -duo" "ju -saan" ke o de 'un ao 'je 'e Israe-bla "kpei de mu, de-nue' nyu -uba -pon "ju -saan" 'a 'dba -ko i 'de e, uv 'mee -we-.

21 Sosev soan 'un 'su, o "duo "ju -saan" ke o de 'un 'e, -wee o 'kpa 'de Israe-bla "kpei -jei".

22 'Kaa ka Asilaisi 'sia 'bo o "bo Erodi -ko o, o 'wain 'su 'bo 'a mua' 'blee oo' faun-, -wee Kea 'tmuv o 'de jajri 'di 'de o mu 'e Galile.

23 O "tie 'o -kwlv due' -ee 'nyu nta Nasaret' 'di. O nu ee' de tu 'me -wee wlu Kea 'a wlu 'kwajaav 'tmva tein" e, e 'je 'o nyu. Ee' wlu tu 'naa :  
Nyv a mu o Nasaret' -i 'daa'.

**3**

*Wlu San Batist' tmva*

*(Mak 1.1-8 ; Luik 3.1-18 ; San 1.19-28)*

1 'De ee' no" tu 'di e, San Batist' nre 'e -puon' bla "kpei 'de Suide -wee oo -tmv Kea 'a -ti'.

2 O wlu' ka o 'na : Ao juo aoa' desavn "i, ao "biie- 'e Kea o de-nue', Kea 'a nyv 'blesun -tee "jri "kpa' po-ti.

3 San mo -oo -ti' Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmv 'de- -wee o 'na :

"Ju -nta 'e -puon' bla "kpei oo' weewlu ka : Ao -sa 'beo 'o -jeblv, ao teen oo' -jeblv -wee' -kwlv.

4 San 'a 'unpaadi o 'blea a, -sen "kpei soo" 'a ku me -nu', -wee o bla nmikuwlv 'di. 'De oo di 'plan-too' ke du 'a 'cna ke-.

5 Nyv -nta Selisalem o, nyv -nta Suide bla -wee' "kpei i o, e ke nyv -nta 'blva- jia' Suden -gbuu -kwlv' i 'dii e, uv -wee' a jie 'de o o.

6 Uva 'woon- uupu 'a disavn "i 'bo nyv -wee' "juoi, -wee San a po uupu "ni "jru 'de Suden -gbuu won.

7 -Ta San a -gbvan 'emu 'su -me Fariseen-wi" o, Sadiseen-wi" a jie 'de o o, -wee o 'je uupu "ni "jru po. 'Su o wlu' 'de uv -pee ka, o 'na : Ao joe 'a "nynuu-, ao 'bo to' inaa ka -bo ao pooe "ni "jru 'su Kea 'a 'cen -ee jia 'wlv aopp "kpei 'me.

8 -Bo aoa' 'kmv poo fai" -me ao to ee' sun, nyv 'je e 'je !

9 Ao 'bo wlv foo' 'un ka : -A "bo -ni Ablaam. To' -ti 'ma 'tmuv aopp-, Kea 'bee' e 'je ao nya -fuun -wee e 'je "soikpi -ni Ablaam 'a "nynuu- 'un uv.

10 -Gbo -pa 'pen i -we- 'bo tu 'a 'sun "kpei sese. Tu "o tu -sea" 'buo 'dae po e, ee muε dbaa' -wee e 'je "jri pooe-.

11 Mo San, "ni me' ma po aopp "jru -wee ao 'je 'kmv fai" poo. 'Kaa "ju -o jia 'bo 'un 'de e, o kmai" o 'je 'un -sii. 'In se oo' 'kwlaibv mu 'a 'de o bu' -sa -ka ni-, -wee ia' kwa 'ble-ti. omv -je ao Kea 'a -Suu ke ne o jaa.

12 O 'blee oo' 'daa- kwa 'de o 'je oo' ko 'un -fun'. O mu ee oo' ko bla -ta iwuaa' 'pepe 'de o 'je oo' ko 'a 'jo -cen' 'bo "jei -tu" -wee o 'je ia' fv "jri po 'de ne -sea' 'mu-ta 'ble 'un.

*Sesi pooe 'ni "jru*

*(Mak 1.9-11 ; Luik 3.21-22)*

13 'Su Sesi 'wlv 'e Galile -wee o ji 'e San o 'bo Suden -gbuu -kwlv' 'de San 'je o "ni "jru po.

14 'Kaa San 'na o se 'won "i-saa no". O wlu' 'de Sesi -pee o 'na : 'Mo -mo' -mo -je

"ni "jru po 'ee, ke nu 'su -mo ji 'no 'mo o e-  
?

<sup>15</sup> 'Su Sesi 'na : -In -bo e wlu 'de tbaa, di  
"klein Kea "sia nyny, -a -ji nu o -wee i 'je 'o  
nyni. 'Su San 'wocn- 'o 'e.

<sup>16</sup> Sesi 'a -nεε -ko' "ni "jru poa, -εε 'wlv 'e  
"nio- 'su jaun kaien won -wee oo 'je Kea 'a  
-Suu i, -εε 'si i 'bo o "kpei ka -gbεε' nta.

<sup>17</sup> 'Su wlu due' -wlv 'e jaun 'di -ε -na : "Ju  
-no nε 'ma -ti' kmaju -o. 'De o 'bn 'bo 'ma  
-kwlbt -wee' poo kn.

**4**

*-Sion' -tten' Sesi i*

*(Maki 1.12-13 ; Luiki 4.1-13)*

<sup>1</sup> E 'wlv 'o mu 'su Kea 'a -Suu kpa Sesi 'de  
-puon" blva "kpei -wee -sion' 'je o desavn  
nva' i -tin'.

<sup>2</sup> Sesi 'bo won 'de 'jru-gbaow 'a kwla  
-nyie ke "mau'w 'a kwla -nyie 'di. 'Su  
'mte- ε nuo'.

<sup>3</sup> 'Bom o nyv desavn 'dipoi 'kpo -pon"  
-wee o wlu o -pee o 'na : -Bo -tn -nt Kea  
'a "Ju ε, -mε -tn -wlv "soikpi -nt -pee i 'je  
-di'pen 'bn-sneε.

<sup>4</sup> 'Su Sesi wlv 'ka 'de -sion' -pee o 'na :  
Wlu -crta' 'de Kea 'a 'sbe 'di ke 'da ka, ε  
'naa : Diide 'e 'su se ε 'bεε- -wee ε 'je nyio  
'kmonta' "nyl, 'kaa wlv "klein -wlv 'e Kea  
'won ε, ia "nyl nyio 'kmonta' mε -ke.

<sup>5</sup> 'Bom o -sion' kpa Sesi 'e Selisalem -kwlv  
'di la 'de o 'jo o 'e Kea -gbu klaa' "jru.

<sup>6</sup> -Wee o wlv o -pee o 'na : -Bo -tn -nt  
Kea 'a "Ju ε, -mε -tn -fi" e -ma -ce' 'de -son.  
'Kaa ε 'crta' ka -ke : Kea a mε εε' "soa-wi"  
'tmva' 'de -ma -ti' -tn -wee sv 'je -un 'sa 'de  
-ma bε se -tiie' i 'de "soukpo "jri.

<sup>7</sup> 'Su Sesi wlv o -pee o 'na : Wlv -crta'  
'de 'fo jre' o ε 'naa : -In -bo "jrii' jeedi nve,  
-tn -bo -ma Tu'bo Kea i -tten'.

<sup>8</sup> 'Su -sion' kpo 'e cru -tean ja "kpei ke'wlv  
-wee o to o 'blva- 'di 'a -pεε ke εε' tu'bodv  
-wee' "klein "i.

<sup>9</sup> 'De o wlv Sesi -pee o 'na : -Bo -tn -sii"  
'kou- i 'bo 'bn "juoi -wee -tn -je 'bn "juoi  
-gbεε' ε, 'ma mε -vn di -nt -wee' "klein  
"nyta'.

<sup>10</sup> 'Su Sesi wlv o -pee o 'na : -In -criie 'bn  
kn -sion' ! 'Kaa wlv -crta' ε 'naa : -Ma  
Kea 'a 'su mε -nt Tu'bo, εmε nyv 'je "juoi  
-gbεε'-, εε' 'su mε nyv 'je "juoi nuv-.

<sup>11</sup> E 'wlv 'o mu 'su -sion' teen Sesi o. 'Su  
Kea 'a "soa-wi" 'kpa Sesi -pon' -wee va "ny  
o diide.

*Sesi -tee oo' dbo 'mε 'de Galie*

*(Maki 1.14-15 ; Luiki 4.14-15)*

<sup>12</sup> Sesi 'woan San Batisv 'a -kaso  
'dimunynv 'sv, o mε 'e Galie.

<sup>13</sup> O 'wlv 'o Nasareti 'mε, -wee o  
mu Kapenaom 'tia', 'bo 'tonie -kwlv' 'de  
Sabilon blva ke Nefotali blva "kpei.

<sup>14</sup> E nu kan' 'mε -wee de Kea 'a wlv  
'kwaajai Esai 'tmva tein' 'je 'o nyny.

<sup>15</sup> O wlv' ka 'de- o 'naa :  
Sabilonblva ke Nefotaliblv -i -bocca' 'e  
'tonie -kwlv' 'de nyv -sea' Suifv nt 'a  
-nt Galileblva 'a 'fo o 'de Suden -gbuu  
'de !

<sup>16</sup> Ia' 'blv- tu -nta 'e kwie 'di ε, um -jee'  
-son' klaa' "jrie-, ε -sn' 'de nyv -uva pleea  
'mea' "kpei.

<sup>17</sup> Eε' no' tu 'di mε Sesi -tee Kea 'a -ti'  
'tmva' -pun'. O 'na : Ao juo aov' dsavn 'i,  
ao "biie- 'e Kea o de-nve', jaun 'di 'a 'bode  
-tee "jri "kpaε po-ti.

*Sesi 'da 'saipovn -nyie'.*

*(Maki 1.16-20 ; Luiki 5.1-11)*

<sup>18</sup> -Ta o nva 'tonie- -nta 'e Galile -kwlv' i  
plea' 'sv ε, o 'jee de 'dinynuu 'scon, Simo  
uva 'daa Pizi ke oo' "dei Ancre, -mε sv  
nε 'sai- poa' 'de 'tonie won, de-nve' sv nε  
'saipovn -o see.

<sup>19</sup> 'Su o 'da svpu 'mε o 'na : Ao ji 'bn kn,  
-wee ka aov -sa' -smii' ε, ao 'je kan' nyiovu-  
-sa, ao 'je 'bn ja-.

<sup>20</sup> 'Bo ε "sri, sv je vva' 'sai- 'bo, sv je 'o  
Sesi 'de bla.

<sup>21</sup> O 'kvan 'o nva ka kputn- 'sv o jee de  
'dinynuu 'scon jrv', Sakti ke oo' de 'di San  
ke-, sv nε Sebede 'a "nynuu -o. Uv ke sv  
'bo Sebede nε vva' 'sai "paa' 'de -kwεε' 'di  
'sv Sesi 'da svpu 'mε.

<sup>22</sup> 'Bo ε "sri, sv je -kwεε' ke sv "bo sie,  
sv ke Sesi je mu.

*Sesi too nyv de -wee o 'boc nyv 'a 'we-*

<sup>23</sup> Sesi a mε Galileblva -wee' "klein  
"kpei- -wee oo too nyv Kea 'a -ti' 'de  
Suifv-wi' "a "jruv 'kun-gbi 'dii. 'De εε' 'blva  
'a 'fo tu o oo 'tmve Kea 'a -poia' -ti -wee  
'wenvun -nta 'e svpu "klu ε, oo 'boc- sv  
-wee' "klein 'a 'we-.

<sup>24</sup> Nyv a 'won Sesi 'a 'nynv 'mε 'de  
Siriblv -wee' "kpei- -wee vva' jo nyv -uva  
-jea 'kle 'de 'we- 'e kpe -tuu"-tuu 'kwa, ε ke  
nyv -siisavn nta 'e 'bn o, nyv -klocca o, nyv  
susu a nva o, -wee oo 'boc- svpu 'a 'we-.

<sup>25</sup> Nyv -tuu"-tuu -kaan Sesi 'de, vva' jrv'  
'wlvε 'e Galile, jrv' wlvε -kwlvε -puue -i -nta  
'e "ni woin' "dii, jrv' wlvε Selisalem, jrv'  
'wlvε 'e Suide, jrv' wlvε 'e 'blva- jia' Suden  
-gbuu 'a 'fo jre' woin "kpei-.

**5**

*Wlv Sesi 'tmva 'de cruv "kpei ε*

<sup>1</sup> -Ta Sesi 'jeea nyv -tuu"-tuu -nu "jrie- 'sv  
ε, o 'ja 'o cruv "kpei -wee o -te i. 'Su oo' klai"  
nynuu 'kpo -pon"

<sup>2</sup> -wee o -te nyv de tooa' -pun' 'de o wlv  
ka, o 'na :

*'Mva nva' -ceen'-*

*(Luiki 6.20-23)*

3 Nyo ka -υb sea δεωων nι 'bo Kea "juoi -υb -jea kan' υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' 'beode -nιa 'e jaυn 'di nιe υppυ 'a δε -o.

4 Nyo -υba -fιn' a, υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' Kea a mυe υppυ -tι' -kwli' i -tu' a'.

5 Nyo -nιa kupeeε' nyo υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' υppυ a mυe 'blua- nε 'blea'.

6 Nyo -υba -wla "isrea 'a -fli i, υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' δε υba -pɔan υba mυe 'jea'.

7 Nyo -υba -jea nyo 'a wεe, υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' Kea a mυe υb 'a wεe 'jea' -ke.

8 Nyo -nιa 'pepe 'de pεe o υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' υba mυe Kea 'jriε- 'jeea'.

9 Nyo -υba -pɔan' pεe 'a blua' i 'bo υb ke υb -ponyio 'nyni nυ 'mba-, δε-nyε' Kea a mυe υb εε' "nynuu- 'daa'.

10 Nyo nyo a -tua' 'kle 'de 'isrε-tι 'υn, υppυ nυ 'mba-, δε-nyε' 'beode -nιa 'e jaυn 'di nιe υppυ 'a δε -o.

11 -Bo nyo a sea aoppυ -creε' -wεe nyo a sea aoppυ 'kle -tu', 'de nyo a sea aoppυ -tι' "kpei bla foo" 'υn 'de 'ma 'nyni 'a -tι' 'υn ε, ao nυ 'mba-.

12 Ao nυ 'mba-, ao 'di nmo wɔn, δε-nyε' aoa' -kei" a mυe "i 'bεεa' 'de jaυn 'di. 'Kamo nyo -tu" Kea 'a wlu 'kwajaayn -nιa tεin' 'kle -ke.

*Tɔn ke -son' ke*

*(Maki 9.50 ; Luiki 14.34-35)*

13 Aoppυ -nι 'blba 'a 'tɔn. 'Kaa -bo 'tɔn -kwε- wɔn 'ee δε nyo 'je nυ -wεe ε 'je wɔn nι ε- ? Ε se nυυdbο 'ble, -mε δε -sia 'o mu mε -nι nyo 'je ε' 'de 'kpaε' 'wla -wεe nyioyυ- 'je ε 'kpei- na-.

14 Aoppυ -nι 'blba 'a -son'. Cru "jru-kwlo se ε 'bεε- ε 'je 'kwla pa.

15 Nyo 'o tba nebi 'de ɔɔ' -crii' ε δε 'jrui, 'kaa nyo a -tee' -ta -tean ja -wεe εε wan 'de nyo 'klein -nιa 'e -gbu' 'di -wee' a 'je i.

16 'Kamo aoa' -son' 'je -sɔn' 'de nyo -wee' "klein 'juoi -wεe υb 'je aoa' kplɔn 'dɔe 'je 'de υb 'je ao "Bo -nιa 'e jaυn 'di 'a 'nyni "i 'bεε-.

*De Sesi 'tmva 'de ke' ε -tι' 'υn ε*

17 'De Sesi 'na : Ao 'bo tɔ' inaa ka 'nι ji' -wεe 'nι 'je Moist 'a ke' ke dι Kea 'a wlu 'kwajaayn tɔɔa nyo i-sa. ε se kan' -mo nι-, 'kaa 'nι se δε i-saa' ji, 'nι jie δε nva'.

18 'Ma 'tmυε aoppυ tɔ' -tι, -ta 'blba- ke jaυn sea -sii ke ε, Kea 'a ke' se δε-saan' ka "kpei 'wli. Nyo se ke 'ε 'sbεjri 'a δε-saan' ka 'bo -sai mamav 'sυ δε ε 'sia 'nyni ε 'je 'o nyini.

19 Εmε -tι nyo -ɔɔ mua ke' 'ε δε-saan' ka i-saa' -wεe -ɔɔ -kɔ nyo a mua 'o 'de blaa', -mε ɔ se δεωων nι 'de jaυn 'di 'a 'beode 'υn. 'Kaa nyo -ɔɔ mua ke' won 'jea' -wεe -ɔɔ -kɔ nyo -wee' 'jea 'o 'de bla ɔɔ mυe δεωων nιa' 'de jaυn 'di 'a 'beode 'υn.

20 'Ma 'tmυε aoppυ- 'mε, -bo aoa' "isrea' se ke wɔ -savn ke Fariseen-wi" 'a -nι "jru 'ja a, -mε ao se 'e Kea 'a kεεma' -kwlo 'di pai 'de jaυn 'di.

*De Sesi 'tmva 'de 'cεn 'ε -tι' 'υn ε*

21 Δε -tmυa' 'de ao "bo -wi" -pee tεin" -wεe ao 'wɔan ε 'na : -In -bo "ku 'dbaa. Nyo -dba "ku ε, nyo a mu ɔɔ' 'pee 'jea'.

22 'Kaa 'mɔ ε, 'ma -a -tmυυ' aoppυ- 'mε, nyo "o nyo -ɔ -kpa 'cεn 'de ɔɔ' de 'di -pee, -mε nyo 'je ɔɔ' 'pee 'je -o. 'De nyo -ɔ -wluu 'de ɔɔ' de 'di -pee -wεe -ɔ -na : -Mo kpeεn' nyo -nɔ ! -Mε -mɔ 'ɔ jei tu 'a 'pee nιe 'je ka-. 'De nyo -jea ɔɔ' de 'di svan 'υn ε, -mε -mɔ nιe 'e nε-gbauo'- -sea' 'mυ -ta 'ble 'υn mu ka-.

23 -Bo -ma sea -ma 'sraa -sade 'bo Kea "juoi kpa -wεe ka -ma de 'di 'bleea -υn 'dii 'de -nι -je ε -kwlo o po ε,

24 -mε -nι -te' -ma 'sraa -sade i 'bo 'sraa-sa' nι, -nι -je de mu -nι -ke -ma de 'di 'je -tι' "kpei- seea kpiun- -wεe -nι -je de ji 'de -nι -je -ma 'sraa- -sa.

25 -Bo nyo poo -υn "kuan 'de kpan-tι 'υn -wεe ɔ ke -nι -je bu' inaa- 'de ao 'je -gba jeυn "juoi mu ε, -mε ɔ ke -nι -bεε' wlu 'υn 'bo -jei' -wεe ɔ je -υn 'de 'pee 'jei 'kwa -tu", 'de 'pee 'jei je -υn -kasogbu ifuoi kwa 'bɔɔ-, 'de -mɔ je -υn -kaso 'di po.

26 'Ma 'tmυε -υn tɔ' -tι -nι se 'e εε' -kaso -tu 'di 'wli mamav 'sυ -nι -je ɔɔ' 'wei -nιa -υn "kpei- wee' 'de tɔ-. Ia' -suuyɔ due' koun -gbai' se 'de -υn "kpei siei.

*De Sesi 'tmva 'de 'nyni δε ke -kooa' δε 'ε -tι' 'υn ε*

27 Ε 'wluu 'o -mɔ ε, Sesi wlu' ke'wle, ɔ 'na : Δε ao 'wɔan tεin' 'de ε, εmε -nι : -In -bo jei' 'jeeε.

28 'Kaa 'ma 'tmυυ aoppυ 'mε : nyo "o nyo -gbvan ɔ "dei 'a 'nyno jei' jri ja -wεe υ pɔoa pεe 'i ε, -mε ɔ -kɔ' va' jei" nιa' mε 'de ɔ pεe o.

29 -Bo -ma dian o jriε nιe "i ε 'je -υn 'de desaυn 'di po ε, -mε -nι -sa εε' "jriε- tu 'de -υn 'kɔn -nι -je ε 'kwla po. -Ma "jriε- due' "i nιa' "paa, ε je -ma nyiojɔ -wee' -gbai' -wεe -nι mu 'e nε 'υn -sii.

30 -Bo -ma diansɔn nιe "i ε 'je -υn 'de desaυn 'di po ε, -mε -nι -cεn εε' sɔn tu 'bo -υn -pɔn" -nι -je ε 'kwla po. -Ma sɔn due' "i nιa' "paa, ε je -nι -ble sɔn 'sɔɔn 'de -ma nyiojɔ -wee' -gbai' 'de ε mu 'e nε 'υn -sii.

*De Sesi 'tmva 'de 'nyno 'kwla -satι 'υn ε (Matie 19.9 ; Maki 10.11-12 ; Luiki 16.18)*

31 Sesi 'na, δε -tmυa' 'de ε, εmε -nι : -Bo nyo -sa 'nyno 'kwla -mε ɔ "nyι υ 'kwla -sasbe.

32 'Kaa 'ma 'tmυυ aoppυ 'mε, nyo "o nyo -ɔɔ 'nyno sea jei" 'je -wεe -ɔ -sυ 'kwla -mε

omɔ -pu' 'de jei' 'jedesaɒn 'di. 'De nyɔ 'o nyɔ -dua' 'nynɔkpao' -saa 'kwla 'ɒn -wee ɔ 'tia 'bli ɛ, -mɛ -mɔ 'jee jei' -ke.

*De Sesi 'tmba 'de -srɛɛnti 'ɒn ɛ*

<sup>33</sup> De -tmɔɔa' 'de ao "bo -wi" -pee ke'wle ao 'wɔan, ɛmɛ -nɪ : -Bo -ɪn -srɛɛn, -mɛ -ɪn -bo wlu fai' pɔɔɛ, de -ɛɛ -srɛɛan' -ɪn -srɛɛan 'bo Tu'bo "juɔi ɛ, -mɛ -ɪn nɔ ɛ.

<sup>34</sup> 'Kaa 'mɔ 'na : ao 'bo -srɛɛn mɔ -wee', ao 'bo jaɒn 'ɒn -srɛɛn, ɛ nɪɛ Kea 'a -teɪn -o.

<sup>35</sup> Ao 'bo 'blva- 'ɒn -srɛɛn, ɛ nɪɛ Kea 'a "kpeinaade -o. Ao 'bo Selisaen -kwɔɔ 'ɒn -srɛɛn, ɛ nɪɛ 'beɔ klaa' 'a -kwɔɔ -o.

<sup>36</sup> -ɪn -bo -ma "jru 'ɒn -srɛɛn, de-nvɛ' -ɪn se ɛ 'bɛɛ- -ma -ɛɛ' 'kpa 'je -ma "mɪjɔ due' kɔɒn -gbai' "pluu- 'de -ɪn -je ɛ kpee-.

<sup>37</sup> Aoa' kɪn nɪ kɪn ! Aoa' 'ɪn- nɪ "ɪn- ! De nyɔ a pɔa 'o ɛ "kpei -mɛ 'wɔɔɛ 'e -sion' 'ɒn.

*De Sesi 'tmba 'de nyɔ de 'nyɪ-tɪ 'ɒn ɛ*

<sup>38</sup> ɔ 'na : Wlu ao 'wɔan teɪn' ɛ 'naa : -Bo nyɔ wa nyɔ "jriɛ- "i ɛ, -mɛ nyɔ wɔ "jriɛ- "i -ke. 'De -bo nyɔ -sa nyɔ 'nynɪ 'wɔn ɛ, -mɛ nyɔ -sɔ 'nynɪ 'wɔn -ke.

<sup>39</sup> 'Kaa 'mɔ 'na -bo nyɔ nɔ ao desaaɒn "jrii ɛ, ao 'bo ɛɛ' kpan -saa. -Bo nyɔ pɔ -ma dian o doun' 'kpa 'ɒn ɛ, -ɪn -to 'e kvan o doun' ɔ 'je 'o 'kpa pɔ.

<sup>40</sup> -Bo nyɔ bla -ɒn -tɪ' "kpei -wee ɔ 'je -ma 'bai 'ɒn "duo ɛ, -ɪn -bo ɔ -je de kaan 'de -ma tae' 'a 'ɒn "duo -tɪ 'ɒn -ke.

<sup>41</sup> -Bo nyɔ -te' -ɒn -klaan" 'kpei, 'de ɔ -te' -ɒn -gbe "jru -wee ɔ ke -ɒn -je -je 'a -to due' 'ɒn na -mɛ -ɪn -kuu dɪ i ɔ ke -ɪn -je -je 'a -to 'sɔɔn 'ɒn na-.

<sup>42</sup> Nyɔ -ɔ -tee' -ɒn de i -mɛ -ɪn -nyɪ' ɔ. 'de nyɔ -ɔ -pɔan' -ɒn de 'kwa kɔvan 'a -kɔ i ɛ, -ɪn -bo ɔ -jriɛ" i-saa.

*De Sesi 'tmba 'de tɔnyɔ 'a -tɪ' kma -tɪ 'ɒn ɛ*

*(Luiki 6.27-28, 32-36)*

<sup>43</sup> ɔ 'na : Wlu ao 'wɔan ɛ 'na : -ɪn -kma -ma -ponyɔɔ 'ɔ -tɪ' 'de -ɪn -je -ma tɔnyɔ 'ɒn 'nyɛ.

<sup>44</sup> 'Kaa 'mɔ 'naa : Ao kma aoa' tɔnyɔ 'ɔ -tɪ', ao pɔ nyɔ -ɔɔa pɔɔa aɔpu -soo' o "diwan. Ao nɔ nyɔ -nyɛa aɔpu 'ɒn de 'dɔɛ "jrii. Ao bae nyɔ -ɔɔa -tua" aɔpu 'kle 'a Kea.

<sup>45</sup> -Wee ao 'je ao "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di 'a 'nynuu- nɪ-, de-nvɛ' ɛɛ faan ɛɛ' 'jru 'mɛ 'de 'diwɔnyɪnɔn ke 'diwɔnɔmɔɒn "kpei. ɛɛ dbaa 'nɪ 'mɛ 'de nyɔ -ɔɔa nva desaaɒn o, nyɔ -ɔɔa nva de 'dɔɛ -wee' 'klein "kpei.

<sup>46</sup> Nyɔ -kma aoa' -tɪ' -bo ao kma -wi" -mɔ 'a 'sɔ 'a -tɪ' 'ee, -mɛ de -ɛɛ -kei' Kea 'je ao -saa ? 'Kamo 'wei-sanyu a nɔ -ke o !

<sup>47</sup> 'De -bo aoa sea aoa' de'di -wi' 'a 'sɔ 'jewlu o pɔ 'ee, -mɛ de -pɔɔa fai' ɛ 'de ɛ- ? 'Mɔ 'na 'kamo nyɔ -sea' Kea juo a nɔ -ke o !

<sup>48</sup> Ao nɪ 'pepe ka ao "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di nɪa 'pepe ɛ.

**6**

*De 'dɔɛ nu-tɪ*

<sup>1</sup> Ao 'bo aoa' dɪ 'dɔɛ nva' toɔɛ 'bo nyɔ "juɔi -wee nyɔ je ɪa' 'kpa pɔ. -Bo aoa sɪ nɔ -wee nyɔ 'je ao -tɪ' o pɔɛ -mɛ ao "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di se ao -kei' -sai 'bode.

<sup>2</sup> -Bo -ma sea nyɔ de 'dɔɛ "jrii nɔ ɛ, -ɪn -bo ɛɛ' ke' i 'jreeɛ ka "jridepɔɔɒn a nva 'de Suifu-wi" 'a "jruɪ 'kɪn-gbi 'dii ke -je woi ɛ. ɔɔa nɔ kan' 'mɛ, -wee nyɔ 'je ɔɔpu -tɪ' o pɔ. 'Ma 'tmɔɔɛ aɔpu to' -tɪ, ɔɔa' -nɪ -kei' mɛ ɔɔa 'jea 'o 'mva-.

<sup>3</sup> 'Kaa -bo -ma sea nyɔ de 'dɔɛ "jrii nɔ ɛ, -mɛ de -ma diansɒn a nva, -ma kvansɒn 'bo ɛ juuɛ.

<sup>4</sup> 'De ka de ɛ -tua' 'kwla, ɛ 'je kan' nɪ-, -wee -ɪn "Bo -bo de nɪ 'e "sran -ɛ -juo ɛ, 'de ɛ 'je -ɒn -kei' -sa.

*De Sesi 'tmba 'de Kea bae-tɪ 'ɒn ɛ*

*(Luiki 11.2-4)*

<sup>5</sup> ɔ 'naa : -Bo aoa sea Kea bae ɛ, ka "jridepɔɔɒn nɪa, ao 'bo kan' nɪɛ. ɔɔa -pɔn ɔɔ 'je inyna Kea bae-gbi 'dii ke -je woi ke -wee nyɔ -wee' 'klein 'je ɔɔpu 'je. 'Ma 'tmɔɔ- aɔpu 'mɛ, ɔɔa' -nɪ -kei' mɛ ɔɔa 'jea 'o 'mva-.

<sup>6</sup> 'Kaa -mɔ ɛ, -bo -ɪn -je Kea bae ɛ, -mɛ -ɪn pa 'e -ɪn o -gbu' 'di -ɪn kan' 'o -gbɛɪn' -wee -ɪn -je -ɪn "Bo 'mvaɛ- -ɪn -nɪa -ɛ -nɪa 'o bae-. -Wee -ɪn "Bo -bo de nɪ 'e "sran -ɛɛ -je ɛ i, ɛ 'je -ɒn ɛɛ' -kei' -sa.

<sup>7</sup> -Bo aoa sea Kea bae ɛ, ao 'bo wlu -tuu' 'tmɔɛ, ka nyɔ -sea' Kea juo a nva. Duɔmɔ a naa to' i ɔɔ 'na -bo ɔɔ pɔ baewlu -tuu' -tuu ɛ, -wee Kea 'je ɔɔa' baewlu kɔɒn.

<sup>8</sup> Ao 'bo ɔɔpu sraan, de-nvɛ' dɪ "klein aoa -pɔan i ɛ, ao sɪ ao "Bo i-tee' 'sɔ ɛ jɪ juo- sese.

<sup>9</sup> Ka ao 'jea bae sɒn nɔ 'ka ka, ao nɔ : -A "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di ɛ, ɛɛ' 'nynɪ -tee kɔɔi' -wee nyɔ 'je ɛɛ' nɪ' -te'.

<sup>10</sup> ɛɛ' beɔde pɔ "jrii 'kpaɛ' -wee ɛɛ' -kwɔɔtɪ 'je nɔvɛ- 'nɔ 'blva- "kpei ka ɪa nɔvɛ 'de jaɒn 'di ɛ.

<sup>11</sup> ɛ "nyɪ -aɒn -aa -sɒn 'di diide 'de -sɪanwɪ 'di.

<sup>12</sup> ɛ 'wɔɔ -aa dɪsɪn 'a -kɔ "kpei ka -aa -wɔɔa nyɔ -nva -a dɪsɪn "jrii 'a -nɪ "kpei ɛ.

<sup>13</sup> ɛ bo -a "i 'taɪɛ -wee -sion' 'bo -a i -tɛn' 'de desaaɒn nva' 'ɒn. 'Kaa ɛ seie -aɒn 'de nyɔsaɒn 'kwa. De-nvɛ' beɔde ke 'nynɪ 'wɔɔa' ke "ikmaa' nɪɛ ɛɛ' de jeejee, 'kamo ɛ nɪ-.

<sup>14</sup> -Bo ao 'wɔɔ nyɔ 'a desaaɒn "kpei ɛ, ao "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di a muɛ aoa' desaaɒn "kpei 'wɔɔa' -ke.

<sup>15</sup> 'Kaa -bo ao se nyɔ 'a desaaɒn "kpei 'wɔɔ ɛ, ao "Bo -nɪa 'e jaɒn 'di se aoa' desaaɒn "kpei 'wɔɔi -ke.



De Sesi 'tmva 'de wɔn 'bɔ-ti 'vɔn ε

16 ɔ 'naa : -Bo ao 'bɔ wɔn ε, ao 'bo "jrii-  
"kɪki nɛ, ka "jridepooon a nva. vɔ poɔe  
"jua- fai" -wɛe ka vɔ 'bɔa wɔn 'de nyv -wee'  
'je ε juo-. 'Ma 'tmvɔ ao tɔ' -ti, vɔvɔ -nɪ -kei"  
mɛ vɔvɔ 'jea 'o 'mva-.

17 'Kaa -bo -mɔ -bɔ wɔn ε, -mɛ -tɪ -gbai'  
"jua-, -tɪ -nmɔ -ma -cɛ'" kwa.

18 -In -bo -ma -cɛ'" ipooɛ -wɛe ka -tɪ -bɔa  
wɔn, nyv -wee' je ε juo-. -In "Bo -ta -tɪ -nɪ  
-ε -nɪa 'o ε, εɛ' 'sv juuɛ'. 'De dɪ -ma nva 'de  
'sran -tɪ -'bo -ε -juɪ ε, εɛ mɛε -vɔn -kei" -saa'.

Javn 'di 'a "wliiε 'ε -tɪ'  
(Luiki 12.33-34)

19 'De Sesi wlu' ke'wɛε ɔ 'na : Ao 'bo aoa'  
'wlii- "jrui 'kɪtɛn 'nɔ 'blva- "kpei, kpain" ke  
'kɪn nɪa tɔ dooa dɪ, -wɛε "jrɪvɔn nɪa 'de -wi"  
-mɔ a wa klu vɔvɔ "jria.

20 Ao 'kɪn- aoa' "wlii- "jrui 'de javn 'di  
'demɔ wɔn ke 'kɪn se ε 'bɛε- ɪ 'je dɛ dooa-,  
'demɔ "jrɪvɔn se ε 'bɛε- vɔvɔ 'je klu wa -wɛe  
vɔvɔ 'je "jri.

21 Dɛɛ-tɪ 'tɪn 'da kan' a, εmɛ -nɪ -ta -ma  
"wliiε- nɪa, 'bo -ma tɔ' -wee' "klein "biie-  
-ke.

"Jrie -nɪ ku 'a -sɔn'  
(Luiki 11.34-36)

22 "Jrie- mɛ -nɪ nyiɔ 'ɔ -tau. -Bo -ma "jrie-  
nɪ ka -cɔɔn' ka a, -mɛ -ma kui -sɔn i mɛ  
-pe' saa.

23 'Kaa -bo -maa' 'jei ε, -mɛ -ma nyiɔjɔ  
-wee' nɛε 'e kwie 'vɔn. 'De -bo -sɔn' -nɪa 'de  
-tɪ 'vɔn -srɛɛn kwie 'vɔn ε, -mɛ "bɛε- kwie  
-tɪ -nɪ 'e 'vɔn -mɛ tai' "maa -vɔn -ε 'bode.

Kea -kwlɪ" -te' -tɪ  
(Luiki 12.22-31; 16.13)

24 'Bo -mɛ 'de ε, ɔ 'na : Nyɔ due' se ε 'bɛε-  
ɔ 'je nyv 'sɔɔn "juɔi nɔv-, ɔɔ mɛε due' 'vɔn  
'nyea' see -wɛε ɔ 'je due' 'a -tɪ' kma, ɔɔ mɛε  
due' -flɛɛan' see 'de ɔ 'je due' 'o -si'. Ao se ε  
'bɛε- ao 'je Kea 'a 'tɔn nɔ-tɪ nɔ -wɛε ao 'je  
'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

25 εmɛ -tɪ 'ma wlu ao -pee ka, 'tɪn 'naa :  
ao 'bo -fli i 'wlaa- 'de 'bleedu 'a -tɪ' 'vɔn, dɛ ao  
'jea dɪ o, dɛ ao 'jea 'na o, dɛ ao 'jea 'vɔnpaa  
o, dɛ-nvɛ' Kea mɛ -ε -nyɪ" ao 'kmvɔnɪa', 'de  
'kmvɔnɪa' 'paa', ε je dɪdɛ -sii. Ku nɛ dɛwɔn  
ε je 'vɔnpaade -sii. -Aee' ε se kan' nɪ- ?

26 Ao -gbɔn nɔvɔ -tɪ -wan' ja kea' ! 'Ia'  
nɔ dbo, tɔ' -tu", tɔ' -sa. I se -gbu" 'ble -wɛe  
dɪdɛ "jei -tu" -tɪ, "kaa ao 'Bo -nɪa 'e javn 'di  
a -gbaaun'. 'De aomɔ nɛ dɛwɔn kpe -puue  
ao je nɔvɔ -sii-.

27 Nyɔ wɛ- nɪ 'e aopv "klu -wɛε 'de -ɔɔ  
-fli i 'wlaa' 'vɔn -ɔ -bɛɛε' -ɔ -je ɔɔ' 'wɪ -pe  
'mlai' po ε- ?

28 'De dɛɛ-tɪ aoa 'wla 'vɔnpaadɪ 'a -fli i ε-  
? Ao -gbɔn sii' -nɪa 'e 'kwla 'di 'a -fan' sɔn  
ja, tɔ' nɔ dbo, tɔ' 'cra jee".

29 'Kaa 'ma 'tmvɔ aopv 'mɛ, -ta 'beɔ  
Salomɔ nɪa ɔɔ' 'beɔdɛ 'vɔn, ɔ se -pɛε -pɔn"  
-tu", ɔ se tɔ' due' kɔvɔn -gbai' -sii.

30 Sii' -nɪa 'e 'kwla 'di -stan, -klae' 'sv -ɪ  
-mɛa -wɛε nyv a poa "jri ε, -bo Kea a sea  
-mɪ dɛ -pɔn" -tu" kan' -mɔ 'ee, -mɛ aopv mɔ  
'e ! ε seε 'bɛε ε 'je aopv -mɔ dɪ 'vɔn paa kan'  
-kee ? Ao -gbɔn ka aoa' Kea -kwlɪ" -tea' sea  
'i 'bɛ ε !

31 Ao 'bo "jrii" kaeε -wɛε ao 'bo wluε ka :  
Dɛ -a -je dɪ ε-, 'de dɛ -a -je 'na a-, 'de dɛ -a  
-je -pɔn" -tu" ε- ?

32 Nyɔ -sea' Kea juo -a nɔ kan' -mɔ. 'Kaa  
aopv mɔ dɛ -εε -tɪ' kma aopv "bli ε, ao "Bo  
-nɪa 'e javn 'di juε'.

33 Dɛ ao 'jea i -pɔn "i-saa nɔ" ε, εmɛ -nɪ  
ao 'wɔɔn- Kea 'a -kwlɔtɪ ke 'isrɛa' ke, -wɛε  
dɪ "klein -sia 'o mu 'de ε 'je ao -mɪ "nyɪ 'bo  
-mɛ 'de.

34 εmɛ -tɪ ao 'bo -sɔɔn -tu" ε 'de -klae' wɪ  
'a -tɪ' 'vɔn, dɛ-nvɛ' -klae' wɪ 'a 'sv -ble εε'  
-cɛ" 'ε -tɪ'. Dɛ -sɔn' toa 'o, εmɛ ao 'je.

7

Nyɔ 'bo nyv jrɪv' 'a 'pee 'jee  
(Luiki 6.37-38, 41-42)

1 Ao 'bo nyv 'a 'pee 'jee -wɛε Kea je aoa'  
'pee 'je.

2 Dɛɛ-tɪ 'tɪn 'da kan' a, εmɛ -nɪ ka aoa nva  
nyv 'a 'pee 'jesɔn ε, 'kamo Kea 'je aoa' 'pee  
'jesɔn nɔ -ke. -Ta ao dbaa -wɛε ao "nyɪa  
nyv ε, 'bomɔ nyv 'je dbaa -wɛε nyv 'je ao  
'nyɪ -ke.

3 Dɛɛ-tɪ -ma -je tu 'a -fii" -saan" i 'de -vɔn  
-podei" "jri -wɛε tutie -nɪa 'e -vɔn "jri -maa'  
'je mɛ i ε- ?

4 'De ka -tɪn -bɛɛε' -tɪn -je nyɔ -pee wlu  
-tɪn -je nɔ : 'Ma dɛ'di, -tɪn -bɔ ke, 'tɪn 'je -vɔn  
dɛ-saan" -nɛ "jri -sa, 'de -mɛ 'kamɔ tutie nɪ  
'e -ma -nɛ 'di ε- !

5 "Jridepooi, -tɪn -sa -ma -cɛ" tutie "jri ke  
tɛin" -wɛε -tɪn -je -ma dɛ'di tu 'a -fii" "jri -sa  
ka 'je.

6 Dɪ -teea kpoi" 'de Kea 'a -tɪ' 'vɔn ε, ao 'bo  
ɪ -gbe' "nyɪε -wɛε ɪ je 'de aopv o "biie", 'de ɪ  
je aopv i faε-. Ao 'bo aoa' -pɛε ipɔε 'bo be"  
'juɔi -wɛε ɪ ju "kpei- na-.

Ao -tee' dɛ i, ao -pɔn dɛ i, ao bla klu  
(Luiki 11.9-13)

7 Ao -tee' dɛ i, nyv a mɛε ao "nyɪa'. Ao  
-pɔn dɛ i, aoa mɛε 'jea'. Ao bla klu, nyv a  
mɛε ao "wɔin kaian'.

8 Dɛ-nvɛ' nyɔ "o nyɔ -teea' dɛ i ε ɔɔ 'jeeε.  
Nyɔ "o nyɔ -pɔan' dɛ i ε, ɔɔ 'jeeε'. Nyɔ "o  
nyɔ -bla' klu ε, nyv a kaian ɔ "wɔin.

9 'De nyɔ -nɪ 'e aopv "klu -bo -ɔɔ "ju -tee'  
ɔ -dɪ'pen i, 'sv -ɔɔ -nyɪ" ɔ "soukpo ε- ?

10 'De -bo ɔ -tee' ɔ -smii' i 'sv -ɔɔ "nyɪ ɔ  
sɛn ε- ?

11 Aopv -jɔ -nyɪnɪa 'di wɔn ε, -bo ao juo  
aoa' "nyɪnɪa dɪ 'dɔε 'a "nyɪ ka 'ee, -mɛ ao

"Bo -nra 'e jaun 'di se ε 'bεε- ε 'je ao dt 'dœ 'nyt, ε 'je 'o -mɔ -sii ? Nyu -bva -teeε' de i ε, εε mu ɔpɔ 'nyra' se.

<sup>12</sup> Dɪ aoa -pɔan' nyu 'jea aopɔ 'jrii nu ε, umɔ ao 'je nu 'de nyu -pee. 'Kamɔ Moist 'a ke' ke Kea 'a wlu 'kwajaavn 'da.

*-Jeblv -saan'- ke -jeblv klaa' ke-  
(Luiki 13.24)*

<sup>13</sup> Ao paa 'bo -gbein' -je -saan' "i, de-nvε' -je mua 'e "ma-kwlv 'di 'bε 'kpei, εε' kpaa' "kvan 'jrii. Nyu -bva kpa εε' -je -tu ε, ɔv -tiεi".

<sup>14</sup> 'Kaa -je mua 'e 'pɔ-kwlv 'di ε, ε -srεi" -wεε ε 'piie "i, ε se 'won i 'bε, εε' kpaa' nɪε 'kle. Nyu -bva kpa εε' -je -tu se "i -tie.

*Tu ke εε' 'jɔ ke  
(Luiki 6.43-44)*

<sup>15</sup> Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ 'de nyu -bva -daa' ɔvva' -cε" Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -tɪ 'bn. -Bo ɔvva sea aopɔ -pee ji ε, ka -ci' a paa 'blaaku 'un, 'kamɔ ɔv nɪ-.

<sup>16</sup> Aoa muε ɔpɔ 'ijua' 'de ɔvva nuɔkplɪn 'un. Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'bo "wi-gbau'o ja.

<sup>17</sup> Tu 'dœ a croε "buo 'dœ -wεε tu saun a cro "buo saun.

<sup>18</sup> Tu 'dœ se ε 'bεε- ε 'je "buo saun cro-, 'de tu saun se ε 'bεε- ε 'je "buo 'dœ cro-.

<sup>19</sup> Tu "o tu -sea" 'buo 'dœ cro ε, εε muε dbaa' -wεε ε 'je 'o "jri poœε-.

<sup>20</sup> -Bo ε nɪ kan' 'ja a, -mε 'de ɔpɔ 'a nuɔdt 'bn mɔ ao 'je ɔvva' "kpei- seea' ka juo-.

*Wlu 'tmva' ke εε' nva' ke  
(Luiki 13.25-27)*

<sup>21</sup> Sesi 'naa : Nyu -bva -daa' 'bn : Tɔ'bo, Tɔ'bo, ɔv -wee' se kan' 'de Kea 'a kεεma' -kwlv 'di mui, 'kaa nyɔ -ɔɔ nva 'n "Bo -nra 'e jaun 'di 'a -kwlvɔtɪ ε, ɔɔ' 'sv mɔ -je 'emu.

<sup>22</sup> 'De εε' 'wɪ tu 'di ε, nyu -tuu"-tuu a muε 'un -pee wluva' ka : Tɔ'bo, Tɔ'bo, -apɔ -ɔ -tmva -ma -tɪ' -tmɔv' -tmɔv'-, -a ko -taa ? -Apɔ Kea jaa wlu 'kwa, -ɔ -tmva -mɪ, -apɔ -nva' -siisain i 'de -ma 'nynt 'bn, -a ko -taa ? -Apɔ -nva jrii' -tuu"-tuu 'de -ma 'nynt 'bn, -a ko -taa ?

<sup>23</sup> 'Bo 'ma mu wluva' ka 'de ɔv -pee, 'un se ao juo due'. Ao tεen 'bn kun, ao de saun nu nyu.

*-Gbɪ" 'sɔɔn "ipoo-tɪ  
(Luiki 6.47-49)*

<sup>24</sup> Kamɔ wlu 'ma 'wlvva 'tmva' -ta nyɔ "o nyɔ -ɔ poa ɪ doin" o -wεε kɪ "sia 'nynt -ɔ nva kan' a, -mε ɔ -kɔ' tɔ'di nɪ i -ɔ poa ɔɔ' -gbu" 'bo 'soa- "kpei ε.

<sup>25</sup> "Ni klaa" -dba', "ni-gbii 'jii', -piie klaa" ji' -wεε ɪ bla -gbu" -nε 'jri -bla -bla, 'kaa ε se blu, de-nvε' εε' -gban -teeε' 'bo 'soa- "kpei.

<sup>26</sup> 'Kaa nyɔ "o nyɔ -ɔɔ poa wlu -nɪ doin" o 'de kɪ "sia 'nynt -ɔɔ' nva kan' -mε ɔ -kɔ' "ju -ɔ sea tɔ'di nɪ -wεε -ɔ poa -gbu" 'bo -pɪɔn' "kpei ε.

<sup>27</sup> "Ni klaa" dba', "ni-gbii 'jii, -piie klaa" ji', -wεε ε bla -gbu" -nε won -bla -bla, 'sv -gbu" -nε blu' piepie.

*Sesi 'a nyv detɔɔsɔn*

<sup>28</sup> -Ta Sesi -kɔa' wlu -nε 'ε 'tmva' 'sv ε, ɔɔ' nyv detɔɔsɔn "maa nyv -kwea de tai',

<sup>29</sup> de-nvε' ɔɔ' nyv detɔɔsɔn ke ke' wɔ-saun 'a -nε -seea' "kpei. ɔɔ' wlu a "sie nyv "i ka -cɔɔn' ka.

**8**

*Sesi 'bɔɔ- "ju due' 'a 'jrvwε-  
(Makɪ 1.40-45 ; Luiki 5.12-16)*

<sup>1</sup> Sesi -crea' crɔ 'sv ε, nyv -tuu"-tuu -kaan ɔ 'de.

<sup>2</sup> 'Sv 'jrvwε-nvi due' 'kpa ɔ -pɔn' -wεε ɔ "sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -bo -ɪn -nɪε "i ε, -ɪn -beεε' -ɪn -je 'ma 'wε- 'bɔɔ-, 'n 'je 'pepe nɪ-.

<sup>3</sup> 'Sv Sesi sroε sun, ɔ blɔ "i 'de ɔ 'na : 'In -nɪεi' 'mε, -ɪn -nɪ 'pepe. 'Bo ε 'sri 'jrvwε- je "ju -na 'mva- -pɔn' 'wlv, ɔ je 'pepe nɪ-.

<sup>4</sup> 'Sv Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : -In po doin" i, de -nɔva -ta -ɪn -bo ε nyɔ jɔv' -pee 'tmvε. 'Kaa -ɪn mu -ɪn -je -ma nɪsɔn to 'de Kea 'a 'sraa -sai o -wεε -ɪn -je 'sraaε ja- ka Moist 'a ke' 'da, 'de ka -ma 'wε- 'bɔa nyv -wee' "klein 'je ε juo-.

*Sesi 'pɔvε "soa-wi" 'a 'jruo-tei 'a dbonvi  
due'  
(Luiki 7.1-10)*

<sup>5</sup> -Ta Sesi a paa 'o Kapenaum 'sv ε, "soa-wi" 'a "jruo -tei due' 'kpo -pɔn' -wεε ɔ -tee' Sesi i 'ɔ 'je ɔ sun o po.

<sup>6</sup> ɔ 'na : 'Ma 'blei, 'ma dbonvi 'pen i 'de -gbein', ɔɔ' dt -wee' 'mεε, ɔɔ' -suua' i -wεε ɔɔ 'je ɔɔ' -cε' won kpleiin.

<sup>7</sup> 'Sv Sesi 'na : 'Ma muε mua', 'n 'je ɔɔ' 'wε- 'bɔɔ-.

<sup>8</sup> 'Sv jra' jei -nɔ 'na : 'Ma 'blei, 'n se εε' ka nɪ -wεε -ɪn -je 'de 'un o -gbu' 'di pa, 'kaa -bo -ɪn -tmv wlu due' kouɔn -gbai' ε, 'ma dbonvi a muε 'pɔva'.

<sup>9</sup> 'Mɔ -nɔ, 'n 'bleε 'jru kpo' i -teɔn -wεε 'n 'ble "soa jrv' -ke 'bo 'bn -sɔn. -Bo 'n wlu 'e due' -pee, -bo 'n 'na : -In -mu', 'sv -mɔɔ' mu'. -Bo 'n wlu jɔv' -pee, -bo 'n 'na : -ɪn -ji, 'sv -mɔɔ ji'. 'De -bo 'n wlu 'de 'ma dbonvi -pee, -bo 'n 'na : -ɪn nu -je, 'sv ɔɔ nɪε'.

<sup>10</sup> Sesi 'wɔan wlu -nε 'sv ε, ɔɔ 'jraa "ju -nɔ 'mε, -wεε ɔ wlu 'e nyv -ke ɔɔ na -pee, ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔv aopɔ 'n se Kea -kwlv" -tea' -je -bea ka -mε 'je due' 'de Israe-blvva 'a -cε' 'kpa "kpei.

11 'Ma 'tmv̄v̄ aopv̄- 'm̄e, nyv̄ -tuu"-tuu a mu 'e 'jrv̄ kwea ke 'jrv̄ -sōn 'wlv̄a' -w̄e v̄v̄ 'je o Ablaam ke, Isaaki ke, Sakōbv̄ -pvn̄" mu 'de v̄v̄ 'je sōn -tadv̄e po 'de Kea 'a k̄ema' -kvl̄o 'di.

12 'Kaa nyv̄ -tea 'beōde -n̄e 'e -tea' 'de ε, -wi" -mv̄ a muē 'e "kpaē" -fii" 'a -ta -fv̄n" 'a ke 'nyv̄n "idiia" n̄a 'de kv̄ie' 'di.

13 'Sv̄ Sesi wlv̄u' 'de jra' jei -pee o 'na : -In mu, ka -in -tea' 'v̄n -kvl̄h" ε, ε n̄v̄e kan'. 'Bo ε 'sri v̄v̄' dbonv̄i 'a 'w̄e- je 'bv̄o.

*Sesi 'bv̄o- Piei 'a "bianynv̄ ke nyv̄ -tuu"-tuu 'a 'w̄e-*  
*(Mak̄i 1.29-34 ; Luik̄i 4.38-41)*

14 Sesi muē 'e Piei o -gbu" o j̄e Piei 'a 'bianynv̄ -m̄e v̄ 'p̄en i, v̄a' "jrv̄ -a -bai'.

15 'O bla v̄a' sōn 'i 'sv̄ v̄a' "jrv̄ 'bv̄o -w̄e v̄v̄ sōn 'v̄n 'de v̄ pi v̄v̄v̄ -pee.

16 -Kv̄ie" ka a, v̄v̄ ja Sesi nyv̄ -tuu"-tuu -siisa'n n̄a 'e 'v̄n ε. Sesi n̄v̄e v̄v̄' wlv̄u 'a 'sv̄ o je -siisa'n i n̄v̄, -w̄e o je nyv̄ -w̄e" 'klein 'a 'w̄e- 'bv̄o -ke.

17 'O n̄v̄ ε' de tu 'm̄e -w̄e wlv̄u Kea 'a wlv̄u 'kwajaai Esai 'tm̄va tein' sese 'de- 'je 'o nyv̄n. ε' wlv̄u tu 'na : o "duo -aa 'kle -w̄e" 'v̄n 'ε, -w̄e o -sa -avn̄ -aa desavn̄ 'a 'w̄e- 'ε -gb̄e "jrv̄u.

*Ka nyv̄ ke Sesi 'jea nasv̄n n̄v̄ ε*  
*(Luik̄i 9.57-62)*

18 Sesi -gbv̄an nyv̄ -gb̄ae' o 'dei ja 'sv̄, o 'na : -A -m̄uu 'e 'kpv̄v̄ 'de.

19 'Sv̄ ke' w̄o-sai due' "kpa o -pvn̄" -w̄e o wlv̄u o -pee ka, o 'na : Nyv̄ detv̄o, -ta "o -ta -ma mua -in -ke 'ma muē 'o mua'.

20 Sesi 'na : Too'w̄e- 'blee "bie, n̄v̄v̄ 'blee 'jrv̄o. 'Kaa nyv̄o 'o "Ju se "jrv̄ 'wlv̄a -ta 'ble.

21 'Sv̄ deejrv̄o' -wlv̄u 'de v̄v̄' klai" n̄ynv̄u "klu, -o -na : Tv̄'bo, -in -nyv̄" 'v̄n n̄v̄" 'in 'je 'v̄n 'bo i -tea' mu ke kpv̄n̄.

22 'Kaa Sesi 'na : -In bla 'bo 'v̄n 'de. -In -tai" 'm̄ev̄n "i, v̄v̄ 'je v̄v̄a' 'm̄ev̄n inmae-.

*Sesi jaa -piie ja*  
*(Mak̄i 4.35-41 ; Luik̄i 8.22-25)*

23 'Bo -m̄e 'de 'sv̄ ε, Sesi 'ja 'e -kw̄eε" 'di -w̄e v̄v̄' klai" n̄ynv̄u bla 'bo o 'de.

24 -Ta v̄v̄a mua 'sv̄ -piie c̄en "jei 'bo "ni "kpei, "ni 'a 'pl̄i 'a 'wlv̄a 'e -kw̄eε" 'di, 'kaa Sesi a 'm̄v̄v̄.

25 'Ov̄' klai" n̄ynv̄u 'kpv̄o -pvn̄" -w̄e v̄v̄ -so "nyv̄o" 'de v̄v̄ 'na : Tv̄'bo, -in -p̄v̄v̄' -avn̄ 'de, -aa -m̄εε' !

26 'Sv̄ o sōn "nyv̄o" -w̄e o wlv̄u 'de v̄v̄ o, o 'na : D̄εε-ti faun a n̄v̄ aopv̄ ε- ? Ka aov̄a' de -kvl̄h" -tea' n̄v̄ t̄oi- kan' a- ! 'Sv̄ o sōn 'v̄n 'ε -w̄e o "w̄v̄o -piie ke 'ni 'a 'pl̄i "jrv̄i, 'de -ta -w̄e" n̄v̄e -sn̄ii'.

27 'Sv̄ tai" 'maa v̄v̄ -w̄e" 'klein 'm̄e. v̄v̄ 'na : D̄εε -nyv̄o -n̄v̄ ka -m̄o -w̄e -piie ke "ni a 'je o w̄v̄n ε- ?

*Sesi -seie nyv̄ 'sōn 'de -siisa'n 'kwa*  
*(Mak̄i 5.1-20 ; Luik̄i 8.26-39)*

28 -Ta Sesi n̄ynia 'e "ni 'de ε, 'de Gadare nyv̄ "bli ε 'sv̄ nyv̄ 'sōn -wlv̄u 'e -gb̄avn̄' 'di -v̄v̄ -jv̄v̄" 'i. -Siisa'n -n̄v̄ 'e v̄v̄v̄v̄ 'v̄n, v̄v̄ n̄v̄e w̄v̄n -sansan, -ta v̄v̄ n̄v̄a, nyv̄ jrv̄o' v̄ -sii 'o.

29 'Sv̄ v̄v̄ "w̄v̄v̄" v̄v̄ 'na : Kea 'a "Ju, de -n̄v̄ 'o -in -ke -a -n̄ynv̄ ε- ? N̄o" se n̄yni 'sv̄ -in -je -a 'kle "kpei ja a- ?

30 -Ta ε n̄v̄a kan' a, -m̄e be" 'a -gbv̄n jrv̄e' -t̄eεn v̄v̄v̄v̄ o, -w̄eε -εε dii.

31 'Sv̄ -siisa'n baεε Sesi i 'na : -Bo -in n̄v̄ -a i ε, -m̄e -in po -avn̄ 'de be" 'a -gbv̄n -n̄e 'v̄n.

32 Sesi wlv̄u i -pee o 'na : I mu ! I 'wlv̄a 'e nyv̄ 'sōn -n̄v̄ 'v̄n 'sv̄ i pa 'e be" 'v̄n. 'Sv̄ be" 'a -gbv̄n -n̄e -sa plea' 'de cru' 'a -peenai', 'sv̄ i 'wlv̄a 'o "n̄v̄o-." 'De i blu 'ni -tun, -w̄eε i 'm̄e.

33 Nyv̄ -tea be" 'dei 'jeea de -n̄v̄v̄a nyv̄ 'sōn -siisa'n 'wlv̄a 'e 'v̄n jrv̄ie- 'sv̄ v̄v̄ ple' v̄v̄ muē -kvl̄o -w̄eε v̄v̄ po 'a' "kuan.

34 'Sv̄ -kvl̄o v̄v̄n -w̄eε" 'klein -kw̄eε- 'e -kvl̄o i, v̄v̄ 'jaa- Sesi "i, -w̄eε v̄v̄ -t̄eε v̄v̄' ibaea' -pvn̄" 'de o 'je 'de v̄v̄a' 'blva- "kpei' wlv̄u.

**9**

*Sesi 'p̄v̄v̄e kl̄o v̄i due'*  
*(Mak̄i 2.1-12 ; Luik̄i 5.17-26)*

1 Sesi 'ja 'e -kw̄eε" 'di o c̄ean 'ni 'sv̄ o muē 'de o o -kvl̄o.

2 'Sv̄ v̄v̄ j̄o kl̄o v̄i due' -o -p̄en i 'de 'sai- 'di. Sesi 'jeea nyv̄ -n̄v̄ 'a v̄v̄' -kvl̄h" -tea' 'sv̄ ε, o wlv̄u' 'de kl̄o v̄i -pee o 'na : 'Ma "ju, -in -duo" 'kpv̄ 'v̄n, -ma disa'n -kw̄eε' 'bode.

3 'Bom̄o ke' w̄o-savn̄ jrv̄u' -t̄eε 'm̄ii wlv̄a' -pvn̄" v̄v̄ 'na : "Ju -n̄v̄ -m̄o -o to Kea w̄v̄n o kan' -m̄o ε- !

4 Sesi jua t̄o' v̄v̄v̄v̄ a naa i 'sv̄ o 'na : D̄εε-ti aov̄a' t̄o' n̄yni "jrv̄i kan' 'de aopv̄ 'v̄n ε- ?

5 De -j̄e -kmai" ε- ? -In -na -ma disa'n -kw̄eε' -ae, -aee' -in -na -in -sōn 'v̄n -in -je na a- ? De aov̄a naa t̄o' i ε- ?

6 'In n̄v̄e "i aov̄ 'je ε juo- ka 'm̄o nyv̄o' o "Ju 'in 'blea "ikmaa" 'de 'blva- "kpei" 'in 'jea nyv̄ 'a disa'n -kw̄eε' ε. 'Bom̄o o wlv̄u 'de kl̄o v̄i -pee o 'na : -In -sōn 'v̄n -in -je -ma "kpei 'p̄ende' 'v̄n "duo", -in -je 'de -v̄n w̄v̄n̄" mu.

7 "Ju -n̄v̄ sōn 'v̄n 'ε kan' -c̄εεn", 'sv̄ o kpv̄v̄n -gb̄ein" -je i.

8 Faun a n̄v̄ nyv̄ "klein -jea de -n̄v̄a 'm̄va 'a -ta 'm̄e, 'sv̄ v̄v̄a poε Kea 'se- de ε "nyv̄a nyv̄o "ikmaa" -n̄e.

*Sesi 'da Matie*  
*(Mak̄i 2.13-17 ; Luik̄i 5.27-32)*

9 Sesi 'wlv̄a 'm̄va- o muē 'e nya, o 'jeε "ju due' nyv̄ a 'daa Matie "jrv̄ie -o -t̄eε i 'de 'w̄ei-sagbu' 'di. Sesi wlv̄u o -pee o 'na : -in bla 'bo 'v̄n 'de. Matie soan 'v̄n 'sv̄ o bla 'o Sesi 'de.

10 ε 'wlv̄a 'o mu ε, Sesi a die de 'de Matie o -gbu" 'sv̄ 'w̄ei-savn̄ o, nyiōpv̄- saun ji' -w̄eε

ህህ ke Sesi ke ጋጋ 'klai" nynnuu bee o 'de ህህላ dii -tadue.

<sup>11</sup> Fariseen-wi" jeeጃ ልጃ -ጠላ 'mva- 'jrie- 'ህህ ጃ, ህህ wlu' 'de ጋጋ 'klai" nynnuu -pee ህህ 'na : Dጃጃ-ti aጋa' dጃጋጋi ke 'wጃi-saጋn ke nyiጋጋጋ -san a dii -tadue ጃ- ?

<sup>12</sup> Sesi 'wጋan ህህላ' wlu -ጢጃ 'ህህ ጋ 'na : Nyu -ህህላ kui -son floan i ጃ, ህህላ' -ጋጋn -dጋ'croi, ጃ ጢ nyu 'wጃ- ጃ ጠላ ህህጋጋ -a -ጋጋn -dጋ'cro i.

<sup>13</sup> Dጃ wlu -crua' 'tmva, ao mu ao 'je ጃ ጃ'cian. ጃ 'naa :

Nyu 'a wጃጃ 'jea' ጢጃ -ጃጃ "dia 'ma 'je, ጃ -sii 'sraa- saa'.

'In se "isrenyo 'a -ti' ji, dጃsaጠህጠጥ 'a -ti' ጢጃ -ti 'in ji.

*Nyu -teeጃ' Sesi i 'de wጋn 'bo-ti 'bn (Maki 2.18-22 ; Luiki 5.33-39)*

<sup>14</sup> San Batisi 'a klai" nynnuu jጃጃ 'de Sesi o 'ህህ ህህ 'na : Dጃጃ-ti -a -ke Fariseen-wi" a 'bo wጋn 'de -ma -ጢ klai" nynnuu 'a 'bo wጋn ጃ- ?

<sup>15</sup> 'Bomo Sesi wluu ህህጋጋ -pee ጋ 'na : Nyu nyጋ 'da 'de ba 'blitia 'a -kጋ' -son 'ee, ህህ 'beጃጃ' ህህ 'je "jrii "kae-, 'de -ጢጃ 'kamo ህህ ke 'nynጋjei -te ii ? "In-, ጃ se kan' ጢ-, 'wጢ jre' -ጃጢ mu nynia' -wጃጃ 'nynጋjei 'je 'de ህህጋጋ "klu 'wlb. 'De -ጢጃ 'ጃ 'wጢ tu 'di ጃ, ህህላ ጢጃጃ wጋn 'boa'.

<sup>16</sup> Nyጋ se ጃ 'beጃ- ጋ 'je "wliiጃfo dee 'bn "duo-, -wጃጃ ጋ 'je ጃ 'o "bai -gbau" a 'fae -koi" "paa-. -Bo ጃ ጢ kan' a, "wliiጃfo -dee a ጋጋጃ "bai soa 'a 'fae -kጋ ጋጋጃ ጋጋጋn -ጋጋጋn.

<sup>17</sup> Nyጋ se ጃ 'beጃ- ጋ 'je ጢጋጋጋ dee 'de bi -gbai" 'di ጋጋ -wጃጃ ጋ 'je ጃ 'wጋin "sun. -Bo ጃ ጢ kan' a, bi -gbau" a ጢጃጃ waa' -wጃጃ ጢጋጋጋ 'je i 'wla, 'de ጢጋጋጋ ke bi 'je doጋጋ-. 'Kaa nyጋ ጋ ጋጋጃ ጢጋጋጋ dee 'de bi dee 'di, -ጢጃ ጢጋጋጋ ke bi se idoጋጋi.

*Sairisi 'a "junyጋጋጋጋጋ' ke 'nynጋጋጋጋጋ' due' ke*

*(Maki 5.21-43 ; Luiki 8.40-56)*

<sup>18</sup> -Ta Sesi ጢላ ህህላ' wlu -pee 'tmva' 'ህህ Suifu-wi" 'a klaa' due' -ji'. ጋ "siiጃ 'koi- i 'bo Sesi "juጋጋi -wጃጃ ጋ 'na : 'Ma "junyጋጋጋጋጋ' 'mea, ጃ se 'bn -kwle ke, -ጢ ji -ጢ -ju kwa 'jru -te' -wጃጃ ህ 'je 'kmu de' ji.

<sup>19</sup> Sesi ጋጋan 'bn 'ህህ ጋ ke ጋጋ' klai" nynnuu bla 'o ጋ 'de.

<sup>20</sup> 'De ጃጃ' ጠጋ' tu 'di, 'bomo 'nynጋጋጋጋጋ' due' ጢጃ-kwliwጃ- ጠላ 'de -sun 'a -puue 'jo 'sጋጋn 'di ጃ, ህ 'kpa Sesi -ጋጋn' 'de ጋ 'de fo o -wጃጃ ህ bla ጋጋ' "bai 'a wጋn 'i,

<sup>21</sup> dጃ-nጋጃ' ህ wlu' 'de ህላ' -cጃጃ' 'bn ka ህ 'na : -Bo 'in bla ጋጋ' "bai ጠጋ ጋ 'cei' 'de 'ጃ, 'ma 'wጃ- ጃ ጢጃጃ 'boa'.

<sup>22</sup> Sesi "biia de 'ህህ ጋ 'jeu -wጃጃ ጋ 'na : A "duo kጋጠ 'bn 'ma "ju, aa' 'ma -kwli" -tea' 'ጋጋጋ- aጠn 'ጃ. 'Bo ጃ "sri 'nynጋጋጋጋጋ' -ጠላ 'a 'wጃ- je 'bo.

<sup>23</sup> -Ta Sesi a nynia 'de "ju -ጠጋ wጋin" ጃ, -ጢጃ -kweenblaጠn ke nyጋ -tuu"-tuu 'a -fuጢ" -cruen" ጃ 'kpa'a'.

<sup>24</sup> 'ህህ ጋ 'na : Ao -saa kጢn ke, "ju -saan" se 'ጢጃ, ህላ 'ጢጋጋ. ጋ 'da kan' 'ህህ ህላ wጋጋ'.

<sup>25</sup> ህህ ጋጋ nyu -wጃጃ "kpaጃ' 'ህህ Sesi ጋጋ 'e "ju -saan" 'a 'ጋጋn 'in -wጃጃ ጋ ጋጋጠ ህላ' sun 'ህህ ህ ጋጋn 'bn 'ጃ.

<sup>26</sup> Dጃ -ጠህላ 'mva- ጃጃ' 'nynጢ "siiጃ 'blva- -wጃጃ' "klein 'i.

*Sesi 'ጋጋጋጃ "do bn-*

<sup>27</sup> Sesi 'wlbጋ 'mva- ጃ ጋ -si' 'e -tajro, 'ህህ "do bn -'sጋጋn -bla' 'bo ጋ 'de -ህላ -wጋ'. ህህ 'na Dafidi 'a "Ju, -ጢ -je -aa wጃጃ -'de.

<sup>28</sup> Sesi nynia -gbጃጢ" 'ህህ, "jri 'a wጋጠn -ጠላ 'kጋጋ-ጋጋn" -wጃጃ ጋ -tee' ህህጋጋ i, ጋ 'na : Ao 'je ጃ ጋጋ' 'bn 'ጃጃ, 'in 'beጃጃ' 'in 'je ጃጃ' de tu ጠህ ? 'ህህ ህህ 'na : In, Tu'bo.

<sup>29</sup> -Wጃጃ Sesi bla ህህጋጋ 'a "jri 'i 'de ጋ 'na : Ka ao -tea' 'bn -kwli" ጃ, 'ka ጃ 'je aጋጋጋ "jrii ጠህ ጃ.

<sup>30</sup> 'ህህ ህላ' "jri 'bai', -wጃጃ Sesi -te' ህህጋጋ ke' "i 'de ጋ 'na : Dጃ -ጠህላ -ta, ao 'bo ጃ 'tmጋጃ 'de nyጋ jro' -pee, ao 'bo 'ma 'nynጢ "siiጃ.

<sup>31</sup> 'Kaa ህህ mua, ህህ -tee Sesi 'a 'nynጢ 'blva- ja -kጋa' -ጋጋn'.

*Sesi 'ጋጋጋጃ "muu- due'*

<sup>32</sup> -Ta ህህ ጠላ mua' 'ህህ ጃ, ህህ ja Sesi "muu- due' -suusaጠn ጢ 'ጃ 'bn.

<sup>33</sup> Sesi ጠላ -suusaጠn -ጢ ጃ 'ህህ "ju -ጠጋ -tee wluጋ -ጋጋn". Nyu -jea ጃጃ -ta tai' "maa ህህጋጋ 'ጢጃ, 'ህህ ህህ 'na : -A se dጃ -ጢጃ -ጢጃ ጃ de tu 'je due' 'de Israጃ-blva "kpei.

<sup>34</sup> 'Kaa Fariseen-wi" -ጠላ 'na -siisaጠn 'a klaa' ጢጃ -nyጢ" ጋ "ikmaa' -wጃጃ ጋጋ ጠላ -siisaጠn i kan'.

*Sesi 'jeጃ nyu -tuu"-tuu 'a wጃጃ-*

<sup>35</sup> Sesi a ጋጋጃ -kwle klae' ke -kwle ጠህ" 'dii, -wጃጃ ጋጋ ጋጋ nyu dጃ 'de Suifu-wi" 'a "jruጢ 'kጢn-gbi 'dii. 'De ጋጋ 'tmጋ Kea 'a 'beጋጃጃ 'ጃ -ጋጋጋ -ጢ -wጃጃ ጋጋ 'bጋጋ- 'wጃ- 'ጃ ጋጋጃ -wጃጃ' "klein.

<sup>36</sup> ጋ 'jeeጃ nyu -tuu"-tuu -ጠላ 'jrie- 'ህህ ህላ' wጃጃ a ጠህጋ', dጃ-nጋጃ' ህላ sea, ህላ' dጢ a cen' ka 'blae -sea' dei -tei 'ble ጠላ, 'kamo ህህጋጋ ጠጢ.

<sup>37</sup> 'ህህ ጋ wlu' 'de ጋጋ 'klai" nynnuu o, ጋ 'na : Kea 'a dጋጋ -kጋ' ko-kle klaa' -flu" 'a -wጃጃ -ጃ sea cen nyu 'ble ጃ.

<sup>38</sup> Ao bae -kle' jeጢ -wጃጃ ጋጋ' -cጃጃ' 'je dbonጠጠn 'de ጋ o -kle' ja-.

**10**

*Sesi dጋጋጃ ጋጋ' klai" nynnuu 'a -puue 'jo 'sጋጋn*

*(Maki 3.13-19; 6.7-13 ; Luiki 6.12-16; 9.1-6)*

<sup>1</sup> Sesi 'da ጋጋ 'klai" nynnuu -ጠላ -puue 'jo 'sጋጋn 'ጢጃ, -wጃጃ ጋ "nyጢ ህህጋጋ "ikmaa' 'de ህህ 'je -siisaጠn inጠ, ህህ 'je 'wጃ- 'ጃ ጋጋጃ -wጃጃ' "klein 'bጋጋ-.

<sup>2</sup> Dጋጋጠn -ጠላ -puue 'jo 'sጋጋn -ጠላ ህላ' nynጢ ka : "i-saa -ጠጋ -ጠጢ Simጋ ጋጋ "kpei

-tenyni nta Pizi ke ɔɔ' de'di Ancre ke, Sebede 'a "nynuu- Saki ke ɔɔ' de 'di San ke.

<sup>3</sup> Filipu ke Batelemi ke Toma ke Matie -ɔ -nta 'wei-sai ke Alife 'a "ju Saki ke Tade ke.

<sup>4</sup> Simo -ɔɔ "kpei -tenyni nta Seloti ke Suida Isikario -ɔ -toa 'e Sesi -wee ʊ ɔ' dɔɔ ɔ.

<sup>5</sup> Nyu 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn Sesi dɔɔa ʊ -nao. ɔ -tue' ʊpu wlu ɔ 'na : Ao 'bo 'e nyu 'sru 'a 'blɔa- "kpei muɛ, ao 'bo 'e Samadi muɛ.

<sup>6</sup> Nyu -ma" 'de Israe-nyu "klu ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nta, ʊpu ao 'je i -pɔn'.

<sup>7</sup> Ao mu, ao 'tmu Kea 'a -tu', ao 'na : Kea 'a nyu 'blesun -tee 'jri "kpaɛ' po-ti.

<sup>8</sup> Ao 'bɔɔ- nyu 'a 'we-, ao -sa 'mɛʊn -klu', ao 'pu- 'jruwe-jeʊn, ao nu -siisaɪn i. De ao 'jea foo' 'ʊn ɛ, ao 'nyɛ nyu foo' 'ʊn -ke.

<sup>9</sup> Ao 'bo 'sani ɔ, 'wei ɔ, 'wei 'dipowlo 'bleɛ.

<sup>10</sup> Ao 'bo 'dɔɔa' kpa -ke 'bleɛ, ao 'bo "bai 'sɔɔn 'ʊn 'due, ao 'bo 'kwlai- bu' -tu' ɛ, ao 'bo itbatu 'bleɛ, de-nɛ- 'kei' -nta dɔɔnvi 'a 'je ka, mɛ ɔ 'je.

<sup>11</sup> -Kwlo "o -kwlo aoa mua 'o 'di mua' a, -mɛ ao -pɔn nyu -ɔ -nta aoa' sɪn 'sɔɔn kpɔʊn ka i -wee ao 'je 'de ɔ ɔ -gbu" koo-mamaɔ de -jeɛa aoa' 'bo ɛɛ' -kwlo tu 'di 'wɔa' a.

<sup>12</sup> -Bo aoa sea 'e ɛɛ' -gbu' tu 'di pa, -mɛ ao po ʊpu 'jewlu ɔ. Ao po ʊpu "diwan.

<sup>13</sup> -Bo ʊp kpɔʊn ao sɪn 'sɔɔn, -mɛ aoa' "diwan -te 'de ɛ' di i. 'De -bo ʊp se aopu sɪn 'sɔɔn kpɔʊn ɛ, -mɛ aoa' "diwan ji ao 'kwa de.

<sup>14</sup> -Bo nyu se aopu sɪn 'sɔɔn kpɔʊn, -bo nyu se aoa' wlu doin" ɔ po ɛ, -mɛ ao 'wɔ 'o ɛɛ' -gbu' tu ke- ɛɛ' -kwlo tu 'di -wee ao 'je ɛɛ' "puue' bu i-gbaɔ-, ɛmɛ -ni ɛɛ' -kwlo tu 'a pin 'ipoa'.

<sup>15</sup> 'Ma 'tmɔɔe aopu to' -tu, -sɔnti Kea a mua nyu 'a 'pee 'jea' a, ɛɛ' -kwlo tu 'a 'pee a muɛ "ikmaa", ɛ 'je Sɔɔm-kwlo ke Gomɔɔ-kwlo -sii.

*'Kle -a mua jia' 'de nya a (Maki 13.9-13 ; Luiki 21.12-17)*

<sup>16</sup> Ao po doin" i 'ma dɔɔ aopu 'me ka nyu ɔ dɔɔa 'blae 'de -ci' "klu ɛ. Ao 'ble 'sre ka sen nta, ao 'je kupee' nyu ni-ka -gbɛɛ' nta.

<sup>17</sup> Ao -tu" aoa' -ce" 'ɛ -ti', nyiɔpu a muɛ ao 'pee 'jeʊn "juɔi kpaɔ" -wee ʊ ɔ' de ao klae 'ʊn kpa 'de 'jrui 'kɪn-gbi 'dii.

<sup>18</sup> ʊba muɛ aopu 'blajɛʊn ke 'beɔ-wi" "juɔi kpaɔ" 'de 'ma -ti' 'ʊn, -wee ka ao 'jea 'ma -ti' to' 'ʊn ao 'je ɛ to 'de 'blɔa 'dinyu "juɔi.

<sup>19</sup> 'Kaa -bo nyu a sea aopu 'de 'pee 'jeʊn "juɔi kpa a, ao 'bo -sɔɔn -tu" ɛ 'de ka ao 'jea 'da ɔ, de ao 'jea 'tmu 'a -ti' 'ʊn. Wlu ao 'jea 'tmu ɛ muɛ 'bo ao -kwɪ" 'kpaɔ' 'de ɛɛ' nɔ" tu 'di,

<sup>20</sup> de-nɛ- ɛ se aopu 'a -ce" 'kpa -je wlu ni-, ao "Bo 'a -Suu mɛ -je wlu 'de aopu 'ʊn.

<sup>21</sup> De'di a muɛ ɔɔ' de 'di 'de toa' nyu 'jeo 'dba. "Bo a muɛ ɔɔ' 'ju 'de toa' nyu 'jeo 'dba. "Nynuu- a muɛ ʊ ʊ "bo -wi" wɔn ɔ toa' -wee ʊ ʊ 'je ʊ ʊ 'dba.

<sup>22</sup> Nyu -wee' "klein a muɛ ao -fleɛan' 'de 'ma 'nyɪn 'a -ti' 'ʊn. 'Kaa nyu -ɔɔ mua 'ma -ti' 'a nat' 'blea' mamaɔ 'sɔ -ɔ -jea nyɪn ɛ, ɔmɔ -ɔɔ mu 'puɔa'.

<sup>23</sup> -Bo ʊba sea ao 'kle -tu' 'bo -kwlo due' 'di ɛ, -mɛ ao mu 'o jre' 'di. 'Ma 'tmɔɔe aopu to' -tu, ao se Israe 'a -kwɛ -wee' "i "sii- i 'sɔ nyiɔ 'ɔ "Ju 'e de ji.

<sup>24</sup> Klai" ju se deɔwɔn ni, ɔ se ɔɔ' deɔɔi -sii. 'De nyu "juɔinɔvi se se deɔwɔn ni, ɔ se ɔɔ' 'blei -sii.

<sup>25</sup> Ka nyu nɔa klai" ju 'a deɔɔi -bo nyu nu ɔmɔ kan' -ke ɛ, -mɛ ɛ -kwɛ- ja. 'De ka nyu nɔa nyu 'blei -bo nyu nu kan' ɔɔ' dɔɔnvi -ke ɛ, -mɛ ɛ -kwɛ- ja. -Bo ʊ ʊ "daa- -gbu" je i -siisaɪn 'a klaa' Beseɔuil ɛ, ʊba mu ɔɔ' -gbu' -sɔn nyu -wee' kan' 'daa' see.

*Nyu nyu 'je pleɛ ɛ- ?*

<sup>26</sup> Ao 'bo nyiɔpu pleɛɛ. Di "klein -pa' 'kwla a, ta muɛ "kpaɛ' pɛɛan'. -Wee -jɪ -nta 'e "sran nyu 'ji' wɔn.

<sup>27</sup> Di "klein 'ɪn 'tmɔɔa aopu 'de kwie' ɛ, ao 'tmu i 'de -son' 'ʊn, di "klein 'ɪn paa aopu "stan a, ao po ta' wee 'bo nyu -kwea.

<sup>28</sup> Ao 'bo nyu -ʊba -dba aoa' 'bluku 'a 'sɔ 'de -ʊ seɛ 'beɛ- -ʊ ʊ -jea aoa' -suu 'dba pleɛɛ. Kea -je -beɛa' -ɛ -jea aoa' 'bluku 'dba 'de -ɛ -jea aoa' -suu 'de nɛ 'ʊn po ɛ, ɛmɛ ao 'je pleɛ ka-.

<sup>29</sup> 'Jaejo 'sɔɔn mɪ nyu a sea -suujɔ due' 'ʊn pleɛ- ? -Aee' ɛ se kan' ni- ? 'De -mɛ 'kamo ta' due' koun -gbaɪ- se ɛ 'beɛ- ɛ 'je i -ka -bo ɛ se ao 'Bo 'a -kwɔlt ni ɛ.

<sup>30</sup> 'De aopu mɔ ɛ, aoa' "mu- nta 'bo aopu "jru ɛ, i -wee' -srooɛ'.

<sup>31</sup> ɛmɛ -ti faɔn 'bo aopu nɔɛ, ao nɛ deɔwɔn ao je "jae -tuu"-tuu -sii.

*Sesi 'a 'nyɪn "sia' ke ɔɔ' wɔn -saa' ke (Luiki 12.8-9)*

<sup>32</sup> ɛmɛ -ti nyu "o nyu -ɔɔ mua 'ma 'nyɪn "sia' 'bo nyu "juɔi, 'ma muɛ ɔɔ' 'nyɪn "sia' 'bo 'ɪn "Bo -nta 'e jaɔn 'di "juɔi -ke.

<sup>33</sup> 'Kaa nyu "o nyu -ɔɔ mua nɔa' -ɔ se 'ʊn juo- 'bo nyu "juɔi ɛ, 'ma muɛ nɔa' 'ɪn seɔ juo -ke 'bo 'ʊn "Bo -nta 'e jaɔn 'di "juɔi.

*Sesi ja nyu i -seea' 'nɔ 'kmu' 'kpei (Luiki 12.51-53; 14.26-27)*

<sup>34</sup> Ao 'bo to' inaa ka, pee 'a blua' mɛ 'ɪn ja 'nɔ 'kmu' 'kpei. 'In se pee 'a blua' ja-, tu mɛ 'ɪn ja-,

<sup>35</sup> de-nɛ- 'ɪn ji' -wee "ju ke "bo 'je i -seea', 'nyɔkpaɔ' ju ke ʊ de 'je i -seea', "ju 'a 'nyɔn ke kuande 'je i -seea',

<sup>36</sup> -wee nyiɔ 'ɔ -ce" 'kpa 'a -gbu' -sɔn nyu 'je ɔɔ' tɔnyu ni-.

37 Nyo -kma o "bo ke de 'a -t' ε -sia 'bn ε, -me o ke 'ma se na ka nι-, 'de nyo -kma o' 'junynokpao' ke o' 'junmou 'a -t' -wεε ε -sia 'mo ε, -me o ke 'ma- se na ka nι-.

38 'De nyo -sea' 'kle 'je -t' ke 'me -t' 'wocn-wεε -o -sea' 'bo 'bn 'de bla, -me o se 'ma klai' 'ju nι ka nι-.

39 Nyo -o' mua o' 'kmu "kpei- 'tvan' a, εε mu ε o kwa "maa'. 'Kaa nyo -o' mua o' 'kmu 'de toa' 'de 'ma -t' 'bn ε, omo -o' mu ε 'jea' de 'boc- no'.

*Nyo -kei" -sadi  
(Maki 9.41)*

40 Nyo -kpuvan ao sin 'socn -me 'mo o kpuvan sin 'socn. 'De nyo -kpuvan 'mo sin 'socn -me 'ju -dboa' 'bn mo o kpuvan 'o sin 'socn 'mva-.

41 Nyo -jea Kea 'a wlu 'kwajaai -wεε -o -kpuvan o sin 'socn 'de -me 'ε -t' 'bn ε, -me Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -kei' me nyo 'je o -sa -ke. 'De nyo -kpuvan 'isrei sin 'socn 'de o' 'isrea 'a -t' 'bn ε, -me 'isreun 'a -kei' me nyo 'je o -sa -ke.

42 'Ma klai' nynuu nyo sea de 'bn 'je nyo "o nyo -nyia" vva' due' "ni dee' -kaun" 'a 'su mo 'de ε, 'ma 'tmvεε aoppo' -t' o' muε εε' -kei' 'jea' see, ε se o kwa "maai.

**11**

1 Sesi -koa o' klai' nynuu -na -puue 'jo 'socn wlu -pee 'tmva' 'su ε, o muε -kwεε jri' 'dii -wεε o' o' nyo de, 'de o' 'tmv Kea 'a -t'.

*De San Batist -teea' Sesi i ε  
(Luiki 7.18-35)*

2 -Ta San Batist nva 'e -kaso 'di 'su ε, o' 'won Sesi 'a nuudu 'a 'nynι, 'su o dboε o' -nι klai' nynuu 'a jru' Sesi i -teea'.

3 vυ 'na : -Mo -nι 'ju -jea ji ε, -aee' -a -je jro' fuo -oo ?

4 Sesi 'na : Dι ao 'woan, dι ao 'jea, ao mu ao 'jι San 'tmvυ-.

5 "Jri 'a wavn a 'jee i, klocun a na', 'jruwεεvn a nιε 'pepe, doin' 'a wavn a 'won i, 'mevn a jie 'kmu de, -pota' -t' a 'tmvεε' 'de nva' nyo -pee.

6 Nyo -o' 'maa' mo sea nι ε, -me -mo nυ 'mva-.

7 -Ta San 'a klai' nynuu mua de ε, 'bomo Sesi -tee San 'a -t' 'tmva 'a -pvn' 'de nyo -gbae o' 'dei -pee, o' 'na : De ao mu i 'jea' 'de -pvcn' blva "kpei' 'de ε- ? -Aee' -gblokpaupoo' o' -suua' i ε ?

8 'De -me de ao mu i 'jea' 'ja a- ? -Aee' 'ju due' -o' -paa dι 'dvoe 'bn εε ? "In-, nyo -tua' dι 'dvoe -pvn' -wi" -mv nιε 'e 'beo-wi" o -gbu" 'di.

9 De ao mu i 'jea' -gbo' ε- ? -Aee' Kea 'a wlu 'kwajaai ? In, 'ma 'tmvυ aoppo' me, o -sii Kea 'a wlu'kwajaai' -mo 'me,

10 de-nve' omo -o' -t' 'bn de -cvta' 'na :

'Ma dboε nyo 'de -bn "juoi -wεε o' 'je -ma -jehlv nmae-.

11 'Ma 'tmvυ aoppo' -t' -t' 'de 'nynokpae' 'a "nynuu- 'klu ε, nyo se de wcn nι o se San Batist -sii. 'Kaa nyo -piia' 'i 'de Kea 'a keema' -kwlo 'di pa 'de 'kwa i kua' 'bn.

12 De -wlv a 'e San Batist 'a no' 'di -wεε -ε -jεεa -stanwι ε, nyo'pυ a -pvn vυ 'je 'e Kea 'a keema' -kwlo 'di pa 'de 'kwa i kua' 'bn.

13 'De -me 'kamo Kea 'a wlu 'kwa jaavn ke εε' ke' 'tmv εε' de tu 'a -t' mamav 'su ε jεε San 'a no'.

14 'De -bo ao nιε "i ao 'je ε 'mii 'won 'pepe ε, -me omo -nι Eli -o' -je ji 'de-.

15 Nyo doin' nva 'o' 'jru ε, -me o' 'wcn -t' 'nι 'tmva 'mii.

16 'Su Sesi 'na : Nyo 'n 'je -stan nyo 'ipoo ε- ? Vυ -ko' 'nynumι' -tea i 'bo -kwlo -kwea -wεε -vva wlv ba -pee ka :

17 -A bla "kwi-kwein' me -bla -bla ao se deε-, -a ble 'kwεdv me -ble -ble ao se kplee-.

18 -Ta San jia -wεε o' dia de 'de o' 'na nmo ε, ao 'na -suusavn -nι 'de o' 'bn.

19 Nyo' o' "ju jia o' di', o' 'naa' 'su vυ 'naa, o -kau', o kpa de dia' ke nmo 'naa' 'a 'su, o ke 'wεi-sanyo ke nyo'pυ- 'a "kwli saun 'a 'su -a na. 'Kaa Kea 'a -ne to' 'dinta' poe 'jri 'kpaε' 'de εε' nuudu 'bn.

*Sesi -ce' -kwle 'socn 'bli  
(Luiki 10.13-15)*

20 'Su Sesi -tee -kwle -ι 'dii o nva' nyo 'pυvjrii' -tuu' -tuu 'a "bli -cεa' -pvn', de-nve' nyo -nva 'o ia' -kwle -tu 'di se 'kmu fai' poo-t' 'wocn-.

21 O 'na : ε nιε 'nmia-tι -o 'de -ma -t' 'bn Korasin-kwlo, ε nιε 'nmia-tι -o 'de -ma -t' 'bn Besaida-kwlo, de-nve' nyo 'pυvjrii' -nvva 'bo ι 'di -bo ι nveε 'bo Tii ke Sidon-kwle 'di 'de ε, -me nyo -nva 'o ia' -kwle -tu 'di paa blc 'bn, vυ 'wla biun' 'jru sese vυ je vva' dtsavn 'ijuo' 'de-.

22 εme -t' 'ma 'tmvυ aoppo, 'pee 'a 'wι o ε, Tii ke Sidon 'o' 'pee se 'ikmai, ε se aoa' -nι -sii i.

23 'De εme Kapenaum-kwlo, ε 'e mu -o mamav 'su ε je jaun tbaa ? "In- ε se kan' nι, εε muε -son jia' mamav 'su ε 'je "ni -tun blu ε 'je 'e 'mevn o -kwlo -taan', de-nve' nyo 'pυvjrii' -nvva 'bo εε' -kwlo -tu 'di -bo ι nveε 'bo Sodom-kwlo 'di 'de ε, -me ε se isocn 'de-.

24 εme -t' 'ma 'tmvυ aoppo, 'pee 'jwι o ε, εε' 'pee a muε 'ikmaa' ε 'je Sodom-kwlo 'o -ne -sii.

*Mva nυ Sesi 'me 'de nyo -vva jaa vva' -ce' ja 'a -t' 'bn  
(Luiki 10.21-22)*

25 'De εε' no' tu 'di Sesi "due wlu 'bn -wεε o' 'na : 'In "Bo, εme -nva 'blva- ke jaun 'a

'beo o, 'ma poe e 'se-, de-nue' e -tue" di -ni 'kwla 'de nyu -uba -daa' uba' -ce' to' 'dinuon ke de "ijuuon -pee -wee e -si 'kwla 'de nyu -uba jaa uba' -ce' ja -pee.

<sup>26</sup> In, 'in "Bo, -kai' 'mate de ee' -ce" 'woan ee' de tu e.

<sup>27</sup> -Wee o wlu o 'na : 'In "Bo 'nyu 'un di -wee' "klein 'me. Nyu jro' se "Ju juo -bo e se "Bo ni e, nyu jro' se "Bo juo -bo e se "Ju ni e. e ke nyu "Ju nta "i o 'jea o "Bo too -ke e.

*Sesi 'a -gbe se kwaku*

<sup>28</sup> Aopu kwaku-gbe e pa 'de o sea, ao ji 'no 'un o -wee 'in 'je e aopu "jru -sa 'de ao 'je fon-.

<sup>29</sup> Ao "duo 'ma -ne -gbe 'un, ao ke 'ma -a -je na -wee ao 'je 'ma nuokplu 'cian, 'in ni e kupeee' nyu -wee 'in nmo 'di won. -Bo ao nu kan' a, -wee aoa' pee 'je blu,

<sup>30</sup> de-nue' 'ma -ne ke' se 'kle ni-, 'ma -ne -gbe "fee kwa.

**12**

*Sesi ke -kwlewi ke*

*(Maki 2.23-28 ; Luiki 6.1-5)*

<sup>1</sup> No' jre' -sia 'o mu 'su e, Sesi a cen 'o -kle' due' 'di -tie' 'bo Suifu-wi' 'a -kwlewi "kpei. 'Mue- e nua o' klai" nynu 'su su -tee diide cean' -pon' -je woi 'de uba di.

<sup>2</sup> Fariseen-wi' 'jea -me 'su su wlu e Sesi -pee su 'na : -In -gbun 'no, dee-ti -ma klai" nynu a nu di -sea' nu ka ni 'bo -kwlewi "kpei e- ?

<sup>3</sup> Sesi wlu e su -pee o 'na : -Ta 'mue- nua Dafidi ke o' 'ce-wi' tein' de su nua 'de 'w' jre' 'di, ao se e juoo- ?

<sup>4</sup> Ka o pa 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee o ke o' 'ce -ke o na dia -di'pen -nta 'o Kea "juoi e ? 'De -me 'kam o -aa ke' 'na : 'Sraa -savu 'a 'su -je ee' -di'pen tu di, nyu jro' se e 'bee- o 'je e di.

<sup>5</sup> 'De ao se e 'dii nu 'de Moisi 'a ke' 'di ka -bo -kwlewi "kpei 'sraa -savu -uba nua dbo 'de Kea -gbu klaa' 'di uba -saa Kea 'a ke', 'de 'pee a kpuu uuu ee ?

<sup>6</sup> 'Ma 'tmu aopu 'me nyu jro' -ni -ta o -ni dewon o -sii Kea -gbu klaa'.

<sup>7</sup> Wlu -e -crua' de Kea 'a 'sbe' di -e 'naa : 'Diwonuoa' me 'ma -pon, e -sii nmi srae- -saa'.

-Bo ao 'won 'e ee' wlu tu 'dei 'de e, -me nyu -sea' -ko -pon' ni e ao se e 'bee- ao 'je uuu 'pee kpuu-.

<sup>8</sup> 'Kaa 'mo nyio 'o "Ju, 'in ni e -kwlewi 'a jei -o.

*Sesi 'puu e "ju -oo kwa jea 'sue*

*(Maki 3.1-6 ; Luiki 6.6-11)*

<sup>9</sup> Sesi 'wlu 'mua- a, o mu e 'e "jrui 'kuu-gbi 'a due' 'di.

<sup>10</sup> 'Su o jee 'e "ju due' -oo kwa jea 'sue. Nyu -nta 'o mu, uba -pon Sesi 'a -ti' "kpei -tuua' 'a -ko i, eme -ti su -tee' o i ka su 'na : -Aa ke' 'na nyu 'beee' o 'je 'we- 'boo- 'bo -kwlewi "kpei ?

<sup>11</sup> 'De Sesi -tee' uuu i ka o 'na : Nyu we- -ni 'de ao "klu -wee -oo 'blaa de o -tea' -kwli' 'kpa 'e 'ni bie 'di 'bo -kwlewi "kpei -wee -o see 'e -sa i e- ?

<sup>12</sup> Nyio ni e dewon kpe -puue, o je 'blaa -sii. 'Mo 'na : Nyu 'beee' o 'je de 'dce nu -kwlewi "kpei.

<sup>13</sup> -Wee o wlu e 'e "ju -oo kwa jea 'sue -pee o 'na : -In sro sun ! O sroe' 'su e ni e 'pepe ka jre' -sia 'o nta.

<sup>14</sup> Fariseen-wi' "sia "kpa' 'su su poee Sesi 'a 'kmu -sati.

*Dbonvi Kea -teea kpoi" e*

<sup>15</sup> 'Kaa Sesi 'jea kan' 'su e, o 'wlu 'o ee' -ta -tu 'me. Nyu -tuu' -tuu bla 'bo o 'de -wee o 'puu- nyu "klein 'we- -nta -pon' e.

<sup>16</sup> 'De o -te' uuu ke' 'i ka o 'na : Ao 'bo 'ma nynu "sie' 'de nyu jro' -pee.

<sup>17</sup> -Wee de Kea 'a wlu 'kwajai Esai 'tmua, 'de e 'je 'o nyini.

<sup>18</sup> O wlu' ka 'de- o 'na : Kea 'naa : 'Ma dbonvi 'un -teea kpoi", o ka. 'Ma -ti' kmal' -o 'un 'ma 'mua-ti -wee' nta, 'ma mu o 'ma -Suu 'un "jia -wee o 'je 'ma "isre-ti 'tmu 'de nyu -pee.

<sup>19</sup> O ke nyu se won -siie' i, o se "woi, nyu se o' 'un -sacruen' 'wain -je woi.

<sup>20</sup> -Bo o "si -gblokpau -soe "kpei e, o se e -crai, o se nebi 'a "jrie de -ee wan mu"mu" 'muvi. 'Kamo o mu nua' mamau 'su "isre-ti 'a 'su 'je tu 'a "jru kpa' de 'kmu "kpei. <sup>21</sup> -Wee 'blua- -wee' "klein 'je o -kwli' -te'.

*Sesi 'a "ikmaa' wlu e 'de Kea 'un*

*(Maki 3.22-30 ; Luiki 11.14-23)*

<sup>22</sup> 'Su su jo "jri wai" due' -o -nta "muu- -wee -suusau -nta 'de 'un e. Sesi 'puu' 'su o wlu', o jee i.

<sup>23</sup> E "maa nyu -wee' "klein tai', 'su su 'na : Dafidi 'a "ju -no ko -taa ?

<sup>24</sup> Fariseen-wi' 'woan wlu -ne 'su e, su 'na : Dee-ti "ju -no o nua -siisan i e, eme -ni Besebuilt -nta -siisan 'a klaa' -nyio" "ikmaa'.

<sup>25</sup> 'Kaa Sesi jua uba' to' 'su o wlu' 'de su -pee o 'na : 'Blua- -ee nyu 'a 'su -seea'un e, ee' 'wlu de 'un. -Kwlo 'o -kwlo ke -gbu" 'o -gbu" -a "bleenyu -seea'un 'bo uba' 'su 'nyu e, i se de 'un 'wlu.

<sup>26</sup> -Bo -sion' o sea -sion' o -fon' 'ee, -me o sea o' -ce' 'kpa o -fon' 'mua- ? 'De -me ka o' tu "bode' 'je de 'un 'wlsun nu 'ja a- ?

<sup>27</sup> 'De -bo 'ma sea -siisan inu 'de Besebuilt 'a 'nyu 'un 'ee, aoa' 'nyuu- -mu 'ee, nyu o' 'nyu 'un uba nu -siisan i e- ? Aoa 'jee, e mee -ti, uba mu e ao 'pee kpuan'.

28 'Kaa -bo ε nu 'de Kea 'a -Suu 'bn mo 'ma nuv -siisatn i 'ja a, -mε ao 'wɔɛn 'mii ka Kea 'a "ikmaa' mε ji 'de aorpv "klu ε.

29 Nyo "o nyo se ε 'bεε- ɔ 'je 'de "ikmai o -gbu" 'di pa -wεε ɔ 'je ɔɔ' dɪ 'vn "duo -bo ɔ se "ju -kmai" -nɔ san ke kpun- ε. 'Kaa -bo ɔ sɔn ɔ, -mε ɔ 'beεε' ɔ 'je dɪ "klein -nta 'de ɔ o -gbu" 'jri.

30 Nyo -ke 'ma -a sea na -mε ɔ 'bleεε 'vn 'dii, 'de nyo -sea' nyv 'de 'vn o ja -mε ɔɔ -gba' dɪ ja.

31 'Ma 'tmuvε aorpv tɔ' -ti, nyiɔpv 'a dɪsatn ke, vva' Kea wɔn o toa' 'beεε' ɪ 'je -kwε-. 'Kaa nyo ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn o toa' a, ɔɔ' desavn se -kwεi.

32 Nyo -tmva wlu saun 'de nyiɔ 'ɔ "Ju -pee ε, ɔɔ' desavn 'beεε' ε 'je -kwε-, 'kaa nyo ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn o toa' a, ɔɔ' desavn se -kwεi 'de kaanwɪ ke nɔ" -ɔɔ mua jia' 'de nya 'di.

*Tu ke εε' jɔ ke  
(Luiki 6.43-45)*

33 Ka nyo ɔ nva tu 'dɔε juosun 'ka ka : Ao 'bo dɪ 'jri ibεεε, -bo tu nɪ tu 'dɔε ε, εε poε 'bi 'dɔε, 'de -bo tu nɪ tu saun ε, εε poε "bi saun. Nyv juo tu "o tu 'mε 'de εε' jɔ 'vn.

34 Ao sɛn 'ε "nynuu-, ao nynia 'di wɔn mɔ kan' a, ka ao 'je dɪ 'dɔε 'a 'tmusɔn nu mɔ 'de ε- ? Dε-nvε' dɪ -jia" 'e nyiɔ pεε o mɪ -ta jii 'de ɔ 'wɔn.

35 Nyo 'dɔε a -sa' -ti' 'dɔε 'de ɔɔ' pεε 'dɔε o -wεε ɔɔ po ɪ -sɔn. 'De nyo saun a -sa' -ti' saun 'de ɔɔ' pεε saun o -wεε ɔɔ po ɪ -sɔn.

36 'Ma 'tmuv aorpv 'mε, 'peewɪ o ε, wlu "klein -ɪ -sea' 'tmv ka nɪ -wεε nyiɔ 'tmva, ɔɔ mue ɪa' "kuan poa',

37 dε-nvε' 'bo -ma -cε' 'ε wlu "kpei 'bomɔ 'pee 'je -vn kpun- 'de 'bomɔ 'pee 'je -vn -seea.

*Ke' wɔ-savn ke Fariseen-wi" -teeε' Sesi jrii' i*

*(Maki 8.11-12 ; Luiki 11.29-32)*

38 'Sv ke' wɔ-savn ke, Fariseen-wi" 'a jrv' wlu' 'de Sesi -pee sv 'na : Nyv detɔɔi, -a -nɪεi' -vn -je jrii' nu, -a -je -vn -je.

39 -Wεε Sesi wlu ka 'de sv -pee ɔ 'na : 'Diwɔnyiniɔn ke nyv 'sreipoovn -ba -tee' 'vn jrii' i. 'Kaa jrii' jre' se nuvεi, vva ε se -je -nvva 'de Kea 'a wlu 'kwa jaa i Sonasɪ 'a -ti' 'vn nɪ ε.

40 Ka Sonasɪ nva 'jrv-gbaowɪ taan ke "mau'wɪ taan 'de -smiie' klaa" 'di ε, 'kamɔ nyiɔ 'ɔ "Ju 'je 'jrv-gbaowɪ taan ke "mau'wɪ taan nu 'de -klu'.

41 Nyv -wlvba Ninifv a mue 'vnsɔan' pee 'wlvvɔ o -wεε sv 'je nyv -nta -sɪanwɪ 'di 'pee kpun-, dε-nvε' -ta Sonasɪ 'tmvva svpv Kea 'a -ti' -pee ε, sv poεε 'kmv fai". 'De ao -gbun 'nɔ, -jɔ -nta -ta -mɔ 'bei' ɔ je Sonasɪ -sii.

42 Ke'wlvε ε, tu"bo nynɔkpaov' -wlvba 'e 'jrv' 'a -gbunfv o 'de Sebablvba "kpei a mue 'vnsɔan' 'pee 'wlvvɔ o -wεε v 'je nyv -nta -sɪanwɪ 'di 'pee kpun-, dε-nvε' v 'wlvε 'e 'blva -tɔɔn' -tɔɔn "kpei -wεε v ji 'beɔ Salomɔ 'ɔ tɔ' wlv doin" o poa'. 'De ao -gbun 'nɔ, -jɔ -nta -ta, -mɔ 'bei' ɔ je Salomɔ -sii.

*-Suusavn 'a deji-ti  
(Luiki 11.24-26)*

43 -Bo -suusavn 'wlv 'de nyo 'vn ε, ε mue -ta nyo jrv' sea nɪ 'de εε -pon -tevn i.

44 'Kaa -bo ε se -tevn 'je 'sv ε, ε 'na : 'Ma jje 'de 'ma -gbu' 'di 'vn 'wlvba de mua'. εε mua 'e de ε, -mε -gbu' 'dii wuue ɪ 'pepe, dɪ -wee' "klein -teeε kpɔi", 'kaa nyo se 'de ε 'di nɪ.

45 'Sv ε mue de -wεε ε "duo -siisatn -mε" 'sɔn -kmai' -ɪ -sii emε 'vn, ɪ ji -weε ɪ beε o ɪ kpun -tevn 'de ɔ 'vn, -mε ɔɔ' "ju tu 'a de 'bɔɔ- kpln a mue "jrii nynia', ɪ 'je ɔɔ' tein' kpln -sii. 'Kamɔ εε mu nɪa' 'de 'diwɔnyiniɔn -nta -sɪanwɪ 'di 'a -ti' 'vn.

*Sesi de ke ɔɔ' "dei-wi" ke  
(Maki 3.31-35 ; Luiki 8.19-21)*

46 Sesi siie nyv -pee wlvu' kan' 'sv ɔ de ke ɔɔ' "dei-wi" je ji 'e "kpaε" -wεε vva -pon sv ke ɔ 'je wlv-.

47 'Sv "ju due' -wlv 'e Sesi -pee, ɔ 'na : -In -gbun 'nɔ ke, -vn de ke -ma "dei-wi" ji', sv nɪε 'e "kpaε", vva -pon sv 'je -vn 'tmuv-.

48 'Kaa "ju 'tmva dε -nε, Sesi wlvu' ɔ 'na : 'In de ke 'ma "dei-wi" 'de ε- ?

49 'Bomɔ ɔ too ɔɔ' klai' nynuuv sɔn "kpe i 'de ɔ 'na : 'In de ke 'ma "dei-wi" ka.

50 Dεε-tɪ 'vn 'da kan' a, emε -nɪ nyo -ɔɔ nva 'vn 'Bo -nta 'e javn 'di 'a -kvlvt ε, ɔmɔ -nɪ 'ma "deinmɔv, ɔmɔ -nɪ 'ma "deinynɔkpaov', ɔmɔ -nɪ 'vn de.

**13**

*Kodbonvi 'a "ipoo-ti  
(Maki 4.1-9 ; Luiki 8.4-8)*

1 'De 'wɪ due' -nta 'mva- 'di 'bomɔ Sesi 'wlvvɔ 'e -gbu' 'di -wεε ɔ mu 'o "ni -kwlɪ" 'de ɔ -te i.

2 Nyv -tuu"-tuu -gbae' ɔ 'dei, 'sv ɔ 'ja 'e -kwεε' due' 'di -wεε ɔ -te i 'de sv -wee' "klein -gbae" 'ni wɔin.

3 -Wεε ɔ poo -ti' -tuu"-tuu 'i ɔ 'tmuv svpv ɔ 'na :

"Ju due' mɔ -mu' ko -gbaa' 'de -kle.

4 -Ta ɔɔ -gbaa' ko 'sv ε, ɪa' 'jɔ jrv' blv' 'bo -je kpaε', 'sv svvt ji' ɪ dɪ -mɪ 'mε.

5 Ko 'a 'jɔ jrv' blv' 'bo 'soi 'vn, -ta 'blv -tuu" sea nɪ ε. 'Blv -nta 'o se 'vn tɔ 'sv ɪ -too" ε 'mεa'.

6 'Jrv -tea faan' -pvn' 'sv ɪ -wee' "joo" -wεε ɪ je, dε-nvε' ɪa' 'svn se -ta -tɔɔn nyni.

7 Ko 'a 'jɔ jrv' blv' 'de 'wi 'vn, ɪ ke "wi mε" -tadvε -wεε "wi san ɪ i.



8 'Kaa ko 'a 'jo jru' -kpa 'o 'blva 'dœ 'bn ε, -mī 'wlvε dε 'bn, 'a' jru' croε 'jo 'o kme' 'due, jru' croε 'jo 'o kwla -mεεo', -wεε jru' cro 'jo 'o kwla taan.

9 'Sv Sesi 'na : Nyv doin' nta 'o 'jru -mε o 'wvn -ti' 'vn 'tmva mii.

*Dεε-ti Sesi a poo -ti' 'i ε - ?  
(Maki 4.10-12 ; Luiki 8.9-10)*

10 Klai" nynu 'kpa Sesi -pvn" -wεε sv -tee' o i sv 'na : Dεε-ti -bo -in -je vpvv dε -pee 'tmvsv -wεε -ma poo -ti' 'i ε - ?

11 'Sv o 'na : Aomv 'jεε 'saaun -wεε aoa 'wvn 'e Kea 'a 'beodε 'ε -ti' -wεε' 'dei. 'Kaa vpvv mō se ε 'je.

12 Dεε-ti 'vn 'da kan' a, εmε -nī nyo -oō poa Kea 'a wlv doin' o jeejε ε, o -ko' nyo -blea dε. oō mue dee jre' 'jea' ke'wlvε -wεε i 'je "kpei' kpa i 'je o isiie. 'Kaa nyo -sea' Kea 'a wlv doin' o po-ti 'wvvn ε, o -ko' nyo -jo sea' dε 'ble ε. Dε-saan' -je o 'blea a, nyo a mu o -mε 'kwa -saa'.

13 Εmε -ti 'ma poo -ti' 'i 'de sv -pee, dε-nvε' vva -gbvvn' i mε, 'kaa vva' 'jei. Vva po dε doin' o 'mε, 'kaa vva' 'wvn 'e dε 'dei.

14 'Kamv ε nī -wεε dī "klein Kea 'a wlv 'kwajaai Esai 'tmva tεin" 'je 'o nyni. o wlv' ka 'de- o 'na : Kea 'na :

Aoa mue dε doin' o poa' 'pepe, 'kaa ao se ε mii 'wvvn. Aoa mue dε ja -gbvvn' 'pepe, 'kaa ao se ε 'jriε- 'jeei.

15 Dεε-ti 'vn 'da kan' a, εmε -nī nyo -nv vva' pee pa tu, sv "sun doin" mε -wεε sv je i 'wvn, sv "mu 'jri mε -wεε sv je i 'je -wεε vva' -to' je dε 'mii' 'wvn. 'Kamv vva nυ 'de sv je 'nō 'vn o 'biie- -wεε 'vn je vpvv 'pυv.

16 'Kaa 'mva- nυ aovp mō, dε-nvε' aoa' 'jri a 'jεε i -wεε aoa' doin' a 'wvn i.

17 'Ma 'tmvεε aovp to' -ti : Kea 'a wlv 'kwajaavn -tuu"-tuu ke 'isrenyo -tuu"-tuu -nεi' dī aoa 'jea 'jriε- -ta sv 'jī 'je 'de-', 'kaa sv st 'je. Dī aoa 'wvvn sv 'je i 'wvn 'de-, 'kaa sv st 'wvn.

*Sesi -sa kodbonvi 'a "ipoo-ti wv  
(Maki 4.13-20 ; Luiki 8.11-15)*

18 Ao po doin' i la, dε kodbonvi 'a -ti' -sa wv, ε ka :

19 -Bo nyo po Kea 'a tv' bode 'ε -ti' doin' o -wεε oō' 'wvvn mii ε, 'sv -sion' jī' o -sa wlv -nε 'de o pee o. -Mε ka kojo -blua' o -je kpae' nta, 'kamv -mō 'o jei tu nī.

20 Kojo -blua' o "soi 'klu ε, ε -ko' nyo -ta o 'sria -wεε o -sa 'o Kea 'a wlv, 'bomv o 'sri o 'je ε to' 'vn 'de 'mva- 'vn.

21 'Kaa εε' po 'svn 'de o 'vn, oō nvε εε' -jaja oō' 'kpa 'de nyna. -Bo 'kle jī o "kpei 'de wlv o 'wvvn 'a -ti' 'vn, 'sv o poε oō' Kea -kwlt' -te' -ti to' i.

22 Kojo -blua' 'de 'wi 'vn ε, -mε -ko' nyo -o -wvvn Kea 'a wlv kpvn-, -wεε -oō' 'tai- ε 'i, εε' croa 'jo 'de o 'vn ε, ka ε "sia 'nyni oō' nυ kan', dε-nvε' 'kmv 'a dī ke "wliε- 'blea'

-ta pooa nyo 'srε i, tmv -ta feeε' oō 'wla i 'de 'wī -wεε' 'dī.

23 Kojo -kpa 'o 'blva- 'dœ 'bn, -mε -ko' nyo -o -wvvn Kea 'a wlv -wεε -o -wvvn 'mii ε. Wlv o 'wvvn, o -tee i 'de o 'vn -wεε ka ε "sia 'nyni oō nυ kan', o -ko' ko -εε 'jo jre' ε croa 'jo 'o kme' 'due, jre' croa kwla -mεεo'- -wεε jre' croa kwla taan.

*Sesi pooe sii' 'a -ti' 'i*

24 Sesi pooe -ti' jru' 'i ke'wlvε 'de vpvv -pee o 'na : Dε -ε -ke 'beodε -nra 'e javn 'di -kōv' 'i ε, ε ka : "Ju due' mō -o po ko 'a "kwli 'dœ 'de o o -kle.

25 -Ta nyo -wεε' "klein a 'mva "mav 'sv ε, oō' tvnyv pa 'de o o -kle, o -gba' sii' saun 'a 'jo 'demu 'sv o mu'.

26 -Ta ko a mεa -wεε ta waa 'sv sii' saun -nī mε' -ke.

27 'Sv "ju -nō 'o dbonvvn jī' sv 'na : -Aa 'blei, -a se ko 'a 'sv po 'de -kle -soo 'de-, -ta sii' saun -mī 'a -ti' 'wlv ε - ?

28 'De o 'na : 'Ma tvnyv -nv' dε -nε. 'De oō' dbonvvn 'na : -In -nεi' -a -je sii' saun -nī "cnuan' mu 'jaa ?

29 o 'na : "In-, i sie kan', -bo aoa sea sii' saun "crun ao je 'ma ko "crun -ke.

30 Ao 'tai- ko ke sii' "i, i 'je 'boa -tadue mamav 'sv kocen nō' 'je nyni. 'De εε' nō' tu 'di, 'ma mue wlv' 'de kocenyv -pee ka : Ao cen sii' saun ke tεin", ao svn i -wεε ao 'jī 'o "jri po. 'De ao 'je 'ma ko -cεen' "sro -tu" 'bo 'jei.

*Sii' jo -saa" 'a "ipoo-ti  
(Maki 4.30-32 ; Luiki 13.18-19)*

31 Sesi pooe -ti' 'i 'de vpvv -pee ke'wlvε o 'na : Kea 'a 'beodε -nra 'e javn 'di, ε -ko' sii' jō "ju due' o "dua 'vn -wεε o -tua' 'de o o -kle' ε.

32 Εε' sii' tu 'a 'jo 'piε 'i 'de sii' -wεε' "klu. 'Kaa -bo ε mε, εε 'boa εε 'kpa tu klaa' 'de nvsv a jī ta' 'jro poa' 'de ε ja.

*-Di'pvn -puun' dε 'ε "ipoo-ti  
(Luiki 13.20-21)*

33 Sesi wlv' ke'wlvε o 'na : Kea 'a 'beodε -nra 'e javn 'di, ε -ko' -di'pvn -puun' dε 'nynokpao' due' "dua 'vn -wεε v poa 'de fai' pv 'a 'keinke taan o. Ε nvε' mamav 'sv fai' pv -nε 'ε 'pōv je -pun', ε je dε 'jī.

*Dεε-ti Sesi a poo-ti' 'i ε - ?  
(Maki 4.33-34)*

34 Dī "klein Sesi a 'tmva 'de nyo -pee ε, oō 'tmv i 'de -ti' "ipooa' 'vn.

35 -Wεε dε Kea 'a wlv 'kwajaai 'tmva sese ε, ε je 'o nyni. Εε' wlv tu 'naa :

'Ma mue nyo -pee wlv' 'de -ti' "ipooa' 'vn. Dī -tha' 'e 'kmv 'a nvva' o -wεε -i -pa' 'kwla sese 'ma mu i vpvv 'tmva'.

*Sesi -sa sii' saun 'a -ti' wv*

<sup>36</sup> 'Bo -me 'de ε, Sesi "tai nyu -gbae o 'dei "i -wee o pa -gbu". o'w klai" nynu 'kpo -pun" 'su ε, u' na : -In -sa sii" sain -nta 'e -kle' 'a "ipoo-ti w'o 'de -a -pee ke.

<sup>37</sup> 'Su Sesi -se "kpei o 'na : Nyu -o poa ko "kwli 'd'oe 'de -kle ε, o'mo -ni nyio 'o "Ju.

<sup>38</sup> -Kle' me -ni 'kmu, ko "kwli 'd'oe me -ni nyu -bu -tea tu "bode 'ε -tea' a. 'De sii" sain ni -ni nyu -bu -tea -sion" 'o -tea' a.

<sup>39</sup> Tu'nyo -jo -doa sii" sain ε, o'mo -ni -sion'. 'De ko ce'an' me -ni 'blva 'a -kwe- no". Ko'ceun mu -ni Kea 'a d'boun.

<sup>40</sup> Ka nyu o -sa' sii" sain 'de ko "klu -wee o' po i "jri ε, 'kam'o εε mu nta' 'blva 'a -kwe- no".

<sup>41</sup> Nyio 'o "Ju a muε o'w "soa-wi" d'boa' -wee u' 'je nyu -bluua u'va' -ponyio 'de desavn 'di ke nyu -u'va nva desavn 'ten,

<sup>42</sup> -wee u' 'je u'pu 'de ne 'u'n po, -ta -fu'n" 'a ke 'nyu' "idiia' nta.

<sup>43</sup> 'Kaa nyu -u'va -jea Kea w'on ε, u'va muε faan' 'de u' "Bo 'a tu' 'bo-kwlo 'di ka 'jru' a fan. Nyu iw'on doin" nta 'o "jru, -me o 'w'on i.

*"Wliie- pa' kwla a*

<sup>44</sup> De -ke jaun 'di 'a 'beode -k'oa' "i ke'wle, ε ka : ε -ko' 'sani kpo -pa' kwla 'de -kle' due' 'di. "Ju due' 'jeε 'su, o -tue" kwla 'de nyu -pee. 'Mva nu'o' 'su o' je o'w 'bleedi -wee' 'klein ple -wee o -tu'n' εε' -kle' tu-.

*-Sroj'o 'o "ipoo-ti*

<sup>45</sup> De -ke jaun 'di 'a 'beode -k'oa' "i ke'wle ε, ε ka : ε -ko' 'd'o'poi due' -o' -poan' -sroj'o 'd'oe 'a -tu'an' i ε.

<sup>46</sup> O' 'jea εε' -je -εε so'on' kma 'su ε, o muε de -wee o ple o'w di -wee' "klein 'de o -tu'en'.

*'Sai 'a "ipoo-ti*

<sup>47</sup> Jaun 'di 'a 'beode -ko' 'sai nyu poa 'de 'tonie w'on -wee -ε -sa -smii' "kwli -wee' ε,

<sup>48</sup> ε "jia 'su "nibliun -crie', -wee u' je 'o 'kpu' "kpei. 'De u' -te i -wee u'va 'cra -smii' -mii. U'va po ia' -ji -nmoa "jrii toe" 'dii, -wee u'va po ia' -ji -nyinia "jrii kwla.

<sup>49</sup> 'Kamo εε mu nta' 'blva 'a -kwe- no". Kea 'a "soa-wi" a muε jia', u' 'je nyu sain ke nyu 'd'oe i -seea'.

<sup>50</sup> -Wee u' 'je nyu sain 'de ne 'u'n po, 'bomo -fan" ke 'nyu' "idiia' ni-.

*Nyu -w'oan Kea 'a wlu 'mii ε o -ko' "wliiejei*

<sup>51</sup> -Wee Sesi -tee' u'pu i, o 'na : Di "klein 'u'n 'tu'va -ni ao 'w'on i 'mii' m'εε ? U' u' na : Ku'n.

<sup>52</sup> 'De o 'na : -Bo ε ni kan' a, -mε ε -ko' -na nyu -nta ke' w'o-sai -co'on' -wee -o -w'oan de 'mii' 'de -o -kpa tu' 'bode -nta 'e jaun 'di 'a klai" ju ε, o -ko' -gbu" jei -o'w -sa 'e o'w -gbu" 'di "wliie- dee ke "wliie- soa ke ε.

*Nasareti-nyu se Sesi 'a -ti' to' 'u'n 'je (Maki 6.1-6 ; Luiki 4.16-30)*

<sup>53</sup> Sesi -koa' -ti' "ipooa' kan' 'su ε, o 'wlu 'mua- 'me

<sup>54</sup> -wee o mu 'e -kwlo -ε 'di o 'b'εε "i ε. O pa 'e "jru' 'ku'n-gbu' 'di, 'su o -teε nyu de to'va -pun". Nyu "klein -jea o'w nyu deto'w-ta a, tai' "maa u'pu 'mε, u' na : -Taka o -sa to' -je -me 'de o'w nu 'jrii' ε- ?

<sup>55</sup> -O -no se -gbu" koi 'a "ju ni -taa ? Madi se o de nu- ? Saki o, Soseu o, Simo ke Suidi se o'w "dei-wi" ni- ?

<sup>56</sup> 'De o'w "deinyokpae' se 'de -a "klu ni -taa ? 'De -mε -ta we- -o -sa "ikmaa' -je -me 'ja a- ?

<sup>57</sup> To' u'va naa i 'su εε' 'w'on u'va' 'je o'w -ti' to' 'u'n. 'Bomo Sesi wluu ka o 'na : Nyu a 'jeε Kea 'a wlu 'kwajaa' de 'u'n -ta "o -ta, 'kaa o'w 'blva 'dinyu ke, o'w -gbu" -son nyu 'a 'jeo deun'.

<sup>58</sup> 'De εε' -ti' 'u'n u'va' "jrukua' a nuε' 'su o se 'ikmadi -tuu"-tuu nu 'bo' a -ta -tu.

**14**

*San Batisi 'a 'mε-ti (Maki 6.14-29 ; Luiki 9.7-9)*

<sup>1</sup> 'De εε' no" tu 'di ε, Erodi -nta Galile 'a 'beo 'w'oan Sesi 'a 'nyu'n.

<sup>2</sup> 'Su o 'tmuε o'w d'boun, o 'na : San Batisi -o. O j'ie 'kmu de, εmε -ti o'w nu 'jrii' -ni.

<sup>3-4</sup> 'De ka San Batisi -mo nva 'mesun' 'ka ka : Erodi -sa o'w "dei Filipu' ny'no' 'kwa. U'a' 'nyu' -ni Erodiadi. 'W'i jre' o San wlu' o -pee, o 'na : ε se "jrii nmo -wee -u'n -je -ma 'dei' ny'no' 'kwa -sa 'de u' 'je -u'n "bli' ti. εmε -ti Erodi kpu'n San, o son -wee o po o -kaso' 'di 'de Erodiadi' a -ti' 'u'n.

<sup>5</sup> O'w -pon o 'je San 'dba, 'kaa o'w plee nyu 'me, de-nuε' nyu -wee' a 'daa San Kea 'a wlu 'kwajaa'i.

<sup>6</sup> 'Su no" -ε 'di Erodi -tuu" a o'w 'wlu-ko ε, 'bomo Erodiadi' a "junynokpao' dee 'bo nyu o 'da -ko' -son "juoi.

<sup>7</sup> U'a' deebu -so p'ee 'di 'su o cen wlu -tie" o 'na : De "o de a -teea' 'mii ε, 'ma muε avn "nyta'.

<sup>8</sup> 'Su u' tu de "jru' 'de u' de -tuu" wlu w'on, -wee u' mu 'de Erodi o de 'su u' na : -In -te' San Batisi a "jru' 'de 'kwlan' 'di kaan -ta, -u'n -je ε 'u'n "nyu'.

<sup>9</sup> 'Su 'beo Erodi "kaεε 'jrii. 'Kaa de o cean wlu -tie" 'bo nyu o 'da -ko' -son "juoi ε, ε kpu'n o, 'su o cen 'o wlu o 'na : Ao "nyu de u' -teea' i ε.

<sup>10</sup> -Wee o d'bo nyu 'e -kaso 'di u' -sa San Batisi "jru" i.

<sup>11</sup> U' u' -teε' 'e 'kwlan' 'di 'de u' "nyu ε "junynokpao' -wee -mu kpe u' de.

<sup>12</sup> San 'a klai" nynu jia, u' "duo o'w "ku 'u'n -wee u' -te' o i. -Wee u' mu u' po Sesi di -nu'va a "kuan.

13 Sesi 'wɔan -tɪ -nɪ 'sʊ, ɔ 'kpa 'e -kwɛɛ" 'di -wɛɛ ɔ mu -ta nyo jɾɔ' sea nɪ ɛ. 'Kaa nyiɔpu 'je kan' 'mɛ 'sʊ sʊ 'wɔɛ -kwɛɛ 'dii -wɛɛ sʊ naa 'blɔɔi 'de sʊ mu Sesi kɪn.

Sesi "nyɪ nyiɔpu -di'pɛn ke -smii' ke (Maki 6.30-44 ; Luiki 9.10-17 ; San 6.1-14)

14 -Ta Sesi a 'wɔba 'e -kwɛɛ" 'di -wɛɛ ɔ 'sia i, -mɛ nyiɔpu -kooa' i -ta -wee'. ɔ 'jea sʊpu 'sʊ sʊa' wɛɛ a nʊɔ', 'sʊ ɔ -tee nyʊ 'a 'wɛ- 'bɔɔa' -pʊn".

15 -Ta kwie a kpʊan 'sʊ ɛ, ɔɔ' klai" nynu 'kpɔ -pʊn" -wɛɛ sʊ 'na : Nɔ" -si' -wɛ-, de jɾɛ' se -ta nɪ-, -ɪn pɔ nyʊ -nʊ -jei" sʊ 'je -kwɛɛ 'dii mu -wɛɛ sʊ 'je sʊa' diide i -pɔn.

16 'Sʊ Sesi 'tmʊ sʊpu 'mɛ ɔ 'na : sʊ se mu kan'. Aoa' -cɛ" 'kpa 'nyɪ sʊpu diide.

17 'Kaa sʊ 'na : -Di'pɛn kplɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn -gbai' mɪ -a -ble -ta.

18 'De Sesi 'na : Ao jɪ 'bɪn 'nɔ.

19 -Wɛɛ ɔ wɔlu nyʊ -gbaea' ɔ 'de woi -pee ɔ 'na : Ao -te i 'bo sii" 'kpei. -Wɛɛ ɔ "duo -di'pɛn kplɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn -mɪ 'bɪn, 'de ɔ kpa 'jɾi 'jei, ɔ pɔ jɪ' Kea 'sɛ- 'de ɔ cɪn tii- -wɛɛ ɔ "nyɪ ɔɔ' klai" nynu 'de sʊ 'jɪ nyʊ 'jɾii -gble'.

20 Uɔ -wee" 'klein di' sʊ je dbo. Ia' tɔɔ -sia 'o mu 'jie toe" 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn.

21 Nyʊ -dia' diide 'mʊa- 'bɛɛ- "nynunmai 'a 'wɔlu -mm" 'mɛ, nyʊ se 'nynʊkpaɛ' ke "nynumu" -sɾo'.

Sesi na' bo "ni "kpei (Maki 6.45-52 ; San 6.15-21)

22 Uɔ -koai" 'sʊ ɛ, 'bomɔ Sesi "sɾi ɔ je ɔɔ' klai" nynu -kwɛɛ" 'di pɔ -wɛɛ ɔ 'na : Ao mu nya 'de 'ni 'de 'ma jɪ'. -Mɛ ɔmɔ ke nyiɔpu a pɔɔɛ wɔlu.

23 ɔ -kɔa' nyʊ 'a -jei" pɔɔa' 'sʊ, ɔ muɛ 'e cɾʊ "kpei -ta nyo jɾɔ' sea nɪɛ, -wɛɛ ɔ 'je Kea baɛ-. 'De -ta kwie a kpʊan 'sʊ ɛ, ɔɔ' 'sʊ -nɪ 'o mu.

24 -Mɛ ɔɔ' klai" nynu 'a -kwɛɛ" nɪɛ 'e "ni -kwea la 'bode, -mɛ pɔɔ' ɔ jɪ, ɛɛ bla sʊa' -kwɛɛ" 'ni 'a 'plɪ 'jɾi, de-nʊɛ' nɔ sʊa muua 'demɔ pɔɔ' ɔ 'wɔbʊ.

25 "I-saa sʊn" 'a -sɾo' nɔ" 'sʊ Sesi -tee naa' -pʊn" 'bo "ni "kpei -wɛɛ ɔɔ mu 'e ɔɔ' klai" nynu ɔ fɔ o.

26 -Ta sʊ 'jee ɔ -wɛɛ ɔɔ na 'bo "ni "kpei 'sʊ de waa sʊpu 'dii, sʊmʊ 'na "kwɛɛ-sɾi" -o 'de-. 'Sʊ sʊa "wɔɔɔ'.

27 'Bo ɛ 'sɾi Sesi wɔlu sʊpu -pee, ɔ 'na : Ao -te -tadue i, 'mɔ -o, faun 'bo ao nʊɛ !

28 'Sʊ Pɛi "due wɔlu 'bɪn, ɔ 'na : Tʊ"bo, -bo ɛ nɪ -mɔ ɛ, -mɛ -ɪn cɛn 'o wɔlu -wɛɛ 'ɪn 'je 'de -bɪn ɔ jɪ 'bo "ni "kpei.

29 Sesi 'na : -In jɪ ! Pɛi' 'wɔba 'e -kwɛɛ" 'di 'sʊ ɔɔ na' 'o "ni "kpei -wɛɛ ɔɔ mu 'e Sesi o.

30 'Kaa ɔ kpa pɔɔɔ' jɪsɔn "jɾiɛ- i, ɛ kmai", 'sʊ faun a nʊɔ'. ɔɔ pa 'ni -sɔn 'sʊ ɔ "wɔɔɔ' ɔ 'na : Tʊ'bo, -ɪn -pʊs' 'bɪn 'de !

31 'Bo ɛ 'sɾi Sesi je sʊn sɾo. ɔ kpʊn ɔ 'sasa -wɛɛ ɔ wɔlu ɔ -pee ɔ 'na : Ka -ma 'ma -kwɔɪ" -tea' 'piie"i kan' a- ! Dɛɛ-tɪ -ɪn -plee tɔ' i ɛ- ?

32 Uɔ 'ja 'e -kwɛɛ" 'di 'sʊ pɔɔ' 'bo jɪ -tɪ 'mɛ.

33 'Sʊ klai" nynu -nɪa 'e -kwɛɛ" 'di "siie 'koi- i 'bo Sesi "juɔi -wɛɛ sʊ 'na : -ɪn -nɪɛ Kea 'a "Ju -o -cɛɛn'-.

Sesi 'bɔɔ- nyʊ 'a 'wɛ 'de Senesareti (Maki 6.53-56)

34 Uɔ cɛan "ni 'sʊ ɛ, sʊ nynɪɛ 'e Senesareblʊ 'di.

35 Nyʊ -nɪa 'e ɛɛ' 'blʊa- tu 'di juue Sesi 'i, 'sʊ sʊ -kɔɔɛ ɔɔ' jɪnɪnɪ -ta -wee' ja, 'sʊ sʊ jɔ nyʊ "klein 'wɛ- ɛ nʊa.

36 -Wɛɛ sʊa baɛ ɔ i 'de sʊ 'je ɔɔ' 'bai 'a wɔn 'o 'sʊ 'ibla. Nyʊ "klein -sʊa blɔ 'i ɛ, sʊa' 'wɛ- ɛ 'bɔɔ.

### 15

Suifw-wi" "bli kplɪn 'a -tɪ" (Maki 7.1-23)

1 'Sʊ Fariseɛn ke ke' wɔ-saun -wɔba Selisalem 'kpa Sesi -pʊn" -wɛɛ v -tee' ɔ i ka,

2 sʊ 'na : Dɛɛ-tɪ -ma klai" nynu a -saa' tɛin"nyʊ 'a ke' ɛ- ? -Bo sʊ 'je de di ɛ, sʊa' jɾe kwa, ka -aa nʊa 'nɔ -a "blikplɪn 'bɪn see ɛ, sʊa' nʊ kan'.

3 Sesi wɔlu sʊpu -pee ɔ 'na : 'De aɔpu mɔ 'ee, dɛɛ-tɪ aɔa -saa' Kea 'a ke' 'de aɔa' -cɛ" 'ɛ nyiɔtɔ' 'bɪn ɛ- ?

4 Kea 'naa : -In -je -bɪn "bo ke -ɪn de wɔn, 'de nyɔ -ɔɔ mua ɔ "bo ke de -soo' o pɔa' a, ɔɔ muɛ 'mɛa'.

5 'Kaa aɔpu mɔ 'na : Nyʊ -ɔɔ mua wɔlu' 'de ɔ "bo ke de -pee -wɛɛ -ɔ -na : Dɛ 'ɪn 'blea 'de 'ɪn 'jea aɔ kwa wɔi -te ɛ, ɛ -te ɛ kpɔi", 'ɪn 'je ɛ Kea "nyɪ. -Mɛ -mɔ 'o "ju tu se ɔ "bo ke de wɔn 'je la 'bode.

6 'Kamɔ aɔpu a nʊ -wɛɛ aɔa -sa' Kea 'a wɔlu i 'de aɔa' nyʊ detɔɔsɔn 'bɪn.

7 Ao "jɾidepɔɔn, de Kea 'a wɔlu 'kwajaai Esai 'tmʊa 'de aɔa' -tɪ' 'bɪn 'de ɛ, ɔ 'bleɛ -kɪn. Dɛ ɔ 'cɾɪa, ɛ ka :

8 Kea 'naa : Nyʊ -nʊ 'ma ni -tea' nɪɛ 'de sʊ 'wɔn foo" 'bɪn 'kaa sʊa' pee tɛɛn 'bɪn o fin.

9 Nyʊ -nʊ a -gbɛɛ' 'bɪn "juɔi foo" 'bɪn, de-nʊɛ' nyiɔ 'o ke' mɛ sʊa tɔɔ nyʊ -wɛɛ sʊa 'daa-Kea 'a wɔlu.

10 'Bomɔ Sesi 'da nyʊ -wee' -wɛɛ ɔ wɔlu 'de sʊ -pee ɔ 'na : Ao -wee' "klein -te doin" 'de aɔ 'je de -nɛ' mii 'wɔn.

11 Dɛ -ɛɛ paa 'e nyiɔ wɔn 'di ɛ, ɛɛ' kpʊn nyiɔ -flɛn", 'kaa di -a -wɔba 'de ɔ 'wɔn -ɪa -sia" "kpaɛ' ɪmɪ -ɪa kpʊn nyiɔ -flɛn".

12 'Sʊ Sesi 'a klai" nynu 'kpɔ -pʊn", sʊ 'na : Ka wɔlu -ɪn -tmʊa -ta ɛ kpʊan Fariseɛn-wi" -kwɔb, -ɪn -je kan' mɛɛ ?

13 Sesi 'na : Tu 'o tu 'in 'Bo -na 'e jaun 'di sea do ε, -me ε mue cnun" 'a.

14 Ao "tai- uupu 'i. "Jri 'a waun 'a 'su -a po ba -je o. 'De -bo "jri 'a wai po "jri 'a wai -je o ε, uupu -wee' a mue i -kaa' 'de "bie 'di see.

15 Piei "dua wlu 'un o 'na : -In -sa "ipoo -ti -ni wo -in -nyl" -aun.

16 'De Sesi 'na : Aomō ke'wlee, ao se to'di 'kpa kee ?

17 Ka de 'o de -εε pa 'e nyu 'won -me εε mua 'e "kwli 'di -wee εε "sia -son 'de nyu a poe 'kwla, ao se ε juoo- ?

18 "Kaa de -jia' 'e nyu 'won -me ε 'wlvε 'de o pεe o, εme -εε kpυun nyu -flen",

19 de-nve' 'de nyio pεe o mo to' saun a 'wlv. "Ku 'dbaa' o, de 'itran' o, "jriia' o, nyu -ti' "kpei blaa' o, nyu cean' o,

20 di -ta kpυun nyio -flen" mu -nao. -In se kwa jre -wee -in di de -me 'ε kpυun nyio -flen".

*'Blva 'srυ 'dinyō -tee Sesi -kwli' (Maki 7.24-30)*

21 Sesi 'wlvā 'mva- 'sv ε, o mue 'e Tii ke Sidōnblva "kpei fo o.

22 'Su Kanaan 'nyō due' -ji' 'de o o -wee -v -wō", -v -na : Tv"bo, Dafidi' a "Ju, -in -je 'ma wee- 'de ! 'Ma "junyōkpao' a 'jee kui wōn 'de -suusaon 'kwa.

23 "Kaa Sesi se 'e va' wlu wlu jre' "kpei po mo "pυ. O'v klai" nynyū mu -kpo -pūn" -wee -v -tmu o -v -na : -In nu 'nyōkpao' -nv i ke, de-nve' va "wōv" -a 'dei.

24 'De Sesi 'na : Nyu -v -ma' 'de Israe-nyu "klu ka 'blae -sia kwla na, uupu 'a 'sv 'a jia' 'in ji.

25 'Kaa o 'da kan' 'sv 'nyōkpao' -nv ji' v "siie 'koi- i 'bo o "juoi 'de v 'na : Tv"bo -in ji 'un o 'de !

26 'Bomō Sesi wluu o 'na : ε se ka -cōn'-ka- ni -wee nyu 'je nyio o "nynyū a diidi 'un "duo- 'de o 'jυ -gbe' nynyū "nyl.

27 'Su v 'na : to' -ti -o -ceen'- Tv"bo, 'kaa di -ta blua ta' jεun -son i ε, umυ -gbe' a 'ten -wee ta di.

28 'Su Sesi 'na : 'Nyōkpao', ka aa' 'ma -kwli" -tea' 'bej" ka- ! Ka a niai" ε, ε nu kan'. 'De εε' no" -ne 'di 'bo va' "junyōkpao 'a 'we- 'bōv.

*Sesi 'bōv- 'we- -tuu"-tuu*

29 Sesi 'wlv 'mva- 'me -wee o mu 'o "ni klāa" -nā 'e Galile -kwli" 'sv o 'ja 'o crυ "kpei -wee o -te i.

30 'Su nyu -tuu"-tuu -kpo -pūn", sv jō klōōn o, "jri 'a waun o, nūaun o, "muu- o, nyu 'we- 'ε "kwli -wee' a nva o. Uv kpυup- 'bo Sesi bi wō -wee o'v 'bōv- vva' 'we-.

31 Nyu -kwea de 'jea "muu 'a wlu -ta a, sv 'jea nūaun 'a 'pυ -ta, sv 'jea klōōn 'a na -ta, sv 'jea "jri 'a waun 'a i 'je -ta 'sv tai'

"maa uupu 'me 'sv sv -tee Israe 'a Kea 'a 'nyūn "i 'bεε- -pūn".

*Sesi "nyie nyiōpυ 'a "wlu -nyie diide- (Maki 8.1-10)*

32 -Me 'wlvā 'o -jei' 'sv Sesi 'da o'v klai" nynyū 'me -wee o 'na : Nyu -nv vva' wee a nu 'un 'ε, de-nve' sv nve 'wυ taan 'bo 'un -pūn", 'kaa sv se de di. 'Mō se ε "inυ 'in 'je uupu -jei" po 'de 'mυε- 'un, -wee -crigbaa je uupu -sa vva' de mu no" 'bo -jei".

33 'Su o'v klai" nynyū 'na : -Ta -kwlv jre' sea ni -ta 'ee, -taka -a -je nyu -tia ka 'a diide -saa ?

34 'De Sesi -tee' uupu i o 'na : -Di'pen kpl -tiie'- ao 'ble ε- ? sv 'na : -A -bleε -di'pen kpl -me" 'son ke -smii' jō mu' jri' ke-.

35 'Su o 'tmve nyu -wee' "klein o 'na : Ao -te i.

36 -Wee o "duo -di'pen kpl -me" 'son ke -smii' jō -ni 'un 'de o po ta' Kea 'se-, -wee o ceen i, o "nyl i o'v klai" nynyū -wee sv -gblt' nyu "jrii.

37 Nyu -wee' di' sv je dbo. Ia' tōe -sia 'o, -wee sv 'tan i ε, i "jie toe" -me" 'son.

38 Nyu -sv dia de 'mva- nε "nynun- mai 'a "wlu -nyie, nyu se 'nyōkpae' ke "nynumu" -sro'.

39 Sesi -kwea nyu -nv wlu pooa' 'sv ε, o 'ja 'e -kweε" 'di -wee o mu 'e Makadanblva "kpei.

**16**

*Fariseen ke Sadiseen-wi" -tee' Sesi jrii' i*

*(Maki 8.11-13 ; Luiki 12.54-56)*

1 Fariseen ke Sadiseen-wi" 'kpa Sesi -pūn" -wee sv 'je o wlu 'a "kle -pee -gba. sv -tee' o i 'de o 'je jrii' -wlvā 'e jaun 'di 'a due' nv, -wee ka o 'wlvā 'de Kea o ε, sv 'je ε 'je.

2 'Kaa Sesi wlu' 'de sv -pee o 'na : -Bo 'jru a sea i 'pen -kwie" ka a -wee jaun 'je -sain' ε, -me ao 'na no" 'dōe -a mu nūa' -klae"-.

3 'De -bo -klae" pεen ε, ao 'na "ni 'a -sougba a mue dbaa' -stan, -pie a mue jia' de-nve', jaun 'a -sain' 'a kpee -son i, ao juo jaun 'a nūson 'a "kpei -seea' ka 'me, 'kaa ao se di -ta nūva -stan 'a "kpei -sta' ka juo-.

4 -Stanwυ 'di nyu -sv -nyūia 'diwōn, -vva pooa wlu fai" 'de Kea -pee, uupu -a -tee' jrii' i, 'kaa jrii' jre' se nūvei -bo ε se -je -nūva 'de Sonas' 'a -ti' 'un ni ε. 'Su o 'wlv 'o uupu -pūn" 'me, o mue -tajro.

*Jrii' Sesi nva o'v klai" nynyū 'a 'wōn i 'dei*

5 -Ta klai" nynyū a muua 'de 'ni 'a 'fo jre' o ε, sv "mae' sv se di 'pen 'un "duo.

6 -Wee Sesi wlu sv -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a -di'pen -puun'de 'ε -ti' 'un.

7 'Su klai" nynuu -tee wlua' -pun" 'bo uba' 'su' nynu, ub' 'na : -A se -di'pen 'un' 'duo-, me -ti oo' 'tmu de -ne.

8 Ka ub' 'tmu de -ne Sesi 'je kan' 'me' 'su' oo -tee' uupu i oo 'na : DeE-ti aoa naa aoa' -in se -di'pen 'pen' 'un' 'duo -me' 'e to' i e- ? Ao -gbun ka aoa' Kea -kwlu' -tea' 'piia' 'i e !

9 Ao se to'di' 'kpa kee ? Ao se -ti' -kwlu' " po kee ? -Ta 'in ceean -di'pen kpli -mm" i 'de nyu' 'a' 'wlu -mm' 'a -ti' 'un' 'ee, ia' 'toe' -tiie' ao "duo 'un e- ?

10 'De -di'pen kpli -me" 'son' 'in ceean i 'de nyu' 'a' 'wlu -nyii' 'e -ti' 'un' 'ee, ia' 'toe' -tiie' ao "duo 'un e- ?

11 'De -me ka 'in sea -di'pen -ti' 'tmu, deE-ti ao se e' 'mii' 'won e- ? 'In' 'na ao -tu' 'aoa' -ce' 'e -ti' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi' 'a -di'pen -puun"de' 'e -ti' 'un'.

12 'Su ka e sea 'de -di'pen -puun"de' 'e -ti' 'un' ni -wee e' 'ni' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi' 'a nyu detocoon' 'a -ti' 'un' me oo -saa uupu fen' ub' 'won e' 'mii.

*Piei 'na Sesi nie Klist, Kea 'a' 'o-tei -o (Maki 8.27-30 ; Luiki 9.18-21)*

13 Sesi nynia 'e Filipu o -kwlo' 'de Sesare' 'a' 'blva' 'a' 'fo' "kpei' 'su e, oo -tee' oo' klai" nynuu i, oo 'na : De nyu' 'a' 'tmu' 'de' 'mo' nyio oo 'ju' 'a -ti' 'un e- ?

14 'Su ub' 'na : Nyu jru' 'na -in -nie San Batist -o, jru' 'na -in -nie Eli -o, jru' 'na : -In -nie Selemi -o, -wee jru' 'na : -In -nie Kea 'a' wlu' 'kwajaavun -nta tein' 'a due' -o.

15 'De Sesi 'na : 'De aopu mo' 'e, nyu aoa' 'daa- 'un e- ?

16 'Bomo Piei wluu- oo 'na : -In -nie Kea -nta' 'kmu' 'a' 'Ju Klist -o.

17 Sesi "dua wlu' 'un' 'su' oo 'na : -In 'di' nmo won Simo, Sonasi' 'a' 'ju, de-nue' di' -ma -wlu' 'tmu' 'ta, e se nyio mo -se' 'kwla' 'de' -in -pee ni-, e' 'in' 'Bo -nta' 'e' 'jaun' 'di' -o.

18 'De' 'mo' e, 'in' 'naa -ma' 'nyu' -ni' Piei, e' 'de' me -ni' "sou, 'bo' ee' "sou tu' "kpei mo, 'in' 'je' 'ma -gbu' 'poo-, -wee' 'mea' se e' "woin' 'beei.

19 'Ma' 'mue -un' tu' "bode -nta' 'e' 'jaun' 'di' 'a' -da'kle' "nyu' -wee' di' "klein -ma' 'mua' isaan' 'de' 'blva- "kpei i' 'je' isaan' 'de' 'jaun' 'di'. 'De' di' "klein -ma' 'mua' 'ikaian' 'de' 'blva- "kpei i' 'je' 'ikaian' 'de' 'jaun' 'di.

20 'Su' oo -tuu' 'e' oo' klai" nynuu won oo 'na' ka oo nta Nyu'puu Klist e, ub' 'bo' e' 'tmue' 'de' nyu' jru' -pee.

*Sesi 'tmue' oo' 'me -ti ke oo' "kunyio' son-ti ke*

*(Maki 8.31-9.1 ; Luiki 9.22-27)*

21 De -wlu' 'mva- Sesi -tee' wlua' -pun" 'pepe' 'de' oo' klai" nynuu -pee oo 'na' oo 'je' Selisalem mu -o, -wee oo 'je' 'kle' 'je' 'de' nyu-coun' o, 'sraa -saun' 'a' 'klae' o, ke' wo-saun' 'kwa. Uba' 'mue' oo 'dbaa' -wee oo 'je' 'kmu' de' ji' 'de' 'wi' 'a' taan -ne' 'di.

22 'Su Piei' 'doo -tajro -wee oo -ce' oo "bli, 'de' oo 'na : De -nta' 'mva- -pee' 'de' -un' -won' de ! Kea' 'a' 'mue -un' o' 'sia', 'ee' 'de' tu' se -un' "jrii' nuvei' 'no' 'kmu' !

23 'Kaa Sesi' "biie' i' 'de' oo o, oo 'na : -Sion' -koa, -in -teen' 'un' kin, -in -nie "i -in -je' 'un' 'de' desavun' 'di' po, de-nue' -ma' to' ke' Kea' 'a' to' se' due' ni-, -in -blee' nyio'oo'.

*Nyu -ke Sesi na -me oo' woon- 'kle' 'je' -ti*

24 'Su Sesi wlu' 'de' oo' klai" nynuu -pee oo 'na : -Bo' nyu' -nie' oo' ke' 'ma -a -je' na -me oo 'bo' oo' -ce' "kpa' 'a' 'kmu' "kpei' 'toan, -me oo' 'woon- 'kle' 'je' -ti -wee oo 'je' 'bo' 'un' 'de' bla,

25 de-nue' nyu' -nie' oo' -je' oo' 'kmu' "kpei' 'toan- a, -me' ee' mu oo' kwa' "maa', 'kaa' nyu' -oo' mua' oo' 'kmu' 'bca' 'de' 'ma -ti' 'un' e, -me' omo oo' mu oo' 'kmu' 'puu'.

26 -Bo' nyu' 'ble' 'kmu' -wee' "klein -wee' oo' -suu' "ma' 'ee' -me' de oo 'je' 'o' mu e- ? 'De' de' nyio' 'je' ja -wee -e -je' oo' -suu' -ko oo' "sii' e- ?

27 Aoa' 'jee, nyio' oo' "Ju' 'a' 'mue' 'jia' 'de' oo' 'Bo' 'a' 'nyu' 'wlu' 'un, oo' ke' oo' "soa-wi' ke-, -wee' ka' nyu' 'a' 'dbo' nta' 'de' oo' 'je' nyu' ee' -kei' -sa' kan' due' 'due.

28 'Ma' 'tmu' aopu' to' -ti' nyu' -nta' 'kmu' -ta' uba' jru' se' 'mei' 'su' -ub' -je' nyio' oo' "ju' 'a' 'de' ji -ne' "jrii- 'jee- 'de' oo' 'beode' 'un.

### 17

*Sesi -saa' "i' 'de' oo' klai" nynuu taan' "jri' 'de*

*(Maki 9.2-13 ; Luiki 9.28-36)*

1 'Wl' -meeo' -sia' 'su' e, Sesi' 'due' Piei' ke' Sakt' ke' oo' "dei' San' 'un' -wee' ub' ke' oo -saa' kuu' ub' mu' 'e' cru' klaa' due' "kpei.

2 'Su' oo -saa' "i' 'de' uupu' "jri' 'de, oo' "jua- a fan' ka' 'jru' nta, oo' 'unpaadi' "pluu' "puu' ka -son' nta.

3 Uba' koon' 'emu' 'su' -me' Moist' ke' Eli -taan' -wee' ub' ke' Sesi' a' wlu-.

4 'Su' Piei' 'due' wlu' 'un' oo 'na : Tu' 'bo, -aa -ta' nta' nmo' "jrii. -Bo -in -nie", 'in' 'je' 'poe' taan' "jei' po, -mo -je' due' 'ble, Moist' 'je' due' 'ble -wee' Eli' 'je' due' 'ble.

5 Piei' 'sia' wlua' 'su' bue' -ee' nva' bleble -crie' uupu' "jruu, -wee' wlu' due' 'wlu' 'e' bue' 'un' 'de' e' na : "Ju -no' nie' 'ma -ti' 'kmaju -o. 'De' oo' 'un' 'bomo' 'ma' nyio' oo -ti' 'kmaa' -wee' ni-, ao' po' oo' wlu' doin' o !

6 Klai" nynuu' woon' wlu' -ne' 'su' ub' -crie' "jrii' 'bo' 'blu', faun' a' nu' uupu' 'me.

7 'Su' Sesi' 'kpa' uupu' -pun", oo' bla' uupu' "i' 'de' oo' 'na : Ao' son' 'un, faun' 'bo' ao' nve' !

8 Uu' kpa' "jri' 'jei' 'su' ub' se' nyu' jro' i' 'je' -bo' e' se' Sesi' 'a' 'su' ni' e.

9 -Ta' uba' 'wlu' 'de' cru' "kpei' uba' "sia' i' 'su, Sesi' -tee' uupu' ke' "i' oo' 'na : De' ao' 'jea' "jrii' -ta' ao' 'bo' e' 'tmue' 'de' nyu' jro' -pee' mamau' 'su' nyio' oo' "Ju' 'je' "kunyio' son-.

10 'Sv ɔɔ' klai" nynuu -tee' ɔ i sv 'na : Dɛɛ-ti -wɛɛ kɛ' wɔ-saɔn 'na : Eli a muɛ de jia' "i-saa' nɔ" ɛ- ?

11 'De ɔ 'na : Tɔ' -o, Eli a muɛ jia' -wɛɛ ɔ 'je di -wɛɛ' kpoɪ" po.

12 'Kaa 'ma 'tmvɔ aopv 'mɛ Eli ji' -wɛ-sese, -wɛɛ sv se ɔ "i juo- sv sv ɔ vva' 'tun nɔ-ti "jrii. ɔ 'jɛɛ 'kle 'de svpu 'kwa, 'kamɔ nyɔv 'ɔ "Ju a mu 'kle 'jea' 'de svpu 'kwa -ke.

13 'Sv, ka ɛ nɪ San Batisɪ mɔ ɔɔ "si' nynu klai" nynuu 'wɔn ɛ 'mii.

*Sesi nve -suusavn i 'de "ju-saan"- due' 'vn*

*(Makɪ 9.14-29 ; Luikɪ 9.37-43)*

14 -Ta sv jɛɛa nyv -tuu"-tuu -kɪan' "jruɪ ɛ, 'bomɔ "ju due' 'kpa Sesi -pɔn' -wɛɛ ɔ "sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi,

15 'de ɔ wlu ka : 'Ma 'blei, -in -je 'ma "ju 'a wɛɛ- 'de ! Susuwɛ- -ɛɛ nɔ ɔ, ɛɛ kriɔ'. -Bo ɛɛ' 'cv dee 'pɛn 'kpaɛ' 'sv, ɛɛ 'wlvɛ "blo, 'sv ɔɔ -ka i. -Bo 'wɪ jɛɛ' o, ɛɛ blɔ i 'bo "jri, 'wɪ jɛɛ' o, ɛɛ -fi" ɔ 'bo "niɔ-.

16 'In jo -ma klai" nynuu 'mɛ, 'kaa sv se ɛɛ' 'wɛ- tu 'a 'bɔɔa' 'bɛɛ-.

17 'Sv Sesi wlvɛ ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Ao "jrukuɔn ke 'diwɔnyɔnɪn 'a ti, 'de nɔ" -tiie' 'di ao ke 'ma -a -je i -te ke'wlvɛ ɛ- ? 'De kpe -tiie' 'n 'je ao 'ble ɛ- ? Ao ja 'bn "ju -saan" 'nɔ !

18 -Wɛɛ ɔ kmaa wlu "i, ɔ "wɔɔ- -suusavn -nɛ "jruɪ. 'Sv ɛ 'wlv 'e "ju -saan" 'vn 'ɛ, ɛ 'sie 'kpaɛ'. 'Bo ɛ 'sri ɔɔ' 'wɛ- je 'bo.

19 ɛ nva kan' 'sv klai" nynuu 'kpa Sesi -pɔn' -wɛɛ sv -tee' ɔ i sv 'na : Dɛɛ-ti -a se -suusavn -nɛ 'ɛɛ inva' 'bɛɛ ?

20 'De Sesi 'na : Aoa' Kea -kwlv" -tea' se "i 'bɛ, ɛmɛ -ti -o. 'Ma 'tmvɔ aopv tɔ' -ti, -bo aoa' Kea -kwlv" -tea' 'piie "i ka "ple 'jo 'bɛa, -bo ɛ 'bɛ kan', aoa muɛ cru -nɛ -pee wlvua' ao 'je nɔ : ɛ 'wlv -ta ! -Wɛɛ ɛ 'je ao wɔn 'je. De ao sea 'wɔin 'bɛɛ i -mɛ se nɪ-.

21 ['Kaa ɛɛ' -suusavn -tu -bo ɛ 'je 'e nyv 'vn 'wlv ɛ, -mɛ 'de Kea baaɛ' ke wɔn 'bɔa' 'vn -o.]

*Sesi 'tmvɛ ɔɔ' 'mɛ -ti ke ɔɔ' "kunyɔv' son-ti ke'wlvɛ*

*(Makɪ 9.30-32 ; Luikɪ 9.43-45)*

22 'Wɪ jɛɛ' o -ta sv nɪa Galilebva "kpei i plea' 'bomɔ Sesi wlvu 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Nyɔv 'ɔ "Ju 'je 'e toɔɛ -o 'de nyɔɔpv 'kwa

23 -wɛɛ sv 'je ɔ 'dba. 'De ɔ 'je "kunyɔv' son 'de 'wɪ 'a taan -nɛ 'di. ɔ 'da kan' 'sv klai" nynuu "kaɛɛ 'jrii.

*Kea -gbu klaa" 'a -dɛɪnpɔ' -sati.*

24 Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu nynia Kapɛnaɔm 'sv ɛ, -dɛɪnpɔ'- -saɔn 'kpa Pɛi -pɔn' -wɛɛ sv wlu ka : Aoa' dɛtɔɔ i -sa' Kea -gbu 'a -dɛɪnpɔ'- 'mɛɛ ?

25 Pɛi 'na : Kɪn, ɔɔ -sɛ' ! Pɛi pa -gbu" 'sv Sesi "due wlv 'vn teɪn", ɔ 'na : Simɔ, ka -ma nɛɛ tɔ' "kpei ɛ- ? Nyɔ -je 'beɔ-wɪ" -nɪa 'e 'blva- nɛ "kpei 'a -dɛɪnpɔ'- -sa a- ? Uba' -cɛ" 'ɛ 'bleenyv -ae, -aee' dɔv i- ?

26 'Sɛi Pɛi 'na : 'Dɔv -a -sɛ'. 'De Sesi 'na : -Je ɛ nɪa kan' -mɔ ɛ, -mɛ vva' 'bleenyv -mɔ se ɛ -sai.

27 'Kaa -a -bo ɛ nve -wɛɛ nyv -nɔ 'bo -a 'cɛn i 'kpaɛ'. -In mu kwen" po 'de 'tɔnɪ wɔn. "I-saa -smiie' -ɛɛ mua kwɛn" kɔvan' a, -in -criɛ' -in -je ɛɛ' wɔn 'ba 'de -in -je 'e 'wɛiɔ -sa -wɛɛ -in -je -in ke 'ma -a -saadɛ ja-.

### 18

*-ɔ -nɪ klaa" a- ?*

*(Makɪ 9.33-37 ; Luikɪ 9.46-48)*

1 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, Sesi 'a klai" nynuu 'kpo -pɔn' -wɛɛ sv -tee' ɔ i, sv 'na : -ɔ -nɪ Kea 'a kɛɛma' -kwlvɔ -nɪa 'e jaɔn 'di 'a klaa" a- ?

2 'Bomɔ Sesi 'daa- "ju -saan" due' -wɛɛ ɔ nynɔɔ i 'bo vva' -kwea'-.

3 'De ɔ 'na : 'Ma 'tmvɔɛ aopv tɔ' -ti, -bo ao se kpln fai" poo -wɛɛ ka "nynumɪ" nɪa ao se kan' nɪ ɛ, -mɛ ao se 'e Kea 'a kɛɛma' -kwlvɔ -nɪa 'e jaɔn 'di 'di pai.

4 ɛmɛ -ti nyɔ -jaa ɔɔ' -cɛ" ja -wɛɛ ka "ju -saan" nɪa, -ɔ -nɪa kan' a, ɔmɔ -nɪ klaa".

5 'De nyɔv "o nyɔ -kɔvɔan "ju -saan" -nɪa ka sv 'sɔɔn 'de 'ma 'nynɪ 'vn ɛ, -mɛ 'mɔ ɔ kɔvɔan sv 'sɔɔn.

*Desavn 'a "ikmaa'*

*(Makɪ 9.42-48 ; Luikɪ 17.1-2)*

6 'Kaa -bo nyɔ jɔv' ɔ nɔvɔtɔ bluuva 'ma -ti' tɔ' 'bn 'jeɔn 'a -saan' -due' 'de desavn 'di ɛ, -mɛ de -jea "paa' 'de ɔɔ' -ti' 'bn mɛ -nɪ nyv saan ɔ "soukpo -plun -wɛɛ nyv -fiɪ" ɔ 'de 'tonɪ wɔn.

7 ɛ nɛ "nmia-tɪ -o 'de nyv -wɛɛ" "klein 'a -ti' 'vn, dɛ-nvɛ' dɪ -jea nyv 'de desavn 'di bluuva a, ka "o ka-, 'a' dɪ tu a muɛ jia' see, 'kaa ɛɛ muɛ wɛɛ -ti nɪa' 'de nyɔv 'a mua 'bn jia' 'a -ti' 'vn.

8 -Bo -ma svn ke -ma bv a sea -vn 'de desavn 'dipo ɛ, -mɛ -in cɪn 'o -in -ju 'kwlv po fiin. -In -ble svn due' ke bv due' -wɛɛ -in mu 'e 'kmv -cɛɛn' 'bn "paa", ɛ je -in -ble svn 'sɔɔn ke bɪ 'sɔɔn -wɛɛ -in mu 'e nɛ -ɛ sea 'mɔ -ta 'ble 'vn -sii.

9 'De -bo -ma "jriɛ- ɛ sea -vn 'de desavn 'dipo ɛ, -mɛ -in -sɛ 'de -vn kon'. -Ma -nɪ "jriɛ- due" "i -wɛɛ -in mu 'e 'kmv -cɛɛn' 'bn "paa", ɛ je -in -ble "jri 'sɔɔn -wɛɛ -in mu 'e nɛ 'vn -sii.

*'Blaa -wlvɔ 'kwlv ɛɛ' "ipoo-tɪ*

*(Luikɪ 15.3-7)*

10 Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -ti', ao 'bo "nynumɪ" -nɔ 'a due' kɔvɔn -gbai -flɪɛn, dɛ-nvɛ' vva'

"soa-wi" -tea vuvu 'a -tea' 'de javn 'di e, vva 'jeee 'in "Bo 'jriε- 'de 'w' 'oo 'w' -wee' 'di.

11 De-nue' nyio 'o "Ju jε nyv -ma" 'puva'.

12 Ao po doin' i, -bo nyv due' 'ble 'blae 'a kme' 'due -wee ia' due' 'ma, v' sie ia' kwla -me' nye 'jo -me' nye 'bo cru -kwli" -wee v' mu due' -je -ma' i -pvaan' ? -Aee' e se kan' nu ? Ka aoa nεe t' "kpei- e- ?

13 'Ma 'tmuvε ao t' -ti, -bo v -se 'kwla a, e 'blee v' 'mva-, e je 'blae 'a kwla -me'nye 'jo -me'nye -ji -sea' "ma -sii.

14 'Kamv e ni -ke, ao "Bo -na 'e javn 'di se e "inu nyv -saan" due' kovn -gbai' 'je "ma.

*-In -wlv -ma de'di 'a -ko "kpei*

15 -Bo -ma de'di nv desavn e, -me -in -kpv -pun' -wee v ke -in -je 'scoen -ni 'de ao 'je wlu-. -Bo v po -ma wlu doin' o e, -me -in -puv' -ma de'di 'me.

16 'De -bo v se -ma wlu doin' o po e, -me -in -da nyv due', nyv 'scoen, -wee nyv 'scoen ke taan 'je ia' -ti' 'tmv-ta 'je.

17 'De -bo v 'na v se -wi" -mv 'a wlu doin' o poi 'jaa, -me -in -toe Kea -gbu 'i. -Bo v 'na v se Kea -gbu 'a wlu doin' o poi e, -me -in -gbun v ja ka nyv -sea' Kea 'a -ti' t' 'bn 'je ke -dεnpo' -sai nta.

18 'Ma 'tmuvε aovv t' -ti, d' "klein aoa mua isaan' 'no 'blva- "kpei e, ia mue isaan' 'de javn 'di, 'de d' "klein aoa mua ikaian' a, ia mue ikaian' 'de javn 'di.

19 'De 'ma 'tmuvε aovv 'me ke'wle, -bo nyv 'scoen 'beε- wlv 'bn 'de aovv "klu 'de 'blva- "kpei -wee v 'je de i -tee' e, 'in "Bo -na 'e javn 'di a mue e vuvu "nyva' see.

20 De-nue' -ta nyv 'scoen ke nyv taan 'kvan "jrui 'de 'ma 'nyv 'bn e, 'in ni 'bo vuvu 'a -kwea' 'me.

*Dbonvi -sea' wee 'jri 'de ni e*

21 'Sv Piei 'kpa Sesi -pun' -wee v 'na : -Bo 'ma de'di nv 'bn desavn "jrui 'ee, kpe -tiie' 'in 'je e o 'b' e- ? 'In 'b' e o mamav 'sv e 'je kpe -me' 'son nyv -aee ?

22 'De Sesi 'na : 'In se 'na -in nv kpe -me' 'son, 'kaa -in mu mamav 'sv -in -je kpe 'e kwla -me' 'son 'v kpe -me' 'son nyv.

23 'Ma 'tmv aovv 'me : Kea -na 'e javn 'di 'a 'tun nv-ti nva' -ko' 'beo due' -v -da v' dbonvun 'de 'wei v 'jea sv 'je ia' "kuan po.

24 -Ta v -teea 'wei -sroa' -pun' 'sv, sv v 'ju due' -v -ble v' 'wei 'a -kwlvtau".

25 -Ta "ju -no 'jea de -sa -wee v 'je v' 'blei 'a kpan -sa 'bo se ni-, 'sv v' 'blei 'na : Ao ple v' -ce" ke v' 'nyv ke v' "nyvuu- ke v' 'bleedv -wee' "klein ke -wee v 'je 'ma kpan -sa.

26 'Sv "ju -no 'siae 'koi- i 'bo v' 'blei "juoi -wee v bae v i -bae -bae 'de v 'na : -In -kuu t' i 'de 'ma -ti' 'bn, 'ma mue -ma kpan -wee' -saa'.

27 De -na 'mva- kpv v' 'blei -kwlv 'sv v 'je v' wee-, -wee v 'na : -In mu, 'in 'b'

'wei -na -bn "kpei 'me, -in se 'ma kpan 'ble 'bode.

28 Dbonvi -no "sia 'kpaε' 'sv v ke v' "dei due' -v -ke v' nva dbo -tadue -wee -v -blea v' kpan de-saan' -gbvun'. 'Sv v kpv v -plion', v 'na : -In -sa 'ma kpan !

29 V' "dei -no 'siae 'koi- i 'bo 'blv' 'bo v b' wv -wee v bae v i -bae -bae 'de v 'na : -In -kuu t' i 'de 'ma -ti' 'bn 'ma mue -ma kpan -saa'.

30 'Kaa "ju -no 'na v se 'wv, -wee v mu 'de v po v "dei -kaso 'di, v 'na 'demo v 'je ni mamav 'sv v 'je v' kpan -sa.

31 De v nva 'mva- v' "dei-wi" 'je e 'sv v "kaeε 'jrui "kuk. Vv mu' -wee d' "klein -nvva v po vva' 'blei ia' "kuan.

32 'Sv v 'da dbonvi -no 'me -wee v wlv v -pee v 'na : Ka -ma dbonvi tu nyv 'di wv kan' a- ! 'Ma kpan -na -bn "kpei -in -baea 'mii e, 'in 'bo e -wee' "klein 'me.

33 -In se e 'beε- -kee, -in -je -ma "dei 'a wee 'je, ka 'in 'jea -ma wee eε ?

34 'Sv v' 'blei 'kpa cen, v 'na : Ao kpv v, ao po v -kaso 'di, 'demo v 'je ni mamav 'sv v 'je 'ma kpan -wee' "klein -sa.

35 -Wee Sesi poe 'kpei ka, v 'na : 'Kamv 'in "Bo -na 'e javn 'di a mu ao nva' due' 'due -bo ao se aov' de'di 'a desavn "kpei 'wlv 'de pee -wee' "klein 'bn e.

### 19

#### *Sesi mue 'e Suide*

1 Sesi -kva' -ti' 'tmva' kan' 'sv e, v 'wlv 'e Galileblva "kpei 'me -wee v mu 'e Suideblva "kpei 'de Suden -gbuu 'a 'fo jre' o.

2 Nyv -tuu"-tuu mu v kvn, -wee v 'bo-vuvu 'a 'we-.

#### *'Nynv 'kwla -sati ke kloov' sie-ti ke (Maki 10.1-12)*

3 'Sv Fariseen-wi" 'kpv -pun' -wee v 'je v wlv 'a "kle -pee -gba. v 'na : 'De -aa ke' 'di 'dee, "junmou 'beε' v 'je v' 'nynv 'kwla -sa 'de de 'o de 'e -ti' 'bn ?

4 Sesi 'na : "I-saa' no" Kea nve "junmou ke 'nynokpao' ke,

5 -wee e 'naa "junmou a mu v "bo ke v de -pun' 'wlv -wee v ke v' 'nynv 'je "i "sii- 'de v -na 'scoen v 'je nyv due' ma. Ao nve 'dii 'me, -aee' e se kan' ni- ?

6 -Bo e ni kan' a, -me v se 'scoen ni- 'bode, 'kaa v ma nyv due'. De Kea -tuu" a 'i e, nyv 'bo e "i -seea'.

7 'Sv v 'na : 'De -me deε-ti Moist -mo 'na -bo nyv -sa 'nynv 'kwla -me v "nyv v 'sbe -wee v 'je v -jei" po 'ja a- ?

8 Sesi 'na : 'De aov' pee 'a "ikmua' 'a -ti' 'bn -o, e me -ti Moist 'da kan', 'kaa tein' 'de e, e se kan' ni-.

<sup>9</sup>Ma 'tmvυ- aorp 'mε, nyo -ov 'nyno sea' jei" 'je -wεe -o -sv 'kwla 'de -o -dua" 'nyno jrv' 'vn -mε ov' jei tu 'kpa 'e jei' 'jea' 'di.

<sup>10</sup>'Sv ov' klai" 'nynuu 'na : -Bo ε 'je kan' n' 'de "junmou ke ov' 'nyno 'o -ti' 'vn ε, -mε -in se 'nyno 'ble -wεe -in -te i -mε "paa' 'de !

<sup>11</sup>'Bomov Sesi wlu 'de sv -pee o 'na : De -tmva', nyv -tuu"-tuu 'a 'wovn 'mii see, -bo ε se nyv -sv -pee Kea -sεε 'kwla n' ε,

<sup>12</sup>de-nve' di -tuu"-tuu -a kaan nyiov -je de 'de 'nyno 'ble -ti' 'vn. Deejrv' 'wlvb- εε' de tu 'vn 'ε, nyv jrv' -n' 'e nyiov wa 'vn -wεe -sv se ε 'bεε- -sv -je 'nyno 'ble 'de nyv jrv' -n' 'emu ke'wle -sva' 'ble 'nyno 'de tv"bode -nra 'e javn 'di 'a -ti' 'vn. Nyo -bεεa' -o -jea εε' de tu 'mii 'wovn ε, -mε o 'wovn 'mii.

*Sesi baεε "nynumu" 'a Kea (Makı 10.13-16 ; Luikı 18.15-17)*

<sup>13</sup>'Sv sv ja Sesi "nynumu" -wεe o 'je svvrv kwa 'jrv -te' 'de o 'je svva' Kea bae-. 'Kaa ov' klai" 'nynuu a kaan svvrv -je de.

<sup>14</sup>-Wεε Sesi wlu ka o 'na : Ao "tai-"nynumu" "i, sv 'je 'n' 'vn o 'ji, ao 'bo sv -je de kaan, de-nve' nyv ka sv nra -sv -nra kan' a, svvrv -je 'de 'kmuv de- 'vn pa.

<sup>15</sup>o -tea' svvrv kwa 'jrv 'sv o 'wlv 'mva-mε.

*"Ju "wliie- 'blea kovn 'vn ε (Makı 10.17-31 ; Luikı 18.18-30)*

<sup>16</sup>"Ju due' 'kpa Sesi -pvn" -wεe o -tee' o i o 'na : Nyv detov, de 'dve -je wε- 'vn 'je nυ -wεe 'vn 'je 'kvnva' -sea' -kwe -ta 'ble 'je ε- ?

<sup>17</sup>'Sv Sesi 'na : Dεε-ti -ma -tee' 'mii 'de de 'dve 'a -ti' 'vn ε- ? Nyv due' kovn -gbai' mo n' nyv 'dve. -Bo -in -nε "i -in -je 'de Kea 'a 'kvnva' 'vn paa, -mε -in nυ εε' ke'. 'Sv "ju -no 'na : Kea 'a ke' 'vn 'je nυ -mε' 'de ε- ?

<sup>18</sup>'Sv Sesi -teeε ke' 'wovn itbaa' -pvn" o 'na : -In -bo "ku 'dva, -in -bo jei" 'jeε, -in -bo "jriie, -in -bo nyv sv "kpei -tuu" ε,

<sup>19</sup>-in -te' -in 'bo ke de 'a ni', -wεe -in -je -vn -ponyio' o -ti' kma ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

<sup>20</sup>'Sv -kooai' -tvo -no 'na : 'In 'je ke' -n' -wεe' 'klein wovn 'mε, de jre' -wε -sie 'o 'vn 'je nυ ke'wle ε- ?

<sup>21</sup>Sesi 'na : -Bo -in -nε "i -in -je 'pepe nε, -mε -in ple' -ma di -wεe', -in -je ia' 'wei nua" nyv 'ny'. De -in -je 'wliie- 'ble 'de javn 'di. -Wεe -in -je ji 'de -in -ke 'ma -a -je na-.

<sup>22</sup>'Kaa "ju -no 'wovn wlu -nε ε, o mu' 'de "jrii "kaea" 'vn, de-nve' o nε "wliiejei klaa" -o.

<sup>23</sup>'Bomov Sesi wluu 'de ov' klai" 'nynuu -pee o 'na : to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmvυ aorp, "wliiejei 'a Kea 'a 'kmuv de- 'di paa' nε 'kle.

<sup>24</sup>'Ma 'tmvυ- aorp 'mε ke'wle, -sen'kpei soo" 'a 'bo "mεvn 'a -po" "ipaa" 'kvan "jri i, ε je "wliiejei 'a 'de Kea 'a 'kmuv deε 'di paa' -mε -sii ke'wle.

<sup>25</sup>Klai" 'nynuu 'wovn wlu -nε 'sv ε, tai' "maa' svvrv mε, 'sv sv 'na : 'De -mε nyv -je 'pv 'ja a- ?

<sup>26</sup>Sesi -gbvan svvrv ja -gbvn -gbvn 'sv o 'na : Dı nyiov sv sea' bεε- sv 'jea nυ ε, Kea 'bεε- ia' nva' 'mε.

<sup>27</sup>Piei "dua wlu 'vn 'sv o wlu' 'de Sesi -pee, o 'na : -In -gbvn 'no, -apv mo 'bo -aa di -wεe' 'klein mε, -wεe -a bla 'bo -vn -de, de -a -e 'je ε- ?

<sup>28</sup>Sesi 'na : 'Ma 'tmvυ ao to' -ti, -svntı Nyio' o "Ju a mua i-tea' 'bo ov' tv"bokpa-te "kpei -de di -wεe' 'a -gbodee "nipo no" ε, aorp -o -ke 'ma -a -na' aoa muε 'beokpa-te 'ε -puue 'jo 'svovn "kpei -tea' -ke -wεe ao 'je Israε 'ε 'blva 'a blo'wovn -nra -puue- 'jo 'svovn 'o 'pee 'je.

<sup>29</sup>Nyo "o nyv -ov mua ov' -gbi" o, ov' de'dinmai o, ov' de'dinyovkpaε' o, o "bo ke o de o, ov' 'nyno ke ov' "nynuu- o, ov' 'blva- 'bva' 'de 'ma 'nyn' 'a -ti' 'vn ε, ov' muε ia' "kpei -tea' 'jea' kpe' ε kme' 'due -wεe o 'je 'kmuv -sea' -kwe -ta 'ble 'je 'bo -mε' 'de.

<sup>30</sup>'Kaa nyv -saa "i kaan, svva' jrv' a muε de 'bvva' -wεe nyv -bvva' de ε, svva' jrv' 'je nya kovn-.

**20**

*Dbonvvn -saa "i ke dbonvvn -bvva' de 'a "ipoo-tı*

<sup>1</sup>Sesi 'na : De -ke Kea 'a nyv 'blesvn -nra 'e javn 'di -kova', ε ka : ε -ko' -kle' jei due' -o -svan 'vn -klaε' pεεn -wεe -o -dua" dbonvvn 'vn 'de sv 'jea' 'de o o -kle mu ε.

<sup>2</sup>o ke svvrv bεε- 'weijo due' 'a wlu 'vn 'de -svn' 'di, -wεe o kpa svvrv 'de o o -kle.

<sup>3</sup>-Klaε' jrv-gbao o 'sv o 'jeε nyv jrv' 'bo "kpaε' -sv -te i foo" 'vn -sv se svvrv dbo 'ble.

<sup>4</sup>'Sv o wlu' 'de sv -pee o 'na : Ao mu dbo nυ 'de 'vn o -kle, -wεe de ε -ke ao -kova' "i ε, 'de 'vn 'je ε aorp 'ny'.

<sup>5</sup>'Sv -wi" -mv mu'. -Kle' jei "sia "kpaε' 'jrv-gbao ke'wle, ε ke -kwie" jrv-gbao ke, o 'jeε nyv jrv' -sv se dbo 'ble, 'sv -wi" -mv muε 'de o o -kle -ke.

<sup>6</sup>De -mua' -kwie" ka -pee ε, o jεε nyv jrv' -sv se dbo 'ble, -wεe o -tee' svvrv i o 'na : Dεε-tı ao -te i -ta -wεe ao se de jre' nυ -svan a- ?

<sup>7</sup>sv 'na : Nyv -je -a dbo "ny' o se nυ. -Wεe o wlu' 'de sv -pee o 'na : Ao mu dbo nυ -ke 'de 'vn o -kle.

<sup>8</sup>Kwie kvvvan 'sv ε, -kle' jei wlu' 'de ov' -gbu' 'dei -tei -pee o 'na : -In -da dbonvvn -nυ -wεe -in -je svvrv -kei" -sa, -in -tee 'de nyv -bvva' de "kpei -wεe -in -je nyv -kovn nya jεε-.



9 'Su nyu -teea dbo nua' -kwie" ka a ji' -wee o "nyu uupu 'weijo due 'due do- do-

10 Nyu -saa 'i -u muu mua dbo nua' jia, uupu mo 'na -me u 'je de -tuu" 'je -de-, 'kaa o "nyu uupu 'weijo due 'due -ke.

11 -Ta uua kpuvan 'weijo due 'due -ni e, uua wluue 'mii 'de -kle' jei -pee.

12 Uu 'na : Nyu -bocaa' de -nu, -u sea 'bo ddoi' -kwle e, uupu 'a -kei' ke -aa -kei" 'bee-, 'de -me 'kamo -apu mo sea -sian -sea -sea 'bo -tenjru -ne 'un.

13 'Su -kle' jei wlu' 'de uua' due' -pee o 'na : 'In ba, 'un se -mii" 'fa o, -un -woan dbo nua' mu-ti 'teo, -un -ke 'ma -a se 'weijo due 'a wlu 'un 'bee- 'de -son' 'dii ?

14 De -e -nia -ma -ne -kei" -un -due" 'un, -un -je -ta 'un 'juoi -tie" cen. -Kei" 'un -sa -un -ta eme 'ma mu nyu -bocaa' de -saa' -ke.

15 Mo -ble 'ma 'wei, de 'un nua 'i, eme 'un nuue 'un. -Aee' 'de 'un nmoa 'di won 'de nyu -pee eme -ee 'jrie saun -ma -gbuun' 'un jaa ?

16 -Wee Sesi poe "kpei o 'na : 'Kamo e ni -ke, nyu -bocaa' de a mue nya kwan', 'de nyu -kwan nya 'je de 'boc-

*Kpe taan -ne me Sesi 'tmv oo' 'me -ti ke oo' 'kunyoo' son-ti ke*

*(Maki 10.32-34 ; Luiki 18.31-34)*

17 -Ta Sesi nua Selisalem mua' a, 'bomo o 'daa- oo' klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon o 'su, -me u ni nte nabu ja, -wee o wlu 'de uupu -pee,

18 o 'na : Ao po doin" i, -aa mue Selisalem, 'bomo nyio o "Ju 'je 'e tooe- 'de 'sraa -saun 'a klae" o, ke' wo-saun 'kwa -wee u 'je o 'mepee' kpuun-.

19 -Wee u 'je o nyu -sea' Kea juo "nyu, 'de -wi" -mu 'je o wlaa-. Uu 'je o klae 'un kpa, 'de u 'je o 'o tu -kwli" ko, 'kaa o 'je 'kmu de ji -o 'de 'wi 'a taan -ni 'di.

*Nyu 'ble-ti ke nyu 'juoi nuu-ti ke*  
*(Maki 10.35-45)*

20 'Su Sebede 'a "nynuu- ke u de 'kpa Sesi -pun" -wee u de 'siii- 'koi- i 'bo o "juoi 'de u -tee' o -paan' i.

21 Sesi 'na : De aa -pon e- ? u 'na : -In cen ee' wlu -tie" 'de 'un -pee -wee 'ma "nynuu- 'soon -nu 'je i -te 'bo -un -pun" 'de -ma 'beode 'un, due' 'je 'e -ma dian o -te', due' 'je 'e -ma kwan o -te'.

22 'De Sesi 'na : De aoa -teea i ao se e juo-, 'kaenmo o 'pe' 'un 'jea 'na, ao 'bee- ee' 'naa' 'mee ? 'Su u 'na : -A -bee'.

23 Sesi 'na : To' -o, ao 'bee- 'ma "kaenmo o 'pe' 'naa' 'me -ceen-', 'kaa de -je -nia 'e 'ma kwan o ke dian o 'a -tea 'a -ti' -me se 'de 'un 'kwa ni-, ia' -teun tu -teee nyu uua -ti' 'un "Bo nu i de 'e -tea'.

24 Klai" nynuu -puue -sia 'o 'woan wlu -ne 'su e, u 'kpa 'cen, u 'blee de 'dinyu 'soon -nu 'dii.

25 'Su Sesi 'da u -wee' "klein 'me, -wee o 'na : Ao 'jee, nyu -tea nyu "jru kpo' i e, uua crie nyu bu -son i -wee nyu klae" -wi" -mu a to uupu 'a "ikmaa' 'de nyu 'kpei.

26 'Kaa e 'bo kan' nte 'bo aopu "klu. -Bo aoa' due' nte "i o 'je klaa" ni e, -me o nuu aopu "juoi.

27 'De -bo aoa' due' nte "i o 'je aoa' nya ni e, -me o 'je oo' -cei" 'piie- -wee o 'je aoa' kwan ni-.

28 'Kamo nyio o "Ju nu jison. O se ji 'de nyu 'je o "juoi nuu-, 'kaa o ji' -wee o mo 'je nyu "juoi nuu 'de o 'je oo' 'kmu 'e to -wee e 'je nyu -tuu"-tuu seie-.

*Sesi 'baie "doun 'a 'jri*  
*(Maki 10.46-52 ; Luiki 18.35-43)*

29 -Ta uua 'wluua 'o Seriko e, nyu -tuu"-tuu -bla' 'bo Sesi 'de.

30 Uua -gbuan 'e mu 'su e, "jri 'a wavn 'soon -te i 'bo je doun". Ka Sesi a -sia, u 'woun 'su e, u -tee "wocaa' -pun" u 'na : -Aa 'blei, Dafidi 'a "Ju, -un -je -aa wee- !

31 Nyu -tuu"-tuu a 'kaa- uupu 'un 'e, u 'na : Ao "mu won ! 'Kaa uua kpa wlu 'jei ke'wle uua -tue" "kpei u 'na : -Aa 'blei, Dafidi 'a "Ju, -un -je -aa wee- !

32 'Su Sesi nyna i, o 'da uupu 'me -wee o -tee' uupu i, o 'na : De aoa -pon 'un 'je ao "jri nu e- ?

33 u 'na : -Aa 'blei, -un nu e -aa 'jri 'je 'bai-.

34 Uua' wee- nu Sesi 'me, 'su o 'toen uupu 'a "jri i. 'Bo e "sri nyu -nu je i 'jea' -pun" -te, u je 'o Sesi 'de bla.

## 21

*Sesi pa 'o Selisalem*

*(Maki 11.1-11 ; Luiki 19.28-40 ; San 12.12-19)*

1 -Ta uua "kpuan Selisalem i 'su e, u nynie 'o Befase -kwlo -pun", e nte 'o olift-cru "kpei. 'Su Sesi dbeo oo' klai" nynuu 'a 'soon nya.

2 O -tu" uupu wlu o 'na : Ao mu 'o -kwlo -nia 'de nya -ta 'di, aoa mue 'o soofae ju jee', e ke e de 'je -tadue -ni, i 'je imooe-. Ao kain ka i nua 'soon i -wee ao 'ju 'un ja-.

3 -Bo nyu -tee' aopu de jre' i e, -me ao 'na : Tu 'bo 'na -a kpu. 'Su oo mu i "i 'taia', i ke ao 'je ji kaan.

4 Ka wlu Kea 'a wlu 'kwajai 'tmua tein" e nua 'o nynison, 'ka -nao :

5 O wlu' ka 'de-, o 'naa :

Ao wlu 'de Selisalem-kwlo -pee, ao 'na : -In -gbun 'no, -ma 'beo o jie -un -pee, 'diwonmoo' me -ji" 'de o 'un -wee o 'ja 'o soofae' -"kpei, o 'ja 'o soofae ju "kpei.

6 Klai" nynuu mu' -ceen'-, ka Sesi "sia 'nyni 'ka u nu.

7 Uv ja soofae nyno ke 'εε "ju ke, -wee uv sro vva' unpaadt 'bo ι "kpei -wee uv -te o 'o mu.

8 Nyo -tuu"-tuu sroε vva' unpaadt -je woi, jrv' a cen -poa' wvn -wee vva sro ι -je woi.

9 Nyo -kxan 'e Sesi "juoi ke nyo -kxan 'de o 'de ke vva wee o o, uv 'na : -Kai" mate Dafidu 'a "Ju, "diwan kpon nyo -o jia 'de Tv"bo 'a 'nynv 'vn ε, -kai" mate 'de jaun 'di !

10 -Ta Sesi paa 'o Selisalem ε, -kwlv -wee' -suua i 'sv vva -teeε' ba i 'de o'v -ti' 'vn, uv 'na : "Ju -no -mo 'o 'nynv wε- -stian ka a- ?

11 "Sv nyo -tuu"-tuu ke Sesi na sv 'na : Sesi -o, Kea 'a wlv 'kwajaai -wlvα Nasareti 'de Galile ε.

*Sesi nve no' duplevn i 'de Kea -gbu klaa' 'di*

(Maki 11.15-19 ; Luiki 19.45-48 ; San 2.13-22)

12 Sesi pa 'de Kea -gbu klaa' 'di -wee nyo "klein -vva plea 'sraadt ke nyo -vva -tian' dt o nv svpu i. O -gba' nyo -a pood 'wei fai" 'a 'tablv ja -wee o pood nyo -a plea "pai 'a "kpi-ti 'kwle i.

13 -Wee o wlv ka 'de sv -pee o 'na : Wlv -ε -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'naa : 'Ma -gbu" 'a mue Kea bae-gbu na', 'kaa aomo nve "jri-gbu 'vn.

14 "Jri 'a waon o, 'toosv 'kpo -pun" -wee o 'bo- svpu 'a 'wε-.

15 'Kaa 'sraa -savv 'a klae" o ke' wv-savv 'kpa 'cen 'de nyo'pvvjrii' Sesi nva 'a -ti' 'vn. Uv 'kpa' cen ke'wle 'de "nynumv" -wlvα 'de Kea -gbu klaa' 'di -wee -sv -na : -Kai" mate Dafidu 'a "Ju.

16 -Wee uv wlv 'de Sesi -pee sv 'na : Dt vva 'tmva -ta -ma -wvvn' mεε ? 'De Sesi 'na : ln, wlv -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'na : -ln -sa "nynuplie ke "nynumv" wlv 'di vva jea -ma 'nynv 'i 'bεε-.

17 Sesi 'tmva wlv -ne 'sv ε, o 'wlv 'o -kwlv 'me -wee o mu Betani 'pεεan'.

*Sesi se "buo jεε- 'bo fiktu ja*

(Maki 11.12-14, 20-24)

18 -Klae" pεεn -ta Sesi ke o'v klai" nynuv a mua Selisalem de 'sv, 'muε- εε nvv.

19 O 'jeε fiktu 'bo -je dovn", o 'kpe -pvv", 'kaa wvn 'a 'sv mv o jεε 'de ε ja, -wee o wlv 'de ε -pee o 'na : 'Jo' 'bo 'de ε ja nve la 'bode ! 'Bomv ε "sri, fiktu -ne je 'soε je.

20 Klai" nynuv 'je ε 'sv tai' "maa svpu 'me, 'sv sv 'na : Dewε-, fiktu -ne "sri 'o' ε, ε je 'soε jεε ?

21 'Bomv Sesi wlvuv svpu -pee o 'na : 'Ma 'tmvεε aopv tv' -ti, -bo ao -te' 'vn -kwlv" -wee ao se tv' iplee ε, -me ao se de nva fiktu -ne "jrii 'a 'sv nv ι, 'kaa ao 'beεε' ao 'je crv -ne -pee wlv, ao 'je nv : ε 'wlv -ta, ε 'je 'e 'tonie wvvn 'kpa ! -Wee εε' de tu 'je nvve.

22 De "o de aoa mua i -teea' 'de Kea -kwlv" -tea' ke baea' 'vn ε, aoa mue 'jea' see.

*-Ta Sesi 'a "ikmaa' wlv ε- ?*

(Maki 11.27-33 ; Luiki 20.1-8)

23 Sesi pa 'e Kea -gbu klaa' 'di. -Ta o nva nyo de tvva' a, 'bomv 'sraa -savv 'a klae' ke nyo-cvvn' -wi" jii-, -wee sv -tee' o i, sv 'na : -Ta ka -vn -sε' nyo dt -na nva 'a kpi -ε ? 'De nyo -tuu" -vn wvvn ε- ?

24 'Sv Sesi -sε "kpei 'de svpu -pee o 'na : 'Mo -ke ε, 'ma jie aopv -ti' due' kovv -gbai' i -teea'. -Bo ao -sε "kpei ε, -wee -ta 'ma "ikmaa' wlvα 'de 'ma nva dt -nv ε, 'de 'vn 'je' o 'a 'nynv "si.

25 Nyo -dvo' San nyo 'ni "jru poa' a- ? ε Kea -ae, -de- nyiovp- ? sv -tee wlvα' -pvv" 'bo vva' 'sv 'nynv, sv 'na : -Bo -a -na Kea -dvo' o ε, -me o'v mue -a i -teea' deε-ti ao se o'v -ti' tv' 'vn 'je 'ja a- ?

26 'De -bo -a -na nyiovp -dvo o ε, -me vva mue -a 'cen i 'kpaα, de-nve' nyo -wee' "klein a naa tv' i sv 'na : San nve Kea 'a wlv 'kwajaai 'a -ce" 'kpa -o.

27 'Sv sv wlv' 'e Sesi o, sv 'na : -A se ε juo-. 'Bomv o'v wlv 'de svpu o -ke, o 'na : -εε, 'mv -ke ε, -ta 'ma "ikmaa' wlvα -wee 'ma nva dt -nv ε, 'vn se 'o 'a 'nynv "si i.

*"Nynuv- 'sovn o' "ipoo-ti*

28 Ao -gvvn 'nv, ka aoa naa de -ne tv' i ε- ? "Ju due" 'bleε "nynuv- 'sovn. O wlvε "i-saa' -no -pee o 'na : 'Ma "ju, -vn mu dvo nv -stian 'de 'vn o -kle.

29 'Sv o'v 'na : 'In se 'wvvn. 'Kaa o fvan 'o -pai 'sv o'v pεε se ka 'je, o "dua dt 'vn 'sv o'v mue 'e -kle.

30 'Bo -me 'de ε, de due' -ne me o 'tmv 'de "ju -sia' o -pee. -Mo 'na : 'In 'wvvn mu -ti 'me o, 'vn 'bo ! 'Kaa o se mu.

31 Ka aoa naa tv' i ε- ? 'Bo "nynuv- 'sovn -nv "klu 'ee, -o nv o "bo 'a 'tvn nv-ti ε- ? sv 'na : -Jo -saa "i -o. 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmvεε aopv tv' -ti, 'wei-sanyv ke -kwlv -tenynvkvpaε' a mue aopv "juoi -sia' 'de Kea 'a 'kmu deε- 'vn.

32 Deε-ti 'vn 'da kan' a, εme -nv, San Batistv jia -wee o'v tvv aopv 'isrε-je ε, ao se o'v -ti' tv' 'vn 'je, 'kaa -deivpo' -savv o, -kwlv -tenynvkvpaε' 'je o'v -ti' tv' 'vn' ε. Aomv 'jea -me "jriε- ke'wle ε, ao se o'v wlv tv' 'vn 'je ao se aoa' desavn "i juo-.

*-Busan dinyv sain 'a "ipoo-ti*

(Maki 12.1-12 ; Luiki 20.9-19)

33 Sesi 'na : Ao po doin' i, 'ma jie "ipoo-ti jre' 'tmva' : "Ju due' mo -dba resen -kle, o poε -wee' "klein -pin 'dei, o "blv -ta nyo 'jea resen 'vn "nmuv ε, o po -gbei" -gbu due', -wee o sie -busan dinyv o, 'de o'v mu 'dvva'.

34 Resen' -sa no' nynia 'sv o'v dvoε o'v dbonvvn 'de -busan dinyv o -wee sv 'je o'v -ne resen' "nyv.

35 'Kaa -busan dinyu kpuu ju' dbonuun -nu 'me, u bla due' u 'dba due' -wee u tbaa taan -no 'soi i.

36 -Kle' jei dboe ju' dbonuun -tuu"-tuu jru' ke'wle, -wi" -mu -tiei" u je -ju -na tein" -sii. 'Kaa de due' -ne me -busan dinyu nu uupu "jrii.

37 Ee 'bocca 'o mu e, o dboe ju' 'de uupu o, o 'na uua mue 'ma "ju -mo 'o ni' -tea' dewe-je.

38 'Kaa -busan dinyu 'jeea ju' "jrii-, 'su u 'tmuue ba, u 'na : "Ju -o -jea -kle' -ne 'e jei 'kpa 'de nya, o ka, ao ji -a -je o 'dba, -wee -kle' 'je -aa de ni-.

39 Uu kpuun', u -so 'o -kle', -wee u 'dbo.

40 E na 'mua- la 'ee, -bo -kle' jei ji 'ee, ka o 'je -busan' dinyu -nu 'a -ti' nu e- ? De aoa naa to' i e- ?

41 Uu 'na : o mu 'diwonyinuun -nu i-saa' -wee o 'je ju' -kle' -busan dinyu jru' "nyl. -Wi" -mu a mue ju' -ne resen "nyta' ee' -sa no".

42 -Wee Sesi wlu 'de uupu o o 'na : Wlu -crua 'de Kea 'a 'sbe' 'di ao se e 'dii nu duee' ? ee' wlu tu 'naa :

"Soukpo -gbu"poun pook sun i e, eme -snee 'soukpo -ceen' 'un. Tu'bo mo -nu' ee' de tu -wee -e -nmoo -a "jri 'dei.

43 'De Sesi poe "kpei ka o 'na : Eme -ti 'ma 'tmu uupu, Kea 'a 'beode e mue uupu 'kwa 'wba' -wee nyu ka Kea "sia 'nyu -uua nua kan' a, e 'je e uupu "nyl.

44 [Nyo -ka i 'bo ee' "soukpo tu "kpei e, o mu e i -craa', 'de nyo -o "kpei e bluuu a, ee mu e o iwaal']

45 'Sraa -saun 'a klae' ke Fariseen-wi" 'woan "ipoo-ti -ni' 'su e, u 'je kan' 'me ka Sesi 'a 'sia uupu 'a 'nyu e.

46 'Su uua -pon Sesi 'a kpuu -ko i, 'kaa uua plee nyu -uua -daa' Sesi Kea 'a wlu 'kwajaa 'me.

## 22

-Ti' Sesi pook 'i 'de ba "blitii -ko 'o -ti' 'un e

(Luiki 14.15-24)

1 Sesi "dua wlu 'un ke'wle e, o pook -ti' "i 'de nyu -a poa ju' wlu doun" -o -pee, o 'na :

2 De -e -ke Kea 'a 'beode -na 'e jaun 'di -kocaa'i, e ka : 'Beo due' mo -tu" ju' 'a 'nyu 'ble -ko.

3 O dboe ju' dbonuun nyu o 'tmuua see 'daa', 'kaa u se ji -ti 'wocoo-.

4 O dboe ju' dbonuun jru' ke'wle, -wee o -tu" uupu wlu 'kwa, o 'na : Ao wlu 'e nyu 'un 'da -pee, 'un nmae -ko' di -wee' "klein 'me, 'un 'dba 'ma bli' ke 'ma 'un waa -no' di -wee' 'me, di -wee' -kwel', ao ji -ko' -son.

5 'Kaa nyu o 'da 'mua- se ju' 'dawlu doin" o po. -Ta -nua jru' 'un 'bo o mu. Jru' mue 'de o o -kle', jru' mue ju' 'doo poa'.

6 Jru' kpuu ju' dbonuun -nu 'me, -wee u nu blati 'a 'su, u 'dba uupu.

7 'Beo 'kpa 'cen 'su o dboe ju' "soa-wi" -wee u 'dba "ku 'dbaun -nu 'de u po uua' -kwlo "jri.

8 'Su o 'tmuue ju' dbonuun, o 'na : 'Ma -ko' di ji bae' -we-, 'kaa nyu 'un 'da 'de e, u se ta' di ka ni-.

9 Ao mu -je woi nyu "klein aoa mua jee'a a, ao 'da uupu -wee u 'je 'ma -ko' -son ji.

10 O' dbonuun mu -je woi 'me -ceen-, -wee nyu "klein u jee'a u 'kuun- uupu "jru'i, 'diwonyinuun o, 'diwonyinuun o, 'su nyio "ji -gbu" 'me.

11 'Beo pa -gbu" o -gbuuan' nyu "kpei, 'su o 'jee "ju due' -o se -ko' bai" 'unpaa-.

12 'Su o wlu o -pee o 'na : 'In ba, ka -mo nu -gbu" pason -wee -un se -ko' bai" 'unpaa- ? 'Su "ju -no 'o wun "muu', de o 'jea 'tmu e se ni-.

13 -Wee 'beo 'tmuue ju' dbonuun, o 'na : Ao san ju' bi ke sin ke- -wee ao 'je o 'de "kpa'e -fie"- 'de kwie 'un 'no 'nyu "idiia' ke -fin" 'a ni,

14 de-nue' nyu -tuu"-tuu 'daa', 'kaa nyu -jea 'o -saa se "i -tie.

*'Blvajei 'a 'wei -sati*

(Maki 12.13-17 ; Luiki 20.20-26)

15 'Su Fariseen-wi" mue "sian -wee ka u 'jea nu 'de u 'jea Sesi wlu 'a "kle bu 'dei -te' e, -wee u 'je e poo-.

16 'Su u dboe uua' klai" nynu 'a jru' ke Erodi 'a -ni 'ce 'de Sesi o -wee u 'na : Nyu detooi, -a -je kan' 'me, -ma -tmue to' -ti 'a 'su, -wee -ma to ju' Kea 'a -jeblu 'a -ce" 'kpa, nyu jru' 'o faun 'a nu -un, de-nue' -maa' -gbun nyio 'o 'besun ja.

17 De -ma naa to' i 'de de -ne 'e -ti' 'un e, -un -tmu e 'de -a -pee. -A -bee' -a -je -deunpo' -sa -a -je Sesaa "nyu ? -Aee' -a -bo e -saa ?

18 Ka -cruun" na 'de u pree o Sesi 'jea kan' 'su e, o 'na : Ao "jridepouun, de-e-ti aoa -te' 'un wlu 'a "kle bu 'dei e- ?

19 Ao to 'un 'weijo due' "i kea', 'un 'je e 'je. 'Su u to o 'weijo due' "i.

20 -Wee Sesi -tee' uupu i, o 'na : Nyu -ble "jru ke 'nyu -cruu' -ta a- ?

21 Uu 'na : e Sesaa -o. 'Su o wlu 'de uupu -pee o 'na : De -na 'blvajei 'a de ao 'nyu e 'blvajei, -wee de -na Kea 'a de ao 'je e Kea "nyl.

22 Uu 'woan wlu -ne 'su tai' "maa uupu 'me, u 'tai- o "i wocoo, 'su u mu'.

*'Mevn 'a "kunyio' son-ti*

(Maki 12.18-27 ; Luiki 20.27-40)

23 'De ee' 'wi tu 'di mo Sadiseen-wi" -u sea "kunyio' son-ti to' 'un 'je 'kpa'a' Sesi -puun". -Wee u -tee' o i ka

24 u 'na : Nyu detooi, de Moisi 'a ke' 'crua, e ka : -Bo "junmou 'ble 'nyu -wee o ke u se "ju 'wlu 'su o 'me e, -me ju' 'de' di

"duo -tion" nyno -nu 'bn -wee o ke u 'je 'nynuu- 'wlu 'de oo '-fein' -mea 'a 'nyni 'bn.

<sup>25</sup> 'Kaa de'dinmai -me" 'son -ni 'e -a "klu, uua' -jo -saa "i 'blea' nyno o ke u se 'ju 'ble 'su o je 'me. Oo' -tion" 'nyno sie oo' de'di due' 'kwa.

<sup>26</sup> De due' -ne me -nuue uua' 'soon -no ke taan -no "jrii, 'su ka u nta -me" 'son u -wee' -kwe- "jrii.

<sup>27</sup> Uu -wee' "klein 'mea 'su e, 'nynokpao' -nu 'me e -ke.

<sup>28</sup> 'W1 -e 'di nyu -mea a mua 'kmu de jia' 'ee, nyo 'nynokpao' -nu 'je "bli 'ti 'bo nyu -me" 'son -nu "klu 'gblein' e- ? De-nue' u jiiie u -wee' "klein 'kwai.

<sup>29</sup> 'Bomoo Sesi wluu 'de u -pee, o 'na : Aoa pooe aoa' -ce" 'sre i, de-nue' aoa' 'won di -crua ke Kea 'a 'ikmaa' 'mii.

<sup>30</sup> -Sontu 'meun a mua 'kmu de jia' a, -me "nynunmai ke 'nynokpae'a ba "bli 'tia' -kwe', ka Kea 'a "soa-wi" -nta 'de jaun 'di nta, 'kamoo uua mu nta'.

<sup>31</sup> De -je -tua" 'meun 'a 'kmu deji -ti e, de Kea 'tmua 'de ee' -ti' 'bn e, ao se e 'dii nuu ? e 'naa :

<sup>32</sup> 'Mo -ni Ablaam 'a Kea, 'mo -ni Isaaki 'a Kea, 'mo -ni Sakobu 'a Kea. -Bo e 'da kan' a, -me Kea nte nyu -nta 'kmu 'a Kea -o, e se 'meun 'a Kea ni.

<sup>33</sup> Tai' 'maa nyu "klein -poa' wlu -nta 'mua- doin" o 'me 'de oo' nyu detoooun 'bn.

*Ke'e 'jru o jo- (Maki 12.28-34 ; Luiki 10.25-28)*

<sup>34</sup> Fariseen-wi" 'woon ka Sesi "mua Sadiseen-wi" 'a won 'su e, u 'kuien "jru.

<sup>35</sup> 'Su ke' wo-sai due' -nta 'de uupu "klu -ntei" o 'je Sesi wlu 'a "kle bu 'dei -te' omo -tee' o i ka,

<sup>36</sup> -o -na : Nyu detooi, Kea 'a ke'e 'jru o 'je 'de e- ?

<sup>37</sup> Sesi 'na : -In -je -ma Tu"bo Kea 'a -ti' kma 'de -ma pee -wee' "klein 'bn, 'de ma nyio jo -wee' 'bn 'de -ma -to' -wee' "klein 'bn.

<sup>38</sup> Em e -ni ke'e 'jru o jo -e -kwan -ti' e.

<sup>39</sup> 'De -je -pooe' soon -me ka : -In -je -bn -ponyio 'o -ti' kma ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' e.

<sup>40</sup> 'De ke' 'soon -ni "kpei 'bo ke' "klein Moisi bla o, di "klein Kea 'a wlu 'kwajaaun 'tmua 'bomoo i tba.

*Nyo -oo 'ju Klisi ni e- ? (Maki 12.35-37 ; Luiki 20.41-44)*

<sup>41</sup> -Ta Fariseen-wi" 'kuan "jru i e, 'bomoo Sesi -tee' uupu i ka,

<sup>42</sup> o 'naa : De aoa naa to' i 'de Klisi 'a -ti' 'bn e- ? Nyo -oo 'ju o ni e- ? 'Su u 'na : O nte Dafidi 'a "ju -o.

<sup>43</sup> Sesi 'na : 'De -me ka Dafidi -mo nu -wee -ta Kea 'a -Suu po o -je o o sie no" nya

-wee o 'doo- Tu"bo e- ? De-e-ti 'in 'da kan' a, em e -ni Dafidi wlu' ka, o 'na :

<sup>44</sup> Tu"bo wlu' 'de 'ma Tu"bo -pee e 'na : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamau 'su 'in 'je -ma tonyu 'de -bn bu -son -tu".

<sup>45</sup> -Bo Dafidi -mo sea o Tu"bo 'daa- 'ee, -me ka o nu oo' "ju nusun 'ja a- ?

<sup>46</sup> De o -teea' i 'mua- nyo -je e "kpei -sa o se ni-. De -wlu 'o ee' 'w1 tu 'di e, nyo "o nyo jro' se o de jre'e i -tee' 'bode.

### 23

*Sesi kpuven ke' wo-savn 'pee (Maki 12.38-39 ; Luiki 11.43, 46; 20.45-46)*

<sup>1</sup> 'Su Sesi wlu' 'de nyu -gbae' o 'dei ke oo' klai" nynuu -pee,

<sup>2</sup> o 'na : Ke' wo-savn o, Fariseen-wi" 'na u -tee Moisi 'a ke' wo-saa 'a -tea'.

<sup>3</sup> Di "klein uua mua ao tooa' ao nu i, 'kaa ao 'bo 'o uua' nuokplun 'de -sie, de-nue' di uupu a 'tmua, uua' nu i.

<sup>4</sup> Uua san kwaku -gbe i keinkein -wee uua -tee' 'o nyiupu "jru, 'kaa uua' -cetejo 'o ble "i mo -wee uua' sun o po-ti.

<sup>5</sup> Uua nu uua' di -wee' 'me 'bo nyu "juoi -wee nyu 'je uupu "jrie- 'jee-. 'De ee' -ti' 'bn e, uua 'cru Kea 'a wlu 'me 'bo nmiku "kpei -wee uua ble "jru, 'de uua po jre' sun'. uua poe uua' "bai 'a 'mla kpo "i -wee i -pee' -wee nyu -wee' "klein 'a "jrie- 'je e -puun" ni-.

<sup>6</sup> -Tein 'doe 'doe -nta -ko' -son i ke- "kpa-ti -tea' e nya 'de "jru 'kuan-gbi 'dii ia' 'su mu uua -pon "kpei -tea' i.

<sup>7</sup> Uua -pon nyu 'je uupu 'jewlu o po -ta "o -ta, -wee nyu 'je "jru ja jaa 'de uupu -son, 'de nyu 'je uupu nyu detoooun 'daa- jeejee.

<sup>8</sup> 'Kaa aorp mo e, ao 'bo 'woen nyu 'bo ao nyu detoooun 'daa-, de-nue' ao nte de'dinyu -o, nyo due' koun -gbai' mo -ni aoa' detooi.

<sup>9</sup> Ao 'bo nyo "o nyo jro' "bo 'daa- 'de 'blua- "kpei, de-nue' nyo due' koun -gbai' -ni ao "Bo, omo -ni -jo -nta 'e jaun 'di e.

<sup>10</sup> Ao 'bo 'wooen nyu 'bo ao nyu 'bleun 'daa-, de-nue' nyo due' koun -gbai' mo -ni aoa' 'blei, omo -ni Klisi.

<sup>11</sup> Aoa' klaa' mo -je aoa' dbonvi ni-.

<sup>12</sup> Nyo "o nyo -kpa' oo' -ce" "jei a mue -son jia', -wee nyo "o nyo -jaa oo' -ce" ja 'je "jei mu.

*Sesi tmue ke' wo-savn 'a 'jridepoo-ti (Maki 12.40 ; Luiki 11.39-42, 44, 52; 20.47)*

<sup>13</sup> E nte 'nmia-ti -o 'de aorp ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn. Ao nte "jridepoooun, de-nue' aoa' 'woun nyu 'a pa 'de Kea 'a 'kmu dee- 'bn. Aoa' -ce" 'kpa a 'woun aoa' -kwee 'emu, 'de nyu -ntai' -bu -jea 'e pa aoa kaan -wi" -mu -je de.

14 [E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao nte "jride-pooun, de-nue' aoa -sa -tion"nynokpae' dɪ 'kwai, 'kamɔ aoa nu -mɪ 'a dɪ tu -wee baewlu 'ti 'de aopu wɔn, -wee nyu 'je ao de 'dɔenbun 'daa-. 'De ee' -ti' 'bn e, aoa' 'pee a mue "ikmaa'.]

15 E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao nte "jride-pooun, de-nue' aoa poe 'e 'blva- ke 'tonie 'me, -wee -bo ao 'je nyo due' e, aoa nu -mɔ aoa' klai" ju 'bn. -Bo ɔ 'kpe la 'sasa 'de ɔ 'cian aoa' nɔɔkplɪn e, -wee ɔ 'di nyɪ wɔn kpe' soon, ɔ -sii aopu 'a -ce', 'de ɔ -te' ne -sae' mu-ta 'ble 'a -tea'.

16 E nte 'nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn, ao -ɔɔ poa nyu -je o ka "jri 'a waun nɪa, -wee -ɔ -na -bo nyo -snee Kea -gbu klaa" 'bn -me se de jre' nɪ-, 'kaa -bo nyo -snee 'sani nɪa 'o Kea -gbu klaa" -pɔn" 'bn e, -me de ɔ "sia 'nyɪ e, ɔ 'je e nu -o.

17 Ao -gbun ka ao sea to'di nɪ e, 'de aoa' 'jea i e ! -Je we- nɪ deɔwn e- ? 'Sani -ae, -aee' Kea -gbu klaa" -je 'sani nɪa 'o -pɔn" ee ?

18 Ao wlu' ke'wle ao 'na, -bo nyo -snee -ta nyu a -saa 'sraa' 'a 'nyɪ 'bn e, -me se de jre' nɪ-, 'kaa -bo nyo -snee 'bo 'sraade -e -nɪa 'o e "kpei 'bn e, -me de ɔ "sia 'nyɪ ɔ 'je e ja -o.

19 Ao -gbun ka aoa' 'jea i e ! -Je we- -be"i e- ? 'Sraade -ae, -aee' -ta nyu a -saa 'sraa- ? -Ta nyu a -saa 'sraa- me -nɪ deɔwn -e -sii 'sraade.

20 Nyu -snee -ta nyu a -saa 'sraa' 'a 'nyɪ 'bn e, -me -mɔ -snee 'sraade -nɪa 'bo e "kpei 'a 'nyɪ 'bn -ke.

21 Nyu -snee Kea -gbu klaa" 'bn e, -me nyo -tia" 'de e 'di mɔ ɔ -snee 'bn.

22 'De nyo -ɔ -toa jawn -ciε "i e, -me Kea 'a 'beokpa-te me ɔɔ toa 'o -ciε "i 'mva-, e ke Kea -tea i 'bo e "kpei ke-.

23 E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao nte "jride-pooun, de-nue' dɪ mɪ"mɪ" aoa plea aoa ja ɪ -wee' 'a soon'o -puue -ne 'me, aoa jea Kea wɔn -saa', 'kaa aoa nɔɔe dɪ -jɪ -kɔan -ti' 'plɔ 'bn. Dɪ -nɪa 'e Kea 'a ke' 'di ao 'bo ɪ 'plɔ 'bn nɔɔe : "Isrɛa' o nyu 'a wee 'jea' o wlu "kpei- kɔɔan' o ao siε 'o -mɪ 'me 'de -mɪ ao 'je nu 'de-, e se -jɪ -sia 'o ao 'je -mɪ 'plɔ 'bn nɔɔ ko- 'kaa ao 'bo 'wei 'a -puue -ne -saa' o "mae -ke.

24 Ao -ɔɔ poa nyu -je o ka "jri 'a waun nɪa, 'nɪ ao 'jea' 'na aoa 'kple e 'mii -wee aoa -sa 'e kpein "kpei, 'kaa aoa mla -sen"kpei soo"- 'me.

25 E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao "jridepooun 'a ti, aoa wɔɔ 'bo -kaun' ke 'keinke ku -pɔn" 'a 'sɔ -wee 'de ɪ 'di 'ji aoa' 'jriidi ao -sa nyu

'kwa i e. Ka aoa' 'jri 'a waa' ke aoa' de pee "ipoa" 'jia ɪa' 'keinke tu e, ao se e juo-.

26 Fariseen -mɔ -ɔɔ' 'jea i e, -ɪn -wɔɔ 'de -ma 'keinke 'dii ke tein" -wee -ɪn -je 'o e ku -pɔn" wɔɔ- 'de ɪ -wee' 'je 'pepe nɪ.

27 E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao nte "jride-pooun, de-nue' ao -kɔ' -gbau' plu -ɪa 'nɔ "kpaε' nmo "jrii, -wee -ɪ 'di, "ku 'a 'kɔi ke ɪa' plae" 'a 'sɔ ji" a.

28 Aomɔ -ke e, aoa' nyiojɔ -kɔ' "isrenyɔ 'de nyu "juɔi, 'kaa "jridepooa' ke 'diwɔnyɪa' 'a 'sɔ -ji" 'de aopu 'bn e.

29 E nte 'nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'bn ! Ao nte "jridepooun, de-nue' aoa ma Kea 'a wlu 'kwajaaun ke "isreun 'a -gbau' 'de aoa 'wh "ko "jru.

30 -Wee ao 'na : -Bo -a -nɪ 'kmɔ 'de -a "bo -wi" 'a nɔi" 'de e, -me -a -ke ɔɔ se obeei, -a se Kea 'a wlu 'kwajaaun 'dbai.

31 Ka ao nɪa nyu -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a "nynuu- e, ɪmɪ ao nɪa 'o 'tmɔa' 'mva-.

32 E nmoi", dbo ao 'bo -wi" -teea ao kpe nya, ao 'je e "i -kɔ'.

33 Ao sen -po -nyu, jɔe 'a "nynuu- aoa naa to' i 'ee, ka ao 'je Kea 'a 'pee wɔin" 'pɔsun nu e- ? "ɪn-, ao se e wɔin" 'pɔi.

34 Eme -ti 'ma mu aopu Kea 'a wlu 'kwajaaun o, de "ijuuon o, ke' wɔ-saun -kɔɔan' 'sɪ 'idboa'. Aoa mue jrv' 'dbaa', aoa mue jrv' 'kɔa' 'bo tu -kwɪt', aoa mue jrv' 'klae 'bn kpaε' 'de aoa' 'jrui 'kuɪn-gbi 'dii, aoa mue ɔɔpɔ 'kle -tua' -kwle 'dii,

35 -wee "isrenyɔ 'a nymo 'je i'wla. De -tba' 'o Abelɪ "isrei 'a 'mea' -wee -e -jεεa Barasi 'a "ju Sakali 'a 'dbaa' 'bo Kea -gbu klaa" ke 'sraa-sa'ɪn 'nyɪ e, "isrenyɔ 'a nymo 'wla i 'me 'de aopu Suifo' 'kwa. Dɪ ao nva 'mva-ɪa' -kao 'je aopu 'bn -craa -o.

36 To' -ti 'ma 'tmɔ aopu, ɪ -wee' 'a -kao a mue nyu -nɪa -stɔnɔwɪ 'di 'bn -craa'.

Sesi "kaεε 'jrui 'de Selisalem 'a -ti' 'bn (Luiki 13.34-35)

37 Selisalem, Selisalem eme -e -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun, -wee -εε thaa nyu Kea dboa 'de e -pee "soi i e, kpe -tiie' 'ma -pɔen 'ɪn 'je ee' "nynuu- "jrui 'kuɪn- 'bo 'bn -pɔn" ka -gbaunson" 'a 'kuɪan ee' "nynuu- "jrui 'bo ee' nai -son e, 'kaa e 'na e se 'wɔn.

38 Ao -gbun nɔ, eme -ti aoa' 'jea -gbu klaa" 'a mu wɔn floan'.

39 'Ma 'tmɔv- aopu 'me, ao se 'bn "jrie- 'jei 'bode mamaɔ 'sɔ e 'je nɔ' jre' jεε-. 'De ee' nɔ" tu 'di me aoa mu wlu' ka : "Diwan kɔɔn "ju -ɔɔ jia 'de Tv'bo 'a 'nyɪ 'bn !

24

Sesi 'tmve Kea -gbu klaa" 'a "jei -gba' -ti (Maki 13.1-2 ; Luiki 21.5-6)

1 -Ta Sesi 'wɔba 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee ɔɔ mua, 'bomɔ ɔɔ' klai' nynu 'kpo -pɔn' -wee ʊ ʒeɛ nʊ 'de ɔ 'je Kea -gbu klaa' 'a pɔsɔn 'jriɛ- o sie.

2 'Su Sesi "due wlu 'bɔn 'de ʊ ʊ -pee, ɔ 'na : Aoa 'je dɪ 'klein -nɪ 'mɛɛ ? 'Ma 'tmɔvɛ aopu tɔ' -tɪ, ɪ -wee' a muɛ -gbuea' ɪa' "soʊ se 'o ɛ -posou" "kpei siei.

*'kmv 'a -kwɛ-tɪ*

*(Maki 13.3-13 ; Luiki 21.7-19)*

3 Sesi 'da kan' 'sʊ ɔ muɛ 'e olifɪ-crʊ "kpei, -wee ɔ -te i. ɔɔ' klai' nynu 'a 'sʊ -kpo -pɔn' 'de -ʊ ʊ -tee' ɔ i, ʊ ʊ 'na : Dɛɛ nɔ' -mɪ 'a dɪ tu 'je nʊvɛ ɛ- ? Dɛ -a -je 'jriɛ- o sie -wee ka -ma mua de jia' o, 'de ka 'blva 'a -kwɛ- nɔ' 'jea nɪni -wee -a -je ɛ juo ɛ ? -tɪ -tmɔ ɛ -avɪn.

4 Sesi 'na : Ao -tu' aoa' -cɛ' 'ɛ -tɪ' -wee nyɔ je ao 'srɛ ipoo-

5 dɛ-nʊvɛ' nyɔ -tuu"-tuu -a mu 'ma 'nɪnɪ 'jru -tea' -ʊ ʊ -e jɪ, 'de -ʊ ʊ -je wlu ka : 'Mɔ -nɪ Klist ! -Wɛɛ -ʊ ʊ -je nyɔ -tuu"-tuu 'srɛ ipoo-

6 Aoa muɛ tʊ 'a nɪnɪ ke tʊ 'a 'kpa -cnʊɛn" 'wɔaɪ, -bo ɛ "kʊʊaɪn aopu i o, -bo ɛ tɛɛn aopu o, dɛ 'bo aopu 'diɪ waa, dɛ-nʊvɛ' ɪa' dɪ tu 'je 'o nɪni -o see, 'kaa -mɛ se 'blva 'a -kwea' nɪ ke.

7 Nyɔ 'ɔ kpe jre' ɛ muɛ 'ʊnsɔaɪn', ɛ 'je kpe jre' o -fɔn', 'blva 'a blɔ'wɔn due' a muɛ ɛ -pɔblva o -fɔaɪn'. 'Mɪɛ- ɛ muɛ jia', 'blva- a muɛ crea' dɪ 'miɪ-

8 ɪa' dɪ tu a muɛ jia', ka 'i-saa' -gbaan -di a kɔʊaɪn' 'nɪnɔkpaɔ' -kwɔlɛ ɛ, 'kamɔ ɪa mu nyɔ -kwɔlɛ kɔʊaɪn'.

9 Nyɔ a muɛ aopu 'kle "kpei jaa, ʊba muɛ ao 'dbaa' -wee ʊ ʊ -wee' "klein 'je aopu 'bɔn 'nyɛ 'de 'ma -tɪ' 'bɔn.

10 'De ɪa' 'wɪ tu 'dɪ ɛ, nyɔ -tuu"-tuu a muɛ ʊba' Kea -kwɔlɪ' -tea' o 'bo'a', ʊba muɛ ba 'srɛ ipooa' -wee ʊ ʊ 'je ba 'bɔn 'nyɛ.

11 Nyɔ -ʊba -daa' ʊba' -cɛ' Kea 'a wlu 'kwajaabɔn a muɛ jia' -wee ʊ ʊ 'je nyɔ -tuu"-tuu 'srɛ ipoo-

12 Desavɔn a muɛ isia', ɛmɛ -ɛɛ muɛ nʊa' -wee nyɔ -tuu"-tuu 'a ba 'a -tɪ' kmaa' 'je "kpei cɛn-

13 'Kaa nyɔ -ɔ sea 'ma -tɪ' o 'bo -wee ɔɔ -blea nai' mamav ɛ, ɔɔ muɛ 'pʊba'.

14 -Pɔɪa' -tɪ -tmɔva Kea 'a 'kmv dee' a -tɪ' ɛ, nyɔ a mu ɛ 'tmɔva' 'de 'blva- wee' -pee, -wee nyɔ -wee' "klein 'je ɛ 'wɔn, -wee 'blva 'a -kwɛ- nɔ' 'je nɪni.

*Nyɔ stɪaɪn'- kɔvɔndɪ*

*(Maki 13.14-23 ; Luiki 21.20-24)*

15 'Ju due' -ɔɔ -tɪ' Kea 'a wlu 'kwajaai Danɛ 'tmɔva 'de ɛ, aoa mu ɔ 'jea', nyɔ a 'dɔɔ stɪaɪn'- . -Ta -kwea i 'bo ɔɔ mu i -tea'. Nyɔ -nʊ ɛ 'diɪ -mɛ ɔ 'wɔn ɛ 'miɪ 'pepe.

16 -Mɛ nyɔ -a mua 'e Suideblva "kpei nɪa' a, ʊ ʊ ple ʊ ʊ 'je crʊɪ "kpeii mu.

17 Nyɔ -ɔɔ mua 'e -gbu' "kpei nɪa' ɔ 'bo i 'sɪɛ, ɔ 'bo ɔɔ' dɪ -nɪa 'e -gbu' 'dɪ 'bɔn 'due.

18 'De nyɔ -ɔɔ mua 'e -kle nɪa' ɔ 'bo ɔɔ' "bai 'bɔn 'dua' de muɛ 'de -kwɔlɔ.

19 ɛɛ muɛ "nmia-tɪ nɪa' 'de ɛɛ' 'wɪ tu 'dɪ, 'de 'nɪnɔkpaɛ' -sea' 'i -gbu' 'ke 'nɪnɔkpaɛ' -blea 'nynu- -kwɔlɪ' 'a -tɪ' 'bɔn.

20 Ao baɛ Kea i -wee ɪa' dɪ tu 'bo nʊvɛ dee 'a jɪ nɔ' ke -kwɔlɛwɪ "kpei ke-

21 -bo ɛ ɛ ɛ nɪɛ, 'kle -a mua jia' 'de ɛɛ' nɔ' tu 'dɪ a muɛ 'ikmaa' ɛ 'e 'kle -wee' -sɪi. Dɛ -wɔba 'e 'blva 'a -gbɔɔ -tee nɔ' -wee -ɛ -jɛɛa -stanwɪ 'de -ɛɛ mua nɪa mua' a, nyɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɛɛ' 'kle tu 'kle jre' 'ipoo-

22 -Bo Kea se ɪa' 'wɪ tu 'i "kʊʊaɪn- 'de ɛ, -mɛ nyɔ -jea 'pʊ ɔ se nɪ-, 'kaa 'de nyɔ ɛ -sa 'o 'a -tɪ' 'bɔn ɛ, ɛ "kʊʊaɪn- ɪa' 'wɪ tu 'i.

23 -Bo nyɔ jro' wlu ao -pee ka, ɔ 'na : Klist nɪɛ -ta, 'dɛ a muɛ 'ikmaa' ɛ 'e 'bɔn 'jeɛ,

24 dɛ-nʊvɛ' nyɔ -ʊba -daa' ʊba' -cɛ' Klist ke nyɔ -ʊba -daa' ʊba' -cɛ' Kea 'a wlu 'kwajaabɔn a muɛ jia'. ʊ ʊ 'je jriɪ' klae' klae' nʊ, -wee -bo ɛ 'bɛɛ- 'de ɛ, ʊ ʊ 'je nyɔ Kea -sa 'o 'srɛ ipoo-

25 Ao pɔ doin' i 'pepe, 'ɪn sɪɛ nɔ' nya -wee 'ma 'tmɔvɛ aopu kaan' mɔ.

26 -Bo nyɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, ɔ nɪɛ 'e -pɔɪɔn' blva "kpei ! Ao 'bo 'e muɛ, 'de -bo nyɔ wlu ao -pee ʊ ʊ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, ɔ nɪɛ 'e -gbu' 'dɪ -ta, ao 'bo ɛ tɔ' 'bɔn 'jeɛ.

27 Kaa ka 'nɪ a crea 'jriɪ' de javɔn 'dɪ -wee ɛɛ 'wɔba 'e 'jro' a 'wɔlɔ 'ɪn 'de ɛɛ mua 'e 'jro' a 'iblɔ 'ɪn ɛ, 'ka nyɔ 'ɔ 'ju' a de jɪsɔn a mu nɪa'.

28 -Mɛ -ta "ku nɪa 'bomɔ -tua a -kwɛɛ' de.

*Nyɔ 'ɔ 'ju' a de jɪsɔn*

*(Maki 13.24-27 ; Luiki 21.25-28)*

29 -Bo 'kle'jɛwɪ 'wɔlɔ 'o -jeɪ' ɛ, 'bo ɛ 'je 'sri 'sʊ 'jro' 'je "jri 'mu, 'cʊ 'je fan -tɪ' 'bo, 'cʊ-sɪn 'je 'de "jeɪ' wɔlɔ ɪ 'je blu, -wee "ikmadɪ -nɪa 'de javɔn 'dɪ, ɪ -wee' "klein 'je i -sua'-.

30 -Wɛɛ dɛ -ɛ -jea nyɔ 'ɔ 'Ju 'a de jɪa' tɔ ɛ, ɛ 'je -tan 'bo javɔn -kwɔlɔ. 'Blva -wee' 'klein a muɛ kpleea' 'de ɪa' 'wɪ tu 'dɪ, dɛ-nʊvɛ' ʊba muɛ nyɔ 'ɔ 'Ju 'jea', ɔ 'je 'bo bue' "kpei nɪ 'de ɔɔ "ikmaa' klaa' ke ɔɔ' 'beɔdɛ 'bɔn.

31 Dɔ-kɛɛ klaa' a muɛ wluɔ, -wee ɔ 'je ɔɔ' 'soa-wi' dɔbo 'de 'blva 'a 'fɔ -nɪa -nyɪɪɛ o, 'de ʊ ʊ 'je nyɔ Kea -sa 'o 'jruɪ 'kɪn- dɛ -mua' -ɛ -jɛɛa 'blva- ke javɔn 'a wɔn -klu' pɔɪn' ɛ.

*Fiktu 'a 'i poo-tɪ*

*(Maki 13.28-31 ; Luiki 21.29-33)*

32 Dɛ fiktu 'a "i poo-tɪ a tɔɔa nyɔ ɛ, ao 'wɔn ɛ 'miɪ. -Bo ɛɛ' dae- a sea "ipeɛɛ, -bo ɛɛ sea wɪn dee -tu" ɛ, -mɛ -kua" se o tɛɛn-

33 'Kamɔ -bo aoa sea dɪ -nɪa' 'mʊa- 'je ɪa sea nʊvɛ, -mɛ nyɔ 'ɔ 'Ju' a de jɪ nɔ' nɪni'. ɔ nɪɛ 'o -gbɛɪn' -jeɪ".

34 'Ma 'tmuue aoppu to' -ti, nyu -nta 'kmu de kaanwi 'di uba' jru' se 'mei 'su di -nta 'mua- a jea 'o nyini.

35 'Blua- ke jaun a mue iscan', 'kaa 'ma wlu se isoin 'no 'kmu.

*Kea 'a 'su me -juo 'blua 'a -kwe- no'*  
(Maki 13.32-37 ; Luiki 17.26-30, 34-36)

36 De -je -tua" 'ma ji wɪ ke eɛ' no" ε, nyɔ jro' se -mɪ juo-. Kea 'a "soa-wi" -nta 'e jaun 'di se ɪ juo-, "Ju se ɪ juo- -ke, "Bo 'a 'su mo -juo ɪ.

37 -Sontu nyio 'o "Ju a mua de jia' a, di -nuba Noe 'a no" ε, ɪa mue nuba -ke.

38 -Ta "ni klaa" 'a dbawɪ sea nyini ke ε, nyioɔpu a di', uba 'naa, uba poe 'nynokpae' 'a 'flu, uba -tue" uba" 'nynuunynokpae' jrai mamau 'su ε je 'wɪ Noe pa 'e -bato' 'di jεε-.

39 Uɔ se ε to' o sie mamau 'su "ni klaa" je ji, ε je uɔ -wee' "klein kpa, 'kamɔ εε mu nɪ' nyio 'o "Ju 'a deji no" -ke.

40 'De eɛ' no" tu 'di, -bo nyu 'sɔɔn nɪ 'e -kle ε, due' 'je 'ɔn "duue-, -wee due' 'je 'o sie-.

41 -Bo 'nynokpae' 'sɔɔn nɪ de dua' 'bo -too 'kpei ε, uba' due' 'je 'ɔn "duue-, -wee due' 'je 'o sie-.

42 Ao -te' "jriε- "i 'ja, de-nue' ao se Tu"bo 'a deji-sɔn juo-.

43 Ao 'wɔn de -nε 'mii 'pepe, -bo -gbu" je juo "mau'wɪ -ε 'di "jrii 'jea 'de o o -gbu" paa 'de ε, -mε oɔ mue "jriε- "i -tea' mamau 'su o se o "i "tai- o se oɔ' -gbu" wai.

44 Eme -ti aomɔ -ke ε, ao nmae di 'de pee o, de-nue' no" -ε 'di ao se ε -kwɪt' -tee ε, emε nyio 'o "Ju a mu jia'.

*Dbonvi 'dɔe -a fua oɔ' 'blei ε*  
(Luiki 12.41-48)

45 Ka dbonvi -jo -nta to'di nta ao nɪ kan' ! oɔ' 'wɪv wlu "kpei, oɔmɔ oɔ' 'blei a -te' dbonvɔn jru' kwa, -wee oɔ "nyɪ uɔpu diide no" 'dɔe 'di.

46 Dbonvi -oɔ mua kan' nua' mamau 'su -oɔ 'blei 'je o jεε, 'mua- nu -mɔ.

47 'Ma 'tmuue aoppu to' -ti, oɔ' 'blei a mue o oɔ' di -wee' "klein "jru kpo' i -tea'.

48 'Kaa -bo oɔ' dbonvi tu nyini 'di wɔn -wee o 'je wlu 'de oɔ' -ce" 'kpa 'ɔn, o 'e nu : 'Ma 'blei 'a ji no" se i'kuvan- ke.

49 -Wee o 'je oɔ' "dei-wi" 'a blaa' -puɔn' -te, o 'je de dia 'a 'su kpa, 'de o ke nmo 'naun 'je nmo "jru po-, uɔ 'je 'ɔn -sii'.

50 Oɔ' 'blei a mue jia' 'de 'wɪ -ke no" o sea -kwɪt' -te 'di,

51 -wee o 'je 'mlv cen. 'De 'pee -kpuan' "jridepooɔn ε, ε 'je o kpuɔn -ke, 'bomɔ oɔ mu -fin' 'a -wee o 'je 'nyɪn "idii-.

**25**

*Nynamɪ" -puue 'a -ti'*

1 Nyio 'o "Ju 'a deji no" ε, nyu -a fua Kea 'a 'kmu dee ε, uɔ -ko' 'nynamɪ" -puue -a fua 'nynɔjei ε. Uɔ "due uba' nebi 'ɔn -wee uɔ mu 'nynɔjei "i 'jaa'.

2 Uba' -mm" se to' 'ble, -wee -mm" -sia 'o nɪ to'di.

3 -Mm" -sea' to'di -nɪ -nu "duo uba' nebi 'ɔn 'ε kpuɔn-, 'kaa uɔ se ε 'cna 'a toɔ 'dei -te'.

4 'De -mm" -nta to'di -wi" -mu "duo uba' nebi 'ɔn 'ε -ke, 'kaa uɔ poe 'cna de 'di -wee uɔ -tee ε 'dei.

5 'Nynɔjei uba fua se -too"- o se ji, 'su 'nyɔɔ' kpuɔn uɔ -wee' -a "jri 'me' su uɔ -tee 'mua' -puɔn'.

6 -Too' -kwea 'su uɔ 'wɔn nyɔ due' 'a "wɔwlu o 'na : 'Nynɔjei ji' oo, ao 'jɔɔ "i oo !

7 'Nynamɪ" -puue -nu -gbue 'de "nyɔɔ' woi, 'su uɔ -tee uba' nebi 'a nmaea' -puɔn'.

8 Uba' -mm" -sea' to'di nɪ wlu' de -mm" -nta to'di -pee, uɔ 'na : Ao "nyɪ -aun aoa' 'cna 'a de-saan' 'dee, -aa nebi -wee' a 'mɔv.

9 'Su uɔ 'na : "ɪn-, -a se 'bεε-, -aa 'cna se "i -ti -wee ao ke -a -je ε 'ɔn -seea'-. Ao mu aoa' -nɪ -tɪn' 'de nyu -uba ple ε 'kwa.

10 Uɔ siie 'cna -tɪan' 'su 'nynɔjei je ji. 'Nynamɪ" -nmaea di -wee o jεεa, uɔpu -ke o pa 'e 'muanu-gbu' di, -wee o kan' o 'gbεin" 'de uba -tu" oɔ' 'nynɔ 'ble -ko.

11 E fɔan 'o -paii 'su 'nynamɪ" -mm" -sea' to'di nɪ -nu ji', 'su uɔ -tee weea' -puɔn' uɔ 'na : Tu"bo, Tu"bo, -ɪn -kain -a "wɔin 'de !

12 'Kaa 'nynɔjei 'na : 'Ma 'tmuue aoppu to' -ti 'ɪn se ao juo-.

13 -Wee Sesi poe "kpei ka o 'na : -Bo ε nɪ kan' 'ja a, -mε ao -te "jriε- "i, de-nue' ao se 'wɪ ke no" juo-.

*Dbonvɔn taan -a fua uba' 'blei ε*  
(Luiki 19.11-27)

14 Sesi poe -ti' "i ke'wɛ 'de oɔ' dejisɔn 'a -ti' 'ɔn, o 'na : Ka "ju due' -o -jea 'duba' mu -wee -o -da oɔ' dbonvɔn 'de -o sia uɔpu oɔ' di o nta, 'kamɔ εε mu nta'.

15 O "nyɪ due' 'sanikpi -mm", o "nyɪ due' 'sanikpi 'sɔɔn, -wee o "nyɪ taan -no 'sanikpo 'due, ka uɔpu 'je ε kwai 'bεε- due 'due ε, 'su o mu'.

16 'Bo ε "sri -jo -jea 'sanikpi -mm" je oɔ' -nɪ 'dɔɔ 'ɔn poa' -puɔn' -te, 'su o 'jee 'sanikpi -mm" deejri'.

17 'Kamɔ -jo -jea 'sanikpi 'sɔɔn nu -ke 'su -mɔ 'jee kpi 'a kme' 'sɔɔn deejri'.

18 'Kaa -jo -jea kpo due' -mɔ mua o "blue -klu' -wee o po 'e oɔ' 'blei 'a 'sani kpo.

19 E nta 'o, ε nta 'o 'su ε, dbonvɔn -nu 'a 'blei jie de -wee o 'na : Ao ji, ao 'je dbo ao nua 'a "kuan po.

20 'Su -jo -jea -mm" 'kpa 'o 'ε, -wee o to 'sanikpi -mm" jri' o 'jea -nɪ, 'de o 'na : 'Ma 'blei, -ɪn sie 'ɔn 'sanikpi -mm" o 'de-, 'kaa

-in -gbun 'no, 'in 'jee kpi -mm" jru' 'in je 'o  
i "kpei po. -Ma di ka.

<sup>21</sup> 𐌆𐌗𐌆 'blei 'na : ε nmoi", -in -nue dbonvi  
-ccon' -o, -maa' wlv wlu "kpei, -in -bee' di  
mu" "wain, 'ma mue -un di -tuu" kwa -tea'.  
-In ji 'de -in -ke 'ma -a -je' mva- nu.

<sup>22</sup> 𐌆𐌗𐌆 -jea 'sanikpi 'soon -mo' kpa 'o 'ε -ke,  
o 'na : 'Ma 'blei, -in sie 'un 'sanikpi 'soon  
'de-', 'kaa -in -gbun 'no, 'in 'jee kpi 'soon  
deejri' 'de i "kpei, un ka.

<sup>23</sup> 𐌆𐌗𐌆 'blei wlu o -pee o 'na : ε nmoi", -in  
-nue dbonvi -ccon' -o, -maa' wlv wlu "kpei  
'de di -sea dewon n' a -tu' 'un, 'ma mue -un  
di -nua dewon kwa -tea'. -In ji 'de -in -ke  
'ma -a -je' mva- nu.

<sup>24</sup> 'Su -jo -jea 'sanikpo due' -mo' kpa 'o 'ε,  
-wee o wlu 'de oo' 'blei -pee, o 'na : 'Ma  
'blei, 'in 'je kan' me, -ma de nre 'kle, -ta -in  
sea de po, 'bomo -ma -sa' de.

<sup>25</sup> 𐌆𐌆' faun a nu 'un 'ε, εme -ti -ma  
'sanikpo -in -nyta' 'un ε, 'in "bluu -wee 'in  
poe -klu'. -In -gbun 'no, -in kpon -ma de.

<sup>26</sup> 𐌆𐌗𐌆 'blei 'na : -Mo dbonvi saun, -flande  
'ε -flande- ! Ka -ta 'in sea de po 'ma -sa 'o  
de -in -jea kan' -mo' dee,

<sup>27</sup> -me -maa' kpa 'ma 'wei 'de 'wei i -teun  
o, -wee -bo 'in ji de, -de' maa -se 'e mu, -me  
ε se 'o cron' po dewe-jee ?

<sup>28</sup> 'De o 'na : 'Sanikpi -ni ao -so -mi' kwa,  
ao 'ji 'ju -blea 'sanikpi -puue 'nyl,

<sup>29</sup> De-nue' nyo -blea de -nyu a mu o jre'  
'nyta' ke'wle, -wee di 'je o isiie-. 'Kaa nyo  
sea' de 'ble, de-saan' -je o 'blea, nyo a mue  
-me o 'kwa -saa'.

<sup>30</sup> 'De dbonvi -flan' ao "duo -mo' 'un, ao  
'je o 'e "kpaε -fiie" -de kwie 'un, 'demo o 'e  
-fin" -wee o 'e 'nyu "idii-.

*De'booo pee' 'a -ti'*

<sup>31</sup> -Sont' nyio 'o "Ju ke oo' 'soa-wi" a mua  
de jia' 'de oo' 'beode 'un ε, oo mue i -tea' 'bo  
oo' 'kpa-ε "kpei, -wee o 'je nyu a 'pee 'je.

<sup>32</sup> 'De 'blva -wee' 'klein 'je de -kwe- 'bo o  
'juoi, -wee o 'je nyu 'un -seea' o 'je jrv' 'de  
oo' dianfo o po, o 'je jrv' 'de oo' kuanfo o  
po, ka no' di 'dei -tei a -seea' 'blae ke -gbae'  
'un ε.

<sup>33</sup> 𐌆𐌗𐌆 'je 'blae 'de oo' dianfo o po 'de o 'je  
-gbae' 'de oo' kuanfo o po.

<sup>34</sup> -Wee 'beo 'je wlu 'de nyu -nua 'e oo'  
dianfo o -pee ka : Ao ji, aorp 'un 'Bo 'a  
'diwan kpan, 'beode 'kmu' kpa 'su -ε -teea  
'de aoa' -ti' 'un ε, ao 'due 'un,

<sup>35</sup> de-nue' -ta 'muε- nua 'un, ao 'nyue  
'un de, 'in je di. -Ta "ni' natun a 'dbaa 'un  
ε, ao 'nyue 'un 'ni, 'in je 'na. -Ta 'in nua  
'dvi- ε, ao kpuen 'un sin' soon.

<sup>36</sup> -Ta 'in cεean kui ε, ao paa 'un de 'un.  
-Ta 'we- ε nua 'un ε, ao -tue' 'ma -ti'. -Ta  
'in nua -kaso 'di ε, ao jie 'mi 'i -teea'.

<sup>37</sup> 'Bomo 'isreun a mu wlua' ka : Tu'bo,  
-taka 'muε- nu -ma nua' -wee -a -nyl" -un

de -in di ε- ? -Ta "ni' natun nu -un -wee  
-a -nyl" -un 'ni, -in -na a- ?

<sup>38</sup> -Taka -in -nu 'dvi- -wee -a -kpuen -un  
sin 'soon ε- ? -Taka -in -cεen kui -wee -a  
-paa -un de 'un ε- ?

<sup>39</sup> -Taka 'we- nu -un nua' 'de -in -nu  
-kaso 'di -wee -a -tee' -mii' ε- ?

<sup>40</sup> -Wee Tu'bo 'je su -pee wlu ka : to' -ti  
'ma 'tmuε aorp, de "o de ao nua "ju -saan"  
ka "jrii 'de 'ma de'di -wi" "klu ε, -me' mo ao  
nu ε "jrii.

<sup>41</sup> -Wee o 'e wlu ke'wle 'de nyu -nua 'e oo'  
kuanfo o -pee ka : Ao -saa 'un kun. Aorp  
'daun kpan, ao mu 'e ne 'un. εε' ne tu  
-tbaa' sese 'de -sion' ke εε' 'cε-wi' 'a -ti' 'un.

<sup>42</sup> De-nue' -ta 'muε- nua 'un ε, ao se 'un  
de 'nyl 'in se di. -Ta "ni' natun nua 'un ε,  
ao se 'un 'ni' 'nyl, 'in se 'na.

<sup>43</sup> -Ta 'in nua 'dvi- ε, ao se 'un sin 'soon  
kpuen-. -Ta 'in cεean kui ε, ao se 'un de  
'bnpaa-. -Ta 'ma de ε pooa ao se 'ma -ti'  
-tu'. -Ta 'in nua -kaso 'di ao se 'mi 'i -tee'-.  
<sup>44</sup> 'Bomo su 'je wluu ka -ke : Tu'bo, -taka  
'muε- nu -ma nua' 'de "ni' natun a nu  
-un, 'de 'we- ε nu -un, 'de -in -cεen kui,  
'de -in -nu -kaso 'di -wee -a se -ma -ti' -tu"  
ε- ?

<sup>45</sup> -Wee o 'je nu : 'Ma 'tmuε ao to' -ti, di  
'klein ao -sea "ju -saan" ka due' 'jrii nu 'de  
'ma de'di -wi" "klu ε, -me' mo ao si' 'jrii nu.  
<sup>46</sup> -Wee nyu o 'tmua wlu -nua 'mva- -pee,  
-wi" -mu 'je 'e 'kle sea' 'ti -ta 'ble 'un mu, 'de  
'isreun-wi" -mu 'je 'e 'kmota' -sea' -kwe  
-ta 'ble 'un mu.

**26**

*Nyu "jru o -tevn pa Sesi 'a jaa"*

(Maki 14.1-2 ; Luiki 22.1-2 ; San 11.45-53)

<sup>1</sup> Sesi -koa' di "klein -ni 'a -kltan' 'su, o  
wlu' 'de oo' klai' nynu -pee.

<sup>2</sup> 𐌆𐌗𐌆 'na : Ao 'je kan' me koonkwa' 'wlv-ko  
sie 'wi 'soon, 'de nyio 'o "Ju a mue 'e tooa'  
-wee su 'je o 'o tu -kwlt' ko.

<sup>3</sup> 'De εε' no' tu 'di 'su, 'sraa -savn 'a klae"  
o, nyu-coun' -wi" 'kuten "jrui 'de uva' klaa"  
Kaifo o -gbein',

<sup>4</sup> -wee ka su 'jea Sesi 'a kpuen nu 'de  
'sre 'un -wee su 'je o 'dba a, 'de su 'bee- εε'  
wlu 'un.

<sup>5</sup> 'Su su 'na : ε 'bo -ko' wv o nre, -wee nyu  
-wee' 'klein je ε 'won 'de -kli je 'kpa.

*Nynokpao' due' "cniie -dai'kloni "i 'de  
Sesi "jru*

(Maki 14.3-9 ; San 12.1-8)

<sup>6</sup> -Ta Sesi nua Betani 'de Simo o -sa 'jrwe-  
-pun' tein" o -gbu" 'di ε,

<sup>7</sup> 'bomo 'nynokpao' due' 'blee -dai'kloni  
'a -sooe 'dce -εε' nynu nua albatr ε, -wee v  
'kpa Sesi -pun'. εε' -dai'klo tu 'a soon' kma'.  
U "cniie ε "i 'bo Sesi "jru -me o nre de dia'.



8 Ɔɔ' klai" nynuu 'jeea de -nta 'mva- 'jrie- 'su ʊ ʊ klai' cɛn, ʊ ʊ 'na : De -ble -dai'klo -ne -me 'e dooa' kan' -mɔ e- ?

9 Nyu 'beee' ɔ 'je e ple 'de-, e 'je 'wei -tuu"-tuu 'je 'de nyu 'je i nta" nyu 'nyu o.

10 Ka ʊ nta de -ne 'e 'tmva' Sesi 'jea kan' 'su e, ɔ wlu' 'de ʊ ʊ ʊ o ka, ɔ 'na : Dɛɛ-ti aoa wa 'nynɔkpao' -nu 'kpi "i e- ? U nuɛ de 'dɔe 'de 'ma -ti' 'ʊn.

11 Ao ke nta" nyu a muɛ i-tea' jeejee, 'kaa 'mɔ ke ao se i-tei jeejee.

12 -Dai'klo ʊ 'wla 'ʊn "jru -ta, ʊ nu ee' de tu 'mɛ 'de 'ma -gbaun' 'di mua' 'a -ti' 'ʊn.

13 "Ma 'tmuɔ aopp 'mɛ, -ta "o -ta nyu a mua -pɔia" -ti -ni 'tmva' 'de 'blva- "kpei e, nyu a muɛ 'nynɔkpao' -nu 'a -ti' -kwlu ɔ poa', 'de de ʊ nva nyu 'je e 'tmu.

*Suida pleɛ Sesi*

(Makɪ 14.10-11 ; Luikɪ 22.3-6)

14 'Su klai" nynuu -nta -puue 'jo 'sɔɔn ɔ due' Suida Isikario muɛ 'e 'sraa -saʊn 'a klae" -wi" o.

15 -Wɛɛ ɔ wlu 'de ʊ ʊ ʊ o ka, ɔ 'na : -Bo 'ʊn nuɛ -wɛɛ Sesi 'je aopp 'kwa 'kpa 'ee, de ao 'je 'ʊn 'nyu e- ? 'Su ʊ ʊ -sroɛ' 'wɛimu" 'a kwla taan ʊ ʊ je ɔ "nyu.

16 De -wla 'de ee' no" tu 'di e, Suida a -pɔn Sesi 'a kpɔn -kɔ i, -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'de ʊ ʊ ʊ 'kwa -tu".

*Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu diɛ ɔɔ' de'boɔdiide*

(Makɪ 14.12-21 ; Luikɪ 22.7-14, 21-23 ; San 13.21-30)

17 -Di'pen -sea -puun'dɛ o ni 'a -kɔ ɔ "i-saa' -wi "kpei e, Sesi 'a klai" nynuu 'kpɔ -pɔn" -wɛɛ ʊ ʊ -teeɛ' ɔ i, ʊ ʊ 'na : -Ta -ʊn -ni" -a -je Pakti 'a diide pii e- ?

18 'Su ɔ 'na : Ao mu 'e -kwlu, 'de "ju due' o, ao wlu ɔ -pee ao 'na : -Aa detɔɔi 'naa : Ɔɔ' no" nyini' -wɛ-, 'de -ʊn o -gbu" 'bomɔ ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu 'je Pakti 'a diide dii-.

19 Ka Sesi 'sia 'nyu e, 'ka ɔɔ' klai" nynuu nu, -wɛɛ ʊ ʊ pi Pakti 'a diide.

20 -Fli 'wla 'su e, Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -nta -puue 'jo 'sɔɔn muɛ de dia'.

21 -Ta ʊ ʊ nta de dia' a, 'bomɔ Sesi wluu ka ɔ 'na : tɔ' -ti 'ma 'tmuɔ aopp, nyɔ due' -a mu 'de aopp 'klu 'wla' -ɔ -je 'ʊn ple.

22 E pɔɛ klai" nynuu -wee' "si 'nyu o, 'su ʊ ʊ -tee ɔɔ' i -teea' -pɔn" due 'due, jro' 'na : -In se 'mɔ 'da o, Tɔ'bo ?

23 'Su ɔ 'na : Nyɔ -ɔ -ke 'ma sɔn plaan 'e -gblɔ 'di e, ɔmɔ -ɔɔ mu 'ʊn plea'.

24 Nyiɔ ɔ "Ju a muɛ 'mea' ka e cruta 'de ɔɔ' -ti' 'ʊn see e, 'kaa eɛ muɛ "nmia-ti nta' 'de nyɔ -ɔɔ mu ɔ plea 'a -ti' 'ʊn, ɔɔ' 'ju tu 'a -ʊn se 'wɔ "paa'.

25 'Bomɔ Suida, -ɔ -je ɔɔ' plea' 'ʊn 'boɔ- "duo wlu 'ʊn, ɔ 'na : e 'mɔ -ma 'daa, Tɔ'bo ? 'Su Sesi 'na : eɛ' wlu mɛ -nao 'de -ʊn -wɔn, -mɔ -o.

26 -Ta ʊ ʊ nta de dia' a, Sesi "due -di'pen 'ʊn -wɛɛ ɔ po ee' Kea 'se- 'de ɔ cɛn e i, -wɛɛ ɔ "nyu e ɔɔ' klai" nynuu, 'de ɔ 'na : Ao "due 'ʊn ao di e, e 'ma ku -o.

27 -Wɛɛ ɔ "duo nmɔ -saan 'a -fɛɛ' 'ʊn, 'de ɔ po ee' Kea 'se-, -wɛɛ ɔ "nyu e ʊ ʊ ʊ 'de ɔ 'na : Ao -wee' "klein 'ne-,

28 de-nuɛ' e 'ma nymɔ -o. eɛɛ -si" ii nyiɔ ke Kea 'i 'bo -kɔ' o de, e 'wla i 'de nyu -tuu"-tuu 'a dɪsaun 'a -kwe- -ti' 'ʊn.

29 'Ma 'tmuɛ aopp 'mɛ, 'ʊn se nmɔ -ne 'nai 'bode mamaɔ 'su e 'e 'wi -e 'di ao ke 'ma -a -jea nmɔ dee 'naa -tadue 'de 'ʊn 'Bo 'a kɛɛma' -kwlo 'di jɛɛ-.

30 -Mɛ 'wla 'o -jei" e Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'bleɛ Pakti 'a -kɔ' du- -wɛɛ ʊ ʊ -si' 'de ʊ ʊ mu 'e olift-crɔ "kpei.

*Piei -sa Sesi wɔn*

(Makɪ 14.27-31 ; Luikɪ 22.31-34 ; San 13.36-38)

31 'Su Sesi wlu' 'de ʊ ʊ -pee ɔ 'na : 'De "mav'wi -ni 'di e, ao -wee' "klein a muɛ 'ʊn 'boa', de-nuɛ' de -cruta 'de 'ma -ti' 'ʊn, e ka :

Kea 'na : 'Ma muɛ no"di 'dei -tei 'dbaa' -wɛɛ 'blaɛ 'je 'kwɪ i -gbaa.

32 'Kaa -bo 'ʊn sɔn "kunyɔ' 'ja a, -mɛ 'ma muɛ ao "juɔi -sia' 'ʊn 'je 'e Galile mu.

33 'Su Piei "due wlu 'ʊn ɔ 'na : -Bo nyu -wee' "klein 'bɔ -ʊn mɔ 'de e, 'mɔ se -ʊn 'boi' no' 'kmɔ.

34 Sesi 'na : 'Ma 'tmuɛ -ʊn tɔ' -ti -cɛɛn', 'de "mav'wi -nta -sian 'di e, no" -ti sɔn' 'e -sro' e, -ma muɛ 'ʊn wɔn -saa' kpe taan, -ʊn -je nu -ʊn se 'ʊn juo-.

35 'Su Piei -sa wlu de ɔ 'na : -Bo e ni 'e 'mea' 'ʊn mɔ 'de e, -ʊn -ke 'ma muɛ mua', e se 'mɔ -je -ʊn wɔn -sa ni-. De due' -ne, eɛɛ klai" nynuu -wee' 'tmu.

*Sesi baɛ Kea 'de Sɛsɛmane*

(Makɪ 14.32-42 ; Luikɪ 22.39-46)

36 'Bo -mɛ 'de e, Sesi ke ʊ ʊ muɛ -tajro nyu a 'daa- Sɛsɛmane e, -wɛɛ ɔ 'tmuɔ ʊ ʊ ʊ ɔ 'na : Ao -te i -ta, 'ma muɛ 'e nya -ta 'ʊn 'je baɛ-.

37 -Wɛɛ ɔ "duo Piei ke Sebɛde 'a "nynuu- -nta 'sɔɔn 'ʊn, 'de ʊ ke ɔ mu. 'Su de -tee ɔɔ' 'dii waa' -pɔn", faun a nuɔ, ɔ "kaeɛ "jrii.

38 'Su ɔ wlu' 'de ʊ ʊ -pee ɔ 'na : 'Ma -suu "kaeɛ "jrii mamaɔ 'su 'ma jea 'mea' ji. Ao sie -ta 'de ao ke 'ma -a -je 'jrie- "i -te.

39 -Wɛɛ ɔ "kpaa 'o nya de-saan" ka, ɔ tba "jua i 'bo 'blɔ, ɔ baɛ Kea ka ɔ 'na : 'In 'Bo, -bo e 'bɛɛ- e 'je nuɛ e, -mɛ e -teeɛ 'ʊn "kaenmɔ ɔ "pe -ne o, 'kaa 'ma 'ʊn nu-ti' bo nuɛ, eɛ' -ni 'ʊn nu-ti mu -je nuɛ-.

40 'Su ɔ jie ɔɔ' klai" nynuu 'i-tea'. -Ta ɔɔ jiia -mɛ ʊ ʊ muɛ, -wɛɛ ɔ wlu Piei -pee, ɔ 'na : Ao ke 'ma -a se "jrie- "i -te mɔ kpe due' de-wɛɛ-jɛɛ ?

41 Ao -te' "jriε- 'i, ao 'je bae- -wee ao je 'e de savn 'di 'kpa, de-nve' to' 'doe a ji 'e nyio 'un 'ε -mo, 'kaa oo' 'bloku se 'kpi' ble.

42 -Wee o tεen o ke'wle, o mu baea', o 'na : 'In "Bo, ε se 'βεε- "kaenmo 'o "pe -ne' je 'un o tεen -bo 'in se ε naa, -me εε' 'tun nu-ti mi je nuve-.

43 -Ta oo jia de ke'wle ε, -me o jεε oo' klai" nynuu "nyio, de-nve' uva' "jri kue kwa.

44 'Su Sesi 'wlu 'o uupu -pun", o tεen kin 'de o bae kpe 'ε taan -ne, baewlu due' -ne 'ε 'su me o -sa de.

45 'Su o mue 'de oo' klai" nynuu o de -wee o wlu 'de uupu o, o 'na : Aoa 'muu laa, -wee ao -kwee' ? Ao -gbun 'no, no" nyini' -we-, nyio 'o "Ju pleee' 'de de savn 'kwa.

46 Ao son 'un, -a -je mu ! Ao -gbun 'no, "ju plea' 'un "kuban- i.

*Uv kpon Sesi 'me*

(Maki 14.43-50 ; Luiki 22.47-53 ; San 18.3-12)

47 Sesi "sie wluva' 'su Suida -nta klai" nynuu -nta -puue 'jo 'soon 'o due' je i "si, o ke nyu -tuu"-tuu -blea -cni ke titii ji'. 'Sraa -savn 'a klae' ke nyu-coun' -wi" -dbo' uupu.

48 Suida -o plea Sesi tooe nyu -ke o jia de jre', o 'na : "Ju 'ma muva -kwli" -gblea' teo ε, -me omo -nao, ao kpon o.

49 'Bo ε "sri o 'kpa' 'o Sesi -pun" 'su o 'na : Tu'bo, 'mo -je -un ! 'Su o -gblee o -kwli".

50 'De Sesi 'na : 'In ba, de -in jia nva' a, -in -too'- -in -je ε nu ! 'Su nyu -ke o jia 'wla 'e Sesi "kpei -wee u u kpon o.

51 Nyu -ke Sesi nta 'mua- uva' due' -sa -cne kpla' 'su o poo ε 'sraa -sai klaa' 'a dbonvi, -wee o cen o doun" 'jru.

52 'Su Sesi 'na : -In -tu" -ma -cne 'de εε' kpla 'di de, de-nve' nyu "klein -a -dbaa' nyu -cne 'un ε, uva 'mεε -cne 'i.

53 -Maa naa to' i 'dee, 'in se ε 'βεε- 'in 'je 'in "Bo -too"- 'ipo, o 'je 'un oo' "soa-wi" -tuu"-tuu ja u 'je 'un sun o poo ?

54 'Kaa -bo 'in nu kan' -mo 'ee, -me ka di -crua' 'de 'ma -ti' 'un 'je 'o nynison nu ε- ? εme -ti' mo 'na ka di -crua 'da, 'kamo i nva 'o -ta.

55 -Wee Sesi wlu 'de nyu -ji' o kpuan' -pee o 'na : Ao 'blee -cni ke titii -wee ao ji 'un kpuan'. ε -ko' -na 'in nte "ku 'dba' -o. 'De 'w' -wee' "klein 'di 'in ke ao nte -tadue, 'ma to o aorp de 'de Kea -gbu klaa' 'di, 'kaa ao se 'un sun -pun" -te' 'bomo.

56 'Kaa ia' di tu nuve' -wee di Kea 'a wlu 'kwajaaun 'tmva 'de ε, 'de i 'je 'o nyini. 'Su oo' klai" nynuu -wee' sic', u 'kpa' kwla.

*Uv kpa Sesi 'de Kaifu' 'juoi*

(Maki 14.53-65 ; Luiki 22.54-55, 63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

57 Nyu -kpuan' Sesi ε, u kpo 'e Kaifu -nta 'sraa -sai klaa' woin", 'demo ke' wo-savn o, nyu-coun' -wi" 'kuun- 'jru.

58 Pici bla uupu bu -ko woi mama' 'su o ke u je 'e 'sraa -sai klaa' o -gbein" pa, 'de o -te i 'bo nyu "klu -wee o 'je εε' ja -kwe -sun 'a -ta 'je.

59 'Sraa -savn 'a klae' o, 'pee 'jeun klae" a -pon Sesi 'a si-ti "kpei 'neε -ko i, -wee u 'je o 'dba.

60 'Kaa u se de jre' 'je, 'de -me 'kamo si 'tmoun -tuu"-tuu -kwe- de. 'Su uva' 'soon ji', u 'na :

61 "Ju -no wlu' o 'na : 'In 'beεε' 'in 'je Kea -gbu klaa' "jei -gba' -weε 'in 'je ε po 'de 'w' taan -gbai' di.

62 'Su 'sraa -sai klaa' son 'un 'ε, -weε o wlu Sesi -pee o 'na : Di nyu -nu a bla -un "kpei -ta a, -maa' -sa 'e wlu mo -wee' - ?

63 'Kaa Sesi "mue won, 'su 'sraa -sai klaa' 'na : 'De Kea -nta 'kmu 'a 'nyin 'un ma -teeε -mii, -bo -in -ni Nyu'puvi Klisi, Kea 'a "Ju ε, -me -in -tmu ε 'de -a -pee.

64 'Su Sesi 'na : εme -in -tmva 'o. 'De 'ma 'tmuε aorp 'me, aoa mue nyio 'o "Ju 'jea' la 'bode, o 'je i -te 'de 'ikma Kea 'a dianfo o, aoa mu o 'jea' ke'wle o 'e de ji 'bo jaun-kwlu 'bo bue" "kpei.

65 'Su 'sraa -sai klaa' -no 'kpa 'cen, o 'faεε oo' -ce" 'kpa 'a 'unpaadi i, -weε o wlu 'de nyu -kwea de -pee o 'na : o doa Kea 'a 'nyin -we, de -ble -ti 'a -ta 'jeun i -pkan' 'bode ε- ? Ka oo toa Kea won o ε, εme -jia' o 'de oo' -ce" 'kpa 'won. Ka aoa 'da a- ?

66 Uv -wee' "klein 'na : o nte 'me ka-.

67 'Bo -me "kpei 'mua- 'su u -tee oo' ton "jri wlaan' ke blaa' -pun", uva tboo kpiin' i, -weε uva wlo' 'de u 'na :

68 -Mo -na -o -nte Nyu'puvi ε, -in -si' di, nyo tba -un kpuan' -in -si' oo' 'nyini.

*Pici -sa Sesi won*

(Maki 14.66-72 ; Luiki 22.56-62 ; San 18.15-18, 25-27)

69 -Ta εε nva kan' a, -me Pici -tee i 'de "kpaε' 'bo nyu "klu. 'Sraa -sai klaa' 'a dbonuynokpao' due' 'kpo -pun" 'su u 'na : -Mo -no -in -ke Sesi -wla Galile -no na' -ke.

70 Pici -So won 'bo nyu "juoi. O 'na : De a nta "i a 'jea 'tmu -gblein' maa 'won ε 'mii.

71 O son 'un 'ε 'su o mue 'e -gbein' -jei" fo o. Dbonuynokpao' jru' 'je o ke'wle 'su u wlu' 'de nyu -u -ke u nta 'o -pee, u 'na : "Ju -no, o ke Sesi -wla Nasaret na' -ke.

72 Pici -too' ke'wle o -tee -sneεa' -pun" o 'na : Si -o. 'In se "ju -no juo-.

73 No' jre' -sia' -paii' 'su nyu -ke o nta 'mua- 'kpo -pun" -weε u wlu o -pee, 'de u 'na : To' -o -ceεn-, -in -nte nyu -nu 'a due' -o, de-nve' -ma wlu sun me -sa -un 'kwla.

74 'Su Pici "due wlu 'un o 'na : 'In se "ju -no juo-, -bo 'in 'tmu si ε, Kea nu 'un de "jrii.

'Bomo ε "sri 'su sun" due' -sro'.

75 'Su Piei poe Sesi 'a wlu -kwlu o -ε -na : no" -ti son" 'e -sro' ε, -ma mue wlua' kpe taan -in -je nu -in se 'un juo-. 'Su o ke -fin" 'a "sie "kpaē. o -fin" mamau 'su o' won 'di je i "kae-.

27

*Uv -tue" Sesi 'de Pilati 'kwa (Maki 15.1 ; Luiki 23.1-2 ; San 18.28-32)*

1 -Son' -stan' -klae" peen 'su 'sraa -saun klae" ke nyu-coun' -wi" 'kuten "jrui -wee su 'bee- Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'un.

2 -Wee su son, su kpo 'de su "nyu o -gbua'na Pilati 'de o 'je 'o wlu cen.

*Suida 'dba o' -ce" 'me (Nvudt 1.18-19)*

3 -Ta Suida -toa 'e Sesi 'jea ka uva kpo su 'je o 'dba 'su, o kple' -wee o kpa 'weijo mu" 'a kwla taan -ni 'de 'sraa -saun 'a klae" ke nyu-coun' -wi" o 'de 'na :

4 'Ma 'ce, 'in nve desaun, de 'in toa 'e "ju -sea' 'me ka ni -ta a. 'De su 'na : De -me 'daa -apu mo ε-, -ma 'su 'a -ti' -nao.

5 Suida kpa 'weijo -ni 'su o -fi" i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wee o mu 'de o po o' -ce" 'dbu -plun, o 'me.

6 'Sraa -saun 'a klae" -wi" 'ten 'wei -ni 'me, -wee su 'na : -Aa ke' 'na nyo 'o po 'wei -ni ka 'de Kea -gbu klaa" 'a 'wei i -tedε 'di, de-nε' i nε nymo 'o soon' -o.

7 Uva' 'su 'beεa ia' wlu 'un 'su ε, su -tun' jaemai 'a -kle', -wee su 'je ε 'du' -'a inmae-ta 'un nu.

8 Emε -ti -kle' -nε, uva 'daa- εε' -kle' tu nymo -kle mamau -sian.

9 'Su de Kea 'a wlu 'kwajaii Selemi 'tmua 'de ε, ε nyu 'o ε, o 'naa : su "due 'weijo mu" 'a kwla taan 'un, umi Israe-nyu 'bee- wlu "kpei 'de -i -ni o' soon',

10 -wee su "duo ia' 'wei tu 'un 'de su -tun' jaemai 'a -kle', ka Tu"bo 'tmu ε 'de ε.

*Pilati -tee' Sesi i (Maki 15.2-5 ; Luiki 23.3-5 ; San 18.33-38)*

11 Sesi nε 'o -gbua'na "juoi -wee o -tee' o i ka o 'na : -In -nε Suifu-wi" 'a 'beo -oo ? 'Su Sesi 'na : emε -in -tmua 'o.

12 'Kaa si-ti 'sraa -saun 'a klae" o, nyu-coun' -wi" a -tu" o "kpei ε, o se -mi won "kpei po.

13 'De Pilati 'na : Di -tia -ka uva -tua" -un "kpei i -ta -maa' woutu ?

14 'Kaa Sesi se o de jre' -pee 'tmu' 'bode. -Me "maa -gbua'na tai'.

*Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'beε' (Maki 15.6-15 ; Luiki 23.13-25 ; San 18.39-19.16)*

15 Paki 'a -ko' "o -ko' -son ε, -gbua'na a "siie -kaso'dii due' i see, -jo nyu -kwea de nta "i ε.

16 'De εε' no" tu 'di ε, -kaso'dii due' -oo 'nyu ni Barabasi. o' 'nyu dooa' 'de o' "ku 'dba-ti 'un.

17 'Su Pilati -teeε' nyu -kutan' "jrui i, o 'na : Nyu ao ni "i 'un 'je i "sii ε- ? Barabasi -ae, -un" Sesi uva 'daa- Klisi εε ?

18 O 'je kan' 'me, ka uva nva Sesi "cei o -wee su to o 'e ε.

19 -Ta Pilati -tea i 'bo 'pee 'jein' ε, 'bomo o' 'nyu dbo o nyu "i, u 'na : De-saan' 'bo 'o -in -ke "isrei -no 'nyu nε, de-nεε' o -srei", 'un 'jeε 'kle -sian 'de o' -ti' 'un 'de jajri 'di.

20 'Sraa -saun 'a klae" o, nyu-coun' -wi" paa nyu -kwea de bu -son -wee su 'je Barabasi 'a i "sii -ti i -tee-', 'de su 'je Sesi 'dba.

21 -Wεε -gbua'na "duo wlu 'un 'de o -tee' uupu i ke'wle o 'na : Nyu ao ni "i 'un 'je i "sii ε- ? 'Su su 'na : Barabasi.

22 'De o 'na : Ka 'un 'je Sesi nyu a 'daa- Klisi -mo' o -ti' nu ε- ? su -wee' "klein 'na : -In ko o 'o tu -kwli".

23 'Su Pilati -teeε' uupu i, o 'na : Desaun -je we- o nu ε- ? 'Kaa uva "wko' ke'wle ε je -je "kpei -tie" cen, su 'na : -In ko o 'o tu -kwli" !

24 De Pilati 'jea 'je 'de εε' de tu 'a -ko' 'di sea ni -wee uva -cruen" ε 'kpaε "kpei 'su ε, o "due "ni 'un -wee o jre kwa 'bo nyu -wee' "klein "juoi, 'de o 'na : "Isrei -no' o nymo se 'un kwai ni. Aoa' 'su 'a -ti' -o.

25 'Bo su -wee' "klein 'na : -Bo ε nu de 'de ε, o' nymo 'o -kao -craa -a -ke -aa "nyuu- 'un.

26 'Su Pilati "siie- Barabasi i. Oo' "soa-wi" kpa Sesi klae 'un kpu-, -wee o to o 'e 'de o 'je 'o tu -kwli" kooε-.

*"Soa-wi" a wlaa Sesi 'me (Maki 15.16-20 ; San 19.2-3)*

27 -Gbu'na 'a "soa-wi" kpa Sesi 'de o o -gbu" 'di, 'bo o' -gbein' 'a -kwea-', -wee su -gbae' o 'dei.

28 Uv -so di kui -wee su pko flae' -saan 'un.

29 Uv dba "wifan -wee su -tu" o "jru. Uv -tu" o -gblokpau 'kwa, -wee -bo su "sii- 'koi- i 'bo o "juoi ε, uva wko, uva nu : -A 'sne, -a 'sne Suifu-wi" 'a 'beo !

30 -Wεε uva wlon ton "jri, -wee -bo su -so -gblokpau 'kwa a, uva ble 'bo o "jru.

31 Uv -koa' o' wlaa' kan' 'su ε, su -so flae' 'un, su pko o' di 'un 'de su kpo 'o tu -kwli" kooa'.

*Sesi kooε' 'bo tu -kwli" (Maki 15.21-32 ; Luiki 23.26-43 ; San 19.17-27)*

32 -Ta uva "sia "kpaε' ε, 'bomo su ke Sirenu due' -gbuon', o' 'nyu -ni Simo. 'Su

ህህ ክፍሎን 'klan -klan "klan -wee ና 'e Sesi 'a 'metu 'ble.

<sup>33</sup> ህህ nynia 'o -ta nyu a 'daa- Gogota, ε 'de me -ni "jru 'a 'kpa 'a -ta.

<sup>34</sup> ህህ ህህ "nyte Sesi nmo ህህ poa "kaede o ε, 'kaa ና -tin ε won 'su ና 'na ና se ε 'nai.

<sup>35</sup> ህህ ኦ ና 'o tu -kwlh" la 'sasa -wee ህህ po soa' ህህ -seea ኦ ህህ 'unpaadi 'bn 'bo ህህ ህህ 'nynt.

<sup>36</sup> ህህ ህህ -tee i -wee ህህ fuo ና i.

<sup>37</sup> ህህ -nlei" ህህ 'jea ደደ-ቲ ና 'mea 'tmu ε, ደደ ህህ 'cria 'bo ና "jru ክፍ', ε ka : "Ju -no Suifw-wi" 'a 'beo Sesi -o.

<sup>38</sup> ኃ ke "ku 'dbaun 'soon -kooe 'bo tu -kwlh", due' 'booo 'de ኦ ኦ dianfo o, -wee due' 'booo 'de ኦ ኦ kvaanfo o.

<sup>39</sup> 'Jesun a -fuan"- "jru -wee ህህ -cree" ና.

<sup>40</sup> ህህ 'na : -Mo -jea Kea -gbu klaa" "jei -gba 'de ና -je ε po 'de 'w' taan 'di ε, -in -puu -ma -ce" la 'e ! -Bo -in -ni Kea 'a "Ju ε, -in -wlu 'o tu -kwlh" -in -je i "si !

<sup>41</sup> 'Sraa -saun 'a klae" ke ke' wo-saun ke nyu-coon' -wi" a wloo' ka -ke, ህህ 'na :

<sup>42</sup> ኃ 'puu- nyu jru' me, 'kaa ና se ኦ ኦ -ce" 'kpa 'puu' 'beε- ! -Bo ና ni Israe-koon 'a 'beo ε, -me ና 'wlu 'o tu -kwlh" ና 'je i "si -wee -a -je ኦ ኦ -ti' to' 'bn 'je.

<sup>43</sup> ኃ -tee ኦ ኦ -ce" Kea kwa, -bo Kea kma ኦ ኦ -ti' ε, -me ε -sei ና la -a -je ε 'je, ደ-nyε' ና 'na : 'In niε Kea 'a "Ju -o.

<sup>44</sup> "Ku 'dbaun -ህህ -ke ና kooa 'bo tu -kwlh" ህህ -cree" ና kan' -ke.

*Sesi 'a 'mea'*

(Maki 15.33-41 ; Luiki 23.44-49 ; San 19.28-30)

<sup>45</sup> 'Jru-gbao 'su kwie ክፍን' -ppli 'de 'blba -wee" "klein "kpei mamau 'su ε je -kwie" jru-gbao jεε-.

<sup>46</sup> -Kwie" jru-gbao o 'su Sesi kpa wlu 'jei, ና "wco", ና 'na : Eli, Eli, lama sabbatani ? ε 'de me -ni : 'Ma Kea, 'ma Kea, ደደ -ti ε -sa 'bn "jrie- puu" ε- ?

<sup>47</sup> Nyu -na 'o a jru' 'woan ኦ ኦ wlu 'su ህህ 'na : Ao 'bo, ኦ ኦ 'da Eli.

<sup>48</sup> 'Bo ε 'sri ህህ due' je plea' kpa ና je fuu' 'de -koonmo o ibla ና je ε -gblokpau "icroo 'su ና je Sesi "ny' 'de ና 'je ε 'na.

<sup>49</sup> 'Kaa ህህ' deejru' 'na : -In -tai" ና "i, 'bomo -aa -gbuan 'o -bo Eli ji ና 'o -saa' kan' a.

<sup>50</sup> Sesi "woa kpleiin ke'wle 'su ና -kwe- "i.

<sup>51</sup> ε na kan' 'su "wliie fo klaa" -peea' 'de Kea -gbu klaa' 'di -sa 'faea' 'de "jei mamau 'su ε je 'e -son nyini, 'blba- cre', "soi klae" son 'foe.

<sup>52</sup> -Gbein" kaien won, "isreun -mea 'a 'pla son "kunyio'.

<sup>53</sup> ህህ wlu 'e -gbau' 'di 'me, -wee -ta Sesi soan "kunyio" ና, ህህ pa 'o Selisalem. 'Bomo nyu -tuu' -tuu 'jee- ህህ ህህ 'jrie-.

<sup>54</sup> Rome "soa 'a "jrukpo' i -tei due' ና -ke ኦ ኦ "soa-wi" a fua Sesi i ε, ህህ 'jeea 'blba 'a cresun ke di "klein -nuua "jrie- 'su, ደደ waa ህህ ህህ 'dii, faun -tee ህህ 'na' -puu" 'su ህህ 'na : to' -ti -o, "ju -no niε Kea 'a "ju 'a -ce" 'kpa -o -ceen'-.

<sup>55</sup> 'Nynokpae' jru' -ni 'o, -ህህ -teeo o -wee -ህህ -gbun 'e. ህህ 'nynokpae' tu ke Sesi 'wluε 'e Galile -gbo, -wee ህህ -te' ና kwa woi.

<sup>56</sup> 'De ህህ ህህ "klu, 'bomo Madi -wlu Madala ke Saki ke Soseu de Madi ke Sebede 'a "nynuu- de ni-.

*ህህ -tee Sesi i*

(Maki 15.42-47 ; Luiki 23.50-56 ; San 19.38-42)

<sup>57</sup> -Kwie" ka 'su ε, "wliijeji due' -wlu Arimate ና ji, ኦ ኦ 'nynt -ni Soseu, ና niε Sesi 'a klai" nyuu 'a due' -o -ke.

<sup>58</sup> ኃ muε 'e Pilatu o, -wee ና -tee' ና Sesi 'a "ku i. 'De Pilatu cen 'o wlu -wee ህህ 'je ና Sesi 'a "ku "nynt.

<sup>59</sup> Soseu "duo Sesi 'a "ku 'bn 'ε, ና "fin ና tae' plu "jruu,

<sup>60</sup> -wee ና -te ε i 'de ኦ ኦ -gbau' dee -ε -blua" 'de "soacr' 'di 'di, -wee ና klin o "soukpo klaa" due' i. ኃ kaan 'bo ε "woin -wee ና mu.

<sup>61</sup> Madi -wlu Madala ke Madi jru' ni 'o 'we-, ህህ -tee i -wee ህህ -gbun 'e -gbau' "jri.

*"Soa-wi" -pien' Sesi 'a -gbau' 'de i*

<sup>62</sup> Di nmaewt 'wlu 'bo -jei", εε' -son' -sian' 'su ε, 'sraa -saun 'a klae" ke Fariseen-wi" muε 'e Pilatu o -tadue -wee ህህ 'na :

<sup>63</sup> -Gbua'na, -ta st 'tmui -no nuu 'kmu 'de ε, ደደ ና 'tmua εme -a po -kwlu o, ና 'na : -Bo 'in 'me ε, 'w' 'a taan -ne "kpei -me 'ma muε 'unsoan'.

<sup>64</sup> -In -tmuu' nyu ህህ 'je ኦ ኦ -gbau' ifuo mamau 'su 'w' 'a taan -ne 'je nyini, -wee ኦ ኦ klai" nyuu je ኦ ኦ "ku "jri, 'de ህህ je wlu 'de nyu -pee ka ና son "kunyio'. -Bo ε ni kan' a, -me ta' st tu a muε -jei" -sia, 'e -ju -niε tein" -sii.

<sup>65</sup> 'Su Pilatu wluε ህህ -pee ና 'na : "Soa-wi" ka, ao mu, ao fuo ና i ka aopp -nlei" ε.

<sup>66</sup> ህህ mua, ህህ "suen "soukpo -kaan 'o -gbau' "woin 'dei -wee ህህ -piien" "soa-wi" ህህ fuo ε i.

**28**

*Sesi son "kunyio'*

(Maki 16.1-10 ; Luiki 24.1-12 ; San 20.1-10)

<sup>1</sup> -Kwlewt 'wlu 'o -jei" -ε -niε 'doo ና "i-saawt o 'su ε, Madi -wlu Madala ke Madi jru' -cnuen 'e -gbau' "kpei.

<sup>2</sup> ህህ koan 'emu 'su 'blba- a cre', ደ-nyε' Tu'bo 'a "soai due' -wlu 'e jaun 'di ና -si" i -wee ና klin -o "soukpo -niε 'o -gbau' "woin

-o poe 'fo jre' o, -wee -o -ja 'o e "kpei -o -te i.

<sup>3</sup> ɔ -taan' ka "ni a creɛ "jrii e, ɔɔ' 'ɔnpaadt "pluu' "puu'- ka jee' -fua' nɔa.

<sup>4</sup> De waa "soa-wi" 'dii ɔɔa' di a cre' ka nyo ɔ 'meɛ, 'kamo ɔɔpu nɔ-.

<sup>5</sup> 'Su Kea 'a "soai wlu' 'de 'nynɔkpaɛ' -pee ɔ 'na : Aopu mo e, faun 'bo ao nɔe, de-nɔe' 'ɔn 'je kan' 'me, Sesi ɔɔ kɔa 'bo tu -kwɔɔ' mo aoa -pon i.

<sup>6</sup> ɔ se -ta nɔ-, ɔ sɔn "kunyɔɔ' ka ɔ 'da 'de e. Ao ji 'je, -ta ɔ 'pean i 'de e, 'bo ka.

<sup>7</sup> Ka ɔ sɔan "kunyɔɔ', ao mu -too'- ao 'je ɔɔ' klai" nynu 'tmɔɔ-. ɔ muɛ ao "juɔi -sia' ɔ 'je 'de Galile mu 'demɔ ao 'je ɔ "jriɛ- 'jee-. Ka 'ma 'wɔ e 'tmɔa' a, 'kamɔ e 'je nɔ-.

<sup>8</sup> ɔɔ creɛ "kpei ɔɔ je 'o -gbaun' -pun" 'wɔɔ, faun a nɔ ɔɔpu 'me, 'de -me 'kamɔ 'mɔa-klaa" nɔ 'de ɔɔa' pɛe o. 'Su ɔɔ kpa plea' -wee ɔɔ po klai" nynu "kuan.

<sup>9</sup> ɔɔa kɔan 'emu 'su Sesi 'jaa ɔɔpu 'i -wee ɔ 'na : 'Mɔ -je aopu ! ɔɔ 'kpa -pun' 'su ɔɔ -gblee' ɔ bu wɔ, -wee ɔɔ -gbɛɛ ɔ "juɔi.

<sup>10</sup> 'Su Sesi 'na : Faun 'bo aopu nɔe, ao mu ao 'je 'ma de'di -wi" -kwɔɔ -seea', ɔɔ 'je 'e Galile mu 'demɔ ɔɔ 'je 'ɔn "jriɛ- 'jee-.

*"Soa-wi" 'a 'kuan poa'*

<sup>11</sup> ɔɔ siie mua' 'bo -jei" 'su nyo -fua Sesi 'a -gbaun' i ɔɔa' jru' je 'e -kwɔɔ nyɔi -wee di "klein -nɔɔa ɔɔ je ia' "kuan po 'de 'sraa -saun 'a klae' -wi" o.

<sup>12</sup> 'Sraa -saun 'a klae" ke nyɔ-ɔɔn' -wi" 'kuɛn "jruɔi -wee ɔɔ 'bɛɛ- wlu 'ɔn, 'de ɔɔ 'nyɔi "soa-wi" 'wei -tuu'-tuu.

<sup>13</sup> -Wee ɔɔ wlu 'de ɔɔ o, ɔɔ 'na : -Bo ao mu e, -me ao 'na : -ta -a -nɔa 'nyɔɔ' 'mau' 'bomɔ ɔɔ' klai" nynu jii -wee ɔɔ "jri ɔɔ" 'ku.

<sup>14</sup> -Bo -gbɔa'na mo'ɔ -ce" 'kpa 'wɔn i mo 'de e, -aa mu ɔ ja jaa', ɔ se aopu desauɔn "jrii nɔi.

<sup>15</sup> "Soa-wi" "duo 'wei -nɔ 'ɔn 'e, ɔɔ mua, wlu 'sraa -saun 'a klae" -wi" -tua" ɔɔ wɔn e, umɔ ɔɔ 'tmɔ. 'Kamo ɔɔ -kɔ' ia' -tɔ' tu Suifu-wi" 'a 'blɔa- ja mamau 'su e je 'e -stanwɔ 'di jɛɛ-.

*Sesi jɛɛ ɔɔ' klai" nynu -nɔa -puue 'jo due' e*

*(Maki 16.14-18 ; Luiki 24.36-49 ; San 20.19-23 ; Nɔɔdi 1.6-8)*

<sup>16</sup> Klai" nynu -sia -puue 'jo due' muɛ 'e Galile, 'de cru Sesi "sia 'nyɔi 'kpei.

<sup>17</sup> ɔɔ 'jeɛ Sesi "jriɛ- 'su ɔɔ -tee ɔɔ' "juɔi -gbɛɛa' -pun", 'kaa ɔɔa' jru' a pleɛ pɛe i.

<sup>18</sup> -Wee Sesi 'kpa ɔɔpu -pun' 'de ɔ wlu ka ɔ 'na : "ikmaa' -nɔa 'e jaun 'di ke "ikmaa' -nɔa 'e 'blɔa- "kpei -wee' 'nyuɛ 'ɔn 'e.

<sup>19</sup> emɛ -tɔ ao 'je mu, ao 'je nyɔ 'a kpe -wee' "klein 'ma klai" nynu 'ɔn nɔ, -wee ao 'je ɔɔpu 'ni "jru po 'de "Bo 'a 'nyɔi 'ɔn, 'de "Ju 'a 'nyɔi 'ɔn, 'de -Suu 'a 'nyɔi 'ɔn.

<sup>20</sup> -Wee di "klein 'ɔn 'tmɔa aopu e, ao 'je ɔɔpu ia' wɔn'je ka ɔɔɔ-. Ao -gbun 'nɔ, de -mua' mamau 'su -e -jeɛa 'blɔa 'a -kwe nɔ" e, ao ke 'ma -a muɛ naa' 'wɔ 'o 'wɔ -wee' 'di.

# -Pɔia" -tɪ Maki 'tmva

*San Batist -sa Sesi 'a -jeblv  
(Matie 3.1-12 ; Luiki 3.1-18 ; San 1.19-28)*

1 -Pɔia" -tɪ -ε -tmva Kea 'a "ju Sesi Klisɪ 'a -tɪ' εε' -teesvɔn.

2 De Kea 'a wlv 'kwajaai Esai 'crva 'de ɔɔ' 'sbe 'di, εmε -nɪ, Kea wlv 'de εε' 'ju -pee ε 'na :

-ln -gbvɔn 'nɔ, 'ma dbɔε 'ma weepoi nya -wee ɔ 'je -ma -jeblv -sa.

3 Weepoi due' a muε 'e -pɪvɔn" blva "kpei nɪa' -wee -ɔ -je wlv ka : Ao nmaε Tv"bo 'a -je ! Ao tɛɛn ɔɔ' -jeblv -wee' -kwlv !

4 ɔɔ' weepoi tu -nɪ San Batist. ɔ wlv 'ka ɔ 'na : Ao juv aov dɪsavn "i, ao "biie 'de Kea ɔ, -wee ao 'je "ni "jru pɔɔε- 'de kea 'je aov dɪsavn -ko'.

5 Suideblva -wee' ɔ, nɪv klein" -tia" 'o Selisalem ɔ, vɔ -wee' a muε 'e San ɔ -wee vva 'tmv vva' dɪsavn 'de ɔ -pee, -wee ɔɔ po vɔpv "ni "jru 'bo suden -gbuv wɔn.

6 Dɪ San paa 'vɔn ε, -sɛn "kpei soo" 'a "mɪ-mɪ -dbv' -wee ɔ bla nmiku wlv 'di. Plain -too' ke dv 'a 'cna mɪ -nɪ ɔɔ' diide.

7 ɔ 'na : "Ju -a mua jia" 'de 'vɔn 'de ε ɔ kmɪ", ɔ nɪε dɛwɔn ɔ je 'vɔn -sii. 'ln se 'kɔi-i "sii-ka nɪ 'bo ɔ "juɔi -wee ɔɔ' "kwlav -bɪ -sa -tɪ.

8 'Mɔ ε, "ni mε 'ma po aovp "jru, 'kaa ɔmɔ ε, Kea 'a -suu mε ɔ 'je nɔ -wee ɔ 'je ao dɪsavn 'a -flɛn" kui -sa.

*Sesi 'a "ni "jru po -tɪ ke ɔɔ' -sivɔn" ɔ i -tɪn' -tɪ ke*

*(Matie 3.13-4.11 ; Luiki 3.21-22; 4.1-13)*

9 'De εε' nɔ" tu 'di ε, Sesi 'wlvε 'e Nasareti 'de Galile, -wee San po ɔ "ni "jru 'de Suden -gbuv wɔn.

10 Sesi 'wlvε 'e "nɪv 'sv ɔ 'jeeε javn "jriε ε kaiɛn wɔn -wee Kea 'a -suu "si i 'bo ɔ "kpei ka -gbεε' 'ε "siai ε.

11 'Sv ɔ 'wɔn wlv due' 'bo javn -kwlv -ε -na : -ln -nɪε 'ma -tɪ' kmaju -o dε-nvε' -ma nɪε 'vɔn 'mvɔn "i.

12 Sesi 'a -nεε -wlv 'e "nɪv- 'sv Kea 'a -suu "tun ɔ 'de -pɪvɔn" blva "kpei fɔ ɔ.

13 'Demɔ ɔ nɪv 'wɪ 'a kwla -nyiie' -wee -sivɔn' -tɪn' ɔ i -wee ɔɔ -pɔn Sesi 'je ɔ wɔn 'je. Sesi nɪε 'e 'kwla 'dinmi "klu -wee Kea 'a "soa a nɪv ɔ "juɔi.

*Sesi 'a "i-saa klai" nɪnuu  
(Matie 4.12-22 ; Luiki 4.14-15; 5.1-11)*

14 -Ta San muva -kaso 'di mε Sesi mu 'e Galile -wee ɔ 'tmv Kea 'a -pɔia" -tɪ.

15 'De ɔ 'naa : Nɔ" Kea -tua" ε nɪni' -wε-, εε' tu "bode jεε aovp- 'mε. Ao pɔv kplvɔn fai" -wee ao 'je -pɔia" -tɪ tɔ' 'vɔn 'je.

16 -Ta Sesi nɪa "ni wɔn i naa" 'de Galile ε, 'bɔmɔ ɔ jεε Simɔ ke ɔɔ' "dei Ancre 'sai- poa 'de "nɪv-.

17 'Sv Sesi wlvε vɔpv -pee ɔ 'na : Ao bla 'bo 'vɔn 'de -wee ao 'je nɪvɔpv -cri' ao 'je 'vɔn ja-.

18 'Bo ε "sri vɔ je vva 'sai- 'bɔ, vɔ je 'bo ɔ 'de bla.

19 ɔ 'kpaε 'o nya dε-saan" 'sv ɔ 'jeeε Sebede 'a "nɪnuu- Saki ke ɔɔ' "dei San, -mε vɔ -teei 'de vva' -kwεε" 'di -wee vva nmaε vva' 'sai-.

20 'Sv Sesi nɪnai -wee ɔ 'da vɔpv, vɔ sia vɔ "bo Sebede ke ɔɔ' dɔvɔvɔn 'de -kwεε" 'di 'sv vɔ bla 'o Sesi 'de.

*Sesi -sa "ju due' -suusavn 'vɔn  
(Luiki 4.31-37)*

21 Sesi ke ɔɔ' klai" nɪnuu muε 'o Kapɛnavm. -Kwlevɔ 'o 'sv ε, Sesi pa 'e Suifv-wi" 'a "jruv 'kɪv-gbv 'di -wee ɔ -te nɪv dε tɔɔa' -pɪn".

22 ɔɔ' nɪv dεtɔɔsvɔn a "siv nɪv -wee" 'i ε kue' 'e 'dei ε ke nɪv -vva tɔɔa nɪv ke'ε -nɪ se due' nɪ-.

23 ɔ siv nɪv dε tɔɔa' 'sv "ju due' -suusavn nɪa 'e 'vɔn je "wɔ 'de nɪv "kwlv, ɔ 'na :

24 Sesi -wlvε Nasareti ε, -ma dεε -tɪ -siv -aa -tɪ' 'vɔn ε- ? -Aε' -tɪn jɪ' -tɪn -je -aa -ma" i-saa ? Ka -tɪn -wlvε 'e Kea ɔ -wee -tɪn sea dεsavn 'a -kɔ -pɪn" nɪ ε, 'vɔn 'je kan' mε.

25 'Sv Sesi "wɔv -suusavn "jruv ɔ 'na : ε "mu wɔn, 'de ε 'wlv 'e "ju -nɔ 'vɔn !

26 'Sv -suusavn -suua" 'ju -nɪa 'mvε- i 'di wɔn nɪni ka- -wee ε 'wlv 'de ɔ 'vɔn 'de "wɔɔa' 'vɔn.

27 -Crima kpɔn nɪv "klein -nɪa 'o mu 'mε, 'sv vva -teeε' ba i due 'due vɔ 'na : Dε -nɪ ka -mɔ ε- ? Nɪv dεtɔɔsvɔn dεε -je -mε kmɪ". -Bo ɔ wlv -sivsvɔn -pee -cɛɛn' -nε 'sv iε 'je ɔ wɔn !

28 'Sv Sesi 'a 'nɪnɪ "siv Galileblva -wee' "kpei "i.

*Sesi 'pɔvε Simɔ ɔ "bianɪvɔn ke nɪv -tuu" ke.*

*(Matie 8.14-17 ; Luiki 4.38-41)*

29 Vɔ 'wlvε 'e Suifv-wi" 'a "jruv 'kɪv-gbv 'di vɔ "sia "kpae' ε, Sesi ke Saki ke San muε 'e Simɔ ke Ancre ɔ -gbu" 'di.

30 -Ta vva muva, -mε Simɔ ɔ "bianɪvɔn 'pɛn i, vva' "jru -a -bai' vva' ku -siv' nε". Sesi "sia i 'sv vɔ 'tmv vva' -tɪ' 'mε 'de ɔ ɔ.

31 ɔ 'kpa v -pɪn", ɔ kpɔn vva' sun -wee ɔ kpɔ 'jei 'sv vva' "jru 'bɔv vva' ku pεεε'. V pɛε dε v je vɔpv "nɪv.

32 'Jrv blva i, 'sv vɔ ja nɪv "klein 'wε- ε nɪa ke nɪv -sivsvɔn nɪa 'vɔn 'de Sesi ɔ.

33 -Kwlv -wee' "klein -kwε- de 'bo ɔɔ' -gbu" wɔin".

<sup>34</sup> Nyu 'klein -jia' 'mva-, ka vva' 'we- 'e kpe -tia 'kamɔ Sesi 'boɔ ɪ -wee'. ɔ -sa nyu -siisaun -tuu' 'bn -ke. ɔ se -siisaun "i 'tai- ɪ se wlu-, de-nvɛ' de ɔ nta 'bn ε, ɪ juɛ'.

*Sesi 'tmvɛ Kea 'a -ti' 'de Galile (Luiki 4.42-44)*

<sup>35</sup> ɛɛ' -son' woin" -mɛ -son' kwie nɛ 'blɔɔi ke, Sesi son 'bn 'ε, ɔ "sɛ' "kpaɛ', -wɛɛ ɔ 'wlv 'o -kwlv, ɔ mu Kea baea' -ta nyɔ jɔɔ' sea nɛɛ.

<sup>36</sup> Simɔ ke ɔɔ' "dɛi-wi" -tɛɛ ɔɔ' i -pɔan' -pɔn".

<sup>37</sup> Uv 'jeɔ i 'sv, sv wlv ɔ -pɛɛ sv 'na : Nyu -wee' a -pɔn -mi i.

<sup>38</sup> 'De Sesi 'na : -A mu -tajɔ ke, -a mu -kwle -nɪa -a 'dewei 'dii. 'In 'je Kea 'a -ti' 'tmv -o 'demu -ke, ɛmɛ -ti 'in ji.

<sup>39</sup> Kɔ nva ɔ jea Galileblva -wee' "kpei-mu, ɔɔ jea Kea 'a -ti' 'tmv 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kɔn-gbi 'dii, ɔɔ jea -siisaun inv 'ka -nao.

*Sesi 'boɔ -'ju due' 'a 'jɔwɛ- (Matie 8.1-4 ; Luiki 5.12-16)*

<sup>40</sup> 'Jɔwɛ nvi due' jɛ' 'e Sesi o, -wɛɛ ɔ cniɛ 'koi- 'bo ɔ "juɔi ɔ bae ɔ i ɔ 'na : 'Ma 'blei -bo -in -nɛɛ "i ε, -in -beɛɛ' -in -je 'ma 'wɛ- 'boɔ -in 'je 'pepe nɪ-. ɔ 'da kan' 'sv,

<sup>41</sup> ɔɔ' wɛɛ nv Sesi 'mɛ, -wɛɛ ɔ kpa son, ɔ blɔ 'i, ɔ 'na : 'In nɛɛ "i 'mɛ, -ma 'wɛ- 'bo -in -je 'pepe nɪ-.

<sup>42</sup> 'Bo ε "sri 'jɔwɛ- je "ju -nɪa 'mva -pɔn" 'wlv, ɔ je 'pepe nɪ-.

<sup>43</sup> Sesi 'jea "ju -no -jei" pɔɛ ɔ cri ɛɛ' -ciɛ 'de ɔ -pɛɛ, ɔ 'na : -Bo -in mu ε,

<sup>44</sup> -in -bo de jɛ' 'tmvɛ 'de nyɔ jɔɔ' -pɛɛ. 'Kaa -in -to -ma -cɛ' 'de Kea 'a 'sraa -sai o, -wɛɛ -in -je 'sraa -sade ja-, ka Moist bla ɛɛ' ke' ε, 'de ka -ma 'wɛ- 'boɔ sv 'je ε juo-.

<sup>45</sup> 'Kaa "ju -no mua, de -nvva ɔ "jrui ε, ɔ 'jɛɛɛ ɛɛ' "kuan i -ta -wee' "klein. 'De ɛɛ' -ti' 'bn ε, Sesi se ε 'bɛɛ- 'bode ɔ 'je 'mii wa ɔ 'je -kwlv jɛ' 'di i "si, ɔɔ muɛ dɪ 'mii -ta nyu sea' "i -ti ε, -wɛɛ nyu a 'wlv -ta "o -ta vva ji 'de ɔ o.

**2**

*Sesi 'pɔvɛ klɔɔi due' (Matie 9.1-8 ; Luiki 5.17-26)*

<sup>1</sup> ε nva 'wɪ ε, Sesi jɛɛ de 'bo Kapenaum. Ka ɔ nta 'de -gbu" jɛ' 'di ε, nyiɔpɔ- 'wɔɛn.

<sup>2</sup> 'Sv sv -kwe de -kwe -kwe, ε nvɛ' 'sv -tein se 'o -gbu" "woin -cɔɔn' -no sie- 'de "kpaɛ' -wee Sesi a tɔɔ sv Kea 'a wlv.

<sup>3</sup> 'Sv nyu -nyiɛ jɔɔ' -blee' klɔɔi due' 'sai 'di -sv -jɔ Sesi.

<sup>4</sup> 'Kaa 'de nyiɔpɔ- 'a "i -tia' 'bn ε, ka sv 'jea ɔɔ' Sesi "itosun nv, 'ka se nɪ-. 'Sv sv 'ja 'de -gbu" "kpei. Uv -sa -po" 'bomɔ sv jaa klɔɔi -no -weɛ sv "sii ɔ i 'bo Sesi "juɔi.

<sup>5</sup> Sesi 'jea nyu -nɪa 'mva 'a de tɔ' "itbaa' 'sv, ɔ wlvɛ klɔɔi -pɛɛ ɔ 'na : 'Ma "ju, -ma dɪsaun- -kwe'.

<sup>6</sup> Ke' wɔ-saun jɔɔ' -jea ɛɛ' -ta a, sv naa tɔ' i 'de vva' -cɛ' -kwlv" sv 'na :

<sup>7</sup> Ka "ju -no -mɔɔ' 'tmvɔ -ti nɪ kan' -a ? ɔɔ tɔɛ Kea wɔn o. -ɔ -bɛɛ' 'desaun -koa' -bo ε se Kea due' koun -gba' i nɪ ε ?

<sup>8</sup> 'Sv Sesi 'jeɛ 'e vva' tɔ' 'dei, 'de ɔ 'na : Deɛ-tɪ aɔa' tɔ' i naa sv nɪ kan' a- ?

<sup>9</sup> -jɛ wɛ- -kvan" "jrui ε- ? -In -wlv klɔɔi -pɛɛ, -in -na -ma dɪsaun -kwe' -ae, -ae' -in -na -in -son 'bn, -in -duo" -ma "kpei 'pendɛ 'bn -in -je na a- ?

<sup>10</sup> Ka 'mɔ nyiɔ 'o "Ju 'bɛɛa 'de 'blva "kpei -ta, 'in 'jea nyu 'a dɪsaun -ko' ε, ka aɔ 'jea ɛɛ' juo sv nɪ 'ka ka ? 'Sv ɔ wlv 'de klɔɔi -pɛɛ ka, ɔ 'na :

<sup>11</sup> 'Mɔ -kɔ -tmvɔ' -bn, -in -son 'bn, -in -duo" -ma "kpei 'pendɛ 'bn -in -je 'de -in -woin" de mu !

<sup>12</sup> 'Bo ε "sri ɔ je 'bn son 'bo nyu -wee' "jri "kpei, ɔ je ɔɔ' dɪ 'bn "duo- ɔ je mu. -Crima kpɔn sv sv 'mɛ. Uva 'bɛɛ- Kea 'a 'nyɪn' 'i -wɛɛ sv wlv ka : sv 'na : -A se -jɛ -mɛɛ' de tu 'a -ta 'je due'.

*Sesi 'da Lefi (Matie 9.9-13 ; Luiki 5.27-32)*

<sup>13</sup> ε 'wlv a 'o muɛ, Sesi muɛ de 'bo "ni woin" ke'wlvɛ. Nyiɔpɔ-tuu" -a ji 'de ɔ o -weɛ ɔɔ tɔɔ de.

<sup>14</sup> -Ta ɔɔ -sia', 'bo ɔ 'jee Alfe 'a "ju Lefi -mɛ ɔ -tɛɛ i 'bo 'wei-sagbu 'di. Sesi 'na : Lefi, -in -bla 'bo 'bn 'de, -in -ke 'ma -a -je na-. 'Sv Lefi son 'bn ε, ɔ bla 'bo 'de.

<sup>15</sup> -Ta Sesi nta de dia' 'de Lefi o -gbu" ε, 'wei-sanyɔ -tuu" o, nyiɔpɔ 'a "kwlv saun jɔɔ' o, ɔɔ' klai" nɪnuu o, sv -wee' beɛɛ o vva diɛ -tadue, de-nvɛ' nyu -nɪa 'mva- vva' -tuu" ke ɔɔ na'.

<sup>16</sup> Ke' wɔ-saun -nɪa 'e Fariseen "klu 'jea Sesi ɔ ke nyiɔpɔ 'a "kwlv saun ke 'wei-sanyɔ a diia -tadue 'sv ε, sv wlvɛ ɔɔ' klai" nɪnuu -pɛɛ sv 'na : Deɛ-tɪ Sesi ke 'wei-sanyɔ ke nyiɔpɔ -saun a dii -tadue ε- ?

<sup>17</sup> Sesi 'wɔan sv sv 'a wlv 'sv ɔ 'na : Nyu -blea kui -son i floan' vva' -pɔn -dɔ'cɔɔ i, 'kaa nyu -a de ε pɔoa sv -a -pɔn' -dɔ'cɔɔi i. 'In se "isɛɛnyu 'a -ti' ji, 'kaa dɪsaunsvn 'a -ti' mɛ -ti 'in ji, -wɛɛ sv 'je 'pɔvɛ' 'je.

*Nyu -teeɛ' Sesi i 'de wɔn 'bo-tɪ 'bn (Matie 9.14-17 ; Luiki 5.33-39)*

<sup>18</sup> 'Wɪ jɛɛ' o -ta San Batist 'a klai" nɪnuu ke Fariseen-wi" 'boɔ wɔn ε, 'bomɔ nyiɔpɔ ji 'e Sesi o, -wɛɛ sv -tee' ɔ i ka, sv 'na : Deɛ-tɪ San Batist 'a klai" nɪnuu ke Fariseen-wi" a 'bo wɔn -weɛ -maa -nɪ klai" nɪnuu 'a 'bo wɔn ε- ?

<sup>19</sup> 'Bomɔ Sesi -sɛɛ "kpei ɔ 'na : Aoa naa tɔ' i 'ee nyu sv 'da 'de ba "bliti -ko -son, sv 'bɛɛ' sv 'je wɔn 'boɔ ? "In-, -ta "nɪnojei ke

uɔpu -tea i ke ε, uɔ se ε 'bεε- uɔ 'je wɔn 'bɔ.

<sup>20</sup> 'Kaa -sɔntɪ nyɔ a mua 'nynojei 'de uɔpu 'klu -saa' a, 'bomɔ uɔ 'je wɔn 'bɔɔ.

<sup>21</sup> Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je "wliiɛfo dee 'bo 'unpaade soa -pun" 'paa-. -Bo 'wliiɛfo dee "paa- 'bo 'unpaade soa 'a -kɔi" ε, -mε εε' 'faea' a 'kpa "kpei ke'wle.

<sup>22</sup> Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je nmo dee 'de bi -gbai" 'di po. -Bo ε nɪ kan' a, -mε nmo ɔ muε i'wlaa', -mε nmo ke bi a muε idooa'. -Bo ε 'je 'wɔn ε, -mε nyɔ a poε nmo dee 'de bi dee 'di.

*Sesi ke -kwlewi ke (Matie 12.1-8 ; Luiki 6.1-5)*

<sup>23</sup> 'Wɪ jre' o 'bo Suifu-wi" 'a -kwlewi "kpei Sesi ke ɔɔ' klai" nynnu a cen 'o -kle' jri' 'di -tie". 'Su dɪ ɔɔ' klai" nynnu 'jea 'bo i di ε, uɔ -tee ia' cεan' -pun" -wεε uɔa di -je wei.

<sup>24</sup> 'Su Farisien-wi" -teeε' Sesi, uɔ 'na : -Gbun 'no, dεε-tɪ -ma klai" nynnu a nu de -sea' nu ka nɪ 'bo -kwlewi "kpei ε- ?

<sup>25</sup> Sesi wluε uɔ -pee ɔ 'na : -Ta 'muε- nba Dafidi ke ɔɔ' 'cε 'wɪ jre' o, -wεε uɔ -pɔan' diiε ε, de ɔ nva ao se ε 'dii -sroo' ?

<sup>26</sup> ɔ pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, -wεε ɔ di -di'pen -εε mua 'o Kea "juɔi ε. -Mε Abiataa -nɪ 'sraa -sai klaa" 'de εε' no" tu 'di. 'De -mε -aa ke' 'na : 'Sraa -saun klae" 'a 'su mu -bεε' -uɔ -je -di'pen -nɪa 'mva- di. 'Kaa Dafidi "duo εε' jre' 'un 'ε ɔ je ε di, -wεε ɔ "nyɪ εε' tɔo- ɔɔ' 'cε -ke.

<sup>27</sup> Sesi wluε uɔpu -pee ke'wle ɔ 'na : Kea nu -kwlewi 'mε 'de nyiɔ ɔ 'dɔε 'a -ti' 'un. ε se nyiɔ mɔ -nɔuε 'de -kwlewi 'a -ti' 'un nɪ-.

<sup>28</sup> 'De 'mɔ nyiɔ ɔ "Ju 'mɔ nɪε -kwlewi 'a je i -o -ke.

**3**

*Sesi 'puue "ju -ɔɔ kwa jea 'soε (Matie 12.9-14 ; Luiki 6.6-11)*

<sup>1</sup> Sesi pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di de ke'wle. 'De "ju due' nɪ- 'o -ɔɔ kwa je 'soε.

<sup>2</sup> 'Su Fariseen-wi" a -gbuεn Sesi ja -sniɪ' -wεε -bo ɔ 'bεε- ɔ 'je "ju -nɪa 'mva- 'pɔu 'bo -kwlewi "kpei ε, uɔ 'je kan' 'je 'de uɔ 'je ɔ -ti' "kpei -tuu"-.

<sup>3</sup> Sesi wluε "ju -a kwa jea 'soε -pee ɔ 'na : "Bo, -sɔn 'un 'bo nyɔ -wee' "juɔi -ta !

<sup>4</sup> -Wεε Sesi -tee' uɔpu i, ɔ 'na : Ka ke' 'da- ? Nyɔ 'beεε' ɔ 'je de 'dɔε nu 'bo -kwlewi "kpei -ae, -aeε' ɔ 'je de saun nuɔ ? Nyɔ 'beεε' ɔ 'je nyɔ 'pɔu- -ae, -aeε' ɔ 'je nyɔ 'dbaa' ? 'Kaa de ɔɔ 'tmva uɔ se ε 'kpei -sa.

<sup>5</sup> Sesi pleεε uɔpu 'cεnjriε 'kpei, -wεε ɔ "kae- "jrɪi 'de uɔa' pee' a "ikmu-tɪ 'un. 'Su ɔ wluε "ju -nɔ -pee ɔ 'na : -Sro' sun ! ɔ sroε' kan' -cεεn'- 'su ɔɔ' kwa jie 'o tai' de.

<sup>6</sup> Fariseen-wi" 'wɔ 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di ε, 'bo uɔ ke Erodi' 'a 'cε "sri uɔ 'kɪun "jrui,

-wεε ka uɔ 'jea nu' 'de uɔ 'jea Sesi 'dba a uɔ 'je ε poo-.

*Nyɔ -tuu" -ji' 'de Sesi o*

<sup>7</sup> Sesi ke ɔɔ' klai" nynnu 'kpaa 'de "ni -kwɪ" foo, 'su nyɔ -tuu"-tuu -wɔ Galile -uɔ bla 'o ɔ 'de.

<sup>8</sup> Uɔ 'wɔε Suide ke Selisalem ke Edum blɪ -nɪa 'de Suden -gbuu 'de 'dii ke, ε ke Tii ke Sidon blva 'a -kwle 'dii ke-. De-nuε' uɔ 'wɔn ɔɔ' nuɔdɪ 'a 'nyɪn εmε -tɪ uɔ ji 'de ɔ o.

<sup>9</sup> 'De nyɔpu- 'a "i-tie -tɪ 'un ε, Sesi 'tmuεε ɔɔ' klai" nynnu -wεε uɔ 'je ɔ -kwεε' 'de i -tee ɔ 'jeε 'di 'ja -bo ε nɪ kan' a -mε nyɔ se ɔ i 'tɔn i.

<sup>10</sup> De-nuε' 'de ɔɔ' nyɔ -tuu" 'a 'wε- 'bɔɔ-tɪ 'un ε, nyɔ "klein' wε- ε kpɔn a -kwɔ ε, uɔa -pɔn uɔ -wee' 'je ɔ "i bla.

<sup>11</sup> Nyɔ -siisaun nɪa 'e 'un 'je ɔ i 'su uɔa "siie 'kɔu- i 'bo ɔ "juɔi, -weε uɔa "wɔ uɔ 'na : -In -nɪε Kea 'a "Ju -oo !

<sup>12</sup> 'Kaa Sesi -tee' uɔpu ke' "i ɔ 'na : de 'un nɪa 'un ε, ε se aomɔ -jee' 'tmu nɪ- !

*Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jo 'sɔɔn (Matie 10.1-4 ; Luiki 6.12-16)*

<sup>13</sup> -Mε 'wɔa 'o -jei" ε, Sesi muε 'e cru "kpei -wεε ɔ 'da nyɔ ɔ nɪa "i, -uɔ -ke ɔ 'jea dɔo nuε.

<sup>14</sup> -Wεε ɔ -sa 'o nyɔ 'a -puue 'jo 'sɔɔn 'de uɔpu "kwɔ ɔ 'daa- ɔɔ' dboun uɔ -ke ɔ 'je na-.

<sup>15</sup> Uɔpu ɔ "nyɪ "ikmaa" -uɔ -je Kea 'a -ti' 'tmu 'de -uɔ -je -siisaun i nu.

<sup>16</sup> Nyɔ 'a -puue 'jo 'sɔɔn ɔ -sa 'o ε, uɔa' 'nyɪn ka : Simɔ ɔɔ' daa Piei ke

<sup>17</sup> Sebede 'a "nynnu- Sakti ke ɔɔ' "dei San ɔ -tuua" Boanekesi -nyɪn, ε 'de mε -nɪ "ni 'a "pɔaan'.

<sup>18</sup> Uɔ ke Ancre o, Filipu o, Batelemi o, Matie o, Toma o, Alfe 'a "ju Sakti o, Tade o, Simɔ 'kpi 'blei o. ɔɔ' Simɔ tu nyɔ -uɔ -nɪε "i Suifu-wi" 'jea uɔa' -ce" -pee -te ε, ɔ nɪε uɔpu 'a due' -o,

<sup>19</sup> uɔ ke Suida Isikairo, -ɔɔ mua Sesi plea' 'de ɔɔ' tɔnyɔ 'kwa ke-.

*Sesi 'a 'cε nɪε "i uɔ 'je ɔ kpa*

<sup>20</sup> Sesi jie 'gbεin' de, 'kaa nyɔ -kɪan' "jrui 'bomu uɔa' "i -tison se "cra, 'de εε' -ti' 'un ε, ka Sesi ke ɔɔ' klai" nynnu 'jea dɛdisun nu 'ka se nɪ-.

<sup>21</sup> ɔɔ' 'cε 'wɔan dɪ -nɪa 'mva a, uɔ sɔn 'un 'ε 'su uɔ mu ɔ kpɔn 'a, de-nuε' uɔa naa tɔ' i uɔ 'na -mε stɔn -kpo "jri.

*Sesi 'a "ikmaa' wɔε 'de Kea 'un (Matie 12.22-32 ; Luiki 11.14-23; 12.10)*

<sup>22</sup> Ke' wɔ-saun -wɔa 'de Selisalem -uɔ jia 'mva-, de uɔ 'tmva 'de ɔɔ' -ti' 'un ε, ε ka : uɔ 'na : Besebuil -ε -nɪa -siisaun 'a klaa" mε -nɪ 'de ɔ 'un 'de -ε -nyɪ" ɔ "ikmaa" -wεε ɔɔ nu -siisaun i.



23 'Su Sesi 'da uɔpu 'me -wee ɔ poo -tu' 'i, ɔ 'na : Ka -sion' 'bɛɛ- ɔ 'je ɔɔ' -ce" i nu ɛ- ?

24 Aoa 'jee, -bo tu'bo 'a 'bleenyɔ 'a 'su a sea 'un -sa' a, tu'bo -kwlo -nɪa 'mva- se de 'un 'wlu i.

25 -Bo -gbu' 'dinyɔ 'a 'su a sea 'un -sa a, ɛɛ' -gbu' tu se de 'un 'wlu i.

26 -Bo -sion' a sea ɔɔ' -ce" o -fon' ɛ, -bo "cei nu 'de ɔɔ' tu'bo-kwlo 'di ɛ, ɔɔ' "ikmaa' se -tajro nynii, ɛ 'je "ti.

27 Nyɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je 'de "ikmai o -gbu" 'di pa -wee ɔ 'je ɔɔ' di "jri, -bo ɔ se "ju -kmai" -no san kpun- ɛ. "Kaa -bo ɔ son, -me ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je di "klein -nɪa 'de ɔ o -gbu" 'di "jri.

28 'Ma 'tmvɛ aɔpu to' -ti 'a to' -ti, nyɔpu- 'a disaun o, uva' Kea -soo' o'poa' 'beɛɛ' i 'je -kwe-.

29 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua Kea 'a -Suu -kweai -soo' o poa' a, ɔɔ' desauɔn se -kweɪ, ɛɛ muɛ ɔ "jru nɪa' jeejee.

30 Sesi 'woan uɔ -pee wlu -tu kan' a, uɔ wlu' ka, uɔ 'na : -Suusaun -nɪ 'de ɔ 'un.

*Sesi de ke ɔɔ' "dei -wi" ke*

*(Matie 12.46-50 ; Luiki 8.9-21)*

31 Sesi de ke ɔɔ' "dei -wi" -jiɔ' 'jea a uɔ nynai 'de "kpaɛ, -wee uɔ dɔo nyɔ ɔ mu Sesi 'daa'.

32 -Ta ɛ nɪa kan' -me nyɔ -tuu"-tuu -gbaɛ' ɔ 'de woi 'de uɔ wlu ɔ -pee uɔ 'na -in de ke -ma "dei -wi" -nɪ 'e "kpaɛ. Uva 'da -un -ɛ.

33 'Su Sesi 'na : -ɔ -nɪ 'in de ke 'ma "dei -wi" ɛ- ?

34 -Wee ɔ kpa "jri "jei 'de ɔ -gbuun' nyɔ -uɔ -gbaɛ' ɔ 'de woi "kpe i 'de ɔ 'na : nyɔ -nɔ uɔpu -nɪ 'in de ke 'ma "dei "wi.

35 'Kaa nyɔ -nva' Kea 'a 'tun nu-tɪ ɛ, ɔmɔ -nɪ 'ma de'dinmɔ, ɔmɔ -nɪ 'ma de'dinyɔkpaɔ, ɔmɔ -nɪ 'in de.

### 4

*Kodbonvi 'a "ipoo-tɪ*

*(Matie 13.1-9 ; Luiki 8.4-8)*

1 'Wɪ jre' o Sesi -tee Kea 'a -tu' 'tmva' -puɔn" ke'wle "bo "ni klaa" -nɪa 'e Galile -kwlu". 'De nyɔpu- 'a "i-tia' 'un ɛ, 'bo ɔ 'jaa- 'de -kwɛɛ" 'di 'bo "ni "kpei -wee ɔ -te i. Nyɔ -wee' "klein -gbaɛ' ɛ "ni wɔn i.

2 Sesi 'woan uɔpu de toɔ -tɪ ɛ, ɔ poɔɛ -tɪ' -tuu"-tuu 'i.

3 ɔ 'na : Ao po doin' i ! Nyɔ due' muɛ ko -gbaa'.

4 -Ta ɔɔ -gbaa' ko 'su ɛ, ia' 'jo jru' blu' 'bo -jei". Nuɔ ji' i di -mɪ 'me.

5 Ia' 'jo jru' blu' 'de "soi 'un -ta 'blu -tuu" sea nɪ ɛ. I -too" ɛ 'mea'.

6 'Kaa -ta' jru a -tea -gbaɛ ɛ, ia' 'sun -wee' je 'soɛ, de-nvɛ' ia' 'sun se -ta -toɔn' nyɪnɪ 'de 'blu -son.

7 Ia' 'jo jru' blu' 'de "wi 'un. "Wi sun i, i se de 'un 'wlu.

8 'Kaa ia' 'jo jru' blu' 'de 'blva- 'dɔɛ 'un, -mɪ me'. I 'wluɛ de 'un, kpau due' croɛ 'jo 'ɔ kwla taan, due' croɛ kwla -mɛɛo"-, due' croɛ kme' 'due.

9 -Wee Sesi 'na : Nyɔ doun" nɪa 'o "jru ɛ, -me ɔ 'wɔn i.

*Dɛɛ-tɪ Sesi poo -tu' "i ɛ- ?*

*(Matie 13.10-17 ; Luiki 8.9-10)*

10 -Ta Sesi tɛɛan nyɔpu kɪun ɛ, 'bomɔ nyɔ pla -sia 'o ke ɔɔ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jo 'soɔn -tee' ɔ i 'de "i poo-tɪ 'a -tu' 'un.

11 'Su Sesi 'na : Aɔpu- mɔ ɛ, Kea -sa ɛɛ' tu'bo -kwlo 'ɔ -tu' kwla 'de ao -pee, kaa -bo ɛ -tu" "kpaenyɔ -wi" -mɔ ɛ, uva 'wɔn 'de "i poo-tɪ 'a 'su 'un.

12 'De uva -gbun i ja 'me 'pepe, kaa uva' 'jee i "jriɛ-. Uva' doin" a 'wɔn 'me, kaa uva' 'wɔn 'dei, -bo uva sɪ 'dei 'wɔn 'de ɛ, -me uva muɛ 'e Kea o "biia', 'de ɛ 'je uva' disaun -ko' de-.

*Sesi -sa "i poo-tɪ wɔ*

*(Matie 13.18-23 ; Luiki 8.11-15)*

13 'Su Sesi -teeɛ' uɔpu i ɔ 'na : Ao se "i poo -tu -nɪ 'mii 'wɔn ? 'De -me ka ao 'je "i poo -tu jru' 'a 'mii 'wɔnsun nu ɛ- ?

14 Kodbonvi -ɔɔ -tɪ' 'in 'tmva, ɔ -ko' nyɔ -tmva Kea 'a -tɪ'.

15 'De nyɔ jru' pɛɛ o ɛ, wlu -tmvua' ɛ -ko' kojo -blua' 'bo -je -kpaɛ' ɛ. -Bo uɔ 'wɔn wlu 'mva- kaan 'su ɛ, -sion' ji' -wee ɔɔ -sɛ 'de uɔ 'un.

16 Nyɔ jru' 'a pɛɛ o ke'wle ɛ, wlu -tmvua' -ko' kojo -blua 'de "soi "klu ɛ. -Ta uɔ "sria uɔ 'woan Kea 'a wlu 'bo uɔ -sɛɛ' o mu 'de 'mva- 'un.

17 'Kaa uva' 'taiɛ "i ɛɛ' "ti 'de uɔpu 'un. Uva' 'mva 'a no" se "i ten-. -Bo "ikma -tɪ ke "kle ji uɔpu "kpei 'de Kea 'a -tɪ' 'un ɛ, 'su uɔ 'bo Kea -kwlu" -tea' -nɪa 'de uɔpu 'un o.

18 Kea 'a wlu nyɔ deejru' a 'woan a, ka kojo -blua' 'de "wi 'un nɪa, 'kamɔ ɛ nɪ 'de uɔpu 'un. Uva' nyɔ tu a 'wɔn Kea 'a wlu 'me,

19 'kaa uva naa 'kmɔ "kpeidi' a to' i 'wɪ "o 'wɪ. "Wlii 'a 'tun 'a nyɔ 'sre i poa', ɛ ke 'tun nuɔ jru' -nɪa 'de uɔpu 'un a "fian wlu "jrui -wee ia' 'wlu de 'un.

20 'De nyɔ jru' pɛɛ o ke'wle ɛ, wlu -tmvua' -ko' kojo -blua' 'de 'blva- 'dɔɛ 'un. Wlu uɔ 'woan, uva -tee' i 'de uɔpu 'un, uva kpun ɛ sun 'soɔn, -wee ka ɛ "sia 'nyɪnɪ uva nu kan'. Uva' nyɔ tu ɛ, uɔ -ko' ko -nmɔɔ -wee -ɛɛ kpau due' croa 'jo 'ɔ kwla taan, due' croa kwla -mɛɛo"-, due' croa kme' 'due ɛ.

*Nɛbi 'a "ipoo-tɪ*

*(Luiki 8.16-18)*

21 Sesi poɔɛ -tɪ' jru' "i ke'wle 'de Kea 'a wlu 'wɔnsun 'a -tɪ' 'un, ɔ 'na : Nyɔ 'beɛɛ' ɔ 'je nɛbi tba -wee ɔ 'je ɛ jae "jrui -crii"- 'de ɛ 'je i 'jee ? 'De nyɔ 'beɛɛ' ɔ 'je ɛ 'e 'dii -son

-tuu" ? Nyu a se ε ja -pee' -wee εε sea i 'je -ta -wee' -pesaa' ?

<sup>22</sup> Dɪ "klein -pa' 'kwla a, ɪa muε "kpaε' 'pɛεan'. Dɪ "o di -tuu" a i ε, ɪa muε 'e -son' 'bn jia'.

<sup>23</sup> Nyɔ doun" nɪa 'o "jru ε, -mε ɔ 'wɔn i.

<sup>24</sup> 'Bo -mε 'de ε, ɔ 'na : Ao -tu" dɪ aɔa 'wɔan 'a -tɪ'. Dε aɔa dbaa nyɔ 'bn ε, mε nyɔɔ mu aɔ dbaa' -ke, -wee nyu 'je aɔa' -nɪ "kpei -tu".

<sup>25</sup> 'Kaa nyɔ -blea dε nyu a muɔ jrε' nɪa" ke'wle, 'de nyɔ -sea' dε 'ble ε, dε-saan" ɔ 'blea nyuɔ muɔ ε 'kwa -saa'.

*Kojo -sea' -klu' sie 'a "i poo-ti*

<sup>26</sup> Sesi wlu' ke'wle ɔ 'na : Dε -ke Kea 'a kεεma' -kwlo ɔ -tɪ' -kɔɔa' 'i ε, ε ka : ε -kɔ' nyɔ due' -po' ko 'de ɔ o -kle.

<sup>27</sup> -Bo ɔ 'mu o, -bo ɔ -te "jriε "i "mau' o, 'jru -gbao o, ka ko a nva mεsun, ɪa nva 'boasun ɔɔ' juɪ.

<sup>28</sup> 'Blua 'a -cε' mε -εε mεε dɪ. "I-saa nɔ" ko a bla 'mεɪ', -jε -tba' 'o ε, ɪa nve kpai-, -wee de 'boɔ- nɔ" ε ɪa wa ɪa ku -tɪ.

<sup>29</sup> -Bo ko -flu' 'sɔ ε, nyu "due -cne 'bn -wee nyu a cɪn, dε-nve' ɪa' cεn nɔ" -nyɪnɪ'.

*Tu jo -saan' 'a "i poo -ti*

*(Matie 13.31-32, 34 ; Luiki 13.18-19)*

<sup>30</sup> Sesi wlu' ke'wle, ɔ 'na : Ka -a -je Kea 'a kεεma' -kwlo ɔ 'ɪpoo ε- ? Dε -ke ε -kooɔ' 'i -gblein' ε- ?

<sup>31</sup> ε -kɔ' tu jo -saan" due' nyɔɔ do- 'de 'blv 'bn. Εε' tu jo tu 'piie "i 'de tu jo -wee' "klu.

<sup>32</sup> 'Kaa -bo nyɔ do ε, -wee ε mε, εε 'booa εε jea doodɪ -wee' "klein -sɪi'. Εε -sa' 'dae-ka nva' 'bεε ɪ 'jea 'jro po' 'de ε ja.

<sup>33</sup> 'Ipoɔ-tɪ -nɪ, mɪ Sesi a nɪ -wee ɔɔ 'tmɔv ɔɔpu Kea 'a wlu ka ɔv 'je ε 'mɪi 'wɔn ε.

<sup>34</sup> ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ɔɔpu 'tmɔv- -bo ɔ se -tɪ' "i poo ε. 'Kaa -bo ɔ ke ɔɔ' klai" nɪnuu 'a 'sɔ -te i ε, ɔɔ -sa' dɪ -wee' "klein wɔ 'de ɔɔpu -pee.

*Sesi jaa -piie ja*

*(Matie 8.23-27 ; Luiki 8.22-25)*

<sup>35</sup> 'Wɪ due' kɔvɪn -nε εε' -kwie" ka a, Sesi 'tmɔvε ɔɔ' klai" nɪnuu ɔ 'na : -A mu 'e "nɪ 'de.

<sup>36</sup> 'Sɔ ɔv "taɪε nyɔɔ -pɔ 'i -wee ɔv mu -gbein" woi. -Kwεε" -ε 'dɪ Sesi nɪa -wee ɔ 'tmɔva nyu ε, εmε -kpa' ɔ ke ɔɔ' klai" nɪnuu. -Kwεε" jri' -nɪ 'o mu -ke.

<sup>37</sup> 'Sɔ -piie -tee jia' -pun". "Nɪ 'a 'plɪ a 'wla 'de -kwεε" 'dɪ, εε jea -kwεε" 'jɪ sɔɔn- sɔɔn-.

<sup>38</sup> Sesi 'pen i 'de -kwεε" 'ε -gbɔɔ o -wee ɔ po de 'jru "kpei 'de ɔɔ 'mɔ. ɔɔ' klai" nɪnuu -sɔ "nyɔɔ' -wee ɔv 'na : Nyu dεtɔɔɪ, ka -aa jia 'mεa' a, ε se -bn ka jro' "i 'daa' ?

<sup>39</sup> Sesi soan -klu' ε, ɔ "wɔɔε -piie ke "nɪ "jru i ɔ 'na : ɪ 'bo, ɪ jɪ ja ! 'Sɔ -piie 'bo jɪ -tɪ 'mε, -ta -wee' nɪε -sniɪ'.

<sup>40</sup> 'Sɔ Sesi wlu' 'de klai" nɪnuu -pee ɔ 'na : Dεε-tɪ faɔn a nɔ aɔpu- ε- ? Kea -kwli" -tea' se 'de aɔpu- 'bn nɪ kee' ?

<sup>41</sup> 'Kaa dε waa ɔɔpu 'dɪi, -weε ɔv -te wluɔ -pɔn" 'de ɔɔpu 'a 'sɔ 'nɪnɪ ɔv 'na : Ka mε -nɪ kan' a- ? Ε dε- ? -Ta "ju -nɔ -mɔ 'wlv -wee -piie ke "nɪ -cεεn' -nε ε 'je ɔ wɔn ε- ?

**5**

*Sesi -seie "ju due' 'de -siisain 'kwa (Matie 8.28-34 ; Luiki 8.26-39)*

<sup>1</sup> Sesi ke ɔɔ' klai" nɪnuu nɪnɪε 'de "nɪ 'de 'de Kelasa nyu "bli.

<sup>2</sup> Sesi 'wlvɔ 'e -kwεε" 'dɪ ɔɔ 'sɪaɪ 'sɔ "ju due' -suusaɪn nɪa 'e 'bn 'wlvε 'e -gbain" "klu -ɔɔ -jɔɔ "i.

<sup>3</sup> 'De -gbain' nɪnɪ mɔ ɔ "tɪ. Nyɔ jro' se ɔɔ' saan' 'bεε- -bo ε nɪ -gbaacɪε' "dbu mɔ 'de ε, ε se ɔɔ' saan' 'bεε-.

<sup>4</sup> 'De 'wɪ -tuu"-tuu 'dɪ ɔv pɔε ɔ nɪ -gbii ɔv -weε ɔv saan ɔɔ' sɪn -gbaacɪε' "dbu, 'kaa ɔɔ cεn -gbaacɪε' "dbu mε, -weε ɔɔ wa nɪ -gbii. Nyɔ -jea "ikma -ɔ -je ɔ 'wɔɪn 'bεε- ɔ se nɪ-.

<sup>5</sup> 'Jru-gbao o, "mau" o, ɔ nɪε -gbain' nɪnɪ woi ke crɔɪ "kpei- ke-. ɔɔ "wɔɔ-, ɔɔ nve "soi ɔɔ jea ɔɔ' -cε" pɔoa.

<sup>6</sup> ɔ 'jea Sesi nɪa 'sɔ, ɔ mu' ɔ "siie 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi.

<sup>7</sup> -Weε ɔ "wɔ kpleiin, ɔ 'na : Sesi, Kea -nɪa 'e jaɔn 'dɪ 'a "Ju, dε -nɪ -n -ke 'ma -a' nɪnɪ ε- ? 'Ma naa -ma -so' 'ma kwεε- 'de Kea 'a 'nɪnɪ 'bn, -n -bo 'bn 'kle "kpei jaa.

<sup>8</sup> ɔ 'tmɔva wlu -nɪa 'mva- ε, Sesi wlvε 'e -suusaɪn -pee ɔ 'na : Ε 'wlv 'e 'ju -nɔ 'bn !

<sup>9</sup> -Weε Sesi -tee' ɔ i ɔ 'na : -Ma 'nɪnɪ we- ? ɔ wlv' 'e Sesi -pee, ɔ 'na : 'Ma 'nɪnɪ mɪ -nɪ -pɔn -tun, 'kaa -a -tɪcɪi'.

<sup>10</sup> 'Sɔ ɔɔ bae Sesi 'mε ɔ 'na : -In -bo -a 'blva- nε o tɪεn !

<sup>11</sup> -Ta ε nɪa kan' -mε be" 'a -gbɔn' jre' mε -εε dɪi 'de crɔ -kwli" 'de ɔv -pɔn".

<sup>12</sup> 'Sɔ -siisaɪn baεε Sesi i, ɪ 'na : -In -tun" -avn 'de be" -nɪ o, -weε -a -je' 'de ɪ 'bn pa.

<sup>13</sup> Sesi cεn 'o wlv mε. 'Sɔ -siisaɪn 'wlvε 'e 'ju -nɔ 'bn, ɪ "sɪε "kpaε', -weε ɪ mu 'e be" 'bn. Be" 'a -gbɔn' -nε -sa plea' 'de crɔ -kwli" ɪ 'wla 'e "nɪɔ-. ɪ 'bεε- be" 'a "wlv 'sɔɔn 'mε ɪmɪ blu' 'nɪ -tun.

<sup>14</sup> Nyu -tea be" 'dei -wee' -gbuu", ɔv 'kpaε -kwlo 'dɪi ke -gbei" wei, -weε dε -nɔvɔa 'de ɔvɔ po εε' 'kuan. 'Sɔ nyɪɔpu- a -kwε- i ɔvɔ jɪε dε -nɔvɔa 'jea.

<sup>15</sup> ɔv nɪnɪa 'de Sesi -pun" 'sɔ "ju -siisaɪn 'wlvɔ 'e 'bn -nɔ ɔv 'jee ɔ "jriε- mε ɔ -tee i, ɔ paa dɪ 'bn ka -cɔɔn' ka, ɔ "jru 'dɪ -tee' tɪn. 'Sɔ dε waa ɔv 'dɪi.

<sup>16</sup> -Weε dɪ "klein -nɔvɔa 'de "ju -siisaɪn nɪa 'bn 'a -kɔ' dɪ ε, ε ke dɪ -nɔvɔa be" 'jrii ke, nyu -jea ɪa' -ta a, ɔv ɔv ɔɔpu ɪa' "kuan.

17 'Su ʊ -tee Sesi 'a i baea' -pʊn", -wee ɔ 'je 'de ʊʊpʊ 'a 'blʊa- 'di 'wlv.

18 -Ta Sesi a 'jaa 'de -kwɛɛ" 'di 'sʊ "ju -siisaʊn ma 'bʊn 'de ɛ, ɔ 'na : 'Ma bae -ʊn -ɛ 'tʌ 'bɛɛ- 'tʌn ke -tʌn -je muu ?

19 Sesi se ɔ ke ɔʊ mu-ti 'wɔɔɔn-, 'kaa ɔ wlu ɔ -pee ka ɔ 'na : -tʌn mu 'de -tʌn ɔ -gbu" -sɔn, -wee di 'dɔɛ Tv"bo nʊa -ʊn "jrii ke ka ɛ 'jea -ma wee -tʌn -je ɛ 'tmʊ 'de -ma 'cɛ-wi" -pee.

20 "Ju -nɔ mu" -wee ɔ 'tmʊ de Sesi nʊ ɔ "jrii 'de 'blʊa -nɛ 'ɛ -kwɛɛ -tʌn -nʌ -puue 'dii. 'Su nʊʊ -wɔaʊn ta' di tu ɛ, tai' "maa ʊʊpʊ 'mɛ.

*Sairist 'a "junynɔkpao' ke 'nynɔkpao' due' ke*  
(Matie 9.18-26 ; Luiki 8.40-56)

21 Sesi 'ja 'e -kwɛɛ" 'di -wee ʊʊ mu 'e "ni 'de de. -Ta ɔ nʊa 'o 'ni -kwɛɛ" ɛ, nyiɔpʊ-tuu" -kʌen" "jruu 'de ɔ -pʊn".

22 Kea -gbu klaa" 'a -jeopoi due' -ɔʊ 'nynʌ nʌ Sairist ji'. ɔ 'jeea Sesi ɛ, ɔ -gblee ɔ bʊ wɔ.

23 ɔ -teɛɛ' ɔʊ kwa 'di ɔʊ baeɔ', ɔ 'na : 'Ma "junynɔkpao" -saan" a jʌɛ 'mɛa 'de. 'Ma bae -ʊn -ɛ, -tʌn -ji" 'bʊn ɔ, -tʌn -je ʊ kwa "jru -te", -wee ʊa' wɛ- 'je 'bo 'de ʊ 'je 'kmʊ nʌ.

24 'Su Sesi ke ɔ mu'. Nyiɔpʊ -tuu"-tuu -kaan ʊʊpʊ de, -wee ʊʊa "tuun ɔ -ta -wee'.

25 'Nynɔkpao' due' -nʌ 'e nʊʊ "klu -ʊa nymɔ ɔ 'wlv 'e ʊ 'bʊn 'sʊ. ɛɛ' wɛ- tu nʊɛ -sʌn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn 'bo ʊ -pʊn".

26 Da 'jee ʊa' -cɛ" wɔn jeejee 'de -dɔ'cɔ-wi" 'kwa, ʊ -kwɛ- 'kwa i. 'Kaa ʊ se kui -sʌn i floan" 'ble, ʊa' wɛ- mɛɛ' -cɛ" ɛ 'kpa'a "kpei sɔɔn- sɔɔn-.

27 ʊ 'wɔaʊn di -tmʊʊa' 'de Sesi 'a -ti' 'bʊn 'sʊ ʊ pa 'e nyiɔpʊ "klu 'de Sesi 'de fɔ ɔ, -wee ʊ bla ɔʊ "ʊnpaadi 'i,

28 de-nʊɛ' ʊ wlu' 'de ʊa' -cɛ" 'bʊn ʊ 'na, -bo 'tʌn 'bɛɛ- 'tʌn 'je ɔʊ' 'ʊnpaadi mʌ 'a -cɛ" 'i bla mʊ 'de ɛ, 'ma' wɛ- ɛ mʊɛ 'bɔa'.

29 'Bo ɛ "sri ʊa' nymɔ 'je 'i' 'ka. 'Su ka ʊa' wɛ- 'bɔa 'de ʊ kui' ʊ juɛ'.

30 "Junynɔkpao" 'a -nɛɛ blɔ "i 'sʊ ka "ikmaa' jre" 'wlv a' Sesi 'bʊn ɛ, ɔ 'je kan' mɛ. Wee ɔ "biie i 'de nyiɔpʊ 'a -kwea'-, ɔ 'na : -ɔ bla 'ma 'ʊnpaadi "i ɛ- ?

31 ɔʊ 'klai" nynʊu wlu ɔ -pee, ʊʊ 'na : Ka nyiɔpʊ- a "tuuan -ʊn i -ta -wee' -tʌn se kan' 'jee -wee -tʌn -na -ɔ bla 'mi "i ɛ- ?

32 'Kaa Sesi a -gbʊɛn ɔ 'de woi -wee nʊʊ -nʊa' ɛɛ' de tu ɛ ɔ 'je ɔ 'je.

33 De waa "junynɔkpao' 'dii ʊa jea cre, de-nʊɛ' ka de jre' nʊ ʊ "jrii ʊ 'je kan' mɛ. ʊ ji' -wee ʊ "siil- 'kɔi- i 'de ɔ "juɔi 'de ʊ 'tmʊʊ ɔ tɔ' -ti -wee'.

34 Sesi wlvɛ ʊ -pee, ɔ 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwɛɛ" -tea' mɛ -pʊʊ' aʊn. A mu 'de pɛɛ 'a blua' 'bʊn -wee a kui -sɔn 'je pee nʌ.

35 -Ta Sesi nʌa wlvɛ 'a, nʊʊ 'wlvɛ 'e Sairist ɔ -gbu" ʊʊ je ji, -wee ʊʊ wlu ɔ -pee ʊʊ 'na : -tʌn -bo nʊʊ detɔɔi seea 'bode. -Ma "ju' mɛɛ.

36 'Kaa Sesi se ʊʊa' wlv -nɛ -kwlv kpa ɔ 'tmʊʊɛ Sairist ɔ 'na : Faʊn 'bo -ʊn -nʊʊɛ, -te' 'bʊn -kwɛɛ'.

37 'Su ɔ se nʊʊ jɔʊ' ɔʊ 'jei" kpa-tʌ 'wɔɔɔn- -bo ɛ se Pisi ɔ, Saki ke ɔʊ "dei San nʌ ɛ.

38 -Ta Sesi ke ʊʊpʊ a nynʌ 'de Sairist ɔ -gbu" -mɛ -fʌn" -cruen" ɛ 'kpa'a, nyiɔpʊ a kple', ʊʊa bla ʊʊa' -cɛ" i.

39 ɔ pa 'e -gbu" 'di, -wee ɔ wlu ʊʊpʊ -pee ɔ 'na : De -ble -tiba -ti ka a, 'de de -ɛɛ -fʌn" aopʊ- ɛ- ? "Ju-saan" se 'mɛ, ʊa' mʊʊ.

40 'Su ʊʊa wlvɔ'. -Wee ɔ po nʊʊ -wee' "kpaɛ'. 'De ɔ "duɔ "ju -saan" 'bo ke ʊ de ke ɔʊ 'klai" nynʊu -nʌ taan 'bʊn, -wee ʊʊ pa 'e -gbu" 'a wɔn 'di -ta "ju -saan" 'pɛan i ɛ.

41 ɔ kpʊn ɛ "ju -saan" 'a sʊn -wee ɔ wlu 'de ʊ -pee 'de ɔ "bliwlu 'di ɔ 'na : Talita kum, ɛ 'de mɛ -nʌ : 'Nynɔkpao' ju 'ma 'tmʊʊ aʊn 'ɛ, a sɔn 'bʊn !

42 'Bo ɛ "sri, ʊ je 'bʊn sɔn-, ʊ je naa' -pʊn" -te'. "Junynɔkpao" -saan" -nʊ 'bleɛ -sʌn -puue 'jɔ 'sɔɔn. -Ta ʊʊ 'jeea de -nʊʊa 'mʊa- "jriɛ- 'sʊ tai' "maa ʊʊpʊ mɛ, ɛ je -je "kpei -tie" cɛn.

43 'Kaa Sesi criɛ ɛɛ' -cɛɛ 'de ʊʊ -pee -wee nʊʊ jɔʊ' je ɛ juɔ-. -Wee ɔ 'tmʊʊ ʊʊpʊ ɔ 'na : Ao "nyʌ "ju -saan" de ʊ 'je di.

### 6

*Nasareti-nʊʊ se Sesi 'a -ti' tɔ' 'bʊn 'je*  
(Matie 13.53-58 ; Luiki 4.16-30)

1 Sesi 'wlvɛ 'de Sairist ɔ -gbu" 'sʊ ɔ ke ɔʊ 'klai" nynʊu mʊɛ 'de ɔ ɔ -kwlv.

2 ɔ -tee nʊʊ de tɔʊa' -pʊn" 'bo -kwlewt "kpei, 'de "jruu 'kʌn-gbu 'di. Nyiɔpʊ -tuu" -poa' ɔʊ 'wlu doin" o tai' "maa ʊʊ -wee' mɛ, ʊʊ 'na : -Ta ɔ -sa -mɛ ɛ- ? -ɔ -nyʌ" ɔ ɛɛ' "ikmaa' tu ɔʊ jea jrii' -ji -mʌ nʊ ɛ- ?

3 ɛ se ɔ mɔ -nʌ Madi 'a "ju -ɔʊ koa -gbu" nʌ -taa ? ɔʊ "dei -wi" se Saki ke, Sosɪ ke, Suidi ke, Simɔ nʌ- ? ɔʊ "deinyɔkpae' -wi" se 'de -a "klu nʌ -taa ? ɛ nʊɛ' 'sʊ ʊʊ se ɔʊ -ti' tɔ' 'bʊn 'je.

4 'De Sesi wlv ʊʊ -pee ɔ 'na : Nʊʊ 'ɔ -fleɛn Kea 'a wlv 'kwajaai -bo ɛ se 'bo ɔ ɔ -kwlv ke ɔ ɔ -gbɛin" ke ɔ ɔ -gbu" -sɔn nʌ ɛ.

5 'De ɛɛ' -ti' 'bʊn ɛ, ɔ se "ikmadɪ jri' nʊ 'mʊa- -bo ɛ se ɔ -tee 'wɛnʊʊn pla kwa "jru -wee ʊʊa' wɛ- 'bo nʌ ɛ.

6 De Kea -kwɛɛ" -tea' sea 'de ʊʊpʊ 'bʊn nʌ ɛ, ɛ "maa Sesi tai', ɛmɛ -tʌ ɔ mu -kwlv jri' -nʌ ɔʊ -kwlv 'de woi 'dii, 'de ɔʊ tɔʊ nʊʊ Kea 'a wlv.

*Sesi dboɛ ɔʊ 'klai" nynʊu 'sɔn 'sɔn*  
(Matie 10.5-15 ; Luiki 9.1-6)

7 ɔ 'da ɔʊ 'klai" nynʊu -nʌ -puue 'jɔ 'sɔɔn mɛ -wee ɔ dbo ʊʊpʊ 'sɔn 'sɔn. ɔ "nyʌ ʊʊpʊ "ikmaa' -wee ʊʊ 'je -siisaʊn wɔn -sii.

8 -Wee ɔ bla ke' ɔ "nyɪ ʊpɔ ɔ 'na : Ao 'bo de 'o de 'bɪn 'dɪue ɛ ke ao 'bo muɛ, -bo ɛ se itbatu 'a 'sɔ nɪ ɛ. Ao 'bo -di'pɛn ke- kebou" 'bɪn 'due 'de ao 'bo 'wɛi 'de aoa' wɪb 'di pɔɛ.

9 'Kaa ao paa "kwɪlɪ- bɪ", ao 'bo "bai 'sɔɔn 'bɪn paa-.

10 ɔ wɪb ʊpɔ -pee ke'wɛ ɔ 'na : -Bo ao nyɪn 'o -kwɔ due' 'di ɛ, -mɛ -gbu" -ɛ 'di nyɪ a mu ao sɪn 'sɔɔn kpɔɔn 'a a, ao -te 'de ɛ 'di i mamav 'sɔ ao 'je 'o 'wɪb.

11 'De -bo ao nyɪn 'o -kwɔ jɾɛ' 'di -wee nyɪ se aopɔ sɪn 'sɔɔn kpɔɔn ɛ, 'de ʊb se aoa' wɪb doin' o pɔ ɛ, ao 'wɪb 'o ɛɛ' -kwɔ -tu 'di. Ao -gbao' ʊba' -kwɔ ɔ 'bɪb -ɛ kpɔn a aoa' bɪ ɛ. ɛmɛ -ɛ -je ʊpɔ fɛn' -saa ka 'pee a mua ʊpɔ kpɔn 'a a.

12 Klai" nyɪnu mu' 'sɔ ʊb -tee nyiɔpɔ- 'a 'tmɔvɔ -pɔn' ʊb 'na : Ao juo aoa' desavɪn 'i -wee ao 'je ɛ kwa -sɔn -saa.

13 ʊba nɛ -siisatɪn -tuu" i, -wee ʊba pɔ 'wɛnʊn -tuu" 'cna "jɾu -wee ʊba' wɛ- ɛ 'bo.

*San Batist 'a 'mɛ -ti (Matie 14.1-12 ; Luiki 9.7-9)*

14 Sesi 'a 'nyɪn -gbaa -ta -wee' "klein i, ɪ mu' ɪ je 'beɔ Erodi jɛɛ -ke. Nyɪ jɾv' wɪb' ka ʊb 'na : "Ju -nɔ, ɛ San Batist -ji" kmv de, ɛmɛ -ti ɔ kmɪi", -wee ɔɔ nɪ jɾii' ka.

15 Deejɾv' 'na : ɛ Kea 'a wɪb 'kwajaai Eli -o. Nyɪ jɾv' wɪb' ke'wɛ ʊb 'na : Kea 'a wɪb 'kwajaavɪn -nɪa 'de ɛ, ʊba' due' -o.

16 -Ta Erodi 'wɔan ɛɛ' de tu ɛ, ɔ 'na : San Batist -ɔɔ "jɾu 'ɪn cɛan 'o ɛ, ɔmɔ -ji" kmv de.

17 See 'de ɛ, Erodi mɔɔ' -ce" dbɔɛ nyɪ ʊb je San kpɔn ʊb je ɔ san, ʊb je ɔ -kaso 'di pɔ. Erodi nɔ ɛɛ' de tu 'mɛ 'de ɔɔ' "dei Filipɔ 'a 'nyɪn Erodiadi ɔ -sɔ 'kwa 'a -ti' 'bɪn.

18 San Batist -mɔ wɪue Erodi -pee 'de-, ɔ 'na : ɛ se ka -cɔɔn' ka nɪ -wee -ɪn -je -ma "dei 'nyɪn 'kwa -sa.

19 Erodiadi 'kpa' San 'cɛn i. U nɛ "i ʊb 'je ɔ 'dba.

20 'Kaa ʊb se ɛ 'bɛɛ-, de-nɔɛ' Erodi -mɔɔ plee San 'mɛ. Deɛ -ti Erodi a pleea San a, ɛmɛ -nɔ ɔ 'sɾɛi' ɔ nɛ Kea 'a nyɔ -o, ɛmɛ -ɛɛ -ti' 'bɪn ɔɔ 'wɪb ɔ o. -Bo Erodi a sea San 'a wɪb doin' o pɔ ɛ, 'fɔ -je ɔ 'jea 'o -sa ɔɔ' 'jɛɛ. 'Kaa ɔɔ' wɪb 'a doin' o pɔa' a nɔ ɔ 'tɔn.

21 'Wɪ 'dɔɛ jɾɛ' 'kpa Erodiadi 'kwa. ʊba -tu" ɛ Erodi 'a 'wɔwɪ 'a -kɔ'. ɔ 'da ɔɔ' nyɪ klae' o, "soa-wi" 'a klae' o, de "ijuɔvɪn -nɪa 'de Galile -kɔ' -sɔn.

22 Erodiadi 'a "junynɔkpao' pa -gbu" -wee ʊ -te deea' -pɔn". ʊa' deebu nɛ Erodi ke ɔɔ' nyɪ ɔ 'da 'tɔn. 'Demɔ ɔ wɪb ʊ -pee ɔ 'na : De a nɪa "i ɛ, a -teeɛ' 'mi i 'ɪn 'je ɛ avɪn "nyɪ.

23 -Wee ɔ cɛn wɪb -tie", ɔ 'na : 'Ma -snɛɛ' de aa mua i -teea' a, 'ma muɛ avɪn 'nyɪa', -bo ɛ nɪ 'ma 'bɔvɔ 'a 'fɔ mɔ 'de ɛ.

24 'Sɔ 'nyɪnɔ -tɔɔ -nɔ 'sɪɛ 'kpaɛ' -wee ʊb ʊb de "jɾu 'i ʊb 'na : De 'ɪn 'je i -tee' ɛ- ? U de 'na : A -tee' San Batist 'a "jɾu i.

25 'Sɔ ʊb jɛɛ de -tɔɔ"- 'de 'beɔ o -wee ʊb 'na : 'ɪn nɛɛ 'i -ɪn -je San Batist "jɾu 'i -sa -wee -ɪn -je ɛ 'seti 'di -te' -ɪn -je 'bɔn 'nyɪ -ta kaan.

26 'Sɔ 'beɔ "kaɛɛ 'jɾii, 'kaa ɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ʊb "nao- 'de wɪb ɔ cɛan -tie" 'de nyɪ ɔ 'da "juɔi 'a -ti' 'bɪn.

27 'Bo ɛ "sɾi ɔ je "soai due' dbɔ ɔ je San Batist "jɾu 'i cɛan' mu. "Soai -nɔ muɛ 'e -kasogbu 'di, ɔ cɛn 'o San 'a "jɾu mɛ.

28 -Wee ɔ -tee' 'e 'seti 'di 'de ɔ "nyɪɛ 'nyɪnɔ -tɔɔ -nɔ, -wee ʊmɔ 'due 'bɔn ʊb 'nyɪ -ta ɛ de.

29 San 'a klai" nyɪnu 'wɔan ɔɔ' 'mɛ -ti ɛ, ʊb jɪ' ʊb je ɔɔ' "ku 'bɪn "duo-, ʊb je ɔ i -te'.

*Sesi "nyɪɛ nyiɔpɔ -di'pɛn ke -smii' ke (Matie 14.13-21 ; Luiki 9.10-17 ; San 6.1-14)*

30 Sesi 'a dbɔvɪn jɛɛ 'de Sesi o de, -wee di ʊb nɔa o, di ʊb tɔɔa nyɪ ʊb pɔ ta' "kuan 'de ɔ -pee.

31 Nyiɔpɔ a nɛɛ -ɪn mu -ɪn jɪ. 'De ʊba' 'i -tie -ti' 'bɪn ɛ, ka Sesi ke ɔɔ' klai" nyɪnu 'jea dedisɔn nɔ 'ka se nɪ-. ɛmɛ -ti ɔ wɪb ʊb -pee ɔ 'na : Ao jɪ -a -je -ta nyɔ jɾɔ' sea nɪ mu -wee ao 'je 'o fon de-saan"-.

32 -Wee ʊb "duo -kwɛɛ" 'bɪn 'de ʊb mu 'de -ta -nɪa pee ɛ,

33 'kaa nyiɔpɔ- -tuu" 'je ʊpɔ 'a mu -ta 'mɛ. ʊb jua ʊpɔ 'i 'sɔ ɛ, ʊb 'wɪue -kwɛ 'dii -ta -wee', ʊb plee 'bɔvɔi -wee ʊb cɛn Sesi ke ɔɔ' klai" nyɪnu nɪa i. 'Sɔ -ta ʊba muua, ʊpɔ -nyɪn' 'o mu tein".

34 -Ta Sesi 'wɔvɔ 'de -kwɛɛ" 'di ɛ, ɔ 'jɛɛ nyiɔpɔ -tuu" 'jɾiɛ, ʊpɔ 'a wee a nɔɔ', de-nɔɛ' ʊb -kɔ' 'blae -sea' 'dei -tei 'ble ɛ. -Wee ɔ -te ʊpɔ 'a di -tuu' tɔɔa' -pɔn".

35 -Ta -fɪi 'wɔa 'a 'sɔ ɔɔ' klai" nyɪnu 'kpɔ -pɔn', ʊb 'na : Nɔ" -wee' -si' 'de -ta nɛ 'kpa' 'kpei.

36 -ɪn -tai"- ʊpɔ "i ʊb 'je -gbei" woi ke -kwɛ -kɔvɔn" i 'dii mu, -wee ʊb 'je diide i -pɔn.

37 'Sɔ Sesi wɪue ʊb -pee ɔ 'na : Aoa' -ce" 'kpa "nyɪ ʊb diide. 'Sɔ ʊb -tee' ɔ i ʊb 'na : -ɪn -nɛɛ 'i -a -je 'wɛi 'a kme' 'sɔɔn 'bɪn "duo- -a -je ɛ -di'pɛn 'bɪn -tɪan' mu, -a -je ʊpɔ "nyɪ ʊb 'je dii ?

38 Sesi -teeɛ' ʊpɔ i ɔ 'na : -Di'pɛn -tiie' ao 'ble ɛ- ? Ao mu 'e -gbɔn. ʊb -teeɛ' ba i ʊb 'na : -A -bleɛ -di'pɛn kpɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn ke-.

39 'Sɔ ɔ 'na : Ao 'tmɔvɔ ʊpɔ ʊb 'je kpɔ cɛn ʊb 'je i -te 'bo sii" "kpei.

40 'Sɔ ʊpɔ cɛn kpɔ kme' due 'due, kwɔ -mm" -mm" ʊb je i -te.

41 -Wee Sesi "duo -di'pɛn kpɪ -mm" -nɪ ke -smii' jɔ 'sɔɔn -nɪ 'bɪn -wee ɔ kpa "jɾi 'jei ɔ pɔ Kea 'sɛ-. 'Sɔ ɔ cɪɛn -di'pɛn i -wee ɔ "nyɪ ɔɔ' klai" nyɪnu 'de ʊb 'je ɪ nyɪ "jɾii

-gble'. ɔ -seea' -smii' jo 'soon -na 'mva- 'bn -ke ɔ je nyu -wee' "klein "nyl.

42 ʊ -wee' "klein di', ʊ je dbo.

43 -Di'pen 'e tii ke -smii' 'a -ju -sia 'e mu -wee klai' nynnu 'tuan i e, ɪ "jie toe" 'a -puue jo 'soon.

44 Nyu -dia' di' "nynunmai 'a "wlu -mm" -ni ʊpu "klu.

*Sesi na' 'bo "ni "kpei (Matie 14.22-33 ; San 6.15-21)*

45 -Ta ʊ -koa' de dia' -wee Sesi a poa ʊpu -jei' e, 'bomo ɔ poo ɔɔ' klai' nynnu -kwɛɛ' di, -wee ɔ 'na : Ao mu 'e "ni 'de, 'de Besaida fo o.

46 ɔ ke ʊpu ɛɛan 'i 'su e, ɔ muɛ Kea baa' de cru' kpei.

47 -Ta kwie a kpon a -me -kwɛɛ" nɪe 'e "ni pɛun klaa" a -kwea' -Wee Sesi sie due' de 'kpuu' kpei.

48 Sesi 'je kan' 'me ka ɔɔ' klai' nynnu a 'jea kle -kwɛɛ" tbaa 'de pɔɔɔ' -ɔ sia' 'a -ti' 'bn e. -Ta -son' ɔ "kvan' i 'su Sesi a na' 'bo "ni "kpei ɔɔ jea ʊpu kun mu, ɔ nɪe "i ɔ 'je -kwɛɛ" i naa-.

49 -Ta ʊba 'je ɔ i ɔɔ na 'o "ni "kpei e, ʊ mu 'na -me "kwle-sri" -o 'de-, 'su ʊba "wɔɔ",

50 de-nuɛ' ʊ -wee' -a -je ɔ i, faun a nu ʊpu 'me, ʊba di a cre'. 'Su Sesi wluɛ ʊ -pee, ɔ 'na : E 'mɔ -o, faun 'bo ao nuɛ, ao "duo 'kpi' 'bn !

51 'Su Sesi 'ja ʊpu kun 'de -kwɛɛ" 'di 'su pɔɔ' 'bo ji -ti 'me. Tai' -maa' -klai' nynnu, e -sie' -jei'.

52 -Ta Sesi ɛɛan -di'pen i -wee ɔ "nyl e nyu e, ʊ 'je eɛ' -ta 'me, 'kaa ka ɔ kmal' ɔ 'bɛɛa ɔ 'jea jrii' nu e, ʊ se e 'mii' 'wɔn ke, de-nuɛ' ʊba' de 'mii' 'wɔan' nɪe 'kle.

*Sesi 'boɔ- nyu 'a 'wɛ- 'de Senesareti (Matie 14.34-36)*

53 ʊb ɛan "ni 'su ʊb nyinɛ 'e Senesareti 'bomo ʊb kpuun 'kpuu.

54 ʊb 'wɔba 'e -kwɛɛ" 'di 'su nyiɔpu juue Sesi "i.

55 -Wee ʊb ple 'blba- -wee' "kpei-, ʊb 'blee 'wɛnuun 'sai- 'dii -wee -ta ʊb 'wɔɔan Sesi 'a 'nyu ʊba kpa ʊpu 'o mu.

56 -Ta "o -ta Sesi mua, -kwle mu" 'di o, -kwle klae' 'dii o, -gbei' woi o, nyu a ja 'wɛnuun 'bo "kpaɛ' -kwea -wee ʊba bae Sesi i 'de ɔ 'je ʊb "i 'tai-, ʊb 'je ɔɔ' 'bai' "i bla. Nyu "klein -blo' "i e, ʊba' 'wɛ- 'boɔ.

**7**

*Fariseen-wi" 'a 'tmuv-ti (Matie 15.1-9)*

1 Fariseen o, ke' wɔ-saun jru' -wɔba Selisalem 'kɪen "jru' 'bo Sesi -puun'.

2 ʊb 'jee ɔɔ' klai' nynnu jru' -ʊb se kwa jre -ʊba di de.

3 -Bo Fariseen-wi" o, Suifu-wi" 'je de di ʊba jree kwa ka ʊba' tein' nyu "sia' nynu e.

4 ʊb 'blee ʊba' "ni kwa pɔsun jre' see 'de ʊpu "bli. -Bo ʊb 'wɔb "kpaɛ' woi -wee ʊb 'je de di e, eɛ' "ni kwa pɔsun tu me ʊba nu, -wee ʊb 'je 'pepe ni-. ʊba' tein' nyu 'a kpln -tuu" -ni 'e mu ʊba nu ke'wle, eɛe -ni -kaun"- o, "tiedi o nujae- wɔɔa' ke-.

5 Fariseen ke ke' wɔ-saun -teeɛ' Sesi i ʊb 'na : Deɛ-ti -ma klai" nynu 'a 'je tein' nyu 'a ke' wɔn, -wee ʊba' po "ni kwa 'su ʊba di de e- ?

6 Sesi wluɛ ʊpu -pee ɔ 'na : Ao "jride-pouun ! De Esai 'tmva 'de aopu 'a -ti' 'bn, ɔ 'blee -kun. ɔ 'naa :

Kea 'na : 'Ma ni' -tea' nɪe 'e nyu -nu wɔn 'di foo' 'bn, 'kaa ʊpu 'a pɛe teɛn 'bn o.

7 ʊba -gbɛɛ' 'bn "juɔi foo" 'bn, nyiɔ 'ɔ ke' me ʊpu a 'daa- Kea 'a wlu.

8 'De Sesi 'na : Ao 'bo Kea 'a ke' 'me -wee aoa 'je nyiɔ 'ɔ -ni wɔn.

9 ɔ wlu ʊpu -pee ke'wle ɔ 'na : Aoa' -blaa Kea 'a ke' wɔn -wee ao di aoa' -ɛɛ' 'e kpln wɔn 'jea -me 'e -kla.

10 To' -o -ɛɛn'-, Moist 'na -in -je -in "bo ke -in de wɔn, 'de nyɔ -ɔɔ mua ɔ "bo ke de -soo' o poa' a, nyu a mu ɔ 'dbaɔ'.

11 'Kaa aopu mɔ e, ao 'na -bo nyiɔ wlu ɔ "bo ke ɔ de -pee ɔ 'na : De 'in 'blea -wee 'in 'je -aun kwa woi -te' 'de e, e nɪe Kea 'a de -o. ʊba 'daa- e Korban 'de Suifowlu 'di.

12 Aoa' 'wɔn ɔɔ' jei tu 'a -te' ɔ "bo ke ɔ de kwa woi mɔ "pu.

13 'Kamo aopu- a nu 'su aoa -sa' Kea 'a wlu i 'de aoa' nyu detɔɔsun 'bn. Aoa nu di -tuu"-tuu jri' ke'wle -i -ke -mɪ -koo'.

*Di -a kpuun a nyiɔ -flen" e (Matie 15.10-20)*

14 Sesi 'da nyu -wee' 'me ke'wle ɔ 'na : Ao -wee' "klein po doin" i, 'de ao 'je de -ne 'mii' 'wɔn.

15 De -ɛɛ -wɔba 'e "kpaɛ' -wee -ɛɛ pa 'e nyiɔ wɔn 'di e, eɛ' kpuun nyiɔ -flen", 'kaa di -la -wɔba 'e nyiɔ 'bn -la -sia" "kpaɛ' e, um -la kpuun ɔ -flen'.

16 [-Bo ao nu i'wɔnnyu e, -me ao po doin" i 'pepe, -wee ao 'je i' wɔn.]

17 -Ta Sesi 'wɔba 'e nyu "klu -wee ɔ pa 'e -gbu" jre' 'di e, ɔɔ' klai' nynnu -teeɛ' "i poo -ti ɔ pɔoa "i 'dei.

18 'Su ɔ 'na : Aopu mɔ -ke ao se e 'bɛɛ- ao 'je e 'mii' wɔan ? Ao se e juo ka de -ɛɛ -wɔba 'e "kpaɛ' -wee -ɛɛ pa 'e nyiɔ wɔn 'di se e 'bɛɛ- e 'jea nyiɔ -flen" kpuun e ?

19 Eɛ' de tu 'a pa 'e nyu pɛe o, 'kaa 'de ɔɔ' "kwli 'di 'bo eɛ pa, -wee eɛ 'wɔb ɔ 'bn eɛ "si "kpaɛ' 'de eɛ mu 'e 'kwla. -Bo Sesi a sea wlu -ne 'tmu e, -me ɔ 'na : Nyɔ 'beeɛ' ɔ 'je di -wee' di.

20 Sesi wlu' ke'wle ɔ 'na : De -wɔba 'e nyiɔ 'bn e, me -ɛɛ kpuun ɔ -flen'.

8

21 'De nyio 'bn, 'de o pæe o, 'bo to' saun a 'wlv : Kao' blea o, 'jriia' o, "ku'dbaa' o,

22 jei" 'jea' o, "wliie 'e 'tøn o, 'diwonynia' o, nyu 'sræ ipooa' o, dæ "ni 'di -sia' o, dæ 'e pæe 'ipoa' o, nyu -flæn 'a o, -cei" 'bæea' o, -in se to' 'ble o,

23 dt "klein -nta 'mva-, ta 'wlvæ 'e nyio 'bn umi -ta kpυon o -flæn".

*'Blva 'srv 'dinyno -teε Sesi -kwh" (Matie 15.21-28)*

24 Sesi 'wlvæ 'mva- o muε 'e Tii ke Sidon-blva "kpei. O pa 'e -gbu" jræ' 'di, o se ε "i nt -wæe ko nta 'o nyu 'je ε juo-, 'kaa ε se 'bæε-, υb 'jeo'.

25 'Nynokpao' due' -va "junynokpao' -suusaun nta 'bn ε, υ 'wøn Sesi 'a 'nyni 'mε -ke. U ji' -wæe υ -gblee o bt wō.

26 'Nynokpao' -nυ nte 'blva- 'srv 'di nyo -o. U 'wlvæ Fenisi 'de Siriblvæ "kpei. U bæε Sesi i, o 'je va' "junynokpao' -suusaun 'bn -sa.

27 'Kaa Sesi wlv υ -pæe o 'na : A "tai-'nynuu- "i υb 'je dbo ke, nyu "duo "nynuu 'a diidε 'bn -wæe o "nyi -gbe' nynuu-, ε se 'inmō-.

28 'Sv υ 'na : to' -ti -o -cæen-', 'in 'bo, 'kaa dt -ji -a blva "nynuu- woi, -gbe' mε -εε di.

29 'Sv Sesi wlv υ -pæe o 'na : Dε 'a 'tmva -nε, εε' -ti' 'bn ε, a mu ! -Suusaun 'wlv 'e aa' 'ju 'bn 'ε.

30 -Ta va mua 'de υ o -gbu' 'di kan' -cæen' ε, -mε va' 'ju 'pæn i 'de -gbao' "kpei, -suusaun 'wlv 'e υ 'bn 'ε.

*Sesi 'pvvε "muu- due'*

31 Sesi 'wlvæ 'o Tii-blva "kpei 'sv ε, o cæen 'de Sidon -wæe o mu 'de 'blva- -blea -kwle -puud 'di, 'bo "ni pævn klaa" -nta 'e Galile o fo o.

32 Uv jo "ju due' -o'w' 'wōan i 'de -o'w' wlvæ, -wæe o 'je o kwa "jru -te'.

33 -Wæe Sesi ke o 'wlv 'e nyu "klu υb tæen o kpυn- ka, o pko -cεε down" 'di, o blaa o' muo tøn.

34 -Wæe o kpa "jri "jei, o 'wla feeε' i, 'de o wlv o 'na : Efata ! ε 'de mε -ni : -In -bai' wōn !

35 'Bo ε 'sri 'ju 'a doin' je -gbai-, o'w' muo je -gbai-, o je wlvæ -'pvn' -te' 'pepe.

36 Bomo dε -nυba 'mva- nyu 'a 'tmv ε -ta -wæe', 'de -mε 'kamō Sesi -tu' υb 'sni o 'na : Ao 'bo nyu jro' 'tmvæ ! 'Kaa vba 'tmvæ vba jea nya nu.

37 Tai' -maa' nyu -wæe' "klein, ε -sie' -jei", 'sv υb 'na o'w' nυbdt -wæe' nmō "jrii, o'w' nυε' mō -wæe' 'sv nyu -υb -suan' a jea i 'wōn, "muu -tei" -wi" a jea wlv.

*Sesi "nyie nyiopv -di'pen kpli ke -smii' ke (Matie 15.32-39)*

1 'De εε' 'wv tu 'di, nyu -tuu"-tuu 'kviæn "jru i ke'wle 'bo Sesi -'pvn" 'kaa dε υb 'jea di ε se nt. -Je dε υb 'jea di sea nt 'sv ε, Sesi wlvæ o'w' klai" nynuu -pæe o 'na :

2 Nyu -nv 'a wæe a nv 'bn 'ε, dε-nυε' nyu -nv 'a 'wv taan ka -stan 'bo 'bn -'pvn", 'kaa υb se diidε 'ble.

3 -Bo υb se dε di -wæe 'in 'je υpυv -jei" po ε, -crigba a muε υpυv -saa' -je woi 'de -mε 'kamō vba' jrv' 'wlv -ta -tōon'.

4 'Sv klai" nynuu 'na : -Ta -a -nta -ta tæen o, -kwlv jræ' sea i'kυvvan- 'εε, -ta ka nyu 'je diidε -sa, -wæe nyu -tia ka 'je di 'de υb 'je dbo ε- ?

5 -Wæe Sesi -tee' υpυv i o 'na : -Di'pen kpli -tiie' ao 'ble ε- ? Uv 'na : -Di'pen kpli -mε" 'sōn.

6 'Sv Sesi wlvæ nyu -wæe' "klein -pæe o 'na : Ao -te i. 'Sv o "dæε -di'pen kpli -mε" 'sōn -nt 'bn 'ε, o pœε Kea 'εε-, o cæen i i, o "nyi o'w' klai" nynuu -wæe υb 'ji -gble'. 'Sv υb -gblt' nyu "jrii.

7 Uv 'bleε -smii' jo mu' jri' ke'wle. Sesi pœε ia' Kea 'εε-, -wæe o 'tmvυ o'w' klai" nynuu, 'de υb 'ji -gble' -ke.

8 Uv dia dε υb dboa a, ia' tœε -sia 'o υb 'tvan i i "jie toe" -mε" 'sōn.

9 Nyu -dia' dε υb 'bæε- "wlv -nyiiε 'mε. Uv -ko "i 'sasa -wæe Sesi po υb -jei".

10 'Bo -mε 'de ε, Sesi ke o'w' klai" nynuu 'ja -kwæε' 'di -wæe υb mu 'e Dalmanutablva "kpei.

*Fariseen-wi" a -teεε' jrii' i (Matie 16.1-4)*

11 Fariseen-wi" ji' υb ke Sesi a jea -too', υb 'jeo i -tvt' 'sv υb 'na -in nv jrii' -wlvæ 'e javn 'di -a -jeε 'je.

12 Sesi 'wla feeε' i, -wæe o 'na : Dεε-ti nyio -nta 'e -stan wv 'di a -tee' jrii' i ε- ? 'Ma 'tmvæ aorp to' -ti, jrii' jræ' se nυεε i ao se ε 'jei.

13 'Sv Sesi sie υpυv 'mva-, o 'ja 'e -kwæε' 'di, -wæe o mu 'e 'ni 'a 'kpυon jræ' "kpei.

*Jrii' Sesi nva o'w' klai" nynuu 'a 'wōn i 'dei (Matie 16.5-12)*

14 Sesi 'a klai" nynuu "mae' υb se diidε 'bn "duo-, -bo ε se -di'pen kpla due' -gbai' mε -ε -ke υpυv 'ja 'e -kwæε' 'di nt ε.

15 Sesi -tueε' o'w' klai" nynuu 'sni o 'na : Ao -tu' aoa' -ce" 'ε -ti' 'de Fariseen ke Erodt 'a -di'pen 'ε -puun" dt 'a -ti' 'bn.

16 'Sv klai" nynuu wlvæ ba -pæe υb 'na : -A se -di'pen 'ble, emε -ti o 'da kan'.

17 Ka vba 'tmva dε -nε 'sv Sesi 'je kan' mε 'sv o -teεε' υpυv i o 'na : Dεε -ti ao 'na ao

se -di'pen 'ble me -o e- ? Aoa' w'on e 'mii ? Aoa se to' 'blee ? Aoa' pee kmueii" ?

18 Ao 'blee "jri aoa' 'je i, ao 'blee doin" aoa' w'on ii ? To' se aopp 'di' kpa kee ?

19 -Ta 'in ceean -di'pen kpli -mm" i 'de nyu 'a "wlu -mm" 'a -ti' 'un e, ia' toe 'a toe" -tiie' ao -sa 'o e- ? Uv 'na : Toe" 'a -puue 'jo' 'soon.

20 'De -ta 'in ceean -di'pen kpli -me" 'son i 'de nyu 'a "wlu -nyiiie 'nyu 'ee, toe" -tiie' ia' tii- -sia 'o mu "ji -wee ao kpa -a ? Uv 'na : Toe" -me" 'son.

21 Wee Sesi 'na : Ao se de 'mii w'on kee ?

*Sesi 'baie "doi due" 'a "jri 'de Besaida*

22 Sesi ke oo' klai" nynuu nyunie 'e Besaida, 'bomo uv joo "doi due". Uv bae o i -wee o 'je o 'i bla.

23 Sesi kpon e "doi -ciie", o ke o 'wlu e 'o -kwlo -kpaie", -wee o po o ton "jri. O -teo' sun "jru, 'de o 'na : -Ma -je i 'mee ?

24 "Doi 'baie "jri. o 'na : "Ma 'jee nyu i, uba na', kaa e se 'pepe ni ke, ka ti nta 'ka uvpu ni- 'de 'un "jri 'de.

25 Sesi 'tven oo' "jri i ke'wle 'su oo' "jri 'bai, oo 'jee di -wee' "kpe i 'pepe.

26 Sesi 'na : -In mu 'de -un o -gbu" 'di, -in -bo 'e -kwlo -kpaie" mue.

*Piei 'na Sesi nie Klist, Kea 'a 'o-tei -o (Matie 16.13-20 ; Luiki 9.18-21)*

27 Sesi ke oo' klai" nynuu a mue 'e Sesare Filipiblua "kpei, -wee o -tee' uvpu i 'bo -jei", o 'naa : Nyu nyu a 'daa- 'un e- ?

28 Oo' klai" nynuu 'na : Nyu jru' a 'daa- -un San Batist, jru' a 'daa- -un Eli, jru' 'na -in -nie Kea 'a weepoi due' -o.

29 'De Sesi 'na : 'In 'je -me -we- 'de nyu aopp woo 'daa- 'un e- ? 'Su Piei 'na : -In -nie Klist, Kea 'a 'o-tei -o.

30 'De Sesi cri ee' -ciie' 'de uv -pee -wee uv je de -nia 'mua- nyu jru' -pee 'tmuv.

*Sesi 'tmue oo' 'me -ti ke oo' "kunyio' son-ti ke*

*(Matie 16.21-28 ; Luiki 9.22-27)*

31 'Bo -me 'de e, Sesi -tee oo' klai" nynuu de tooa' -pon", o 'na : nyio 'o "Ju a mue seaa' -gblein'. Nyu -coon-wi" o, 'sraa -saun klae" o, ke' wo-saun a mue o 'boa', uba mue o 'dbaa', -wee 'bo 'w' 'a taan -ne "kpei o 'je "kunyio' son-.

32 Sesi 'tmuva uvpu de -nia 'mua-, o se e 'kwla -tu". 'Su Piei 'doo 'de -tajro, -wee oo -ce' o "bli, o 'na : -In -bo di -nia kan' 'tmue.

33 'De Sesi 'biie i, o -gbun oo' klai" nynuu ja, -wee o -ce' Piei "bli o 'na : -In -teen 'un kun, -sion', -in -blee nyioto', -ma 'a 'w'on 'e Kea 'a to' 'de i.

34 Sesi 'da nyu -wee' "klein ke oo' klai" nynuu ke-, -wee o wlu uvpu -pee o 'na : -Bo nyu nie "i -wee o ke 'ma -a -je na a,

-me o 'bo oo' -ce" 'e 'ton nu-ti nue, o 'woon-oo' -ne 'kle 'je -ti -wee o 'je 'un 'de bla.

35 Nyu -nie "i -oo -ce" 'kpa 'je oo' 'kmu "kpei- 'tvan 'ja a -me, ee mu o kwa 'maa', 'kaa nyu -oo mua oo' 'kmu 'boa' 'de 'ma -ti' 'un ke Kea 'a wlu 'a -ti' 'un e, oo mue 'p'uba'.

36 'De -bo nyio 'ble 'kmu -wee' "klein 'de o 'je oo' -suu "maa 'dee, de o -sa 'o e- ?

37 'De nyio 'je ja -wee o 'je 'o oo' -suu -ko o poo e- ?

38 Nyu -uv sea Kea 'a -ti' kma -wee -uva nua disan 'de -stanwi 'di e, nyu -nia 'de uvpu "klu -wee o nua 'ma -ti' -tin' 'un de -oo pleea 'ma wlu 'tmuva' 'de uvpu -pee e, -sontu 'mo nyio 'o "Ju a mua de jia' 'de 'un "Bo 'a k'ema' 'un, 'de Kea 'a "soa-wi" "klu e, 'ma mue oo' -ti' -tin' 'un nua' -ke.

**9**

1 'De o wlu uvpu -pee ke'wle o 'na : 'Ma 'tmuve aopp- to' -ti 'a to' -ti, nyu -nia -ta uba' jru' se 'mei uv 'je Kea 'a Tu' bode 'ee deji -ta 'je 'de "ikma' 'un.

*Sesi -saa "i 'de oo' klai" nynuu taan "jri 'de*

*(Matie 17.1-13 ; Luiki 9.28-36)*

2 'W' -meeo- -sia', Sesi "due Piei ke Saki ke San 'un -wee o ke uvpu mu 'de cru klai" jre' "jru, -wee uba' 'su ke o ni' 'e. 'Su o -saa 'i 'de uvpu "jri 'de.

3 Oo' 'unpaadu a fan', -wee ia' "plua -si' -jei" ia -flaan' nyu "jri. Nyu "o nyu jro' se e 'bee- 'de 'kmu "kpei -ta o 'je di woo- -wee e 'je i-kwe- kan'.

4 -Wee oo' klai" nynuu 'jee Eli ke Moisi "jrie- uv ke Sesi a 'tmuv.

5 'Su Piei wlu Sesi -pee o 'na : 'Ma detooi, -bo -a -sie -ta a, e nmo "jrii, -aa mue poe" taan poa', -mo -ble due', Moisi 'ble due', Eli 'ble due'.

6 'De Piei 'tmua 'mua- oo' -ce" 'kpa se e 'mii w'on, de-nue' de waa o ke oo' "dei -wi" 'dii.

7 'Su bue' ji', e "muue uvpu "jru i, -wee 'de bue" 'di -no wlu 'wlu 'e, e 'na : "Ju -no, 'ma -ti' kmaju -o, ao po oo' wlu down" o.

8 'Bo e "sri klai" nynuu je uv 'de woi -gbuun', 'kaa uv se nyu jro' 'je -bo e se Sesi 'a 'su ni e.

9 -Ta uba 'wlu 'e cru "kpei uba "sia i e, Sesi -tee' uvpu ke' "i o 'na : De ao 'jeea "jrie- -ta, ao 'bo e "i blaa' 'de nyu jro' -pee mamau 'su nyio 'o "Ju 'je "kunyio' son-.

10 Klai" nynuu -tee' ee' wlu tu i 'de uba' 'su 'nyu -wee uba -tee' ba i uv 'na : "Kunyio' soan' -me 'de 'de e- ?

11 -Wee uv -tee' Sesi i uv 'na : De-e-ti ke' wo-sanyu a wlu uv 'na Eli mo -je "i-saa o -je ji e- ?

12 'Su o 'na : To' -o, Eli -je "i-saa o -je ji -ceen'- -wee -o -e di kpo 'i po. 'De 'ma -tee'

aopp-i -ke, dεε-ti Kea 'a wlu 'na nyio 'o "Ju 'je 'kle 'je -o -gblein' -wee nyu 'je 'o -flεεn ε- ?

13 'Kaa 'mo 'na Eli mo ji' -wε- sese, -wee nyioopp -tuu' 'kle uba' -kwlu ka-, ka ε 'cra 'de 'o' -ti' 'bn see ε.

*Sesi -sa "ju-saan"- due' -suusavn 'bn (Matie 17.14-21 ; Luiki 9.37-43)*

14 -Ta ubu nynia 'e klai" nynuu jro' -sia' 'e mu -puh' ε, -mε nyioopp -tuu' -gbae' ubu 'dei, -wee ub ke ke' wo-sanyo a -too'.

15 Ubu 'jea Sesi i 'su ub -keee' i, 'su uba 'jaa 'o "i ub 'je 'o -gblee.

16 Sesi -teeε' klai" nynuu i 'o 'na : Dεε-ti ao ke uba -too' 'bn ε- ?

17 'Su "ju due' -wlu 'e nyu "klu -o -na : 'Ma detooi, 'in ja -bn 'ma "ju. -Suusavn -na 'e 'o 'bn εε' wōn 'o' wlu-.

18 -Ta "o -ta ε kpuh 'o 'su ε blo i 'bo 'blu, ton 'o fuh' a ji 'o wōn i, 'o diie 'nyni "i, -wee 'o "srεε- 'bn. 'In -teeε' -ma klai" nynuu i ub 'je 'o -suusavn 'bn -sa, 'kaa ub se ε kwa i 'bεε-.

19 Sesi wlu ubu -pee 'o 'na : Ao pee "i "ikmunyo, no" -tiie' -sie 'o ao ke 'ma -a -je i -te ε- ? Kpe -tiie' 'in 'je pee "wōn 'bεε- 'de aoa' -ti' 'bn ε- ? -Wεε 'o 'na : Ao ja 'bn "ju-saan" - !

20 Ubu jo'. -Suusavn 'jea Sesi "jriε- 'su ε -suua' "ju -saan" i. 'o -ka i 'bo 'blu, 'o "muε i, ton fuh' croo 'o woin.

21 Sesi -teeε' "ju -saan" "bo i 'o 'na : 'o na kan' εε' 'wī -tiie' -? 'o "bo 'na : ε -so 'e -saan" 'bn.

22 -Bo 'wī jre' 'o ε, ε -suusavn po 'o "jri, 'wī jre' 'o ε, ε po 'o "nio- -wee ε 'je 'o 'dba. 'Kaa -bo -in -bεε' dε jre' nua' a, -in -je -aa wεε-, -in -te' -a kwa woi 'dee.

23 'De Sesi 'na : -Mo -na, -bo 'in 'bεε dε jre' nua' a- ? Nyu -tea' Kea -kwlt' ε, dī -wee' a 'wōn 'o kwa.

24 'Bo ε "sri "ju -saan" "bo kpa wlu "jei, 'o 'na : 'In -teε -bn -kwlt' . -In ji 'bn 'o, 'ma dε to' 'bn 'jea' nte 'kle.

25 Sesi 'jea nyu -uba -kwea de 'de ub 'de woi 'o kmaa wlu "i 'de -suusavn -pee 'o 'na : ε "si "kpaε' ! εmε -suusavn -a -suan" nyu 'a wōn -εε wa nyu 'a doin' ε, 'ma 'tmuεε', ε 'wlu 'e "ju -saan" -no 'bn, ε 'bo 'de 'o 'bn paa 'bode !

26 -Suusavn "wōw, ε -suua' "ju -saan" i kpleiin, -wee ε "si "kpaε'. "Ju-saan" 'kpa "jroa jroa ka nyu 'o 'mεa. Nyu -gbaea' uba' -tuu' 'na : 'o 'mεε.

27 'Kaa Sesi kpuen 'o -ce" i, 'o kpo "jei 'su 'o nyna i.

28 -Ta Sesi paa 'de -gbu' 'di -wee 'o' klai" nynuu 'a 'su ke 'o nta 'emu ε, 'bo ub -tee' 'o i ub 'na : Dεε-ti -a se -suusavn -nε 'ε inva' 'bεε- ε- ?

29 'De Sesi 'na : -Suusavn ka -je -mε nta -ε -na kan' a, dε jre' se ε 'bεε- ε 'je ε 'e -sa, -bo ε se 'de Kea baea' 'bn mε.

*Sesi 'tmuε 'o' mε-ti ke 'o' "kunyio' son-ti ke'wle*

*(Matie 17.22-23 ; Luiki 9.43-45)*

30 Ubu 'wlu 'mva- a, ub cen Galileblu 'bn -tie". Sesi se ε "i nī -ta 'o nta nyu 'je 'o juo-,

31 dε-nuε' 'o' to' 'o' klai" nynuu dε. 'o "tmuε ubu 'mε 'o 'na : Nyu a muε nyio 'o "Ju 'de nyioopp 'kwa -tu' 'a, ub 'je 'o 'dba, -wee 'de 'wī taan "kpei 'o "je "kunyio' son-.

32 'Kaa klai" nynuu se dε -na 'mva- 'dei 'wōn, 'de uba pleε 'o' i -tea' 'mε.

*-'o -nī klaa' a- ?*

*(Matie 18.1-5 ; Luiki 9.46-48)*

33 Ubu ke Sesi nynie 'o Kapenavu. -Ta ub pa 'e -gbu' due' 'di 'su ε, 'o -teeε' 'o' klai" nynuu i 'o 'na : Dε aoa -too' 'bn 'bo -jei' 'teo 'de ε- ?

34 'Kaa ub -wee' "muε wōn, dε-nuε' nyu -jea uba' klaa" nī mo -'o' -tu' uba -too' 'bn -je woi ub 'na.

35 -Wεε Sesi -te i, 'o 'da klai" nynuu -na -puue 'jo' 'so'ōn, 'de 'o 'na : Nyu -nīε "i -o -jea "i-saa -mε 'o 'bōō- nyu -wee' "klein 'a de, 'o nī nyu -wee' "klein 'a "juoi nuu i.

36 'Su 'o "due "ju -saan" due' 'bn, 'o nyna 'o i 'bo uba' -kwia-, -wee 'o "duo 'bn 'de 'o 'na :

37 Nyu -kpuen -a "nynumu" -na ka sun 'so'ōn 'o 'de 'ma 'nyni 'bn, -mε 'ma -ce" 'o kpuen sun 'son. 'De nyu -kpuen -a 'mo sun 'so'ōn 'o, -mε ε se 'mo 'o kpuen sun 'so'ōn nī-, "ju -dboa' 'bn mo 'o kpuen sun 'so'ōn.

*Nyu -sea' -a -dii 'blee- ε, -mε 'o ke -a -na' (Luiki 9.49-50)*

38 San wluε Sesi -pee 'o 'na : 'Ma detooi, -a -jeε "ju due' -'o' nu -sisain i 'de -ma 'nyni 'bn, 'kaa -a -kaan 'o -je de, dε-nuε' 'o ke -aa' na-.

39 'De Sesi 'na : Ao 'bo 'o -je de kaan. Nyu jro' se ε 'bεε- 'o 'je jrii' nu 'de 'ma 'nyni 'bn, -wee 'o 'je 'o "si 'de 'o 'je 'ma -ti' saun 'tmu.

40 'Kaa nyu -sea' -a 'dii 'blee ε, -mε 'o ke -a kpa 'fo.

41 'De 'ma 'tmuε aopp to' -ti dε ao nta Klisu 'a nyu, 'de εε' -ti' 'bn ε, nyu "o nyu -nyu" ao "nī -kaun ε, 'o muε εε' -kei' 'jea' see.

*Desavn 'a "ikmaa'*

*(Matie 18.6-9 ; Luiki 17.1-2)*

42 Nyu -jea 'ma -ti' to' 'bn -bo nyu po uba' -saan" due' 'de desavn 'di ε, -mε dε -jea "paa' 'de 'o' -ti' 'bn mε -nī nyu saan 'o "soukpo klaa" -plun -wee nyu -fii" 'o 'tonie wōn.

43 -Bo -ma sun a sea -bn 'de desavn 'di bluu a, -in cten ε 'o. -In -ble sun due' -wee -in -je 'kmunia' -cεen- "paa' ε je -in -ble sun



'soon -wee -in mu 'e kle 'jein' 'de ne-gbauo klaa' -εε' mva 'bn -sii.

44 [Ciaun' -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' mε, 'de ne -ne 'ε' mβ.]

45 -Bo -ma bu a sea -bn 'de desavn 'di bluua a, -in cien ε o. -In -too' bu due' 'i -wee -in -pu "paa' ε je -in -ble bi 'soon -wee -in mu 'e ne sea' mβ-ta 'ble 'bn -sii

46 [Ciaun' -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' mε, 'de ne -ne 'ε' mβ.]

47 'De -bo -ma 'jriε- ε sea -bn 'de desavn 'di bluua a, -in -se 'de -bn kun', -in -ble 'jriεjo due' -wee -in pa 'de Kea 'a tu'bo -kwlo 'di, ε "paa' ε je -in -ble 'jri 'soon -wee -in mu 'de ne sea' mβ-ta 'ble 'bn -sii

48 [Ciaun' -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' mε, 'de ne -ne 'ε' mβ.]

49 Ne ε mε nyu -wee' "kpei mua' ka nyo o poa 'tɔn 'de 'sraade o ε.

50 Tɔn nε de 'dɔe -o. 'Kaa -bo 'tɔn -kwe-wɔn 'dee, ka nyu 'je εε' -ti' nυ -wee ε 'je wɔn nι ε- ? Ao nι 'tɔn wɔn. Pεε 'a bluua nι 'bo ao ke ao -ponyio 'nynɔ.

**10**

*Sesi mue 'de Suideblva "kpei*

1 Sesi 'wlba 'mva-, o mue 'e Suide 'de Suden -gbuu 'de fo o. Nyu -tuu' -gbae' o 'de woi ke'wle -wee o -te uba' de tɔɔa' -pɔn' ka o nua see ε.

*De Sesi tɔɔa nyu 'de 'nyno'kwla-sati 'bn ε*

*(Matie 19.1-12 ; Luiki 16.18)*

2 Fariseen-wi' 'kpo -pɔn' -wee υυ 'je o i -tɔn', υυ -tee' o i υυ 'na : 'de -aa ke' -ne 'di 'ee, 'junmou 'beεε' mε -ta o 'je o' 'nyno 'kwla -saa ?

3 'De Sesi 'na : Ka Moist bla ke' o 'da 'de aopy -pee ε- ?

4 Uυ 'na : Moist 'na "junmou 'crɔ 'kwla -sa 'sbe -wee o 'je o' 'nyno 'nyɔ 'de o 'je υ 'kwla -sa.

5 'De Sesi 'na : Aoa' pεε 'ikmua' mε -nυε' -wee Moist je ke' -nɔa 'mva- 'crɔ 'de aoa' -ti' 'bn.

6 'Kaa tein' 'de ε, -ta Kea nua dɔ -wee' ε, ε nυε 'junmou ke 'nynokpao' ke-.

7 Emε -ti "junmou a mu o "bo ke o de -pɔn' 'wlba', o ke o' 'nyno 'je "i "sii-,

8 -wee ka υυ nɔa 'soon, υυ 'je nyo due' ma. -Bo ε nɔ kan' a, -mε υυ se 'soon nɔ-, υυ ma de due'.

9 De Kea -tu" 'a "i ε, nyio 'bo ε i -seea'.

10 -Ta υυ nɔa 'e -gbu" 'di ε, klai" nynuu -teeε' Sesi i ke'wle 'de -ti' -nɔa 'mva- "kpei.

11 'De Sesi 'na : -Bo "junmou -sa o' 'nyno 'kwla -wee o 'je 'nyno jro' 'ble ε, o 'kpa 'e jei" 'jea' 'di.

12 'Kamɔ -bo 'nynokpao' 'wlv -gbu" -wee υυ 'ti "junmou jro" 'bli ε, υυ 'kpa 'e jei" 'jea' 'di -ke.

*Sesi poε "nynumu" "diwan*

*(Matie 19.13-15 ; Luiki 18.15-17)*

13 Nyu jru' ja "nynumu" 'de Sesi o, -wee o 'je υυ "diwan po 'kaa klai" nynuu a -fuun ε υυpu nya.

14 De υυ nua ε se Sesi 'tɔn nυ, -wee o 'tmυυ klai" nynuu o 'na : Ao "tai "nynumu" 'i υυ 'je 'nɔ 'bn o ji. Ao 'bo υυ -je de kaan, de-nυε' ka "nynumu" nɔa nyu -nɔa kan' a, υυpu -ble Kea 'a keεma' -kwlo.

15 'Ma 'tmυυε aopy to' -ti 'a to' -ti, nyo -sea' Kea 'a keεma' -kwlo 'o -ti' 'wɔɔn ka "ju -saan' nɔa, o see 'beε o 'je 'o ε 'di pa.

16 O 'tmυa wlu -ne 'sυ ε, o "duo "nynumu" 'bn 'ε 'de o 'gbleε υυ -kwɔ'. O -te' υυ sɔn "jru due 'due, -wee o po υυpu "diwan.

*"Ju "wliε- 'blea kvɔn 'bn ε*

*(Matie 19.16-30 ; Luiki 18.18-30)*

17 -Ta Sesi 'kpaα -jei" ε, "ju due' -ple' -o -ji', -o -sii" i 'koi- i 'de o "juoɔi, -wee -o -na : Nyu detɔoɔi 'dɔe, de 'in 'je nυ -wee 'in 'je 'kmυ -sea' -kwe- -ta 'ble 'je ε- ?

18 Sesi 'na : Deε-ti -ma -daa' 'bn nyo 'dɔe ε- ? Nyu jro' se 'dɔe nɔ -bo ε se Kea 'a 'sυ nɔ ε.

19 -In -juo Kea 'a ke' mε : ε 'na : -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo jei" 'jeε, -in -bo 'jriε, -in -bo nyu -pa "kpei blaa, -in -bo nyu 'srε i poεε, -wee -in -bo υυ dɔ 'kwa i-saa, -in -te' -in "bo ke -in de 'a ni'.

20 "Ju -nɔ 'na : Nyu detɔoɔi, 'in -sa ke' -nɔa 'mva 'a wɔn 'jea' -saan' 'bn.

21 Sesi -gbun o -ti' kmajrie ja, o 'na : De due' -sie 'o -in -je nυ : -in mu, -in ple -ma dɔ -wee', -in -nyɔ' 'a 'wei nɔa" nyu, -wee -in -je "wliε- 'ble 'de jaɔn 'di, -wee -in -je ji -in -ke 'ma -a -je na.

22 'Kaa "ju -nɔ 'wɔan wlu -nɔa 'mva- a, o 'kwlon "jua-, o "kaεε 'jrii "kiki o ja me, de-nυε' o nε "wliεjei klaa" -o.

23 Sesi -gbuan o' klai" nynuu -gbae' o 'de woi ja o 'na : Ka "wliεjei 'a Kea 'a tu" bode 'bn 'kpaα' nɔ 'kle kaa- !

24 Wlu -nɔa 'mva- "maa klai" nynuu tai'. 'Kaa Sesi wluε υυ -pee ke'wle o 'na : 'Ma "nynuu-, ka 'de Kea 'a tu" bode 'bn 'kpaα' nɔ 'kle kaa- !

25 -Sen "kpei soo" 'a 'bo "mευn 'a -po" 'i paa' 'feεε wɔn ε je "wliεjei 'a 'de Kea 'a keεma' -kwlo 'di paa' -sii.

26 De o 'tmυa 'mva-, ε "maa klai" nynuu tai' ke'wle ε je -jei" -si'. Uυa -teeε' ba i due 'due υυ 'na : 'De -mε nyo -beε' -o -je 'pυaa' 'je ε- ?

27 Sesi -gbun υυpu ja o 'na : -Bo ε -tu" nyioɔp-wi" -mυ ε, -mε ε kmai" 'de υυpu "jri 'de, 'kaa ε se 'ikma 'de Kea -pee, de-nυε' ε 'beε- dɔ -wee' "klein 'a nua' mε.

28 'Su Piei 'na : -In -gbun 'nɔ, -apy -jo -bɔa o' dɔ -wee' "klein -wee -o bla 'bo -bn 'de 'e ?

29 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmuεe ao tɔ' -ti, nyɔ 'o nyɔ -bɔa ɔɔ' -gbu", -ɔ -bɔa ɔɔ' de'dinmai, ɔɔ' de'dinynɔkpaε', ɔ de, ɔ "bo, ɔɔ' "nynnuu-, ɔɔ' -kle' 'de 'ma -ti' 'ɔn ke -pɔia" wlu 'a -ti' 'ɔn ε,

30 ɔɔ muε -gbi" o, de'dinmai o, de'dinynɔkpaε' o, de-wi" o, "nynnuu- o, -kle' a kmε' 'due 'jea', ɪ ke -cε" wɔn 'jea' 'de kaanwɪ 'di ke. -Wεε 'de nya, ɔ 'je 'kmɔnta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je -ke.

31 'Kaa nyɔ -saa "i kaan a, ɔɔa' -ta -tuu" a muε de 'bɔɔa', -wεε nyɔ -bɔɔa' de ε, ɔɔa' -ta -tuu" 'je "i-saa.

*Kpe taan -nε mε Sesi 'tmv ɔɔ' mε -ti ke ɔɔ' "kunyɔɔ' sɔn-ti*

*(Matie 20.17-19 ; Luiki 18.31-34)*

32 -Ta ɔɔ nɔta Selisalem muua' a, Sesi -kɔn 'e ɔɔa' nya, 'sɔ faɔn nɔ ɔɔ' klai" nynnuu ke nyɔ "klein -bla' 'bo ɔ 'de 'mε -wεε Sesi 'kuεn ɔɔ' klai" nynnuu -na -puue 'jo 'sɔɔn "jrui, ɔɔ' tai' "maa ɔɔpɔ 'mε. ɔɔ' klai" nynnuu a -tue" ɔɔ' -sɔɔn 'de ɔ 'de. Sesi 'bɔɔ- de ke'wle ɔ je ɔɔ' klai" nynnuu -na -puue 'jo 'sɔɔn "jrui 'kun- 'de di -i -jeɔ "jrui nɔε ɔɔ' 'tmv 'de ɔɔ -pee.

33 ɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, 'de Selisalem -aa mua, nyiɔ 'ɔ "Ju a muε 'de 'sraa -saɔn klae" ke ke' wɔ-saɔn 'kwa 'kpaα, 'sɔ 'je ɔɔ' 'mε -ti 'a wlu 'ɔn 'bεε-, -wεε ɔɔ 'je ɔ nyɔ 'srɔ kwa 'bɔɔ-.

34 'De -wi" -mɔ 'je ɔ wlaa-, ɔɔ 'je ɔ tɔn "jri wlan, ɔɔ 'je ɔ klae 'ɔn kpa, -wεε ɔɔ 'je ɔ 'dba. 'Kaa 'de 'wɪ taan "kpei ε, ɔɔ muε "kunyɔɔ' sɔan'.

*Nyɔ 'ble -ti ke nyɔ "juɔi nɔv-ti ke (Matie 20.20-28)*

35 ε 'wɔa 'mɔa- 'sɔ Sebede 'a "nynnuu-Sakti ke San 'kpa Sesi -pɔn", ɔɔ 'na : -Aa detɔɔl, -a -nɪε "i de -aa mua -mi i -teea' -ɪn -je ε nɔ.

36 Sesi -teeε' ɔɔpɔ i ɔ 'na : De ao nɪ "i 'ɪn 'je ao "nyɪ ε- ?

37 'Sɔ ɔɔ 'na : -Sɔntɪ -ma mua 'nynɪ 'wɔa' 'de -ma tɔ' bɔde 'ɔn ε, -ɪn -wɔn -a -je 'de -ɔn -pɔn' -te, due' 'je 'de -ma dian o -te -wεε due' 'je 'de -ma kɔan o -te.

38 'De Sesi 'na : De aɔa -tee' a i ao se ε juo-. 'Nmia -pε 'ma mua 'naa', ao 'bεε- εε' 'naa' mεε ? 'De -cε' wɔn 'jea' 'ma mua 'ɔn cεan', ao 'bεε- εε' 'ɔn cεan' mεε ?

39 'Sɔ ɔɔ 'na : -A -bεε' nε'. 'De Sesi 'na : Tɔ' -o -cεen-', "pε 'ma mua 'naa' a, ao 'bεε- εε' 'naa' mε, 'de -cε' wɔn 'jea' 'ma mua 'ɔn cεan', aɔa muε ε 'ɔn cεan'.

40 'Kaa 'de 'ma dian o ke 'ma kɔan o -teti -mε ε, ɪa' -ti' se 'e 'ma -cε' 'kwa nɪ-. ɪa' -tein -tu nyɔ -a -ti' Kea nmai ε, ɔɔpɔ -ju 'je.

41 Klai" nynnuu -puue -sia 'o 'wɔan wlu -nɪa 'mɔa-, ɔɔ 'kpaα Sakti ke San 'cεn i.

42 'Sɔ Sesi 'da ɔɔ -wεe' mε, -wεε ɔ 'na : Ao jue' nyɔ nyiɔ ɔ -gbɔn -a ja ka "jrueɔn

nɪa 'de 'kmɔ "kpei -ta ɔɔpɔ -a cri nyiɔ bɪ -sɔn i, 'de nyɔ -nɪa nyɔ klae" ɔɔpɔ -a kmaa nyɔ wɔn "kpei.

43 'Kaa ε 'bo kan' nɪε 'de aɔpɔ 'klu. -Bo aɔa' due' nɪε "i ɔ 'je klaa" nɪ -mε ɔ nɪ aɔa' 'jɔi nɔvɪ.

44 'De -bo aɔa' due' 'na ɔ 'je nya kɔn -mε ɔ nɪ ao -wεe' 'a kɔɔn.

45 De-nɔε' nyiɔ 'ɔ "Ju se ji -wεε nyɔ 'je ɔ "juɔi nɔv, 'kaa ɔ ji' -wεε ɔmɔ 'je nyɔ "juɔi nɔv, -wεε ɔ 'je ɔɔ' 'kmɔ 'e to 'de ε 'je nyɔ -tuu" seie-.

*Sesi 'bɔɔ- "dɔi Batime 'a "jri (Matie 20.29-34 ; Luiki 18.35-43)*

46 Sesi ke ɔɔ' klai" nynnuu nɪnɪε 'o Seriko. -Ta ɔɔa 'wɔa 'demu ε, nyiɔ -kwe- de, 'bo mɔ Time 'a "ju Batime, -doα" a, ɔ -tee i 'bo -je doun" ɔɔ jea -srɔ.

47 Ka Sesi -wɔa Nasaretɪ a -sia' ɔ 'wɔɔn 'sɔ ɔɔ weε' ɔ o, ɔ 'na : Dafidɪ 'a "Ju Sesi, -ɪn -je 'ma wεε- 'de !

48 Nyɔ 'a -ta -tuu" a 'wɔɔ wlu "jru -wεε ɔ 'e wɔn 'mu. 'Kaa ɔɔ kpa wlu "jei ɔɔ jea "wɔ ke'wle ɔ 'na : Dafidɪ 'a "Ju, -ɪn -je 'ma wεε- !

49 'Sɔ Sesi nɪna i, ɔ 'na : Ao 'dɔ ! 'Sɔ ɔɔ 'da "dɔi mε, ɔɔ 'na : -ɪn -duo" 'kpi 'ɔn -too", -ɪn -je mu la ɔɔ 'da -ɔn -ε !

50 'Sɔ ɔ -fii" ɔɔ' flae' -mε, ɔ -pliin" ɔ sɔn 'ɔn 'ε, ɔ jɪε 'e Sesi o.

51 Sesi "dua wlu 'ɔn ε, ɔ 'na : De -ɪn -nɪε "i 'ɪn 'je -ɔn "jrui nɔ ε- ? 'Dɔi 'na : 'ɪn "bo, -ɪn -nɔε 'ma "jri 'je 'bai- 'ɪn 'je i 'je.

52 'De Sesi 'na : -ɪn mu, -ma de -kwɪl" -tea' 'pɔv -ɔn -ε. 'Bo ε 'srɪ ɔɔ' "jri 'je 'bai-, ɔɔ jea i 'je -wεε ɔ bla 'o Sesi 'de.

### 11

*Sesi pa 'bo Selisalem*

*(Matie 21.1-11 ; Luiki 19.28-40 ; San 12.12-19)*

1 -Ta ɔɔa "kɔɔan Selisalem -kwɔɔ i, 'de Befae ke Betani -pɔn", 'de olift-crɔ "kpei ε, Sesi dboε ɔɔ' klai" nynnuu 'sɔɔn, ɔ 'na :

2 Ao mu 'e -kwɔɔ -nɪε 'e nya 'di. -Bo aɔa sea -kwɔɔ i "si ε, aɔa muε soofaeju due' -mɔɔa i 'jea'. Nyɔ jɔɔ' se ε "kpei -te due'. Ao kain ε, ao 'je ε 'ɔn ja -ta.

3 -Bo nyɔ -tee' aɔpɔ i 'de ɔ 'na deε-tɪ aɔa nɔ kan' a- ? -Mε ao wlu ao 'na Tɔ'bo -nɪε "i. ɔɔ mu ε -jei" pɔoa, ε 'je 'nɔ ji kaan.

4 ɔɔ mu ε, ɔɔ jeε soofae' ju 'mε 'de -gbu" due' "wɔɔn, ε mɔɔε i 'de "kpaε' 'bo -je -wɔɔn". ɔɔ kain ε'.

5 Nyɔ -nɪa 'mɔa- 'a jɔv' wlu ɔɔpɔ -pee ɔɔ 'na : Deε aɔa nɔ kan' a- ? 'De deε -tɪ aɔa kain soofae' ju i ε- ?

6 Ka Sesi "sia 'nynɪ, 'ka klai" nynnuu 'da ɔɔpɔ -pee. 'Sɔ ɔɔ "taie ɔɔpɔ "i, ɔɔ je mu.

7 ɔɔ ja Sesi soofae' ju, ɔɔ sɔεε ɔɔa' 'ɔn paadi' 'kpei, -wεε ɔ 'je "kpei, ɔ -tei.

8 Nyu -tuu" sroε uba' unpaadi -je woi, nyu jru' cen -paa' win -kle' "kpei- -wee υυ po ι -je woi.

9 Nyu -koan 'e Sesi "juoi ke nyu -koan 'e o 'de ke, uba wee o o, υυ 'na : Osana ! ε 'de me -ni : -Kai' 'mate ! "Diwan kpun nyo -o jia 'de Tu'bo 'a 'nyni 'un ε !

10 Tu'bo' hode -εε jia, -a "bo Dafidi 'a tu' hode, Kea 'a "diwan kpun ε ! -Kai' 'mate 'de javn 'di !

11 Sesi nynia 'bo Selisalem ε, o pa 'e Kea -gbu klaa' 'di, -wee di "klein -ta nuva 'de mu, o -gbun ι -wee' ja. Kwie a kpun a 'su ε, o ke o' klai' nynuu a -puue 'jo 'soon mue 'e Betani.

*Sesi se fiktū "buo ja jεε  
(Matie 21.18-19)*

12 Εε' -son' -stan', -ta Sesi ke o' klai" nynuu a 'wba Betani ε, 'mυε- ε nu Sesi 'me.

13 O tεεn o fiktū due' win "jia ja, o je ε i je. O mua, o mo 'na o 'jee "buo ja 'je -o 'de-, 'kaa o 'kpaa' 'bo ε -son ε, win 'a 'su mι o jεε-, de-nυε' εε' "buo po no" se nyni.

14 'Su Sesi "due wlu 'un o 'na : Εμε fiktū -ne, nyo jro' 'bo εε' "buo die 'bode ! De o' tmba 'mba- o' klai" nynuu 'woen.

*Sesi nυε no" diplevn i 'de Kea -gbu klaa' 'di  
(Matie 21.12-17 ; Luiki 19.45-48 ; San 2.13-22)*

15 'Bo -me 'de ε, υυ nynie Selisalem. Sesi pa 'e Kea -gbu klaa' 'di, 'su o -tee nyu -a plea di ke nyu -a -tīan' di 'de ε 'di inva' -pun". 'Wei fai' poonyu ke "pai plenyu 'a "kpa -ti ke o -gbi' -wee' 'jei-.

16 O' 'won nyo jro' o 'blee de "jru o' cen Kea -gbu klaa' 'di -tie".

17 -Wee o -te nyu de tooa' -pun' o 'na : Wlu -crīta' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ε 'naa : 'Ma -gbu" a mue nyu -wee' 'a Keabae-gbu nīa', 'kaa aorpυ mo nu ε "jri-gbu 'un.

18 'Sraa -saun klae' ke ke' wo-saun 'woan de -nīa 'mba- 'su εε' faun a nu υυpu 'me. Uba -pon Sesi 'a 'dba -ko i, de-nυε' wlu o 'tmba ke di o -sa wo ia "sie nyu -kwea de 'i.

19 -Fli bla 'su Sesi ke o' klai" nynuu 'wlu o -kwlo 'me.

*Kea -kwli" -teti  
(Matie 21.20-22)*

20 -Son' -stan' -klae' pεen -ta uba -sia', klai" nynuu 'jeeε fiktū -ne "jriε-. 'Kaa ε -sa jea' 'de "jei, ε je 'de εε' 'sun o nyni.

21 Piei poε de -nuva -kwlo o, 'su o wluε Sesi -pee o 'na : 'Ma detooi, -in -gbun fiktū -in -pooa -soo' o ε, ε -wee' je 'soε.

22 'Su Sesi "due wlu 'un, o 'tmυεε o' klai" nynuu o 'na : Ao -te' Kea -kwli" !

23 'Ma 'tmυεε aorpυ to' -ti, -bo ao -te' Kea -kwli' ε, ao 'bεε' ao 'je cru -ne -pee wlu, ao 'je nu : ε 'wlv -ta, ε 'je 'e tonie won 'kpa ! De ao -teea' i, 'ka εε mua nua' -bo ao se εε' pee i plee -wee ao 'je ε -kwli' -te' ε, aoa mue 'jea', ε 'je 'o nyni.

24 Εμε -ti 'ma 'tmυυ aorpυ, di "klein ao baea Kea -wee ao -teea' i ε, ka de εε 'kpa ao 'kwa, ao -te' ε -kwli" aoa mue εε' de tu 'jea' see ε 'e nuυε-.

25 'De -ta ao nīta baea' -bo ao 'blee nyo jro' 'dii -me ao -ko' o' de saun -wee ao "Bo -nīa 'e javn 'di 'je aoa' dīsaun -ko' -ke.

26 ('Kaa -bo ao se nyu 'a de saun -ko' ε, ao "Bo -nīa 'e javn 'di se aoa' dīsaun -ko' -ke.)

*-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wlv ε- ?  
(Matie 21.23-27 ; Luiki 20.1-8)*

27 Uυ 'boo- de υυ je Selisalem mu ke'wle. -Ta Sesi a naa i 'de Kea -gbu klaa' 'di ε, 'sraa -saun o, ke' wō-saun o, nyu -coun-wi" kpa 'de o -pun'.

28 Uυ -tee' o i υυ 'na : -Ta -in -sa "ikmaa' -ma jea di -ni nu ε- ?

29 Sesi wlu υυ -pee o 'na : 'In nīe "i 'un 'je aorpυ- de due' i -tee'-, -Bo ao -se "kpei ε, -ta 'ma "ikmaa' 'wlv a 'ma mue 'o 'a 'nyni 'sia'.

30 Nyu -dbo' San Batisti nyu "ni "jru pooa 'a- ? Kea -ae, -aee' nyio- ? Ao -se "kpei.

31 Uba' 'su -tee ba o -tooa' -pun' υυ 'na : -Bo -a -wlu -a -na Kea -dbo' o ε, o mue nua' deε-ti ao se de o 'tmba to' 'un 'je ε- ? 32 'De -bo -a -na nyio -dbo' o ε- ? Uba plee nyio'pu 'me, de-nυε' nyu -wee' a naa to' i υυ 'na San nīe Kea 'a weepoi 'a -ce" kpa -o.

33 'Su υυ wluε Sesi -pee υυ 'na : -A se ε juo-. 'De Sesi 'na : 'Mo -ke ε, -ta 'ma "ikmaa' a 'wlv a -wee 'ma nua di -ni ε, 'in se 'o 'a 'nyni "sii- -ke.

### 12

*-Busan dinyv sain 'a "i poo-ti  
(Matie 21.33-46 ; Luiki 20.9-19)*

1 Sesi a cen 'e "ipoo-ti 'un -wee o' tmυυ υυpu wlu -pee o 'na : "Ju due' mo -dba resen' -kle o ble -kleε 'de woi, -o -blu" -ta nyu 'jea resen 'un 'nmuu ε, -wee o po "miō-gbu due'. 'De o sie -busan dinyv o, -wee o mu 'duba'.

2 Resen' -sa no" nynia, o dbōε o' dbonvi due' 'de -busan dinyv o, -wee υυ 'je o' -ni resen' jo 'de -sa υυ 'je o "nyl.

3 'Kaa υυ kpun o' dbonvi no 'me, υυ blo' -wee υυ nu o i, υυ se o de jre' "nyl.

4 -Kle' jeī dbōε o' dbonvi jro' ke'wle. Uυ -sa -mo kpi "jrui -wee υυ -cree" o.

5 -Kle' jeī dbōε taan -no, υυ 'dba -mo 'me. 'Ka υυ nu o' dbonnyv -tuu'-tuu, υυ bla jru', υυ 'dba jru'.

6 Nyu due' koun -gbai' -sia -kle' jeī 'kwa a, εme -ni o' -ti kmaju. O mo o dbo de 'boo-

no' 'de ʊpʊ o. ɔ naa to' i ɔ 'na : ʊba mue ma 'ju 'a ni' -tea' see.

7 'Kaa -busan dinyo -nu 'tmʊɛ ba ʊb 'na : 'ju -jea 'ken kpa 'de nya ɔ ka. Ao 'nyɪ -a mu -a -je ɔ 'dba -wee -kle' 'je -a 'kwa sie-.

8 -Wɛɛ ʊb kɔn ɔ -cɛɛn'-, ʊb 'dbɔ, 'de ʊb -sa ɔɔ' 'ku 'bo -kle, ʊb ɔ ɛ 'kwa.

9 'De Sesi 'na : Aoa naa to' i 'ee, ka -kle' jei 'je nyɪ -nu 'a -ti' nu ɛ- ? ɔɔ mue jia', ɔ je -busan dinyo 'dba, -wee ɔ 'je ɔɔ' -kle' dbonnyɪ jrv' 'nyɪ.

10 Wlu -crɪa' -ta, ao see 'dii nuɔ ? ɛ 'naa :

"Soukpo -gbu" ponyɔ pooa sɔn i ɛ, ɛmɛ -sɛɛɛ "soukpo -cɛɛn'- 'bɪn.

11 Dɛ Tɔ'bo nɔa, ɛmɛ -nao. ɛ nmɔɔ -a 'di wɔn.

12 'Sɔ, Suifu-wi' 'a "jrujeɔn a -pon Sesi 'a kɔn -kɔ i, dɛ-nɔɛ' ʊb 'je kan' 'mɛ -ti' ɔ pooa 'i ɛ, ʊpʊ ɔɔ 'da. 'Kaa ʊba pleea nyɪ ɛ, ʊb sie ɔ 'mɔa- ʊb je mu.

*'Bluajei 'a -dɛɪnpɔ'*

*(Matie 22.15-22 ; Luiki 20.20-26)*

13 ʊb dɔɛ Fariseɛn jrv' ke Erodi 'a 'cɛ jrv' 'de Sesi o, -wee ʊb 'je ɔɔ' -cɛ' 'ɛ wlu 'a 'kle -pee -gba' 'de ʊb 'je ɔ "kpei kɔɔn-.

14 ʊb jia, ʊb 'na : Nyɪ dɛtɔɔi, -a -juo ka -ma -tmɔa to' -ti 'a 'sɔ 'mɛ. Nyɪ jrv' 'ɔ faɔn 'a nu -bɪn, dɛ-nɔɛ' -maa' -gbɔn nyɪ 'a 'bɛsɔn ja, 'kaa -ma tɔɔɛ nyɪ Kea 'a -jɛblɔ 'a -cɛ' 'kpa. -Aa -teeɛ' -mi i nyɪ 'bɛɛɛ' nyɪ 'je -dɛɪnpɔ' -sa, nyɪ 'je ɛ 'bluajei Sesaa 'nyɪ ? -A -st -ae, -aee' -a -bo i -saa ?

15 'Kaa Sesi juo ka ʊb pooa 'jri de 'mɛ, 'sɔ ɔ 'na : Dɛɛ-ti aɔa -gba' 'bɪn wlu 'a "kle -pee ɛ- ? Ao ja 'bɪn 'wɛiɔ due' kea' 'ɪn 'je ɛ 'je.

16 'Sɔ ʊb jɔ 'wɛiɔ due'. 'De Sesi -tee' ʊpʊ i ɔ 'na : Nyɪ -ble "jru kpa" -nɛ ke 'nyɪ -crɪa' -taa ? 'Sɔ ʊb 'na : 'Bluajei Sesaa -o.

17 Sesi wlu ʊpʊ -pee ɔ 'na : Dɛ -nɪa Sesaa 'a dɛ, ao 'nyɪ ɛ Sesaa, 'de dɛ -nɪa Kea 'a dɛ, ao 'nyɪ ɛ Kea o. 'Sɔ dɛ ɔ 'tmɔa ɛɛ' tai' "maa ʊpʊ 'mɛ.

*'Mɛɔn 'a "kunyɔɔ' sɔn -ti*

*(Matie 22.23-33 ; Luiki 20.27-40)*

18 Sadiseɛn jrv' jɛ 'de Sesi o. 'De see ɛ, Sadiseɛn-wi' 'na "kunyɔɔ' sɔn-ti se to' nɪ. ʊb -teeɛ' Sesi i ka ʊb 'na :

19 Nyɪ dɛtɔɔi, Moisi 'crɪɛ ke' -nɛ ɔ je -a -nyɪ', ɛ 'naa : -Bo "junmɔu due' 'ble 'nyɔɔ -wee ɔ ke ʊ se "ju 'wɔb 'de ɔ 'je 'mɛ ɛ, ɔɔ' 'dei "duo -tɔɔn" 'nyɔɔ -sia ɔɔ' 'ke ʊ se 'je 'nyɪnuu- 'wɔb 'de ɔɔ' -fein' -mɛa -pee.

20 'Kaa -a -jee dɛ'dinmai -mɛ' 'sɔn. -Jo -saa 'i 'blea 'nyɔɔ, ɔ se "ju 'wɔb, ɔ je 'mɛ.

21 ɔɔ' -tɔɔn" 'nyɔɔ -sia ɔɔ' 'dei "duo ʊ 'bɪn 'ɛ. 'Kaa ɔ ke ʊ se "ju 'wɔb -ke, ɔ je 'mɛ. Dɛ due' -nɛ mɛ -nɔɔɛ taan -nɔ "jrii -ke.

22 Nyɪ -nɪa -mɛ" 'sɔn ʊ jia 'kwa i ɛ, ʊba' due' kɔn -gbai' ke ʊ se "ju 'wɔb ʊb -wee' je

'mɛ. ʊb -wee' 'wɔb 'kɔm kɔɔn-, -wee ʊmɔ 'mɛ -ke.

23 -Sɔntɪ nyɪ a mua "kunyɔɔ' sɔan' a, -wee nyɪ -mɛa -wee' 'jea 'kɔm de ji ɛ, nyɪ ʊ 'je "bli 'ti -gbo' ɛ- ? Nyɪ -nɪa -mɛ" 'sɔn -wee' 'ble ʊ 'nyɔɔ' 'bɪn.

24 'De Sesi 'na : Ka aɔa "maa aɔa' -cɛ" tai' aɔ se ɛ juo- ? Aɔa' 'wɔn Kea 'a wlu -crɪa' 'mii, 'de aɔa' 'wɔn Kea 'a "ikmaa' 'dei ?

25 'Kɛ -nɛ -cɛɛn'-, -bo nyɪ sɔn "kunyɔɔ', -mɛ "nyɪnuɪmai ke 'nyɪnɔkpaɛ 'a ba "blitia' -kwɛ', 'kaa ka Kea 'a "soa-wi" nɪa 'de jaɔn 'di ɛ, 'ka ʊba mu nɪa'.

26 'De dɛ -nɪa -ɪn -mɛ -wee -ɪn -sɔn "kunyɔɔ' -ti' 'bɪn ɛ, dɛ -crɪa' 'de Moisi 'a 'sɛɛ 'di 'de "wi-gbau' 'a -ti' 'bɪn, aɔ se ɛ 'dii nu duee' ? Kea wluɛ Moisi -pee ɛ 'naa : 'ɪn nɪɛ Abllaam 'a Kea, Isaaki 'a Kea, Sakɔbɔ 'a Kea.

27 -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ Kea nɪɛ nyɪ -nɪa 'kɔm 'a Kea -o, ɛ se 'mɛɔn 'a Kea nɪ-. Dɛ aɔ -sia' 'i -gblein' -wee -ɛɛ tai' "maa aɔpɔ-, ɛmɛ -nao.

*Kɛ'ɛ "jruoɔ*

*(Matie 22.34-40 ; Luiki 10.25-28)*

28 -Ta ʊba 'tmɔɛ ɛ, kɛ' wɔ-sai due' a pɔɛ doun' o. -Ta ɔ 'jea kan' ka Sesi -sa -ti' ʊpʊ -tee' ɔ i wɔ ka -cɔɔn' ka 'sɔ ɛ, ɔ 'kpa ɔ -pɔn" -wee ɔ -tee' ɔ i ɔ 'na : Kɛ' -wee' "klein 'a "jruoɔ' 'de ɛ- ?

29 'De Sesi 'na : Kɛ'ɛ "jruoɔ' ɔ "i-saa' -nɛ ka : -ɪn -te' doun" Israɛ, -aa Tɔ'bo klaa" Kea 'a 'sɔ mɛ -nɪ Tɔ'bo.

30 -ɪn -kma -ma Tɔ'bo Kea 'a -ti' 'de -ma pee -wee' o, 'de -ma -suu -wee' 'bɪn, 'de -ma to' -wee' 'bɪn, 'de -ma 'kpi -wee' 'bɪn.

31 'De kɛ'ɛ 'sɔɔn -nɛ ka : -ɪn -kma -ma -ponyɔɔ' ɔ -ti' ka -ɪn -kma -ma -cɛ' 'ɛ -ti' ɛ. Kɛ' -jea "i 'bɛ ɛ -jea kɛ' 'sɔɔn -nɪa 'mɔa -sii ɛ, ɛ se nɪ-.

32 'Demɔ ke' wɔ-sai "duo wlu 'bɪn 'de Sesi -pee ɔ 'na : 'Kɛ nɪ -cɛɛn'-, nyɪ dɛtɔɔi, -ɪn -tmɔɛ to' -ti Tɔ'bo klaa" 'a 'sɔ -nɪ Kea, -kea' -jɛɛ' se 'e de nɪ-.

33 Nyɪ 'je Kea 'a -ti' kma -o 'de ɔɔ' pee -wee' "klein o, 'de ɔɔ' to' -wee' "klein 'bɪn, 'de ɔɔ' 'kpi -wee' "klein 'bɪn, -wee ɔ 'je ɔ -ponyɔɔ' ɔ -ti' kma ka ɔ kma ɔɔ' -cɛ' 'ɛ -ti' ɛ. ɛ "paa' ɛ je nmi "klein nyɪ a pɔa "jri ɔɔ "nyɪa Kea ke 'sraa- "klein nyɪ a -sa' ɔɔ "nyɪ ɛ -sii.

34 Sesi 'jea kan' ka ɔ pɔa -ti' wɔn o 'de to' 'dɪnta' 'bɪn ɛ, ɔ 'na : -ɪn se Kea 'a tu' 'bo-kwɔ ɔ tɛɛn-.

ɛ 'wɔba 'o mu ɛ, nyɪ -wee' a pleɛ ɔɔ' i -teea' mɛ 'bode.

*Nyɔ -ɔɔ "Ju Klisi nɪ ɛ- ?*

*(Matie 22.41-46 ; Luiki 20.41-44)*

35 -Ta Sesi a tɔɔa nyɪ dɛ 'de Kea -gbu klaa' 'di ɛ, 'bɔmɔ ɔ -tee' ʊpʊ dɛ due' i, ɔ 'na : Kɛ nu -wee kɛ' wɔ-saun a 'daa- Kea 'a 'o-tei Dafidi' 'a "ju ɛ- ?

<sup>36</sup> Dafidi mo 'o -ce", Kea 'a -Suu po o -je o e, o wlu' ka :

Tu'bo wlu'e 'ma Tu'bo -pee, e 'naa : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamau 'in 'je -ma tunyu 'de -in bu -son -tu".

<sup>37</sup> Dafidi mo 'o -ce" e 'daa- Kea 'a 'o-tei Tu'bo. Ka o nu oo' "ju nusun 'ja a- ?

*Sesi -saa nyu fen' 'de ke' wo-savn 'a -t' 'bn*

*(Matie 23.1-36 ; Luiki 20.45-47)*

Sesi 'a wlu doin" o poa' a nu'e nyu -tuu" -kwea de 'ton.

<sup>38</sup> Nyu oo tooa de, o wlu'e uupu -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" e -t' 'de ke' wo-savn 'a -t' 'bn. -In -paa "bai -toon 'bn -wee -in -na i 'de nyu -wee' po -un 'jewlu o "kpa'e' woi eme uua -pon.

<sup>39</sup> "Kpa-ti klae" -nra Kea -ghi 'dii o, -tein 'doo -nra -ko' -son i mu uupu a -pon i.

<sup>40</sup> Uua -sa' -tion" nynokpae' di 'kwa i. 'Kaa uua 'jee nyu 'sre i pooa' 'a "dia, baewlu "tie uupu won 'di foo" 'bn. 'De ee' -t' 'bn e, uua' 'pee a mu'e 'ikmaa'.

*-Tion" nyu'o nra" wei' jo-*

*(Luiki 21.1-4)*

<sup>41</sup> Sesi -koa' nyu de tooa' 'su e, o -tee i 'bo 'we- 'di pode -pun", -wee ka nyu a nua 'e 'wei poson oo -gbun" e ja. "Wliijejun 'a -ta -tuu" a pos 'e 'wei -tuu".

<sup>42</sup> 'Bomoo -tion" nynokpao' due' -sea' de 'ble jii-, -wee u po 'e 'weijo mu' 'soon, -bo i bee o -wee i nu -suujo 'o too 'a too.

<sup>43</sup> 'Su Sesi 'da oo' klai" nynuu o 'na : 'Ma 'tmu'e aorp to' -ti, -tion" nynokpao' nra" a 'dba -ta, de u poa 'e 'wei 'dipode 'di e, e -tiei", e je de u -wee' "klein poa 'e -sii,

<sup>44</sup> de-nue' 'wei -sila uupu i e, umi su po 'e, 'kaa umu se de jre' 'ble u' nra" wei' jo- u -tea' -kwlh" e, eme u to 'e.

### 13

*Sesi 'tmue Kea -gbu klaa' 'a 'jei -gba' -ti*  
*(Matie 24.1-2 ; Luiki 21.5-6)*

<sup>1</sup> -Ta Sesi a 'wlu'a 'de Kea -gbu klaa' 'di oo "sia "kpa'e' e, oo' klai" nynuu 'a due' wlu o -pee, o 'na : 'Ma detoo-, -gbun 'no, "soikpi -i poa -gbu" klaa' -ni -in -gbun ia' "jriinmason ja kea' !

<sup>2</sup> 'Su Sesi 'na : -Ma -je -ghi" klae" -ni 'mee, i -wee' a mu'e blua' ia' "sou se "sou "kpei siei.

*'kmv 'a -kwe-ti*

*(Matie 24.3-14 ; Luiki 21.7-19)*

<sup>3</sup> -Wee o 'ja 'e olifie cru "kpei, o -tei 'de o to Kea -gbu klaa" 'jua "i. 'Su Piei o, Saki o, San o, Ancre, blo "jru -pun", -wee u -tee' o i, u 'na :

<sup>4</sup> -In -tmuv' -avn ke blaa no" -m' 'a di tu 'je nuu e-, de -jee -to ka ia mua 'o nynia' a- ?

<sup>5</sup> 'Su Sesi -tee uupu 'tmua' -pun", o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" e -t' nyu jro' je ao 'sre ipoo-.

<sup>6</sup> Nyu -tuu" a mu'e 'ma 'nyu "jru -tea' u 'je ji, uua' jro' 'e nu : 'Mo -ni Kea 'a 'o -tei, 'mo -ni Kea 'a 'o -tei. 'Kamoo uua mu nua' 'su u 'je nyu -tuu' 'sre ipoo-.

<sup>7</sup> -Bo aoa sea tu 'a 'nyu 'won o, -bo aoa sea tu 'a -cruen" 'won o, de 'bo ao 'dii waa. Ee' de tu 'je nuu-e- o see. 'Kaa -me se 'blua 'a -kwe- no" ni ke.

<sup>8</sup> nyio 'o kpe jru' a mu'e u -ponyo o -foan', 'blua 'a blo' won jre' e mu'e e -poblua o -foan'. 'Blua- a mu'e crea' di 'mii, 'mu'e- e mu'e jia'. Ka "i-saa -gbaan -di a kpon a 'nynokpao' -kwlw e, 'ka ia mu nyu -kwlw kpon 'a.

<sup>9</sup> 'Kaa aorp mo e, ao -tu" aoa' -ce" e -t'. Nyu a mu'e ao "kuan poa' 'de 'pee 'wlu -ghi 'dii. Nyu a mu'e ao blaa' 'de "jru' k'uin-ghi 'dii. De ao ke 'ma na 'de ee' -t' 'bn e, aoa mu'e 'blvajun ke tu'bo -wi" 'juoi mua' -wee ao 'je 'ma -t' 'a -ta 'jeun ni-.

<sup>10</sup> 'Kaa -poia" -t' 'je 'tmu'e -o tein" 'de nyio 'o kpe -wee' -pee.

<sup>11</sup> 'De -bo nyu nyaa aorp- i -wee o 'je ao 'pee 'bn kpa a, ao 'bo de ao 'jea 'tmu 'a -soon -tu" e. -Bo ao nyu 'e e, -me de -ee mua aorp 'bn jia' a, ao 'tmue. De aoa mua 'tmua' e se 'de aoa' -ce" 'bn 'wlu, 'de Kea 'a -Suu 'bn 'de e 'je 'wlu.

<sup>12</sup> Nyu jru' a mu'e uua' -ce" 'kpa 'a de'di 'de toa' -wee nyu 'je uupu 'dba. 'Ka "nynuu- "bo -wi" a mu uupu "nynuu- nua' -ke. "Nynuu- jru' a mu'e uupu "bo -wi" o -foan' -ke, u 'je uupu 'dba.

<sup>13</sup> De ao nra 'ma 'ce 'de ee' -t' 'bn e, nyu -wee' "klein a mu'e aorp 'bn 'nyea'. 'Kaa nyu -o sea "jru -jei" -saa mamau, -wee -o mua -o nynia, omo -je 'pu.

*Nyu stin'- kpuvndi*

*(Matie 24.15-28 ; Luiki 21.20-24)*

<sup>14</sup> -Bo ao 'je desavn 'a ma" -ee kpuv n a nyu stin'-, -wee e -te -ta e sea "i kon e, -me nyu -oo -sroa' 'e 'sbe 'dii 'won e 'miin-. 'Su -me nyu -nra 'de Suide ple u 'je cru 'dii mu.

<sup>15</sup> Nyu -wlu a o -gbein" -wee -o mua "kpa'e, -me o 'bo 'de jie o 'bo oo' 'bleed' 'bn "duo -ko i -pon'.

<sup>16</sup> 'De nyu -oo mua 'de -kle nra', o 'bo de "biie, o 'bo oo' 'unpaadt 'bn "dua' mu'e.

<sup>17</sup> 'Nynokpae' -a mua "kwi 'blea' ke -ju -uua mua "nynuu- -kwlh" 'blea' 'de ee' no" tu 'di e, -wi" -mu a mu'e uua' -ce" won 'jea' !

<sup>18</sup> Ao bae Kea -wee ia' di tu 'bo nuu' dee' 'a ji no",

<sup>19</sup> de-nue' 'kle -a mua jia' 'de ee' no" tu 'di e, ee mu'e "ikmaa' e 'je 'kle -wee' -sii. De -wlu'a 'de 'blua 'a -gbu -tee no" o, -ta Kea

nva dt -wee' "klein ε, -wee -ε -jεεa kaanwt ε, nyo se εε' kle tu 'je ke due' 'de nyo se ε 'bεε- o 'je ε 'kle jre' 'i poo- 'de nya.

20 -Bo Tu"bo se ia' w' tu "i "kuvan- 'de ε, -mε nyo jro' se 'pu'. 'Kaa nyo ε 'da -wee -vυ -jea εε' nyo nι ε, 'de vυa' -t' 'vυ mε ε "kuvan- ia' w' tu "i.

21 -Bo nyo jro' wlu 'de ao -pee ka o 'na : Ao -gbvυ 'no, Kea 'a 'o -tei nιε -ta, 'de o nιε 'no, ao 'bo ε tō' 'vυ 'jεε,

22 δε-nυε' nyo -vυa -daa' vυa' -ce" Kea 'a 'o -tevυ ke wlu 'kwajaavυ a mυε jia'. Uva mυε jrii' klae' klae nva' -ι -bεε' mō 'de- ι -je nyo -vυa naa Kea 'a -jei" ka -cōvυ' ka 'a "jru -jei" -saa.

23 Aopυ- mō ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t'ι. 'In sie nō" nya 'vυ je ao dt -nιa 'mυa 'a -t'ι' 'tmυv-, -wee ao 'jι juo-.

*nyio 'o "Ju 'a dejisvυ  
(Matie 24.29-31 ; Luiκt 21.25-28)*

24 Εε' noi" ε, -bo 'kle 'wlv 'o -jei" ε, 'jrv a mυε 'jri 'mυa', 'cv se fain 'bode.

25 Cv-stvυ a mυε 'jei 'wlv a 'je blυ, -wee "ikmadi -nιa 'e javυ 'di 'je ι -svυa'- -wee ι 'je -tevυ 'wlv.

26 -Wee nyo 'je nyio 'o "Ju "jriε- 'jee-, o 'je jι 'bo bue" "kpei, o ke o' "ikmaa' ke o' 'nyvι 'wlv a' ke-.

27 O mυε o' "soa-wi" dboa' 'de 'blva 'a 'fō -nyiiε -wee' o, -wee vυ 'je nyo Kea -sa 'o 'jrui 'kvυ-, de -mυa' -ε -jεεa -ta 'blva- ke javυ "tia a.

28 De ti a tōa nyo ε, ao sie "jriε- o : -Bo ti 'a 'dae a sea tōa ε ι 'je wvυ deε -tuu" -ε -o. -Mε ka -kua" sea o tεεv- ao juε.

29 'Kamo -bo aoa sea dt -nιa 'mυa- ι 'je ia sea nυε ε, -mε ka nyio 'o "ju 'a jι nō" "kuvan- ι -wee o nιa 'o -gbeivυ" -jei" ε, ao 'jι juo -ke.

30 'Ma 'tmυε aopυ tō' -tι : Nyo -nιa 'kmυ kaan 'a jrv' se 'mei dt -nιa 'mυa- 'je nyvι.

31 Javυ ke 'blva- a mυε -sia', 'kaa 'ma wlv se -sii 'no 'kmυ.

*Kea due' kouv -gbai' mε -juo 'blva 'a -kwe- nō"*

*(Matie 24.36-44)*

32 Nyo se εε' 'wι ke εε' nō" juo, Kea 'a "soa-wi" -nιa 'de javυ 'di foo" 'sv se ε juo-, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa se ε juo-, Kea due' kouv -gbai' mε -juo ε.

33 Ao 'bo ι "maεεε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t'ι, δε-nυε' nō" -ε 'di εε' de tu a mυa nυva' ao seε juo-.

34 Ka -gbυ" jeι 'a 'dvυa' mυa' nιa, 'ka εε mu nιa'. O sie o' -gbυ" o' dbonvυvυ o, o -gble' ε vυpυ dbo "jrii due 'due, -wee o 'tmυv- -gbυ" ifυoi o 'na : -In -te "jriε- "i.

35 Ao -te "jriε- "i 'ja, δε-nυε' nō" -gbυ" jeι 'jea de jι ε, ao se ε juo-. Ε 'beεε' ε 'je -kwie" ka nι-, ε 'je -too' -kwea nι-, ε 'je svυ" 'a -sro' nō" nι-, ε 'je -klae" pεεε nι-.

36 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t'ι, ao je "nyio' nι -wee o' 'dejia' je aopυ "jru -tiie'-.

37 De 'ma 'tmυva aopυ- -ta, 'ma 'tmυε 'de nyo -wee' "klein -pee : Ao -te "jriε- "i !

### 14

*"Jrujevυ-wi" a pa Sesi 'a jaa"*

*(Matie 26.1-5 ; Luiκt 22.1-2 ; San 11.45-53)*

1 Kvōvκwla' 'wlv -kō ke -kō' jre' nyo a 'daa- -di'pεvυ -sea' -pυvυ" 'a -kō' ke ia' 'wι sie 'svōvυ. 'Sv 'sraa -savυ 'a klae' ke ke' wō-savυ a -pōvυ Sesi 'a kvυvυ -kō ι 'sre' 'vυ, -wee vυ 'je o 'dva.

2 Vb 'tmυεε ba vυ 'na : -A -bo ε nυε 'bo -kō' -svōvυ -wee -kli je 'kpa.

*'Nynōkpaο' due' 'cniie -dai'klōni "i 'de Sesi 'jru*

*(Matie 26.6-13 ; San 12.1-8)*

3 Sesi nιε 'o Betani, 'de -tee' dii Simō o -gbυ". -Ta o -teea ι o nιa δε dia' a, "junynōkpaο' due' pa -gbυ". V 'bleε kmaa -dai'klōni 'o -svōε due'. Εε' -svōε tu ε, "sou 'dōε -nυε' -εε 'nyvι nι albatrι. -Dai'klōni -nιa 'e ε 'di ε, εε' 'nyvι -nι naadi. ε ke de jre' se o bee-, εε' svōvυ kma'. V cιεvυ -cυvυ" 'wōivυ, -wee vυ 'cniie ε "i 'bo Sesi 'jru.

4 Nyo -nιa 'e -gbυ" 'di 'a jrv' 'kpa 'cεvυ vυ 'na : De -ble -dai'klō -nε -mε 'ε ι dooa' kan' a- ?

5 'De -mε 'kamō nyo 'beεε' nyo 'je ε ple 'wei 'a kwla mεεo'- . -Wee nyo 'je ε nιa" nyo "nyvι. 'Sv vυa -ce' "junynōkpaο' -nυ "bli.

6 'Sv Sesi wlv' o 'na : Ao 'wlv vυ -pυvυ". Deε -tι aoa kvυvυ vυ -kwlv εε- ? De vυ nva 'de 'ma -t'ι' 'vυn ε, ε nmo "i, ε nιε 'ma "jrii nυ ka-,

7 δε-nυε' ao ke nιa" nyo -wι" a mυε ι -tea' 'wι -wee' 'di. -Sontι ao nιε "i ε, ao 'beεε' ao 'je vυpυ 'dōε "jrii nυ, 'kaa 'mō ke ao se ι -tei 'de 'wι -wee' 'di.

8 De vυ 'bεεa kwa ι εmε vυ nva 'o. V 'wla 'vυn -dai'klō "jru -we-. V sie 'ma inmae nō" nya, vυ je 'vυn -pεε.

9 'Ma 'tmυεε aopυ tō' -tι : -ta "o -ta nyo a mυa -pōia" wlv 'tmυa' 'de 'blva- "kpei ε, nyo a mυε "junynōkpaο' -nυ 'a -t'ι' -kwlv o poa', δε vυ nva nyo 'je ε 'tmυ.

*Suida -nιei" o 'je Sesi ple*

*(Matie 26.14-16 ; Luiκt 22.3-6)*

10 Suida Isikario, -o -nιa 'e klai" nyvυvυ -nιa -puue 'jo 'svōvυ "klu, mυε 'de 'sraa -savυ 'a klae' -wi" o, o 'na o 'je Sesi ple 'de vυpυ 'kwa.

11 Vb 'wōavυ wlv -nε 'de Suida 'wōvυ ε, ε 'bleε vυpυ 'a 'mυa-. Vb cεvυ wlv -tie", vυ 'na vυ 'je o 'wei "nyvι. 'Sv Suida a -pōvυ Sesi 'a kvυvυ -kō ι -wee o 'je o 'de vυpυ 'kwa -tu".

Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu die ɔɔ' de'boɔdiide

(Matie 26.17-25 ; Luiki 22.7-14, 21-23 ; San 13.21-30)

12 -Di'pen -sea' -pun" εε' -kɔ'ɔ' "i-saawɔ o ε, ɔɔa a -saa' 'blae-tɔe -sraa -wee ɔɔa -tu" kɔɔnkwla' wlv -kɔ. Eε' 'wɔ tu 'di ε, Sesi 'a klai" nynuu -tee' ɔ i ɔɔ 'na : -Ta -in -ni" -a -je -ma -kɔ' diide pii ε- ?

13 'Bomɔ Sesi dboo ɔɔa' 'sɔɔn, 'de ɔ 'na : Ao mu 'e -kwlo. Ao ke "ju due' -a -mu -gbɔɔan' ɔ 'e "nibi "kpei po-. Ao bla 'bo ɔ 'de.

14 -Gbu" ɔɔ mua 'di paa' a, ao 'tmɔɔ εε' jei ao 'na : -Aa detɔɔi' naa : -Gbu" 'a wɔn -jewe- -ε 'di 'in ke 'ma klai" nynuu 'je -kɔ' diide dii ε- ?

15 'Sɔ ɔɔ muε ao -gbu" 'a wɔn klaa' due' -nta 'e "jei tɔɔa'. Di -wee' pɔɔε kpoi" 'de ε 'di sese. 'Demɔ ao 'je -aa diidi pii-

16 Klai" nynuu mua 'de -kwlo ε, ɔɔ jεε di -wee' 'mε ka Sesi 'sia ia' 'nyni ε, -wεε ɔɔ pi -kɔ' ɔ diidi.

17 -Fli 'wlaa 'sɔ, Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -nta -puue 'jɔ' 'sɔɔn -wee' 'ji'.

18 -Ta ɔɔ nɔa de dia' a, Sesi 'na : 'Ma 'tmɔɔε aɔɔp tɔ' -ti, aɔa' due' -ɔ -ke 'ma pɔa sɔn -tadue -ta a, ɔɔ muε 'ɔn plea'.

19 Klai" nynuu -wee' "kaεε 'jrii, ɔɔa -tee' ɔ i due 'due ɔɔ 'na : ε se 'mɔ ni 'de ! -Aee' 'mɔ -o ?

20 'De Sesi 'na : Ao -nta -puue 'jɔ' 'sɔɔn ε, aɔa' due' -ɔ -ke 'in nɔa -di'pen 'smaa' -ta -due -ta -o.

21 Tɔ' -o, 'de -crɔa' 'de nyiɔ' ɔ 'Ju 'a 'mε -ti 'ɔn 'je 'o nɔnia' -cεen-', 'kaa nɔɔ -ɔɔ mua ɔ 'e toa' a, ε nɔε 'nmia-ti -o' 'de ɔɔ' jei tu 'a -ti' 'ɔn ! ɔɔ' se 'kmɔ ji 'paa' 'de-

22 -Ta ɔɔ nɔa de dia' a, Sesi 'due -di'pen 'ɔn, ɔ pɔε εε' Kea 'se- -wee ɔ cɔen ε -tie" ɔ "nɔi ε ɔɔ' klai" nynuu, 'de ɔ 'na : Ao "duo ε 'ɔn, ao 'je ε di, ε nɔε 'ma ku -o.

23 -Wεε ɔ "duo nmɔ -saan 'a "pε 'ɔn, ɔ po Kea 'se-. 'De ɔ "nɔi ε ɔɔpɔ, -wεε ɔɔ -wee' "klein 'nεε.

24 'De Sesi wlu ɔɔpɔ -pee ɔ 'na : ε -nε nɔε 'ma nymɔ -o, dbεεde 'ε nymɔ -ε -wla i nyɔ -tuu" 'a -ti' ε.

25 'Ma 'tmɔɔ aɔɔp tɔ' -ti, 'in se nmɔ -saan 'nai 'bode mamaɔ 'sɔ 'in 'je εε' dee' -nε 'na 'de Kea 'a kεema' -kwlo 'di.

26 ε 'wlv a 'mva- a, ɔɔ -kɔ' Kea 'a 'nyni "i 'bεεdɔ blea' -weε ɔɔ mu 'de olifi-crɔ "kpei.

Sesi 'tmvε Piei 'a ɔɔ' wɔn -sa -ti

(Matie 26.31-35 ; Luiki 22.31-34 ; San 13.36-38)

27 ɔɔ nɔnia 'e crɔ "kpei 'sɔ ε, Sesi wlu' 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Ao -wee' "klein a muε 'ɔn 'bɔa', 'kamɔ wlu -crɔa' 'de 'ma -ti' 'ɔn 'da, ε 'na :

'Ma muε nɔ" di 'dei -tei 'dbaa', -weε 'blae -wee' 'je di 'mii -gbaa.

28 'De -bo 'in sɔn "kunyɔ' ε, 'ma muε ao "juɔi -sia' 'in 'je 'de Galile mu.

29 'Sɔ Piei 'na : -Bo nyɔ -wee' 'bɔ -ɔn mɔ 'de ε, 'mɔ se -ɔn 'bɔi.

30 Sesi 'na : 'Ma 'tmɔɔε -ɔn tɔ' -ti, 'de 'mav' 'wɔ 'di -sian a, nɔ" -ti sɔn" 'je -sro' kpe 'sɔɔn ε, -ma muε 'ɔn wɔn -sa 'a kpe taan.

31 'Kaa Piei 'nyε ε "kpei ke'wle ɔ 'na : -Bo -in -ke 'ma -a -je 'mε -tadue mɔ 'de ε, 'in se ε 'bεε- 'in 'je -ɔn wɔn -sa 'nɔ 'kmɔ. 'Kamɔ klai" nynuu -sia 'o -wee' "klein 'da -ke.

Sesi baεε Kea 'de Sεsemane

(Matie 26.36-46 ; Luiki 22.39-46)

32 ɔɔ 'wlv a 'mva- ɔɔ nɔnia -ta nyɔ a 'daa- Sεsemane ε, Sesi 'tmɔɔ ɔɔ' klai" nynuu ɔ 'na : Ao -te i -ta, 'ma muε baεa'.

33 -Wεε ɔ ke ɔɔ "duo Piei ke San ke Saki 'ɔn. -Wεε ɔ ke ɔɔ 'kɔn- 'o nɔa de-saan"- 'sɔ de -tee ɔɔ' 'dii waa' -pɔn", ɔɔ' pεε cɔn mlεun".

34 'De ɔ wlu ɔɔpɔ -pee ɔ 'na : 'In "kaεε "jrii "kɔkɔ. 'Ma pεε -sie' sro ε ε 'mεεa' jεε-. Ao sie -ta ao 'je "jrie- "i -te.

35 -Wεε ɔ 'kpa'a' 'de nɔa de-saan" ka, ɔ tba "jua- i 'bo 'blɔ, ɔ baε Kea -bo ε se ε 'bεε- ε 'je ɔ kuiwɔn 'je nɔ" -nε o tεen.

36 ɔ 'na : 'In "Bo, ε 'bεε- de -wee' 'mε, ε tεen 'ɔn 'kle 'je nɔ" -nε o. 'Kaa 'ma 'tɔn nɔ-ti 'bo nɔvε, εε' -ni mε -je nɔvε-.

37 ɔɔ jia de -mε ɔ jεε klai" nynuu "nyɔɔ. 'Sɔ ɔ 'na : Simɔ Piei, -ma -mɔv' ? -In se ε 'bεε- -in -je "nyɔɔ' mε i kɔpɔn kpe due' -wee' - ?

38 Ao -te "jrie- "i, ao baε Kea -weε ao je de-savn 'di blu. Nyiɔtɔ' -tee 'dɔε nɔa 'a kein"ke, 'kaa 'blɔku se 'e 'de i ku-

39 -Wεε ɔ tεen o ke'wle, ɔ po baε wlu due' -nε.

40 -Ta ɔɔ jia de -mε ɔ jεε ɔɔ' klai" nynuu "nyɔɔ' ke'wle, de-nɔvε' ɔɔa' "jri kɔε kwa. 'Sɔ de ɔɔ 'je ɔ -pee 'tmɔɔ, ε se ni-

41 ɔ jia de kpe taan -nε ε, ɔ 'na : Ao -tee i ke aɔa jea 'mɔv' ? ε sie kan' ! Nɔ" nyni' -wε-. Ao -gbɔn 'nɔ, nyiɔ' ɔ 'Ju a jie 'de de-savnɔvɔn 'kwa -tuu" 'a.

42 Ao sɔn 'ɔn, -a -je mu ! "Ju plea' 'ɔn, ɔ ka -ta !

Sesi kɔpɔn 'ε

(Matie 26.47-56 ; Luiki 22.47-53 ; San 18.3-12)

43 Sesi sie wlv a 'sɔ Suida -ɔ -tuu" a klai" nynuu -puue 'jɔ' 'sɔɔn je i 'si. ɔ ke nyɔ -tuu" 'ji' -ɔɔ -ble -cni ke tu ti ke. 'Sraa -savn klae" ke kε' wɔ-savn ke nyɔ-cɔn' -wi" -dbɔ' ɔɔpɔ -weε ɔɔ 'je Sesi kɔn.

44 Suida -ɔɔ plea Sesi ε, ɔ tɔɔ nyɔ -ke ɔ jia de jre' -bo ɔ nɔ -weε ɔɔ 'je Sesi "jrie o sie, ɔ 'na : "Ju 'ma mua -kwlv" -gblea' 'tεε ε, ɔmɔ -nao. Ao kɔn ɔ -bo aɔa se ɔ kpa 'ja a, -mε ao sie ɔ "jrie- o !

45 Suida nynia, o 'kpa Sesi -pun' o 'na : 'Ma detsoi ! 'Su o blu o 'kpei o -gblee o -kwli".

46 Nyu -sia 'o 'wla 'e Sesi "kpei, uo kpon 'o.

47 'Su oo' klai" nynuu -nia 'mua 'a due' -sa oo' -cne kpla, o pooe 'sraa -sai klaa' 'a dbonvi, o cen o doun" 'jru.

48 Sesi "dua wlu 'un 'de nyu -jio' kpan' -pee o 'na : Ao 'blee -cni ke tu tii -wee aoa ji 'un kpan', e -ko' -na 'in nie 'ku 'dbai -o.

49 'Wi -wee' "klein 'di 'in ke ao nie -tadue, 'ma jea ao de too 'de Kea -gbu klaa' 'di, ao se 'un kpon 'bo -mo. 'Kaa e nve' kaan -wee Kea 'a wlu -cruta' 'je 'o nnyi.

50 O 'da kan' 'su klai" nynuu -wee' 'wlu o 'de 'me, uo -wee' 'kpa 'kwli 'dii.

51 -Kooa" i -too due' -o -wla tae' plu 'a 'su 'kpei, mo -bla 'o Sesi 'de. Nyu a ji o kpon 'a -ke 'su e,

52 o nyla tae' kui oo' "kpaan 'kpa 'kwla.

*Sesi 'de -gbajevn klae' "juoi*

(Matie 26.57-68 ; Luiki 22.54-55, 63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

53 Uo kpa Sesi 'de 'sraa -saun klae" 'juoi. 'Bomo 'sraa -saun 'a klae' -wee' -ke nyu-coun' -wi" ke ke' wo-saun -wee' 'kuen 'jru.

54 Piei a bla Sesi bu -ko o i mamau 'su o ke o je 'e 'sraa -sai klaa' o -gbu' pa. 'Bomo o -te i 'de 'soa-wi" 'klu, -wee oo' 'wooa ne.

55 'Sraa -saun 'a 'jruevn ke -gbajevn -wee' -kuan' 'jru a -pon uo 'je Sesi -ti' 'kpei bla -wee uo 'je oo' 'me -ti wlu "kpei 'bEE-. 'Kaa uo se de jre' 'je.

56 Nyu -tuu"-tuu a -tuu" e Sesi si -ti "kpei-, 'kaa uua' 'su 'a wlu 'a kpon ba.

57 'Bomo uua' jru' son 'un, -wee uo 'nuo si -ti -ne 'kpei- uo 'na :

58 -A -won oo' wlu 'me. O 'na : 'Ma mue Kea -gbu klaa' nyio poa -ta "jei- gbaa', -wee 'de 'wi taan 'di e, 'in 'je ee' -je nyio 'o sun sea "i bla po.

59 'Kaa 'bo -me' "kpei ke'wle e, uupu a' wlu 'a kpon ba.

60 'Bomo 'sraa -sai klaa' soon 'un 'de nyu -wee' "klein 'juoi, o -tee' Sesi i, o 'na : Di -tia ka nyu -nu a bla -un "kpei -ta -in se e 'bEE- -un -je de jre' "kpei -sa mo -wee' 'suu ?

61 'Kaa Sesi se de jre' 'tmu. 'Su 'sraa -sai klaa' -sa de o -tee' o i, o 'na : -In -nie Klist "diwan Kea 'a 'o -te ju -oo ?

62 'De Sesi 'na : Kun, eme 'in ni-. 'Bo -me 'de e, aoa mue nyio 'o "Ju 'jea, o 'je i -te 'de "ikma Kea 'a dianfo o. Aoa mue o "jrie- 'jeea' ke'wle o 'e de ji 'de jaun -kwlu 'bo bue" "kpei.

63 'Su 'sraa -sai klaa' 'faee oo' 'unpaadi i, 'de o 'na : De -EE -ti' 'a -ta 'jevn jru' -aa -pon i ke'wle e- ?

64 Ka o toa Kea won o aoa' -ce' 'kpa 'jee e -we-, ka aoa naa to' i e- ?

Uo -wee' "klein cen o won "kpei uo 'na : O 'je 'me -o !

65 Uua' jru' -te o ton "jri wlaan' -pun". Uo blo de 'jri, -wee uo tbo kpiin, 'de uo 'na : -O nu kan' a- ? -In -si' oo' 'nyni ! -Wee "soa-wi" po o 'kpi doin" i.

*Piei -sa Sesi won*

(Matie 26.69-75 ; Luiki 22.56-62 ; San 18.15-18, 25-27)

66 -Ta Piei na 'e -gbein' -soin e, 'bomo 'sraa -sai klaa' 'a dbonunynokpao' due' ji.

67 U jee Piei ne 'wooa'. U -gbun o ja 'pepe' 'su uo 'na : -Mo -no, -in -ke Sesi -wlu Nasareti -ta na' -ke.

68 'Kaa Piei- -too' o 'na : 'In se o juo- 'de ! De aa 'tmua 'maa 'woen 'mii. O 'da kan' 'su o 'wlu 'o -gbein' 'me, o "sie' 'kpaee' 'su "sun -sro'.

69 Dbonunynokpao' 'jee o "jrie- ke'wle, u wlu nyu -nia 'de uo -pun' -pee, uo 'na : "Ju -no, uua' due' -o. 'Su Piei 'na : 'In se o juo-.

70 E foan 'o mu -paii- ka 'su, nyu -nia 'mua- wlu Piei -pee uo 'na : To' -o, -in -nie nyu -nu 'a due' -o -ceen', de-nve' -in -nie Galilei -o -ke.

71 'Su Piei -tee -snee' -pun', oo bla, o 'na : -Bo 'in 'tmu si e, Kea nu 'un de "jrii. "Ju aoa "sia 'nyni 'mua-, 'in se o juo- -ceen'-.

72 E "si 'de o 'won me 'su sun' 'a kpe' soon -ne je -sro'. 'Su Piei po e de Sesi 'tmua -kwlu o, o wlu ka : no' -ti sun' 'je -sro' kpe' soon e, -ma mue wlu' kpe taan -in -je nu -in se 'un juo-. O naa e to' "kpei 'su o -tee -fin' 'a -pun'.

**15**

*Sesi 'de Pilati "juoi*

(Matie 27.1-2, 11-14 ; Luiki 23.1-5 ; San 18.28-38)

1 -Son' -sian' -klae' pEEn, 'sraa -saun 'a klae' o, nyu-coun' -wi" o, ke' wo-saun o, -gbajevn 'kuen' 'jru -wee uo po wlu -tadue. Uo -koa' Sesi saan' 'su, uo kpo' -wee uo 'nyni o Pilati.

2 Pilati -tee' o i o 'na : -In -nie Suifo-wi" 'a 'Beo -oo ? -wee Sesi 'na : E me -in -tmua 'o.

3 'Sraa -saun 'a klae' -tu" o si -ti -tuu"-tuu "kpei-.

4 -Wee Pilati -tee' o i ke'wle o 'na : -In se 'bEE- -un -je wluu- ? -Maa' 'je di "klein uua -tu" a -un "kpei- -taa ?

5 'Kaa Sesi se de jre' 'tmu 'bode. -Me ee' de tu "maa Pilati tai'.

*Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'bEE'*

(Matie 27.15-26 ; Luiki 23.13-25 ; San 18.39-19.16)



6 'De -ko' 'o -ko' -son ε, Pilati a "siie -kaso dii due' i, -jo nyu -kwea de nrai" ε.

7 'De "ju due' -ni -kaso 'di. Jo' 'nym -ni Barabasi. Jo ke o "dei-wi" -toa 'blvajei won o -wee -su -dba "ku -kli 'a 'kpa no" ke-.

8 Nyu -wee' 'kpa 'de Pilati -pun" -wee nyu -kwea de 'na : De -ma nva 'de -ko' -son see ε, εme -aa -tee' i -in -je nu.

9 Pilati wlu uupu -pee o 'na : Ao nte "i 'in 'je Suifu-wi" 'a 'Beo i "sii- ?

10 'De ka 'sraa -saun 'a klai' 'a nva Sesi "cei o ε, -wee su to o 'e 'de o 'jea 'me ε, o 'je kan' 'me 'pepe.

11 'Kaa 'sraa -saun 'a klai' paa 'blva- wee' bu -son -wee su 'je Barabasi 'a i "sia' Pilati i -tee'.

12 Pilati -tee' nyu -gbaea i ke'wle o 'na : De ao ni "i 'in 'je "ju aoa 'daa Suifu-wi" 'a 'Beo "jrii nu 'jaa- ?

13 Uv -wee' "woc' -tadue, su 'na : -In koc 'o tu -kwli".

14 'De Pilati -tee' uupu i o 'na : Desauv -je we- o nu ε- ? 'Kaa uupu "woc' ke'wle ε je ε "kpei -tie" cen su 'na : -In koc 'o tu -kwli" !

15 Pilati nra "i o 'jea nyu -kwea de 'di won nmoc ε, o "siie Barabasi i -wee o 'tmuv- "soa su bla Sesi, -wee o to o 'e, 'de o 'je 'o tu -kwli" kocε.

*"Soa-wi" a wlaa Sesi 'me (Matie 27.27-31 ; San 19.2-3)*

16 "Soa-wi" kpa Sesi 'de -gbein' 'a -kwea', 'de 'blvajei o -gbu' 'di -wee su 'da "soa -wee" 'klein.

17 "Soa-wi" a wloc' -wee su koc 'beobai' -saan -tcon' -tcon' 'un, su dba "wifan due' su -tuoc' "jru.

18 -Wee su -te oc' -gbleea' -pun" uba nu : -A 'sne ! Suifu-wi" 'a 'beo !

19 'Su su blo -gblokpau "jru, uba wlon ton "jri, uba "siie 'koi- i, uba tba "jua- i 'de o "juoi.

20 Uv -koc' oc' wlaa' kan' 'su su -sco "bai -saan -tcon' 'un, su koc oc' di' 'un. -Wee su koc 'de tu -kwli" koc' 'de "kpaε'.

*Sesi kocε 'bo tu -kwli" (Matie 27.32-44 ; Luiki 23.26-43 ; San 19.17-27)*

21 Sireni due' nyu a 'daa- Simo ε, Alesandri ke Rifisi "bo, -oc -wlvba 'de -kle ε, o cen 'mva- de. "Soa-wi" -te' o -kiaan" "kpei, uupu -tu" o Sesi 'a 'metu "kpei.

22 -Wee su kpa Sesi 'e -tajro nyu a 'daa- Gogota a. ε 'de me -ni "jru kpa" 'a -ta.

23 Uv bee nmo -saan ke sii" nyva 'daa 'mi- 'a "ni o, εme su "nyoc 'na -ti, 'kaa o se 'woc' o se ε 'na.

24 'Democ su koc 'o tu -kwli". Uv -seea' oc' 'unpaadi 'un 'de su po soa' "jei -wee de jro' 'jea kpa due 'due 'de su 'je ε juo-.

25 -Klai' jru -gbao me su koc Sesi 'de tu -kwli".

26 De -ε -jea oc' 'mea a, ε 'cruε 'bo tufo -saan" "kpei. De -crua' ε ka : Suifu-wi" 'a Tu"bo.

27 Uv koc desauvuv 'scon jru' 'bo tu -kwli' -ke, due' 'a tu 'boc' -de Sesi 'a dianfo o, due' 'a tu 'boc' -de oc' kvaanfoc o.

28 ['Kamo Kea 'a wlu 'da, ε 'naa : Nyu -sroc o desauvuv "i.]

29 -Je -sivn a -fun" 'a "jru uba -cree" o, -wee uba wlu o -pee su 'na : -In' ! -Mo o -na o -je Kea -gbu klai' "jei- gba', -wee o -je ε po 'de 'wi taan 'di ε,

30 -in -puv' -ma -ce" la 'e, -in -wlu 'o tu -kwli", -in -je i "si !

31 'Kamo 'sraa -saun 'a klai' ke ke' wo-sanyu a wlaa Sesi -ke -wee uba wlu ba -pee ka : Jo 'puv' nyu jru' -wee o se oc' -ce" 'ε 'puva' 'beε- !

32 Kea 'a 'o -tei Israe 'ε Tu"bo, "sii la 'ja, o 'je 'o tu -kwli" 'wlv ! -Bo -a -jee' -me "jrie- -wee -a -je oc' -ti' to' 'un 'je. Nyu -koc' o tu -kwli" 'bo Sesi -pun" ε, uba wloc' -ke.

*Sesi 'a 'mea' (Matie 27.45-56 ; Luiki 23.44-49 ; San 19.28-30)*

33 'Jru-gbao 'su kwie kpun' 'de 'blva- -wee' "klein" "kpei mama' 'su ε je -kwie" jru-gbao nyini.

34 De -mua' -kwie" jru-gbao o 'su Sesi "woc' 'bo tu -kwli" o 'na : Eloi, Eloi, lama sabatani ? ε 'de me -ni : 'Ma Kea, 'ma Kea, deε-ti ε -sa 'un "jrie- -pun" ε- ?

35 Nyu -nra 'mva 'a jru' 'woc' oc' wlu 'su, su 'na : Ao po doin' i, oc' 'da Eli la !

36 -Wee uba' due' kpa plea', o crooe fuu' -gblokpau', o bleε 'e -koonmo o i o "nyε Sesi o 'je ε 'na. 'De o 'na : Ao 'bo, -bo Eli 'beε- oc' tu -kwli" -saa' -wee o 'je o i "sii- ε, -aa mue 'o 'jea' kaan !

37 'Kaa Sesi 'woc' kpleiin 'su oc' feeε' blu 'e 'we-.

38 "Wliefo klai' -peea' 'de Kea -gbu klai' 'di 'wlvε 'fo 'scon, ε je 'de "jei 'wlv, ε je i "si 'de -son.

39 'Jra' jei due' -nyina i 'de Sesi "juoi, o -gbvan oc' "wosun ke 'mesun ja' 'su ε, o 'na : "Ju -no, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa -o -cenε".

40 'Nynukpae' jru' -ni 'e -su -teen o -uba -gbun 'e -ke. 'De su "klu 'demo Madi -wlvba Madala ni-, 'demo Saki -saan"- ke Sosu de Madi ni-, 'demo Salome ni-.

41 -Ta Sesi nra Galile u ke oc' na' see, uba jea o sun o po. 'Nynukpae' -tuu' -tuu jru' -ni 'o -ke, -wee su -ke o ji Selisalem.

*Uv -tee' Sesi i (Matie 27.57-61 ; Luiki 23.50-56 ; San 19.38-42)*

42 -Fli bla a, ε nte dunmaewi -o, ε 'de me -ni -kwlewi 'a -kwie'.

43 'Su Sosev -wlvba Arimate ji'. Jo nte -gbajeun 'a due' -o -ke. Nyu -wee' "klein

a -tee' e' ppe' ni'. Jo fue Kea 'a tu "bode -ke. Jo poe 'e ppe- o je Sesi 'a "ku i -teea' mu 'de Pilatu o.

<sup>44</sup> Sesi 'a 'mea' -too' - "maa Pilatu tai'. Jo 'da jra' jei 'me o -tee' o i -wee -bo Sesi -too' -mea' a, 'de o 'ji juo-.

<sup>45</sup> Jo 'woan jra' jei 'a wlu e, o 'na Soseu "duo Sesi 'a "ku 'bn.

<sup>46</sup> Soseu -tien' tae' plu due' eme o "fian Sesi 'a "ku o -sa 'o tu -kwli" "jru, -wee o -teo' i 'de 'soa 'a -kwlewon ub "blua 'di. Jo klin o "soukpo klaa" due', o kaan 'o -gbaun' "woin.

<sup>47</sup> Madi -wluwa Madala ke Madi -na Sosi de -gbun -ta Sesi -teea i ja.

**16**

*Sesi son "kunyio'*

*(Matie 28.1-8 ; Luiki 24.1-12 ; San 20.1-10)*

<sup>1</sup> -Kwlewli -sia' 'su, Madi -wluwa Madala ke Saki de Madi ke Salome -tien' -dai'klocna, ub 'je e Sesi 'a "ku "jru 'wla.

<sup>2</sup> 'Doo' o "i-saawli 'a -klae" ppen, 'jru 'a 'kwlawlu no' e, ub -cnuue 'de -gbaun' "kpei.

<sup>3</sup> Uba' 'su a -tee' ba i, ub 'na : -Jo -je "soukpo 'bo -gbaun' "woin -sa -o -je -a -nyl" e- ?

<sup>4</sup> 'Kaa -ta uba -gbun 'e mu e, -me "sou klaa" -ne klin 'o, e je 'fo due' o -te.

<sup>5</sup> Ub pa 'de -gbaun' 'di, 'su ub jee -kooa" i -too due' -o -te i 'de dianfo o. Jo paa "baiplu "puu' -bn. 'Su faun 'kpa 'e ubu 'bn 'e.

<sup>6</sup> 'De o wlu ubu -pee o 'na : Faun 'bo ao nwe ! 'In 'je kan' me Sesi -wluwa Nasaretu -wee -o -kooa 'bo tu -kwli" mo aoa -pon i. 'Kaa o son "kunyio', o se -ta ni-. Ao -gbun 'no nyu po o 'de e.

<sup>7</sup> Ao mu ao 'je oo' klai" nyuu ke Piei 'tmuu-. Jo fuo aopp- 'me 'de Galile. 'Bomo ao 'je o "jrie- 'jee- ka o 'tmue 'de e.

<sup>8</sup> Ub 'woan wlu -nu 'su e, ub -ka' won, tai' "maa ubu 'me, uba' di a cre'. Ub 'wluwa 'e -gbaun' 'di 'su, ub -gbu" e plea' uba jea mu, ub se nyu de jre' 'tmuu- 'de faun -a uba ubu 'a -ti' 'bn.

*Sesi toe oo' -ce" Madi -wluwa Madala "i*  
*(Matie 28.9-10 ; San 20.11-18)*

<sup>9</sup> Sesi soan "kunyio' 'doo' o "i-saawli 'a -klae" ppen, Madi -wluwa Madala o -sa -siisaun -me' 'son 'bn umu o to oo' -cei" tein".

<sup>10</sup> Umu -mu' -u po oo' klai" nyuu "kuan. -Ta ua mua, -me ub -wee' "kae "jrii, oo' 'kwe- pa -ti' 'bn.

<sup>11</sup> Ka Sesi soan -klu', o nua 'kmu -wee u 'je o, u 'tmu e. Ub -wee' 'won e, 'kaa ub se e to' 'bn 'je.

*Sesi toe oo' -ce" klai" nyuu 'soon "i*  
*(Luiki 24.13-35)*

<sup>12</sup> E 'wluwa 'mua- a, Sesi to oo' -ce" 'me ka jro' ka 'de oo' klai" nyuu 'soon -uba mua -gbei" -pee.

<sup>13</sup> Ub jia de ub 'tmua nyu -sia 'o e, ub se e to' 'bn 'je -ke.

*Sesi toe oo' -ce" klai" nyuu -nua -puue*  
*'jo due' "i*

*(Matie 28.16-20 ; Luiki 24.36-49 ; San 20.19-23 ; Nvudi 1.6-8)*

<sup>14</sup> E 'wluwa 'o mu e, Sesi toe oo' -ce" klai" nyuu -nua -puue 'jo due' "i, -me ub me de diia'. -Wee o -ce' ubu "bli 'de uba' -maa' -te' de -kwli" ke uba' ppe 'a "i "ikmuu -ti 'bn, de-nue' nyu -ub poa ubu oo' "kunyio' son -ti 'a "kuan a, ub se ubu 'a wlu to' 'bn 'je.

<sup>15</sup> -Wee o 'na : Ao mu 'blua -wee' "klein "kpei, ao 'je 'ma -poia" -ti 'tmu 'de nyio -wee' "klein -pee.

<sup>16</sup> Nyu -oo mu e to' 'bn 'jea', -wee -oo mua "ni "jru poa 'a, oo mu e 'puua'. 'Kaa nyu se e to' 'bn 'je e, 'pee a mu e o kpuu' a.

<sup>17</sup> 'De nyu -a mua e to' 'bn 'jea' a, ka Kea 'a "ikmaa' ke ub na di -ta mu e toa', i ka : uba mu e -siisaun i nua' 'de 'ma 'nyu 'bn, uba mu e wlu dee poa'.

<sup>18</sup> Uba mu e sen 'kwa i kpuan', nyu mu e die de o poa' ub 'je ubu "nyu, 'kaa de-saan" ka se ubu nu i. Uba mu e 'we-nuu sun "jru -tea' uba' 'we- 'je 'bo.

*Sesi mu e 'de Kea o de*

*(Luiki 24.50-53 ; Nvudi 1.9-11)*

<sup>19</sup> Tu "bo Sesi -koa' ubu 'a -ti' -pee 'tmua' kan' 'su e, o son 'bn 'e, o mu e jawn 'di. -Wee o -te i 'de Kea 'a dianfo o.

<sup>20</sup> Klai" nyuu mu e Sesi 'a -poia" -ti 'tmua' -ta -wee' "klein. Tu "bo a sie ubu o 'de dboo'. Ka wlu uba 'tmua nua to' -ti e, e jea ee' sun to 'de nyu 'puujrii' uba nua 'bn.

# -Pɔia- -tɪ Luiki 'tmva

-Tɪ 'kpa "jri -sa -wlu

1 Nyv -tuu"-tuu -tɪn' dɪ -nɔva 'de -a "kwlu -ta ɪa' 'cɪa' i,

2 dɛ-nvɛ' vɔ 'wɔn ɪ 'de nyv -vva -cɛ' 'kpa 'jee ɪ "jɪɪ- sese -wɛ -vɔ -tea Kea 'a -pɔia" -tɪ 'tmva 'a -tea' wɔn.

3 ɛmɛ-tɪ 'mɔ -ke ɛ, 'ɪn -pɔn ɪa' -gbɔɔ -tea' i kpɪn- -wɛ 'ɪn -tee ɪ wɔ 'ma po ɪ 'de 'sbɛ 'di 'de -ma -tɪ' 'vɔn Teofi ni' wɔn nɪ i.

4 'Ma nɔ ɛɛ' dɛ tu 'mɛ -wɛɛ ka dɪ "klein vɔ tɔɔa -vɔn ɪ nɪa tɔ' -tɪ ɛ, -ɪn -jɛ ɛ juo.

Sesi 'a 'wlv -tɪ ke ɔɔ' "ju -saan" -nɛ ke

5 Nɔ' -ɛ 'di Erodɪ nɪa Suide 'a 'bɛɔ ɛ, ɛmɛ "ju due' nyv a 'daa- Sakali nɪ Kea 'a 'sraa -sai. ɔ nɛ 'sraa -sai Abia 'a 'tma -o. ɔɔ' 'nynɔ 'wlvɛ' ɛ Aaron' ɔ "ji 'di, vɔ' nɪnɪ -nɪ Elisabɛtɪ.

6 Nyv 'sɔɔn -nɔ, vva' kplɪn 'srɛi' 'bo Kea "juoi. Vva 'jee ɛɛ' kɛ' -wɛɛ' "klein wɔn vɔ se -pɪvɔn' -pɪvɔn' nɪ-.

7 'Kaa vɔ se "ju 'ble, dɛ-nvɛ' Elisabɛtɪ sɪɛ -sran. 'De ka vɔ nɪa 'sɔɔn, vɔ -wɛɛ' 'a -sɪn cɛn "jri "kpei -tɪɛ" "ju 'wlv -tɪ.

8 'Wɪ jɪɛ' o 'sɔ, Sakali nɛ ɔɔ' 'sraa -sadbɔ nva' 'bo Kea "juoi, dɛ-nvɛ' nyv -ke ɔ nɪa kpɔɪ' ɛ, ɔmɔ -tɛ' o.

9 Soa' 'sraa -savɔn a poa "jɛi 'de vɔvɔ "klu see ɛ, -wɛɛ nyv -jɛa -dai'klo "jri po 'de Kea -gbu klaa' 'di vva juɔ ɛ, ɛmɛ vɔ po "jɛi. 'Sv Sakali mɔ ɛ 'bɔɔ- "i.

10 -Dai'klo "jri po nɔ" ɔ, nyɔvɔvɔ- -kwɛa de 'de "kpae ɛ, vva baɛɛ Kea.

11 Sakali nɪa -dai'klo "jri poa' 'sɔ ɔ 'jeeɛ Kea 'a "soai due' "jɪɪɛ- ɔ nɪna i 'de -dai'klo "jri pɔvɔn' 'a dianfɔ o.

12 Sakali 'jee ɔ "jɪɪɛ- 'sɔ, dɛ wɔɔ 'dii, faɔn a nɔv'.

13 'Kaa Kea 'a "soai wlv' 'de ɔ -pɛɛ, ɔ 'na : Sakali, faɔn 'bo -vɔn -nɔɛ, dɛ-nvɛ' Kea kpɔn -ma baewlv' mɛ. -Ma 'nynɔ Elisabɛtɪ a mɛɛ -vɔn "junmɔ ju -pɛɛ 'wlvɔ, -wɛɛ -ɪn -jɛ ɔ San 'daa-.

14 ɔɔ' 'wlvɔ a mɛɛ -ma 'mva- -tɪ klaa" nɪa, -wɛɛ nyv -tuu"-tuu 'jɛ ɔɔ' 'wlv -pɔi po 'de 'mva- 'vɔn -ke.

15 ɔɔ mɛɛ dɛvɔn nɪa 'de Kea "jri 'de. ɔ se "kaɛnmɔ ke 'dɪvɔnmɔ 'nai. ɔ mɛɛ 'de ɔ de 'a "kwli 'di sia 'sv Kea 'a -Suu 'jɛ ɔ 'vɔn 'ji.

16 ɔɔ mɛɛ Israɛ-kɔvɔn -tuu"-tuu 'a "jru 'ɛ vva' Tv"bo Kea o "biia'.

17 ɔɔ mɛɛ Tv"bo 'a weepɔi nɪa'. Ka Kea 'a "ikmaa' ke ɛɛ' -Suu nɪa 'ɛ Eli 'vɔn 'de ɛ, 'kamɔ ɪa mu 'de ɔ 'vɔn nɪa' -ke, -wɛɛ ɔ 'jɛ ɛ nɔ 'de "nynɔ- ke vɔ 'bo -wi" 'a wlv 'jɛ due'

nɪ, nyv -kua "jru 'jɛ tɔ'di 'kpa ka "i "isrenyɔ nɪa, 'de ɔ 'jɛ Tv"bo 'a 'cɛ-wɪ" kpɔi" -tee.

18 'Sv Sakali -teeɛ' Kea 'a "soai i ɔ 'na : Ka 'ɪn 'jɛ dɛ -ɪn -tmva 'mva 'a tɔ' 'vɔn 'jesvɔn nɔ ɛ- ? Dɛ-nvɛ' 'mɔ 'kpa -kea', 'de 'ma 'nynɔ foo' 'sv -mv' 'a "ju 'wlv -vɔn -si'.

19 'Sv Kea 'a "soai -sɛ "kpei ɔ 'na : 'Mɔ -nɪ Gabliɛ, 'ɪn nɛɛ 'o Kea -pɪvɔn' -wɛɛ 'ma nɔv ɛ "juoi, ɛmɛ -dbɔ' 'vɔn -wɛɛ 'ɪn ji -vɔn -pɔia" -tɪ -nɪ 'tmva'.

20 'Kaa dɛ 'ɪn 'tmva -ɪn se ɛ tɔ' 'vɔn 'jɛ. 'De -mɛ 'kamɔ ɪa' wlv tu a mu 'o nɪnɪa' 'de nɔ" -ɛ -tu' 'a 'di, ɛmɛ -tɪ -ma mu "muu nɪa' -ɪn se wlv i mamav 'sv dɛ -jɛɛa ɪa' "jri "kpae' poa' a.

21 -Ta ɛɛ nɔva kan' a -mɛ tai' "maa' nyv -vva fua Sakali 'mɛ 'de "kpae, dɛ-nvɛ' ɔ -kwle 'ɛ -dai'klo "jri po 'ɪn mɛ.

22 'Kaa -ta ɔɔ "sia "kpae', ɔ se wlv 'ble, ɔɔ 'daa- vɔvɔ 'i, 'sv vɔ 'wɔɛn' mɪi ka dɛ nɔvɔ "jrii 'de -dai'klo "jri po 'ɪn ɛ.

23 ɔɔ' -nɛ 'sraa -sadbɔ 'a nɔ' 'wlvɔ 'o -jɛi' 'sv ɛ, ɔ mɛɛ 'de ɔ o -kwlv de.

24 ɛ nva 'wɪ pla 'sv, ɔɔ' 'nynɔ Elisabɛtɪ a 'tɛn "kwli i. U 'jɛa kan' 'sv, v -tue" vɔ -cɛ" i 'de 'cɪ -mm" 'di -wɛɛ v wlv 'de vɔ' -cɛ" 'vɔn v 'na :

25 -Jɛ -mɛ Tv"bo 'a nɔv -tɪ -o ! ɛ 'jee 'ma wɛɛ-, -wɛɛ ɛ po 'ma -tɪ' -kwlv o, 'de ɛ -sa 'vɔn -tɪn' "juoi 'de nyv -wɛɛ' "jri 'de.

Sesi 'a 'wlv-tɪ

26 Elisabɛtɪ 'a "kwli nva 'cɔɪ -mɛɛo"- 'sv, Kea dbɔ ɛɛ' "soai Gabliɛ 'mɛ ke'wle 'de Galile 'a -kwlv due' nyv a 'daa- Nasaretɪ 'di.

27 ɛ dbɔɔ' 'de 'nɪnɪa -tɔɔ due' -v -tea "ju due' nyv a 'daa- Sɔsev 'a 'nɪnɪ 'vɔn o. ɔ nɛɛ 'bɛɔ Dafidɪ 'a -gbu" -sɔn nyv -o. 'Nɪnɪa -tɔɔ -nɔ 'a 'nɪnɪ -nɪ Madi.

28 Kea "a "soai pa 'de v o -gbu" 'di, -wɛɛ ɔ pv 'jɛ wlv o ɔ 'na : Madi, 'mɔ -jɛ avɔn, amɔ -jɛa 'saavɔn ɛ, Tv"bo Kea ke a na'.

29 'Sv tai' "maa' Madi 'mɛ 'de 'jewlv -nɛ' ɛ -tɪ' 'vɔn, vɔ -teeɛ' vɔ' -cɛ" i v 'na : 'jewlv -nɛ -mɛ 'de 'a 'nɪnɪ -wɛɛ- -sɪan ka- ?

30 -Wɛɛ Kea 'a "soai 'na : Madi, faɔn 'bo aa' nɔ -tɪ, dɛ-nvɛ' Kea nva vɔn 'saa 'vɔn "jri i.

31 A -gbvɔn 'nɔ aa mɛɛ "kwli 'blea', -wɛɛ a 'jɛ "junmɔv 'wlv 'de a 'jɛ ɔ Sesi-nɪnɪ -tuu"-.

32 ɔɔ mɛɛ nyv klaa" nɪa' -wɛɛ nyv 'jɛ ɔ Kea -nɪa 'ɛ javɔn 'di 'a "ju 'daa-. Tv"bo Kea a mu ɔ 'bɛɔ 'vɔn nva' ka ɔ 'mɪa Dafidɪ nɪa tɛin" 'de ɛ,

33 -wɛɛ ɔ 'jɛ 'nɪnɪ 'wlv jeejee 'de Israɛ-nyv "jru o. ɔɔ' 'nɪnɪ 'wlvɔ' se "tɪ -ta 'blei.

34 'Sv Madi wlv' 'de Kea 'a "soai -pɛɛ, v 'na : Ka -mɛ ɛ dɛ tu 'jɛ 'o nɪnɪvɔn nɔ ɛ- ? Dɛ-nvɛ' 'ɪn se "junmɔv juo due'.

35 'Sv Kea 'a "soai 'na : Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' a mɛɛ 'de a 'vɔn jia' de Kea -nɪa

'e jaun 'a 'tee te "i 'a -fli 'je aʋn "kpei -cri", emε -ti "ju -kweai 'pepe aa mua 'wɔba' a, nyu a mu ɔ Kea 'a "Ju 'daa.

36 A -gbun 'nɔ, aa' de'di Elisabeti nyu a 'daa -sran -sie nynɔkpao' umu -blea 'o sʋa' 'kea' -kwli' εε' 'cʋi -mεεo'" -nε ka.

37 De jre' se "ikma 'de Kea -pee.

38 'Sʋ Madi 'na : 'In nɪε Kea 'a "juɔinɔnɔnɔkpao' -o. Ka -un -daa', ε nʋε 'un "jrii kan'. 'Sʋ Kea 'a "soai 'wɔ 'o ʋ -pʋn" 'mε -weε ɔ mu.

*Madi muε Elisabeti "i-tea'*

39 'De nɔ' due' -nε 'di ε, Madi creε "kpei- ʋ je -jei" 'kpa. 'Kamɔ ʋ nʋ -ja crʋi -blu' crʋi 'sʋ ʋ je 'e Suide 'a -kwɔ due' 'di mu' 'de crʋi "kpei fɔo.

40 -Wεε ʋ pa 'e Sakali o -gbu" 'di 'de ʋ po Elisabeti 'jewlu o.

41 Elisabeti 'wɔan Madi 'a 'jewlu 'sʋ ʋa' 'ju -suua' i 'de ʋ 'bn. 'Bo ε "sri Kea 'a -Suu je 'e ʋ 'bn "ji.

42 'Sʋ ʋ kpa wlu "jei ʋ 'na : Kea -sa aʋn 'de 'nynɔkpaε' -wee' "klu, -weε ε po aʋn "diwan, a ke aa' "ju ke-.

43 -Ta 'un -sa 'saʋn -je -mε ε-, -weε 'ma Tu'bo de ji 'mi "i -teea' ?

44 A -gbun 'nɔ, aa' 'jewlu 'kpa 'bn doun' 'sʋ, "ju -nɪa 'de ʋn -suua' i 'de 'mʋa- 'bn.

45 Amɔ nʋ 'mʋa-, dε-nʋε' dɪ Tu'bo 'tmʋa 'de aa' -ti' 'bn ε, a 'je ia' 'o nyɪnɪ -ti tɔ' 'bn 'ε.

*Madi 'bεε- Kea 'a 'nyɪnɪ "i*

46 'Sʋ Madi 'na : 'Ma 'kmʋ -wee' a -sa' Kea 'nyɪnɪ.

47 -Wεε 'mʋa- 'ji 'de 'bn pεe o' 'mε -ke 'de Kea -nɪa 'ma 'Pʋbi 'a -ti' 'bn.

48 De-nʋε', 'mɔ -nɪa εε' "juɔinɔnɔnɔkpao' -ɔ sea de jre' wɔn nɪ ε, 'mɔ ε sie "jriε -o. De -tba' -ta -ε mua nya, nyʋ -sʋa mua 'wɔba', ʋʋ -wee' a muε 'un 'di 'a wɔnmɔnɔnɔkpao' 'daa',

49 dε-nʋε' Kea -kmai', ε nʋε dɪ klaε' 'de 'ma -ti' 'bn. εε' 'nyɪnɪ -kwe' i 'pepe.

50 εε' 'di wɔnmɔa' se -kwe -ta 'ble 'de nyʋ -sʋa pleεε -pee.

51 εε to εε' "ikmasɔn 'mε 'de dɪ "klein ε nʋa 'un. εε -gba' -cei' "bεεʋn ja.

52 εε -saa' 'beɔ-wi' "kpa-tɪ -sɔn, -weε εε 'nyɪ nyʋ -sʋa -piia' sʋa' -cei' -teɪn.

53 εε "nyɪε nyʋ 'mɪε-ε nʋa diide, εε poε "wliεjeʋn -jei' 'de 'kwa ifloan' 'bn.

54-55 εε 'wɔbε Israε-kɔʋn -sʋ -nɪa εε' 'juɔinɔnɔn o. -Wεε εε to sʋpʋ εε' 'diwɔnmɔa' 'i. 'Kamɔ ε cεn εε' wɔb -tie' 'de -a "bo Ablaam ke ɔɔ' "nyɪnuu-pee.

56 Nɔ' Madi nʋa 'o Elisabeti o -gbu' -sɔn 'bεε- 'cʋi taan 'mε -weε ʋ mu 'de ʋ o -kwɔb de.

*San Batisi 'a 'wɔb -ti*

57 Nɔ' nyɪnɪa 'o 'sʋ Elisabeti -gbaan', ʋ 'wɔbε "junmɔu ju-.

58 'Sʋ nyʋ -sʋ -ke ʋʋ "kʋʋan i ke ʋa' 'cε-wi' 'wɔan ka Tu'bo 'a nyʋ 'a weε 'jea' 'bεa 'i 'de ʋa' -ti' 'bn 'sʋ, ʋʋ ke ʋʋ -wee' a nʋε ba 'mʋa i.

59 "Jupliε nʋa 'wɪ -mε" na 'sʋ ʋʋ jiɔ 'klen kpaa'. 'Uba 'dɔɔ- ɔ "bo Sakali 'a 'nyɪnɪ,

60 'kaa ɔ de "dua wlu 'bn, ʋ 'na : "In-, San mε -je ɔɔ' 'nyɪnɪ -nɪ.

61 'Sʋ ʋʋ 'na : Nyɔ jro' se 'nyɪnɪ -nɪa 'mʋa- 'ble 'de aa' -gbu' -sɔn nyʋ "klu.

62 'Sʋ sʋa 'daa Sakali 'i -weε 'nyɪnɪ -jɪ ɔ nɪa "i ɔ 'jea ɔɔ' "ju 'daa- 'de ʋʋ 'ju juo-.

63 -Wεε Sakali -tee' tufɔ i 'de ɔ 'crʋ 'o ε "kpei ka : San mε -nɪ ɔɔ' 'nyɪnɪ. 'Sʋ tai' "maa sʋpʋ -wee' 'mε.

64 'Bo ε "sri ɔ je wɔn 'bai, ɔɔ' mɪɔ je -gbai', ɔ je wɔba' -pʋn' -te 'de Kea 'a 'nyɪnɪ "i 'bεεa' 'un.

65 Nyʋ "klein -sʋ -ke ɔ "kʋʋan i ε, εε' faʋn a nʋ sʋpʋ -wee' 'mε. De -nʋba 'mʋa- nyɔpʋ a 'tmʋ ε "wɔin- 'de Suideblʋa 'a 'fɔ -nɪa crʋi 'dii -wee' "klein 'kpei-.

66 'Sʋ nyʋ "klein -sʋ -wɔn ʋʋ poε ɪ pεe o, -weε sʋa nɪ tɔ' "kpei-, sʋa -teeε' sʋa' -cε" i ʋʋ 'na : De "ju -saan" -nɔ -mɔ 'je 'bn 'wɔb 'de nya 'ja a- ? Tu'bo 'a 'saʋn -nɪ ɔ "kpei.

*Sakali 'a 'dʋ*

67 Kea 'a -Suu -kweai jia 'e "ju -saan" "bo Sakali 'un 'sʋ, ɔ -teeε Kea 'a -ti' 'tmʋa' -pʋn' ɔ 'na :

68 "Diwan kpɔn Tu'bo Israε 'ε Kea, dε-nʋε' ε -teeε', εε' 'cε "i -weε ε -seie sʋpʋ.

69 ε nʋε' -weε Nyʋpʋbi -kmai' 'wɔb 'de εε' dɔnɔvi Dafidɪ 'a -gbu' 'di.

70 Ka εε' -cε" 'ε wlu 'kwajaaʋn -nɪa tεin" 'tmʋ ε 'de ε, 'kamɔ ε nɪ-.

71 Nyʋpʋbi -ɔ -jea -a seie 'de -aa tɔnyʋ ke -aa 'bn 'nyεʋn -wee' "klein 'kwa ɔmɔ -ɔɔ ji.

72 'Kamɔ Kea nʋ εε' 'diwɔnmɔa' to sʋn 'de -a "bo -wi' -pee, -weε ε po εε' dbεεde -nɪa 'pepe' 'a -ti' -kwɔb o,

73 ka ε cεan εε' wlu -tie' 'de -a "bo Ablaam -pee see ε.

74 ε 'na ε 'je -a seie 'de -aa tɔnyʋ 'kwa, -weε -bo -aa se εε' "juɔi nʋs ε, faʋn je -a nʋ.

75 'De -a -je na 'de 'pepe nɪa' ke "isrεa 'bn 'de -aa 'kmɔnɪa' 'bn 'de 'wɪ -wee' klein" 'di.

76 Sakali wlu 'ke'wε ɔ 'na : 'De -mɔ 'ma "ju, nyʋ a muε -bn Kea -nɪa 'e jaʋn 'di 'a wɔb 'kwajaaɪ 'daa', dε-nʋε' -ma muε naa' 'bo tu'bo "juɔi -weε -un -je εε' -jebɔb nmaea'.

77 De -un -jea 'tmʋ 'de εε' 'cε -pee ε ka Kea 'pʋs aopʋ 'mε. ε 'wɔbε aɔa' dɪsain' 'kpei.

78 Kea kma -aa -ti' kpleiin, ε 'jeε -aa weε-, emε -ti ε -sʋn -sɔn' 'de -a "kpei ka -klaε" jro a 'wɔba 'kwɔla 'de jaʋn 'di ε.

79 ε ji' -weε ε -sʋn' 'de nyʋ -tea i 'de kwie 'di ke nyʋ -tea 'mεa 'a -tea' 'kpei, 'de ε 'je -aa "juua' 'de pεe 'a blʋ -jei' "bieε-.

80 "Ju-saan" -nɔ, ka ɔɔ 'boa, 'ka ɔɔ' tɔ' 'dɪnɪa' a 'kpa "kpei. ɔ "tiε 'e -pɪɔn' blʋa

"kpei mamaɔ 'sɔ ɛ je 'wɪ -ɛ 'di ɔ toa ɔɔ' -ɛɛ"  
'de Israe-koun -pee jɛɛ-

**2**

*Sesi 'a 'wɪb-tɪ  
(Mattie 1.18-25)*

1 Ɛɛ' nɔ' tu 'di mɛ 'blɔajei Sesaa Okisɪ bla  
ke' ɔ 'na : Nyɔ -wee' "klein 'je ɔɔa' nɪnɪ  
'sbe 'di po -o 'de Rɔmɛ 'ɛ 'blee-blɔa -wee'  
"klein "kpei-

2 Ɛmɛ -nɪ 'nɪnɪ 'sbe 'dipoa' 'a "i-saa -nɛ.  
'De ɛɛ' nɔ' tu 'di ɛmɛ Kirinisi 'blee Siribɔa.

3 Nyɔ -wee' "klein a muɛ ɔɔa' -kwɛ 'dii  
due 'due, -wee ɔɔ 'je 'nɪnɪ 'sbe 'di po.

4 Soseɔ ɔɔ 'sɔ 'wɪb 'o Nasaretɪ 'mɛ 'de  
Galile -wee ɔ mu 'o Betelem 'de Suide 'bo  
ɔ 'mɪa Dafidɪ ɔ -kwɛɔ, dɛ-nɔɛ' ɔ 'wɪbɛ 'e  
Dafidɪ 'a 'ji 'di.

5 Ɔ ke Madi -ɔ -tea ɔɔ' nɪnɪ 'ɔn mu' -ke,  
-wee ɔɔ 'je ɔɔa' nɪnɪ 'sbe 'di po. Ɛɛ' nɔ' tu  
'di -mɛ Madi 'blee 'kwɪi.

6 Ɔɔ nɪnɪa 'o Betelem 'sɔ ɛ, -gbaandi 'kpa  
Madi 'ɔn 'ɛ, 'sɔ ɔ -gbaan'.

7 Ɔ 'wɪb ɔa' "i-saaɟu 'mɛ -wee ɔ "fin ɔ  
tae'fɔ i, ɔ 'pɛɛn ɔ i 'de 'blae 'a 'didiide 'di,  
dɛ-nɔɛ' ɔ se -teɪn 'je 'de 'dɔɪ- 'a -si' -gbu"  
'di.

*"Nɔdɪ 'dei -teɪn muɛ Betelem*

8 'De ɛɛ' 'blɔa 'a 'fɔ tu ɔ ɛ, "nɔdɪ 'dei -teɪn  
jrɔ' -ɔɔ -nɪ 'e -gbaa "kpei -wee -ɔɔa fuo ɔɔa'  
nɔ'dɪ 'dei "mav".

9 Ɔɔa -gbɔan' 'emu 'sɔ, Tu"bo Kea 'a "soai  
due' -jɛɛ ɔɔpɔ. 'Sɔ Tu"bo 'a -son' -sun' 'de  
ɔɔ 'de i -ta -wee'. Ɛɛ' de waa ɔɔpɔ 'dii, 'sɔ  
faun klaa' 'kpa 'de ɔɔpɔ 'ɔn 'ɛ.

10 Kea 'a "soai wɪlɔ' 'de ɔɔpɔ -pee ɔ 'na :  
Faun 'bo aɔa' nɔ-tɪ, dɛ-nɔɛ' 'ɪn ja aɔ -pɔia'  
-tɪ -ɪa mu nyɔ -wee' "klein 'a 'mɔa- klaa'  
'blea' -ke.

11 Ɛ nɪ aɔa' 'pɔɔɪ mɔ -wɪb -stan 'de Dafidɪ  
o -kwɛɔ. Ɔmɔ -nɪ Klistɪ, Tu"bo !

12 Ka aɔ 'jea ɔɔ' juosɔn nɔ 'ka ka : aɔa  
muɛ "jupliie due' 'jea', ɔ 'je 'e tae'fɔ 'di nɪ,  
-wee ɔ 'je i'pɛn 'de 'blae 'a 'didiide' 'di.

13 Ɔɔa kɔan 'emu 'sɔ Kea 'a "soa-wi"  
-tuu"-tuu ji' 'bo -jɔ -ɔɔ -tmɔa -tɪ' -pɔn' -wee  
ɔɔa 'bɛɛ- Kea 'a 'nɪnɪ 'i ɔɔa nɔ :

14 Kea 'a 'nɪnɪ 'bɛi 'de jaun 'di -wee pɛɛ  
'a blua' 'je 'e 'blɔa "kpeinyɔ -ɔɔa -tɪ'  
Kea kma "kpei ji.

15 Kea 'a "soa-wi" ke ɔɔ ɛɛɛɛn "i ɔɔ mua  
jaun 'di de ɛ, nɔ'dɪ 'dei -teɪn wɪɛ ba -pee  
ɔɔ 'na : -A mu Betelem -wee dɛ -nɔɔa  
'demu 'de Kea -sa 'kwɪa 'de -a -pee -ta, -a  
-je ɛ "jriɛ- 'jee-.

16 Ɔɔ mu' 'de "kpei- ɛɛɛɛ' 'ɔn -wee ɔɔ jɛɛ  
Madi ke Soseɔ ke. Ɔɔ jɛɛ "ju -saan" 'mɛ  
-ɛɛɛɛn', ɔ je i'pɛn 'de 'blae 'a 'didiide 'di.

17 Ɔɔ -kɔ' "ju -saan" "jriɛ- 'jeea kɔn-  
-wee ɔɔ po dɪ "klein ɔɔ 'wɔan 'de ɔɔ' -tɪ'  
'ɔn 'a "kwuan.

18 Nyɔ "klein -ɔɔ -wɔan ɪa' dɪ tu 'de nɔ'dɪ  
'dei -teɪn 'wɔn ɛ, tai' "maa ɔɔpɔ 'mɛ.

19 Madi a -teɛ' dɪ "klein -nɪa 'mɔa- i 'de  
ɔa' pɛɛ ɔ, -wee ɔa naa ɪ tɔ' "kpei i.

20 'Sɔ 'blae 'dei -teɪn -nɔ muɛ -ta ɔɔ 'wɪb  
de. Ɔɔa ble', ɔɔa 'bɛɛ- Kea 'a 'nɪnɪ 'i 'de dɪ  
'klein ɔɔ 'wɔan 'de ɔɔ 'jeea "jriɛ 'ɛ -tɪ' 'ɔn,  
dɛ-nɔɛ' ka Kea 'a "soai 'tmɔ ɪ 'de ɔɔ -pee ɛ,  
'kamo ɪ nɪ -ɛɛɛn'-.

*Sesi 'a 'nɪnɪ -tuu' 'a*

21 'Wɪ -mɛ" na -nɛ -ɛ 'di ɔɔ 'jea "ju  
-saan" 'klen kɔaa nɪnɪa a, 'bomɔ ɔɔ -tuu"  
ɔ Sesi-nɪnɪ. 'Nɪnɪ -nɪa 'mɔa- ɛmɛ Kea 'a  
'soai "si 'nɪnɪ 'de ɔ de -pee -mɛ ɔ se ɔɔ'  
'kwɪi i 'ten ke.

*Ɔɔ toɛ Sesi 'a "pliie- Kea "i*

22 'Wɪ -ɛ 'di ɔɔ 'jea dɛ Moisi 'a ke' "sia  
'nɪnɪ -nɔ 'de -gbauɔn 'a -tɪ' 'ɔn nɪnɪa 'o mu  
'sɔ ɛ, Soseɔ ke Madi muɛ Selisalem -wee ɔɔ  
'je "ju-saan"- Tu"bo "i to-.

23 Dɛ -ɛɛɛɛ 'de Tu"bo Kea 'a ke' 'di ɛ 'naa  
: -Bo "junmɔu 'wɪb -wee ɔ 'je "i-saaɟu nɪ ɛ,  
-mɛ ɔ 'je kɔɔɪ' -tee -o 'de Tu"bo 'a -tɪ' 'ɔn.

24 Ɔɔ -sa ɔɔ 'sraa-, 'kamo ɛ -ɛɛɛɛ 'de  
Tu"bo Kea 'a ke' 'di, ɛ 'na : -In -ja 'sɔɔn,  
'de -bo -gbɛɛ se nɪ -ɪn -ja 'pai nɪnuu 'sɔɔn.

*Wɪlɔ Simeɔ ke Anɪ 'tmɔa 'de Sesi 'a -tɪ'  
'ɔn ɛ*

25 'De "ju due' -nɪ 'o Selisalem ɛɛ' nɔ' tu  
'di, ɔɔ' nɪnɪ -nɪ Simeɔ. Ɔɔ' "ju tu -sɛɪ", ɔɔ  
'jɛɛ Kea wɔn, ɔɔ fuɛ Israe 'ɛ 'Pɔɔɪ, -wee Kea  
'a -Suu nɪ 'de ɔ 'ɔn.

26 Kea 'a -Suu 'tmɔ ɔɔ sese ɛ 'naa : -In se  
'mɛi ke, dɛ-nɔɛ' -ma muɛ Nyɔ'pɔɔɪ, Tu"bo  
'a 'o-tei "jriɛ- 'jeea'.

27 Kea 'a -Suu pɔɛ Simeɔ -je ɔ, ɔ muɛ 'e  
Kea -gbu klaa' 'di, 'demɔ Soseɔ ke Madi  
kpa "jupliie -wee ɔɔ 'je dɛ Kea 'a ke' "sia  
'nɪnɪ nɔ 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn.

28 'Sɔ Simeɔ kɔn "jupliie 'mɛ, ɔ po ɔ sɪn  
'dii -wee ɔ po Kea 'sɛ-. 'De ɔ 'na :

29 Kaan ka la 'jaa- Tu"bo, ɛ "tai ɛɛ' dɔnɔɔɪ  
'i, ɔ 'je mu 'de pɛɛ 'a blua' 'ɔn, 'kaa  
dɛ ɛ 'tmɔa ɛ nɪnɪ 'o 'ɛ

30 dɛ-nɔɛ' 'ɪn 'jee- nyɔ 'pɔɔɪ ɛ ja 'jriɛ- -wɛ-.

31 'Pɔɔa' ɛ nmaea 'bo nyɔ -wee' "klein "juɔi  
ɛ,

32 ɔmɔ -nɪ -son' -ɛ -je nyɔ -wee' "klein i 'jee-  
'de -ɔ -je ɛɛ' 'ɛɛ Israe-koun 'a -cian' nɪ-.

33 Dɪ ɔɔa 'tmɔa 'de Sesi 'a -tɪ' 'ɔn ɛ ɪa pɔɛ  
ɔ "bo ke ɔ de 'ml' 'ml' pɛɛ ɔ.

34 'Sɔ Simeɔ pɔɛ ɔɔpɔ "diwan -wee ɔ wɪlɔ  
'de Sesi de Madi -pee ɔ 'na : A -gbuɔn 'nɔ,  
Kea -te' 'o "ju -nɔ 'de Israe-koun' 'kɪlɔ, nyɔ  
jrɔ' -a muɔ 'de blaa' 'kaa jrɔ' 'a muɔ ɔ -foan'.

35 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ tɔ' saɪn -pa' 'kwɪa  
'de nyɔɔpɔ- -tuu"-tuu 'ɔn ɛ ɪa muɛ 'kɔpae  
'pɛɛɛn', amɔ -nɪa ɔ de ɛ, ɛɛ muɛ avn pɛɛ "i  
ɛɛɛn'.

3

<sup>36</sup> Kea 'a wlu 'kwajaanynokpao' due' -nɪ 'o mu -ke, ɒa' nɪnɪ -nɪ Anɪ. U nɪɛ Fanuelɪ 'a "ju -o 'de Aseɛ 'ɛ 'ji 'di, ɒ 'kpa -kea". U "tia jra ɛ nɪɛ -sɪn -mɛ" 'sɔn 'sɒ ɒa' kuan 'mɛɛ.

<sup>37</sup> U siie -tɪɔn' nɪnɔɔ de 'ɒn mamau 'sɒ ɒ je -sɪn 'a kwla -mɛ" na 'jɔ -nyiiɛ 'ble. Ua' tɛɛn Kea -gbu klaa' o, ɒa nɪɪɛ Kea "juɔi 'jru-gbao o 'mau' o 'de wɔn 'bo'a ke Kea baea' ɒn.

<sup>38</sup> Umɒ -ji' -ke 'de ɛɛ' nɔ' tu 'di, -wɛɛ -ɒa po Kea 'sɛ-. 'Sɒ ɒ -tɛɛ "ju -saan" 'a -tɪ 'tmva' -pɒn" 'de nɪɪ "klein -ɒɒa fua nɔ" Kea 'jea Selisalem seie- pɛɛ.

*Sesi ke ɔ "bo e de mɛ Nasareti de*

<sup>39</sup> Sesi 'a "bo -wi" -kɔa' dɪ Kea 'a kɛ' "sia nɪnɪ 'a nɪa' 'sɒ ɛ, ɒɒ mɛɛ Nasareti de 'de Galile.

<sup>40</sup> "Ju-saan" a 'boa ɔɔ kuue 'dii, ɔɔ' tɔ' ɔ 'kpa "kpei -wɛɛ Kea 'a "diwan nɪ ɔ "kpei.

*Sesi 'bleɛ -sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn -wɛɛ ɔ mu 'e Kea -gbu klaa' 'di*

<sup>41</sup> 'De -sɪn 'o -sɪn 'di ɛ, Sesi 'a 'cɛ-wi" a mɛɛ kɔɔnkɪa' 'wɒ -kɔ -sɔn 'de Selisalem.

<sup>42</sup> -Ta Sesi 'blea -sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn ɛ, ɔ ke ɒɒ mu' -ke ka ɒɒa nɪa see ɛ.

<sup>43</sup> -Kɔ' -kwɛa ja 'sɒ, ɒɒa mɛɛ -kwɒɔ de. 'Kaa ka Sesiju sia Selisalem, ɔ "bo ke ɔ de-wi" se ɛ "jriɛ- o sie.

<sup>44</sup> -Bo ɒɒɒ mɔɔ sea 'je 'de ɛ, ɒɒ 'na -mɛ ɔ ke ɒɒa' 'dei-wi" mɛɛ nya. 'Sɒ ɒɒ je na 'wɪ due', -wɛɛ ɒɒ -te ɔɔ' i -pɔan' -pɒn" 'de ɒɒa' 'cɛ-wi" ke ɒɒa' "ijuonyɒ "klu.

<sup>45</sup> 'Kaa ɒɒ se ɔ 'je 'sɒ ɛ, ɒɒ mɛɛ Selisalem de, -wɛɛ ɒɒ 'je ɔ i-pɔn.

<sup>46</sup> 'De ɛɛ' wɪ taan -sɔn 'di ɛ, 'bomɔ ɒɒ 'jee ɔ 'de Kea -gbu klaa' 'di, -mɛ ɔ -tɛɛ i 'bo Kea 'a kɛ' wɔ-saɒn 'a -kwɛa', -wɛɛ ɔɔ po ɒɒɒ 'a wlu doin" o 'de ɔɔ -tɛɛ' ɒɒɒ i.

<sup>47</sup> Nyɒ "klein -a poa ɔɔ' wlu doin" o ɛ, ɒɒ -ka' wɔn, ɒɒa je ɔ ja -gbɒn', dɛ-nɪɛ' ɔɔ' tɔ' 'dɪnɪa' ke ɔɔ' -tɪ' wɔn "kpei -sasɒn "sɪɛ ɒɒɒ 'i.

<sup>48</sup> -Ta ɔɔ' 'cɛ-wi" 'jeea ɔ "jriɛ- ɛ, tai' "maa ɒɒɒ 'mɛ, 'sɒ ɔ de wlu' ɔ -pɛɛ ɒ 'na : 'Ma 'ju, dɛɛ -tɪ -nɪ nɪ -a ka' a- ? -In -gbɒn 'nɔ, -nɪ "bo ke 'mɔ -ke -a -tue" -kwɒɒ 'jei 'de -ma -tɪ' 'ɒn -aa jea -mii' -pɔn.

<sup>49</sup> 'Sɒ Sesi wluɛ ɒɒɒ -pɛɛ ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ aɔa -pɔn 'mi i ɛ- ? Ka 'n 'jea 'n 'Bo 'a -kwɒɒ -tɪ nɪ aɔ se ɛ juo- ?

<sup>50</sup> 'Kaa dɛ ɔ 'tmva 'mva-, ɒɒ se 'e ɛ 'dei 'wɔn.

<sup>51</sup> 'Sɒ Sesi sɔn 'ɒn 'ɛ, ɔ ke ɒɒ mɛɛ Nasareti. Dɛ-nɪɛ' ɔɔ 'jee ɒɒɒ wɔn. ɔ de -tɛɛ' dɪ "klein -nɪa 'mva- i 'de ɒa' pɛɛ o.

<sup>52</sup> Sesi 'a 'boa jeejee, ɔɔ' tɔ' ɔ 'kpa "kpei jeejee. ɔɔ' kɪɪn a nɪmɔɔ 'e Kea ke nyiɔpɒ-'jri 'de i.

*San Batisɪ 'tmvɛ Sesi 'a -tɪ'*

(Matie 3.1-12 ; Makɪ 1.1-8 ; San 1.19-28)

<sup>1</sup> Nɔ' -ɛ 'di Tibɛɛ Sesaa -tea Rɔme 'blɒa "i ɛ, ɛɛ' -sɪn 'a -puue 'jɔ -mɪn' -nɪ 'di, -mɛ Pɔnɪ Pilatɪ nɪ -gbɒa'na 'de Suide. Nɔ' -nɪa 'mva- 'di mɛ Erodɪ nɪ Galile 'a -gbɒa'na -wɛɛ ɔɔ' -fein' Filipɒ nɪ Itire ke Trakonitɪ 'a -gbɒa'na 'de Lisaniastɪ nɪ -gbɒa'na 'de Abilɛnɪ -ke.

<sup>2</sup> 'De ɛɛ' -sɪn -tu 'di, mɔ Anɪ ke Kaifɒ nɪ Kea 'a 'sraa -saɒn klae'. 'Bomɔ Kea a jaa Sakali 'a "ju San wlu 'kwa 'de -pɪɔn" blɒa "kpei.

<sup>3</sup> 'Blɒa- "klein -jiiia Sudɛn -gbuu wɔin ɛ, umɪ San a ple 'dii 'de ɔɔ bla Kea 'a -po' 'de nyɒ -pɛɛ ɔ 'na : Aɔ poɔ aɔa' tɔ' fai" aɔ "biie 'de Kea o 'de 'ɛ 'je aɔa' dɪsaɪn -kɔ' -wɛɛ 'n 'je aɔpɒ "ni "jru po.

<sup>4</sup> Ka ɛ 'crɪa 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbɛ 'di ɛ 'ka ka :

"Ju -nɪa 'e -pɪɔn" blɒa "kpei ɔɔ' weewlu ka : Aɔ nmaɛ Tu'bo 'a -jɛblɒ, aɔ tɛɛn ɛ -wɛɛ' -kwɒ !

<sup>5</sup> Crɒɪ klae" ke crɒɪ mɪ' a mɛɛ iwaa', -wɛɛ -kancuɪn' -wɛɛ' "klein 'je kluuɛ-, dɪ -kɪɪan 'ɒn ɪ -wɛɛ' a mɛɛ 'isrea', kɔɔ kpi 'je iwaa-'de -jɛblɒ -wɛɛ' "klein 'je -paii 'pɛn.

<sup>6</sup> -Wɛɛ nyɒ -wɛɛ' "klein 'je Kea 'a -poia' sɒn "jriɛ- 'jee-.

<sup>7</sup> Nyɒ -tuu" -a ji 'je San o -wɛɛ ɔ 'je ɒɒɒ "ni "jru po. 'Kaa ɔɔ wlu' 'de ɒɒ -pɛɛ ka ɔ 'na : Aɔpɒ jɔɛ 'a "nɪnyuu- nɪ ! -ɔ -na 'kamɔ aɔ 'je Kea 'a 'pɛɛ -ɛɛ jia "juɔi ple ɛ- ?

<sup>8</sup> Ka aɔ poɔa kɪɪn fai" ɛ, aɔ tɔɛ nyɒ 'jee 'je, aɔ 'bo aɔa' -cɛ" pɛɛ 'dii -tɛɛ', aɔ 'bo nɪɪɛ -a -nɪɛ Ablaam 'a "nɪnyuu- o, dɛ-nɪɛ' 'ma 'tmɒɒ aɔpɒ 'mɛ Kea 'beɛɛ' ɛ 'je "soi -nɪ Ablaam 'a "nɪnyuu- -cɔɔn' 'ɒn nɪ.

<sup>9</sup> Ka tu -ɛɛ' poa "bi 'dɔɛ nɪa aɔ 'bo kan' nɪɛ, dɛ-nɪɛ' -gbɒ" -pa 'pɛn i -wɛ- 'bo ɛɛ' sɪn "kpei. Tu "o tu -sea' "bi 'dɔɛ poɛ -mɛ 'je dbaa -o, -wɛɛ ɛ 'je "jri poɔɛ-.

<sup>10</sup> Nyɒ "klein -kwɛa de a -tɛɛɛ' San i ɒɒ 'na : 'De ka -a -je nɪ 'ja a- ?

<sup>11</sup> 'Bomɔ ɔ wlu ɒɒɒ -pɛɛ ɔ 'na : Nyɒ -blea "bai 'sɔɔn ɔ "nyɪ ɛɛ' due' nyɒ -sea' dɛ 'ble ɛ, nyɒ -blea diide ɔ ke nyɒ -sea' diide 'ble -gble' ɛ 'ɒn.

<sup>12</sup> 'Bomɔ 'wɛi-sanyɒ jii -ke, -wɛɛ ɒɒ 'je "ni "jru poɔɛ 'sɒ ɒɒ -tɛɛɛ' San i ka ɒɒ 'na : -Aa dɛtɔɔi, dɛ -a -je nɪ ɛ- ?

<sup>13</sup> ɔ wlu' 'de ɒɒ -pɛɛ ɔ 'na : 'Wɛi nyɒ crɪan 'wɔn, umɪ aɔ 'je nyɒ i -tɛɛ', aɔ 'bo ɛ dɛ jre' "kpei poɔɛ.

<sup>14</sup> "Soa-wi" a -tɛɛ' ɛ San i -ke ɒɒ 'na : 'De -apɒ mɔ 'e dɛ -a -je nɪ ɛ- ? 'Sɒ ɔ 'na : Aɔ 'bo nyɒ "jru dii ɛ, aɔ 'bo nyɒ -pa "kpei blaa, aɔa' -kei" 'a 'sɒ mɛ -nɪ aɔa' dɛ.

15 See ε, Israe-koun a fue Nyu'pou, 'de u wlu' 'e ba -pee u 'na : San -no se Klisi nu mo -taa ?

16 'Bomo San wlu 'de u -wee' "klein -pee, o 'na : "ni me 'ma po aoru 'jru, 'kaa 'ju due' -oo mua 'ja' a, o kmai" o je 'un -sii. 'In se oo' -pun' 'kpa ka nu -wee oo' "kwlai 'a 'dbu -mee' "ikain -ti. Omo -oo mu aoru "ni 'jru poa 'de Kea 'a -Suu ke 'de ne 'un.

17 O 'blee oo' 'daa- kwa, -wee o 'je oo' ko 'un -fun'. 'De o 'je ia' 'jo -ceen- "jei -tu", -wee o 'je ia' flt 'jri po 'de ne -e sea 'mu-ta 'ble 'un.

18 'Kamo San a nu -wee oo' 'tmu nyu -poia"-ti, 'de oo kuu nyu 'a di i.

19 'Kaa o -ce' -gbua'na Erodi "bli de-nue', Erodiadi -na oo' de 'di 'a 'nyno ε umu o "duo 'un, foo' 'su ε o nue disan -tuu"-tuu jrt'.

20 'Bo -me 'de ε, Erodi nue desaun jre' ke'wle, eme -nu o kpon San 'me, -wee o po o -kaso 'di.

*Sesi poe 'ni 'jru (Matie 3.13-17 ; Makl 1.9-11)*

21 -Ta nyioku -wee' nua "ni 'jru pooa 'bomo Sesi poe 'ni 'jru -ke, o siiε Kea baea' 'su jauv kaien won -wee Kea 'a -suu "si i 'bo o "kpei ka -gbεε' nua,

22 -wee Kea 'a -Suu "sii- 'bo o "kpei, ka -gbεε nua, 'kamo ε nu-. 'Su wlu due' -wlu nyu 'won 'de jauv 'di -ε na : -In -nue 'ma -ti' kmaju -o. 'De -in 'un 'bomo 'ma -kwlv' -ti -wee' "klein poo kun.

*Nyu Sesi 'a 'ji tba "i ε (Matie 1.1-17)*

23 -Ta Sesi -tea oo' dbo -pun' ε, -me o 'blee -sun 'a kwla taan. De nyu a naa to' i 'de ε me -nu o nue Sosev 'a 'ju, Eli 'a 'ju.

24 Matati 'a 'ju, Matati nue Lefi 'a 'ju, Lefi nue Melki 'a 'ju, Melki nue Sanai 'a 'ju, Sanai nue Sosev 'a 'ju,

25 Sosev nue Matatiasi 'a 'ju, Matatiasi nue Amosi 'a 'ju, Amosi nue Naum 'a 'ju, Naum nue Esli 'a 'ju,

Esli nue Nagai 'a 'ju, Nagai nue Mati 'a 'ju, Mati nue Matatiasi 'a 'ju,

Matatiasi nue Semei 'a 'ju, Semei nue Soseki 'a 'ju, Soseki nue Soda 'a 'ju,

27 Soda nue Soana 'a 'ju, Soana nue Resa 'a 'ju, Resa nue Sorobabe 'a 'ju, Sorobabe nue Salatε 'a 'ju,

28 Salatε nue Neri 'a 'ju, Neri nue Melki 'a 'ju, Melki nue Adi 'a 'ju, Adi nue Kosan 'a 'ju, Kosan nue Elmadam 'a 'ju,

Elmadam nue Eru 'a 'ju, Eru nue Sose 'a 'ju, Sose nue Elieseε 'ε 'ju,

Elieseε nue Sorim 'a 'ju, Sorim nue Matati 'a 'ju,

Matati nue Lefi 'a 'ju, Lefi nue Simeo 'o 'ju, Simeo nue Suida 'a 'ju,

Suida nue Sosev 'a 'ju, Sosev nue Sonam 'a 'ju, Sonam nue Eliakim 'a 'ju,

Eliakim nue Melea 'a 'ju, Melea nue Mena 'a 'ju,

Mena nue Matata 'a 'ju, Matata nue Natan 'a 'ju,

Natan nue Dafidi 'a 'ju, Dafidi nue isai 'a 'ju, Isai nue Sobedi 'a 'ju,

Sobedi nue Boost 'a 'ju, Boost nue Sala 'a 'ju, Sala nue Naason 'o 'ju,

33 Naason nue Aminadabu 'a 'ju, Aminadabu nue Admini 'a 'ju,

Admini nue Aani 'a 'ju, Aani nue Esrom 'o 'ju,

Esrom nue Farest 'a 'ju, Farest nue Suida 'a 'ju,

34 Suida nue Sakobu 'a 'ju, Sakobu nue Isaaki 'a 'ju,

Isaaki nue Ablaam 'a 'ju, Ablaam nue Tara 'a 'ju,

Tara nue Nako 'o 'ju, Nako nue Seruku 'a 'ju, Seruku nue Ragau 'a 'ju,

Ragau nue Faleki 'a 'ju, Faleki nue Ebεε 'ε 'ju,

Ebεε nue Sala 'a 'ju, Sala nue Kainam 'a 'ju, Kainam nue Afasadi 'a 'ju,

Afasadi nue Sem 'a 'ju, Sem nue Noe 'a 'ju, Noe nue Lameki 'a 'ju,

Lameki nue Matusala 'a 'ju, Matusala nue Enoki 'a 'ju,

Enoki nue Saredi 'a 'ju, Saredi nue Maleleε 'a 'ju,

Maleleε nue Kainan 'a 'ju, Kainan nue Enosi 'a 'ju, Enosi nue Seti 'a 'ju,

Seti nue Adam 'a 'ju, Adam nue Kea 'a 'ju.

**4**

*-Sion' -tuen' Sesi i (Matie 4.1-11 ; Makl 1.12-13)*

1 Kea 'a -Suu "ji 'e Sesi 'un 'ε. -Ta oo 'wlvu 'bo Suden -gbuu won ε, 'bomo -Suu -ne po o -je o, 'su o mue 'e -puon' blva "kpei.

2 'Bomo -sion' -tun' o desaun nua' i 'de 'wv 'a kwla -nyiiε 'di. 'De ia' 'wv tu 'di ε, o se de di. I 'wlvu 'o -jei' 'su 'muε- nu Sesi 'me.

3 'Su -sion' wlu' 'de Sesi -pee o 'na : Ka -un -na Kea 'a 'Ju -mo 'ja a, -me -in -wlu 'de 'soukpo -ne -pee -wee ε 'je -di'pen 'un-sneε.

4 Sesi wlu' 'de ε -pee o 'na : ε 'crue' 'de Kea 'a 'sbe' 'di ka :

-Di'pen 'e 'sɔ se ε 'bɛɛ- ε 'je nyio 'kmɔnɔa' 'nyɪ.

<sup>5</sup> 'Su -sion' kpo 'de cru "kpei -tajro -wee 'de 'jriε -te due' 'di 'sɔ ε to ɔ 'blua- 'di 'a 'beɔdɪ -wee' "klein "i,

<sup>6</sup> -wɛ ε wlu 'de Sesi o ka ε 'na : 'Ma muε -ɔn ɪa' "ikmaa' -nɪa 'e 'kmu "kpei -ta ke 'blua- 'di 'a "wlii- "nyɪa, dɛ-nvɛ' ɪ "nyɪε 'ɔn 'ε, 'de nyo 'ɪn nɪa "i ɔmɔ 'ɪn "nyɪ.

<sup>7</sup> -Bo -ɪn -sii' 'kɔi- ɔ 'bo 'ɔn "juɔi 'de -ɪn -je 'ɔn -gbɛɛ', ɪ -wee' "klein a muε -ma dɛ nɪa'.

<sup>8</sup> Sesi wlu' 'de -sion' -pee ɔ 'na : ε 'crɪɛ' ka :

-Ma Tɔ"bo Kea 'a 'sɔ -ɪn -je "juɔi -gbɛɛ', εɛ' 'sɔ mɛ -ɪn -je "juɛi nɔv-

<sup>9</sup> ε 'wluɔ 'o mu ε, -sion' kpa Sesi 'de Selisalem -wɛ ε -te' ɔ 'e Kea -gbu klaa' "jru kpo', 'de ε 'na : -Bo -ɪn -nɪ Kea 'a "Ju ε, -mɛ -ɪn -fiie"- -ma -cɛ' 'de -son, 'kaa ε 'crɪɛ ka :

<sup>10</sup> Kea a muε εɛ' 'soa-wi' 'tmɔa' -wee ɔv 'je -ɔn kwa -son i -te' 'de ɔv 'je -ɔn 'sa.

<sup>11</sup> Dɔ 'je -ɔn kwa 'ble -wɛε -ma biε se -tiie' i 'de "soukpo "jri.

<sup>12</sup> 'Sɔ Sesi 'na : Dɛ Kea 'a wlu 'tmɔa ε 'naa :

-ɪn -bo "jrii 'jɛɛ, -ɪn -bo -ma Tɔ"bo Kea i -tɪɛn'.

<sup>13</sup> -Sion' -kɔa' Sesi 'a i -tɪan' 'de dɪ "klein -nɪa 'mɔa- 'ɔn 'sɔ ɔ tɛɛn ε o, -wɛε εɛ fuo nɔ' jɪɛ' ke'wɛ.

*Sesi -teeε Kea 'a dɔo nva' 'de Galile (Matie 4.12-17 ; Makɪ 1.14-15)*

<sup>14</sup> -Ta Sesi a muε Galile de ε, -mɛ Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' "ji 'de ɔ 'ɔn 'ε. Uba 'tmɔε ɔɔ' nɪnɪ "wɔin- -ta -wee' "klein.

<sup>15</sup> ɔɔ tɔɔ nyɔ dɛ 'de Suifu-wi' 'a "jrui 'kɪn-gbi 'dii, nyɔ -wee' "klein a po ɔ -tɪ' o.

*Nasareti-nyɔ se Sesi "ini- (Matie 13.53-58 ; Makɪ 6.1-6)*

<sup>16</sup> Sesi muε Nasareti ɔ 'bɛɛa "i de. -Kwɛlɔ ɔ 'sɔ ɔ pa 'e Suifu-wi' 'a "jrui 'kɪn-gbu 'di ka ɔɔ nva see ε. ɔ sɔn 'ɔn 'ε -wɛε ɔ 'je Kea 'a wlu 'dii nɔ.

<sup>17</sup> 'Sɔ ɔv "nyɪ ɔ Esai 'a 'sbɛ- -wee ɔ -gbai' ε 'miɪ, 'sɔ ɔ jɛε wlu -ε -crɪa' 'de -ε 'naa :

<sup>18</sup> Tɔ"bo Kea 'a -Suu nɪε 'ɔn "kpei, dɛ-nvɛ' ε poε 'ɔn 'cna "jru, ε -teeε 'ɔn kpoɪ' -wee 'ɪn 'je -poia" -tɪ 'tmɔ 'de wɛε nyɔ -pee. ε dɔo 'ɔn 'ε 'de 'ɪn 'je nyɔ -nɪa kɔɔnkɔwɪa' -seie', -wee nyɔ -ɔva' 'jea i ε, ɔva' 'jri 'je 'bai- 'de nyɔ -nɪa 'e 'kle 'di ε, ɔv 'je ɔva' -cɛ' -pee -te,

<sup>19</sup> -wɛε 'ɪn 'je nɔ' -ε 'di Kea 'jea nyɔ 'saavn "jrii nɔ 'a -tɪ' 'tmɔ.

<sup>20</sup> 'Sɔ Sesi 'fea 'sbɛ i 'de ɔ "nyɪ ε "jrui 'kɪn-gbu 'a dɔɔnɔi -wɛε ɔ -te i. Nyɔ "klein -nɪa 'e -gbu" 'di ε, ɔva -gbun' ɔ ja -sniɪ'.

<sup>21</sup> 'De Sesi -te ɔvɔ 'a -tɪ' -pee 'tmɔa' -pɔn' ɔ 'na : Dɛ -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ' di sese, -wee

aoa 'wluɔ 'wɔan' -ta, εɛ' wlu tu nyɪnɪ 'o -wɛ- -sɪan.

<sup>22</sup> Nyɔ -wee' "klein a poε Sesi -tɪ' o. Tai' "maa ɔvɔpɔ mɛ, dɛ-nvɛ' 'saavnwlu "klein ɔɔ 'tmɔa ɪ nɔmɔ ɔ 'de ɔvɔpɔ 'di wɔn. 'Sɔ ɔv 'na : ε se Sɔsev 'a "ju nɪ mɔ -taa ?

<sup>23</sup> -Wɛε Sesi wlu 'de ɔv -pee ɔ 'na : Aoa muε 'ɔn "nɪa ipooa' ka see, ao 'je nɔ : -Dɔ'croi, -ɪn -bɔɔ' -ma -cɛ' 'ε 'wɛ-. Aoa muε 'ɔn -pee wluɔ' ka ao 'je nɔ : dɪ "klein -ɪn nɔa 'de Kapenaɔm-kwɔlɔ 'di -wɛε -a -wɔan -ɪn nɔ ɪa' jri' -ta -ma -cɛ' 'kpa o -kwɔlɔ, -a -je -ɔn 'je.

<sup>24</sup> 'Sɔ ɔ wlu' ke'wɛε ɔ 'na : 'Ma 'tmɔ aopɔ tɔ' -tɪ, nyɔ se Kea 'a wlu 'kwajaai sɪn 'sɔɔn kpɔvɔn due' 'bo ɔɔ' -cɛ' o -kwɔlɔ.

<sup>25</sup> Ao -gbun 'nɔ, tɔ' -tɪ mɪ 'ɪn nɪa 'o ao -pee 'tmɔa'. Dɛ -nɔva tɛin', 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Eli 'a nɔi' ε, εmɛ -nɪ -tɪɔn' 'nyɪnkpaε' -tuu"-tuu -nɪ 'e Israε-blua "kpei. -Ta "nɪ sea dɔbaa 'de ε nɔa -sɪn taan 'ɔv -mɛɔo'- ε, -wee 'muε- klaa' jia 'de 'blua- -wee' "klein "kpei ε,

<sup>26</sup> Kea se Eli 'de ɔva' due' kɔvɔn ka o dɔo, -bo ε se 'de -tɪɔn' 'nyɔn -nɪa 'o Sareta 'de Sidonblua "kpei nɪ ε.

<sup>27</sup> 'De ke'wɛε, 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Elise 'a nɔ' 'di ε, 'jrɔwɛnɔn -tuu"-tuu -nɪ 'e Israε-blua "kpei, 'kaa ɔva' due' kɔvɔn -gbai' 'a 'wɛ- se 'bo, -bo ε se Naaman Sirien i nɪ ε.

<sup>28</sup> Nyɔ "klein -nɪa 'e "jrui 'kɪn-gbu 'di 'wɔan wlu Sesi 'tmɔa 'mɔa- 'sɔ 'cɛn -gbuu' ε ɔv wɔin-.

<sup>29</sup> Dɔ sɔn 'ɔn 'ε jakaa-, -wɛε ɔv nɔ Sesi i 'de ɔv -sɔ 'o -kwɔlɔ. Dɛ ɔva' -kwɔlɔ nɪa 'o cru "kpei ε, ɔv kpo 'e cru "jru -wɛε ɔv 'je ɔ -fiie"- -de -pouo -sɔn.

<sup>30</sup> 'Kaa Sesi nmaa ɔvɔpɔ 'nyɪnɪ i, ɔ ε mu.

*Sesi -sa "ju due' -suusavn 'ɔn (Makɪ 1.21-28)*

<sup>31</sup> Sesi muε Kapenaɔm 'de Galileblua 'a -kwɔlɔ due' 'di -wɛε ɔɔ tɔɔ nyɔ dɛ -kwɛlɔwɪ o.

<sup>32</sup> Dɪ "klein ɔɔ 'tmɔa ɪa "sɪε nyɔ "i, dɛ-nvɛ' ɔɔ wlu' 'de 'kɔi 'blea' ɔn.

<sup>33</sup> 'Sɔ "ju due' -sion' 'ɔ -suu nɪa 'e 'ɔn 'de nyɔ "klu' 'de Suifu-wi' 'a "jrui 'kɪn-gbu 'di, ɔmɔ -kpa' wlu "jei -ɔ -wɔ' kplein -ɔ -na :

<sup>34</sup> -Ee-, Sesi -wluɔ Nasareti ε, dɛ -nɪ 'o -ɪn -ke -a 'nyɪnɪ ε- ? -ɪn jɪε -aa -ma' i-saa' ? 'ɪn 'je kan' mɛ ka -ɪn -nɪa Kea 'a i -kwe-ju ε.

<sup>35</sup> 'Sɔ Sesi -cɛ' -suusavn "bli ɔ 'na : ε "mu wɔn, ε 'wlu 'e "ju -nɔ 'ɔn ! -Suusavn -tue" "ju -nɔ 'blɔɔ 'bo nyɔ -kwea 'mɔa- -wɛε ε 'wlu' 'de ɔ 'ɔn. 'Kaa ε se ɔ i -kuuan mɔ "pɪ.

<sup>36</sup> Nyɔ "klein -jea εɛ' -ta a, -crima kpɔvɔn ɔvɔpɔ mɛ. 'Sɔ ɔva wlu' 'de ba -pee due 'due ɔv 'na : Wlu -je -mɛ 'de 'a 'nyɪnɪ wɛ- -sɪan kaa- ? ɔɔ -tee' -siisaɪn -klan' "kpei -wɛε ɪa "si "kpaε'.



37 ε 'wlba 'o mu ε, Sesi 'a 'nynt "siie -ta -wee "klein "i.

Sesi 'bɔɔ- Simɔ 'ɔ "bianyno ke nyv jrv' 'a 'wε-

(Matie 8.14-17 ; Maki 1.29-34)

38 Sesi ke ɔɔ' klai" nyntu 'wlba 'e "jrui 'kɔn-gbu 'di ε, υv muε 'de Simɔ ɔ -gbu". -Ta υva muua -mε ɔɔ' "bianyno 'pen i, va' "jru -a -baia' ε kmai". -Wee υv bae Sesi i 'de va' -t' 'bn.

39 'Sυ Sesi 'kpaα 'bo υ -pɔn" -wee ɔ wlu 'wε- -pee 'de "ikmaa' 'bn, 'sυ ε 'bɔɔ. 'Bo ε "si υ son 'bn υ pi de, 'de υ "nyv υppv.

40 'Jrv blua i -kwie" ka υv ja nyv 'wε- 'ε kpe -tuu"-tuu kpuan 'de Sesi o. -Wee ɔ -te' υppv kwa "jru due 'due, ɔ 'bɔɔ- υppv 'a 'wε-

41 -Sion 'ɔ -sii -wlv 'e 'wε-nυv -tuu" 'bn -ke, ιa "wɔɔ' ι 'na : -In -nε Kea 'a 'Ju -o. 'Kaa Sesi se ε "i n ι 'je εε' de tu 'tmv 'de nyv -pee, εmε -tι ɔ wlu -siisaun -pee 'de "ikmaa' 'bn ɔ 'na : I "mu wɔn ! ɔ -st wlu "wɔin, de-nυε' ι 'je kan' mε ka ɔ nta Klisi ε.

Sesi 'tmvε Kea 'a -t' 'de Suideblva "kpei (Maki 1.35-39)

42 -Sɔn' wɔin" 'sv, Sesi 'wlv 'o -kwlv 'mε, ɔ muε -ta nyɔ sea nι ε. 'sv nyv -tuu"-tuu -tee ɔɔ' i -pɔan' -pɔn", υv jεε ɔ υv se ε "in ɔ 'je υppv o teen-

43 'Kaa Sesi wlvε υppv -pee ka ɔ 'na : Ka Kea nva nyv 'blesun ε, 'in 'je εε' -poia" -t' 'tmv -o 'de -kwle jrv' 'dii -ke, εmε -tι Kea dbo 'bn.

44 -Wee ɔɔ mu Suifv-wi" 'a "jrui 'kɔn-gbi 'dii 'de ɔɔ 'tmv Kea 'a -t'.

5

Sesi 'da ɔɔ' "i-saa' klai" nyntu (Matie 4.18-22 ; Maki 1.16-20)

1 'Wι jre' o Sesi nte 'o Senesareti -ni wɔin", 'bomɔ nyv -tuu"-tuu -gbae' ɔ 'de woi, 'de υva "tuun ba i, -wee υva po Kea 'a wlv doin" o.

2 ɔ 'jeε -kwεε' 'bo 'kpuv -kwlt', 'saipovn -wlv 'de ι 'di, -wee -υva wɔɔ υva' 'sai-

3 'Sυ Sesi 'ja 'e ιa' due' 'di, -mε nte Simɔ Piei 'a -nε -o, 'de ɔ 'na : -A -teen 'kpuv kɔn ke de-saan". -Wee ɔ -te i 'de -kwεε' 'di, 'de ɔɔ tɔɔ nyv de.

4 Sesi -kɔα' nyv de tɔɔα' 'sv, ɔ wlvε Simɔ -pee ɔ 'na : -In -kɔn' -kwεε' 'de "nibie' fɔ o -wee ao 'je aoa' 'sai- po.

5 'Sυ Simɔ 'na : 'Ma deɔɔi, -a po 'sai- 'mε -ta 'de "mau'wι -wee' "klein 'di, -a se de jre' -sa, 'kaa 'de -ma wlvι" ε, 'ma jie 'sai- poa'.

6 'Uv -fii' a 'sai- ε, ε kpuen -smii' -tuu"-tuu. 'Sυ υva' 'sai 'a 'jɔ ɔ cen'.

7 'Sυ υv 'daa- υva' "dei-wi" -nιa 'e -kwεε" jre' 'di "i -wee υv 'je υppv sun o poa' ji. 'Uva' "dei-wi" -nv jia, υv "jiiε -kwεε" -nιa 'sɔɔn -smii'-, 'sv ιa pa "ni -son.

8 Simɔ Piei -gbuan dι -nυva 'mva- ja 'sv, ɔ "siie- 'kɔi- i 'bo Sesi "juoi -wee ɔ 'na : Tu"bo, -in -teen 'bn kɔn, de-nυε' 'in nte desavn nui -o.

9 De-nυε' ε tai' "maa Piei ke ɔɔ' "dei-wi" 'mε 'de -smii' υv -sa 'mva 'a -t' 'bn.

10 De due' -nε mε -nυve Sebede 'a "nyntu- Saki ke San "jrui, υv ke Simɔ ɔ nυε dbo due'. 'Sυ Sesi wlv' 'de Simɔ -pee ɔ 'na : Favn 'bo -bn nυε, 'bode ε, ka -ma -sa' -smii' ε, 'kamɔ -in 'je nyiɔ -cri' 'de -in -je 'bn ja.

11 'Uv kpa -kwεε" 'bo 'kpuv -kwlt' 'sv, υv sie υva' dι -wee' "klein 'mε, -wee υv bla 'o Sesi 'de.

Sesi 'bɔɔ- "ju due' 'a 'jrvwε- (Matie 8.1-4 ; Maki 1.40-45)

12 Sesi nte 'o -kwlv due' 'di, 'bomɔ 'jrvwε-nvi due' 'jee ɔ. 'Sυ ɔ tba 'jua i 'bo 'blvɔ- -wee ɔ bae Sesi i 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -bo -in -nε "i ε, -in -beee' -in -je 'ma 'wε- 'bɔɔ- 'in 'je 'pepe nι-

13 'Sυ Sesi kpa sun, ɔ blo "i 'de ɔ 'na : 'In nte "i mε, -in -nι 'pepe ! 'Bo ε "si ɔɔ' 'jrvwε- je 'bo.

14 -Wee Sesi cri εε' -cιε 'de ɔ 'na : -In -bo ε 'tmvε 'de nyɔ jrv' -pee. -In mu -in -je -ma -ce" to- 'de Kea 'a 'sraa -sai o, 'de -in -je 'sraa -sade ja ka Moist 'a ke' 'da, -wee ka -ma 'wε- 'boα nyv -wee' "klein 'je ε juo-

15 'Kaa Sesi 'a 'nynt "siie- -ta -wee' "klein 'i, 'sv nyv -tuu"-tuu a jie ɔɔ' wlv doin" o poa' 'de ɔ 'je υppv 'a 'wε- 'bɔɔ- -ke.

16 'Sυ ɔmɔ -saa kɔn 'de υppv -pɔn" ɔ muε -ta nyɔ jrv' sea nι -wee ɔɔ bae Kea.

Sesi 'pvve klɔɔi due' (Matie 9.1-8 ; Maki 2.1-12)

17 'Wι jre' o ε, Sesi a tɔɔ nyv de. Fariseen-wi" ke ke' wɔ-savn ji' υv -tee i, υv 'wlvε Galile 'a -kwle ke, Suide 'a -kwle 'dii, ε ke 'o Selisalem ke-. Tu"bo 'a "ikmaa' a poe "jri "kpaε 'de Sesi 'a nyv 'a 'wε- 'boα 'bn.

18 'Sυ nyv jrv' -blee' klɔɔi due 'sai- 'di -bv ji. 'Uva -pɔn υv 'je ɔ 'e -gbu' 'di paa-, -wee υv 'je ɔ i -te' 'bo Sesi "juoi.

19 'Kaa 'de nyiɔpu 'a "i -tia' 'bn ε, -ta υv 'jea -sii- 'bo se nι-. 'Sυ υv 'ja 'e -gbu' "kpei, -wee υv -sa -po". 'Bomɔ υv jaa klɔɔi 'a 'sai- 'De υv "sii ɔ i 'bo nyv -kwaε 'bo Sesi "juoi.

20 Sesi 'jea nyv -nιa 'mva 'a de tɔ' "itbaa' 'sv, ɔ wlv' 'de klɔɔi -pee ɔ 'na : -Ma dɔsavn -kwe'.

21 Ke' wɔ-savn ke Fariseen-wi" -tee 'mii wlvα' -pɔn" υv 'na : "Ju -nɔ -mɔɔ dooa Kea 'a 'nynt kan' -mɔ ε. Nyv -beee' -ɔ -je nyv 'a dɔsavn -kwe' -bo ε se Kea 'a 'sv nte.

22 Ka υv nιa tɔ' -nε 'ε inaa' a, Sesi 'je kan' 'mε. 'Sυ ɔ wlv' 'de υppv -pee ɔ 'na : Deε-tι aoa' tɔ' nι kan' 'de ao pee o ε- ?

23 -Je wε- -kɔan" "jrui ε- ? -In -wlv -in -na -ma dɔsavn -kwe' -ae, -aee' -in -na -in son 'bn -je naa- ?

24 'In nte "i ao 'je ε juo- ka m'c' -nta nyio 'o "Ju 'in 'blea 'ikmaa' 'de 'blba- "kpei -ta, 'in 'jea nyo 'a d'isaun -ko' ε, εme -ti 'ma wlu 'de klooi -pee : -In son 'un, -in -duo" -ma "kpei 'pende 'un, -in -je 'de -un -wain' mu.

25 'Bo ε "si "ju -no je 'un son -ceen'- 'bo nyo -wee' "klein "jri "kpei, o je oo' "kpei 'pende 'un "duo-, o je 'de o wain' de mu 'de Kea 'a 'nyni "i 'b'ee- 'un.

26 Tai' "maa nyo -wee' "klein 'me 'su uva 'b'ee- Kea 'a 'nyni "i -ke. Favn "ji 'de uupu 'un 'ε, -wee uva wlu u' 'na : De -a -jeea' "jrie- stan -ta -me -sie' son i o.

*Sesi 'da Lefi (Matie 9.9-13 ; Makl 2.13-17)*

27 -Me 'w'ba 'o -jei' ε, Sesi "sia "kpaε 'su o jεε 'wei-sai due' nyo 'a 'daa Lefi -o -te i 'de oo' 'wei-sagbu 'di. Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : Lefi, -in ji, -in -ke 'ma -a -je na- !

28 'Su Lefi son 'un 'ε, o sie oo' dt -wee' "klein 'me, -wee o bla 'o Sesi 'de.

29 ε 'w'ba 'o mu ε, Lefi 'da Sesi d'edi -ti 'de o o -gbu". 'Wei -savn -tuu' ke nyo jrv' ke u' nte de dia' -tadue.

30 Fariseen-wi" ke ke' w'o-savn a wluue klai" nynuu 'de i, u' wluε uupu -pee u' 'na : Deε-ti ao ke 'wei-sanyu ke nyio'pu -savn jrv' a dii -tadue, 'de aoa 'naa -kaun' due' 'di ε- ?

31 'Bom' Sesi "duo wlu 'un o 'na : Nyu -a -ta sea p'oa uva' -pon -d'o'croi i, 'kaa nyo 'we- ε nva uupu -a mu -d'o'cro' 'di.

32 'In se kpln fai" poo-ti 'tmva' ji 'de "i 'isrenyu -pee, 'kaa 'in jie desavnun 'a -ti'.

*Nyu -teeε' Sesi i 'de w'on 'b'o-ti 'un (Matie 9.14-17 ; Makl 2.18-22)*

33 U' wlu' 'de Sesi o u' 'na : San 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" 'a klai" nynuu 'a 'b'o w'on, uva baε Kea jeeje, 'kaa -ma -ni klai" nynuu 'a nu kan', uva di', uva 'naa.

34 Sesi wlu' 'de uupu -pee o 'na : Nyu -jia' ba "blitia 'a -ko' -son ε, ao 'b'ee- ao 'je uupu w'on 'b'oo- ? 'De -me 'kam'o 'nynojei ke uupu -te ii ?

35 'W' jri' a muε nynia' -wee 'nynojei 'je 'de uupu "klu 'w'ba. 'De -m' 'a 'w' tu 'di ε, uva muε w'on 'b'oa'.

36 Sesi pooε -ti' "i ka ke'w'le o 'na : Nyu se ε 'b'ee- o 'je "bai dee 'f'o -pun' -sa, -wee o 'je ε 'o "bai -gbau' -pun' "paa-. -Bo ε ni kan' a, -mε o dooa "bai dee 'me, 'de εε' 'f'o -je o "paa- 'o 'bai -gbau' -pun' ε, -mε ke ε se ba kpun i.

37 'De nyo se ε 'b'ee- ke'w'le, o 'je nmo dee 'de bi -gbai' 'di po. -Bo ε ni kan' -m'o ε, -mε nmo o muε bi -gbau' waa', ε 'je i 'w'la 'de bi -wee' 'je idooa-.

38 'Kaa 'de bi dee 'di 'bom'o nyo 'je nmo dee po.

39 'De -bo nyo 'na nmo -kwlea 'e jae 'di 'bode ε, -mε oo' doin' se 'd'unm'o in-,

de-n'ε' o 'na nmo -kwlea 'e jae 'di me -nm'oi".

**6**

*Sesi 'tmve -kwlew' 'a -ti' (Matie 12.1-8 ; Makl 2.23-28)*

1 'W' jre' o 'bo -kwlew' "kpei, uva 'daa "i-saa -ne 'ε 'soon -ne, Sesi a cen kplaa -kle 'dii -tie" 'su oo' klai" nynuu a cun' 'de uva s'avn 'kwai -wee uva di.

2 'Su Fariseen-wi" 'a jrv' wlu' ka u' 'na : Deε-ti aoa nu de -sea' nu ka ni 'bo -kwlew' "kpei ε- ?

3 'Su Sesi wlu uupu -pee ka o 'na : -Ta 'muε- nva Dafidi ke oo' 'ce-wi" ε, de o nva ao se ε 'dii nu 'de Kea 'a 'sbe 'dii ?

4 Ka o pa 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee o "dua -di'pen -nta 'e 'un o di ε, 'de o "ny' εε' jre' oo' 'ce-wi" -ke oo na ao seε juuo-, 'de -me 'kam'o nyo jrv' se ε 'b'ee- o 'je εε' -di'pen tu di, -bo ε se 'sraa -savn 'a 'su ni ε ?

5 -Wee o 'na : 'M'o nyio 'o "Ju, 'm'o -ni -kwlew' me 'ε -ce' 'kpa 'a -jei.

*'Ju -oo kwa jεa 'soε (Matie 12.9-14 ; Makl 3.1-6)*

6 ε n'εε', 'bo -kwlew' jre' "kpei Sesi paa 'e uva' Kea -gbu 'di -wee oo to'o nyu Kea 'a -ti'. 'Demo "ju due' -oo d'iansun 'me ni-.

7 Ke' w'o-savn ke Fariseen sie Sesi "jrie- o -wee -bo o 'b'oo- nyo 'a 'we- 'bo -kwlew' "kpei, 'de u' 'je kan' 'je. Deε-ti u' nva kan' a, εme -ni uva -pon Sesi 'a -ko i 'de u' 'je o -ti' "kpei 'n'εε-.

8 'Kaa Sesi juo uupu 'a to' 'mε. O wluε "ju -oo sun jεa 'soε -pee o 'na : -In son 'un, -in -je 'o nyu -kwea jii -ta ! 'Su o son 'un 'ε -wee o jii 'o.

9 'Su Sesi 'na 'ma -teeε' aopp de due' i, ka Kea 'a ke 'daa- ? Nyu 'b'ee 'bo -kwle -w' "kpei 'ee o 'e de 'd'oe nu -un' desavn nyu 'b'ee' o 'e nyu 'puu- -in' o 'jeo ja -gbun o 'e mεε ?

10 'Su Sesi a pleεε uupu "jrie "kpei-, -wee o wlu 'de "ju -no -pee o 'na -in sro sun. 'Kam'o o nu -ceen-', 'su oo' sun nte 'pepe.

11 'Kaa de Sesi nva 'mva -εε' 'cen -nta 'e uupu 'un ε kmai". 'Su u' -teeε ba i -teea' -pun' 'de de u' 'jea Sesi "jrii nu 'a -ti' 'un.

*Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jo 'soon (Matie 10.1-4 ; Makl 3.13-19)*

12 'De εε' no' tu 'di, Sesi muε 'e cru' "kpei, -wee o baε Kea 'de 'mau' w' -wee' "klein 'di.

13 -Son' -stan', o 'da oo' klai" nynuu -wee' 'mε, -wee o -sa 'de uupu "klu nyu 'a -puue 'jo 'soon, 'de oo 'daa- -wi" -mu dboun.

14 nyu 'a -puue 'jo 'soon -nu uva' nyni ka : Sim'o -o -tuua' P'iei -nyni ke oo' "dei Ancre ke, Sak' ke San ke, Filipu ke Batelemi ke,

15 Matie ke Toma ke, Alfe 'a "ju Sak' ke Sim'o -oo' "kpei -tenyni nta Seloti ke,

16 Sakı 'a "ju Suidı ke Suida Isikario -j-  
-kpa Sesi 'a 'de toi ke-.

Sesi τὸν νῦν Kea 'a -ti' -wee ὁ βῶν- νῦν  
-tuu" 'a 'wε-

(Matie 4.23-25)

17 Sesi ke ὁ κlai" nynuu 'wlβε 'e cru  
"kpei υῦ "sie i, -wee υῦ nyna i -ta -nia  
πεερεε, 'bomo ὁ γεε klai" nynuu jrv' -sia de  
ke nyu -tuu"-tuu ke-. Uba' nyu tu 'wlβε 'o  
Selisalem ke Suideblva -wee' "kpei-, -wee  
jrv' 'wlv 'e Tii ke Sidon -bōōa' 'e 'tonie  
-kwlv" fō o ε.

18 Uḅ jie ὁ wlu doin" o poa' -wee ὁ 'je  
υῦpu 'a 'wε- 'bōō-. Nyu "klein -siisaun a  
-tua' 'kle 'de ε, ὁ -seie' υῦpu 'me 'de ι 'kwa  
-ke.

19 Nyu -wee' "klein a -pon Sesi 'a "iblaa 'a  
-ko i, δε-nyε' "ikmaa' jre' -εε -wlv 'de ὁ 'bn  
-wee -εε -bōō' υῦ -wee' "klein 'a 'wε-.

'Mva-ti ke "nmia-ti ke

(Matie 5.1-12)

20 Sesi -gbvan ὁ κlai" nynuu "kpei ε ὁ  
'na : Aomō -ὁ' 'daa- ὁ' -ce" dεwōnυn, ao  
nu 'mva-, δε-nyε' Kea 'a 'beode nte aoa' de  
-o.

21 Aopu 'mυε- ε nva 'de kaanwı 'di ε, ao  
nu 'mva-, δε-nyε' aoa mue dboa' 'de nya.  
Aopu -nia 'e -fin' 'a 'bn kaan, ao nu 'mva-,  
δε-nyε' aoa mue 'keεa 'de nya.

22 -Bo nyu 'nye aopu 'bn, -bo nyu 'bo  
aopu, -bo nyu a sea ao -cree", -bo uva sea  
aoa' nyu -fleen', -wee uva sea ao kpeen'  
nyu 'daa- 'de 'mō nyō 'o "Ju 'a -ti' 'bn ε,  
-me aopu nu 'mva- !

23 Ao 'di nmo wōn 'de εε' 'wı tu 'di, -wee  
ao 'je dee 'de 'mva- 'bn, δε-nyε' aoa' 'dōe  
klaa' -te ao 'dei 'de javn 'di. Dı uva nva  
aopu "jrii ε, υῦ "bo -wi" nvi' -ke 'de Kea 'a  
wlv 'kwajaaun -nia tein' -pee.

24 'Kaa εε mue "nmia-tı nıa' 'de aopu -nia  
'wliiejεvn 'a -ti' 'bn, δε-nyε' ao 'je aoa' -ni  
'dōe -wε- 'de-.

25 Εε mue "nmia-tı nıa' 'de aopu dboa' dı  
-wee' 'bn 'de kaanwı 'di 'a -ti' 'bn, δε-nyε'  
'mυε- ε mue aopu nva'. Εε mue "nmia-tı  
nıa' 'de aopu -ὁ -keea' 'de kaanwı 'di 'a  
-ti' 'bn, δε-nyε' aoa mue 'kwe- paa', -wee  
ao 'je "miini 'na.

26 Ε nıε "nmia-tı 'de aoa' -ti' 'bn -bo nyu  
-wee' "klein a sea aoa' nyu 'dōe 'wōin-  
'tmυ ε, δε-nyε' 'kamō υῦ "bo -wi" nu 'de  
weepoun 'a -kewe-wı" -pee -ke.

De Sesi 'tmva 'de tonyv 'a -ti' kma-tı bn

ε

(Matie 5.38-48; 7.12)

27 'Kaa 'ma 'tmυ aopu 'me, ao -ὁ poa 'ma  
wlv doin" o ε, ao kma aoa' tonyv 'a -ti' ! Ao  
nu nyu -υῦ -nyε aopu 'bn de 'dōe 'jrii !

28 Ao po nyu -υῦa pooa aopu -soo' o  
'diwan ! Ao bae nyu -υῦa -tua' aopu 'kle 'a  
baea' !

29 -Bo nyu po -bn 'kpa down" mō 'de ε, -ın  
-to 'e down" 'a 'fō due' -sia 'o mu -ke -wee  
ὁ 'je 'o 'kpa pu. -Bo nyu "duo -ma "jiie- 'bn  
ε, -ın -bo ὁ -je de kaan 'de -ma "bai 'a 'bn  
'duo -ti 'bn -ke.

30 Nyu "o nyu -teea' -bn de i ε, -ın -nyı" ὁ.  
-Bo nyu "duo -ma de 'bn, -ın -bo ε i -teeε'  
'de ὁ o.

31 De aoa -pōan nyu 'jea aopu 'jrii nu ε,  
eme ao 'je nu 'de nyu -pee.

32 Nyu -kma aoa' -ti' ε, -bo ao kma υῦpu  
'a 'sv 'a -ti' 'ee, -me de jre' wε- -pooε fai" ε,  
-wee -εε se' Kea 'je aopu po ε- ? Nyu -sea'  
Kea juo ε, 'kamō uva' ba 'a -ti' kmaa' nı -ke.

33 Nyu -υῦa nva ao 'dōe 'jrii ε, -bo aoa  
sea uva' 'sv 'dōe 'jrii nu 'ee, -me de jre' -we  
-pooε fai" ε, -wee -εε 'se Kea 'je ao po ε- ?  
'Kamō nyu sea Kea juo a nu -ke.

34 'De -bo ao po nyu ao 'jea de -pvn" 'je  
'a 'sv kpan' 'ee, -me de 'dōe nva' -wε -ni 'e  
-me 'ε -ko 'di ε- ? Nyu -sea' Kea juo ε, uva'  
'sv a poε ba kpan' -ke.

35 'Kaa aopu mō ε, ao kma aoa' tonyv 'a  
-ti', ao nu de 'dōe ! -Bo ao po nyu kpan'  
a -me ao 'bo de ὁ 'jee "kpei -te' 'a tō' i  
naa. -Bo ε nı kan' a, -me aoa' 'dōe a mue  
'i 'bea' -wee ao 'je Kea -nia 'e javn 'di 'a  
'nynuu- nı, δε-nyε' εε' Kea tu nmo 'di wōn  
'de -kwlvnyınyıv ke 'diwōnyınyıv -pee.

36 'Di won nmoa' "ji 'de aopu 'bn ka ε "jia  
'de ao "bo Kea 'bn ε.

Nyu jrv' 'a 'pee 'je-tı

(Matie 7.1-5)

37 Ao 'bo ba 'a 'pee 'jee, -wee Kea je aoa'  
'pee 'je -ke, ao 'bo nyu 'pee kpυven, -wee  
Kea je ao 'pee kpυvn -ke. Ao -seea' ba 'a  
wlv "kpei- -wee Kea 'je aoa' desavn -ko'.

38 Ao 'nyı nyu de -wee Kea 'je ao de 'nyı.  
Dı Kea a pu ao 'nyıa' ıa mue "kpei- dua'  
-wee ı 'je de 'ji, 'de ı 'je -son 'wla, -wee ı  
'je aopu ı siie-. 'Kaa -ta ao dbaa de -wee ao  
'nyıa nyu ε, 'bomo Kea 'je de dbaa- -wee ε  
'je ao 'nyı -ke.

39 'Bomo Sesi poo -ti' "i ka ὁ 'na : "dōi  
'beε' ὁ 'je ὁ -po -dōi tu "juoi 'blee- ? "ıı-  
ε se 'beε ε. De-nyε' ka υῦ nıa 'soon ε uva  
mue "bie 'di blua' se.

40 Klai" ju se dεwōn nı, ὁ se ὁ' detōōi  
-sii, 'kaa klai" ju -kpuan' 'snı ε, -me ka ὁ'  
detōōi nıa, 'kamō ὁ μu nıa'.

41 Deε-tı -ma -je -ın -podei" de "jri, 'de  
-maa' 'je tu -je -nıa 'e -ma -ce" 'kpa 'jri ε- ?

42 'De -ın -beεε' -ın -je wlv ka 'de -ma  
-podei" -pee, -ın -je nu : 'Ma de'di, -ın -tai"  
'mi "i 'ın 'je -ın de 'jri -sa. 'De -me 'kamō  
ε -te -gbεε 'de -ma -ce" 'kpa 'jri. 'Jridepooi  
! -ın -sa -ma -ce" tu 'jri ke, -wee -ın -je i 'je

'pepe. 'De -in -je -ma -podei" de "jri -sa ka je.

*Tu ke εε' jō ke  
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

43 Tu 'dōe se ε 'bēε- ε 'je "buo saun po, 'de tu saun se ε 'bēε- ε 'e "buo 'dōe po.

44 Nyu juo tu "o tu 'mē 'de εε' "buo 'un, nyu se ε 'bēε- o 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'de "wi-gbauo ja.

45 Nyu 'dōe a -sa -ti' 'dōe 'de o' pēe 'dōe 'a "kē o, -wēε o' po i -son. 'Diwonyonii a -sa -ti' saun 'de o' pēe saun 'a "kē o, -wēε o' po i -son, dē-nvε' dē -jia" 'e nyu pēe o, εmε o' wōn o 'tmv.

*-Gbi" 'sōon 'o -ti'  
(Matie 7.24-27)*

46 Dεε-ti aōa 'daa- 'un Tv'bo, Tv'bo, 'de ka 'ma wlu "sia 'nynt aōa' nū kan' a- ?

47 Nyu "o nyu -jia' nō 'un o, 'de -o' poa 'ma wlu doin" o, -wēε ka 'ma wlu "sia 'nynt -o' nva kan' a, nyu -ke o -kōōa' omo 'ma ji aopp tōōa'.

48 J -kō- "ju due' -o sia nō" nya 'de -o -blua" 'o 'soa- "kpei -blu -blu -wēε -o poa 'o -gbu" ε. "Ni 'a -sougba dba', -wēε -pie ji, 'de "ni-gbii -wēε" 'ji i bla -gbu" -nε "jri -bla -bla, i se ε bluaa-, dē-nvε' ε poōε' ka -cōōn' ka.

49 'Kaa nyu -o' poa 'ma wlu doin" o, 'de ka ε 'daa- -o' nva kan' a, o -kō- "ju due' -o poa -gbu" 'bo -pūōn" 'kpei ε. O' -gbu" se -gbaun 'ble, "ni dba', ε -sie' -gbuu ε bla -gbu" -nε wōn -bla -bla, 'bo ε "sri, ε -wēε" "klein je blu piepie. Dī -dōōa i -tīei".

7

*Sesi 'hōō- Rōmε 'ε jra' jei 'a dbonvi 'a 'wε*

*(Matie 8.5-13)*

1 Sesi -kōa' dē -nε 'ε 'tmva' 'de nyu -uva po o' wlu doin" o -pēe 'sv ε, o mue' o Kapenaum.

2 Rōmε 'ε "soa-wi" 'a -jeopoi due' nt- 'o mu. Omo -o' dbonvi 'wε- kpūn 'mε ka-. 'De o kma o' dbonvi -nō 'o -ti' -gblein'.

3 O 'wōan Sesi 'a 'nynt 'sv ε, o dboε Suifu-wi" 'a nyu-cōun' jrv' sv 'je Sesi ibae 'de o 'e ji, -wēε o 'je o' dbonvi 'a 'wε- 'hōō-.

4 Uv nyntia 'o Sesi -pūn", 'sv uva bae o i 'de nai" 'blea' 'un sv 'na : "Ju -nō nte sun o po ka-,

5 dē-nvε' o kma -aa 'blva 'a -ti'. Omo -po' -aa 'jrui 'kūen-gbu -nε.

6 -Ta Sesi ke sv nta 'e mua' a, sv se -gbu" uva mua 'e 'di o tēen- 'sv "soa-wi" 'a -jeopoi -nō dboε o' "dei-wi" 'de Sesi o, -wēε o 'na : Tv'bo, -in -bo -ma -cε" seaa kan' 'de 'ma -ti' 'un, 'in se -ma -tein "nyt ka nt 'de 'ma -gbu" -son.

7 -Wēε 'ma -cε" 'kpa se 'de -in o ji ka nt-, 'kaa -bo -in -tmv wlu due' koun -gbai' mō 'de ε, 'ma dbonvi 'a 'wε- ε mue' 'bōa' se.

8 Dεε -ti 'in 'da kan' a, εmε -nt' mō -ke ε, 'in juo nyu wōn -sii -ti' mε. 'Mō -o -blea klae" -wi", -wēε -o' jaa "jrui ja" 'de svpū -son ε, 'in 'bleε "soa-wi" -ke 'bo 'un -son, -wēε -bo 'in 'na due' : -Mu' ! 'Sv o' mu'. -Bo 'in 'na deejrō' : ji ! 'Sv -mōō ji'. -Bo 'in wlu 'e 'ma dbonvi -pēe 'in 'na : -In nv dē -nε ! 'Sv o' nve'.

9 Sesi 'wōan "ju -nō 'o wlu 'sv, o po o -ti' o, -wēε o 'biie- 'de nyu -gbaea' o 'de woi 'de o 'na : 'Ma 'tmv aopp mε, 'de Israε-blua 'di -ta 'in se dē -kwlt" -tea' -bεa ka -mε 'je due' 'de nyu 'un.

10 -Ta nyu jra' jei dboa a mua -gbein" de ε, -mε sv jεε o' dbonvi 'mε o 'pūv.

*Sesi -sa -tion" 'nynt 'o "ju "kunyio'*

11 -Sōn' jre' -stan' 'sv ε, Sesi mue' ε -kwlv -εε 'nynt nta Naint' di, o ke o' klai" nynu ke nyu -tuu"-tuu a naa bu' i.

12 -Ta o' "kūban -kwlv o' paa 'in i 'sv ε, sv 'bleε "ju due' 'a 'dai- uva kpa i -tea'. ε nt -tion" 'nynt 'o "junmōuju due' koun -gbai' -o, -kwlvon -tuu"-tuu -kūn' 'jrui 'bomu.

13 Tv'bo 'jeaε -tion" 'nynt -nv "jriε- 'sv va' wēε a nvo', 'sv o 'na : A 'bo -fiεn"- !

14 'Sv o 'kūen 'o 'dai- -pūn", -wēε o ble "i. 'Sv nyu -sv -bleε, sv nynta i. O wlu' o 'na : -Kōōa' -tōō, 'ma 'tmv -un -ε, -in son 'un !

15 'Sv "ju -nō son 'un ε, o -tēε i -wēε o -te wluva' -pūn". 'De Sesi 'na : 'Nynōkpao', aa' "ju -nao !

16 Nyu 'klein -jea εε' -ta, favn a nv svpū 'mε. Uva 'bēε- Kea 'a 'nynt "i, sv 'na : Kea 'a wlu 'kwajaa klāa' son 'un 'de -a "klu. ε Kea mε -ji" εε' 'bleenyv "i -tea'.

17 De Sesi nva 'mva- nyu a 'tmvε' 'de Suideblva ke 'blva- jrui' -jie' 'dei "kpei-.

*Dε San Batisi -tee' Sesi i ε  
(Matie 11.2-19)*

18 Dī "klein -nsva 'mva- San 'a klai" nynu po o' ra' "kuan. 'Sv o 'da uva' 'sōōn 'mε,

19 -wēε o dbo svpū 'de Sesi o, 'de o 'na : -Bo ao mu ε, -mε ao -tee' o i ka, ao 'na -in -ntε "ju -o -jea ji -o, -aεε' -a -je deejrō' fuo ke'wlēε ?

20 Uv nyntia 'bo Sesi -pūn" 'sv, sv 'na : San Batisi -dbo' -aun' nō -in o, -wēε -a -je -mi i -tee'. -In -ntε "ju -aa fua -oo, -aεε' -a -je deejrō' -fu o ke'wlēε ?

21 -Ta εε nsva kan' a, -mε Sesi nte nyu -tuu"-tuu 'a 'wε- 'bōōa', o' 'pūv- klōōn, o' nve -siisan i 'de nyu 'un, o' nve -wēε o' 'bai "dōōn' a "jri.

22 'Sv o wlu' 'de San 'a klai" nynu -pēe o 'na : -Bo ao mu ε, -mε dī "klein ao 'jea 'de ao 'wōan ao 'tmv i 'de o -pēe. "dōōn a 'jei' 'pepe, klōōn a na', 'jrvōenun' a 'wε-

ε 'boc, doin' 'a waun a 'won i, 'meun a son -klu-, 'poia' -ti a 'tmube' 'de weenyu -pee.  
23 Nyo -oc "maa 'moc sea ni ε, -me -moc nu 'mua-.

24 San 'a klai' nynuu mua de 'su, Sesi -tee oc -ti' 'tmua -pun' 'de nyu -gbae' oc 'dei -pee oc 'na : De ao mu i 'jea' 'de -puon' blva "kpei 'de ε - ? -Aee' -gblokpau poo' oc -suua' i ε - ?

25 'De -me nyo ao mu i 'jea' 'ja a - ? -Aee' "ju due' -oc -paa di 'doe 'un ε - ? Ao -gbun 'no, nyo -paa di 'doe 'un ε, -wi' -mu a -tee' i 'de 'beo-wi' o -gbu' 'di, -wee ub ni di -wee' "klein 'a jeun.

26 'De nyo ao mu i 'jea' -gbo' ε - ? Kea 'a wlu 'kwajaa duee' ? Kuu to' -o. 'Ma 'tmu aopp me, ε -sii Kea 'a wlu 'kwajaa -moc 'me.

27 San nte "ju -oc -ti' 'un Kea 'a wlu -crua' 'naa :  
-Gbuu 'no, 'ma dboc 'ma dboi 'de -un "juoi, -wee oc 'je -ma -jebnu nmae-.

28 'Ma 'tmu aopp me, de klein" 'nynokpae' 'wba a, nyo se 'i 'be oc se San -sii. 'De -me 'kamo nyo -piia' 'i 'de Kea 'a keema' -kwlo 'di, oc 'bei' oc -sii oc.

29 Nyo "klein -woan San 'a wlu ε, ub ke 'wei-sanyu cen -kui ub je Kea "nyu, -wee San po ubpu "ni "jru.

30 'Kaa Fariseen o, ke' wo-saun se ε "inu 'de San 'je ubpu "ni "jru po. 'Puba' Kea nui', ε 'jea ubpu "nyu ka ub nua ee' nya-fuunsun, 'kamo -nao.

31 'Bomoc Sesi 'na : Nyo 'un 'je nyo -na -sianwu 'di "ipoo ε - ? Nyo -ke ubpu -koooc oc - ?

32 Ub -ko' "nynumu' -ub -tea i 'bo -kwlo -kwea -wee -uba wlua 'e ba -pee ka : -A bla aoa' 'kwi -kweun 'me -bla -bla, ao se dee-. -A ble 'nmia du 'me -ble -ble 'kaa wee se ao nu ao se -fun'.

33 San Batist jia -wee oc die -di'pen, 'de oc 'na nmo, 'su ao 'na -suusaun -ni 'de oc 'un.

34 nyio oc "Ju jia, oc di', oc 'naa, 'su ao 'na oc -kau', oc ke 'wei-saun o, nyio pu 'a "kwli saun dbee', -wee uba po sun -tadue, 'de uba 'naa -kaun'- due' 'di.

35 'Kaa ka Kea 'a -ti' nta to' ε, nyo -woun 'mii ε ub juε' ka ee nua nyo 'doe "jrii ε.

*Sesi -ko' 'nynokpao' due' 'a desavn*

36 Fariseen due' 'da Sesi dedi -ti. Sesi pa 'e oc o -gbu', -wee oc -te i 'de ub -te de dia' -pun'.

37 'De 'bo -kwlo -nta 'mua- 'di ε, -kwlo i -te nynokpao' due' -ni 'o. Ka Sesi nta de dia' 'de Fariseen o -gbu' 'di ε, ub 'je kan' 'me, 'su ub kpa -dai'klo -sooc due' "sou nua -ee 'nyu ni albatru,

38 -wee ub jii 'de Sesi bi o fo o. 'Su ba -fun', uba' "miini "peen- Sesi 'a bi 'me. -Wee ub nu uba' "mu- 'de ub -sa Sesi 'a bi "miini kui. 'Su ub -gbleee i -kwli', -wee ub po i -dai'klo kui.

39 Fariseen -oc -do dedi -ti 'jea de -na 'mua- "jrie- 'su ε, oc wlu' 'de oc -ce" 'un oc 'na : -Bo "ju -no ni Kea 'a wlu 'kwajaa' 'de ε, -me ka 'nynokpao' -ba blo 'i 'mua- -nta desavn nu nynokpao' ε, oc oc nu ε jua' -de-.

40 'Bomoc Sesi "duo wlu 'un oc 'na : Simo, 'un 'blee -ti' -sain- 'un 'je -mii' -tee-. 'Su Simo 'na : 'Ma detooi, -un -wlu !

41 'Bomoc Sesi poo -ti' 'i oc 'na : "Ju due' moc -oc kpan ni nyo 'scoon "kpei. Due' 'blee oc 'wei 'a kme' due', -wee due' 'ble oc 'wei 'a kwla mm".

42 Ka ub nta 'scoon -ta ub 'jea de -sa, 'bo se ni-. 'Su "ju -no 'bo 'wei -na 'de ubpu "kpei 'me. 'Bo nyo 'scoon -nu "klu 'ee, nyo -je "ju -no 'oc -ti' kma -gblein' ε - ?

43 Simo 'na : 'Moc naa to' i ε, "ju -oc oc nua 'saavn "jrii -gblein' ε, omoc -ni -oc oc 'bocca 'wei -tuu' ε. 'Su Sesi 'na : to' -ti -o, -un -se "kpei 'me ka -csoon' ka.

44 -Wee Sesi "biie 'de "junynokpao' -nu o 'su oc wluε Simo -pee oc 'na : -ma -je "junynokpao' -nu 'mee ? -Ta 'un paa 'no -un o -gbu' ε, 'un se 'un "ni "nyu -un se bi woc-, 'kaa umu ε, ub nua uba' "mii ni -wee ub woc 'un bi i 'de ub jaa i uba' "mu- kui.

45 -In se 'un -kwli' -gblee moc "pi, 'kaa de "nana 'un pa 'no -un o -gbu' 'di -sian 'de ε, ub se 'ma bi 'a -kwli' -gbleeti 'bo ke.

46 -In se 'un 'cna "jru po, 'kaa umu ε, ub 'wla 'un -dai'klo bi i.

47 Eme -ti 'ma 'tmub -un ka : ub kma nyio oc -ti' 'pepe, eme -ti uba' disaun -tuu 'kpe -ni -kwe-. 'Kaa -bo nyo -oc disaun -wee' sea -kwe- ε, -me oc nyio 'oc -ti' kmaa' se "jrii "kpaε' po ke -gblein'.

48 'Su Sesi wlu' 'de 'nynokpao' -pee oc 'na : Aa' disaun -kwe'.

49 Nyo -ke oc nta de dia' -tadue ε, ub -tee wlua' -pun' 'de uba' -ce' 'un, ub 'na : -Ta "ju -no -moc 'wlu -wee oc -ko' nyo 'a disaun -ke ε - ?

50 'Kaa Sesi wlu' 'de "junynokpao' -pee oc 'na : Aa' 'ma -ti' to' 'un 'jea' 'puu avn' ε. A mu 'de pee 'a blua' 'un !

**8**

*Nyu -ke Sesi a na*

1 ε 'wba 'o mu ε, Sesi a muε -kwle klae" ke -kwle mu' "dii, -wee oc 'tmu Kea 'a 'kmu dee 'a -poia' -ti.

2 Oc 'klai' nynuu -nta -puue 'jo 'scoon ke 'nynokpae' jru' oc -sa 'we- ke -siisaun 'un ε, ubpu ke oc mu' -ke. ε ni Madi -wba Madala -ub 'un -siisaun -me' 'soun' wba ke.

3 Erod' 'a dbonvi due' -oc 'nyu ni nta Kusa -moc 'oc -ne 'nyoc Sanu ke Sisau o, 'nynokpae' jru' ke oc na', -wee -uba po oc sun o 'de uba' 'bleedi' un.

4-Ta nyu -tuu' -wlva -kwle 'dii jia 'de Sesi o, -wee su -gbae' o 'dei e, 'bomo o poo -ti' 'i ka o 'na :

5 Nyu due' -mu' ko -gbaa'. -Ta oo -gbaa' ko e, ia' 'jo jru' blu' 'bo -je -kpaee', -m naa 'kpei-, 'su nuu ji' -wee i di.

6 Ia' 'jo jru' blu' 'bo 'soa- "kpei, -m me' kpiun-, 'kaa i je 'soe, de-nue' "ni se 'de i -son ni-.

7 Ia' 'jo jru' blu' 'de "wi 'un, -m ke "wi me' -tadue, 'kaa "wi sun i.

8 'Kaa ia' 'jo jru' blu' 'de 'blva- 'doe 'un. -M me', i 'wlve de 'un, ia' kpa du' croe 'jo 'o kme' 'due. Sesi 'tmva de -ne 'su e, o kpa wlu 'jei -wee o 'na : Nyu -blea doin' o 'won i !

Sesi -sa "ipoo-ti wo (Matie 13.10-23 ; Makl 4.10-20)

9 'Su oo' klai" nynuu -tee' o i su 'na : -In -sa "ipoo-ti -ne wo 'de -a -pee.

10 'Su o 'na : Aopu mo e, Kea 'a 'kmu dee 'a -ti' -wee' "klein -saa wo 'de ao -pee, 'kaa nyu jru' a 'won ia' -ti' tu me 'de "ipoo-ti 'un. 'De su 'je e ja -gbun, -wee su se e "jrie- 'jeei 'pepe. 'De su 'je e doin' 'woon-, -wee su se e 'mii 'wain 'pepe.

11 De "ipoo-ti -ne -sa wo, e ka : ka ko -gbaa' nta, 'kamo Kea 'a wlu 'tmva' ni.

12 'De nyu jru' pee o e, wlu -tmuva' -ko' kojoo -blua' 'o -je -kpaee' e. -Bo su 'won wlu 'mva- kaan 'su -sion' ji, e -se 'de uppu 'un 'e, de-nue' ee kaan uppu -je de, -wee su je e to' 'un 'je, 'de su je 'pu.

13 'De nyu jru' pee o e, wlu -tmuva' -ko' kojoo -blua' 'bo 'soa- "kpei e, -wee -ia 'sun sea -ta -toon nyi e. Uva' nyu tu-, -ta su 'sia, su 'woan Kea 'a wlu e, 'bomo su -see 'o mu 'de 'mva- 'un. 'Kaa uva' 'mva- no' se 'iten-. -Bo 'kle ji uppu "kpei, 'su su poe uva' de -kwli' -teto' i.

14 Nyu jru' 'a 'won Kea 'a wlu 'me ka kojoo -kpa 'e "wi 'un nta. Uva' nyu tu a 'won Kea 'a wlu 'me kpiun-, 'kaa -bo uppu mu e, uva' 'tai- e "i, ee' poo uva' kplun fai', de-nue' uva' wla 'kmu "kpeidi ke "wliie 'e -fli i 'de 'wi -wee' "klein 'di.

15 Nyu jru' a 'won Kea 'a wlu 'me, ka kojoo -kpa 'e 'blva- 'doe 'un nta. Wlu su 'woan, su -te' e i 'de to' ikua' ke pee 'doe 'un, -wee e "ti 'e uppu 'un 'de uva nu Kea 'a -kwlut.

Nebi 'a "ipoo-ti (Makl 4.21-25)

16 Nyu se e 'bee- o 'je nebi tha -wee o 'je e jae 'jri i-crii' - 'de o 'je e 'dii -son -te', 'kaa nyu o -tee' -ta -tan ja, -wee nyu "klein -a pa 'e -gbu' 'je e i 'je.

17 'Kamo e 'e ni -ke, -ti' "klein -i pa 'kwla ia mu e "kpaee' 'peaan' -wee -ti' "klein nyu sea juo e, nyu a mu e i -wee' jua'.

18 -Bo e ni kan' a, -me ao -tu' aoa' -ce' 'e -ti' 'de aoa' de doin' oposun 'un, de-nue'

nyu -blea de e, nyu a mu o jre' "nyta' ke'wle, 'kaa nyu -jo sea de 'ble e, de-saan' -je o 'blea mo 'de e, nyu a mu e o -me 'kwa -saa'.

Sesi de ke oo "dei-wi" ke (Matie 12.46-50 ; Makl 3.31-35)

19 Sesi de ke oo "dei-wi" jie 'de o o, 'kaa ka su 'jea o -pun' 'kpasun nu, 'ka se ni, de-nue' nyu -gbae' o 'dei su -tisi'.

20 'Su nyu jru' wlu' 'de o -pee su 'na : -In de ke -ma "dei-wi" nte 'e "kpaee', su nte "i su ke -in -je 'jee-.

21 'Kaa Sesi wlu' 'de su -pee o 'na : Nyu -uva poa 'in 'Bo 'a wlu doin' o -wee ka e 'da- -uva nva kan' a, uppu -ni 'in de ke 'ma "dei-wi" .

Sesi jaa -pie ja (Matie 8.23-27 ; Makl 4.35-41)

22 'Wi jre' o Sesi de ke oo' klai" nynuu 'ja 'e -kwee' due' 'di, -wee o wlu 'de su -pee o 'na : -A mu 'e "ni 'de foo.

23 -Ta su nua 'de 'a mua' a, -me Sesi a 'muu. 'Su -pie klaa' -tee' jia' -pun' 'bo "ni "kpei. "Ni a "ji 'e 'e 'di 'me. 'Su 'mea 'a faun -tee uva' nua' -pun'.

24 'Su su 'kpa Sesi -pun', -wee su -so "nyto' 'de su 'na : -Aa 'blei, -aa 'blei, -a -kwe', -aa jie 'mea' ! O soan 'un 'su e, o "woon- -pie ke "ni "jrui -wee i ji ja, 'su -ta -wee' -tee' tuun.

25 -Wee o wlu 'de su -pee o 'na : Aoa' 'ma -kwli' -tea' -me 'de e- ? 'Su faun ke tai' 'a 'maa "ji 'de uppu 'un 'e, -wee uva' 'su a wlu 'e ba -pee su 'na : -Ta "ju -no -mo 'wlu 'ja a-, -wee -oo wlu poo' ke "ni -pee 'su ia 'je o won e- ?

Sesi seie "ju due' 'de -siisan' kwa (Matie 8.28-34 ; Makl 5.1-20)

26 Uu kpien 'kpuu 'de Serasen-een-wi' 'a 'blva- 'di. Ee' 'blva- tu ke Galileblva a -gbuen' 'e ba 'jri.

27 -Ta Sesi 'wlva 'e -kwee' 'di -wee o "sia i 'su e, -kwlo due' -Siisan -tuu' -tuu nta 'e 'un -joo' 'i. De -wlva 'e sese o e, oo' paa de 'un, oo' 'pen 'de -gbu' 'di, o "tie 'e -gban' "klu.

28 O 'jea Sesi i 'su, o "siie- 'koi- i 'bo o "juoi -wee o "wo o 'na : Sesi, Kea -nta 'e jaun 'di 'a "ju, de -in -ke 'ma -a -piaan i e- ? 'Ma bae -un -e, -in -bo 'un 'kle -tu' e !

29 Dee-tu o 'da kan' a, eme -ni Sesi a wlu' 'de -suusan -ne -pee, -wee e 'je 'e "ju -no 'un 'wlu. De-nue' eme -ni, ee' -suusan tu -kwle oo' 'kle -tu' 'a 'me. 'De ee' -ti' 'un uva po o -gbaacee' "dbi bi', 'kaa oo cen -gbaacee' "dbi -nta 'mva- 'me, -wee -suusan a po o -je o, 'de oo mu 'e 'kpaee' "kpei.

30 Sesi -tee' o i o 'na : -Ma 'nyni we- ? 'Su o 'na : 'Ma 'nyni -ni -pun' -tuun. Dee-ti o

'da kan' a, eme -ni -siisaun -nra 'de o 'bn e, i -tiei".

31 'Su ia bae Sesi 'me i 'na : -In -bo -aun 'de 'ni -tuun bluue !

32 -Ta e nuva kan' a, -me be" 'a -gbaapu -ni idia' 'bo cru -kwli", -wee -siisaun bae Sesi i o 'e 'won 'de i 'je 'e be" -ni 'bn pa. 'Su o 'woon- 'o e.

33 -Siisaun 'wba 'e "ju -no 'bn, i pa 'e be" 'bn e. 'Su be" 'a -gbaapu -nra 'mba- -sa plea' 'de cru 'a -peenai" i 'kpa 'o 'ni won, 'de i -wee' blu 'ni -tun.

34 Nyu -a fua be" i -gbuan ee' de tu ja 'su, su 'kpa 'kwla, -wee su kpa ia -ti' tu, 'de su 'tmu i -kwlo ke -gbei" 'dii.

35 Nyiowu jie de -nuva 'mba- 'jrie- 'jeea' a. -Ta uva muua, -me su jee "ju -siisaun 'wba' 'e 'bn -no 'me, o paa di 'bn, -wee o -te i 'bo Sesi -puu" ka -coon' ka. 'Su tai' "maa upu 'me.

36 Nyu -jea di "klein -nuva 'mba 'a -ta ka 'ju -siisaun nra 'bn -no nra 'pu sun e, eme -ee "kuan su po 'de nyu -jia' -pue.

37 Nyu "klein -nra Senesareblva "kpei e, su bae Sesi 'de o 'je su kun teen-. De-nue', de su 'jeea 'jrie 'mba- ee' faun klaa" a nu upu 'me. Sesi 'ja 'e -kwee" 'di 'su o mue de.

38 "Ju -suusaun 'wba 'e 'bn a bae Sesi i -wee o ke o 'je mu. 'Kaa Sesi po o -jei" o 'na :

39 -In mu 'de -in o -gbu" -son de, -wee di "klein Kea nra -un "jrii e, 'de -in -ji' 'tmu. "Ju -no mua' -ceen-', di "klein Sesi nu o "jrii e, oo 'tmu i -kwlo "kpei -ta -wee".

*Sairisu 'a "junyokpao' ke 'nyokpao' due' ke*  
(Matie 9.18-26 ; Mak 5.21-43)

40 -Ta Sesi a jii a de e, nyu -tuu" -mu' o "i 'jaa' 'de 'mba- 'bn, de-nue' omoo su -wee' "klein a fuo.

41 'Su Suifu-wi" 'a Kea -gbu -jeopoi due' -ji", oo' 'nyu -ni Sairisu. O -gbleee Sesi bu wo, o -tee' oo' kwa 'di, -wee Sesi 'je 'de o o -gbein" mu,

42 de-nue' oo' "junyokpao' jo due' -u -blea -sin 'a -puue 'jo 'soon e, umu 'we- kpuu 'me ka-.

-Ta Sesi nra 'e mua' a, nyu a "tun o i -ta -wee'.

43 'Su 'nyokpao' due' -ni 'e nyu "klu, nmi-kwliwe- ni -puu" 'de -sin 'a -puue 'jo 'soon 'di. 'De ee' -ti' 'bn e, u ple ba' di -wee' "klein 'me 'de -do'cro-wi" 'kwa. 'Kaa nyu -jea u 'puu- e, o se ni-.

44 Umu -kpa Sesi -puu" 'de o 'de fo o, -wee -u bla oo' "bai 'a woin". 'Bo e "si va' nmi-kwliwe- je 'bo.

45 'Su Sesi 'na : -O -bla' mi "i kan' a- ? -Ta nyu -wee' "klein nra -toa' a, 'bomo Piei ke nyu -ke o nra 'o 'na : 'Ma 'blei, nyu -tuu"

a "tuan -mi i ka -ta -wee' 'su e, -in -na nyu -bla' mi "i e- ?

46 'Kaa Sesi 'na : "In-, nyu jro' -bla' mi "i, de-nue' 'in 'je kan' 'me ka 'ma 'ikmaa' jre' 'wba 'de 'bn e.

47 Ka 'nyokpao' -nu 'a nuudi 'peean "kpae, u 'je kan' 'me 'su faun a nu', ba' di a cre'. U "siie 'koi- i 'bo Sesi "juoi, -wee de -ee -ti' 'bn u bla Sesi "i ke 'de ka u blo 'i, 'su ba' 'we- 'sria 'o, e 'boa, u 'tmu e 'bo nyu "klein -kwea de "juoi.

48 'Su Sesi wlu' 'de u -pee o 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwli" -tea' 'puu- aun 'e. A mu 'de pee 'a blua' 'bn !

49 -Ta Sesi nra wlua' kan' a, 'su "ju due' -wlu 'e Sairisu o -gbein" -o ji o 'tmua' -o 'na : -Ma "ju 'mee. -In -bo nyu detooi seaa 'bode.

50 Sesi 'woan -ti' -ne e, o wlu' 'de Sairisu -pee o 'na : 'Fauu 'bo -bn nue, 'kaa -in -te' 'bn -kwli", -ma "ju a mue 'kmoua'.

51 Sesi nynia 'de Sairisu o -gbein" e, o se 'won o ke nyu jro' se 'e -gbu' 'di pa, -bo e se Piei o, San o, Saki o, "ju -saan" 'bo ke u de 'a 'su ni e.

52 Nyu -nra 'e -gbu" 'di su -wee' "klein a -fuu", uva kple' 'de "ju -saan" 'a -ti' 'bn. 'Su Sesi 'na : 'Ao 'bo -fiuu"- ! U se 'me, 'kaa uva 'muu.

53 O 'da kan' 'su e, uva wloo, de-nue' su 'je kan' 'me 'pepe ka u 'mea.

54 'Kaa Sesi kpuu "ju -saan" 'a sun, -wee o kpa wlu "jei o 'na : 'ma "Ju, a son 'bn !

55 'Bo e "si, uva 'fee' 'je 'de u 'bn de ji, 'su u son 'bn e. -Wee Sesi 'na : 'Ao "nyu u de, u 'je di.

56 Tai' "maa uva 'ce-wi" 'me, 'su Sesi -tee' upu ke' "i, o 'na : 'De -nuva -ta ao 'bo e nyu jro' -pee 'tmue !

9

*Sesi dboe oo' klai" nynuu -nra -puue 'jo 'soon*

(Matie 10.5-15 ; Mak 6.7-13)

1 Sesi 'kuuu oo' klai" nynuu -nra -puue 'jo 'soon "jruu, -wee o "nyu upu "ikmaa' ke de "woin 'beea' ke 'de su 'je nyu -siisaun 'a "kwli -wee' ke 'we- "kpei -sa.

2 O dboe upu Kea 'a 'beode 'e -ti' 'tmua', -wee su 'je nyu 'a 'we- 'boo- -ke.

3 O wluu su -pee 'de o 'na : -Bo aoa sea mu e, ao 'bo de jre' 'blee. Ao 'bo itbatu o, -ke o, -di'pen ke 'wei 'blee. Ao 'bo 'bai 'soon 'bn "due.

4 -Gbu" -e 'di ao pa, -me ao -te 'bo i mamau, 'de e 'di 'bomo ao 'je 'wlu, -wee ao 'je mu.

5 -Ta "o -ta ao mua -wee nyu sea ao sun 'soon kpuu e, -me ao 'wlu 'o ee' -kwlo -tu 'di, ao -gbao' "puue' -nra aoa' bi kui e 'bo upu "juoi, -wee ka uva -ce" 'kpa 'jea uva'

'kmu 'a "kuan po, emε -εε mu υυυυ 'pee kpuan' de nya.

<sup>6</sup> 'Su υυ mu', -wεε υυa mu -kwle 'dii due 'due' de υυa 'tmυ -poia' -ti, -wεε υυa 'boο-nyυ 'a 'wε- -ta "o -ta.

*Erodι a -tue" -scoη*  
(*Matie 14.1-12 ; Makι 6.14-29*)

<sup>7</sup> -Gbua'na "na Erodι 'woan dι "klein -nυυa 'mυa- 'su ε, δε ο 'jea to' "kpei- naa -gblein', οο' 'je ε, δε-nyε' nyυ jrv' 'naa : San Batistι -ji" 'kmu de.

<sup>8</sup> Jrv' 'naa : Eli -to οο' -ce". Jrv' 'naa : Kea 'a wepouυ -nιa tein' 'a due' -ji" 'kmu de.

<sup>9</sup> 'Kaa Erodι 'na : 'In cen San -mo "jru "i ο, "ju -jo -ο nυa dι -ιa 'nyυ 'ma 'woan -ta 'ee, -ta ka -mo 'wlv -gbo' ε- ? 'Su Erodι a -pon ο ke Sesi 'e 'jee-.

*Sesi "nyie nyioυυ -di'pen ke -smii' ke*  
(*Matie 14.13-21 ; Makι 6.30-44 ; San 6.1-14*)

<sup>10</sup> Nyυ Sesi dboa jia de ε, υυ poο dι klein" υυ nυa ιa' "kuan, -wεε ο "duo υυυυ 'υn, 'de ο ke υυ mu 'e -kwlv -εε 'nyυ nιa Besaida fo ο.

<sup>11</sup> Ka Sesi mua nyυ -tuu" 'wcoη 'su, υυ mu ο kun. Sesi kpuυυ υυυυ sυn 'scoη, -wεε ο bla Kea 'a 'beode 'ε -po. Nyυ "klein -nιa "i ο 'jea sυn ο po, ο 'boο- υυυυ 'a 'wε- mε -ke.

<sup>12</sup> -Ta 'jrv a blua i 'su, Sesi 'a klai" nynyυ -nιa -puue 'jo 'scoη 'kpo -pυn" υυ 'na : -In po nyυ -ny -jei", υυ 'je -kwle ke -gbei" -kυυan" i 'dii mu, -wεε υυ 'je 'pειn' ke diide -pon, δε-nyε' de jre' se -ta nι-.

<sup>13</sup> Sesi 'na : Aoa' -ce" 'kpa "nyι υυυυ diide. 'Su klai" nynyυ 'na : -Bo -a se diide -tian' mu 'de nyυ -tuu"-tuu -ny 'a -ti' 'υn ε, -mε υυ se δε dii, δε-nyε' -di'pen kplι -mm" ke -smii' jo 'scoη -gbai' mι -a -ble.

<sup>14</sup> 'De nyυ -nιa -ta 'beε "nynyυmai 'a "wlv -mm" mε. Sesi wlvε klai" nynyυ -pee ο 'na : Ao po υυυυ kpoi" kwla -mm" -mm" -wεε υυ 'je i -te.

<sup>15</sup> 'Kamο klai" nynyυ nyυ -ceεn', -wεε υυ -wεe' "klein -te i.

<sup>16</sup> Sesi "dua -di'pen kplι -mm" ke -smii' jo 'scoη -ny 'υn ο kpa "jri "jei -wεε ο po ιa' Kea 'se-, 'de ο cυn tii tii -wεε ο "nyι co' klai" nynyυ 'de υυ 'jι nyυ "jrii -gble'.

<sup>17</sup> Δυ -wεe' "klein di", υυ je dbo. 'Su ιa' toο -sia 'o mu ε, ι "jie tooe" 'a -puue 'jo 'scoη.

*Piei 'na Sesi nιε Klistι, Kea 'a 'o-tei -o*  
(*Matie 16.13-19 ; Makι 8.27-29*)

<sup>18</sup> 'Wι jre' ο, Sesi -saa nyioυυ kυn -wεe ο mu Kea baea' -tajro. 'Bomο co' klai" nynyυ muυ ο kυn, -wεε ο -tee' υυυυ i ka ο 'na : Nyο nyioυυ a 'daa- 'υn -ta' a- ?

<sup>19</sup> 'Su υυ 'na : Nyυ -nyυ' a 'daa- -υn San Batistι, deejrv' 'na -nι -nyε Eli -o, -wεe jrv'

'na Kea 'a wlv 'kwajaayn -nιa tein' 'a due' -ji" 'kmu de.

<sup>20</sup> 'De Sesi 'na : Aopy mo 'ee, nyο aoa 'daa- 'υn -ke ε- ? Piei 'na : -In -nyε Nyυ 'pυυi Klistι, "ju Kea -tea' 'o mu -o.

<sup>21</sup> Sesi criε -ciε 'de υυ -pee ο 'na : Ao 'bo ε 'tmυε 'de nyο jrv' -pee.

*Sesi 'tmυε co' 'mε -ti ke co' "kunyio' sοn-tι ke*  
(*Matie 16.20-28 ; Makι 8.30-9.1*)

<sup>22</sup> -Wεe ο wlv ke'wle ο 'na : nyio 'o "ju 'je 'kle 'je -ο kpleiin. Nyυ -coυn-wi" ο, 'sraa -savy 'a klae" ο, ke' wο-savy a mυε ο 'boa', υυa mυε ο 'dbaa', -wεε 'de 'wι 'a taan -ne 'di ο 'je "kunyio' sοn-.

<sup>23</sup> -Wεe ο wlv 'de υυ -wεe' "klein -pee ο 'na : -Bo nyο -nyei" ο ke 'ma -a -je na -mε ο 'bo co' -ce" 'ε 'tυn ny-tι. O 'wooy- 'kle 'je -ti' 'de no" "o no" -wεe' 'di, -wεe ο 'je 'υn 'de bla.

<sup>24</sup> Δε-nyε' nyο -ο -nyε "i -ο -jea co' 'kmu "kpei- 'toan a, -mε εε mu ο kwa 'maa'. 'Kaa nyο -ο -toa 'e co' 'kmu 'de 'ma -ti' 'υn ε, omo -co mu 'pυυa'.

<sup>25</sup> 'De -bo nyio 'ble dι "klein -nιa -ta 'kmu -nyε "kpei, -wεe ο "maa co' -ce" 'de ο ke Kea 'je i -seea' 'ee, -mε δε ο 'je 'o ε- ?

<sup>26</sup> Nyο -nyυa 'ma wlv ke 'ma -ce" 'kpa 'a -ti' -tyn' 'υn ε, mo nyio 'o "ju 'ma mu co' -ti' -tyn' 'υn nyυa' -sontι 'ma mua de jia' -wεe 'nι ke 'nι "Bo ke εε' "soa-wi" a mυε 'nyυ i 'wlvα'.

<sup>27</sup> Sesi 'na : 'Ma 'tmυε aopy to' -ti, nyυ -nιa -ta υυa' jrv' se 'mei' 'su υυa jea Kea 'a "ikmaa" 'jriε- 'jee-.

*Sesi -saa "i 'de co' klai" nynyυ taan "jri 'de*  
(*Matie 17.1-8 ; Makι 9.2-8*)

<sup>28</sup> Sesi -kαa' wlvα' kan' a, ε nyε 'wι -mε" na, 'su ο "duo Piei ke San ke Sakι 'υn 'ε, -wεe υυ ke ο mu Kea baea' 'de crv "kpei.

<sup>29</sup> -Ta co baea 'su co' "jua 'a nυsυn -saa "i. Co' 'unpaadt foo' 'su "pluu' 'puu', ιa -flaan' 'e nyυ 'jri.

<sup>30</sup> Δυa koan 'emu 'su, ο ke nyυ 'scoη -ο wlv, ε nι Moist ke Eli ke-.

<sup>31</sup> Δυ -taan' 'de -sοn' 'υn ka nyο ο nιa 'e javn 'di 'a tv" bode' 'υn ε, -wεe dι -ιa mua Sesi "jrii nυa" 'de Selisalem ε, -wεε υυ ke co 'tmυ ι.

<sup>32</sup> -Ta εε nυa kan' a, -mε "nyio' kpy Piei ke co' "dei-wi" 'a "jri 'mei, 'kaa υυ "jri 'de ceεan i 'su ε, υυa 'jeε Sesi i 'de -sοn' 'υn -mε ο ke nyυ 'scoη -ny nyε wlvα'.

<sup>33</sup> -Ta nyυ -nyυ ke Sesi nιa "iceean' a, 'su Piei wlv ο -pee ο 'na : 'Ma 'blei, -aa -ta nιa' nmo "jrii, -a po poe" taan, -mo -ble due', Moist 'ble due', Eli 'ble due'. Δε ο nιa 'tmυa' 'mυa- co' -ce" 'ε 'wοn ε 'mii.

<sup>34</sup> Piei sie wlvα' 'su buε" je υυυυ "jru i "fian-. 'Su favn 'kpa 'de klai" nynyυ 'υn 'ε.



35 'Su wlu due' -wlb 'e bue" -ne 'di, 'de -ε -na : "Ju -no nte 'ma 'ju 'in -tea' -o, ao po ɔɔ' wlu doin" o !

36 Wlu -ne -kɔa' wlua' 'su ε, Sesi nte due' ɔ je inyna. Klai' nynuu "mue wɔn. De -tba' 'o εε' nɔ" tu 'di ε, di "klein υυ 'jea "jrie-'mva- υυa' 'tmυ ι 'de nyo jro' -pee.

*Sesi -sa 'ju-saan"- due' -suusavn 'bn (Matie 17.14-18 ; Makı 9.14-27)*

37 Sesi ke ɔɔ' klai' nynuu 'wlb a 'e cru "kpei υυ 'siai εε' -son' -stan', nyo -tuu"-tuu -jaa' Sesi "i.

38 'De nyo -tuu" -nυ "klu 'demɔ "ju due' "wɔɔ- ɔ 'na : 'Ma detɔɔi, 'ma bae -yn -ε, -in -gbɔn 'ma 'ju -no ja, 'ma "ju jɔ due' -o.

39 -Bo -suusavn kpυn ɔ 'su ε, ɔɔ "wɔɔ" 'jei woi, εε du ɔ 'i, 'su tɔnfɔn' a ji ɔ wɔn i. -Bo ε 'je 'de ɔ 'bn 'wlb la a, -mε ɔ -wee' 'kpa de jre' 'bn.

40 'In bae -ma klai' nynuu i 'mε, -wee υυ 'je ε 'de ɔ 'bn -sa, 'kaa υυ se ε kwai 'bεε-.

41 'Su Sesi wlu' ka 'de ɔɔ' klai "nynuu -pee ɔ 'na : Ao "jrukuyn ke 'diwɔn nynɔn 'a ti, kpe -tiie' ao ke 'ma -a -je na-, -wee 'in 'je aoa' kplɔn 'wɔin 'bεε -ε ? -Wεε ɔ wlu 'de "ju -saan" 'a "bo -pee, ɔ 'na : -In -ja 'bn -ma "ju -no !

42 -Ta ɔ nta ɔɔ' "ju 'de Sesi -pυn" kpaa' a, 'bomɔ -suusavn "tun "ju -saan"-, 'su ɔ -ka i 'bo 'blɔɔ, -wee ɔɔ -craen i -gbala -gbala. 'Kaa Sesi "wɔɔε -suusavn -ne "jrui -wee ε "si "kpae 'de "ju -saan"- -no 'pυ, -wee ɔ "ny i ɔ "bo.

43 Nyo -jea εε' -ta tai' "maa υυ -wee' "klein 'mε 'de Kea 'a "ikmasɔn ε toa 'mva 'a -ti' 'bn.

*Sesi 'tmυ ɔɔ' 'mε -ti ke ɔɔ' "kunyɔ'ɔ' son-ti 'mε ke'wle (Matie 17.22-23 ; Makı 9.30-32)*

-Ta υυ nta di -nυba 'mva- 'jraa' 'bomɔ Sesi wluu 'de ɔɔ' klai' nynuu -pee ɔ 'na :

44 Aopυ mɔ po 'ma wlu -ne doin" o ! nyiɔ ɔ "Ju a mue 'e tooa' 'de nyiɔpυ 'kwa.

45 'Kaa de Sesi 'tmva 'mva- ɔɔ' klai' nynuu se 'e ε 'dei 'wɔn, de-nυε' ka de ε -tu" a 'kwla, 'kamɔ ε ni 'de υυ -pee, -wee υυ je ε 'mii 'wɔn. 'Kaa υυa plee εε' Sesi 'a i -teea' 'mε.

*-ɔ -ni klaa" a- ? (Matie 18.1-5 ; Makı 9.33-37)*

46 Klai' nynuu -tee -tooa' -pυn" 'bo υυpυ 'a 'su 'nyni, -wee nyo -nta υυpυ 'a klaa' a, 'de υυ 'je ɔ juo-.

47 Sesi juua tɔ' -nta 'e υυ pee o 'su, ɔ "due "ju -saan" due' 'bn, -wee ɔ nynaa ɔ i 'de ɔ -pυn",

48 -wee ɔ wlu 'de υυ -pee ɔ 'na : Nyo -kpυn a "nynumυ" -nta ka sɔn 'sɔɔn 'de 'ma 'nyni 'bn ε, -mε 'mɔ ɔ kpυn sɔn 'sɔɔn. 'De nyo -kpυn a 'mɔ sɔn 'sɔɔn, -mε "ju

-dboa' 'bn mɔ ɔ kpυn a 'o sɔn 'sɔɔn 'mva-. 'Kaa nyo -ɔ -nta -saan"- 'de aopυ "klu ε, ɔmɔ -ni aoa' klaa".

*Nyo -sea' ao 'dii 'blee ε, -mε ɔ ke ao na' (Makı 9.38-40)*

49 'Su San "due wlu 'bn ɔ 'na : 'Ma detɔɔi, -a -jeε "ju due' -ɔɔ nυ -siisavn i 'de -ma 'nyni 'bn, 'kaa -a -kaan ɔ -je de, de-nυε' ɔ ke -aa' na-.

50 'Su Sesi wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : Ao 'bo ɔ -je de kaan, de-nυε' nyo -sea' ao o -fɔn' ε, -mε ɔ ke ao na'.

*Samadinyv se Sesi "in-*

51 Sesi 'a 'kmυ 'wlb nɔ" "kuvan- i 'su ε, ɔ -tue" -kaan'jua -wee ɔɔ mu Selisalem.

52 'Su ɔ dbɔε nyo jrv' nya. 'Uυ mua 'su ε, υυ paa 'o Samadi 'a -kwlb due' 'di, -wee υυ 'je -ta υυ ke Sesi 'jea 'pen i-pon.

53 'Kaa nyo jro' se υυpυ sɔn 'sɔɔn kpυn-, de-nυε' emε -ni ɔ toε "jru 'e Selisalem ɔ o.

54 ɔɔ' klai' nynuu 'sɔɔn Saki ke San 'wɔan de -ne 'su, υυ 'na : Tu'bo, -in -ntei" 'mε -a -je nε i -tee', ε 'je 'e jaun 'di 'wlb, -wee ε 'je nyo -nυ siin- ?

55 Sesi "biie i 'de υυpυ o fɔ o, -wee ɔ -ce' υυpυ "bli ɔ 'na : -Suu -εε -tua' ao de -ne wɔn ao seε juo- ? De-nυε' nyiɔ ɔ "ju se ji ɔ 'je nyo i -sa, 'kaa ɔ ji' ɔ 'je nyo 'pυυ-.

56 'Su υυ mue 'o -kwlb jre' 'di.

*Nyo -nte "i -υυ -ke Sesi 'jea naa- (Matie 8.19-22)*

57 -Ta υυ nta mua' 'bo -jei' ε, 'bomɔ "ju due' wluu ka ɔ 'na : -Ta "o -ta -ma mua 'in ke -ma mue' o mua'.

58 'Su Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Too'we- -mυ "paa', ι je "bie 'ble. Nυbυ -mυ "paa', ι je 'jro 'ble, 'kaa nyiɔ ɔ "ju se -ta ɔ 'jea "jru 'wlaa- 'ble.

59 'Bo -mε 'de ε, Sesi wlu' 'e deejro' o ɔ 'na : -In bla 'bo 'bn 'de ! 'Su -mɔ 'na : Tu'bo, -in -tai"- 'mi "i, 'in 'je 'ma "bo inmaea' mu ke.

60 'Kaa Sesi wlu' 'de ɔ -pee ka ɔ 'na : -In -tai"- 'mεn "i, υυ 'je υυa' 'mεn inmae-, -mɔ mu de 'de -in -je Kea 'a 'beoε 'ε -ti' 'tmυ.

61 'Su "ju deejro' wlu' 'de Sesi o ɔ 'na : 'In -nυei", 'in ke -in -je mu, 'kaa -in -nyni' 'bn nɔ" de-saan' ke 'in 'je 'ma 'ce-wi" wlu poa' mu 'de -gbεin".

62 Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Nyo "o nyo -tea' kopokla sɔn -pυn", -wee ɔɔ -gbuan' de sɔu' sɔu' ε, -mε -mɔ se Kea 'a 'beo -kwlb ɔ ka nυ-.

### 10

*Sesi dbɔε klai' nynuu 'a kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn jrv'*

1 'Bo -mε 'de 'su ε, Tu'bo 'cra nyo 'a kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn "mii ke'wle 'de nyo -ke

oo na "klu, -wεe o dbo uupu nya 'son 'son -kwle ke -ta "klein oo' -ce" 'kpa 'jea 'mii mu 'de ε, 'de uo mu i 'dii.

2 O wlu ka 'de uo -pee o 'na : Kea 'a dbo -ko' ko-kle klaa' -flu" 'a, -wεe -ε sea ceun 'ble ε. Ao bae -lo -kle' jei -wεe o 'je dbonuun 'de o o -kle' ja-.

3 Ao mu, 'ma dbo aopu 'me, ka nyo o dboa 'blae 'de -ci' "klu ε.

4 Ao 'bo 'wei 'dipode 'un "due. Ao 'bo -ke 'blee, ao 'bo "kwlai- bi' -tu" ε. Ao 'bo inyna, -wεe ao 'bo nyo jro' sun 'kwa poe 'bo -jei" !

5 -Bo ao pa 'e -gbu' jre' 'di ε, -me ao wlu ke tein' ao 'na : 'Mo -je aopu, "diwan kpun aopu ! Ao 'je pee 'a blua' !

6 -Bo nyo -na pee 'a blua' "i ni 'e εε' -gbu" tu 'di ε, -me aoa' pee 'a blua' a mue -tein 'jea' 'de o 'un. 'De -bo ε se kan' nu 'ja a, -me aoa' pee 'a blua' a mue 'de aopu 'un de jia'.

7 Ao -te i 'de εε' -gbu" tu 'di mamau 'su, diide uua mua ao 'nyta' ao di ε, 'ni uua mua ao 'nyta' ao 'ne, de-nue' de -ε -ke dbonui -kooa' "i ε, εme oo 'je. Ao 'bo -gbi" 'dii 'jree-.

8 -Kwlo -ε 'di ao mua -wεe uo kpoun a ao sin 'soon -me de 'o de uua mua ao 'nyta' ao di ε.

9 Ao 'boo- nyu 'a 'we- 'bo εε' -kwlo tu 'di, -wεe ao 'je wlu ka 'de -kwloun -pee ao 'je nu : Kea 'a 'beode "kuban- aopu i -we-.

10 'Kaa -bo ao mu 'o -kwlo jre' 'di -wεe uo se ao sin 'soon kpoun ε, -me ao ple εε' -jehl o, -wεe ao 'je wlu ka :

11 Aoa' -kwlo 'o "puue' -kpan' -aa bi mo 'o -ce" ε, -aa -gbaoe' 'de ao -pee, 'de -me 'kamoo -aa -tmuu' aopu : Kea 'a 'beode me -kpa' aopu -pun" 'mua-, 'kaa ao se ε "jrie- o sie.

12 'Ma 'tmuu aopu 'me, 'de de 'boo -son 'di ε, εε' -kwlo tu 'a 'pee a mue "ikmaa' ε 'je Sodom -kwlo 'o -ne -sii.

*-Kwle -fuuan Sesi 'a -ti' nya (Matie 11.20-24)*

13 ε nte "nmia-ti 'de aopu Korasenyo ke Besaidanyo 'a -ti' 'un, de-nue' jrii' -nuua 'bo aoa' -kwea' -ta, -bo i nuue 'de Tii ke Sidon -kwle -i sea Suifu 'a -kwle ni 'de ε, -me nyu -na 'o ia' -kwle tu 'di ε, uo to uua' kpln fai" poosun -we- sese 'de- 'de blo 'un paa' ke biun' "jru 'wlaa' 'un.

14 εme -ti 'pee 'a 'wi o ε, Tii -nyu ke Sidon-nyu 'a 'pee se "ikmai, ε se aoa' 'pee -sii i.

15 'De -mo ε Kapenaum-kwlo, -mo -na -in -je mu 'su -in -je javn tbaa- ? ε se kan' ni-. -Ma mue -son jia' mamau 'su -in -je 'e 'meun o -kwlo -taan'-.

16 -Wεe o wlu 'de oo' klai" nynu o o 'na : Nyo -po' aoa' wlu doin" o ε, -me 'ma wlu

me o po doin" o. Nyo -fuuan aopu- nya a, -me 'mo o -fuun nya -ke.

*Klai" nynu -na kwla -me" 'son 'jo 'soon 'o deji -ne*

17 -Ta klai" nynu -na kwla -me" 'son 'jo 'soon jia de ε, uo nte 'e 'mua- 'un, -wεe uo wlu ka uo 'na : Tu"bo, -bo -a -wlu -siisain -ceen'- -ni -pee 'de -ma 'nyu 'un ε, ia 'jee -a won ia ja 'de nyu 'un 'wle !

18 'Su Sesi wlu' 'de uo -pee o 'na : 'In 'jee -sion' i, oo jea 'e 'jei 'wlu oo jea blu ka "suu se -un -je a blua.

19 Ao -gbun 'no, 'un "nyu aopu "ikmaa' 'me, -wεe ao 'je sen ke -kian" -kian" 'kpei- na-, -wεe ao 'je -aa tonyo 'o "ikmaa' -wee' "klein o 'kwa -sa. 'De i se aopu de jre' nuui.

20 -Bo -siisain a sea aopu won 'je ε, ao 'bo 'mua- nue 'de εε' -ti' 'un, 'kaa ka ao 'kpa Kea 'a nyu me -εε 'mua- ao 'je nu.

*'Mva nu Sesi 'me 'de nyu -uva jaa uva' -ce" ja 'a -ti' 'un (Matie 11.25-27; 13.16-17)*

21 'De εε' no" tu 'di ε, Kea 'a -Suu "jiiε Sesi 'mua- 'un, -wεe o -ciaan' ku' i 'de o 'na : 'Oo, 'un 'Bo, εme -na 'blva- ke javn 'a 'beo ε, 'ma poe ε 'se-, de-nue' ε -tue' di -ni 'kwla 'de to' 'dinuun ke de "ijuoun -pee, -wεe ε -st 'kwla 'de nynuun" -pee. -Kai" 'mate, 'un "Bo, de εε' -ce" 'kpa 'woaan εε' de tu ε, 'ma poe ε εε' 'se-.

22 'Su o 'na : 'In "Bo "nyu 'un di -wee' "klein 'me. Nyo jro' se "Ju juo-, -bo ε se o "Bo ni ε. Nyo jro' se "Bo juo-, -bo ε se oo" 'Ju ni ε. ε ke nyu' "ju nte "i o 'jea o "Bo 'kwla -sa 'de -pee ni ε.

23 O "biia i 'de oo' klai" nynu o, o wlu 'de uua' 'su -pee o 'na : Ao -jea ia' di tu 'a -ta, aopu mo nu 'mua-,

24 de εε -ti 'ma 'da kan', εme -ni Kea 'a wlu 'kwajaun 'a -tuu"-tuu ke 'beo-wi" -nuei" di ao 'jea uo 'ji 'je 'de-, 'kaa uo st 'je. Uo nte "i ke'wle di ao 'woan uo 'ji 'won 'de-, 'kaa uo st 'won.

*Sesi pooe nyio 'o -ti' kma -ti 'i*

25 Ke' wo-sai due' -nue "i -o -je Sesi wlu 'a "kle -pee -gba, omo -son 'un 'de nyu "klu -wεe o -teeo' i -o -na : Nyu detooi de 'un 'je nu -wεe 'un 'je 'kmunia' -sea' -kwε -ta 'ble 'je ε- ?

26 Sesi -tee' o i o 'na : De -we -cruε' 'de Kea 'a ke' 'di ε- ? -Bo -in nu ε 'dii 'ee, ka -ma -won ε 'mii ε- ?

27 'Ju -no 'na : -In -kma -ma Tu"bo Kea 'a -ti' -de -ma pee -wee' "klein 'un, 'de -ma 'kmunia' -wee' "klein 'un, 'de -ma to' -wee' "klein 'un, -ma 'kpi -wee' "klein 'un, -wεe -je -ma -ponyio 'o -ti' kma ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε !

28 'Bomɔ Sesi wluu 'de ɔ -pee ɔ 'na : ɛ nmɔi', -ɪn -sɛ "kpei 'me ka -cɔɔn' ka. -Bo -ɪn nɔ kan' a, -ma muɛ 'kmɔnta'.

29 'Kaa ke' wɔ-sai -nɔ nɪa "i ɔ 'jea ɔɔ' -cɛ" -kɪn "nyɪ ɛ, ɔ wlu' ka 'de Sesi -pee ɔ 'na : -ɔ -nɪ 'ma -ponyio -gblein' ɛ - ?

30 'Bomɔ Sesi "duo wlu 'ɔn 'de ɔ poo -tɪ' "i ɔ 'na : -Ta "ju due' a 'wɪba Selisalem -wɛɛ ɔɔ muua Seriko ɛ, 'bomɔ ɔ 'kpa' 'e "jriɪn 'a bɔ' 'di 'bo -jei". 'Sɔ ɔ ɔ kɔn ɔ, ɔ ɔ blo' 'me ka, -wɛɛ ɔ ɔ "duo ɔɔ' dɪ -wɛɛ' 'ɔn, 'de ɔ ɔ si ɔ 'o -jei' 'mɔba-.

31 Kea 'a 'sraa -sai due' -kpa' ɛɛ' -je tu ɛ, -mɔ 'jeɔ', 'kaa ɔ se 'de ɔ o "dɛɛ-, ɔ cɪn ɔ "kpei -tie".

32 "Ju due' -wɪba 'e Lefi 'a "ji 'di, -ɔɔ kpa ɛɛ' -je tu ɛ, ɔ 'je "ju -nɔ 'mɛ -ke, 'kaa ɔ 'blaa ɔ 'je -si'.

33 'Kaa Samadi i due' -nyɪnɪa' 'o "ju -nɔ -pɔn" ɔmɔ -nyɪnɪa i, -ɔ -gbɔn ɔ ja, -wɛɛ ɔɔ' wɛɛ a nɔ.

34 ɔmɔ -kɔɔ -pɔn", 'de -ɔ po ɔɔ' blati 'a -kɔ 'cna ke nmɔ 'i, -wɛɛ ɔ blɪ dɛ 'i. 'Sɔ ɔ -te' ɔ 'o ɔɔ' -cɛ" 'ɛ soofae' "kpei -wɛɛ ɔ kɔɔ 'o 'dɔ- 'a dɛdi-gbu -kɔvɔn' -je i 'di. 'Bomɔ ɔɔ -tuu' -ɔɔ' -tɪ'.

35 -sɔn' -sɪn' 'sɔ, ɔ "nyɪɛ dɛdi-gbu 'a jei 'wɛi -wɛɛ ɔ 'na : -ɪn -tu" ɔ "jriɛ-, dɪ "klein -ma mua nɔa' 'bo -mɪ 'de ɛ, -bo 'ɪn ji de ɛ, -wɛɛ 'ɪn 'je ɪa' kpan -sa.

36 -Wɛɛ Sesi -tee' ke' wɔ-sai -nɔ i ɔ 'na : 'Bo nyɔ taan -nɔ "klu 'ee, nyɔ -nɪ "ju "jriɪn bla -nɔ' ɔ -ponyio ɔ - ?

37 'Sɔ ke' wɔ-sai 'na : ɛ nɪ "ju -ɔ -je ɔɔ' wɛɛ -o. 'Sɔ Sesi 'na : -Bo -ɪn mu ɛ, -mɛ -ɪn nɔ kan' !

*Matɪ ke Madi ke*

38 -Ta Sesi ke ɔɔ' klai" nyɪnuu nɪa 'o -jei" ɛ, 'bomɔ ɔ ɔ nyɪnɪ 'o -kwɔɔ due "di, -wɛɛ 'nyɪnɔkpaɔ' due' 'da ɔ ɔ ɔ ɔ dɛdi -tɪ 'de ɔ ɔ -gbu' 'di. Ua' 'nyɪnɪ -nɪ Matɪ.

39 U' 'bleɛ "deinyɪnɔkpaɔ' due' -ɔa 'nyɪnɪ nɪ Madi, 'de -ɔ -te i 'bo Tɔ'bo bɪ o, -wɛɛ ɔa po ɔɔ' wlu doin' o.

40 'De Matɪ -mɔ a -siɛ' 'ɔn 'de dɛpia' 'ɔn, 'sɔ ɔ 'kpa Sesi -pɔn' ɔ 'na : Tɔ'bo, ɛ se -ɔn dɛ jɛɛ' nɔ ɔ mɔ -wɛɛ', -wɛɛ 'ma "dei "tai-mi "i 'de 'ɪn nɪ due' 'ma -sii' 'ɔn kaa ? -ɪn -tɔmɔ' ɔ ke ɔ 'je 'ɔn sɔn ɔ po' 'de !

41 'Bomɔ Tɔ'bo wluu 'de ɔ -pee ɔ 'na : Matɪ, Matɪ, aa -sii' 'ɔn 'ɛ, aa -tɔɛ" -sɔɔn aa 'wla dɪ -tuu'-tuu 'a -fli i -tadue.

42 De due' kɔvɔn -gbai' -kɔan -tɪ' ɛ, ɛmɛ Madi -sa 'o, ɛ se ɔ 'kwa 'wɔi' nɔ 'kmɔ.

**11**

*Sesi tɔɔ nyɔ Kea bae ka (Matie 6.9-13; 7.7-11)*

1 'Wɪ jɛɛ' o Sesi nɪɛ Kea baea' 'de -tajɔɔ. ɔ -kɔa' baea' 'sɔ, ɔɔ' klai" nyɪnuu 'a due' wlu'

'de ɔ -pee ɔ 'na : Tɔ'bo, -ɪn -tɔɔ -aɔn Kea bae ka-, ka San tɔɔa ɛ ɔɔ' klai" nyɪnuu ɛ.

2 'Sɔ Sesi wlu' 'de ɔ ɔ ɔ -pee ɔ 'na : -Bo aɔa sea Kea bae ɛ, aɔ 'nɔ :

-A "Bo, ɛɛ' 'nyɪnɪ -tee kpoi". ɛ nɔɛ -wɛɛ ɛɛ' 'beɔdɛ 'je "jri' kpaɛ po.

3 ɛ -nyɪ" -aa -sɔn' 'di diidɛ.

4 ɛ 'wɪb -aa dɪsɔn "kpei ka -aa -wɪba nyɔ -nɔa' -aɔn dɪsɔn "jrii' 'a -nɛ "kpei ɛ. ɛ nɔɛ -wɛɛ -sion' 'bo -aɔn 'de dɛsɔn 'di poa' i -tɪɛn' ɛ.

5 -Wɛɛ ɔ wlu 'de ɔ ɔ -pee ke'wɛɛ ɔ 'na : -Bo aɔa' due' 'ble "dɛi, -wɛɛ ɔ 'je ɔ jɛɛ -toɔ' -kwea, 'de ɔ 'je ɔ -pee wlu ka : 'ɪn ba, -ɪn po 'ɔn -dɪ'pɛn kplɪ taan kpan' ke,

6 dɛ-nɔɛ' 'ma "dɛi-wi" 'a due' -wɪb 'doa' -ɔ ji 'de 'ɔn woin', 'kaa dɛ 'ɪn 'je ɔ "nyɪ ɔ 'jea di ɛ, ɛ se nɪ-.

7 -Bo -jɔ -mɔ nɪɛ 'e -gbu' 'de ɔ 'je nɔ : -ɪn -bo 'ɔn seaa 'bo -gbɛin' kaan' ! 'ɪn ke 'ma "nyɪnuu -kɔn 'pɛin -wɛ- 'bode. 'ɪn se ɛ 'bɛɛ- 'ɪn 'je 'ɔnson-, -wɛɛ 'ɪn 'je -ɔn -dɪ'pɛn "nyɪ.

8 'Kaa ɔɔ' "dɛi -nɔ, ka ɔɔ bla kpa' 'ka ɔɔ blɛ. 'Ma 'tɔmɔ aɔpɔ 'mɛ, -bo "ju -pɛan i -nɔ se 'ɔn sɔn 'de ɔa' dɛɛ dɛ 'ɛ -tɪ' 'ɔn ɛ, ɔɔ muɛ 'ɔn sɔn' 'de nɔa' 'blea 'ɔn -wɛɛ ɔ 'je ɔ dɛ "o dɛ ɔɔ -pɔan "nyɪ.

9 'De 'mɔ 'naa : Aɔ -tee' dɛ i, nyɔ a mu aɔ "nyɪa', aɔ -pɔn dɛ i, aɔa mu ɛ 'jea', aɔ bla klu, nyɔ a mu aɔ "woin kaian'.

10 Dɛ-nɔɛ' nyɔ "o nyɔ -teea' dɛ i ɛ, nyɔ a "nyɪɔ', nyɔ "o nyɔ -pɔan dɛ i ɛ, ɔɔ 'jeɛ', nyɔ "o nyɔ -bla' klu ɛ, nyɔ a kain ɔ "woin.

11 Aɔ -nɪa "bo -wi" 'ee, nyɔ -wɛ -nɪ 'de aɔpɔ "klu, -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ -dɪ'pɛn i -wɛɛ -ɔɔ -nyɪɔ" "sou ɛ- ? 'De -bo ɔ -tee' -smii' i, -wɛɛ ɔɔ -nyɪ" ɔ sɛn ɛ- ?

12 'De -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ sun' -kɪn i, 'sɔ -ɔɔ -nyɪ" ɔ -kɪan' -kɪan' a- ?

13 Aɔpɔ -jɔ -nɪa "diwɔnyɪnɔn ɛ, -bo aɔ juo aɔa' "nyɪnuu- dɪ 'dɔɛ "nyɪ ka 'ee, 'de -mɛ -a "Bo Kea -nɔmɔa 'di wɔn ɛ se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɛɛ' -Suu nyɔ -ɔa -teeɛ' i "nyɪ ? ɛɛ mu ɛ ɔpɔ "nyɪa'.

*Sesi 'a "ikmaa' wɪbɛ 'de Kea 'ɔn (Matie 12.22-30 ; Maki 3.22-27)*

14 'Wɪ jɛɛ' o Sesi -sa "muu- due' -suusaɔn 'ɔn. -Ta ɛ 'wɪba 'de ɔ 'ɔn 'sɔ ɛ, ɔ -tee wlu' -pɔn', 'sɔ ɛ sɪɛ nyɔ -wɛɛ' kaa' kwa.

15 'Kaa nyɔ jɪv' 'na : Bɛsɛbuilt -nɪa -siisaɔn 'a klaa' a, ɛmɛ -nyɪ" ɔ "ikmaa' -wɛɛ ɔɔ nɔ -siisaɔn i.

16 Nyɔ jɪv' -nɪɛi' ɔ 'jea Sesi i -tɪɛn' ɛ, 'sɔ ɔ ɔ 'na : -ɪn nɔ jrii' -ɛ -je ɛ to ka -ma "ikmaa' 'wɪba 'e Kea' 'ɔn ɛ.

17 'Kaa Sesi juo ɔpɔ 'a tɔ' 'mɛ, 'sɔ ɔ wlu' 'de ɔ ɔ -pee ɔ 'na : 'Blɔa- 'o 'blɔa- ɛɛ 'bleenyɔ 'a 'sɔ a -seea' 'ɔn ɛ, ɛɛ' -kwɛɛ ja -gba' -tɪ, -wɛɛ ɛɛ' -gbi' 'a se 'wla.

18 -Bo -sion' o sea oo' -ce" o -fon' 'ee, -me ka oo' to' bode 'e de 'bn 'wlsun nu e-? Ao 'na : Besebuil' -ny' 'bn 'ikmaa' -wee 'ma nu -sion' o -sii i.

19 -Bo 'ma sea -sion' o -sii inu kan' -mo 'ee, 'de -me aoa' "nynuu- mu 'ee, nyo oo' 'nynt' bn uba nu -sion' o -sii i e-? Emē -ti -wee uba' -ce" 'kpa a mu aoa' 'pee kpuuny nu ma'.

20 'Kaa -bo e ni Kea 'a sun me -ne 'bn "kpei -wee 'ma nu -sion' o -sii i e, -me Kea 'a 'beode me -jēē 'o aopp' 'mua-.

21 Aoa 'jee, nyo -kmai' 'de -o -blea poodt e, -bo oo sea oo' -gbu' ifuo e, oo' 'bleedt -wee' "klein kpuen "i.

22 'Kaa -bo -jo -kmai' -o -sii o -mo ji e, o son' -wee o -so poodt -jt o -tea' -kwlt' 'kwa 'de oo -gble' "ju -no 'o' 'bleedt nyu jru' "jrii.

23 Nyo -ke 'mo sea na a -mo o -fon' 'bn o, 'de nyo -ke 'ma -aa' 'kuan nyo "jrui -tadue e, -me oo teēn 'bn nyo o.

*-Suusavn 'a 'de -gbu' 'di de ji-ti (Matie 12.43-45)*

24 'Su Sesi poe -ti' "i o 'na : -Bo -suusavn 'wlv' 'de nyo 'bn e, ka nyo o 'wlv' 'e -gbu' 'di -wee oo mua 'de "miia "kpei, 'kamō e ni-. Eē -pon -tein i. -Bo e se -tein 'je 'su e, e 'na : 'Ma jie 'de 'ma -gbu' -e 'di 'un 'wlv' de mua'.

25 E mua de, eē jēē eē' -gbu' e, -me e wuue 'dii 'pepe, dt -wee' -teēē kpoi', -wee e ni foo".

26 'Su e muē de -wee e "duo -siisaun -me" 'son -i -kmai' -i -sia emē 'bn 'de i ke e ji 'de -gbu' 'di de. 'Kamō e ni 'de nyio -no 'o -ti' 'bn. -Bo Kea 'a -Suu se 'de o pee o ni 'su -siisaun kpuen -tein 'de o 'bn, -wee "ju -no 'o de 'boō- kplun nyini "jrii, i -sii -jt -na tein" e.

*De Sesi 'a 'daa- 'juipeē-ti e, e ka*

27 -Ta Sesi nua wlv' kan' a, 'su 'nynokpao' due' wlv o -pee 'de nyo "klu u 'na : 'Nynokpao' -u -wlv' -bn -wee -ba nyute -in -nya' -mu 'a 'nynokpao' tu pee "juoi.

28 -Wēē Sesi wlv ka o 'na : Nyo -uba poa Kea 'a wlv doin' o 'de -uba -teē' i 'de uppu 'bn e, -wee ka e "sia 'nynt -uba nva kan' a, -wi' -mu -peēē "juoi ka-.

*Sesi se jrui' nu-ti 'wōōn- (Matie 12.38-42)*

29 -Ta nyio pu -tuu' -tuu -gbaea' Sesi 'dei e, 'bomo o -te wlv' -puen' 'de u -pee o 'na : Nyo -na -stan w' 'di -u 'di nynia wōn e, uppu -a -tee' 'bn jrui' -e -toē ka 'un 'wlv' 'de Kea o i. Jrii' jre' se nuēi' bode, -bo e se -je -nuba 'de Sonas' 'a -ti' 'bn ni e.

30 Ka Kea nva eē' -ce" tosun 'de Sonas' 'a 'kmu 'bn -wee nyo -na Ninifu 'jee e "jriē- e, 'kamō Kea a muē tooa' 'de nyio 'o "ju 'a

-ti' 'bn -wee nyo -na -stan w' 'di 'je e "jriē- 'jee- ke.

31 Tu'bo nynokpao' -wlv' 'de 'jru' 'a -gbunfo o 'de Sebablv' 'kpei e, va muē 'bn soan' 'peewi o, -wee u 'je nyo -na -stan w' 'di 'pee kpuun-, de-nuē' u 'wlv' 'de 'blva- -toon' 'kpei -wee u ji Salomo 'o to' wlv doin' o poa'. Ao -gbun 'no, -jo -na -ta -mo 'bei' o je Salomo -sii.

32 Nyo -wlv' Ninifu u ke nyo -na -stan w' 'di a muē -tadue plaan' 'peewi o, -wee u 'je 'bn son 'de u 'je uppu 'pee kpuun-, de-nuē' -ta Sonas' 'tmva Kea 'a -ti' 'de u -pee e, u poe to' fai' 'bo oo' wlvui". Uu "biie 'e Kea o, -wee u cen uba' disaun 'a -kin u 'ny' e. Ao -gbun 'no, -jo -na -ta -mo 'bei' o je Sonas' -sii.

*-Son' -na 'e nyio 'bn e (Matie 5.15; 6.22-23)*

33 Sesi poe -ti' "i o 'na : Nyo se e 'bēē- o 'je nebi tha -wee o 'je e i -tu' 'de jae -son, 'kaa nyo o -tee' -ta -tean ja -wee nyo -wee' -a pa 'de -gbu' 'di e, uba' 'je e i.

34 -Ma "jriē- me -ni -ma ku 'a -son'. -Bo -ma 'jriē- se poa a, -me -ma ku -son i nē -faoo'.

35 -In -tu' -ma -ce" 'e -ti' -wee -son' -na 'de -in 'bn e, e je kwie 'bn -sneē.

36 -Bo -ma 'kmu -wee' "klein ni 'e -son' 'bn e, -wee eē' 'fo jre' se 'de kwie 'bn ni e, -me e -wee' nē 'de -son' 'bn. Ka -dam'ba a wan 'bo -bn "juoi -wee -ma -jea i e, 'kamō e ni-.

*Sesi -ce' Fariseen ke ke' wō-savn "bli (Matie 23.1-36 ; Maki 12.38-40)*

37 -Ta Sesi nua wlv' kan', 'su Fariseen due' 'do dēdi -ti 'de o o -gbu". O mua 'e e, o -teē dē dia' -puen'.

38 Tai' 'maa Fariseen 'me, de-nuē' Sesi se kwa jre ka tein'nyo a nva see e, 'su o je de dia' -puen' -te.

39 'Kaa Sesi wlv' 'de o -pee o 'na : Ao Fariseen-wi", ka ao nva 'ka ka : aoa wōō 'bo 'di 'naade ke "tiedt 'a ku -puen' 'a 'su, 'kaa "jriia' ke 'diwōnynia' "ji 'de aoa' -ce" 'kpa 'bn 'e.

40 Ao -gbun ka ao sea to'di ni e ! Kea -nva' de 'e ku e, emē se 'e e 'di nu -kee ?

41 Aoa' pee me ao 'je wōō ka- ! De ao 'jea nu e, emē -ni de -na' 'de aoa' -kaun' ke aoa' "tiedt 'di e, ao 'wōōn- eē' nua" nyo "nyt-ti -wee dt -wee' "klein 'je i-kwē- 'de aoa' -ti' 'bn.

42 E nē "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", de-nuē' sii" mu' ka 'bēē- ke flt nva -i -na kan' a, ia' soōn'o -puue -nē um' aoa "duo 'bn -wee aoa -saa Kea wōn, 'kaa 'isrēa' ke Kea 'a -ti' kmaa' -mu aoa nuu 'plu 'bn 'de -mu ao 'je nu ke tein' 'de-, -wee dt mu' -jt -mu 'je de 'boō-.

43 Ε ΝΙΕ 'nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", de-nue' "kpa-ti klae" -nīa 'e nya 'de "jrui 'kūn-gbi 'dii ε, aoa 'jee ia' "kpei-tea' 'a "dia, -wee aoa -pon 'de nyu 'je aopu- 'a ni' -te' 'bo nyu -kwea ka "jruevn nīa.

44 Ε ΝΙΕ 'nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn, de-nue' ao -ko' -gban' -i -nīa 'o 'blu -son, nyu o na "kpei- 'su nyu o' jua.

45 'Bomo ke' wō-sai due' 'duo wlu 'bn 'de nyu "klu o 'na : Nyu detōōi, -bo -ma sea kan' -mō 'da 'ee, -mē -ma -cree" -apu mō 'mē -kee ?

46 'Su Sesi wlu' o 'na : Ε ΝΙΕ 'nmia-ti -o 'de aopu mō' -ti' 'bn -ke, ke' wō-savn, de-nue' aoa -tee' nyiōpu -gbi -īa 'blea' nīa 'kle "jru, -wee aoa' -ce" 'kpa 'a -cīejo due' koun -gbai' 'a bli 'i.

47 Ε ΝΙΕ 'nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn, de-nue' Kea 'a wlu 'kwajaaun ao "bo -wi" 'dba a, uppu 'a -gban' mī aoa ma.

48 -Bo aoa sea uppu 'a -gban' mī a, -mē dī ao "bo -wi" nva imi aoa po -ti' o. Uppu mō 'dba Kea 'a wlu 'kwajaaun, -wee aopu mō ma vva' -gban' !

49 Εμε -ti Kea -nīa tō'di sie nō" nya sese ε 'tmue ε 'na : 'Ma mue wlu 'kwajaaun ke dboun uppu 'idboa', -wee vū 'je jrv' 'dba 'de vū 'je jrv' 'kle -tu".

50 Kea 'a wlu 'kwajaaun vū 'dba vva' nymō o mue nyu -nīa -stanwī 'dī kpuō 'a.

51 De -wlvā 'e 'kmv 'a -teea' a, -wee -ε tba 'e Abeli 'a 'mēa' "kpei 'de -ε -jēea Sakali vū 'dba 'bo 'sraa-sa'in 'de Kea -gbu klaa' 'dī tein' ε, 'ma 'tmuv aopu tō' -ti, Kea a mue vva' nmō nyu -nīa -stanwī 'dī i -teea'.

52 Ε ΝΙΕ 'nmia -ti -o 'de aoa' -ti' 'bn ke' wō-savn, de-nue' -ta tō' -ti nīa ao juo 'o 'ε, 'kaa aoa' -ce" 'kpa 'a mu 'o. Ao -ko' nyu -blea -gbu" 'a 'nyni 'de -vva -ce" 'kpa 'a pa 'e ε 'dī, 'de -vva kaan nyu -nīai' -vū -jea 'de ε 'dī pa -je de ε.

53 -Ta Sesi 'wlvva 'mva- 'sv ε, Fariseen ke ke' wō-savn 'kpa 'cen 'sv vū -te o' "kpei-creea' -pun". Vva -tee' o 'wōn i, -wee dī -tuu"-tuu 'je 'de o wōn 'dī ji.

54 Vva -tee' Sesi "kle bō 'dei -wee -bo ε nī kan' a, 'de vū 'je o' "kpei kpuōn-.

**12**

*"Jridepoo-ti (Matie 10.26-27)*

1 'De εε' nō" tu 'dī ε, nyiō -pu 'a "wlu 'a "wlu -kweade a na ba "kpei-. 'Su Sesi -tee o' klai' nynuū -pee wlvā' -pun" ke kpuōn- o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de Fariseen-wi" 'a -dī'pen -puun' de 'ε -ti' 'bn, εμε -nī "jridepooa'.

2 De -pa' 'kwla -wee -ε sea "kpaē' 'pēen, ε se nī-. 'De de -tua" 'kwla -wee nyu sea juoi ε, ε se nī-.

3 Εμε -ti -wee dī "klein aoa mua 'tmva' 'de kwie 'bn ε, i -wee' a mue "kpaē' 'pēean' 'de -son' 'bn. De ao "wuan 'bn 'de ba -pee -wee ao 'tmva 'de aoa' 'pen 'in ε, nyu a mu i wee 'bn poa' 'bo nyu -kwea.

*Nyu nyu 'je plee ε- ? (Matie 10.28-31)*

4 Ao -nīa 'ma "dei-wi" ε, 'ma 'tmuv aopu 'mē : ao 'bo nyu -a -dba 'bluku pleeε, vū se ε 'bēε- vū 'je de jre' nū 'bo -mē 'de.

5 "Ju ao 'jea plee ε, o mō 'ma ji aopu tōōa'. Kea -bo -ε -sa nyu 'kmv, -wee -ε -beea' -ε -je o 'de ne -sea' 'mv-ta 'ble 'bn po ε, εμε ao 'je plee-. Kūn, tō' -o, εμε ao 'je plee-.

6 Aoa 'jee, -tūn" jo- -mm" mī nyu a sea 'weijo 'sōon 'bn plee ? 'De -mē 'kamō ia' due' koun -gbai' se "ma 'bo Kea "juoi.

7 aoa' "mū- -nīa 'bo aopu mōō- -ce" "jru -mī -wee" "klein -srooε', εμε -ti favn 'bo ao nūε, ao nūε dēwōn, ao je "jae -tuu"-tuu -sīi.

*Sesi 'a -ti' 'wōn 'jea ke o' -ti' wōn -saa' ke*

*(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

8 'Ma 'tmuv aopu 'mē, nyu "o nyu -wlvā 'o nyu "juoi -wee -o -na o nūε 'ma nyu -o ε, 'mō nyiō o' "Ju, 'ma mue o' 'nyni "sia' 'de 'in 'Bo 'a "soa-wi" "juoi -ke.

9 'Kaa nyu -o -sa 'bn wōn 'bo nyu "juoi ε, 'ma muō wōn -saa' -ke 'bo 'in 'Bo 'a "soa-wi" "juoi.

10 'De nyu -toa 'mō nyiō o' "Ju wōn o ε, o' dēsavn 'bēε- ε 'je -kwe-, 'kaa nyu -o o' mua Kea 'a -Suu wōn iblaa' a, o' dēsavn se -kwei.

11 -Bo nyu kpa aopu 'pee 'bn 'de Kea -gbi 'dii ε, ε ke 'de 'bluajēvn-wi" ke -gbajēvn -wi" "juoi ε, ao 'bo -flii 'wlaa 'de de ao 'jea 'tmv -wee ao 'jea aoa' -ce" -ti' "kpei -sa 'a -ti' 'bn,

12 de-nue' de ao 'jea 'tmv 'de nō" -nīa 'mva- 'dī ε, Kea 'a -Suu 'a -ce" 'kpa -a mue ε aopu tōōa'.

*Se tō'di nī wliiejei 'a "ipoo-ti*

13 "Ju due' -wlv 'e nyu "klu -o -wlv Sesi -pee -o -na : Nyu detōōi, -tmuv' 'ma de'di -nō, -wee o ke 'ma -a -je -aa 'ken 'bn -seea' -a.

14 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : 'Oo nyiō- ! -o -te 'bn 'bomu -wee 'in 'je aoa' 'pee 'je 'de 'in 'je aoa' 'ken 'bn -seea' -a ?

15 'Su o wlu' 'de vū -wee' "klein -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'mō, 'kwa i 'nīa' se "jrii nmō-, de-nue' -bo nyiō nī "wliiejei mō 'de ε, o' 'kmōnū- -cēen- se 'e "wliie-tuu"-tuu 'blea' 'bn nī-.

16 Bomo Sesi poo -ti' -nī "i ka 'de vū -pee o 'na : "Wliiejei due' mō -o nū 'blu 'bn dbo-ε "nyū o diidi -tuu"-.

17 ʘ naa tɔ' i 'de ɔɔ' -ce" 'bɔn 'sɔ, ɔ 'na : Ka 'ɔn 'je diidu -nɔ -mɔ 'a -tɔ' nɔ la- ? -Ta 'ɔn 'jɔ -tu" 'bo se nɔ-.

18 'Sɔ ɔ 'na : Ka 'ɔn 'jea nɔ 'ka ka : 'ma jɛ 'ma -gbi" mɔɔ' -nɔ 'wlaa', -wɛ 'ɔn 'je -gbi" klae" pɔ 'de 'ɔn 'je 'ma diidu ke 'ma 'bleedu -wee" 'klein "jrui 'kɔn- 'de ɔ 'di,

19 -wɛ 'ɔn 'je wlu ka 'de 'ma -ce" 'bɔn : -mɔ ɛ, -ɔn -blee "wliie- -tuu"-tuu, -ɔn -blee -sɔn -tuu"-tuu 'a diidu. -ɔn -te i la, -ɔn -je di, -ɔn -je 'na, 'de -ɔn -je 'mva- nɔ, de-nɔe' -tɔ' se ka nɔ-.

20 'Kaa Kea a mɛ ɔ -pee wlu' ka : -mɔ -kaan" nɔ, -gbɔn 'nɔ, 'De "maɔ'wɔ -nɛ 'di -sɔn, 'ma mɛ -ma feeɛ' 'de -bɔn 'bɔn -saa', -wɛ dɔ 'klein -ɔn -nmaea nɔ ɔ -jɔ kpa -ɔn -je ɔ 'je.

21 'Kamɔ ɛɛ mu nɔ' 'de nɔ ɔ -pɔan" 'wliie- i 'de ɔɔ' -ce" 'ɛ 'sɔ 'a -tɔ' 'bɔn -wɛ -ɔɔ' -pɔn' ɛ i 'de Kea 'a -tɔ' 'bɔn -pee.

*Kea -kwɔlɔ" -tea'*  
(Matie 6.25-34)

22 Sesi wlu' ke -nɛ 'de ɔɔ' klai" nɔnuu -pee ɔ 'na : 'Ma 'tmɔɔ aopɔ' mɛ aɔ 'bo aɔa' kmɔ 'a -sɔɔn -tu" ɛ, 'de de aɔ 'jea di ke de aɔ 'jea 'bɔnpaa 'a -tɔ' 'bɔn,

23 de-nɔe' 'kmɔnta" 'paa' ɛ je diide -sii, 'de ku 'a ke' kma' ɛ je 'bɔnpaadɛ -sii.

24 Aɔ -gbɔn wan" -wi" -nɔ ja kea' : ɔa' nɔ dɔ, ɔa' -tu", ɔa' -sa, ɔ se -gbu" 'ble, -wɛ diide 'jei -tu" -tɔ. 'Kaa Kea a -gbaan' ɔ. 'De aomɔ se deɔwɔn nɔ kpe -puue, aɔ se nɔɔ -sii ?

25 Nɔ wɛ- -nɔ 'e aopɔ "klu -wɛ 'de -ɔɔ feeɛ' iwlaa' 'bɔn -ɔ -beee' -ɔ -je ɔɔ' 'wɔ -pe 'mlai" pɔ ɛ- ?

26 'De -bo aɔ se dɔ mɔɔ' -jɔ -mɔ 'a nɔa' 'beɛ- 'ee, -mɛ deɛ-tɔ aɔ -tu" -sɔɔn 'de dɔ -jɔ -sia 'o 'a -tɔ' 'bɔn 'ja a- ?

27 Aɔ -gbɔn sii" 'a -fan' sɔn ja 'de 'kwla 'di : ɔa' nɔ dɔ, ɔa' dɔa dɔ, 'kaa 'ma 'tmɔɔ aopɔ' mɛ 'de Salomɔ 'ɔ 'beode -wee" 'klein 'bɔn ɛ, ɔ se -peɛ -pɔn" -tu", ɔ se ɔa' due' koun -gbai' ka -sii.

28 Sii" -nɔa 'e 'kwla 'di -sɔn, -klae" 'sɔ -ɔ -mɛa -wɛ nɔ a pɔa 'o "jri ɛ, -bo Kea a sea -mɔ dɔ 'bɔnpaa kan' 'ee, -mɛ ɛ se ɛ 'beɛ- ɛ 'je ɛɛ' de tu nɔ 'de aɔa' -tɔ' 'bɔn -kee ? -Gbɔn, ka aɔa' Kea -kwɔlɔ" -tea' sea "i 'be ɛ !

29 Aɔ 'bo de aɔ 'jea di ke de aɔ 'jea 'na 'a -fli iwlaa jeejee !

30 'Kmɔ "kpeɔ nɔ, sɔpɔ -a -wla dɔ -nɔa 'mva 'a -fli i jeejee, 'kaa aopɔ mɔ aɔ 'blee "Bo -ɔ -juo dɔ "klein aɔa -pɔan i ɛ.

31 'Bo -mɛ 'de ɛ Kea 'a 'beode mɛ -ɛɛ -fli aɔ 'je i 'wla ka-, -wɛ dɔ "klein -sia 'o -mɔ 'de, 'de Kea 'je aɔ -mɔ "nɔ -ke.

*Javn 'di 'a "wliie -tɔ*  
(Matie 6.19-21)

32 Favɔn 'bo aɔ nɔe, aɔ Tɔ'bo 'a 'blea 'a -gbɔn' -saan"-, 'kaa aɔ 'bo -nɔa 'e javɔn 'di 'wɔɔn- 'beode 'ɛ aɔa' "nɔ -tɔ' mɛ.

33 Aɔ ple dɔ aɔ 'blea -wɛ aɔ 'je ɔa' 'wei nɔ -sea' de 'jea' 'beɛ- "nɔ. Aɔ "pa 'wei 'dipo -ke -ɔa' dooa, -wɛ aɔ 'je aɔa' "wliie- "jrui 'kɔn- 'de javɔn 'di. 'Demɔ "jrii 'a bɔ se tɛɛn-, 'demɔ wɔn -ɔa dooa dɔ se nɔ-.

34 Deɛ-tɔ 'ɔn 'da kan' a, ɛmɛ -nɔ -ta aɔa' "wliie- nɔa 'bomɔ aɔa' tɔ' -wee" 'klein nɔ -ke.

*Dbonɔbɔn -ɔɔa fua ɔɔa' 'blei ɛ*

35 Aɔ nmae dɔ, aɔ bla aɔa' wɔ 'di -kli ! Aɔa' nebi wan jeejee !

36 Aɔ nɔ ka nɔ -ɔɔa 'blei mua -kɔ' -sɔn, 'de -ɔɔa fu ɔ -wɛ -bo ɔ ji ɔ bla klu 'de -ɔɔ -je ɔ "wɔin kain nɔa.

37 ɔɔa' dbonɔbɔn tu -ɔɔa mua "jrie- "i -tea' 'sɔ -ɔɔa 'blei 'jea ji ɛ, sɔ nɔ 'mva- ! 'Ma 'tmɔɔ aopɔ tɔ' -tɔ, -bo ɔ ji ɛ, ɔɔ' -ce" 'kpa a mɛ dɔ nmaea' 'de ɔ 'je sɔpɔ dedi -tɔ 'da, -wɛ ɔɔ' -ce" 'kpa 'je sɔpɔ diide "jrii -gble'.

38 -Bo ɔ ji -too' -kwea ɔ, -bo ɔ ji -sɔn' wɔin" ɔ, ɔɔ' dbonɔbɔn -a mua "jrie- "i -tea' ɔ 'jea jɛɛ, 'mva- a mɛ -wi" -mɔ nɔa' !

39 Aɔ 'wɔn ɛ 'mii ka -sɔɔn' ka ! -Bo -gbu" jei juo nɔ" -ɛ 'di "jrii 'jea ɔ ɔ -gbu" pa 'de ɛ, -mɛ ɔ se ɛ 'beɛ- 'de ɔ 'je ɔɔ' -gbu" "i 'tai-, -wɛ "jrii 'je ɛ wa.

40 Aopɔ mɔ -ke ɛ, aɔ nmae aɔa' pɛɛ, de-nɔe' nɔ" -ɛ 'di aɔ se ɛ -kwɔlɔ" -tee ɛ, ɛmɛ nɔɔ ɔ "Ju a mu de jia'.

*Dbonɔbɔn 'sɔɔn "ipoo-tɔ*  
(Matie 24.45-51)

41 'Sɔ Pɛi 'na : Tɔ'bo, -ɔn -pooɛ -tɔ' -nɔ "i 'de -aa 'sɔ 'a -tɔ' 'bɔn, -aee' 'de nɔ -wee' "klein 'a -tɔ' 'bɔn -oo ?

42 'Bomɔ Tɔ'bo wluu ɔ 'na : Dbonɔi -jɔ -nɔa tɔ'di 'de -ɔɔ' pɔoa wlu fai" ɛ, ɔmɔ -ɔɔ 'blei 'jeɛ -gbu" kwa -te', -wɛ -ɔ -je dbonɔbɔn jru' diide "nɔ 'de nɔ" i.

43 Dbonɔi -ɔɔ mua kan' nɔa' sia' 'sɔ -ɔɔ 'blei 'je ɔ jɛɛ ɛ, -mɔ ɔ 'jei tu a nɔe 'mva- !

44 'Ma 'tmɔɔ aɔ tɔ' -tɔ, ɔɔ' 'blei a mu ɔ dɔ -wee" 'klein kwa -tea'.

45 'Kaa -bo ɔɔ' dbonɔi tu naa tɔ' i 'de ɔɔ' -ce" 'bɔn -wɛ ɔ 'na : 'Ma 'blei 'a jia' se i "kɔɔan- ke, 'de ɔ 'je dbonɔbɔn jru' 'a blaa' -pɔn" -te, -wɛ ɔ 'je de dia' ke nɔmɔ "jru pɔa 'a 'sɔ nɔ ɛ,

46 ɔɔ' dbonɔi tu 'a 'blei a mɛ jia' 'de nɔ" ɔ sea -kwɔlɔ" -te 'di, -wɛ ɔ 'je ɔ 'kle -tu" ka nɔ ɔ -tua" kɔnpɔ- 'kle ɛ.

47 Dbonɔi -jɔ -jua ɔɔ' 'blei 'a 'tɔn nɔ-tɔ, -wɛ -ɔ sea dɔ nmae- 'de ɔa' nɔ" tu 'di ɛ, nɔ a mu ɔ klae 'a nya -tuu"-tuu blaa' !

48 'Kaa nɔ ɔ -jɔ see juo-, -wɛ -ɔ nɔa bladɔ -cɔi" ɛ, nɔ se ɔ klae 'a nya -tuu"-tuu blaai, de-nɔe' nɔ nɔ "nyia -tuu" ɛ, ɔmɔ nɔ 'je -tuu" i -tee'-. 'De nɔ nɔ sia dɔ -tuu" ɔ ɛ, ɔmɔ nɔ a -tee' dɔ -tuu" i.

*Sesi ja nyu i -seea' 'no' 'kmu' 'kpei*  
(*Matie 10.34-36*)

49 Sesi wlu' ke'wle ɔ 'naa : 'In ji' -wɛɛ 'in 'je nɛ 'de 'kmu' 'kpei po. -Bo ɛɛ' nɛ tu -te waan' -pun' 'ee, -mɛ dɛ 'in nɛ 'i 'bo ɛ 'de ɛ- ?

50 Ka nyɔ pɔoa "ni" 'jru ɛ, 'kamo 'in 'je 'e 'kle 'un jii-. -Bo ɛɛ' dɛ tu se nuɔ ɛ, -mɛ 'ma pɛɛ se i -tei.

51 Aomɔ 'na : pɛɛ 'a blua' mɛ 'in ja 'no 'blua- 'kpeii ? 'In-, ɛ se kan' nɛ-, i -seea' mɛ 'in ja.

52 'Bode ɛ, nyu -mm" -nɛ 'e -gbu" due' 'di a muɛ i -seea', taan a muɛ 'soɔn 'dii 'blea', -wɛɛ 'soɔn 'je taan 'dii 'blee-.

53 'Bo a muɛ 'ju 'dii 'blea', 'ju a muɛ 'bo 'dii 'blea', de a muɛ va' 'nynɔkpao' ju 'dii 'blea', -wɛɛ 'nynɔkpao' ju 'je ɔ de 'dii 'blee-, kɔande a muɛ 'ju 'a 'nynɔ 'un 'nyea', -wɛɛ 'ju 'a 'nynɔ 'je kɔande 'un 'nye.

*No" 'jriɛ- o sie-ti*  
(*Matie 16.2-3*)

54 -Wɛɛ Sesi wlu 'e nyu -gbaea' -pɛɛ ɔ 'na : -Bo ao -gbun 'de javn 'di -wɛɛ 'ni a sea i ji 'de 'jei 'de 'jru -soɔn i fɔɔ 'sɔ ao 'na : "Ni a jɛɛ dbaa' -wɛɛ ɛɛ nɛ kan' -cɛɛn-.

55 'De -bo 'kao pɔɔ' sea 'e 'jru -gbun 'kpei 'wlu ɛɛ sea ji ɛ 'sɔ ao 'na moɔ' ɔ jɛɛ jia' -wɛɛ ɛɛ nɛ kan' -cɛɛn-.

56 Ao "jridepooon, ao juo 'blua- ke javn 'a nɛsɔn 'a 'kpei- seea' ka 'mɛ, 'de -mɛ dɛɛ-tɪ no" ao nɛ 'e 'di -stan aoa' 'wɔn 'e -mɛ 'dei -ɛ ?

*Wlu 'un 'bɛɛa'*  
(*Matie 5.25-26*)

57 'De dɛɛ-tɪ aoa' -cɛɛ' 'kpa se "isrɛdɪ 'a 'kpei- seea' ka juo ɛ- ?

58 -Bo -un -ke nyɔ 'ble 'tmva' -wɛɛ ɔ 'je -un "kuan pɔo 'de ao 'je 'pɛɛ 'un mua' nɛ ɛ, -mɛ ɔ ke -in -seea' wlu "kpei 'bo -jei" ka ɛɛ' -kɔ sea 'un tɛn ke ɛ, -bo ɛ se -mɛ nɛɛ, -mɛ 'pɛɛ a muɛ -un -kpuɔn 'a -wɛɛ 'pɛɛ 'jei 'je -un "soa-wi" kwa 'bɔɔ- 'de -wi" -mu 'je -un -kaso 'di po.

59 'Ma 'tmvɔ -un -ɛ, -un se 'e -kaso -nɛ 'di 'wɔi mamav 'sɔ -un -je ɔɔ' kpan -wee' 'klein -sa. ɛɛ' 'jo due' se 'de siei.

**13**

*Kplɪn fai" poo-ti*

1 'De ɛɛ' no" tu 'di ɛ, dɪ Pilatɪ nva Galile koun "jrii ka ɔ beea ɔva' nymɔ ke ɔva' 'sraa dɪ 'a nymɔ "jrii ɛ umɪ -ta "kuan nyu -jea ia' -ta po Sesi.

2 'Sɔ Sesi wlu' ka 'de ɔɔ -pɛɛ ɔ 'na : Nyu -wɔba Galile -wɛɛ Pilatɪ 'dba 'mva- 'ee, dɛ aoa naa tɔ' i 'de Galile nyu -nɔ 'a -tɪ' 'un ɛ- ? Dɛ ɔɔ 'jea 'kle kan', -mɛ ɔɔ nɛɛ' dɛsɔnɔnɔn klae' la ɔɔ je Galilenyɔ -wee' -sii ?

3 'In-, ɛ se kan' nɛ-, 'kaa 'ma 'tmvɔ aɔpɔ 'mɛ, -bo ao se kplɪn fai" pɔo ɛ, ka ɔɔ 'mɛa 'mva 'kamɔ aoa mu 'mɛa' -ke.

4 'De nyu 'a -puue 'jo -mɛ" na Siloe 'a blo' -tɔɔn' -tɔɔn bla, -wɛɛ -ɔɔ -mɛa, dɛ aoa naa tɔ' i 'de ɔva' -tɪ' 'un ɛ- ? Aomɔ 'naa -mɛ ɔɔ nɛɛ dɛsɔnɔnɔn -o la, ɔɔ je Selisalem-nyu -wee' 'klein -sii ɛmɛ -tɪ ɔɔ 'mɛɛ ?

5 'In-, 'ma 'tmvɔ aɔpɔ 'mɛ, -bo ao se aoa' kplɪn fai" pɔo ɛ, ao -wee' a muɛ 'mɛa' ka ɔɔ 'mɛa -ke ɛ.

*Fikitu -ɛɛ' pɔa "buo ɛ*

6 Sesi pɔoɛ -tɪ' "i ke'wle ɔ 'na : "Ju due' mɔ -do fikitu 'bo ɔ ɔ -kle'. 'Wɪ jɛɛ' o 'sɔ ɔ muɛ ɛɛ' 'buo du' -saa', 'kaa ɔ se ɛ "buo ja jɛɛ-.

7 'Sɔ ɔ 'tmvɔɛ ɔɔ' dɔnɔvɪ ɔ 'na : -Sɪn taan ka -stan, -bo 'in ji fikitu -nɛ 'ɛ "buo -saa' a, 'maa 'jɛɛɛ dɛ ja. -In -cɛɛn', dɛɛ-tɪ ɛ kaan 'blua- 'un "jei- ɛ- ?

8 'Bomɔ ɔɔ' dɔnɔvɪ 'na : 'Ma 'blei, -in -tai" ɛ "i ke 'de -sɔn -nɛ 'di, 'ma muɛ ɛ wɔi 'blua', -wɛɛ 'in 'je ɛ 'blv -jɛɛ 'dɔɛ wɔi po.

9 'Ko 'de nya ɛɛ muɛ croa' a-. -Bo ɛ se cro ɛ, -wɛɛ -in -je ɛ cɛn.

*Sesi 'pɔvɛ 'nynɔkpao' due' 'bo -kwlewɪ*  
*"kpei*

10 'Wɪ jɛɛ' -ɛ -nɛ -kwlewɪ ɛ, ɛmɛ Sesi a tɔɔ nyu dɛ 'de Kea -gbu 'di.

11 'Sɔ 'nynɔkpao' due' -nɛ 'e nyu "klu. 'De -sɪn 'a -puue 'jo -mɛ" na 'di ɛ, va' -srɛi", va' na-, dɛ-nɛɛ' -suusavɔn -nɛ 'de ɔ 'un ɛ, ɛmɛ -ɛ -tu" nɛɛ 'wɛ- nɛ -pɔn".

12 Sesi 'jɛɛ ɔ 'jriɛ- 'sɔ ɛ, ɔ wlu' ka 'de ɔ -pɛɛ : 'Nynɔkpao', a 'pɔvɔ -wɛ- 'de aa' nɛɛ 'wɛ- nɛ 'kwa.

13 -Wɛɛ ɔ -te' ɔ kwa 'jru. 'Bo ɛ 'sri, ɔ je "isrɛ ɔ je Kea 'a 'nynɪ "i 'bɛɛa' -pun" -te.

14 'Kaa dɛ Sesi 'bɔɔa nyu 'a 'wɛ- 'bo -kwlewɪ "kpei 'mva-, ɛ nyaa Kea -gbu -jeopoi i, -wɛɛ ɔ wlu 'de nyu -gbaea' -pɛɛ ɔ 'na : 'Wɪ -mɛɛɔ"- nɛ 'e 'dɔɔ 'di, umɪ nyu 'bɛɛ- ɔɔ 'je dɔo inɔvɔ-. 'De ia' 'wɪ tu 'di mɔ ao 'je jii -wɛɛ ɔ 'je aoa' 'wɛ- 'bɔɔ-. Ao 'bo jɛɛ -kwlewɪ "kpei !

15 'Sɔ Tɔ' 'bo wlu' 'de ɔ -pɛɛ ɔ 'na : Ao "jridepooon 'a ti, mɔ 'naa : 'bo -kwlewɪ "kpei -ta aoa' kain aoa' bli' ke aoa' soofae'- due due' -wɛɛ aoa' kpa 'ni 'nyɪa' 'a ?

16 'De 'nynɔkpao' -nɛ, -ɔ -nɛɛ Ablaam 'a "naju -wɛɛ -sɪɔn' san 'de -sɪn 'a -puue 'jo -mɛ" na 'di ɛ, umɪ nyɔ se seie i -kwlewɪ "kpei 'dee- ?

17 Wlu Sesi 'tmva 'mva-, ɛ 'dbaa ɔɔ' tɔnyu -tɪn "i, 'kaa nyu -gbaea' 'mva- a nɔ -wi" -mɔ 'mɛ 'de dɪ 'dɔɛ "klein ɔɔ nva 'a -tɪ' 'un.

*Tu jo -saan" 'a "ipoo-tɪ jɪɪ*  
(*Matie 13.31-32 ; Makɪ 4.30-32*)

18 Sesi pɔoɛ -tɪ' "i ke'wle ɔ 'na : Dɛ Kea 'a 'beodɛ -kɔ', 'de dɛ 'in 'jɛɛ "ipoo ɛ- ?

19 E -ko' tu jo -ε -piia' 'i, -wεe 'ju due' doa 'de o o -kle ε. E mεa 'su ε, ε 'kpa klaa', -wεe nuu poo ε 'jro ja.

20 Sesi wlu' ke'wle o 'na : De 'in 'je Kea 'a 'beode "ipoo ε- ?

21 E ke -di'pen 'pen -puun'dε -kooo'-. -Bo 'nynokpao' dbaa fai' pu 'a 'keinke taan, -wεe u po 'e -di'pen -puun'dε ε, 'su fai' pu 'a 'poo -wεe' "klein -puun"-.

-Gbein" -je -saan"-

(Matie 7.13-14, 21-23)

22 -Ta Sesi a mua Selisalem ε, o o too nyu Kea 'a -tu' 'de -kwle klae' ke -kwle mu" o o ceεan 'dii 'di.

23 'Bom o 'ju due' -tee' o i o 'na : 'Ma detooi, nyu -a mua 'puva' 'ee, u se 'i -tieii ? 'Su Sesi wlu' 'de u -pee o 'na :

24 Ao kpoun aoa' -ce" i -wεe ao 'je 'o -gbein" -je -saan"- 'i paa-. 'Ma 'tmu aopu 'me nyu -tuu"-tuu -a mu 'bo 'a paa' i -pooan', 'kaa u se ε 'bεei.

25 -Bo -gbu' jei son 'un 'de o 'je 'o -gbein" kan a, -wεe ao 'je 'e "kpaε' sie-, 'de ao 'je klu blaa' -pon" -te ε, 'de ao 'je wlu ka : Tu'bo, Tu'bo, -in -kain -a -woin" ! O muε wlua' ka : -Ta ao 'wba 'in se 'o juo-.

26 'Bom o aoa mu wlua ka : -Apu o -ke -in -dia -tadue 'de -o -ke -in -naa -tadue, -wεe -oo -kwlo 'dii -in -tooa nyu de, -a ko -taa ?

27 O muε wlua' ka 'de ao -pee : -Ta ao 'wba 'in se 'o juo-, ao -wεe' "klein teεn 'un kun, ao desauun !

28 'Bom o -bo aoa sea ao "bo -wi" Ablaam ke Isaaki ke Sakobu ke Kea 'a wlu 'kwa-jaaun -wεe' "klein i 'je 'de Kea 'a keεma' -kwlo 'di ε, -wεe aopu mo 'je 'e "kpaε' nu ε, 'bom o aoa muu -fin" 'a 'de ao 'je 'nyn "idii-.

29 Nyu a muε 'e 'jru kwea ke 'jru -soin 'wba', -wεe jru' 'je 'de 'jru' -a -gbunfo -na 'soon o 'wlu 'de u 'je -tadue dii- 'de Kea 'a keεma' -kwlo 'di.

30 Ao -gbun 'no, nyu -bocaa' de ε, uua 'jru' a muε nya kooan' -wεe nyu -kooan nya 'a jru' 'je de 'boc-.

Sesi nuε Selisalem mua'

(Matie 23.37-39)

31 'De 'wlu due' -ne' di 'su Fariseen-wi' jru' -ji' Sesi 'tmua' u 'na : -In -wlu' -ta, -in -mu', de-nuε' Erodut a -pon -ma 'dbaa 'a -ko i.

32 Sesi wlu' 'de u -pee o 'na : Ao mu ao 'je too' wε -ponyo -no 'tmu- : 'In ka, 'ma nuε -siisaun i, 'de 'ma 'boc- nyu 'a 'we- -stan o, -klae" o, 'de 'wlu 'a taan -ne' di, mo 'ma mu εε' dbo tu "i -koa'.

33 'Kaa 'in 'je na -o -stan o, -klae" o, 'wlu -tba' 'o -u mua nya 'di, de-nuε' ε se "inmo -wεe Kea 'a wlu 'kwajaai 'je 'kwla "kpei 'mεε, -bo ε se 'o Selisalem nu ε.

Sesi bla pεe 'de Selisalem 'a -tu' 'un

34 'De Sesi wlu o 'na : Selisalem, Selisalem -kwlo, -mo -oo -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun, -wεe -oo tbaa nyu Kea dboa -un "i "soi i ε, kpe -tiie' 'in nuε "i -in 'je -ma "nynuu- "jrui 'kun- ka -gbaunson" a 'kuan εε' "nynuu- "jrui 'bo εε' nai -son ε, 'kaa ao seε 'wocn.

35 Ao -gbun 'no, Kea a muε aoa' -gbu" klaa' son "kpei -saa'. 'Ma 'tmu aopu 'me, ao se 'un "jriε- 'jeεi 'bode mamau 'su ε 'je 'wlu jre' jeε- -wεe ao 'je wlu ka : "Diwan kpun "Ju -oo jia 'de Tu'bo 'a 'nyn' 'un ε !

### 14

Sesi 'puve "ju due' 'bo -kwlewi "kpei

1 'Wu jre' o 'bo -kwlewi "kpei ε, Sesi muε 'de Fariseen-wi" 'a klaa' due' o -gbu' 'di -wεe u 'je de di. Nyu -na 'o mu ε, uua sie Sesi "jriε- o.

2 'Su "ju due' -pun' wε- ε nuε ji', -wεe o nyna i 'bo Sesi "juoi.

3 -Wεe Sesi wlu 'e ke' wo-saun klae' ke Fariseen-wi" -pee o 'na : Nyu 'beεε' o 'je 'wε- 'boc- -kwlewi "kpei, -aεε' nyu se ε 'bεε- ?

4 'Kaa u se 'e wlu -sa. 'Su Sesi kpa son o bla "ju -no "i, o 'boc- o' 'wε- 'su o 'na : -In mu -gbein".

5 -Wεe o wlu 'de u -pee ka o 'na : -Bo ε nu aoa' due' 'a "ju, 'de -bo ε nu oo' bli' -kpa "nibie 'di, 'bo -kwlewi "kpei 'ee, o se 'o "sri i o se ε 'e -sa ii ?

6 'Kaa de u 'jea 'tmu 'de εε' wlu tu 'a -tu' 'un, ε se nu-.

-Cei" 'piia' ke -paan' nva' ke

7 Ka nyu u 'da dedi -tu uua -pooan -teun 'dce 'dce i ε, εme Sesi sie "jriε- o, 'su o pooε -tu' "i ka, o 'na :

8 -Bo nyu 'da -un dedi -tu 'de ba "blitii -ko' -son ε, -in -bo i -teε tein" 'bo -teun -na 'e nya "kpei. "Ko nyu jro' -nu dewon -o -sii -un -wεe u 'da dedi -tu 'de ε,

9 -wεe "ju -o -da -un dedi -tu o je ji, o je -un -jeε 'je je wlu ka 'de -un -pee : -In son 'un, "ju -no 'je i -te. -Bo -ma sea 'e de jii 'de -un -je i -te ε, εε muε -un -tu" 'i 'dbaa.

10 'Kaa -bo nyu 'da -un dedi -tu ε, -mε -in kpun -tein' de de fco. -Wεe -bo "ju -o -da -un dedi -tu ji ε, o 'je wlu ka 'de -un -pee : 'In ba, -in -jii 'e nya 'de -un -je i -te. -Bo ε nu kan' -mo ε, -mε ε 'bεε -mii" 'de nyu -ke -ma dia de -tadue "jri 'de,

11 'Kam o nyu -oo -bεεa' oo' -cei' ε, Kea a mu o ja jaa', 'de nyu -oo jaa oo' -ce' ja, Kea a mu o "jei kpaε'.

12 -Wεe Sesi wlu -ke 'de "ju -o -do dedi -tu -pee o 'na : -Bo -in -da nyu dedi -tu ε, -mε ε 'bo -ma "dei-wi" ke -ma 'ce-wi" ke "wliijeun -u -ke -in -kuban" i nuε, 'de u je -un dedi -tu 'da -ke.



13 Kaa -bo -in -je nyo dædi -ti 'da a, -me -in -da nua" nyo ke nuaun ke nyo -a -kpa'a' -gboun" "kpei o, nyo -vua "jri wa o.

14 -Bo ε ni kan' a, -me -ma muε 'e 'mua- 'bn ma', dε-nvε' dε -in nua vupv "jrii ε, vυ se εε' kpan -sai se. -Sontu "isrenyυ a mua "kunyιv' sɔan' 'bomv Kea a mu -vn 'dɔε 'jrii nva'.

Sesi poos-ti' 'i 'de nyo vva 'da -kɔ' -sɔn'vɔ -ti' 'vn

(Matie 22.1-10)

15 Nyo -na dε dia' a due' 'wɔan wlu Sesi 'tmva 'sv ε, v wlu' ka 'de v -pee v 'na : Nyo -vɔ mua dε dia' 'de Kea 'a kεεma' -kwlv 'di ε, -mɔ nv 'mva-.

16 'Bomv Sesi poo -ti' 'i ka 'de 'ju -nɔ -pee v 'na : "Ju due' mɔ -tu" -kɔ', -wεε -v -da nyo -tuu"-tuu dædi -ti.

17 Dε di nɔ' nynia, v dboε vɔ' dbonvi due' nyo -nv 'daa'. v 'na : 'Ma 'blei 'na ao ji, dɪ -wεε' 'klein -kwε- 'i -wε-.

18 'Kaa vυ -wεε' klein" pɔε wlu -tadue vυ -tεε -kvn i -pɔan' -pvn" due 'due. -jv vɔ mua 'e o tɛin' -mɔ 'na : 'Ma 'wlvε -kle' due' -tvan', εε' -ti' kpvn 'vn 'ε, εmε 'ma mu 'mi ipleea', 'ma bae -vn -ε, 'vn se jia' 'bεε-.

19 'De jrv' 'na : 'In -tvan' kopo bli' -puue vυ 'ma mu -tvan' -sian, 'ma bae -vn -ε, 'vn se 'o tɛen-.

20 'De jrv' 'na : 'Ma 'wlvε 'nynv pleea', εmε -ti 'vn se jia' 'bεε-.

21 'Bomv "ju -nɔ mu 'de vɔ' 'blei o de, -wεε wlu "klein vυ 'tmva 'mva-, v pɔ v -wεε' 'a "kuan. 'Sv vɔ' 'blei 'kpa 'cɛn, v 'na : -In mu "kpae' wei ke -kwlv v -jεblv -wεε' "kpei-too", nyo "o nyo -ma mua 'jea', -bo v nɪ nua" nyo v, -bo v klv v, -bo vɔ' "jri wa v, -bo vɔ sea 'too- v, -vn -tmvυ' vυ vυ 'je ji.

22 Nɔ' jrv' -sia 'o mu 'sv ε, dbonvi -nɔ 'na : 'Ma 'blei, ka -in -sia" 'nynv 'vn nυ kan' -wε-, 'kaa -tevn -tuu" -sie 'o mu ke.

23 'Bomv "ju -nɔ wlvυ 'de vɔ' dbonvi -pee v 'na : -In kpa -jεblv, -vn ple -kle' woin, nyo -ma mua jεea', -vn -te' vυ vυ -klaan" "kpei vυ 'je ji 'ma -gbu" 'je 'ji.

24 'Ma 'tmvυ aopv 'mε, nyo 'vn 'da tɛin" 'de ε, vva' due' koun -gbai' ka se 'ma diide wɔn -tvn' i.

-v -bεε' Sesi 'a klai' ju nva' a - ?  
(Matie 10.37-38)

25 Nyo -tuu"-tuu ke Sesi a naa bv' i, 'sv vɔ "biie i' 'de vυ vυ v, -wεε v wlu ka 'de vυ -pee v 'na :

26 Nyo -jia' 'de 'vn v -bo v se 'ma -ti' kma v se v "bo ke v de ke vɔ' 'nynv ke vɔ' "nynvυ-ke vɔ' de'dinmai ke vɔ' de'dinynvkpae' ke vɔ' -cε" 'ε 'kmv -sii ε, -mε v se 'ma klai' ju nva' 'bεε-.

27 'De nyo -bla' 'bo 'vn 'de -wεε -v sea 'kle 'je -ti 'wɔv- ε, -mε v se 'ma klai' ju nva' 'bεε-.

28 -Bo aov' nyo due' -nvi" v 'je -gbu' klaa" pɔ ε v -tεε i mɔ ke, -wεε v naa εε' sɔv'nv -ti' tv' "kpei-, "ko dε v 'blea a ε 'bεε ε 'je vɔ' -gbu" 'a dbo 'i -kɔ' ε.

29 -Bo v se kan' nυ ε, 'de v 'je εε' -gban -te' -wεε -gbu" se "i -kwε- ε, nyo "klein -vva mu ε 'jriε- 'jεea' a, vva mu v wlaa'.

30 Vva muε wlvυ' ka vυ 'je nυ : "Ju -nɔ -mɔ -tεε -gbu" pɔa' 'mε kvvυn-, -wεε v se εε' 'i -kɔa' 'bεε-.

31 'De -bo 'beo due' 'je v -pɔ -beo tv "bli kpa a, v -tεε i mɔ ke v naa tv' i -bo v 'bεε- v 'je nyo 'a -kwlv due' 'vn "duo- -wεε v 'je nyo 'a -kwlv' sɔv'n v -vɔn' mu ε.

32 -Bo v se ε 'bεε- 'ja a, -mε -ta "ju vɔ kpa tv "bli tɛεan v ke ε, v 'je nyo "i dbo -wεε v 'je -gben' cɛn, v 'je v "nyv.

33 Nyo "o nyo 'de aopv "klu, -bo v se vɔ' 'kmv kwa -sɔn -saa a, -mε v se 'ma klai' ju nva' 'bεε-.

Tɔn -kwεa wɔn -ε sea dbo 'ble ε

(Matie 5.13 ; Makv 9.50)

34 'Tɔn nυ ε 'dɔε -o, 'kaa -bo 'tɔn -kwε- wɔn 'εe, -mε ka nyo 'e nυ -wεε ε 'je wɔn nυ ke'wlv ε- ?

35 ε se nυv dbo 'ble, εmε -ti nyo 'je ε i 'wla 'de 'kpae'. Nyo -blea i 'wɔn doin' ε, -mε v 'wɔn i.

### 15

'Blaa -ma" a -wεε -ε -jεea'

(Matie 18.12-14)

1 'Wv jrv' o, 'wei-sanyv -wεε' ke, nyiopy 'a "kwlv satn 'kpa Sesi -pvn" -wεε vυ 'je vɔ' wlv doin" o pɔ.

2 'Sv Fariseen-wi" ke ke' wɔ-savn a "wuan- Sesi i vυ 'na : "Ju -nɔ -mɔ v kpvvεn nyo satn sv'n sɔv'n -wεε v ke vυ vυ a dii -tadue.

3 'Bomv Sesi poo -ti' 'i ka 'de vυ -pee v 'na :

4 -Bo nyo 'ble 'blae 'a kme' 'due 'de aopv "klu, -wεε va' due' 'je 'ma 'εe, ka vɔ nυ ε- ? vɔ sea va' kwla -mε' nye 'jɔ -mε' nye -nυ idia' sie, -wεε vɔ sea -je -ma" i -pɔan' mu mamav 'sv vɔ seε 'kwla -saa ?

5 -Wεε -bo v -sε 'kwla 'sv v pɔ ε -kle 'wɔn -gbai' 'de 'mva- 'vn.

6 -Bo v ji -gbεin" la -wεε vɔ 'da vɔ' "dei -wi" ke nyo -ke v "kvvan i ke -wεε v nυ aov' -poi- 'ma 'blaa -ma" 'de ε, 'vn 'je ε -wε-.

7 'ma 'tmvυ aopv 'mε, 'kamv ε nυ-, -bo desavn nvi due' koun -gbai' pɔv kvlv fai", -wεε v 'je 'e Kea v "biie- ε, ε 'bleε 'mva- 'de javn 'di, ε se 'isrenyυ 'a kwla -mε" nye 'jɔ -mε" nye -ε v sea kvlv fai" pɔv -ti -pɔn' -sii.

'Weijv -ma" a -wεε -ε -jεea'

8 'De -bo 'nynv kpvov' due' 'ble 'weijv -puue, -wεε va' due' "ma a, va tba nɛbi -wεε v wvυo 'e -gbu" dii 'de va -pɔn ε i 'de -kwlv' i 'sroa' 'vn mamav 'sv va 'je ε.

9 -Bo v 'je e, va 'da va' 'dei -wi' ke nyv -ke v "kuban i 'me, -wee vva : Ao 'nya -a nv 'mva-, de-nve' 'ma 'weijc -ma' a, 'in 'jeee'.

10 'Kamc e ni 'ma 'tmv- aopv 'me, -bo desavn nvi due' koun poo kpln fai" 'de c 'ju' e Kea o "biie- e, e nte 'mva-ti -o 'bo Kea 'a 'soa-wi" 'juvi.

*"Ju -ma" a -wee -c -wlvw 'kwla a*

11 Sesi wlv' ke'wle c 'na : "Ju due' 'blee "nynuu- 'soon.

12 'Sv -saan" -nc wlv' 'de c "bo -pee c 'na : 'In 'bo, -tn -ny" 'bn 'ma -ni "wliie-. C 'bo se 'o wlv tba, 'sv c -seea" 'wliie- 'bn 'e 'bo c ke cv' -fein' nyny.

13 E nva 'wv pla 'sv -saan" -nc 'ten cv' d' -wee' "klein 'me -wee c mu 'e 'blva- -toon "kpei. 'Demc c -te cv' 'wlie -ni 'a dooa' -pun" 'de -kooa' de nva' 'bn.

14 C -kva i -wee' 'a dooa' 'sv e, 'mve- -tee jia' -pun" 'de 'blva- -ne "kpei 'sv -ti' kpon' c, -ta c 'jea de -sa, 'bo se ni-.

15 'Sv c mu e dbo i -poan' 'de "ju due' 'kwa 'de 'blva -ne 'di, -wee -mo' 'na : -In mu 'ma be' 'dei -te 'de -kle.

16 -Ta cv -teea' be' 'dei e, c -nvei' 'me c 'je be' 'a diidi di 'de-, 'kaa nyv -c -ji c "nyv c se ni-.

17 'Sv de c nva 'bn 'mva-, c -tee ee' tv' "kpei- naa' -pun" c 'na : Diidi siie 'in "bo 'a dbonvvn -wee' "klein i, -wee 'mo ni 'nc, 'de 'mve- e 'dba' 'bn.

18 'Ma jie 'bn soan' 'in 'je 'bn 'bo o de mu, -wee 'in 'je wlv ka 'de c -pee : 'In 'bo, 'in nve -bn -ke Kea desavn "jrii.

19 -In -bo 'bn "juri e ja -gbven 'bode. Ka -ma nva -ma dbonvvn e, 'kamc -tn -je 'bn nv.

20 C son 'bn 'sv c mu e c "bo o de. -Ta c teean o ka kputn- 'sv e, c "bo 'je c i, wee a nvc'. 'Sv c 'jvc "i, c bluu c "kpei -wee c -gblee c -kwlv".

21 'Bo -c wlvu c "bo -pee c 'na : 'In 'bo, 'in nve -bn -ke Kea desavn "jrii. -In -bo 'bn "juri e ja -gbven 'bode.

22 'Kaa c "bo wlvw cv' dbonvvn -pee c 'na : Ao -too", ao ja "bai 'dve, ao 'je c 'bnpa-. Ao po c de -cie, -wee ao 'je c "kwlai- bi' -tu".

23 Ao ja 'bnwaabli' ao 'je e 'dba 'de -a -je c -ko' 'i -tuu", -a -je 'mva nv

24 de-nve' 'ma "ju -nc -mo ka nyv c 'mea, -wee cv jia 'kmv de e, 'kamc c ni-. C "maa' -wee 'in 'je c. 'Sv sv -tee 'mva- nva' -pun".

25 -Ja ee nva kan' a -me "ju -nc 'o nyakonju nte 'e -kle. C jia -kwlv de, -wee cv "kuban- -gbu" i 'sv cv 'wcn ble -cruen" ke dee -cruen" ke-.

26 'Sv c 'da dbonvvn 'a due', -wee c -tee' c de -ee nva' 'a -pun' -ti i.

27 Dbonvi -nc 'na : -Ma "dei -ji' de, -wee -tn 'bo 'dba 'bnwaabli', de-nve' c 'jeo' 'de kui-son ifloan' 'bn.

28 'Sv "i-saaju -nc 'kpa 'cen, c 'na c se 'e -gbu' pai. C "bo "sie 'kpa'e, -wee c bae c i 'de c 'je -gbu' pa.

29 'Kaa c wlv' 'de c "bo -pee c 'na : -In -gbvn 'nc, 'in nve -bn "juvi -stan 'de -sun -tuu"-tuu 'di, 'in se -ma wlv woin blaa due', 'kaa -tn se 'bn -gbaa' ju "nyv kpe due', 'in ke 'ma "dei-wi" se ba 'mva- invv-.

30 'Kaa -je -ma "ju jia, -jo -dua" -ma "wlii- 'bn, -c -ju' "jei -wi" e, 'de -mo' c -ti' 'bn mo -tn -dba 'bnwaabli'

31 'Bomc c "bo wlvu ka 'de c -pee c 'na : 'Ma 'ju, -mo e 'mo e-, -a -tee i jeejee. D' "klein 'in 'blea, i mo e mu d' -o -ke.

32 'Kaa -a -je 'mva-ko -tu" -o, de-nve' -ma "dei 'me e 'de-, -wee c ji 'kmv de. C "maa 'de-, -wee c 'wlv 'kwla.

**16**

*"Wliie- 'dei-tei -c -blea 'sre e*

1 Sesi poee -ti' "i 'de klai" nyny -pee ke'wle c 'na : "Wliiejei due' mo -ble de i -tei', 'sv ka cv' de i -tei' -ncv' dooa cv' 'wlie e sv jo ee' "kvan.

2 'Sv c 'dvc -wee c -tee' c i c 'na : De 'ma 'wcn 'de -ma -ti' 'bn kan' ke e- ? -In ji, -tn -je 'ma di 'tn -tea' -bn kwa 'a 'kuan po, de-nve' 'in se -bn 'ma di kwa -tei' 'bode.

3 'Bomc "ju -nc naa tv' i 'de cv' -ce" 'bn c 'na : 'Ma 'blei se 'mi 'in' 'bode, de 'in 'je nv e- ? 'In 'je dbo nv 'de 'blv 'bn ? "In-, 'in se -me' e 'kpi' 'ble. 'In 'je nyv o -svcv ? "In-, -me 'blee' 'ma -tn'.

4 -In', de 'in 'jea nv -wee -mo 'ma 'blei po 'bn -jei" 'de nyv 'jea 'bn sv dbonvvn svpu c -gbi' 'dii e, 'in juue' -we-.

5 'Sv nyv "klein -sv -blea cv' 'blei 'a kpan c 'da svpu 'me due 'due, -wee c wlv 'e -jo -saa "i -pee c 'na : 'Ma 'blei 'a de -tiie' -ni -bn "kpei e- ?

6 -Mo 'na : Cv' 'cnabi 'a kme' 'due -ni 'bn "kpei. 'Sv c 'na : -In -duo" -ma kpanse 'bn, -tn -te i -too", -tn -je kwla -mm" 'cru.

7 C wlv' 'de jrc' -pee c 'na : De -tiie' -ni -mo "kpei e- ? -Mo 'na : koblv c kme' 'due. 'Sv c 'na : -In -duo" -ma kpanse 'bn, -tn -cru kwla -me" na.

8 Ta cv' 'blei 'jea 'sre c nva 'mva- 'sv e, c po c -ti' o, de-nve' c nte tv'di, -wee c -te' 'de cv' 'kmv 'a nva. Aoa 'jee, 'blva -ne 'e 'di nyv 'blee tv' -wee vva -tee' 'e de 'e nva 'de ba -pee, e je Kea 'a "nyny -sv -nva 'e -son' 'bn -sii.

9 Sesi 'na : 'Mo 'naa 'wliie- -nva 'e 'kmv "kpei ia poee nyv 'sre i, 'kaa ao "dui 'bn -wee ao 'je nyv 'doe "jrii nv, 'de -sontu ia mua ao 'kwa -poan' a, 'de Kea 'je ao sv 'soon kpvvn- 'de ee' -tein -sea' ison-ta 'ble "kpei.

*Kea "juvi nvv-ti (Matie 6.24)*

10 Nyo -kpuan' wlu "kpei- 'de di mi" mi' 'a -ti' 'un ε, ɔɔ mue wlu "kpei- kpuan' 'de di klae" 'a -ti' 'un -ke. Nyo -sea' 'isre' 'de di mi" mi' 'a -ti' 'un ε, ɔ se 'isrei' 'de di 'a klae' 'a -ti' 'un -ke.

11 -Bo ao sese wlv "kpei kpuan 'de 'blua-didi' 'a -ti' 'un ε, -mε ɔ -je aopp di -cεen'-kwa -te' 'jaa- ?

12 'De -bo ao se wlv "kpei kpuan 'de nyo jro' 'ɔ di 'a -ti' 'un 'ee, -mε ka ao 'je wlu "kpei kpuan sɔn nu 'de aoa' -cε" 'ε di 'a -ti' 'un ε- ?

13 Nyo se ε 'bεε- ɔ 'je nyo 'sɔɔn "juoi nuɔ -taduε, -bo ε ni kan' a ɔɔ mue due' 'un 'nyea' -weε ɔ 'je due 'a -ti' kma. ɔɔ mue due' o -sia' 'de ɔ 'je due' -flεεn. Ao se ε 'bεε- ao 'je Kea 'a 'tɔn nu-ti nu -weε ao 'je 'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

*De Nta dεwɔn 'bo Kea "juoi ε*

14 Fariseen-wi" -nta 'kwa i a poε wlu Sesi 'tmva -nε doin" o -ke. -weε uba wɔɔ, dε-nuε' uɔ kma 'wei' 'a -ti'.

15 'Sɔ Sesi wlu' 'de uɔ -pee ɔ 'na : Aopp mo ε, aoa 'daa aoa' -cε" "isreun 'bo nyo "juoi, 'kaa dε -εε 'kpa nyua poa 'bo nyo "juoi ε, -mε ε nyaa Kea i.

*De Sesi 'tmva 'de ke'ε -ti' 'un ε*

(Matie 11.12-13; 5.17-19, 32 ; Mak 10.11-12)

16 'De Moisi 'a ke' -sɔn ke Kea 'a wlu 'kwajaauɔn 'a nɔ' 'di mo nyu ni mamaɔ 'sɔ San Batist 'je ji. De -tba' 'o -mɔ ε, Kea 'a 'kmu dee 'a -poia" -ti a 'tmuε 'de nyu -weε' -pee. -Wεε nyioɔp a -pɔn uɔ 'je "klaan- "klan nu uɔ 'je 'e Kea 'a kεema' -kwlɔ 'di pa.

17 'Kaa -bo 'blva- ke jauɔn 'a -ni -si' mo 'de ε, ke' se 'sbejri -saan"- ka "kpei' wlv.

18 Εme -ti nyo "o nyo -sa ɔɔ' 'nyno 'kwa -weε ɔ -dua" deejrv' 'un, -mε ɔ 'jee jei". 'De nyo "o nyo ɔ -dua" 'nynɔkpao' -va kvan -sɔ 'kwa' 'un, -weε u "tia "bli ε, -mε ɔ 'jee jei" -ke.

*"Wliijeji ke nta" jei Lasa ke*

19 Sesi poεε -ti' "i ke'wle ɔ 'na : "Ju due' -ni 'o mu, ɔ -ni "wliijeji, ɔɔ paa di 'dɔε 'dɔε 'a 'sɔ 'un 'de ɔɔ' 'kmɔnta' 'un, ɔɔ nuε ɔɔ' -kwlɔ -ti, ɔɔ die di 'dɔε 'dɔε 'a 'sɔ wɔ "o wɔ.

20 Nta" nyo due' -ɔɔ 'nynt ni Lasa, -weε -ɔɔ ku ni -ci' 'a 'sɔ, ɔmɔ -pen i 'bo "wliijeji -no o -gbu" wɔ.

21 ɔ nte ɔ 'je diidi -ta -wla "wliijeji 'a 'tablv -sɔn i di. 'De Ke'wleε -gbe' -sei" mi -ta ji -weε -ta be ɔɔ' -ci" 'jrii-.

22 Nta" nyo -no 'mea, Kea 'a 'soa-wi" kpo 'bo Ablaam -pɔn". "Wliijeji -no 'mεε -ke, uɔ nmae ɔ i.

23 'De 'meun o -kwlɔ ɔ -taan'- a, ɔɔ' pee a -sie' -sro 'de mu. ɔ kpa "jri 'jei' 'sɔ ɔɔ 'jee Lasa i -ta -tɔɔn' 'bo Ablaam -pɔn".

24 'Sɔ ɔɔ 'daa ɔ 'na : 'In "bo Ablaam, -un -je 'ma weε 'de, -in dbo Lasa ɔ 'je ɔɔ' -cεε 'e "ni o tba ɔ 'je ε 'o 'ma muɔ "kpei 'too-, dε-nuε' 'ma 'jee 'ma -cε" wɔn kpleiin 'nɔ nε 'un.

25 Ablaam 'na : 'Ma "ju, -un po -ti' -kwlɔ o, -ta -un -nta 'de 'kmu "kpei ε, -in -je -ma -ni 'dɔε -weε' 'mε, -mε Lasa -mo nte kui wɔn 'jea. 'Kaa kaan ka la, ɔɔ -tuu' ε -ti' -kwlɔ' i, ɔ nte 'e 'mva 'un, -weε -mɔ -ni 'e 'kle 'di.

26 'Bo -me' 'de ε, -gble -bie -ni 'o -a -ke ao 'nynt, -weε -bo nyo -nte "i mo 'de- ɔ 'je 'nɔ -a o' wlv 'de ɔ 'je 'de aopp o ji ε, ɔ se ε 'bεei. 'De nyo se ε 'bεε- ke'wle ε, ɔ 'je 'na- 'wlv -weε ɔ 'je 'nɔ -a o ji.

27 'Sɔ "wliijeji -nɔ 'na : -Bo ε ni kan' a, -mε 'ma bae -un -ε 'ja, 'in "bo Ablaam, -in dbo Lasa 'de 'in "bo o -gbu" -sɔn,

28 dε-nuε' 'in 'bleε 'de'dinmai -mm". 'De ɔ 'je uɔpɔ 'tmuɔ-, -weε 'nɔ 'klejein' 'in nta -ta uɔ 'je 'nɔ ji -ke.

29 'Sɔ Ablaam 'na : -Ma de'dinmai-wi" ke Moisi ke Kea 'a wlu 'kwajaauɔn -teε i, -Bo uɔ nu de 'de ε, uɔ po uɔpɔ 'a wlu doin" o.

30 -Wεε "wliijeji -nɔ 'na : "In-, 'in "bo Ablaam, ε se kan' ni-, 'kaa -bo nyo 'wlv 'nɔ' 'meun o -weε ɔ 'je uɔpɔ jεε, -mε uba mue tɔ' fai" pɔoa' see.

31 'Kaa Ablaam 'na : -Bo uɔ se Moisi ke Kea 'a wlu 'kwajaauɔn 'a wlu doin" o po ε, -mε -bo nyo sɔn "kunyɔ' ɔ mo 'de ε uɔ se ɔɔ' wlu doin" o poi see.

**17**

*Desavn "kpei' wlv -ti*

(Matie 18.6-7, 21-22 ; Mak 9.42)

1 Sesi wlv 'de ɔɔ' klai" nynu uɔ -pee : Di -ta -mua nyo 'de desavn 'di bluua' a, ta mue jia' ka "o ka-, 'kaa nyo ɔ -un ta mua jiaa' a -mo 'jee "nmia -ti.

2 -Bo nyu sɔɔn ɔ "soukpo klaa" -plun, -weε nyu -fii" ɔ 'de 'tonie wɔn, ε "paa' ε je ɔɔ' nuɔdi bluua "nynuu mu" -nu 'a due' 'de desavn 'di -sii.

3 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti'. -Bo -ma de'di nu -un desavn 'jrii ε, -mε -in poε 'de ɔ 'jri, -in -tmu ɔ -pee ka -cɔɔn' ka. -Bo ɔ 'wɔεn 'mii ε, -mε -in -ke ɔ -seea' wlv "kpei-.

4 'De -bo -ma de'di nu -un desavn "jrii kpe -mε" 'sɔn 'de -sɔn' 'di, -weε ɔ 'jee "i jua' de ji kpe -mε" 'sɔn ɔ, -mε -in -wlv' ɔɔ' desavn "kpei kpe -mε" 'sɔn -ke.

*Kea -kwlɔ' -tea'*

5 'Sɔ ɔɔ' dɔuun wlv 'de ɔ -pee uɔ 'na : Tu'bo, -in po -aa Kea -kwlɔ' -teto' "kpei i

6 -Wεε Tu'bo wlv ɔ 'na : -Bo aoa' Kea -kwlɔ' -tea' 'piie' i ka sii" 'a 'jo nta mo 'de ε, aoa mue wlv 'de tu klaa' -nε -pee : ε sɔn -klu' -ta, -weε ε 'je inyna 'de 'tonie wɔn ! εε mue aopp wɔn 'jea' see.

*Dbonvi -a -jea ɔɔ' 'blei wɔn ε*

<sup>7</sup> Nyɔ -nɪ 'de ao "klu -bo -ɔ -ble kɔɔn -bo -mɔ 'wɪ ko poa' ke nɔ'du 'de i -tea' -wee -ɔɔ wɪɔ -pee ka : -In -kɔn -ta -too' -in je de di ε -?

<sup>8</sup> Aoa sea wlu ka, -in pi 'ma -kwie" diide-, -poo 'ɔnpaadu fai' -je 'ma diide ja mamau 'sɔ 'n 'je dia' ke 'naa -kɔ' -wee -mɔ -je de di 'de -in -je 'na.

<sup>9</sup> Aoa naa tɔ' i 'ee, "ju -nɔ 'je ɔɔ' kɔɔn -nɔ -tu' opo -oo ? 'De ɔɔ' dɔɔ ɔ 'jea nɔ see -nɛ εε -ti 'ɔn ?

<sup>10</sup> Aopu mɔ -ke ε, -bo ao nɔ dɔɔ -nɪ aoa' -nɪ nɔɔdɔ ε, ao 'na -a -nɪε kɔɔn -wi' -o, de -a -jea nɔ see ε εmε -a nɔa 'o.

*Sesi 'puue 'jruwɛnɔn -puue-*

<sup>11</sup> Sesi a muε Selisalem -wee ɔ cɛɛn 'o Samadi blua ke Galileblua 'nyɪnɪ.

<sup>12</sup> -Ta ɔɔ pa 'o -kwɔ due' 'di 'sɔ ε, 'jruwɛnɔn -puue -jɔɔ' "i. Uɔ tɛɛn ɔ o kɔn -ka 'sɔ sɔ kpa wlu "jei sɔ 'na :

<sup>13</sup> Sesi, nyɔ 'blei, -in -je -aa wɛε 'de !

<sup>14</sup> ɔ 'jea sɔɔ 'sɔ, ɔ wlu' 'de sɔ -pee ɔ 'na : Ao mu ao 'je aoa' -cɛ' Kea 'a 'sraa -saun "i to-.

-Ta sɔ nɪta 'e mua' 'sɔ, sɔa' 'wɛ- 'boɔ 'bo -jei".

<sup>15</sup> Uɔa' due 'jea kan' ka ɔɔ' 'wɛ- 'boɔ 'sɔ ɔ jɛε -ta ɔ 'wlu de, 'de Kea 'a 'nyɪnɪ "i 'bɛɛa 'ɔn.

<sup>16</sup> ɔ tba "jua- i 'bo Sesi bɪ wɔ, -wee ɔ po ɔ 'sɛ-. ɔɔ' "ju tu nɛ Samadi i -o.

<sup>17</sup> Bomɔ Sesi "duo- wlu 'ɔn ɔ 'na : Uɔ se -puue nɪ sɔ se 'pɔs ? 'De -mɛ' nyɛ -sia ɔ -wi' -mɔ 'e ?

<sup>18</sup> -In' dɛε -ti 'dɔɔ- -nɔ -mɔ ɔ 'sɔ ji de ɔɔ 'bɛε- Kea 'a 'nyɪnɪ "i ε- ?

<sup>19</sup> 'Sɔ Sesi wlu' 'de "ju -nɔ -pee ɔ 'na : -In sɔn 'ɔn, -in -je mu, -ma Kea -kwɪ' -tea' 'pɔɔ -ɔn -ε.

*Kea 'a 'beɔde 'ε ji -ti (Matie 24.23-28, 37-41)*

<sup>20</sup> Fariseen-wi" -teeε' Sesi i sɔ 'na : Nɔ' -je 'di Kea 'a 'beɔde 'je ji ε- ? 'Sɔ ɔ 'na : Kea 'a 'beɔde se ji i -weε nyɔ se ε "jriε 'jee i -pɛε ka.

<sup>21</sup> 'De nyɔ se wlu ka ɔ se nɔ i ao ji ε nɛε -ta 'de ε nɛε 'nɔ, 'kaa ao sɛε "jriε ɔ Kea 'a 'beɔde nɛε 'de ao "klu.

<sup>22</sup> -Wɛε ɔ wlu 'de klai' nɪnuu -pee ɔ 'na : Nɔ' jriε' -εε mu nɪnɪa' 'de ao 'je nyɔ ɔ "ju 'a 'wɪ 'a due' "jriε- 'jeea' i-pɔn, 'kaa ao seɔ 'je i mɔ 'o -cɛ" 'de 'wɪ due' koun -gbai' 'di.

<sup>23</sup> Nyɔ a muε aopu -pee wlu' ka sɔ 'je nɔ ɔ nɛε -ta, ɔ nɛε 'nɔ. 'Kaa ao 'bo pleε, ao 'bo 'e muε,

<sup>24</sup> de-nɔε' ka "ni 'a "jrii- cɛɛa' nɪa 'de jaun-kwɔ ε, 'kamɔ nyɔ ɔ "ju 'a deji -sɔn ɔ mu nɪa'.

<sup>25</sup> 'Kaa -bo -mɛ 'je nɔε ε ao 'je 'kle 'je -o ke kɔn -'de 'kmɔ 'kpei nyɔ 'jeɔ nɪa -fuun.

<sup>26</sup> De -nɔa 'de Noe 'a nɔ' 'di 'de ε, εmε -εε mu nɔa' 'de nyɔ ɔ "Ju 'a dejiwɪ o.

<sup>27</sup> Nyiɔɔ a di', sɔa 'naa, sɔa 'bleε 'nɪnɔkpae', sɔa -tuε' sɔa' "nɪnu- unɪnɔkpae' jrai, sɔa pɔε sɔa' "nɪnuunma' 'a 'nɪnɔkpae' 'a "flu, mamau 'sɔ, ε je Noe 'a 'de -bato' 'di paa' jɛε-, -weε "ni klaa" dba, 'de ε -sa sɔɔɔ i.

<sup>28</sup> Ka ε nɪa 'de Lotɪ 'a nɔ' 'di ε, 'kamɔ εε mu nɪa'. Nyiɔɔ a di', sɔa 'naa, sɔa -tɛn' dɪ, sɔa pleε dɪ, sɔa dɔε dɪ, sɔa pɔε -gbi".

<sup>29</sup> 'Kaa 'wɪ -ε 'di Lotɪ 'wɔsɔ 'o Sodom ε, nɛ ke fuu' mɪ -wɔ 'e "jei -i -wla 'o mu -weε -i -sa nyɔ -weε' "klein i.

<sup>30</sup> Kamɔ εε' de tu a mu nɔa', -sɔntɪ nyɔ ɔ "ju a mua de jia' a.

<sup>31</sup> 'De εε' 'wɪ tu 'di, nyɔ -nɪa 'de ɔ o -gbu' wɔ 'de -ɔɔ dɪ sia 'e -gbu' ɔ 'bo i 'ɔn "dua muε, 'de -jɔ -nɪa 'e -kle ε -mɔ 'bo -kwɔ de muε.

<sup>32</sup> Ao po Lotɪ 'a 'nyɔ ɔ -tu' -kwɔ o.

<sup>33</sup> Nyɔ -ɔ -nɛi' -ɔ -jea ɔɔ' 'kmɔ 'kpei- 'tɔan, ɔɔ muε "maa'. 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmɔ 'boɔ 'de 'ma -tu' 'ɔn ε, ɔɔ mu ε 'pɔsɔa'.

<sup>34</sup> 'Ma 'tmɔ- aopu 'mɛ, 'de εε' "mau'wɪ tu 'di ε, -bo nyɔ 'sɔɔn plaan- tadue 'bo 'dii due' "kpei ε, due' a muε 'ɔn "duua', 'de due' 'je 'o sie-.

<sup>35</sup> -Bo 'nɪnɔkpae' 'sɔɔn nɪ -tadue duua' 'bo -too "kpei ε, due' a muε 'ɔn "duua', 'de due' 'je 'o sie-.

<sup>36</sup> Nyɔ 'sɔɔn -nɪa 'e -kle' "kpei ε, due' a muε 'ɔn "duua', -weε due' 'je 'o sie-.

<sup>37</sup> 'Sɔ 'nɔ klai' nɪnuu -teeε' ɔ i sɔ 'na : Tɔ'bo, -ta ka fɔ o -mu 'a dɪ tu je nɔε ε- ? 'Sɔ ɔ 'na : Aoa' "jriε- ε mu ε 'jeea'. -Ta "ku nɪa, 'bomɔ -tua a 'kɔn- "jrii.

**18**

*Kea bae' 'a nai' 'blea*

<sup>1</sup> Ka nyɔ 'jea Kea bae jeeεε -weε 'kɔ se ɔ "iwai ε, εmε Sesi nɪ "i ɔ 'je 'tmɔ 'de sɔ -pee, -kwε ɔ poo -tu' "i ka ɔ 'na :

<sup>2</sup> 'Bo -kwɔ klaa' jriε' 'di, 'bomɔ "ju due' -ɔɔ -jea nyɔ 'a 'pee nɪ-. ɔɔ' "ju tu 'a pleε Kea, ɔɔ' -tu' se nyɔ ɔ -tu' 'ɔn nɪ-.

<sup>3</sup> -Tɔn' "nyɔ due' -nɪ 'o εε' -kwɔ tu 'di -ke, -ɔa ji 'e 'pee 'jei -nɔ ɔ 'wɪ 'o 'wɪ, 'de -ɔa nɔ : 'In ji' -weε -in -je nyɔ -ke 'ma- -blea -tu' 'a 'pee je.

<sup>4</sup> 'De 'wɪ -tuu"-tuu 'di ε, ɔɔ' po sɔa' wlu doin' o. 'Sɔ sɔ naa tɔ' i 'de ɔɔ' -cɛ" 'ɔn ɔ 'na : -Bo 'ma pleε Kea mɔ 'de ε, -weε 'ma -tu' se nyɔ ɔ -tu' 'ɔn nɪ ε,

<sup>5</sup> 'ma jɛε -tion' "nyɔ -nɔ 'a -tu' "i -seea', de-nɔε' sɔ tɛɛn 'ɔn wɔin. -Bo ε se ε nɪ ε, -mɛ s se 'ɔn doin' "jri cɛn-tɪ' 'boi.

<sup>6</sup> -Wɛε Tɔ'bo pɔε "kpei ka ɔ 'na : Ao -gbɔn, 'pee 'jei saun- nɔ ɔ 'tmɔ -tu.

<sup>7</sup> 'De -mɛ Kea -mɛ 'e, nyɔ ε -tea' 'o -weε -sɔa baeε "mau' o 'jru -gbao ε se 'bɛε- ε 'e

-wi" -mw "isre -ti "jrii nuv ? EE mue imaa' ke 'de -wi" -mw 'a -ti' 'bn ?

8 'Ma 'tmuv- aopv 'me, ee mue 'isredt nva' -too" -'de uv -pee. 'Kaa 'ma -tee' aopv i -sontu nyio 'c "Ju a mua de jia' 'ee, cc mue cc' -kwli" -tea' j'ea' 'de nvy 'bn 'nc 'blva- "kpei ?

*Fariseen ke 'wei-sai ke*

9 Sesi poe -ti "i ke'wle 'de nvy -uva -daa' uva' -ce" "isrenyv -wee -uva -flean' nvy jrv' 'a -ti' 'bn.

10 C 'na : Nvy 'scon -mu' baea' 'de Kea -gbu klaa' 'di, due' nre Fariseen, -wee due' n' 'wei-sai.

11 Fariseen -mo nyna "jei, -wee cc bae Kea ka 'de c pee c 'na : 'Oo Kea, 'ma poe e 'se-, de-nve' ka nvy -sia 'o nta "jriuv o, 'diwonyiuv o, jei" 'jeuv, 'in se kan' n'-. 'Ma poe e 'se- ke'wle, de-nve' ka 'wei-sai -no nta 'in se kan' n'-.  
12 'Ma 'bo won kpe 'scon 'de 'doo 'di. D' "klein 'ma 'jea, 'ma ja ta' -puue -ne' 'me, 'ma jea e won -saa'.

13 'Kaa 'wei-sai -mo teen o, c se "jri 'jei kpa -wee 'de jaun 'di mo'c -gbunt, cc bla -pee' -wee c 'na : 'Oo Kea, 'mo -c -nta desavn nvi e, e 'wla 'cen' 'de 'bn -pee !  
14 'Bomc Sesi poe "kpei ka c 'na : 'Ma 'tmuv- aopv 'me, "ju -no, -ta cc muua 'de c o -gbein' 'de e, c ke Kea -ko', e ke Fariseen -mo se -ko', de-nve' nvy "o nvy -cc kpa cc' -ce" "jei e, cc mue -scon jia', -wee nvy -jcc jaa cc' -ce" ja e, -mo 'e "jei mu.

*Sesi poe "nynumu" "diwan (Matie 19.13-15 ; Makl 10.13-16)*

15 Uv ja Sesi "nynumu" -wee c 'je uvuv sun "kpei -te'. 'Kaa cc' klai' nynu u -ce' nvy -uva ja "nynumu" "bli.

16 'Su Sesi 'da uvuv, 'de c 'na : Ao "tai- "nynumu" "i uv 'je 'nc 'bn o ji, ao 'bo uvuv -je de kaan. Nvy ka uvuv nta, -uv -nta kan' a, uvuv a -tea' Kea 'a keema' -kwlo -te.

17 'Ma 'tmuv- ao to' -ti nvy "o nvy -sea' Kea 'a 'beode 'e -ti' pee 'itba ka "ju -saan" a tba de pee "i e, c se 'e Kea 'a keema' -kwlo 'di pai.

*"Wliijeji*

*(Matie 19.16-30 ; Makl 10.17-31)*

18 Suifu-wi" 'a klaa' due' mo -tee' Sesi i c 'na : nvy detooi 'doe, de 'un 'je nu -wee 'un 'je 'kmvnta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je e- ?

19 Sesi 'na : Dee-ti -ma -daa' 'un nvy 'doe e- ? Nvy jrv' se nvy 'doe n-, -bo e se Kea 'a 'su ni e.

20 -In -juo Kea 'a ke' 'me, e 'na : -In -bo jei" 'jee, -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo "jriie, -in -bo nvy si-ti "kpei -tuu" e, -in -te' -in "bo ke -in de 'a ni' !

21 "Ju -no 'na : 'In -sa ke' -nta 'mva 'a won 'jea' 'de -saan" -'bn.

22 Sesi 'wcan wlu -ne 'sv c 'na : De due' -sie 'o ke, -in -je nu. -In ple -ma dt -wee' "klein, -in -nyu" ta' 'wei nta' nvy, -wee -in -je de jei ni 'de jaun 'di. 'De -in -je ji, -in -je 'bo 'bn 'de bla.

23 'Kaa "ju -no 'wcan wlu -nta 'mva-, 'sv c "kaee "jrii "kuki, de-nve' c nre "wliijeji klaa" -o.

24 Sesi 'jea cc' "jrii "kaea' -ne 'sv, c 'na : Ka "wliijejuv 'a Kea 'a Keema' -kwlo 'di paa' n' 'kle ka- !

25 -Sen "kpei soo" 'a 'bo "pade 'e -po" "icean" "koan "i e je "wliijeji 'a Kea 'a keema' -kwlo 'di paa' -sii.

26 Nvy -wcan cc' wlu -ne uv 'na : De nvy 'bde c 'je nu 'ja a- ?

27 Sesi 'na : De nyioyv- sea 'bee-, Kea 'bee- ee' nva' 'me.

28 'Su Piei 'na : -In -gbun 'no, -apv -c -boa -cc dt -wee' "klein 'de -c bla 'bo -un 'de 'e ?

29 'Su Sesi wlu' c 'na : 'Ma 'tmuve aopv to' -ti, nvy -boa cc' -gbu", cc' 'nynv, cc' de'dinmai, c "bo ke c de, cc' "nynuu-, 'de Kea 'a keema' -kwlo 'c -ti' 'bn e,

30 cc mue dt -tuu'-tuu 'jea' 'de kaanw' 'di, -wee 'de nva c 'je 'kmvnta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je -ke.

*Sesi 'tmve cc' 'me -ti ke cc' "kunyuv' scon -ti ke*

*(Matie 20.17-19 ; Makl 10.32-34)*

31 Sesi 'da cc' dboun -nta -puue 'jo 'scon 'me 'bo c -pun', -wee c wlu 'de uv -pee c 'na : Ao -gbun 'no, -aa mue Selisalem -wee dt "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn' 'cra 'de 'mo nyio 'c "ju 'a -ti' 'bn 'de e, i 'je 'o nyini.

32 D' uv 'cra umi -nta nyio 'c "Ju a mue 'e toa' 'de nvy sea' Kea juo 'kwa. Uv 'je c wlaa-, uv 'je c -cree-', -wee uv 'je c ton "jri wlan.

33 Uv 'je c klae 'bn kpa, 'de uv 'je c 'dba, -wee 'de 'w' 'a taan -ne 'di e, c 'je "kunyuv' scon-.

34 'Kaa de Sesi 'tmva 'mva- uv see 'dei 'wcn, de-nve' ka de e -tua' 'a 'kwla, 'kamc ee' wlu tu ni 'de uvuv 'bn.

*Sesi 'baie Batime 'a "jri.*

*(Matie 20.29-34 ; Makl 10.46-52)*

35 -Ta Sesi 'a "kuvan Seriko -kwlo i e, -me "doi due' -tee i 'bo -je doun" -wee cc -sro' nvy o.

36 C 'wcan nyioyv 'a -ciin 'sv e, c -tee' nvy i c 'na : De -ni 'emu kan' -a ?

37 Uv 'na : Sesi -wba Nasareti mo -cc -si'.

38 'Su c "koc" c 'na : Sesi, Dafid' 'a "ju, -in -je 'ma wee 'de !

39 Nvy -nta 'e nva uva -so' wlu "wcn, 'kaa omoc "woc' ke'wle cc jea "jru o muu c 'na : Dafid' 'a "ju, -in -je 'ma wee 'dee !

40 Sesi nyna i 'sv c 'na : Ao jo 'bn !

41 -Ta "doi 'kpa' 'bo c -pun" e, Sesi -tee' o i c 'na : De -ma -pon 'in 'je -bn "jrii nu e-

? 'Su ɔ 'na : 'Ma 'blei, -in nuε -wεε 'in 'je i 'je ke'wle.

<sup>42</sup> 'Su Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : -Ma 'jri 'bai-, -ma 'ma -kwli' -tea' 'puu -un -ε.

<sup>43</sup> 'Bo ε 'si ɔɔ' 'jri je 'bai-, 'su ɔ bla 'o Sesi 'de, 'de Kea 'a 'nyu 'i 'bεεa' 'un. Nyu 'klein -jeea' de -nuva 'mva- 'jriε- ε, uva 'bεε- Kea 'a 'nyu 'i -ke.

**19**

*Sesi pa 'e Sase o -gbu"*

<sup>1</sup> Sesi pa 'o Seriko -kwlo 'di 'su ε, ɔɔ cen 'o -tie".

<sup>2</sup> "Wliijejei due' -ni 'o mu, ɔɔ' 'nyu -ni Sase. ɔ niε 'wei-sanyu 'a klaa' -o. ɔmo ɔɔ -pon 'ju -na Sesi 'jriε- 'jea i.

<sup>3</sup> 'Kaa 'de nyioɔpu 'a "i -tia' 'un ε, -ta ɔ 'jea cenε 'bo se ni-, 'de ɔ "kuan i.

<sup>4</sup> 'Su ɔ kpa plea' 'de -je 'a nya, -wεε ɔ 'ja 'e sikomɔɔtu ja, 'de ɔ 'e Sesi 'jriε- 'jee- ka 'o ka, de-nuε' 'bomɔ ɔɔ mu -sia' see.

<sup>5</sup> Sesi nyuia 'o 'a -ta -tu 'su, ɔ kpa 'jri "jei -wεε ɔ 'na : Sase, -in -si" i -too", de-nuε' -in -bleε 'un 'dui- 'un -sian.

<sup>6</sup> 'Su Sase creε "kpei- ɔ "sie i -wεε ɔ kpa Sesi 'de ɔ o -gbu" 'de 'mva- 'un.

<sup>7</sup> Nyu 'klein -jeea' de -na 'mva- 'jriε-, uva 'wuana- Sesi 'dei, u 'na : Ao -gbun 'no, ɔmo ɔɔ mua 'o 'de desauu ni o -gbu" 'di kooa' !

<sup>8</sup> 'Kaa Sase -mo ε, ɔ nyua i 'bo Sesi "juεi, 'de ɔ 'na : Tu'bo, -in -gbun 'no, 'ma muε 'ma "wliie- 'un -seea', -wεε 'in 'je εε' too nuu" nyu "ny, 'de nyo 'in pooa 'srε i -wεε 'in -sa de 'kwa 'ma muε "kpei -tea' kpe nyiie 'in 'jeo "ny.

<sup>9</sup> 'Su Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : 'Puva' pa 'no -gbu" -ne 'di 'me -sian, de-nuε' "ju -no niε Ablaam 'a "ju -o -ke.

<sup>10</sup> 'Mo nyio ɔ "ju 'in jie nyu -ma" i-pan' 'de 'in 'je uupu 'puu-.

*'Sanikpi 'a "ipoo-ti (Matie 25.14-30)*

<sup>11</sup> Sesi wlu' ke'wle ɔ pooε -ti' "i 'de nyu -su jia wlu -ni doin" o paa' -pee, de-nuε' de ɔ "kuuan Selisalem-kwlo i ε, uva naa to' i ka u 'na -me 'bomɔ Kea 'a 'beode 'je 'sri ε 'e 'jri 'kpaε' poo 'de-.

<sup>12</sup> Emε -ti ɔ wlu ka 'na : "Ju due' -wlvā 'e 'beo -gbein", ɔmo -mu' 'e 'blva- -toɔn' -toɔn "kpei, -wεε -bo u -teo' 'o, 'de -ɔ -je de ji.

<sup>13</sup> 'Su ɔ 'da ɔɔ' dbonuuu -puue, -wεε ɔ "ny uupu 'sanikpi due' 'due, 'de ɔ 'na : Ao poo i 'dɔɔ 'un mama, 'su 'in 'je de ji.

<sup>14</sup> 'Kaa nyu -na 'e ɔɔ' 'blva "kpei -nu a -fleen ɔ emε -ti u dbɔ ɔ nyu kin u wlu ka : -A se ε "i ni "ju -no 'je 'o -teeε-.

<sup>15</sup> Uu -teo' 'o, ɔ 'kpa 'beo 'su, ɔ jie 'e ɔɔ' 'blva- 'di de, -wεε ɔ 'da ɔɔ' dbonuuu ɔ sia 'wei o -nu, 'de di u 'jea -wεε u 'je ia' "kuan po.

<sup>16</sup> -Jo -saa "i jia, ɔ 'na : 'Ma 'blei, 'in 'jee 'sanikpi -puue 'in je kpo due' -in sia 'un o "kpei po.

<sup>17</sup> 'Su 'beo wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : ε nmo "jrii, -in nuε dbɔ 'doε, ka -in -bεεa' de-saan" 'wɔn 'i ε, 'in -tee' -un -kwle -puue kwa, -wεε -in -je ia' "jrukpo' i -tei ni-.

<sup>18</sup> Uva' 'soon -no 'kpa 'o 'ε ɔ 'na : 'Ma 'blei, 'in 'jee 'sanikpi -mm" 'in 'je due' -in sia 'un o "kpei po.

<sup>19</sup> 'Su 'beo wlu' 'de -mo -pee ɔ 'na : -Mo -ke ε, 'in -tee' -un -kwle -mm" kwa, -wεε -in -je ia' "jrukpo' i -tei ni-.

<sup>20</sup> Dbonvi deejro' jia -mo 'na : 'Ma 'blei, -ma 'sanikpo -in sia 'un o, ε ka. 'In pooε tae' fo kpo "i -wεε -ta "ni 'a 'kpa a, 'in -te' ε 'o i.

<sup>21</sup> 'Ma plee -un -ε, de-nuε' -ma nyio tu kma wɔn. De -in sea i -te' ε, emε -ma -duo" 'un, -ta -in sea po, 'bomɔ -ma -sa' de.

<sup>22</sup> 'Bomɔ ɔɔ' 'blei -no wluu 'de ɔ -pee ɔ 'na : -Mo dbonvi saun-, 'bo -ma -ce" 'kpa 'a wlu "kpei 'bomɔ 'ma ji -ma 'pee 'jeea'. Ka 'in kma wɔn -in -jea kan' -mo 'ee, -wεε de 'in sea i -te' 'ma "due' 'un, 'de -ta 'in sea de po 'ma -sa' 'o de 'ee,

<sup>23</sup> -me deε-ti -in se 'ma 'wei 'de 'wei i -te' -gbu 'di kpa a- ? -wεε -bo 'in ji de, -bo 'ma si 'e -sa' 'de i se 'o cron' po ε- ?

<sup>24</sup> 'Su ɔ wlu' 'e nyu -jea εε' -ta -pee ɔ 'na : Ao -so 'sanikpo -ne 'kwa, -wεε ao 'je ε "ju -blea 'sanikpi -puue "ny.

<sup>25</sup> 'De u wlu 'de ɔ -pee u 'na : -Aa 'beo, "ju -no -mo 'ble 'sanikpi -puue we- 'de -o !

<sup>26</sup> 'Su ɔ 'na : 'Ma 'tmuu aopp 'me, nyu ɔ -blea de ε, nyu a mu ɔ jre' "nyua' ke'wle, 'kaa nyu -jo sea de 'ble ε, de -je ɔ 'blea mo nyu a muε -me ɔ 'kwa -saa'.

<sup>27</sup> 'De -je -sia 'o la emε -ni ao ja 'un 'ma tunyu -u seε "i ni- 'in 'jea uupu 'a 'beo ni ε -wεε ao 'je uupu 'dba -ta 'in "juoi.

*Sesi pa 'o Selisalem-kwlo 'di*

*(Matie 21.1-11 ; Mak 11.1-11 ; San 12.12-19)*

<sup>28</sup> Sesi -koa' wluā kan' 'su ε, ɔ kon 'e nyu 'a nya -wεε u 'kpa Selisalem -jei".

<sup>29</sup> -Ta u "kuuan Befase ke Betani i, 'bo olifi -cru -puu", 'su Sesi dbɔε ɔɔ' klai" nynu u 'soon nya 'de ɔ 'na :

<sup>30</sup> Ao mu 'o -kwlo -na 'o -a "juoi 'mva- 'di, aoa muε soofaeju -ε -muvā i jεεa'. Nyu jro' se ε "kpei -te due'. Ao kain ε i, -wεε ao 'je ε -ta ja-.

<sup>31</sup> -Bo nyu -tee' aopp i -wεε ɔ 'e nu : Deε-ti aoa kain ε i ε, -me ao wlu ka 'de ɔ -pee ao 'na : Tu'bo -ni ε "i.

<sup>32</sup> Nyu Sesi dboa mua, ka ɔ "sia di 'a 'nyu ε, 'kamo u jεε i -cenε-.

<sup>33</sup> -Ta u nuu soofaeju 'a i kaian' 'su ε, εε' jεun -wi" wlu' 'de u -pee u 'na : Deε-ti aoa kain soofaeju i ε- ?

34 'Su su 'na : Tu'bo -a -pon' e.  
35 -Wee su kpa Sesi soofae' ju 'de su sro  
sua' unpaadi 'bo e "kpei, -wee su 'jaa- 'o  
Sesi.

36 -Ta su nua naa' a, nyioɔɔ a sroe sua'  
'unpaadi -je woi -ta -wee' "klein.

37 -Ta ɔɔ "kuban Selisalem i 'su e, -wee ɔɔ  
-crea' olifi-cru e, 'mua- 'ji 'e nyu "klein -su  
-ke ɔɔ na 'un 'e, 'su su -tee Kea 'a 'nyu "i  
'bɛa' -pun",

38 su 'na : Kea 'a "diwan kpun 'beɔ -ɔɔ jia  
'de e' 'nyu 'un e ! pee 'a blua' nu 'e javn  
'di ! Kea 'a 'nyu 'bei' -ta "o -ta !

39 Fariseen-wi' 'a jru' -nɔ 'e nyu "klu  
e, su wlu' 'de Sesi -pee ka su 'na : Nyu  
detɔɔi, -un -kaa' -ma klai' nynu 'un ke su  
'je wlu-ti 'bo.

40 'Su Sesi wlu' 'de su ɔ ɔ 'na : -Bo 'ma  
klai' nynu 'bo wlu-ti mɔ 'de e, "soikpi a  
mue wlua'.

*Sesi -fin'- 'de Selisalem 'a -ti' 'un*

41 -Ta su "kuban Selisalem i, -wee Sesi  
-gbuɛn "kpei i 'su ɔ -tee -fin' 'a -pun' 'de  
e' -ti' 'un 'de ɔ 'na :

42 Eme Selisalem-kwlo, di -i -tea e' pee  
'a blua 'a -tea', -bo e 'wɔun 'mii- 'de 'wɔ -nɔ  
'di 'de e, e "paa', 'kaa kaan ka ia' di tu pa  
'kwa' 'de e "jri' de.

43 'Wɔ jri' -ia mu nynia', 'de e' tɔnyu 'je  
e -sa, -wee su 'je 'e -gblo' 'dei po -ta "o -ta.

44 Uba' mue e -ke e' 'bleenyu i-saa'. Uɔ se  
e' -gbi' a "soukpo 'bo e -posou" "kpei siei,  
de-nɛ' nɔ' Kea -sa 'o, -wee e jia e "i-tea', e  
se e' nɔ' tu "jrie- o sie.

*Dɔɔ poun*

(*Matie 21.12-17 ; Makɔ 11.15-19 ; San  
2.13-22*)

45 -Wee Sesi pa 'e Kea -gbu klaa' 'di, 'su ɔ  
-tee nyu -sua poa 'dɔɔ 'demu 'a inba' -pun".

46 'De ɔ wlu ka ɔ 'na : De -crua 'de Kea  
'a 'sbe 'di e, e 'naa : 'Ma -gbu' nɛ Kea  
bae-gbu. 'Kaa aɔɔ mɔ e, aɔ nu e "jriun  
'a "jru' 'kun-gbu 'un.

47 E 'wɔba 'o mu e, Sesi a tɔɔ nyu Kea 'a  
-ti' 'de Kea -gbu klaa' 'di 'wɔ "o 'wɔ. 'Kaa  
'sraa -saun 'a klae' o, ke' wɔ-saun o, nyu  
'jru kpɔ' i -teun -nɔ 'e nyu "klu ke sua -pon  
Sesi 'a 'dba -ko i.

48 'Kaa ka su 'jea nu 'ka se nɔ, de-nɛ'  
nyu -tuu"-tuu -a -jro' ɔ -wee -sua -je ɔɔ wlu  
doin' o poa 'a "dia.

**20**

*-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wɔ e- ?*

(*Matie 21.23-27 ; Makɔ 11.27-33*)

1 'Wɔ jre' o, -ta Sesi nɔ nyu de tɔɔa' 'de  
Kea -gbu klaa' 'di, -wee ɔɔ 'tmua -poia' -ti  
'de nyu -pee e, 'bomɔ 'sraa -saun 'a klae' o,  
ke' wɔ-saun o, nyu-cɔun' -wi' jii-,

2 -un -tmuɔ' -aun, de -ma "ikmaa' -nɛ tba  
'e "jri -ta -gbo" e- ? 'De nyu -nyu' -un e'  
'ikmaa' tu e- ?

3 'Su Sesi wlu' 'de su -pee ɔ 'na : 'Ma jie  
aɔɔ de due' i -teea' -ke.

4 Nyu -dbo' San nyu "ni 'jru pɔɔa a- ? E  
Kea -ae, -aee' nyioɔɔ -oo ? Ao -se "kpei.

5 'Kaa su -tee e' 'mii dia' -pun' 'bo sua'  
'su 'nyu 'un 'na : -Bo -a -na Kea -dbo' ɔ e,  
-me ɔɔ mue nua' de e -ti aɔ se ɔɔ wlu tɔ'  
'un 'je e- ?

6 'De -bo -a -na nyioɔɔ -dbo' ɔ e, -me nyu  
-wee' "klein a mue -aun "sei itbaa' 'de su  
'je -a -dba, de-nɛ' su -wee' 'na : San nɛ  
Kea 'a weepoi -o.

7 'Su su wlu' 'de Sesi -pee su 'na : Nyu  
-dboa' San nyu "ni 'jru pɔɔ -a se ɔ juo-.

8 'Su Sesi 'na : -Ee, mɔ -ke e, -ta 'un -sa  
'ikmaa' -wee 'ma nua di -nɛ e, 'un se 'o 'a  
'nyu "sii- -ke 'de aɔ -pee.

*-Busan dinyu 'a "ipoo-ti*

(*Matie 21.33-46 ; Makɔ 12.1-12*)

9 'Bo -me' 'de e, Sesi pɔɔe -ti' 'i 'de su -pee  
ɔ 'na : "Ju due' mɔ -dba resen -kle -wee  
-ɔ sie -busan dinyu o, 'de ɔ mu 'dɔba' 'de  
'blua- tɔɔn "kpei.

10 -Ta resen -sa nɔ' nynia 'su e, ɔ dboe ɔɔ'  
dɔnɔi due' 'de -busan dinyu o -wee su 'je  
ɔɔ' -nɛ resen jo 'o -sa, 'de su 'je ɔ "nyu. 'Kaa  
-busan dinyu kpun 'ɔ, su blɔ', -wee su po  
ɔ -jei', su se ɔ de jre' "nyu.

11 ɔ dboe ɔɔ' dɔnɔi jro' ke'wɛ, 'kaa su  
bla -mɔ 'me -ke. Uɔ -cree' ɔ' -cree -cree",  
-wee su po ɔɔ' foo' -jei'.

12 -Wee ɔ dbo ɔɔ' dɔnɔun 'a kpe taan -nɔ  
ke'wɛ, 'kaa su bla -mɔ 'me, su je ɔ pɔɔa,  
-wee su su ɔ i.

13 'Su -kle' jei 'na : Ka 'un 'je -je -me 'e de  
tu 'a sun nu 'ja a- ? 'Ma jie 'ma -ti' kmaju  
dɔɔa', sua mue -mɔ 'o ni' -tea' de'we-je.

14 'Kaa -busan dinyu 'je ɔ i e, su pɔɔe -ti'  
su 'na : Ao ji, "ju -kle' -nɛ 'jea 'kwa sie 'de  
nya, ɔ ka. -A -dbo', -wee -kle' -nɛ 'je -aa de  
ni 'bode.

15 'Su su bluu ɔ "kpei, -wee su -so 'o -kle'  
'di 'de su 'dbo.

'Su Sesi -tee' uɔɔɔ i ɔ 'na : -Bo -kle' jei  
-nɔ ji 'ee, ka ɔ 'je -busan dinyu -nu 'a -ti' nu  
e- ?

16 ɔɔ mue jia', ɔ 'je uɔɔɔ 'dba, -wee ɔ 'je  
ɔɔ' -kle' nyu jru' kwa -te'. -Ta su 'wɔan wlu  
-nɛ, 'su su 'na : Kea 'bo -me' e de tu nɔɔe !

17 'Kaa Sesi -gbuɛn uɔɔɔ ja -gbun -gbun,  
'su ɔ 'na : Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di -nɛ,  
-me 'de 'dec- ?

"Soukpo -gbu'poun pɔɔa sun i e, eme -kpa  
-gbu" po "sou -ceen'-, -wee e -ko'  
-gbu" "i.

18 Nyu "o nyu -ka i 'bo e "jri e, ɔɔ mue i  
-craa', 'de -bo e blu 'bo nyu "kpei e, ɔɔ mue  
i'waa' see.

*'Bluajei 'a 'wei -saa'*  
*(Matie 22.15-22 ; Makı 12.13-17)*

<sup>19</sup> Kε' wɔ-saun o, 'sraa -saun 'a klae' wɔan wlu -ne 'su ε, uua -pon su 'je 'o 'si su 'je Sesi kpun, de-nuε' su 'je kan' me ka Sesi pɔoa -ti' -ne "i 'de uɔpu 'a -ti' 'un ε. 'Kaa nyu 'a faun a nu uɔpu me.

<sup>20</sup> 'Su su -tee Sesi 'a "jriε- o sia' -pun", -wee su dbo nyu jru' su 'pen 'srei" -wee -su -je Sesi kpun 'bo ɔɔ' -ce' 'ε wlu "kpei. Uu nte "i su 'je ɔ 'de -kwluɔnjevun -wi" "juoi ja-

<sup>21</sup> -Wee uɔpu -tee' ɔ i ka su 'na : Nyu detɔoi, -a -je kan' me de -ma -tmɔa ke de -ma tɔɔa nyu i 'srei", nyɔ jro' ɔ faun 'a nu -un, 'kaa -ma tɔɔ nyu Kea 'a -je 'de tɔ' -ti 'un.

<sup>22</sup> Emε -ti -a -nu' -a -je -un de jre' i -tee'-. -A -bεε' mεε -a -je 'wei -sa -a -je Sesaa 'nyu ? -A -sı -aεε -ın" -a -bo i -saa' ?

<sup>23</sup> Ka uua pɔoa Sesi 'srε i ε, ɔ 'je kan' me, 'su ɔ 'na : Ao to 'un 'weijo due' 'i kea', 'ın 'je ε 'je.

<sup>24</sup> Nyɔ ɔɔ 'nyu ke ɔɔ "jrukpa" nu 'bo ε "kpei ε- ? Uu 'na : Sesaa -o.

<sup>25</sup> 'Su Sesi 'na : De -nıa Sesaa 'a de, ao 'nyu ε Sesaa, -wee de -nıa Kea 'a de, ao 'je ε Kea 'nyu.

<sup>26</sup> 'Su de su 'jea 'je 'de ɔɔ' wlu 'di, -wee su 'je ɔ "kpei kpɔun ε se nı-. Tai' "maa uɔpu me, 'su su "mue wɔn.

*'Mεun 'a "kunyıɔ' sɔn -ti*  
*(Matie 22.23-33 ; Makı 12.18-27)*

<sup>27</sup> ε 'wluɔ 'o -mɔ ε, Sadiseen-wi" -na "kunyıɔ' sɔan' se nı ε uua' jru' jıe Sesi i -teea'.

<sup>28</sup> Uu 'na : Nyu detɔoi, de Moıstı 'a ke' 'cria 'de -aa -ti' 'un ε, ε ka : -Bo -ma de'dinmɔu 'ble 'nyno -weε ɔ ke u se "ju 'wlu 'de ɔ 'je me, -me ɔɔ' 'dei 'duo 'nyno -nu 'un, 'de ɔ ke u 'je "nynuu- 'wlu 'de ɔɔ' -fein' -mea 'a 'nyu 'un.

<sup>29</sup> 'Kaa de'dinmai -me" 'sɔn -nı 'emu, uua' -jɔ -saa "i 'bleε 'nyno, ɔ ke u se "ju 'wlu 'su ɔ' mεε.

<sup>30</sup> 'Kamo uua' 'sɔn -no nu -ke. 'Su uua' taan -no "duo -tion" 'nyno -nu 'un ε,

<sup>31</sup> 'kamo ε nu 'de nyu -me" 'sɔn -nu 'a -ti' 'un. Uu ke u se "ju 'wlu mamau 'su su -wee' je me.

<sup>32</sup> 'De εε' 'jru 'a "ti 'un 'su ε, 'nynokpao' -nu mεε -ke.

<sup>33</sup> "Kunyıɔ' sɔnwı o 'ee, nyɔ we- 'nynokpao' -nu 'je "bli "ti -gblein' ε- ? De-nuε' u jıe "nynunmai -nıa -me" 'sɔn -nu -wee' kwai.

<sup>34</sup> 'Su Sesi 'na : "Nynunmai -nıa 'no 'blua- "kpei ε, uua 'bleε 'nyno, -weε 'nynokpae' -nıa 'no 'blua- "kpei ε, uua "i jra.

<sup>35</sup> 'Kaa nyu -uua mua "kunyıɔ' sɔn ka nıa' de'boɔ-ko", 'de -su -jea 'kmunıa' -sea' -kwe

-ta 'ble 'je 'de jaun 'di ε, su se 'nynokpae' 'blei, 'de 'nynokpae' se jra "tii.

<sup>36</sup> 'De ke'wle ε, su se 'mei 'bode, ka Kea 'a "soa-wi" nıa, 'kamo uua mu nıa', -weε su 'je Kea 'a "nynuu- nı-, su -tee "kunyıɔ' sɔan 'a -tea'.

<sup>37</sup> "Kunyıɔ' sɔan 'a -ti' me Moıstı 'tmu 'de ɔɔ' 'sbε 'di tein". -Ta -gbauo' -a waan ne i -weε ɔ 'jee ε "jriε-, 'bomɔ ɔɔ 'daa- Kea Ablaam ke Isaaki ke Sakɔbu 'a Kea.

<sup>38</sup> 'De Kea se 'mεun 'a Kea nı-, ε nıε 'kmunıun 'a Kea -o, de-nuε' nyu "klein -uua -mea su nıε 'kmu 'bo ε "juoi.

<sup>39</sup> 'Su ke' wɔ-saun jru' wlu' ka su 'na : Nyu detɔoi, ka nyɔ ɔ 'tmua -ti', 'kamo -nao.

<sup>40</sup> 'Bo -me 'de ε, nyɔ jro' se ɔɔ' de i -teea' 'bεε- la 'bode.

*Nyɔ ɔɔ "ju Klisı nı ε- ?*  
*(Matie 27.41-46 ; Makı 12.35-37)*

<sup>41</sup> -Weε Sesi wlu 'de su -pee ɔ 'na : Ka nyu 'bεε- ɔ 'je Nyu 'pɔui Kea -tea' 'o Dafidı 'a "ju 'daa- ?

<sup>42</sup> 'De Dafidı 'a -ce' 'kpa 'a 'sbε 'di ε, ɔ wlu' ka ɔ 'na :

Kea -nıa Tu"bo ε, ε wlu' 'de 'ma Tu"bo -pee ε 'na : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamau

<sup>43</sup> 'su, 'ın 'je -ma tonyu -ma bu -sɔn ku 'un nu.

<sup>44</sup> -Bo Dafidı -mɔ 'dɔɔ Tu"bo 'ee, -me ka ɔ nı Dafidı 'a "ju nısun 'ja a- ?

*Sesi -saa nyu fen' 'de ke'wɔ-sanyu 'a -ti' 'un*

*(Matie 23.1-36 ; Makı 12.38-40)*

<sup>45</sup> -Ta nyu -wee' "klein nıa ɔɔ' wlu doin" o pɔa' a, 'bomɔ ɔ wluu 'de ɔɔ' klai' nynuu -pee ɔ 'na :

<sup>46</sup> Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', 'de ke' wɔ-saun 'a -ti' 'un. Uu paa 'bai -tɔɔn' -tɔɔn 'un, -weε su nı ε "i 'de nyu 'je uɔpu 'jewlu o po -ta -wee', emε -εε -teın 'dɔε 'dɔε uua -pon "kpei -tea' i 'de Kea -gbi 'dii ke -ko' -sɔn i ke-.

<sup>47</sup> Uua -sa' -tion" nyuokpae' dı 'kwai -gbi' 'dii, 'de -bo uua sea Kea baε ε, uua po baewlu -tɔɔn -tɔɔn 'bo nyu "juoi, -weε nyu 'je uɔpu de 'dɔεnıun 'daa-. Emε -ti uua' -ne 'pee a mu "ikmaa'.

## 21

*-Tıon" 'nyno 'ɔ nıa' wei' jɔ-*  
*(Makı 12.41-44)*

<sup>1</sup> Sesi kpa 'jri 'jei, -weε ɔɔ -gbuun' nyu "kpei- 'de Kea -gbu klaa' 'di 'su, ɔ 'jee "wliijejuun, -uua nu Kea -paan' 'jrii 'de -uua po 'wei 'de 'wei 'dipode 'di.

<sup>2</sup> 'Bomɔ ɔ 'jee -tion" 'nyno due' 'jriε- -ke, -u po 'e ua' nıa' wei' jɔ "mu 'sɔn,



3 'su o 'na : 'Ma 'tmuv aorpv to' -ti, -tion" 'nyno nua' a 'dba -ta a, umv -po' 'de de -tuu', -ε -sii "wliisjeun,

4 δε-νυε' 'wei -ι -sia uvpu ι ε, umv uba nvv -paan' 'vn. 'Kaa umv ε, va' nua' 'wei' jo- v -tea' -kwlt' ε, eme -wee' v po 'demu.

*Sesi 'tmve Kea -gbu klaa' 'a 'jei-gba' -ti (Matie 24.1-2 ; Makı 13.1-2)*

5 "Soi 'dve ke -paan' dt -ι -nua Kea -gbu klaa' 'a -pee ε, -ta nvv jrv' nua ia' "woin 'tmva a 'bomv Sesi wluu ka o 'na :

6 'Wı jrv' -a mu nynia', -wee dt "klein aoa 'jea i -ta, ia mu blua' 'de ia' "soukpo se 'bo ε -posou" "kpei siei.

*Kmv 'a -kwe-tı (Matie 24.3-14 ; Makı 13.3-13)*

7 'Sv uv -tee' o i ka uv 'na : Nyv detovı, no' we- 'di ia' dt tu ι 'je nvv ε- ? 'De -bo ia' dt tu 'a no' o se 'o nyni 'ee, ka -a -je εε' juoson nu ε- ?

8 'Sv Sesi 'na : Ao -tu' aoa' -ce' 'ε -ti', -wee nvv je aorpv -srε ipoo-. Nvv -tuu' -tuu -a mu 'ma 'nynı "jru -tea' 'sv -uv -je ji -wee -uv -je wlu ka 'mı -nı Klisi, 'ma no' nyni, ao 'bo 'o uvpu 'de blaa.

9 Aoa mve tv ke -kli 'a 'kpa -cruen' 'wvan' -ta "o -ta, -me de 'bo ao 'di iwaa, δε-νυε' ia' dt tu 'je nvve -o "i-saa' no", kaa -me se 'blva 'a -kwe- no' nı ke.

10 -Wee o wlu uv -pee ke'wle o 'na : nvv 'a kpe jrv' a mve uv -ponyio o -foan' 'blva 'a blo' wvn jre' ε mve ε -poblvı o -foan'.

11 'Blva- a mve crea' -ta "o -ta, 'mve- ε mve jia', 'we- ε mve isia', "ikmadı a mve nva' 'de εε' no" tu 'di, -wee "jrie o siedı klav" klav" 'je nvve 'de javn 'di.

12 'Kaa no' -ti -mu 'a dt tu 'je 'o nyni ε, uba mve aorpv svn -pvn' kpaav, -wee uv 'je aorpv 'kle -tu". Uva mve aorpv kea -gbi 'di kpaav, -wee uv 'je aoa' 'pee 'je. Uva mve aorpv -kaso 'di poa', uba mve aorpv "kuan pooa' 'de 'beo-wı' ke 'blvajevn "juvı 'de 'ma 'nı' 'vn.

13 Ia' dt tu a mve ao "jri ι nva' -wee ι 'je ao 'ma -ti' 'tmva' -je wvn kain-.

14 Ao -tu' aoa' -ce' 'ε -ti', ao kuu 'dii. De ao 'jea 'e 'jru 'di 'blee ε, eme -nı Ka ao 'jea aoa' -ce' 'ε o 'wlvsvn nv ε, ao 'bo εε' to' i naa,

15 δε-νυε' 'ma -ce' 'kpa -a mu aorpv to' -kwlt' poa', 'ma mve ao wlu 'wvn poa' -wee ao 'je ε 'tmv 'de aoa' tvnyv se ao 'wvn "i 'beıı.

16 Ao "bo -wi" o, aoa' de'di -wi" o, aoa' 'wlvsvn o, aoa' "dei -wi" a mve ao wvn "kpei cean' uv 'je nvv -tuu' -tuu 'dba 'de aorpv "klu.

17 Nvv -wee' a mve aorpv 'vn 'nyea' 'de 'ma 'nynı 'a -ti' 'vn.

18 'Kaa aoa' "mııııı due' kovn -gbai ka se 'mai 'bo aorpv "jru.

19 Ao kvn 'e nai' 'blea' "jri -wee ao 'je 'kmvna' -ceen' 'je.

*Sesi 'tmve Selisalem-kwlv o 'jei-gba' -ti (Matie 24.15-21 ; Makı 13.14-19)*

20 -Bo ao 'jee- aoa' tv o -fvvn "jrie-, -wee uv 'je 'e Selisalem-kwlv 'e po ε, -me ao sie -kwlv o ka εε' ja -gba' no" nynia.

21 -Me nvv -nıa 'de Suide ple, uv 'je cvı "kpei- mu. Nvv -uba mua 'o Selisalem nıa' a, uv -too"- uv 'je ε o teen-. 'De nvv -uba mua -gbei' woi nıa' a, uv 'bo -kwlv de mve,

22 δε-νυε' ia' 'wı tu a mve Kea 'a 'pee 'jewı nıa', eme -nı dt "klein -cvıa' 'de Kea sbe 'di 'a 'o nyni wı-.

23 'De ia' 'wı tu 'di ε, εε mve 'nmia -ti nıa' 'de "kwlvınvokpae' ke -gbaan vn 'a -ti' 'vn, δε-νυε' 'kle klav" a mve nvv -wee' "kpei jia' 'de Suıfv 'a 'blva- 'di -wee Kea 'a 'cen 'je "kpaε' 'pεen- 'de İsraε-nvv "kpei.

24 Uva mve aoa' jrv' -cne "ı 'dbaa', uba mve jrv' kvvn 'vn kvvan', -wee uv 'je uvpu 'blva 'a 'fo -wee' "klein "kpei- kpa. Nvv 'sv a mve Selisalem -kwlv bv -svn ι svvan' mamav 'sv uba' -ne no' -tu" a ε 'je 'o -kwe.

*Nyio o 'ju 'a dejısvn (Matie 24.29-31 ; Makı 13.24-27)*

25 'De εε' no' tu 'di ε, dt klav" -ıa mua nva' 'de 'jrv o, 'cv o, 'cv-svn 'a -ti' 'vn ε, ia mve nyv tai' "maa'. Nvv -wee' "klein a mve 'e favn 'vn nıa' 'de 'tvnie 'a -cruen' 'ε -ti' 'vn.

26 Favn 'a 'sv a mve nyio 'dbaa' 'de dt -ıa mua nva' 'de 'kmv "kpei 'a -ti' 'vn, δε-νυε' "ikmadı -nıa 'e javn 'di ε, ι -wee' "klein a mve i -suua'.

27 -Wee nvv 'je nyio o "Ju "jrie- 'jee-, 'de o 'e ji 'bo bue' "kpei, o ke ov' tv" bodε ke "ikmaa' ke-.

28 -Bo ia' dt tu a sea jia' -tee ε, -me ao "duo 'kvı 'vn, ao kpa "jru 'jei, δε-νυε' aoa' seie no' "kvvan- i.

*Fikıtu 'a 'ıpvoo-tı (Matie 24.32-35 ; Makı 13.28-31)*

29 'Bo -me 'de 'sv ε, Sesi poε -ti' "ı ka 'de uv -pee o 'na : Ao sie fikıtu ke ti jrv' "jrie- o kea' !

30 -Bo aoa sea ι 'je -wee ia sea wvn dee tbaa' -tee 'sv ka -kua" a "kvvan ι ε, ao 'je kan' 'me.

31 'Kamv εε mu nıa' -ke 'de nyio o "ju 'a deji no' 'vn -ti' 'vn, -bo aoa sea dt -nı 'je -wee ia sea 'o nyni ε, -me ao poε -kwlv o ka Kea 'a 'beode 'ε "jri "kpaεpo no" o "kvvan- i ε.

32 'Ma 'tmuv aorpv to' -ti : Nvv -nıa 'kmv 'de -svnıvı -nı 'di ε, uv -wee' "klein se 'meı, dt -nıa 'mva- ι -wee' a jea 'o nyni.

33 'Blva ke javn a mve ι soan', 'kaa 'ma wlu se ısıvn 'no' 'kmv.

34 'De o 'na : Ao -tu' aoa' -ce' 'e -ti', ao 'bo aoa' -cei' "taiε, -wee de dia' ke nmo 'naa' ke 'kmu 'a di ke 'wei 'a 'ton' bo aopu koon 'un 'bleε, 'de ia' 'wι tu je aopu 'jru -tiie'-,

35 de-nue' ka nyo o poa 'sai 'de εε "fian 'blua 'dinyu -wee' 'jru i ε 'kamε εε mu nia'.

36 Ao 'bo 'mυε, ao bae Kea jeejee, -wee ao 'je 'kpi 'ble 'de ao 'je di -ia mua jia' 'mυa-woin' 'pu, -wee aoa' di je cre 'de nyio 'o "Ju 'juoi.

37 Ka -son' o -stan', 'kamε Sesi a toε nyu de 'de Kea -gbu klaa' 'di, -wee -bo kwie kpon ε, 'de o o mu "mau'wι -wee' nua' 'de lift-cru' 'kpei.

38 -Wee -bo -klae' pεen "o -klae' pεen ε, nyioapu a ji o wlu doin' o poa' 'de Kea -gbu klaa' 'di.

**22**

*"Jrujevn a pa Sesi 'a jaa"*

(Matie 26.1-5 ; Makι 14.1-2 ; San 11.45-53)

1 Koonkwa' 'wlu -ko' -εε 'nyu nia paki, -ε "kpei uua diia -di'pen -sea' -puun" de o mu a "kuvan i.

2 'Su 'Sraa -saun 'a klae' o, ke' wο-saun a -pon Sesi 'a 'dba -ko i, 'kaa ka uυ 'jea εε' son nu ε, 'ka se nι, de-nue' uua plee nyu 'a 'jrie- 'me.

*Suida 'woon- Sesi 'a 'de to -ti 'me*  
(Matie 26.14-16 ; Makι 14.10-11)

3 'Su -sion' paa 'e Suida -oo 'kpei -tenynu nia Isikario 'un 'ε o nte klai' nynu -nia -puue 'jo 'soon 'o due' -o.

4 Omo -pooa a Sesi 'a dboun -puue 'jo 'soon' de ε, omo -mu' de -o -ke 'sraa -saun 'a klae' ke Kea -gbu i fuoun 'a "jru o jo- 'je Sesi 'a 'de toson 'a wlu 'un 'bεε-.

5 'Su uua nue 'mυa-, 'bomo 'wei uυ 'jea Suida "nyι ε, uυ 'bεε- ia' wlu 'un -ke.

6 Suida 'woon- 'wei "nyι-tι 'me. De -tba' 'o mu ε, ka o 'jea nu -wee o 'jea Sesi 'e to 'de nyu ti "i woo-, εme o o -pon i.

*Sesi ke oo' dboun nmaεε Pakι 'a -ko' -tu'*  
di-

(Matie 26.17-25 ; Makι 14.12-21 ; San 13.21-30)

7 -Di'pen -sea' -puun" de o mu 'a -ko' 'o 'wι -ε 'di uua 'dbaε paki 'a 'sraade nyu'. 'De εε' 'wι tu 'di me Suifu-wι' 'je 'blae -too 'dba, -wee uυ 'je Pakι 'a diide pi.

8 'Su Sesi dboe Piei ke San o 'na : Ao mu -wee ao 'je -aa Pakι 'a diide pi -a -je di.

9 -Wee uυpu -tee' o i uυ 'na : -Ta we- -nι -nι "i -a -je ε pii ε- ?

10 'Su o 'na : Ao po doin' i, -bo aoa sea -kwlo i "si ε, aoa mυε "ju due' jεa', o 'je "nide 'ble, -me ao bla 'bo o 'de, -wee -gbu' -ε 'di o o mua paa' a, 'de ao ke o 'je 'e pa -ke.

11 -Wee ao 'je wlu ka 'de -gbu' jei -pee : -Aa 'blei 'naa -ta ka o ke oo' klai' nynu 'je Pakι 'a diide dii ε- ?

12 -Bo ao 'da kan' a, o o mu ao -gbu' 'a "jei won klaa' due' tooa' -ε 'di "kpei -tedi ke di -wee' "klein 'je kpoi" -tee ao 'je jεε-. 'bomo ao 'je Pakι 'a diide pii-.

13 Uυ mua, ka Sesi 'sia di 'a 'nyuι ε, 'kamε uυ jεε ι, -wee uυ pi Pakι 'a diide.

*Sesi 'a de'boodiide*  
(Matie 26.26-30 ; Makι 14.22-26 ; 1 Korεntι 11.23-25)

14 -Ta dedi no' nynia 'su ε, Sesi ke oo' dboun -tee de dia' -pon'.

15 'Su o wlu' 'de uυ -pee o 'na : 'In nιε "i sese ao ke 'un 'je Pakι 'a diide -ne di -tadue -wee 'un 'je 'ma -ce' won 'jea' mu,

16 de-nue' 'ma 'tmυε aopu 'me, 'un se ε dii la 'bode mamau 'su ε 'je εε' -ceen' -ne 'ε "i -kwea' jεε- 'de Kea 'a kεεma' -kwlo 'di.

17 'Su Sesi "due nmo -saan -de 'un, -wee o po εε' Kea 'se-, 'de o 'na : Ao "due 'un -wee ao 'je ε "woin -seea',

18 de-nue' 'ma 'tmυε aopu to' -ti, de -wlu -ta -ε mua nya 'un se resen 'jo 'o nmo 'nai mamau 'su, Kea 'a tu "bode 'je "jri "kpaε po.

19 -Wee o "duo -di'pen 'un, o poε εε' Kea 'se-, o ceen ε i o "nyι ε uυpu 'de o 'na : -Di'pen -ne, ε nιε 'ma ku 'un toa' 'de aoa' -ti' 'un -o. Ao nu εε' de tu jeejee 'de ao 'je 'ma -ti' -kwlo o po.

20 Uυ -koo' -di'pen -ne dia' 'su o "duo nmo -saan 'a de 'un ε -ke 'de o 'na : Nmo -ne ε nιε 'ma nymo -ε -wla i 'de aoa' -ti' 'un -o, εme -po' dbεε de deε 'de ao -ke Kea 'nyuι.

21 Ao -gbun 'no "ju -oo mua 'un 'e toa' 'a, o ke 'ma -a -nιε sun -tadue poa' -ta.

22 To' -o, nyio 'o "ju a jie 'mea' la, ka Kea cean εε' wlu -tie" see ε, 'kaa ε nιε "nmia-tι -o 'de "ju -oo mua oo' plei nia 'a -ti' 'un.

23 Uυ 'woan wlu -ne 'su, uυ -tee ba i -teea' -pon' due 'due uυ 'na : Nyo we- -bεε' -me 'ε nua' 'de -a "klu -ta a- ?

*-O -nι klaa" a- ?*  
(Matie 18.1 ; 20.25-28 ; Makι 9.34 ; 10.42-45)

24 ε 'wlu 'o mu ε, dboun 'a 'su -tee ba o -toa' -pun' 'bo uυpu 'a 'su 'nyuι, -wee nyo -nia uua' klaa' 'de uυpu "klu ε, uυ 'je o juo-.

25 'Su Sesi wluε uυ -pee o 'na : 'Beo-wι" -tea nyu "jru kpo' i 'no 'blua- "kpei ε, uυ -siie nyu uυ 'blea won, -wee nyu uυ -sia won -nu, -wi' -mu uua 'daa- uυpu uua' de 'dce "jrii nuun.

26 'Kaa aomo 'bo kan' nue, nyo -nia klaa' 'de aopu "klu ε, o nu oo' -ce" "ju -saan" 'un, -wee nyu 'blei 'je oo' -ce" nyu "juoinuυi 'un nu.

27 'De nyioapu "klu ε, nyo we- -nι klaa" a-, -joo diia 'tablu "kpei -ae, -aεε' -joo nuu nyu

"juoi ε- ? Ε se -joo diia 'tablv "kpei nu- ? 'De -me 'kamw 'un ni 'de aopv "klu -ta ka nyv "juoinvvi nta.

<sup>28</sup> Aopv mo ε, 'kle 'un 'jea emε ao 'je -ke 'de nai' 'blea' 'vn.

<sup>29</sup> Emε -ti 'in -tee aopv- 'beode 'dei ka 'in "Bo -tee ε 'vn 'dei -ke ε,

<sup>30</sup> 'de ao ke 'ma -a -je -tadue dii, -a -je -tadue 'naa 'de 'ma keema' -kwlv 'di -wee ao 'je tv"bokpae "kpei -te, -wee ao 'je Israe-blv'a 'blo'wvn -nta -puue 'jo 'soon 'o 'pee 'je.

*Piei a mue Sesi wvn -saa'*

(*Matie 26.31-35 ; Makl 14.27-31 ; San 13.36-38*)

<sup>31</sup> 'Sv Tv"bo wlv' o 'na : Simw, Simw, -sion' -teeε' 'vn aopv i, -wee o 'je aopv 'vn -gbao' ka nyv o -fuan' ko 'vn ε.

<sup>32</sup> 'Kaa 'un bae -ma Kea 'me -wee -ma 'ma -kwlv" -tea' 'je -kwlin 'wlv. 'De -bo -in -biie" 'no 'vn o ε, -wee -in -je -ma de'di -wi" 'a dt ikuu-.

<sup>33</sup> 'Sv Piei 'na : Tv"bo, -ta vva mua -vn -kaso 'di pooo' a, 'de -ta vva mua -vn 'dbaa, 'bomw sv 'je 'vn -kaso 'di poo, 'de 'je 'vn 'dbaa -ke.

<sup>34</sup> 'Sv Sesi 'na : Piei, 'ma 'tmvsv -vn -ε, no" -ti sun" 'je -sro' -sian a, -ma mue wlv'a kpe taan -in -je 'nv -in se 'vn juo-.

*Ka klai" nynu u 'jea nv 'bode ε*

(*Luiki 9.2-3; 10.4*)

<sup>35</sup> 'Sv Sesi wlv' 'de sv -wee' -pee ke'wle o 'na : -Ta 'in dboa aopv -wee ao sea 'wei 'dipode ke, -ke ke "kwlvai- 'ble 'ee, de jre' -pon aopv 'kwa 'mεε ? 'Sv sv 'na : "In-, de jre' se -a 'kwa -pon.

<sup>36</sup> 'De o 'na : Kaan ka mo 'jaa nyv -blea oo 'wei 'dipode, o "duo ε 'vn. Nyv -blea -ke, o "duo ε 'vn -ke, 'de nyv sea' -cne 'ble, -me o ple oo' 'vnpaade 'de o 'je -cne due' -tvn'.

<sup>37</sup> 'Ma 'tmv aopv 'me : wlv -crvta' 'de 'ma -ti' 'vn -ne, i 'je 'o nyvi -o. εε' wlv tu 'naa : O -srooe' 'bo 'diwvnyvniun 'a -tvn "i. De de -crvta' 'de 'ma -ti' 'vn -ne -tee' 'o nyvi -tv.

<sup>38</sup> 'Bomw klai" nynu 'na : Tv"bo, -cni 'soon ka -ta. 'Sv Sesi 'na : I -tiei'.

*Sesi bae Kea 'de olift-iv "kpei*

(*Matie 26.36-46 ; Makl 14.32-42*)

<sup>39</sup> Sesi 'sia "kpaε' 'sv, o mue 'e olift-iv "kpei ka oo nva see ε, 'sv oo' klai" nynu bla 'o o 'de.

<sup>40</sup> O nyvia 'bo 'a -ta -tv 'sv, o wlvε oo' klai" nynu -pee o 'na : Ao bae Kea -wee ao je 'e desavn 'di 'kpa.

<sup>41</sup> 'De omw teen svpv kvn de-saan" ka, ka nyv o -fi" a "soukpo ε, 'kamw 'bo ten-, -wee o tba 'koi- i 'de oo bae Kea ka o 'na :

<sup>42</sup> 'In "Bo, -bo ε -nre "i ε 'je 'vn 'kle -ne o teen 'de ε, 'Kaa ka "o ka ε 'je ε ni ε, 'ma -ni 'tvn nv-ti 'bo nvε, εε' -ni 'tvn nv-ti nvε-.

<sup>43</sup> [ 'Sv Kea 'a "soai due' 'wlvε 'e javn 'di o jie oo' di i kua'.

<sup>44</sup> -Ta 'mea 'a faun 'kpa 'de o 'vn 'sv oo' Kea baewlv a cen nyv 'vn 'ε, oo' -su' -a -toa" 'bo 'blvε ε -ko' nymw kpvn-.]

<sup>45</sup> O -kva' baea' 'sv, o son 'vn 'ε, -wee o mu 'de oo' klai" nynu o de. -Ta oo mua -mε sv -wee' nre 'mva' 'de "jrii 'kaea' 'vn.

<sup>46</sup> 'Sv o wlv' 'de sv -pee o 'na : Dεε-tv aoa 'mv ε- ? Ao son 'vn, ao 'je Kea bae -wee -sion' je aopv i -tvn'.

*Sesi kvvven'*

(*Matie 26.47-56 ; Makl 14.43-50 ; San 18.3-11*)

<sup>47</sup> O siie wlv'a 'sv, nyv -tuu"-tuu je i "si. Suida -pooa oo' dboun -puue 'jo 'soon mo -kon 'e svpv 'mla. O 'kpa Sesi -pvn" -wee o -gblee o -kwlv".

<sup>48</sup> 'Sv Sesi wlv' o -pee o 'na : Suida, 'de -kwlv" -gbleea' 'vn mo -ma cen -wee -ma poo nyv" o "Ju 'srε i ?

<sup>49</sup> Nyv -ke Sesi na 'jea de -εε jia nvva' nya i 'sv sv 'na : Tv"bo, -a po -cni ?

<sup>50</sup> ε "sie 'de svpv 'wvn 'sv vva' due' pooε 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi -cne, -wee o cen o dian o doun" "jru.

<sup>51</sup> 'De Sesi "duo wlv' 'vn o 'na : "In- 'de, ε sie kan', ao 'bo -cne pooε ! -Wee o bla "ju -no 'o doun" "i 'sv ε jie 'bo -ko o de.

<sup>52</sup> -Wee Sesi wlv' 'de 'sraa -savv klae" ke Kea -gbu ifvoun 'a "jru kpv" i -tevn ke nyv-cvvn -wi" -ji' o kvvan' -pee o 'na : Ao 'bleε -cni ke titii -wee ao ji 'vn kvvan', ε -ko' -na 'in nre 'ku 'dbai -oo ?

<sup>53</sup> 'De 'wv -wee' "klein 'di ε, ao ke 'ma -a -nre -tadue 'de Kea -gbu klaa" 'di, ao se 'vn svn -pvn" -te'. 'Kaa aoa' no" nyvi -we- la, -je' me la -sion' o' "ikmaa' 'je "kpaε' 'pεen-.

*Piei -sa Sesi wvn*

(*Matie 26.57-58, 69-75 ; Makl 14.53-54, 66-72 ; San 18.12-18, 25-27*)

<sup>54</sup> Sv -kva' Sesi kvvan' 'sv ε, sv kpv 'e 'sraa -sai klaa" o -gbein". Piei a bla svpv bv -ko woi.

<sup>55</sup> Sv -tba' nε-gban 'bo -gbein' 'a -kwea', -wee sv -gbaεo' 'de woi, 'sv Piei jiiε 'bo svpv "klu -wee o -te i.

<sup>56</sup> 'Sv dbonvnyvokpao' due' -je -o, -me o -tee i 'bo nε woin". 'Sv sv "si o "jriε- v 'na : "Ju -no ke oo na' -ke.

<sup>57</sup> 'Kaa Piei -too' o 'na : 'Nynokpao', 'vn se o juo-.

<sup>58</sup> No" -sia 'o mu de-saan" ka 'sv, "ju jro' 'je o, -mo 'na : -In -nre nyv -nv 'a due' -o. 'Sv Piei 'na : "In-, 'in se vva' due' ni-.

<sup>59</sup> ε 'wlv'a 'o -mo 'sv, due' ji' ke'wle -mo 'ne εε' wlv "kpei -wee' o 'na : tv' -ti -o, "ju -no nre nyv -nv 'a due' -o, de-nvε' o -nre Galilei -o.

60 'Kaa Piei wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : "Bo, de -in -ntai" -in -jea 'tmu 'in se ε juo-. 'De εε' no" tu 'di, ɔ "s'ie wlua' 'su sɔn' -sro'.

61 Tu'bo "bia i, 'su ɔ -gbuɛn Piei ja. 'Su wlu Tu'bo 'tmva 'de ɔ -pee 'de ε, ɔ po ε -kwlu o. Tu'bo wlu' ka 'de-, ɔ 'na : No" -ti sɔn' 'je -sro' -stan -ma muε 'bn wɔn -saa' kpe taan -in -je nu -in se 'bn juo-.

62 Piei "sia "kpaε' 'su ɔ -tee -fin' 'a -pɔn". ɔ -fin' mamaυ 'su ɔ wɔn 'di je i "kaε-.

*Uv bla Sesi -weε υυ -cree" ɔ  
(Matie 26.67-68 ; Makı 14.65)*

63 Nyu -υυa fua Sesi i ε, υυa wloɔ' -weε υυa blɔ.

64 -Bo υυ blɔ defo "jri ε, 'de υυa blɔ -weε υυ 'na : -In -si' dı, ɔ bla -un ε- ?

65 'De υυa cen -cree" i -tuu"-tuu υυa -teo' kwa.

*Sesi muε 'o -gbajevn "juoi  
(Matie 26.59-66 ; Makı 14.55-64 ; San 18.19-24)*

66 -Sɔn' -suan' 'su ε, nyu-cɔun' -weε- ke 'sraa -saun 'a klaε' ke ke' wo-saun 'kuɛn 'jrui, -weε υυ kpa Sesi 'bo υυa' -gbajevn "juoi,

67 -weε υυ -tee' ɔ i ka υυ 'na : -Bo -in -nı Klisi ε, -mε -in -tmu ε 'de -a -pee. 'Bomɔ Sesi -sεε "kpei ɔ 'na : -Bo 'in 'tmu ε 'de ao -pee ε, ao se ε to' 'bn 'jei see.

68 'De -bo 'in -tee' aopυ i ε, ao se 'e wlu -sai see.

69 'Kaa de -wlu -ta la -ε mua nya, nyio ɔ 'Ju a muε i -tea' 'de "ikma Kea 'a dianfo o.

70 'Su υυ -weε' "klein 'na : -In -nıε Kea 'a "Ju -o 'jaa ? 'De Sesi 'na : Emε aoa' -ce" 'kpa 'tmva 'o, 'in nı 'ε -ceεn'.

71 'Su υυ 'na : ε jii 'de ɔɔ' -ce" 'kpa 'wɔn -we-, -mε de -εε i -teea' -a -je nyu i -tee' 'bode ε- ?

### 23

*Sesi muε 'o Pilati "juoi  
(Matie 27.1-2, 11-14 ; Makı 15.1-5 ; San 18.28-38)*

1 'Su nyu -kwea de -weε' "klein sɔn 'bn 'ε, -weε υυ kpa Sesi 'bo Pilati "juoi.

2 'Bomɔ υυ -tee ɔɔ' -ti' "kpei- tu" 'a -pɔn' υυ 'na : -A -nynaa "ju -no i, de-nuε' ɔɔ paa nyu bi -sɔn ɔɔ dooa υυa' "jru ɔ 'na υυ 'bo Sesaa 'a 'wεi -saa, -weε ɔɔ 'daa- ɔɔ' -ce" Klisi, 'beo.

3 Pilati -teeε' Sesi i ɔ 'na : -In -nıε Suifw-wi" 'a 'beo-oo ? 'Su Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : Emε -jia' 'o 'de -ma -ce" 'wɔn.

4 -Wεε Pilati wlu 'de 'sraa -saun 'a klaε' ke, nyu -kɔn' a "jrui -pee ɔ 'na : De -ε -jea "ju -no 'pee kpυn ε, 'in seε 'je.

5 'Kaa υυ -tuε' "kpei ke'wle υυ 'na 'de ɔɔ' nyu detɔɔsɔn 'bn ε, ɔ -teeε nyu 'a "jru dooa' 'de Galile mamaυ 'su ɔ e Suide blva -weε' "i "sii- ɔ e -ta nyıni.

*Sesi muε 'o Erodi "juoi  
(Matie 27.28 ; Makı 15.17 ; San 19.2)*

6 Pilati 'woan Galile 'a 'nynı 'su, ɔ -teeε' nyu i -bo Sesi nı Galile i ε.

7 ɔ 'woan ka Sesi 'wlu 'de Erodi 'a 'blee 'blva- "kpei 'su ɔ kpo 'de ɔ o. -Mε Erodi nıε 'o Selisalem 'de εε' 'wı tu 'di.

8 Erodi 'jeea Sesi "jrie- 'su 'mva- a nuɔ, de-nuε' ɔ -kwle Sesi 'a 'nynı 'woan' 'mε, ɔ -nıεi' ɔ ke ɔ 'je 'jee-, -weε Sesi 'je jrui' nu ɔ 'je ε "jrie- 'jee-.

9 'Su Erodi -tee' ɔ dı -tuu"-tuu i, 'kaa Sesi se 'e wlu -sa.

10 -Ta ε nıta kan' -mε 'Sraa -saun 'a klaε' ke, ke' wo-saun -weε' -nıa 'o υυa -tuu"- ε Sesi -ti' "kpei- sɔɔn- sɔɔn-.

11 'Su Erodi ke ɔɔ' "soa-wi" a wlaa Sesi 'mε, υυa -fleεn 'ɔ, υ paa ɔ "bai -εε nva bleble 'un, 'de υυ kpo 'de Pilati o de.

12 'De εε' 'wı tu 'di ε, Pilati ke Erodi -υυ -kɔan tu tein" 'de ε, υυ 'kpa dbεεvn.

*Sesi 'a 'mε -ti 'a wlu 'bεε'  
(Matie 27.15-26 ; Makı 15.6-15 ; San 18.39-19.16)*

13 Pilati 'kuɛn 'sraa -saun 'a klaε' ke nyu-cɔun' ke nyu -weε' "klein "jrui, -weε ɔ wlu' υυpu -pee ɔ 'na :

14 "Ju ao ja 'bn -ta -weε ao 'na ɔɔ dooa nyu 'a "jru ε, 'in -tee' ɔ 'wɔn i -we- 'bo ao -weε' "klein "juoi. 'Kaa dısaun "klein aoa -tuu" ɔ "kpei- ε, de 'in 'jea to' 'bn 'je ε, ε se nı-.

15 Erodi foo' 'su se ɔ desauv jre' -pɔn' 'je -ke, emε -tı ɔ jo 'no -a o de. Aoa 'jee, "ju -no, de "o de jre' -ε -jea ɔɔ' 'mea' 'je, ɔ se ε nu.

16 'Kaa 'ma mu ɔ klaε- 'bn kpaε' -weε 'in 'je ɔ i "sii-.

17 [De 'bo -kɔ' "o -kɔ' -sɔn see ε, Pilati a "siiε- kaso 'dii υυ nıa "i i.]

18 'Su υυ -weε' -saa -cruen" -tadue, υυ 'na : -In -dba "ju -no -weε -in -je Barabaı i "sii-.

19 'De Barabaı nıε -kaso 'di, de-nuε' nyu -toa 'blvajei wɔn o -weε -υυ -dba 'ku -kwlo -gbai -fɔn' no" ε, ɔ nıε 'e υυpu "klu.

20 Pilati nıε "i ɔ 'jea Sesi i "sii- ε, ɔ wlu' 'de nyu -kwea de -pee ke'wle.

21 'Kaa υυ -weε' "klein -saa -cruen" υυ 'na : -In kɔ ɔ 'bo tu -kwlı', -in kɔ ɔ 'bo tu -kwlı' !

22 Pilati "due wlu 'bn ke'wle kpe 'ε taan -nε ɔ 'na : Deε-tı ε-, desauv -je we- ɔ nu ε- ? De ɔ nva, -weε ɔ 'jea 'mε 'in se ε 'je 'de ɔ 'bn. 'Ma mu ɔ klaε- 'bn kpaε' 'de 'in 'je ɔ i "sii-.

23 'Kaa υυ 'nε Sesi 'a 'bo tu -kwlı' kɔ -tı 'a wlu "kpei mamaυ 'su υυa' "wo -cruen" je 'o "kpei 'bɔɔ-.

24 'Su Pilati cen 'o wlu ɔ 'na : De ao -teea' i a muε nıva'.

25 "Ju -nta -kaso 'di 'de 'blvajei won o toa' ke "ku 'dbaa 'a -ti' 'un 'de -oo i "sii -ti uu -teea' i -tee -tee"- e, omo Pilatu "sii- i. 'Su o 'bco- uupu Sesi kwa, -wee de uu na "i, uu 'je o "jrii nu.

*Sesi kooe' 'bo tu -kwlh'*

*(Matie 27.32-44 ; Makl 15.21-32 ; San 19.17-27)*

26 -Ta uva kpa Sesi 'dbaa' a, 'bomoo uu ke Sirenti i due' nyu a 'daa- Simo -ghuun' 'bo -jei", -me oo 'wluε -gbei". 'Su uu nynoo i -wee uu -tu" o Sesi 'a 'metu "kpei 'de o 'je e 'ble 'bo o 'de.

27 Nyu -tuu"-tuu 'wla uupu 'dei. 'Nynokpae' a -fin", uva bla pae- 'de oo' -ti' 'un.

28 'Su Sesi "biie i 'de uupu o fo o -wee o 'na : Selisalem-nynokpae', ao 'bo 'un -fien"-, ao -fin" aoa' -ce" ke aoa' "nynuu ke-,

29 de-nue' 'wi jri' -a mu nynia' -wee nyu 'je wlu ka : 'Mva nu -sran -sie nynokpae', 'mva- nu "kwli -sea' "ju 'wlu due' ε, ε ke nyue "ju sea' 'nya due' ke-.

30 'De ee' no" tu 'di ε, nyu a mue wluw' ka : Crui klae' i 'wla 'de -a "kpei, cruo" i kaan -a "jrii-.

31 'Kaa -bo uva sea di -ni tu jao "jrii nu 'ee 'de -me tu soe -me 'e ?

32 -Ta uva kpa Sesi ε, uu kpa 'diwonyiun 'soon -ke 'de uu ke Sesi 'e -tadue 'mee.

33 Uu nynia 'o -ta nyu a 'daa- "jru kpa" a, 'bo uu koo Sesi tu -kwlh". Uu ko 'diwonyiun 'soon -nu 'me 'bo tu -kwlh' -ke. Due' kooe 'o Sesi 'a dianfo o, -wee due' -no kooe 'o oo' kuanfo o.

34 'Su Sesi wlu' ka o 'na : 'In "Bo, di uva nva -ta ε 'bo i -sroe' 'bo uupu "jru, de-nue' uu se 'e i 'de juo-.

ε 'wluw 'o mu ε, "soa-wi" pooe oo' 'unpaadi soa', -wee uu -gblt' 'un 'bo uu 'a 'su 'nyu.

35 -Ta uu kooa Sesi 'bo tu -kwlh' ε, nyu -tuu"-tuu -gbae'-, -wee -uua -jraa' uupu. 'pee jeun -wi" a wlaa Sesi 'me, uu 'na : Omo -o -puva' nyu jru' ε, o 'puu- oo' -ce" la -a -je o 'je 'de i -Bo o ni Klisi, 'ju Kea 'cra i 'de nyu "klu ε, -me o "sii- la 'e" !

36 "Soa-wi" a wlaa Sesi 'me -ke, uu 'kpa' 'bo o -pun", -wee uu "nyu o -koonmo.

37 'De uu 'na : -Bo -in -ni Suifu-wi" 'a 'beo ε, -me -in -puu' -ma -ce" la 'e' !

38 De -crua' 'de Sesi "jru kpo' fo o ε, ε 'naa : "Ju -no nte Suifu-wi" 'a 'beo -o.

39 'Diwonyiun -uu -kooa 'bo tu -kwlh' ε, uva due' a -cree"- Sesi 'me o 'na : -In se Klisi ni -ne ε- ? -In -puu' -ma -ce", -wee -in -je -a 'puu- -ke.

40 O 'tmva de -ne 'su due' -sia 'o -tee oo' "bli -cea' -pun" o 'na : Kea 'a faun 'a nu

-uun ? 'Pee kpuan -mo -ke ε, de -ne me -ma -tmuu ?

41 -Mo -ke 'mo ke- -a -nue kui won 'je ka-, de-nue' -aa kplun saun, 'a -kei" me -aa -je, 'kaa "ju -no -mo se desauv jre' nu.

42 'Su o wlu' 'de Sesi -pee o 'na : -Bo -ma sea 'de -ma 'beode 'un de ji ε, -me -in po 'ma -ti' -kwlv o.

43 'Su Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmuu -un, 'de -stanwi 'di ε, -in -ke -aa mue 'de Kea 'a keema' -kwlv 'di mua'.

*Sesi 'a 'mεa'*

*(Matie 27.45-56 ; Makl 15.33-41 ; San 19.28-30)*

44 'De ee' no" tu 'di -me 'jru -tee -gbao, 'kaa ε "mue "jri. 'Su kwie kpuv' 'de 'blva- -wee' "klein "kpei mamav 'su, ε je -kwie" jru -gbao jεε-.

45 'De ee' no" tu 'di ε, tae' fo -nta Kea -gbu klaa' 'di ε, ε son 'fo 'o 'bo -kwea'-.

46 'Su Sesi "wo o 'na : 'In "Bo, 'in -tee' ε 'ma 'kmv kwa. O 'da kan' 'su, oo' feeε' blue i-.

47 "Soa-wi" 'a -jeopoi 'jeea de -nuva 'mva- "jriε- 'su o 'beε- Kea 'a nynu "i o 'na : To' -ti -o, "ju -no nte 'pepe -ceεn'-.

48 Nyu "klein -kwea de 'jeea de -nuva 'mva- "jriε- 'su, uu mue -gbein" woi 'de kplea' 'un.

49 Sesi 'a "dei-wi" ke, 'nynokpae' -wluw Galile 'de -uu -ke o jia poε kuun -ta -toun, -wee uva -gbun' de -εε nuva ja.

*Uu -tee' Sesi i*

*(Matie 27.57-61 ; Makl 15.42-47 ; San 19.38-42)*

50-51 -Gbajei due' -oo 'nyu nta Sosev, o 'wluε 'o Arimate 'de Suide, oo fue Kea 'a 'beo de-. Ta -gbajeun a poa Sesi 'a 'me -ti ε, o ke uu se ε 'un ni-, de-nue' o "srei, oo pleεe Kea.

52 Omo -o mu Sesi 'a "ku i -teea' 'de Pilatu o.

53 'Su o -sa oo' "ku 'bo tu -kwlh", o "fin o tae' plu "jrui -wee o -te' o i 'de -gbaun' 'di. εε- 'gbaun' tu "bluue' 'de -soa- 'di, uu se nyo i -te 'de ε 'di due'.

54 ε nte di nmaewi -o, Suifu-wi" 'a -kwlewi 'a -kwie".

55 'Nynokpae' -wluw Galile -uu -ke Sesi a na, uu ke Sosev mu' -wee uu sie Sesi 'a i -tesun ke oo' -gbaun' "jriε- o. Uu 'jea Sesi 'a "ku 'de -gbaun' 'di po-ta 'su ε,

56 uu 'wluw 'e -gbaun' "kpei uu mue -kwlv de, -wee uu nmae 'cna ke -dai'klo ke- 'su uu -kwle', de-nue' ε nte -kwle -wi -o 'kamo ke' 'da.

24

Sesi 'a "kunyɔɔ' soan'

(Matie 28.1-10 ; Makɩ 16.1-8 ; San 20.1-10)

1 Suifu-wi" 'a -kwlewɩ 'wɩba 'o -jei" εε' -son' woin" 'su, 'nynɔkpae' -nu -cnɔɔn' 'de -gbain' "kpei, ɩɩ kpa 'e -dai'kɩɔ ɩɩ nmaea.

2 -Ta ɩɩa mua -me "soukpo -ε -kaan' 'bo -gbain' "woin' 'wɩɩ 'o 'wε-.

3 'Su ɩɩ pa 'de -gbain' 'di, 'kaa ɩɩ se Tu"bo Sesi 'a "ku jεε-.

4 -Ta ɩɩ nɩε tɔ' "kpei naa' a, 'su nyɩ 'soɔn jru' -ɩɩa 'ɩnpaadɩ a fan -taan' ɩɩpu "kpei.

5 'Su de waa ɩɩpu 'dii, ɩɩ bla "jru -kwɩt". 'Su nyɩ 'soɔn -nu wɩε ɩɩ -pee ɩɩ 'na : Dεε-tɩ aoa -pɔn 'ju -nɩa 'kmɩ i 'de 'mεɩn "klu ε- ?

6 'Kaa ɔ se -ta nɩ-, ɔ son "kunyɔɔ'. -Ta ɔ ke ao nɩa 'e Galile 'de ε, de ɔ 'tmɩa ao po ε -kwɩɩ ɔ, ɔ wɩu' ka 'de- ɔ 'na :

7 nyiɔ 'ɔ "Ju 'je 'de toεε -o 'de desabɩɩɩn 'kwa, 'de ɔ 'je kɔɔε- 'bo tu -kwɩt", -wεε ɔ 'je 'kmɩ de ji 'de 'wɩ 'a taan -nε 'di.

8 'Su wɩu Sesi 'tmɩa 'de ε, 'nynɔkpae' -nu po ε -kwɩɩ ɔ.

9 ɩɩ 'wɩba 'de -gbain' "kpei ε, dɩ "klein ɩɩ 'jea "jriε-, ɩɩ 'tmɩ i 'de dbɔɩn -nɩa -puue 'jo due' ke nyɩ jru' -pee.

10 ε nɩ Madi -wɩba Madala ke Saanɩ ke Sakɩ de Madi ke 'nynɔkpae' jru' -ke ɩɩ nɩa 'o ke, ɩɩpu -tmɩ de -nε 'de Sesi 'a dbɔɩn -pee.

11 De 'nynɔkpae' -nu 'tmɩa 'mɩa- ɩɩ se ε tɔ' 'ɩn 'je, de-nɩε' ɩɩa 'wɔn ε 'mii ka ja jaa' nɩa.

12 'Kaa Piei soan' 'ɩn 'su ɔ kpa plea' 'de -gbain' "kpei ɔ -gbɩn 'de ε 'di, 'kaa tae' plu 'a 'su mε ɔ 'jee "jriε-. De ɔ 'jea 'mɩa- ε "mɔɔ-tai' 'su ɔ mɩε -gbεin' de.

'Bo Emaisɩ -jei"

(Makɩ 16.12-13)

13 'De εε' 'wɩ tu 'di ε, klai" nynu 'soɔn -ɩɩa mu 'de -kwɩɩ due' -εε 'nyɩ nɩa Emmaisɩ 'di. -Jebɩ 'a -toe 'a -puue 'jo due' -nɩ 'o εε' -kwɩɩ -tu ke Selisalem nynu.

14 'Su dɩ "klein -nɩɩa 'de Selisalem ε, ɩɩa 'tmɩ i "woin.

15 -Ta ɩɩ nɩa wɩua' 'de ba ɔ -tooa' 'ɩn 'su Sesi 'kpa' 'bo ɩɩpu -pɩn', -wεε ɔ ke ɩɩpu a naa bt' i.

16 'Kaa ɩɩa' 'jri kɩε kwa ɩɩ se ɔ "i juo-.

17 -Wεε ɔ wɩu 'de ɩɩ -pee ɔ 'na : De aoa dɩ 'mii 'de ao -wee' je "jrii "kɩkɩ nɩ kan' a- ?

18 'Su ɩɩa' due' -ɔɔ 'nyɩ nɩa Kleopasɩ ε, ɔ wɩu' 'de Sesi -pee ɔ 'na : -Ta -mɔ -wɩɩ 'de Selisalem-nyɩ "klu, -wεε dɩ "klein -nɩɩa 'de 'wɩ -nɩ 'di -wεε -ɩn sɩ juo ε- ?

19 'De Sesi 'na : -Mɩ 'a dɩ tu 'de ε- ? 'Su ɩɩ 'na : Dɩ -ɩ -nɩɩa Sesi -wɩba Nasareti -ɔ -nɩa Kea 'a wɩu 'kwajaai 'jrii ε, ɩmɩ -aa -tmɩ. Sesi -no ɔɔ' "ikmaa' pɔε "jri "kpaε'

'de ɔɔ' nɩɩdɩ ke ɔɔ' wɩɩson 'ɩn 'bo Kea ke nyɩ -wee' "juɔi.

20 Ka -aa 'sraa -savɩ 'a klae' ke nyɩ-ɔɔn' -wi" tɔ ɔ 'emu -wεε ɩɩ 'jea ɔɔ' 'pee, 'de ɩɩ kɩɔ ɔ 'bo tu -kwɩt" ε, -ɩn sɩ 'woɔn ?

21 -Apu mɔɔ naa tɔ' i 'de ε, -a -na ɔmɔ -je israε-nyɩ seie- 'de ɩɩa' tɩnyɩ 'kwa 'de-, 'kaa 'a' dɩ tu nɩɩa -stan εε' 'wɩ taan -nε ka.

22 Tɔ' -o, 'nynɔkpae' jru' -wɩɩ 'e -a "klu -ɩɩ -ma" a -a tai', ɩɩ mua 'de -gbain' "kpei -son' woin" ε.

23 ɩɩ se ɔɔ' "ku jεε-, ɩɩ jia de 'su ɩɩ 'na : Kea 'a "soa-wi" -wɩu 'de ɩɩ -pee -ɩɩ -na : ɔ son 'ɩn' ε, ɔ nɩε 'kmɩ.

24 -Wεε nyɩ jru' 'wɩɩ 'e -a "klu 'de ɩɩ mu 'e -gbain' "kpei -wεε dɩ "klein 'nynɔkpae' "sia 'nyɩ ɩɩ jεε 'i kan' -cεen-, 'kaa ɩɩ se ɔmɔ 'o -cε" 'kpa 'je.

25 'Su Sesi wɩu' 'de ɩɩpu -pee ɔ 'na : 'Oo nyiɔpu aɔ se -mε 'ε tɔ'dɩ nɩ kan' a- ? Dɩ "klein Kea 'a wɩu 'kwajaavɩn 'tmɩa 'de ε, aoa' 'a' tɔ 'ɩn nɩε 'kle !

26 Klisi se 'kle -nε 'ɩn cεen i 'dee- -wεε ɔɔ' 'beɔde se 'de ɔ 'kwa 'kpaɩ ?

27 -Wεε dɩ "klein Moisi ke Kea 'a weepɔɩn 'tmɩa 'de ɔɔ' -ti' 'ɩn 'de ɩɩa' 'sbe 'di tein" ε, ɔ -tee 'a' wɔ -saa 'de ɩɩ -pee.

28 -Ta ɩɩa nyɩa 'o -kwɩɩ ɩɩa mua 'di -pɩn' 'su, ka nyɔ ɔ -sia' -wεε ɔɔ mua nyaa 'kamɔ Sesi a -pɩn ɔ 'je nɩ 'de-.

29 'Kaa ɩɩ kpɩɩn ɔ i ɩɩ 'na : -ɩn -ji' -ɩn -ke -a -je -ta 'pɩn, -kwɩu' a -kɔ' 'su Sesi ke ɩɩ paa' 'o -kwɩɩ.

30 -Ta ɔ ke ɩɩ nɩa de dia' 'bo 'tabɩ "kpei 'su ε, ɔ "due -di'pɩn 'ɩn ɔ -kɔ εε' Kea 'εε poa' -wεε ɔ cɩen ε i 'de ɔ "nyɩ ε ɩɩpu.

31 'Su ɩɩa' 'jri 'bai' ɩɩ juo ɔ "i, 'kaa ɔ "maa ɩɩpu "jrii.

32 'Su ɩɩa wɩε ba -pee, ɩɩ 'na : -A -blu" -aa, ɔmɔ -o 'teɔ 'dee-, εmε -tɩ -ta ɔɔ -saa' Kea 'a wɩu wɔ 'de -a -pee 'su -a 'di cɩn 'cna "kpei' dee-.

33 'Bo ε "sri ɩɩ je Selisalem de mu, ɩɩ je dbɔɩn -nɩa -puue 'jo due' ke nyɩ -ke ɩɩ 'kɩan "jrii jεε-.

34 'Su -wi" -mɩ 'na : Tu"bo jie 'kmɩ de -cεen-', ɔ ke Simo 'jee.

35 -Wεε de -nɩɩa ɩɩpu "jrii 'bo -jei" ke 'de ka Sesi ke ɩɩ nɩa 'o 'tabɩ "kpei -wεε ɔ cεεan -di'pɩn i 'bo ɩɩ "juɔi ε, 'de ɩɩ po ɩɩpu 'a' "kuan.

Sesi toε ɔɔ' -cε" klai" nynu -nɩa -puue 'jo due' "i

(Matie 28.16-20 ; Makɩ 16.14-18 ; San 20.19-23 ; Nɩɩdɩ 1.6-8)

36 ɩɩ siie wɩua' kan' 'su, Sesi 'a -cε" 'kpa -taan' 'bo ɩɩa' -kwea-', 'su ɔ 'na : Ao 'je pce 'a blua' !

37 'Su deε waa ɩɩpu 'di i, faun a nɩ ɩɩpu 'mε, ɩɩmɩ 'na -mε ɩɩ 'jeeε -suu jre' "jriε- 'de-.

38 'Kaa Sesi wlu' 'de υυ -pee ο 'na : DE -εε tai' "maa aopp ε- ? DEε-ti aoa naa to' -nta kan' i 'de ao pee ο ε- ?

39 Ao -gbυn 'ma kwa ke 'ma bi ja, ε 'ma -ce" 'kpa -o ! Ao 'tυn 'mi i, ao 'je 'υn 'je, de-nyε' -suu se -sυen' ke 'kpa 'ble ka 'mυ nta.

40 -Ta οο 'tmυa wlu -ne -me, οο toε υυυυ οο' kwa ke οο' bi "i.

41 Dυa nυ 'mυa- 'mε -mυ, 'kaa υυ se ε to' 'υn 'je ke 'pepe. Ka υυ nta 'de tai' 'a "maa' 'υn Sesi 'jea kan' 'sυ, ο -teeε' υυυυ i ο 'na : Ao 'ble diide jre' 'mε -taa ?

42 'Sυ υυ to ο daa-smii 'a tie "i, 'sυ ο "duo ε 'υn 'ε,

43 -weε ο -te ιa' dia' -pυn" 'bo υυυυ "juoi.

44 'Sυ ο wlu' 'de υυ -pee ke'wλε ο 'na : -Ta ao ke 'ma -a -teea i 'de ε, de 'υn 'tmυa, ε ka, 'υn wlu' ka 'υn 'naa : Dι "klein Moισt ο, Kea 'a wlu 'kwajaayn ο, Dafidi 'crua 'de 'ma -ti' 'υn ε, ι 'je 'o nyni -o se.

45 'Sυ ο kaien υυυυ 'a to' wυn -weε υυ 'je Kea 'a wlu -ε -crua' 'dei 'wυn.

46 'Sυ ο 'na : DE -crua' 'de 'ma -ti' 'υn, ε ka : Klist a mυε 'kle 'jea' mamay 'sυ ε 'je οο' 'mea' jεε-, -weε ο 'je "kunyιo' sυn 'de 'wι 'a taan -ne 'di.

47 -Bo ε nι kan' a, -mε 'kmb fai" poo -ti ke deayn 'a -kwe-tι a mυε 'tmυa' 'de οο' 'nynι 'υn 'de 'bluadidi -wee' "klein -pee. 'Kaa 'bo Selisalem mυ εε' 'tmυa' 'je -tee.

48 Aopp -nι ιa' dι tu 'a -ta 'jevυn.

49 'De ao -gbυn 'nυ -suu -εε wlu 'υn "Bo cean-tie" ε, 'ma mυ ε jaa' 'de aopp 'υn. 'Kaa ao -te i 'bo Selisalem mamay 'sυ εε' "ikmaa' -wlya 'e jaυn 'di 'je aopp "kpei ji.

*Sesi mυε jaυn 'di*  
(Makt 16.19-20 ; Nυυdι 1.9-11)

50 ε 'wlya 'o mυε, Sesi ke υυυυ mυε 'de Betani fυ ο, 'bomυ ο kpa sυn "jei ο poo υυυυ "diwan.

51 υ "sie υυυυ 'a "diwan poa' 'sυ ο je 'υnsυn 'bo υυυυ "klu, ο je jaυn 'di mυ.

52 υυυυ mυ -kya' οο' "juoi -gbεεa' 'sυ υυ mυε Selisalem de 'de 'mυa- 'υn.

53 Dυa 'kυen "jrui jeejee 'de Kea -gbυ klaa" 'di -weε υba ble υba 'bεε- Kea 'a 'nynι "i.

### -Pɔia" -tɪ San 'tmɔa

*Kea 'a wlu -snɛɛ nyio 'bn*

1 -Ta 'kmu a -teea a, -mɛ wlu nɪ' sese, wlu nɛ 'de Kea 'bn -wɛɛ wlu nɪ Kea.

2 Wlu ke Kea 'kpaɔ tɛin" sese.

3 Kea cɛɛn 'de wlu 'bn -wɛɛ ɛ po dɪ -wee' 'klein 'kmu. Dɛ 'o dɛ -ɛ -nɪa 'kmu -wɛɛ wlu sea nɔ, -mɛ se nɪ-.

4 'De ɛ 'bn mɔ 'kmuɪa' -cɛɛn' -'wɔ. ɛɛ' 'kmu tu mɛ -nɪ nyɔ -wee' 'a -sɔn'.

5 -Sɔn' -nɪa 'mɔa- ɛ -sɪn' 'de kwie 'bn, 'kaa kwie se -sɔn' i "fian-.

6 Kea dboɛ nyɔ due', ɔɔ' 'nyɪn -nɪ San.

7 ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'e -sɔn' ɔ -tɪ' 'tmɔ, 'de nyɔ -wee' 'je ɛɛ' -tɪ' tɔ' 'bn 'je 'bo ɔɔ' wluɪ".

8 ɔmɔ se -sɔn' nɪ-, 'kaa ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'je -sɔn' ɔ -tɪ' 'tmɔ.

9 ɛɛ' -sɔn' tu mɛ -nɪ -sɔn' -cɛɛn' -ɛ ji 'kmu 'de -ɛ -sɪn' 'de nyɔ -wee' "klein 'kpei.

10 Sesi mɔ -nɪ Kea 'a wlu ɔ -nɪ 'kmu sese, ɔmɔ Kea cɛɛn 'bn -wɛɛ ɛ nɔ 'kmu 'kaa 'kmu 'kpei nyɔ se ɔɔ' -tɪ' 'wɔɔn-.

11 ɔ jie 'e ɔɔ' -cɛ' 'kpa 'a 'blɔa- "kpei, 'kaa ɔɔ' 'cɛ-wɪ' se ɔ sɪn 'sɔɔn kpuɔn-.

12 'Kaa nyɔ klein' -kpuɔn ɔ sɪn 'sɔɔn -wɛɛ -sɔ -je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'bn, ɔ nɔɛ' 'sɔ -wɪ' -mɔ 'bɛɛ' sɔ 'je Kea 'a "nyɪnuu- 'kpa.

13 ʊb 'jea Kea 'a "nyɪnuu- 'kpa a, ɛ se 'e nyio ɔ nyɪm ke, ɔɔ' tɔ' 'bn 'wɔ, ɛ 'wɔɛ 'e Kea 'bn.

14 Kea 'a wlu -nɛ mɛ -srɛɛn nyio 'bn. ɔ 'tɛ 'de -a "klu. ɔmɔ 'diwan ke tɔ' -tɪ' 'ji 'bn. -A -jraa' ɔɔ' 'ikmaa' mɛ, ka "jujɔ due' koun -gbai' 'blea ɔ "bo 'a "ikmaa' -wee' "klein.

15 San -nɪa ɔɔ' -tɪ' 'a -ta 'jei ɔmɔ -na : "Ju ɔɔ -tɪ' 'nɪ 'tmɔa 'de ɛ -wɛɛ 'bn 'na : ɔɔ mɛɛ jia' 'de 'bn 'de ɛ, ɔ nɛ dɛwɔn ɔ je 'bn -sɪi, dɛ-nɔɛ' ɔ ke 'kmu 'kpaɔ 'bo 'bn 'juɔi.

16 Dɪ -wee' "klein poɔɛ 'de ɔ 'bn kɪn, ɛmɛ -tɪ ɔ "jii -aun 'diwan 'a "kwɪl -wee' wɔn.

17 Tɔ' -o, Kea jaa Moist ke' 'kwa -wɛɛ ɛ "nyɪ -aun, 'kaa ɛ cɛɛn 'de Sesi 'bn -wɛɛ ɛ "nyɪ -aun 'saa 'bn ke tɔ' -tɪ.

18 Nyɔ "o nyɔ se Kea 'jriɛ 'jee due', 'kaa "Ju jɔ due' -nɪa 'o "Bo -pun' ɛ mɔ -se 'kwɪl 'de -a -pee.

*San Batisi 'a wlu*

*(Matie 3.1-12 ; Makɪ 1.1-8 ; Luikɪ 3.1-18)*

19 Ka San nɔa Sesi 'a -tɪ' 'tmɔ sun 'ka ka : Suifu-wɪ' 'a "jru kpo' i -teɔn -nɪa Selisalem dboɛ 'sraa -saun jru' ke Kea -gbu sɔn opoun ke 'de San ɔ -wɛɛ -sɔ mu ɔ i-teea', sɔ 'na : -Mɔ 'ee, -nɪ -nɛ nyɔɔ -o ɛ ?

20 San wa 'wɔn i ɔ je wlu-, ɔ se dɛ jre' -sie"-, ɔ 'na : 'In se Klisi nɪ-.

21 'De sɔ -tee' ɔ i ke'wɛ sɔ 'na : Nyɔ -nɪ -nɪ 'ja a- ? -In -nɛ Eli ɔ ? San 'na : "In-, 'n se ɔ nɪ-. 'De sɔ 'na : -In -nɛ Kea 'a wlu 'kwajaai -nɔ -oo ? San 'na : "In-, 'n se ɔ nɪ-.

22 'Sɔ sɔ 'na : 'De -mɛ -ma 'nyɪn wɛ- 'ja a- ? -Aa -tee' -mii -wɛɛ nyɔ -dɔoa' -aun -a -je sɔpu "kuan kpa. Dɛ -ma -daa' -ma -cɛ" -gbo' ɛ- ?

23 'Bomɔ San wluu-, ɔ 'na : 'In nɛɛ "ju -nɪa 'e -pɪɔn' blɔa "kpei 'a wee po wlu -o, ɔ 'naa : Ao nmaɛ Tɔ'bo 'a -je ! Ka Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmɔ ɛ 'de ɔɔ' 'sbe' 'di ɛ, 'kamɔ 'mɔ nɪ-.

24 'De nyɔ sɔ dɔoa 'e San ɔ 'mɔa- "klu ɛ, Fariseɛn-wɪ" -nɪ 'e mu,

25 sɔ -tee' ɔ i ka, sɔ 'na : -In sea Klisi nɪ-, -nɪ sea Eli nɪ-, -nɪ sea Kea 'a wlu 'kwajaai nɪ 'ee, -mɔ dɛɛ -tɪ -ma po nyɔ 'ni "jru ɛ- ?

26 'Sɔ San 'na : "ni mɛ 'ma po nyɔ "jru, 'kaa 'de aoppu "klu ɛ, "ju due' -nɪ 'e 'mɔ 'de ao se juo-,

27 'kaa 'n se ɔɔ' "kwɪl 'a "dbi 'ikain ka nɪ-.

28 Dɪ -nɪ -wee' nɔɔɛ' 'bo Betani 'de Sudɛn juuɔ 'de, -ta San a pooa nyɔ "ni "jru ɛ.

*San 'daa Sesi Kea 'a 'sraa -sablaa'*

29 ɛɛ' -sɔn' jre' -sɪan', Sesi jie 'de San ɔ. 'sɔ ɔ 'na : Kea 'a blaa ju -ɛɛ -koa' nyɔ -wee' 'a dɛsaun, ɛ ka !

30 ɔmɔ -nɪ "ju ɔɔ -tɪ' 'nɪ 'tmɔa -wɛɛ 'nɪ 'na "ju ɔɔ jia' 'bo 'bn 'de ɔ 'bei' ɔ je 'bn -sɪi, dɛ-nɔɛ' ɔ nɛ 'kmu sese 'bo 'bn 'juɔi.

31 'In se ɔ juo -ke 'de-, 'kaa 'ma poɛ nyɔ "ni "jru -wee Israɛ-koun 'je ɔɔ' -tɪ' juo-.

32 San wlu' ke'wɛ ɔ 'na : -Ta Kea 'a -Suu 'wɔa 'ɛ jaun 'di, -wɛɛ ɛ "sia i' 'bo ɔ "jru ɛ, 'n 'je ɛɛ' -ta 'mɛ. Ka -gbɛɛ' nɪa, 'kamɔ ɛ nɪ-.

33 'De -mɛ 'mɔ sɪ ɔ juo ke -wee' 'de-, 'kaa Kea -dɔoa' 'bn nyɔ "ni "jru poa', ɛmɛ -wlu 'bn -pee ka, ɛ 'na : -Ma mɛ 'ma -Suu i 'jea', ɛ 'je i' "si' 'bo "ju due' "kpei. ɔɔ' "ju tu mɔ -ɔɔ mu 'ma -Suu nyɔ "jru poa.

34 -wɛɛ 'n 'je ɛɛ' -ta, 'de ka ɔ nɪa Kea 'a "Ju, 'n 'je kan' -wɛɛ 'n 'tmɔ ɛ 'de ao -pee.

*Sesi 'a "i-saa' klai" nyɪnuu*

35 ɛɛ' -sɔn' jre' -sɪan', -ta San nɪa 'bo ɔ nɪ- ke'wɛ, ɛ ke ɔɔ' klai' nyɪnuu 'sɔɔn ke.

36 ɔ 'jea Sesi ɔɔ -sia' 'sɔ ɔ 'na : Kea 'a 'blaa ju -nao.

37 San 'a klai' nyɪnuu 'sɔɔn -nɔ 'wɔan wlu ɔ 'tmɔa -nɛ 'sɔ, sɔ blɔ 'o Sesi' de.

38 Sesi -gbɔan de 'sɔ ka sɔa ji ɔ kɪn ɔ 'je kan' 'mɛ, 'de ɔ -tee' sɔpu i, ɔ 'na : Dɛ aɔa -pɔn i ɛ- ? ʊb 'na : Rabbi, (ɛ 'de mɛ -nɪ nyɔ dɛtɔɔi) -ta ka -n -koo ɛ- ?

39 'Sɔ ɔ wlu' 'de sɔ -pee ɔ 'na : Ao ji 'je ! ʊb mu' -cɛɛn'-, sɔ je -ta ɔ kooa 'je. 'Bomɔ sɔ ke ɔ nɪ 'de 'wɪ -nɪa 'mɔa- 'di. 'De -ta ɛɛ nɔa kan' -mɛ -kwie' jru -tee -gbao.



40 Nyv 'soon -wəan San 'a wlu -wəe -v̄v̄ bla 'o Sesi 'de ε, v̄v̄a' due' 'a 'nyn̄n̄ -n̄i Ancre, o n̄t̄e Simo P̄iei 'a 'de'di -o.

41 Omo -saa 'i -o -j̄eε o' de'di Simo 'de o 'na : -A -jee' Mesi "j̄riε- -wε- ! (ε 'de me -n̄i Klist̄, Nyv'p̄v̄v̄i Kea -tea' 'o ε).

42 -Wεe o kpa Simo 'de Sesi o. Sesi -gbvan Simo ja 'su o 'na : -In -n̄t̄e Sonasi 'a "ju Simo -o, 'bode ε, -ma 'nyn̄n̄ -n̄i Sefasi (ε 'de me -n̄i P̄iei, "sou).

*Sesi 'da Filipv ke Natanaε ke*

43 εε' -son' j̄rε' -s̄ian' Sesi -n̄t̄ei" o 'je 'e Galile mu 'su o ke Filipv -gbv̄v̄n', o wlu o -pee o 'na : -In bla 'bo 'v̄n' 'de.

44 Filipv -mo 'wlv̄ε 'o Besaida 'bo Ancre ke P̄iei o -kwlo.

45 Filipv ke Natanaε 'jea 'su o wlu o -pee o 'na : Natanaε, "ju -o' -t̄i' Moisi' 'cr̄ia 'de ke'ε 'sb̄e' 'di, -wεe -o' -t̄i' Kea 'a wlu 'kwajaav̄n 'tm̄va -a -j̄e' -wε-. ε Sosev 'a "ju Sesi -o -wlv̄a Nasareti -o.

46 'Bomu Natanaε wlu o 'na : De 'd̄oe 'beεe' ε 'je 'o Nasareti -mo 'wlv̄o ? Filipv 'na : -Mo ji 'je 'su.

47 Sesi 'jea Natanaε o' j̄ia 'de o o 'su, o wlu 'de o' -t̄i' 'v̄n, o 'na : Israe 'a -cε" kpa -mo ka, s̄t̄ -t̄i se 'de o 'v̄n -n̄i.

48 'De Natanaε -tee' o i, o 'na : -Ta -t̄n juo 'v̄n ε- ? Sesi 'na : -Ta -t̄n -n̄t̄a 'bo fikt̄u -son' 'bo 'v̄n 'jee -v̄n, -mε Filipv se -v̄n 'daa-ji ke.

49 'Su Natanaε 'na : Nyv d̄et̄o'oi, -t̄n -n̄t̄e Kea 'a "Ju -wεe -t̄n -n̄i Israe 'a 'beo.

50 'De Sesi wlu o -pee o 'na : De 't̄n 'na 'v̄n 'je -v̄n -wε- 'bo fikt̄u -son, εmε -t̄i -t̄n -je 'ma -t̄i' to' 'v̄n ? -Ma m̄e d̄i klae' klae' "j̄riε- 'jeea', ε 'je -j̄i -m̄i -s̄ii.

51 -Wεe o wlu ke'wlv̄ε o 'na : 'Ma 'tm̄v̄e aopv to' -t̄i, aoa m̄e j̄avn 'jea' ε 'je w̄n k̄ain-, 'de Kea 'a "soa-wi" 'je -ja -bl̄u' n̄v 'bo nyi' o "Ju "j̄ru k̄p̄o'.

**2**

*Sesi 'a "i-saajrii' 'bo ba "blii "ti -ko "kpei 'bo Kana*

1 ε n̄t̄e 'w̄i taan 'su, ba "bl̄it̄i -ko -tuu" ε 'bo Kana 'de Galile. Sesi de n̄i 'o 'ε.

2 V̄v̄ 'da Sesi ke o' klai" n̄yn̄nu -ko' -son -ke.

3 Nmo -kwεa 'su, Sesi de wlu' 'de o -pee v̄ 'na : V̄v̄ se nmo 'ble 'bode -o.

4 'Su Sesi 'na : "Ju 'nyn̄n̄, aa' to' ke 'ma to' se due' n̄t̄-. 'Ma -n̄ε n̄o" se 'o 'nyn̄i ke.

5 'Su v̄ wlu' 'de nyv̄diide "j̄rii -gblev̄n' -pee, v̄ 'na : De "klein o' mua ao -pee 'tm̄va' a, ao n̄v̄ ε.

6 -Ta εε n̄va kan' -mε "soij̄ae -m̄εo"- -n̄i 'o, Suifv-wi" a po "ni 'di -wεe v̄v̄a -sa -fl̄en" kui ka v̄v̄a n̄va 'de v̄v̄v̄ "bli see ε. la' j̄ae tu ε, 'ni -sv̄t̄ 'a kwla -mε" na a "ji j̄ri' -wεe k̄mε' 'due kwla 'soon -o -ji' j̄ri'.

7 'Su Sesi wlu' 'de nyv̄diide "j̄rii -gblev̄n' -pee o 'na : Ao "j̄ii- j̄ae -n̄i 'ni ! -Wεe v̄v̄ po v̄ "ni 'di 'sv̄ v̄ "ji.

8 'Su Sesi 'na : Ao "pl̄ien la, ao 'je "ju -o -tea' diide "j̄ru o i kpa. v̄v̄ "pl̄ien 'sv̄ v̄v̄ k̄p̄ε'.

9 Diidi "j̄ruo -t̄ei -no -t̄ian' 'ni -ε -sn̄εεa nmo 'v̄n -n̄ε n̄v̄ 'su -ta εε' nmo tu 'wlv̄a o se 'o juo-, 'kaa diide -gblev̄n -cria' 'ni ε, -wi" -m̄v̄ juo 'o 'ε 'pepe. 'Su o 'da 'nyn̄o'jei 'mε,

10 -wεe o wlu o -pee o 'na : Nyv̄o 'n̄ȳt̄e nyv̄ nmo 'd̄oe ke k̄p̄iun-, -wεe -j̄ε -sea w̄n nmo o 'bo' de, -mε nyv̄ -wεe' "j̄ii la. 'Kaa -mo -t̄εε' nmo 'd̄oe i mamav̄ 'su ti je ka n̄t̄-.

11 Ka Sesi n̄va o' "i-saa' j̄rii' n̄v̄ son, 'bo Kana 'de Galile 'kam̄o -nao. O' "ikmaa' 'p̄εen- "kpaε' 'bomu -wεe o' klai" n̄yn̄nu 'je o' -t̄i' to' 'v̄n.

12 'Bo -mε 'de ε, Sesi ke o de o, o' "dei -wi" o, o' klai" n̄yn̄nu m̄ε Kap̄enaum. 'Kaa v̄v̄ se 'o 'w̄t̄ -tuu" n̄v̄.

*Sesi n̄v̄ε 'd̄oo poun i 'de Kea -gbu klaa' 'di*

(Matie 21.12-13 ; Mark̄ 11.15-17 ; Luik̄ 19.45-46)

13 Suifv-wi" 'a k̄v̄onkwla' 'wlv̄ -ko nyv̄ a 'daa- Paki "k̄v̄an i 'sv̄, Sesi m̄ε Selisalem.

14 O' paa 'e Kea -gbu klaa' 'di 'sv̄, o j̄εε 'e bli' plev̄n o, 'blae plev̄n o, 'pai plev̄n o, ε ke 'wei fai" p̄oon ke, -mε v̄v̄ -t̄εε i 'de v̄v̄v̄ 'a klukpa 'de.

15 'Su o 'due 'dbu 'v̄n 'de o n̄v̄ε klaje' o 'v̄n -wεe o' n̄v̄ v̄v̄v̄ i, ε ke v̄v̄a' bli' ke 'blae ke. O -gba' 'wei fai" p̄oon 'a 'wei m̄t̄' ja, o -gba' v̄v̄a' klukp̄i -wεe' ja.

16 -Wεe o wlu 'e "pai plev̄n -pee o 'na : Ao -sa d̄i -n̄t̄a. Ao 'bo 'v̄n "Bo 'a -gbu" 'd̄oo'po-gbu 'v̄n n̄v̄ε.

17 'Su wlu -cr̄iua' 'de Kea 'a 'sb̄e' 'di o' klai" n̄yn̄nu po ε -kwlv̄ o. εε' wlu tu 'naa : 'Oo Kea, εε' -gbu" 'a 't̄un a 'dba' 'v̄n 'ε.

18 Suifv-wi" 'a "j̄ru k̄p̄o i -t̄ev̄n "dua wlu 'v̄n 'sv̄ v̄v̄ 'na : j̄rii' wε- -t̄n n̄v̄ kaan -a -jee' "j̄riε' 'sv̄ -ma n̄v̄ d̄i -n̄t̄ ε- ?

19 'De Sesi 'na : Ao -gba' Kea -gbu klaa' -n̄ε "j̄εi-, 'ma m̄ε poa' 'de 'w̄i taan 'di.

20 'Su Suifv-wi" wlu o -pee v̄v̄ 'na : -Ja" ! Kea -gbu klaa' -n̄ε nyv̄ poa' 'de -s̄un' 'a kwla -nȳiε 'jo -m̄εεo"- 'di ε, εmε -mo -na -t̄n -je po' 'de 'w̄i taan -gbai' 'd̄ii ?

21 'Kaa Kea -gbu -j̄ε Sesi a "sia 'nyn̄n̄ ε, εmε -n̄t̄ o' nyi' o'jo.

22 εmε -t̄i -ta Sesi soan "kunyv̄o' 'sv̄ o' klai" n̄yn̄nu po εε' wlu tu 'a -t̄i' -kwlv̄ o. 'Su d̄i "klein -cr̄iua' ke wlu Sesi 'tm̄va 'de ε v̄v̄ 'je v̄ to' 'v̄n.

*De -n̄t̄a 'e nyi' o' v̄n ε, Sesi juε'*

23 -Ta Sesi n̄t̄a 'o Selisalem, Paki 'a -ko' n̄o" o, nyv̄ -tuu' -tuu -je j̄rii' -wi" o n̄va -wεe -v̄v̄ -je o' -t̄i' to' 'v̄n.

24 Kaa Sesi se ubup -kwl't -te', de-nue' o juo ub -wee' "klein me.

25 Di "klein -nta 'e nyio pee o e, o juo u -wee' me. EmE -ti nyo se e 'bEE- o 'je nyio 'o -po' bla 'de o -pee.

3

Sesi ke Nikodemv ke

1 Kaa "ju due' -ni 'e Fariseen-wi" "klu, oo' 'nynt -ni Nikodemv, o nte Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -tei 'a due' -o.

2 Omv -ji' 'de Sesi o "mau', -wee -o -wlu o -pee ka -o 'na : Nyv detooi, ka -in -wlv a 'e Kea o -wee -in -je -a de too e, -a -je kan' 'me, de-nue' jrii' -wi" -ma nva nyv jro' se e 'bEE- o 'ju nu -bo Kea se o o sie e.

3 Sesi wlu o -pee, o 'na : 'Ma 'tmvve -vn to' -ti 'a to' -ti, nyv -sea' 'wlv a' dee 'wlv e, o se e 'bEE- o 'je Kea 'a 'bu o de 'je.

4 'Su Nikodemv -tee' o i, o 'na : Ka nyv -kpa -kea" -mo 'je 'wlv a' dee 'wlvson nu e-? O 'je 'de o de 'di de mu -o -wee o 'e 'wlv ke'wlee'?

5 Sesi 'na : to' -ti 'ma 'tmv -vn, -bo nyv se 'wlv 'de 'ni ke -suu 'vn o se 'bEE- o 'je 'e Kea 'a Tv'bo -kvlv 'di pa.

6 De -wlv a 'e nyio 'vn -me nte nyio -o, -wee de -wlv a 'e Kea 'a -Suu 'vn -me nte Kea 'a de -o.

7 -Bo 'vn 'na ao 'je 'wlv a' dee 'wlv e, tai' 'bo -vn -maa' -.

8 -Ma -jee' -ta pov' nai" 'bo ee muu, 'de -ma -won ee' -si' wlv 'me, 'kaa -ta ee 'wlv a, -ta ee mua, -in se 'o juo-. 'Kamv e ni -ke 'de nyv -o -wlv a 'de Kea 'a -Suu 'vn 'a -ti' 'vn.

9 'Su Nikodemv 'na : Ka -me 'e de tu 'je nvve 'emu e-?

10 'De Sesi 'na : -Mv -nta Israe-nyv 'a detooi klav" a, -in se di -ni -ni juoo-?

11 'Ma 'tmvve -vn to' -ti, de -a -juua, emE -aa -tmv 'de de 'o de -a -jea -a emE -ee -po' -aa bla, 'kaa -po' -aa bla a aov' -tue" doin".

12 -Bo 'ma sea 'blva- "kpei di 'a -ti' 'tmv, -wee aov' 'je -ni to' 'vn 'ee, -me -bo 'ma sea javn 'di di 'a -ti' 'tmv 'ee, ka ao 'je ia' to' 'vn 'jesvn nu e-?

13 Nyv "o nyv jro' se 'e javn 'di mu due', -bo e se nyio 'o "Ju -o -wlv a 'e javn 'di ni e.

14 'De ka Moisi crooa -tien-sen tu "i 'de -pvon" blva "kpei e, 'kamv nyio 'o "Ju 'je 'o tu -kwl't" kve -ke, -wee sv 'je o inyaa-.

15 'De nyv "o nyv -je oo' -ti' to' 'vn e, o 'e 'kmvnta' -sea" 'ti -ta 'ble 'je.

16 De-nue' Kea 'a nyio 'o -ti' kmaa' -sie' svn' i. EmE -ti e -tu" -wee e to' 'e ee' "Ju jo due' kovn -gbai' 'de nyv "o nyv -jea oo' -ti' to' 'vn je -tuon blv 'kaa oo muE 'kmvnta' -sea' -kve- -ta 'ble 'jea.

17 Kea me 'de e, e se ee' "Ju 'no 'kmv "kpei dbo 'de o 'e nyio 'pee kpovn-, 'kaa e dbov' -wee nyio 'je 'pvva' 'je 'de o 'vn.

18 Nyv -jea oo' -ti' to' 'vn e, 'pee se o kpvn i, 'kaa nyv -sea' oo' -ti' to' 'vn 'je e, 'pee kpvn -mo' me sese, de-nue' o se Kea 'a "Ju jo due' kovn -gbai' 'a -ti' to' 'vn 'je.

19 'De ee' 'pee tu me -ni : -Svn' -jia' 'no 'kmv "kpei e, nyiovv se e "ini-, 'kaa kvie me vva -kov, de-nue' vva' nvvdi nyvie "jrii.

20 Nyv "o nyv -oo nvvkvln nynia "jrii e, o 'nye -svn' 'vn 'e, -svn'ov favn a nvv', de-nue' oo plee oo' kpln 'a "kpae' 'peean' 'me 'de -svn' 'vn.

21 'Kaa nyv -oo nva to'i' di e, omv -oo ji 'e -svn' 'vn -wee ka oo 'jea Kea wvn e, nyv a 'je e 'i 'pepe 'de oo' nvvdi 'vn.

Sesi ke San Batisi ke

22 'Bo -me 'de e, Sesi ke oo' klai" nyvnu muE 'e Suideblva "kpei. 'Bomv o ke sv nu 'wv pla-, -wee oo po nyv 'ni "jru.

23 San foo" 'sv a pov nyv 'ni "jru -ke 'bo Enon, e ke Salimv "kvvan- i. 'Bomv 'ni -tuu" ni-, -wee nyiovv a mu 'de o o, 'de oo po sv "ni "jru.

24 -Me San se -kaso 'di mu ke.

25 'Su San 'a klai" nyvnu 'a jrv' ke Suifvi due' -tee ba o -toov' -pvn" 'de di nyv 'jea 'a nu -wee sv 'jea 'e Kea 'jri 'dei nmoo 'o -ti' 'vn.

26 Vv jie 'e San o, 'de sv 'na : -Aa detooi, "ju -o -ke -in -nta 'e Suden -gbuu 'de 'deE, -wee -oo -ti' -in -tmva 'de -a -pee e, -in -gvbn 'no, omv -oo pov nyv 'ni "jru 'nta-ke, nyv -tuu"-tuu a muv o!

27 'De San wlv ka o 'na : Nyv "o nyv se e 'bEE- e 'e de 'ble -bo Kea 'a -ce" 'kpa se o "nyv e.

28 -Ta 'vn wlvua -wee 'vn 'na 'vn se Klisi ni e aov' -ce" 'kpa 'je ee' -ta me. 'kaa 'vn 'na 'vn nte oo' "juoi nai -o.

29 Nyv -blea 'nyv e, omv -ni 'nyvjei. 'Kaa 'nyvjei 'a "dei -mo nte 'bo o -pvn" -wee oo po oo' wlv doin" o, -wee di oo 'tmv, i 'ble oo' 'mva-. EmE -ti 'ma -ne 'mva- 'ma nva ni 'pepe.

30 Omv 'o 'nyv 'je "jei mu -o, -wee 'ma -ne 'nyv' 'e -svn ji.

Sesi mo -wlv 'e javn 'di

31 Nyv -o -wlv a 'e javn 'di, o nte 'o nyv -wee' "klein "jru kpo', 'de nyv -o -nta 'no 'blva- "kpei e, -mo nte 'blva 'a nyv -o, -wee oo 'tmv 'blvadidi 'a 'sv 'a -ti', 'de nyv -wlv a 'e javn 'di, -mo nte 'o di -wee' "klein "jru kpo'.

32 Di o 'jea 'de o 'wvan, umv oo 'tmv, 'kaa nyv -o -jea oo' -ti' 'wvan, o se ni-.

33 Nyv -jv -wvan' oo' -ti' e, -mo 'na Kea nte to' -o.

34 Nyv Kea dboa, oo 'tmvve Kea 'a wlv, de-nue' Kea -kve- ee' -Suu "kpei- e je o "nyv, e se e dbaa-.

35 'Bo kma "ju 'a -ti', emE -ti e -te' o di -wee' kwa.

<sup>36</sup> Nyo -jea Kea 'a "ju 'a -t' t' 'bn ε, o 'jee 'kmvna' -sea' -kwε -ta 'ble ε, 'kaa nyo -sea' Kea 'a "ju 'a -t' t' 'bn 'je ε, o se 'kmvna' 'je i, -me Kea 'a 'cen -nι o "kpei.

**4**

*Sesi ke Samadi 'nynɔ ke*

<sup>1</sup> Fariseen-wi" 'won ε ka Sesi a 'da nyo -tuu"-tuu -wee o' klai" nynuu a 'kpa "kpei 'de o' po nyo 'ni "jru ε -sii San.

<sup>2</sup> 'De t' -t' 'bn ε, Sesi 'a -ce" 'kpa 'a po nyo "ni "jru -bo ε se o' klai" nynuu nte.

<sup>3</sup> Sesi 'woan de vva 'tmva -ne 'sv, o 'wlv 'e Suide 'me -wee o mu 'e Galile de.

<sup>4</sup> -Bo o 'je 'emu ε, o 'je Samadiblv 'bn -tie" cen -o se.

<sup>5</sup> 'Sv o nynie 'o Samadi 'a -kwlv due' nyo a 'daa- Sikaa -pon". Eε' -kwlv tu ke -kle' Sakobv "nyta o' "ju Sosev tein" 'kvan- i.

<sup>6</sup> 'Bomɔ Sakobv 'a "nibie n- . Sesi na o sea 'sv ε, o -tee i 'bo "nibie woin", -me 'jrv -tee -gbao.

<sup>7</sup> 'Sv Samadi 'nynɔ due' -jia" 'nio- mv Sesi wlv -pee o 'na : A "nyl 'bn 'ni 'un 'je 'na.

<sup>8</sup> -Ta εε na kan' -me o' klai" nynuu mue diide -tvan' 'de -kwlv.

<sup>9</sup> 'Sv Samadi 'nynɔ -nv wlv' 'de Sesi -pee, v 'na : E de-, -mo -nta Suifv ε, -mo -oo -dbaa' 'mo -nta Samari 'nynɔ "ni ? 'De see ε, Suifv-wi" ke Samadi kovn 'nytte 'bn 'ε, vva' poo won o.

<sup>10</sup> 'Bomɔ Sesi 'na : bo a juo de Kea a "nyta nyo foo" 'bn 'de ε, 'de "ju -jo -oo -dbaa' avn "ni -bo a juo -mo -ke 'de ε, -me omo a 'je -o "ni 'dbaa' 'de-, -wee -o -je avn "ni -ε sea ma -ta 'ble "nyl.

<sup>11</sup> 'Nynɔkpao' -nv 'na : "Bo, -mo -sea" 'ni -cri' -de 'ble, 'de "nibie tean 'di 'ee, -ta -mo -je 'kmv ni ni -me -sa -wee -un -je ε 'mo "nyl ε- ?

<sup>12</sup> -Mo -be"i -in -je -a 'mia Sakobv -nyl" -a "nibie -ne -sii ? O' -ce" 'kpa ke o' "nynuu- ke o' no" di 'na εε' "ni tu 'me.

<sup>13</sup> 'Sv Sesi 'na : Nyo "o nyo -na "ni -je -me ε, "ni 'natvn a mu o vva' ke'wle.

<sup>14</sup> 'Kaa nyo -na "ni 'ma mu o "nyta", 'ni 'natvn se o nvi 'bode. 'De "ni 'ma mu o "nyta' εε mue 'kmvni ni 'a "jru nta' 'de o 'bn 'bomɔ 'kmv -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'wlv -wee ε 'je i -si'.

<sup>15</sup> 'Sv 'nynɔkpao' -nv 'na : Tv"bo -un -nyl" 'bn εε' "ni tu 'de "ni 'natvn je 'bn nv -wee 'un je "ni -cri" ji -ta 'bode.

<sup>16</sup> 'Sv Sesi 'na : A mu a 'da aa' kvan -me a ji de -ta.

<sup>17</sup> "Ju nynɔkpao' -nv -se "kpei v 'na : 'In se kvan 'ble. Sesi 'na : A -sa t' a je wlv ka : 'In se kvan 'ble,

<sup>18</sup> de-nve' a 'ble kvan -wi" -mm" -we- 'de-, 'de -jo a nta 'e 'kwa kaan -mo se aa' kvan ni -ke. 'De -me 'bn ε, a 'tmve t' -ti.

<sup>19</sup> 'Sv v 'na : Tv"bo, de 'ma 'jea i 'de -un 'bn ε, emε -nι -un -nιε Kea 'a wlv 'kwajaa i -o.

<sup>20</sup> -A "bo -wi" -gbεε Kea "juo' 'bo cru -ne "kpei, 'de aorpv mo ε, ao 'na -ta nyo 'jea Kea "juo' -gbεε' 'bo -nι Selisalem.

<sup>21</sup> 'De Sesi 'na : 'Nynɔkpao', a -gbvn 'no, no' jre' -εε mu nynie' -wee ao se Kea -nta "Bo "juo' -gbεε i 'bo Selisalem ke cru -ne "kpei.

<sup>22</sup> Aomo se de aoa -gbεεa' juo-, 'kaa -apv mo ε, de -aa -gbεε' a -a -juue', de-nve' 'pvva' cεen 'e -a o Suifv 'bn.

<sup>23</sup> 'Mo -tmv' avn, no' jre' -εε mu nynie', 'de ε nynie' -we- mo. 'Bomɔ -gbεεvn -covn' 'je "Bo -gbεε' -ta "o -ta 'de -Suu ke t' -t' 'bn. De-nve' -gbεεvn "Bo a -pon a i sv -nao.

<sup>24</sup> Kea nte -Suu -o, emε -ti nyo -a -gbεε' ε "juo' ε, sv 'je ε "juo' -gbεε' -o 'de εε' -Suu ke t' -t' 'bn.

<sup>25</sup> 'Sv 'nynɔkpao' -nv 'na : 'In 'je kan' 'me, Mesi, nyo a 'daa- Klist ε, o' mue jia'. -Bo o ji -wee o 'je di -wee' "klein wɔ -sa 'de -a -pee.

<sup>26</sup> 'Sv Sesi 'na : E nι 'mo -o -nta avn -pee wlv a -ta.

<sup>27</sup> Vv sie wlv a Sesi 'a klai" nynuu je de ji, 'sv de o ke 'nynɔkpao' -nv a wlv εε' tai' 'maa vpv 'me, 'kaa vva' due' se nv : De -ma -tee' v i ε- ? 'De deε-ti v ke -ma -tmv ε- ?

<sup>28</sup> 'Nynɔkpao' -nv sie va' "nijae 'mva-, 'sv v mue nyo 'tmva' 'de -kwlv.

<sup>29</sup> U 'na : Ao ji "ju -no 'je, di "klein 'in nva tmv o "si 'nynv, o se Klist nι -taa mo o ?

<sup>30</sup> Vv 'woan wlv -ne 'sv sv -wee' -kwε 'e -kwlv i -wee sv mu Sesi "jrie 'jeea.

<sup>31</sup> -Ta εε nva kan' 'sv klai" nynuu a cεεε Sesi "kpei dedi -ti, sv 'na : -Aa detvvi, -in di de ke 'de !

<sup>32</sup> 'Sv o wlv' 'de vpv -pee o 'na : 'In 'bleε diide jre', ao se juo-.

<sup>33</sup> 'Sv klai" nynuu a -teeε' ba i due 'due, sv 'na : Nyo jrv' -jo diide -aee' ?

<sup>34</sup> 'Sv Sesi -se "kpei o 'na : 'Ma diide me -nι "ju -o dboa 'un 'a -kwlvvti vva', ke dbo o "nyta 'bn 'a "i -kva' -ke.

<sup>35</sup> Aoa wlv' kaan ao 'na 'cvi -nyieε' -sie 'o -wee nyo 'e ko cen, 'kaa 'mo 'na ao kpa "jri "jei, ao -gbvvn' -kle' "kpei, ko -fluu" -wee i -tee cen-tt.

<sup>36</sup> Nyo -oo cεan ko ε, -mo 'je o' -kei" 'me see, -wee o' 'kvn- ta' 'jo "jrui 'de 'kmvna' -sea' -kwε -ta 'ble 'a -t' 'bn. -Bo ε nι kan' -me nyo -pva' ko ke nyo cεan ko ke sv -wee' a mue 'mva- vva' -tadvε.

<sup>37</sup> 'De εε' -t' 'bn ε, de nyo a 'tmva nte t' -o, nyo 'na : Nyo due' po ko -wee deejrv' 'je ε cen.

<sup>38</sup> -Kle' -εε dbo ao sea nv ε, emε -ε 'di 'in dbo ao ko cεan'. Nyo jrv' -nv' εε' dbo -wee aorpv mo paa 'bo vpv 'a dbo "kpei.

39 'De 'nynokpao' -nu 'na : o 'tmu dt "klein 'un nva 'me 'de 'un -pee, eme -nue' -wee Samadi koon -tuu"-tuu 'je Sesi 'a -ti' to' 'un 'bo ee' -kwlo -tu 'di.

40 Eme -ti -ta Samaditen nyu jia 'de o o uu bae o i 'de o ke uu 'je i -te. 'Su o nue 'wti 'soon 'mva-.

41 Nyu -tuu"-tuu -je oo' -ti' to' 'un ke'wle, de-nue' uu 'won oo' -ce" 'kpa 'a wlu.

42 -Wee uu wlu' 'e 'nynokpao' -pee, uu 'na : Kaan ka -a -je oo' -ti' to' 'un 'e, e se de a 'tmva 'de -a -pee -mæ' 'su 'a -ti' ni-, 'kaa -aa' -ce" 'kpa 'won oo' wlu 'me, eme -ti -a -je kan' -ceen'- ka o nta 'blva -wee' "klein 'a 'puu e.

*Sesi 'puue 'jrujei due 'a 'ju*

43 'Wt 'soon -ni -sia' 'su Sesi 'wlu 'mva- 'me, -wee o mu 'e Galile,

44 de-nue' oo' -ce" 'kpa 'tmuue' : Nyu 'o -te' Kea 'a wlu 'kwajaa' 'a ni' 'de oo' -ce" 'e 'blva- 'di see.

45 -Ta o nynia 'de Galile e, uu kpuun o sin 'soon ka -coon' ka, de-nue' uu 'wlu Paki 'a -ko' -son' de Selisalem -ke, 'bomo uu 'jee- dt "klein o nva 'o -ko' -son 'jrie-.

46 'Su o mue Kana de -ta o nuva 'ni nmo 'un 'de e, 'bomo "jrujei klaa" due' ni- oo nu 'beo 'o dbo. Omo oo "ju 'a de e poaa 'bo Kapenaum.

47 Ka Sesi 'wlu 'e Suide o jia 'e Galile o 'woun 'su e, o mue 'de o o, -wee o bae o i 'de o 'je Kapenaum mu, o 'je oo' 'ju -oo jia 'mea' 'puu-.

48 'Su Sesi 'na : -Bo ao se jrii' ke dt klae" 'jrie- 'jee- e, -me aoa' 'je 'ma -ti' to' 'un.

49 "Jrujei -no 'na : 'Ma 'blei, -ta 'ma 'ju sea 'mæ ke e, -in -nya" -a mu -too"-.

50 'De Sesi 'na : -In mu, -ma 'ju 'puu. De Sesi 'tmva 'mva-, 'ju -no 'je e to' 'un 'e, 'su o mue -kwlo.

51 -Ta oo mua de e, 'bomo oo' dbonun -a 'joo "i ke o -gbuun', -wee uu wlu o -pee ka, uu 'na : -Ma 'ju 'puu.

52 O -tee' uupu i, o 'na : Blaa no" o ni nma" ka a - ? 'Su uu 'na : -Saan' 'a -kwie" jru -gbao o me oo' 'we- 'bo.

53 'Su ka e nta 'e no" -nta 'mva- 'di me Sesi 'na : -In mu, -ma 'ju 'puu, 'su 'ju -saan" "bo po e -ti' -kwlu o, 'su o ke oo' -gbu" -soon nyu -wee' 'jee Sesi 'a -ti' to' 'un.

54 -Ta Sesi 'wlu 'a Suide -wee o mua 'e Galile e, jrii' o nva 'a' kpe 'soon -ne -nao.

**5**

*Sesi 'puue klooi due' 'bo 'ni -kwli"*

1 'Bo -me 'de e, Suifu-wi" a -tue" -ko' jre' eme Sesi mu 'un 'bo Selisalem.

2 'De Selisalem blaa blo' 'dei -wee ee' blo' 'ble won -tuu". Ee' won due' 'a 'nyni -ni 'blae 'a -gbein" -je. -Pue" wlo' due' -ni' o, ee'

'nyni -ni Betesida 'de Suifuwlu 'di. 'Bomo uu poo faa -mm".

3 Imi 'Wenuun 'pen -son i blibli. "doun o, nyu -uua -kpa" -gboun" "kpei o, klooun ke. uu -wee' a fue 'ni 'a i-suaa',

4 de-nue' Tu'bo 'a "soai due" -a ji kpe due 'due 'de -oo -suaa' "ni i, -wee -bo 'we-nui -jo -saa "i -o -kpa 'o "nio- 'su e, ka "o ka mo' o 'we- 'je e ni e, e 'bo.

5 'Bomo "Ju due" -ni o nu 'o 'we bluo -sin 'a kwla taan 'jo -me" na.

6 Ka 'we- -kwle o -puun" -wee o 'pean i Sesi 'jea kan' 'su o -tee' o i, o 'na : -In -nuei" 'me -in -je 'puu ?

7 'Su 'we- nui -no 'na : Tu'bo nyu -bo "ni -suaa' i -wee o 'je 'un 'bo "nio- po e, 'un se o 'ble. No" -ti 'un 'jea 'unson -me nyu jro" 'sie i 'bo 'un "juoi sese.

8 'Su Sesi 'na : -In son 'un, -in -duo" -ma sre' 'un, -in -je na-.

9 'Bo e "sri "ju -no je 'pu. O "dua oo' sre' 'un 'su o -tee' naa' -puun".

De -nuva 'mva- e ni 'bo -kwlewi "kpei -o,

10 eme -ti Suifu-wi" wlu 'de "ju -no -pee uu 'na : -Kwlewi -ni -sian, -in se e 'bae- -in -je -ma sre' 'ble.

11 'Su o 'na : "Ju -puu" 'un mo -na -in -duo" -ma sre' 'un, -in -je na-.

12 'De uu 'na : "Ju -na -in -duo" -ma sre' 'un -in -je na -mo' o 'nyni we- ?

13 'Kaa "ju -a 'we- 'boa se nyu e nta juo-, de-nue' Sesi "maa' 'de nyu "klu.

14 Ee' 'wlu 'o mu e, Sesi jee "ju -o -puu -no 'me 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wee o wlu o -pee o 'na : -In -puu' -we- la, 'kaa -in -bo desavn nu-ti 'bode, -wee -je -ee mua -un "jrii nuu" de'bo- no" je -je "kpei -tie" cen.

15 'Su "ju -no mu', -wee ka Sesi 'puu- o, o 'tmu e 'de Suifu-wi" -pee.

16 Eme -ti Suifu-wi" a -pon Sesi 'a -ko i, de-nue', o 'puue nyu 'bo -kwlewi "kpei.

17 'Kaa Sesi wlu' 'de uu -pee o 'na : 'In "Bo a nue dbo 'wti "o 'wti -wee' 'di 'de 'ma nue dbo -ke.

*Kea 'a 'ju 'a 'ikmaa'*

18 'De wlu -nta 'mva- "kpei e, Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -teun 'a -pon Sesi 'a 'dtaa' -ko i ke'wle, de-nue' e se oo' 'je -kwlewi woon' 'su ni-, 'kaa oo 'daa- Kea o "Bo 'a -ce" 'kpa -wee oo poo oo' -ce" Kea "i ?

19 'Bomo Sesi "duo wlu 'un ke'wle o 'na : 'Ma 'tmuue aopp to' -ti 'a to' -ti, "Ju se e 'bae- o 'je 'e oo' -ce" 'kpa 'un 'wlu -wee o 'e de jre' nu, dt o "Bo nva o 'jea umu oo nu. 'De dt "klein "Bo a nva, umi "Ju a nu -ke,

20 de-nue' "Bo kma "Ju 'a -ti' -wee ee too o dt "klein ee' -ce" 'kpa a nva. Ee mu o dt klae" klae" tooa' ke'wle o 'ju nu, -wee i 'je ao tai' "maa.

21 Ka "Bo a -sa' 'mɛvɛn -klu' -wɛɛ ɛɛ "nyɪa ʊpɔp 'kmɔnɪa' a, 'kamɔ "Ju a "nyɪ nyɔ ɔ nɪaɪ" 'kmɔnɪa' -ke.

22 "Bo 'a 'je nyɔ "o nyɔ 'ɔ 'pee, dɛ-nʊɛ' ɛ -teɛ' "Ju 'pee -wee' "klein kwa,

23 -wɛɛ nyɔ -wee' "klein 'je "ju 'a ni' -te', ka ʊba -tea' Bo 'a ni' ɛ. Nyɔ -sea' "Ju 'a ni' -te' ɛ, -mɛ ɔ se "Bo -dɔboɔ' 'ɔ ni' -te' -ke.

24 'Ma 'tmɔvɛ aɔpɔ tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, nyɔ -poa' 'ma wlu doin' o, -wɛɛ ɔ -jea "ju -dɔboɔ' 'ɔn 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn ɛ, -mɛ ɔ 'jeɛ 'kmɔnɪa' -sea' -kwe -ta 'ble ɛ, -mɛ 'pee se ɔ kpɔn i, 'kaa ɔ cɛɛn 'e 'mɛa' 'ɔn, -wɛɛ ɔ -taan' 'e 'kmɔnɪa' 'ɔn.

25 'Ma 'tmɔvɛ aɔpɔ tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, nɔ' jɾɛ' -ɛɛ mu nyɪa', 'de ɛ nyɪnɪ' -wɛ- mɔ, -wɛɛ 'mɛvɛn 'je Kea 'a "ju 'a wlu 'wɔn, -wɛɛ nyɔ -ʊba mu ɛ 'wɔaɔn' ʊjɛ 'kmɔ nɪ,

26 Ka 'kmɔnɪa' nɪa 'e "Bo 'ɔn ɛ, 'kamɔ ɛ nɪ 'e "ju 'ɔn -ke.

27 ɛ -teɛ' "Ju nyɔ 'a 'pee kwa, dɛ-nʊɛ' ɔ nɪɛ nyɔ ɔ "Ju -o.

28 -Mɛ 'ɛ Tai' 'bo aɔpɔ "maa, nɔ' jɾɛ' -ɛɛ mu nyɪa' -wɛɛ 'mɛvɛn -nɪa 'e -gɔbaɪn' 'di 'je ɔɔ' wlu 'wɔn 'de ʊɔ 'je 'e -gɔbaɪn' 'di 'wlu.

29 Nyɔ -nɔa dɛ 'dɔɛ ɛ, -wi' -mɔ a muɛ 'ʊnsɔaɪn' -wɛɛ ʊɔ 'je 'kmɔnɪa' 'je, 'kaa nyɔ -nɔa dɛsaɔn ɛ, -wi' -mɔ a muɛ 'ʊnsɔaɪn' -wɛɛ ʊɔ 'je 'e 'pee 'ɔn mu.

30 Sesi 'na : 'Ma -cɛ' 'kpa se ɛ 'bɛɛ- 'ɪn 'je dɛ jɾɛ' nɔ, ka Kea 'tmɔ ɛ 'de 'ɔn -pee ɛ, 'kamɔ 'ma 'je nyɔ 'a 'pee. 'De 'ma nyɔ 'a 'pee 'jesvɛn -srɛi', dɛ-nʊɛ' maa -pɔn 'ma -cɛ' 'ɛ -kwlvɔtɪ nɔa' i, 'kaa "ju -dɔboɔ' 'ɔn mɔ ɔɔ -kwlvɔtɪ 'ma -pɔn i.

*Sesi 'a -tɪ' 'a -ta 'jevɛn*

31 -Bo 'ma 'sɔ a sea 'ma -cɛ' 'ɛ "kpei -tɪ 'tmɔ ɛ, -mɛ dɪ 'ma 'tmɔa, se tɔ' -tɪ nɪ.

32 'Kaa nyɔ jɾɔ' mɔ ɔɔ -tmɔ 'ma "kpei -tɪ 'de 'ɪn 'je kan' 'mɛ, dɛ ɔ 'tmɔa ɛ nɪɛ tɔ' -o.

33 Ao dɔbɛ nyɔ 'e San o, -wɛɛ ɔ 'tmɔvɛ-ʊpɔp tɔ' -tɪ 'a -tɪ'.

34 'Mɔ ɛ, ɛ se nyɔ mɔ -je 'ma "kpei -tɪ 'tmɔ nɪ, 'kaa 'ma 'da kan' mɛ -wɛɛ ao 'je 'pɔ.

35 Ka -tau a wan -wɛɛ ɛɛ 'jea i ɛ, 'kamɔ San nɪ, 'de aɔa' -cɛ' 'kpa mɔ 'wɔɔn- 'mɔa-nɔ nɪ' mɛ 'de ɔɔ' -sɔn' 'ɔn, 'de nɔ' jɾɛ' 'di.

36 'De 'mɔ ɛ, 'ma -nɪ "kpei -tɪ -ta -tmɔvɛa', 'bɛi' ɪ je San 'a -nɪ -sɪi, dɛ-nʊɛ' dɪ "Bo "nyɪa 'ɔn 'ɪn 'jea nɔ -wɛɛ 'ma nɔa, ɪ tɔɛ' ka "Bo dɔboɔ 'ɔn ɛ.

37 'De "Bo -dɔboɔ' 'ɔn ɛ, ɛmɛ -tmɔ 'ma "kpei -tɪ -ke. Aomɔ se ɛɛ' wlu 'wɔn due', ao se ɛɛ' "jua- 'je due'.

38 Aoa' -te' ɛɛ' wlu i 'de aɔpɔ 'ɔn, dɛ-nʊɛ' "ju -jɔ ɛ dɔboɔ, ao se ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je.

39 Aoa "jɾɛɛ- dɪ -ɪ -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ' 'di 'mɛ, dɛ-nʊɛ' ao 'na 'demɔ ao 'je 'kmɔnɪa' -sea' 'tɪ -ta 'ble 'jee-. 'De dɪ -crɪa' 'mɔa- mɪ -tmɔ 'ma -tɪ'.

40 'De -mɛ 'kamɔ ao 'na ao se 'nɔ 'ɔn o jɪi, ao se 'kmɔnɪa' -cɛɛn' 'jei.

41 'ɪn se nyɔpɔ 'a 'ma -tɪ' o poa' i -pɔn.

42 'Kaa 'ɪn juɔɛ' 'pepe, Kea 'a -tɪ' kmaa' se 'de aɔpɔ 'ɔn nɪ.

43 'ɪn jɪ' 'de 'ɔn "Bo 'a 'nyɪn' 'ɔn -wɛɛ ao 'na ao se 'ɔn sɪn 'sɔɔn kpɔvɛn i, 'kaa -bo nyɔ jɾɔ' -te ɔɔ' -cɛ' 'ɛ 'nyɪn' "jɾu ɔ jɪ 'sɔ ɛ, aɔa kpɔvɛn ɔ -mɔ sɪn 'sɔɔn.

44 Ka ao 'je dɛ tɔ' 'ɔn 'je sɔn nɔ mɔ 'de ɛ- ? Aɔpɔ -ɔɔ -pɔaɪn dɛwɔn nɪa' i 'de ha 'nyɪn i -wɛɛ -ɔɔ' -pɔaɪn -je -wlvɔa 'e Kea 'a 'sɔ o i ɛ.

45 'Kaa ao 'bo tɔ' inaa ka 'mɔ -je aɔpɔ -tɪ' "bli kpa 'bo 'ɪn "Bo "juɔi, ɛ Moɪstɪ ao tɔa tɔ' "i ɛ, ɔmɔ -je aɔpɔ -tɪ' "bli kpa.

46 -Bo ao 'je Moɪstɪ 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'de ɛ, -mɛ ao 'bɛɛ- ao 'je 'ma -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je -ke, dɛ-nʊɛ' ɔ 'crɪ 'ma -pɔvɛn' -tɪ' mɛ.

47 'Kaa dɛ ɔ 'crɪa ao sea -mɛ tɔ' 'ɔn 'je 'ɛɛ, ka ao 'je 'ma wlu tɔ' 'ɔn 'jesvɛn nɔ ɛ- ?

**6**

*Sesi "nyɪɛ nyɔpɔ -tuu" dɪide*

*(Matie 14.13-21 ; Makɪ 6.30-44 ; Luikɪ 9.10-17)*

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Sesi muɛ 'e 'ni 'a 'fɔ jɾɛ' o, ɛɛ' "ni tu nɪɛ 'e Tiberiadi' 'de Galileblɔa "kpei.

2 'Sɔ nyɔ -tuu"-tuu bla 'o ɔ 'de, dɛ-nʊɛ' jɾii' ɔɔ nɔa -wɛɛ ɔɔ 'bɔɔa nyɔ 'a 'wɛ- mɪ ʊba 'jei.

3 Sesi ke ɔɔ' klai' nyɪnuu 'ja 'o crɔ due' "kpei, -wɛɛ ʊɔ -te i.

4 -Mɛ Pakɪ -nɪa Suifu-wi' 'a kɔvɔnkɔwla' 'wlvɔ -kɔ' klaa' "kɔvɔn- i kɛkɛ.

5 Sesi kpa "jɾiɛ "jei ɔ 'jea nyɔ -tuu"-tuu -ʊba jia 'de ɔ 'sɔ ɔ wlu' 'de Filipu -pee ɔ 'na : Filipu, -ta -a -je dɪide -tɪn -wɛɛ nyɔ -tia ka 'je di ɛ- ?

6 'ɔɔ 'da kan' 'mɛ -wɛɛ ɔ 'je Filipu i-tɪn', dɛ-nʊɛ' dɛ ɔ 'jea nɔ ɛ, ɔɔ' -cɛ' 'kpa juɛ'.

7 'De Filipu' 'na : -Bo ɛ nɪ 'wei 'a -kwlvɔ due' 'a -di'pɛn -tɪn -ɛ 'mɔ 'de ɛ, ɛ se ʊpɔp "wɔɪn 'bɛɛi -wɛɛ nyɔ due' 'a tie due' di -tɪ.

8 'Sɔ ɔɔ' klai' nyɪnuu 'a due' Ancre -ɔ -nɪa Simɔ Pɛi' 'a dɛ'di wlu ɔ -pee, ɔ 'na :

9 "Ju-saan" due' -nɪ 'e -a "klu -ta, -ɔ -ble -di'pɛn kplɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn ke, 'kaa dɛ -mɛ nɪ 'ɔn 'de nyɔ -tia ka -wi' -mɔ 'a -tɪ' 'ɔn ɛ- ?

10 'Sɔ Sesi 'na : Ao 'tmɔvɛ ʊpɔp ʊɔ 'je i -te. 'De 'bo 'a -ta -tu ɛ, sii' -tuu' -nɪ 'o. ʊɔ -wee' beea o ɛ, ʊɔ 'bɛɛ- "nyɪnɪnmai' 'a 'wlu -mm' 'mɛ.

11 'Bomɔ Sesi "duo -di'pɛn -nɪa 'mɔa- 'ɔn -wɛɛ ɔ pɔ ɪa' Kea 'sɛ- 'de ɔ -gblɪ' nyɔ -tea i -wee' "klein "jɾii, ɪ ke -smii' ke. ʊɔ -wee' di' ʊba' -kwlvɔ ka- 'sɔ ʊɔ je dɔo.

12 -Ta υυ -wee' dboa la, 'bomo Sesi wluu  
oo' klai' nynuυ -pee o 'na : Ao 'ten ia' tii  
-sia 'o ε, -wee ia' due' koun -gbai' je "ma.

13 Δυ -koa' -di'pen kplh -mm" -ni 'a dia' a,  
ia' tii -i -sia 'omu -wee klai' nynuυ 'tan a,  
i "jie toe" 'a -puue 'jo' soon.

14 Nyυ "klein -jeea' jrii' Sesi nua 'mva-  
"jrie- ε, υυ 'na : "Ju -no nte Kea 'a wlu  
'kwajaai -jea 'no' kmυ "kpei ji -o -ceen'-.

15 Ka υυa jia Sesi klan' -klan klan' kpuan'  
-wee υυ 'je o 'bec' 'un nυ o 'jea kan' 'sυ o  
'wlv 'o υυυυ "klu 'me woo-, -wee oo' 'sυ mu  
'e cru "kpei de.

*Sesi na' 'bo 'ni 'kpei  
(Matie 14.22-33 ; Makl 6.45-52)*

16 -Ta kwie a kpuan 'sυ ε, oo' klai" nynuυ  
'sie i -wee υυ mu 'o 'ni -kwlh'.

17 Δυ 'ja 'e -kwεε" 'di' 'sυ υυ -tee 'ni cean'  
-pun' -wee υυa mu 'e Kapenaυm fo o. Kwie  
a kpuan' -me Sesi se υυυυ jεε ke.

18 'Sυ poo' klaa' -tee jia' -pun', "ni a 'fea  
sri' -gboe.

19 De υυa' -kwεε" na 'un 'bo 'ni 'kpei ε  
'bεε- je 'a -to -mm" ke -mεεo'- 'mε. 'Sυ  
υυa 'jee Sesi i oo na' 'o 'ni 'kpei oo jie 'de  
-kwεε" o fo o, 'sυ faun a nυ υυυυ 'mε.

20 'Kaa Sesi 'na : 'Mo -o, faun 'bo aopu-  
nυε !

21 Δυ nte "i o 'je 'e -kwεε" 'di 'ja, 'sυ -kwεε"  
kpuen 'kpuυ -ta υυa mua fo o.

*Sesi -ni 'kmυni diide*

22 Ka -kwεε" due' -gbai' 'a 'sυ nta 'o mu  
-wee Sesi ke oo' klai' nynuυ sea 'e ε 'di 'ja  
-tadue, 'de υυa' 'sυ mua nyυ -tuu'-tuu -sia  
'e "ni 'de o 'je kan' 'mε.

23 εε' -son' dee -sian' a, 'sυ -kwεε" jri'  
'wlvε 'e Tiberiad' -wee -i ji -ta Sesi pooa  
-di'pen kplh 'a Kea 'se- 'de υυ di ε.

24 Ka Sesi ke oo' klai' nynuυ sea 'mva- nυ  
υυ 'jea kan' 'sυ ε, υυ -wee' 'ja 'e -kwεε" -nυ  
'di -wee υυ mu o i -pouan' 'de Kapenaυm.

25 Δυ jεεo' 'de "ni klaa" 'de 'sυ υυ 'na :  
Nyυ detooi, blaα no" -un ji 'no ε- ?

26 'Sυ Sesi wlu' 'de υυ -pee o 'na : 'Ma  
'tmυυ aopu- to' -ti 'a to' -ti, deε -ti aoa  
-pouan' 'mi i ε, εme -nυ ao diε -di'pen ao je  
dbo, ao se 'mi i -pon' 'de jrii' 'un nua ao 'jeea  
'jrie 'e -ti' 'un.

27 Diide -je -εε' -kwlea dooa -ti ε, ao 'bo  
-me i -pon, 'kaa diide -jee -kwlea 'un 'de  
-εε -nyta' nυυ 'kmυnta' -sea' -kwε -ta 'ble ε,  
εme ao 'je i -pon. nyio o "Ju mo -je aopu-  
εε' diide tu "nyt, de-nυε' omo "Bo Kea -tu"  
'i juo 'un

28 'Sυ υυ -tee' o i υυ 'na : Ka -a -je nυ -wee  
di "klein Kea nta "i -a -je ia' 'sυ nυ ε- ?

29 -Weε Sesi 'na : Dbo Kea nta "i ao 'jea  
nυ ε, εme -nυ ao 'je "ju ε dboa 'a -ti' to' 'un  
je.

30 'Sυ υυ 'na : Jrii' -je we- -in -je nυ -bo -a  
-je 'de -a -je -ma -ti' to' 'un 'je ε- ? 'De dbo  
-je we- -ma nυ -gblein' ε- ?

31 -A "bo -wi" diε 'maan- 'de -pυton' blva  
"kpei ka ε 'crua 'de Kea 'a 'sbe' di ε : ε "nyte  
υυυυ jaun 'di diide υυ je di  
ε "nyte υυυυ diide -wlvα 'e jaun 'di υυ je  
di.

32 'Sυ Sesi 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυ 'de  
ao -pee, ε se Moisi mo -nyt" ao diide -wlvα  
'e jaun 'di nυ, 'kaa 'un "Bo me -εε -nyt" aopu-  
diide -ceen' -wlvα 'e jaun 'di ε.

33 De-nυε' ε, diide -je Kea "nyta nυυ ε,  
εme -nυ "ju -jo -wlvα 'e jaun 'di -weε -oo  
-nyta" nυυ 'kmυnta' a.

34 'Sυ υυ 'na : Tu'bo, -in -nyt" -aυn εε'  
diide tu jeejee.

35 'Sυ Sesi 'na : 'Mo -nυ diide -εε -nyta"  
nyυ 'kmυnta' a. Nyο -jia' 'no' mo o ε, 'mυε-  
se -mo nυ i 'bode, 'de nyο -jea 'ma -ti' to'  
'un ε, 'ni 'natun se o nυ i 'bode.

36 'In 'tmυυε 'de aopu- pee sese, 'kaa ao  
'na ao se 'ma -ti' to' 'un 'jei 'de -me 'kamο  
ao 'jee 'un "jrie- 'pepe.

37 Nyυ "klein "Bo "nyta 'un ε, υυa mυε  
'no' 'un o jia' se, 'de nyο -jia' 'no' mo o ε, 'un  
se o "kpaε' poi,

38 de-nυε' 'un 'wlvε 'e jaun 'di, 'un je ji  
-weε 'un 'je "ju -dboa' 'un 'a -kwlbt nυ. 'In  
se 'ma -ce' 'e -kwlbt nua' ji.

39 'De "ju -dboa' 'un 'a -kwlbt -ti me -nυ  
nyυ "klein o "nyta 'un ε, 'un 'bo υυa' due'  
koun -gbai' "maa, 'kaa 'un 'je υυ -wee' "klein  
"kunyto' -sa 'de de 'boc- no" 'di,

40 'In "Bo 'a -kwlbt εme -nυ nyο "o nyο  
-o -jeea' "Ju "jrie- -weε -o -jea oo' -ti' to' 'un  
ε, -me -mo 'jee 'kmυnta' -sea' -kwε -ta 'ble.  
'De 'in 'je o "kunyto' -sa 'de 'boc- no" 'di.

41 'Sυ Suifu-wi' a wluεε Sesi 'dei, de-nυε'  
o 'na : 'Mo -nυ diide -wlvα 'e jaun 'di ε.

42 'De υυa wlu ka υυ 'na : Soseυ 'a "ju  
Sesi ko -taa ? -A -juo o "bo ke o de 'me o,  
-me ke nυ -weε o 'na o 'wlvε 'e jaun 'di o je  
i "si ε- ?

43 'Sυ Sesi 'na : Ao 'bo 'mii wluε.

44 Nyο se ε 'bεε- o 'je 'de 'un o ji -bo "Bo  
-dboa' 'un se oo' "jua- 'de 'un o "biie- ε. 'De  
nyο -jia' 'de 'mo o ε, 'ma mυε o "kunyto'  
-saa' 'blva 'a -kwε- no'.

45 'De εε' -ti' 'un ε, de Kea 'a wlu 'kwa-  
jaayn 'crua 'de υυa' 'sbe' di, ε ka :  
'De Kea 'un mo nυυ -wee' "klein 'je to' -ti  
juo-.

-Bo ε nυ kan' a, -me nyο "o nyο -o -woan  
'Bo 'a wlu -weε -o -kpuυn ε sυn 'soon ε, oo'  
nyο tu a mυε 'de 'un o jia' se.

46 ε se -me nyο jro' mo -jee' "Bo "jrie- nυ-  
-bo ε se 'mε -o -wlvα 'e Kea o 'ma 'sυ -jee'  
'un "Bo "jrie- nυ ε.

47 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυ 'de ao -pee nyο  
-jea 'ma -ti' to' -nυ -me o 'jee 'kmυnta' -sea'  
-kwε -ta 'ble ε.

48 'Mɔ -nɪ 'kmʊnɪ diide.

49 Aɔ "bo-wi" diɛ 'maani- 'de-pɪnɔn" blva "kpei, 'kaa ʊʊ 'mɛɛ.

50 Diide -wlva 'e jaʊn 'di, ɛ ka, nyo -diɛ -me -mɔ se 'mei 'bode.

51 'Mɔ -nɪ 'kmʊnɪ diide -wlva 'e jaʊn 'di ɛ. -Bo nyo di ɛɛ' diide tu ɛ, ɔɔ muɛ 'kmʊnɪ' jeejee. 'De diide 'ma mua toa' a, ɛmɛ -nɪ 'ma ku. 'Ma to 'e 'ma ku 'mɛ 'de nyo -wee' "klein 'a 'pɪ-tɪ 'ʊn.

52 'Bo wlu -nɪa 'mʊa- "kpei ɛ 'sʊ Suifu-wi" -tee 'ʊn -saa' -pʊn" ʊʊ 'na : Ka "ju -nɔ mɔ 'je 'e ɔɔ' ku 'e tosnɪ nʊ -weɛ -a -je ɛ di ɛ- ?

53 'Sʊ Sesi pɔɔɛ -tɪ' "i ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmʊʊ aɔpʊ, -bo aɔ se nyo ɔ 'ju 'a ku di -weɛ aɔ se ɔɔ' nɔmɔ 'na a, -mɛ 'kmʊnɪ' -sea' -kwɛ -ta 'ble se aɔpʊ- 'a dɛ nɪ-.

54 Nyo -dia' 'ma ku 'de nyo -na 'ma nɔmɔ -mɛ ɔ 'jeɛ 'kmʊnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble ɛ, 'de 'ɪn 'je ɔ "kʊnyɔɔ' -sa dɛ'boɔ- nɔ".

55 Dɛ-nʊɛ' 'ma ku nɪɛ diide -cɛɛn' -o, 'de 'ma nɔmɔ nɪɛ 'naade -cɛɛn' -o.

56 Nyo -dia' 'ma ku 'de -ɔ -na 'ma nymɔ -mɛ -mɔ 'tɪɛ 'de 'mɔ 'ʊn -weɛ 'mɔ 'tɪ 'de ɔ 'ʊn.

57 Ka "Bo -nɪa 'kmʊ dɔɔa 'ʊn -weɛ 'ɪn nɪa 'kmʊ 'de ɔ 'ʊn ɛ, 'kamɔ nyo -dia' 'ma ku a mu 'kmʊnɪa' 'de 'ʊn -ke.

58 'Ma ku mɛ -nɪ 'kmʊ nɪ diide -wlva 'e jaʊn 'di, ɛ ke maani aɔ "bo -wi" dia -weɛ ʊʊ 'mɛa se -kooɔ'-, 'kaa nyo -ɔ dia' 'ma ku, ɔɔ muɛ 'kmʊnɪa' jeejee.

59 Sesi 'tmʊ wlu "klein -nɪa 'mʊa- 'mɛ 'de Kea -gbu -nɪa 'o Kapɛnaʊm 'di.

*Kmʊnɪ wlu*

60 Sesi 'a klai" nynuu 'wɔan wlu -nɛ 'sʊ, ʊʊa' -tuu" 'na : -ɔ -bɛɛ' wlu -kmai" kan' -mɪ 'a doin' 'o pɔa' a- ?

61 Sesi 'jea kan' 'de ɔɔ' -cɛ" 'ʊn ka ɔɔ' klai" nynuu a "wuan 'ko ʊʊa' 'sʊ 'nynɪ 'sʊ ɔ 'na : Wlu 'ɪn 'tmʊa ɛmɛ -kpʊn aɔ -kwɪʊʊ ?

62 'De -mɛ -bo aɔa sea nyo ɔ 'Ju i 'je ɔɔ sea -ta ɔ nɪa tein" de mu 'e -mɛ ka ɔ 'je nʊ ɛ- ?

63 Kea 'a -Suu mɛ -ɛɛ -nɪy" nyo 'kmʊnɪa', 'blʊku -mɛ se dɛ jɾɛ' 'bɛɛ-. Wlu "klein 'ɪn 'tmʊa 'de aɔ -pee ɛ, ɪmɪ -ɪa ja Kea 'a -Suu, -ɛɛ -nyɪa" nyo 'kmʊnɪa'.

64 'Kaa nyo jɾɪ' -nɪ 'de aɔpʊ- "klu -ta -ʊʊa' 'je dɛ tɔ' 'ʊn. Dɛɛ -tɪ ɔ 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ ɛ -teea -wee' 'sʊ Sesi juo nyo -ʊʊ sea dɛ tɔ' 'ʊn 'jei ke 'ju -jea ɔ 'e to 'mɛ.

65 ɛmɛ -tɪ ɔ -tusɛ" "kpei ɔ 'na : 'In wlu 'de aɔ -pee 'de 'ɪn 'na nyo sɛɛ 'bɛɛ- ɔ 'je 'nɔ 'ʊn ɔ ji -bo ɛ se 'de 'Bo 'ʊn 'wɪʊ ɛ.

66 Dɛ -tʊa' 'o ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, ɔɔ' klai" nynuu 'a -tuu" 'wɪʊ 'o ɔ 'de 'mɛ -weɛ ʊʊ ke ɔ 'kɔ na -tɪ.

67 'Sʊ Sesi wlu' 'de nyo 'a -puue 'jo 'sɔɔn ɔ -sa 'o -pee, ɔ 'na : Aɔpʊ- mɔ 'ee, aɔ se ɛ 'i nɪ aɔ 'je mu -kee ?

68 'Bomɔ Simɔ Pɪɛi wlu ɔ -pee ɔ 'na : Tʊ"bo, nyo wɛ- -a -je 'e ɔ mu ɛ- ? -Mɔ mɔ -ble wlu -ɪa -nyɪa" nyo 'kmʊnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'dee.

69 ɪmɪ -a -mɔ -je tɔ' 'ʊn, 'de ka -ɪn -nɪa "Ju Kea -teea kɔpɔ 'i ɛ, -a -je kan' 'mɛ.

70 'Sʊ Sesi wlu' 'de ʊʊ -wee' -pee, ɔ 'na : Aɔpʊ- -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn ɛ, 'mɔ -se' aɔpʊ 'e nyo 'klu -saa ? 'De -mɛ 'kamɔ aɔa' due' nɪ -suusaɔn 'a nyo.

71 -Mɛ Simɔ 'o "ju Suida Isikario mɔ ɔɔ 'da, dɛ-nʊɛ' ɔmɔ ɔɔ mu Sesi 'e toa', 'de -mɛ 'kamɔ ɔ nɪ klai" nynuu -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn 'o due'.

**7**

*Sesi 'a "dei-wi" se ɔɔ' -tɪ tɔ' 'ʊn 'je*

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Sesi a pleɛ Galileblva "kpei-, ɔ se ɛ 'ɪnɪ ɔ 'je Suide -te, dɛ-nʊɛ' Suifu-wi" 'a "jɾu kɔpɔ' i -teʊn a -pɔn ɔɔ' dɔba -kɔ i.

2 -Kɔ' Suifu-wi" a -tu" 'a -weɛ ʊʊa pɔa stɪaɪn'- "jei "kʊʊaɪn- i.

3 'Sʊ Sesi 'a "dei-wi" wlu' 'de ɔ -pee, ʊʊ 'na : -ɪn -wɪʊ -ta, -ɪn mu 'e Suide, -weɛ nyo -nɪa 'nɪa 'je -ma nʊʊdɪ "jɾɪɛ- 'jee- -ke.

4 Nyo "o nyo -nɪaɪ" nyo 'jea juo ɛ, -mɔɔ' nʊʊdɪ 'a pɔ 'kwɪa. Ka -ma nʊa dɪ -jɪ -mɪ kaan 'ja a, -mɛ -ɪn -tɔ -ma -cɛ" -weɛ nyo -wee' "klein 'je -ʊn 'je.

5 Sesi 'a "dei-wi" foo" 'sʊ se ɔɔ' -tɪ tɔ' 'ʊn 'je -ke.

6 Sesi wlu' 'de ʊʊpʊ -pee, ɔ 'na : 'Ma -nɛ nɔ" se 'o nynɪ ke, 'kaa aomɔ ɛ, nɔ" -wee' "klein nɔmɔɪ" 'de aɔa' -tɪ' 'ʊn.

7 'Blva 'dɪnyɔ se aɔpʊ 'ʊn 'nyɛ, 'kaa ʊʊ 'nyɛ 'mɔ 'ʊn 'ɛ, dɛ-nʊɛ' ka ʊʊa' nʊʊdɪ nynɪa "jɾɪɪ ɛ, ɪmɪ 'ma 'tmʊ.

8 Aɔpʊ mɔ mu -kɔ' -sɔn, 'mɔ se ɛɛ' -kɔ' tu 'ʊn mui, dɛ-nʊɛ' 'ma -nɛ nɔ" se 'o nynɪ ke.

9 ɔ 'tmʊa wlu -nɪ 'de ʊʊ -pee 'sʊ ɔ sie 'e Galile.

*Sesi muɛ -kɔ' -sɔn*

10 -Ta Sesi 'a "dei-wi" mua -kɔ' -sɔn ɛ, Sesi mu' -ke, 'kaa nyo jɾɔ' se ɛ juuɔ, ɔ mu' wɔɔɔ.

11 -Kɔ' ɔ 'wɪ ɔ 'sʊ Suifu-wi" a -pɔn ɔ i, ʊʊa -teeɛ' nyo i, ʊʊ 'na : -Ta ɔ nɪ ɛ- ?

12 'De nyo "klu ɛ, -tuu"-tuu a jaa wlu ja -weɛ ʊʊa 'tmʊ ɔɔ' -tɪ'. Jɾɪ' 'na : ɔ nɛ nyo 'dɔɛ -o. Jɾɪ' 'na : ɔ se nyo 'dɔɛ nɪ-, ɔɔ -saa nyo 'a "jɾu -jei".

13 'Kaa nyo jɾɔ' 'o wa' wɔn' i, ɔɔ' 'tmʊ ɔɔ' -pʊn" -tɪ, dɛ-nʊɛ' ʊʊa pleɛ ʊʊa' "jɾu kɔpɔ' i -teʊn 'mɛ.

14 -Ta ɛ nynɪa 'o -kɔ' ɔ -kwea' 'sʊ, Sesi muɛ 'e Kea -gbu klaa" 'di -weɛ ɔ -te nyo Kea 'a wlu tɔɔa' -pʊn".

15 'Sʊ tai' "maa Suifu-wi" 'mɛ, ʊʊ 'na : "Ju -nɔ -mɔ sea 'sʊɛ jɾɛ' 'ɔɪaɪn 'ee, kɛ nʊ 'sʊ ɔ juo dɪ -tia ka -mɪ ɛ- ?

16 'Bomo Sesi wluu- ʊb -pee, ɔ 'na : De 'ma tɔɔa nyu -ta, ε se 'de 'ma -ce'' ʊn 'wlu, 'kaa "ju -ɔ dboa 'ʊn ε, 'de ɔ 'ʊn 'demo ε 'wlu.

17 Nyɔ -nɛ 'i -ɔ -jea Kea 'a -kwluɔɔ nɔ ε, -bo 'ma nyu detɔɔsɔn 'wlu 'e Kea 'ʊn o, -bo ε 'wlu 'e 'ma -ce'' 'kpa 'ʊn o, ɔmɔ -je ε juo-.

18 Nyɔ -ɔɔ -tmɔa ɔɔ' 'blei 'a -ti' -mɔɔ' -pɔn ɔɔ' -ce'' 'ε 'nyɔn 'wlu a i. 'Kaa nyɔ -ɔɔ -pɔan ɔɔ' dɔboi 'a 'nyɔn 'wlu a i ε, -mɔ ɔ' 'tmɔε tɔ' -ti. 'Kɔɔa' dε-saan' ka se 'de -mɔ 'ʊn nɛ-

19 Moist se aopu Kea 'a ke "nyɔ ? 'Kaa aɔa' due' koun -gbai' ka 'a 'je ke' -nε wɔn. Dεε-ti aɔa -pɔn 'ma 'dɔbaa' i ε- ?

20 'Su ʊb -wee' 'na : -Suusaɔn -nɛ 'de -ɔn 'ʊn, nyɔ -ɔɔ -pɔn -ma 'dɔba -kɔ i ε- ?

21 'De Sesi 'na : De 'ε kpe due' 'ɔn nɔa, εmε -maa' aɔ -wee' "klein tai'.

22 Moist mɔ -bla' 'klen mu-ti 'a ke' -ɔ -nyɔ' aopu. 'De ε se 'e Moist mɔ 'ʊn 'wlu, ε 'wluε 'e aɔ "bo -wi" 'ʊn sese. -Wεε aɔa kpa nyu 'klen 'bo -kwlewu "kpei.

23 -Bo nyu 'klen kpa 'bo -kwlewu "kpei -mε 'ε -saa Moist 'a ke' 'ee ? -Mε dεε-ti -bo mɔ 'pɔu- nyɔ 'bo -kwlewu "kpei -weε aɔa 'kpa 'cɛn ε- ?

24 Ka aɔa' 'jriε- ε 'jea dε, aɔ 'bo εε' 'pee 'je -ti kan', 'kaa aɔ -srɛi' 'de aɔa' nyu 'a 'pee 'jesɔn 'ʊn.

*Sesi -nɛ Nyu 'pɔvi -ɔ -jea ji ε*

25 Nyu -nɔa 'o Selisalem ʊsa' jru' 'na : "Ju ʊsa -pɔan i ʊb 'jea 'dɔba, ɔ ko -taa ?

26 Aɔ -gbɔn 'e, ɔɔ wlu' 'bo nyu -wee' "juɔi -o, 'kaa nyu -je ɔ dε -pee 'tmɔ, ɔ se nɛ-. -Aee' ka ɔ nɔa Nyu'pɔvi ε, -aa klae"-wi" 'je ε tɔ' 'ʊn -wε- -cɛɛn'- ?

27 'De -mε 'kamɔ Nyu 'pɔvi -ɔɔ mua jia' a, -ta ɔɔ mua 'wlu a' -a se 'o juoi, 'kaa -jɔ -mɔ ε, -ta ɔ 'wlu a -a -juo 'o 'e.

28 -Ta εε nɔa kan' -mε Sesi nɛε nyu Kea 'a wlu tɔɔa' de Kea -gbu 'di. 'Su ɔ kpa wlu 'jei ɔ 'naa : Aɔ 'na aɔ juo 'ʊn 'ε, -weε -ta 'ɔn 'wlu a aɔ juo 'o -mɔ ? 'De -mε 'kamɔ 'ɔn se ji 'de 'ma -ce'' 'ε 'nyɔn 'ʊn, 'kaa "ju -jɔ -dɔba' 'ʊn ɔɔ' 'nyɔn 'ʊn mε 'ɔn jii-. ɔmɔ -nɛ tɔ' -ti 'a -ce'' 'kpa, 'kaa aɔ se -mɔ juuo-.

29 'Mɔ juuɔ', dε-nɔε' 'bo ɔ -pɔn' mɔ 'ɔn 'wlu, 'de ɔmɔ -dɔbɔ' 'ʊn.

30 'Su ʊsa -pɔn ʊb 'je ɔ inyna, 'kaa nyɔ jɔ' se ɔ sɔn -pɔn' -te', dε-nɔε' ɔɔ' -nε nɔ' se 'o nyɔn ke.

31 'De -mε 'kamɔ nyu -tuu"-tuu nɛ 'e nyu "klu ʊb 'je ɔɔ' -ti' tɔ' 'ʊn -weε ʊsa wlu ka, ʊb 'na : -Sɔnti Klisi -mɔ ɔ mua jia' 'ee, ɔɔ mɔε jrii' -tuu"-tuu nɔa' ɔ 'je "ju -jɔ mɔ -sii -taa ?

*Sesi 'tmɔε ɔɔ' mε -ti*

32 De nyu a "wuan 'ʊn 'de Sesi 'a -ti' 'ʊn 'de nyu "klu ε, εmε Fariseen-wi" 'wɔn, 'su 'sraa -saɔn 'a klae"-wi" ke Fariseen-wi" dɔbɔε nyu -weε ʊb 'je ɔ inyna-.

33 'Su Sesi 'na : 'In ke aɔ nɛ -ta 'mε dε-saan' ke, -weε 'ɔn 'je 'e "ju -dɔba' 'ʊn o de mu.

34 Aɔa mɔε 'mi i -pɔan', 'kaa aɔ se 'ʊn 'jei, dε-nɔε' -ta 'ma mua aɔ se 'bo 'a mua' 'bεε-.

35 'Su Suifu-wi" 'a -tee' ba i due 'due ʊb 'na : -Ta ɔ 'e paa -weε -a se ɔ 'jei ε- ? -Aee' ɔ 'je 'e Suifu-wi" -gbaa' Kleki-blu a "kpei kɔn mu -weε ɔ 'je Gleki-wi" dε tɔɔ- ?

36 Wlu ɔ 'tmɔa -nε, -mε 'de 'dεε -gblein' ε- ? De -nɛ aɔa mɔε 'mi i -pɔan', 'kaa aɔ se 'ʊn 'jei, dε-nɔε' -ta 'ma mua nɔa' aɔ se 'bo 'a jia' 'bεεi ε-.

*Kmɔn ni 'a -gbuu*

37 'Bo -kɔ'ɔ de 'bɔɔwɔ -kɔan -ti' "kpei ε, Sesi nyna i 'bo nyu -kwea -weε ɔ kpa wlu "jei, 'de ɔ 'na : -Bo "ni 'natɔn a sea nyɔ nɔ ε, -mε ɔ ji 'nɔ 'ʊn o -weε ɔ 'je 'na.

38 Nyɔ -jea 'ma -ti' tɔ' 'ʊn ε, 'kmɔ nɛ ni 'a "jru mɔ -εε mu 'de ɔ 'ʊn wlu a' -weε -ε -je -gbuu -si'. 'Kamɔ ε 'crɛε 'de Kea 'a 'sbe' 'di.

39 Kea 'a -Suu nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ʊn a mua 'jea' a, εmε -εε -ti' ɔɔ' 'tmɔa 'o 'mɔa- εε' nɔ' tu 'di -mε nyu se Kea 'a -Suu 'ble ke, dε-nɔε' -mε Sesi se 'e Kea 'a kεεma'de 'ʊn mu ke.

*Nyu -seea' 'ʊn 'ε 'de Sesi 'a -ti' 'ʊn*

40 Nyu jɔ' -nɔa 'ε nyu "klu 'wɔan ɔɔ' wlu -nɛ 'su, ʊb 'na : "Ju -nɔ, ɔ nɛε Kea 'a wlu 'kwajaaɔ -o -cɛɛn'-.

41 Jɔ' 'na : ɔ nɛε Nyu'pɔvi -o. 'Kaa deejɔ' 'na : Aɔ mɔ ɔ naa tɔ' i 'ee, 'de Galileblɔa "kpei mɔ Nyu'pɔvi 'je 'wlu ʊ ?

42 Wlu -ε -crɛu' 'de Kea 'a 'sbe' 'di ε se ka 'da 'dee- ? ε se 'na 'de Dafidi' 'a "ji 'di 'bo Betelem Dafidi -o -kwlo 'bomɔ Klisi' 'je 'wlu- ?

43 'Su 'de Sesi 'a -ti' 'ʊn ε, ʊsa' 'su -seea' 'ʊn 'ε.

44 Nyu jɔ' -nɔa 'de ʊpɔ "klu -nɔεi" ʊb 'e Sesi inyna, 'kaa nyu jɔ' se ɔ sɔn -pɔn' -te'.

*Suifu 'a klae"-wi" kue "jru*

45 ε nɔa kan' 'su nyu Fariseen ke 'sraa -saɔn dɔba -nɔ mɔε 'e ʊpɔ o de, -weε -wi" -mɔ 'na : Dεε-ti aɔ se ɔ ja a- ?

46 'Su dboun -nɔ 'na : Ka "ju -nɔ ɔ wlu a -a se nyɔ jɔ' 'je, ɔ se kan' wlu due'.

47 'Bomɔ Fariseen-wi" wluu ka, ʊb 'na : -ε, aɔ mɔ "tai- aɔa' -cɛi" -wε-, "ju -nɔ je aɔ 'srɛ ipoo -kee ?

48 'De -aa klae" ke Fariseen-wi" "klu ε, nyɔ due' koun -gbai' se ɔɔ' -ti' tɔ' 'ʊn 'je.

49 Nyu -ʊb sea Moist 'a ke' juo, ʊb nɛε 'dɔn nyu -o !

50 'Bomɔ ʊsa' due', Nikodemɔ -ɔ mua 'e Sesi o "mɔv" wluu, ɔ 'na :

51 -Bo -a se nyiɔ 'kɔ wlu 'wɔn, 'de dε ɔ nɔa -bo -a se ε juo 'e -a -bεε' -a -je ɔ 'pee kpɔuɔn- ?



52 'Su ʊʊ 'na : -Mɔ 'ee, -ʉn -nʉe Galile i -o -kee ? -Mɛ -ʉn -gbʊn 'e 'sbi 'di kea' ka Kea 'a wlu 'kwajaai due' kɔʊn -gbai' ka sea 'e Galileblba "kpei 'wlu due' -ma muɛ kan' 'jei' !

53 ʉʊ -kɔa' kan' 'daa' 'su ʊʊ muɛ -gbein" woi due due'.

8

*Jei" 'jenynɔkpao' due' 'a -t'*

1 'Su Sesi muɛ 'e olifi-cru "kpei.  
2 -Sɔn' ɔ -nɛɛ -sʉan' -klae" pɛɛn 'su, Sesi -cruuɛn 'de Kea -gbu klaa" 'di ke'wle -wee nyu -wee" 'klein a mu 'de ɔ o. 'Su ɔ -tee i, -weɛ ɔɔ tɔɔ ʊpu dɛ.

3 'Su 'nynɔkpao' due' ʊʊ kpʊʊn a jei" 'kpei ɛ, ʊmʊ ke' wɔ-saʊn o, Fariseen-wi" 'ble too' -too too" 'su ʊʊ ja 'o nyu -wee" 'juɔi.

4 'De ʊʊ wlu 'e Sesi -pee, ʊʊ 'na : Nyu detɔɔi, 'nynɔkpao' -nu, nyu kpʊʊn jei" 'kpei.

5 Moisi 'a ke' 'na ʊʊa' 'nynɔkpa'e' tu ɛ, nyu tbaa ʊpu "soi i 'su ʊʊ 'e 'mɛ. 'De -mɔ 'ee, ka -ma -da a - ?

6 ʉʊa 'tmʊ ɛɛ' wlu tu 'mɛ -wee ʊʊ 'je ɔ wlu 'a "kle bʊ 'dei -te' 'de ʊʊ 'je ɔ -t' "kpei bla. 'Kaa Sesi -criɛ" 'jri i -wee ɔɔ nu -ciɛ, ɔɔ 'cru 'o 'blʊ.

7 Ka ʊpu a -tee' ɔ i sɔu" sɔu", 'kamɔ ʊʊa -tee' ɔ i. 'Su Sesi kpa "jru "jei, ɔ 'na : Nyu -nʉa 'de aopu "klu -wee -ɔ sea dɛsaʊn nu due' ɛ, -mɛ -mɔ -saa 'i ɔ 'e "sou po.

8 'Su ɔ -criɛ" 'jrii ke'wle -wee ɔɔ 'cru 'o 'blʊ.

9 -Ta ʊʊ wɔan wlu -nʉa 'mba- 'su ʊʊa' pɛe a -cɛ' ʊpu "bli. 'Su dɛ -tba' 'e ʊʊa' klae" o -wee -ɛ -juʉa ʊʊa' mu" ʊʊ -wee' a mu' due 'due, 'su Sesi ke 'nynɔkpao' -nyna i 'bo ɔ 'juɔi nu 'a 'su sie 'o.

10 'Su Sesi kpa "jri "jei -wee ɔ wlu 'de ʊ -pee, ɔ 'na : 'Nynɔkpao', -ta nyu -ʊʊa -nʉa' aʊn -t' "kpei -wee' mu ɛ- ? Nyu jro' se aʊn 'pee kpʊʊn- ?

11 ʉ 'na : ʉn Tu"bo, nyu jro' se 'bn 'pee kpʊʊn -o. 'Su Sesi 'na : 'Mɔ se aʊn 'pee kpʊʊn i -ke. A mu, 'kaa a 'bo dɛsaʊn nʉe 'bode.

*Fariseen-wi" a -saa Sesi 'a wlu -gbee' wɔ*

12 Sesi wluɛ ʊʊ -pee ke'wle, ɔ 'na : 'Mɔ -nʉ 'kmʊ 'a -sɔn'. Nyu -bla' 'bo 'bn 'de ɛ, -mɛ ɔ se 'e kwie 'di naai 'bode, 'kaa ɔ nʉe 'e -sɔn' -ɛɛ -nyʉa" nyu 'kmʊnta' 'bn.

13 'Bo -mɛ "kpei 'su Fariseen-wi" wlu' 'de ɔ -pee, ʊʊ 'na : -Tʉ' -ma -tmʊa i se to' -tʉ nʉ, dɛ-nʉɛ' -ma pɔɛ -ma -cɛ" 'kpa -t' o.

14 'Bomɔ Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -cɛ" -t' o po mɔ 'de ɛ, dɛ 'ma 'tmʊa ɛ nʉe to' -o, dɛ-nʉɛ' -ta 'ʉn 'wluɛ 'ʉn juo 'o 'ɛ, -ta 'ma mua 'ʉn juo 'o 'ɛ, 'kaa aopu- mɔ se -ta 'ʉn 'wluɛ ke, -ta 'ma mua juo-.

15 'De nyiɔtɔ' 'bn mɔ aoa 'jee nyu 'a 'pee, 'kaa 'maa 'je nyu "o nyu ɔ 'pee.

16 'De -bo 'ma sea nyu 'a 'pee 'je mɔ 'de ɛ, 'ma nyu 'a 'pee 'jeson nʉe tɔ', dɛ-nʉɛ' 'ʉn se due' nʉ, 'ʉn "Bo -dboa' 'bn ke 'ma -a -na'.

17 ɛ 'cruɛ mɔ 'de aoa' ke' 'di, ɛ 'na : -Bo nyu 'sɔɔn 'je dɛ 'ɛ -ta, -wee ʊʊ 'tmʊ dɛ due' ɛ, -mɛ dɛ ʊʊ 'tmʊa ɛ nʉe to' -o.

18 'Ma pɔɛ 'ma -cɛ" 'kpa -t' o -wee 'ʉn "Bo -dboa' 'bn -mɔ ɔ po 'bn -t' o -ke.

19 'Su ʊʊ -tee' ɔ i, ʊʊ 'na : -Ta -ʉn "Bo mɔ nʉ ɛ- ? 'Su Sesi 'na : Ao se 'mɔ juo-, ao se 'bn "Bo juo-. -Bo ao juo 'bn 'de ɛ, -mɛ ao 'bɛɛ- ao 'je 'bn "Bo juo -ke 'de-.

20 -Ta Sesi a 'tmʊa wlu -nʉa 'mba- -mɛ ɔ nʉe nyu dɛ tɔɔa' 'de Kea -gbu klaa" 'di, -ta 'wei 'dipode nʉa fɔ o ɛ. Nyu jro' se ɔ sʊn -pʊn" -te', dɛ-nʉɛ' ɔɔ' kpʊʊn nɔ" se 'o nyni ke.

*Sesi 'tmʊe ɔɔ' 'me -t'*

21 Sesi wlu' ke'wle, ɔ 'na : 'Ma muɛ mua' -wee ao 'je 'mi i -pɔn, 'kaa aoa muɛ 'mɛa' 'de aoa' dɛsaʊn 'di, dɛ-nʉɛ' -ta 'ma mua ao se 'o 'a jia' 'bɛɛ- i.

22 'Bo ɛɛ' wlu tu "kpei 'su Suifu-wi" 'na : ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" 'dba -ae, -aee' dɛɛ-tʉ ɔ 'na -ta 'ma mua ao se 'o 'a jia' 'bɛɛi ɛ- ?

23 'Su Sesi 'na : Aomɔ 'wluɛ 'nɔ 'blʊa- "kpei, 'kaa mɔ 'wluɛ 'e jaʊn 'di, ao nʉe 'kmʊ -nɛ 'ɛ nyu -o, 'kaa mɔ se 'kmʊ -nɛ 'ɛ nyu nʉ-.

24 ɛmɛ -tʉ 'ʉn 'na : Aoa muɛ 'mɛa' 'de aoa' dʉsaʊn 'di. De 'ʉn nʉa 'bn -bo ao se ɛ to' 'bn 'je ɛ, aoa muɛ 'mɛa' 'de aoa' dʉsaʊn 'di.

25 'Su ʊʊ -tee' ɔ i, ʊʊ 'na : Nyu -ʉn -nʉ mɔ 'de ɛ- ? Sesi 'na : Dɛ 'ʉn 'tmʊa ao -pee sese ɛmɛ 'ʉn nʉ 'bn.

26 'ʉn 'bleɛ di -tuu"-tuu 'ʉn 'je 'tmʊ 'de 'ʉn 'je -t' -pʊn" tba 'de aopu- 'bn 'de-, 'kaa "ju -dboa' 'bn a 'tmʊe to' -tʉ. Di 'ʉn 'wɔan 'de ɔ 'wɔn ɛ, ʉa' 'su 'ma 'tmʊ 'de 'blʊa 'dinyu -pee.

27 'Kaa ka ɔɔ 'tmʊa "Bo 'a -t' 'de ʊʊ -pee ɛ, ʊʊ si 'mii 'wɔn.

28 'Su Sesi 'na : -Sɔntʉ aoa mua nyiɔ ɔ "Ju tu -kwli" kɔa' a -wee ʊʊ 'je ɔ i nyna a, 'bomɔ dɛ 'ʉn nʉa 'bn ao 'je ɛ juo-. 'Maa -sa 'o 'ma -cɛ" -kwli" 'maa nu dɛ. Dɛ 'ʉn "Bo tɔɔa 'bn ɛmɛ 'ma nu.

29 'Ju -dboa' 'bn ke 'ma -a -na', ɔ se 'ma 'su "i "tai-, dɛ-nʉɛ' ɔɔ' -kwliɔtʉ mi 'ma nu jeejee.

30 -Ta Sesi a wluɛ kan', 'su nyu -tuu"-tuu -a -je ɔɔ' -t' to' 'bn.

*-Cɛ" -peeteʊn ke kwɔnpʊ- ke*

31 'Su Sesi wlu' 'de Suifu-wi" -jea ɔɔ' -t' to' 'bn -pee, ɔ 'na : Wlu 'ma tɔɔa aopu- -bo ao kpʊʊn ɛ i -sisi' ɛ, -mɛ ao nʉe 'ma klai" nynuu -cɔɔn' -o.

32 -Mɛ aoa muɛ to' -tʉ jua', -wee to' -tʉ 'je ao seie.

33 'Sv sv 'na : -A -mo -nre Ablaam 'a 'hynnu- -o, -a se nyo jro' o koon ni due', deε -ti -in -na aoa muε aoa' -ce" -pee -tea' a - ?

34 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmvε aopv- to' -ti, nyo "o nyo -oo nva desaun ε, -me o nre desaun 'a koon -o.

35 'De koon -mo ε, -gbu" -ε 'di oo nva nyo "juoi ε, o se 'o "ikon-, 'kaa "ju mo -kon 'o "i, o nre o "bo 'a "ju jeejee.

36 'De -bo Kea 'a "Ju -mo seie aopv- ε, -me ao -tee aoa' -ce" -pee -ceen'- -cen -ceen'-.

37 Ka ao 'wlvα 'e Ablaam 'a "ji 'di ε, 'in juoε', 'kaa aoa -pon 'ma 'dbaa' i, de-nvε' 'ma wlu 'a pa 'de aopv 'vn.

38 De 'in 'jea 'de 'vn "Bo o ε, emε 'ma 'tmv, 'kaa aomε ε, de ao "bo -tua" ao wvn ε, emε aoa nv.

39 'Sv sv 'na : -A "bo -ni Ablaam. 'Bomε Sesi 'na : -Bo ao ni Ablaam 'a "nynnu 'de ε, -me ao 'beεε' ao 'je oo' kpln nv 'de-.

40 'Kaa kaan ka 'mo -oo -tmvva aopv to' -ti 'in 'woan 'de Kea 'wvn ε, aoa -pon 'ma 'dbaa' -ko i. Ablaam -mo se -me nv o.

41 Aoa nve ao "bo 'a kpln. 'Sv sv 'na : -A se -poe' nynnu ni-, Kea due' koun -gbai' me -ni -a "Bo.

42 'De Sesi 'na : -Bo Kea ni ao "Bo 'de ε, -me ao 'beεε' ao 'je 'ma -ti' kma-, de-nvε' 'de Kea o 'demε 'in 'wlv -weε 'in ji 'no 'blva- "kpei. 'In se ji 'de 'ma -ce" 'kpa 'a 'nyni 'vn, 'kaa emε -dvo' 'vn.

43 Deε -ti aoa' 'wvn 'ma wlv 'mii ε ? Emε -ni ao se ε 'beε- ao 'je 'ma wlv doin" o po see.

44 Ao "bo -ni -sion', emε -ti ao nrei" ao 'je ao "bo 'a -kwlvbt nv. -Sion' nre "ku 'dbai -o sese. Oo' nv toi" -ti 'no 'kmu, de-nvε' to' -ti se 'de o 'vn ni-. -Bo 'se sa st 'tmv ε, -me oo -sa' 'bo oo' -ce" -kwlv" oo jea 'tmv, ka o jua ε 'mii see ε, de-nvε' o nre st 'tmv i, omo -ni st 'bo.

45 'Kaa 'mo ε, 'ma 'tmvε to' -ti, emε -ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'vn.

46 Nyo wε- -je 'ma desaun -cie "kpei -te' kaan- 'de ao "klu ε- ? 'De -bo 'ma sea to' -ti 'tmv 'ee, -me deε-ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'vn ε- ?

47 Nyo -wlvα 'e Kea 'vn -mo o poε Kea 'a wlv doin" o, 'kaa aomε se 'e Kea 'vn 'wlv, emε -ti aoa' po εε' wlv doin" o.

*Sesi ke Ablaam ke*

48 'Sv Suifu-wi" wlv o -pee, sv 'na : -A -sa to' -aa -jea -vn Samadikoin 'daa-, -sion' o -suu -ni 'de -in 'vn -ceen'- !

49 'Sv Sesi wlv' ka, o 'na : -Sion' o -suu se 'de 'vn ni-, 'kaa 'ma 'beε- 'vn 'Bo 'a 'nyni "i, 'de aopv mo o -fleεn' 'vn ε.

50 'In se 'ma -ce" 'e 'nyni 'wlvα i-pon, "ju due' -ni 'o -oo -pon 'ma 'nyni 'wlvα' i, omo -ni 'pee 'jei.

51 'Ma 'tmvε to' -ti 'a to' -ti, nyo -oo -jea 'ma wlv won ε, o se 'mei 'no 'kmu.

52 'Sv Suifu-wi" 'na : 'Aa ! "Bo, ka -sion' 'o -suu niα 'de -in 'vn ε, -a -je kan' -we-la, Ablaam ke Kea 'a wlv 'kwajaun -wee' mεε, -weε -mo -naa' nyo -jea 'ma wlv won ε, -mo se 'mei "pi.

53 Ablaam -niα -a "bo -mo 'mεε, -maa naa to' i -in -be"i -in je o -sii ? 'De Kea 'a wlv'kwajaun-wi" -mv -wee' mεε -ke, de -ma -daa' -ma -ce" ε- ?

54 'Sv Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -cei' 'beε' 'de ε, -me 'ma 'nyni se dewon ni-, 'kaa 'in "Bo aoa 'daa- aoa' Kea a, emε -εε -beε' 'mi "i.

55 'Kaa ao se ε juo-, 'mo juue' mε. -Bo 'in 'na 'in se ε juo ε, -me ka ao niα st 'tmvvn, 'kamε 'ma mu niα'. 'Kaa 'in juue' -weε 'ma 'je εε' wlv won.

56 Ablaam -jo -niα aopv "bo ε, 'ma jia' 'bleε -moo' 'mva-, -sonti o 'jee ε "jrie-, o 'di nmε wvn.

57 'Sv Suifu-wi" 'na : -Mo -sea' -sni 'a kwla -mm' 'ble ke ε, -mo -jee' Ablaam "jrie- !

58 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmv aopv to' -ti 'a to' -ti -ta Ablaam 'a 'wlvva, -me 'in ni sese.

59 O 'tmvα wlv -ne 'sv sv 'tviε "sei kwa -weε sv 'je o ithaa-. 'Sv o "maa svsv "jrii wvoo-, -weε o 'wlv 'e Kea -gbu klaa' 'di.

**9**

*Sesi 'pvvε "doi due'*

1 -Ta Sesi a -sia' 'sv ε, o 'jee "ju due' -o 'wlvv- "jri 'a waa' 'vn.

2 'Sv Sesi 'a klai" nynnu -tee' o i, sv 'na : Nyo detooi, -o nv desaun -weε "ju -no' o 'jei ε- ? Oo' -ce" 'kpa -aee' -in' o "bo ke de kee- ?

3 'Sv Sesi -se "kpei o 'na : ε se omo o, nyo -wlv o -nv' desaun ko-, 'kaa ε ni kan' me -weε Kea 'a nvv di 'je "jri "kpaε po 'de o 'vn.

4 -Ta -son' niα 'e ke ε, 'in 'je "ju -o dboa 'vn 'a dbo nv -o, de-nvε' kwie -ε 'vn nyo sea 'beε- o 'jea dbo jre' nvv ε, εε kpon'.

5 -Ta 'in niα 'no 'blva- "kpei ke ε, 'in nre 'kmu 'a -son' -o.

6 Sesi -koa' de -ne 'ε 'tmvα' 'sv, o poε tvn 'o 'blvα -weε o crii εε' 'poo -ciei', 'de o ceen "doi -no' poo "jri,

7 -weε o wlv o -pee, o 'na : -In mu 'e "nio 'bo Siloe wvn -weε -in -je "jri i 'sran. (Siloe -ne, ε 'de me -ni -tadboi.) "Doi mu 'e 'me kan' -ceen'-, -weε o 'sran "jri i. -Ta oo jia de -me oo 'jee i 'pepe.

8 'Sv nyo -sv -ke o "kuvan i ke nyo -sv -juo -ta oo -srcoa nyo o tein" -ke, sv 'na : "Ju -oo -tea i -weε -oo -srca' nyo o 'de ε, o ko -taa ?

9 Nyu jrv 'na : Om̄o -o. Jrv 'na : "In- o ko-, 'kaa o' -koo' i -o. 'Su om̄o 'o -ce" 'kpa 'na : 'M̄o -o.

10 'Su u' -tee' o i, u' 'na : Ka -ma "jri nu 'baisun e- ?

11 O -e "kpei o 'na : "Ju nyu a 'daa- Sesi e, om̄o -cen' 'un 'kko' "jri -wee -o -na -in mu "jrii 'sran 'de Siloe won. 'Dem̄o 'in mu kan' -ceen'- -wee 'in 'sran "jrii 'su 'ma "jri 'bai-.

12 -Wee u' -tee' o i, u' 'na : -Taka o' "ju tu nu e- ? 'Su o 'na : 'In se 'o juo-.

*"Doi -oo 'jri 'baia' om̄o Fariseen-wi" a -tee' i*

13 'Su u' kpa "doi -oo "jri o 'baia' -no 'e Fariseen-wi" "juoi.

14 'De 'w̄i -e 'di Sesi nua 'kko' -wee 'baia' "ju -no 'o "jri 'm̄ua -e n̄e -kwlew̄i -o.

15 'Su Fariseen-wi" a -tee' o i ke'w̄le, 'de de -n̄uba o "jrii -wee ka o nua i 'jesun 'a -po' bla. 'Bom̄o o p̄oo u'pu "kuan, o 'na : O cen 'un 'kko' "jri -wee 'in 'sran "jri i 'de 'ma 'je i 'pepe.

16 Fariseen jrv 'na : "Ju -nua de -n̄e e, o se 'e Kea 'un 'w̄lu, de-n̄ue' o' 'je -kwlew̄i 'a ke' won. 'Kaa deejrv' 'na : Desavn n̄vi 'bee' o 'je jrii' -n̄ta kan' nu' ? 'Su u' -seea' 'un 'e 'bo u'ba' 'su 'n̄yn̄.

17 'Su Fariseen-wi" -tee' "doi -no i ke'w̄le, u' 'na : "Ju -baia' -ma "jri 'ee, ka -ma naa to' i 'de o' -t' 'un e- ? 'Su o 'na : O n̄e Kea 'a w̄lu 'kwajaai due' -o.

18 Ka "ju -no 'w̄lba 'su o' 'jea i e, -wee o' 'jea i kaan ka a Suifu-wi" se e "in̄ u' 'je e to' 'un 'je. U' n̄ue' mamau 'su u' je o "bo -wi" 'da.

19 -Wee u' -tee' u'pu i, u' 'na : "Ju -no ao 'na aoa' "ju -o -w̄lba' "jri 'a waa 'un -oo ? 'De ke nu kaan ka -wee o' 'je i e- ?

20 'Su o "bo -wi" 'na : In -aa "ju -o, o 'w̄lba' "jri 'a waa 'un -ceen'-.

21 'Kaa ka -jo e nua -wee o' 'jea i ke, 'de nyu -baia' o' "jri e -a se -m̄i juo-. Ao -tee' o' -ce" 'kpa i, ka "junm̄ou a 'bea -wee o' 'tm̄ba o' -ce" 'e "kpei -ti e, 'kam̄o o 'bea 'o.

22 Dee-ti -wee o "bo -wi" w̄lba de -n̄e 'un e, em̄e -n̄i faun -a nu u'pu, de-n̄ue' Suifu-wi" 'bee- w̄lu 'un 'e sese, u' 'na nyu "o nyu -oo mua Sesi Nyu 'p̄vi Klist 'daa' a, u'ba muo 'de u'ba' Kea -gbu klaa' 'di -saa'.

23 Em̄e -ti -wee o "bo -wi" 'na : O -kw̄e-e "junm̄ou 'me, u' -tee' o' -ce" 'kpa i.

24 'Su Fariseen-wi" 'da "ju -oo "jri 'baia' -no 'me ke'w̄le, -me o' 'daa kpe' 'soon -n̄i -nao -wee u' 'na : -In -tm̄u to' -ti 'bo Kea "juoi. -Apu m̄o juu'e, "ju -no n̄e desavn n̄vi -o.

25 'Su o 'na : -Bo o n̄i desavn n̄vi e, 'm̄o se -me juo-. De due' koun -gbai' me 'm̄o juo o, 'm̄o -doa' 'de e, 'ma 'jee i kaan ka.

26 -Wee u' -tee' o i ka u' 'na : De o nu -un "jri i e- ? Ka o nu -ma "jri 'a 'baisun e- ?

27 'Su o 'na : 'In 'tm̄ue -we- 'de ao -pee 'de- -wee ao 'na ao se e doin' -tu' i, dee-ti aoa -tee' e 'mi i ke'w̄le e- ? -Aee' ao n̄e 'i ao 'je o' 'klai' n̄ynuu n̄i- ?

28 Wlu -n̄e seo 'w̄oin -kwe' 'su u' -tee' o' -cree" 'a -p̄un' u' 'na : -M̄o -n̄i "ju -no 'o klai "ju, -apu m̄o n̄e Moist 'a klai" n̄ynuu -o.

29 -A -je kan' 'me, Kea wlu' 'de Moist -pee, 'kaa -ta "ju -no -m̄o 'w̄lba -a se 'o juo- m̄o "p̄i.

30 'Su "ju -no 'na : -Je -maa" a nyu tai' -me -nao, em̄e -n̄i ao 'na -ta o 'w̄lba ao se 'o juo-, 'de -me' kam̄o o 'bai- 'ma "jri.

31 'Su o 'na : -A -je kan' 'me Kea 'a k̄p̄un desavnun 'a baewlu-, 'kaa nyu -oo -je e won -wee -oo nua ee' -kw̄lbt̄i e, om̄o -oo baewlu ee k̄p̄un.

32 Nyu -w̄lba -o sea i 'je due', nyu se o' "jri 'bai ke -a se -me 'w̄oin kpe due'.

33 -Bo "ju -no se 'e Kea 'un 'w̄lu 'de e, o se e 'bee- o 'e jrii' jre' nu.

34 'Su u' 'na : -A -je kan' -M̄o -oo nyiojo -wee' 'w̄lba 'de desavn 'di e, -m̄o -oo to' -apu m̄o de ! 'Su u' nu o i.

*Pee 'a "jri 'a wa -ti*

35 Ka u' nu o i Sesi 'w̄oin. O ke o 'jeea 'de o w̄lu o -pee o 'na : -In -je nyio 'o "Ju 'a -ti' to' 'un 'ee ?

36 'Su o 'na : Nyu detooi, nyu -o we- ? -In -too o 'un, -wee 'un 'e o' -ti' to' 'un 'je.

37 'Bom̄o Sesi w̄luu o -pee ka, o 'na : O' "ju tu -in -jee o "jri'e- we-, om̄o -o -ke -ma w̄lua 'o -ta.

38 'Su o 'na : 'In 'je e to' 'un 'e, 'ma 'blei ! -Wee o "si- 'koi- i 'bo Sesi "juoi.

39 'Bom̄o Sesi 'na : 'In j̄ie 'pee 'je -ti 'de 'blba- -n̄e "kpei, -wee nyu -u'ba' 'jea i u' 'je i 'je, 'de nyu -u'ba -jea i u' 'je "do.

40 Fariseen jrv' -n̄ta 'omu 'w̄oin w̄lu -n̄i 'su e, u' -tee' o i, u' 'na : -Apu m̄o n̄e "doun -o -kee ?

41 Sesi 'na : -Bo e n̄i aoa' "jri 'a 'su m̄i -wa 'de e, -me ao se 'e desavn 'di n̄i. 'Kaa aoa 'daa- aoa' -ce" i 'jeun, em̄e -ti aoa' desavn a mu ao "kpei n̄a' jeeje.

**10**

*'Blaejei -c̄oon'-*

1 Sesi p̄ooe -ti' "i o 'na : 'Ma 'tm̄u aopp' to' -ti, nyu -sea' 'o 'blae 'a -klee 'a pawon' 'i ceen-, -wee -o -j̄iia -klee "jru -tajro o, -me -m̄o 'o jei tu n̄e "jrii -o, o n̄e "ku 'dbai.

2 'Kaa nyu -jo -ceean' 'bo -klee w̄on 'i -wee -o pa 'e 'blae o e, om̄o -n̄i 'blae 'a jei.

3 Om̄o 'blae ifuoi a kain' 'w̄oin -wee -oo pa 'e o' 'blae o. 'De o' 'da o' -n̄i 'a 'n̄yn̄

due 'due -wee ia bla 'o 'de, de-nue' i juo  
oo' wlu 'me -wee oo kpi 'e "kpa'e'.

4 -Bo o po i -wee' "klein "kpa'e' e, -wee  
oo na 'bo i "juoi 'de oo' 'blae ni 'bo o 'de,  
de-nue' i juo oo' wlu 'me.

5 Ia' bla 'o nyo 'sru 'de, -bo ia se o 'je -me  
ia teen o kin ia 'kpa 'kwla, de-nue' i se nyo  
'sru 'a wlu juo-.

6 Sesi poo -ti' -na 'mva- "i 'me 'de uu -pee,  
'kaa de o 'tmva, nyo -na 'o uu se 'e 'dei  
'won.

*Sesi -ni -gbein' -je*

7 Eme -ti Sesi wluu ke'wle, o 'na : To' -ti 'a  
to' -ti 'ma 'tmu aopu, 'mo -ni 'blae 'a -klee  
'a -gbein' -je.

8 Nyo "klein 'mo sea ji ke -wee -uu jia  
tein' e, uu nte 'jriun ke 'ku 'dbaun -o. 'Kaa  
'blae se uupu 'a wlu doin' o po.

9 'Mo -ni -gbein' -je, nyo -o -ceean 'o 'mo  
'i e, oo mu'e 'puva'. O 'bee- o 'je "kpa'e' "si  
'de o 'je de ji 'de 'fleun, oo mu'e diide 'jea' o  
'je di.

10 'Jrii -mo o jii 'jriia' ke "ku 'dbaa' ke di  
dooa 'a 'su 'a jia', 'kaa 'mo ji' -wee 'blae 'je  
'kmunta' 'je 'de 'kmunta' 'je i siie-.

*Sesi -ni 'blae 'a jei*

11 'Mo -ni 'blaejei -coun'-. 'Blaejei -coun'-  
-mo, o to 'e oo' 'kmu 'me 'de oo' 'blae 'a -ti'  
'un.

12 Nyo -oo -tea' 'blae 'dei -wee nyo 'jea  
-kei" -sa' a, -mo se 'blae 'a jei -coun' ni-.  
'Blae se -mo 'o de ni-, eme -ti -bo -ci' a sea  
'blae kpuan' ji, -bo o 'je e i 'su e, -tbu ! 'Su  
o 'kpa 'kwla, -wee -ci' a kpun i 'de ee -gbu'  
ja.

13 O 'kpa 'kwla, de-nue' oo nve 'wei 'a 'su  
'a dbo, oo -tu" 'blae 'a -coun.

14 'Mo ni 'blaejei -coun'- -o, 'un juo 'ma  
'blae 'me -wee 'ma 'blae juo 'un.

15 Ka 'un "Bo jua 'un 'kam o 'un juo 'un "Bo,  
-wee 'un to 'e 'ma 'kmu 'de 'ma 'blae 'a -ti'  
'un.

16 'Blae jru' 'un 'ble -i se 'no 'blae-gbun 'di  
pa ke, 'un 'je -mu 'no paa -o -ke, i -wee' a  
mu'e 'ma wlu doin' o poa', -wee i 'je 'blae 'a  
-gbun due' ni- 'de ia' jei 'je due' koun -gbai  
ni-.

17 'In "Bo kma 'ma -ti', de-nue' 'un to 'e 'ma  
'kmu 'me, -wee 'un 'je e 'un "duo- ke'wle.

18 Nyo jro' se e 'bee- o 'je 'un 'ma 'kmu  
'kwa -sa. 'Ma -ce' 'kpa -toe' e mu 'de 'ma  
-ce' 'e -kwibuti 'un. 'In 'beee' 'un 'je e 'e to-  
'un 'beee' 'un 'je e 'e -ci', de -ee wlu 'un "Bo  
-tua" 'un, -wee 'un 'jea nu, eme -nao.

19 Suifu-wi" 'bco- de ke'wle uu je 'un  
-seea' 'bo oo' wlu -ni "kpei.

20 Aoa' -tuu"-tuu 'na : -Sion 'o -suu -ni 'de  
o 'un, sitan -a nu o, dee -ti -ao po oo' wlu  
doin' o -gblein' e- ?

21 Deejru' 'na : Nyo -sion 'o -suu nra 'e 'un  
e, -mo 'o wlu kan'. 'De -suusaun me 'bee-  
e 'e "doun 'a "jri 'bai- ?

*Suifu-wi" a -fuuen Sesi nya*

22 Uu nte "i -kwe- -ko -tua" 'bo Selisalem,  
dee' 'a ji no'.

23 'Su Sesi a na i 'de Kea -gbu 'di -wee  
oo mu 'e 'ee' -gbu" wo uu -tuu" a Salomo 'o  
'nynti o fo o.

24 'Su Suifu-wi" pooo 'o -kwea', -wee uu  
'na : -Aa pleee to' i 'de -ma -ti' 'un 'suu ?  
-Bo -un -ni Klisi e, -me -in -tmu e 'pepe ke  
'de -a -pee !

25 'Bomo o 'na : 'In 'tmuue aopp' -we- 'de-  
'kaa ao 'na ao se e to' 'un 'jei. Di "klein 'ma  
nua 'de 'Bo 'a 'nynti 'un e, umi -ta -tmu  
'ma "kpei -ti.

26 'Kaa ao 'na ao se e to' 'un 'jei, de-nue'  
ao se 'o 'ma 'blae 'a -toin' ni-.

27 'Ma 'blae a poe 'ma wlu doin' o, 'un juo  
'ma 'blae 'me, de-nue' ia na 'un o,

28 'Ma "nyti i 'kmunta' -e sea -kwe -ta 'ble  
e, i se i son i 'no 'kmu 'de nyo -o -ji' 'de 'un  
'kwa "fla, -mo se ni-.

29 'In "Bo -e -nyti" 'un e, e 'bei' e je di -wee'  
-sii, 'de nyo "o nyo jro' se e 'bee- o 'ji' 'de 'un  
"Bo 'kwa "fla.

30 'In ke 'un "Bo nte de due'.

31 O 'da kan' 'su Suifu-wi" 'ten "soi ke'wle  
uu 'je o itbaa-.

32 -Wee Sesi wlu ka, o 'na : Di 'doo -i  
-wba 'de 'un "Bo o e, 'un nu' ao ju 'je, ia' -je  
-ee -ti' 'un ao 'je 'un "soi itbaa -gbo' e- ?

33 'Su uu 'na : E se 'de de 'doo -ma nua  
'a -ti' 'un mo -a -na -a -je -un "soi itbaa ni-  
'kaa -ma toe Kea won o, -mo -o -na nyio e,  
-mo -oo nu oo' -ce" Kea 'un.

34 'De Sesi 'na : E se 'crue ka 'de aoa' ke'  
'di, 'un 'na : Ao nte -ku' -oo ?

35 De ke' 'tmva, nyo jro' se e 'bee- o 'je e  
i-sa. 'De -bo ke' me 'daa-ny' "klein Kea 'a  
wlu 'tmuva -pee -ku' 'ee, -me de jre' we-  
aoa 'tmu ke'wlee ?

36 'Mo Kea -sa -puu' -wee e dboa 'no  
'blua- "kpei e, -bo 'mo 'na : 'un nte Kea 'a  
"Ju -o e ao 'na 'ma toe Kea won o ?

37 'Bo 'maa nu di 'un "Bo 'sia 'nynti e, -me  
ao 'bo 'ma -ti' to' 'un 'jee.

38 'De -bo 'ma sea di 'un "Bo 'sia 'nynti nu  
e, -me -bo aoa' 'je 'ma wlu to' 'un mo 'de e,  
ao 'je ee' nuudi -mu to' 'un dewe-je. -Bo ao  
nu kan' a, -me ka 'un "Bo nra 'de 'un -wee  
'un nra 'de 'un "Bo 'un e, 'de ao 'je e to' 'un  
'je la.

39 O 'da kan' 'su uua -pon oo' kpun -ko i  
ke'wle, 'kaa o wan uupu 'kwa.

40 E 'wba' o mu e, Sesi cen Sudan -gbuu,  
o mu'e e e 'de. Ee' -ta San pooa nyo "ni 'jru  
tein" 'de e, -wee o -te 'bo i.

41 'De nyo -tuu"-tuu a ji 'de o o, -wee uua  
wlu ka, uu 'na : San se jrii' jre' nu -mo, 'kaa

di "klein o 'tmva 'de 'ju -no 'o -ti' 'bn e, i nre to' -o.

42 'Sv nyv -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'bn 'bo 'a -ta -tu.

**11**

*Lasa 'a 'kmuv deji -ti*

1 "Ju due' -oo 'nynti -nta Lasa, omo 'we- kpon. oo' "ju tu "tie 'o Betani. 'Bo ee' -kwlo -tu 'di mo oo' de 'dinynokpae' Madi ke va' jro' Mati ni-.

2 Madi -nu umv -wla Tu"bo 'a bi -dai'klo "jru -wee v -jaa i va' "mu- kui, umv -va de 'di nmou Lasa 'a de e poaa.

3 De'dinynokpae' -nu v bboe nyo Sesi "i, -bv 'na : Tu"bo, ju -oo -ti' -in -kma oo' de -ee poaa.

4 Sesi 'woan de -ne 'sv o 'na : Ee' 'we- tu se o 'dbai, e kpon' -wee e 'je Kea 'a 'nynti "i 'bee', 'de e 'e Kea 'a "Ju -cian" "kpei -tu".

5 'De Sesi kma Mati ke vva' de'di nynokpao' ke vva' "dei Lasa 'a -ti'.

6 O 'woan Lasa 'a de 'e pooanynti e, -ta o nra, o nve 'o 'wti 'soon dee-,

7 -wee o wlu 'de oo' klai" nynyuu -pee, o 'na : -A mu 'e Suide de.

8 'Sv oo' klai" nynyuu 'na : Nyv detooi, -in -na de- ? 'De Suide Suifu-wi" a -pooan -ma "soi kpi "i 'dbaa' -ko i e, e sea 'bn -kwle ke e, 'demo -in -na -a mu de ke'wlee ?

9 'Bomo Sesi wluu 'de v -pee o 'na : De -e -wla 'e -son'oo -stian' -wee -e -jeea kwie 'a kpon' a, e se 'jru 'a bi 'a -puue 'jo 'soon ni- ? -Bo -son' -sin' -wee nyo 'e na a, oo' bue 'e -tiie-', de-nve' oo' 'jee' 'kmu 'a -son' i.

10 'Kaa -bo kwie kpon -wee nyo 'e na a, oo' bue e -tiie', de-nve' o se 'de-son' 'bn ni-.

11 Sesi 'tmva wlu -ni 'de v -pee 'sv, o poe "kpei o 'na : -Aa "dei Lasa 'a 'kpa "nyto', 'kaa 'ma mu' 'in 'je o "nyto' -sa.

12 'Sv oo' klai" nynyuu 'na : Tu"bo, -bo oo sea 'mv e, -me oo mue 'pva'.

13 'Jaa' -me Lasa 'a 'me -ti mu Sesi a 'tmva 'o, 'kaa "nyto' -ceen' 'kpa-ti me klai" nynyuu a 'won miil.

14 'Sv Sesi wa won 'mi i, o 'tmve 'pepe 'de v -pee, o 'na : Lasa 'mee.

15 'Kaa -Je' 'in sea 'o ni -wee o 'mea, e 'blee 'ma 'mva ee mue nva' -wee aoa' Kea -kwli" -tea' 'je iku. 'Kaa -a mu 'de o o.

16 'Sv Toma nyv a 'daa -gbaju wlu' 'de klai" nynyuu -sia o -pee, o 'na : Ao "nyt -a mu -ke, -wee -a -ke o 'e 'me -tadue.

*Sesi -ni "kunyto' soan' ke 'kmvnta' ke*

17 -Ta Sesi a nynthia 'o Betani -me Lasa nve 'e -gbain' 'di 'wi -nyiiie sese.

18 'De Betani se Selisalem o teen-, -je 'a -toe taan -ni 'o i 'nynti,

19 eme -ti Suifu -tuu" ji Mati ke Madi -ti' -kwli' i -tu' 'a 'de vva' de'di 'a 'me -ti 'bn.

20 Mati 'woan Sesi 'a jinynti 'sv e, v 'joo "i, -me Madi -mv -tee i 'de -gbu" 'di.

21 'Sv Mati wlu' 'e Sesi -pee, v 'na : Tu"bo, -bo -in -ni -ta 'de e, -me 'ma de'di se 'mei 'de oo.

22 'De kaan ka mo 'de e, 'in jue' de 'klein -ma mua Kea i -teea' a, ee mue nva' see.

23 'Sv Sesi wlu' 'de v -pee o 'na : Aa' de'di a mue 'kmu de jia'.

24 'Bomo Mati wluu ka v 'na : 'In 'je kan' 'me, -sontu 'mevn -wee' a mua 'kmu de jia' a, oo mue 'bnsaan' 'e.

25 'De Sesi 'na : 'Mo -ni "kunyto' soan', 'mo -ni 'kmvnta', nyo -o -jea 'ma -ti' to' 'bn e, -bo o 'me mo' de e, oo mue 'kmvnta'.

26 'De ka nyo -nta 'kmu -wee -o -jea 'ma -ti' to' 'bn -mo sea 'mei 'bode, a 'je -me to' 'bn 'ee ?

27 'Sv v 'na : In Tu"bo, ka -in -nta Klist, Kea 'a "Ju, 'de -ma 'no 'blva- "kpei ji -ti 'tmva sese e, 'in 'ji to' 'bn 'e.

*Sesi -fitn"*

28 Mati -koa' kan' 'daa 'sv v mue va' "dei Madi 'daa' -wee v paa v 'stian v 'na : -Aa detooi ji' -we-, o 'na mu.

29 Madi 'woan wlu -ne 'sv v wan 'o 'blvooi -fai -wee v mu 'e Sesi o.

30 -Ta ee nva kan' -me Sesi se -kwlo i "si ke, -ta Mati 'joo "i -wee v ke o -gbvvan' 'bo o ni-.

31 -Ta Suifu-wi" -a -tua" Madi -ti' -kwli' i a koan 'e mu 'sv e, v "sie "kpae' -wii", 'sv v bla 'bo v 'de, vsvv a naa to' i, v 'na -me va mue -fin" 'a 'de -gbain' "kpei 'de-.

32 Madi nynthia -ta Sesi nra -wee v 'jee o "jrie- 'sv, v -gblee o bi wo, 'de v 'na : Tu"bo, -bo -in -ni -ta 'de e, -me 'ma de'di se 'mei 'de oo -ba.

33 Sesi a koan 'e 'sv va -fitn", Suifu-wi" -ke v jia vva -fitn" -ke. 'Sv o -ciian' kui', de-nve' e cen o pee "i.

34 'De o 'na : -Ta ao -tee o i e- ? 'Sv v 'na : Tu"bo, -in -ji" 'je.

35 'Sv Sesi -fitn".

36 Suifu-wi" -jee o "jrie' 'na : Ao -gbun de o kma oo' -ti' e.

37 'Sv nyv jru' wlu' ka 'de vsvv "klu, v 'na : Omo -baia' "doi 'a "jri e, o se e 'bee- o 'je e nu -wee Lasa se 'mei 'de o ?

*Sesi ja Lasa 'kmu de*

38 'Sv Sesi -ciian' ku' i ke'wle, -wee o mu 'e -gbain' "kpei. -Jaa' -me v -tee' Lasa i 'de 'soa 'a -kwlewon 'di -wee vsvv "soukpo vsvv kaan 'o mu.

39 Sesi 'na : Ao -sa 'o "soukpo -ne ! 'Sv "ju -o -mea 'a de'di Mati 'na : Tu"bo, o nve 'e -gbain' 'di 'wti -nyiiie, oo' 'nu a ji' la o.

40 Sesi 'na : 'In se 'na -bo a -te' 'bn -kwli" e, aa mue Kea 'a 'nynti 'wlvsvn "jrie- 'jeeaa' ?

41 Uv -sa 'o 'sou 'me, -wee Sesi kpa "jri 'jei, 'de o 'na : 'In 'Bo, 'ma poe e 'se- de e kpon a 'ma baewlu e.

42 Ka ee kpon a 'ma bae wlu jeejee e, 'in 'je kan' 'me, 'kaa 'in 'da kan' 'me 'de nyv -gbaea' 'bn 'dei-ta 'a -ti' 'bn, -wee ka e dboa 'bn uv 'je e to' 'bn 'je.

43 O 'da kan' 'su o kpa wlu 'jei kpleiin, o 'na : Lasa, -in -si" "kpaee' !

44 'Su "ju -mea -no son 'bn 'e. Ka oo' bi ke sun -piian' difo i e, 'kamo uv nu oo' "jru -ke, 'su o nyna i. 'De Sesi wlu, o 'na : Ao -so difo kui, -wee o 'je naa' 'bae- !

*Nyo due' -je 'me 'bo nyv -tuu' 'a -koi"*  
(Matie 26.1-5 ; Maki 14.1-2 ; Luiki 22.1-2)

45 Suifu -tuu" -jia' Madi -ti' -kwli' i -tu" 'a a, uva' jru' 'jeea de Sesi nva "jrie- 'su uv 'je oo' -ti' to' 'bn 'e.

46 'Kaa uva' jru' mu' -wee uv po ee' "kuan Fariseen-wi".

47 'Su Fariseen-wi" ke 'sraa -saun 'a klae" 'kuen -gbajeun 'jrui -wee uv 'na : De -a -je nu 'ja a- ? "Ju -no, oo nve jrii' -tuu"-tuu.

48 -Bo -a -tai" o "i -wee o 'ji nya kpa 'ja a, -me nyv -wee" 'klein a mue oo' -ti' to' 'bn 'jea', -me Rome-wi" -blea 'blva- -ne uva mue jia' -wee uv 'je -aa -kwlo mo o -aa 'blva- ma" i -sa.

49 'Bomo uva' due' Kaifu, -o -na 'sraa -sai klaa' 'de ee' -sun -tu 'di wluu-, o 'na : Aoa' 'won de jre' 'mii 'de oo' -ko 'di.

50 -Bo nyo due' koun -gbai 'me 'bo nyv -tuu" 'a -koi" e "paa' 'de aoa' -ti' 'bn, e je 'blva- -wee' 'a isoon' -sii. Aoa' 'won -me' 'mii -ta kee ?

51 De o 'tmba 'mva- e se 'e oo' -ce" 'kpa 'bn 'wlv. 'Kaa o nta Kea 'a 'sraa -sai klaa" 'de ee' -sun -tu 'di e, eme -ti ka Sesi 'jea 'me 'de Suifu-wi" 'a -ti' 'bn e, Kea joo ee' wlu tu 'kwa, -wee oo 'tmv e.

52 'De e se 'e Suifu-wi" 'a 'su 'a -ti' 'bn ni-, 'kaa o 'je 'me -o -wee o 'je Kea 'a "nynuu- gbaa di 'mii 'jrui 'kuen-, 'de uv 'je kooa due 'a -cu ma.

53 De -tba' 'o ee' 'wv tu 'di e, Suifu 'a klae" 'bae- Sesi 'a 'me -ti 'a wlv 'bn 'e.

54 Eme -ti 'de ee' no" tu 'di e, ka Sesi a nva -mu' -ji" 'de Suifu-wi" "klu 'de e, o 'bo -me o 'kaa o mue 'e 'blva- jre' -ke -puon" blva "kvan i 'di -wee o ke oo' klai" nynu -te i 'bo -kwlo due' -ee 'nyv nta Eflaim 'di.

55 'Su Suifu-wi" 'a koonkwa' 'wlv-ko "kovan- i. 'De ee' -ti' 'bn e, nyv -tuu" a mue Selisalem -wee de uva nva see 'de 'pepen -ti 'bn e, uv 'je e nu.

56 'Su uva -pon Sesi i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wee uva -tee' ba i due 'due uv 'na : Ka aoa naa to' i e- ? O se -ko' -son jii -ae ?

57 'Sraa -saun 'a klae" ke Fariseen-wi" 'tmuv nyv, uv 'na : -Ta o nta nyv -o -jea 'o e, -me o ji -a 'tmuv -wee -a -je o kpon.

### 12

*Madi poe Sesi 'a bi -dai'kloni kui*  
(Matie 26.6-13 ; Maki 14.3-9)

1 Koonkwa' 'wlv-ko sia 'wv -meeo" 'su, Sesi mue Betani 'bo Lasa o ja 'kmu de o -kwlo.

2 'Bomo uv pii o -pee, -wee Matv a -gble' diide. Lasa nie 'e nyv -uv -ke Sesi a diia -tadue "klu.

3 'Su Madi "due -dai'klo -sooe nyv a 'daa 'naa -ee soun kma 'a 'bn ? E ke de jre' se o beee. Eme uv 'wla Sesi 'a bi' "jru 'de v jaa v va" 'mu- kui. 'Su -dai'kloni 'a 'nu 'jie -gbu".

4 'Su Sesi 'a klai" ju due' Suida Isikario, Simo 'o "ju -oo mua Sesi 'e toa' o wlv ka, o 'na :

5 Dee -ti nyv se -dai'kloni -ne ple e se 'wei -tuu" 'je 'de nyv se e nva" nyv "nyv e- ?

6 De oo 'tmva 'mva-, e se nva" nyv mu -uva -ti' "si o "i ni-, kaa o me "jrii -o. -Ke uva' 'wei nta 'di e, omo -oo -tee' i 'kaa oo -sa 'e 'e mi' mi".

7 'Bomo Sesi wluu- o 'na : -In -wlv 'o "junynokpao" -nu o 'tun, de v 'jea 'ma "ku "jrii nu 'de e, eme va nva 'o -ta.

8 Ao ke nva" nyv a mue i -tea' jeejee, 'kaa 'mo ke ao se i -tei jeejee.

*Uv 'blee Lasa 'a -ti' 'di*

9 Ka Sesi nta 'o Betani, Suifu-wi" 'won e 'su, uva' -tuu" -tuu mu 'o 'e. 'Kaa e se Sesi 'a "jrie- 'jee-ti 'a 'su me uv mu ni-, uv mu' -wee uv 'e Lasa o -sa "kunyv" 'je -ke.

10 'Su 'sraa -saun klae" -wi" poee -ti' -wee uv 'e Lasa 'dba -ke,

11 de-nve' 'de oo' -ti' 'bn e, Suifu -tuu" -tuu -uva -wlv 'e uvuv "klu -wee -uva -je Sesi 'a -ti' to' 'bn.

*Sesi pa 'o Selisalem*

(Matie 21.1-11 ; Maki 11.1-11 ; Luiki 19.28-40)

12 -Son' jre' -stan' 'sv e, nyv -tuu" -tuu -uv jia -ko' -son 'won Sesi 'a 'bo Selisalem ji -ti 'me.

13 'Su uv cen -gben' -wee uv "joo" i 'de uva kpa wlv "jei uva nu : -Kai" 'mate oo ! "Ju -oo jia 'de Tv' bo" a 'nyv 'bn e, "diwan kpon o oo ! Kea po Israe-koun 'a 'beo "diwan oo !

14 Sesi 'jee soofae' ju due' me o -te 'kpei, ka wlv -crua' 'de Kea 'a 'sbe' 'di 'da.

15 E 'na :

Selisalem-koun, faun 'bo ao nve, ao -gben 'no, aoa' 'beo o ji', o -tee soofae' ju "kpei.

16 Di -nta 'mva- oo' klai" nynu sv 'mii 'won "i-saa' no". 'Kaa Sesi mu jaun 'di la kpon-

-wεe ka dɪ -krɪa' 'de ɔɔ' -tɪ' ʊn 'de- ɪ nɪnɪa 'o ε, 'de ʊʊ pɔ ɪ -kwɪʊ o.

17 -Ta Sesi 'daa- Lasa -wεe ɔ 'wɪʊa 'e -gban' 'di 'de ɔ jɪa 'kmɪ de ε, nɪʊ "klein -jea εε' -ta a, ʊʊa 'tmɪ ɪ jeejee 'de nɪʊ -pee.

18 εME -tɪ nɪʊ -tuu"-tuu mu ɔ 'i 'jaa', dε-nʊε' jrii' ɔ nʊa 'mʊa- εME -εε' nɪnɪ ʊʊpʊ 'wɔn.

19 'Sʊ Fariseen-wi" a wɪʊ' 'bo ʊʊa' 'sʊ 'nɪnɪ, ʊʊ 'na : Aoa 'jee, nɪʊ -wee' "klein bla 'o ɔ 'de -wε-. Ao se ε 'bεε- ao 'je dε jre' nʊ 'bode.

*Nɪʊ -sea' Suifu nɪ -pɔn Sesi i*

20 Nɪʊ -ʊʊ -jɪa' -gbεεa' 'bo Selisalem -ko 'ɔ 'wɪ o ε, Klekt nɪʊ jrv' -nɪ' 'e ʊʊpʊ "kɪ.

21 ʊʊ -kpa Filipʊ -wɪʊa 'o Besaida 'de Galile -pʊn", ʊʊ 'na : "Bo, -aa -pɔn -a -ke Sesi 'e 'jee-.

22 Filipʊ mua 'sʊ -mɔ 'tmʊʊ ε Ancre, -wεe ka ʊʊ nɪa 'sɔɔn ʊʊ mʊε Sesi -pee 'tmʊa'.

23 'Bomɔ Sesi "duo- wɪʊ 'ʊn ɔ 'na : Nɔ" -ε 'di nɪʊ ɔ "Ju 'jea 'nɪnɪ 'wɪʊʊ ε, ε nɪnɪ' -wε- la.

24 'Ma 'tmʊʊε aopʊ tɔ' -tɪ, kojo nɪʊ poa 'e -kɪʊ' -bo ε se 'mε 'ja a, -mε εε mʊε due' sia' mamav 'sʊ, 'kaa -bo ε 'mε 'de 'blʊ 'ʊn ε, εε' kpaa a mʊε 'jɔ -tuu" croa'.

25 Nɪʊ -ɔɔ -tʊʊan' ɔɔ' -ce" 'ε 'kmɪ "kpei- ε, εε mʊʊ kwa 'maa', 'de nɪʊ -boʊa ɔɔ' -ce" 'ε 'kmɪ 'de 'blʊa- nε "kpei ε, ɔmɔ εε mu 'kwa sia', -wεe -ɔ -je 'kmɪ -sea' "tɪ -ta 'ble 'je.

26 -Bo nɪʊ -nɪεi" ɔ 'je 'ʊn "juɔi nʊʊ ε, -mε ɔ bla 'bo 'ʊn 'de, -wεε -ta 'ɪn nɪa, 'ma "juɔi nʊʊ 'je 'o nɪ -ke. Nɪʊ -ɔɔ nʊʊa 'ʊn "juɔi a mʊε dεwɔn nɪa' 'de 'ɪn "Bo "jri 'de.

*Sesi 'tmʊε ɔɔ' mε -tɪ*

27 'Sʊ ɔ 'na : Kaan ka 'ma pεe nɪnɪa soo. -Wεe ka 'ɪn 'je 'da la ? 'ɪn nʊ 'ɪn "Bo, ε seie 'ʊn 'de 'kle -nε 'kwaa ? ε 'bo kan' nɪε, dε-nʊε' 'ɪn jɪ' -wεε 'ɪn 'je 'e 'kle 'je nɔ' -nε 'ʊn cεεn-.

28 εME -tɪ 'ɪn 'na 'ɪn "Bo, ε 'bεε' εε' nɪnɪ 'i. 'Sʊ wɪʊ jre' -wɪʊ 'e jaʊn 'di -ε -na : 'ɪn 'bεε- ε 'i' mε sese, 'de 'ma mʊε ɪ "i 'bεε- ke'wɪε.

29 Nɪʊ -nɪa 'o -wεε -ʊʊ -wɔan wɪʊ -nε, ʊʊ 'na : ε -tɛn -plan". Jrv' 'na : "ɪn-, ε Kea 'a "soai -wɪʊ ɔ -pee.

30 'Bomɔ Sesi 'na : ε se 'de 'ma -tɪ' 'ʊn mɔ wɪʊ -nε wɪʊʊ nɪ-, 'kaa 'de aoa' -tɪ' 'ʊn -o.

31 Kaan ka la 'kmɪ "kpeinyʊ 'a 'pee 'jeeε' -wε- -je mε la ʊʊa' "jru kpo' i -tei -sɔn' ɔ jɪε "kpae poaa'.

32 'De 'mɔ ε, -sɔntɪ nɪʊ a mua 'ʊn tu -kwɪɪ' koa' -wεε ʊʊ 'je ε "jei kpa a, 'ma mʊε nɪʊ -wee' "klein 'a "jua- 'de 'ʊn o "biia'.

33 -Bo ɔ 'tmʊ wɪʊ -nε ε, -mε ka ɔɔ' mεsʊn 'jea nɪ ε, εME ɔɔ' 'tmʊa 'o 'mʊa-.

34 'Bomɔ nɪʊ -kwea de wɪʊʊ ka, ʊʊ 'na : Dε -a -jea 'de -aa kε'ε 'sbε 'di ε, εME -nɪ

Klɪsɪ a mʊε 'kmɔnɪa' jeejee. -Mε dεε-tɪ -ɪn -na, ʊʊa mʊε nɪʊ ɔ "Ju tu -kwɪɪ" koa' -wεε ʊʊ 'je ε "jei kpa a- ? -Ta -mɔ 'ɔ nɪʊ ɔ "ju tu nɪ 'ja a- ?

35 'Sʊ Sesi wɪʊ' 'de ʊʊ -pee, ɔ 'na : 'kmɪ 'a -sɔn' nɪ 'de aopʊ "kɪʊ mε ke 'de 'wɪ pɪa 'di. -Ta -sɔn' nɪa 'e ke ε ao na 'de ε 'ʊn -wεε "bεε-kwie je aopʊ "jru -tiie-'. Nɪʊ -ɔɔ na 'de kwie 'di ε, -ta ɔɔ mua ɔ se 'o juo-.

36 -Ta -sɔn' nɪa 'de aopʊ "kɪʊ ke ε, ao 'je εε' -tɪ' tɔ' 'ʊn, -wεε ao 'je -sɔn' ɔ nɪʊ 'kpa.

Sesi -koa' wɪʊ -nɪa 'mʊa- 'tmʊa' 'sʊ, ɔ 'wɪʊ 'de ʊʊpʊ "kɪʊ mε -wεe ɔ "maa ʊʊpʊ "jrii.

*Suifu-wi" se Sesi 'a -tɪ' tɔ' ʊn 'je*

37 'Kamɔ ɔ nʊ jrii' -tuu"-tuu -nɪ 'bo Suifu-wi" "juɔi, 'kaa ʊʊ se ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ʊn 'je.

38 -Wεe dε Kea 'a wɪʊ 'kwajaai Esai 'tmʊa tɛin" 'de ε, ε 'je 'o nɪnɪ. ɔ wɪʊ' ka 'de-, ɔ 'naa :

Tʊ"bo, -a -tmʊa -ma -tɪ' -tmʊ -tmʊ 'dee, ɔ -je -aa wɪʊ tɔ' 'ʊn ε- ? 'De nɪʊ -je Tʊ"bo 'a "ikma sʊn i 'de ε 'di ε- ?

39 ʊʊ se ε tɔ' 'ʊn 'jea 'bεε-, εME Esai 'jee nya i -wεe ɔ wɪʊ ka ke'wɪε ɔ 'na :

40 Kea "sun ʊʊpʊ 'a "jri mε -bo ε nɪ kan' -wεε ʊʊa' "jri 'je i 'je -tɪ 'bo, ʊʊa' pεe 'je i 'wɔn -tɪ' 'bo 'de ʊʊ je 'nɔ' 'ʊn o "biie-, 'de 'ɪn 'je ʊʊpʊ 'a 'wε- 'boɔ-.

41 Wɪʊ -nɪa 'mʊa- a, Esai 'jeeε Sesi 'a 'nɪnɪ 'wɪʊsʊn nya, εME -tɪ ɔɔ' 'tmʊ ɪ.

42 'De -mε 'kamɔ Suifu-wi" 'a klae' jrv' 'je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ʊn, 'kaa ʊʊ se "inyɪa 'de Fariseen-wi" je ʊʊpʊ ɪnʊ 'de ʊʊa' "jru i 'kɪn-gbu 'di.

43 ʊʊa' nɪʊ tu ε, ʊʊ se Kea 'a nɪʊ -tɪ' o poa' i-pɔn, nɪʊ ɔ -nε nɪʊ -tɪ' o poa' mε ʊʊa -pɔn -gbɛin'.

*Dε -kpʊʊan nɪʊ 'pee ε*

44 'Bomɔ Sesi kpaa wɪʊ "jei, ɔ 'na : Nɪʊ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, -mε ε se 'mɔ -ɔɔ -tɪ' ɔ 'je tɔ' 'ʊn nɪ-, -mε "ju -dboa' 'ʊn mɔ -ɔɔ -tɪ' ɔ 'je tɔ' 'ʊn.

45 'De nɪʊ -jeea' 'ʊn "jriε-, -mε ɔ 'jee "ju -ɔ dboa 'ʊn "jriε- mε -ke.

46 'Mɔ jɪε 'e 'blʊa- "kpei -ta, ka -sɔn' nɪa, -wεε nɪʊ "o nɪʊ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, ɔ 'bo 'e kwie 'di "ti ε.

47 -Bo nɪʊ 'wɔn 'ma wɪʊ -wεe ɔ se ε wɔn 'je ε, -mε ε se 'mɔ -je ɔ 'pee kpʊʊn nɪ-, dε-nʊε' 'ɪn jɪ' -wεε 'ɪn 'je nɪʊ 'pʊʊ-, 'ɪn se jɪ -wεε 'ɪn 'je nɪʊ 'pee kpʊʊn-.

48 Nɪʊ -saa 'ma wɪʊ sʊn -sɔn, -wεε -ɔ -na -ɔ se ε wɔn 'jei ε, -mε de -jea ɔ 'pee kpʊʊn, ε -nao, -mε wɪʊ 'ɪn 'tmʊa ɪmɪ -a mu ɔ 'pee kpʊʊn 'a dε'boɔwɔ o.

49 Dε-nʊε' 'ɪn se 'o 'ma -ce" -kwɪɪ' 'wɪʊ -wεε 'ɪn se wɪʊ-, 'kaa dɪ "klein 'ɪn 'tmʊa 'ɪn 'Bo 'a -ce" 'kpa -tuu' 'ʊn wɔn -wεε 'ma tɔɔ ɪ nɪʊ.

50 'De 'ɪn 'je kan' mε, wɪʊ εε -tua" 'ʊn wɔn ε, ɪa pɔε 'kmɪ -sea' "tɪ -ta 'ble "jru

"kpei-. Dɪ 'ma 'tmɔa 'ja a, 'n 'Bo mɔ -da kan' -wɛɛ 'ma 'tmɔ ɪ.

**13**

*Sesi wɔɔ ɔɔ 'klai' nynuɔ bɪ i*

1 Kɔɔnkwla' 'wlu -kɔ ɔ "kɔɔvan i 'sɔ, ka Sesi 'a 'nɔ 'blɔa- 'kpei 'wlu nɔ" nɔnia -wɛɛ ɔ 'jea 'de ɔ "Bo o mu, ɔ 'je kan' mɛ. Nyɔ -nɔa ɔɔ' dbɛɛvɔn 'nɔ 'blɔa- 'kpei, ɔ kma vɔvɔ 'a -tɪ' mɛ mamav 'sɔ ɔ je mu ɔ je nɔni.

2 -Ta Sesi ke ɔɔ' klai" nynuɔ nɔta -kwie" de dia' a, -mɛ -sion' po ɔɔ' ple tɔ' 'bo Simɔ ɔ "ju Suida Isikario -kwlɪ" -wɛ- sese.

3 Ka Sesi 'wɔba 'e Kea 'nɔn 'de ɔɔ mua 'e Kea o de ɛ, 'de ka ɔ "Bo -te' ɔ dɪ -wee' "klein kwa a, ɔ juɪ'.

4 ɔ sɔn 'nɔn 'ɛ 'sɔ ɔ -sa dɪ ɔ paa 'nɔn 'bo "kpei kui 'de ɔ "duo -pua" 'nɔn ɔ cɛn ɛ -sewei'.

5 -Wɛɛ ɔ po 'ni de 'di, 'sɔ ɔ -tee ɔɔ' klai" nynuɔ bɪ iwɔɔa' -pɔn", 'de ɔɔ cri ɪ -puua"- ɔ cɛan -sewei' kui.

6 'Kamɔ ɔ nɔ -wɛɛ ɔ jɛɛ Simɔ Piei, 'sɔ Piei 'na : "ɪn- 'de, Tu"bo, -mɔ -mɔ' -je 'mɔ bɪ iwɔɔ- ?

7 'Sɔ Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : De 'ma nɔa -ta -nɔ se ɛɛ' bɔ juɔi kaan ke, 'kaa -ma muɛ 'dei i'wɔan' 'de nya.

8 'De Piei 'na : ɛ se 'bɛɛ-, Tu"bo, -nɔn se 'nɔn bɪ iwɔɔi. 'De Sesi 'na : -Bo 'nɔn se -vɔn bɪ iwɔɔ 'ja a, -mɛ -nɔn se 'nɔn de 'kwa 'jei.

9 'Sɔ Simɔ Piei 'na : "Aa Tu"bo, -bɔ ɛ nɪ kan' a, -mɛ ɛ 'bo 'ma bɪ 'a 'sɔ nɛɛ, 'kaa -nɔn -jre' 'nɔn kwa -nɔn -wɔɔ 'ma "jru 'nɔn -ke.

10 'De Sesi 'na : Nyɔ -jrea 'bode ɛ, -mɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'e jre ke'wle -wɛɛ ɔ 'je 'pepe nɪ -bo ɛ se ɔɔ' bɪ 'a 'sɔ iwɔɔa' nɛ. 'De ao nɛɛ 'pepe -mɔ, 'kaa ɛ se ao -wee' "klein nɪ-.

11 Deɛ-tɪ ɔ 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ ɔ juo "ju ɔ -jea ɔ 'e tɔ mɛ' de vɔvɔ "klu, ɛmɛ -tɪ ɔ 'na ao -wee' "klein se 'pepe nɪ-.

12 Sesi -kɔa' vɔa' bɪ iwɔɔa' 'sɔ, ɔ paa ɔɔ' dɪ 'nɔn 'ɛ, -wɛɛ ɔ -te i 'de ɔ wlu vɔvɔ -pee ɔ 'na : De 'nɔn nɔa -ta ao 'wɔn 'e ɛ 'dei 'mɛɛ ?

13 Aoa 'daa- 'nɔn Nyɔ detɔɔi ke Tu"bo ke, 'de ao -sa tɔ', de-nɔvɛ' umɪ 'nɔn nɪ -cɛn'-.

14 'Mɔ -jɔ -nɔa Tu"bo -wɛɛ ɔ -nɔa Nyɔ detɔɔi ɛ, -bo 'mɔ wɔɔ aɔvɔ bɪ i ɛ, -mɛ ao 'je ba bɪ iwɔɔ ɔ due 'due -ke.

15 -Kɔ ao 'jea 'o 'de bla a, ɛmɛ 'nɔn tɔɔ aɔvɔ 'mɔa-, -wɛɛ ka 'nɔn nɔa a, 'de ao 'je kan' nɔ 'e ba -pee.

16 tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔvɔ- aɔvɔ, nyɔ -ɔɔ nɔvɔ nyɔ "juɔi ɛ, ɔ se "i 'bɛ ɔ se -jɔ ɔɔ nɔvɔ "juɔi -sɪi, 'de nyɔ nyɔ dɔba ɔ se "i 'bɛ ɔ se -jɔ -dɔbɔ' ɔ -sɪi.

17 Kaan ka la, dɪ ao 'jea nɔ ɛ, ao juɪ' -wɛ-. -Bo ka ɪ "sia 'nɔnɔ ao nɔn kan' a, -mɛ "diwan a muɛ aɔvɔ kɔvan'.

18 ɛ se 'de ao -wee' "klein 'a -tɪ' 'nɔn mɔ 'ma 'tmɔvɔ ɛɛ' wlu tu nɪ-. Nyɔ 'nɔn -sa 'o ɛ,

'nɔn juo vɔvɔ 'mɛ, 'kaa wlu -crɔa' 'de Kea 'a 'sbe 'di ɛ, ɛ 'je 'o nɔni -o. ɛɛ' wlu tu 'naa : Tu -ke 'ma di, "ju ɔ -ke 'ma poa sɔn -ta -due ɛ, ɔmɔ -tba' 'nɔn bɔ -pɔn".

19 ɛɛ' de tu se 'o nɔni 'sɔ 'nɔn je nɔ" nya sie 'nɔn je ɛ 'tmɔ 'de ao -pee, -wɛɛ -bo ɛ nɔni 'o ɛ, 'de "ju 'nɔn "sia 'nɔnɔ, ka ɛ nɔa 'ma -cɛ" 'kpa a, 'de ao 'je ɛ tɔ' 'nɔn 'je.

20 Tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔvɔ aɔvɔ, nyɔ 'nɔn dɔba nyɔ -kɔvɔvan ɔ sɔn 'sɔɔn ɔ, -mɛ ka nyɔ ɔ kɔvɔvan 'mɔ sɔn 'sɔɔn ɔ, 'kamɔ ɛ nɪ-. 'De nyɔ -kɔvɔvan 'nɔn sɔn 'sɔɔn ɔ, -mɛ ka nyɔ ɔ kɔvɔvan "ju -dɔba' 'nɔn sɔn 'sɔɔn, 'kamɔ ɛ nɪ -ke.

*Sesi 'tmɔvɛ ɔɔ 'e tɔ -tɪ*  
(*Matie 26.20-25 ; Makɪ 14.17-21 ; Luikɪ 22.21-23*)

21 Sesi -kɔa' wlu -nɪ 'a 'tmɔa' 'sɔ, ɔ pee ɔ "kaeɛ 'jrii' 'sɔ ɔ wa wɔn 'miɪ 'pepe ɔ 'na : Tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔvɔ aɔvɔ, aɔa' due' -a mu 'nɔn 'e tɔa'.

22 'Sɔ ɛ 'maa ɔɔ' klai" nynuɔ tai', vɔa -gbɔvɔn' ba ja due 'due, de-nɔvɛ' nyɔ Sesi a 'da 'de vɔvɔ "klu vɔ se ɔ juo-.

23 'De klai" ju due' -jɔ -nɔa Sesi 'a -tɪ' kmaklai" ju -mɔ 'pɛɔn jai.

24 'Sɔ Simɔ Piei 'wɔɔ "jri ja -wɛɛ ɔ 'je Sesi i -tee' 'de nyɔ ɔɔ' daa' 'a -tɪ' 'nɔn.

25 -Wɛɛ klai" ju -tu 'pɛan Sesi jai -nɔ, -tee' ɔ i ɔ 'na : Tu"bo, ɛ nyɔ -o ɛ - ?

26 'Sɔ Sesi 'na : Nyɔ 'ma mua -di'pɛn tie 'e 'sma o tbaa' -wɛɛ 'nɔn 'je ɛ "nyɪ ɛ, -mɛ ɔmɔ -nao. ɔ tɔ 'de 'sma o 'sɔ ɔ "nyɪ ɛ Simɔ ɔ "ju Suida Isikario.

27 Suida 'a -nɛɛ kɔvɔn -di'pɛn tie 'sɔ Satan pa 'e ɔ 'nɔn 'ɛ. 'Sɔ Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : De -nɔn -nɔai' -nɔn -jea -nɔn ɛ, -nɔn nɛ ɛ -too"-.

28 Wlu Sesi 'tmɔa 'mɔa-, nyɔ "klein -ke ɔ nɔa de dia' se 'e ɛ 'dei' wɔn.

29 De Suida nɔa 'wei i -tei ɛ, ɛmɛ vɔa' jrv' a naa tɔ' i, vɔ 'na -mɛ Sesi a wlu ɔ -pee 'de ɔ 'je -kɔ' diide -tɔan' mu. 'De -bɔ vɔvɔvɔ a sea 'je ke'wle ɛ, vɔ 'na : -Mɛ Sesi a 'tmɔvɔ- Suida 'mɛ -wɛɛ ɔ 'je weenyɔ de 'nyɪ.

30 Suida -mɔ kɔvɔn -di'pɛn tie 'sɔ ɔ cɛɛ "kpei-, ɔ je "kpaɛ' 'si, -mɛ kwie kɔvɔn'.

31 Suida "sia "kpaɛ' 'sɔ Sesi 'na : Kaan ka la nyɔ ɔ "ju 'a 'nɔnɔ 'wɔba' po "jri 'kpaɛ' -wɛ-, -wɛɛ Kea 'a 'nɔnɔ 'wɔba' 'je "kpaɛ' 'pɛɛn- 'de ɔ 'nɔn.

32 'De -bɔ Kea 'a 'nɔnɔ 'wɔba' po "jri 'kpaɛ' 'de ɔ 'nɔn ɛ, Kea a mu ɔ kɛɛma' 'nɔn nɔa' 'de ɛɛ' -cɛ" 'kpa' 'nɔn. 'De ɛ -te ɛɛ' nɔvɔ -tɪ -wɛ.

33 'Ma "nynuu-, ao ke 'ma -a -tee i 'de nɔ" de-wɛ- 'di ke. Aoa muɛ 'mi i -pɔan' 'de de 'nɔn 'tmɔa 'de Suifɔ-wi' -pee 'de ɛ, ɛmɛ 'ma 'tmɔ la 'de ao -pee -ke. 'In 'naa, -ta 'ma mua ao se 'o 'a mua' 'bɛɛ i.

34 'Ma "nyɪ aɔvɔ kɛ' dee-, ao kma ba 'a -tɪ' due 'due, ka 'nɔn aɔvɔ 'a -tɪ' ɛ, 'kamɔ ao 'je ba 'a -tɪ' kma due 'due -ke.



35 -Bo aopp kma ba 'a -ti' due 'due ε, 'bomɔ ka ao nɪa 'ma klai" nynuu ε, nyu -wee' "klein 'je ε juo-.

*Piei 'a Sesi won -sa -ti*  
(Matie 26.31-35 ; Makı 14.27-31 ; Luikı 22.31-34)

36 'Su Simo Piei -tee' ɔ i ɔ 'na : Tu"bo, -ta -ma mu ε- ? 'De Sesi 'na : -Ta 'ma mua a, -in se 'o -mɔ 'ɔ jia' 'bεε- kaan ka ke, 'kaa -ma muε 'bo 'un 'de blaa' 'de nya.

37 'Su Piei 'na : Tu"bo, dεε-tı 'ın se ε 'bεε- 'ın 'je -ın 'de bla kaan ka a- ? 'In -tee 'ma 'kmv 'e toa' 'a kein'ke 'de -ma -ti' 'un.

38 'Su Sesi 'na : -ın -tee' -ma 'kmv 'e toa' 'a kein'ke 'de 'ma -ti' 'un -cεen- ? 'Kaa to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmv -ın, nɔ' -ti sɔn' 'jea -sro' -sıan a, -ma muε wluw' kpe taan -ın -je nυ, -ın se 'un juo-.

**14**

*Sesi -nı -jeblv nyo ɔ kpa 'e Kea o ε*

1 Ao 'bo -sɔɔn -tu" ε 'de ao pee o, ao -te Kea -kwlı' 'de ao 'je -mɔ -kwlı' -te' -ke.

2 -Teın -tuu"-tuu -nı 'e 'ın "Bo o -gbu" -sɔn. -Bo ε se kan' nı 'de ε, -mε 'ın 'tmv -wε- 'de ao -pee 'de, 'kaa 'ma muε aoa' -teın nmaea'.

3 'De -bo 'ın mu -wee 'ın -kɔ' aoa' -teın nmaea' a, -mε 'ma jıε de -wee 'ın 'je aopp 'un "duo- 'de -ta 'ın nıa -wee ao 'je 'o nı -ke.

4 -Ta 'ma mua ao juo 'o 'ε, ao juo 'bo 'a -je 'mε.

5 'Su Toma 'na : Tu"bo, -ta -ma mua -a sea 'o juo 'ee, ka -a -je 'o 'a -jeblv 'a juosvın nυ ε- ?

6 -Wεε Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : 'Mɔ -nı -jeblv, 'mɔ -nı to' -ti, 'mɔ -nı 'kmvıa'. Nyo 'o nyo -jea 'de 'ın "Bo o jı -wee ɔ sea 'de 'un o cεen, -mɔ se nı-.

7 -Bo ao juoo 'un 'de ε, -mε aoa muε 'ın "Bo juua' -ke, 'kaa dε -tba' -ta -sıan a, ao juoo', 'de ao 'jee ɔ "jriε- -wε-.

8 'Su Filipv 'na : Tu"bo, -ın -tɔɔ -avn -ın "Bo -wee -aa pee 'je i -te.

9 'De Sesi 'na : Filipv, 'nɔ ao ke 'ma -a -sa naa' 'de tean kan' 'sv εε, -ın se 'un juoo kee ? Nyo -jea 'un, -mε ɔ 'je 'ın "Bo 'mε, -mε dεε-tı -ın -na -ın -tɔɔ -avn -ın "Bo ε- ?

10 Ka 'ın nıa 'de "Bo 'un -wee "Bo nıa 'de 'un ε, -ın se ε to' 'un 'jee ? Wlu "klein 'ma 'tmva ıa' 'wlv 'o 'ma -ce" 'kpa -kwlı'. 'In "Bo -tia" 'de 'un ε, εmε -εε nυ εε' -ce" 'ε nıvıdı.

11 Ka 'ın nıa 'de 'ın "Bo 'un -wee 'ın "Bo nıa 'de 'un ε, ao 'je ε to' 'un 'de -bo ε se -mε nı ε ao 'je nıvı dı -nı -mı to' 'ın dεwε-je.

12 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmv 'de ao -pee : Nyo -jea 'ma -ti' to' 'un ε, dı 'ma nıa ɔɔ mu ı nıa' -ke, ɔɔ muε ıa' klae' -nı nı nıa', ε 'je -jı 'mɔ nıa -sıı, dε-nıε' 'ma muε 'e 'ın "Bo -pın".

13 'De dε "klein aoa mua i -teea' 'de 'ma 'nynı 'un ε, 'ma mu ε nıa', -wee 'ın "Bo 'a 'nynı 'je 'ı 'be' 'de 'ju 'un.

14 -Bo ao -tee' dε "o dε i 'de 'ma 'nynı 'un ε, 'ma mu ε nıa'.

*Kea 'a -Suu 'a jı -tı*

15 -Bo ao kma 'ma -tı', -mε ao -te' 'ma ke' i 'de aopp 'un.

16 -Wεε 'mɔ 'je 'ın "Bo ıbae 'de ε 'je aopp -tı' -kwlı' i -tu" i deejrɔ' ja -wee -mɔ ke aopp 'je i -te 'de 'wı -wee' 'dı.

17 ɔmɔ -nı Kea 'a -Suu -εε -tmva to' -tı ε. 'Blva 'dı nyo -sea' Kea 'a -tı' to' 'un 'je ε, sv se ε 'bεε- sv 'e εε' -Suu -tu 'je, dε-nıε' 'sva' juo εε' nıvıdı 'ı, sv se ε juoo-. 'Kaa aopp mɔ ε, ao juue', dε-nıε' ε ke aopp "tı -wee εε mu 'de aopp 'un nıa'.

18 'In se aopp "kwıe sıe, 'ma muε aopp o jia'.

19 'De nɔ' pla 'dı ε, 'blva 'dı nyo se 'un "jriε- 'jeeı 'bode. 'Kaa aopp mɔ ε, aoa muε 'un "jriε- 'jeea', dε-nıε' 'ın nıε 'kmv, 'de aoa muε 'kmvıa' -ke.

20 'De εε' 'wı tu 'dı ε, ka 'ın nıa 'e "Bo 'un -wee aomɔ nıa 'de 'mɔ 'un, 'de 'mɔ nıa 'e aopp 'un ε, aoa muε juu'.

21 Nyo ɔ kpın a 'ma ke' i -wee ɔɔ -je ε wın ε, -mε ɔmɔ -kma 'ma -tı'. 'De nyo -kma 'ma -tı' ε, 'ın "Bo a muε ɔɔ' -tı' kmaa', 'ma muε ɔɔ' -tı' kmaa' -wee 'ın 'je 'ma -ce' 'kwla -sa' 'de ɔ -pee.

22 'Su Suidı wlu ɔ -pee, ε se Suidı Isikario -mɔ nı-, ɔ 'na : Tu"bo, dεε-tı -ın -je -ma -ce" 'kwla -sa 'de -amɔ -pee, -wee -ın se -ma -ce" toi 'de 'blva 'dınyv -pee ε- ?

23 'Bomɔ Sesi wluu ɔ -pee ɔ 'na : -Bo nyo kma 'ma -tı' ε, ɔɔ muε 'ma wlu i -tea' 'de ɔ 'un se -wee 'ın "Bo 'je ɔɔ' -tı' kma-, 'de 'ın ke 'ın "Bo ke -a -je 'de ɔ 'un jı 'de -a ke ɔ 'je i -te.

24 Nyo -sea' 'ma -tı' kma -mɔ 'ɔ -te' 'ma wlu i 'de ɔ 'un. 'De -mε 'kamɔ wlu aoa 'wɔan -ta, ε se 'e 'ma -ce" 'un 'wlv, ε 'wlvε 'e 'ın "Bo dboa 'un 'un.

25 -Ta ao ke 'ma -a -teea i ke ε, 'bomɔ 'ma 'tmvı- ıa' dı tu 'de ao -pee.

26 'Kaa aoa' -tı' -kwlı' i -tu" i -Suu -kweai 'ın "Bo a muε jaa' 'de 'ma 'nynı 'un ε, εmε -εε mu ao dı -wee' tɔɔa', -wee ε 'je ao dı "klein 'ın 'tmva -kwlv o poo-.

27 'In sıε aopp 'de pee 'a blua' 'un 'ın "nyı aopp 'ma pee 'a blua'. Ka 'blva 'dınyv a "nyıa nyo dε ε, 'ın se ao pee 'a blua' 'nyı kan'. Ao 'bo -sɔɔn -tu" ε, aoa' bo pee i pleeε.

28 Dε 'ın 'tmva ao 'wın ε, 'ın 'na : 'Ma mu', 'kaa 'ma muε aopp o de jia'. -Bo ao kma 'ma -tı' 'de ε, -mε de 'ma mua 'de 'ın "Bo o ε, εε' muε aoa' mva 'blea 'de-, dε-nıε' 'ın "Bo 'bei' fıfıı ε je 'un -sıı.

29 'De kaan ka la, 'in sie no" nya 'in je ao di -ni 'tmuv-, -wae -sontu ia mua 'o nynia' 'de ao 'ji to' 'bn 'je.

30 'In ke ao se de -tuu" 'tmvi, de-nue' "ju -nia 'e nyv -sea' Kea juo 'de e, oo 'ji'. 'De o ke 'ma- se de i plaan-,

31 'kaa ka 'in kma 'in "Bo 'a -ti', -wae 'ma nva di -wee' 'bo 'in "Bo 'a wlu "i e, 'blva 'dinyv 'ji juo -o. Ao son 'bn, -a -wlv -ta.

**15**

*Tu ke ee' 'dao 'a 'ipoo-ti*

1 'Mo -ni Fiinye tu -ceen-, 'in "Bo -ni ee' jei.

2 'Dao -tha' 'bo 'bn -pun" -wae -ee' croa a, -me tujei a 'kpaee. 'De 'dao -je -ee croa o nmo -me 'kwa -wae ee' croa' 'je "kpei 'kpa.

3 Wlu 'in 'tmva ao -pee 'de ee' -ti' 'bn e, ao ni e 'pepe 'bode.

4 Ao 'ti 'de 'in 'bn -wae 'in 'je 'de aorp 'bn 'ti. Ka -bo tudao se 'o ee' -gboo -pun" 'si, -me e sea croa' 'bee-, 'kamoo -bo ao ke 'ma -a se "i 'sii- e, -me ao se e 'bee- ao 'je de 'jre nu.

5 'Mo -ni Fiinye tu -wae aomoo ni ee' 'dae-. Nyo -tia" 'de 'mo 'bn -wae -o 'bn 'mo 'tia, -me oo 'blee 'jo -tuu". 'De -bo 'mo se 'e aorp 'bn ni e, ao se e 'bee- ao 'je de 'jre nu.

6 -Bo nyo -ke 'ma -a se "i 'sii- e, -me ka tudao -ee' croa 'jo nva, 'kamoo o ni-. Ee' tudao tu e, tujei a -se' 'o ee' -gboo -pun" 'me -wae oo po e i, -wae nyv a po tudae soe "jri 'de ia wan.

7 -Bo ao "ti 'de 'bn -wae 'ma wlu 'je 'e aorp 'bn 'ti e, -me de ao niai" ao -tee' e i, aoa mu e 'jea' see.

8 -Bo ao cro 'jo -tuu" e eme -ee mue nva' -wae 'in "Bo 'a 'nyni 'je "i 'be -wae aorp 'je 'ma klai" nynuu ni-.

9 Ka "Bo kma 'ma -ti' e, 'kamoo 'in kma aorp 'a -ti' -ke. Ao -te' 'e 'ma nyv 'a -ti' kmaa' 'di i.

10 -Bo ao 'je 'ma wlu won e, -me aoa mue 'e 'ma nyv 'a -ti' kmaa' 'bn 'tia, ka 'in 'jea 'in "Bo 'a wlu won -wae 'in 'tia 'de oo' nyv 'a -ti' kmaa' 'bn e.

11 'In 'tmv ia' di tu 'me 'de ao -pee -wae 'ma 'mva- 'je 'e aorp 'bn ni-, 'de aoa' mva- 'je 'pepe ni-.

12 'Ma ke' ka : Ao kma ba 'a -ti' due 'due ka 'in kma aorp 'a -ti' e.

13 Nyv 'a -ti' kmaa' -je -jea "i 'be -e -jea -in -to 'e -ma 'kmu 'de -ma "dei-wi" 'a -ti' 'bn -sii, -me se ni-.

14 De 'in 'tmva 'de ao -pee -bo ao nu e, -me aorp ni e 'ma "dei-wi" -o.

15 'In se aorp "juuinuun 'daa- 'bode, de-nue' nyo -nia nyv "juuinuun e, de oo' 'blei a nva o se e juo-, 'kaa 'ma 'daa- aorp "dei-wi", de-nue' di "klein 'in 'cian 'bo "Bo -pun" e, 'in -si 'kwla 'de ao -pee.

16 E se aorp -sa 'bn 'bomu ni-, e 'mo -kpa 'e nyv "klu sun -o -cra aorp i -wae ao 'je mu, ao 'je 'jo cro 'de aoa' 'jo 'je sie 'kpa nu -wae di aoa mua "Bo i -teea' 'de 'ma 'nyni 'bn e, e 'je i aorp "nyt.

17 De -ee -ci e 'ma cria' 'de ao -pee -gblein', eme -ni ao kma ba 'a -ti' due 'due.

*Nyv -sea' Kea juo e*

18 Ao si e -kwlv o -bo 'kmu "kpei nyv 'nye aorp 'bn e, -me 'mo mo oo 'nye 'bn tein".

19 -Bo ao ni 'blva "kpei nyv 'de e, -me 'kmu a mue aoa' -ti' kmaa' 'de-, ka ee' -ce" 'e 'bleedi nva. 'Kaa de ao sea ee' nyv ni-, -wae 'mo -sa aorp 'e 'kmu "kpei nyv 'klu e, eme -ti oo 'nye aorp 'bn.

20 Wlu 'in 'tmvva aorp e, ao po e -kwlv o, nyv "juuinuun se "i 'be o se oo' 'blei -sii. -Bo oo -tu" 'bn 'kle e, vva mue aorp 'kle -tu" 'a -ke. -Bo oo -te' 'ma wlu i e, -me vva mue aoa' -ne wlu i -tea' -ke.

21 'Kaa vva mue aorp di -ni -wee' "klein "jrii nva" 'de 'ma -ti' 'bn, de-nue' oo se "ju -dboa' 'bn juo-.

22 -Bo 'in se ji -wae 'in se oo 'tmuv 'de e, -me oo se desavnuun ni 'de-, 'kaa kaan ka oo se -too' -ta 'ble 'de vva' disaun 'a -ti' 'bn 'bode.

23 Nyo -nyeaa 'mo 'bn e, -me o 'nye 'in "Bo 'bn 'e -ke.

24 Di nyo jro' sea nu due', -bo 'in si nu 'de vuvv "klu 'de e, -me vva' disaun se -srooe -i 'bo oo "jru 'ke-, 'kaa kaan ka oo 'jee- 'ma nuudi "jri e- 'me 'pepe, -wae oo 'nye 'mo ke 'in "Bo 'bn.

25 'Kaa ee' de tu nuue' -wae wlu -crui' 'de vva' ke' di nyni 'o. Ee' wlu tu naa : Uv 'nye 'bn 'e foo' 'bn.

26 "Ju -jea aorp -ti' -kwlv i -tu", oo mue jia, eme -ne Kea 'a -Suu -ee -tmva to' -ti, -e -wlvva 'de 'in "Bo o e. 'Ma mue e aorp- 'jei" pooo' 'de 'in "Bo 'a 'nyni 'bn, -wae -bo e ji e, 'de e 'je 'ma -pun" -ti 'tmv.

27 'De aorp mo e, ao 'je 'ma -po' bla -o -ke, de-nue' 'no ao ke 'ma -a -sa naa' 'bo ten'.

**16**

1 'In 'tmv ia' di tu 'me 'de ao -pee, -wae ao je 'ma -kwlv" -tea' o 'bo.

2 'Vva' mue aorp i nva' 'de "jru 'kuun-gbi 'dii. No" jre' -ee mu 'o nynia' -mo -wae -bo vva sea aorp 'dba a, oo 'je -me Kea 'a -kwlvu ni nva' 'daa-.

3 'Kamoo vva mu nva', de-nue' oo se 'in ke 'in "Bo juo-.

4 'In 'tmv ia' wlu tu 'me 'de ao -pee -wae -bo ia' no" nyni e, 'de ka 'in sia no" nya -wae 'in -saa aorp fen' e, ao 'je e -kwlv o po. 'In se "i-saa' 'in si 'tmv, de-nue' eme -ni ao ke 'ma -a -tee i.

5 'Kaa kaan ka la 'ma mue 'o 'ju -dboa' 'un -pon', 'de aoa' due' koun -gbai' ka se 'mi i -tee' o se 'na : -Ta -ma mu e - ?

6 'Kaa de 'in 'tmva 'de ao -pee e, -me 'kaee aoa' pee "jrii.

7 'De -me 'kamō de 'ma 'tmva aopp nte to' -ti, 'ma mua' 'paa' 'de aoa' -tu' 'un, e je 'ma i -tea' -sii, de-nue' -bo 'in se mu 'ja a, -me aoa' -tu' kwlt' i -tu' i se jii. 'Kaa -bo 'in mu -wee 'in 'je o ao -jei' poo-.

*Kea 'a -Suu 'a di'kwla-sadbo*

8 'De -bo -tu' kwlt' i -tu' i ji e, o mu mue kmu -ne 'e 'jri -gbaia' 'de desaun o, -tu' "i -kleea' o, 'pee 'a -tu' 'un.

9 O mu mue 'kmv -ne 'e 'jri -gbaia' 'de desaun a -tu' 'un e, de-nue' 'kmv "kpei nyu 'a 'je 'ma -tu' to' 'un.

10 O mu mue 'kmv -ne 'e 'jri -gbaia' 'de "i -klee -tu' 'un e, de-nue' 'ma mue 'in "Bo o, 'de ao se 'un "jrie- 'jeei 'bode.

11 O mu mue 'kmv -ne 'e 'jri -gbaia' 'de 'pee 'a -tu' 'un, de-nue' 'blva -ne 'e kema' 'a 'pee 'jeee -we.

12 'In 'blee di -tuu'-tuu ke'wle 'in 'je ao 'tmv-, 'kaa ao si 'woin 'beei kaan ka ke.

13 -Bo aoa' -tu' -kwlt' i -tu' i ji e, -wee e 'je aopp to' -ti -wee' to-, de-nue' omō -ni to' -Suu. Di e 'woan 'de 'Bo 'wōn umi -ee mu 'tmva', e se -ti' 'bo ee' -ce' -kwlt' -sai 'su e si 'tmvi. -Wee di -ia mua nva' 'de nya a, e 'je -mu 'kwla -sa -ke' 'de ao -pee.

14 Ee mue 'ma 'nynt' "i 'bee-, de-nue' di -nta 'de 'un e, umi e 'je 'un "duo- -wee e 'je wo -sa 'de ao -pee.

15 Di "klein 'in "Bo 'blea i nte 'ma de -o -ke, eme -tu' 'in 'na di -nta 'de 'un e, umi e 'je 'un "duo- -wee e 'je wo -sa 'de ao -pee,

*Nyv -tu' -kwlt' i -tu' wlu*

16 'Su Sesi 'na : Ao se 'un "jrie- "kpei poi 'de 'wī pla 'di, -wee -bo no" jre' -sii 'o 'de ao 'je 'un "jrie- 'jee- ke'wle.

17 'Bo wlu -nta 'mva- "kpei 'su o' klai" nynu jrv' -tee wlua' -pon" 'bo vva' 'su 'nynt, v' 'na : De o 'tmva 'de a -pee -ta 'ee, -me 'de 'a 'nynt we- ? -je -ni ao se 'un "jrie- "kpei poi 'de 'wī pla 'di -wee -bo no" jre' -sii 'o 'de ao 'je 'un "jrie- 'jee e- ? 'De -je -ni 'ma mue 'de 'in "Bo o e- ?

18 No" -ee -tu' o' o' 'tmva 'mva- -me 'de 'a 'nynt we- ? De o nta' o' 'jea 'tmv, -a se e juo-.

19 Ka vva -pōan Sesi 'a i -tee' -ko i o 'jea kan' 'sv, o wlu 'de v' -pee o 'na : De 'in 'na ao se 'un "jrie- "kpei poi 'de no" jre' 'di, -wee -bo no" jre' -si' 'de ao 'je 'un "jrie- 'jee e, eme -ee ba aoa -tee' ii ?

20 To' -tu' 'a to' -tu' 'ma 'tmv aopp, aoa mue -fn' 'a, aoa mue kpleea', 'kaa 'blva 'dinyv a mue 'mva- nva'. Aoa mue "jrii 'kaea', 'kaa aoa' 'jrii 'kaea' a mue 'mva- 'un -sneea'.

21 -Bo 'nynokpao' a sea -gbaan va "kaee "jrii "kiki, de-nue' va' -ne 'kle 'je no" me -nynt' 'o. 'Kaa -bo va' "ju 'wlv 'sv v' "mae va' 'kle o -wee v ni 'e 'mva- 'un 'de nyioju -jia' 'kmv 'a -tu' 'un.

22 Aomō -ke 'ja a, ao me 'e "jrii 'kaea' 'un kaan, 'kaa ao ke 'ma mue 'jeea' -wee aoa' pee 'je 'e 'mva- 'un ni- 'de nyo jro' se ee' 'mva- tu' 'de aopp 'un -sai.

23 'De ee' no" tu 'di e, ao se 'mi i -tee' i 'bode 'de de jre'e -tu' 'un. to' -tu' 'a to' -tu' 'ma 'tmv aopp, de "o de aoa mua 'in "Bo i -teea' 'de 'ma 'nynt' 'un e, ee mu e aopp "nyia'.

24 De "nana -nta 'de e, ao se de jre' i -tee' ke 'de 'ma 'nynt' 'un. Ao -tee' de i aoa mu e 'jea', -wee aoa' 'mva- 'je 'pepe ni-.

*Sesi kpa tu 'a "jru me 'bo blva 'dinyv "kpei*

25 'Kaa no" jre' -ee mu nynia' -wee 'in se aopp -pee wlu' 'de -tu' "ipooa' 'un, 'ma mue wōn' iwaa' 'in 'je 'in "Bo 'a -tu' 'tmv 'de ao -pee.

26 -Bo ee' no" tu nynt' 'o e, aoa' -ce' "kpa a mue de i -teea' 'de 'ma 'nynt' 'un. 'In se 'na 'ma mue 'in "Bo baea' 'de aoa' -tu' 'un.

27 'In "Bo 'a -ce' "kpa -kma aoa' -tu', de-nue' ao kma 'ma -tu' -wee ka 'in 'wlv a 'e Kea 'un ao 'je e to' 'un.

28 'In 'wlv e' 'de "Bo 'un -wee 'in ji' no' 'kmv "kpei. Kaan ka a, 'ma 'wlv no' 'kmv "kpei 'me la -wee 'ma mu 'o 'in "Bo -pon' de.

29 'Su o' klai" nynuu 'na : kaan ka -ma wa wōn' i -ma jea -a -tmv', e se 'e -tu' "ipooa' 'un ni-.

30 Ka -in -jua di -wee' "klein -wee di nyo 'jea -mi i -tee' -in -jua -mu -ke e, -a -je kan' -we- la. Eme -tu' ka -in -wlv a 'e Kea 'un -a -je e to' 'un.

31 'Su Sesi 'na : Aopp 'je e to' 'un -we- laa ?

32 Ao -gbun 'no, no" jre' -ee mu nynia', 'de e nynt' 'o -we- mo' o -ce', 'de ee' no" tu 'di e, aoa mue ja -gbaa', jro' 'je o' -ne ka 'kpa', jro' 'je o' -ne ka 'kpa', -wee ao 'je 'ma 'sv sie-, 'kaa 'in se due' ni-, 'in "Bo ke 'ma -a -na'.

33 'In 'tmv ia' di tu 'me 'de ao -pee -wee aoa' pee 'je blu 'de ao ke 'ma "i 'siia 'un. Aoa mue 'kle 'jea' 'de 'kmv "kpei, 'kaa ao kuu di i, 'in du' 'kmv 'a tu 'me.

**17**

*Sesi bae o' klai" nynu 'a baea'*

1 Sesi -koa' wlua' kan' 'sv, o kpa "jri "jei 'de o -gbun e jaun-kwlv, 'de o 'na : 'In "Bo, no" nynt' -we-, e 'bee ee' "ju "i -wee ee' "ju 'je e "i 'bee -ke,

2 'De o 'je nyv "klein e -tea' o kwa 'kmvnta' -sea' -kwe -ta 'ble "nyt, de-nue' e -nyt' 'un "ikmaa' 'bo nyv -wee' "jru kpo'.

3 'Kmo'nta' -sea' -kwe -ta ble -ne, ee' 'jea' me -ni eme Kea -ceen' - ee' juua', e ke Sesi Klist e dboa 'a juua' ke-.

4 'In 'be'e- ee' 'nyu' "i me 'de 'blva- "kpei, dbo e -nyia" 'un 'in -ko' ee' nya' -we-.

5 Kaan la 'ja a, 'in "Bo, 'ma tu" bode 'in nia 'un 'bo e -pon' 'de e, -me 'kmu sea nu'e ke e, e -nyie" 'un.

6 Nyu e -sa 'e 'blva 'dinyu "klu -wee e -nyia" 'un e, 'in to'o upu ee' 'nyu -we-, uu nre ee' nyu -o 'de-, -wee e -te' upu 'un kwa, 'de uu 'jee ee' wlu won.

7 Ka di "klein e -nyia" 'un i 'wba 'de e 'un e, uu 'je kan' -we- la,

8 de-nue' wlu e -tua" 'un e, umi 'in 'tmuu upu, uu kpu' i su' s'oon. Ka 'in 'wba 'de e 'un e, uu 'je kan' me -ceen', -wee ka e -dboa' 'un uu 'je e to' 'un.

9 Upu a baea' 'ma bae, 'in se e -bae 'de 'kmu "kpei nyu 'a -ti' 'un, 'kaa nyu e -tea' 'un kwa upu a baea' 'ma bae, de-nue' uu nre ee' nyu -o.

10 'De de "klein 'in 'blea e nre ee' de -o, 'de de "klein e -blea e nre 'ma de -o -wee 'ma 'nyu' be'e "i de upu 'un.

11 'Mo se 'e 'blva- "kpei ni 'bode, 'kaa uumu sie 'no 'blva- "kpei, 'de 'ma jie 'de e o. 'In "Bo -nia 'pepe nyu e -nyia" 'un, e -tu' ba' -ti', -wee uu 'je due' ni ka e -ke 'ma -a -nia 'due e.

12 -Ta uu ke 'ma -a -nia 'de 'blva- "kpei 'de e, 'ma -tue" upu 'a -ti' 'de ee' 'nyu' 'un. Nyu e -tea' 'un kwa uua' due' koun -gbai' ka se 'ma, -bo e se -jo -jea' 'ma see ni e, -me 'e de tu nu'e' -wee wlu -crua' e 'je 'o nyu.

13 'Kaa kaan ka la, 'ma jie 'de e o, -wee 'ma 'tmu wlu -ni 'no 'blva- "kpei 'de 'mua- -ceen' - nia 'de 'in 'un e, e 'je 'e upu 'un ni -ke.

14 'In "nyu upu ee' wlu 'me -wee 'blva dinyu 'nye upu 'un, de-nue' uu se 'blva 'di nyu ni -ka 'mo sea 'blva 'dinyu' ni -ke e.

15 'In se e -bae -wee e -je upu 'de 'blva- "kpei -sa, 'kaa 'ma bae e -wee e 'je upu 'a -ti' -tu" 'de nyosau' 'a -ti' 'un.

16 Uu se 'blva 'dinyu ni-, ka 'mo sea 'blva 'dinyu ni -ke e.

17 E nu ee' wlu e 'je upu kpoi' -tee, ee' wlu nre to' -ti o.

18 Ka e dboa 'un 'de 'kmu "kpei e, 'kamo 'in dbo upu 'de 'blva 'dinyu "klu -ke.

19 'In "nyu e 'ma -ce" 'me 'de upu 'a -ti' 'un, -wee uumu -ke e, uu 'je ee' -tea' -te -ceen' - cen -ceen'.

20 'In se e -bae 'de upu 'a 'su 'a -ti' 'un, 'kaa nyu -uua mua 'ma -ti' to' 'un 'jea' 'de nya 'bo uua' wlu "i e, 'ma bae 'e -ke 'de -wi' -mu 'a -ti' 'un,

21 -wee uu 'je due' ni -ka eme -nia 'in "Bo e nia 'de 'mo 'un 'de 'mo nia 'e eme 'un e. 'De uumu 'je due' ni 'de -a 'un, -wee ka e dboa 'un 'blva 'dinyu 'je e to' 'un 'je.

22 Tu "bode e -nyia" 'un e, 'in "nyu e upu 'me, -wee uu 'je due' ni -ka e ke 'ma -a -nia due' e :

23 'Mo ni 'e upu 'un -wee eme -ni 'e 'mo 'un, 'de upu 'je due' ni 'pepe, -wee 'blva 'dinyu 'je e juo- ka eme -dboa' 'un e, e kma uua' -ti' 'ka e kma 'ma -ti' e.

24 'In "Bo, 'ma -pon -ta 'in nia, nyu e nyia" 'un 'je 'o ni -ke, -wee uu 'je 'ma tu" bode "jrie- 'jee-, tu" bode e nyia" 'un 'de 'ma -ti' kmaa' 'un -me 'kmu sea nu'e ke e.

25 'In "Bo e -srei", 'blva 'dinyu se e juo-, 'kaa 'mo juo e, 'de ka e dboa 'un e, nyu -ju -nu -wi" -mu juu'.

26 'In to'o upu ee' 'nyu' 'me, 'de 'in 'je ee' 'nyu' upu to'o -o ke'wle, -wee 'ma -ti' kmaa' -e -nia 'de e 'un e, e 'je 'e upu 'un ni-, 'de 'mo 'je 'e upu 'un ni-.

18

Suida 'a Sesi ple-ti (Matie 26.47-56 ; Marki 14.43-50 ; Luiki 22.47-53)

1 Sesi -koa' wlu' kan' 'su e, o ke oo' klai" nyuuu mue 'e "nijju -ee 'nyu nia Sedron 'de. 'Bom'o -kle' jre' ni -wee o ke oo' klai" nyuuu paa 'bo e 'di.

2 Suida -joo to o 'e e, -mo juo 'bo 'a -ta -tu 'me see, de-nue' Sesi ke oo' klai" nyuuu -kwle "jrui 'kuan' me 'bomu.

3 Suida -no kon 'e "soa-wi" o, 'sraa -savn 'a klai' ke Fariseen dboa 'mla -wee uu 'ble -tai ke -dam'ba ke poodi ke 'de o ke uu mu 'o -kle' -ne 'di.

4 Sesi jua di -ta ji o "jrui nuua" 'su e, o 'jaa nyu -uua ji o kpuan' 'i, 'de o 'na : Nyu aoa -pon i e- ?

5 'Su 'na : -Aa -pon Sesi -wba Nasaret i. 'Su o 'na : 'In ka. 'De Suida -oo to o 'e e, -mo ke uu -wee' ni 'mua- me.

6 -Ta Sesi wluua 'de uu -pee -wee o 'na 'in ka 'su, uu -saaa kin -wee uu -wee' 'wla 'blae 'bo 'bluo.

7 Sesi -tee' upu i ke'wle, o 'na : Nyu aoa -pon i e- ? 'Su uu 'na : Sesi -wba Nasaret i, omo -aa -pon i.

8 'De Sesi 'na : 'In wlu ao -pee 'me 'teo sese 'in 'naa : 'In ka. -Bo e ni 'mo aoa -pon i e, -me ao 'tai- 'ma 'ce -ju -mu "i, uu 'je mu.

9 O 'da kan' 'me -wee wlu -crua' 'je 'o nyu, ee' wlu tu 'naa : Nyu e "nyia 'un 'in se uua' due" 'maa.

10 'Su Simo Piei -sa -cne kpla' o poe' 'su o cen 'o 'sraa -sai klai' 'a dbonui 'a dian o doun" me. Oo' dbonui tu 'a 'nyu -ni Malkist.

11 'Su Sesi wlu' 'de Piei -pee, o 'na : -In -tu" 'ma -cne 'e kpla 'di de. -Kaun"- "Bo tha 'un won 'in see 'na i 'dee- ?

Uu kpa Sesi 'de Anu "juoi

12 'Su "soa-wi" ke vva' klaa" ke nyu Suifu 'a klae" dboa kpun Sesi 'me -wee vu son.

13 'De vu kpo 'e Anu "juoi ke tein", Kaifu -nta 'sraa -sai klaa' 'de ee' -sun -tu 'di, Anu nte oo' 'bia- -o.

14 'De Kaifu mo -tu' Suifu-wi' 'a klae' 'sni ka 'de-, -o -na : E "paa' -wee nyo due' koun -gbai' 'je nyu -wee' 'a 'mea' 'me.

*Piei -sa Sesi won*

(*Matie 26.69-70 ; Maki 14.66-68 ; Luiki 22.55-57*)

15 Simo Piei ke klai" ju jro' bla Sesi vu -ko o i. Jo' klai" ju tu e, 'sraa -sai klaa" juuo' see, 'su o ke Sesi pa 'o 'sraa -sai klaa" o -gbein".

16 'Kaa Piei sie 'e "kpa'e' 'bo -gbein' -jei'. Klai" ju -jo 'sraa -sai klaa" juua -no jie de, 'de o 'tmvu 'nynokpao' -a fua -gbein' -je i e, -wee o paa Piei 'bo -gbein".

17 'Su dbonunynokpao' -a fua -gbein' -je i -tee' Piei i, v 'na : -Mo -no, -in -nue' 'ju -no 'o klai' 'ju due' -o -kee ? 'Su o 'na : "In-, 'in se oo' klai" ju ni - !

18 -Gbein" ifuouo o, 'sraa -sai 'a dbonvun -tba' ne -wee vva 'wooa, de-nue' dee' -a ji. 'Su Piei jii'e 'bo vuupu "klu -wee oo' 'wooa -ke.

*Anu -tee' Sesi i*

(*Matie 26.59-66 ; Maki 14.55-64 ; Luiki 22.66-71*)

19 'Sraa -sai klaa' Anu -tee' Sesi i 'de oo' klai" nynuu ke oo' nyu detoooun 'a -ti' 'bn.

20 'Bomo Sesi wluu 'de o -pee, o 'na : De 'in 'tmva, 'in 'tmve 'bo nyu -kwea, 'in too nyu Kea 'a -ti' 'me' de "jru' 'kun-gbi ke Kea -gbu klaa" 'di, umi -ni Suifu-wi' 'a "jru' 'kun-ta, 'in se de jre' 'kwa -tu".

21 De-ti -ma -tee' 'mi i e- ? Nyu -vu -woan 'ma wlu e, -in -tee' vuupu i ka-, di 'in 'tmva 'de vu -pee e, vu ju' 'pepe.

22 'Bo ee' wlu tu "kpei 'su Kea -gbu ifuoi due' -nta 'o mu poe Sesi 'kpa doun", 'de o 'na : 'Kamo -ma wlu 'sraa -sai klaa' -pee ?

23 'Su Sesi wlu o -pee, o 'na : De 'in 'tmva -e -nynia "jrii -in -si" ee' 'nyni, 'de -bo de 'in 'tmva nmo "jrii 'ee, -me de -ee blaa' -ma bla 'un e- ?

24 E 'wba 'o mu e, 'kamo Sesi ni 'e "dbi 'di 'su Anu kpo 'e 'sraa -sai klaa' Kaifu o.

*Piei -sa Sesi won ke'wle*

(*Matie 26.71-75 ; Maki 14.69-72 ; Luiki 22.58-62*)

25 'De no' -nta 'mva- 'di -me Simo Piei nte ne 'wooa' ke, 'su vu -tee' o i, vu 'na : -Mo -no, -in se "ju -no 'o klai" nynuu 'a due' ni -taa ? 'Kaa Piei 'na : 'In se oo' klai" ju 'a due' ni- 'de !

26 'Su 'sraa -sai klaa' 'a dbonvi due', -o -nta "ju Piei cean doun" "jru 'a de'di e, omo -wlu, o -na : -Mo -no, 'in se -un -ke o 'je 'de -kle' 'di 'teoo ?

27 'Kaa Piei -too' e 'bn' e ke'wle, o 'na : 'In ko-. 'Bomo e "si 'su sun' -sro'.

*Vu kpa Sesi 'bo Pilati 'juoi*

(*Matie 27.1-2, 11-14 ; Maki 15.1-5 ; Luiki 23.1-5*)

28 -Wee vu -sa Sesi 'o Kaifu "juoi 'de vu kpo 'e Pilati o -gbein", -me -son' -sni, vva' -ce" 'kpa 'na vu se 'o -gbein" pai vu je mla' -pun' ni- -wee Paki 'a diide di -ti je vuupu kpun.

29 Eme -ti Pilati "si 'e "kpa'e' 'de vuupu o. 'De o -tee' vuupu i, o 'na : -Aa 'won 'e, de-ti ao ke "ju -no 'ble e- ?

30 'Su vu 'na : -Bo o se desavn nvi ni 'de e, -me -a se o 'bo -un 'juoi ja i.

31 'De Pilati 'na : -Me aoa' -ce" 'kpa "duo 'bn -wee ka aoa' ke" 'sia 'nyni e, ao 'je oo' 'pee 'je kan' 'ja. 'Su vva' klae" 'na : -A -mo se e 'bee- -a -je nyo 'dba.

32 'Kamo e ni-, -wee wlu Sesi 'tmva 'de ka oo' 'mesun 'jea ni 'a -ti' 'bn e, -wee e 'je 'o nyni.

33 'Su Pilati pa 'o -gbu' de, -wee o 'da Sesi 'de o -tee' o i o 'na : -In -nue Suifu-wi' 'a 'beo -oo ?

34 'Su Sesi 'na : E 'bo -ma -ce" -kwlt" mo wlu -je -me 'wlv -wee -in -tmv ee, -aee' nyu jru' -tmv e 'de -un -pee 'de 'ma -ti' 'bn ?

35 'De Pilati 'na : 'Mo nte Suifvi -oo ? -Ma 'ce-wi" ke -ma 'sraa -savn 'a klae" -to 'e -un 'de 'bn 'kwa. Ka -in nu -gbo' e- ?

36 'Su Sesi 'na : 'Ma tu' bode se 'e 'blva- "kpei ni -ta. -Bo 'ma tu' bode ni 'e 'blva- "kpei 'de e, -me 'ma dbonvun a mue 'ma tu -foan' 'de-, -wee Suifu-wi' 'a klae" se 'bn 'de toi, 'kaa 'ma tu' bode se 'e 'blva- "kpei ni -ta.

37 'Bomo Pilati wluu o -pee, o 'na : -In -nue 'beo -o 'jaa ? 'Su Sesi 'na : -In -sa to' -in je kan' 'da, 'in nte 'beo -o. 'In 'wlvu -wee 'in ji 'no 'kmu "kpei 'de 'in 'je to' -ti 'tmv -wee nyo "o nyo -jea to' -ti 'a "dia a, de 'ma 'tmva o 'je e doin" o po.

38 'Su Pilati -tee' o i, o 'na : De -ni to' -ti e- ? Pilati -koa' wlu -ni 'a 'tmva' 'su e, o 'sie' e Suifu o "kpa'e' de, 'de o 'na : -Ta 'in 'jea tba -wee 'in 'jea "ju -no 'pee kpoun 'in se 'o 'je.

*Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'bee'*

(*Matie 27.15-31 ; Maki 15.6-20 ; Luiki 23.13-25*)

39 'Kaa ka ee nva see 'de aopp "klu, -wee -bo Paki 'a -ko' 'wv o 'de 'ma "sia -kaso 'dii due' i e, -o -nuei" 'mee 'in 'je Suifu-wi' 'a 'beo i "sii- ?

40 'Su vu -wee' -saa -cruen", vu 'na : "In-, e 'bo omo nte, 'kaa Barabasi mo -in -je i "sii-. 'De Barabasi nte "ku 'dbai -o.

**19**

1 'Su Pilati 'tmvve 'soa-wi' -wee vu kpa Sesi klae 'bn -kpa -kpa.

2 "Soa-wi" dba "wifan-, 'de υυ -tue" Sesi 'jru, -wεe υυ πoκ 'beo flae' -saan 'υn 'de υba wλo.

3 -Wεe -bo υυ 'kyn- 'bo o -pun", 'de υba -gblee' o, υba nυ : -A 'sne, Suifu 'a 'beo ! -Wεe υba πoκ 'kpi doin" i.

4 -Wεe Pilati "si "kpaε' 'de Suifu-wi" 'a klae" o de ke'wλe, 'de o 'na : Ao -gbυn 'no, 'ma ji o 'no aopυ o "kpaε' jaa' -wεe ao 'je ε juo ka 'yn sea deσavn jre' 'je 'de o 'yn ε.

5 'Su "wifan nε 'o Sesi "jru, 'beo "bai -saan nε 'de o 'yn, 'su o je "kpaε' 'si, -wεe Pilati wlu 'de υυ -pee, o 'na : "Ju aoa -pwan, o ka !

6 -Ta 'sraa -saυn klae" o, Kea -gbυ 'dei -teυn 'jeea Sesi 'jrie- 'su, υυ -saa -crυen" υυ 'na : -In koκ 'bo tu -kwli", -yn koκ 'bo tu -kwli" ! 'De Pilati 'na : Aoa' -ce" 'kpa "duo o 'yn ao 'jeo 'bo tu -kwli" ko, de-nυe' 'mo se deσavn jre' 'je 'de o 'yn.

7 'Su Suifu-wi" 'na : -A bleε ke', 'de -bo ε nυ 'de -aa ke' 'di ε, -mε o 'je 'mε -o, de-nυe' o nυe oκ -ce" Kea 'a "ju 'yn.

8 Pilati 'wcan wlu -nε 'su oκ' faυn 'kpa "kpei.

9 'Su o ke Sesi pa 'o -gbυ" 'di de, -wεe o -tee' o i, o 'na : -Ta -yn -wλυ ε- ? 'Kaa Sesi se 'e wlu -sa.

10 'Su Pilati 'na : 'Mo -oκ -tee' -mi i -wεe -maa' wluυ- ? -In se ε juo ka 'yn 'bea 'yn 'jea -mi i "sii- 'de 'yn 'bea 'yn 'jea -yn ko 'bo tu -kwli" ε ?

11 'De Sesi 'na : -In se de jre' 'beε- 'bo 'mo "kpei -bo ε se -je Kea "nyta -yn nυ ε, εme -tυ "ju -tua" 'yn 'de -yn 'kwa a, o nυe deσavn klaa", o je -yn -sii.

12 ε 'wλba 'o mu ε, Pilati a -pκn Sesi 'a i "sii- -ko i, 'kaa Suifu-wi" 'a "wκo, υυ 'na : -Bo -yn -sii" "ju -no i 'ja a, -mε -yn se Sesaa 'a dbεε i nυ-, de-nυe' nyo "o nyo -oκ nυa oκ -ce" 'beo 'yn ε, -mε o nυe Sesaa 'a tυnyo -o.

13 Pilati 'wcan wlu -nυ 'su o poε Sesi "kpaε", -wεe o jii 'bo oκ' nyo 'a 'pee 'je 'yn 'de o -te i 'bo "sou "kpei, υba 'daa 'bo 'a -ta -tu Gabata 'de Eble wlu 'di.

14 ε nυe kυonkwla' 'wλυ -ko'κ -kwie" -o -mε 'jru a "kυaυn- -gbao -tea' i. 'Su Pilati wlu' 'de Suifu-wi" -pee, o 'na : 'In, aoa' 'beo -nao !

15 'Kaa υυ -tee "wκoa' -pυn" ke'wλe, υυ 'na : -In -dbo', -yn -dbo', -yn koκ 'bo tu -kwli" ! 'De Pilati 'na : Aoa' 'beo mo 'yn 'je ko 'bo tu -kwli" ? 'Su 'sraa -saυn 'a klae" -wi" 'na : -A se 'beo jro' 'ble -bo ε se Sesaa nυ ε.

16 'Su Pilati 'bκo- Sesi υυπυ kwa, -wεe υυ 'je o 'o tu -kwli" ko 'su υυ "duo 'yn 'ε -wεe υυ kpo.

*Sesi kκe' 'bo tu -kwli"*  
*(Matie 27.32-44 ; Makι 15.21-32 ; Luikι 23.26-43)*

17 -Ta Sesi a 'wλba 'o -kwλo -mε oκ' -ce" -ble oκ' 'daυntυ, -wεe υυ kpo 'o -ta nyo a 'daa- 'jru "kpa 'a -ta, εme -nυ Gogota 'de Eblewlu 'di.

18 'Bomο υυ koκ Sesi ke nyo 'σκon jru 'bo tu -kwli", jro' nυ 'no, jro' nυ 'no, -wεe Sesi nυ 'o -kwea'-.

19 Pilati 'crυe wlu jre' εme o -tu" 'o Sesi 'a 'daυntυ -kwli". Wlu o 'crυa, ε ka : Sesi Suifu 'a 'beo -wλba Nasareti ε.

20 De -crυa' 'mυa- Suifu -tuυ" a nυ ε 'dii, de-nυe' -ta υυ kκoa Sesi ε, 'bo nυe 'o -kwλo wcin", 'de de -crυa' ε 'crυe' 'de Eblewlu ke Latenwlu ke Klekίwlu 'di.

21 'Su Suifu 'a klae" wλe Pilati -pee, υυ 'na : -In -bo Suifu-wi" 'a 'beo 'crυe, 'kaa -yn -crυ, "ju -no 'na o nυe Suifu-wi" 'a 'beo -o.

22 'De Pilati 'na : De 'mo 'crυa, 'yn 'crυe' 'bode.

23 "Soa-wi" -koa' Sesi 'a 'bo tu -kwli" kκoa' 'su, υυ -seea' oκ' 'ynpaadt 'yn 'ε kpe -nyiiε', -wεe "soai due" 'ble oκ' -ne, due' 'ble oκ' -ne, 'de υυ "duo- oκ' "bai -tκon -ε -wλba 'e "jei -ε tba i -wεe -ε sea "pajri 'ble -ne' 'yn,

24 'de υυ 'na : -A -bo ε i'faεe, 'kaa -a -poεe soa' -wεe nyo -je ε kpa' 'de -a -je o 'je. Ka ε nυa -wεe wlu -crυa' see, ε jea 'o nyni, 'ka -nao. εε' wlu tu 'naa :

υυ -gble' 'ma 'ynpaadt 'yn 'ε, -wεe υυ poo 'ma "bai -tκon soa'.

De "soa-wi" nυa ε -nao.

25 'Bo Sesi 'a 'daυntυ -pυn" ε, 'bomο o de ke υa' de'dinynokpaο' nυ-, 'bomο Klopa 'a 'nynο Madi nυ-, 'bomο Madi -wλba Madala nυ -ke.

26 Sesi 'jea o de 'bo oκ' -tυ' -kma klai" ju -pυn" 'su ε, o wlu υ -pee, o 'na : "ju 'nynο, aa" 'ju -nao.

27 'De o wlu 'e klai" ju -no -pee, o 'na : -In de -nao. De -tba' 'o ε, klai" ju -no "duo Madi 'yn 'mε 'de o wcin".

*Sesi 'a 'mε-tι*  
*(Matie 27.45-56 ; Makι 15.33-41 ; Luikι 23.44-49)*

28 'Bo -mε 'de ε, ka dυ -wee' "klein -jea o "jrii nυυ ι nynia 'o la, Sesi 'je kan' 'mε 'su o 'na : "Ni 'natυn -a nυ 'yni. O 'da kan' 'mε -wee dυ -crυa' 'je 'o nyni.

29 'De jae due' -nυ 'o -ε -ji" -koonmο, 'su "soa-wi" bla ε de o i -wεe υυ crooε tu "i 'de υυ kpe 'o Sesi "wcin.

30 Sesi -tten' wcn, 'su o 'na : Dυ -wee' kcn "jru -wε-. O bla "jru -kwli", 'su o 'mεε.

*"Soai "fiie 'bo Sesi -gbυn*

31 'De 'wι -ε 'di Sesi 'mεa -nε ε nυe -kwlewι 'a -kwie" -o. 'De Suifu-wi" se ε "i nυ "ku 'je 'o tu -kwli" nυ -kwlewι 'e nyni, de-nυe' -kwlewι -nε kon -tυ'. εme -tυ υυ mu 'e Pilati o -wεe υυ 'tmυ o 'de "soa-wi" 'je nyo -υυ -kκoa 'bo tu -kwli" 'a bι i-craa- 'a mu, -wεe υυ 'je υba' 'ku 'bo tu -kwli" -sa.

<sup>32</sup> 'Su "soa-wi" jia su -craa' nyu -su -ke Sesi kooa 'o tu -kwil' 'a bi i.

<sup>33</sup> -Ta uua jeea Sesi -mo e, -me o 'mæe sese, emæ -ti su se oo' bi i-craa-.

<sup>34</sup> 'Kaa "soai due' nve "di -wæe o "fiie 'bo Sesi -gbn 'su nymo ke "ni ni -a jii 'bomu.

<sup>35</sup> 'Ju -o -jea di -ni 'a -ta omo -oo -tmu i, di o 'tmua i nte to'. O 'je kan' 'me di oo 'tmua i nte to' -ti. -Wæe ao 'ju to' 'bn 'je -ke.

<sup>36</sup> 'Ta' di tu nve' -wæe wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbæ 'di see e, 'de e je 'o nyini. Eæ' wlu tu 'naa :

Oo' 'kpa due' koun -gbai' ka se -crai.

<sup>37</sup> -Wæe e 'cruæ ka 'de 'fo jre' o 'wle, e 'naa : 'Ju -o -gbn o su "fiia uua mue o "jrie- 'jeea'.

*Sosev ke Nikodemv nmaæ Sesi i (Matie 27.57-61 ; Makı 15.42-47 ; Luikı 23.50-56)*

<sup>38</sup> -Me 'wlvba 'o -jei' e, Sosev -wlvba 'o Arimate -tee' Pilati Sesi 'a "ku i. Oo' Sosev -tu e, o nte Sesi 'a klai" ju -o see, 'kaa o se e 'tmu due', de-nve' oo plee Suifu-wi" 'me. 'Su de o -teea' i Pilati 'woon- 'e, -wæe o mu 'de o "duo- Sesi 'a "ku 'bn.

<sup>39</sup> Nikodemv -o mua 'e Sesi o "mav' 'de e, -mo jii' -ke. O ja -dai'kloni 'a kpe' soon, miio, aloo o, i 'bees' i 'je 'cilo 'a kwla taan ni-.

<sup>40</sup> -Wæe ka su nta 'soon, su "duo- Sesi 'a "ku 'bn 'de su po o -dai'kloni kui. -Bo Suifu-wi" 'je nyo i -te' e, 'kamo uua nu see. Uv -piian' o tae' plu i.

<sup>41</sup> -Ta su kooa Sesi 'bo tu -kwil' e, -kle' jre' -ni 'o e -pon'. 'Bo -kle' -ne 'di -gbaun' dee due' -ni 'o -e 'di nyo jro' se i -tee e due'.

<sup>42</sup> 'Bomo su -te' Sesi 'a "ku i, de-nve' -gbaun' -ne -kuban'- i, 'de -kwlewı 'a -kwie" -ni.

## 20

*Sesi son "kunyio" (Matie 28.1-8 ; Makı 16.1-8 ; Luikı 24.1-12)*

<sup>1</sup> 'Doo "i-saawı 'a -klæe" pæen 'su Madi -wlvba Madala -cruuen 'de -gbaun' "kpei, -me -son' kwie nte 'blvoo ke. -Ta va mua, -me "soukpo -nia 'o -gbaun' "woin 'wlv 'o 'e.

<sup>2</sup> 'Su v kpa plea' 'de Simo Piei ke klai" ju jro' -oo -ti' Sesi kma o, -wæe v 'tmu sypu, v 'na : Uv -sa Tv'bo 'a "ku 'de -gbaun' 'di me, -ta su -tu" o -a se 'o juo-.

<sup>3</sup> Piei ke klai" ju jro' -no "sie "kpaæ' -wæe su mu 'e -gbaun' "kpei.

<sup>4</sup> Ka su nta 'soon su -wee' a ple' -tadue. 'Kaa klai" ju -no -mo ple' o sie Piei bi' i, -wæe o nyini 'e -gbaun' "woin tein".

<sup>5</sup> O bla "jri' 'de o -gbuæn 'di, -wæe o 'jee tæe' fo plu -pean 'blvoo 'a 'su "jrie-, 'kaa o se 'e e 'di pa.

<sup>6</sup> Simo Piei -koon 'bo o 'de e, omo -ji' -wæe -o pa 'e -gbaun' 'di. O 'jeeæ tæe' fo plu -pean 'blvoo "jrie-.

<sup>7</sup> Tæe' fo -piian' Sesi 'a "jrui ke tæe' -ni o kui se -tadue ni-, e pooe bn -wæe -e -ni -ta -jro.

<sup>8</sup> 'Su klai" ju -jo -saa 'i -o nynia 'e -gbaun' "kpei tein" e, -mo pa 'e -gbaun' 'di -ke, -wæe o 'jee di -ni 'mva- "jrie- 'su ka Sesi soan "kunyio' o 'je e to' 'bn 'e.

<sup>9</sup> De-nve' -me wlu -crua' -wæe -e -tmua Sesi 'a "kunyio' son-ti e, oo' klai" nynuu se 'e e 'dei 'won ke 'de-.

<sup>10</sup> Sesi 'a klai" nynuu mue -ta su 'wlvba de.

*Sesi toæ oo' -ce" Madi -wlvba Madala "i (Matie 28.9-10 ; Makı 16.9-11)*

<sup>11</sup> 'Kaa Madi -mu sie 'o -gbaun' -pon' 'no "kpaæ' -wæe va -fin'. -Ta v nua -fin' 'a 'su v jie ja -wæe v -soo' "jru 'de -gbaun' 'di.

<sup>12</sup> 'Su v 'jeeæ Kea 'a "su 'soon "jrie- -su -paa dıplu 'bn -su -te i, -ta Sesi 'a "ku 'pean i 'de e, due' ni 'e oo' "jru o, due' ni 'e oo' bi o.

<sup>13</sup> 'Su su 'na : 'Nynokpao', deæ-ti aa -fin' e- ? 'Su v 'na : Uv "duo- 'ma Tv'bo 'bn 'e, -ta su po o 'tn se 'o 'je.

<sup>14</sup> -Ta v nua wlu -ne 'e 'tmua' a, v "biia i 'su v 'je Sesi 'me, o nyna i, 'kaa ka e nta Sesi la v see juo-.

<sup>15</sup> 'Su Sesi -tees' v i, o 'na : 'Nynokpao', deæ-ti aa -fin' e- ? 'De nyo aa -pon i e- ? -Bo umu a sea 'je 'de e, umu 'na -me -kle' -ne 'e ifuoi -o 'de-, 'su v 'na : 'Ma -fein', -bo e ni -mo -duo' oo' "ku 'bn e, -me -ta -tn po o -tn -koo 'bn 'bomu -wæe 'tn 'je o 'bn "duo-.

<sup>16</sup> 'Su Sesi 'na : Madi ! U "biia i 'su v wlu o -pee 'de Eblewlu 'di, v 'na : -Wee' ! Rabuni ! (E 'de me -ni 'ma detooi).

<sup>17</sup> 'De Sesi 'na : A 'bo 'mi "iblaa ke, de-nve' 'tn se 'de 'bn "Bo o de mu ke. 'Kaa a mu a 'je 'ma de'di -wi' 'tmuv-, ka 'tn "Bo -o -nta aoa' "Bo -ke e, 'de o o 'demo 'ma mu de, 'ma Kea -e -nta aoa' Kea -ke e, 'de e o 'bo 'ma mu de.

<sup>18</sup> 'Su Madi -wlvba Madala mu' -wæe v 'tmuv- klai" nynuu, v 'na : 'In 'jee Tv'bo "jrie' me ! -Wæe di "klein o 'tmua' 'de v -pee e, v po ta' "kuan.

*Sesi toæ oo' -ce" oo' klai" nynuu "i*

*(Matie 28.16-20 ; Makı 16.14-18 ; Luikı 24.36-49)*

<sup>19</sup> 'De 'doo "i-saawı -nta 'mva 'a -kwie" ka a, klai" nynuu nte 'e -gbu' due' 'di -wæe su kan 'o -gbein', de-nve' uua pleee Suifu-wi" 'a klæe'. 'Su Sesi -taan' 'bo sypu 'a -kwea-, 'de o wlu su -pee o 'na : Ao 'je pæe 'a blua' !

<sup>20</sup> 'Su o toæ sypu oo' kwa 'soon "i e ke 'bo o -gbn ke-. 'Su de klai" nynuu 'jeea Tv'bo "jrie- eæ' 'mva- nu sypu 'me.

21 -Wee Sesi wlu υυ -pee ke'wle ο 'na : Ao 'je pee 'a blua' ! Ka 'in "Bo dboa 'bn ε, 'kamα 'ma dbo aopp -ke.

22 Wlu -nι -kwε-a 'de ο 'wαn i 'sυ ο ποε υυppυ ποα' -wee ο 'na : Ao 'je Kea 'a -Suu -kweai ε.

23 Nyυ -υba dισatn ao 'wλba "kpei ε, -me υba' dισatn a muε -kwea, 'de nyυ -υba dισatn ao sea "kpei 'wλb ε, -me υba' dισatn se -kweai.

*Sesi toε 'ponte 'a -kα ke "di 'a -kα Toma "i*

24 'De -ta Sesi a jia, -me Toma nyυ a 'daa -gbaju ε, -wee -ο -nιa klai" nynuu -nιa -puue 'jo 'soon 'ο due' se 'e υυppυ "klu nι-.

25 Εme -tι klai" nynuu po Toma "kvan, υυ 'na : -A -je Tυ"bo 'me ! 'Kaa Toma 'na : -Bo 'in se 'ponte 'a -kα 'jriε 'jee 'de ο 'kwa, -bo 'in se 'o 'ma -cιε tba, 'de -bo 'in se 'o ο -gbun 'ma kwa -te' ε, -me 'in se ε tο' 'bn 'jei.

26 'Wι -me' na -sia' 'sυ Sesi 'a klai" nynuu 'kυιen 'jrui 'de -gbu' 'di ke'wle, -me Toma nιε 'e υυppυ "klu, 'sυ Sesi -taan' 'bo υυppυ 'a -kwea', 'de 'bo -gbein' kaan'. 'De ο 'na : Ao 'je pee 'a blua' !

27 'Sυ ο wlu' 'de Toma -pee ο 'na : Toma, -in -kpaα -ma -cιε -ta, -in -gbun 'ma kwa ja, -in -kpaα' sυn -ta -in -tee 'bo 'bn -gbun. -In -bo pee "ikmuε -in -je de tο' 'bn !

28 'Sυ Toma 'na : 'Ma Tυ"bo, 'ma Kea !

29 'De Sesi 'na : De -in -jeea' 'bn "jriε-, εme -tι -in -je 'ma -tι' tο' 'bn ? Nyυ -sea' 'bn "jriε- 'jee- 'sυ -υb -jea 'ma -tι' tο' 'bn ε, υυ nυ 'mva-.

*'Sbe -ne 'ε cri bu-*

30 Sesi nυε jrii' -tuu" -tuu jri' ke'wle 'bo οο' klai" nynuu "juoi, -wee -ι se 'cruε 'de 'sbe -ne 'di.

31 'Kaa dι -ji -mυ 'cruε -wee ka Sesi nιa Klisti Kea 'a "Ju ε, ao 'je ε tο' 'bn 'je -wee ao 'je 'kmυnιa' -sea' -kwe -ta 'ble 'je 'de οο' 'nynυ 'bn.

### 21

*Sesi toε οο' -ce" 'de klai" nynuu -me"*  
*'soon -pee*

1 -Me 'wλba 'o mu ε, Sesi to οο' -ce" 'me ke'wle 'de οο' klai" nynuu -pee 'bo Tiberiadι -nι -kwlι". 'De ka ο nυa οο' -ce" toson, 'ka ka :

2 Simo Piei ke, Toma υba 'daa- gbaaju ke, Natanaε -wλba Kana 'de Galile ke, Sebede 'a "nynuu- ke, klai" nynuu 'soon jrv' ke, υυppυ -nι -tadue.

3 'Sυ Simo Piei wlu' 'de υυ -pee ο 'na : 'Ma muε 'sai- poa'. 'De υυ -wee' 'na : -A -ke -ma mu -ke. 'Sυ υυ mu', -wee υυ 'ja 'e -kweε' 'di 'de υυ -te 'sai- poa' -pυn', 'kaa υυ se de jre' -sa 'de εε' 'maυ'wι tu 'di.

4 -Ta -soon' -sutan' 'sυ ε, Sesi -taan' 'de 'kpyυ "kpei, 'kaa ke nιa οmo ε, klai" nynuu se ε juo-.

5 'Sυ Sesi 'da υυppυ 'me ο 'na : "Nynuu-, ao 'je de 'meε ? 'Sυ υυ 'na : "In-.

6 'De ο 'na : Ao po 'sai- 'bo -kweε' 'ε dianfo ο kea', aοa muε de 'jea'. Dυ poa 'sai- kan' -cεen'- 'sυ, 'kaa υυ se εε' -cria' 'bεε- de'boο- no" 'de -smii' 'a "i -tietι' 'bn.

7 'Sυ Sesi 'a -tι' -kma klai" ju wλε Piei -pee ο 'na : ε Tυ"bo -o ! Simo Piei 'woan ε Tυ"bo -o 'sυ οmo -cεan' kui 'de ε, ο paa οο' dι 'bn 'ε, 'sυ ο 'kpa "nιo- -pluu-.

8 Klai" nynuu -ju -sia 'o -mυ nιε 'e -kweε' 'di -wee υba mu ο kιn, ka υba mu, 'kamα υba -cri' 'sai- -smii' 'jia 'di ε. De-nυε' -ta υυ poαa 'sai- ε, 'bo ke 'kpyυ 'nynυ 'a tensυn 'beεε ε 'e dι' 'a kme' 'soon nι-.

9 Dυa 'wλba 'de -kweε' 'di υba 'sia i ε, -me υυ jεε ne -ε -tbaa' -wee -smii' nι 'o "jri, 'de -di'pen nι o.

10 -Wee Sesi wlu υυ -pee ο 'na : Ao ja -smii' ao -sa 'a jri'.

11 'Sυ Simo Piei 'ja 'e -kweε' 'di de -wee οο -cri' 'sai- 'no 'kpyυ "kpei. -Smii' klae' 'a kme' 'due kwla -mm' 'jo taan (153) -nι 'e ε 'di. 'Kaa -smii' -jia' 'e 'sai- -ne 'di ε, ι se εε' 'jo cεn.

12 'Sυ Sesi wlu' 'de υυ -pee ο 'na : Ao ji de di ! Nyο -je ο i -tee' 'de klai" nynuu "klu ο -jea nυ : -Ma 'nynυ we- ? O se nι-, de-nυε' ka ε nιa Tυ"bo ε, υυ -wee' 'je kan' 'me.

13 Sesi 'kυιan 'o 'sυ ο "duo -di'pen 'bn 'ε, -wee ο "nynυ ε υυppυ, 'de ο "nynυ υυppυ -smii' -ke.

14 Sesi soan "kunyιo' ε, ο ke οο' klai" nynuu 'a 'jeea 'a kpe taan -ne -nao.

#### *Sesi sie Piei wlu o*

15 Dυ -kαa' de dia' 'sυ, Sesi -tee' ε Simo Piei ο 'na : Sonast 'a "ju Simo, -in -kma 'ma -tι' 'me -ta, ε je nyυ -nυ -sii ? 'Sυ Piei 'na : Kυn Tυ"bo, ka 'in kma -ma -tι', -in -jue'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynυ 'a -tι'.

16 O -tee' ο i kpe 'soon -ne ke'wle, ο 'na : Sonast 'a "ju Simo, -in -kma 'ma -tι' 'me -taa ? 'Sυ ο 'na : Kυn, Tυ"bo, ka 'in kma -ma -tι' ε, -in -jue' 'pepe. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynυ 'a -tι'.

17 -Wee Sesi -sa wlu de kpe taan ke'wle, ο -tee' ο i 'de ο 'na : Sonast 'a "ju Simo, -in kma 'ma -tι' 'me -cεen' ? 'Sυ de Sesi -tee' ο i kpe taan -wee ο 'na -in kma 'ma -tι' 'me -cεen', -ε kpyυn ο -kwλb 'sυ ε "kaεε ο "jrii, 'de ο 'na : Tυ"bo, -in -juo dι -wee' "klein 'me, ka 'in kma 'ma -tι', -in -jue'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynυ 'a -tι'.

18 Tο' -tι 'a tο' -tι 'ma 'tmυb- -bn, -ta -in -nιa -kooai" -saan' a, -me -ma -ce" -ε paa -ma dι 'bn, -wee -ta -in -nιai" -ma mu 'o, 'kaa -sontι -ma mua -kea" 'kpaα' a, -ma muε



sun sroa', -wee nyo jro' 'je -un de 'un paa-  
'de -ta -in sea "ini ε, o 'je -un 'bo kpa.

<sup>19</sup> Ka Piei 'a 'mesun 'jea Kea 'a 'nyni "i  
'bεε- 'de nya a, εme o 'tmua 'o 'mua- 'de  
wlu -ne 'un. Sesi -koa' 'a' 'tmua' kan' 'su o  
'na : -In bla 'bo 'un 'de.

*Sesi ke oo' -ti' -kmaklai" ju ke*

<sup>20</sup> Piei "biia de 'su o 'je Sesi 'a -ti' kmaklai"  
ju 'me, -me o jie uupu kun omo -pen Sesi jai  
dedi no", -wee o -tee' o i ka : Tu'bo, nyo  
we- -je -un 'de to ε- ?

<sup>21</sup> Piei 'je o i 'su o -tee' ε Sesi i o 'na : 'De  
-jo -mo 'e ? De -je o "jrii nuε- ?

<sup>22</sup> 'Bomo Sesi wluu o 'na : -Bo 'un nte "i o  
'e 'kmu ni mamau 'su 'un 'je de ji 'ee, -ma  
-ti' we- -sie 'o -mo ε- ? -Mo bla 'bo 'un 'de  
'su.

<sup>23</sup> 'Bo wlu -ne "kpei la, uo 'jreε- εε' ke' i  
'de oo' "dei-wi" "klu, uo 'na klai "ju -no se  
'mei. 'De Sesi se kan' -mo 'da, 'kaa o 'naa  
: -Bo 'un nte "i o 'e 'kmu ni- mamau 'su 'un  
'je de ji 'ee, -ma -ti' we- -sie 'o -mo ε- ?

<sup>24</sup> Klai" ju -no, omo oo po di -ni 'a "kuan  
-wee o -cru'. 'De -a -je kan' 'me di o 'tmua  
i nte to' -ti -o -cεεn'.

*Wlu "jru -cra'in*

<sup>25</sup> Sesi nuε di -tuu"-tuu jri' ke'wle. -Bo  
nyo 'cru -wee' dodo- 'de ε, 'ma naa to' i,  
'sbu nyo a mua 'cru' se 'no 'kmu -ne "kpei  
'bεεi.

### Sesi 'a dboun 'a Nvudɔ

*Kea 'a -Suu -εε -ti' tmvba 'de Sesi 'a dboun -pee ε*

1-2 Teofi, dɔ "klein Sesi nva o, -ji ɔ tɔɔa nyv de -wɔba 'e sese o -wee -ε jia mamav 'su -ε -jεεa ɔɔ' jaun 'di mua' a, umɔ 'in 'tmv 'de 'ma "i-saasbε 'di. Nɔɔ' -ε 'di ɔ 'jea jaun 'di mu ε, 'bomɔ ɔ jii 'de Kea 'a -Suu 'bn -wee ɔ sie ɔɔ' dboun ɔ -sa 'o wlu o.

3 ɔɔ' 'klejewɔ 'wɔba 'o -jei" ε, ɔ to ɔɔ' -ce" 'me 'de vɔ -pee, ka ɔ nɔa 'kmv ε, ɔ to εε' sun 'me kpe -tuu"-tuu 'bn 'de 'wɔ 'a kwla -nyiiε 'di, -weε ɔ 'tmv Kea 'a tv"bode 'ε -ti' 'de vɔ -pee.

*De'bcɔwlu Sesi 'tmvba 'de ɔɔ' dboun -pee ε*

4 -Ta ɔ ke vɔ -teea i 'wɔ jre' o ε, 'bomɔ ɔ -tuu" vɔvɔ wlu, ɔ 'na : Ao 'bo Selisalem o tuen, 'kaa ao fuo de "Bo "sia 'nyɔ -weε -εε -ti' 'in 'tmvba 'de ao -pee 'de ε.

5 De-nvε' San nvε "ni -weε ɔ po nyiɔvɔvɔ- "ni 'jru, 'kaa aovɔ- mɔ ε, 'de 'wɔ pla 'di ε, Kea a muε εε' -Suu nva' -weε ε 'je aovɔ- "ni 'jru po.

6 'Su dboun -kɔvan' 'jrui -tee' ɔ i, vɔ 'na : Tv"bo, 'de εε' nɔ" tu 'di mɔ -ɔn -jea Israε 'a 'beɔde 'ε -gbɔɔ -dee 'ni po ?

7 'Bomɔ Sesi wluu 'de vɔ -pee ɔ 'na : De "Bo -tea' -weε ε 'jea nv 'de εε' 'su 'a -kwɔlvɔ 'bn ε, ε se emε -εε 'wɔ ke -εε nɔ" aovɔ- mɔ 'je juo nɔ-.

8 'Kaa aovɔ muε "ikmaa' 'jeea', Kea 'a -Suu a muε 'e aovɔ- 'bn jia', -weε ao 'je 'ma -ti' 'a -ta 'jevɔn nɔ- 'bo Selisalem, 'de Suideblva ke Samadiblvba "kpei, 'de ao 'je mu mamav 'su ao 'je 'e 'blva 'a "ti 'in nyɔi.

#### *Sesi muε jaun 'di*

9 Sesi -kɔa' wlu -nɔ 'a 'tmvba' 'sv ɔ sɔn 'bn 'ε, -weε ɔ mu 'jei 'de ɔ mu jaun 'di. Vɔ sie ɔɔ' ja -gbvan' 'sv ɔ je vɔvɔ "jrui "maa 'de bue" 'bn.

10 'Bo jaun -kwlv Sesi sɔan 'bn ε, vba -gbun' 'o 'ε jojo, -mε ɔ nɔε mua'. Vɔ sie 'e -gbvan' 'sv nyv 'sɔɔn -paa dɔ plu 'bn -vɔ -taan' vɔvɔ "kpei,

11 Vɔ -na : Galilenyv, deε-ti ao nyɔa i -ta, -weε aovɔ -gbun 'e jaun-kwlv ε- ? Sesi -nɔ -sɔan 'bn 'bo aovɔ' -kwea', -weε -ɔ mua jaun 'di -ta, ka ɔɔ' jaun 'di musɔn nɔa, 'kamɔ ɔɔ' dejisɔn a mu nɔa'.

#### *Suida 'a -kɔ o pooli*

12 'Su vɔ 'wɔ 'e crv -εε 'nyɔ nɔa olifie crv "kpei 'mε -weε vɔ mu Selisalem de. De -wɔba 'o -weε -εε mua de ε, ε 'bεε- -je 'a -to due' 'mε.

13 -Ta vɔ nyɔa 'sv ε, vɔ 'ja 'e "jei -gbu 'a wɔn due' 'di -ta vba -tea i see ε. ε nɔ Piei o, San o, Saki o, Ancre o, Filipu o, Toma o, Batelemi o, Matie o, Alfe 'a "ju Saki o, Simɔ -ɔ -pɔan -ɔɔ 'blva- 'jea εε' -ce" -pee -te ke Saki 'a "ju Suidi ke-.

14 Vɔ -wee' 'bεε- wlu 'bn, -weε vba bae Kea 'de nai' 'blea' 'bn. Vɔ ke 'nyvɔkpaε' ke-, Sesi de Madi ke ɔɔ' "dei -wi" ke-.

15 'De ia' 'wɔ tu 'di 'sv Piei sɔn 'bn 'ε 'bo ɔɔ' de 'di-wi' 'a -kwea', nyv -vɔ -kɔvan' 'jrui 'de εε' nɔ" tu 'di ε, vɔ 'bεε- kmε' 'due kwla 'sɔɔn mε, -weε ɔ 'na :

16 'Ma de 'di-wi", de Kea 'a -Suu 'tmvba sese, 'de -ε -jia 'e Dafidɔ 'wɔn -weε -ε -crvɔa' 'de Suida -ɔ -kɔan Sesi 'a kpvɔn "juɔi 'a -ti' 'bn ε, ε 'je 'o nyɔi -o see.

17 'De -mε 'kamɔ ɔ -sreε 'de -a "klu 'de-, -weε ɔ ke -a -gble' dbo 'bn.

18 ɔɔ' "ju tu 'wεi vɔ 'nyv ɔ 'de ɔɔ' "ku 'dba -ti' 'bn ε, umɔ ɔ -tɔn -kle'. -Ta ɔ -kaa' i ε, ɔ cεn -tie" 'bo -kwea', -weε ɔɔ' mɔ -weε' -gbaa dɔ 'mii.

19 Nyv "klein -nɔa 'o Selisalem ε, vɔ -wee' juo ia' dɔ tu mε, emε -ti vba 'daa- -kle' -nε Akedama 'de vɔ "bliwlu 'di, ε 'de mε -nɔ nmɔ 'o -kle'.

20 'De de -crvɔa' 'e Dafidɔ 'a 'du 'di, ε ka : ɔɔ' -gbu' dɔ', nyv "o nyv 'bo 'e ε 'di "tie. 'De nyv jrv" 'duo ɔɔ' dbo 'bn.

21-22 Emε -ti nyv due' 'je 'e -a "klu 'kpa, -weε ɔ 'je Tv"bo Sesi 'a "kunyɔvɔ sɔn-ti 'a -ta 'jei nɔ-. ɔɔ' "ju tu 'je nyv -vɔ -ke -a mua dɔ 'mii mamav de -wɔba 'e San 'a Sesi 'a "ni "jru poa', -weε -ε -jεεa 'wɔ -i 'di Sesi 'wɔba 'de -a "klu -weε ɔ mua jaun 'di ε, 'de vɔvɔ "klu 'de ɔ 'e 'wɔ.

23 'Su vɔ nyɔa nyv 'sɔɔn i : Sosev, nyv a 'daa- Basabastɔ 'de -ɔɔ "kpei -tenyɔ nɔa Suististɔ ke Matiasɔ ke.

24 -Weε vɔ bae Kea ka vɔ 'na : Tv"bo, emε -juua nyv -wee' "klein 'a pεε ε, nyv ε -sa 'o 'bo nyv 'sɔɔn -nɔ "klu ε, ε -to ɔ -cɔε,

25 'de ɔ 'je -teɔn ke dbo Suida 'bɔa o -weε ɔ 'mea 'bn "duo-.

26 Vɔ poa soa' 'jei 'sv ε -sa 'o Matiasɔ -weε ɔ nyɔa dboun -nɔ -pvuε 'jo due' 'i.

## 2

### *Kea 'a -Suu 'a ji nɔ"*

1 Pantekotɔ 'a 'wɔ o ε, vɔ -wee' "klein 'kɔn 'jrui -tadue.

2 Vba -gbvan' 'e mu kaan 'sv -crvɔn' -wlv 'e jaun 'di, ka -pie klaa' a jia, 'kamɔ ε nɔ-, 'sv ε "ji 'e -gbu" 'di vɔ -tea i mε.

3 'Su vɔ 'jeeε mɔvɔ -tuu"-tuu 'jrɔε-, ka nemɔvɔ nɔa -i -nɔ kan', -ia -seεa' 'bn 'de -ia -te' vɔvɔ "jrui due 'due.

4 'Su Kea 'a -Suu 'ji 'de vɔ -wee' "klein 'bn 'ε, 'sv vɔ -tee wlu 'sv 'a poa' -pvɔn", ka Kea 'a -Suu -tue' 'de vɔvɔ -kwlv" ε.

5 'De εε' 'wɪ tu 'di ε, Suifu -a naa Kea 'a -jei" -wɛɛ 'blɔt -wee' 'dii 'kɪɛn "jrui 'bo Selisalem.

6 Ɔɔ 'woan -crɛn" -nɛ 'sɔ, sɔ -wee' 'bleɛ plea' sɔ je 'o ji, tai' "maa sɔpɔ 'mɛ, dɛ-nvɛ' sɔa a 'wɔn sɔ 'bliwlu 'mɛ due due' 'de sɔpɔ 'wɔn.

7 Tai' a "maa' 'ji 'de sɔpɔ 'ɔn 'ɛ sɔ -ga' wɔn -wee sɔa 'jraa dɪ -ta nɔba, 'sɔ sɔa wɛɛ ba -pee ka, sɔ 'na : Nyɔ -nɔ sɔ -wee' "klein se Galile 'wɔ 'dee- ?

8 -Aee' kɛ nɔ 'sɔ -wee -aa -wɔn -a "bli wlu due 'due 'de sɔpɔ 'wɔn ε- ?

9 -A -wɛɛ Pati-bɔa o, Mɛdɔbɔa o, Elamiti-bɔa o, Mesopotamibɔa o, Suidebɔa ke Kapadosi-bɔa, Pɔn ke Asibɔa o,

10 Friki ke Pamfilibɔa o, Esipu-bɔa o, Libi 'a 'bɔa -ɛ -ke Sirent-kwɔ "kɔvan i 'dii o, ε ke nyɔ -sɔ -wɛɛ Romɔ ke-

11 Nyɔ -nɪa Suifu-wi' 'a -cɛ" 'kpa o, nyɔ -sɔ -sa Suifu-wi' 'a kplɪn "kpei, Kletoa ke Rabu o, ke nɔ 'sɔ -aa -wɔn sɔpɔ 'a wlu 'mii due 'due 'de -a "bliwlu 'di -wee sɔa 'tmɔ dɪ 'dɔɛ 'dɔɛ Kea nɔa 'a -tɪ' ε- ?

12 Tai' "maa sɔ -wee' "klein 'mɛ dɛ sɔ 'jea tɔ' "kpei- naa -gblein' 'bɔn' 'je ε, 'sɔ sɔa wlu' 'e ba -pee sɔ 'na : 'De dɛ -nɛ -mɛ 'de 'a 'nynɪ wɛ- -sɪan ka a- ?

13 'Kaa nyɔ jru' a wɛɛ sɔpɔ 'mɛ, sɔa wlu ka, sɔ 'na : nɔɔ -si' sɔpɔ 'i.

*Wlu Pɛi 'tmɔa*

14 'Bomɔ Pɛi sɔn 'ɔn ɔ ke dboun -nɪa -puue 'jɔ due' ke-, -wee ɔ kpa wlu 'jei 'de sɔ -pee ka, ɔ 'na : Ao Suifu ke nyɔ "klein -kooa' -ta Selisalem, ao sie dɛ -nɛ tɔ' o, -wee dɛ 'ma jia 'tmɔa' ao 'je ε doin' o pɔ.

15 Nyɔ aoa 'jea i -ta, sɔ se nɔɔ 'na, ka aoa nɛɛ tɔ' "kpei ε, dɛ-nvɛ' -ta -son' -sɪan' 'bo se 'ɔn -kwɛ ke, -klae' jru nɛ -gbao.

16 'Kaa dɛ Kea 'a wlu 'kwajaai Soɛlɪ 'tmɔa 'de ε, εɛ' 'o nynɪsɔn ka.

17 Kea wlu' ka, ε 'na : 'De dɛ 'bɔɔwɪ 'di ε, 'ma mɛ 'ma -Suu 'de nyɔ -wee' 'ɔn poa', -wee aoa' "nynunmai nynuu ke aoa' "nynunynɔkpae' 'je 'ma -tɪ' 'tmɔ, aoa' -kɔtɪ' mɪu' a mɛ dɪ Kea a tɔɔa sɔpɔ 'jea, aoa' nyɔ -cɔɔn-wi' a mɛ jɪ jaa'.

18 Kɪn, "nynunmai ke 'nynɔkpae' -sɔ -nɪa 'ma dbonɔn ε, 'ma mɛ 'ma -Suu 'de sɔpɔ- 'ɔn jaa' -wee sɔ 'je 'ma -tɪ' 'tmɔ 'de ɪa' 'wɪ tu 'di.

19 'Ma mɛ dɪ klae' klae' nɔa' 'de javn 'di, -wee 'ɪn 'je jrii' -tuu"-tuu nɔ 'nɔ 'bɔa- "kpei. Nymɔ ke, nɛ ke dao' -gblɔn a mɛ 'e nɪa' -ke.

20 'Jru a mɛ fai' pɔoa', ε 'e kwie 'ɔn -snɛɛ, -wee 'cɔ 'e -sain' ka nymɔ nɪa -wee Tu'bo 'a 'wɪ 'je 'o nyni. εɛ' 'wɪ tu nɛ ɔɔ' nynɪ 'wɔwɪ klaa' -o.

21 -Mɛ Nyɔ 'o nyɔ -ɔɔ mua Tu'bo 'a 'nynɪ -too"- 'i poa' a, ɔɔ mɛ 'pɔba'.

22 Israɛ-kɔn, ao pɔ wlu -nɪ doin' o ! Sesi -wɛɛ Nasaretɪ ka Kea 'nynɪ ɔ "ikmaa' εɛ' -cɛ" 'kpa tɔ ε 'bo ao -wee' "juɔi 'de jrii' ke dɪ "klein ɔ nɔa 'bo aoa' -kwea' 'ɔn ε, aoa' -cɛ" 'kpa jui' 'pepe.

23 Ɔɔ' "ju tu tooɛ 'e 'mɛ 'de Kea 'a -cɛ" 'ε -kwɛɔtɪ 'ɔn, dɛ-nvɛ' Kea -tɛ' εɛ' dɛ tu 'mɛ sese. Ɔmɔ ao kɔ 'bo tu -kwɛɔ' ao 'bɔɔ desanɔn sɔa -wee sɔ 'dba.

24 'Kaa Kea jɔ 'kmɔ de, ε cɛn ɔ 'mɛɛa' 'a "dbi kui, dɛ-nvɛ' 'mɛa' sɛɛ 'bɛɛ- ε 'je ɔ bu wɔ kpɔn.

25 Ɛmɛ -nvɛɛ' -wee Dafidɪ wlu 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn, ɔ 'na :

'Ma 'jeɛ 'ma Tu'bo i jeeje 'bo 'ɔn "juɔi, dɛ-nvɛɛ' εɛ pɔɛ 'ɔn sɔn o -wee 'ma dɪ je cɛ.

26 Ɛmɛ -tɪ 'mɔa 'a 'sɔ 'ji 'ɔn pɛɛ o, -wee -pɔia' wlu 'a 'sɔ a ji 'de 'ɔn 'wɔn. -Bo 'mɛa' -sa 'ma 'bɔkɔ -je 'kwa mɔ' de ε, -ta 'ɪn 'jea tɔ' tba 'ɪn 'ble 'o ε 'bode,

27 dɛ-nvɛɛ' 'ma Tu'bo, ε se 'ma -suu 'bɔi 'de 'mɛɔn o -kwɔ. Nyɔ -nɪa εɛ' nyɔ ε, ε se ε 'bɛɛ- ε 'je ɔ "i 'tai- ɔ 'je 'e -sɔan' 'ɔn cɛɛn-.

28 Ɛ -tɔɔ 'ɔn 'kmɔnɪ -jɛblɔ 'mɛ. 'De -sɔntɪ 'ɪn ke εɛ mua "jua- 'i -tea' a, εɛ mɛ 'ɔn 'mɔa- 'ɔn 'jiia'.

29 'Ma dɛ 'di-wi', 'ɪn 'bɛɛ 'ɪn 'je wlu 'fɛɔn 'de ao -pee 'de -a 'mɪa Dafidɪ 'a -tɪ' 'ɔn. Ɔ 'mɛa ɔ nɔmɛa i, ɔɔ' -gbain' nɛ 'de -a "klu 'de -sɪanwɪ 'di -ke.

30 'Kaa ka ɔ nɪa Kea 'a wlu 'kwajaai ε, -wee ɔ juɛ 'pepe ka Kea cɛan wlu -tie' 'de ɔ -pee, ε 'na : -Ma "ju due' -a mu 'bɛɔ nɪa' 'bo -ma -kɔi'.

31 Dɛ Dafidɪ 'jea sese -wee ɔ 'tmɔa, ε nɛ Kea 'a 'o-tei Klisɪ 'a "kunyɔɔ' sɔn-tɪ 'ɔn -o. -Bo ɔ wlu ka ɔ 'na : ε se ɔ 'bɔ 'de 'mɛɔn o -kwɔ ɔ, -wee ɔɔ' ku se 'e -sɔan' 'ɔn cɛɛn ε,

32 -mɛ ɔɔ' Sesi tu mɔ Kea -sa "kunyɔɔ', ɔmɔ -ɔɔ -tɪ' 'ma 'tmɔ 'de ao -pee. -A -wee' "klein nɛ εɛ' -ta 'jeɔn -o.

33 Ɔ mɛ 'e Kea 'a dianfɔ o, -wee ɔ 'je -Suu -ɛɛ -tɪ' 'tmɔa sese 'de ɔ 'Bo 'kwa ja. Ɛmɛ ɔ "jii -a 'ɔn -wee -ɛɛ nɔɔdɪ aoa 'jea 'de aoa 'wɔan -ta.

34 Dafidɪ mɔ se 'e javn 'di mu kpɛ due', 'kaa ɔɔ' -cɛ' wlu' 'wɪ jɛɛ' o ka, ɔ 'na :

Tu'bo wlu' 'de 'ma Tu'bo -pee, ε 'na -ɪn -tɛ i 'de 'ma dianfɔ o,

35 mamav 'sɔ 'ɪn 'je -ma tɔnyɔ -ma "kpɛinaadɛ 'ɔn nɔ.

36 Israɛ-kɔn -wee' "klein juɔ 'e 'pepe, Sesi ao kɔa 'o tu -kwɛɔ' -nɔ, ɔmɔ Kea nɔ Tu'bo ke εɛ' 'o -tɛi 'ɔn.

37 Ɔ 'wɔɔan wlu -nɛ 'sɔ, ε -suua' sɔpɔ 'a pɛɛ i, -wee sɔ wlu ka 'de Pɛi ke dboun -sia 'e -pee sɔ 'na : -Aa dɛ'di -wi', ka -a -je nɔ 'ja a- ?

38 'Su Piei wluε ʋ -pee ɔ 'na : Ao juo aoa' dεsaʋn 'i, ao 'je 'e Kea o 'biie- -wεε ao 'je 'ni 'jru poεε due 'due 'de Sesi Klisi 'a 'nyɩ 'un -wεε aoa' dɩsaɩ 'je -kwε-. 'De ao 'je Kea 'a -Suu 'je, εmε Kea ja -wεε ε nʋ -a -paan' 'jrii.

39 Kea cεn εε' wlu -tie" sese 'de ao ke aoa' 'nyɩnuu 'a -ti' 'bn, ε ke nyʋ "klein -ʋʋ -tεεan o ke -ʋʋa -tuu" -aa Tu"bo Kea a mua 'daa' 'de nya ke-.

40 Piei 'tmʋε wlu -tuu"-tuu jri' ke'wle 'de ʋʋ -pee -wεε ɔ 'je ʋʋpʋ 'a dɩ i kuu, 'de ɔ 'na : Ao 'wɔɔn- 'pʋ-ti, ao ke "manyʋ -nʋ 'je i -seea'.

41 'De ʋʋ "klu ε, nyʋ -tuu"-tuu -je wlu Piei 'tmʋa tɔ' 'bn, -wεε -ʋʋ -poo 'ni 'jru. 'De εε' 'wɩ tu 'di ε, nyʋ -ʋʋ -kpa 'o klai' nyɩnuu "kpei ʋʋ 'bεε-ʋʋ 'je nyiɔpʋ 'a "wlu taan nɩ-.

*Ka Kea -gbu -ε -saa 'i 'a 'kmuɩa*

42 ʋʋ -teε 'tiɩ -wεε ʋʋa po Kea 'a wlu doin' o 'de dboun 'wɔn jeejee, ʋʋ -wee' a poε de'diwlʋʋa-, ʋʋa ciɩen -di'pen i jeejee ʋa jee di -wεε ʋʋa bae Kea 'de nai' 'blea' 'bn.

43 Faʋn "ji 'de ʋʋpʋ 'un 'ε due 'due, dε-nʋε' nyʋ 'pʋʋ jrii' ke dɩ klae" -tuu"-tuu -a nʋεε 'bo dboun 'a wluɩ".

44 Nyʋ "klein -ʋʋ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn ε, ʋʋ -wee' 'kɩɩen 'jrii -tadue, -wεε ʋʋ po ʋʋa' 'bleedi -wee' "klein -tadue.

45 ʋʋa ple ʋʋa' 'bleedi -wee' "klein ke ʋʋa" 'wlii- -wee' 'mε -wεε ʋʋa -gble' 'a' 'wei 'un due 'due ka jɔ' nɩa 'i ɔ 'jea 'je ε, 'kamɔ ʋʋa "nyɩ ɔ.

46 ʋʋa' tɔ' nɩε due', ʋʋa 'kɩɩen 'jrii 'de Kea -gbu klaa' 'di 'wɩ 'o 'wɩ. -Wεε ʋʋa di Tu"bo 'a diide 'de ʋʋpʋ o -gbi' 'diɩ. ʋʋa di ʋʋa' diide 'mε 'de 'mʋa- ke pεε 'a "kpei-floan' 'bn.

47 ʋʋa 'bεε- Kea 'a 'nyɩn 'i, ʋʋ nɩɔɔ 'e nyʋ -wee' "klein 'jri 'dei, -wεε Tu"bo a nʋε 'de 'pʋnyʋ a 'kpa 'de ʋʋpʋ "klu 'wɩ 'o 'wɩ.

**3**

*Piei ke San 'pʋεε klɔɔi*

1 Piei ke San a muε 'e Kea -gbu klaa' 'di -tadue Kea bae nɔ', -kwie' jru -gbao.

2 'Bo Kea -gbu klaa' 'a -gbein' -je ʋʋa 'daa- "jriinmɔ-tua" -pʋn' ε, 'bomɔ ʋʋa ja 'ju due' -ɔ -wɩʋa 'sʋ -ɔɔ bi 'mεa, ʋʋa -te' ɔ i jeejee, 'de ɔɔ -sɔ' 'wei 'de nyʋ -a pa 'e Kea -gbu klaa' 'di o.

3 'ju -nɔ 'jeea Piei ke San ʋʋa jia 'e Kea -gbu klaa' 'di paa' 'jriε 'sʋ ɔ -sɔ ʋʋ -pʋ o.

4 Piei ke San "sii ɔ 'jriε-, 'sʋ Piei 'na : -In -gbʋn -a ja kea' !

5 'Sʋ ɔɔ -gbʋen ʋʋpʋ ja jojo, ɔmɔ 'na -mε ɔ 'je ʋʋpʋ de 'kwa 'je 'de-.

6 'Bomɔ Piei wlu ɔ -pee ka, ɔ 'na : 'In se 'wei ke 'sani 'ble, 'kaa dε 'un 'blea εmε 'ma ji -bn "nyɩa'. 'De Sesi Klisi -wɩʋa Nasareti 'a 'nyɩn 'bn ε, -in -sɔn 'bn -in -je na- !

7 Piei kpʋen ɔɔ' diansʋn 'sʋ, ɔ kpɔ "jei. 'Bo ε 'sri "ju -nɔ ɔ bi ke ɔɔ' klosɩ" je 'o "si.

8 -Fai 'sʋ ɔ sɔn 'bn 'ε, ɔ nyna bi "kpei, -wεε ɔ -te naa' -pʋn'. 'De ɔ ke Piei e San pa 'e Kea -gbu klaa' 'di, ɔɔ na', ɔɔ -pliin' ε "jei- -wεε ɔɔ' bεε- Kea 'a 'nyɩn 'i.

9 Nyʋ -wee' "klein 'jeeɔ', ɔɔ na', ɔɔ 'bεε- Kea 'a 'nyɩn 'i.

10 ʋʋ juuɔ "i 'pepe ka ε nɩa "ju -ɔɔ -tea i 'bo Kea -gbu klaa' 'a wɔn nyʋ a 'daa- "jriinmɔ-tua" -pʋn' -wεε -ɔɔ -sɔa', 'sʋ εε jiiε ʋʋ mian', tai' "maa' ʋʋpʋ 'mε 'de de -nʋʋa "ju -nɔ "jrii 'a -ti' 'bn.

*-Po' Piei bla*

11 Ka "ju -nɔ 'nɩa Piei ke San -pʋn", nyʋ -wee' 'jea kan' 'sʋ εε' tai' "maa ʋʋpʋ 'mε 'sʋ ʋʋa ple', ʋʋa muε 'de ʋʋpʋ o 'de Kea -gbu klaa' 'a 'fo ʋʋa 'daa Salomo -nyɩn ε.

12 Piei 'jea kan' 'sʋ ɔ wlu' 'de nyʋ -gbaea' -pee ɔ 'na : Israε-kʋɔn, dεε -ti dε -nε 'ε tai' a "maa aopʋ -ε- ? 'De dεε-ti aoa -gbʋn -apʋ mɔ ja jojo ε- ? Nyʋ -na -apʋ mɔ ɔ "ikmaa' ke -aa Kea 'a -jei' naa' mɩ -nʋε' -wεε "ju -nɔ naa- ?

13 Kea -nɩa Ablaam Ke, Isaaki Ke, Sakɔbʋ 'a Kea -wεε -ε -nɩa -a "bo -wi" 'a Kea a, εmε -bεε' εε' dbonɩi Sesi "i. ɔɔ' Sesi tu ε, ɔmɔ ao to 'e -wεε ao cεn wlu "kpei 'bo Pilati -ɔ -nɩei" -ɔ -je ɔ i "sii- "juɔi.

14 "Ju -nɔ -kwεai -wεε -ɔ -sɔrai" ε, ao 'bo -mɔ' mε -wεε ao -tee' Pilati 'de ɔ 'e "ku 'dbai 'saʋn "jrii nʋ.

15 Ao 'dba "ju -ɔ -nɩa 'kmuɩa' 'a jei 'mε, kaa Kea -sɔ 'e 'mεa' 'bn, -wεε ε jo 'kmʋ de. -A -wee' "klein -nɩ -mεε' -ta' jεʋn.

16 "Ju -nɔ ao juua 'pepe' de aoa 'jea i -ta ɔ 'pʋʋ 'de Sesi 'a 'nyɩn 'bn. 'De ɔɔ' 'nyɩn -kwɩh' -tea' mε -nʋε' -wεε ɔ 'ble' kpi' de ɔ nyna i -ta. Sesi -kwɩh' -tea' mε -nyɩ' ɔ 'pʋʋa' -cεen- 'bo ao -wee' "klein "juɔi.

17 'De kaan ka la 'jaa-, 'ma de'di -wi", 'un 'je kan' 'mε dɩ "klein ao ke aoa' klae" -wi" nʋa tein" ε, ao sɩ "i juo-.

18 'Kaa Kea nʋ 'a' dɩ tu 'mε -wεε dɩ "klein εε' wlu 'kwajaʋn 'tmʋa sese 'de Nyʋ'pʋʋi 'a 'kle 'je -ti 'bn 'je 'o nyɩn.

19 -je ε nɩa kan' -mɔ 'ja a, -mε ao juo aoa' dɩsaɩ "i, ao "biie- 'de Kea o, -wεε ε 'je aoa' dɩsaɩ -kɔ'.

20 -Wεε aoa' kpepeε' 'bn -tea' 'je 'e Tu"bo o fo o 'wɩb, 'de ε 'je Nyʋ 'pʋʋi Sesi -ɔɔ -ti' 'tmʋa sese dbo 'de ao -pee.

21 ɔmɔ -je 'e jaʋn 'di i -te mamaʋ 'sʋ ε 'e dɩ -wee' "klein 'a 'o nyɩn' jεε- ka Kea 'a -cε' 'kpa 'tmʋε sese 'de εε' wlu 'kwajaʋn 'wɔn ε.

22 Moist wlu' ka 'de- ɔ 'na : Aoa' Kea Tu"bo a muε nʋa' -wεε 'de aoa' de 'di-wi" "klu ε, εε' wlu 'kwajaai due' 'je 'e 'wɩb -wεε ka 'mɔ nɩa ɔ 'je kan'

nt-. Dt "klein ɔɔ mua 'tmva' a, ao po i doin" o.

23 'De nyo "o nyo -sea' wlu Kea jɔɔ 'kwa doin" o po ε, -mε Kea a mu ɔ i-saa', -wεε ɔ 'je 'o εε' 'cε' ε -kwea' wlv.

24 Kea 'a wlu 'kwajaavn -wee' "klein -vυ -wluα de -tba' 'e Samiελt "kpei ε, vυ -wee' 'tmv 'wt -nt' 'a -t' 'mε -ke.

25 Ao ntε Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a "nynuu -o. Dbεεde Kea ke -a "bo -wi" -tua' 'emu tein" 'de εε' -t' 'vυn ε, ε wlu' ka 'de Ablaam -pee, ε 'na :

'De -ma "nynuu- 'vυn ε, 'demɔ 'vυn 'je jii -wee 'vυn 'je 'kmv -wee' "klein "diwan po.

26 'Kamo Kea nυ -wee ε ja εε' dbonvi 'de ao "klu tein", ε dboo' -wee ɔ 'je ao "diwan po, 'de ɔ 'je aoa' "jua- 'de dtsain "kpei -sa due 'due.

4

*Piei ke San muε 'bo Suifu-wi" 'a -gba jeun "juoi*

1 -Ta Piei ke San nta nyo -pee wluα 'sυ 'sraa -saυn o, Kea -gbυ 'dei -tei 'a klae" o, Sadiseεn-wi" ji'.

2 De Piei ke San a toɔα nyo Sesi 'a -t', -weε vυα 'tmva "kunyɔɔ' sɔn -t' 'de ɔɔ' 'nynv 'vυn ε, ε se vυpυ 'tvn nυ.

3 'Sυ vυ kpυ vυpυ sɔn -pυn" vυ po vυpυ -kaso 'di mamaυ 'sυ -sɔn' je -sɪn', dε-nvε' -ta vυα kpυvυn a vυpυ ε, -mε kwie kpυn'.

4 'Kaa wlu -tmvυα' nyo -vυ -wɔεn ε, vυα' -tvυ" -tvυ -je ε tɔ' 'vυn, vυ 'kpa "kpei vυ 'bεε- nyo 'a "wlu -mm" mε.

5 -Sɔn' -sɪan', Suifu-wi" 'a klae" o, nyo -cɔvυn-wi" o, ke' wɔ -saυn 'kɪvεn "jruv 'bo Selisalem.

6 Vυ ke Anv, -ɔ -ntα 'sraa -sai klaa" ke, Kaifu ke, San ke Alessandri ke, ε ke nyo "klein -vυ -wlvα 'e 'sraa -saυn klae" 'a "ji 'di ke.

7 Vυ kpa Piei ke San 'bo vυα' -kwea-', 'de vυ -tee' vυpυ i, vυ 'na : -Ta ao -sa "ikmaa', 'de nyo -ɔɔ' 'nynv 'vυn ao nυ εε' de tu ε- ?

8 'Bomɔ Piei Kea 'a -Suu "jia' 'e 'vυn wlu 'de vυ -pee ɔ 'na : Aopυ- Suifu 'a -jeopovυn ke vυα' nyo -cɔvυn-wi" ke-,

9 ka aoa -teea' -a i 'de -sɪanwɪ 'di 'de 'dɔε -nvυα klɔɔi -no "jrii 'a -t' 'vυn -wee ka ɔ nυα 'pυsvυn -a -je ε 'tmv 'de ao -pee.

10 Ao -wee' "klein 'wɔεn 'mii -wee Israε-kɔvυn 'je ε juo-, 'de Sesi Klisɪ -ɔ -wlvα Nasareti, ao kɔα 'o tu -kwlv" -weε Kea -sa "kunyɔɔ' ε, 'de ɔɔ' 'nynv 'vυn mɔ "ju -no nyna i 'bo aopυ- "juoi -ta, 'de kui -sɔn i flɔan' 'vυn.

11 Wlu -crυa' 'de Kea 'a 'sbε 'di tein" 'naa :

"Soukpo, ao -ɔɔ poα -gbυ" poα i ε, -weε ao 'na ε se nvυdbɔ 'ble ε, εmε -snεε "soukpo -cεεn' 'vυn.

12 'Pvυα' se 'e nyo "o nyo jrvɔ' 'vυn nt-, -bo ε se Sesi 'a 'sυ 'vυn nt ε, dε-nvε', Kea se nyo deejrvɔ' to- 'no 'kmv "kpei -ɔɔ' 'nynv 'vυn nyo 'e 'pvυα' 'jee-.

13 Vυ 'jeα Piei ke San 'a wlu 'a ikυsvυn 'bo -gbajeυn -nv "jɔi tai" "maa vυpυ 'mε, dε-nvε' vυα 'dvυpυ nyo -sea' de "i juo- -weε -vυα 'nynv nyo sea juo ε, 'de ka vυ ke Sesi na tein" ε, vυ 'je kan' -mɔ 'mε.

14 'Kaa vυα 'jee' "ju -ɔ -pυα i 'bo Piei ke San -pυn", de vυ 'jeα 'tmv, ε se nt-.

15 'Sυ vυ wlu ε vυ -pee vυ 'na : Ao 'wlv 'no -a "klu ao "si "kpaε'. 'De vυα' 'sυ die 'mii 'bo vυα' 'sυ 'nynv vυ 'na :

16 Ka -a -je nyo -nv 'a -t' nυ -gbɔ' ε- ? Nyo 'pvυvjrii' vυ nυα, ε se 'vυn -too' -ta 'ble Selisalem -nyv -wee' juε', -a se ε 'bεε- -a -je ε 'kwla -tu".

17 'Kaa ta' -t' tu 'bo 'blva- ja -kɔε, -bo ε nt kan' a, -mε -a -kmaa wlu "i 'de vυ -pee, -weε -a -je vυpυ ke' "i -te' vυ 'bo Sesi 'a 'nynv "si ke'wlvε 'de nyo jrvɔ' -pee.

18 'Sυ vυ 'da Piei ke San 'mε ke'wlvε, -weε vυ -te' vυpυ ke' "i 'de vυ 'na : Nyo 'bo Sesi 'a 'nynv 'wɔεn 'de aopυ 'wɔn, 'de ao 'bo ɔɔ' 'nynv "siie 'de nyo jrvɔ' -pee 'bode.

19 'Bomɔ Piei ke San wlvυα ka vυ 'na : Aoa -gbvυn ε ja 'ee, ε -srεi" 'mε 'bo Kea "juoi -weε nyo 'e aomɔ wɔn 'je, ε 'e Kea -sii ?

20 -Apu mɔ ε, dε -a -wɔan 'de -a -jeeα' "jriε- ε, -a se ε 'bεε- -a -jɪ wɔn "muu-.

21 'Sυ vυ -tee vυpυ ke' "i ke'wlvε -weε vυ "tai- vυpυ "i 'de nyo -kwea de "juoi, dε-nvε' ka vυ 'jeα Piei ke San 'a 'pee kpυsvυn nυ -gblein", 'ka se nt-. 'De di -nvυα 'mυα 'a -t' 'vυn nyo -wee' a 'bεε- Kea 'a 'nynv "i.

22 'De "ju -jɔ -pυα 'de jrii' 'vυn 'mυα-, mɔ cεn -sɪn 'a kwla -nyiiε "kpei -tie".

*Kea 'a -jei" naavn 'a baewlu*

23 Piei ke San "sia i 'sυ, vυ mυ ε 'e vυα' "dei-wi" o, -weε di "klein 'sraa -saυn 'a klae" ke nyo-cɔvυn 'tmva vυpυ -pee ε, vυ po ta' "kuan.

24 Vυ 'wɔan "kuan -nε vυ -wee' poε wlu -tadvε -weε vυ bae Kea, vυ 'na : Tv"bo, εmε -nvα' 'blva- ke javn ε, -weε -ε nυα 'tonie ke dt "klein -ntα 'no 'kmv ε,

25 εmε -ε -nynv" εε' -Suu -a 'mta Dafidi -ntα εε' dbonvi, 'de ε -na :

Dεε-ti -weε 'blva- ke -blva nyna ja -weε tɔ' saυn inaa 'a 'sυ "ji 'de vυpυ 'vυn ε- ?

26 'Beɔ-wi" -ntα 'e 'blva- "kpei vυ -wee' nyna ja -weε keεma' -wee' po kɪn -ta -due 'de Tv"bo ke εε' "ju -teea kpɔi" 'a o -fɔn' -t' 'vυn.

27 'Kamo v nυ 'de εε' dbonvi Sesi -ɔ -teea kpɔi" 'a -t' 'vυn. Erodu ke Ponsi Pilati poε kɪn -ta -kwlvɔ -nε 'di -weε vυ ke nyo 'srυ ke Israε-blva blo' wɔn 'bεε- wlv 'vυn.

28 De εε' -cε" 'kpa -tea' sese ε jea nυ 'de εε' -kwlvvti 'vυn ε, εmε vυα nynia 'o mu.

29 kaan ka la 'jaa Tu"bo, ε -gbon 'kle uba -tua' εε' "nyuu- ja, 'de -apu -o -nia εε' dbonuon ε, ε je -a 'kpi "nyi -wee -a -je εε' -ti' tmu 'de -kwli" tbaa' 'bn.

30 εε' "ikmason ni -a "kpei -wee -a -je nyu 'pou- 'de -a -je jrii' nu 'de Sesi -o -nia εε' dbonu ε -teea kpoi" 'a 'nyu' 'bn.

31 Uu -koa' baea' 'su ε, -ta uu 'kuan "jrui -suua' i 'su Kea 'a -Suu "ji 'de uu -wee' "klein 'bn ε, -wee uu -te Kea 'a wlu 'tmua' -pon' 'de -kwli" tbaa' ke pee i kua' 'bn.

*Kea -jei" naavn a poe uua' 'bleedi -tadue*

32 Nyu "klein -uu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn ε, uu -wee' "siie "i -wee uua' to' ni due'. De due' 'blea, -me uu -wee' -ble ε, nyu 'o wlu 'de uupu "klu oo' nu 'ma de. Uua' di -wee' nte due'.

33 Tu"bo 'a dboun a 'tmu oo' "kunyot' son-ti 'me 'de 'kpi 'blea' ke 'diikua' 'bn, -wee Kea 'a 'saavn klaa" ni uu -wee' "klein "kpei.

34 Nyu -jea 'de uupu "klu ni -wee de 'jea 'kwa -pon o se ni-, de-nue' nyu -uu -blea -kle' o, nyu -uu -blea -gbi" o, uu pli -wee' 'me. -Wee uu ja ia' soon', 'de uu po i -tadue.

35 'De uua ji Sesi 'a dboun, -wee uua -gbl' nyu "jrii due' due ka jro' nta "i ε, o 'jea 'je ε, 'kamo uua "nyu o.

36 'Kamo "ju due' -wba Sipru nu -ke. Oo' "ju tu 'a 'nyu -ni Sosev -wee Sesi 'a dboun blo 'nyu "kpei 'de uua 'oo Banabast, ε 'de me -ni nyu 'kpi "nyu. O 'wba 'e Lefi 'a "ji 'di.

37 O ple -kle' o 'blea 'me -wee o ja εε' 'wei 'de o "nyi Sesi 'a dboun.

**5**

*Ananiast ke Safira 'a -ti'*

1 'Kaa "ju due' -oo 'nyu nta Ananiast ε, o ke oo' 'nyu Safira pleε uua' -kle'.

2 'Su o -tue' εε' 'jeewe' 'a too i, -wee o kpa ia' too 'de Sesi 'a dboun o, oo' 'nyu ju' 'pepe.

3 'Su Piei wlu o -pee, o 'na : Ananiast, deε-ti -in -tai" nyosavn "i -wee o "duo -ma pee -wee' 'bn kan', 'de -ma dii Kea 'a -Suu si won' 'De -in -te' -ma -kle' 'a 'jeewe' 'a too i ε- ?

4 -Bo -in se -ma -kle' me ple 'de ε, ε se -ma de ni- ? 'De -bo -in pleε mo 'dee, εε' 'wei se -ma -tea' -tee ? Ka to' saavn -ne -me nu 'e -ma pee o 'kpason ε- ? ε se nyu o mo -in -dii si won ni-, 'kaa Kea me -in -dii si won.

5 Ananiast 'woan wlu -ni 'su ε, o -ka i 'bo 'blu 'su o 'meε. Nyu "klein -jea εε' -ta, faun klaa" 'kpa 'de uu 'bn ε.

6 -Kwu" mu" pla soan un 'su uu "fin o de "jrui -wee uu kpo i nmaea'.

7 No' o "jri taan -sia' o mu 'su ε, oo' 'nyu o pa -gbu', de -ε -nuua u se εε' 'jre' 'won.

8 Piei -teeε' u i, o 'na : Aoa' -kle' ao plea 'ee, εε' soon' -wee' kaa ? A 'tmu ε 'de 'bn -pee. 'Su u 'na : Kuon, εε' soon' -wee' -nao.

9 'Su Piei wlu' 'de u -pee, o 'na : Ka ao nu -meε' wlu 'bn 'beeson -wee aoa -tin' Tu"bo 'a -Suu i ε- ? A -gbun no, nyu -uua -wba aa' kuan i nmaea', uu ka 'bo -gbein' -jei". Uua ji avn kpa' -ke.

10 'Bo ε 'sri, u je i -ka' 'bo Sesi 'a dboun bi o, u je 'me. -Ta -kwu" mu" -nu a paa -gbu", -me uu jee va' "ku. 'Su uu kpu' -wee uu nmae u i 'bo va' kuan -pun'.

11 De -nuua 'mua- εε' faun -kpa 'e Kea -gbu ke nyu "klein -uu -woan ε 'bn ε, ε 'bei".

*Sesi 'a dboun nve jrii' -tuu"*

12 Sesi 'a dboun a nve jrii' -tuu"-tuu 'bo nyu u -kwea-', nyu -uu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn ε, uu nte -tadue 'de Kea -gbu klaa' 'a -gbu' wo uu -tuu" a Salomo nyu 'di.

13 Nyu -sea' Sesi 'a -ti' to' 'bn 'je ε, -moo' 'kpa 'de uupu "klu, 'kaa nyu a 'jee uupu 'a "dia, uua poe uupu -ti' o kpleiin.

14 Nyu -uua -jea Tu"bo 'a -ti' to' 'bn a 'kpa "kpei soon- soon- 'de 'nyuokpae' ke "nyunumai 'bn.

15 -Wee uua ja 'wenuu -tuu"-tuu -je woi uua -te' jru' i 'bo uua' 'kpei 'pende' 'kpei, 'de uua 'peen- jru' i 'bo sre' "kpei, -wee -bo Piei a sea -si' ε, 'de oo' -fi 'je nyu "kpei crii- 'de uupu "klu.

16 Nyiupu a -kwe' -kwle' dii uua jea ji -gbl' -gbl' 'bo Selisalem uua ja uua' nyu -uua di a pooa, ε ke nyu -sisain nta 'e 'bn ke, -wee uu -wee' "klein a 'pu.

*Uua -tue" Sesi 'a dboun 'kle*

17 'Sraa -sai klaa" ke Sadiseen-wi" -uu -ke o nta kpoi" ε, -kwlen "ji 'de uupu 'bn 'ε 'su uu 'beε- wlu 'bn 'ε -wee uu 'e Sesi 'a dboun sun -pun' kpa.

18 Uu nyna uupu i, -wee uu po uupu 'de nyu -wee' "klein 'a -kasogbu 'di.

19 'Kaa Tu"bo 'a "soai due' -ji' "mau", -wee o kain -kasogbu "woin de -o -sii" uupu "kpaε' -wee -o -wlu 'de uu -pee -o -na :

20 Ao mu 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ao 'je 'kmu dee na 'a -ti' -wee' 'tmu 'de nyu -pee.

21 Sesi 'a dboun 'jee wlu -ne won. -Ta -son' -suan' -me uu muε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee uua too nyu Kea 'a wlu.

'Sraa -sai klaa" ke nyu -uu -ke o na, uu 'kuen Israe 'a nyu-coon' "jrui -wee uu 'je -ti' poo-. 'Su uu dboε nyu -wee uu mu Sesi 'a dboun 'booa' 'de -kasogbu 'di.

22 'Kaa nyu uu dboa nynie 'bo -kasogbu 'di ε, uu se uupu jee-. 'Su uu muε de -wee uu po "kuan.

23 Uu 'na : -Ta -aa mua -me -kasogbu 'a kpaε' -wee' kaan "woin, nyu -uua fua -kasogbu i ε, -a -jee uu -wee' 'me, 'kaa -a -kaian o -gbein' -a se nyu jro' 'je 'de ε 'di.

24 Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa' o, 'sraa -savn 'a klae' 'woan wlu -nɪ ε, dε υυ 'jea tɔ' "kpei-naa -gblein' 'de Sesi 'a dboun 'a -tɪ' 'ɒn, 'de -ta υυ 'jeε -tu" ε, υba' 'je ε.

25 Ɔ si ε wlua' 'sɒ 'ju due' 'ji' ɔ 'na : Ao -gbun 'nɔ, nyo ao poa -kaso 'di ε, υυ nɪε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee υba tɔɔ nyo Kea 'a wlu.

26 'Sɒ Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa' ke ɔɔ' 'cε-wi" mu' -wee υυ 'da Sesi 'a dboun wɔɔ. 'Kaa υυ se υppɒ sun -pɒn" kpa, dε-nɒε' faun a nɒ υppɒ 'mε, υba pleεε' nyo je υυ 'soi itbaa-.

27 Ɔ ke υυ mua, υυ kpa υppɒ 'e -gbajevn "juoi -wee 'sraa -sai klaa' a -tee' υppɒ 'wɔn i ka,

28 ɔ 'na : -A se aopp ke' 'i -te' 'de- ? -A se 'na ao 'bo 'ju -nɔ ɔ 'nyɪn' 'siie 'de nyo "o nyo jro' -pee ? 'De dεε -ti aoa nɒ kan', -wee ao -kɔ' Selisalem-kwlo ja 'de aoa' nyudεtɔɔa' 'ɒn ε- ? -Aee' aoa -pɔn -wee 'ju -nɔ ɔ 'nyɪn' 'je' 'o -a' 'jru' 'kpa a ?

29 Piei ke ɔɔ' "dei-wi" 'na : Kea mε -a -je wɔn 'je, ε 'je nyiopp -sii-.

30 Sesi ao 'dba 'bo tu -kwɪ' ε, -a "bo -wi" 'a Kea jɔ 'kmɒ de.

31 Kea kpɔ 'jei 'de εε' dianfo o, ε nɒɔ εε' kεεma' ju ke Nyɒ 'pɒvi 'ɒn -wee ɔ 'e Israε-nyɒ nɔ' "nyɪ' 'de υυ 'e 'kmɒ fai' 'poo- 'de υba' dɪsan 'je -kwe-.

32 -A -wee' nɪε dɪ -nɪa 'mɒa 'a -ta 'jevɒ -o, ε ke Kea 'a -Suu ε "nyɪa nyo -υba -jeε wɔn ke.

*'Sɒ Gamalie -tua' -gbajevn-wi" ε*

33 -Gbajevn-wi" 'woan wlu -nɪ 'sɒ υυ 'kpa 'cεn, 'sɒ υba -pɔn υυ 'je Sesi 'a dboun 'kmɒ -sa.

34 'Kaa Fariseen due' -ɔɔ 'nyɪn' nɪa Gamalie, ɔ nɪε ke' wɔ -sai -o, nyo -wee' -te' ɔ 'e 'we, ɔmɔ -sɔn 'ɒn 'bo -gbajevn 'a -kwea', -ɔ 'na : Ao "si- υppɒ "kpaε' ke dε -saan". Ɔυυ "sia υppɒ "kpaε' 'sɒ,

35 ɔ wlu' 'de nyo -gbaea' -pee, ɔ 'na : Israε-kɔɒn, ao -tu' aoa' -cε" 'ε -tɪ' 'de dε ao 'jea nyo -nɒ 'jrii nɒ 'a -tɪ' 'ɒn.

36 Dε-nɒε' "ju due' 'sɒa 'daa- Tedaɪ -ɔɔ -daa' ɔɔ' -cε" dεwɔnɪ -wee nyiopp 'a kme' -nyiiε bla 'o 'de ε, -ta ɔ jiiε 'bo se 'ɒn-kwle ke, 'kaa υυ 'dbɔ -kwloɪ. Nyɒ "klein -bla' 'bo ɔ 'de ε, dε υυ 'wɪba 'ɒn -a se ε juo- -sɪan, 'nɔ 'kmɒ ti je ka nɪ-.

37 'Bo -mɔ 'de ε, "ju due' 'sɒa 'daa- Suida -ɔ -wɪba Galile ε, -mɔ 'wɪbε "blɔ ke'wɪε 'nyɪn' 'sbε 'dipo nɔ', -mɔ -criε' nyo -tuu' -tuu 'bo ɔ 'de. ɔ 'mεa -ke ε, nyo "klein -bla' 'bo ɔ 'de ε, υυ -wee' cɪεn 'i' 'paɪn.

38 Kaan ka 'ja a, 'ma 'tmɒɒ aopp 'mε, ao -saa nyo -nɒ 'a -tɪ' kwa -sɔn, ao "tai- υppɒ 'i υυ 'je mu. Ɔba' dbo υba nɒa -ta -bo ε 'wɪb 'e nyiopp 'ɒn ε, εε muε i sɔan' 'de εε' -cε" -pee.

39 'Kaa -bo ε 'wɪb 'e Kea 'ɒn -cεεn', -mε ao se ε 'bεε- ao 'je ε i -sa. Ao -tu' aoa' -cε" 'ε -tɪ' -wee ao je Kea 'a tɒ o -fɔɒn' 'ɒn 'kpa.

40 Dε Gamalie 'tmɒa υυ -wee' 'wɔɔn- 'o' ε. 'Sɒ υυ 'da Sesi 'a dboun 'mε, υυ kpa υppɒ klae 'ɒn -kpa -kpa, -wee υυ -te' υppɒ ke' "i, υυ 'na : Nyɒ 'bo aopp Sesi 'a 'nyɪn' 'wɔn 'wɔεn 'bode ! 'Sɒ υυ 'taiε υppɒ "i.

41 -Ta Sesi 'a dboun 'wɪba 'bo υppɒ "juoi ε, υυ nɪε 'e 'mɒa- 'ɒn, dε-nɒε' Kea 'a -cε" 'kpa 'wɔɔn- ε, -wee υυ nɪ 'e 'kle 'di 'de nyo a -flεεn υppɒ 'de Sesi 'a 'nyɪn' 'a -tɪ' 'ɒn.

42 'De 'wɪ "o' wɪ 'di ε, υba' 'bo nyo dε tɔɔa' ke Sesi Klist' 'a -poia" -tɪ 'a 'tmɒ -tɪ 'de Kea -gbu klaa' ke -gbi" 'dii.

**6**

*Nyɒ -mε" 'sɔn υυ 'cra i 'a -tɪ'*

1 'De εε' nɔ' tu 'di ε, klai' nyɪnuu a 'kpa "kpei sɔɔn- sɔɔn- . De υppɒ "klu ε, Suifu-wi" -a poa Klektɪwlu a wluuε Suifu-wi" -blea 'blua- 'dei, dε-nɒε' υυ 'na : -Bo diidɪ -gble' nɔ' ε, υba blaε υba' -nε -tɪɔn' nyɒɒkpaε' 'blɔɔ.

2 'Sɒ dboun -nɪa -puuε 'jɔ 'sɔɔn 'kɪεn klai' nyɪnuu -wee' "klein 'jruɪ, -wee υυ wlu υppɒ -pee ka, υυ 'na : ε se 'isrε -wee -a -je Kea 'a wlu 'tmɒ -tɪ "i 'tai- 'de -a -je dεdi -sae 'a 'sɒ -si'.

3 Εmε -tɪ ε, -aa dε'di -wi", ao -gbun 'e aopp "klu ao 'je nyɒ -mε" 'sɔn 'e -sa, υυ -blea kplɪn 'dɔε, Kea 'a -Suu 'jia' 'e 'ɒn -υυ -nɪa tɔ'di, -wee -a -je υppɒ εε' dbo tu kwa -te'.

4 'De -apɒ mɔ 'je Kea baeε' ke Kea 'a wlu 'tmɒa' nya kpa.

5 Dε -tmɒa' 'mɒa-, ε nɒε nyo -kwea dε -wee' 'tɒn. 'Sɒ υυ -sa 'o Etiein. Sesi -kwɪ' -tea' ke Kea 'a -Suu 'jia' 'e 'ɒn' ε. -Wεε υυ -sa 'o Filipɒ o, Plokɔɔ o, Nikanɔɔ o, Timɔ o, Pamenasi o, Nikola ke, -mɔ 'wɪbε Antioɪ -wee ɔ nɒ ɔɔ' -cε" Suifuɪ 'ɒn tein".

6 Ɔυυ tɔ υppɒ Sesi 'a dboun 'i, 'de υυ bae υppɒ 'a Kea -wee υυ -te' υppɒ kwa 'jru.

7 Kea 'a wlu 'tmɒa' a 'kpa "kpei sɔɔn- sɔɔn-, nyo -tuu"-tuu -a -je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɒn, -wee -υba -kpa 'o klai' nyɪnuu "kpei 'bo Selisalem. 'Sraa -savn -tuu"-tuu -je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɒn -ke.

*Etiein 'a kpɒnsɒn*

8 Etiein Kea "a "diwan ke "ikmaa" 'jia 'ɒn ε, ɔɔ nɒε jrii' klae' klae' 'de nyo 'klu.

9 Nyɒ jru' -wɪba 'e 'Suifu-wi" 'a 'jruɪ 'kɪn-gbu υba 'daa- kɔɔnkwɪa' 'wɪbɒn 'a -gbu' 'di ε, υυ ke Etiein a -tooe' 'ba o. 'De εε' "jruɪ 'kɪn-gbu -tu 'di ε, nyo -nɪa 'e υυ ka : Suifu-wi" -wɪba Sireni ke, Suifu-wi" -wɪba Alesandri ke, jru' -wɪba 'e Silisibɪba "kpei ke Asi 'a 'blee-blua 'a 'fɔ -wee' "kpei- ke.

10 'Kaa υυ se ɔɔ' wɔn 'bεε-, dε-nɒε' ɔɔ wlu' 'de tɔ' 'dimɒa' ke Kea 'a -Suu 'ɒn.

11 'Su uo paa nyu -son uo 'na : -A -won Etiein 'a wlu 'me, oo jea Moisi ke Kea won i -fleen.

12 'Kamo uo nu 'su uo -sa 'blua -wee' o, nyu-coun' o, ke' wo-saun 'blo -wee uo 'wla 'e Etiein "kpei, uo kpun o -wee uo kpo 'e -gbajevn "juoi.

13 Uo nye si 'tmuun -ti' 'a -ta 'jevun 'un -wee uo 'na : "Ju -no, oo -fleen -ta -kweai ke Moisi 'a ke' won i jeejee.

14 De-nue' de -a -won' de o 'won, eme ka Sesi -wla Nasaret i, Kea 'a ke' e jaa Moisi 'kwa -wee e "nyu -aun, omo -je e fai" poo-, 'de -o -je Kea -gbu 'wla.

15 'Su -gbajevn -wee' "klein "siie Etiein "jrie-, 'kaa oo' "jua a fan' 'de uupu "jri 'de, ka Kea 'a "soai 'a "jua- nta.

7

*Etiein bla -po'*

1 'Sraa -sai klaa' -tee' o i o 'na : 'Kamo i ni -ceen' - ?

2 'Bomo Etiein "duo wlu 'un o 'na : Ao -nta 'ma de 'di-wi", -o -nta 'un "bo -wi", ao po 'ma wlu doin' o ! 'Tein' sese, -aa Kea -ee 'nyu 'bea "i e, e to ee' -ce" 'me 'de -a "bo Ablaam -pee 'de Mesopotamiblua "kpei, -wee oo jea 'e Karan 'tia' ji. E wlu o -pee e 'na :

3 -In -wlu 'no -ma "bliiblua 'di -in "bli -gbu -son, -wee -in -je 'e 'blua- 'ma mua -un tooa' 'di mu.

4 'Su o 'wlu 'e Kalde-koun 'a 'blua- "kpei 'me, -wee o mu 'de o "ti 'o Karan. 'Bomo o "bo 'me, -wee Kea jo 'no 'blua- -e 'di -a -tia' -ta -stan "kpei.

5 E se o -teu de-saan' ka "nyu 'no 'blua- -ne "kpei, -wee -ta o 'jea "jru 'wlaa- mo' o -ti'. 'kaa e cen wlu -tie", e 'na : 'blua- -ne, e nye o ke oo' "nynuu 'a de -o, 'de -me 'kamo o se "ju 'ble ke 'de ee' no" tu 'di.

6 Kea wlu o -pee ka, e 'na : -Ma "nynuu -a mue kuvonkwla' muua' 'de 'blua- 'sru "kpei, uba mue kuvonpu- nta' -wee nyu 'e uupu 'kwa nyuii- 'de -sun 'a kme' -nyiiie 'di.

7 'Kaa Kea 'na nyu -uo -jea uupu kuvon 'un 'ble e, ee' 'pee a mue uupu kpun 'a. -Bo -me 'wlu 'o -jei" e, uba mue 'e ee' 'blua- tu "kpei 'wla' -wee uo 'je 'e 'blua- -ne "kpei ji 'de uo 'je e -gbee'.

8 'Su Kea ke Ablaam -tu" 'e dbeede. Ee' dbeede tu 'a juo 'in -ni 'klen mua'. 'Kamo e ni -wee Ablaam 'wlu Isaaki 'de o kpo 'klen 'bo 'wlu -me" na -ni "kpei. 'De Isaaki 'wlu Sakobu 'de o kpo 'klen, -wee Sakobu 'wlu "nynuu 'a -puue 'jo 'soon, uupu -ni -a "bo -wi".

9 -A "bo -wi" nua Sosev -kwlen o e, uo pleo' -wee o mu 'de Esipu-blua "kpei.

10 'Kaa Kea ke o na' -wee e seie o 'de 'kle ke -ce' won 'jea' "klein 'kwa, e "nyu o to'

-wee e nye 'de o nmo Esipu-blua 'a 'bo Faraon "jri 'dei. -Moo' 'beo tu -tee oo' 'blua- ke oo' -gbu" Sosev kwa -wee oo po i -je o.

11 'Su 'muie- tee' jia' -pun' 'de Esipu-blua ke Kananblua -wee' "klein "kpei. Ee' 'kle klaa' jie nyu -wee' "kpei, -wee -ta -a "bo -wi" 'jea de -sa uo 'jea di, 'bo se ni-.

12 Sakobu 'woan diide 'e 'nyu 'de Esipu-blua "kpei 'su e, o dbo 'e -a "bo -wi" 'me "i-saa no".

13 'De ee' kpe 'soon -ne "kpei e, Sosev 'a de'di -wi" juuo o "i, -wee Faraon juuo Sosev 'a -gbu" -son nyu.

14 'Su Sosev dboe nyu -wee uo mu o "bo Sakobu -jei", e ke oo' -gbu" -son nyu -uo -nta kwla -me" 'son 'jo -mm" ke.

15 Sakobu mua 'e Esipu e, 'demo o 'mee, 'demo -a "bo -wi" -wee' 'mee -ke.

16 Uo "duo- uupu 'a 'kpu 'un 'e -wee uo kpa uupu 'bo Sisem -wee uo nmae uupu i 'de -gba 'in Ablaam ja 'wei -wee o -tan' 'de Emo o "nynuu- 'kwa 'bo Sisem' di.

17 -Ta di Kea "sia 'nyu 'de Ablaam -pee ia' o nyu no" o "kuvan i e, -me -a "bo -wi" 'a "i -tiesun a 'kpa "kpei soon- soon- 'de Esipu-blua "kpei.

18 'Su Esipu-blua 'a 'bo dee -kpa' se Sosev juo-.

19 Oo' 'beo tu toe -a "bo -wi" de "i -to -to, o poee uupu 'sre i, oo kpun uupu kwaan' -klan kwaan' -wee uo 'je uba' "nynuupliie i po 'de uo 'je 'me.

20 'De ee' no" tu 'di 'bomo Moisi 'wluu- oo' "jupliie -ne nmo e Kea "jri 'dei. O "bo ke de-wi" -gboon' 'de 'cu taan' di.

21 -Ta uo poo o i e, 'bomo Faraon 'a "junyokpao" duo 'un -wee u -gboon' ka uba' "ju nta.

22 Moisi 'cian Esipu-koun 'a to' ke uba' kpln -wee' "klein 'me, o ji juo-. O kmai" 'de oo' wlu ke oo' nuudu 'un.

23 -Ta o 'blea -sun 'a kwla -nyiiie 'su, Moisi 'a de 'di-wi' Israe-koun 'a "i -teea' 'kpa 'bo o -kwh'.

24 -Ta oo mua, -me Esipu due' nye oo' de'di -wi" 'a due' blaa' 'su o 'wlu ee oo' de'di o, -wee o 'dba Esipu.

25 O naa to' i 'de e, omo 'na -me oo' de'di -wi" 'je e 'mii 'won' de- ka Kea nta "i e 'jea uupu seie 'de oo' sun 'un e, 'kaa uo se e 'mii 'won.

26 -Son' jre' -stan' 'su e, nyu 'soon -ce' 'de Israe-koun "klu, -wee oo -tu" uupu 'sni -wee uo 'je -ce' -ti 'bo. O 'na : 'Ma de 'di-wi", dee -ti aoa' 'su a -ce' e- ? Ao nye de 'di-wi" 'a 'su -o.

27 'Kaa -jo -oo -bla oo' de'di -no -fuuen Moisi nya, o 'na : -O po -un 'bomu -wee -ma -je -aa 'pee e- ?

28 -Aee' -in -nyei" -in -je 'un 'dba, ka -in -dba Esipu -kwie" - ee ?



29 Ɔ 'tmva wlu -ne 'sv Moisi 'kpa 'kwla, ɔ muε 'e Madian-wi" 'a 'blva- 'di, 'demɔ ɔ 'wlvɔ- "nynuu- 'soɔn.

30 Ɔ nuε 'e -sɪn 'a kwla -nyiiε. -Ta ɔ mua 'e Sinai crɔ -kwlt" 'de -pɪtɔn" blva "kpei ε, 'bomɔ Kea 'a "soai due" nɪ 'e -gbauo -εε wan 'di.

31 Moisi 'jea εε' dε tu 'sv ε, ε "maa ɔ tai', 'sv ɔɔ 'kpa 'bo ε -pɪn" -wεε ɔ 'je ε ja -gbɔn, 'sv ɔ 'wɔn Kea 'a wlu -ε -na :

32 'In nɪε -ɪn "bo -wi" 'a Kea -o, Ablaam ke Isaakt ke Sakɔbɔ 'a Kea -o. 'Sv Moisi 'a dɪ a crε', ɔ se -ɪn kpa "jua- "jei -wεε -gbɔn 'o 'bεε-.

33 'Sv Tv"bo wlu ɔ -pee ε 'na : -In -sa -ma "kwlai- bɪ', dε-nuε' 'blva- -ɪn -nyina "kpei εε' 'blva- tu -kwε- i 'pepe.

34 'Kle 'ma 'cε-wi" 'a 'jea 'de Esipu-blva "kpei ε, 'ɪn 'jeeε', 'ɪn 'wɔn ɔpɔpɔ 'a -fɪn" wlu 'mε, -wεε 'ɪn "sii' dε 'ɪn 'je ɔpɔpɔ seie-. -In ji la -wεε 'ɪn 'je -vɔn dbo 'de Esipu.

35 Moisi vɔ -fɛεan 'de ε, -wεε vɔ 'na -ɔ -te' 'o -vɔn 'de -ɪn -je -aa 'ble i ke -aa 'pee 'jei nɪ ε- ? Ɔmɔ Kea dbo -wεε -ɔ -je vɔvɔ' -jeopoi ke vɔvɔ' -seiei nɪ-. Kea 'a "soai -ɔ -wluva Moisi -pee 'de nε-gbauo 'di ε, ɔmɔ -je ɔ sɔn o pɔ.

36 Moisi -nɔ mɔ -sa Israε-kɔvɔn kɔvɔnkwla' 'de Esipu, -wεε -ɔ nɔ jrii' ke dɪ -tuu"-tuu 'de εε' 'blva- tu 'di, ɔ nɔ jri' 'bo 'tɔniε -saan wɔn, ε ke 'de -pɪtɔn" blva "kpei ke 'de -sɪn 'a kwla -nyiiε 'di ke-.

37 Moisi due' -nɔ -wlu' 'de Israε-kɔvɔn -pee -wεε -ɔ -na : Kea a muε nva' εε' wlu 'kwajaai due' 'je 'wlv ka 'ɪn nɪa ɔ 'je kan nɪ 'de ε 'jeɔ dbo.

38 Moisi -nɔ mɔ -nɪ 'o Israε-kɔvɔn -pɔn" 'de -pɪtɔn" blva "kpei, ɔ ke -a "bo -wi" a na -wεε Kea 'a "soai a jɔɔ wlu 'kwa 'de Sinaicrɔ "kpei, ɔmɔ -ɔɔ -wɔn Kea 'a 'kmɔvɔn wlu -wεε -ɔɔ -tmv ɪ 'de -a -pee.

39 -A "bo -wi" se ɔɔ' wɔn 'je -tɪ 'wɔvɔn-, vɔ -fuun ɔ nya -wεε vɔ "biie- vɔvɔ' pee 'de Esipu-blva "kpei de, -wεε vɔ wlu 'de Aaron -pee vɔ 'na :

40 -In ma -aa -ktɪ- jri' -a -ji "jriε- 'jee-, -wεε nyɔ 'ji 'ble 'bo -a "juɔi, dε-nuε' Moisi -ɔ -sa -aun 'de Esipu-blva "kpei -ta, dε ɔ -snεεa 'vɔn, -a se ε juo-.

41 'Sv 'dε εε' 'wɪ tu 'di ε, vɔ nɔvε bli' -kea' -vɔvɔ -sa' 'sraa- -pee, 'de vɔvɔ nɔ 'mva- 'bo vɔvɔ -cε' 'kpa 'a sɔn 'a nɔvɔdɪ "juɔi.

42 'Sv Kea -sa vɔpɔ "jriε- -pɪn", -wεε ε "tai- vɔpɔ 'i, 'de vɔ -te dɪ -nɪa 'e jaun 'di 'a "juɔi -gbεεa' -pɔn". Ka ε crɪta 'de Kea 'a wlu 'kwajaau'n 'a 'sbe 'di ε, ε 'na :

Israε-kɔvɔn, ε 'mɔ ao -saa nmi 'sraa- 'vɔn ao "nyɪ 'de -sɪn 'a kwla -nyiiε 'di 'de -pɪtɔn" blva "kpeii ?

43 ε se kɔvɔn -εε 'nyɪ nɪa Molɔkt, εmε -εε -tan 'tanfɔ ao se 'jei po -wεε aɔa sea blee, ε ke 'cɔ-sɪn 'a -kɔvɔn Refan ao se ma aɔa

sea -ktɪ' a 'daa, -wεε aɔa sea "juɔi -gbεε' ? εmε -tɪ 'ma mu ao kɔvɔnkwla' kpa'a' 'de Babilɔnɪ-kwlvɔ 'de.

44 -A "bo -wi" 'bleε -tan 'tanfɔ -εε -pɔɔ ke' -gbau "jrii' 'bo -pɪtɔn" blva "kpei, 'de ε -nɪ Kea -gbu klaa" 'a -sii, εε nɔvε ka Kea "sia 'nyɪ 'de Moisi -pee ε. ε wlv 'de Moisi -pee ka 'de-, ε 'na : Ka -je -ɪn -jeea "jriε- nɪa, 'kamɔ -ɪn -je ε nɔ.

45 εε' -tan 'tanfɔ tu jiiε -a "bo -wi" 'kwai mamav 'sv ε je Sosue jεε-. Ɔmɔ -paa ε 'de nyɪ jrv' Kea nva i 'de vɔpɔ "juɔi' a 'blva- 'di, -wεε ε -te i 'demu mamav 'sv ε jεε Dafidɪ 'a nɔ'.

46 Dafidɪ nmɔɔε 'e Kea "jri 'dei, ɔ -tee' ε i 'de ɔ 'je Sakɔbɔ 'a Kea 'a -gbu" pɔ.

47 'Kaa ɔɔ' "ju Salomɔ mɔ -pɔ' εε' -gbu".

48 'De -mε 'kamɔ Kea -nɪa 'e jaun 'di εε' "ti 'de nyiɔ 'ɔ pɔɔ-gbu 'di, ka ε 'tmvva 'de Kea 'a wlv 'kwajaai 'a 'sbe 'di ε :

49 Tv"bo 'na : Jaun mε -nɪ 'ma 'beɔkpa-te, -wεε 'blva- nɪ 'ma bɪ "kpei -te -dε. -Mε -gbu" -jεwε- ao 'je pɔ -wεε ao 'je 'vɔn "nyɪ ε- ? 'De -tawε- aomɔ 'je 'vɔn "nyɪ -wεε 'ɪn 'je "jru 'wlaa a- ?

50 'Ma svɔn mε -se' dɪ -nɪa 'mva- -wεε' "klein nɔvɔ ?

51 'Oo, ao "jrukvɔn 'a ti, -ɔɔ pεε kmuai" -wεε -ɔɔ doim" "suan 'de Kea 'a -Suu 'a wlv 'a 'wɔn -tɪ 'vɔn ε, aɔa -fɔn' Kea 'a -Suu o jeejee. De ao "bo -wi" nɪa 'vɔn 'de ε, εmε aɔpɔ nɪ 'vɔn -ke.

52 Kea 'a wlv 'kwajaai -jɔwε- -a "bo -wi" se 'kle -tu" ε- ? Nyɔ -vɔ -tmva "ju -ɔ -srεai" 'a 'ji -tɪ ε, vɔ 'dba vɔpɔ 'mε, ɔɔ' "ju tu mɔ aɔpɔ- to 'e -wεε -ɔɔ 'dbaun ao 'kpa.

53 Aɔpɔ- Kea' jaa εε' 'sv ke' 'kwa ε "nyɪa, -wεε -ɔ sea -mεε' ke' tu wɔn 'je ε, aɔpɔ-.

*Uv tbaa Etiein 'soi i*

54 Uv 'wɔan wlv -nε 'sv vɔ 'kpa 'cεn, vɔvɔ diie 'nyɪ "i 'de Etiein -pee.

55 'kaa Etiein -mɔ ε Kea 'a -Suu "jiɔ 'vɔn 'ε, -wεε ɔɔ -gbɔn 'e jaun -kwlv jojo, 'sv ɔ 'jee Kea 'a tv"bode i, -wεε Sesi nyna i 'de Kea 'a dianfɔ o.

56 'Sv ɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, jaun 'ma 'jea i ε, ɪ kaien wɔn, -wεε nyiɔ 'ɔ "Ju nyna i 'de Kea 'a dianfɔ o.

57 'Sv vɔ -saa "wɔ -cruen", vɔ "suen -cɪt doun" -wεε vɔ -wee' "klein bluu ɔ "kpei -tadue.

58 'De vɔ 'klo i, vɔ -sɔ 'o -kwlv, -wεε vɔvɔ ɔ "soi i. Nyɔ -jea εε' -ta -tee' vɔvɔ' 'vɔnpaadt i 'bo -kooai' -saan' due' -ɔɔ 'nyɪ nɪa Sɔɔ -pɔn".

59 -Ta vɔvɔ tbaa Etiein 'soi i ε, -mε ɔɔ bae', ɔ 'na : Tv"bo Sesi, -ɪn -kpɔvɔn 'ma -suu svɔn 'soɔn.

60 'Sv ɔ pɔε 'koi- -klu' -wεε ɔ "wɔ kpleiin, ɔ 'na : Tv"bo, dε vɔ nva -ta -ɪn -bo ε -srɔε' 'bo vɔpɔ "jru. Ɔ 'tmva wlv -nɪ 'sv ε, ɔ 'mεε.

8

*Soo -tue" Kea -gbu kle*

<sup>1</sup> Soo pɔe Etiein 'a dbaun -t' o. 'De ee' wɔ tu 'di mo 'kle klaa' -jia' Kea -gbu "kpei 'bo Selisalem -tee -wee nyɔ -jea Sesi 'a -t' tɔ' 'ɔn -wee' -gba' ja 'de ɔɔ mu Suideblɔa o, Samadibɔa "kpei. Sesi 'a dɔɔɔn 'a 'sɔ sie 'o Selisalem.

<sup>2</sup> Kea 'a -jei" naaɔn mu -ji' -wee -ɔɔ -nmae Etiein i, -ɔɔ pa ɔɔ 'kwe- 'de -ɔɔ -ftɔn" o kplein.

<sup>3</sup> Soo -mɔ e, ɔɔ -sa' Kea -gbu i, 'sɔ ɔɔ jea 'ɔn -sii'. ɔɔ pa -gbi" 'dii -wee ɔɔ kpɔn 'nyɔkpae' ke "nyɔnmai 'de ɔɔ pɔ ɔɔɔɔ -kaso 'di.

*Filipu 'tmɔe Sesi 'a -poia" -t' 'bo Samadi*

<sup>4</sup> Nyɔ -ɔɔ -gbaa dɔ 'mii e, ɔɔa muɛ -ta "o -ta -wee ɔɔa 'tmɔ -poia" -t.

<sup>5</sup> Filipu muɛ 'e Samadi blɔa 'a -kwɔɔ due' 'di, -wee ɔ 'tmɔ Klisi 'a -t' 'bomu.

<sup>6</sup> Nyɔ -tuu"-tuu -kɔan" 'jru i e, ɔɔa pɔe de Filipu 'a 'tmɔa doin" o -snii', -wee ɔɔa 'jee jrii' ɔɔ nɔa "jrie- -ke.

<sup>7</sup> De-nɔe' -siisain -wɔɔ 'e 'wɛnɔɔ -tuu"-tuu 'ɔn 'de "wɔɔa' 'ɔn, -wee kɔɔɔn -tuu"-tuu ke 'toon a 'pɔ.

<sup>8</sup> 'Sɔ 'mɔa-crueɔn' klaa' 'kpa a 'bo ee' -kwɔɔ tu 'di.

*Jrii' poi Simo 'o -t' i*

<sup>9</sup> 'De "ju due' -nɔ 'bo ee' -kwɔɔ -tu 'di see, ɔɔa ɔɔɔ Simo, ɔɔ 'daa ɔɔ' -ce' dɛwɔn i. 'De ɔɔ' jrii' ɔɔ nɔa 'a -t' 'ɔn e, ɔɔ "maa nyɔ -nɔa 'o Samadi -wee' tai'.

<sup>10</sup> Mɔi" ke klae" -wee' a pɔe ɔɔ' wɔɔ doin" o -snii' see -wee ɔɔa wɔɔ ka : "Ju -nɔ -mɔ 'blee Kea 'a 'ikmaa' nyɔ 'a 'daa "ikmaa' klaa" a.

<sup>11</sup> Uɔ -wee' a pɔ ɔɔ' wɔɔ doin" o -snii', de-nɔe' o -kwɔɔ ɔɔa' tai' "maa' me 'de ɔɔ' jrii' 'ɔn.

<sup>12</sup> 'Kaa ɔɔ 'wɔan Filipu 'a wɔɔ 'tmɔa Kea 'a tɔ' bode ke -poia" -tɔ -nɔa 'de Sesi Klisi 'a 'nyɔn 'ɔn 'a -t' 'sɔ e, ɔɔ 'je ɔɔ' wɔɔ tɔ' 'ɔn 'e, -wee 'nyɔkpae' ke nmai -wee' a pɔo "ni "jru.

<sup>13</sup> Simo mɔ 'o -ce' "jee Sesi 'a -t' tɔ' 'ɔn -ke. ɔ -kɔa' "ni "jru pɔoa' 'sɔ ɔɔ' tɛɛn Filipu o, de-nɔe' nyɔ 'pɔɔ jrii' ke dɔ klae" -ɔa nɔa i "mɔɔ- tai'.

<sup>14</sup> Ka Kea 'a wɔɔ pa 'e Samadibɔa "kpei e, umɔ Sesi 'a dɔɔɔn -nɔa Selisalem 'wɔn, 'sɔ ɔɔ dɔo 'e Piei ke San' me.

<sup>15</sup> -Wi" -mɔ nyɔnia 'e Samadi e, ɔɔ baee nyɔ -ɔɔ -jea Sesi 'a -t' tɔ' 'ɔn 'a baa', -wee ɔɔ 'e Kea 'a -Suu 'je,

<sup>16</sup> de-nɔe' -me Kea 'a -Suu se 'e ɔɔɔɔ 'a due' kɔn -gbai' 'ɔn "ti ke. Uɔ pɔe "ni "jru 'de Sesi 'a 'sɔ 'a 'nyɔn 'ɔn.

<sup>17</sup> 'Sɔ Piei ke San -tee ɔɔɔɔ kwa "jru, -wee ɔɔ 'je Kea 'a -Suu.

<sup>18</sup> Simo 'jea Sesi 'a dɔɔɔn -tea nyɔ kwa "jru -wee Kea 'a -Suu jia 'de ɔɔɔɔ 'ɔn 'sɔ e, ɔ "nyɔe ɔɔɔɔ 'wei,

<sup>19</sup> 'De ɔ 'na : Aɔ "nyɔ 'ɔn "ikmaa' -ne -ke, -wee nyɔ "o nyɔ 'ɔn -te' kwa "jru o 'e Kea 'a -Suu 'je.

<sup>20</sup> 'Kaa Piei wɔɔ ɔ -pee ɔ 'na : -In -ke -ma 'wei cen 'e -klu' -tie', de-nɔe' -ma naa tɔ' i -mɔ -na nyɔ 'beee' ɔ 'je 'wei ja -wee ɔ 'je Kea 'a -paan' -tɔn' !

<sup>21</sup> De -ee nɔa -ta -ma de "o de jre' se e 'di nɔ, de-nɔe' -ma pɛe se 'isre' 'bo Kea "juɔi.

<sup>22</sup> Tɔ' saun -ma naa i -ne -ɔn e o. 'De -ɔn -je Tu" -bae -wee e 'je -ɔn ee' tɔ' tu 'ɔn -sa, -bo e 'beee- e 'je nɔe 'de, Kea 'je -ma desauɔn -kɔ'.

<sup>23</sup> De 'ma 'jea i 'de -ɔn 'ɔn e, me -nɔ -ɔn 'di nyɔie wɔn -wee desauɔn 'ble -ɔn kɔɔn 'ɔn ke.

<sup>24</sup> 'Sɔ Simo 'na : Aoa' -ce' "kpa bae 'ma Kea, -wee dɔ aɔ "sia 'nyɔn i' dɔ tu je 'ɔn "jrii nɔe-.

<sup>25</sup> Piei ke San -kɔa' -pɔ blaa' 'de nyɔ -pee 'sɔ ɔɔ muɛ Selisalem de. Ka ɔɔa mua, 'kamɔ ɔɔa 'tmɔ -poia" -t' 'de Samadikɔn 'a -kwɔɔ 'dii.

*Filipu ke "jrujei klaa" Etiopien i ke*

<sup>26</sup> Tu"bo' 'a "soai due' wɔe 'de Filipu -pee, e 'na : -In -ɔn 'ɔn -ɔn mu 'e 'jru 'a kɔaanfɔ o, 'de -jebɔɔ -e -wɔa Selisalem -wee -e mua Gasa "i, 'de -pɔɔn' blɔa "kpei.

<sup>27</sup> Filipu ɔɔan 'ɔn 'sɔ ɔ 'kpa 'o 'e. ɔɔ -gbɔan 'e mu 'sɔ "ju due' mɔ -nɔ 'bo ɔɔ' "kpeinaade 'di -ɔɔ -si'. ɔɔ' "ju tu 'wɔe Etiopi, ɔ nɔe "jrujei klaa" -o. ɔɔ' nyɔɔ tu wa 'ɔn 'e, -wee ɔɔ -te' Kandasɔ -ɔ -nɔa 'beonyɔkpao' 'de Etiopibɔa "kpei 'a "wɔie -wee" 'jru o. ɔmɔ -ɔ ji Kea "juɔi -gbɛɛa' 'de Selisalem,

<sup>28</sup> -Wee -ɔɔ mu 'de ɔ "bli de, 'sɔ ɔ -tee i 'de ɔɔ' "kpeinaade 'di -wee ɔɔ -sro' 'e Kea 'a wɔɔ 'kwajaai Esai 'a 'sbe' 'dii.

<sup>29</sup> 'Sɔ Kea 'a -Suu wɔɔ' 'de Filipu -pee, e 'na : -In mu, -ɔn -kpa' 'bo ɔɔ' "kpeinaade -pɔn'.

<sup>30</sup> Filipu 'kpa plea' 'sɔ, ɔɔ 'wɔn Etiopi i -nɔ 'o wɔɔ, -me ɔɔ nɔe 'e Kea 'a wɔɔ 'kwajaai Esai 'a 'sbe' 'dii, 'sɔ Filipu wɔɔ ɔ -pee ɔ 'na : De -ma -sroa' 'ee, -ma -wɔn e 'mii 'mee' ?

<sup>31</sup> 'Sɔ ɔ 'na -bo nyɔ se 'ɔn -je o pɔ 'ee, ka 'ɔn 'je ee' 'mii 'wɔnɔn nɔ e-? -Wee ɔ 'da Filipu ɔ -te' i 'bo 'ɔn -pɔn'. 'Sɔ Filipu 'jaa -wee ɔ -te' i 'bo ɔ -pɔn'.

<sup>32</sup> Kea 'a wɔɔ ɔ nɔa -sroa', e ka : Uɔ kpɔ' ka nyɔ ɔ kpa 'sraa -sa 'blaanyɔn -wee ɔ 'je e 'dba, 'de ka 'blaaju sea wɔɔ 'ble 'bo nyɔ -ɔa cen e "mɔi -kui "juɔi nɔa ɔ nɔ kan, ɔ se wɔn 'bai- mɔ "pɔ.

<sup>33</sup> 'De ɔɔ' -ce' 'e ja jaa' 'ɔn, 'pee 'wɔ 'bo ɔ "jru 'me. ɔ -je ɔɔ' 'ji' 'a 'nyɔn 'si 'bode e- ?

De-nue' ɔɔ' -ne 'kmɔnta' "tii -we- 'de 'blva-  
"kpei.

<sup>34</sup> 'Sɔ "jrujei -no -tee' Filipu i, ɔ 'na : 'Ma  
bae -ɔn -ɛ, nyo ɔɔ -ti' Kea 'a wlu 'kwajaai  
a 'tmu kan' -ta a- ? Ɛ ɔɔ' -ce' 'kpa -ae, -ɔn"  
ɔɔ 'da nyo jro' ?

<sup>35</sup> 'Sɔ Filipu "due wlu 'ɔn, -wee ɔ tba 'o  
wlu -ɛ -cruta' -ne "kpei, 'de ɔ -te Sesi 'a  
-poia' -ti 'tmu'a -pɔn" 'de "ju -no -pee.

<sup>36</sup> -Ta ɔn nta naa' 'sɔ ɛ, ɔn jɛɛ "ni -gbuu,  
'sɔ "jru jei -no 'na : "Ni ka, de -ni 'e la -wee  
'ɔn se "ni "jru poo i ɛ- ?

<sup>37</sup> 'Sɔ Filipu 'na : -Bo -ɔn -je Sesi 'a -ti' to'  
'ɔn 'de -ma pee -wee' "klein 'ɔn ɛ, -ɔn -beɛ'  
-ɔn -je "ni "jru pooɛ-. 'Sɔ "ju -no 'na : Ka  
Sesi Klisi nta Kea 'a "Ju ɛ, 'ɔn 'je ɛ to' 'ɔn 'ɛ.

<sup>38</sup> 'Sɔ ɔ nyna de ɔn -tea 'di i, -wee Filipu  
ke "jrujei "sii- 'bo "nio- ka ɔn nta 'sɔɔn ɛ,  
'de Filipu poo "ni "jru.

<sup>39</sup> ɔn 'wɔba 'o "nio- 'sɔ, Tu'bo 'a -Suu "fla  
Filipu mɛ. 'Sɔ "jrujei se ɔ "jriɛ- 'jee 'bode,  
'kaa ɔmɔ -tue' ɔɔ' -je "jriɛ- ɔɔ jea mu 'de  
'mu'a -ɔn.

<sup>40</sup> 'De Filipu -mɔ -taan' 'e Asoti 'bo ɔ 'wɔb,  
-wee ɔ mu mamav 'sɔ ɔ nyini Sesare. ɔ cɛɛn  
-kwɛ -wee' "klein 'dii ɔɔ 'tmue Sesi 'a -poia'  
-ti.

### 9

#### Soo 'a 'de Kea o 'biiesvɔn-

<sup>1</sup> 'De ɛɛ' nɔ' tu 'di -mɛ Soo nɛɛ 'cɛn 'mla "i  
'de Tu'bo 'a klai' nynyuu 'a -kwɔb kpvan' ke  
ɔba' 'dba -ti' 'ɔn. ɔ muɛ 'e 'sraa -sai klaa"  
o,

<sup>2</sup> -wee ɔ -tee' ɔ 'sɔ i 'de ɔ 'je 'e Suifu-wi"  
'a "jrui 'kɔn-gbi -ɔ -nta 'e Damasi 'dii mu  
-wee -bo -ɔba Tu'bo 'a -jei' naa nyu nɛ 'e  
mu, 'de ɔ 'je 'nynokpae' ke nmai kpɔn, ɔ 'je  
ɔpɔ san 'de ɔ 'je ɔpɔ Selisalem ja-.

<sup>3</sup> -Ta ɔɔ "kɔvan Damasi i, 'sɔ -ntain -sɔn'  
klaa" -wɔba 'e jaun 'di cre "jrui 'bo -jei", ɔ  
'dewei -wee' nɛɛ "puu'-.

<sup>4</sup> 'Sɔ ɔ -ka i 'bo 'blvɔ, -wee ɔ 'wɔn wlu  
due' -ɛ -wlu 'de ɔ -pee -ɛ -na : Soo ! Soo !  
Deɛ-ti -ma -fɔn' 'ɔn tu ɔ ɛ- ?

<sup>5</sup> 'Sɔ ɔ 'na : -Mɔ nyo -o ɛ-, Tu'bo ? -Wee  
wlu -nɛ 'na : Ɛ 'mɔ Sesi -ma -fɔn' tu ɔ -o.

<sup>6</sup> 'Kaa -ɔn -sɔn 'ɔn -ɔn mu -o -kwɔb, -wee  
de -ɔn -jea nu ɔn 'je ɛ -ɔn tɔɔ-.

<sup>7</sup> Nyu -ɔba kpa Soo ɛ, -cni'ma kpu ɔpɔ  
mɛ, de ɔn 'jea 'tmu, ɛ se nɔ-. ɔn 'wɔn wlu  
-nɛ 'mɛ -ke, 'kaa ɔn se nyo "jriɛ- 'jee-.

<sup>8</sup> Soo ɔɔn 'ɔn 'bo 'blvɔ, ɔɔ -pɔn "jri 'baia  
'a -ko i, 'kaa ɔɔ' 'je de jre' i. ɔn kpɔn ɔ -ciɛi"  
-wee ɔn kpɔ Damasi.

<sup>9</sup> 'De 'wɔ taan 'di ɛ, ɔ se i 'je, ɔ se diide  
wɔn -tɔn', ɔ se "ni 'na.

<sup>10</sup> 'De 'bo Damasi -mɔ ɛ, klai' ju due' -nɔ  
'o -ɔɔ 'nynɔ nɔ Ananiast, ɔmɔ Tu'bo jɛɛ  
'de jajri 'ɔn, -wee ɛ wlu 'de ɔ -pee ɛ 'na :

Ananiast ! 'Sɔ ɔ 'wɔɔn ɔ 'na : Tu'bo ! 'In  
ka.

<sup>11</sup> 'De Tu'bo 'na : -In -sɔn 'ɔn, -ɔn mu 'e  
-jebɔ nyu a 'daa- 'isre -jei' -wee -ɔn -je 'e  
Suida o -gbu' pa 'de -ɔn -je "ju -ɔɔ 'nynɔ nta  
Soo i -pɔn, ɔ 'wɔbe Tasi.

<sup>12</sup> ɔ nɛ Kea baea', 'sɔ ɔ 'jɛɛ "ju due' -ɔɔ  
'nynɔ nɔ Ananiast "jriɛ-, -wee ɔ pɔ ɔ 'de ɔ  
-te ɔ kwa "jru, -wee ɔ 'je i 'je ke'wɛ.

<sup>13</sup> 'Sɔ Ananiast 'na : Tu'bo nyu -tuu'-tuu  
-kwɛ "ju -no ɔ -ti' 'tmu'a' mɛ, ɔn 'na ɔɔ  
-tue" -ma nyu -ɔn -teea kpɔi" 'bo Selisalem  
'kle.

<sup>14</sup> -Wee 'sraa -saɔn 'a klae' -wi" 'nynɔ ɔ  
'sɔɛ 'de ɔ ji 'nɔ, -wee ɔ 'je nyu "klein -ɔba  
-sia" -ma 'nynɔ kpɔn 'de ɔ 'je ɔpɔ san.

<sup>15</sup> 'Kaa Tu'bo wlu 'e Ananiast -pee, ɛ 'na  
: -In mu 'sɔ, de-nue' "ju -nta 'mu'a -ɔn -tee  
ɔ kpɔi", -wee 'ɔn 'je ɔ dɔo 'ɔn nɔ- 'de ɔ  
'je 'ma 'nynɔ 'e 'blva- jru' o, 'beɔ-wi" "juɔi o,  
Israe-blva "kpei kpa.

<sup>16</sup> Ka ɔɔ mua 'kle 'jea' 'de 'ma 'nynɔ 'a -ti'  
'ɔn 'ma -ce' 'kpa a muɛ 'tmu'a' 'de ɔ -pee.

<sup>17</sup> Ananiast 'sia "kpae' 'sɔ ɔ 'kpa 'o 'ɛ. ɔ  
nynia 'de -gbu' 'di 'sɔ, ɔ -tee Soo kwa "jru  
'de ɔ 'na : Soo, 'ma de'di, Tu'bo Sesi -ɔ -ke  
-ɔn -jeea' -ta -ma jiaa 'bo -jei" ɛ, ɔmɔ dɔo  
'ɔn -wee -ma "jri 'e 'bai- 'de Kea 'a -Suu 'je  
'e -ɔn 'ɔn "ji.

<sup>18</sup> 'Bo ɛ "sri dɔ jru' ka -smii' flɔ nta, -ɔ -nta  
kan', ɔ je 'e ɔ "jri 'wɔb. 'Sɔ ɔɔ' "jri -gbai', ɔ  
sɔn 'ɔn 'ɛ, -wee ɔ pooɛ "ni "jru.

<sup>19</sup> ɔ -koa' de dia' 'sɔ ɔɔ 'bleɛ jie 'de ɔ 'ɔn  
de. Soo ke klai" nynyuu nɛɛ 'o Damasi 'wɔ  
pla-.

#### Soo 'tmue Sesi 'a -ti' 'bo Damasi

<sup>20</sup> 'Bo ɛ "sri ka Sesi nta Kea 'a "Ju ɛ, ɔ  
je ɛɛ' 'tmu'a' -pɔn' -te 'de Suifu-wi" 'a "jrui  
'kɔn-gbi 'dii.

<sup>21</sup> Nyu "klein -ɔba -wɔan ɔɔ' wlu ɛ, tai'  
'maa ɔn mɛ, ɔn 'na : Ɛ se "ju -ɔɔ -tua" nyu  
-ɔba -sia" Sesi 'a 'nynɔ 'kle 'de Selisalem, ɔ  
ko -taa ? 'De ɔ se -ta ji -wee ɔ 'je Kletien-wi"  
kpɔn 'de ɔ 'je ɔpɔ sɔn 'wɔin saan 'de ɔ 'je  
ɔpɔ 'sraa -saun klae' "juɔi kpaa ?

<sup>22</sup> 'Kaa Soo "due 'kpu 'ɔn, -wee ɔɔ 'tmu  
Kea 'a -ti' ɔɔ mu nya. 'Sɔ Suifu-wi' -tia"  
'o Damasi -wee' 'kpa "koun koun-. Ka Sesi  
nta Klisi ɛ, ɔn ɔɔ 'tmu ɔɔ kpa nya.

<sup>23</sup> 'Wɔ jru' -sia' 'o 'sɔ ɛ, Suifu-wi" pooɛ ɔɔ'  
'dba -ti.

<sup>24</sup> 'Kaa nyu jru' -saa Soo fen'. Nyu -pooa  
-ti' -nɔ, ɔba fue -kwɔ 'o kpae' i 'de 'mau'wɔ  
o, 'jru-gbaowɔ 'di -wee ɔn 'je ɔ 'dba.

<sup>25</sup> 'Sɔ klai' nynyuu "duo- Soo 'ɔn 'ɛ "mau",  
ɔn -te' ɔ 'e too' 'di -wee ɔn jɔɔ blo' "jru, 'de  
ɔn "sii ɔ i.

#### Soo muɛ Selisalem

<sup>26</sup> -Ta ɔ nynia Selisalem ɛ, ɔ -tɔn' Sesi 'a  
klai" nynyuu 'a -pɔn" 'kpa -ko i, 'kaa faun

a nu ub -wee' "klein 'me, de-nue' ka o 'jea Sesi 'a klai" ju 'kpa, ub se e to' 'un 'je.

27 'Su Banabasi "duo- Soo 'un 'e, -wee o ke o kpo 'e Sesi 'a dboun o, -wee ka Soo ke Tu'bo 'jeea 'bo -jei", 'de ka o 'tmua Kea 'a -t' 'de Sesi 'a 'nyni 'un ka -cwon' ka 'de Damast e, o po ubpu ia' "kuan.

28 De -tba' 'o ee' no' tu 'di e, Soo nte 'bo ub -pun", -wee o ke uba nu -mu' -ji' 'bo Selisalem. Oo wa' i -wee oo 'tmu Kea 'a -t' 'de Tu'bo 'a 'nyni 'un.

29 Oo wlu' -ke 'de Suifu-wi" -a -poa' Klekiwlu -pee 'de o ke ubpu a -too' ba o, 'kaa -wi" -mu a -pon oo' dba -ko i.

30 Oo' de'di -wi" 'woun 'su e, ub kpo Sesare, -wee o 'wlu 'e -mo' 'de o mu Tasi.

31 'De ee' no' tu 'di e, Kea -gbu -tee' 'flevn 'de Suide o, Galile o, Samadiblu' "kpei. Nyu -wee' 'blee' kpi -wee Tu'bo 'a won 'jea' ke oo' pleea' ni 'de ubpu 'un. Kea 'a -Suu a nue 'de nyu -jea Sesi 'a -t' to' 'un a 'kpa "kpei.

Ene 'puv

32 -Ta Pici a -teea' nyu -ub -jea Sesi 'a -t' to' 'un "i -kwle 'dii e, o mu Lida, Kea 'a -jei" naavn -na -ke e.

33 O jee' "ju due' 'bo -kwlo -ne 'di, oo' 'nyni -ni Ene, -o nu 'o 'we bluo -sun -me" na, de-nue' oo' 'dae' -mxe.

34 'Su Pici wlu o -pee o 'na : Ene, Sesi Klist 'hoo- -ma 'we- 'me, -un -son 'un -in -je -ma "kpei 'pende nmae-. 'Bo e "sri o son 'un.

35 Nyu "klein -na 'o Lida ke, nyu -na 'e Saron 'jeea di -nuba 'mua- "jrie- 'su e, ub -wee' "biie 'e Kea o.

Dokasi son 'kunyio'

36 'De klai' nynuu "klu 'bo Sope e, 'nynokpao' due' -ni 'o, -ba 'nyni -ni Tabita. 'De Klekiwlu 'di va' 'nyni -ni Dokasi, e 'de me -ni 'wle meun-. Ua nue dbo 'doe -tuu' -tuu, -wee va -te' wenyu kwa woi.

37 Umv 'we- kpon 'de ee' no' tu 'di -wee -v -me. Ub -koa' va' "ku jrea' 'su e, ub kpu 'e "jei-gbu 'a won due' 'di, -wee ub 'peen v i.

38 'Su klai' nynuu -na 'o Sope 'won Pici 'a 'nyni 'bo Lida, -wee ub dbo nyu 'soon 'i, 'de ub 'je o i bae- -wee o 'e -too' o 'e ji, de-nue' Lida ke Sope se ba o teen-.

39 Pici soon 'un 'su o ke nyu -nu 'kpa 'o 'e. -Ta ub nynia 'bo Sope 'su e, ub kpa Pici 'de 'jei-gbu 'a won 'di. -Tion' nynokpae' -wee' "klein -gbaee' o 'dei, 'de uba -ftn", -wee -ta Dokasi ke ub -teea i 'de e, "bai ke di "klein v nua uba to i Pici 'i.

40 'Su Pici poe nyu -wee' "klein 'kpaee', -wee o po 'koi- -klu' o bae Kea, -wee o "biie- 'de va' "ku o 'de o 'na : Tabita, a son 'un. 'Su v 'baie 'jri. U 'jea Pici 'su v son 'un 'e, -wee v -te i.

41 O kpa sun, o kpu 'jei, 'de v nyna i. -Wee o 'da Sesi 'a -t' to' 'un 'jeun ke -tion'

nynokpae' 'de o to va' 'kmu de ji -ne ubpu 'i.

42 Nyu "klein -na 'o Sope -wee' 'won ee' de tu 'me, 'su nyu -tuu"-tuu -je Tu'bo 'a -t' to' 'un.

43 Pici nue 'o Sope 'wv pla, 'de Simo -oo -pa' nmikui o -gbu'.

10

Pici ke Konei ke

1 "Ju due' -ni 'o Sesare, oo' 'nyni -ni Konei, o -tee Romv 'a "soa-wi" 'a kpo jre' "jru o i. Uva 'daa ubpu Italiblua 'a -ne 'su.

2 Oo' "Ju tu 'sre', o ke oo' -gbu' -son nyu -wee' "klein a plee Kea, oo poe Suifu 'a nua" nyu sun o, -wee oo bae Kea jeejee.

3 -Kwie" jru-gbao jre' o 'su o 'jee Kea 'a "soai due' i 'pepe 'de jajri 'un, -o pa 'e o o -gbu', 'de -o -wlu o -pee -o -na : Konei !

4 Konei "sii- o "jrie- -seen", 'su faun a nuoo', o 'na : De -ni kan' a- Tu'bo ? 'su Kea 'a "soai 'na : "Ma baewlu ke -ma di 'doe -ma nua ji, i je Kea jee-, 'de e po ia' -t' -kwlu o.

5 -In dbo nyu 'de Sope, -in -je Simo -oo "kpei -tenyni nua Pici 'da.

6 O koe 'de "ju due' nyu a 'daa- Simo nmiku "pa i o -gbu". Oo' -gbu' nte 'e 'tonie -kwli' fo o.

7 Kea 'a "soai -o -wlu o -pee 'a -ni -e mua 'su Konei 'da oo' dbonubun 'soon 'me, e ke oo' "su' 'a due' -kma oo' -t' -wee -oo pleea Kea ke-.

8 -Wee di "klein o 'jea jajri -ni, o po ubpu ia' "kuan, -wee o dbo ubpu 'de Sope.

9 Ee' -son' -sian', -ta ub nua 'o -jei' -wee uba "kuban- Sope i e, -me Pici 'ja 'e -gbu" "jru -na pæpeæ jru-gbao, -wee oo bae Kea. 10 'Su 'mte- e nuoo, o nte "i o 'je de di. -Ta ub sia de pia' a 'su o bli' 'de ja jri 'un.

11 Oo 'jee javn i, e kaien won, -wee de jre' ka tae'fo nua -e -na kan' -wlu 'e javn 'di -ee -si' i 'bo 'bluo, ee' 'fo -nua -nyiiie -wee' 'srie 'dbu.

12 Oo 'jee nmi 'a "kwli -wee' i 'de e 'di : -Jt -a naa bi -nyiiie "i o, -jt -a cnia -pæe' o, i ke nuvi 'a "kwli -wee' ke-.

13 'Su o 'won wlu jre' -e -na : Pici, -in -son 'un -in -dba, -in di.

14 'Kaa Pici 'na : "In- 'de, Tu'bo, ia' di tu se 'ma won 'i bla due' i se i -kwæ-, i kpuen -flen".

15 'Su wlu -ne 'e kpe 'soon -ne wlu' ke'wle e 'na : Di Kea 'na i nmo "jrie e -in -bo nue i kpuen -flen".

16 Ee' de tu nue' kpe taan -wee tae'fo -ne "sri 'o, e mu javn 'di de.

17 -Ta Pici nua oo' -ce" i-teea' 'de de o 'jeea "jrie -ne 'e -t' 'un e, -me nyu Konei dboa -nu -teee' nyu i mamau 'su ub je Simo 'o -gbu' 'je, -wee ub nyna i 'bo e "wain.

18 Uv kpa wlu "jei -wee uv -tee' nyo i uv 'na : -Ta mo Simo -oo "kpei -tenyni nta Piei koo- e- ?

19 De Piei 'jeea 'jrie 'mva- o nte to' "kpei naa', 'su Kea 'a -Suu wlu' 'de o -pee e 'na : -In -gbun 'no, nyo taan -a -pon' -mii.

20 -In -son 'un, -in -si' i, -in -ke uvpu 'e mu. -In -bo to' i pleee, de-nue' 'mo -dbo' uvpu.

21 'Su Piei 'sie i -wee o wlu 'e nyo -nu -pee o 'na : 'Mo aoa -poan i 'in ka, de-e-ti ao ji e- ?

22 Uv 'na : Konei -o -nta 'su 'a jra' jei klaa' mo -dbo' -avn. Oo' "ju tu 'srei", oo pleee Kea. Suifu -wee' "klein a po o ee' -ti' o. Kea 'a 'soai due' mo -tmuv' o -o -na : -In -je 'de o o -gbu" mu 'de o 'je -ma wlu doin" o po.

23 Piei paa uvpu -gbu" -wee o "nyi uvpu 'pen 'un. -Son' -stan' o son 'un 'e, -wee o ke uv mu. Oo' de'di -wi" -na Sope 'a jru' kpo'.

24 -Son' dee -stan', eme uv nyini Sesare. Konei 'da oo' 'ce-wi" o, oo' "dei-wi" -uva "dia oo' jea' me, -wee uva fuo uvpu.

25 Piei 'a -nee pa -gbu" 'su Konei 'joo "i o -gbleee bu wo, 'de o tba 'kou i 'bo o 'juoi.

26 'Kaa Piei kpo 'jei o 'na : -In -son 'un, 'mo nte nyio -o -ke.

27 O ke Konei nte 'tmowlu 'won 'i 'su uv je 'e -gbu" pa. Piei jee 'e nyo -tuu"-tuu -uv -kuen' 'jrui.

28 'Su o wlu' 'de uv -pee o 'na : Ao -wee' jue', -apu Suifu-wi" e, -a -ke nyo -sea' Suifu ni 'a dbee-, -wee 'de uv o -gbu" 'di mo' o pa -ti, 'kaa de Kea -sa 'kwla 'de 'un -pee e, e ka, e 'na : -In -bo nyo "o nyo ja -gbun -e ka -flen" nyo nta.

29 Eme -ti ao 'da 'un -wee 'un se 'o wlu tba 'su 'un ji. -A -won 'e ? Dee -tu ao dbo nyo "i e- ?

30 'Bomo Konei 'na : Ee' de tu nva 'un 'jrui e, ee' 'wi -nyii, ka ti nta -ta kaan 'kamo e ni-. 'Ma baee Kea 'de 'un o -gbu" 'di -kwie' jru -gbao o. 'Ma -gbuan 'e mu 'su 'ju due' -jee 'un. Oo' 'a 'unpaadi a nve -ble -ble.

31 'Su o wlu 'un -pee o 'na : Konei, Kea 'won -ma baewlu 'me, -ma di 'doo "klein -ma nva nta" nyo "jrui e, e poe ia' -ti' -kwlv o.

32 'Kaa -in dbo nyo 'e Sope -wee uv 'je Simo -oo "kpei -tenyni nta Piei 'da, o kooe 'de Simo nmiku o -gbu" 'di, 'de 'tonie -kwlv" fo o.

33 'Bo e 'si 'un je -un nyo "i dbo, de -in jia -me nno "jrui. Kaan ka la 'ja a, -a -wee' ka -ta Kea 'juoi -wee di "klein Tv"bo -tua" -un -won e, -in -ji 'tmu 'de -a -pee -wee -a -ji 'won.

Wlu Piei 'tmva 'de Konei o -gbu" e

34 'Su Piei "due wlu 'un o 'na : to' -ti, ka Kea 'a 'cra nyo 'mii e, 'un 'won 'mii -we- la -ceen'-.

35 'Kaa -bo ka nyo 'je o ni, -ta "o -ta o wlv -wee o 'je Kea plee 'de o 'je "i 'sredt nu e, omo -oo "dia ee 'je.

36 E ja ee' wlu 'de Israe-koun o -wee o 'tmuv- uvpu pee 'a blu -ti' 'de Sesi Klisti o -nta nyo -wee' "klein 'a Tv"bo 'un.

37 De -e -nva 'de Suideblva -wee' "kpei e, ao 'won, ee' de tu -tee' 'de Galile, de -tba' 'e 'ni 'jru poa' -ee -ti' San 'tmva "kpei e.

38 Ao jue' ka Kea 'nyta Sesi -wlv Nasareti ee' -Suu ke 'kpi ke, -wee oo mua -ta "o -ta oo nva di 'doo, oo 'boba nyo 'a 'we- -wee oo -seia nyo "klein -uv -nta 'e -sion' 'kwa, de-nue' Kea 'a -ce' 'kpa -ke o na.

39 Di "klein o nva 'de Suifu-wi" 'a 'blva- "kpei o, di o nva 'de Selisalem, 'de ka uv 'dbo 'bo tu -kwlv" e, -a -wee' "klein ni ee' -ta 'jeun -o.

40 'Kaa Kea jo 'kmu de 'de 'wi 'a taan -ne 'di, -wee o to oo' -ce'.

41 E se 'de nyo -wee' -pee ni-, 'kaa e ni 'de -apu Kea -sa 'o sese, -wee -o -nta ee' -ta 'jeun -pee o. -Ta o jia 'kmu de e, o ke -aa -dii -tadue 'de -a -naa -tadue.

42 -Wee o 'na -a -tmu oo' -ti' 'de nyo -pee, 'de ka Kea -te' o 'o -wee o nta 'kmuvuvn ke 'meun 'a 'pee 'jei e, 'de -a -je e "kpei- nyee 'de uv -pee.

43 Kea 'a wlu 'kwajaavn -wee' "klein 'tmu oo' -ti' 'me, uv 'na nyo "o nyo -jea oo' -ti' to' 'un -moo' disavn -kwe' 'de oo' 'nyin' 'un.

Nyo -sea' Suifu ni e, uvpu -je Kea 'a -Suu

44 Piei nte wlu -ni 'a 'tmva' 'su Kea 'a -Suu "sie i 'de nyo "klein -uva poa oo' wlu doin" o "kpei.

45 De Kea 'nyta nyo -sea' Suifu ni ee' -Suu "maa Suifu-wi" -uv -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -wee -uv -ke Piei jia tai'.

46 De "maa uvpu tai' e, eme -ni nyo -nu a poe wlu dee- -wee uva 'bee- Kea 'a 'nyin' 'i.

47 'Su Piei 'na : Nyo -jea Kea 'a -Suu -ke ka -apu mo nta 'ee, nyo 'bee- nyo 'e uvpu 'a 'ni 'jru poa' 'un "nao -o ?

48 'Su o 'na : Ao po uvpu 'ni 'jru 'de Sesi Klisti 'a 'nyin' 'un. -Wee Konei ke oo' 'ce-wi" bae Piei i, 'de o 'e 'wi pla nu 'bo uv -pun'.

11

"Kuan Piei poa 'bo Selisalem Kea -gbu 'juoi e

1 Ka nyo -sea' Suifu ni 'won Kea 'a wlu -wee uv kpuvn e sun 'soon e, umi -tadboun- ke oo' -ti' to' 'un 'jeun -nta 'e Suide 'won.

2 Piei jia Selisalem de 'su, Suifu-wi" -tee oo' 'bli -cea' -pun'.

3 Uv 'na : Piei, -in pa 'e nyo -sea' Suifu ni o, -wee uv ke -in dii -tadue !

4 'Su du "klein -nuba Piei bla i -wee' 'a -po' do- do-, o se de 'o sie.

5 O 'na : -Ta 'in nta 'o Sope e, -wee 'ma baea Kea a, 'bomco 'in ja ja, de 'in 'jea -ee -wba 'e jaun 'di 'de -ee jia 'mi 'i e, e -ko' "jie klaa". Ee' 'fo -nta -nyiiie -wee' "srie "dbu, -wee e ji mamau 'su e "si i 'bo 'un -pun".

6 'Ma -gbun 'e e 'di 'me 'tun, 'su 'in 'jee 'kwla 'dinmi -blea bi -nyiiie' ke, cnie -pee' ke nuu 'demu.

7 'Su 'in 'won wlu due' -e -na : Piei, -in -son 'un, -in -dba -in -je di.

8 'Kaa 'in 'na : "In- 'de, Tu"bo, di -ni, i nte -apu Suifu-wi" 'a -gban -o, i se 'ma won 'i bla due'.

9 'Su wlu -nta 'mua- 'wlb 'e "jei, e je wlu ke'wle, e 'na : Du Kea 'na i nte 'pepe nyo 'bee- o 'ji di e, -in -bo nve i se 'ma di ka ni-.

10 Ee' de tu nuu 'un "jrii kpe taan, 'su e mue 'e jaun 'di de.

11 'De ee' no' tu 'di 'su nyo taan -sri" 'o -su ji 'e -gbu" -e 'di 'in kooa "wain, su 'wlb Sesare -wee su dbo uupu 'mi "i.

12 'Su Kea 'a -Suu wlu' 'de 'in -pee e 'na : Uu ke -in mu, -in -bo to' i plee ! -Aa de'di -wi" -meeo"- -nu uupu -kpa' 'un 'bo Konei o -gbu".

13 'De ka o nta Kea baea' 'de o o -gbu" 'di, -wee o 'jeea Kea 'a "soai "jrie-, 'de -mo wlu o -pee o 'na : -In dbo nyo 'e Sope -wee su 'e Simo nyo a 'daa- Piei 'da,

14 -wee wlu -bo -in -ke -ma -gbu" -son nyo 'won 'de ao 'jea 'pu e, -wee o 'ji 'tmu 'de ao -pee. Di -ni imi -ta "kuan o po -aun.

15 'In -tea wlua' -pun" 'su, Kea 'a -Suu "sie i 'bo su "kpei, ka e nua 'de -aa -ti' 'un tein" -ke e.

16 'Su Tu"bo 'a wlu -tmua' 'de e 'in poe -kwlu o, -e -na San nve "ni me o po nyo 'jru, 'kaa aoppu mo e, aoa mue "ni 'jru poa' 'de Kea 'a -Suu 'un.

17 -Ta -a -jea Tu"bo Sesi Klist 'a -ti' to' 'un e, -paan' Kea nua -a "jrii e, eme e nu uupu "jrii -ke, 'mo 'beee' 'su 'in 'je Kea o -foon' ?

18 Uu 'wcan wlu -ne 'su su -crai", -wee uua po Kea 'se-, 'de su 'na : Kea 'wcan nyo -sea' Suifu ni -kun kwa -wee uua poo kphn fai" -ke 'de su 'je 'pu.

*Antiosi Kea -gbu*

19 De -tha' 'o Etiein 'a 'mea', 'kle -jia' Kea -gbu "kpei e, e nve' Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun -wee' "klein je ja -gba' 'bo Selisalem, uua' jru' mu' mamau 'su su je 'e Fenisi o, Sipru-blua o, Antiosi nyini, 'kaa 'de Suifu-wi" 'a 'su -pee mo uua 'tmuu Sesi 'a -ti'.

20 'De su "klu e, nyo jru' -ni 'e -su -wlb Sipru ke Sireni ke -wee -su ji Antiosi 'de -su -wlu 'e Glekt-wi" -pee -ke, 'de su -tmuu' uupu Tu"bo Sesi 'a -poia" -ti.

21 Tu"bo 'a sun nte uupu "kpei, -wee nyo -tuu" -tuu a 'je uua' wlu to' 'un 'de uua "biie 'e Tu"bo o.

22 Imi nyo -nta 'e Kea -gbu 'di 'e Selisalem 'won 'su su dboe Banabasi 'de Antiosi.

23 -Ta o nynthia 'demu -wee o 'jea ka Kea nua uupu 'saauu "jri 'su e 'blee oo' 'mua-, -wee o kuu su -wee' "klein 'a di i 'de su 'je Tu"bo 'a -ti' kpuu -kli 'de su pee o.

24 O' Banabasi -tu e, o nte 'diwonmoi -o, -wee Kea 'a -Suu "ji 'de o 'un, 'de oo' Sesi -kwli" -tea' kue 'e 'dei. 'De ee' no' tu 'di nyo -tuu" -tuu -sa 'o Sesi 'a -ti'.

25 'Bomco Banabasi ceen o 'je Soo -jei" mu 'de Tasi. Banabasi jee o 'su, o ke o jie Antiosi de.

26 'De -sun due' -ne 'di e, su ke Kea -gbu beee o -wee uua 'kuen nyioppu -tuu" -tuu "jrui 'de uua too uupu Kea 'a wlu. 'Bo Antiosi mo su 'daa- Sesi 'a dboun Kletien "i-saa no'.

27 'De ee' no' tu 'di e, Kea 'a wlu 'kwa- jaaun jru' 'wlb 'o Selisalem -wee su mu Antiosi.

28 Uua' due' 'a 'nyin -ni Akabisi. Omo Kea 'a -Suu po -je o, 'de ka 'mua- klaa" 'jea ji 'de 'blua- -wee' "klein "kpei e, -o -tmu i. Ee' 'mua- -te tu ji' kan' -ceen-, Klodi 'a 'bluajei ni no'.

29 Klai" nynu -wee' poe wlu -tadue, -wee de jru' 'blea o 'je e ja-, 'de su 'je uua' 'de 'di-wi" -nta 'e Suide kwa woi -te'.

30 Eme su nu -wee su dbo Banabasi ke Soo, 'de su kpa -paan' -nta 'mua- Kea -gbu -jeopoun -nta 'e Suide e.

**12**

*Saki 'a 'me -ti ke Piei 'a -kaso 'di mu -ti ke*

1 'De no' due' -ne 'di e, 'beo Erodu -tee Kea -gbu 'kle -tua" -pun".

2 O 'dbaa San 'a de'di Sakti -cne "i.

3-4 O 'jea kan' ka di oo nua nmoa 'e Suifu-wi" 'di won e, o kpuu Piei 'me 'bo -di'pen -sea' -puun"- de o mu 'a -ko' 'o 'wi o, o po o -kaso 'di, 'de o -tee' o "su -nyiiie 'e kpe -nyiiie 'dei -uua fuo o i, -wee -bo Pakti 'a -ko' 'wlu 'o -jei" e, 'de o 'je o 'e nyo "juoi kpa.

5 Uu -tee Piei 'dei 'de -kaso 'di, 'kaa Kea -gbu 'a 'kuen "jrui -wee uua bae oo' Kea 'de nai" 'blea' 'un.

*Piei 'wlb -kaso 'di*

6 "Maawu -bo -e -wlu 'o -jei" -wee Erodu 'jea Piei 'de nyo "juoi kpa a, Piei 'a 'muu 'bo "su 'soon' nyin. Uu soon -gbaacte' "dbi 'soon i, -wee -kasogbu i fuoun-wi" -mu a fuo kpa" i 'bo -kasogbu "wain.

7 Uua -gban 'emu 'su Kea 'a "soai due' -taan' 'su -ta -wee' nte "puu 'de -kasogbu 'a won 'di. Kea 'a "soai bla Piei -pun" -wee o

-so "nyto" 'de o 'na : -In -son 'un -too"- ! Piei soan 'un 'su -gbaaciε' "dbi 'wlaa.

8 'Su Kea 'a "soai wlu o -pee o 'na : -In bla -ma wlu 'di. -In -paa -ma "kwlai bu'. 'Su 'kamō Piei nu, -wee Kea 'a "soai 'na : -In -wla -ma tae' "kpei- 'de -in -je 'bo 'un 'de bla.

9 Piei "sia "kpaε' 'su o bla 'o Kea 'a "soai 'de, 'kaa di "klein Kea 'a "soai nua 'mva-, o'w' w'ōn 'e i 'dei 'mii, ka nyo o jaa ja 'ka i ni 'de o 'un.

10 -Ta u -sia' nyu -uua fuo i 'a "i-saa -no ke uua' 'soon -no i, -wee u u jεεa -kasogbu "a nuεkpaā -mε 'su εε' -ce" -kain 'bo -gbein" -wee u "si 'o -jei". 'Bo ε "sri Kea 'a "soai je 'o Piei 'de 'wlu.

11 Piei "jri 'de cεεan i 'su, o 'na : 'In 'je kan' -we- la -cεεn' ka Tu"bo dboa εε' "soai 'de o seie 'un 'de Erodi ke di "klein nyioṛu a "plian u 'jea 'un 'jrii nu 'kwa.

12 O naa to' i -paii 'su, o kpven 'e San uua' 'daa Makti de Madi o -gbein" -je i. Nyu -tuu"-tuu -kuen" 'jrui 'demu -wee -uua bae Kea.

13 Piei nynia 'o -gbein" -jei" 'su o -tee klu blaā' -ṛun". Dbonu nynokpaō' due' -ua 'nyu nta Rodi 'kpaā' 'o klu -ṛun" -wee u a po doin" i.

14 U jua Piei 'a wlu "i 'su 'mva- 'ji u 'un 'ε 'kaa u 'je 'o -gbein" kain ε u se -me nu, u kpa plea' u je nyu -nta 'e -gbu" 'di 'tmva' mu u 'na : Piei -a bla klu-.

15 'Su u saa u w'ōn ja u 'na : Suan -a nu aun ! 'Kaa u nyte "kpei u 'na : To' -o -cεεn-". 'Su u 'na : -Mε o' Kea 'a "soai -o.

16 'De -mε 'kamō Piei ni klu blaā' soon-soon-. U kaian 'o -gbein", u 'je o 'su tai' "maa uṛu 'me.

17 O -kaa' uṛu kwai" 'de u 'e wlu-ti 'bo, -wee ka Tu"bo nua o -kaso 'di -sa -sun o po uṛu εε' "kuan, -wee o 'na : -Bo ao mu ε, -me ao po Sakti ke -aa de'di -wi" "kuan. O "sia "kpaε' 'su o mue -tajro.

18 -Soñ' -stan' 'su, "su a -sii 'un 'ε crii-, -wee de Piei -sneεa 'un u 'je ε juo-.

19 Erodi foo" 'su -tee o' i -ṛoan' -ṛun", 'kaa o se o 'je, 'su o -teeε' -kasogbu ifuṛun i, -wee o cεn uṛu wlu "kpei 'de u 'e 'mε. -Mε 'wlu a 'o -jei" ε, 'su o 'wlu 'e Suide 'me -wee o mu 'e Sesare, 'de o nu u 'e 'w' pla-.

*Erodi 'a 'mε sun*

20 Erodi 'kpaā Tii -nyu ke Sidon nyu 'cen i. 'Kaa -wi" -mu jia u ke Blatiṣt -o fua Erodi 'a -gbu" 'a w'ōn i 'bεε- wlu 'un, -wee u ji -gbu' cian' u 'jeo "nyu, de-nuε' diidi -wee' a 'wluε 'e o' 'blva' 'di.

21 'W' jre' -ε -tuu" 'a 'di ε, Erodi paa o' 'beodi 'un -wee o -te i 'bo o' 'beokpa-te "kpei, 'de o 'tmuṣ uṛu wlu -pee 'bo nyu "juoi.

22 'Su nyu -wee' -saa -cruen" u 'na : -je -mε Kea -wlu, ε se nyio ni-.

23 'Kaa 'bo ε "sri Tu"bo 'a "soai je Erodi bla, de-nuε' o se Kea 'a ni' -te'. cian"- 'a 'su -paa o "jei o je 'mε.

24 'De -mε 'kamō Kea 'a wlu a 'tmuεε, εε -ko' 'blva- ja -wee klai" nynu u a 'kpaā "kpei soon- soon- uua -tii".

25 Banabasi ke Soō -koa' de -εε -ti' u mua "i 'de Selisalem 'su ε, u muε Antioṣt de, u ke San Makti ke-.

**13**

*Antioṣt Kea -gbu dboε Banabasi ke Soō ke*

1 'De Antioṣt Kea -gbu 'di ε, Kea 'a wlu 'kwajaaun ke nyu Kea 'a wlu toṛun -ni 'emu, Banabasi o Simeo uua 'daa- nyio -jre o, Lisisi -o -wlu Sirenti o, Manain -o -ke -gbu'a Erodi -sa "nynue" -tadue o Soō ke-.

2 'W' jre' o, -ta u nta Kea baeā' -wee u 'boā w'ōn ε, Kea 'a -Suu wlu 'de u -pee ε 'na : Ao -tee Banabasi ke Soō kpoi" -wee dbo -εε 'daa' 'un 'duṣuṣu ε, u 'je ε nu.

3 U -koa' w'ōn 'boā' ke baeā' 'su u -tee Banabasi ke Soō kwa "jru 'de u "tai- uṛu "i -wee u mu.

*Banabasi ke Soō muε Sipro*

4 Banabasi ke Soō Kea 'a -Suu dboa, u muε 'o Selesi, 'bomo u "duo- -bato' 'un -wee u mu 'e Sipro. -ε -nta 'e 'tonie 'a -kwea'-.

5 U nynia 'o Salaminu -kwlo 'di 'su ε, u 'tmuε Kea 'a -ti' 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbi 'di i. San Makti mo -o -te' uṛu kwa woi.

6 U -gbee' εε' 'blva- tu 'mε u je ε 'un -tie' cεn, -wee u mu mama u 'su u nyi Pafōṣt, 'bo u jεε jrii' poi due', -o 'nyu -ni Baasesi. O nte Suifu -o, -wee o 'daa- o' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaa.

7 'Bo Sesist Polist -o -nta 'blva -ne 'ε je i -ṛun" 'bo o -te i. -Moo' 'blvajei tu nte to'di, o 'da Banabasi ke Soō 'mε, -wee o 'na : Kea 'a wlu doin" o poa 'a 'un a nu 'un ε.

8 'Kaa Baasesi -o poa jrii' -no (o' 'nyu -ni Elimasi 'de Klekluwlu 'un) o' 'w'ōn uṣa' po wlu i, de-nuε' o -ṛon -o 'e 'blvajei 'a "jru -jei" -saa 'de Kea -kwlu" -teti 'un.

9 'Su Soō -o 'nyu nta Poo -ke ε, -wee Kea 'a -Suu "jia 'un ε, o "siie jrii' poi -no "jriε-

10 'De o 'na : -In -gbu ka -ma nyio o "kwli tu 'blea 'sre -weε -in -nyniia 'di w'ōn ε, -mo -sion' o "ju -o -nta de 'dōε 'a tu o -foin ε, Tu"bo 'a -je -sreai" -in se εε' 'un -kleεnti 'boi -wee' -?

11 Kaan ka la Tu"bo a jie -un sun -ṛun" kpaā, -ma muε 'dōa' -weε -in se 'jru i 'jei 'de no' pla 'di. 'Bo ε "sri kwiekpan je 'e Elimasi "jri 'de kaan-, -weε o bli i, o -ṛon nyo -o -jea o -ciei" kṛun i.

12 'Blvajei -no 'jea de -nuba 'mva- 'su o 'jee Tu'bo 'a -ti' to' 'bn, de-nue' wlu o 'woan a, e -si' o 'i.

*Poo ke Banabasi mue Antioxi 'de Pisidi*

13 Poo ke oo' "dei-wi" 'kpa -bato' 'di 'bo Pafosi -wee su mu Peese 'de Pamfli. 'Bomo San Makt ke su -seea' i -wee -mo mu Selisalem de.

14 'Bo Peese -no 'bomo su 'wlu -wee su mu Antioxi jre' -e -nia 'e Pisidiblua "kpei e, 'de su pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kuun-gbu 'di -kwlewi o, -wee su -tei.

15 Uu -koa' Kea 'a ke' ke di Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva 'a -sroa' 'su "jrui 'kuun-gbu 'a -jeopoun dboe Poo ke Banabasi nyu "i -wee su 'na : -Bo ao 'ble wlu ao 'jea 'tmu 'de -a -pee -wee -e -jea -aa di 'o "sii e, -me ao 'be-e -ao 'je wlu la.

16 'Bomo Poo soon 'bn -wee o -kaa' nyu kwai" 'de o wlu ka : Israe-koun, 'de ao nyu -oo pleea Kea ke ao -wee' po doin" i.

17 Kea -e -nia Israe-nyu 'a Kea a, e -sa 'o -a "bo -wi" 'me -ta su nua 'de 'blva- 'sru nyu a 'daa- Esipu' 'di e, eme -nue' -wee su -gben' 'de su -tii". eme -sa uppu 'emu 'de ee' "ikmasun 'bn.

18 -Wee e -gbaan uppu mamau 'su 'de -sin 'a kwla -nyii'e 'di 'bo -puon' blva "kpei.

19 'De e -sa 'blva 'a blo' won -me" 'son i 'de Kananblva "kpei -wee e "ny' ee' 'blva-tu -a "bo -wi" 'de e ni uppu 'a de.

20 -Me 'wlv a 'o -jei" e, e 'be-e -sin 'a kme' -nyii'e kwla -mm" -wee e -te' uppu 'pee 'jeun "jru kpo' i mamau 'su e je Kea 'a wlu 'kwajaai Samiel' jee-.

21 'Bo -me 'de e, su -tee'e 'beo i -wee Kea "ny' uppu Kist 'a "ju Sauli -o -wlv a 'e Bensame 'e "ji 'di e, -wee -mo 'ble uppu mamau 'de -sin 'a kwla -nyii'e 'di.

22 'Su Kea poe Sauli i -wee e "ny' uppu Dafidi 'de -mo ni uba' 'beo. 'De Dafidi 'a -ti' 'bn e wlu' ka e 'na : 'In 'je isai 'a "ju Dafidi -we-, oo' nyio tu nmoo 'de 'bn "jri 'dei. Omo -oo mu 'ma 'tun nu-ti -wee' "klein nva'.

23 'De Dafidi 'a "ji 'di mo Sesi 'wlvu-, -wee Kea -te' o 'o, 'de ka ee' -ce" 'kpa cen a ee' wlu -tie" sese 'de o ni Israe nyu 'a 'puu i.

24 -Ta Sesi sea 'wlvu ke e, San Batisti wlu' ka 'de Israe-koun -wee' "klein -pee o 'na : Ao juo aoa' dtsaun 'i, ao "biia 'e Kea o, 'de aoa' "ni "jru pooe-.

25 -Ta San 'a 'kmu 'wlv no" o "kuban i e, o wlu' ka o 'na : 'In se "ju aoa naa to' "kpei aoa fua ni-, 'kaa ao -gbun 'no, oo ji' 'de 'bn 'de. Oo' "ju tu e, 'in se oo' "kwlai 'a "dbu -pon' i ka ni-.

26 'Ma de'di -wi", ao -nia Ablaam 'a "nynuu- e, 'de aopp -oo pleea Kea ke e, aopp Kea ja 'puwlu -ne.

27 'Kaa de Sesi nra 'bn e, nyu -nia Selisalem ke uba' klae" -wi" se e 'mii' won,

-wee su se wlu "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva 'de -ta nuba 'dii -kwlewi 'o -kwlewi "kpei e, su st 'mii' won -ke, 'kaa su nynia 'o ia' wlu tu 'me 'de Sesi 'a 'dbaa' 'bn.

28 Uu -tee'e Pilati i -wee -mo 'je o 'dba, 'de -me 'kamoo de -jea oo' 'mea' 'je, e se 'nynt kon-.

29 Di "klein -i -cruta' 'de oo' -ti' 'bn su -koa' ia' 'bo nynia' 'su e, su -so' 'o tu -kwlt' 'me, -wee su -teo' i 'de -gbaun' 'di.

30 'Kaa Kea -so 'de 'meun' 'klu -wee e jo 'kmu de.

31 'De 'wi -tuu' 'di e, Sesi to oo' -ce" 'me 'de nyu -su -ke o -sa naa' 'de Galile mamau -wee -nu nynia Selisalem -pee. Uba' nyu tu e, uppu -ni oo' -ti' 'a -ta 'jeun kaan -wee -uba -tmu' 'de israe-nyu -pee.

32-33 -Poi'a" -ti -a jia ao 'tmva', e ka : De Kea 'tmva 'de -a "bo -wi" -pee e, -apu o -nia uba' "nynuu- e, -apu -je ee' 'o nynt -ta. Kea -ne me -ja Sesi 'kmu de, ka e 'cruta' 'de Dafidi 'a 'du' 'a 'soon -ne' 'di. Ee' wlu tu 'na :

-In -nie 'ma "Ju -o, 'in 'wlv -bn -e -we- -stan.

34 Ka Kea 'je o "kunyio" -sa -wee oo' "ku sea -soan" 'i blai e 'tmue sese, e 'na :

'Ma "diwan -een- 'in 'sia 'nynt' 'de Dafidi -pee 'de e, 'ma mue aopp- e "nyta' see.

35 Eme -ti e 'nyte "kpei- ka 'de Dafidi 'a 'du jre' 'di e 'na :

"Ju -o -nia ee' nyu e, e se oo' -son' -ti' 'wooin.

36 'De Dafidi -mo e, o nuu Kea "juoi 'me 'de oo' -ne no" 'di, 'su o 'mee, -wee nyu nmaa o i 'bo "a "bo -wi" -pun", 'de o -son'.

37 'Kaa "ju -jo Kea ja 'kmu de, -mo se -soan.

38 Eme -ti 'ma de'di -wi", de ao 'jea juo eme -ni 'de Sesi 'un mo desaun 'a -kwe-ti a 'tmue' 'de ao -pee.

39 'De nyu 'o nyu -jea oo' -ti' to' 'bn e, -me dtsaun -i 'kwa Moist 'a ke' sea nyu -seia' 'be-e, o seie nyu 'me 'de i 'kwa.

40 Ao -tu' aoa' -ce" 'e -ti' di Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva, i je 'o nynti 'de aoa' -ti' 'bn. Uu 'naa :

41 Ao -gbun 'no, ao nyu -flean" 'jia 'e 'bn e, tai' 'maa aopp, ao 'maa 'kwlt i, de-nue' de 'ma mua nua' 'de aoa' no" 'di e, -bo nyu 'tmu ee' de tu 'de ao -pee 'de e, ao se e to' 'bn 'jei.

42 Poo ke Banabasi -koa' wlvu' -wee su 'sia 'kpa'e, e, uba bae uppu i su 'je 'de ji -kwlewi -ee mua nynia' "kpei, 'de su 'je di due' -ne 'tmu ke'wle.

43 'Jrui 'kuun' 'wlv a 'o -jei" e, Suifu 'a -tuu' -tuu -ke nyu -su -kpa uppu o e su bla 'o Poo ke Banabasi 'de, -wee -wi" -mu a kuu uppu 'a di i, 'de su 'je Kea 'a 'saun 'a -ti' -kli kpuu.

44 -Kwlewi -tba' 'o e, -kwlv -wee' -kwe- de, -wee su ji Kea 'a wlu doin" o poa'.



45 Suifu-wi" 'jea nyv -nv 'a "i-tisvn kaan 'sv "cei nva" 'ji 'de vpvv 'vn 'e. 'Su de Poo a 'tmva vva -tue" -ti' -kv' o i, -wee vva -cree" o.

46 'Bomv Poo ke Banabasi "duo- 'kpv 'vn -wee vv wlv ka vv 'na : 'De aovv -pee mv Kea 'a wlv 'je 'tmvve tein' 'de-, 'kaa ka aomv o -fuun e nva -wee av 'na av se 'kmv dee 'a -ti' 'wvvin 'ja a, -me av se ee' ka ni, -me -avv mv mue 'e nyv sea' Suifu ni o,

47 'kamv Tv"bo 'tmve 'de -a -pee, e 'naa : 'In -te 'o -vn -e, 'de -vn -je 'blva 'a -son' ni, -wee -vn -je 'pvva' 'a -ti' 'de 'blva 'a "ti' 'vn kpa.

48 Nyv -sea' Suifu ni 'wvan wlv -ne 'sv vva nve 'mva-, vva pov Kea 'a wlv -ti' o. Nyv "klein -vv -nvva 'de 'kmvnta' -sea' -kve -ta' 'ble 'a -ti' 'vn e, vv -wee' 'jee Sesi 'a -ti' tv' 'vn.

49 Kea 'a wlv -kv' Pisisidibva -wee' "klein ja.

50 'Kaa dsvwvnyvnpvae' -vva ni' nyv -wee' a -tea' -wee -vva -gbvea' Kea ke nyv -nv nyv "jrukpv' i -tevn 'bo Antiovi e, vpvv Suifu-wi" paa vv bv -son, -wee -vv -te' Poo ke Banabasi 'a 'kle -tu" 'a -pvv", 'de vv nv vpvv i 'de vva' 'blva' 'di.

51 Poo ke Banabasi -gbav' e vva' -kvlv 'o "pvve" -nv vv bv i e, -wee vv mv Ikoni.

52 'Kaa nyv -jea Sesi 'a -ti' tv' 'vn e, Kea 'a -Suu -ni' 'de vpvv 'vn -wee 'mva- a nv vpvv.

14

Poo ke Banabasi nve 'o Ikoni

1 'Bo Ikoni e, Poo ke Banabasi mue 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kvv-gbv 'di -ke, -wee vv 'tmv Kea 'a -ti', 'sv Suifu o, Glevi-wi" 'a ni 'a -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' tv' 'vn.

2 'Kaa Suifu jrv' -vv -nav' 'a Sesi 'a -ti' tv' 'vn 'je -ti e, vv paa nyv -sea' Suifu ni bv -son 'de Poo ke Banabasi 'a -ti' 'vn -wee vv 'je vpvv desavn "jrui nv.

3 'Kaa Poo ke Banabasi -kvlv 'o Ikoni' me kvvvn-, vv -tee' Tv"bo -kvlv" -sisi' -wee vv 'pvn 'e Tv"bo jai 'de vva wlv. Ka 'saavn 'a -ti' vva 'tmva i nv tv' e, Tv"bo 'a -ce" 'kpa a to ee' svv 'me 'de jrui' ke di klav' klav' vva nva 'vn.

4 Ee' de tv nve' nyvovv -nv 'o Ikoni vv je 'vn -seea', jrv' nve 'e Suifu-wi" 'a 'fv o, -wee jrv' ni 'e Sesi 'a dbvvn 'a 'fv o.

5 'Sv Suifu ke nyv -sea' Suifu ni 'a klav' -wi" pov wlv -tadvv -wee vva nmae di 'de vv 'je Poo ke Banabasi 'kva nyvi -wee vv 'je vpvv 'soi i tbaa-.

6 I 'kpa 'e Poo ke Banabasi doun" 'sv vv mue 'e Likaonibva 'a -kvlv -va 'nyvi nv Litri ke Dvbbv ke e -kvlv jrv' -jia' i 'dei 'dii.

7 -Wee vv -te -poia' -ti 'tmva' -pvv" 'de va' -kvlv tv' 'dii.

Poo ke Banabasi nve 'o Litri

8 'Bo Litri e, "ju due" -ni 'o 'o -te 'blvvi -cvvvn', de-nve' vv' bv 'mve, o klvv' de -tba' 'e vv' 'wlv nv" o, o ve na due'.

9 De Poo a 'tmva vv pv e doin" o, -wee Poo "si o "jriev -sv ka o -tea Kea -kvlv" -wee e 'bvea e 'jea vv' 've- 'bvov o 'jee 'de o 'vn. 'Sv o kpa wlv "jei 'de o -pee o 'na :

10 -In -son 'vn, -vn -svai", -vn -je -ma bv "kpei nyva ! 'Sv "ju -nv -pliv" e vv' bv "kpei kpleiv -wee o -te naa' -pvv".

11 -Ta nyv -kaan vpvv 'de 'jeea de Poo nva "jriev -sv, vv -saa -cvvvn" 'de Likaonivlv 'di vv 'na : Nyv -ju -mv -kv' -svve nyiv 'vn -wee -i -si" i 'de -i ji -a "i -teea", -me se nyivv ni-.

12 Vv 'daa- Banabasi Sipitee -ke, -wee vv 'daa- Poo Mvekiiv -ke, de-nve' Poo mv -vv -sa wlv' i.

13 'Sv vva' kvvn -ee -gbv" nv 'o -kvlv -son vva 'daa- Sipitee ee' 'svaa -sai "due bli" 'vn -wee o bli -gbv" 'di. 'Sv o kv' i -kvlv 'o kvve" "wvin, o ke nyvovv a -pvv vv 'jv 'svaa- -sa vv 'e Banabasi ke Poo "nyv.

14 Ivv Sesi 'a dbvvn Banabasi ke Poo 'wvvn 'sv vv 'faev vva' 'vnpaad i -wee vv kpa plea' 'de nyv -kvea' 'de "wvva" 'vn vv 'na :

15 'Oo nyivv, deev -ti avv nv kan' -mv' e ? -Avv se Kea ni-, -a -nvve nyivv -o -ke ka avv nv, -wee -a -ja avv -pvv -ti. -Aa -da avv 'me -wee av 'je di -gbai" -ni kva -son -saa-, 'de av 'je 'e 'kmvnt Kea o "bive-. Eme -nv' 'blva- ke javv ke, 'toniv ke di "klein -nv' e e -son ke-.

16 Ee' Kea tv tein" e, e "taiv 'blva- -wee' "i, vva jea vva' -ne 'tvvnv -je kpa.

17 'Kaa ee to ee' -ce" 'me jeejee 'de di 'dve ee nva nyv "jrui' 'vn. Ee dbav 'ni 'me 'de av "kpei, -wee avv nv -tvvn 'de ee 'wlv de 'vn. Ee "nyv av diide 'me, -wee de "o de jre" e -pvv avv 'kva, 'de ee "jii' 'mva- 'de av pee o.

18 Wlv Sesi 'a dbvvn 'tmva 'mva-, -wee vv 'jea nyivv -nv -je de kaan 'de vva' 'svaa-satv' 'vn e, vv 'jeev 'kle i.

19 'Sv Suifu-wi" -vlva Antiovi ke Ikoni -ji', -vv -paa nyivv bv -son, -wee vv tbaa Poo "soi 'de vv 'klo i -wee vv -sv 'o -kvlv. -Bo vpvv mv o sea 'je e, vv 'na -me o 'mve 'de-.

20 'Kaa Sesi 'a -ti' tv' 'vn 'jevn -gbav' o 'dei 'sv o son' 'vn 'e, -wee o mv 'o -kvlv -ne 'di de. Ee' -son' jre' -svv' o ke Banabasi mue Dvbbv.

Poo ke Banabasi mue Antiovi de 'de Siribva "kpei

21 'Sv vv 'tmve Kea 'a -poia' -ti 'bo Dvbbv, vv 'je 'o klai" nyvv -tuu"-tuu, -wee vv mv Litri ke Ikoni de, 'de vva jea Antiovi de mv.

22 Vv -tue" nyv -jea Sesi 'a -ti' tv' 'vn -ti' -kvlv' i, -wee vv kvv vpvv 'a di i 'de vv 'je

nai" 'ble 'de Kea -kwlh' -tea' 'bn, ss 'na : 'De 'kle -tuu"-tuu 'bn mɔ -a -je cɛɛn- -wɛ -a -je Kea 'a tu"bo -kwlɔ 'di mu.

23 -Kwlɔ "o -kwlɔ ssa mua 'dii ε, ssa -tee' nysoa -wi" Kea -gbu "jru kpo' i due 'due, ss ke ssa bae Kea, ssa 'bɔ wɔn -tadue, -wɛ -bo ss -kwe- -me 'i ε, ssa -tee' sspu Tu"bo -εε -ti' ss 'jea tɔ' 'bn kwa.

24 'Su ss 'kpa -jei" -wɛ ss cɛn Pisidibla 'bn -tie" 'de ss nyini 'e Pamfilibla "kpei.

25 Uɔ 'tmɛ Kea 'a -ti' 'bo Pɛɛse -wɛ ss cɛn 'o -mɔ -tie" 'de ss mu Atali.

26 'Bomɔ ss 'jaa -bato' -wɛ ss mu Antioɔt ss 'wɔba 'de. 'Bo εε' -kwlɔ -tu 'di mɔ ss -tee ss Kea 'a 'saavn kwa 'de dbo ssa 'wɔba nva' 'a -ti' 'bn.

27 -Ta ss nyinia, ss 'da Kea -gbu -wɛ' 'mɛ, -wɛe di "klein Kea nva ss po ia' "kuan ss 'na : Kea kaien εε' tɔ' 'bn 'je -je wɔn 'de nyu -sea' Suifu ni -pee -wɛe -wi" -mu 'je Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn 'je -ke.

28 ε 'wɔba 'o ε, ss ke nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn -tee i 'de nɔ' -tuu"-tuu 'di 'bo Antioɔt.

**15**

*"Jru'i 'kuan' klaa" -nva 'bo Selisalem*

1 Nyu jru' -wɔb 'e Suide -wɛe -ss mu 'e Antioɔt 'de -ss -te Kletien-wi" -nɔ 'e dɛ tɔɔa' -pɔn" ss 'na : -Bo ao se 'klen mu ε, -me ao se 'pvi, 'kamɔ Moist 'a ke' 'da.

2 Pɔo ke Banabasi ke ss -sie' 'woin, ε nɛe' ssa jea ba o -too'. 'De εε' -ti' 'bn Kletien-wi" -nɔ 'o Antioɔt 'bɛε- wlu 'bn -wɛe Pɔo ke Banabasi ke nyu jru' 'je 'e ss "klu 'wɔb 'de ss 'je Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' -wi" muε 'e Selisalem, -wɛe ss 'je -ti' -ni "kpei- -seea'.

3 Uɔ -kɔa' -ti' pɔoa' 'sɔ Kea -gbu dbɔε sspu Selisalem -wɛe ss mu. Uɔ cɛn Fenisi ke Samadi 'bn, -wɛe ka nyu 'sru "biia 'de Kea o ε, ssa 'tmɔ i 'de Kletien-wi" -pee. 'Su ia' -ti' tu "jiie sspu 'mva- 'bn.

4 Uɔ nyinia Selisalem ε, Kea -gbu ke Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' kpɔn ε ss sin 'sɔɔn, -wɛe di "klein wɔ ke Kea nva 'de ss po ia' "kuan.

5 'Su Fariseen-wi" 'a jru' -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn sɔn 'bn ε, -wɛe ss wlu -ke ss 'na : Nyu -sea' Suifu ni ε, -wɛe -ss -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn ε, ss 'je 'klen mu -o, -wɛe ss 'e Moist 'a ke' wɔn 'je -ke.

6 -Wɛe Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' 'kɔn- "jru' 'de ss 'je ia' -ti' tu 'mii bla 'pepe.

7 Uɔ 'tmɛ -tmɔ -tmɔ 'sɔ ε, Piei sɔn 'bn 'ε, 'de ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ka Kea kpa 'de ao "klu sɔn sɛ -wɛe ε -sa 'e 'bn ε, -wɛe nyu -sea' Suifu ni 'je -pɔia" wlu 'wɔn 'de 'bn 'wɔn -wɛe ss 'je ε tɔ' 'bn 'je, ao 'je kan' 'mɛ.

8 Kea -ε -jua nyu -wɛe' 'a pee ka ε kpɔn a sspu sin 'sɔɔn ε, εε to εε' sɔn 'mɛ. εmɛ

-ti ε "nyu sspu εε' -Suu ka ε nva 'de -aa -ti' 'bn -ke ε.

9 ε se ss ke -a "kpei- -seea', ε wɔɔ ssa' pee 'mɛ, de-nɛε' ss 'jee Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn.

10 Kaan la 'ja 'ee, dɛε-ti aoa -tɔn' Kea i, -wɛe -gbɛ -a -ke -a "bo -wi" sea 'blea 'bɛε, 'de aoa -tee' 'o nyu 'sru -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn "jru ε- ?

11 'Kaa 'de Tu"bo Sesi 'a 'saavn mɔ -a -je ɔɔ' -ti' tɔ' 'bn, -wɛe -a -je 'pɔba', 'kamɔ sspu ss nu 'pɔba' 'jesɔn -ke.

12 'Bo ɔɔ' wlu "kpei 'sɔ 'cɛ -kwea de -wɛe' nɛε -tun" -a -wɛe ssa po 'e Banabasi ke Pɔo 'wɔn doin' i, 'de jrii' ke di "klein Kea cɛɛn 'de sspu 'bn -wɛe ε nva 'de nyu sea' Suifu ni 'klu ε, 'de ssa po ia' "kuan.

13 Uɔ -kɔa' wlu'a' 'sɔ Saku "due wlu 'bn ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ao po 'ma wlu doin' o.

14 Ka Kea kpa 'de 'blva 'dinyɔ "klu sɔn -wɛe ε -teea nyu kpoi" 'de ss 'jea εε' nyu ni ε, umi Simɔ Piei 'tmɔ.

15 εε' dɛ tu ε, ε ke wlu Kea 'a wlu 'kwajaaɔn' tmva sese ε, umi -kooɔ'- la' wlu tu 'naa :

16 'Bo -mɛ 'de ε, 'ma muε jia' -wɛe 'in 'je Dafidi 'a -gbu' blva -klu' -sa, -wɛe 'in 'je εε' 'ka -gbuɔn nmae, 'de 'in 'je ε "jei 'i kpa.

17 -Bo ε ni kan' -wɛe nyu "klein -sia 'o 'je Tu"bo i -pɔn ε ke 'blva 'a blo' wɔn -wɛe' -sia' 'ma 'nyini "kpei ke-.

18 Tu"bo -ε -sa di -ni 'kwla a, dɛ ε 'tmva tein' sese, εmɛ -nao.

19 εmɛ -ti 'mɔ 'naa nyu -sea' Suifu ni -wɛe -ss "biia 'e Kea o ε, -a -bo sspu 'kle "kpei jaa.

20 'Kaa -a -cru' sbɛ- -a -je sspu kpa, -wɛe ss 'je nmi ss -saa 'sraa' 'bn ss "nyia koin' 'a di -ti 'bɔ, ss 'je 'nyini -san nu-ti 'bɔ, ss 'je nmi -ε -mɛa fuan 'fun di -ti 'bɔ, ε ke nmi 'a nmɔ ke-.

21 De-nɛε' dɛ -wɔba 'e sese o ε, nyu -te -kwlɔ 'dii dodo- -wɛe -ssa nyu Moist 'a ke' 'dii -kwlewi' -o -kwlewi" kpei 'de Suifu-wi" 'a "jru'i 'kɔn-gbi' dii jeejee.

*'Sbe -ε mua 'e nyu -sea' Suifu ni o ε*

22 'Su Sesi 'a dboun o, nyu-cɔn' o, Kea -gbu -wɛe' 'bɛε- wlu 'bn 'ε -wɛe ss 'je 'o nyu jru' 'de sspu "klu -sa 'de ss 'je sspu ke Pɔo ke Banabasi Antioɔt dbo. 'Su ss -sa 'o Suidi -ssa 'daa Basabasi ke Silasi ke, ka ss nɔa 'sɔɔn ɔ, ss nɛε dɛwɔn 'de ssa' de'di -wi" "klu.

23 Sspu ss -tu" 'sbɛ -nɛ kwa -ss -je ε kpa. De -cru'a' 'de ε 'di ε ka : Sesi 'a dboun ke nyu -cɔn' ke aoa' de'di -wi" -nɔa 'nɔ Selisalem, -apu -ɔɔ ja aopp nyu -ɔ sea Suifu ni 'jewlu. Ao -nɔa 'o Antioɔt o, -ɔ -nɔa 'e Siri ke Silisi -ɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn ε, ao nɛε -aa de'di -wi" -o.

24 Ka nyu 'wɔba 'nɔ -a o -wɛe ss -tua" ao tɔ' i pleea' -pɔn", 'de wlu ss 'tmva ao -pee

-wee aoa' pee a -sian. Uva' nyu tu e, -a se uupu wlu -tu".

<sup>25</sup> 'De ee' -ti' 'un e, -a -wee' 'kui- "jrui -wee -a -sa nyu -pun" 'de -aa dbo uupu 'de ao o, -wee uva mu Banabasi ke Poo -uu -nta -aa -ti' kmaun -jei' jaa'.

<sup>26</sup> nyu 'soon -nu to 'e uva' -ce" 'e 'kmu 'me 'de Sesi Klisi 'a 'nyu 'a -ti' 'un.

<sup>27</sup> -Aa dbo Suidi ke Silasi 'me, -wee de -a -cria 'no e, uva' -ce" 'kpa 'je e 'e 'won jaa- 'de u' 'je e 'tmu 'de ao -pee.

<sup>28</sup> De-nue' Kea 'a -Suu ke -a poe wlu -tadue -wee -a -bo aopu -gbe jre' 'jru -tee', -bo e se di -kwan -ti' mi -a -tmu 'de ao -pee ni e.

<sup>29</sup> Ia' di tu ka : ao 'bo nmi u' -saa 'sraa- -wee u' "nyta koin diie, ao 'bo nmi -e -mea fuan "fun 'un diie, ao 'bo nmi 'a nymo diie, ao 'bo 'nyu' -san o -ke. -Bo aoa sea aoa' -ce" 'e -ti' -tu" 'de ia' -ti' 'un e, -me e nmo "jrui. Kea sie aopu o !

<sup>30</sup> Uupu mo poa Kea -gbu wlu 'su u' 'kpao' 'we u' mu Antiosi. -Wee u' 'kuen Kletien-wi" 'jrui 'de u' "nyu uupu 'sbe -ne.

<sup>31</sup> U' -koa' e 'dii nua' 'su ee' wlu "sii uupu 'a di' e 'we.

<sup>32</sup> Suidi ke Silasi -nta Kea 'a wlu 'kwa- jaau e, -wi" -mu 'tmu e -tuu"-tuu -wee u' kuu Kletien-wi" 'a di' i 'de u' "nyu uupu 'kpi.

<sup>33</sup> U' nua 'o Antiosi 'wi pla -wee uva' de'di -wi" po uupu "diwan -wee u' "tai uupu "i 'de 'fle 'un 'de u' 'je nyu -dbuu' -pu' o de mu.

<sup>34</sup> 'Kaa Silasi 'na oo' 'mua- sia' nu' 'ton.

<sup>35</sup> Poo ke Banabasi -tee i 'bo Antiosi -wee u' ke nyu jru' a too nyu Tu'bo 'a -poia" wlu-.

*Poo ke Banabasi -seea' i*

<sup>36</sup> No" jre' -sia' 'o 'su Poo wlu e Banabasi -pee o 'na : -A mu -kwle "klein -a -jiiia 'dii 'de -a -tmua Tu'bo 'a wlu e, -aa de'di -wi" -nta i 'dii e, -a -je uupu "i -tee' -wee -a -je uva' Kea 'a -jei" naasun- 'je.

<sup>37</sup> 'Su Banabasi nte "i u' ke San Maki 'je mu.

<sup>38</sup> 'Kaa oo' mu -ti se Poo 'ton nu, de-nue' o sie uupu 'de Panfli, o se uupu kpa dbo uva nua oo' 'je ee' -ta.

<sup>39</sup> 'De ee' -ti' 'un e, u' se ba 'a wlu 'mii 'won 'su u' je i -seea'. Banabasi "dua Maki 'un e, o ke o mu e 'e Sipri 'bo 'tonie' e bi 'nyu.

<sup>40</sup> Poo -mo -sa 'o Silasi, uva' de'di -wi" -te' u' Tu'bo 'a 'saaun kwa 'sasa, -wee u' 'kpa -jei'.

<sup>41</sup> U' ple e Siribla ke Silisibla "kpei-, -wee u' kuu Kea -gbi 'a di i.

**16**

*Timote kpa Poo ke Silasi ke*

<sup>1</sup> 'Bo o nyu 'o Dεebu -wee o mu Litri, 'bomo "ju due' ni, o 'je Sesi 'a -ti' to' 'un, oo' 'nyu -ni Timote. O de nte Suifu 'nyu -wee u' 'je Sesi 'a -ti' to' 'un -sisi', 'kaa o 'bo nte Kleku -o.

<sup>2</sup> Kletien-wi" -nta 'o Litri ke Ikoni e, uva poe oo' Kea 'a -jei' naa 'a 'kpa.

<sup>3</sup> Poo nte "i o ke Timote 'je mu. 'Su o "duo- o 'un 'e, -wee o kpo 'klen 'de Suifu-wi" -uu -nta 'e ee' 'blva 'a 'fo tu o 'a -ti' 'un, de-nue' u' -wee' "klein ju e' ka o 'bo nta Kleku e.

<sup>4</sup> -Kwlo "o -kwlo oo jiiia 'dii e, di "klein Sesi 'a dboun ke nyu -coun-wi" 'beea wlu 'un 'bo Selisalem e, umi oo 'tmu 'de nyu -u' -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -pee -wee u' 'ji won 'je.

<sup>5</sup> Kea -gbi a 'blee 'kpi 'de Kea -kwli" -tea' 'un -wee ia 'kpa "kpei 'wi "o 'wu.

<sup>6</sup> Poo-wi" mua Kea 'a -ti' 'tmua' 'de Asi 'a 'blee-blvi "kpei e, Tu'bo 'a -Suu kaan uupu -je de. 'De ee' -ti' 'un e, u' -gbee' Frisibla ke Galasibla 'me, u' 'un -tie" cen.

<sup>7</sup> -Ta u' ninya 'o Misibla -pun" e, u' nte "i u' 'je 'e Bitini mu 'de-, 'kaa Sesi 'a -Suu se u' ee' -je "nyu.

<sup>8</sup> 'Su u' cen Misibla 'un -tie" -wee u' mu 'o -kwlo ee' 'nyu nta Troast. 'Bo uva' -bato' kpuun 'kpuu.

<sup>9</sup> "Mau' 'su e Poo 'jee Masedoani i due' 'de jajri 'un -oo bae o i, 'de -o -na : -In ji 'no -a o 'de Masedoani -wee -un -je -a sun o po.

*Luiki ke u' mu'*

<sup>10</sup> Poo -koa' ja -ne 'e jaa' 'su e, 'bomo -a -sri" -aa -pon 'e Masedoani-blva "kpei mu -ko i, de-nue' -a -je kan' 'me Kea 'a -ce' -da -aun 'de ee' 'blva- tu "kpei -wee -a -je -poia" -ti 'tmu 'de nyu -nta 'emu -pee.

*Lidi 'je e Tu'bo 'a -ti' to' 'un 'bo Filipu*

<sup>11</sup> -A -kpa -bato' 'di 'bo Troast -a mu e Samotrast -wee -son' -sun' 'de -a mu Neapoli.

<sup>12</sup> 'Bomo -a -wlu 'de -a mu 'o Filipu. Eme -ni Masedoani -blva 'a "i-saa -kwlo Romu 'a "su -wi" 'blea. -A nte 'o 'wi pla.

<sup>13</sup> -Kwlew o e, -a -wlu 'o -kwlo 'me, -wee -a mu 'e "ni -kwli". -Amo -oo naa to' i 'de e, -a -na 'bomo Suifu-wi" 'a Kea bae 'un nu-. -A -tee i 'bomu -wee -aa -wlu 'nynokpae' -u' -kuan' 'jrui -pee.

<sup>14</sup> Uva' due' 'a 'nyu -ni Lidi. U' wlu e 'o -kwlo Tiatii 'di -wee u' ple "wli-, ia' "jri -sain 'a. Uva' 'nynokpao' tu e, u' ple e Kea -wee u' po -aa wlu doin" o. 'Su Tu'bo kaien u' 'pee won -wee de Poo a 'tmua u' poe doun" o -snii'.

<sup>15</sup> U' ke u' -gbu" -son nyu -wee' pood 'ni "jru 'su e, u' 'da -aun 'e 'de u' 'na : Ka 'un 'jea Tu'bo 'a -ti' to' 'un -ceen-, -bo ao 'je kan' -mo 'ja a, -me ao ji 'de 'un woin' koo-. -Wee u' 'ne -a "mlai mamau 'su -a -woun" o.

*Poo ke Silasi 'de Filipv -kasogbu 'di*

16 'Wl jre' o, -ta -aa mua 'e Kea bae 'in ε, dbonunynokpao' due' -jaa' -a "i. sen 'ε -suu -ni 'de v 'bn emε -εε nve 'de va -si' di -wee va 'je 'wei -tuu' 'de va "nyi va' jeun -wi".

17 'Sv v -tee -a -ke Poo 'a 'de naa' -pun", -wee va "wv v 'na : Nyv -nv, sv nε Kea -nia 'e javn 'di 'a dbonvvn -o, 'pv-je mε -εε -ti' vva 'tmv 'de ao -pee.

18 U nv εε' de tu 'mε 'de 'wl pla 'di. Poo sea 'de εε' -ti' 'vn 'sv v "biie i 'de v o, -wee v wlv -suusavn -pee v 'na : 'Ma 'tmv ε 'de Sesi Klist 'a 'nyni 'vn, ε 'wlv 'e "junynokpao' -nv 'bn ! 'Bo ε 'sri, ε je 'de v 'bn 'wlv.

19 Nyv -blea dbonunynokpao' -nv 'jea kan' ka vva' crvn 'v -jeblv a jia "i cean' 'sv, sv kpvn Poo ke Silasi 'mε, -wee sv kpa vvvv 'bo -kwlvvnjeun 'juoi.

20 'De sv kpa vvvv 'e Rmv-kvvn 'a 'pee 'jeun o, -wee sv 'na : Nyv -vva dooa -aa -kwlv, sv ka.

21 Vv nε Suifu-wi' -o, kvln -aa ke' 'na nyv 'bo nve, imv vva tvv -apv -v -nia Rmv-kvvn -wee -a -je 'wvvn 'de -a -je nv.

22 'Sv nyv -wee' "klein nyna ja, -wee -kwlvvnjeun -sa Poo ke Silasi di kui, 'de sv cen 'o wlv -wee sv kpa vvvv klav 'bn.

23 Vv -kva' vvvv 'a blaa' 'sv sv po svvv -kaso 'di, -wee sv 'tmv -kasogbu i fuoi 'de v 'je vvvv i fuo ka -vvn' ka.

24 -Kasogbu i fuoi -mv 'wvan -mε 'sv ε, v kpa vvvv 'de -kasogbu' a wvn -nia 'e de 'di -wee' v po vvvv -gbii- bv'.

25 -Too' -kwea 'sv Poo ke Silasi -tee baea' ke blea' -pun" -wee vva 'bεε- Kea 'a 'nyni "i. Nyv -nia 'e -kaso 'di -wee' a 'wvn vvvv 'a wlv 'me.

26 Vva -gbvan 'emu 'sv 'blva- crε', 'sv -kasogbu 'a -gban -wee' a -suua' i. 'Bomv -kasogbu 'a kpaε' -wee' 'sri i kain 'wvin, -gbaacv' dbi -sria' -kaso 'divn -wee' cen'.

27 -Ta -kasogbu i fuoi a svvn "nyv' 'sv ε, -mε -kasogbu 'a kpaε' -wee' flvn wvn, 'sv v -sa v' -cnε kpla', v v' -ce" 'dbaa', v naa tv' i v 'na -mε nyv -nia -kaso 'di -wee' 'kpa 'kwla 'de-.

28 'Kaa Poo bla -ke, v 'na : -In -bo -ma -ce" dεsvn 'jrii nve, -a -wee' "klein ni -ta mε.

29 'Sv -kasogbu ifuoi -teeε' nε i, -wee v 'wlaa 'e -kasogbu 'di 'de "kpei crεεa' vn. Vv' di a crε', favn a nvε'. 'Sv v "siie 'koi- i 'bo Poo ke Silasi 'juoi.

30 V "siie vvvv 'kpaε', -wee v 'na : Tv"bo -wi", de 'in 'je nv 'de 'in 'je 'pv ε- ?

31 'Sv Poo ke Silasi 'na : -In -je Tv"bo Sesi 'a -ti' tv' 'vn -wee -in -je' 'pv, -mv ε -ma -gbu" -svn nyv ε-.

32 -Wee sv -te Tv"bo 'a wlv 'tmva' -pun" 'de v ke v' -gbu" -svnyv -pee.

33 'De εε' "mav'wv tu 'di ε, v "duo- vvvv 'vn 'ε -wee sv mu 'de v wvin' 'de v jre vvvv

'a -ci'. 'Bo ε 'sri v ke v' -gbu" -svn nyv je "ni "jru povε-.

34 'De v "nyi vvvv diide, 'sv v ke v' -gbu" -svnyv a nve 'mva-, de-nve' sv 'jeε Kea 'a -ti' tv' vn.

35 -Svn' -svn' 'sv -kwlvvnjeun dbvε nyv 'de -kasogbu ifuoi o -wee sv 'na : -In -sii" nyv -nv i.

36 -Wee -kasogbu ifuoi 'tmv v 'de Poo ke Silasi -pee v 'na : Rmv 'a -kwlvvnjeun dbvε nyv sv 'naa 'in "sii avv i, ao 'bεε- ao 'je "kpaε' "si la -wee ao 'je mu 'de 'fle 'vn.

37 'Kaa Poo wlv' 'de nyv sv dbva -pee v 'na : Vv bla -avn ε 'bo nyv -kwea, 'de sv se -aa 'pee 'je 'sv sv po -a -kaso 'di, -je kaan' sv vva dbvε nyv -wee sv 'je -a i "sii wv-'. 'De -mε 'kamv -a -ni Rmv koun 'a -ce" 'kpa, ε se 'bεε-. -Bo ao mu ε, vva' -ce" 'kpa ji -wee sv 'je -a i "sii-.

38 Nyv sv dbva kpa wlv -ne -wee sv 'tmv ε 'de -kwlvvnjeun -pee' sv ka Poo ke Silasi nva Rmv-kvvn εε' de waa vvvv 'dii.

39 'Sv vva' -ce" 'kpa ji' -wee sv jaa Poo ke Silasi 'a pee ja 'de sv -sv -kaso 'di, -wee sv bae vvvv i 'de sv 'je 'o -kwlv 'wlv.

40 Poo-wi' 'wlv -kaso 'di ε, sv muε 'e Lidi o -gbvin', sv ke vva' de'di -wi" 'jeea 'sv ε, sv kuue vvvv 'a di i -wee sv 'kpa -jei".

**17**

*Poo ke Silasi muε Tesaloniki*

1 Poo ke Silasi cen Anfipoli ke Apoloni -wee sv nyni Tesaloniki. 'Bomv Suifu-wi" 'a "jruv 'kvvn-gbu due' ni-.

2 Poo pa 'e ε 'di, ka v' nva see ε. 'De -kwlewi taan 'di ε, v ke vva -too' ε ba o 'de Kea 'a wlv -ε -crva' 'a -ti' vn.

3 Ka Sesi 'jea 'kle 'je 'de v 'jea "kunyv' svn ε, v -se' wv 'pepe' de sv -pee, v 'na : Sesi -v' -ti' 'ma 'tmva 'de ao -pee -ta, v'v -ni Klist.

4 Suifu jrv' 'je v' wlv tv' 'vn 'ε, -wee sv ke Poo ke Silasi po kvvn -tadvε. 'Kamv Glevi-wi" 'a -tuu"-tuu -vva pleva Kea nv -ke, ε ke dεwvvnynokpae' -tuu"-tuu ke-.

5 'Kaa 'cei nva' 'ji 'e Suifu jrv' 'vn 'ε, 'sv sv 'kven 'diwvvnynv -gbai' "jruv -kvvn -kvvn"-, -wee sv -sa -tiba -klu' 'bo -kwlv. 'Sv sv muε 'e Savn o -gbu" 'de sv 'je Poo ke Silasi kpvn -wee sv 'je vvvv 'bo nyv "juoi ja-.

6 Vv sea Poo ke Silasi 'je 'sv ε, sv kpvn Savn ke Kea 'a -jei" naavn jrv' 'mε, -wee sv kpa vvvv 'de -kwlvvnjeun "juoi, -wee sv -te -crven' -saa' -pun" sv 'na : Nyv -nv, -sv -gbvva' kmv -wee', vvvv -ji" -ta -kwlv -ke -wee Savn po -gbu".

7 Vva' nyv tu ε, sv -wee' "klein a blaa 'blvaji Sesaa 'a ke' wvn, de-nve' sv 'na : 'Bev deejv' -ni 'kmv -v' nyni ni Sesi.

8 Wlu -nta 'mba- "sie -kwlobnjebn ke nyu -kwea de 'i.

9 'De ee' -ti' 'bn e, Sason ke oo' "dei-wi" -tee' o de i -wee bu "tai- ubu" i.

*Poo ke Silasi mue Bere*

10 'Bomo Kea 'a -jei" naabn "sri "mav' bu kpa Poo ke Silasi -jei" 'de Bere. Uv nyinia 'o Bere e, bu mue 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di.

11 Suifu-wi" -nta 'o -mo e, bu jue nyiio -ti, e je -ju -nta Tesaloniki -sii-. Uv kpuben Tu'bo 'a wlu sin 'soon. Uba 'ctan de 'de 'w' 'o 'w' -wee' 'di. Uba "jree- e jeejee, -wee wlu Poo a 'tmva -bo e ni to', 'de bu 'e kan' 'je.

12 Da' -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'bn 'bomu. Gleki-wi" 'a dewon ninyokpae' -tuu" ke "nynunmainynu -tuu" -jee to' 'bn -ke.

13 'Kaa -ta Suifu-wi" -nta Tesaloniki 'woan ka Poo nta Kea 'a wlu 'tmva' 'bo Bere -ke e, bu ji 'o 'e, -wee bu paa nyiobu bi -son.

14 'Bomo Kletien-wi" 'sri bu po Poo -je o, -wee o mu 'e 'tonie -kwli" fo o, 'kaa Silasi ke Timote sie 'o Bere 'me.

15 Nyu -bu kpa Poo -jei" e, bu kpo' mamav 'su bu je Ateny nyini. -Ta uba jia de e, 'bomo o -tu" ubu wlu 'de Silasi ke Timote 'je o jee -too"-.

*Poo nte 'o Ateny*

16 -Ta Poo a fua Silasi ke Timote 'bo Ateny e, oo' -suu "kaee "jrui 'de o 'bn, de-nue' 'bo ee' -kwlo -tu 'di e, "juoi -gbee' koin 'a 'su -ji" 'o.

17 'De ee' -ti' 'bn e, o ke Suifu-wi" o, nyu jru' -uba pleea Kea 'tmue Kea "juoi -gbee' -ti' 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di, -wee o ke nyu jru' oo jee 'bo -kwlo -kwea a wlu jeejee.

18 Gleki-wi" 'a de "ijuobn klae", ubu -ke o -te wlua' -pun", uba' jru' 'na : De "ju -no -mo o 'tmu -ta oo jee -soo wlu e- ? 'De jru' 'na : E -ko' -na oo 'tmue 'du' -kea' jre'e -ti'. De -ti uba 'da kan' a, eme -ni Poo a 'tmue Sesi 'a -ti' ke "kunyio' son-ti' 'de bu -pee.

19 'Su bu kpa Poo 'de uba' 'sra klaa' -son. 'Bo 'a -ta tu 'a 'nyin -ni Areopasi. 'De bu 'na : -Ma de dee -e jia i -wee -ee -ti' -ma -tmva a, -a -bee' -a -je ee' "kpei -ti' woon ?

20 Di -a sea 'won due' umi -ma -tmu 'de -a -pee, -a -nie "i -a -je 'e i' 'de i' won.

21 'De Ateny-koon -wee' "klein ke 'du' -bu -tia" 'o Ateny ke bu -wee' 'a nu uba' no" -wee' 'me 'de 'tmva' ke -ti' dee 'a doin' o poa' 'bn.

22 'Su Poo nyina i 'bo 'sra 'a -kwea' -wee o 'na : Ao Ateny-koon, de 'in sia "jrie- o e, eme -ni aoa' nyu tu e, ao nie -gbee' un -o 'pepe -ceen'.

23 -Ta 'ma plea aoa' -kwlo e, -wee 'ma -sia' di aoa -gbee' "jrie- o e, 'bomo 'in 'jee 'kwlan due' -e -kwli" ao 'aru : kea 'sru. E

nmo "i, Kea ao sea juo -wee aoa -gbee' "juoi e, eme -ee -ti' 'ma 'tmu 'de ao -pee.

24 Kea -e nva 'kmu ke di "klein -nta 'e 'kmu "kpei -wee -e -nta 'blua- ke jaun 'a Tu'bo, ee' "ti 'e -gbi" nyio 'o sun poa 'di.

25 E se e -pon 'de nyiobu 'je de "o de 'nyu, de-nue' eme -ee -nyu" nyiobu 'kmu'feee' ke di -wee' "klein ke-.

26 Nyu "klein -bu -jia" 'kmu e, bu 'wlu 'e nyu due' -gbai e nva 'bn, -wee e -te' ubu 'blua- 'dii dodo- 'de e "nyu ubu no" -wee 'blua- bu 'jea 'di "ti e, e -gble' e 'bn.

27 E nu ee' de tu 'me -wee nyu 'je e i -pon, -wee -bo nyu a se e dbee'e 'kwa i -pon e, 'de bu 'je e 'je. 'De -me 'kamo Kea se nyu "o nyu o teen-.

28 -Je e nta kan' a, -me -aa nyiojo 'blee 'kmunia' ke i -suua' ke, eme aae -te' 'ijuobn jru' 'tmu -ke bu 'na : -A -nie ee' -kooo' i -o.

29 Ka -a -nta ee' "nynuu -mo 'ja a, -me -a se e 'bee- -a -je to' i naa 'de -a -je 'kmuni Kea 'sani ke 'wei ke "sou "i poo-. -Mu 'a di tu e, i nie nyio 'o -paadi -o.

30 Di "klein nyio sea "i juo- 'de o nva tein" -nu -nu -wee -e -jea 'de -stanwi' di e, Kea se -ni kun 'kpa, 'kaa ee' 'da nyu -bu -nta di -wee' "klein 'mii 'me la, -wee bu 'je uba' disan "i juo 'de bu 'je 'e e o "biie-.

31 E -tue' no" -wee "ju e -tea' 'o e, o 'e 'kmu -wee' "klein 'a 'pee 'je 'de 'isrea' 'bn. E to ee' sun 'me 'bo nyu -wee' "juoi, 'de oo' "ju tu 'a "kunyio' soan' 'bn.

32 Uv 'woan "kunyio' son-ti' 'de Poo 'won 'su uba' jru' -tee oo' wlaa' -pun", jru' 'na : -In -bo, -aa mue -ma wlu doin" o poa' 'w' jre' 'de ia' di tu 'a -ti' 'bn.

33 'Kamo bu nu -wee Poo 'wlu 'o uba' -kwea'.

34 'Kaa uba' jru' -wlu 'e ubu "klu -bu -jea Kea 'a -ti' to' 'bn. Uba' due' -ni Deinst, -mo nie -gbajei -o 'de uba' 'sra klaa' -ne -son, e ke 'nynokpao' due' -ba 'nyin ni Damarisi ke nyu jru' ke-.

**18**

*Poo mue Korenti*

1 E 'wlu 'o mu e, Poo 'wlu 'o Ateny 'me -wee o mu Korenti.

2 'Bomo o jee Suifu due' oo' 'nyin -ni Akilasi. O 'wlu 'de Pombua "kpei. O ke oo' 'nyo Plisli 'a 'wlu 'e Itali de-nue' Klodi -o -nta 'bujaji 'demu e, o nue Suifu -wee' "klein i bu 'je 'o Romu 'wlu. 'Su Poo mu' o ke bu 'e 'jee- -wee o 'ne 'e ubu -pun".

3 'De see e, Poo 'a dbo oo nva me -ni oo dba -tan 'tanfo. 'De dbo due' -ne me Akilasi a nu -ke. O ke bu "tii- -wee o ke uba nu dbo -tadue.

4 -Kwlewi "o -kwlewi o e, Poo a mue 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di -wee oo to

nyu Sesi 'a -ti', de-nue' o nrei" Suifu ke Gleku-wi" je Sesi 'a -ti' to' bn 'je.

5 'Kaa Silas ke Timote 'wla 'e Masedoan -wee u jia 'bomo Poo a "duo oo' no" -wee' bn 'de oo 'tmu Sesi 'a -ti' -wee ka Sesi nra Klisi, 'de oo 'nyte "kpei 'de Suifu-wi" -pee.

6 'Kaa Suifu-wi' 'a 'won uua' po oo' wlu doin' o, uua -cree' o. 'Su Poo bla oo' 'unpaadi 'mii' de u -pee, ka nyo o -gbaoa' kwa i 'de nyo 'o -ti' bn oo' nua : 'In se -ma -ti' bn ni 'bode, 'kamo e ni-. 'De o wlu ka o 'na : -Bo ao 'ma a, -me aoa' -ce' 'kpa 'jru o, e se 'ma -ti' ni, aoa' nymo se 'bo bn 'jru ni-. De -tba' -ta kaan la 'ma mue 'e nyu -sea' Suifu ni o "bia'.

7 'Su Poo 'sie' 'kpa' -wee o mu 'e "ju due' -oo 'nyu nra Titisi Sitis woin". Oo' "ju tu a pleee Kea. Oo' -gbu" ke Suifu-wi" 'a 'jrui 'kun-gbu tbaa ba "i.

8 'De "jrui 'kun-gbu -ne, "ju -na ee' -jeopoi oo' 'nyu nra Krisipuisi -mo 'jee Tu'bo 'a -ti' to' bn, o ke oo' -gbu" -son nyu ke. Korenti nyu -tuu" -tuu -poo' Poo 'a wlu doin' e, u -wee' 'jee Sesi 'a -ti' to' bn -wee u u nu puo "ni 'jru.

9 'De "mau'w due' -ne 'di 'su Poo ja ja. 'De ee' ja tu 'bn Tu'bo wlu o -pee e 'na : Faun' bo -bn nue ! -In kpa 'ma -ti' 'tmua' nya, -in -bo won 'mue,

10 de-nue' 'in ke -in -na', nyo jro' se -bn sun -pun' kpai -wee -ma desavn "jrui nu-ti. 'Kaa nyu -u -na 'ma nyu e, u -tiei' 'bo -kwlo -ne 'di.

11 'Su Poo nue 'o Korenti -sun due' 'cu -meeo" -wee o too nyu Kea 'a wlu.

12 No" -e 'di Galion nra 'blvajei 'de Akaibla "kpei e, 'bomo Suifu-wi" poo wlu -tadue 'de Poo 'a 'dii' 'blea 'a -ti' bn -wee u kpo 'e 'pee 'jei "juoi.

13 'De u wlu ka u 'na : "Ju -no oo' -pon o 'je nyiupu 'a "jru -jei" -saa 'de u se Kea -gbee' i ka Moisi' 'a ke' "sia 'nyu' e.

14 Poo a jie wlua' -pun" -tea' 'su Galion wlu 'e Suifu-wi" -pee o 'na : 'Oo Suifu, -bo e ni nyu 'sre i poo -ti ke "ikma -ti jri' kaan 'de e, -me 'in 'beee' 'in 'je 'ma no" bn "duo- -wee 'in 'je aoa' wlu doin' o po.

15 'Kaa -bo e ni ba o -too' -ti 'de 'nyu jri' ke aoa' -ce' 'kpa 'a ke'e -ti' bn e, -me aoa' 'su 'a -ti' -nao, 'in se di -na' mva' 'a 'pee 'jei.

16 -Wee o nu uupu i 'de u wlu 'e 'pee 'je -gbu' di.

17 'Su u -wee' 'wla 'e Sosteni -na Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'a -jeopoi "kpei u -te oo' blaa' -pun" 'bo 'pee 'je -gbu "juoi mva-, 'kaa e se Galion ka "i da mo "pi.

*Poo mue Antioxi de*

18 Poo -kwle 'o Korenti 'me kpun- ke'wle, -wee o ke oo' de'di -wi" poo wlu 'su o 'ja 'e -bato' 'di -wee o ke Prisili ke Akilasi mu 'e

Siri. Uu 'woan 'e -bato' 'di 'kpa-ti' 'bo Sankre e, Poo 'wla "jru i, de-nue' o cen ee' wlu -tie" 'bo Kea "juoi' de-.

19 Uu nynia 'o Efesi e, 'bomo Poo sie o "dei -wi" 'su o pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di -wee o ke Suifu-wi" a wlu.

20 'Su uua baeco' 'de o 'je 'o uupu o 'w' nu, 'kaa o st 'woon-,

21 -wee o ke u cten "i 'de o 'na : 'In 'je -ko' o jia nynia' -son mu -o mamav 'de Selisalem. 'Ma mue 'no aopp o de jia' -bo Kea -nrei" e. 'Su o 'wlu 'o Efesi' me.

22 O 'wla 'de -bato' 'di o "sie i 'bo Sesare 'su e, o mue Selisalem de. O ke Kea -gbu -koa' 'jeea 'su o mue Antioxi.

23 O nua 'bo Antioxi 'w' pla 'su e, o 'kpa -jei" -wee oo' jii Galasibla ke Frisibla "kpei i 'de oo' kuu nyu "klein -u -jea Sesi 'a -ti' to' bn 'a di i.

*Apolosi nue 'o Efesi*

24 Suifu due' -oo 'nyu ni Apolosi, o 'wlu 'de Alesandri omo -ji' 'o Efesi. Oo' "ju tu cen won i. Kea 'a wlu -crua' o juo ee' wo -sa ka 'me 'pepe.

25 O -tuu" e 'snu 'bo Tu'bo 'a -jei" -wee o ni ne "kpei. Ka Sesi 'a "kpei -ti nra "klein, 'kamo oo' -se' wo 'de nyu -pee, oo' sie 'o de jre', 'kaa San 'a nyu "ni "jru po -ti 'a 'su me o juo-.

26 O -tee wlua' -pun" 'de 'fle 'bn 'de "jrui 'kun-gbu' di. Prisili ke Akilasi 'woan oo' wlu 'su, u "duo o 'bn 'e, 'de u ke o mu 'e u woin", -wee ka Kea 'a -jei" naa -ti 'pean 'de u -se' wo 'pepe' de o -pee.

27 E 'wla 'o e, Apolosi nue "i o 'je 'e Akai mu. 'De ee' -ti' bn Kletien-wi" kuue oo' di i 'su u 'crae' 'sbe- -wee u "nyu o, 'de nyu -jea Sesi 'a -ti' to' bn 'de ee' 'blba 'a 'fo tu o 'je o sun' soon kpuun-. O nynia 'e mu e, nyu Kea nua 'saavn "jrui, -wee -u -jea ee' -ti' to' bn e, o poe uupu sun o.

28 O tba Kea 'a wlu -e -crua' -gbu "jri -sisi" -wee oo' toe 'bo nyu -wee' "klein "juoi ka Sesi nra Nyu 'puvi e. 'De ee' -ti' bn e, de u 'jea' tmu, e se ni 'bode.

**19**

*Poo nue 'o Efesi*

1 -Ta Apolosi nra Korenti e, 'bo Poo plee Asibla 'a cru' "kpei- -wee o nyu 'o Efesi. O jee 'o Kea 'a -jei" naavn jru' -wee o -tee' uupu i, o 'na :

2 -Ta ao -teea Kea -kwli' 'dee, ao 'je ee' -Suu 'mee ? 'Su u wlu' 'de o o ka, u 'na : Ka Kea 'a -Suu me nra 'kmu -a se e juo.

3 'Su Poo -tee' uupu i o 'na : batise -jewe- u nu aopp e- ? Uu 'na : E San 'a nyu batise nu sun me u nu -avn.

4 'Su Poo 'na : Nyu -u -woan' desavn 'a "i juo -ti, uupu San po "ni "jru -wee o wlu

'e -pee 'de uo 'je "ju -oo jia 'e de 'a -ti' to' 'un 'je, omo -ni Sesi.

5 Uo 'woan ee' wlu tu 'su uo pooe "ni 'jru 'de Tu'bo Sesi 'a 'nynti 'un.

6 Poo -tea' uupu kwa 'jru 'su Kea 'a -Suu 'ji 'de uupu 'un 'e, -wee uo -te wlu dee poa' -pun' 'de Kea 'a jaa uupu wlu 'kwa.

7 Uo beea o e, uo 'beee- "nynunmai 'a -puue 'jo 'soon 'me.

8 'Bo -me 'de e, Poo mue 'e Suifu-wi" 'a 'jrui 'kunt-gbu 'di -wee o wai oo too nyu de. 'De 'cu' taan 'di, oo -pon nyu -uua poa oo' wlu doin' o e, uo 'je Kea 'a tu'bode 'e -ti' to' 'un 'je.

9 'Kaa Suifu-wi" 'a jru' kue 'jru, uo kmuue pee "i -wee uua -fleen Tu'bo 'a -je 'bo nyu -kwea de "juoi. 'Su Poo ke uupu cuen "i -wee o ke Kletien-wi" 'wlu 'de uua' 'jrui 'kunt-gbu 'di, 'de uo mu 'de Tiranist 'a klai" -gbu 'di. 'Bomo oo too nyu de 'wi 'o 'wi.

10 Kamoo Poo nu mamau 'de -sin 'soon 'di. 'Su Suifu ke Gleki-wi" -nta 'e Asi -wee' 'won Tu'bo 'a wlu 'me.

Sefa 'a "nynuu 'a -ti'

11 Kea 'a nuu jrui' klai' klai' 'bo Poo -ctei'.

12 E nuu 'su tae'fo ke -misroo -i bla Poo 'a ku "i e, umi nyu 'a -te 'o 'we-nuu "kpei -wee uua' 'we- e 'bo, 'de -siisain 'a 'wlu 'e uupu 'un.

13 'Su Suifu jru' -uua plea di 'mii -wee -uua nua -siisain, u -pu' -a -pon -uo -je -siisain i nu 'de Sesi 'a 'nynti 'un -ke. Uupu -wlu ka 'de -siisain -pee uo 'na : 'Ma wlu e i -pee i "si "kpa' 'de Sesi -oo -ti' Poo 'a 'tmua 'a 'nynti 'un.

14 Nyu -uua nua de -nta 'mua- Suifu-wi" 'a 'sraa -sai klai' Sefa 'a "nynunmai -nta -me" 'soon, -o.

15 'Su -suusain due' wlu e uupu -pee, e 'na : 'In juo Sesi 'me, -wee de Poo nua 'un e, 'un juo -me, 'kaa aoppu mo 'ee, aoa' 'nynti we- ?

16 'Su "ju -suusain nua 'e 'un -tee uupu blaa' -pun", 'kamoo o bla uupu mamau 'su uo 'kpa 'kwla -wee uo 'wlu 'o o "juoi. -Ta uo muua uo cen kui, uo nte -ko'oo 'su -ta -wee'.

17 De -nuua 'mua- Suifu o, Gleki-wi" -nta 'o Efesi e, uo -wee' "klein 'wocen, 'de ee' -ti' 'un e, faun "ji 'e nyu -wee' "klein 'un 'e, 'su uua -tee' Tu'bo Sesi 'a 'nynti 'a ni'.

18 Nyu -uo -jea Sesi 'a -ti' to' 'un e, uua' -tuu"-tuu ji' -wee di saun uo nua uua 'tmu i 'bo nyu -kwea-.

19 'De uupu "klu e, nyu -tuu"-tuu -nti 'e -uo po nyu 'sre i po jrui' tsin" -poo -poo". Uua' jru' ja uua' jrui' posbi 'me -wee uo po i "jri 'bo nyu -wee' "juoi. Nyu 'a naa to' i 'a' 'sbi tu 'a soon' nte 'wei' 'a -kwlu due'.

20 'Kamoo Tu'bo 'a wlu 'a 'kpa "kpei, ee kmaa' "i, ee "ny nyupu' 'kpi.

Nyu paa nyu bu -soon 'bo Efesi

21 'Ia' di tu 'wlu 'o -jei" e, Poo nte "i o 'je Masedoani ke Akai 'un -tie" cen -wee o 'je Selisalem mu, 'de o wlu ka o 'na : -Bo 'un nynti 'e e, -me 'un 'je Romu 'je -o -ke.

22 'Su o dboo nyu -uua po o sun o 'a 'soon nya 'de Masedoani. Timote ke Erasi ke -mu o dboo, -wee o mo'oo -ce" 'kpa nu 'e Asi no" pla ke'wle.

23 'De ee' no" tu 'di nyu tai' "maa' di klai" nuue' 'de Tu'bo 'a -jei" naa -ti 'un.

24 "Ju due' nyu 'a 'daa- Demetris o nte nublai -o, oo nuu 'wei -wee oo bla -gbi" nynuu mu" -i -ke uua' koun- kea Diani 'a -gbu" -kooa, umi oo ple -wee o ke oo' dbonuun 'a 'je "wliie-.

25 O 'kuen oo' dbonuun ke nyu -uo -ke o 'blea dboo due' "jrui, 'de o wlu uupu -pee ka o 'na : 'Ma 'ce, ao 'je kan' 'me 'de dboo -ne 'un e, 'bomo -aa de 'un 'wlu' -wee' -nti-.

26 'Kaa di "klein Poo 'tmua aoa 'wocn, e se -ta Efesi 'a 'su -nti-. Oo 'tmu ee' de tu 'me 'de Asi 'a -kwle -tuu"-tuu 'dii o 'na : -Kui' -ji nyio' o sun nua -nti se Kea -nti-. Ee' wlu tu e, e dooa -aa dboo 'me.

27 E se -aa dboo 'a 'su ee dooa -nti-, 'kaa ee dooa Diani -e -nta -aa kea 'a -gbu" 'a 'nynti. -Wee Diani -kea' -Asiblua ke 'kmu -wee' 'a -gbeea' 'je "ku "kpei 'wlu 'de uo see de 'daa i.

28 Uo 'woan wlu -nta 'mua- 'su uo 'kpa 'cen, uo -tee -cruen" -saa' -pun" uo 'na : Diani -e -nta Efesi-koun 'a -kea e 'bei' !

29 'Su uo -tee -kli poa' -pun" 'bo -kwlu -wee uo -wee' 'kuen "jrui 'bo -kwlu -kwea. Kaisi ke Aritaki -uo -nta Masedoani -nyu -wee uo -ke Poo 'a nua uo kpon uupu 'me -wee uo kpa uupu 'e -kwlu -kwea.

30 Poo nte "i oo' -ce" 'kpa 'je de 'wlu' -bo nyu -kwea de "juoi, 'kaa Kletien-wi" kaan o -je de.

31 De "ijjuun jru' -uo -nta 'e Asi -uo -ke Poo dbeea uo dboo nyu 'de Poo o -wee uo 'je o 'tmu' -de o je 'e -kwlu -kwea mu.

32 Nyu -uo -kuan" "jrui 'de ee' no" tu 'di 'de -kli poa 'a 'un e, de jru' 'a 'tmua jru' 'a 'won e 'mii, nyu jru' -nta 'de uo "klu e, de -ee "jrui uo 'kuan -gblein' e, uo se e juo-.

33 'Su uo -sa Alesandri 'de nyu "klu, omo Suifu-wi" 'a poo 'e nya -wee o -kaa' nyu kwai' 'de o nte "i o 'je uo -pee wlu-.

34 'Kaa ka o nua Suifu' uo 'jea kan' 'su uo -tee 'woa' -pun" uo 'na : Diani -nta Efesi-koun 'a -kea- e 'bei' !

35 -Kwlonjei mo -oo ji' -wee -oo -kaa' uupu 'un 'de -oo wlu ka -oo 'na : Aoppu Efesi-koun, nyu -wee -see' juo ka Efesi-kwlu nua Diani -kea 'a -gbu" ke ee' koo' de -wlu 'e jaun 'di 'a 'deifuoi e ?

36 Nyu -oo -jea ee' de tu 'un -too' o se -nti-. Ao -te 'tun, ao 'bo de "o de-nue' 'de "kpeicrea' 'un.

37 De-nue' nyu ao ja -ta se desavn jre' nu 'de uu se -aa Diani -kea won o to-.

38 'De -bo Demetristi ke oo' dbonuun nre 'i uu 'je nyu "kuan poo e, -me' wu nyu a 'jea 'pee i e, uu juu'. 'De uu juo nyu -uva -jea nyu 'a 'pee 'me -ke, -me' demoo uu 'je mu -wee uu 'e "kuan po ka-.

39 'De -bo aoa sea de jre' i -tee' e, nyu a mue -me 'tmua' 'bo nyu -wee' 'juu.

40 Nyu a mue -a -klipoun 'daa' 'de de -nuva -stan -ta 'a -tu' 'un, 'de bo' -a bla -ta, e se 'jo 'ble. -Bo nyu -tee' -a i e, -ta -a -jea "kuan -sa -wee -a -je e po, 'bo se ni-.

41 O -koa' wlu -ni 'a 'tmua' 'su o poe uu -wee' -jei", -wee uu mu -gbein' o i.

20

Poo mue 'e Masedoani

1 -Ta uua' -kli -ne 'boa' 'su Poo 'kuien nyu -uu -jea Sesi 'a -tu' to' 'un "jrui -wee o kuu uupu 'a di i, 'de o ke uupu poo wlu, -wee o mu Masedoani de.

2 O plee ee' 'blua- tu "kpei- -wee oo "nyu Kletien-wi' 'kpi' de wlu oo 'tmua' 'un. 'Su o mue 'e Grest.

3 'Bomo o nu 'cu taan. O -tee -bato' 'di 'kpa -tu -wee o 'je 'e Siri mu 'de-. 'Su ka Suifu pooa oo' desavn "jrui nu -tu, o 'woun 'su o 'na : -Bo e ni kan', -me 'ma mue 'e Masedoani de.

4 Nyu -ke o mua mamau -uu nynia 'de Asi 'a 'nyni ka : Pirisi 'a "ju Sopatee -mo 'wlu Bere, Aritaki o Sekon 'wlu Tesaloniki, Kaisti -wlu Deebu ke Timote ke, e ke Tisiki ke Trofimu, -wi" -mu 'wlu e Asi.

5 Nyu -nu uu -pu -si' 'e nya -wee -uva fuo -aun 'bo Troasti.

6 -Apu mo e, -bo Suifu-wi' 'a -ko' -ee 'nyni na -di'pen -e sea -puun' de o mu 'a -ko' 'wlu 'o -jei", -wee -a -kpa -bato' 'di 'bo Filipu 'de -a 'bo 'wu -mm' 'bo -jei" -wee -a -jee uupu 'bo Troasti 'de -a -wee' nu 'o 'doo due'.

Poo 'a 'bo Troasti mua' 'a de 'booo -ni

7 'Doo "i-saawu 'a -kwie" ka a, -a -kuien "jrui -tadue -wee -a -je Tu'bo 'a diide di 'su Poo a wlu 'de Kletien-wi" -pee, de-nue' -bo -son' -sin' e, oo mue mua', kamo o wlu mamau 'su -too' cen 'un.

8 'De nebi -tuu"-tuu -ni 'e "jei -gbu 'di -a -kuan' "jrui e.

9 'De -kooa" i -too due' -oo 'nyni na Etisisti e, o -tee' 'bo flen'meti "i. -Ta Poo nua wlu -toon -ni 'a 'tmua' 'a, -me o nre 'e "nyu o 'bie'. Oo' "nyu o' mba- nue' 'su o je 'e "jei-gbu 'a taan -ne' 'di 'wlu, o je i -ka no -son. -Ta nyu a kpo'o "jei, -me o 'mee.

10 'Kaa Poo "sie i, o jie ja 'bo o "kpei -wee o "duo o 'un, o po o sin 'dii' de o 'na : Ao 'bo pee i plee, de-nue' oo' -suu ni 'de o 'un 'e ke.

11 'Su o 'ja 'e -gbu' 'di de -wee o cien -di'pen i 'de uu di e, -wee o -te wlu' -pun' ke'wle. O wlu' mamau 'su -son' je -sin'. O -koa' wlu' 'su o 'kpa -jei".

12 Uu ja -kooa" i -too -no o "kunyuo' son -ne' 'bo uua' -kwea'-. Ee' de tu nre uua' 'mua -tu klae' -wee e kuu uupu 'a di i.

Poo 'wlu 'o Troasti e, o mue Mile

13 -Apu mo e, -aa mue nya -wee -a -je -bato' 'di 'kpa 'de e 'je -a Asosi kpa. 'Bomo -a -je Poo 'un "duo-, 'kamo oo' -ce" 'kpa nre to' "kpei-, de-nue' o nre "i o 'je 'bluo' naa- -wee o 'je 'o mu.

14 O jee a -aun 'bo Asosi 'su e, -a "duo o 'un 'de -bato' 'di -wee -a -wee' mu Mitilenti.

15 -A -wlu 'o -mo e, -a -naa "ni "kpei. -Ta -son' o -stan' 'su -a nynie 'o Kiosti -blua -pun'. -Son' jre' -stan' ke'wle -a nynie 'o Samosi-blua "kpei -wee -a -wlu 'o -mo' de -a kpuu 'kpoo' 'bo Mile.

16 Poo 'a -ce" 'kpa -nre "i -wee -o -blaa Efesi-kwlo 'de -o se bu ko, -wee o je no" -wee' -sii' 'de Asi, de-nue' oo' cree "kpei- -wee -bo ee' 'de tu 'be- e 'je nuu e, 'de o 'je Selisalem ni- Pantekoti 'a -ko' wu o.

Poo wlu Kea -gbu 'a nyuoa -na Efesi -pee

17 'Bo Mile mo Poo ni -wee o dbo nyu Efesi uu mu Kea -gbu -jeopoun -nia 'emu 'daa'.

18 -Ta uu nynia 'bo o -pun' 'su e, o wlu e uu -pee ka o 'na : De -wlu 'e "i-saawu -e' 'di 'in jia 'no Asi -wee -e -jeea -stanu e, ka 'un nua nasun 'de ao -pee e, ao -wee' juu'.

19 'In nue Tu'bo 'a dbo 'de -ce" ja jaa' ke "miini 'un 'de 'kle Suifu-wi" a -tua" 'un 'a -kwea'-.

20 Ao 'je kan' 'me di "klein -kooan -tu' 'de aoo' -tu' 'un e, 'in se ia' de ka 'kwla -tu', faun jre' se 'un nu. 'In plee "kpa' woi ke -gbi" 'dii -wee 'un 'tmu i' de ao -pee, 'de 'un too i aopp-.

21 'In 'da Suifu o, nyu -sea' Suifu ni 'me 'de uu 'je uua' disain "i juo-, -wee uu 'je 'e Kea o "biie-, 'de uu 'je Tu'bo Sesi 'a -tu' to' 'un je.

22 'De kaan ka, Kea 'a -Suu -tee' 'un -kiaan' "kpei' de 'ma mu Selisalem. De -e -jea 'un "jrui nuu' demu e, 'in se e juo-,

23 Kea 'a -Suu a 'tmua 'un -pee -kwlo "o -kwlo 'ma ceaan 'dii, e 'na : 'De Selisalem -ma mua, 'cun ke 'kle -a fuo -un' demu.

24 'Kaa 'un se 'ma -ce" 'e 'kmu -me de 'un 'je. De -kooan -tu' me -ni 'un 'je 'ma plea' nya kpa 'de mba- 'un, -wee dbo Sesi -tea' 'un kwa 'un 'je e "jru -cra'. Ee' dbo tu me -ni Kea 'a 'saun ke -poia' -tu 'a 'tmua'.

25 De 'un jua' eme -ni kaan ka la 'ja a, aopp -o "klu 'un jia 'de 'un 'tmua Kea 'a tu' bode' e -tu' e, 'un 'je kan' 'me ao se 'ma "jua- 'jrie- 'jei' bode.



26 Emε -tu 'ma 'tmvε 'pepe 'de aoppu -pee -sian aoa' nyo due' 'a nymo se 'un 'jru nu-

27 'In -tu" ao Kea wlu 'a 'sni -wee" "klein me, 'in se de jre' 'kwla -tu".

28 Ao -tu" aoa' -ce" 'kpa ke aoa' de'di -wi" Kea 'a -Suu -te ao kwa 'a -ti'. Kea 'a -gbu" εε' "ju 'a nymo -wla i -titan' a, ao -tu" εε' -ti'.

29 'In jue' -bo 'in 'wlv 'nɔ nyo ka -ci' nta -vυ -nta kan' a, vυa muε 'de aoppu "klu jia'. Uva' nyo tu ε, vυ se aoppu "i "tai.

30 -Wee 'de aoppu "klu nyo jru' 'je 'e 'wlv 'de vυ 'je si 'tmv -wee vυ 'e Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun' 'a "jru -jei" -saa-.

31 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'ja, -wee ka 'de -sun taan 'di 'in -saa aoppu fen' due 'due 'de "miini 'un jeejee ε, ao 'je ε -kwlv o po.

32 Kaan la 'ja a, 'in -tee' aoppu- Kea ke εε' 'saavnwlu kwa, δε-nvε' emε -βεε' -ε -je aoppu- 'kpi "nyl, -wεε ao ke nyo ε -teea kpoi" 'je 'ken i plaan-.

33 Nyo jro' 'o 'wei o, vυ' 'sani o, vυ' 'vnpaadi 'a 'tun se 'un 'de po.

34 Aoa' -ce" 'kpa 'je kan' me 'ma sun -ni, tmi 'in nυv dbo 'un -wee 'in ke 'ma 'ce-wi" 'je de -a di.

35 De 'in tɔɔa aoppu 'de -mεε' -kɔ 'di ε, emε -ni 'kamɔ nyo 'je dbo nu -wee vυ 'je nta' nyo kwa wɔi -te'. -Bo -aa sea kan' -mɔ nu ε, -mε wlu Tu'bo Sesi 'a -ce" 'kpa 'tmva -a -bleεε' -kwli" vυ 'na : Nyo de 'nyia' 'bleε 'mva-, ε je nyo "nyl -vυ δε -sii-.

36 Poo -kɔa' wlu' kan' 'su ε, vυ ke vυ -wee' poe 'koi- -klu' -wee vυ bae Kea.

37 'Su vυ -wee' a -fiun' -ble -ble, vυ -gbleεε Poo -kwli" -wee vυ ke vυa poo wlu.

38 De "kaea' vυvυ 'jrii kpleiin, emε -ni vυ 'na vυ ke vυ se 'jeei 'bode. Uv kpo -jei" mamav 'su vυ nynii vυ 'e -bato' woin".

## 21

### Poo muε Selisalem

1 -A -ke vυ cεεan "i 'su -a -ja -bato' 'di -wee -a mu Kɔst. -Son' -sian' -a muε 'e Rodesi. 'Bomɔ -a -wlv -wee -a mu Patara.

2 -A -jεε 'o -bato' -εε mu 'e Fenisiblvaa "kpei ε, 'su -a -kpe 'di -wee -a mu.

3 -Ta -aa -jeea Sipru -blua i 'su ε, -a sie 'e kvan o fo o, -wee -a -mυu 'de Siriblvaa o fo o, 'de -a kpuv "kpuv 'bo Tii. 'Bomɔ dɪ -i -nta 'e -bato' 'di 'je i "sii-.

4 -A -jεε 'o Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun, -wee -a -ke vυ -te i 'de 'dɔɔ due' 'di. Kea 'a -Suu -saa vυvυ fen' 'de Poo 'a -ti' 'un -wee vυ wlu vυ -pee ka vυ 'na : -In -bo Selisalem muε.

5 'Kaa 'dɔɔ due' -nε -cra "jru 'su ε, -a kpuv -aa -je i vυ ke vυa' 'nynvɔkpaε' ke "nynuu -wee' ja -a -jei" mamav 'su -a je -kwlv 'mii -kwε- -wee -a po 'koi- -klu' 'bo 'ni -kwli", 'de -a -bae Kea.

6 Uv ke -a -wee' poεε wlu due 'due' 'su -a -ja 'e -bato' 'di -wee vυvυ mu -kwlv de.

7 -Aa -bato' 'di 'kpaε' -nε 'bo Tii mɔ -a -cεεε "jru -wee -a mu Putolemaisɪ 'de -a -ke -aa de'di -wi" 'je 'jee-. -A nυε 'o vυvυ o 'wɪ due'.

8 -Son' jre' -sian' 'su -a -kpa -jei", -wee -a nyni Sesare 'de -a pa 'e Filipu vυ -nta Kea 'a -ti' 'tmvi o -gbu", nyo -mε" 'sɔn vυ 'cra i -wee vυ -tea dbo kwa 'de Selisalem Kea -gbu 'di 'de ε, vυ nte vυvυ 'a due' -o.

9 vυ 'bleε "nynnuunynvɔkpaε" -nyiiε -vυ se jra "ti due" -wee -vυ -ni Kea 'a wlu 'kwajaavn.

10 -A nυε 'o 'wɪ pla, 'su Kea 'a wlu 'kwajaai due' -wlv 'e Suide -vυ ji, vυ' 'nynɪ -ni Akabisɪ.

11 vυ ji' vυ je -a -jεε, 'su vυ "due Poo 'a wlv 'un -wee vυ san vυ -ce" 'ε bi ke sun ke-, 'de vυ 'na : De Kea 'a -Suu 'tmva, ε ka : "ju -vυ -blea wlv -nε ka Suifu-wi" a mu vυ saan' ka 'de Selisalem -wee vυ 'je vυ nyo 'sru "nyl.

12 -Ta -a -ke nyo -nta 'o mu 'woan wlv -nε 'su ε, -aa baεε Poo i -wee vυ je Selisalem mu.

13 'Kaa vυ wlu' ka vυ 'na : Deε -ti aoa -fiun" 'un, -wee aoa pooa 'ma pεε ε- ? ε se 'ma saan 'a 'su -mε ni-, -bo ε ni 'in 'je Selisalem mu -wee 'in 'je 'mε 'de Tu'bo Sesi 'a 'nynɪ 'un mɔ 'de ε, 'in -tee εε' kein"ke.

14 -A nυε' -nu -vυ, 'kaa -a se vυ "woin 'βεε-, 'su -a -bɔ vυ' i bae -ti 'mε, -wee -a -na de Tu'bo nta "i, emε -ε -je nυvε-.

15 'Wɪ -a nva 'o mu -kwea 'su -a -nmaεε -aa dɪ -wee -a mu Selisalem.

16 Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun -nta Sesare 'a jru' kpa -a -jei", -wee vυ kpa -avn 'de "ju due' -a -jea 'un koo woin". vυ' 'nynɪ -ni Manason, vυ 'wlvε 'e Sipru-blva "kpei, vυ nte Sesi 'a -ti' to' 'un 'jei -o sese.

### Poo muε Sakti "i-teea'

17 -A nynia Selisalem ε, -aa de 'di-wi" kpuvεn -a sun 'sɔɔn 'de 'mva- 'un.

18 εε' -sɔn' -sian' Poo ke -a muε 'e Sakti woin", 'demɔ Kea -gbu -jeopovv -wee' 'kɪn- "jru.

19 Poo ke vυ 'jee la 'sasa -wee dɪ "klein Kea nva 'de vυ dbo 'a -ti' 'un 'de nyo -sea' Suifu ni "klu ε, vυ -tee -wee vυ po ia" "kuan.

20 Uv kɔa' vυ "kuan -nε 'woan 'su vυ poε Kea 'se- -wee vυ wlv vυ -pee ka, vυ 'na : -Aa de'di, -ma -jee', Suifu -tuu" -tuu -vυ -kpa Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun ε, vυ -wee' "klein -sie' Moist' 'a ke' o.

21 'Kaa δε vυ 'woan 'de -ma -ti' 'un ε ka : De -ma tɔɔa Suifu-wi" -vυ -tia" 'e nyo 'sru "klu ε, emε -ni -in -na vυ 'je dɪ "klein Moist 'a ke' 'tmva kwa -sɔn -saa, 'de vυ 'bo vυa' "nynuu- 'klen kpaε -wee vυ 'bo 'o -a "bo -wi" 'a kpln 'de blaε.

22 Ka -a -je nu 'ja a- ? De-nvε' ka -un jia vυ -wee' a muε 'woan' see.

23 De -aa mua 'tmvā' 'de -bn -pee ε, -in nu ε. -A -blee nyu -nyiiε -uu cen wlu -tie' 'bo Kea "juoi.

24 Uv ke -in mu -wee ka Suifu-wi" 'a ke' 'sia 'nyu ε, uu ke -in -je kan' nu, -in -sa nyu -kei" -wee uu 'je vba' 'mu- cen. -Bo ε nu kan' a, -mε nyu -wee' a muε jua' ka dī uu 'tmvā 'de -ma -ti' 'bn, i nta si ε. 'De -mō -nε ke' wōn 'jei -o -ke.

25 -Bo ε nu nyu -sea' Suifu nī -wee -uu -kpa Kletien-wi" -mu ε, -mε de -a -bεεa' wlu "kpei ε, εmε -a -tmu 'de uu -pee 'de vba' 'sbε kpaā' 'bn. -A -na uu 'bo nmi -ε -wlvā 'e kōin 'a 'sraa -sa 'in die, uu 'bo nmi 'a nymō ke nmi -ε -mεa fuan "fun die, -wee uu 'je 'nyu -san nu-ti' 'bo.

26 'Sv Poo ke nyu -nu mu' -wee de Suifu-wi" 'a ke' 'sia 'nyu nε, uu nbe. -wee 'wī -ε 'di εε' de tu 'jea nuuε, 'de o 'tmu i 'de Kea -gbu klaa" 'di, ε ke 'wī -ε 'di vba' 'sraa-jea -saa due 'due ke-.

*Uv kpuv Poo 'mε 'de Kea -gbu klaa' 'di*

27 'Wī -mε" 'son -nī a jīε -sia' 'sv Suifu-wi" -wlvā 'e Asi 'je Poo 'mε 'de Kea -gbu klaa" 'di, 'sv uu paa nuu -bn -son, -wee uu kpuv o.

28 'De vba "wō uu 'na : Israε-kōun, ao -too" -a "i, "ju -o -wlvā 'blva -wee" "klein ke Israε-kōun ke Moisi 'a ke' ke Kea -gbu klaa" -nε 'dei -ta "o -ta a, o ka. "Ju due' -sea' Suifbi nī ε, omo o paa 'e Kea -gbu klaa" 'di, Kea 'a -gbu" klaa" -ε -kwεai ε, 'de o -se -gban.

29 'De-nuε' -wee vba 'da kan' a, εmε -nī uu 'je Trofimu -o -wlvā Efεsi ke Poo 'mε 'bo -kwlvō 'de-, uupu a naa tō' i uu 'na : -Mε omo Poo paa 'e Kea -gbu klaa" 'di.

30 'Eε' de tu 'a -kli -tee' 'kpaā' -puv" 'bo -kwlvō. Nyiōpu- a ple' -ta "o -ta 'sv uu kpuv Poo 'mε, -wee uu 'klo i 'de uu -so 'e Kea -gbu klaa" 'di. 'Bomō uu 'sri uu je εε' kpaε" -wee' 'wōin kan.

31 Uva -pon Poo 'a 'dbaa -kō i 'sv ka εε' -kli nīa 'kpaā' 'bo Selisalem εε' -cnuε" ε mu' ε je 'a 'soa 'a 'blei jεε-.

32 'Bo ε 'sri o je "jru jevn ke 'soa-wi" 'bn "duo- o ke uu kpa 'e uupu o plea'. Suifu-wi" 'jea "sv 'a 'blei ke o" "sv 'jriε- 'sv uu 'bo Poo 'a bla-ti' mε.

33 'Sv "sv 'a 'blei 'kpa Poo -puv" -wee o kpuv o, o sōon -gbaacīε' 'ε 'dbi 'sōon! -Wεε o -tee' de o nīa 'bn ke de o nva 'a -ti' i.

34 'Kaa 'de nyu "klu ε, jrv' a -sa 'bn 'ε 'nō, jrv' a -sa 'bn 'ε 'nō, o' 'wōn de jre' i -gblein', 'sv o 'na : Ao kpa Poo 'de ao 'je o 'e -gbu" -ε -pooa 'saan' 'dei 'di kpa.

35 -Ta Poo a mua -wee o tba -gbu" -nε 'ε wōn bu "i, -mε "sv 'blee o "jei 'de nyiōpu 'a -ti' 'bn,

36 de-nuε' nyu "klein -uu -kaan uupu 'de ε, vba "wō- uu 'na : Ao 'dbō ! Ao 'dbō !

*Poo 'tmvε o' -ce" 'ε "kpei -ti*

37 -Ta vba kpaā Poo 'de -gbu" 'bomō o -tee' "sv 'a klaa" i ka 'de Klekiwlu 'di o 'na : 'In 'bεε- 'in 'je de-saan" 'tmvō ? 'Sv o -teeε' Poo i o 'na : -In -juo Klekiwlu po ka 'mε 'dee- ?

38 -In se Esipu i -o -ke nyu 'dbaun 'a "wlu -nyiiε poa -kli 'wī 'sōon -ta -wee -o -ke uu mua 'e -puvōn' blva "kpei nu- ?

39 'Sv Poo "due wlu 'bn, o 'na : "In-, 'in nīε Suifbi -o, 'in 'wlvō 'bo Tasī 'de Silisi. 'In 'wlvε dεwōn nī -Kwlvō 'di. 'Ma bae -bn -ε, -in -nyu" 'bn wlu -wee 'in 'je uu -pee wlu.

40 'Sv "sv 'a klaa" 'na : -In -wlu. -Wεε Poo nyu i 'bo "kplō "kpei, 'de o 'kaa- nyu 'bn 'sv uu -wee' nūε -snii' -wee Poo po Suifwlu 'a -ce" 'kpa o 'na :

**22**

1 'Ma de'di -wi" ke 'ma "bo -wi" ke ao po doin' i la -wee de 'in 'jea 'tmvō 'de 'ma "kpei -ti' 'bn ao 'je ε 'wōn.

2 -Ta uu 'wōan Suifu- -wlu 'de o 'wōn 'sv uu -wee' 'a -snii' -teea' 'kpa "kpei ke'wlvε, -wee Poo 'na :

3 'In nīε Suifbi -o, 'in 'wlvō 'bo Tasī 'de Silisi, 'kaa -ta Selisalem mō 'in 'bεε 'i, Gamaliε mō -paa 'bn -a "bo -wi" 'a ke' 'ε klai" 'pepe. Ka ao 'blea 'kpi 'de Kea 'a -ti' 'bn -stanwī 'di, 'kamō 'in nī tēin" -ke 'de-.

4 Nyu -vba naa Tv'bo 'a -jei" ε, 'in 'nyε uupu 'bn 'ε mamav 'sv ε je uupu 'a 'dbaa' "jru "kpei- po. 'Ma nynaa 'nyuokpaε' ke nmai i -wee 'ma po uupu -kaso 'di.

5 'Sraa -sai klaa" ke nyu-cōin -wi" -nīa 'e aorp "klu ε, ka -ti" 'ma 'tmvā i nīa tō' ε, uu juu'. vba' -ce" 'kpa -nyu" 'bn 'sbε 'de Kletien-wi" -nīa Damasi 'a -ti' 'bn. 'Bomō 'ma mu -wee 'in 'je nyu -uu -jea Sesi 'a -ti' tō' 'bn kpuv 'de 'in 'je uupu san -wee 'in 'je uupu Selisalem ja- 'de uu 'e -kaso 'di mu.

*Poo 'tmvε o' Sesi o i "biie -ti*

6 -Ta 'in nīa mua' a, -wee 'ma "kūban Damasi i ε, -mε 'jrv -tee -gbao'. 'Sv -sōn' klaa' -wlvō 'ε javn 'di -ε -sūn' 'de 'bn dewoi.

7 'Sv 'in -ka i 'bo 'blvō -wee 'in 'wōn wlu jre' -ε -wlvō 'bn -pee ka -ε -na : Sōo, Sōo, deε-ti -ma -tu" 'bn 'kle ε- ?

8 -Wεε 'in -tee' ε i ka, 'in 'na : -Mō nyu -o -ε, Tv'bo ? 'Sv o 'na : 'Mō Sesi -wlvā Nasareti -ma -fōan' tv o ε, 'mō -o.

9 Nyu -uu -ke 'ma -a -na uu 'jee- sōn' -nε "jriε- 'mε 'pepe, 'kaa wlvō -je -wlvā 'bn -pee ε, uu se -mε 'wōn. 'Sv 'in 'na : Tv'bo, de 'in 'je nu ε- ?

10 -Wεε Tv'bo wlvō 'bn -pee o 'na : -In sōn 'bn, -in mu Damasi, 'bomō de "klein -in -jea nu ε, uu 'je ε -bn -tōo.

11 -Sōn' klaa" -ε -stan' 'bn kwa 'jrv-gbao 'bo -jei" 'mūa- 'a -ti' 'bn ε, 'maa 'je i -wee 'ma 'ce-wi" -ke 'in na uupu -kpuv' 'bn -cīei" -uu kpa 'bn Damasi.

12 -Ta e nta kan' -me "ju due' -nt' o Damasi ɔɔ' 'nynt' -nt' Ananiasi, ɔɔ' "ju tu -srei" ɔɔ' 'jee Kea 'a ke' wɔn. Suifu-wi" -nta 'o Damasi -wee' a po ɔ -ti' o.

13 Ɔmo 'ji' -ɔ -jee 'bn' 'de -ɔ -wlu 'bn -pee ka ɔ 'na : Soo 'ma de'di, -ma "jri 'bai- -nt' -je i 'je. 'Bo e 'sri 'ma "jri je 'bai- 'nt' je i 'jea' -pun' -te.

14 'De ɔ 'na : -A "bo -wi" 'a Kea -teeɛ -bn kpoi" sese -wee -nt' -je ee' -kwlbt' juo- 'de -nt' -je "Ju -srɛai" "jrie- 'jee-, -wee -nt' -je ɔɔ' -ce" 'kpa' 'a wlu 'wɔn,

15 de-nɔe' -nt' -je ɔɔ' -ti' 'a -ta 'jei nt' -o, -wee dt' -nt' -jea 'de -nt' -woan -wee -nt' -ju 'tmv' 'de nyo -wee' "klein "juoi.

16 'Je e nta kan' -mo' ja 'a, -nt' -bo imaa, -nt' son 'bn -nt' -je "ni "jru pooe 'de -nt' -je Sesi -ma Tu"bo 'daa- -wee -ma dtsan 'je -kwe-.

17 -Ta 'nt' jia Selisalem de, -wee 'nt' nta Kea baea' 'de Kea -gbu klaa' 'di e, 'bomo Kea toɔ 'bn de jre' 'de jajri 'bn.

18 'In 'jee Tu"bo "jrie-, -wee ɔ wlu 'bn -pee ɔ 'na : -In -wlu -ta Selisalem -too", de-nɔe' dt' -ma mua 'tmva' 'de 'ma -ti' 'bn e, ʋʋ st' 'wooin see.

19 'Su 'nt' 'na : Tu"bo, ka 'ma mua "jrui 'kɔn-gbu 'dii -wee nyo -jea -ma -ti' to' 'bn 'ma bla ʋʋpɔ 'de 'ma poa ʋʋpɔ -kaso 'di e, ʋʋ ju' 'pepe.

20 'De -ta ʋʋ 'dbaa Etiein -ma -ti' 'a -ta 'jei e, 'nt' nt' 'o 'e -ke. Nyo -ʋʋ -dɔo 'ma poe ʋʋpɔ -ti' o, -wee 'nt' -te' ʋʋpɔ 'a 'bnpaadt i 'bo 'bn -pun'.

21 'Su Tu"bo 'na : -In mu, 'ma mue -bn -ta -toon dboa' 'de 'blva 'sru -pee.

*Poo 'na ɔ nte Rome i -o*

22 ʋʋ poe Poo 'a wlu doin" o mamav e je wlu -ne jee-, 'su ʋʋ -wee' -saa -cruen", ʋʋ 'na : Ao -sa "ju -no 'kmu, ɔ se 'kmu nt' ka nt' -!

23 ʋʋa bla -kt' ʋʋa -sa ʋʋa' 'bnpaadt 'bn, ʋʋa poo t' 'blɔo o i -wee ʋʋa po 'puue' 'jei.

24 'Su "su' 'a 'blei- 'tmvɔe nyo -wee ʋʋ 'je Poo 'de -gbu" -pooa 'saan 'dei' 'di kpa 'de ʋʋ 'je ɔ klae 'un kpa -wee ɔ 'je de -ee -ti' nyo a -soo -cruen" "kpei 'tmv.

25 'Kaa -ta ʋʋ saan Poo -wee ʋʋ 'je ɔ bla 'su e, ɔ wlu' 'de 'su' 'a 'blei- -pee ɔ 'na : Ao 'bee- 'me ao 'je Rome i bla, 'de -me 'kamɔ nyo jro' se ɔɔ' 'pee 'jee ?

26 'Su' 'a 'blei- 'woan wlu -ne 'su ɔ mue 'su' 'a klaa' fen' -saa' ɔ 'na : Ka -nt' -je ee' sun nɔ e- ? "Ju -no, ɔ nte Rome i -o.

27 'Su "su' 'a klaa" -no ji' -wee ɔ -tee' Poo i, ɔ 'na : -In -nte Rome i -oo ? -nt' -tmv e 'de 'bn -pee'. 'Su Poo 'na : Kɔn.

28 -Wee "su' 'a klaa" "duo wlu 'bn, ɔ 'na : 'In 'woan Rome i 'kpa-t' e, 'nt' ja 'wei -tuu". 'Su Poo 'na : 'Mo 'wlvɔ e 'bn 'e.

29 'Bo e 'sri nyo -ʋʋa ji ɔ blaa' -wee ɔ 'jea wlu e, ʋʋ je ɔ kɔn -saa. "Soa 'a klaa" 'a -ce"

'kpa -mo e, ka Poo nta Rome i -wee ɔ soon -gbaacɛ' 'e "dbi i ɔ 'jea kan' 'su faun nɔo'.

*Poo mue 'o -gbajevn "juoi*

30 De -ee -ti' 'un Suifu-wi" bla Poo -ti' "kpei e, "soa 'a klaa" -ntei" ɔ 'je ee' ʋʋ 'mii 'wɔn 'pepe. Eme -ti -son' -sɔn' 'su ɔ kain Poo i -wee ɔ 'tmv' 'sraa -savn 'a klae' o, -gbajevn -wi" 'de ʋʋ 'kɔn- 'jrui -wee ɔ ja Poo 'bo ʋʋa' -kwea-.

**23**

1 Poo "sia -gbajevn -nt' "jrie- 'su ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", 'un nɔe Kea "juoi' 'de pee 'dɔe 'bn, eme -ti 'ma pee se 'bn "bli -ce' mamav 'su e je 'e -stanwi' 'di jee-.

2 'Su 'sraa -sai klaa' Ananiasi wlu' 'de nyo -ʋʋ -tea Poo 'a blaa' kein'ke -pee ɔ 'na : Ao po ɔ 'kpa 'wɔn !

3 'Su Poo wlu ɔ -pee ɔ 'na : Kea me -je -bn bla, -mo -ɔ -ko' blo' nyo 'wla 'ko "jru e, -nt' -tee i -ma jea 'ma 'pee 'je ka ke' 'da-, -wee -ma -ce" 'kpa -saa ke' 'de -ma -tmv' nyo ʋʋa bla 'bn.

4 'Su nyo -ʋʋ -nta 'o ɔ -pun' ʋʋ 'na : Kea 'a 'sraa -sai klaa' mo -ma -cree" a 'oo ?

5 'Su Poo 'na : 'Ma de'di -wi", ka e nta 'sraa -sai klaa' 'nt' st' juo-. Ao kɔn -kɔn. de-nɔe' wlu -crua' e 'na : Nyo -nta -ma klaa" -nt' -bo ɔ wlu saun -pee 'tmvɔe.

6 Ka Fariseen ke Sadiseen nta -gbajevn -wee ʋʋa 'jea ɔɔ' 'pee ɔ 'jea kan' 'su ɔ kpa wlu' 'jei' 'bo ʋʋpɔ "juoi ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", 'nt' nte Fariseen 'e "ju Fariseen -o. "Kunyto' son -ti -a -wee' 'jea to' 'bn e, eme -ee -ti' 'bn nyo a 'je 'ma 'pee.

7 ɔ 'tmva wlu -nta 'mva- 'su -cruen" son 'bn 'e 'bo Fariseen-wi" ke Sadiseen-wi" 'nynt, 'su ʋʋ -seea' 'bn,

8 de-nɔe' Sadiseen-wi" -mv' 'na : "Kunyto' son-ti o, Kea 'a "su' 'a -ti' o, -suu 'a -ti' se to' nt-. 'De dt' 'a kpe taan -nt, Fariseen-wi" 'je -nt' to' 'bn 'e.

9 ʋʋa "wɔo- ʋʋa muue "jru o 'su ke' wɔ-savn jru' -nta 'e Fariseen-wi" 'a 'fo o e, ʋʋ son 'bn 'e, ʋʋ ke nyo -tee 'wɔin -sia' -pun' 'de ʋʋ 'na : Desavn -a -jea 'je' 'de "ju -no 'bn, e se nt-. "Ko -suu jre' o, 'ko Kea 'a "soai jro' -tuu" ɔ wlu wɔn -e, -a se -me o juo-.

10 ʋʋa' ba o -tooa' a 'kpa "kpei ee mue nya. 'Su ʋʋ je Poo tii cen, ee' faun a nu "su' 'a klaa' 'me. Eme -ti ɔ 'tmv- 'su -wee ʋʋ 'je Poo 'bn "duo- ʋʋ 'jeo 'bo ʋʋa' -kwea'- -sa, -wee ʋʋ 'je ɔ 'e -gbu' 'di de kpa.

11 Kwie jre' -kpun a 'su Tu"bo' wlvɔe 'kwla 'de Poo -pee e 'na : -In -duo" 'kpi 'bn, ka -ma -tmva 'ma -ti' 'bo Selisalem -ta, 'kamɔ -nt' -je 'ma -ti' 'tmv' 'de Romɔ -ke.

*Suifu-wi" pooe Poo 'a dba-ti*

12 -Son' -stan' 'su Suifu-wi" pooe -ti' -wee ʋʋ -te ʋʋa' -ce" "kwi" 'jru ʋʋ 'na : ʋʋ 'na -a

se de dii 'de -a se "ni 'na i -bo -a se poo 'dba a.

13 Nyu -bu -pooa ia' -ti' tu e, bu cen nyioɔpu 'a kwla -nyiiie "kpei -tie".

14 Uɔ mu 'e 'sraa -saun 'a klae" ke nyu-coun' -wi" o 'de bu 'na : -A -bla', -a -je -aa -ce" 'kpa 'un po, -a -na -a se de won -tin' i mamaɔ 'su -a -je Poo 'dba.

15 -Bo e ni kan' la 'ja a, -me aomɔ ke -gbajeun mu 'e "soa-wi" 'a klaa" o -wee ɔ 'je Poo 'bo ao "juoi ja, 'de ka nyu 'jea nyo ɔ 'tmu -ti 'un -sa, ao 'je kan' nu. -Me no" -ti ɔ 'jea ji -wee ɔ 'jea -ta nyini, -me -amo -tee ɔɔ' 'dbaa' kein"ke.

16 Ka Suifu-wi" -gba 'sre -ne Poo 'a de'dinynokpao' 'a 'ju 'won 'su ɔ muɛ Poo fen' -saa' 'de -gbu" -blaa 'saan 'dei 'di.

17 'Su Poo 'da "su 'a "jru jei due" -wee ɔ 'na : -In kpa -kooa' i-saan" -no 'de aoa' klaa" o, de-nue' ɔ 'blee -ti' jru' ɔ 'je ɔ 'tmuɔ-.

18 -Wee "soai "duo -kooa" i-saan" -no 'un ɔ ke ɔ mu 'e uba' klaa" o 'de ɔ 'na : Poo ɔ -na -kaso' 'di e, ɔmɔ -da 'un -wee ɔ -na 'in ja -un -kooa' i-saan" -no, ɔ 'blee -ti' -sain"-, ɔ 'je -un 'tmuɔ-.

19 "Su 'a -jeopoi -no kpun "ju -saan" -ciɛi" 'de ɔ ke ɔɔ' 'su mu -tajro -wee ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : De -in -ble -in -je 'un 'tmuɔ e - ?

20 'Su -kooa" i-saan" -no 'na : Suifu-wi" poe wlu -tadue -wee bu 'je -mii bae- 'de -in -je Poo 'bo -gbajeun "juoi kpa -klae"-, -wee ka -gbajeun 'jea nyu 'a 'pee 'je ka -coun' ka, e 'e kan' ni-.

21 -In -bo uba' wlu doin" o pooe, de-nue' uba' kwla -nyiiie -gba 'sre -wee -bu bla -bu po uba' -ce" 'un -bu -na -bu se de dii, -bu se "ni 'nai mamaɔ 'su -bu -je Poo 'dba. Uɔ -tee ee' kein"ke, 'kaa -mɔ uba fuo.

22 'Su "su 'a klaa" poe -kooa" i-saan" -no -jei" -wee ɔ -tu" ɔ wlu, ɔ 'na : De -in -tmba 'de 'un -pee -ta, -in -bo e 'tmue 'de nyo jro' -pee.

*Poo muɛ 'e -gbua'na Foisii "juoi*

23 'Bo -me 'de e, "su 'a klaa" 'da jra' jeun 'soun -wee ɔ 'na : Ao nmae di, -bo nyu 'a nabu a sea cen 'su e, ao ke "su 'a kme' 'soun ke "su 'a kwla -me" 'soun -uba -tea soo" "kpei ke "su -a poa "di 'a kme' 'soun 'je Sesare mu.

24 Ao nmae soo" Poo 'jea "kpei -te e, -wee -bo ɔ sea -gbua'na Foisii jeɛ ɔ 'je "i -gbla' -gbla' ni-.

25 -Wee ɔ 'cu' 'sbe ɔ "nyu buɔpu, wlu ɔ 'cuia, e ka :

26 'Mo Klodu Lisias, 'mɔ -ɔɔ -cu' 'sbe -ɔɔ ja -gbua'na Foisii 'de -ɔɔ po ɔ 'jewlu o.

27 Suifu-wi" kpun "ju -no 'me, -wee uba -pon bu 'je ɔ 'dba. Ka ɔ nta Rome i -ta 'in 'woun 'su 'in po -jei" -wee bu -sei' ɔ 'de buɔpu 'kwa.

28 De -ee -pa Suifu-wi" a blo "kpei e, 'in nɛ "i 'in 'je e 'mii 'won 'su 'in kpo 'e uba' -gbajeun "juoi.

29 De 'in 'woun -wee -ee -pa uba blo "kpei e, eme -ni uba' -ce" 'kpa 'a ke' ee' -ti'. 'Kaa de ɔ nua -wee -e -jea ɔɔ' -kaso 'di pooa' ke ɔɔ' 'mea' 'je, e se ni-.

30 'De deɛ -ti' 'ma jo -un e, eme -ni nyu jru' -saa 'un fen', bu 'na : Suifu-wi" -gba' 'sre 'de ɔɔ' -ti' 'un. Eme 'in 'won 'su 'in "sri 'o 'ma jo -un, -wee 'in 'tmuɔ nyu -bu -ke ɔ 'blea -ti' e, 'de uba' -ce" 'kpa 'je uba' 'pee 'de -un ɔ ja-.

31 Wlu "su 'a 'blei -tua" buɔpu 'i e, bu nɛ'. Uɔ "duo Poo 'un 'e "mau' -wee bu ke ɔ mu mamaɔ bu nyini Antipatris.

32 -Soun' -sian', "su -ju -naa 'bluoi e, -wi" -mu muɛ de, -wee nyu -bu -blea soe" -ke Poo mu.

33 Uɔ nyinia Sesare e, "su "nyɛ -gbua'na 'sbe- -wee bu "nyu ɔ Poo.

34 -Gbu'na nua 'sbe' dii 'su e, ɔ -tee' Poo i -wee ɔ 'je ɔɔ' 'blva 'a 'nyu "si. Ka Poo 'wlu 'e Silisi ɔ 'woun 'su e,

35 ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -Bo nyu -bu -ke -in -blea -ti' ji e, -wee 'in 'je -mii -tee'. 'Su ɔ 'tmuɔe nyu -wee bu kpa Poo 'de Erodi 'a tu'bo -gbu' di.

**24**

*Suifu-wi" bla Poo -ti' "kpei 'bo Sesare*

1 E nɛ 'wɔ -mm" 'su, 'sraa -sai klaa" Ananiast ji ɔ ke nyu-coun' ke "ju due" ɔɔ' 'nyu -ni Tetuilh ke-. ɔɔ' "ju tu cen won i. -Wee bu po Poo 'de -gbua'na "juoi.

2 Uɔ 'da Poo la -wee Tetuilh -te ɔɔ' -ti' "kpei- -tu" 'a -pun" ɔ 'na : -Aa nyo -coun'- Foisii, -ma 'saun me -nue' -stan -wee -a -ni 'e pee 'a blua' 'un ! -Ma nyu -jeopoa' 'de to' 'dinta' nɛ' 'blva -wee' "klein je pee -te.

3 'De di 'dɔe -ma nua 'blva- 'jrii, -wee -aa -jea -ta "o -ta a, -aa poe -un ia' 'se-.

4 'Kaa 'un se e "i ni 'in 'je -un 'kpu -kwlee 'ma bae -un -e 'de -ma 'diwonmɔa' 'un e, de klea" -aa jia 'tmua -ta, -in po e doin" o.

5 De -a -jea 'de "ju -no 'un e, eme -ni ɔɔ' -ti' sie -a kwai, ɔ nɛ 'we- o, ɔ je -a -pun" ni-, ɔ poe 'un -seea' 'bo Suifu "klein -nɛ 'e 'blva- "kpei' nyu, -wee ɔ dooa bu -pu a "jru, ɔmɔ ɔ -nɛ 'e Nasareen-wi" 'a 'fo o e.

6 ɔ nɛ' mɔ -wee' 'su ɔ je Kea -gbu klaa" -gban' -sa, -wee -a -nyuɔ i. -A -nɛi" ka -aa ke' 'da -a -je ɔɔ' 'pee 'je kan'.

7 'Kaa Lisias ɔ -nɛ "su 'a klaa" mɔ -kaan 'bo i -wee ɔ -te -a -klan" "kpei ɔ -so 'de -a 'kwa 'de 'ikmaa' 'un.

8 -Wee ɔ 'na -a ji 'no -un "juoi 'de -in -ju 'tmu. -Bo -ma -ce" 'kpa -tee' ɔ i e, ka di "klein -a -tmua i nta to' -ma muɛ kan' 'jea'.

9 De Tetuilh 'tmua 'mua -me Suifu -wee' a 'nye "kpei- bu 'na : De -nuba, me -nao.

*Pɔɔ tɔmbe ɔɔ "kpei-ti 'bo Foisi "juoi*

<sup>10</sup> Ɔw -kɔa' "i 'su -gbua'na "nyɛ Pɔɔ wlu, -wee Pɔɔ wlu ka ɔ 'na : 'Ma -gbua'na, 'in 'je kan' 'mɛ -in -kwle 'blua -nɛ 'ɛ 'pee 'jea' -we- 'de -sɔn -tuu' 'di. Ɛmɛ -ti 'ma tɔ' kui -wee 'ma ji 'ma -ce' 'ɛ "kpei -ti' 'a wlu 'bn 'dua'.

<sup>11</sup> -In -beee' -in juo ɛɛ' 'wɔ -puue 'jo 'soɔn ka, -wee 'in ji Kea "juoi -gbɛɛa' 'bo Selisalem.

<sup>12</sup> 'In ke nyo se -tooa' nɔ 'de Kea -gbu klaa' 'di ɔɔ se 'bn jɛɛ-, 'in ke nyo jɔv' se -tooa' nɔ 'de Suifu-wi' 'a "jrui 'kɔn-gbi 'dii, ɔɔ se 'bn jɛɛ- mɔ foo' 'su, ɔɔ se 'bn -kli poa' jɛɛ 'de -kwɔɔ -kwea -tajɔ.

<sup>13</sup> 'De -ti' ɔɔ bla 'bn "kpei -ta, -wee -ɛɛ wlu'a ɔɔa wlu'a kaan, ɛ se bu 'ble.

<sup>14</sup> De 'ma jua "i 'de -bn -pee ɛ, mɛ -nɔ 'ma -gbɛɛ' 'in "bo -wi' 'a Kea. 'Ma Kea -gbɛɛ' sɔn -nɛ, mɛ ɔɔ 'na ɛ se ka -cɔɔn' ka nɔ. 'Kaa di "klein -ɔ -crɔa' 'de Kea 'a kɛ' ke Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a 'sbe' 'di ɛ, 'mɔ 'ju tɔ' 'bn 'ɛ, umɔ 'in tba tɔ' 'i.

<sup>15</sup> Ka 'mɔ 'jea "isrɛvɔn ɔ, nyo -sea' "isrɛ vɔa' "kunyɔɔ' sɔn -ti tɔ' 'bn ɛ, 'kamɔ ɔvɔvɔ 'ju tɔ' 'bn -wee ɔɔ tɔ' 'i -ke.

<sup>16</sup> Ɛmɛ -ti 'ma kpɔvɔn 'ma -ce' 'i -wee 'ma tɔ' 'e 'pepe nɔ 'bo Kea ke nyoɔ "juoi.

<sup>17</sup> 'In nua -sɔn -tuu' -tuu 'de 'kwla "kpei ɛ 'in jɛ Selisalem de. 'In ja 'ma 'ce' 'ɛ sɔn ɔ poweri' -wee 'in je 'sraa- -sa 'in 'je Kea "nyɔ.

<sup>18</sup> De Kea 'a kɛ' "sia 'nyɔnɔ 'de 'pepe nɔ -ti 'bn ɛ, mɛ 'in nɔ nua' 'de Kea -gbu klaa' 'di -wee Suifu-wi' -wɔa 'ɛ Asi jɛɛ 'bn, nyo jɔv' se bo' bla -wee -kli po-tɔ.

<sup>19</sup> Ɛ nɔ ɔvɔvɔ -mɔ -je de 'wɔvɔ- 'bo -bn "juoi -ta 'de- -wee -ɔvɔ -je 'bn -pa "kpei bla -bo ɔvɔ 'ble de deejɛrɛ' ɔvɔ 'je 'tmv 'de 'ma -ti' 'bn ɛ.

<sup>20</sup> 'De -bo ɛ nɔ nyo -nɔ -mɔ ɛ, -mɛ -ta ɔvɔ kpaa 'bn 'bo -gbajevɔn "juoi ɛ, de ɔvɔ 'jea 'bn -pɔn' -gblein' ɛ, ɔvɔ 'tmv ɛ.

<sup>21</sup> 'In se de jɛrɛ' nɔ -bo ɛ se "kunyɔɔ' sɔn-tɔ -gbai' 'a 'sɔ mɔ 'in 'tmv 'bo nyo -wee' 'a -kwea' nɔ ɛ. 'De ɛɛ' -ti' 'bn ɛ, mɔ 'ma 'pee a 'jeeɛ -sɔn 'bo -bn -juoi'.

<sup>22</sup> 'Su Foisi -ɔ -jua Kea 'a -jei' naa-tɔ 'pepe ɛ, ɔ -tee vɔa' 'tmvɔ' kwai' -wee ɔ 'na : -Ta "sɔv 'a klaa' Lisiasɔ jii ɛ, -wee 'in 'je aɔa' 'pee 'je.

<sup>23</sup> -Wee ɔ wlu 'e "soai -pee ɔ 'na : -In -fuɔ ɔ 'dei' 'de 'diwɔnmoa' 'bn. -In -beɛ' -in -je ɔ nɔ' "nyɔ -wee ɔ ke ɔvɔ' "dei-wi' 'je 'jee-, 'de ɔvɔ 'je ɔ 'dɔɛ "jrii nɔ, -in -bo ɔvɔvɔ -je de kaan.

*Pɔɔ mɛ 'o Foisi ke Druiɔilɔ "juoi*

<sup>24</sup> 'Wɔ jɔv' -sia' 'nyɔ, Foisi ke ɔvɔ' nyoɔ Druiɔilɔ nɛ Suifu 'nyɔvɔ jɔ'. 'Su ɔ dbo nyo -wee ɔ 'da Pɔɔ, 'de de ɔ 'jea 'tmv 'de Sesi Klisi' 'a -kwɔlɔ' -te' -ti 'bn ɔvɔ 'je ɛ doin' ɔ po.

<sup>25</sup> 'Kaa -ta Pɔɔ -tea "isrɛ -ti ke -ce' "wɔin 'beɛ ti ke Kea 'a 'pee -a mua jia 'a -ti' 'tmvɔ

-pɔn' 'su, faɔn a nɔ Foisi 'mɛ, 'su ɔ 'na : -In -beɛ' -in -je mu la, -bo 'in 'je nɔ' ke'wle ɛ, -wee 'in 'je -bn 'da.

<sup>26</sup> De ɔvɔ naa tɔ' 'i 'de ɛ, ɛmɛ -nɔ Pɔɔ 'je ɔ 'wei "nyɔ, ɛ mɛ -ti ɔvɔ 'da Pɔɔ jeejee 'de ɔ ke ɔvɔ wlu.

<sup>27</sup> 'Kamɔ ɔ nɔ 'su -sɔn 'soɔn je -si' 'su Pɔɔsisi Fetisi "sii- 'bo ɔvɔ' -kɔi" ka -gbua'na nɔa. Foisi nɛ "i ɔ 'jea 'e Suifu-wi' "jri 'dei nmɔɔ 'su ɛ, ɔ 'taie Pɔɔ "i 'de -kaso' di.

**25**

*Pɔɔ mɛ 'o Fetisi "juoi*

<sup>1</sup> -Ta Fetisi jia 'de ɛɛ' 'blva 'a 'fo tu ɔ ɛ, ɔ nɔvɛ 'wɔ taan 'bo Sesare -wee ɔ 'wlv 'o 'de ɔ mu Selisalem.

<sup>2</sup> 'Bomɔ 'sraa -saun klae' ke nyo -ɔvɔ -nɔa dɛwɔn 'de Suifu-wi' "klu poo Pɔɔ "kuan 'de ɔ ɔ -wee ɔvɔ -tee' ɔ i

<sup>3</sup> ɔ 'je ɔvɔvɔ -kɔn kwa 'wɔɔn-, ɔ 'je Pɔɔ Selisalem ja-, de-nɔvɛ' ɔvɔ poo ɔvɔ' -ti' 'mɛ, ɔvɔ nɛ "i ɔvɔ 'je ɔ 'dba 'bo -jei'.

<sup>4</sup> 'Kaa Fetisi 'na Pɔɔ nɛ -kaso' 'di 'bo Sesare -wee ɔ mɔɔ' -ce' 'kpa -tee' 'e de mu -ti -ta 'wɔ' soɔn.

<sup>5</sup> 'De ɔ 'na : 'In nɛ "i aɔa' klae' -wi' ke 'ma -a -je mu -wee -bo "ju -nɔ nɔvɔ desavɔn ɛ, 'de ɔvɔ 'je ɛ 'tmv.

<sup>6</sup> 'Wɔ Fetisi nua 'o ɔvɔvɔ ɔ 'beɛ -mɛ' na ke -puue 'mɛ, -wee ɔ mu Sesare de. Ɛɛ' -sɔn' -sɔn ɔ -tee i 'bo ɔvɔ' 'pee 'jekpa-te' "kpei 'de ɔvɔ' 'sra -sɔn, -wee ɔ 'tmv nyo 'de ɔvɔ 'je Pɔɔ ja-.

<sup>7</sup> Pɔɔ jia 'su ɛ, Suifu-wi' -wɔa Selisalem -gbae' ɔ 'dei, -wee vɔa -tu' ɔ -ti' klae' klae' -tuu' -tuu -sea' 'jo 'ble "kpei. De ɔvɔ 'jea 'nyɔnɔ' 'si -gblein', ɛ se nɔ-

<sup>8</sup> Pɔɔ "dua ɔvɔ' -ce' 'ɛ -ti' "kpei-sawlu 'bn ɔ 'na : 'In se Suifu-wi' 'a ke'ɛ wlu wɔn bla-, 'in se de -nyɔniia "jrii nɔ 'de Kea -gbu klaa' -pee. 'In se desavɔn jɛrɛ' 'tmv 'de Sesaa 'blva jei -pee.

<sup>9</sup> 'Kaa Fetisi nɔa "i ɔ 'jea 'e Suifu-wi' "jri 'dei nmɔɔ ɛ, ɔ wlv' 'de Pɔɔ -pee ɔ 'na : -In -nɛ "i 'mɛ -in -je Selisalem mu -wee -ma 'pee 'je 'jeeɛ- 'bo 'ma -ce' 'kpa "juoi 'de 'tmvɔ' -nɛ 'ɛ -ti' 'sɔn ?

<sup>10</sup> 'Su Pɔɔ 'na : 'Bo 'blvajei klaa' "juoi mɔ 'in 'je mu, 'bomɔ 'ma 'pee 'ɛ 'jeeɛ-. 'In se desavɔn jɛrɛ' nɔ 'de Suifu-wi' -pee, -ma -ce' 'kpa jut' 'pepe.

<sup>11</sup> -Bo 'ma nɔvɔvɔ se "isrɛ, 'de -bo 'in nɔvɔ desavɔn klaa' -ɛ -nɔ 'ma 'dba ka a, 'in se 'mɛa' plee-, 'kaa -bo -ti' vɔa bla 'bn "kpei se tɔ' nɔ ɛ, -mɛ nyo "o nyo se ɛ 'beɛ- ɔ 'je 'bn ɔvɔvɔ 'nyɔ. 'In nɛ "i 'in 'je 'e Sesaa "juoi mu.

<sup>12</sup> 'Su Fetisi ke ɔvɔ' -sae' -sion 'wɔa 'stan 'su ɔmɔ wlu Pɔɔ -pee, ɔ 'na : Ka -in -sia' -bluajei 'a 'nyɔnɔ -mɔ kaan 'ja a, -mɛ -ma mɛ 'de ɔ "juoi mua'.

*Poo mue 'o Aklipa ke Berenisi "juoi*

13 E nua 'wɪ pla 'sʊ, 'beo Aklipa ke ɔɔ' 'nyno Berenisi jie 'o Sesare -wee sʊ ke Fetisti 'e 'jee-.

14 Uʊ nua 'o 'wɪ 'sʊ, Fetisti toɛ Poo 'a -tɪ' 'beo 'i ɔ 'na : "Ju due' Foisie sie -kaso 'di -ta.

15 -Ta 'in mua Selisalem ɛ, 'sraa -saun klae" o, Suifu-wi" 'a nyu-ɔɔɪn' poo ɔ "kuan 'de 'bɪn o, sʊ -teeɛ' 'miɪ, 'in 'je ɔɔ' 'pee 'je.

16 -Wee 'in wlu ka 'de sʊ -pee 'in 'na : Nyɔ nyu bla -tɪ' "kpei ɛ, -bo nyu -sʊ -ke ɔ 'blea -tɪ' se "jriɛ- 'i -te -wee ɔ se ɔɔ' -ce" 'e "kpei -tɪ 'tmʊ ɛ, -me Rɔmʊ-kɔʊn 'a 'je ɔɔ' 'pee, ɛ se sʊa' 'bli kplɪn -nɪ.

17 Uʊ ke 'ma -a jia -ta, 'in se nɔ" "i "tai-ɛ se -si', -son' -sian' 'sʊ 'in -tee' 'bo 'ma 'sra -son -wee 'in dʊo nyu sʊ mu "ju -nɔ' 'daa'.

18 Nyu -ke ɔ 'blea 'tmʊa' -kwea de ɛ, dɪsain -ji 'ma -a naa to' i 'de ɛ, sʊ se ia' jriɛ' 'tmʊ 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn.

19 De sʊ ke ɔɔ -tooa' 'bɪn ɛ, ɛme -nɪ 'de sʊa' Kea -gbɛɛ' sɔn 'a -tɪ' 'bɪn, ɛ ke "ju jro' sʊa 'daa- Sesi -ɔ -mea ɔmɔ Poo -mɔ 'na ɔ nɛ 'kmʊ.

20 -Ta 'in 'je -foo 'de ɛɛ' 'tmʊa' tu 'bɪn -gblein' 'in se 'o 'je, 'sʊ 'in toɛ Poo "i -bo ɔ nɛ "i ɔ 'e Selisalem mu 'de ɔɔ' 'pee 'e 'jeeɛ 'demu ɛ.

21 'Kaa Poo -tue' 'beo klaa' -wee ɔɔ' 'pee 'je ɔ "juoi mu. -Wee 'in 'tmʊs nyu -wee sʊ 'je ɔ i fuo mamau de -jɛɛa ɔɔ' 'de Sesaa "juoi mua'.

22 'Sʊ Aklipa 'na : Fetisti, 'in nɛ "i 'in 'je "ju -nɔ ɔ wlu 'wɔn -ke. Fetisti 'na : -Bo -klae" ɛ, -ma mue ɔɔ' wlu 'wɔan'.

23 -Sɔn' -sian' 'sʊ Aklipa ke Berenisi paa dɪ 'bɪn -wee "sʊ 'a klae" o, nyu -sʊ -nɪa dɛwɔn 'bo -kwɔɔ -nɛ 'di ɛ, sʊ -wee' -kwe- de 'de 'peeje na', -wee Fetisti dʊo nyu 'de sʊ ja Poo.

24 Fetisti "dua wlu 'bɪn ɔ 'na : 'Beo Aklipa ke ao -wee' "klein -ɔ -ke -a -nɪa -ta ke-, ao -gbɪn 'nɔ, "ju Suifu-wi" -nɪa Selisalem o, -ju -nɪa -ta pooa "kuan 'de 'bɪn o -wee sʊ 'na ɔ 'je 'me -o "kpo "kpo ɛ, ɔ ka.

25 -Bo ɛ nɪ 'mɔ ɛ, -me dɛsaun -je ɔ nua -wee ɔ 'jea 'kmʊ 'wɔɔ, ɛ se nɛ 'je. 'Kaa ka ɔɔ' -ce" 'kpa 'na ɔ 'je 'e Sesaa "juoi mu ɛ, ɛme -tɪ 'ma ji ɔ 'e kpa'a'.

26 De 'in 'jea 'cɪrɪ -gblein' 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn -wee 'in 'jea Sesaa kpa, ɛ se nɪ-. ɛme -tɪ 'in 'dɔɔ 'bo ao ke -mɔ 'beo Aklipa "juoi 'de -bo nyu -tee' ɔ i, -wee 'in 'je de 'in 'jea 'cɪrɪ 'je

27 de-nʊɛ' mɔ 'na ɛ se ka -cɔɔn' ka nɪ nyu 'je -kaso 'di mu 'de de -ɛɛ -kaso ɔ mua 'di, ɛ se bʊ 'ble 'pepe.

**26**

*Poo tmʊɛ ɔɔ' "kpei -tɪ 'bo Aklipa "juoi*

1 -Wee Aklipa wlu 'de Poo -pee ɔ 'na : -In -bɛɛ' -in -je -ma -ce" 'kpa 'a "kpei -tɪ 'tmʊ.

'Sʊ Poo -kaa' nyu kwai" -wee ɔɔ' 'tmʊ ɔɔ' -ce" 'e "kpei -tɪ.

2 ɔ 'na : 'Beo Aklipa, de 'in 'jea 'ma -ce" 'e "kpei -tɪ 'tmʊ 'bo -in "juoi 'de dɪ "klein Suifu-wi" bla 'bɪn "kpei 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, ɛ nmɔɔ 'bɪn 'di wɔn,

3 de-nʊɛ' -ma -ce" 'kpa juo Suifu-wi" 'a "bli kplɪn o, sʊa' 'bɪn -too' -tɪ 'mɛ 'pepe. 'Ma bae -bɪn -ɛ, -wee -in -je 'ma wlu doin' o po 'de to' i kua' 'bɪn.

4 De -tʊa' 'e 'ma -saan' nɔ" -wee -ɛ -jɛɛa -sian a, de 'ma 'kmʊnɪa' 'bɪn ɛ, Suifu -wee' "klein juɛ', de-nʊɛ' ka 'in nua 'kmʊ nɪsɔn 'de 'ma 'ce-wi" "klu 'bo Selisalem ɛ, sʊ ju' -ke.

5 Uʊ juo 'bɪn 'e sese, sʊ 'beɛɛ' sʊ 'je ɛ 'tmʊ -bo sʊ nɛ "i ɛ. Fariseɛn-wi" -sʊa -jea Kea 'a ke' -wee' wɔn -wee -sʊa' poa ɛɛ' due' i ɛ, 'in nɛ sʊpʊ 'a due' -o 'de-.

6 Kaan ka de -ɛɛ 'ma 'pee nyu a 'jea, ɛme -nɪ de -ɛɛ wlu Kea cɛan -tie" 'de -a "bo -wi" -pee ɛ, ɛɛ' 'o nyɪn -tɪ mɪ 'in tʊa to' "i.

7 'De -aa 'blua 'a blo' wɔn -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn -wee -sʊa -gbɛɛa' Kea "mau' o, 'jru -gbao ɛ, ɛme -ɛɛ -fli sʊa 'wɪai -ke. 'Oo 'beo, 'de de -a -wee' -tea -kwɪ" 'mua- 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, ɛme -ɛɛ -tɪ' Suifu-wi" 'a bla 'bɪn -pa "kpei.

8 Ao Suifu-wi" -kwea de -ta, deɛ-tɪ -wee ao 'na Kea 'a nyu "kunyɔ' -sati se to' 'bɪn 'je ka nɪ ɛ- ?

9 De 'ma -ce" 'kpa naa to' i tein' 'de ɛ, ɛme -nɪ : 'in 'je Sesi -wɔɔa Nasaretɪ tʊ o -fon' ka "o ka 'de-.

10 ɛme 'in nʊ 'bo Selisalem -nʊ -nʊ. Nyu -jea Sesi 'a -tɪ' to' 'bɪn ɛ, 'in poɛ sʊpʊ 'a -tuu' -tuu -kaso 'di -po -po. 'Sraa -saun 'a klae" -wi" -nyɪ" 'bɪn ɛɛ' 'sbɛ- -wee nyu -a -dba sʊpʊ ɛ, sʊ ke 'ma -a -ble wlu due'.

11 'In -tue" sʊpʊ 'kle kpe -tuu' -tuu "jrui 'kɪtɛn-gbi 'dii -wee 'ma kʊn sʊpʊ "klaan- "klan' 'de sʊ 'je sʊa' Kea -kwɪ' -tea' wɔn -sa. 'Cen 'in 'kpa 'de -nɛ -pee 'de ɛɛ' 'ikmaa' -tɪ' 'bɪn 'ma mue -kwɛle 'sɪrɪ 'dii -wee 'ma -tu" sʊpʊ 'kle.

*Poo tmʊɛ ɔɔ' Sesi o "biie -tɪ*

12 'De ɛɛ' -tɪ' 'bɪn mɔ 'ma mu Damasi. -Ta 'ma muua, 'sraa -saun 'a klae" -wi" cɛn 'o wlu -wee -sʊ -nyɪ" 'bɪn 'sbɛ-.

13 'Oo 'beo, -ta 'ma muua 'jru-gbao 'bo -jei" ɛ, 'in 'jeeɛ -sɔn' klaa" 'jriɛ-. ɛɛ' -sɔn' tu 'wɔɔe 'e jaun 'di ɛɛ fan', ɛ je 'jru -sii. -Ta nyu -sʊ -ke 'ma -a mua nɪa, 'bomɔ ɛ -sɪn.

14 -A -wee" 'klein 'blʊɔ 'sʊ 'in 'wɔn wlu due' -ɛ -wlu 'bɪn -pee ka 'de Suifuwlu 'bɪn, ɛ 'na : Sɔo, Sɔo, deɛ-tɪ -ma -fon' 'bɪn o ɛ- ? 'De -ma "jruku-tɪ 'bɪn ɛ, -ma kʊɛn -ma -ce" -kwɔɔ. Ka bli' a -fun" a "jru 'de ɛɛ' 'jei 'a kwa'bletu -nɪa 'mɪmɪ -pee ɛ, 'kamɔ -in -nɪ.

15 -Wee 'in wlu ka 'in 'na : -Mɔ nyɔ -o ɛ-, Tʊ'bo ? 'Sʊ Tʊ'bo 'na : 'Mɔ Sesi -ma -foan' tʊ o, 'mɔ -o.

16 -In son 'un la, -wee -in -je bu "kpei nyna-, de-nue' 'in -sa 'ma -ce'" kwla 'me' 'de -un -pee -wee 'in 'je -un 'ma -ti' 'tmui 'un nu. 'De di -in -jeea' 'jri:- o, -ju -a -ti' 'un 'in -sa 'ma -ce'" kwla 'de -un -pee o, -in -je ia' -ta 'jei ni-.

17 'In -sa -un 'de -ma 'ce ke nyu 'sru "klu, -wee 'ma dbo -un 'de ubu -pee.

18 -wee -in -je uba' 'jri 'bai-. Uv 'je 'e kwie 'un 'wlu 'de uv 'je 'e -son' 'un ji, uv 'je 'e -sion' 'kwa 'wlu, 'de uv 'je 'e Kea 'kwa ji -wee 'de uba' Sesi 'a -ti' to' 'un 'jea' 'un e, uba' desauv 'je -kwe- -wee uv 'je 'ken kpa uv ke nyu -kweai ke-.

*Poo 'tmue dbo o nva 'a -ti'*

19 'De ee' -ti' 'un e, 'beo Aklipa, 'un se wlu -e -wluva 'e javv 'di 'mva- 'klee i po.

20 'Su 'in -tee Kea 'a -ti' 'tmua' -pun" 'de nyu -na 'o Damast -pee ke -ba. -Wee 'in 'tmui 'de Selisalem -nyu -pee, 'un 'tmui 'de Suideblva jri' 'dii, 'un 'na : Ao juo aoa' disauv "i, 'de ao 'je 'e Kea o "biie-. 'De di ao 'jea nu, i 'je e to- ka aoa' 'kmu pook fai" e.

21 De -ee -ti' Suifu-wi" kpon a 'un 'de Kea -gbu klaa" 'di -wee uba -pon 'ma 'dbaa 'a -ko i Eme -nao.

22 'Kaa Kea 'a 'saavv me -nue' -wee 'in ni 'kmu mamau -sian ke, -wee 'ma 'tmu Kea 'a -ti'. Di "klein Kea 'a wlu 'kwajaavv ke Moisi 'tmua -wee uv 'na ia mue 'o nynia', um 'ma 'tmu 'de mu' ke klae" 'juoi, 'in se de jre' 'i -si'.

23 Eme -ni Klisi a mue 'kle 'jea' -wee o 'e "kunyio' son tein" 'de meuv 'klu, -wee -son' -e -sa nyu 'e kwie 'di e, o 'je ee' -ti' 'tmu 'de oo' 'ce ke nyu jru' -pee.

*Poo 'tmue Sesi 'a -ti' 'de Aklipa -pee*

24 Poo sie oo' -ce" 'e "kpei -ti 'a 'tmua' 'su Fetist kpa wlu "jei 'de o 'na : Suan -a nu -un Poo, -ma de "i jua' klaa" -ne po -un suan "jri -we- la.

25 'Su Poo 'na : "In-, nyo -coun-, e to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu, e se "jri 'a -si' -ti ni-.

26 'Beo Aklipa mo' o -ce" ju', eme -ti 'in wa i -wee 'ma 'tmu i 'bo o "juoi, de-nue' ia' di tu se nuve 'de 'kwla paa' 'un.

27 'Su o wlu' 'de Aklipa -pee o 'na : 'Beo Aklipa, 'mo 'na -in -je Kea 'a wlu 'kwajaavv 'a -ti' to' 'un 'e o ? 'In ju' -in -ju to' 'un 'e see.

28 'Su Aklipa 'na : -Ma pook 'un to' i -wee 'un 'je 'jru -gbao Kletien 'kpa.

29 'Su Poo 'na : -Bo e ni 'e -stanw' 'di o, -bo e ni -klae" w' 'di o, 'un nte "i Kea 'je 'un -kun kwa 'woun- e se -ma 'su mo ni-, 'kaa ao -wee' -oo poa 'ma wlu doin' o -ta -sian, 'un nte "i ka 'un nta, ao 'je kan' ni, e se ao 'je "cun sun' mu -me ni-.

30 'Su 'beo o, -gbua' na o, Berenist o, nyu "klein -ke uv -tea i e, uv -wee' son 'un 'e,

31 -wee uba -saa kuu uba wlu ba -pee due 'due uv 'na : "Ju -no se de jre' nu -wee -e -je oo' 'mea' ke oo' -kaso 'dipoo' 'je.

32 'De Aklipa ke Fetist 'na : -Bo "ju -no se 'na o 'je 'e Sesaa "juoi mu 'de e, -me nyu "sii o i 'de-.

**27**

*Uv kpa Poo Romu*

1 -Ta Fetist cevan 'o wlu -wee -a -jea -bato' 'ja 'de -a -jea Itali mue, "ju due' -oo 'nyu ni Silisi -wee -o -ni 'bluajei klaa' Okist 'a jra' 'jei, omo uv -tu" Poo ke -kaso 'dinyu jru' "kpei.

2 -bato' -ee -wluva Adramiti -wee -e -jea 'kpuv kpuv 'de Asibluva "kpei e, eme -a -ja 'di. Nyu -ke -a mua 'e e, eme -ni Aritakti, o -wluva Tesaloniki 'de Masedoan.

3 'W' -tha' 'o e, -a kpuv 'kpuv 'bo Sidon. Silisi nmo 'di won 'de Poo -pee, oo "nyu o no" -wee oo mu oo' "dei-wi" o i 'de uba nu o 'doo "jrii.

4 -A -wluva 'o -mo e, -aa plee 'tonie 'a du' -ee 'nyu nta Sipru won i, de-nue' poo' o bla -a "jri.

5 -A cean 'tonie 'a 'fo -e -booa' 'de Silisi ke Pamfili "kpei -tie" 'su, -a nynie 'o Mira 'de Lisi.

6 'Bomv jra' 'jei jee -bato' jre' -ee -wlu Alesandri -wee -ee mu 'e Itali 'su o 'jaa -avv e.

7 'De 'w' -tuu"-tuu 'di e, -aa -bato' a na' m' "m", -a -woan Kinidi -kwlo 'di nyu -ti e, -a -jee 'kle. Poo' -sa -a -wa 'kwa 'su -a -jiiie 'tonie 'e du' 'bo Kreti 'a -son i 'de Salamoni fo o.

8 'Kamv -a plee won i 'de 'kle 'un mamau 'su -a nyu -tajro, uba 'daa- 'kpuv kpuv 'un 'doo e, e nte 'o Lase-kwlo -pun".

9 No" -sie' -a i 'bo -jei". -Aa -bato' 'a naa' 'bo 'tonie "kpei nte 'kle. E nve' mo 'su won 'bo no" je -a i -si'.

10 O 'na : 'Ma 'ce, de 'ma 'jea i e, eme -ni -bo -a -son 'un -wee -a -je mu 'de "jri -ni 'di e, -aa mue 'pua' 'kle i 'jea' see. E se di "klein -nta 'e -bato' 'di ke -bato' 'a dooa 'a 'su ni-. 'Kaa -aa nyiojo o mue 'o blaa' -ke.

11 'Kaa jra' 'jei poe -bato' 'a tbaai ke ee' 'jei 'a wlu doin' o, e je Poo 'a wlu -sii-.

12 'Bo -bato' 'a 'kpuv kpuv 'un -a -nta 'mva- se ka -coun' ka ni -wee -a -je 'o i -te mamau 'su dee 'a ji no" 'e nyu 'su nyu -tuu' nte "i -a -je o 'wlu -wee -a -je 'kpuv kpuv 'bo Fenist 'de Kreti-blva 'a 'kpuv "kpei -e -gbun' 'a 'jru -gbun -fo -son, -wee -a -je 'o dee' 'a ji no" -wee' nuuv-.

*-Pie ji' 'bo 'tonie "kpei*

13 Poo' flee "flee -wluva 'e 'jru 'a kuvanf o a jia' 'su uv naa to' i, umu 'na de uv -teea 'dii 'bee e 'je nuve. -Wee uv kpa -bato' 'a

nue -ε kpun ε i "jei -wee υυ -te Kretu-blva -kwli 'i plea' -pun".

14 'Kaa -pie klaa' -εε 'nym nra Erakilon cen 'jei 'de 'blva- 'fo vva plea -kwli' i "kpei.

15 ε "tuen -bato' -ta -toon' -toon. Eε' w'on 'bode -aa' mue 'i 'sυ -a -tai' ε -aa -cei". ε -tee -aa -bato' -cε 'klee -wee εε kpa -aun.

16 -A -jiiε 'e 'tonie 'a du' -εε 'nym nra Kloda 'a -son i fo o, -a mua -bato' -saan' nmaea' -a -jeeε' 'kle i.

17 Uυ -koa' εε' -cria' 'sυ υυ seεn 'bo -bato' klaa' -pun". Uva plea -bato' je 'blva- 'i bla 'de Libiblv a fo o 'sυ υυ 'wla -bato' 'a tae' -wee υυ 'tai- vva' -cei' la 'de poε' kwa.

18 -Pie -εε jii a -a 'υn ε, εε' w'on εε' 'ka, εε' -son' jre' -stan 'sυ ε, vva poε dε -nra 'e -bato' 'di "nio-.

19 'De 'wι 'a taan -nι 'di 'sυ -a -wee' -tee -bato' 'a dε -nra 'o ε -pun" 'a "nio- poa' -pun".

20 -Pie -ne 'ε 'ikmaa' nve' 'sυ -a se 'cu-sun ke 'jru "jriε- 'jee- 'de 'wι pla 'di. 'De εε' -tι' 'υn ε, -a se 'pvva' -mε -kwli' -te' la 'bode.

21 -A se de di 'de 'wι -tuu' -tuu 'di. 'Sυ Poo son 'nι 'ε 'bo vva' -kwea' -wee o wlu υυ -pee o 'na : 'Ma 'ce, -bo ao po 'ma wlu doin" o 'de-, -wee -a -je i -te 'bo Kretu 'de ε, mε -a se 'mεεa' 'woin dia' ke dε 'a "maa' -nι 'jei.

22 Kaan la 'ja a, 'ma kuue aoa' dε i, ao "duo 'kpi 'υn, de-nve' aoa' nyo due' koun -gbai' se 'mei, -aa -bato' 'a 'sυ mε -je dooa-.

23 Kea -εε nyo 'in nra -wee 'ma -gbεεa', ε dboε εε' "soai due' o wlu 'υn -pee ka 'de 'ma'wι -nι 'di.

24 O 'na Poo, faυn 'bo -υn nve, de-nve' -in -je 'o Sesaa "juoi mu -o, 'de nyo 'klein -υυ -ke -in -nra 'e -bato' 'di -ta, Kea -tee' -υn vva' kmυ kwa.

25 Eme -tι 'ma 'ce, ao "duo 'kpi 'υn, de-nve' 'in -tee' Kea -kwli", ke 'da 'de 'υn -pee ε, 'kamε εε mu nra' see.

26 'Kaa poε' o mu -aun 'de 'tonie 'a du' jre' "kpei poa' se.

27 'De 'ma'wι 'a -puue 'jo -nyiiε 'di ε, 'ka -pie -te -a -cεε 'klee mamau 'sυ ε je -aun 'de 'tonie -ε -nra 'o 'blva a -kwea' "kpei kpa. -Too' -kwea 'sυ ka -aa -kuban' 'blva- i ε, nyo -vva nva dbo 'e -bato' 'di 'je kan' 'mε.

28 -Wee υυ po de -εε dbaa "ni 'a -son tensun "nio-, 'sυ de -tba' -ta υυ nra -wee -ε mua 'e "ni -son ε, ε nε dε" 'a kwla -nyiiε. Uυ 'kpa a 'o nra de-saan' ka υυ poε "nio-ke'wle, 'sυ "ni 'a -son tensun nε dε" 'a -puue 'jo -mm".

29 Uυ pleea -bato' 'a 'de "sou 'jri bla a' 'sυ υυ poε -bato' 'a "klι -nyiiε -ι -boca' de "nio- -wee υυ -te jekaa -vva fuo -son' o -stan".

30 'Sυ nyo -vva nva dbo 'e -bato' 'di a -pon plea 'a -ko i, 'sυ υυ poε -bato' -saan" 'nio-, -wee ka nyo o -poan o 'jea -bato' 'a "klι -nra 'e nra "nio po -wee vva nυ kan".

31 'Sυ Poo wlu' 'de 'sυ ke vva' klaa' -pee o 'na : -Bo nyo -nυ se -tein kpun 'de -bato' 'di -ta 'ja a, -mε ao se 'poi.

32 'Sυ "sυ cen 'dbi -ι -saan -bato' -saan" 'bo klaa' -ne -pun' 'mε, -wee υυ 'tai- ε "i 'de ε blu.

33 -Son' 'o -sian' sie 'e nra 'sυ Poo kuεn nyo -wee' 'jrui -wee υυ 'e de di 'sυ o 'na : Ao -tee 'kpu 'de 'wι 'a -puue 'jo -nyiiε 'di -sian ao se de "o de jre' di.

34 'Ma 'da aopυ 'mε ao 'je de w'on -tun, de-nve' ε kon -tι' 'de aoa' 'pu-tι 'υn -ke, 'kaa aoa' due' koun -gbai 'a "mujo se "mai 'bo o "jru.

35 Poo 'tmva wlu -ne 'sυ o "due -di'pen 'υn o po εε' Kea 'se- 'bo nyo -wee' "klein "juoi -wee o ceεn ε i 'sυ o -tee εε' dia' -pun".

36 'Sυ nyo -wee' "due 'kpi 'υn -wee υυ -te de dia' -ke.

37 -Apυ -nra 'e -bato' 'di ε, -a -wee' mε nyiopu 'a kme' 'soun kwla -mε' 'son 'jo -mεεo"-.

38 Uυ -wee' dia υυ dboa 'sυ υυ poε diidι -sia 'o 'tonie w'on, -wee -bato' 'je kwa 'fee-.

39 -Son' -sian' nyo -vva poa -bato' -je o se 'blva- 'i juo-, 'kaa vva 'jee' e 'tonie 'a bu jre' -kwli" i. 'Sυ υυ 'na : -A -kpa a' -bato' 'emu fo o -wee -a -je 'kpuυ kpun 'a i -tun' -bo ε 'bεε- ε 'je 'w'on ε.

40 'Sυ υυ kain i -bato' 'a "klι 'mε -wee ι blu i 'de 'tonie -son. 'Bomε υυ 'tai- "cundbi -ta poa -bato' -je o "i -ke -tan 'tanfo -nra 'de -bato' 'a nra, -wee poε' 'je ε 'di -te 'de ε 'je -bato' 'nυ vva mua "tuun-.

41 'Kaa -bato' bla 'e -puon" 'jri 'bo "ni 'a bι 'soun 'nym, 'sυ ε -se'. Eε' 'mla pa -puon" -son 'sυ ε 'bo i -suua' -tι 'mε -wee 'tonie 'a 'plι a bleε' -gboc w'on, 'kamε ι nυ mamau 'sυ ε waa "i.

42 "Sυ nε "i υυ 'e -kaso 'diυn 'dba, -wee vva' nyo due' je jre, o je 'kwla 'kpa.

43 'Kaa jra' jei nra "i o 'jea Poo 'puυ ε, o 'kaa- upυυ 'υn 'ε, 'de o 'na nyo -jua jre ka 'kpa "nio- tein", υυ 'je 'e 'kpuυ "kpei mu.

44 -Wee nyo jru' 'e -bato' 'a tifoe' "kpei -te 'de υυ 'je 'o upυυ 'de bla. 'Kamε υυ -wee' nυ -wee vva' nyo jro' se 'mε 'de υυ -wee' kpun 'kpuυ.

28

Poo nε 'o 'tonie 'a du' 'di 'bo Malti

1 -A -pu 'mea' woin" la -wee ka 'tonie 'ε du' 'a 'nym nra Malti -a -juε.

2 Nyu -υυ -nra 'o εε' 'blva- tu "kpei ε, υυ se -a juo-, 'kaa υυ kpυυn -a sιn 'soun 'bo nε woin", de-nve' ε nε "ni 'a dba nυ" -o, -wee dee' a jι, εmε -tι υυ -tba' nε-gban klaa".

3 Poo a 'ten ti "klaun -wee o 'jι 'o "jri po. Ne 'wlaa sii" 'sυ, jo wan 'e ι 'dii -wee ε "sri Poo 'a sūn 'de ε -pee.



4 Nyu -nta 'o ee' 'blva- tu 'di 'jeea sen -peea' Poo 'a sun 'i 'jrie- 'su, 'u 'na : "Ju -no -mo nte 'ku 'dbai -o -ceen- 'e, 'o se 'kmu n ka n- . EmE -eE -kao -craa 'o 'un, 'de -me 'kamo 'o 'wlu 'mea' woin' i waan' 'bo 'tonie 'kpei.

5 'Kaa Poo -fuan' sun i 'su sen -ne -ka i 'bo 'jri, 'de de-saan' ka se 'o i -kuuan.

6 Nyu -nta 'omu, naa to' i 'su mu 'na -me 'o 'e -pun', -n' 'o 'je 'o 'sri, 'o 'je 'me 'de- 'Kaa 'u foan 'o -fon -fon ka Poo nta, 'o nta kan 'su 'u pooe to' fai' 'u 'na : "Ju -no, 'o nte -kea' -o.

7 'De 'blva- -ne, 'ju -blee', 'o 'nyni -ni Publist. 'o 'ju tu nte dejei, 'o 'gbein' 'kuban- i. 'omo -nyi' -a 'pen 'in 'de 'o woin' -wee -o -nyi' -a diide 'w' taan 'di. Ka 'o 'dei 'ni' nta, 'kamo 'o kpu -avn.

8 'De Publist 'bo 'pen i, 'o 'jru -a -bai', -wee 'klaa -a nu 'o. Poo mue 'e 'o 'o, 'o -te' 'o kwa 'jru 'o baee 'o' Kea, 'su 'o 'puu.

9 'Su nyu jru' 'be- kpu a 'bo ee' 'blva- tu 'kpei jie 'de 'o 'o -ke, -wee 'u' 'we- 'bo.

10 'U'aa -aa ni' -tea' -sie' sun' i, -wee -ta -aa jia 'o 'wlu a, 'di 'klein -koon -ti' 'bo -jei' 'u 'nyi -avn -e.

*Poo nynie Romu*

11 'Ci taan -sia' 'o mu 'su, -a -kpa -bato' -e -wlu Alesandri 'de -e nva dee' 'a ji no' -wee' 'o mu -ke 'di. Ee' -bato' tu 'a 'nyni 'u -tuu' e eme -ni Diosiki, e 'de me -ni -gbanyuu.

12 -A nynia 'o Sirakist e, -a nve 'o 'w' taan.

13 -A -wlu 'omu e, -a plee 'kpuu -kwl' i mamau -a je Rekiu nyi. Ee' -son' dee -sian', p'oo' -e -wlu -a 'jru 'a 'wlu 'in 'a kwanfo -o -tee jia' -pun'. EmE -ti -a nu 'w' 'soon 'bo -jei' -wee -a nyi Pussolt.

14 'Bo ee' -kwlo -tu 'di e, -a -jee 'o -aa de 'di-wi' jru' 'u kpuun -a i 'de -a -je' 'o 'u 'u 'o 'duo due' nu, 'kamo -a nu -wee -a mu Romu.

15 -Aa de 'di-wi' -nta 'e Romu 'woan -aa 'nyni 'su, 'u 'jaa -a 'i. 'U'aa jru' ji' mamau 'u je 'o Apisi 'a 'dookpae' nyi. Jru' ji' mamau 'u je 'o 'du' 'a koo-gbi nyu a 'daa -gbi' nynuu taan 'a ni 'in nyi. Poo 'jeea 'u 'u 'jrie- 'su 'o' 'di 'si' 'o 'e, -wee 'o po Kea 'se-.

16 -A nyniia Romu e, 'u 'woon Poo 'a -ta jro' koo -ti' me -wee 'soai- due' 'a fuo 'o i.

*Poo tmve Kea 'a -ti' 'bo Romu*

17 -A nva 'w' taan 'su Poo 'da Suifu-wi' 'a klae' -nta 'o Romu me. -Ta 'u 'kuan 'jru' 'su, 'o wlu 'u -pee 'o 'na : 'Ma de 'di-wi', 'in se 'ma 'ce-wi' de jre' 'jrii nu 'in se -a 'bo -wi' 'a kpin won blaa-, 'kaa 'u poe 'un -kaso 'di 'de Selisalem -wee 'u to 'un 'de Romu-koon 'kwa.

18 'U -teea' 'mii e, 'u nte 'i 'u 'je 'mii 'sii-, de-nve' de -ee 'dbaa' 'u 'jea 'un 'dba -gblein' e se 'de 'un n-.

19 'Kaa Suifu-wi' 'na 'u se 'o 'woon-. 'De ee' -ti' 'un e, 'in kpuen 'ma -ce' "klaan- 'klan -wee 'in ja 'ma -ti' 'no 'blvajei 'juoi, -bo e se -me ni 'de e, -me 'in se 'no jii, de-nve' 'in se e 'i ni -wee 'in 'je 'ma 'ce-wi' 'kuan poo 'de-.

20 EmE -ti 'in -tee' aoa' -ti' i, -wee 'in 'je ao 'kuan po, de-nve' de Israe-blva -wee' -tea' -kwl' 'u' 'a fuu, eme -ee -ti' 'un nyu po 'un 'cin -ne sun'.

21 'U wlu 'o -pee 'u 'na : -Ma 'kpei -te' 'sbe jre' se 'e Suide 'wlu e se -a -jee-, 'de -aa de 'di jro' se 'e ee' 'fo tu 'o 'wlu, 'o se -avn -ma 'kuan saun ja-.

22 'Kaa -a -nue' 'i -a -je de -ma naa to' i 'mii 'won 'pepe' de -in won, de-nve' Kea 'a 'juoi -gbe' sun dee -ne, nyu -wee' 'klein a tbe -ti' -pun' -ta 'o -ta.

23 -Wee 'u -tu' Poo 'w' 'i 'de ee' 'w' tu 'di e, nyu -tuu'-tuu mu 'no 'o kooa. -Wee Poo 'tmu Kea 'a 'beode e -ti' 'de 'u -pee. 'o ceen 'e Moisi 'a 'sbe 'o, 'di 'klein Kea 'a wlu 'kwajaaun- 'tmua 'un 'de 'o floon Sesi 'a -ti' 'i 'de 'u -pee -wee 'o -pon 'upu 'a 'a' to' 'un 'jea' i. De -wlu 'e -klae' ppen o, 'kamo 'u wlu mamau 'su kwie kpuun-.

24 De 'o 'tmua e 'sie nyu jru' 'i 'kaa jru' se ee' to' 'un 'je.

25 -Ta 'u' 'su sea wlu 'un 'bee- -wee 'u' 'mua, wlu tiie Poo poa' 'o e 'kpei e ka, 'o na : De Kea 'a -Suu jaa ee' wlu 'kwajaa Esai 'un -wee e 'tmua -a 'bo -wi' -pee e 'blee -kun 'dee- !

26 E wlu' 'de- e 'na : -In mu 'e nyu -nu o -wee -in -je wlu ka, -in -na : Aoa mue de doin' 'woon-, 'kaa ao se 'e e 'dei 'won 'pepe, aoa 'jri a mue de ja -gbuan' -pee, 'kaa ao se e 'i juoi,

27 de-nve' de 'e pa nyu -nu 'a pee 'i, 'u 'suen -cu doin', 'u 'mue 'jri -wee 'u' 'jri je i 'je, 'u' doin' je i 'won, 'u' 'a' pee je de 'mii 'won -wee 'u je 'de 'un o 'biie- 'de 'in je 'upu 'puu-.

28 'De 'o 'na : Aopu sie -kwlu o, 'puu' -ne Kea kpe e nyu -sea' Suifu ni o, 'upu -a mue doin' o poa'.

29 Poo -koa' de -ne 'e 'tmua 'su Suifu-wi' 'sie 'kpa' -wee 'u' 'su a kpuun 'woin.

30 -Gbu' Poo kpu a -wee 'o -a -kei' e, 'o nve 'e e 'di -sun 'soon -gbla' -gbla', 'demo nyu 'klein -a ji 'o 'i -tea' ke 'o 'jee-.

31 -Wee 'o 'tmu Kea 'a 'bu de e -ti' 'de 'u 'klein -tmua Tu' 'bu Sesi Klist' 'a -ti' e, 'o 'to -mu nyu 'de 'fle 'un, nyu jro' 'o kaan 'o -je de.

# 'Sbε Poo pōoa Kea -gbu -nīa 'e Rōmu -jei" ε

### Jewlu

1 'Mō Pōo 'n nīe Sesi Klist 'a "juōinūbi -o. Ǿ 'da 'būn 'ε 'de nyū "klu, -wεε 'n 'je ǾǾ dboi nī-. Ǿ -teeε 'būn kpoi" -wεε 'n 'je Kea 'a -poia" -tī 'tmū 'de nyū -pee.

2 'Ia' -'poia" -tī tu ε, Kea cēn 'ia' wlu -tie" tein" sese -wεε εε' wlu 'kwajaabūn 'tmū ι, 'de ι crūε 'de εε' 'sbε 'di.

3 'Dε 'ia' a, mε -nī εε' 'Ju 'a -tī'. εε' 'Ju -nō Ǿ nīe nyiō 'Ǿ 'ju -o, Ǿ 'wlbū 'de Dafidī 'a "ji 'di.

4 'De ka Ǿ nīa Kea 'a "Ju -wεε ε -te' Ǿ 'o 'de ε "nyū Ǿ "ikmaa", -ta Kea 'a -Suu -kwea ι -sō 'de 'mεbūn "klu ε, 'bomō ε poo "jri "kpaε' 'pepe. Sesi Klist -nō omō -nī -aa Tū"bo.

5 'Omō -nū 'būn 'saabūn "jrii, 'de -Ǿ dbo 'būn -wεε 'n 'je ǾǾ -tī' 'tmū 'de nyū "klein sea Suifū nī -pee, -wεε ūū 'je ǾǾ -tī' tō' 'būn 'je, 'de ūū 'je Ǿ wōn 'je. -Bō ε nī kan', -wεε ǾǾ 'nyū 'je "i 'bε.

6 Aopū Sesi Klist 'da a, ao nī 'e ūūa' nyū tu "klu 'mε -ke.

7 Aopū nyū "klein -ūūa -tī' Kea kma, 'de ε 'da -wεε -Ǿ -jea εε' nyū nī 'bo Rōmū-kwlō 'di, aopū 'ma ja 'sbε-. 'In nīe "i -a "Bo Kea ke -aa Tū"bo Sesi Klist 'je aopū "diwan po -wεε ε 'je aopū pee 'a blua' "nyū !

### Poo nīe "i Ǿ ke Kletien-wi" -nīa Rōmū 'e 'jee-

8 'Ma pōε 'ma Kea 'εε- ke "i-saa nō" 'de Sesi Klist 'a 'nyū 'būn, 'de ao -wεε' "klein 'a -tī' 'būn dε-nūε' aōa' Kea 'a -jei" naanyū "siie 'blva- -wεε' "klein "i.

9 Kea 'ma nūūa "juōi 'de 'ma pee -wεε' "klein 'būn, -wεε -εε "ju 'a -poia" -tī 'ma 'tmūa a, ε 'je kan' 'mε, 'ma cēn aopū 'nyū jeeje.

10 Dε 'ma -teea' Kea ι 'de 'ma baewlu 'di ε, εmε -nī -bō ε nīe "i ε, ε 'je 'mi "i "tai- la -wεε 'n 'je 'de aopū o jī 'wī jre' o.

11 'In -nīe' 'n 'je aopū "jriε- 'jee-, -wεε 'n 'je ao Kea 'a -sūū 'a -paan' jre' "nyū 'de ε 'je aōa' dī i kuu-.

12 'De ε se -mε 'ε 'sū nī-, Aomō o 'mō o, -a -wεε' "klein 'a dī 'je i ku 'de -aa Kea -kwlī' -tea' -nīa due' 'būn.

13 'Ma de'di -wi", ka 'ma naa 'de aopū o jī -tī tō' "kpei- -wεε de jre' kaan 'būn -je de jeejee ε, 'n nīe "i ao 'je ε juo-. Dεε-tī 'ma -pōan 'de aopū o jia' ι ε, εmε -nī ka 'n 'tmūa Klist 'a -tī' 'de 'blva- jri' "kpei -wεε nyū 'je ε tō' 'būn ε, 'kamō 'n nīe "i ε 'je kan' dbo nūa' 'de ao "klu -ke -wεε 'n 'je ε 'je dεwε-je.

14 ε se aōa' 'sū 'mō 'n 'je Kea 'a -tī' -pee 'tmū ko-, Glēki-wī" o, nyū sea' Klēktī nī o, dε "ijūōbūn o, nyū sea' dε "ijūōbūn nī o, 'n 'je ūū -wεε' "klein Klistī 'a -tī' 'tmūū -o. Dε -ε -crūa' 'bo 'būn "jru ε, εmε -nao.

15 εmε -tī aopū -Ǿ -tia" 'o Rōmū. 'De aopū o jia' 'a 'tūn a 'dba 'būn 'ε -wεε 'n 'je aopū Klistī 'a -poia" -tī 'tmūū -ke.

16 Klistī 'a -tī' 'tmūa 'a -tūn' se 'būn nū, dε-nūε' Kea 'a "ikmaa' -nī 'de ε 'di, εmε εε cēn 'būn -wεε εε' 'pūū nyō "o nyō -jea Sesi 'a -tī' tō' 'būn. Suifū-wī" mū -wōn ι tein" -wεε nyū -sea' Suifū nī 'wōn ι 'bo ūūūū 'de -ke.

17 Ka Kea nūε -wεε nyū 'bεεa Ǿ 'jea 'isrei 'kpa' 'bo ε "juōi ε, 'de εε' wlu 'dī mō ι 'wlbū 'kwla 'de nyū -pee. Nyō -tea Kea -kwlī" ε, omō -kpa "isrei' 'bo ε "juōi, -wεε ǾǾ "isrēa' -mε nūε -wεε ǾǾ' Kea -kwlī" -tea' a 'kpa "kpei sōōn- sōōn-. 'Kamō wlu -crūa' 'da, ε 'naa :

"Isrei a mūε 'kmūna' 'de ǾǾ' Kea -kwlī" -tea' 'būn.

### Nyū -wεε' "klein nīe dεsavūbūn

18-19 Kea 'a 'cēn 'wlbε 'e jaūn 'dī ε je "jri "kpaε' pō 'de nyū -flēbūn ke nyū -sea' "isrε -wεε -ūū -saan tō' -tī sūn "wōin -pee. Kaa dε nyū 'jea juo 'de Kaa mεε' -tī' 'būn, mε pōε "jri kpaε. Kea 'a -cε" 'kpa mε -sī 'kwla 'pepe 'de ūū pee-.

20 Tō' -o, dε -tba' 'e 'kmū 'a nūūa' a, dī "klein Kea nyō 'Ǿ 'jea "jriε- nīa 'būn ε, εε' "ikmaa' -ε sea -kwe -ta 'ble ke εε' nīsūn ke ι -wεε' 'pεεn "kpaε' 'de εε' nūūdt 'būn. 'De εε' -tī' 'būn nyiōū se -too' -ta 'ble 'bode.

21 Ka Kea nīa 'kmū ūū 'je kan' 'mε -mō, 'kaa ūū 'na ūū se εε' 'nyū "i 'bεei, ūū se ε 'εε poi. Ūūa' tō' -wεε' "biie 'e foo" 'būn dī "kpei, εmε -tī ūū se Kea 'a -kwlbtī juo- -wεε 'de ūūa' pee -wεε' o kpe -plipli.

22 Ūūa 'daa- ūūa' -cε" dε "jriiūōbūn, 'kaa ka ūū 'kpa sūanūūn, ūū se -mε juo-.

23 Kea -je -εε 'nyū 'bea "i -ε sea 'mε -ta 'ble, ūūa' -gbεε' -mε "juōi, 'kaa dī nyiō -Ǿ -mεa -pa' -ī -nīa nyiō 'Ǿ -kōōō' dī o, nūū 'a -kōōō' dī o, kōōkpi 'a -kōōō' dī ke cniε -pεε' 'ε -kōōō' dī ke ūūū ūūa -gbεε' "juōi.

24 εmε -tī Kea -saa ūūūū 'a -tī' kwa -sōn -wεε ε 'bōō- ūūūū -flēn" dī kwa, 'de ūūa nū ūūa' pee 'a 'tūn nū-tī saūn. εmε -tī dī ūūa nūa ūūa' -cε" 'ε ku "jrii ε, 'ia' 'tmūa' 'bleε -tūn'.

25 tō' -tī -īa -tmūa Kea 'a -nī -pūn" -tī ε, ūūū ūū pōō fai" -wεε ūū nū sī -tī 'būn. Kea -ε nūa dī -wεε' "klein ε, ūūa' -gbεε' -mε -wεε εε' "juōi nūū -tī. Dī -jī Kea nūa, ūūū ūūa -gbεε' -wεε ūūa nūū "juōi !

26 Dī ūū ūūa 'mūa-, εmε -tī Kea -saa ūūūū 'a -tī' kwa -sōn, -wεε ūūa' tō' saūn -īa 'tmūa' 'blea -tūn' ε, ε 'bōō- ūūūū -mī kwa. εmε -tī ūūa' 'nyūnkpaε' 'a 'sū a 'pεεn ba' 'de.

27 'Kamo "nynunmai a nu foo" 'su, su 'bo nynukpae 'a -pon' -ti 'me -wee "nynunmai 'a 'su uba -pon ba. Di -sea' nu ka ni e, uba nu e ba "jrii. Uba' disaun uba nua umi -ta -kao -craa uba' -ce" 'bn.

28 De nu se e 'i ni su 'jea Kea juo e, eme -nue' -wee Kea -saa uupu 'a -ti' kwa -son -wee e 'bo- uupu uba' -ce" 'e to' -e -nyniia "jrii kwa, 'de di -i sea nu ka ni e, -wee su 'ju nya kpa.

29 To' saun 'a "kwli -nia 'de uupu 'bn e, i -tiei" : 'Diwonyni to' o, "wlie 'e 'ton o, nu desavun "jrii nua' o, ba -kwlen o nua' o, "ku 'dba to' o, -ce' to' o, nu 'sre ipoo to' "ji 'de su pee o 'me. Nu 'a saun i -poan' o,

30 -soo wlua' o, nu 'a 'nyni dooa' o, Kea -fleean' o, nu "jrie- "jru blaa' o, -cei" 'beea' o, -ce" 'e poa' o, desavun nua' 'mii jua' o, -maa' 'je 'bo ke de won o toa' o, -kaan" sia' o,

31 -in -cen de 'e wlu -tie" 'su -maa' nu e o, -in se nu 'o -ti' kma o, -maa' 'je nu 'a wee o.

32 Nu -uba nua ia' di tu ka Kea 'a 'pee a mua uupu kpuan' -wee su 'jea 'me e, su juu', 'kaa uba nu' 'su, 'de e se -mee' 'su ni, nu -uba nu i ke'wle e, uba poe -wi" -mu -ti' o.

2

Kea 'a 'pee 'jesun 'srei"

1 'Oo nyio, -mo -oo kpuan nu jru' 'pee e, ka "o ka -in -je -in -i e, -ma kpuan -ma -ce" 'pee, de-nue' di -ia 'pee -ma kpuan a nu jru' e, umi -ma -ce" 'kpa a nu, eme -ti -in se -too -ta 'ble.

2 To' -o, -a -je kan' 'me -bo Kea 'a 'pee kpuan nu -uba nua ia' di tu e, e 'blee -kun, de-nue' eme 'e nu 'a 'pee 'jesun 'srei".

3 'Kaa nyio, -mo -oo kpuan nu jru' 'pee -wee di su nua -oo nu i -ke e, -ma naa to' i 'ee, Kea 'a 'pee 'je -un seea -o ?

4 -Aee', Kea 'a 'diwonmoa' ke ee' pee i kua' ee' pee "wain 'beea' -i cean -je "kpei -tie" e, umi -ma blaa 'bluo- ? -In se e juo- ka Kea a fua -un -wee -in -jea 'de e o 'biie-, 'de -in -jea -ma desavun "i juo e- ?

5 'Kaa 'de -ma "jrukua' ke -ma pee "ikmuu -ti 'bn e, -in se "i ni -un -je -ma desavun "i juo-. Eme -ti -in -ja -ma -ce" Kea 'a 'cen "kpei -wee -sont Kea 'a 'isrea' a mua "jri "kpa' poa' 'pee 'jewi o e, ee' 'pee a mue -un kpuan',

6 de-nue' di "klein nu a nua, Kea a mue nu ya' -kei" -saa' due 'due.

7 Nu -uba nua di 'doe 'de nai' 'blea' 'bn -wee -uba -poan Kea 'a "jri 'dei nmoa' ke di -i sea i son -ta 'ble ke e, Kea a mue -wi" -mu 'kmu -sea' -kwe -ta 'ble 'nyia'.

8 'De nu -ju -uba -poan uba' 'su 'a 'doe i e, su se e 'i ni su 'je to' -ti 'de bla, 'kaa

di sea' 'isre umi uba nu. Kea se -wi" -mu 'a wee 'jei, ee' 'cen me -ee mu uupu "kpei nta'.

9 Nu "oo nu -oo nua a desavun e, "nmia-ti ke 'kle a mue o "kpei jia'. Suifu -a 'pee 'je 'jee tein" -wee nu sea' Suifu ni 'je 'o bla.

10 'De nu -oo nua di 'doe e, -bo e ni Suifu o, -bo e se Suifu ni o, Kea a mue uupu -ti' o poa' -wee e 'je uupu "i 'bee-, 'de uba' pee 'je blu,

11 de-nue' nu 'mi i 'craa' se 'o Kea "juoi ni-.

12 Nu "klein -sea' Moist 'a ke' juo- -bo su nu desavun e, uba mue i scan' -mo, ke' se uupu 'pee kpuan-. 'De nu -jua ke' -ne 'me, -bo su nu desavun e, ee' ke' tu me -je uupu 'a 'pee 'je,

13 de-nue' e se nu -uba kpa ke' 'e wlu doin" o poa' 'a 'su mu Kea a 'daa- "isre un ni-, 'kaa nu ka ke' "sia 'nyni -uba nua kan' a, uupu Kea 'daa- "isre un-.

14 Nu -sea' Suifu ni -wee -ub sea Moist 'a ke' 'sbe 'ble e, -bo di ke' "sia 'nyni uba si nu e, -me ke' -nia 'de su 'bn me -po' uupu -je o, e se ke' -e -crua' ni-.

15 Di uba nua, eme -toe ka di ke' 'e nu di -crua' 'de uupu pee o e. Di uba nua, su juu' 'de uba' -ce" 'kpa 'bn, de-nue' -bo -son -jru' uba' -ce" 'kpa 'a to' o -tuu" e uupu -ti' "kpei-, -bo -son' -jre' uba' -ce" 'kpa 'a to' o 'wle uupu o.

16 -Sont Kea a mua 'e Sesi Klist' 'bn cean' -wee e 'jea di "klein -i pa 'kwla 'de nyio 'o 'kmu 'bn 'a 'pee 'je e, di -ia mua "jri "kpa' poa' a, umi -nao. 'Kamo -poia' -ti 'ma 'tnua 'da.

Suifu-wi" ke ke' ke

17 -Mo -oo -daa' oo' -ce" Suifu e, -ma -pen ke' "kpei 'de -ma -bee' -ma -cei" 'de Kea juo -ti 'bn.

18 -In -jue ee' -kwloti -wee 'de ke' juo -ti 'bn e, -in -juo 'doe ke 'saun 'a "kpei- -seea' ka 'me.

19 Nu -su 'di kpa e i e, 'de ka "jri 'a wavn nua -ub -na kan' a, uupu -ma -bee' -ma -cei" -wee -in -na -mo -ni uba' -jeopoi -mo -ni uba' -son'.

20 -In -na nu sian a nua -ub sea de "i juo e, -mo -ni uba' de "jrijuoi, -mo -ni uba' detooi, de-nue' -in -na ke' -in -jua 'de e 'di 'demo de jua' ke to' -ti -wee' poo kun.

21 -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me -mo -oo tooa nu jru' de 'ee, -maa' too -ma -ce" 'kpa de 'jaa ? -Mo -na nu 'bo nu 'a di "jriie, -maa -jrii" !

22 -Mo -o -na nu 'bo jei" 'jee, -ma -jee jei" ! -Mo -o -na koin "juoi -gbeea' a nyaa -mi i e, -mo -saa di 'e koin -gbi' di ?

23 De -in -blea Kea 'a ke' e, -ma -bæe' -ma -cei" 'de eε' -ti' 'bn, 'kaa -ma dooa Kea 'a 'nynti 'mε, 'de ke' 'ε -gban' -saa 'bn.

24 Wlu -ε -cruta 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, ε nε to' -o, ε 'naa :

'De ao Suifu-wi" 'a -ti' 'bn ε, 'blva 'dinyu 'a jru' a wlaa Kea 'mε.

25 -Bo -ma sea Kea 'a ke' wbn 'je ε, -mε -ma 'klen mua' 'bleε 'de, 'kaa -bo -in -saa Kea 'a ke' ε, -mε -ma 'klen mua' se 'de 'ble.

26 'De nyo sea' Suifu ni, -wεε -o sea 'klen mu, -bo o sea Kea 'a ke' wbn 'je ε, Kea se ε 'bæε- ε 'je o ja -gbun ka 'klen mui nua a ?

27 'De -mō -o -blea ke'ε 'sbε -wεε -o mua 'klen ε, -bo -maa' 'je ke' wbn ε, -mε nyo sea 'klen mu -wεε -o -jea Kea 'a ke' wbn o 'bæε- o 'je -bn 'pee kpuun-.

28 'De nyo -nua Suifvi 'a -ce" 'kpa 'ja a, -mō se ε ni 'bo nyo 'jri "kpei 'a 'su, 'de 'klen mua' -ceen' -mε se -je nyio 'o sun nua 'bo nyo ku -pun" -mεε' 'su ni-.

29 'Kaa Suifvi 'a 'jo jriε-, -mō nιε' 'de o pee o. O' -ni 'klen mua' -mε se 'e ke' 'bn 'wlv, nyio 'o sun se ε nυ, Kea 'a -Suu mε -tu" o juo'in 'de o pee o. Kea 'a -ce" 'kpa -je -mōo' Suifvi tu -ti' o po, ε se nyio pu ni-.

3

1 -Bo ε ni kan' -mō 'ee, -mε Suifvi nua' mε 'ε 'dœ 'de ε- ? 'De uva' 'klen mua' -mε eε' 'dœ 'de ε- ?

2 Ia' 'dœ -tiei" ka "o ka. Eε" 'i-saa -nε mε -ni wlu Kea cean -tie" ε, um ε -te' Suifu-wi" kwa.

3 'De wlu Kea cean -tie" -bo uva' jru' se ε to' bn 'je 'dee, εmε -je ε nυ -wεε Kea 'je wlu -kwlin -saa- ?

4 Nyu -wee' 'jεe juo -o ka Kea nua to' -wee nyio nua si 'tmv ε. De -cruta' 'de Kea 'a 'sbε 'di, 'kamō ε 'da, ε 'naa :

Dι 'klein eε' wlu a 'tmva ι nιε to' -ti. -Bo ε ke nyio 'tmv -ti' ε, εmε -ble -kun, -wee eε kpa tv 'a 'jru.

5 'Kaa -bo -aa -ce" 'kpa 'a 'diwonynia' nυε -wee Kea 'a 'isrεa' 'je "jri "kpaε' po 'ee, -mε ka -aa mu 'daa- ? -Aee' nyu jru' 'beeε' vυ 'je wlu ka : -je Kea 'a 'cen jia -a "kpei 'ee, -mε ε se -kun 'blee ? 'Kamō nyio pu- jru' a naa to' i.

6 'Mō 'na, ε se kan' ni-, -bo Kea se 'isrε 'de ε, -mε ε se ε 'bæε- ε 'je nyu -wee' 'a 'pee 'je.

7 'De nyo jro' 'bæε- o 'je wlu ke'wle : -Bo 'ma si 'tmva' nυε -wee Kea 'a to' -ti 'je "jri "kpaε' po, 'de eε' 'nynti 'je "i 'be 'ee, -mε dεε-ti eε 'daa- 'bn desavn nvi, -wee eε' 'pee 'je 'bn kpu ε- ?

8 -Bo ε ni kan' -mō 'de- ε, -mε dεε-ti -aa' nυ : -A nυ desavn -wee ε 'je dε 'dœ "jru "kpei- po ε- ? Nyu jru' -uva bla -a -pa "kpei wlua -a 'dei ε, dε uva 'tmva 'de -aa -ti' 'bn,

εmε -nao. Uva' nyu tu ε, -bo Kea 'a 'pee kpu nυ pu ε, ε 'srεi".

Nyo jro' se "isrε

9 -Bo 'ma sea kan' -mō 'da 'ee, -mε 'in 'na : -Apu Suifu-wi" -a -nιε dεwbn -a je nyu -sea' Suifu ni -sii ? "In-, ε se kan' ni-, 'in 'tmv ε sese, 'in 'naa Suifu- o, nyu -sea' Suifu ni o, -a -wee' "klein nιε 'e desavn 'a "dii -son.

10 De -cruta' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa : Nyu jro' se "isrε, "isrεi due' koun -gbai' ka se ni-.

11 De 'mii 'wain jro' se ni-. Nyu jro' o -pon Kea i. Nyu -wee' "klein siε 'kwla. Uv -wee' 'a pee -soon'.

12 Nyu jro' 'o -pon dε 'dœ nua' i. De 'dœ nvi due' koun -gbai' ka se ni-.

13 Ka -gbain' -floan wbn nua, 'kamō uva' -plion' -je ni-. Uva' muto -tee nyu 'srε i pooa' 'a -tea', wlu -ia -wlv a 'o vυ pu 'wbn ε, ka sen 'ε -ku' nua, 'kamō ι ni-.

14 'Dainwla' 'a 'su -a ji' 'de vυ pu 'wbn, ia "kaεε nyu "jrii.

15 Uva pleεε bi -son i -wee uva 'dba nyu.

16 -Ta "o -ta vυ jia di -nua 'o -mō ε, ι son i, 'sv -fn" -cruen" ε 'kpaε 'bomō.

17 Uv se pee 'a blu -je juo-.

18 Uva' pleε Kea.

19 -A -je kan' 'mε dι 'klein ke' ε 'tmva, ε 'tmv ι 'de nyu -nua 'e ke' -son -pee. -Bo ε ni kan' -mε nyu -wee' "klein 'a wbn 'muu- 'bo Kea "juoi. Eε' 'pee kpu nyu -wee' "klein 'mε.

20 Nyu -o o ke' wbn 'jea' 'jεe nυ -wee -o -jea "isrεi 'kpa 'bo Kea "juoi, o se ni-. De ke' ε tooa nyu ε, εmε -ni o nιε desavn nvi.

Kea nυε nyu "isrεbn 'bn

21-22 'Kaa kaan ka a, Kea 'a 'diwonmōa' poε "jri "kpaε' 'de nyo "o nyo -o -jea Sesi Klisi 'a -ti' to' 'bn -pee. Ka Kea nua nyu "isrεbn posun 'bo ε "juoi ε, ε to eε' sun 'mε. Kea 'a ke' ke eε' wlu 'kwajaaun 'tmv eε' -ti' 'mε -ke tεin"

23 dε-nυε' vυ -wee' "klein nυε desavn. Uv se -ti' o po ka ni- 'de Kea "jri 'de.

24 'Kaa Kea nυε vυ pu 'saavn "jrii -wee vυ 'kpa "isrεbn foo" 'bn, dε-nυε' Sesi Klisi seie vυ pu 'de desavn' kwa.

25-26 Omō Kea -te 'o, 'de o o' nymō 'wla i. Desavn 'a -kao -ε -jea nyio 'bn -craa 'de ε, εmε -craa Sesi 'bn 'bo nyio 'o -koi". -Wee nyu -jea o o' 'mε -ti to' 'bn ε, o ni uva' 'sraade 'bo Kea "juoi -wee uva' dsaun -kwe-. Ka Kea nua -wee eε' 'pee kpuan desavn ε, 'kamō -nao. Dsaun nyu nua tεin" ε, ε se vυ pu 'a' 'pee kpuun-, ε kuue to' i mamav 'sv ε je 'e -stanwi jεε- -wee eε' 'pee 'jesun -srεai" ε po "jri "kpaε' 'bo Sesi Klisi "kpei' 'de nyo -o -kpuan' Sesi 'a 'mε -ti sun 'soon 'de o pee o ε, omō Kea 'daa- 'isrεi 'bo ε "juoi.

27 -Bo ε ni kan' mo 'ee, -me de jre' -sie 'o -wee -εε -ti' 'bn nyio 'je oo' -cei" 'bεε- 'ja a- ? "In-, de jre' se 'o sie-. Dεε -ti nyio se oo' -cei" 'bεεi ε- ? Dεε -ti nyio sea oo' -cei" 'bεεi ε, εme -ni o 'wōan 'isrei 'kpa -ti 'bo Kea "juoi ε, ε se e oo' ke' wōn 'jea' 'bn ni-. ε ni o -tee' 'mea' Sesi 'mεεa 'de oo' -ti' 'bn -kwli" -o.

28 δε-νυε' -bo nyio 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi ε, ε 'de oo' Sesi -kwli" -tea' 'bn -o, ε se 'e oo' ke' wōn 'jea' 'bn ni-.

29 Kea ni Suifu-wi" 'a 'su 'a Kea -oo ? ε se nyu -sea' Suifu ni 'a Kea ni -ke ? Kyn, ε ni nyu sea' Suifu ni 'a Kea ni -ke.

30 Kea -nia due' kouñ -gbai', εme -εε nυε -wee -bo nyio kpυst Sesi 'a -ti' sun 'sōon 'de o pεe o ε, o 'kpa "isrei 'bo ε "juoi. -Bo ε ni Suifu o, -bo ε se Suifu ni o, Kea nυε uυpυ "isrεyn 'bn 'de εε' -kwli" -tea' 'bn.

31 -Bo ε ni kan' -mo 'ee, -me Sesi -kwli" -tea' me -nυε' la, -wee nyo se ke' wōn 'jei 'bodee ? "In- 'de, 'a -wla ke' sun 'kpei, -a -na ka ke' nia dεwōn, 'kamō ε ni-.

### 4

#### Kea poe Ablaam "isrei

1 'De Ablaam, -aa "ji 'wlba 'e 'bn ε, ka -a -je 'da 'de -moo' -ti' 'bn 'ja a- ? Dεε -ti Kea po o -ti' o ε- ?

2 -Bo Kea 'daa- Ablaam "isrei 'de oo' nuvdi 'a -ti' 'bn 'de ε, -me o 'bεε- o 'je oo' -ce" -fan "kpei po 'de-, 'kaa -me ε se 'o Kea "juoi ka -mo ni-.

3 Wlu -ε -crυa' de Kea 'a 'sbe 'di ke 'da 'de Ablaam 'a -ti' 'bn ε- ? ε 'naa : Ablaam -tee' Kea -kwli", εme -nυε' -wee ε 'doo- "isrei 'bo ε "juoi.

4 'De -bo nyo nu dbo ε, o 'je εε' -kei" 'je. εε' -kei" tu ε, nyo o 'dεε -paan-', 'kaa de o 'jea 'je see ε, εme -o.

5 'Kaa nyo -sea' nuvdi o -jea "kpei 'pen 'ble -wee Kea -nυa' desavnυi 'saavn "jrii, o -te ε -kwli" ε, -me εε 'doo- "isrei 'bo ε "juoi 'de oo' Kea -kwli" -tea' 'bn. -Me εε' "isrea' tu ε, ε se oo' nuvdbo 'a -kei" ni-, ε Kea 'a -paan' -o.

6 'Kamo Dafidi 'da -ke. Nyo ka ke' "sia 'nynυ o sea kan' nu mo Kea 'daa- "isrei 'bo ε "juoi ε, o 'tmυ -moo' "juoi peεε -ti.

7 O 'na :

Nyu -υba ditsan Kea -koa' -wee -υba -ko ε 'mυba "kpei- ε, -wi" -mu 'di nmo wōn.

8 'De nyo -oo desavn Ty"bo sea -sro' 'bo o "jru ε, -mo nu 'mυa-.

9 "Juoi peεε -ti Dafidi 'tmυa -ta 'ee, ε Suifu-wi" 'a 'su 'a wlu -o ? -Aee', o 'tmυε 'de nyu sea' Suifu ni 'a -ti' 'bn -kee ? Dεε-ti 'ma -tees' i kan' a, εme -ni -a -na Ablaam -tee' Kea -kwli" εme -ti Kea 'doo- "isrei.

10 Dεεno" Kea 'doo- "isrei ε- ? O mu 'klen la 'sasa -wee Kea 'doo- "isrei -ae, -aee' o se 'klen mu 'su Kea je o "isrei 'daa- ? ε -ta o sea 'klen mu ke ε, 'bomo Kea 'doo- "isrei, ε se o mu 'klen -wee ε 'doo- kan'ni-.

11 -Ta Ablaam -tea' Kea -kwli" -wee Kea 'doo- "isrei ε, -me o se 'klen mu ke. 'Klen mua' me 'boo- de. εme -ni dbεεde Kea ke Ablaam -tua' εε' juo 'yn. Ka ε nυa 'de Ablaam 'a -ti' 'bn, 'kambla- nao. ε nu kan' 'me, -wee nyu "klein sea' Suifu ni, -wee -υb -tea' Kea -kwli" 'de εε 'daa- "isrεyn ε, o 'je uυpυ 'a "i-saa -ne ni-.

12 'De o nte Suifu-wi" 'bo -ke. ε se Suifu "klein -mua' 'klen -ni kan' Ablaam 'a "nynuu- ni-, 'kaa Kea -kwli" -tea' -ε -nia 'de o 'bn -me o sea 'klen mu ke ε, nyu "klein -υb -tea Kea -kwli" kan' a, o ni uυpυ "bo 'me -ke.

13 Kea cen wlu -tie" 'de Ablaam ke oo' "nynuu- -pee, ε 'na uυpυ -je 'kmu -wee' "klein 'ble ka υba' 'ken nia. ε se Ablaam 'jeε ke' wōn εme ni-, o -tee' Kea -kwli" -wee o 'kpa "isrei 'bo ε "juoi, εme -nυε' -wee Kea cen wlu -tie" 'de o -pee.

14 Nyu -υb tba υba' -ce" 'ε 'kpi to' 'i -wee -υba -jea ke' wōn -bo υba sea 'ken kpa 'de ε, -me Kea -kwli" -tea' nte de foo' -o, -wee wlu Kea cen -tie" se dεwōn ni-.

15 Ke' ε -sa' Kea 'a 'cen 'blo, δε-nυε' -ta ke' nia 'bomo εε woinblaa' ni-. 'De -ta ke' sea ni ε, -me εε' woinblaa' se 'o ni-.

16 εme -ti Kea nu nyu -υb -tea' ε -kwli" 'saavn "jrii -wee di ε cyan nyu' nynυ ε, ε 'ji uυpυ "nyf foo' 'bn. -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -me di Kea "sia 'nynυ 'de Ablaam -pee ε, i nte oo' "nynuu- -wee' 'a de -o. Suifu-wi" -υb -nia 'o Kea 'a ke' -son ε, ε se uυpυ 'a 'su 'a de ni-, 'kaa nyu "klein sea' Suifu ni, -wee -υb -jea Kea 'a wlu to 'bn ka Ablaam nυa, υba' de -o -ke. -Me Ablaam nte Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein "bo -o.

17 Wlu -crυa' de Kea 'sbe 'di ε, 'kamō ε 'da, Kea 'naa :

Ablaam, -mo 'yn -te' 'o -wee 'yn nu 'blva- -tuu"-tuu "bo 'bn.

Kea -εε -ti' o 'jea to' 'bn, -a -nte oo' "nynuu -o 'de ε "jri 'da. Ka Kea -sa 'mεvn "kunyto -wee -bo ε 'na de ni 'kmu 'su -me nia 'kmu ε, εme Ablaam 'je to' 'bn.

18 O -tee' Kea -kwli" 'de -me 'kamō o se to' tba-ta 'ble see 'bo oo' -ce" -kwli". 'Kamo ε ni -wee o 'kpa 'blva- -tuu"-tuu "bo, ka Kea "sia 'nynυ 'de o -pee ε, ε 'naa : Ka 'ci -syt -tia, 'kamō -ma "nynuu- a mu -tia'.

19 'De εε' no" tu 'di -me Ablaam 'bεε- o 'je -syn 'a kme' 'due 'ble, ka o 'kpa -kea" "nynuu- 'wlv-ti ε, o 'je kan' 'me. 'De ka Sara 'wlba 'o -gbaan 'a -jei" ε, o ju' -ke. 'Kaa 'de εε' -ti' 'bn ε, oo' Kea -kwli" -tea' se "kpei cen-.

20 ɔ se pɛe iplee- 'de wlu Kea ɛan -tie" 'de ɔ -pee 'a -ti' 'bn. ɔ -teɛ' -kwli". ɔɔ' Kea -kwli" -tea' mɛ -kuu ɔɔ' dɪ i -wee ɔ 'bɛɛ- Kea 'a 'nyni "i.

21 ɔ 'je kan' 'mɛ 'pepe de -ɛɛ wlu Kea ɛan -tie" ɛ 'na ɛ 'je nʊ ɛ, ɛ 'bɛɛ- ɛɛ' nʊa' 'mɛ -ke.

22 ɛmɛ -ti Kea nʊ ɔ "isrɛi 'bn.

23 Kea 'a ɔɔ' -ti' o poa' -nɛ, ɛ se 'crɪtɛ 'de ɔɔ' 'sʊ 'a -ti' 'bn, ɛ 'crɪtɛ 'de -a -wee' 'a -ti' 'bn -ke.

24 Kea -ɛ -sa -aa Tʊ'bo Sesi 'de 'mɛʊn "klu -wee -ɛ -jɔ 'kmʊ de, -bo -a -te' ɛ -kwli" ɛ, ɛɛ mʊɛ -a -ti' o poa' -ke.

25 ɔ toos 'e 'mɛ 'de -aa dɪsʌn 'a -ti' 'bn, -wee ɔ son "kʊnyɔ' 'de -a -je "isrɛʊn 'kpa 'bo ɛ "juɔi.

5

*Nyʊ -vʊ -kpa "isrɛʊn vʊ ke Kea -seea' wlu "kpei-*

1 -je -a -tea' -aa Tʊ'bo Sesi Klist -kwli" ɛ, -a -kpa "isrɛʊn 'bo Kea "juɔi -mɛ -a -ke Kea -seea' wlu "kpei- 'bode.

2 Sesi mɔ -nʊɛ' -wee -a -bɛɛ' -a -je Kea -pʊn' 'kpa -wee 'saʊn ɛ nʊa -a "jrii -a -je ɛ stɪn 'soʊn kʊʊn -kli. 'De de -blea -aa 'mʊa-a, ɛmɛ -nɪ -a -je kan' mɛ, -ta Kea nɪa -aa mʊɛ 'o nɪa' -ke, -wee ɛ ke -a -je ɛɛ' 'beode 'bn -gble'.

3 ɛ se -mɛɛ' 'sʊ nɪ, 'kle -a -jea, 'de Sesi 'a -ti' 'bn ɛ 'bleɛ -aa 'mʊa-, de-nʊɛ' -a -je kan' 'mɛ, -bo -a -ɛɛn 'e 'kle 'bn ɛ, -wee -aa -ɛɪn pɛɛ 'wɔɪn 'bɛɛa'.

4 'De -bo -a -ɛɪn pɛɛ 'wɔɪn 'bɛɛa' -mɛ -aa mʊɛ -sisi' nynaa'. -Bo -a -ɛɛn 'e 'kle 'bn, -wee -a se wlu -kwlin -saa', -mɛ -a tba Kea tɔ' "i.

5 'De ɛɛ' Kea tɔ' 'itbaa' tu se -a -tɪn' "i 'dʊbaai, de-nʊɛ' ɛɛ' -Suu ɛ "nyɪa -ʌn ɛ, ɛmɛ -jii' ɛɛ' nyʊ 'a -ti' kmaa' 'de -a pɛe o.

6 Tɔ' -o, -ta -a sea 'diikua' 'blee- ɛ, 'bomɔ Klist 'mɛɛ 'diwɔnyɪn 'a -ti' 'de nɔ' Kea -tua" 'di.

7 Nyʊ -ɔ -bɛɛa' -ɔ -jea 'mɛ -ti 'wɔɔn- 'de ke' wɔn'jei 'a -ti' 'bn ɛ, -mɔɔ' 'jea' nɪɛ 'kle. "Ko nyʊ 'bɛɛ- ɔ 'je 'mɛ -ti 'wɔɔn- 'de nyʊ 'dɔɛ 'a -ti' 'bn ɛ. Nyʊ se o juo-.

8 'Kaa ka Kea nʊa ɛɛ' nyʊ 'a -ti' kmaa' to sʊn 'de -a -pee ɛmɛ -nɪ -ta -a -nɪa 'diwɔnyɪn ke ɛ, 'bomɔ Klist 'mɛɛ -aa 'mɛa'.

9 ɔɔ' nymɔ -wlai mɛ -nʊɛ' -wee -a -kpa "isrɛʊn 'de Kea 'jri 'de kaan ka. ɔmɔ -ɔɔ mʊɛ nʊa' -wee -a -je Kea 'a 'ɛn wɔɪn' 'pʊ,

10 de-nʊɛ' -ta -a -nɪa Kea 'a tʊnyʊ ke ɛ, 'bomɔ ɛɛ' 'Ju 'mɛɛ -aa 'mɛa' -wee -a -ke Kea -seea' -ti' "kpei-. 'De -bo ɔɔ' 'mɛa' nʊɛ -wee -a -ke Kea 'je -ti' "kpei-seea' a, -mɛ ɔɔ' 'kmʊnɪa' a mʊɛ -a 'pʊʊa' see 'de Kea ke -a -je i "siɪ-.

11 'De ɛ se -mɛɛ' 'sʊ nɪ- de -je -blea -aa 'mʊa- -gblein' -wee -aa poa tʊosʊn de ɛ, ɛmɛ -nɪ -a -je kan' 'mɛ kaan ka -aa Tʊ'bo Sesi Klist mɔ -nʊɛ' -wee -a -ke Kea -sea' wlu "kpei.

*Adam ke Klist ke*

12 De -nʊʊa tɛɪn" ɛ, ɛmɛ -nɪ de-sʌn 'wɔʊn 'nɔ 'kmʊ ji -tɛ ɛ, nyʊ due' mɔ -je 'nɔ. De-sʌn -nɛ, ɛɛ' -kao mɛ -nɪ 'mɛa' -wee 'mɛa' -cri" nyʊ -wee' "klein "kpei -sɪan, de-nʊɛ' nyʊ -wee' "klein nʊɛ de-sʌn.

13 -Ta Kea sea Moist ke' "nyɪ ke ɛ, -mɛ de-sʌn nɪ 'nɔ 'kmʊ "kpei' mɛ sese. 'Kaa Kea 'a -gbʊn ɛ ja, de-nʊɛ' ke' se nɪ ke 'de ɛɛ' nɔ' tu 'di.

14 'De -mɛ 'kamɔ de -tba' 'e Adam "kpei -wee -ɛ -jɛɛa Moist ɛ, 'mɛa' -cri" nyʊ -wee' "kpei. Nyʊ ka Adam blaa Kea 'a wlu wɔɪn, -vʊ sea kan' nʊ ɛ, vʊ -wee' a 'mɛɛ -ke. 'De Adam mɔ ɛ, ɔ nɪɛ "ju -ɔɔ mua jia 'a "ipoo de -o.

15 'Kaa vʊ se de due' nɪ-. De-sʌn Adam nʊa nyʊ se ɛ 'bɛɛ- nyʊ 'je ɛ Kea 'a 'saʊn "ipoo-, de-nʊɛ' 'de nyʊ due 'a de-sʌn 'a -ti' 'bn, nyʊ -tuu"-tuu -mɛ, 'kaa 'saʊn Kea nʊa ɛ 'bei' ɛ je dɪ -wee' -sii, de nyʊ 'je ɛ "ipoo, ɛ se nɪ- ɛmɛ ji' nyʊ -tuu" "kpei. ɛɛ' 'saʊn tu jiiɛ 'de nyʊ due' kʊʊn -gbai' 'bn. ɔmɔ -nɪ Sesi Klist, Kea 'a -paan'-.

16 'De de ɛɛ' -paan' tu ja -kwlɔi ɛ, -mɛ nɪɛ ɛɛ' -nɛ ka-, ɛ ke nyʊ due 'a de-sʌn 'a -kao se "ipoo ka nɪ-. 'De nyʊ due' 'a de-sʌn 'a -ti' 'bn ɛ, Kea 'a 'pee kʊʊn nyʊ -wee' "klein mɛ, 'kaa kaan ka ɛɛ' 'saʊn pɔɛ nyʊ "isrɛʊn 'bo Kea "juɔi -mɛ -a jea kea wɔn o to -to -to.

17 -Bo nyʊ due' 'a Kea 'a wlu wɔɪnblaa' nʊɛ -wee 'mɛa' -cri" nyʊ -wee' "klein "kpei 'ee, 'de -mɛ nyʊ -a mua ɛɛ' 'saʊn klaa' ke ɛɛ' "isrɛa' sɪn 'soʊn kʊʊn -wi' -mʊ 'ee, vʊ se 'kmʊnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'jei 'de Sesi Klist 'a 'sʊ 'bn se ?

18 Mɛ ka 'de nyʊ due' kʊʊn -gbai' 'a -kɔ 'ɔ -ti' 'bn 'pee kʊʊn nyʊ -wee' "klein ɛ, 'kamɔ nyʊ due' kʊʊn -gbai' 'a "isrɛa' seie nyʊ -wee' "klein -wee vʊ 'je 'kmʊ nɪ-.

19 'Ka nyʊ due' kʊʊn -gbai 'a Kea 'a wlu wɔɪnblaa' nʊɛ -wee nyʊ -tuu"-tuu 'kpa de-sʌn vʊn ɛ, 'kamɔ nyʊ due' 'a Kea 'a wlu wɔn 'jea' nʊ ɛ, -wee nyʊ -tuu"-tuu 'je "isrɛʊn 'kpa.

20 'De -ta ke' jiiɛ 'sʊ ɛ, de-sʌn ke ɛɛ' "ik-maa' 'wlɔɛ 'kwla, 'sʊ ke' 'ɛ wlu wɔɪnblaa' a 'kpa "kpei jeejee. 'Kaa -ta dɪsʌn -tuu"-tuu nɪa, 'bomɔ Kea 'a 'saʊn a 'kpa' "kpei sɔɔn- sɔɔn-,

21 'De ka de-sʌn ja 'mɛa' -kwlɔi 'de ɛ -cria' nyʊ "kpei ɛ, 'kamɔ Kea 'a 'saʊn ja "isrɛa' -kwlɔi -wee ɛ "nyɪ nyʊ 'kmʊnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'de -aa Tʊ'bo Sesi Klist 'bn.

6

Nyo -o -ke Klisti 'sia 'i e

1 -Bo e ni kan' -mo 'ee, -me ka -a -je 'da-  
? -A -je nu : -A -ti' 'e desavn 'di -wee Kea  
'a 'saavn 'je "kpei 'kpa a- ?

2 "Un-, e 'bo kan' -mo nte 'no 'kmu. -Apu  
ka 'mevn nta -o -nta kan' ka -a -je desavn  
nva' nya kpa sun nu ke'wle e- ?

3 -Aa "ni "jru pooda 'de Sesi Klisti 'a 'nynti  
'un me -toe ka o ke -a -sii' a "i e. 'De wlu  
-ne 'de ten'. Ke 'da ka : -Apu -pooda "ni 'jru  
'de Klisti 'a 'nynti 'un -a -woan ka o 'mea -aa  
'mea'.

4 -Ta -a -pooda "ni 'jru, ka nyo o 'mea -wee  
o ke Klisti a nmaea i -tadue, 'kamoo e ni-  
-Wee ka o "Bo Kea 'a "ikmaa' -so "kunyio'  
-wee o jia 'kmu de e, 'de -apu mo 'je kan' ni  
-ke, -wee -a -je 'e 'kmu dee 'un naa-.

5 -Je -a -ke Klisti ma tu due' 'de o ke -a  
'sia 'i 'de oo' 'mea' 'un e, -me o ke -aa mue  
'i "sia' -ke 'de oo' -klu' soaan' 'un.

6 De -a -jea -kwlu o sie e, eme -ni -aa  
ntson -nta tein" e, -me ke Klisti 'mee 'bo  
tu -kwlt', -wee -aa desavnokmu son i 'de  
desavn nva' se -a koon 'un 'ble 'bode.

7 Nyo -o -mea desavn se e 'bee- e 'je o won  
-sii 'bode.

8 'De -bo -a -ke Klisti 'me -tadue e, -a -je  
kan' 'me o ke -aa mue 'kmunia' -tadue -ke,

9 de-nve' Klisti -soan "kunyio' se 'mei  
'bode. 'Mea' se o "wain 'bee-.

10 'De 'mea' o 'mea, o 'mevn desavn 'a  
'mea' kpe due' koun -gbai'. 'Kaa kaan ka  
o jie 'kmu de.

11 Aopu mo -ke e, ao ke Sesi Klisti "siie "i  
ka nyu -vu -mea 'de desavn 'a -ti' 'un -wee  
-vu -nta Kea 'a 'kmunia', 'kamoo ao 'je aoa'  
-ce' ja -gbun.

12 Ao 'bo aoa' -cei' "taie, -wee desavn nva  
'a 'tun 'bo aopu koon 'un 'blee, 'de ao 'bo ee'  
-kwlti nve.

13 Ao 'bo aoa' 'dae- "i "taie, -wee i 'bo  
desavn 'a dbonvdi nte. Ao "nyi aoa' 'kmu  
-wee' Kea, ka nyu -vu -wlv a 'e 'mea' 'un  
-wee -vu jia 'kmu de nta, 'kamoo ao 'je ni-  
Ao "nyi aoa' 'dae- Kea, -wee i 'je "isredt nva  
'a -tea' -te.

14 Ao 'bee- ao 'je kan' nu, de-nve' desavn  
'a "ikmaa' se aopu won -sii 'bode. Kaan ka  
ao se 'o ke' -son ni, 'kaa ao nte 'o Kea 'a  
'saavn -son.

15 Ka -a -je 'da- 'jaa- ? -Je -a -nta 'o Kea 'a  
'saavn -son -wee -a sea 'o ke' -son ni e, -me  
-a -bee' -a -je desavn nu 'jaa ? "Un-, e 'bo  
kan' nte.

16 Ka -bo ao cen aoa' -ce' wlu "kpei 'de  
nyo 'kwa -me ao 'kpa oo' koon -wee ao 'je  
o won 'je e, ao se e juoo- ? -Bo e ni desavn  
me aoa 'je won 'ja a, -me aoa mue 'mea'.  
'De -bo e ni Kea me aoa 'je won e, -me aoa  
mue "isrevn 'kpa' 'bo e "juoi.

17 'Ma poe Kea 'se-, de-nve' tein" e, ao nte  
desavn 'a koonpu- 'de-, 'kaa kaan ka to' -ti  
nyu too a aopu- e, ao 'ji won 'de aoa' pee  
-wee' "klein 'un.

18 Ao -seie' 'de desavn 'kwa 'bode, ao 'kpa  
'isredt nva 'a koonpu-.

19 Dee-ti 'ma pooda koonpu- 'a -ti' "i 'de ao  
-pee e, eme -ni de 'ma 'tmva 'un nte "i ao 'je  
e 'mii 'won 'pepe. Tein" e, di -nyntia "jrii e,  
di -sea' ka -coon' ka ni umi -ble aoa' 'kmu  
koon 'un -wee ao se 'e Kea "jri "dei nmoo-  
'kaa kaan ka ao "duo aoa' 'kmu 'un -wee  
ao 'je "isredt nu, 'de ao 'je 'e Kea "jri 'dei  
nmoo-.

20 -Ta ao nta desavn 'a koon e -me aoa'  
-ti' se "isredt nva 'a -ti' 'un ni-.

21 Ao nva -ni tein" -nu -nu 'ee, de ao 'je  
'o e- ? 'Mo 'na ia' -kei' a 'dbaa aopu -tin' "i  
'de -stanwi 'di o, de-nve' ia poe 'mea' 'jru  
"kpei-.

22 'Kaa kaan ka -je ao -seia 'de desavn  
'kwa 'bode e, -me ao 'kpa Kea 'a koonpu-  
, de ao 'jea 'o -mo e, eme -ni 'pepe ni'. Ao  
ke Kea 'je i -te -wee 'kmunia' sea' -kwe -ta  
'ble ni 'e ee' 'jru 'a "ti 'un,

23 de-nve' desavn 'a -kei' me -ni 'mea',  
'kaa nyu -vu -ke -aa Tu"bo Sesi Klisti 'sia "i  
e, -paan' Kea "nyta vupv foo" 'un e, umi -ni  
'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble e.

7

Ba "blitia 'a "ipoo-ti

1 'Ma de'di -wi", 'ma jie -ti' 'ipooda -wee  
de 'ma 'tmva ao 'je e 'mii 'won. De 'ma jia  
'tmva' a, ao jue' see, de-nve' ao juo ke' 'me.  
Ao 'je kan' 'me -ta nyo nta 'kmu e, 'bomo  
ke' 'blee o wlu "kpei.

2 'Kamoo e ni -ke 'de jra 'nyno 'o -ti' 'un.  
No' -e 'di va' kvan nva 'kmu ke e, -me v  
nve 'o ba "blitia 'a ke' -son, 'kaa -bo va' kvan  
'wlv 'kmu e, -me v 'wlv ba "blitia 'a ke' -son  
'me.

3 'De -ta va' kvan nva 'kmu -bo v 'peen-  
"junmou jro' 'de e, -me nyu a mu v jei'  
'jenynokpao' 'daa'. 'Kaa -bo va' kvan 'me,  
v 'bee v 'je "junmou jro' "bliti, -me nyu  
se e 'bee- nyu 'je v jei' 'jenynokpao' 'daa-  
de-nve' v -tee va' -ce' -pee, v se ba "blitia  
'a ke' -son ni-.

4 'Ma de'di -wi", 'kamoo e ni -ke 'de aoa' -ti'  
'un, de ao ke Klisti "siia "i e, eme -nve' -wee  
ao ke ke' -seea' i. Ao 'kpa nyu jro' 'o nyu.  
"Ju Kea -sa 'e 'mevn "klu -wee e ja 'kmu de  
e, omo -ni aoa' 'blei 'bode. 'De ee' -ti' 'un e,  
-a -bee' -aa nvvdi 'je Kea "jri 'dei nmoo-.

5 -Ta -aa -ce' 'kpa 'a 'tun nu-ti 'blea -a  
koon 'un tein" e, -me to' saun -nta 'de -a 'un  
e, umi -a -po -a -je o. De-nve' -wee i soan  
"nyio, eme -ni ia blaa ke' 'e wlu wain 'de  
-ee -ti' 'un -a die 'mea' 'wain.

6 'Kaa kaan ka -a -ke ke' -seea' i -a -wlv 'e ke' 'e 'kle 'di 'me 'bode, ka nyo ɔ 'mea, 'kamɔ -a -nɪ 'de eɛ' -tɪ' 'bɪ. Kea 'a -Suu mɛ -ɛ po -a -je o -wɛe -aa nʊv Kea "juoi ka dee ka-, ɛ se ke' -crɪa' tɛin" nɪ 'bode.

Ke' 'ɛ ji -po 'de ɛ- ?

7 -Bo ɛ nɪ kan' -mɔ la 'ee, -mɛ ka -a -je 'da- ? A -bɛɛ' -a -je nʊ : ke' se de 'dɔe nɪ- ? "lɪn-, -a seɛ 'bɛɛ- -a -je kan' 'da. -Bo ke' se ji 'de ɛ, -mɛ de -nɪa de saun 'ɪn seɛ juoi. Ka de 'ɛ nʊv pɛɛ "i'poa' nɪa de saun ɛ, -bo ke' sɪ 'tmʊ 'de ɛ, -mɛ 'ɪn seɛ juoi -ke 'de-. Ke' 'na : De 'bo -bɪn pɛɛ "i'poa !

8 De ke' 'tmʊa 'mʊa 'kpei mɔ 'ma tɔ' saun tba -wɛe ɛ -sa dɪ -tuu"-tuu -klu' 'de 'ma 'kmʊ 'bɪn -wɛe ɪa pɔoa 'bɪn pɛɛ "i. -Ta ke' sea jii ɛ, -mɛ tɔ' saun -tɛɛ 'tɪn.

9 Tɛin" -ta ke' sea jii ɛ, -mɛ 'ɪn -tɛɛ 'ma -ce" -pɛɛ. 'Kaa ke' jia 'sʊ ɛ, 'ma tɔ' saun 'wlvɛ 'blo.

10 'Sʊ 'mɔ 'mɛɛ. Ke' -ɛ -jea 'kmʊnɪa' "jru "kpei- po 'de ɛ, -jɛ ɛ jɛɛa 'mɔ 'sʊ ɛ pɔɛ 'mɛa' "jru "kpei-,

11 de-nʊɛ' nɔ" -nɪa 'mʊa- mɛ 'ma tɔ' saun "duo 'bɪn -wɛe ɪ jii 'de ke' 'bɪn 'de ɪ pɔo 'bɪn 'srɛi -wɛe ke' ja 'bɪn 'mɛa' bɪ'.

12 -jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ se -kɔ -pʊn" nɪ, ɛ nɪɛ 'pepe, ɛ 'srɛi' ɛ, nmo "jrii.

13 De -nmɔa "jrii 'ee, ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je 'mɔ 'mɛa' bɪ' ja a- ? "lɪn-, ɛ se kan' nɪ-, 'kaa ɛ de saun mɛ -nɪɛ "i -ɛ -je "jri "kpaɛ' po -je 'dɔɛɛ 'bɪn "duo- 'de -ɛ -je 'bɪn 'mɛa' bɪ' ja-. De de saun nɪa 'bɪn, ɛ mɛ -nao. ɛɛ' "ikmaa' se 'tmʊ-ta 'ble.

Desavn a wa nʊv 'kpi "i

14 -A -je kan' 'mɛ ke' 'wlvɛ ɛ Kea 'bɪn, -mɛ se -toɔ' -ta 'ble, 'kaa 'mɔ ɛ, 'ɪn nɪɛ nɪɔ -o, 'ɪn nɪɛ 'e 'blɔku 'bɪn. 'ɪn pleɛɛ' 'de de saun 'kwa. 'ɪn nɪɛ ɛɛ' kʊɔn -o,

15 de-nʊɛ' dɪ 'ma nʊa 'maa 'wɔn ɪ 'mii-, de 'ma -pɔan 'maa nʊ -mɛ, de -jɛ 'ma 'nɪtaʊn mɛ 'ma nʊ.

16 -Bo de 'ma nʊa ɛɛ' nʊ 'ma -ce" 'kpa 'tʊn ɛ, -mɛ ka ke' nmoa "jrii ɛ, 'ɪn juɔɛ'.

17 'De de -jɛ -nɪa 'ɛ mu -gbɛin' ɛ, ɛ mɛ -nɪ -bo 'ma sea kan' nʊ ɛ, -mɛ ɛ se 'ma -ce" -te' tɔ' nɪ-, 'kaa de saun -ɛ -tia" 'de 'bɪn pɛɛ o ɛ, mɛ -ɛɛ nʊ kan'.

18 Ka de 'dɔe sea 'de 'ma 'kmʊ 'bɪn nɪ 'ɪn 'je kan' -mɔ 'mɛ, 'de 'ma nɪɔjɔ 'bɪn mɔ 'ma 'da, de-nʊɛ' de 'dɔe nʊa 'a tɔ' ɔ ji 'de 'bɪn 'ɛ kpiɪn-, 'kaa 'ɪn se ɛɛ' nʊa 'a 'kpi' ble.

19 De 'dɔe 'ɪn nɪa "i 'ɪn 'jea nʊ ɛ, 'maa nʊ -mɛ, 'kaa de saun 'ɪn sea "i nɪ 'ɪn 'jea nʊ ɛ, ɛ mɛ 'ma nʊ jeejee.

20 De 'ma pleea -bo 'ma sea -mɛ nʊ ɛ, -mɛ ɛ se 'mɔ -ɔɔ nʊ kan' nɪ-, 'kaa de saun -ɛ -tia" 'bɪn pɛɛ o ɛ, ɛ mɛ -o.

21 De -ɛɛ nʊba 'de 'bɪn 'ma 'jea mɛ -nɪ -bo 'ɪn nɪɛ "i 'ɪn 'je de 'dɔe nʊ ka "o ka a, de saun 'nɛ 'bɪn -pʊn".

22 'De, 'de 'ma pɛɛ 'a "ke o ɛ, Kea 'a ke' mɛ -ɛɛ "dia 'ma 'je.

23 'Kaa ke' dee jrɛ' mɛ 'ma 'dae- bla 'o 'de. ɛɛ' ke' tɪ ke ke' -ɛɛ "dia 'ma 'jea se de due' nɪ-. ɛ mɛ -nʊɛ' -wɛe de saun nʊa 'a 'tʊn 'ble 'bɪn kʊɔn 'bɪn 'de 'ma 'dae- wɛe' a 'je ɛ wɔn.

24 Ao -gbɔn de 'ɪn nɪa "nmɪanyɔ 'de 'ma nɪɔjɔ 'kwa a ! -ɔ -je 'bɪn seie la 'de 'ma 'blɔku -blea 'bɪn blɪ" -blɪ blɪ" 'kwa a- ?

25 Kea 'a 'nɪnɪ "beɪ 'de -aa Tʊ"bo Sesi Klisti 'bɪn ɛ !

Wlu 'ma 'wlvɛ 'tmʊa' -ta de 'ma 'jea i 'de ɛ 'bɪn mɛ -nɪ 'de 'bɪn 'mɪ -sɔn ɛ, Kea 'a ke' mɛ -ɛɛ "dia 'ɪn nɪɛ "i 'ɪn 'je 'je', 'kaa 'ma 'blɔku -mɛ 'jeɛ 'o de saun 'a ke' wɔn.

8

Kea 'a -Suu a po -a -je o

1 'Ma 'ce, kaan ka la 'ja a, nʊv -bɪ -ke Sesi Klisti "sia "i ɛ, 'pɛɛ seea -wi" -mʊ 'mɛ 'bode,

2 de-nʊɛ' Kea' 'a -Suu -bo nʊv ke Sesi Klisti "sii- "i -wɛe -ɛɛ -nɪa" nʊv 'kmʊnɪa' a, ɛ mɛ seie 'bɪn 'de 'mɛa' 'kwa. 'ɪn se de saun 'a ke' 'ɛ kʊɔnkwla' nɪ 'bode.

3 De ke' wɔn 'jea' sea 'bɛɛ- ɛ 'jea nʊ ɛ, ɛ mɛ Kea nʊ. Deɛ-tɪ ke' sea 'bɛɛ- ɛ 'jea nʊv 'pʊv- ɛ, ɛ mɛ -nɪ. 'blɔku se ɛɛ' wɔn 'jea 'a 'kpi' ble, ɛ mɛ -tɪ Kea dbo ɛɛ' "Ju -wɛe ka -a -nɪa ɔ nɪ kan' 'de ɔ 'je -aa 'sraade nɪ-, ɛ mɛ -nʊɛ' -wɛe ɛ kpʊɔn ɔ 'pɛɛ 'bo -aa -kɔi". Ka Kea nʊa de saun 'a i -sasɔn, 'kamɔ -nao.

4 Kea nʊ kan' 'mɛ -wɛe 'isrɛa' ke' ɛ "sia 'nɪnɪ ɛ, -a -bɛɛ' -a -je ɛ nʊ 'pepe, de-nʊɛ' 'bo -mɛ 'de ɛ, -aa -ce" 'ɛ nɪɔtɔ' 'ɔ po -a -je o 'bode, 'kaa Kea 'a -Suu mɛ -ɛɛ po -a -je o kaan ka.

5 Nʊv -nɪa ʊba' nɪɔtɔ' 'ɔ 'kmʊ ɛ, ʊba' 'tʊn nɔdɪ 'a 'sʊ 'a -fli ʊba' wla i. 'De nʊv -nɪa Kea 'a -Suu 'a 'kmʊ ɛ, ɛ mɛ -po' ʊpʊv -je o, -wɛe ʊba nʊ ɛɛ' -kwlɔtɪ.

6 'De dɪ 'blɔku nɪa "i nɔv -ɔɔ -kpa 'o -mɪ 'de ɛ, ɔɔ' se 'e 'mɛa' i 'tɛɛn-, 'kaa nʊv -ʊba nʊa Kea 'a -Suu 'a -kwlɔtɪ ɛ, ʊba mʊɛ 'kmʊnɪa' -wɛe ʊba' pɛɛ 'je blɪ.

7 Nʊv -ʊba bla 'o ʊba' nɪɔtɔ' 'de ɛ, ʊba nʊɛ ʊba' -ce" Kea 'a tʊnʊv 'bɪn, de-nʊɛ' ʊba' jaa "jru ja 'de Kea 'a ke' -pɛɛ, 'de ʊv se ɛ ɛ 'bɛɛ- mɔ-ɔ -ce".

8 Nʊv -ʊba -jea ʊba' -ce" 'ɛ nɪɔtɔ' wɔn ɛ, ʊv se ɛ 'bɛɛ- ʊv 'je 'e Kea "jri 'dei nmoɔ-.

9 'De aopv mɔ aɔ se aɔa' -ce" 'ɛ nɪɔtɔ' 'ɔ 'kmʊ nɪ-, aɔ nɪɛ Kea 'a -Suu 'a 'kmʊ, de-nʊɛ' Kea 'a -Suu "ti 'de aopv 'bɪn 'ɛ. 'De nɔv Klisti 'a -Suu sea 'e 'bɪn nɪ ɛ, -mɛ -mɔ se ɔɔ' nʊv nɪ-.

10 'De -bo Klisti -mɔ nɪ 'e aopv 'bɪn ɛ, -mɛ 'kamɔ aɔa' 'blɔku -mɛ 'mɛɛ 'de dɪ saun 'a -tɪ' 'bɪn 'kaa aɔa' -suu nɪɛ 'kmʊ de-nʊɛ' aɔ 'kpa "isrɛvɪn 'bo Kea "juoi.

11 Kea 'a -Suu -ɛ -sa Sesi 'de 'mɛvɪn "klu -wɛe -ɛ -jɔ 'kmʊ de -bo ɛ "ti 'de aopv 'bɪn



ε, -mε Kea -ε -sa Sesi Klisi "kunyot' -wεε -ε -nyot' 'kmuntia' a, εε muε aoa' ku -ε -te'a 'mεa' a -tea' kmuntia' "nytia' -ke, dε-nuε' εε' -Suu "ti 'de aorp' 'un' ε.

12 -Bo ε ni kan' -mō 'ja a, 'ma de'di -wi", -mε -aa nyiotō' se ε 'bεε- ε 'je -a -je o po, dε-nuε' εε' "ikmaa' se -a "kpei ni 'bode.

13 -Bo ε ni aoa' nyiotō' mε -εε -ble aorp "jei wei 'ja a, -mε aoa muε 'mεa'. 'Kaa -bo ε ni Kea 'a -Suu mε -εε po aorp -je o ε, -mε ao nu ε -wεε ao 'je aoa' nyiotō' saun i -sa 'de ao 'je 'kmu ni-.

14 Nyu "klein Kea 'a -Suu a poa -je o ε, -wi" -mυ nuε Kea 'a "nynuu -o,

15 dε-nuε' ε se aorp kbōnpu- 'un nu -wεε faun je aorp nu, 'kaa -Suu -nuυ aorp Kea 'a "nynuu- 'un -wεε ao 'bεε- ao 'je Kea ao "Bo 'daa-.

16 Ka -a -kpa Kea 'a "nynuu- ε, εε' -Suu 'a -ce" 'kpa mε -tmυε' 'de -aa -suu -pee.

17 'De -bo -a -ni εε' "nynuu- ε, -mε 'ken ε cεan εε' ce 'nynti -aa mu ε kpa' -ke. -Bo -a -ke Klisi a sea 'kle 'je -tadue ε, -mε "diwan Kea -tee o 'dei ε, o ke -aa mu ε i plaan' -wεε o ke -a -je 'nynti i 'wlvυ -tadue.

*"Diwan -nia 'e nya a*

18 Dε 'ma 'jea i ε, εmε -ni 'kle -je -aa -jea 'de -stanwι 'di -ta, ε ke "diwan -εε mua 'kwla 'wba' 'de -a -pee 'de nya se "i -tee'-.  
19 -Sontu Kea a mua εε' "nynuu 'a 'nynti "kpaε' poa' a, εε' nō" tu mε 'kmu -wee' a fuo -wεε -εε -fli εε 'wla i,

20 dε-nuε' dī "klein Kea nua i -wee' nte 'o 'mεa' a "dii -son. Εε' dε tu se 'e ia' -ce" 'kpa 'un 'wlv, mε -bōō' i 'mεa' kwa. 'Kaa 'wι Kea "sia 'nynti -ε 'di i 'jea seie mε i tba tō' "i.

21 Dε 'kmu tba tō' "i ε, εmε -ni 'wι jre' o Kea a muε dī -wee' "klein -gbōdee "ni poa' -wεε umi -tea isōan' 'a -tea' 'de ε, i 'je seie 'de i soan' 'kwa 'de ε ke Kea 'a "nynuu- 'je 'pepe ni 'de -ce" -pee -tea' 'un.

22 -A -je kan' 'mε 'de -stanwι 'di ε, 'kmu -wee' "klein a 'kpa i εε 'jeε εε' -ce" wōn, ka -bo -gbaandi 'kpa 'nynōkpaō' 'un -wεε ba 'jea va' -ce" wōn ε, 'kamō 'kmu ni-.

23 'De ε se 'kmu 'a 'sv ni-, -apu mō ε, -aa -kpa i -ke. 'Kaa 'wι -ε 'di Kea 'jea εε' "nynuu 'a 'nynti "kpaε' po ε, -apu -o -jea Kea 'a -Suu ka nyō o 'jea -kle' 'a "i-saajō o, Kea 'je -a ku dee "nyl, εmε -aa fuo.

24 -A tba 'pva' tō' "i 'mε 'kaa -aa' 'jeε i ke, -aa fue'. 'De -bo dε 'kpa ε ε nyō 'kwa -wεε o 'na 'un tbe tō' "i ε, -mε se dε tō' "itbaa' ni-. Dε -kpa 'e nyō 'kwa 'ee, ka o 'je -mε 'ε tō' "i tba sōn nu ke'wle ε- ?

25 'Kaa dε -a sea 'jrie- 'jee-, -bo -a tbe tō' "i ε, -mε -a -kuue tō' i 'sv -aa jea εε' 'o nynthia' a fuo.

26 -Apu -o sea 'kpi 'ble ε, Kea 'a -Suu mε -εε po -a sōn o, dε-nuε' dε -a -jea i -tee'-gbo' 'de -aa baewlu 'di -a se ε juo-. 'Kaa

Kea 'a -Suu 'a -ce" 'kpa mε -εε bae -aa Kea 'de -fli i 'wlaa' 'un.

27 Kea -εε -jea 'e nyu pεe o i ε, εmε dε -Suu a -teea' i -εε -wōen 'mii, dε-nuε' nyu -υυ -tea Kea 'a -tea' a, υυpu -a baea' -Suu a bae, ka Kea 'a -ce" 'kpa nte "i ε.

28 -A -je kan' 'mε dī "klein -ia nuba nyu -kma Kea 'a -ti' "jrii ε, Kea a nuε', -wεε ia po υυpu 'a 'dōe "jru "kpei-. Nyu -kma Kea 'a -ti' ε, υυpu ε 'da 'de εε' -kwlvbt 'un -wεε υυ 'je εε' 'ce ni-.

29 Nyu Kea sia nō" nya -wεε ε 'cra 'mii ε, ka υυ ke εε' "Ju 'jea due' ni ε, ε sie nō" nya ε je εε' wlu -tie" cεn -ke, -wεε εε' "Ju 'je 'e oō' de 'di-wi" -tuu"tuu 'a nya kōn-.

30 Nyu -υυa -ti' 'un Kea sia nō" nya -wεε ε cεan wlu -tie" ε, ε -te' υυpu kpoi" 'mε -ke, 'de nyu ε -tea' kpoi" ε, ε nuε -wi" -mυ "isrεvn 'un 'bo ε "juoi, 'de nyu ε nua 'isrεvn 'un ε, ε "nyl -wi" -mυ -tevn 'mε 'de dε' kεema' -kwlv 'di -ke.

*Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa'*

31 'Ma 'ce, wlu -je -a -je 'tmυ 'bo -mε 'de ε- ? -je Kea -mε poaa 'e -apu mō 'de kin' ee, -mε nyō -oō tō 'je -a du ε- ?

32 Kea se εε' -ce" 'kpa 'a "Ju "kpei- 'tvan- -wεε ε tō o 'de 'mεa' 'kwa 'de -a -wee' "klein 'a -ti' 'un. Ε "nyl -avn εε' "Ju ε, -mε ε se -a 'saavn -wee' "klein "jrii nvi 'de o 'vn see ?

33 Nyu Kea 'cra 'mii ε, nyō jro' se ε 'bεε- o 'je -wi" -mυ -ti' "kpei bla, dε-nuε' Kea 'a -ce" 'kpa mε -sa nyu -ti' i -wεε nyu a 'kpa "isrεvn 'bo ε "juoi.

34 Nyu wε- -bεε' -o -je υυpu 'pee kpōvn ε- ? Klisi 'mεε 'bode, 'de ε se -mεε' 'sv ni-, o sōn "kunyot', o nte 'e Kea 'a dianfo -o -wεε oō bae -aa baea'.

35 Klisi kma -aa -ti'. Nyu wε- -je 'o -a -ke o 'nynti paa- -wεε -o -je o ke -a i -seea' a- ? Ε 'kle 'jea' -ae, -aee' pεe 'a inyna 'a ? -Aee' nyu nu -un -cruun' "jrii -ae, -aee' 'mυε ? Ε kui cεan' ke nua" 'a nyu 'dbaa' -ae, -aee' nyu 'dbaa -vn -cne "ii ?

36 Wlu -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di, ε 'naa :

'De -ma -ti' 'un mō -aa dii 'mεa' 'wōin 'de -son' 'di. Ka 'blae -i -tea 'dbaa 'a -tea' nua, 'kamō -a -ni 'de nyiōpu- "jri' 'de.

37 'Kaa 'de dī "klein -nia 'mva- 'un ε, -a kpa tv 'a "jru 'mε kpe -puue 'bo cie', dε-nuε' "ju -kma -aa -ti' ε, oōmō -oō po -a sōn o.

38 'De 'un 'je kan' 'mε 'pepe : 'mεa' o, 'kmuntia' o, Kea 'a "soa-wi" o, dεwōnυn o, dī -nia 'e -stan o, dī -ta jia o,

39 "ikmadi -nia 'e javn 'di o, -jt -nia 'e -klu' o, dε "oo dε Kea nua, ε se umi -je -a -ke Kea i-seea' ni-. Εε' nyu 'a -ti' kmaa' klaa" -ne, 'de -aa Tv'bo Sesi Klisi 'un mō ε poō "jri "kpaε' 'de -a -pee.

9

Wlu Kea cean -tie" 'de Israe-nyv -pee e

1 De 'ma jia 'tmua' a, e nte to' -ti 'a -ce'" 'kpa -o. -Bo 'in 'tmu si e, Klisi 'je kan' me. Kea 'a -Suu -ee poa 'ma to' -je o e, -mee" 'nyu "kpei- 'de 'on -pee -ke.

2 'In "kae "jrii -ceen'- 'de 'on pee o 'ma 'mi a sin' 'de 'on 'di jeejee.

3 De 'ma pee 'a "weea' 'on e, 'in 'je nu : -bo Kea 'a 'datn kpon 'on -wee 'in ke Klisi 'je i -seea' 'de 'ma de 'di Suifu-wi' 'e 'puva' 'je e, e "paa'.

4 Uppu -ni Israe Kea 'daa- ee' "nyuu-, upp -pee e -sa ee' -ce" 'kwla. Uppu e "ny 'nyu' 'wlu' Uppu -ke e -tu" 'e dbeede. Uppu e "nyu ke', -wee e too upp ee' "juoi -gbee' ka, upp -pee e cen wlu -tie".

5 Uppu e "nyu 'mea' klae", 'de upp 'a "ji 'di 'demo Klisi 'wlu- ka nyio o 'wlu. Omo -ni 'o di -wee" 'klein "jru kpo", o nte Kea -o, oo' 'nyu' "bei mamav 'su. 'Kamo e 'je ni-.

6 De 'in 'tmua 'in se 'na di -ia wlu Kea cean -tie" i 'wla "nio-, "in-, 'in se kan' 'da. Di -ia wlu Kea cean -tie" e, i nyu' 'o 'e. 'Kaa nyu "klein -wlu 'e Israe 'a "ji 'di up -wee' se kan' Israe 'a "nyuu ni-.

7 De nyu -up -wlu 'e Ablaam 'a "ji 'di e, up -wee' se kan' oo' "nyuu- -coun' ni-, 'kaa Kea wlu' 'de Ablaam -pee e 'naa :

Nyu -uba mua 'e Isaaki 'a "ji 'di 'wlu' a, upp -ni -ma "nyuu-.

8 E 'de me -ni "nyuu- -wlu 'de nyio 'o -ce'" 'e -kwluti 'on e, up se Kea 'a "nyuu- ni-, 'kaa "nyuu- -uba 'wlu 'a wlu Kea cean -tie" upp Kea 'daa- Ablaam 'a "ji -ceen'-.

9 Wlu Kea cean -tie" 'de Ablaam -pee e ka, e 'naa :

'De -sun -a jia 'di e, 'ma mue de jia', -me Sara a mue "junmou -kwl" 'bleea'.

10 'De e se va' 'su -pee mo Kea cen wlu -tie" kan' ni-. Rebeka ke -a 'mia Isaaki 'woun uba' "nyunmai -nia 'soon' 'wlu-ti e, 'kamo e 'da -ke.

11-12 -Ta uba' "nyuu- tu sea 'wlu- ke -wee up sea 'doe ke saun 'a jre' nu ke e, 'bomo Kea -tee due' kpoi" -wee e wlu 'de Rebeka -pee, e 'naa : 'Aa' 'ju klaa' a mue oo' "dei 'juoi uba'. Kea nu kan' 'me -wee ka -bo e 'je nyu kpoi' -tee e ee' -gbuan oo' nuudi ja, e 'je e to-. Ee' nyu kpoi' -teesun 'wlu e 'ee' -ce" -kwl".

13 Wlu -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di, e 'da kan' 'me, e 'naa :

'In kma Sakobu 'a -ti', 'kaa 'in 'nye Esaui -mo 'on e.

14 -Bo e ni kan' -mo 'ee, -me -a -je nu : Kea se 'isre e ? "In-, -a se e 'bee- -a -je kan' 'da,

15 de-nue' e wlu' 'de Moist -pee, e 'naa : Nyu 'in nia "i 'in 'jea 'saun' 'jrii nu e, omo

'in nu 'saun' 'jrii. Nyu -oo wee 'in nia "i 'in 'jea 'je e, omo -oo wee 'in 'je.

16 -Bo e ni kan' -mo 'ja a, -me e se nyio 'o 'tun nu di ke oo' -ple' -mu' 'no, -ple' -mu' 'no me -je e nu -wee Kea 'je o 'e nyu "klu -sa ni-, 'kaa Kea 'a nyu 'a wee 'jeea' me -nue' -wee ee nu nyu 'saun' 'jrii.

17 Wlu Kea 'tmua 'de Faraon -pee, e 'naa : Faraon, 'in nu -on 'blvajei 'on e, -wee de 'ma mua nua' 'de -ma 'blva- 'di e, e 'je 'ma "ikmaa' to 'bo -on "kpei -wee 'blva- -wee' "klein 'je 'ma 'nyu juo-.

18 De -a -jea 'mii 'won 'bo -mee' wlu tu "kpei e, eme -ni nyu Kea nia "i e 'jea 'saun' 'jrii nu e, omo e nu 'saun' 'jrii. 'De nyu -oo pee Kea nia "i e 'jea "i "ikmuu e, omo -oo pee e "ikmuu "i.

Kea 'a 'cen ke ee' nyu 'a wee 'jea' ke

19 Nyu 'bee- o 'je 'mii -tee' ka o 'je nu : -Bo e ni kan' -mo 'ee, -me dee -ti Kea a -ce' nyio "bli e- ? Nyio se e 'bee- o 'je ee' -kwluti o -fon'.

20 'Oo nyio, -ma 'nyu we-, -wee -o -je Kea 'a wlu -ti' -ko woi -te e- ? De nyu ma se wlu due' 'de nyu -o nu e -pee, e se 'na : Dee-ti -in nu 'on kan' -mo e- ?

21 Di mai mo -se' -mee' jei nu- ? De omo nia "i me o se me "jrii nu ? -Bo o nte "i, o 'bee- o 'je mekpo 'on "duo- -wee o 'e jae jre' ma, 'de -me 'e di 'doe 'di poa 'a -tea' -te. 'De -bo o nte "i e, o 'bee- o 'e ee' mekpo tu 'on "duo- -wee o 'e maun' 'ka jre' ma, -wee me 'e sii' 'kwla poa' 'a -tea' -te.

22 'Kamo e ni -ke 'de Kea 'a -ti' 'on. Eme -ni nyio 'o jei. -Bo e nte "i e 'je ee' 'cen ke ee' "ikmaa' to 'de nyu jru' -pee e, e 'bee- e 'je e nu. 'De nyu -up -tea ee' 'cen 'e -tea', -wee -uba mua i soon' a, -bo e nte "i e 'je pee 'woun 'bee- 'de upp 'a -ti' 'on e, e 'bee- e 'je e nu. Nyu se e -ti' "bli kpa i.

23 'De -bo e nte "i e 'je ee' keema' de 'kwla -sa 'de nyu jru' -pee e, -wee e 'je upp 'a wee 'je e, e 'bee- e 'je e nu. Uba' nyu tu e, e -tee e -wi" -mu kpoi' sese -wee e 'je upp 'saun' 'jrii nu.

24 E 'da -aun -e -ke -wee -a -je ee' 'ce ni-. E se 'e Suifu-wi' 'a 'su "klu mo e 'daa- nyu ni-, 'kaa e 'da nyu sea' Suifu ni 'me -ke.

25 'De ee' -ti' 'on wlu e 'cruta' 'de Kea 'a wlu' kwajaa'i Ose 'a 'sbe 'di, 'na- : Nyu -sea' 'ma nyu ni e, upp 'in 'je 'ma nyu 'daa-. Nyu -uba -ti' 'in sea kma' de e, upp 'in 'je 'ma 'ce' 'daa-.

26 -Ta up nu -wee nyu 'na up se Kea 'a 'ce ni e, 'bomo up 'je ni 'su nyu 'je upp 'kmuu Kea 'a "nyuu- 'daa-.

27 'Kaa 'de Israe-koun' 'a -ti' 'on Kea 'a wlu 'kwajaa'i Esai wlu' o 'na :

Ka -pion' -nia 'o 'tonie -kwl" -tia -bo Israe-koun -ti kan' mo 'de e, uba' toe 'a 'su -sia 'o me -je 'puva' 'je,

28 δε-νυε' δε Τυ"βο 'tmva ε se 'vn -kwlei, ε 'je nυε'pepe de 'blva- 'kpei.

29 'De δε Esai 'jeea nya -wee ο 'tmva, ε ka ο 'naa :

Tυ"βο 'ikmaa' -wee' "klein nta 'e 'kwa a, -bo ε se 'o -aa "nynuu 'a tōe sie 'de ε, -me ka Sodom ke Gomoo nta -wee ι sea "ji 'ble ε, 'kamō -a -kpa 'de-.

*Israe -fuuen -poia' -ti nya*

30 Δε -a -je 'tmv 'bo -me 'de 'ja a- ? -A -je nu : Nyo -sea' Suifu nι -wee -υυ sea "isrea' i -pon mo "pι ε, υυpu -kpa "isrevn. Ε "isrea' -ε -wlvα 'e Kea -kwlv' -tea' 'vn me 'ma 'da.

31 'De Israe-koun-wi' -mv ε, υυα -pon υυ 'je ke' wvn 'je -wee υυ 'je "isrevn 'kpa 'bo Kea "juoi, 'kaa υυ nυε' -nv -nv 'sv υυ se ε 'kpa.

32 Δεε -ti υυ se "isrevn 'kpa a- ? Δε-νυε' υυ se "i nι υυ 'je 'e Kea "jri 'dei nmoo- 'de εε' -kwlv' -tea' 'vn, υυα -pon υυ 'je "isrevn 'kpa 'de υυα -ce" 'kpa 'a nyiokpi 'vn. Υυpu mo 'na 'de υυα' nυυdti 'a 'sv 'vn mo υυ 'je ε 'kpaα' 'de-. Ka υυα' bloe nva -tiie' svn 'de "soukpo "jri, 'kamō -nao.

33 "Soukpo -ne, εε' -ti' 'tmvυε sese 'de Kea 'a 'sbε 'di. Kea 'naa :

Ao -gbvn 'no, 'vn -tee' bo Selisalem "soukpo klaa" i, -wee υυα' bu 'je 'e ε "jri -tiie' 'de υυ 'je i -ka. 'Kaa nyo -υυα mua εε' -ti' tō' 'vn 'jea' a, -tvn' se -wi' -mv "i 'dbaai.

**10**

1 'Ma de'di -wi" de 'ma -pvan -gblein' 'de 'vn pεe ο -wee 'ma -teea' Kea i 'de 'ma 'ce Suifu-wi' 'a -ti' 'vn ε, εme -nι υυ 'je 'pu.

2 Δε 'mo 'jea -wee 'vn 'beea 'vn 'jea 'tmv 'de υυpu 'a -ti' 'vn ε, εme υυ nιe ne "kpei 'de Kea 'a -ti' 'vn. 'Kaa υυα' ne "kpeinvα' -ne, Kea 'a juua' 'pepe se 'e ε -son nι.

3 Ka Kea nva nyo "isrevn 'vn ε, υυ se ε juo υυα' -ce" 'kpa 'a "isrevn 'a ke' υυ bla a, 'de υυ 'pen ε "kpei 'de υυα' -ce" 'e 'kwa i kua' 'vn. Ka -jo Kea nva nyo "isrei 'daasvn 'vn 'bo ε "juoi ε, υυ 'na υυ se "jru ja jaai 'de -me -pee.

4 Klist nι ke 'ε "jru 'a "ti 'vn, 'de nyo -ο -jea Klist 'a -ti' tō' 'vn mo -nι "isrei 'bo Kea "juoi.

*Nyo -jea Sesi 'a -ti' tō' 'vn 'a 'pv-ti*

5 -Bo Moisi 'na dι ke' "sia 'nynι nyo -nvι' mo -ο mu 'kmvntα' 'de ια' -ti' 'vn, -me "isrea' -wlvα 'e ke' wvn 'jea' 'vn, εme οο 'da.

6 'Kaa nyo -οο Kea -kwlv' -tea' nυε, -wee Kea poa -ti' ο ε, wlv -crvα' 'de οο' -ti' 'vn ε 'naa : -In -bo wlvε ka 'de -ma pεe ο, -vn -bo nυε -ο -je 'e javn 'di mu [-wee -ο -je Klist 'e -saa ? ο "sie i 'bode.]

7 'De -vn -bo nυε -ο -je i "si 'de -klu' 'a -klu' [-wee -ο -je Klist 'e 'mevn "klu -saa- ? ο svn "kunyιo, ο se 'e 'mevn "klu nι 'bode.]

8 Wlv -vn -jea 'tmv ε ke -vn se ο tεεn-. Ε nιe 'de -vn 'wvn, ε nι 'de -vn pεe ο. Wlv Moisi "sia 'nynι -ne, ε Kea -kwlv' -te' wlv -aa -tmva -o.

9 Εme -ti ka Sesi nιa Tυ"βο -bo ε ji 'de -vn -wvn -wee ka Kea -οο "kunyιo' -vn -je ε tō' 'vn 'de -vn pεe ο ε, -ma muε 'pvυα'.

10 'De pεe ο mo -bo nyo 'jee- Sesi 'a -ti' tō' 'vn, -wee Kea a nυ ο "isrei 'vn 'bo ε "juoi. 'De ka ο -tea' Kea -kwlv' -bo ε ji 'de ο 'wvn ε, -wee Kea a 'pvυ- ο.

11 Wlv -crvα' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa : Nyo "o nyo -tea' Kea -kwlv' ε, -tvn' se ο "i 'dbaai.

12 Wlv -ε -crvα' -bo ε 'da kan' a, -me -mo -nι Suifvi ο, -mo se Suifvi nι ο, Kea nιe due', ε je nyo -wee' "klein 'a Tυ"βο nι-. Εε' 'cra nyo 'mii -wee εε' "nynι ο 'pvυα'. Nyo "klein -a poa -too"- "i 'de εε' 'nynι 'vn ε, εme -εε nυ υυpu 'dōe 'a "kwlv -wee' "jrii,

13 δε-νυε' wlv jre' -crvα' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa :

Nyo "o nyo -poa' -too"- "i 'de Tυ"βο 'a 'nynι 'vn ε, οο muε 'pvυα'.

14 'Kaa "ju -οο -ti' υυ sea tō' 'vn 'je ε, ka υυ 'je οο' 'nynι -too"- "ipovsn nυ ε- ? Ka υυ 'je οο' -ti' tō' 'vn 'jesvn nυ -bo υυ se οο' 'nynι 'wvn ε- ? Ka υυ 'je 'εε' 'wvn svn nυ -bo nyoο' 'tmv οο' -ti' ε- ?

15 'De -bo nyo se dboε 'ee, -me ka υυ 'je ια' 'tmvsn nυ ε- ? 'Kaa Kea dbo nyo 'me -ceen'-. Wlv -crvα' 'de εε' 'sbε 'di ε, εme -to ε, εε' wlv tu 'naa :

Nyo -υυα -tmva -poia" -ti ε, υυα nυε dbo 'dōe, υυα' jiiα' 'bleε 'mva-.

16 'Kaa Israe-koun -wee' se kan' -poia" -ti doin" ο po. Εme -nυε' -wee Esai wlv ka, ο 'na :

Tυ"βο, wlv -a 'tmva 'ee, nyo wε- -je ε tō' 'vn ε- ?

17 Aoa 'jee, ε nι 'de Kea 'a wlv doin" ο poa' 'vn 'demo Kea -kwlv' -tea' a 'wlv. 'De δε nyo a poa doun" ο ε, ε nιe Kea 'a wlv -tmva Klist 'a -ti'.

18 Δε 'ma -teea' 'ma -ce" i, ε ka, 'vn 'na wlv -ε -tmvυα' 'mva- 'ee, υυ se ε 'wvn ? Υυ 'wvn ε 'me 'pepe, wlv -crvα' ε 'naa :

Nyo -υυα -tmva Kea 'a -ti' ε, υυα' wlv -ko' 'blva- -wee' "klein ja, υυ mu' υυ je 'e 'blva 'a "ti 'vn nynι.

19 'De δε 'ma -teea' 'ma -ce" i ke'wle ε, εme -nι wlv -tmvυα' -ne, Israe-koun se ε juo- ? 'De εε' -ti' 'vn, δε Kea 'tmva Moisi -pee sese, ε ka :

Nyo -υυ -sea' 'ma 'ce nι, 'de -υυ sea 'vn juo ε, δε 'ma mua υυpu "jrii nva', εme -ε mu aοα' -kwlvn "blo -saa', -wee aο 'je 'cen' 'kpa.

20 Esai foo' 'sv mu' mamav 'sv, ο je wlv ka ο 'naa :

Kea 'na : Nyu sea' mii -pon ε, uupu -je 'bn. Nyu -sea' 'ma -ti' 'mii -te ε, uupu -u -pee 'in -sa 'ma -ce' 'kwla

<sup>21</sup> 'Kaa 'de Israe-nyu 'a -ti' 'bn ε, ε 'naa : 'In sro 'ma sun 'me 'de no' -wee' 'di, 'ma -pon' 'in 'je Israe-koun sun 'soon kpon-. 'Kaa u u kue "jru, uua -saa 'ma wlu -gbee' woi, u 'na u se ε doin' o poi.

**11**

*Kea se Israe-nyu 'bo*

<sup>1</sup> 'Su o 'na : -Bo ε ni kan' mo 'ee, -me Kea 'bo ee' 'ce 'me 'jaa ? 'In-, ε se kan' -mo ni-, de-nue' 'mo niε Israe -koin -o -ke, 'in niε Ablaam 'a "ju -o, 'in 'wlvε 'e Bensame 'ε "ji 'di.

<sup>2</sup> Kea 'a 'ce ε jua sese ε, ε se uupu 'bo. -Aee' wlu -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'de Eli 'a -ti' 'bn ao se ε juoo-? Eli pooe Israe-koun Kea "kuan 'wv jre' o, o 'naa :

<sup>3</sup> Tu'bo, u 'dba ee' wlu 'kwajaaun -wee' 'me, -ta -wee' nyu a -saa 'srae- -wee nyu a -gbεεa' ε 'juoi ε, u dooa -m -wee' "klein 'me. 'Ma 'su -sie 'o -wee uua -pon u 'e 'dba.

<sup>4</sup> 'Kaa wlu Kea 'tmba 'de o -pee ε, ke 'da ka :

'Nynunmai 'a "wlu -me" 'son -u sea 'koi- i "sii-, -wee -u sea Baal-koun "juoi -gbεε ε, uupu 'in -tee kpoi', -wee u -te 'ma -tea'.

<sup>5</sup> 'Kamo ε ni -ke 'de -stanwv 'di, Israe-koun 'a toε -sia 'o ε, uupu Kea -tee kpoi' 'de ee' 'diwonmoo' 'bn.

<sup>6</sup> 'Kaa -bo ε ni 'de ee' 'diwonmoo 'a -ti' 'bn mo ε -tee uupu kpoi' ε, -me ε se 'e uua' nuvdi 'a -ti' 'bn ni-. -Bo ee' 'diwonmoo' ni uua' nuvdi 'a -kei' 'de ε, -me Kea se uupu 'saavn "jrii nu.

<sup>7</sup> Ke ni kan' -mo 'ja a-? 'Israe' Israe-koun -pooan i 'de uua' ke' won 'jea' 'bn ε, u se ε 'je kan', 'kaa nyu Kea -tea kpoi' uupu -je ε. Nyu -ju -sia 'omu ε, -wi' -mu kue "jru, uua' 'won de 'mii.

<sup>8</sup> Wlu -cruta' see ε 'naa : -Suu -εε -cruun' a nyu 'a pee "i ε, emε Kea "nyv uupu -wee uua' 'jri se i 'jei 'de uua' doin" se i 'wain mamav 'sv ε 'je 'e -stanwv jεε-.

<sup>9</sup> Dafidi wlu' -ke, o 'naa : Uva' Kea "juoi -gbεεson -ε -na "jridepooa' -son ε, ε nve' mamav 'sv uua' 'srae- -saa' o, -ko' -tu" 'a je -sebee nu, i je -gbaa- 'de uupu "juoi -wee Kea 'a 'pee 'je uupu kpon.

<sup>10</sup> ε kan uupu 'a "jri 'me -wee u je i 'je, ε nve' -wee u 'je nyu 'a kuvonpu- ni mamav.

<sup>11</sup> De 'ma -teea' i ε ka : -Bo Suifu-wi" ku "jru -wee u -fuun Kea nya -me u ke Kea -seea' i 'bode ? 'In-, ε se kan' ni-. 'Kaa

uua' "jru kua' me -nue' -stan -wee Kea kain 'pu-je won 'de nyu sea' Suifu ni -pee -wee ε 'je Suifu-wi' 'a -kwlen 'blo -sa.

<sup>12</sup> De Suifu-wi" kua "jru -bo ε nve -stan -wee "diwan 'je 'kmu -wee' "klein kpon 'ee, 'de -me -sonti u -wee' "klein a mua 'e Kea o "biia' mo 'de,

*Nyu -sea' Suifu ni 'a 'pu-ti*

<sup>13</sup> Aopu -o sea Suifu ni ε, aopu 'ma ji -pee wlua' la. De Kea dbaa 'un -wee 'in 'jea nyu sea' Suifu ni -poia' -ti' 'tmuv ε, ε 'bleε 'ma 'mba-.

<sup>14</sup> -Bo 'ma sea kan' nu ε, -wee 'in 'je 'ma 'ce-wi' 'a -kwlen 'blo -sa 'de uua' 'jru' 'je 'puua' 'je dewe-jε.

<sup>15</sup> De Kea -saa israe-nyu 'a -ti' kwa -son -bo -me nve, -wee nyu "klein sea' Suifu ni u ke Kea -seea' -ti' "kpei- 'ee, -me -sonti uua mua 'de ε o "biia' -wee ε 'je uupu sun 'soon kpon mo 'e, 'mo 'na -me ka 'meun a jia 'kmu de, 'kamo εε mu nta' o !

<sup>16</sup> -Bo nyu ja diide 'ε "i-saajo -wee o 'je Kea won -saa' -me ee' -je -sia 'o ε, ε niε Kea 'a de -o -ke. 'De -bo tu 'a 's'n -teeε Kea kwa, -me ee' 'dae- niε ee' de -o -ke.

<sup>17</sup> Ka nyu 'o doa olifietu 'de -kle -wee o cian ε 'dae- jri' jai ε, 'kamo Israe-koun ni, 'de nyu sea' Suifu ni ε, ka olifietu -mea -kea' o 'de 'kwla 'di nta, 'kamo -wi' -mu ni-. -Bo nyu "duo ee' olifietu 'a 'dae- 'bn -wee o' -tu" 'bo olifietu -cεen' 'ε 'dae 'a -koi' ε, -me olifietu -cεen'ε 's'n ni -a -nyv' "ni -wee ta 'boa.

<sup>18</sup> -Mo -o -koa' 'dao- nyu -tuu' 'a 'bo olifietu -cεen' ε 'dao 'a -koi' ε, -in -bo -ma -cei' 'beee, -in -bo olifietu 'a 'dae- -ta -tein -in -nta -fluen. -Bo -ma sea kan' nu ε, -me -in -bo i "mae, ε se -mo mo -ble 's'n kwa ni, 's'n mi -ble -mo kwa.

<sup>19</sup> De -in -jea 'tmv ε ka -in -je nu : 'Dae- ni, ta' 'dae- tu cten 'o 'ε, -wee 'mo 'je 'o ta' -koi' jii-.

<sup>20</sup> To' -o, Suifu-wi" -mu ε, ka tudae -i -cεan 'o nta, 'kamo uupu ni-, de-nue' Sesi Klisi -kwli' -tea' se 'de uupu 'bn ni-. 'Kaa -bo -mo -jii 'bo uupu 'a -koi' ε, -me -ma Sesi -kwli' -tea' 'bn -o. -In -bo -ma -cei' 'beee. Faun me -je -bn nu ka-.

<sup>21</sup> Suifu-wi" -nta olifietu -cεen' 'ε 'dae- ε, -je Kea sea 'o -wi' -mu sie 'dee, -me ka ε 'je 'o -ma sieson nu ε-?

<sup>22</sup> Emε -ti -in -je Kea 'a 'diwonmoo' -kwlv o po, ε ke ee' wonkmaa' ke-. Nyu -u -saa "jru -jei" ε, uupu ε kma won "kpei, -wee ε nmo 'di won 'de -mo -pee. -Mo 'ja a, -in -te 'e ee' 'diwonmoo' -ne 'dei, -in -bo "jru -jei" -saa ! -Bo ε se -me ni ε, -me ee muε -bn 'bo cεean' -ke.

<sup>23</sup> De -bo Suifu-wi" se uua' "jrukua' nya kpa, -wee u 'je Kea o "biie- ε, εε muε uupu

'bo vva' -teun de jaa', de-nve' Kea 'bEE- ee' nva' me kpe -puue.

24 -Mo -o sea Suifuu ni e, ka 'kwla 'di tu nta, 'kamoo -un -ni. -Bo Kea "duo tu 'sru 'a 'dao-'un -wee e -tue" 'o olifietu -ceen' -pun" 'de -kle' e, -me kmai". Kea -e nva de -kmai" e, eme see 'bEE- -e -je olifietu 'a -ce" 'e 'dae-'un "duo- -wee -e -ji 'bo ia' -koi" de -tu" ke'wlee ?

*Suifu-wi" 'a 'pu-ti*

25 'Ma de'di -wi", to' -ti -e -pa 'kwla 'de e, 'in -nvei" 'un 'je e 'tmu 'de ao -pee, -wee ao je aoa' -cei" 'bEE-. -Bo Israe-nyu 'a jru' ku "jru 'de -stanwu 'di e, -wee vva' de 'mii 'woan' ni 'kle, e se foo" 'un ni-. Ee' de tu a mue nva' mamav 'su nyu sea Suifu ni -wee -vu -jea 'e Kea 'a "nynuu- "klu 'kpa, vva' -tison 'je 'o nyu.

26 'Bo -me 'de e, Israe-koun -wee' a mue 'pva' 'jea'. Wlu -crua' 'de vva' -ti' 'un e 'naa :

'Bo Selisalem 'bomo Nyu 'pva' 'je 'wlv, -wee o 'je Sakoo 'a "nynuu- seie 'de vva' dsain 'kwa.

27 'Ma mue vuvu 'a dsain "kpei 'wlvaa'. Dbeede vu ke 'ma -a -tu'a, eme -nao.

28 De vu sea Sesi 'a -ti' 'woon- e, eme -nve', -wee vu 'kpa Kea 'a tunyu. 'De -bo vu 'kpa Kea 'a tunyu e, -me aoa' 'doo -o. 'Kaa de Kea -teea vu "bo -wi" kpoi" -wee vu 'jea ee' 'ce ni e, eme -nve' -wee e kma vuvu 'a -ti'.

29 -Bo Kea 'da nyu -wee e cen ee' wlu -tie" 'de e 'je vu -paan' "jrii nu e, -me ee' poo wlu fai" 'no 'kmu.

30 Aopu mo e, ao se Kea won 'je tein', 'kaa Kea nve aopu 'saavn "jrii. Suifu-wi" 'a Kea 'a wlu won i blaa' me -nve' -wee Kea nu aopu 'saavn "jrii 'de -stanwu 'di.

31 'Kamo e mu nta' 'de vuvu 'a -ti' 'un -ke. Vuvu -blaa Kea 'a wlu woin 'de -stanwu 'di e, vva mue 'saavn due' 'jea' 'bo Kea "juoi -ke. Ka Kea 'jea aoa' wee e, 'kamo e mu vuvu 'a wee 'jea' -ke.

32 Kea "tai e nyu -wee" "klein "i -wee ka -kaso 'diun nta 'de vu 'je kan' ni 'de vva' -maa' 'je Kea won 'kwa. Eme nve' -wee vu juo vva' -maa' 'je Kea won "i, 'de e 'je vu -wee" "klein 'saavn "jrii nu -tadue.

*Kea 'a to' ten 'de*

33 'Oo 'ma 'ce, Kea 'a de "jriiua' ke ee' to' 'dina' ten 'de, nyu se e 'bEE- o 'ji dbaa-, -wee o 'ji 'dei' won. Di -ta wlu e cean -tie" e, nyu se e 'bEE- o 'ji wo -sa.

34 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbE 'di e 'naa : -o -juo Tu"bo 'a to' e- ? -o -bEE' -o -je e 'sni -tu" e- ?

35 Nyu we- -nyu" e de tein" -wee -oo kpan e 'je -sa de 'booo- no" e- ?

36 'De e 'un 'demo di -wee' "klein 'wlv, eme -nve' -wee i ni 'kmu. I -wee' nte ee' de -o.

Eme -ee 'nyu nyu 'je 'i 'bEE- jeeje 'de -sun 'o -sun 'di. 'Kamo e 'je ni -!

**12**

*Kea "juoi -gbEE' sun -ceen'-*

1 'Ma de'di -wi", 'bo -me 'de e, -je Kea 'a nyu 'a wee 'jea' poa "jrii "kpaE' 'de -a -pee 'ja a, -me de 'ma -teea' aopu i e, eme -ni ao to 'e aoa' -ce" ka 'sraade -e -nta 'kmnta' -wee ao 'je Kea 'a -tea' -te 'de ao 'je 'e Kea "jrii 'dei nmoo-. Kea "juoi -gbEE' sun -je -nta ka -coon' ka ao 'jea nu me -nao.

2 Nyu -nta 'no 'kmu -ne "kpei 'de -stanwu 'di e, ao 'bo vva' nuudi 'de blaa, 'kaa ao "tai- Kea "i -wee e 'je aoa' 'kmu ke aoa' to' i naasun- fai" poo-. -Bo e ni kan' -mo e, -me ao 'bEE- ao 'je Kea 'a -kwltu' 'mii 'won. E 'de me -ni ao 'je de 'doo o, de -nmoo 'e Kea "jrii 'dei o, de -nta 'pepe juo-.

3 'Saavn Kea nva 'un "jrii e, eme 'in tba -gboo "jrii, -wee 'ma 'tmuv aopu wlu -ne -pee. Nyu 'bo 'e aopu- "klu nte, -wee ka o sea ni e, o 'bo kan' toe. Ee' -kwlti' -te' sun Kea poa 'de aopu- 'un due 'due e, eme ao 'je ja -gbun -wee de ao nta 'un 'pepe e, ao 'je e to' "kpei naa 'de to' -ti 'un.

4 De-nve' ka nyio 'o -gboo nta due' -wee 'dae- tba 'bo e -pun' i -tia "i 'de i sea dbo due' 'ble e, 'kamo -a -ni.

5 -Apu -o -ke Klist "sia "i -a -tiei", 'kaa -a ma nyu due'. Ka nyio due 'a 'dae- nta, 'kamo -a -ni. -Aa -tee' ba kwa woi due 'due. -Aa nuudbo se due' -ni-.

6 Ka Kea nva -aa 'saavn "jrii nusun e, eme -nve' -wee -aa nuudbo se due' ni-, jro' 'blee oo' -ne dbo, jro' 'blee oo' -ne dbo. -Bo Kea jaa -aa jro' wlu 'kwa a, -me ka e "sia 'nyu o 'tmue kan' 'de Kea -kwlti' -tea' 'un.

7 'De -bo Kea "nyu -aa jro' kpi -wee o 'je Kea -gbu sun o po e, -me o kpa -me 'e de tu nya. -Bo Kea "nyu -aa jro' nyu de tooa' 'a 'kpi e, -me ee' dbo tu me o 'je nya kpa.

8 'De -bo Kea "nyu -aa jro' nyu 'a di ikuua 'a 'kpi e, -me ee' dbo tu me o 'je nya kpa. 'De nyu Kea "nyu de kwa i-saa' 'a 'kpi e, -me o kpa ee' de tu nya 'de pee -ceen' 'un. Nyu Kea "nyu nyu -je o poa 'a 'kpi e, -me o ni ne "kpei o 'je e nu. 'De nyu -oo -jea nyu 'a wee e, -me o nu ee' de tu 'de 'mva' 'un.

9 Aoa' ba 'a -ti' kmaa' 'bo "jridepooa' -soon nte. Ao 'nye desavn 'un, ao -si' de 'doo nva' o.

10 Ao kma ba 'a -ti' 'de pee -wee' "klein 'un ka de'di -wi" nta, ao 'je ba 'a "dia kan' due 'due. Ao -te' ba 'a ni', ao 'bo ba -fluen.

11 Kea 'a -Suu -tu" aopu -cian" "kpei, ao nuv Tu"bo "juoi. Ao 'bo 'plu 'blee, ao ni ne "kpei.

12 Ao nu 'mva-, de-nve' ao 'blee to' tba-ta. -Bo aoa sea 'kle 'je e, ao 'bEE- pee 'woin. Ao 'bo Kea baea' 'un seaa !

13 Aoa' de 'di-wi" -υυ sea de 'jea' 'bεε- ao po υυρυ sun o. Ao κρυσν 'δυι- sin 'ςων.

14 Nyu -υυα nυα aopp -cruun" "jrii ε, ao po υυρυ "diwan. Ao bae υυα' Kea, ao 'bo υυρυ -soo' o ποε.

15 Nyu -nυa 'e 'mυa- 'υn ε, υυ ke ao nu 'mυa-. Nyu -nυa 'e -fin" 'a 'υn ε, υυ ke ao -fin".

16 Ao 'wων- wlu' i 'bo aoa' 'su 'nynυ. Ao 'bo aoa' -ce" dεwωνυυn 'daa 'bo jry' "jry kpo'. Nyu -υυα -piia" υυα' -cei" ε, υυρυ -ke ao 'je na-. Ao 'bo aoa' -ce" to' 'dinυn 'daa- 'de aoa' -ce" 'kpa "jri' de.

17 Ao 'bo de saun nυe, 'de ao 'bo de saun 'a kpan -saa. Dι -nυa ka -cων' ka 'bo nyu -wee' "juoi ε, imυ -ιa nυa' ao 'je i -pon.

18 -Bo ε -tu" aopp mω ε, de ao 'bεεa kwa i ao nu ε, -wee pεe 'a blua' 'je 'o ao ke nyu -wee' 'nynυ nι-.

19 'Ma -tu' kmaυn, ao 'bo aoa' -ce" kpan o -saa. 'Kaa ao "tai- Kea 'a 'cen "i ε 'je εε' dbo nu, de-nυe' wlu -cρυa' ε 'naa :

Kea 'na : ε 'mω -ωω -sa nyu kpan o. 'Mω -ωω mu nyu -kei" -saa'.

20 'Kaa ka Kea 'a wlu "sia 'nynυ ao nu kan' : -Bo 'mυε- ε sea -ma tυnyo nu ε, -in -nyυ" ω de ω 'je di. -Bo "ni 'natυn a sea ω nu ε, -in -nyυ" ω "ni ω 'je 'na. -Bo -in nu kan' a, -mε εε mu ω nε pεe o poa' -wee ω 'je to' i naa-.

21 -In -bo desaυn "i "taiε ε 'bo tv 'a "jry kpaa 'bo -υn "kpei, 'kaa -ma 'dωe nυa' kpa tv 'a "jry 'bo desaυn nυa' "kpei.

13

Nyu -υυα poa 'blva- je o ε, nyu 'e υυρυ wων 'je

1 Nyu "o nyo 'je "jry ja jaa -o 'de nyu -υυα poa 'blva- je o -pee, de-nυe' nyo -jea 'blva- je o po -wee ε sea 'e Kea 'υn 'wlu -mω se nι-. Nyu -υυα poa 'blva- je o ε, Kea mε -te 'o υυρυ.

2 εμε -tu nyo -ω -na -ω se "jry ja jaai 'de nyu -υυα poa 'blva- je o -pee ε, -mε Kea 'a nyu -je oposυn mε ωω blaa wων i. 'De nyu -υυα blaa ε wων i ε, -wi" -mυ a ja υυα' -ce" 'kpa 'pee "jry.

3 Nyu -υυα poa 'blva- je o ε, υυ se de 'dωenυυn 'a faυn 'ble nyu -υυα nυa desaυn, υυρυ υυα po faυn'. -Bo -in se "i nι -in -je nyu -υυα poa 'blva- je o plee ε, -mε -in nu de 'dωe, -wee υυ 'je -υn -ti' o po,

4 de-nυe' υυ nυε Kea 'a dboi" -o 'de -ma 'dωe 'a -ti' 'υn. 'Kaa -bo -ma sea desaυn nu ε, -mε faυn nu -υn, de-nυe' υυ 'bεε- υυa' nyu kpln 'kwa i-saa' 'je 'mεa' "jry "kpei- po-. υυ nυε Kea 'a dboi" -wee υυ 'je nyo -ω nυa desaυn Kea 'a 'cen "kpei ja-.

5 εμε -tu -in -je "jry ja jaa 'de υυ -pee. ε se 'pee kpany' 'a 'su mε -in -je υυ plee nι-,

'kaa -in -je υυ wων -wee -ma pεe 'bo -υn "bli -ceε.

6 εμε -tu aoa -sa' -dευnpo' -ke, de-nυe' nyu -υυα poa 'blva- je o se ε, υυ nυε Kea 'a dboυn -υυ κρυν 'de υυa' dbo "jrii -kli.

7 -In -sa nyu -wee' "klein 'a kpan. -Bo nyo 'ω 'wei nι ao "kpei ε, ao -sa ωω 'wei. -Bo nyo 'ω -saade nι ao "kpei ε, ao ja aoa' -nε. Nyo ao 'jea wων 'je ε, ao 'je -mω wων. Nyo -ωω nι ao 'jea -te ε, ao -te' -mωω' nι'.

Ba 'a -ti' kma-ti

8 Nyωω' kpan 'bo ao "jry nυε, -bo ε se ao 'je ba 'a -ti' kma due 'due nι ε. Nyo -kma ωω -ponyio 'ω -ti' ε, -mε de Kea 'a ke' "sia 'nynυ i ε, εε' "ti na' -wee -nao.

9 To' -o, Kea 'a ke' 'na : -In -bo nyu 'a 'nynυ 'jee, -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo "jriiε, nyu 'a de 'bo -υn pεe "ipooa.

I ke ke' jry' -sia 'o ke ι -wee' poee -gboo "i 'de ke' due' -nε 'υn, εμε -nι :

-In -kma -ma -ponyio 'ω -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

10 Nyo -kma ωω' -ponyio 'ω -ti' ε, ωω' nu ω desaυn "jrii. Nyu 'a -ti' kmaa' mε -nι Kea 'a ke' wων 'jea'. Nyo -kma ωω' -ponyio 'ω -ti' ε, -mε ω -kω' e Kea 'a ke' -wee' mε. Ke ε bu -wee' -nao.

Ao -te Sesi 'a deji -ti 'a kein'ke

11 Ao kma ba 'a -ti' due 'due 'ma de 'di-wi", de-nυe' nω" -a -nυa 'e 'di ε, ao juo εε' nω" tu 'mε. "Nyιω' sonwι ka ! 'Pυυa' -a -jea εε' "jri "kpae po nω" "kυaυn- i -we- kaan ka, ε je 'wι -ε 'di -a -jea Kea 'a -ti' to' 'υn "i-saa nω" -sii.

12 -Too' cen 'υn ε 'bode, -son "kυaυn- i. -Ta -a -nυa 'de kwie 'di ε, dι -a nυa 'de ε -a -bo -mυ o la. Ka -a -jua ωω' wlu -mω kaan 'ja a, -mε ka ε "sia 'nynυ 'a nu kan'. -A -nyna -sisi' ka nyo ω -foan' tv ε.

13 -A nυa 'e -son' 'υn ka -cων' ka. -A se kwie 'a kpln 'ble 'bode. -A -bo de dia' ke nmo 'naa' "ni 'di -siie, -a -bo kao' 'blee, -a -bo -cea' ke -kwln nu-tι.

14 'Kaa de ao 'jea 'cian εμε -nι Tv"bo Sesi Klisι 'a kpln 'dωe. Ao 'bo aoa' -cei" "taiε -wee aoa' nyioτo' 'bo aopp -cιε 'klee -te' ε, 'de εε' -kwlbtι 'bo "blo 'wlvε 'bode.

14

Nyu bo ba 'a 'pee 'jee

1 Nyo -ωω Kea -kwlt' -tea' sea i ku ε, ω ke ao 'bo ba o -too' ε, ao juo ωω κρυν ka.

2 "Ko nyo jry' -nι 'de aopp "klu -ω -na : 'In -te' Kea -kwlt' 'mε, 'in 'beee' 'in 'je dι -wee' di, -wee jry' -ωω Kea -kwlt' -tea' sea i ku ε, -mω 'na : 'In se ε 'bεε- 'in 'je dι -wee' "klein di, 'ma mυe sii" 'a 'su dia'.

3 Nyo -ωω dia dι -wee' "klein -nω, ω 'bo nyo -ωω' dia dι -wee' "klein -flυen, 'de -jo -ωω' dia dι -wee' "klein -mω 'bo nyo -ωω dia

di -wee' "klein 'a 'pee kpuven, de-nue' Kea kpuun o sun 'soon 'me -ke.

4 -Mo o -kpuvan nyo jro' o dbonvi 'pee e, -ma 'nynti we- ? -Bo o nyna -sisi' o, 'de -bo o -ka i o, e ni oo' jei 'a 'su 'a -ti' -o. 'Kaa oo mue -sisi' nyna', de-nue' Tu'bo 'beee' o 'je oo' di ikuu-.

5 "Ko nyo jro' -ni 'de aorp "klu -o -na : 'W1 -ji nte dewon, i je -ji -sii, -wee jro' 'na : 'W1 -wee' 'beee', de se ba -sii. De ao 'jea nu e, ao 'je e juo -o 'pepe 'bo aoa' -ce' -kwli" due 'due.

6 Nyo -oo -sa' 'w1 jru' 'de 'w1 "klu, -wee -o -na i kon -ti' e, oo dia' 'de Tu'bo 'a 'nynti 'bn. 'De nyo -oo dia di -wee' "klein e, oo nve' 'de Tu'bo 'a 'nynti 'bn -wee oo po Kea 'se-. 'De nyo -oo' dia di -wee' "klein oo nve' 'de Tu'bo 'a 'nynti 'bn, -wee oo po Kea 'se-ke.

7 To' -o, -aa jro' se oo' -ce' 'e 'kmu ni, -aa jro' o 'me oo' -ce' 'kpa 'a 'mea'.

8 'Kaa -bo -a -ni 'kmu e, -a -nie Tu'bo 'a 'kmu, 'de -bo -a -me e, -a -me Tu'bo 'a 'mea'. Eme -ti -bo -a -ni 'kmu o, -bo -a -me o, -a -nie Tu'bo 'a de -o.

9 'De ee' -ti' 'bn mo Klisi 'mee, -wee o son 'kunyio' 'de o 'je 'meun ke 'kmuntun 'a Tu'bo ni-.

10 -Bo e ni kan' -mo 'ee, 'ma de'di, dee-ti -ma kpuun -ma -ponyio 'pee e- ? 'De dee-ti -ma -fleen -ma -ponyio e- ? Ka -a -wee "klein a mua 'bo Kea "juoi mua' -wee e 'jea -aa 'pee 'je, -in si juoo- ?

11 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe' 'di e 'naa : Tu'bo 'na 'in nte 'kmu, nyo -wee' "klein a mue 'koi- i 'sia' 'bo 'bn "juoi, -wee su -wee' "klein 'je 'bn Kea 'daa- 'de su 'je 'ma 'nynti "i 'bee- 'bo nyo -kwea.

12 Eme -ti -a -wee' "klein a mu -aa nuodi 'a "kuan pooa' due 'due 'bo Kea "juoi.

13 -A -bo ba 'a 'pee 'jee' 'bode. 'Kaa de -je -bo -a nu -wee e sea -aa -ponyio 'de desavn 'di poi e, eme -a -e to' "kpei- naa ka-.

14 'In 'je kan' 'me de 'ma 'tmva Tu'bo Sesi a po e -ti' o -ke, de 'o de jre' se -gban' de ni- 'de ee' -ce' 'bn, 'kaa -bo nyo -gban de jre' ja -wee o 'deee -gban' de e, -me e nte -gban' de -o 'de oo' -ti' 'bn.

15 -Bo -ma diide -ma dia 'de ee' -ti' 'bn -ma -ponyio "kae- "jrii e, -me e se nyo 'o -ti' kmaa' me -e po -un -je o ni-. Nyo -oo 'mea' Klisi 'mea, -in -bo o 'maa 'de diide -ma dia 'a -ti' 'bn.

16 Ao -tu' aoa' -ce' 'e -ti' -wee de aoa 'daa 'dce 'de aoa' -ti' 'bn e, nyo 'bo e -flien,

17 de-nue' Kea 'a 'beode se dedi -ti ke 'naadi 'a -ti' ni-, 'kaa e 'tmve "isre-ti ke pee 'a blu-ti ke, e ke 'mva- Kea 'a -Suu a "nyia nyo ke.

18 'De nyo "isrea' o, pee 'a blua' o, 'mva- nia 'e 'bn -wee -oo nuva Klisi "juoi e, -me

-mo nmoo 'e Kea "jrii 'dei -wee nyo a po o -ti' o.

19 -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me di -ia bluaa nyo 'a pee umi -ia nua' -a -je i-pon -wee -a -je ba 'a di i kuu-.

20 'De diide 'e -ti' 'bn -in 'bo Kea 'a dbo dooa. To' -o, di -wee' "klein nmo "jrii, i nte di ka, 'kaa de -bo -in di -wee -e -jea -ma -ponyio 'de desavn 'di po e, -me 'e dia' se ka -oon' ka ni-.

21 -Bo -in se nmi di, -bo -in se nmo 'na, -bo -in -saa di jru' kwa -son 'de -ma -ponyio -o sea i ku 'a -ti' 'bn e, e nmo "jrii.

22 De -in -jea to' 'bn 'de ia' di tu 'a -ti' 'bn e, -in -tee' i 'de -bn pee o, e ni o -in -ke -ma Kea 'nynti. -Bo -ma pee a sea -bn "bli -ce' 'de di -ia 'dia -ma -jea 'a -ti' 'bn e, -me -mo -pee "juoi.

23 'Kaa nyo -oo plee a to' i 'de de -oo dia 'a -ti' 'bn e, 'pee kpuun -mo 'me, de-nue' de o 'jea to' 'bn e, ka e "sia 'nynti o se kan' nu. 'De de 'o de -bo -in nu -wee -ma pee -cea' -bn "bli -me nte desavn -o.

15

1 -Apu -oo Kea -kwli" -tea' kua 'e 'de i e, -a po nyo -uva Kea -kwli" -tea' sea i ku sun o. -Bo su se 'kpi' 'ble e, -a -bee' pee "wain 'de upu 'a -ti' 'bn. -A -bo -aa -ce' 'e 'tun nu-ti nve.

2 Di -i -jea -a -podei" -kwli' i nmoo e, umi -a -je nu due 'due' 'de oo' 'dce 'a -ti' 'bn -wee oo' Kea -kwli" -tea' 'je i ku,

3 de-nue' Klisi mo se oo' -ce" 'e 'tun nu-ti nu, 'kaa ka wlu -crua' 'de oo' -ti' 'bn 'da a, 'kamo o nu. Ee' wlu tu 'naa :

-Crei" -uva -cree" 'a -bn e, mo i 'kpa o "jru.

4 'De wlu "o wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe' 'di i 'crue' -wee i 'je -a de too-, -wee -a -je to' tba-ta 'ble, de-nue' wlu -crua' -ni umi -a too -avn pee "wain 'beea' -ia -tu' -a -ti' -kwli' i -wee -ia kuu -aa di i.

5 Kea -e -nyia" nyo pee "wain 'beea' -wee -e -kuua nyo 'a di i e 'je aorp- de due' po -wee aoa' to' 'je due' ni- ka Sesi Klisi nte "i e.

6 -Wee ao -wee' "klein 'je o bee ao 'je wlu due' po ao 'je Kea -e -nia -aa Tu'bo Sesi Klisi "Bo 'a 'nynti "i 'bee-.

7 Eme -ti ao 'je ba sun 'soon kpuun due 'due, ka Klisi kpuvan aorp sun 'soon e, -wee nyo 'je Kea 'a 'nynti "i 'bee-.

8 Aoa 'jee, de Klisi 'kpa Suifu-wi" 'a "juoinvi, eme -toe ka Kea nia to' ee' pooa wlu fai" e, di e cean -a "bo -wi" 'nynti tein" e, o nynthi 'o 'e.

9 'De nyo -sea' Suifu ni -mu a poe Kea 'se, de-nue' e 'jee uva' wee, 'kamo e 'crue e 'naa :

Eme -ti 'ma mue 'nynti -saa' 'de nyo sea' Suifu ni "klu, -wee 'in 'je -ma 'nynti "i 'bee- 'de blewlu 'di.

10 Wlu -cruta' ke 'da ka ke'wle e 'naa :  
Aopu -sea' Suifu ni e, ao ke Suifu-wi" bee o  
-wee ao 'je 'mva- nu.

11 'De e wlu 'e 'fo jre' o ke'wle, e 'naa :  
Nyu "klein -sea' Suifu ni ao -sa Tu"bo 'a  
'nyu ao nuvo 'mva i, ao 'blva -wee'  
"klein.

12 Esai foo" 'su wlu' ka -ke, o 'naa :  
Nyo due' -a mu 'e isai 'a "ji 'di 'wlv'a -wee  
o 'je 'blva- -wee' 'a 'beo ni-, 'de vu  
-wee' "klein 'je o to' 'itba.

13 Kea -ee -nya" nyu to' tba -ta a, eme -je  
aopu 'mva- ke pee 'a blua' 'un "jii- 'de ee'  
-kwl" -tea' 'un. -Bo e ni kan' -wee Kea 'a  
-Suu 'a "ikmaa' 'je e nu 'de di ao tba to' 'i  
ao 'ji kpu- sisi', -wee ka ao 'blea to' tba-ta  
a, aoa' kmu 'je ee' sun to-.

*Ka Poo mai" e, o 'bee- o 'je kan' oo' 'sbe  
'cru*

14 'Ma de'di -wi" -bo e -tu" aopu mo e, 'un  
'je kan' 'me ao nmo 'di won, de ao jua Kea  
'a -kwlut e, ao 'bee- ao 'je ba fen' -saa, ao  
'je ba 'a di i kuu due 'due.

15 'Kaa 'un ni e "i 'un 'je aopu -ti' -kwlv o  
poo-, eme -ti 'un se aopu wlu jru' 'a -pee  
'tmva' plee-. 'Saan Kea nva 'un "jrii, eme  
-ti 'ma nu kan'.

16 Kea 'da 'un 'e, -wee 'un 'je Sesi Klist 'a  
-ti' 'tmv 'de nyu sea- Suifu ni -pee. -Bo 'ma  
sea Kea 'a -poia" -ti 'tmv e, -me ka nyoo  
nuva Kea "juoi ka 'sraa -sai nva, 'kamo 'un  
ni-. 'Ma nu kan' 'me -wee nyu -sea' Suifu  
ni vu 'je 'e Kea 'o "biie- ka 'sraade Kea 'a  
-Suu -teea kpai" -wee -e -nmooa 'e Kea "jri  
'de ni.

17 De 'un ke Sesi Klist "sia "i e, eme -nve'  
-wee 'ma 'sao 'ja 'de 'ma po -tuosun de 'bo  
Kea "juoi,

18 de-nve' -bo Klist se dbo nu 'de 'ma  
'kmu 'un 'de e, -me 'un se e 'bee- -wee 'un 'je  
won "jei kpa -wee 'un 'je wlu-. Omoo -ceen 'e  
'ma wlu ke 'ma nuvo 'un -wee o nu e, 'de  
nyu -sea' Suifu ni vva 'je o won. 'De e se  
-me 'e 'su ni-.

19 O ceen 'e di klae" klae" nva' o, jrii' o,  
Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' 'un 'e -ke. Eme -ti 'un  
tba Klist 'a -poia" -ti 'tmva' 'bo Selisalem ke  
'blv -ni e 'dewoi 'dii mamau 'su 'un nyu 'e  
Iiriblv'a "kpei -wee 'un -koo ia' -poia" -ti tu  
'blva- ja.

20 De -e -ni 'ma pee o -wee -ee nva' 'un  
-pooan i e, eme -ni -ta nyu -sea' Klist 'a 'nyu  
"sii- due' e, 'bomo 'un mu -wee 'un 'tmv oo'  
-poia" -ti. -Bo e ni kan' -wee 'un 'je -gbu" po  
'bo nyu jro' 'o -gbu" -gban "kpei.

21 'Kaa ka wlu -cruta' 'de Esai 'a 'sbe 'di  
'da a, 'kamo 'un nu, ee' wlu tu 'naa :  
Nyu -vu -pee nyu jro' sea oo' -ti' 'tmv- due'  
'e, vva mu e 'jea'. 'De nyu sea' oo' -ti'  
'won due' e, vva mu i 'mii 'woan'.

*Poo ni e "i o 'je 'dvva' mu 'de Romu*

22 De -kaan 'un -je de -wee 'un se 'de aopu  
o ji ke eme -nao.

23 'Kaa kaan ka la 'ja a, de jre' se 'un  
bu wo kpu' 'ma nuvdo -kwe' -we- 'de 'no  
'blva 'a 'fo -ne o. 'De -sun -tuu"-tuu 'di kaan,  
'un ni e "i 'un 'de aopu o ji. -Bo 'ma sea 'e  
Esipany- blva "kpei mu e, 'un 'je 'o aopu o  
ceen -wee ao ke 'ma -a -e 'jee-.

24 -Bo 'un ceen 'bo aopu o, -a -je ba 'mva-  
i nu- 'de 'wi pla 'di. 'De -bo 'ma sea 'de  
Esipany- blva "kpei mu e, -wee ao 'je 'un  
sun o poa' 'bee-.

25 'De -stanw' 'di e, 'ma mu e 'e Selisalem  
ke -wee 'un 'je Kea -gmu -ni 'o sun o po.

26 Klist 'a -jei" naavn -ni 'e Masedoan  
-blva ke Akaiblv'a "kpei e, vu -sa 'wei, vu  
ni e "i vu 'je nva" nyu -ni 'e Selisalem Kea  
-gbu 'di -jei" poo-.

27 Vu -ni e" vu 'je ee' de tu nu 'de pee 'doe  
'un, de-nve' Suifu-wi" -vu -jea Klist 'a -ti' to'  
'un 'bo Selisalem -nve' -wee nyu -sea' Suifu  
ni 'je Klist 'a -ti' to' 'un -ke, eme -ti ka Suifu  
'a kpan ni nyu sea Suifu ni "jru, e ni kan'.  
'De ee' -ti' 'un -bo nyu sea Suifu ni "duo vva'  
di 'doe 'un -wee vu 'je Suifu-wi" -paan' "jrii  
nu e, e nmo "jrii.

28 Ee' -paan' tu, -sontu 'ma mu e kpa'  
-wee 'un 'je e vuvu "nyu e, -me 'ma mu e 'de  
aopu o ceen' -wee 'un 'je 'e Esipany- blva  
"kpei mu.

29 'un 'je kan' 'me -bo 'ma sea 'de aopu o ji  
e, e Klist 'a "diwan -wee" "klein me -ke 'ma  
mu 'e ja'.

30 'Ma de'di -wi", de -a -ke -aa Tu"bo Sesi  
Klist "sia "i -wee Kea 'a -Suu po -avn ba 'a  
-ti' kmaa' pee o e, eme -ti 'ma kuu aopu 'a  
di i -wee ao ke 'ma -a -je Kea 'a -ti' 'a tu  
-fon' 'de aoa' 'ma Kea baea' 'un.

31 Ao bae 'ma baea' -wee nyu -sea' Klist  
'a -ti' to' 'un 'je 'de Suide Kea 'je 'un seie 'de  
vuvu 'kwa. Ao bae -ke -wee -paan' 'ma kpa  
'e Selisalem e, Klist 'a -jei" naavn 'je e sun  
'soon kpuun-.

32 Ao bae Kea -wee -bo e ni e "i e, 'un 'je  
'de aopu o nyu 'de 'mva- 'un, 'de 'un 'je 'o  
fon- de-saan' 'de aopu "klu.

33 'un ni e "i -wee Kea -e -nya" nyu pee 'a  
blva' a, e 'je ao -wee" "klein o sie-. 'Kamo e  
ni -!

### 16

#### Jewlu

1 'un -te' aopu -aa de 'dinynokpao' Fobe  
kwa. Kea -gbu -ni 'o Sankre e, v ni e ee'  
sun o poi -o.

2 Ao kpuun v sun 'soon 'de -aa Tu"bo 'a  
'nyu 'un, ka nyu o 'blea Kea -jei" naai e.  
Ao po v sun o, -wee de jre' je v 'kwa -poo,  
de-nve' v -tee' mo ke nyu -tuu"-tuu kwa voi  
-ke.



3 Prisiłi ke Akilası -ke 'ma -a nva Sesi Klisi 'a dbo ε, ao nyniia 'ma 'jewlu 'de uupu -pee.

4 Uva' nyu tu ε, υυ die 'mea' 'wain 'de 'ma -ti' 'un -wee 'ın je 'kmu nu-. E se 'ma 'su mo -oo po uupu 'se- nu-, Kea -gbi "klein -nıa 'e nyu -sea' Suifu nu 'a 'blva- "kpei ε, ıa poe uupu 'se- ke.

5 Klisti 'a nyu -ju -nıa 'de uupu o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu -ke. 'Mo -je 'ma -ti' kmai Epainetu, nyu -jea Klisi 'a -ti' to' 'un 'de Asiblua "kpei "i-saa' no" ε, omo -nu 'e uupu 'a nva.

6 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de Madi -pee. Va' Madi tu ε, nyta -su' 'de aoa' -ti' 'un.

7 'Mo -je 'ma 'wlvavn Dronikisi ke Siniasi ke, υυ ke 'ma -a muε -kaso 'di -tadue. Sesi 'a dboun a poe uupu -ti' o -gblein'. 'De -ta 'mo sea Klisi 'a -ti' to' 'un 'jee- ke ε, -me uupu mo 'je oo' -ti' to' 'un 'e sese.

8 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de Ampliasi -pee, de o ke Tu'bo "sia "ı ε, emε -nuε' -wee 'ın kma oo' -ti'.

9 Iriben o ke -a nva Klisi 'a dbo ε, 'mo -je o, o ke 'ma -ti' kmai Takisi ke-.

10 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de Apellesti -pee. Oo' "ju tu ε, o -tee Klisi -kwlı", emε -ti υυ -tin' o i -tin -tin -wee o se wlu -kwlin -saa. Nyu "klein -nıa 'de Aristobuili o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu.

11 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de 'ma 'wlvai Erodion -pee. Nyu -jea Tu'bo 'a -ti' to' 'un 'de Nasisi o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu.

12 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de Trifenti ke Trifost -uva nva Tu'bo 'a dbo -pee. 'Mo -je Pesidi 'ın kma va' -ti', υ 'jee 'kle -tuu' -tuu 'de Tu'bo 'a -ti' 'un.

13 Ruifisi Tu'bo -teea kpoi" ε, ao nyniia 'ma 'jewlu 'de o ke o de -pee. O de -nu, ka 'ın de nıa, 'kamoo υ nu -ke.

14 'Mo -je Aseknriti ke Flekon ke, 'mo -je Ermesti ke Patrobasi ke, 'mo -je Ermasi ke -aa de'di -wi" -υυ -ke υυ -tea i ke-.

15 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de Filoloki ke Suili -pee, 'mo -je Nere ke oo' de'dinynokpao' ke-, 'mo -je Olempasti ke Klisi 'a nyu "klein -υυ -ke υυ -tea i ke-.

16 Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de ba o due 'due, ao -gblee ba -kwlı" ka de 'dinynuu a nva. Nyu "klein -jea Klisi 'a -ti' to' 'un ε, υυ 'na uupu -je aopp-.

*Nyufen' -saawlu -bɔɔa' de ε*

17 'Ma de'di -wi", 'ma -tuε' aopp 'sni ε, nyu -υυa -seea' nyu i -wee -υυa poa -cea' 'bo nyu 'nyu ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de uupu 'a -ti' 'un. Di υva' nyu tu a nva -wee υva tɔɔa nyu ı ke di ao 'cian se due' nu-. Ao tεen uupu kın,

18 de-nuε' υva' nyu tu se -aa Tu'bo Sesi Klisi a dbonυun nu-. 'Kaa υva' -ce" 'kpa 'a 'tun nu-ti mı υva nu. Uva nuε mıto 'didi

-wee υva 'tmυ wlu -ı -jea 'e nyu doin" nmoo ε, 'kamoo υva nu -wee υva poo nyu -υva de to' 'un 'jea' -tea 'o -ciekoun "kpei 'sre i.

19 Aopp mo ε, nyu -wee' "klein juo aoa' Sesi wɔn'je -ti' 'me. Emε -ti' 'ma nu 'mva- 'de aoa' -ti' 'un. 'In nıe "ı ao 'je di 'dɔe nu ka juo -wee desavn nu to' 'bo aopp 'un nıe.

20 Kea -ε -nyıa" nyu pee 'a blua' a, no" -sia 'o -wee ε 'jea -sion' o "jru iwaa 'de ao bu -son ε se "ı ten-. 'In nıe "ı -aa Tu'bo Sesi Klisi 'je aopp- 'saavn 'jrii nu.

21 Timote -o -ke 'ma na -wee -aa nva dbo due' o 'na omo -je aopp. Lisisi ke Sason ke Sosipateε -υυ -nıa 'ma 'wlvavn ε, υυ 'na uupu -je aopp.

22 'Mo Tetiisi, 'mo -je aopp. 'Sbe Poo poa aopp -jei" -ta, 'mo -crı ε.

23 Kaisi, -o -blea mo ke Kea -gbu 'duı- 'un ε, o 'na omo -je aopp. Erasti -o -nıa 'wei i -tei -ta -kwlı ε, o 'na omo -je aopp. O ke -aa de'di Katuisi ke-.

24 [-Aa Tu'bo Sesi Klisi po ao -wee' "klein "diwan. 'Kamoo ε nu- ! ]

*Kea 'a 'nyu "ı 'bεε-wlu*

25-26 -A -bεε' Kea 'a 'nyu "ı ! Emε -bεε' -ε -je ε nu -wee aoa' Kea -kwlı" -tea' 'je i ku -sisi'. -Poiā" -ti 'ma 'tmva, 'kamoo ε 'da. Eε' -poiā" -ti tu 'tmve Sesi Klisi 'a -ti' 'de nyu -sea' Suifu nu -pee. I pa 'kwla tein' 'de-, 'kaa ı po "jri "kpaε' -we- la 'de 'sbı Kea 'a wlu 'kwajavn 'cııa 'di. 'Kamoo Kea sea' 'me -ta 'ble nıe "ı. Emε -tmυve' 'de nyu -wee' "klein -pee -sıan -wee υυ 'je Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un 'je 'de υυ 'je o wɔn 'je.

27 Kea 'a 'su -nu to'di, -a -bεε' εε' 'nyu "ı 'de Sesi Klisi 'un 'de -sın "o -sın 'di ! 'Kamoo ε 'je nu- !

# "I-saasbε Poo pōoa Kea -gbu -nia 'e Korēnti -jei" ε

*Jewlu-*

<sup>1</sup> 'Mō Poo, Kea -nιε "i -wεe -ε -da 'bn 'de 'in 'je Sesi Klisti 'a dboi nι-, 'mō ke -aa de'di Sositenti ke,

<sup>2</sup> -apu -o ja ao Kea -gbu -nia 'o Korēnti 'sbe-. Aopu Kea 'da -wεe -o -nia sbe' 'ce 'de -o -ke Sesi Klisti 'sia "i ε, ao ke nyu "klein -ub -nia -ta "o -ta -wεe -uba -gbεεa -a -wee' "klein 'a Tu"bo Sesi Klisti "juoi ke, aopu -aa ja 'jewlu.

<sup>3</sup> -A -nιε "i -a "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti 'je aopu "diwan po, -wεe ε 'je aopu pεe 'a blua" nyi.

*Poo a poε Kea 'se-*

<sup>4</sup> De Kea nua aopu 'saavn "jrii 'de Sesi Klisti 'bn ε, εme -εε 'se- 'ma po 'ma Kea jeeje 'de aoa' -ti' 'bn.

<sup>5</sup> Tō' -o, de ao ke Sesi Klisti 'sia "i ε, εme -nυe' -wεe ao 'je -paan' 'a kpe -tuu'-tuu, 'de Kea 'a wlu a 'tmυε 'de aopu "klu 'de wlu 'a kpe -wee' "klein 'bn -wεe aoa' de "jriijua' a 'kpa "kpei soon- soon-.

<sup>6</sup> De Klisti 'a -ti' poa 'sɪn -sisi' 'de aopu "klu ε,

<sup>7</sup> εme -nυe' -wεe aopu -o fua -aa Tu"bo Sesi Klisti 'a dejia' a, Kea 'a 'kpi jre' se aopu 'kwa -poon.

<sup>8</sup> Kea me -εε mu aopu- 'a di ikua' mamav 'sɔ ao 'je mu, ao 'je nyi, -wεe -sonɪ -aa Tu"bo Sesi Klisti a mua de jia' a, 'de -ko se aopu -puɪn" ni.

<sup>9</sup> Kea -ε -da aopu -wεe ao ke εε' "Ju Sesi Klisti -o -nia -aa Tu"bo 'jea "i "sii- ε, εε' 'wlu wlu "kpei.

*I-seea' -ni 'e Korēnti Kea -gbu 'di*

<sup>10</sup> 'Ma de'di -wi", de -εε wlu 'ma sia aopu o 'de -aa Tu"bo Sesi Klisti 'a 'nyɪn' 'bn ε, εme -ni ao 'woon- wlu' i, 'bn -seea' 'bo 'e aopu "klu nιε. Ao 'ble to' due', ao 'ble wlu due', ao 'bo ba bu' 'de -saa 'de ao 'je "i "sii- ka kooa due' 'a -cɪ nɪa.

<sup>11</sup> 'Ma de'di -wi", deε-ti 'ma 'da kan' a, εme -ni nyu -ub -wɪba 'e Kloε o -gbu" -son ε, upu po 'bn "kuan ub 'na -cca' -ni 'e aopu "klu.

<sup>12</sup> De 'ma 'jea 'de εε' de tu 'bn ε, ε ka, aoa' jro' 'na : 'Mō nιε 'o Poo 'de. Jro' 'na : 'Mō nιε 'o Apolost' 'de. Jro' 'na : 'Mō nιε 'o Sefast' 'de. -Wεe jro' 'na : 'Mō nιε 'o Klisti 'de.

<sup>13</sup> 'Ma -teeε' aopu i Klisti mō 'ee, o -seea' 'bn 'εε ? -Aee' Poo mō -kōε 'bo tu -kwɪ"

'de aoa' -ti' 'ubn ? -Aee', 'de Poo 'a 'nyɪn' 'bn mō ao poo "ni "jru ?

<sup>14</sup> De 'in sea aoa' nyo due' koun -gbai' "ni "jru po ε, -bo ε se Krisipust ke Kaisi nιε, 'ma poε εε' Kea 'se-,

<sup>15</sup> -wεe aoa' jro' 'je wlu ka o je nu : 'In poε "ni "jru 'de Poo 'a 'nyɪn' 'bn.

<sup>16</sup> -Aee' 'in poε nyo jro' "ni "jru ke'wle -wεe 'in "mae' oo ? -ɪn', to' -o, 'in po -ti' -kwɪɪ' i' -wε- : 'In poε Stefanasi 'a -gbu" -son nyu "ni "jru -ke. 'Kaa 'bo -me 'de ε, -bo 'in po nyo jro' "ni "jru ke'wle ε, 'in se -me o juo-.

*Kea 'a to' ke nyio 'o to' se due' ni-*

<sup>17</sup> ε se nyu "ni "jru po -ti me Klisti dbo 'bn nι-, o dbo 'bn 'ε -wεe 'in 'je -poia' -ti 'tmυ. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nυ ε, ε se 'ma nyioto' ke wlu 'didi mɪ 'ma "duo 'bn -wεe 'ma nυ ε nι-. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nυ 'de 'ma nyioto' 'bn 'de ε, -me Klisti 'a 'me -ti' 'bo tu -kwɪɪ' nιε de foo" -o.

<sup>18</sup> Ka Klisti 'mea 'bo tu -kwɪɪ' -bo εε sea 'tmυε ε, nyu -ke Kea a mua i -seea' -wi" -mυ a 'du sɪan nυ wlu-. 'Kaa -apu -jo -jea 'pυsa' a, -aa -du' Kea 'a "ikmaa'.

<sup>19</sup> 'De εε' -ti' 'bn wlu -cɪua 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'naa :

Kea 'na : 'Ma mυε de "ijuovon 'a de "i jua' i-saa' -wεe to' 'dinɪvɪn' 'a to' 'dina' 'je i son-.

<sup>20</sup> -Ta de "ijuoi nι ε- ? 'De -ta ke' wō -sai nι ε- ? -Ta ka woincen i nι 'de -stanwɪ 'di ε- ? -Bo Kea a sea de "jriijua' -nia 'no 'blva- "kpei 'de -stanwɪ 'di ja -gbun ε, ka sɪan nɪa, 'kamō ε nι-,

<sup>21</sup> de-nυe' nyu -uba -daa' uba' -ce" de "jriijuovon 'no 'blva- "kpei ε, ub se Kea juo-. εme -ti Kea -nia to'di ε, ε 'pυ- nyu -jea Klisti 'a -ti' to' 'bn ε. Klisti 'a 'me -ti' 'bo tu -kwɪɪ' -bo nyu a see 'tmυ ka sɪan nɪa -ɪ -nɪa kan' 'de 'kmυ "kpeinyu "jri 'de ε, tmɪ Kea cεen 'de 'bn -wεe ε 'pυu nyu -ub -jea ε to' 'bn ε.

<sup>22</sup> Suifu-wi" -mυ a -teeε' jrii' i, -wεe Glekɪ-wi" a -pon de "jriijua' i -wεe ub 'je de to' 'bn 'je.

<sup>23</sup> -Bo ε -tu" -apu mō ε, Klisti -o -kōoa 'o tu -kwɪɪ' ε, o mō -o -ti' -aa -tmυ. Ia' -ti' tu ε, ɪ nιε Suifu-wi" -mυ 'a 'cen -ti -o, 'de nyu -sea' Suifu nι -bo -wi" -mυ a sɪ ja -gbun ε, uba 'du sɪan -ti.

<sup>24</sup> 'Kaa nyu Kea 'da -wεe -ub -jea εε' 'ce nι- -wi" -mυ ε, -bo ub nι Suifu o, -bo ub se Suifu nι o, ka Kea 'a "ikmaa' ke εε' to' 'dina' poa "jri "kpaε' 'de Klisti 'bn ε, ub juɪ'.

<sup>25</sup> De -wɪba 'e Kea 'bn -bo nyioapu a sea εε' de tu ja -gbun ε, uba 'dee sɪan-ti, 'kaa de uba 'daa- sɪan-ti' mɪa-, ε -sii nyio 'o to' 'dina' -wee' 'me. Dbo Kea nua 'de Klisti 'a 'me -ti' -bn -wεe nyio 'na Kea se de nua'

'bεε-, εμε -kmai" -ε -sii nyio 'o 'kpi -wee' 'klein.

<sup>26</sup> 'Ma de'di -wi", de ao nra 'bn ao si ε 'jriε- o. Aopv Kea -teea kpoi" -wee -o -jea εε' 'ce ni 'de ao 'klu ε, nyv 'blva "kpeinyv 'jea de "ijuoσv 'daa- vσ se "i -ti. 'De nyv -nra nyv klae" -wee -vσ -jea -teiv -ceεv' 'ble 'de nyioσv 'jri 'de ε, vσ se "i -ti 'de aopv "klu -ke.

<sup>27</sup> 'Kaa di 'blva "kpeinyv a 'daa- sιandι, υmι Kea 'cra i -wee ε 'je nyv -vva -daa' vva' -ce" tō' 'dinivn -tvn' "i 'dbaa. 'De nyv -sea' 'di ikua' 'ble 'de 'blva "kpeinyv 'jri 'de ε, vσv Kea -tee kpoi" -wee ε 'je nyv -vσ -kmai" -tvn' "i 'dbaa.

<sup>28</sup> Di 'blva "kpeinyv 'na ι se δεwv nι ε, -wee vva -fleεan' 'de vσ 'na -ι se nι ε, υmι Kea 'cra i -wee di -kvan -tv' 'de 'kmv "kpeinyv 'jri 'de ε, ε 'je -mι i-sa.

<sup>29</sup> -Bo ε nι kan', -mε nyv "o nyv se ε 'bεε- o 'je oō' -cei" 'bεε- 'bo Kea "juoi.

<sup>30</sup> 'De Kea mε -nvε' -wee ao ke Sesi Klisti "sii- "i. Omo Kea to 'e 'de -aa -tv' 'bn -wee -o -nι -aa tō' 'dinia' ke -aa 'isrea' ke -aa 'pepe nra' -wee -o -te 'o, -o -nι -aa -seiei.

<sup>31</sup> -Weε ka ε 'criva' Kea 'a 'sbε 'di, ε 'je kan' nι-. Wlv -criva' ε 'naa :

Nyv -o -nra "i -o -jea -tuovσv de po 'de δε jre' 'ε -tv' 'bn ε, -mε δε Tv"bo nva, εμε -εε -tuovσv o 'je de po.

**2**

*Ka Poo nva Klisti 'a -tv' 'tmvovσv 'bo Korenti ε*

<sup>1</sup> 'Ma de'di -wi", -ta 'vn jia 'de aopv "klu teivn" -wee 'ma 'tmva Kea 'a tō' -tv 'de ao -pee ε, ε se 'e 'ma wv n iceεan' ke 'ma δε "jriijua' 'bn nι-,

<sup>2</sup> δε-nvε' 'vn se ε "i nι 'de 'ma tō' 'vn 'je δε jre'ε 'nynι 'wv n' 'de aopv "klu, -bo ε se Sesi Klisti -o -kva 'bo tu -kwlh' 'a -tv' nι ε.

<sup>3</sup> Nō' -ε 'di 'vn nra 'e aopv "klu ε, 'vn se 'diikua' 'ble, favn a nv 'bn 'ε, 'ma di a cre'.

<sup>4</sup> -Ta 'ma 'tmvva Kea 'a -tv' 'de ao -pee ε, 'vn se ε nv 'de 'ma wv n iceεan' ke 'ma δε "jriijua' 'vn -wee ao se 'o 'ma -ko 'de bla, 'kaa Kea 'a -Suu mε -sa εε' "ikmaa' 'kwla, εμε -nvε' -wee ka di 'vn 'tmva ι nra tō' -tv ε, ε po "jri "kpaε'.

<sup>5</sup> -Je ε nra kan' -mō ε, -mε aov' Klisti 'a -tv' tō' 'bn 'jea' se 'o nyioō' "kpei tba, 'kaa ε tba 'o Kea 'a "ikmaa' "kpei.

*Kea 'a tō' 'dinia'*

<sup>6</sup> Tō'di nι wlv -aa -tmva, nyv -vva pee Kea 'a -Suu nmaea -wi" -mσ a mu ι 'mii 'wv an' 'pepe. 'Kaa ia' tō'di nι wlv se 'nō 'kmv "kpei 'wlv. I se 'e nyv klae" -blea 'blva- 'bn 'wlv, δε-nvε' vva' "ikmaa' 'a -kwle ivσv-tι.

<sup>7</sup> Tō'di nι wlv -aa -tmva ε 'wlvε 'o Kea o, ε -ten 'de, -wee ε pa 'kwla teivn" 'de nyio

-pee. Teivn' sese ε, Kea -teeε kpoi" 'de -aa 'nynι 'wlv -tv' bn.

<sup>8</sup> Εε' tō'di nι wlv tu ε, nyv klae" -vσ -nra 'nō 'kmv -nε "kpei se ε juo-. 'Kaa -bo vσ juε 'de ε, -mε vσ se ε 'bεε- vσ 'je Tv"bo -o -wlv a 'nynι 'bo tu -kwlh' ko.

<sup>9</sup> Wlv -criva' 'de Kea 'a 'sbε 'di teivn' 'kamo ε 'da, ε 'naa :

Di nyio 'o "jriε- sea tba due', di nyio 'o doun" sea 'wv n due', di nyio sea tō' inaa due', υmι Kea -tee nyv -kma εε' -tv' dei.

<sup>10</sup> Imι Kea ceεv 'de εε' -Suu 'bn -wee ε -sa 'kwla 'de -a -pee, δε-nvε' Kea 'a -Suu mε -εε -gvbn' 'e di -wee' "klein 'bn 'pepe, εε mu' mama vσ εε jea 'e Kea 'di ten vσv -svn -gvbn.

<sup>11</sup> Tō' -o, nyv -jo -nι 'e nyv "klu -wee -o -juo di -nra 'e nyio 'bn -bo ε se nyio 'o -suv -nra 'de o 'bn nι ε. 'Kamo ε nι -ke nyv jro' se ε 'bεε- o 'je Kea 'a tō' juo-, -bo ε se Kea 'a -Suu nι ε.

<sup>12</sup> 'De -apv mō ε, -a se -suv -ε -nra 'e 'kmv "kpeinyv 'bn 'ble, 'kaa -Suu -wlv a' e Kea 'bn mε -a -ble, -wee 'saov nra nva -a "jrii -a -je 'e ε 'dei' wv n.

<sup>13</sup> -Bo -aa sea ia' di tu 'tmv 'de nyv -pee ε, -a se nyioō' 'bn "duo- -wee -a se εε' δε tu nv. 'Kaa wlv Kea 'a -Suu tōv -av υmι -aa -tmv. Di Kea 'a -Suu a nva υmι -aa -sa wō 'de nyv Kea 'a -Suu nra 'e 'bn -pee.

<sup>14</sup> 'Kaa nyio 'o nmi tō o' 'wv n di -wlv a' e Kea 'a -Suu 'bn 'mii. -Bo oō st' wv n ε, oō 'di sivanv n' a wlv, o se ε 'bεε- o 'je 'e ι 'dei' wv n, δε-nvε' nyv Kea 'a -Suu nra 'e 'bn 'a 'sv mō -juo ia' "kpei- -seea' ka.

<sup>15</sup> Nyv Kea 'a -Suu nra 'e 'bn -mō ε, o juo di -wee' "klein 'a "kpei- -seea' ka mε. Nyv jro' see 'bεε- o 'je -mōv' jei tu -svn i 'je.

<sup>16</sup> 'Kamo wlv -criva' 'da, ε 'naa :  
-o -juo Tv"bo 'a tō' -wee -o -je ε 'svnι -tv' ε-  
?

'De -apv mō ε, -a -bleε Klisti 'a tō'.

**3**

*Nyv -nvva Kea "juoi*

<sup>1</sup> 'Ma de'di -wi", -bo 'ma sea aopv -pee wlv ε, ε se ka nyv o wlv a nyv Kea 'a -Suu nra 'e 'bn -pee nι-, ka nyv -nra nyv dee 'de Klisti 'a -tv' 'bn nra, 'kamo ao nι-.

<sup>2</sup> Di 'vn tōva aopv ε, ia' 'mii 'wv an' se 'kle nι-, 'vn se aopv di -kmai' tōv-. Ka nyv o "nyia "judee nyv nι, 'kamo ε nι-. 'In se aopv diide -ceεv' "nyι ke, ao se ε 'bεε- ao 'je diide -ceεv' di. Ka "judee sea' 'bεε- o 'jea diide -ceεv' di ε, 'kamo ao nι teivn', 'de 'kamo ao nι 'e -svanvι 'di ke-,

<sup>3</sup> δε-nvε' ao se nyv Kea 'a -Suu a po -je o nι ke. Δεε-tι 'ma 'da kan' a, εμε -nι ba -kwlv n o nva' o, -ceε' nι 'e aopv "klu 'mε ke.

4 -Bo aoa' jro' wlu -wee -mo 'na 'un nte 'o Poo 'de, -wee jro' 'na 'mo nte 'o Apolōsti 'de 'ee, -me -ta ka ao ke 'kmu "kpeinyu -seea' "kpei- ε- ?

5 -Jo we- -ni Apolōsti ε- ? 'De -jo we- -ni Poo ε- ? -A nte nyio -o. -A nte dbonvun -o. Kea dbo -avn -ε, -wee -a -je ε nu 'de ao 'je Klisti 'a -ti' to' 'un 'je. Dbo Kea -tea' -a kwa eme -a nu due 'due.

6 Ka nyu -a nva -kle' dbo nta, 'kamō -a -ni. De 'mo doa, eme Apolōsti po "ni "kpei, 'kaa Kea 'a 'su me -nue' -wee εε' de tu me -wee εε 'boa.

7 -Je ε nta kan' -mo ε, -me nyō -doa de o, -jo poa de "ni "kpei o, vū -wee' se dēwōn ni-, Kea me -ni de -wee', de-nue' eme -nue' -wee doode ε me, 'de εε' 'boa.

8 Nyō -doa de o, -jo poa de "ni "kpei o, vū nte de due' vū se "kpei- seea'. -Kei" -ε -ke jro' 'o nuvdo -kōōa' 'i ε, eme Kea a mu o -saa',

9 de-nue' ka -a -nta 'sōōn o, -a -beee sun o, -wee -a -ke Kea nu dbo -tadue. Aopu mo ε, ka Kea 'a -kle' nta, 'kamō ao ni-. Ka Kea 'a -gbu' nta, 'kamō ao ni -ke.

10 'Saaun Kea nva 'un 'jrii ε, eme -nue' -wee 'in -te' -gbu' 'a -gban ka -gbu' poi -nta to'di nta. 'De nyō jro' ji la -wee -mo o 'jaa- gbu' 'a blo' 'bo ε "kpei. Nyu -vva poa -gbu' 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, vū -tu" vva' -gbu" posun 'a -ti' due 'due.

11 Sesi Klisti mo -ni -gbu" 'a -gban', nyō jro' se ε 'beε- o 'je -gbu" -gban jre' -te' 'bo -me 'de.

12 'De nyu -vva poa -gbu' 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, -bo jro' nu 'sani o, -bo jro' nu 'wei o, -bo jro' nu 'sei 'dōe o, -bo jro' nu ti o, -bo jro' nu -kaa-, -wee o 'je 'o -gbu' po ε, ka "o ka ε 'je ε ni ε, oō' nuvdo a mue 'jri "kpaε' poa'.

13 Ka jro' o nva -gbu" -tesun 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, εε me "jri "kpaε' poa' Kea 'a nyu 'a 'pee 'jewa o. 'De εε' 'w' tu 'di ε, nyu -wee' "klein 'a nuvdi a mue 'e ne 'un cēēan'. De jro' o dbo nta 'un ε, ne me -je ε to-, -wee nyu 'je ε 'je' 'pepe.

14 Dbo jro' nva -bo ε jii 'de ne 'un -wee ε se sin ε, -me -mo' o 'jei tu a mue -paan' 'jea'.

15 'De -bo jro' o nuvdo jii 'de ne 'un -wee ε sin ε, -me -mo se -paan' 'jei, oō' mue 'pva' -mo, 'kaa ka nyō o ctuan 'e ne 'un -wee oō 'pva, 'kamō o ni-.

16 Ka ao nta Kea 'a -gbu" -wee Kea 'a -Suu 'tia' de aopu 'un ao st juoo- ?

17 'De nyō -oō' mue nva' -wee Kea 'a -gbu" 'jea ison ε, Kea a mue oō' 'jei tu i-saa' -ke, de-nue' Kea 'a -gbu" -ε -kweai' 'pepe ε, eme ao ni-.

18 Nyō 'bo 'e aopu "klu ni ε, -wee o 'bo oō' -ce" 'kpa' 'sre ipooε. Ka -bo 'kmu "kpeinyu -gbun nyō jro' ja -wee vva 'dōō- to' 'dinti i ε, o 'bo oō' -ce" to' 'dinti 'daa- kan'. O -saa

-me 'ε to' 'dinta' tu kwa -son -wee 'kmu "kpeinyu -sea' Kea juo 'je o stanvi 'daa- 'de εε' -ti' 'un, -me oō' mue to' 'dinti -cōōn' 'kpaε'.

19 de-nue' 'kmu "kpeinyu 'a to' 'dinta' -me ka stan nta, 'kamō ε ni 'de Kea 'jri' 'de. Wlu -cruta, ε nte to' -o. εε' wlu tu 'naa : Kea kpouen de "ijuoun "kpei 'de vva' 'sre 'blea' 'un.

20 'De wlu -cruta 'de fo' jre' o ke'wle -me 'na :

Ka de "jrijuoun 'a to' inasoun nta de foo' ε, Tu' 'bo ju'.

21 -Je 'na kan' -mo 'ja a, -me nyō jro' 'bo sun -kwl' 'baa -wee o 'bo oō' -cei' 'beee' de nyio pu 'a -ti' 'un, de-nue' di -wee' "klein nte aoa' de -o.

22 -Bo ε ni 'mo o, -bo ε ni Apolōsti o, -bo ε ni Sefasti o, -bo ε ni 'kmu -wee' "klein o, -bo ε ni 'kmvnta' o, -bo ε ni 'mea' o, -bo ε ni di -nta 'e -stanvi 'di o, -bo ε ni di -a mua jia' 'de nva o, di -wee' "klein nte aoa' de -o.

23 'De aopu mo ε, ao nte Klisti 'a de -o, -wee Klisti ni Kea 'a de.

4

*Tv'bo nte Poo 'a 'pee 'jei*

1 -Je -a -nta Klisti 'a nyu 'ja a, -me Klisti 'a dbonvun mu nyu 'je -a 'daa-. to' -ti -i pa 'kwla a, umi -ta 'kwla-sadbo Kea -te -a kwa.

2 Nyu nyu -tea' dbo kwa, de due' nyu a -pōan i 'de oō' -ti' 'un ε, eme -ni o 'je εε' dbo tu "jriε- tu" ka -cōōn' ka.

3 -Bo ε -tu" 'mo ε, -bo aoa sea 'ma 'pee 'je o, -bo nyō jro' o sea 'ma 'pee 'je o, εε' -sōōn se 'un nu. 'De 'mo se ε 'beε- mo 'un 'je 'ma -ce" 'kpa' 'a 'pee 'je, de-nue' de -εε' -ti' 'un 'ma pēε 'jea 'un 'bli -ce' ε, ε se ni-.

4 'De ε se eme -nue' -wee 'un 'kpa 'isrei' 'bo Kea "juoi ni-. 'Kaa Tv'bo mo -je 'ma 'pee 'je.

5 Emē -ti ao 'bo no" "juoi -siie, -wee ao 'bo nyō jro' o 'pee 'jeε. -Sonti Tv'bo a mua de jia' a, oō' mue nva' -wee di "klein -pa 'kwla 'de kwie' di o, to' "klein -nta 'e nyio pēε o 'je "kpaε' pēēan-. 'De εε' no" tu 'di mo de -ε -ke jro' -kōōa' 'i ε, Kea 'je o εε' -ti' o po.

*Klisti 'a dbonvun 'a -ti'*

6 'Ma de'di -wi", -bo 'un -sa 'o 'un ke Apolōsti -pūn' -wee 'ma sea aopu wlu -pee 'tmuε ε, -me 'un nte 'i 'un 'je aopu de toō-, -wee -ta wlu -ε -cruta' sia, ao 'je 'o siie. Aoa' jro' 'bo vū -cei' 'beee' de nyō jro' o -ti' 'un -wee o 'bo jro' -fluēn.

7 -Mo -oō' -beεa' oō' -cei" ε, -ta ka -un -ke nyu jro' -seea' "kpei- ε- ? De -un -blea 'ee, nyō se ε -un -nyl" ? 'De -bo nyō "nyl ε -un 'ee, -me deε -ti -ma -beε' -ma -cei" ε- ? ε -ko' -na de -wlv 'e -ma -ce" 'un ε- ?

8 Ao dbo' -we- la, ao 'kpa "wliiejeun -we-. -Ta -a sea 'de aopu o jii ε, -me ao 'na ao

5

nyini' -wε-. 'De 'un nte "i -mo -cεen', ao ke -a -je mu -a -je nyini -tadue.

9 'Kaa -apu -nia Klisi 'a dboun -apu mo ε, de 'ma 'jea i 'de -aa -ti' 'un ε, emε -ni Kea nu -aun nyu -wee 'a de 'boο -gbοο 'un. Ε -ko' -na -aa nyu tu -tee 'mea 'a -tea', emε -ti 'kmu -wee' "klein ke Kea 'a "soa-wi" ke nyioḡp a 'jraa- -aun.

10 De -a -ke Klisi 'sia "i ε, -a -kpa stanuḡn, 'kaa aopu mo ε, ao nte to'di 'de Klisi 'a -ti' 'un. -Apu mo se 'diikua' 'ble, aopu mo ε, ao kuue 'dii. Nyu a -fleεn -apu mo 'me, aopu mo ε, nyu a 'tmυε aoa' 'nyu' 'dεe.

11 De -nyiniia 'de -stanwι 'di ε, 'mυε- ke 'ni 'natun a 'dba -aun -ε. -A -cεn kui, -aa -jeε -aa -cε' wον 'de blati 'kwa, -a se "jru 'wlan' 'ble, -aa nu -mu' -ta, -wlu' -ta.

12 -Bo -a -je de 'je -a -je di ε, -aa -cε' 'kpa 'a sun a nuε dbo, -aa' plee seaa'. Nyu -a -cree' 'a -aun ε, -aa poε uḡpu "diwan. -Bo nyu a sea -a 'kle -tu" ε, -aa' wlu wlu'.

13 -Bo nyu a sea -a 'nyu' saun "si ε, -aa -tmυε uḡpu wlu 'dεe -pee. -Aa -tu" ε uḡ pu -ti' -kwli' i-. Ka wuuoḡi nta, 'kamο -a -ni 'de 'kmu "kpeinyu "jri 'de, uḡa -fleεn -aun -ε.

14 -Bo 'ma sea wlu -nia kan' 'cru -wee 'ma sea ao -jei" poo ε, -mε 'un se ε 'inu 'un 'je aopu -tin' "i 'dbaa, 'kaa ao nte 'ma -ti' kmanyunu -o, emε -ti 'ma -tu' aopu 'sni.

15 Nyu -a tḡḡa aopu Klisi 'a -ti' -bo uḡ nu -kwlu due' mo 'de ε, ao se "bo -wi" -tuu" 'ble, ao "bo nte due' koun -gbai', dε-nυε' tein' ε, -ta 'un 'tmυa aopu -poia' -ti -wee ao -teea Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un 'jea' a, -mε ka ao "bo nta, 'kamο 'un ni-.

16 'Bo -mε 'de ε, 'ma bae aopu i, ao 'cian 'ma kpln.

17 'De εε' -ti' 'un mo 'ma dboo Timote 'de aopu o, o nte 'ma -ti' kmaju -o, oḡ poo wlu fai' 'de Tu"bo 'a -ti' 'un. Ka Klisi a poa 'ma 'kmu -je o ε, omo -oḡ mu ε aopu -kwlu o poa'. Εε' de tu mε 'ma tḡḡ nyu 'de Kea -gbu 'dii -ta "o -ta.

18 Nyu jru' -ni 'de aopu "klu -wee -uḡa -bεε' uḡa -cεi". De uḡa' nyu tu a naa to' i ε, emε -ni uḡ 'na 'mo se aopu 'i -teea' jii 'bode.

19 'Kaa -bo Kea nte "i ε, 'un se 'un -kwlei 'ma jea 'de aopu o ji. 'De εε' no" tu 'di mo 'un 'je -cεi" 'bεεun -nu 'a "ikmaa' 'jee-. -Mε 'un se wlu -i -wluα 'e uḡpu 'wον 'o 'su -kwlu kpai,

20 'Kaa Kea 'a 'beoḡe 'ε -ti' nte "ikmaa' -son, ε se 'e wον 'di 'a 'su ni-.

21 De aoa -pon i ε- ? 'In 'ble klaeḡo -wee 'un 'je 'de aopu o jii -ae, -aeε' 'un ji 'de aopu o -wee 'un 'je 'ma nyio 'o -ti' kmaa' ke 'ma 'diwον nmḡa' to 'de ao -pee ? De aoa -pon i ε- ?

Kpln -sea' nu ka ni ε

1 De nyu a 'tmυa -ta "o -ta -wee 'un 'woan 'de aoa' -ti' 'un ε, emε -ni uḡ 'na jei' 'je desavn -nia 'de aopu "klu -sie' -jei", ε je -je nyu -sea' Kea juo a nua -sii-. Uḡ 'na "ju due' -ni 'de ao "klu -wee -o -so "bo 'nyno' 'kwa.

2 Dι -sea' nu ka ni, umι -ta nuḡe 'de aopu "klu umι -ni kan' -wee aoa o 'bεε- aoi' -cεi" -ke. De -je ao 'jea nu 'de ε, emε -no' ao 'je "jrii 'kae- 'de εε' desavn tu 'a -ti' 'un -wee ao 'je oḡ' "ju tu 'de aopu "klu -sa.

3-4 -Bo ε -tu" 'mo ε, 'ma nyioḡo -mε se 'de aopu "klu ni -mo, 'kaa 'ma naa aoa' -ti' to' "kpei-, emε -ti "ju -o nua εε' desavn tu ε, 'un -ko' oḡ' 'pee kpvan' 'mε 'de 'un pee o 'de -aa Tu"bo Sesi 'a 'nyu' 'un. Ka nyoo nta 'de aopu "klu ε, 'kamο 'un ni-. -Bo 'un se ε aopu "klu ni mo 'de ε, ao ke 'ma -a -sii" ε "i 'de Tu"Bo Sesi 'a "ikmaa' 'un.

5 'De -a -je oḡ' "ju tu wlu "kpei cen 'de -sion' 'kwa -wee oḡ' 'blukḡ 'je ison-. 'De -sontι Tu"bo a mua nyu -wee' 'a 'pee 'jea' a, -wee oḡ' -suu 'je 'puḡa' 'je.

6 'Mo 'na -bo aoa sea aoa' -cεi" 'bεε- ε, ε se "jrii nmḡ-. Ka -di'pen -puun' dε 'ε dε-saan" ka a -puun' 'a fai' 'a 'pḡo -wee' "klein ao seε juoo- ?

7 Emε -ti ao 'je desavn -mε 'de aopu "klu -sa -wee ao je ε ba 'kwa 'je, 'de ka nyu dee nta, ao 'je kan' ni-. To' -o, Klisi -ko' -apu -nia oḡ' nyu 'a desavn 'mε. Klisi 'mε -aa 'mea', omo -ni -aa Paki-.

8 -A -tu" kuonkwla' wlu -ko -ε sea -di'pen -puun" dε o nu -wee -a -je 'pepe ni de to' -ti 'un. -A -sa -di'pen -puun' dε soa -ε -nia 'sre ke 'diwḡnyia' kwa -son.

9 De 'un 'tmυa ao -pee 'de 'sbe 'un pooa aopu -jei' 'tein' 'di ε, emε -ni ao ke jei' 'jenyu 'bo sun' pooe.

10 'In se 'na ao ke jei' 'je nyu "klein -sea' Kea 'a -jei' naa 'bo i -teeε. Nyu -uḡa -jea jei' -wi" o, nyu di a poa pee "i o, nyu -a -jriia" o, nyu -a -gbεεa' koin "juoi o, uḡ ke -a -wee' plaan 'no 'kmu -nε "kpei mε. 'In se 'na ao ke nyu -nu 'bo i -teeε. -Bo 'un 'da kan' -mo 'de ε, -mε ao 'je 'no 'kmu -nε "kpei -cra' -o.

11 De -εε 'sni 'ma -tua' ao kplein ε, emε -ni 'un 'naa : Nyu aoa 'daa- de'di 'de Klisi 'un, -wee -oḡ -jea jei' -wi", 'de nyu 'a di a pooa pee "i, -wee -oḡ -gbεεa' koin "juoi 'de -oḡ dooa nyu 'a 'nyu, -wee -oḡ poa nmḡ "jru 'de -oḡ -jriia" a, o ke ao 'bo naa, o ke ao 'bo sun -tadue pooe mo "pi.

12 -A se ε 'bεε- -a -je nyu -sea' Kea 'a -jei' naa 'a 'pee 'je. 'Kaa nyu -uḡa naa Kea 'a -jei' -bo uḡ nu desavn ε, uḡpu -a 'pee -a -je 'je.

13 Nyu -sea' Kletien ni ε, Kea mε -je -wi" -mu 'a 'pee 'je. Aopu mo ε, ao -sa desavnui

'de aoppu 'klu, 'kamo ε 'crυte 'de Kea 'a 'sbe 'di.

6

*De'dinyunu 'a ba "kuan poo-ti*

1 -Bo nyo jro' nι 'e aoppu "klu -wee o ke oo' de'di 'ble 'tmua' 'ee, dεε-tι oo mu oo' de'di "kuan pooa' 'de nyu -sea' Klisi 'a -ti' to' 'un 'je o -wee -mu a 'je uua' 'pee ε- ? Dεε-tι oo' kpa oo' 'tmυb-tι 'de Kea -gbu 'di -wee Klisi 'a nyu 'a -siu' "kpei ε- ?

2 Ka nyu -jea Klisi 'a -ti' to' 'un uua mua 'kmu -ne 'ε 'pee 'jea' a, ao si juo- ? 'De -bo ε nι aoppu mo -je 'kmu -ne 'ε 'pee 'je 'dee, -me -bo 'tmυb-tι -saan'- 'kpa 'bo aoppu 'nyu ε, ao se ε 'bεε- ao 'ji' 'kpei- -seea' -wee'- ?

3 Ka -aa mua Kea "a "soa-wi" 'a 'pee 'jea' 'wι jre' o, ao si juo- ? 'De -bo ε nι kan' -mo 'ee, dεε-tι -a se ε 'bεε- -a -je 'kmu "kpeidi' a 'pee 'je ε- ?

4 'De -me 'kamo ao juu -wee -bo 'tmυb-tι -nιa kan' 'kpa 'bo aoppu 'nyu ε, 'de aoa ple aoa mu 'e nyu sea' Kletien nι o, -wee -wi" -mu a 'je aoa' 'pee.

5 De 'ma 'tmua -ta, ε se aoa' -tu' 'blee ? Nyu -jea to'di nι -wee o -jea oo' de'di -wi" 'a -ti' 'i-seea' -mo se 'e aoppu "klu nι -wee'- ?

6 Nyu -nιa de'dinyunu 'de Klisi 'a -ti' 'un, -bo 'tmua' nι 'o uoppu 'nyu -wee uυ 'je ba "kuan poo' 'de nyu sea' Klisi 'a -ti' to' 'un 'je -pee ε, ε se "jrii nmo.

7 -je -cea' nιa 'bo aoppu 'nyu mo -wee' -wee aoa pooa ba "kuan a, -me nιε -ko -o, ε je aoppu -pu' nι-. Dεε-tι -bo nyu 'fa aoppu "i -wee aoa' 'bεε- pee 'woin ε- ? Ao se ε 'bεε- ao 'je aoa' -cei" 'tai- nyu 'je aoppu won dii- ?

8 Dι -ι sea "isre ε, umi aoa nu aoa' de'di -wi" "jrii, -wee aoa -sa' uoppu dι 'kwaι. Nyu -uυ -ke ao 'jea Klisi 'a -ti' to' 'un ε, dι aoa nua uoppu "jrii, umi -nao.

9 Ao see juo ka nyu -sea' "isre sea Kea 'a kεema' -kwlo 'blei ε ? Ao 'bo aoa' -ce' 'sre ipooε, jei' 'jeun o, koin "juoi -gbεεa' un o, nyu 'a 'nyu' 'jeun o,

10 nyu -uua 'su a nua ba 'nyu' 'un o, "jriun o, 'kwa i 'neun o, nmo "jru pou' o, nyu -pa' "kpei blaun o, nyu -uua nua ta' dι tu ε, uυ se 'e Kea 'a kεema' -kwlo 'di pa i.

11 'De dι -nιa 'mua- mι aoa' jru' nι 'un tein" 'de-. 'Kaa ao se kan' -mo nι 'bode. Kea -sa aoppu desavn 'a -flen' -pu' nι, εε 'daa-aoppu 'isreun 'de -aa Tu' 'bo Sesi Klisi ke -aa Kea 'a -Suu 'a 'nyu' nι.

*Aoa' nyiojo -wee' -teε Kea 'a -tea'*

12 Aoa 'jee, 'un 'bεε- 'un 'je dε -wee' nu, 'kaa dε -wee' nua' se kan' 'ma 'dεe nι-. 'In 'bεε- 'un 'je dε -wee' nu, 'kaa 'un se ε 'bεε- 'un 'je 'ma -cei" 'tai- -wee dε jre' 'je 'un kuon 'un ble.

13 Diidi -teε "kwli 'a -tea' -weε "kwli -te diidi 'a -tea'. 'Kaa 'wι jre' -εε mu nynia' -weε Kea 'je dι 'a kpe' 'soon -nι i -sa. 'Kaa aoa' 'bluku -mε se dε "jriitian 'a -tea' -te, ε -teε Tu' 'bo 'a -tea', -weε Tu' 'bo nι εε' jei.

14 'De ka Kea -sa Tu' 'bo "kunyio' 'kamo ε 'je -a "kunyio' -sa -ke 'de εε' "ikmaa' 'un.

15 Ka aoa' 'bluku nιa Klisi 'a 'dae ao see juoo- ? 'De 'mo 'beεε 'un 'je Klisi 'a dae- 'un "duo, -weε 'un 'ji -kwloi -te'nyu' o dε 'un nuυ ?

16 Ka nyu o -ke -kwloi -te 'nyu' "sia 'i, -mε o ke uυ 'kpa nyu due', ao see juoo- ? Wlu -crυta' ε 'naa : Nyu 'soon -nιa 'mua, uυ 'kpa nyu due'.

17 'Kaa nyu o -ke Tu' 'bo "sia 'i ε, -mε oo' -suu ke Tu' 'bo 'a -Suu 'kpa dε due'.

18 Ao ple 'nyu-san nua' "juoi i. Dιsavn jri' nyio nua, oo' nu -mι oo' 'bluku "jrii, 'kaa nyu -oo -jea jei" ε, -mo o nυε oo' -ce' 'ε 'bluku desavn "jrii.

19 -In" ka aoa' 'bluku nιa Kea 'a -Suu 'a -gbu", ao see juo- ? -Suu -wlu 'e Kea 'un ε, εmε -nι 'de aoppu 'un. Ao se aoa' -ce' 'ble, Kea mε -nι aoa' 'Blei.

20 De -nυε' ao -tuen', aoa' soon' kma', de εε' -ti' 'un ε, aoa' 'bluku -wee' 'je Kea 'a -tea' -te -weε ao 'je εε' 'nyu' 'i 'bεε- 'de ao kui'.

7

*Ba "blitii-ti*

1 'Ma 'ce, -ti' ao -teea' 'mii 'de 'sbe ao ja 'un 'di ε, umi 'ma ji "kpei -saa' la : -Bo "junmou ke 'nyuokpao' se -tadie i -te ε, -me nmo "jrii.

2 'Kaa -bo jei' 'jedesavn -ε -siia i woin' 'pu ε, -mε "junmou 'ble oo' 'nyu' -weε 'nyuokpao' 'je uα' -ne kuan 'ble.

3 De "junmou 'jea nu 'de oo' 'nyu' -pee ε, εmε o 'je nu. 'De dε 'nyuokpao' 'jea nu 'de uα' kuan -pee ε, εmε -mu 'je nu -ke.

4 'Nyuokpao' se "ikmaa' 'ble 'de uα' -ce' 'ε ku "kpei, ε nιε uα' kuan 'a dε -o. 'Kamo ε nι -ke 'de kuan 'a -ti' 'un -ke. O se "ikmaa' 'ble 'de oo' -ce' 'ε ku "kpei -ke, ε nιε oo' 'nyu' o dε -o.

5 Ao 'bo ba o tuen -bo ε se ao 'bεε wlu 'un -weε ao 'je Kea bae nι ε. 'De wlu ao 'bεεa 'un -bo εε' nō' 'wlu 'o -jei' ε, -mε ka ao 'wlu ao jii kan' de -weε aoa' -un se -ma -ce' "woin 'bεε- je -sion' -je 'nyu' -weε o je aoppu 'de jei' 'je desavn 'di po.

6 De 'un 'tmua -ta ε se ke' 'ma -te' aoppu "i nι-. De nyu 'bεεa uυ 'jea nu εmε 'ma 'tmu 'de ao -pee.

7 'In nιε 'i ka 'mo nιa "nynunmai -wee' 'je kan' nι, 'kaa Kea 'a nyu 'da sun se -koo'. De -εε 'kpi ε "nyu jro' o, -mε nιε εε' -ne ka-. ε "nyu nyu jro' dε jre'ε 'kpi, -weε ε "nyu nyu jro' dε jre'ε 'kpi.

8 Δε 'ma 'tmva 'de kloo" jεvn ke -tion" nynukpae' ke 'nynukpae' -sea' kvan 'ble -pee ε, εμε -nι ka 'in nta due' -bo υv nι kan' a, ε nmoi".

9 'Kaa -bo υv se υva' -ce" "wain 'bεε- 'ja a, -me υv 'ble 'nyno, υv 'ti jra. 'Nyno 'blea' ke jra 'tia' "paa", ε je -ma -kain 'mεε dao' 'dii 'de 'nyno 'ble-tι ke jra "ti -tι 'un -sii.

10 'De δε 'ma 'tmva 'de 'nyno jεvn ke jra "tiun -pee ε, ε se 'mσ -σo -tmv ε nι-, ε nι Tυ'bo 'a -ce" 'kpa -tmv ε, 'nynokpao' ke va' kvan 'bo 'i ciεn.

11 'De -bo υ ke va' kvan ciεn "i 'ja a, -me υ 'bo jra deε "tie. -Bo ε se -mε nι ε, -mε υ ke va' kvan -seea' -tι' "kpei-. 'De "junmou -mo 'ja a, σ 'bo σo' 'nyno 'kwla -saa.

12 Δε 'ma jia 'tmva' 'de nyo jrv' -pee ε, ε 'wlvε 'de 'ma -ce" 'vn, ε se 'e Tυ'bo 'vn 'wlv. Εμε -nυ -bo nyo nι Kletien, 'de σo' 'nyno se Kletien nι -wεε υ se ε "inu υ 'je σ 'kwa 'wlv ε, σ 'bo υ 'kwla -saa.

13 'Kamo ε nι -ke -bo jra 'nyno nι Kletien, 'de va' kvan se Kletien nι, -wεε σ se ε "inυ σ 'je υ 'kwla -sa a, υ 'bo σ 'kwa 'wlvε.

14 Δεε-τι 'ma 'da kan' a, εμε -nι "junmou -sea' Kletien nι -no, Kea a -gbvvn σ "jrie- -ceen' ja 'de σo' 'nyno -nιa Kletien 'ε -tι' 'vn. 'Kamo ε nι -ke, jra 'nyno sea' Kletien nι -wεε -va kvan nιa Kletien ε, Kea a -gbvvn υ "jrie- -ceen' ja -ke. -Bo ε se kan' -mo nι 'de ε, -mε ka nyo -sea' Kea juo nιa, 'kamo υva' "nynuu- nι. 'Kaa Kea a -gbvvn υva' "nynuu- "jrie- -ceen' ja -ke.

15 'De -jσ -sea' Kletien nι -bo σ nιe "i σ ke nyo -nιa Kletien 'je i -seea' a, -mε υv -seea' i, -jσ -nιa Kletien -mo flon "kpei-, -mε σ se 'o ba "blitii-tι 'a ke' -son nι-. Kea 'da -avn -ε, -wεε -a -je 'e pεe 'a blua' nιn nι-.

16 Amo jra 'nyno -σ -nιa Kletien -bo aa' kvan 'je 'pvva' 'je 'de aa' -kσ 'di ε, a se ε juo-. 'De -mo "junmou -σ -nιa Kletien ε, -bo -ma 'nyno 'je 'pvva' 'je 'de 'ma -kσ 'di ε, -nι se ε juo-.

*De ao nia -wεε Kea 'da aopv ε, ao -te 'bo i*

17 Δε -je -kvan -tι' -wεε 'ma 'nyεa "kpei- ε, εμε -nι δε Kea 'da jrv' -wεε -εε vva 'a 'kpi ε "nyι σ, εμε σ 'je nυ. Δε 'ma tσσa nyo Kea -gbi -wee' 'dii, εμε -nao.

18 Nyo -σ mua 'klen -wεε Kea 'da, δε σ mua 'klen σ 'bo εε' -scoen -tu" ε. 'De nyo -sea' 'klen mu -wεε -σ -jea Sesi 'a -tι' to' 'vn ε, σ 'bo -mε 'ε to' inaa.

19 -Mo mu 'klen ο, -mo -se 'klen mu ο, -mυ se -tι' kon-. Δε -je -kvan -tι' ε, εμε -nι Kea 'a ke' won 'jea'.

20 Δε jrv' nιa 'vn -wεε Kea 'do, εμε σ 'je 'vn nι-.

21 'De -bo nyo nι kvonkwla' -wεε Kea 'do 'de σ 'je Sesi 'a -tι' to' 'vn ε, σ 'bo εε' -scoen -tu" ε. 'Kaa -bo σo' kvonkwla' 'wlv no" -mε

nyni 'ja a, -mε σ "duo εε' no" tu 'vn -wεε σ 'je σo' -ce" -pee -te.

22 Nyo -nιa kvonkwla' -wεε Tυ'bo 'da a, σo' nyo tu flon "kpei- -wεε σ -te Tυ'bo 'a -tea'. 'Kamo ε nι -ke nyo -tea σo' -ce" -pee -wεε Tυ'bo 'da σ nιe Klist 'a kvon -o.

23 Kea -tιn' aopv 'mε, aoa' scoen' kma', ao nιe εε' δε -o. Ao 'bo nyiσpv 'a kvon 'kpa'.

24 'Ma de'di -wi", δε ao nιa 'vn -wεε Kea 'da aopv ε, ao -te 'e ε 'dii.

25 'De -bo ε -tu" kloo" jεvn ke 'nynukpae' -sea' jra "ti -wi" -mυ ε, Tυ'bo 'a ke' 'in 'jea bla 'de υpvυ -pee ε, 'in se ε 'je. 'Kaa δε 'in naa to' i ε, εμε 'ma ji 'tmva' 'de υv -pee, δε-nυε' 'saavn Tυ'bo nva 'vn "jrii, 'de εε' -tι' 'vn ε, nyo 'bεε- υv 'je 'vn -kwlt' -te'.

26 Δε 'in naa to' i ε, ε ka, εμε -nι no" -a -nιa 'di -ta ε nιe 'kleje no" -o. 'De εε' -tι' 'vn ε, -bo "junmou se 'nyno 'ble 'de ε, ε nmo "jrii.

27 'De nyo -blea 'nyno ε, -mε υ ke σ 'bo 'icιεn. 'De nyo sea' 'nyno 'ble ε, -mε σ 'bo 'nyno 'ble -kσ i-poen.

28 'De -bo nyo 'ble 'nyno ε, σ se δεsavn nυ. -Bo 'nynιa -saan"- "ti jra a, υ se δεsavn nυ. 'Kaa nyo -blea 'nyno ο, 'nynukpae' -tia" jra ο, υva mυε 'e 'kle -tuu"-tuu 'di 'kpa' 'de υva' 'kμυ 'vn. Ia' 'kle tu nυ 'mσ no" "i 'in 'je aopv "wain cen, εμε -tι -wεε 'in 'na, -bo nyo se 'nyno 'ble ε, -bo 'nynokpao' se kvan 'ble ε, ε "paa'.

29 'Ma de'di -wi" δε 'ma 'tmva ao po ε doin' ο : Kea 'a dho nυ no" -sia 'bo -a "juoι, ε se 'iten. Εμε -tι δε -tba' 'e -stanwι 'di ε, aopv -blea 'nyno -bo ao nι 'kμυ ε, ka nyo -sea' 'nyno 'ble nιa, ao nι kan'.

30 'De nyo -vva -fian", ka nyo -tι' sea i'wlvυ nιa, υv nι kan'. Nyo -vva -keea', ka nyo -vυ 'di sea wcn nmo nιa, υv nι kan'. 'De nyo -vva poa 'dco ε, ka nyo sea' δε 'ble nιa, ao nι kan'.

31 'De nyo -vva dia 'kμυ -nε 'ε cron' ε, ka nyo -vva' dia 'kμυ 'a cron' nιa, ao nι kan'. Ao 'bo feeε' i'wlaa 'de 'kμυ -nε 'ε -tι' 'vn, δε-nυε' ε ke εε' dι -wee' a mυε -sia'.

32 'In se ε "inυ ao 'je -scoen -tu" 'de 'kμυ "kpeidt 'a -tι' 'vn. Nyo -sea' 'nyno 'ble ε, -mo σ -tue" Tυ'bo 'a dι 'a -scoen. 'De σo -pon' ε Tυ'bo "jri 'dei nmcoo' i.

33 'De nyo -blea 'nyno ε, -mo σ -tue" 'kμυ "kpeidt 'a -scoen. Ka σ 'jea nυ -wεε σ 'jea 'de σo' 'nyno "jri nmco ε, εμε σo -pon i. Co' jei tu 'a to' 'wlvε 'scoen εε nυ -mυ -mo -mu'.

34 'Kamo ε nι -ke 'de 'nynukpae' 'a -tι' 'vn. 'Nynukpae' -vυ sea jra "ti due' ke 'nynυ' mυ" -wi" a "biie vva to' -wee' 'de Tυ'bo 'a -tι' 'kpei, -wεε vva' ku ke vva' -suu 'je σo' -tea' -te. 'Kaa 'nynokpao' -tia" jra -mυ a -tue" 'kμυ "kpeidt 'a -scoen. Ka υ 'jea nυ -wεε υ 'jea 'e va' kvan 'jri 'dei nmco εμε va -pon i.

<sup>35</sup> -Bo 'ma sea wlu -nɪ 'tmu ε, aoa' 'dœ 'a -tɪ' 'bɪn -o. 'In se ε 'inu 'n 'je ao wlu 'a 'kle -pee -gba'. 'In nɪε "i 'n 'je ao sɪn o po -wee dε jɾε' je aopu -je de kaan 'de ao ke Tu'bo 'je "i "sii-.

<sup>36</sup> 'Kaa -bo 'nynta' -saan" -te nyo 'o -tea', -wee ɔɔ' jei tu 'na : -bo v ke 'ma -a se ba "bli "tii- -wee va' jra "ti no" 'je -si' ε, ε se ka -cɔɔn' ka nɪ-. -Bo va' 'tɪn -nɪa 'de o 'bɪn, ε 'e -jei' -si' ε, -mε o ke v "tii- ba "bli ka o nɪa "i ε, o se dεsaun nɪ.

<sup>37</sup> 'De -bo nyo jɾo' 'wlv 'bo ɔɔ' -cε" -kwlh" -wee o 'na : 'nynta' -saan" -tea 'ma -tea' -ta, v ke 'ma -a se ba "bli "tiii-, -bo o 'da kan' a, -mε εε' to' tu 'wlvε 'de o pεe o -ke, nyo jɾo' se o -klan" "kpei -te'. -Bo ɔɔ' jei tu 'bεε- o 'je ɔɔ' -cε" 'wɔin 'bεε-, -wee o se 'nyno 'blei ε, -mε ɔɔ nυε dε 'dœ.

<sup>38</sup> De 'ma 'wlvε 'tmva' a, εmε -nɪ 'nynta' -saan" -tea nyo 'o -tea', -bo o ke v "tii- ba "bli ε, o nυε dε -cεεn'- . 'De nyo -o -na 'n se 'nynokpao' 'a ku "iblai 'su 'n 'je i -te ε, -mo 'paa' ke'wle.

<sup>39</sup> 'Nynokpao' -v -tia" jra -bo va' kvan nɪ 'kmu ke ε, -mε v se "kpei- flon-, 'kaa -bo va' kvan 'mε ε, -mε v flon "kpei-. Nyo v nɪa "i v 'bεε- v 'je o "bli "ti, 'kaa ε 'bo nyo -sea' Sesi 'a -tɪ' to' 'bɪn 'je -mo nɪε.

<sup>40</sup> To' -o, va' 'nynokpao' tu 'bεε- v 'je jra dee "ti -mo -o, 'kaa 'bo 'mo -kwlh", -bo v se jra dee "ti ε, vva mue 'e 'mva- 'bɪn nɪa', ε 'je va' jra dee "ti -nε -sii. 'Ma naa to' i ε, -bo 'ma sea ia' -tɪ' tu 'tmu ε, Kea 'a -Suu a po 'bɪn -je o -ke.

8

'Sraanmi 'a -tɪ'

<sup>1</sup> De ao -teea' i 'de 'sraanmi 'a -tɪ' 'bɪn, εmε 'ma ji "kpei -saa' la. To' -o, -a -wee' "klein juo de 'jrii' mε -wee dε -nɪa ka -cɔɔn' ka -a -juo εε' nɪ ka. 'Kaa dε 'jriijua' -mε ε, εε poε nyo -cei" 'bεεa' 'bɪn. 'De nyo -kma nyo 'a -tɪ' ε, ɔɔ kuue nyo 'a dɪ i.

<sup>2</sup> Nyo -ɔɔ -daa' ɔɔ' -cε" dε 'jriijuoi ε, -mε ka nyo o nva dε 'jriijuosun -cεεn- o se ε juo ke.

<sup>3</sup> 'Kaa nyo -kma Kea 'a -tɪ' ε, Kea juo -mo 'mε.

<sup>4</sup> 'De nmi v v -saa 'sraa- -wee v v 'nyɪa koin -kea -bo ε -tu" -mɪ 'a dɪ -tɪ ε, -a -je kan' 'mε dε jɾε' se 'e koin -kea 'de nɪ 'no 'kmu "kpei. Kea -cεεn' nɪε due' koun -gbai'.

<sup>5</sup> To' -o, dɪ -nɪa 'e jaun 'dɪ o, dɪ -nɪa 'no 'blva- "kpei o, -bo nyioɔpu a sɪ Kea 'daa- mo 'de ε, ka "o ka i 'je i -ti -wee nyioɔpu a sɪ "juoi -gbεε' 'de vva sɪ vva' 'blei 'daa- mo 'de ε,

<sup>6</sup> ε se kan' nɪ 'de -apu mo'v -tɪ' 'bɪn. -A -juε Kea -ε -nɪa due' koun -gbai' ε, εmε -nɪ -a 'Bo, εmε -nυ' dɪ -wee' "klein, εmε -εε -tea' -a -te. 'De nyo due' koun -gbai' mo -nɪ Nyo

'blei, ɔmo -nɪ Sesi Klist, 'de o 'bɪn mo Kea cεεn -wee ε nυ dɪ -wee'. ɔmo -aa 'kmɔnɪa' 'wlv 'e 'bɪn.

<sup>7</sup> 'Kaa nyo -wee' "klein se ia' to' -tɪ tu juo-. Nyo jɾv' -gbεε' koin "juoi tɛin" -wee εε' faun a nυ. -Bo -wi" -mυ dɪ 'sraanmi' sɪ ε, v v 'na v v nυ dεsaun, 'sɪ vva' pεe a pleε i.

<sup>8</sup> 'De -mε 'kamɔ ε se diide mε -je ε nυ -wee -a -je Kea -pɪn" 'kpa nɪ-. -Aa 'sraanmi dia' se ε 'bεε- ε 'je -aa Kea 'a -jei' naa' "kpei po. -Aa -ɪn se 'sraanmi dɪ se ε 'bεε- ε 'je -aa Kea 'a -jei' naa' "kpei cɛn.

<sup>9</sup> 'Kaa ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ' -wee aoa' -cε" -pee-tea' je nyo -vva Kea -kwlh" -tea' sea iku 'de dεsaun 'dɪ po,

<sup>10</sup> dε-nυε' -mo -o -na -o -juε dε 'i -bo -ɪn -te i 'de koin-gbi 'dɪ -wee -ma sea dε dɪ, 'de nyo -ɔɔ Kea -kwlh" -tea' sea iku 'je -vɪn 'je 'dee, -mε ke nɪ 'mva- -a ? 'Mo 'na, -bo ɔɔ' jei tu 'je -vɪn ε, ɔɔ mue 'sraanmi dia' -pɪn" -tea' -ke o.

<sup>11</sup> -Bo εε' dε tu nɪ dεsaun 'bo o -kwlh" -wee ɔɔ' pεe se ε kwa blua 'de o 'je 'o -ma -kɔ 'de bla -wee o 'je εε' 'sraanmi tu 'dɪ ε, -mε -ma dε "jriijua' mε -nυε' -wee o -si' -jei", 'de -mε 'kamɔ o nɪ -ma de'dɪ -wee Klist' mε ɔɔ' 'mea' -ke.

<sup>12</sup> -Bo aoa sea kan' -mo nυ ε, -mε ε se aoa' de'dɪ -wi" 'a 'sɪ aoa nυ dεsaun 'jrii nɪ-, aoa nυε Klist dεsaun 'jrii -ke.

<sup>13</sup> Emε -tɪ diide 'n 'je dɪ -bo ε 'je 'ma de'dɪ 'de dεsaun 'dɪ po ε, -mε 'n se nmi dɪ 'bode, -wee 'ma de'dɪ je 'e dεsaun 'dɪ 'kpa.

9

Pɔo -saa ɔɔ' 'dœ -nɪa kwa -sɔn

<sup>1</sup> 'Mo Pɔo, aoa 'jea i -ta, ka 'n nɪa Sesi 'a dboi ao juo -mε 'mε. Dɪ Sesi 'a dboun 'bεεa v 'jea nυ ε, 'n nυɪ' -ke. Ka 'n -tea 'ma -cε" -pee ao ju'. 'In 'jee -aa Tu'bo Sesi 'jrii-ε' mε. -Aa Tu'bo 'a dbo 'n nva aopu -nɪ εε' -kei".

<sup>2</sup> -Bo nyo jɾv' se 'bɪn Sesi 'a dboi 'daa- mo 'de ε, ka 'n nɪa Sesi 'a dboi, aomɔ 'je kan' mε, dε-nυε' dε ao 'jea -aa Tu'bo Sesi 'a -tɪ' to' 'bɪn, ka 'n nɪa ɔɔ' dboi εmε -to ε.

<sup>3</sup> Nyo -v v -nɪε "i -v v -jea 'bɪn 'wɔn i -tee' ε, dε 'ma 'tmva' 'de vɔpu -pee, εmε -nao.

<sup>4</sup> Aopu -ɔɔ -tɪ' 'bɪn 'mo nɪa Tu'bo 'a dboi ε, 'n se ε 'bεε- 'n 'je aopu 'nɪ ke diide 'dbaa 'dee- ?

<sup>5</sup> Ka Sesi 'a dboun jɾv' o, ɔɔ' de'dɪ -wi" o, Sefast 'blea 'nyno ε, 'n se ε 'bεε- 'n 'je Kletien 'nyno 'ble -wee ka 'ma mua v ke 'ma 'je kan' muu ?

<sup>6</sup> -Aee' 'mε ke Banabast mo -aa 'sɪ 'a sɪn 'e dbo nυ -wee -a -je dε 'je -a -je dii ?

<sup>7</sup> 'soa-wi" -a -foan' tɪ ε, nyo 'na vva' -cε" 'ε -kei' mε vva "duo 'bɪn -wee vva -tɪn' diidεε- ? 'De nyo -o -doa tu -wee -o sea εε'



'jo di -ta -mo 'wlv ε- ? 'De nyv -vva -tea' bli 'dei ε, bli 'a nyuteni me vva sea 'naa ?

<sup>8</sup> De 'ma 'wlvā 'tmvā' -ta, ε se 'e nyioto' o 'sv 'vn 'wlv, ε 'crvū -ke 'de Moisi 'a ke' 'di.

<sup>9</sup> Wlv -crvū 'de εε' ke' tu 'a 'sbε 'di ε, ε 'naa :

Bli' -εε svvan -ma ko ε, -vn -bo εε' wvn kpla' pooe.

-Bo Kea 'a da kan' 'ee, -me bli 'a 'sv 'a -svon εε -tuu' ?

<sup>10</sup> -Aee' 'de -aa 'dōε 'a -ti' 'vn ε 'daa- kaan' ? Tō' -o, 'de -aa 'dōε 'a -ti' 'vn mō εε' wlv tu 'crvū, de-nvε' -tionv -vva nva dbo ε, de o 'jea 'je' 'de nya, εme o tba tō' "i. Nyo -vva svvan ko ε, ta' 'jo o 'jea 'je ε, umt o tba tō' "i.

<sup>11</sup> Ka nyo o poa ko 'de -kle' ε, 'kamo -a -tmv Kea 'a wlv 'de ao -pee, -wee ε cro 'jo 'de ao pee o. Dbo -a nva 'de aopv "klu ε, -a se ε 'bεε- -a -je εε' crvn 'je 'de aopv 'kwa 'de- ?

<sup>12</sup> Dī Sesi 'a dbonvvn jrv' a 'jea aopv 'kwa -ni, Banabasi ke' mō -apv mō ao 'ji 'nyl 'de-, 'kaa -a se aopv de jre' i -tee'-. -A -bεε' dī -wee' "wvin -wee de jre' je 'e -aa 'kmv 'vn 'wlv 'de ε je Klisti 'a -poia' -ti -je de kaan-.

<sup>13</sup> Nyo -vva nva dbo 'de Kea -gbu klaa' 'dī tein' ε, ka vva' diide ε 'wlvā 'e Kea -gbu 'dī ao se i juoo- ? 'De nyv -a nva 'sraa -sadbo 'bo Kea "juoi tein", ka vva' diide ε 'wlvā 'e 'sraa -sadi "klu, ao si juo- ?

<sup>14</sup> Kamō ε ni -ke 'de nyv -vva -tmva -poia' -ti 'a -ti' 'vn. Tv'bo 'naa : Nyo vva 'tmvva -poia' -ti -pee ε, svpv -je svpv 'a 'kmv 'a -ti' -tu".

<sup>15</sup> 'Kaa 'mō ε, dī nyv 'jea 'vn "nyl 'de ε, 'vn se ta' jre' nyo i -tee' due', 'de 'sbε 'ma ja aopv -ta, ε se umt 'ma -tee' i -wee ao 'je 'vn "nyl ni-. -Bo ε ni kan' -mō 'vn 'je nv ε, -me 'ma 'mea' "paa'. 'In se ε "inv nyo jro' 'je 'vn 'ma kεema' de 'kwa -sa.

<sup>16</sup> De 'ma 'tmva -poia' -ti ε, ε se emε -je ε nv -wee 'vn 'je 'ma -cei' "bεε- ko-, de-nvε' εε' dbo -teeε 'vn kwa, 'vn 'je ε nv -o ka "o ka. -Bo 'vn se -poia' -ti 'tmv ε, 'ma mue "nmianyō 'kpaā'.

<sup>17</sup> -Bo 'vn nv εε' dbo tu 'de pee 'dōε 'vn ε, -me mue εε' -kei' 'jea'. 'Kaa εε' dbo tu se 'o 'ma -ce' -kvlh' 'wlv, -bo 'ma se ε nv ε, -me ε -teeε 'vn kwa, emε -ti 'ma nv ε.

<sup>18</sup> 'De -me 'ma -kei' "de 'ja a- ? 'Ma -kei' me -ni 'vn 'je nyv -poia' -ti -pee 'tmv- foo' 'vn -wee 'vn se svpv de jre' i -tee' i.

<sup>19</sup> 'In -tee' 'ma -ce' -pee. 'In se 'o nyo jro' "jru ni-, 'kaa 'vn nvε 'ma -ce' nyv -wee' 'a "juoi svvi 'vn -wee 'vn 'je nyv -tuu' -tuu 'de Sesi o "biie-.

<sup>20</sup> -Bo 'vn ke Suifv-wi' -te i ε, -me ka Suifvi nta, 'kamō 'vn ni-, -wee 'vn 'je svpv 'de Sesi o "biie-. 'De -me 'kamō 'vn se 'o vva' ke' -svn ni-. -Bo 'vn ke nyv -sv -nta 'o ke' -svn -te i ε, ka vva nva, 'kamō 'ma nv, -wee 'vn 'je svpv 'de Sesi o "biie-.

<sup>21</sup> 'De nyv sea' ke' juo- -bo sv ke 'ma -a -te i ε, -me ka vva nva, 'kamō 'ma nv, -wee 'vn 'je nyv -sea' 'o ke' -svn ni 'de Sesi o "biie-. -Bo 'ma sea kan' -mō nv ε, ε se -me 'ma blaa Kea 'a ke' wvin ni-, de-nvε' 'ma 'jeε Klisti 'a ke' wvn.

<sup>22</sup> Nyo -vva Sesi -kvlh' -tea' sea iku ε, -bo 'vn ni 'e svpv "klu ε, sv ke 'ma na', 'maa 'bεε- 'ma -cei' 'bo svpv "jru kpo', -wee 'vn 'je svpv 'de Sesi o "biie-. Ka "o ka nyo 'je o ni ε, 'vn 'wvvn -o ke 'ma -a na -ti' me, 'de -bo ε ni kan', -wee nyv pla 'e 'pvva' 'je.

<sup>23</sup> -Bo 'ma sea kan' nv 'de -poia' -ti 'a -ti' 'vn, -me 'ma -ne "diwan -ni 'e ε 'dī -ke.

<sup>24</sup> Ao 'je kan' 'me ka nyv -vva plea -wee -vva -tooa' i ε, sv -wee' "klein a ple' -wee sv 'je pleea' 'a "jru kpa. 'Kaa nyo due' kovn -gbai' mō -vva kpa εε' "jru. 'Kamō ao 'je ple 'de ao 'je pleea' 'a "jru kpa -ke.

<sup>25</sup> Nyo -vva -tooa' i ε, dī jri' vva' nv 'de de "o de 'vn -wee sv 'je -kei' 'je. -Kei' vva -pvan i -ne εε' -kvlh dooa' -ti. 'Kaa -apv mō ε, -kei' -aa -pvan i ε, ε se dooa -ta 'ble.

<sup>26</sup> Emε -ti 'ma ple 'ma mu nya, -ta 'ma mua 'vn juo 'o 'ε. 'Ma nyo tu ε, 'maa po kpiin' "jei voi.

<sup>27</sup> 'Kaa 'vn 'bεε- 'ma -ce' 'ε ku "wvin, 'vn -sii ε wvn, 'de 'mō -vva -tmvva' nyv -poia' -ti ε, nyv je 'vn -ko -pvn' "je, -wee 'vn je 'blvō sie-.

### 10

*Dī -nvva Israe-kvvn "jrii umt -je -a kpln tvō-*

<sup>1</sup> 'Ma de'di -wi', -ta -a "bo -wi" ke Moisi a naa tein' dī -nvva svpv "jrii ε, ao po i -kvlv o. Vv -wee' ceεn 'bo bue" ke 'tonie -saan wvn me, sv je ε je.

<sup>2</sup> Bue" sv ceεan 'de 'vn o, 'tonie -saan sv cean o, ka nyva pooa "ni "jru 'kamε ε ni-. Vv -wee' 'wvvn Moisi 'a 'bo svpv "jru kpo' ni -ti me.

<sup>3</sup> Diide -wlvā 'e Kea o, sv -wee' die', sv je ε je.

<sup>4</sup> "Ni -wlvā 'e 'soa- 'di ε, Kea me -nyvε" svpv, sv -wee' neε -ke. 'Soa- ne, ka sv-pv a mua, 'kamō εε mu. εε' 'soa- tu me -ni Klisti 'a -ce' "kpa.

<sup>5</sup> 'Kamō sv 'jee- dī -nta 'mva- "jrie- 'pepe, 'kaa vva' -tuu' -tuu se 'e Kea "jri 'dei nmōv, emε -ti sv me 'e -pvvn' blva "kpei.

<sup>6</sup> Dī -nvva svpv "jrii -ni umt -je -a kpln tvō- -wee ka disavn nva' a pooa svpv pee "i ε, -a je kan' ni-.

<sup>7</sup> Ka vva' jrv' -gbεea' kovn "juoi tein", ao 'bo kan' nvε. Ka wlv -crvū 'da a, 'kamō sv nv -ceεn'-. εε' wlv tu 'naa : Israe-kvvn -wee' -tee i -wee vva di', vva na, 'sv sv -wee' svn 'vn 'ε -wee vva dee.

<sup>8</sup> -A -bo -aa -ce' 'ε 'kmv de 'ε "jriitn desavn "nyvε, 'kamō nyv jrv' nv 'de -a "bo

-wi" "klu tein" -wēe vva' -kwlv 'soon "wlu taan (23 000) 'mē 'de 'wī due' 'di.

<sup>9</sup> -A -bo Tv"bo i -tten, 'kamō vva' jrv' nū -wēe vū 'mē 'bo sēn 'ē wōin'.

<sup>10</sup> Ao 'bo 'mii wluue, 'kamō vva' jrv' nū tein' -wēe Kea -sa vūvū 'a ma' i.

<sup>11</sup> Dī -nīa 'mva-, ī nūvē vūvū "jrii 'mē -wēe nūvū 'jī ja -gbūn. 'De ī 'crūē -wēe -apv -ō -nīa 'ē de 'bōō- nō' 'dī ē, ī 'jē -a kplīn tōō.

<sup>12</sup> Emē -tī nūvū -ō -nā -ō -nīnā -sīsī' ē, -mē -ō -tū" -ō' -cē" 'ē -tī' -wēe -ō jē ī-ka.

<sup>13</sup> Dī -īa nūvā aōpv "jrii -wēe -īa -tīan' aōpv ī ē, ī se īa' -nī ka nī-, īa nūvē nūvū -wēe' "jrii' mē -ke. Kea 'a pōo wlu fai", ē se ē 'bēē- ē 'jē aōpv "ī 'tai- -wēe dī aō sea 'wōin' bēē- ī 'jē aōpv ī -tīen'. 'Kaa -bo īa' dī tū a sea aōpv ī -tīen' ē, ēē mūē aō 'kpi 'nyīa' -wēe aō 'jē ī tū -ō -fōn', 'de aō 'jē 'ē ī 'dī 'wlv.

*Pōo -saa Korēnti Kea -gbu fen'*

<sup>14</sup> Dī 'ma 'wlvā 'tmvā -ta 'ma -tī' kmaūn-, ē 'de mē -nī aō tēēn kōin "juōī -gbēēa' o.

<sup>15</sup> Aōpv 'ma wlvā -pēē ē, aō nī tō'dī 'mē. Dē 'ma 'tmvā, aō 'bēē- aō 'jē ē tō' īnāa -wēe aō 'jē 'ē ē 'dei' wōn.

<sup>16</sup> Nmō -kaun -aa -dua" 'vū -wēe 'de -ēē -tī' 'vū -aa pōa Kea 'sē 'ēē, ē se -a -ke Klīsī 'a nymō 'jē "ī "sīī- -wēe "dīwan 'jē -a kpvn, emē -tī -aa sea kan' nūvū ? 'De -dī'pēn -aa cēēan ī -wēe -aa dīa, ē se -a -ke Klīsī 'a ku 'jē "ī "sīī- kōō- ?

<sup>17</sup> -Jē -dī'pēn -aa dīa ē nīa due' kōvū -gbai ē, -mē ka "ō ka -a -jē -a -tī mō' 'de ē, -a mā -gbōō due', dē-nūē' -dī'pēn kplā due' mē -a -gble'.

<sup>18</sup> Dē -ēē nūvā 'de Isrāē-wī" "klu tein" ē, aō pō ēē' -tī' -kwlv o. Nmi vva -saa 'sraa 'vū 'bo Kea "juōī nūvū -vva dī ē, vū ke Kea "sīīē 'ī.

<sup>19</sup> -Bo 'ma sea kan' -mō 'da 'ēē, -mē 'īn 'nā kōvū nūvū a -sa 'sraa- vva "nyīa, ē ke ēē' 'sraanmī -wēe' nīē dēwōn ? "īn-, ē se kan' nī-.

<sup>20</sup> 'Kaa nūvū sea' Kea juō ē, 'srae- vva -sa, vva "nyī -sīīsān, vva' "nyī Kea. 'De 'mō se ē "īnī aō ke -sīīsān 'jē "ī "sīī-.

<sup>21</sup> Aō se ē 'bēē- aō 'jē Tv"bo 'a -kaun' 'dī 'nāa' 'wlv -wēe aō 'jē -sīīsān 'a -kaun' 'dī 'nāa. 'De aō se ē 'bēē- aō ke Tv"bo 'jē -tadue dīīa' 'wlv -wēe aō ke -sīīsān 'jē -tadue dīī-.

<sup>22</sup> -Aēē' -aa -pōn -a 'jē 'ē -sīīsān o "bīīē- wēe -a -jē Tv"bo 'a -kwlvn 'blo -saa ? -Aēē' -a -kmai' -a -jē Tv"bo -sīī ?

*-Aa nūvū 'jē Kea 'a 'nynū 'ī 'bēē-*

<sup>23</sup> Tō' -ō, -a -bēē' -a -jē dī -wēe' "klein nū, 'kaa dī jri' -nī 'ē -wēe -īa' nū -a 'dōē 'jriī. Nūvū 'bēē- vū 'jē dī -wēe' "klein nū -cēēn', 'kaa ī -wēe' 'a kuu kan' nūvū 'a Kea -kwlv' -tēa' ī.

<sup>24</sup> Ao 'bo aōa' 'sv 'a 'dōē ī-pōēn. 'Kaa dī -ī -jēa aō -pōdēī' 'dōē 'jriī nū ē, īmī aō 'jē nū due' due.

<sup>25</sup> Nmi "ō nmi -ēē plēēa 'bo 'dōō -ō, aō 'bēē- aō 'jēē -tūn' aō 'jē ē dī. Aō 'bo pēē īplēēē -tā ēē' nmi tū 'wlvā aō 'bo ē ī-tēē' ē.

<sup>26</sup> Dēē-tī -wēē 'ma 'da kan' -a, emē -nī wlvū -crūā' ē 'nāa : Kea mē -ble dī "klein -nīa 'nō 'blva- "kpeī ē.

<sup>27</sup> Nyo -sēa' Sēsī 'a -tī' tō' 'vū 'jē -bo -ō 'da -vū dēdī -tī -wēē -īn -nīē "ī -īn -jē 'ē mū ē, -īn mū. -Bo -īn mū 'ē 'ja a, -mē -īn -bo pēē īplēēē, dē -ō "nyīa -vū 'sv ē, -īn dī ē. -īn -bo dē jre' 'dei -tēē' ē.

<sup>28</sup> 'Kaa -bo nūvū jrv' 'nā nmi -mā jīa dīa' -tā 'sraanmī -ō ē 'wlvē 'ē kōīn bāē'. -Bo -ō 'da kan' -a, -mē -īn -bo ē dīīē 'de "ju -ō -saa -vū fen' -nō 'ō -tī' 'vū, dē-nūē' -ō' "ju tū ē, -ō 'daa- 'sraanmī dīa' dēsāvū 'bo -ō -kwlv'.

<sup>29</sup> ē se -mā -cē" 'ē tō' mē 'mā 'da nī-, 'kaa tō' "ju -nō nāa ī 'dē ēē' -tī' 'vū ē, -īn -bō dē dī -tī.

"Kō nūvū jrv' -nī 'ē aōpv "klu -wēē -ō 'nā tō' nūvū a nāa ī 'dē 'mā -tī' 'vū ē, emē -tī 'īn 'jē dē dī -tī' 'bōō ?

<sup>30</sup> -Bo 'īn pō Kea 'sē- 'dē dīīdē 'ē -tī' 'vū 'ēē, -mē dēē-tī nūvū 'jē 'vū 'dei' wlvū 'dē dīīē -ēē Kea 'īn pōa' 'sē 'ē -tī' 'vū ē- ?

<sup>31</sup> Dē 'mā -sa "kpeī 'dē -mō 'ō jēī tū -pēē, ē ka : Dē "ō dē aōa mūa vva', -bo aōa sea dē dī o, -bo aōa sea dē 'nā o, aō nū ī -wēē Kea 'a 'nynū 'jē "ī 'bē 'dē aōa' -kō' dī.

<sup>32</sup> Ao -tū' aōa' -cē" 'ē -tī' -wēē aōa' nūvū jē nūvū 'māa. -Bo ē nī Suīfūī o, -bo ē nī nūvū sea' Suīfūī nī o, -bo ē nī Kea 'a -jēī' nāāvū o, aōa' kplīn 'bo nūvū jrv' -jēī' -sīīē.

<sup>33</sup> Ka 'īn nā, 'kamō aō 'jē nā-, 'īn se 'mā -cē" 'ē 'dōē ī -pōn, 'kaa 'mā -pōn nūvū -wēē' 'klein 'a 'dōē ī 'dē dī -wēē' 'vū, -wēē nūvū -tūū' -tūū 'jē 'ē Sēsī o "bīīē-, 'dē vū 'jē 'pūvā' 'jē.

**11**

*Ka nūvū 'jē Kea "juōī -gbēē' sūn nū ē*

<sup>1</sup> Ka 'īn blā 'ō Klīsī 'a -kō' 'dē ē, aō blā 'ō kan' 'mā -kō' 'dē -ke.

<sup>2</sup> 'Mā 'cē, 'mā pōē aō -tī' o, dē-nūē' aōa pōē 'mā nūvū dētōōsvūn -wēē' -kwlv o, -wēē kplīn 'īn sīa aōpv o ē, aōa nū ī.

<sup>3</sup> 'Dē dē 'īn nīē "ī aō 'jēa -kwlv o pō 'pēpē emē -nī Klīsī mō -ble "junmōū -wēē "junmōū -tē 'nynōkpāō' "jru kpv' ī -wēē Klīsī 'a 'kmv nī 'ē Kea 'kwa.

<sup>4</sup> -Bo "junmōū a sea Kea bāē -wēē wlvū Kea pōa 'bo -ō -kwlv' -bo -ōō sea ē 'tmv ē, -ō 'bo dē "jru blāa. -Bo -ō nū kan' a, -mē -ō se -ōō' "jrukpv' ī -tēī 'a nī' -tē'.

<sup>5</sup> 'Kaa 'nynōkpāē' -wī' -mū ē, -bo vva sea īa' dī tū nū ē, vū blā dē "jru, emē -nī ka -cōōn' ka. 'Dē -bo vū se dē "jru blā 'ja a, -mē vū se vva' "jrukpv' ī -tēī 'a nī' -tē'. 'Dē

'nynokpao' -v sea de "jru bla a, -me ka nyo  
o 'wla "jru i, 'kam o v ni-.

6 'De -bo 'nynokpao' jru' 'na v se de "jru  
blai e, -me v 'wla "jru i. 'De -bo 'nynokpao'  
cen "mu sni' -wee v 'je "jru i 'wla 'ee, e nmo  
"jrii 'mEE ? -Bo e se "jrii nmo 'ja a, -me v  
bla de "jru.

7 DeE-ti "junmou 'a de "jru blaa' sea "jrii  
nmo e, emE -ni Kea nvo' 'de ee' -koo' i 'bn,  
-wee -bo nyo -gbun o ja 'su e, ka Kea 'bea  
'i nyo 'je e juo-. 'Kaa 'nynokpao' -mu e, de  
va' kvan nta 'bn me va to.

8 Ao 'je kan' 'me, Kea 'woan "junmou  
no-ti e, e se o 'o 'nynokpao' -pun" -sa, 'kaa  
'nynokpao' mu e, e -sa 'o "junmou -pun"  
-wee e nu.

9 'De Kea se "junmou nu 'de 'nynokpao'  
'a -ti' 'bn, 'kaa e nu 'nynokpao' -mu 'me 'de  
'junmou 'a -ti' 'bn.

10 EmE -ti 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -ti' 'bn,  
'nynokpao' 'je de "jru bla, -me ka v 'blea  
"jrukpo' i -tei, emE va to.

11 'Kaa 'ma de'di -wi", -apu o -ke Tv"bo  
Sesi Kisi "siala "i e, -a se i -seea'. -Bo  
'nynunmai se 'kmu ni 'de e, 'nynokpae' se  
'kmu ni. 'De -bo 'nynokpae' se 'kmu ni 'de  
e, "nynunmai se 'kmu ni -ke,

12 de-nve' -a -je kan' 'me, Kea -sa 'o  
"junmou -pun" -wee e nu 'nynokpao'. 'De  
'nynokpao' mu -va -wlu "junmou-. 'De de  
-a -jea -kwlu o po -ke e, emE -ni de -e -jea  
'kmu ni -wee Kea sea nu, -me se ni-.

13 Aoa' -ce" 'kpa -gbun e ja ao 'je e 'je, -bo  
'nynokpao' se de "jru bla -wee v 'je Kea bae  
'ee, e ni ka -coon' ka 'mee ?

14 Ka -bo "junmou 'ble 'mu- -toun e 'blea  
-tin' e, 'blva- -wee' "klein ju'.

15 'Kaa -bo 'nynokpae' -wi" -mu 'ble 'mu-  
-toun e, e nmo "jrii, e nre vva' -cian" -o,  
de-nve' Kea 'nyi vupu "mu- -toun 'me -wee  
i 'je vupu "jru -cri".

16 'De 'ma 'wba 'mva' -ta, -bo nyo jro' se  
'o 'won 'ja a, -me de o 'jea -kwlu o po e, emE  
-ni kpln -a -ke Kea -gbi -wee' "klein a nva,  
um -nao.

*Tv"Bo Sesi 'a diide-*

*(Matie 26.26-29 ; Makı 14.22-25 ; Luiki  
22.14-20)*

17 'De de jre' -ni 'o mu ke'wle 'in 'je aopp  
too-. -Bo ao 'kuen "jru i, kpln aoa nva ia'  
kuu ba 'a di i, 'kaa ia cen ba 'a di. 'De -me  
'e -ti' 'bn e, 'in se aopp -ti' opoi.

18 'De -je' 'in 'woan tein" 'de aoa' -ti' 'bn e,  
emE -ni -bo aoa sea "jru i 'kuen 'de Kea -gbu  
'di, aoa -seea' 'bn 'e. De v v 'mva' 'mva- 'in  
'je ee' jre' to' 'bn e.

19 -Bo 'bn -seea' me -ni aopp "klu mo 'o  
-ce" -ke e, -me nyo -vva' pooa wlu fai" nyo  
o muE vupu juua'.

20 -Bo ao 'kuen "jru i, e se Tv"bo 'a diide  
me aoa di -tadue ni-.

21 'Kaa -bo ao 'kuen "jru i 'su e, aoa di  
aoa' -ne de 'me due 'due 'su jro' 'o die, -wee  
'muE- e 'dba jro', 'de jro' a po nmo "jru.

22 -Bo ao 'je aoa' di di -wee ao 'je aoa'  
nmo "jru po 'ee, -me aoa' -te i 'de ao woin"  
? -In" ? Ao nre "i ao 'je Kea -gbu -fleen ?  
-Aee' ao nre "i ao 'je nyo -sea' de jre' 'ble  
-tin' "i 'dba ? De ao nva 'mva- 'ee, ao nre  
"i 'in 'je aopp ia' -ti' o poo ? "In-, 'in se  
aopp -ti' opoi.

23 De-nve' de 'in 'jea 'de Tv"bo 'kwa emE  
'in too aopp. Ka Tv"bo nva 'bn oo' diide  
'e toosun 'ka ka : "Mavwı -e 'di v 'jea 'e  
Tv"bo Sesi to e, emE o "duo -di'pen 'bn.

24 'de o po ee' Kea 'se- -wee o cen e i, 'de  
o 'na : 'Ma ku, 'in toa 'e -e -cian i 'de aoa' -ti'  
'bn, emE -o. Ao di ee' diide tu jeejee -wee  
ao 'je 'ma -ti' -kwlu o po.

25 Uv -koa' de dia' 'su, o "duo nmo -kaun  
'bn 'e -wee o 'na : Nymo -ne, 'ma nymo  
-e poa dbede dee 'bo ao ke Kea 'nyi -o.  
-Sonti aoa e 'naa' 'ja a, -me ao po 'ma  
'me -ti -kwlu o.

26 EmE -ti de -tha' 'e -stanwı 'di -wee  
-e -jeEa Tv"bo 'a dejia' a, -sonti aoa mua  
-di'pen -ne dia' -wee ao 'jea nmo -ne 'na a,  
-me ka Tv"bo Sesi 'mea aoa' 'mea' emE aoa  
'tmu 'bo nyo -wee' "juoi.

27 'De ee' -ti' 'bn nyo -oo mua Tv"bo 'a  
diide dia' -wee o -jea oo' nymo 'na 'de o  
sea ee' ka ni e, -me oo -fleen' Tv"bo 'a 'mea'  
'me, -wee o po oo' -ce" desavni.

28 -je e nta kan' a, -me nyo o -jea Tv"bo  
'a diide di -wee o -jea oo' nymo 'na a, o  
-gbun 'de oo' -ce" 'bn 'pepe -wee o 'je ee' de  
tu nu,

29 de-nve' nyo -oo mua Tv"bo 'a diide dia'  
-wee o -jea oo' nymo 'na 'de de -ee 'mea'  
Sesi 'mea -o sea 'e e 'de juo e, -me mo o ja  
oo' -ce" 'kpa Kea 'a 'pee "jru.

30 Ia' di tu ni -nve' -wee 'we- kpon nyo  
-tuu'-tuu 'de aopp "klu, -wee jru' nva-, 'de  
'pla 'me.

31 'Kaa -bo -a -gbun 'de -aa -ce" 'bn 'pepe  
-wee -a -je Tv"bo 'a diide die, -me -a se e  
'bee- -a -je -aa -ce" 'pee "jru ja-.

32 'De -bo Tv"bo 'a sea -aa 'pee 'je e, -me  
ee -sa -a kpln 'kwai, -wee ee' 'pee je -a -ke  
nyo sea' Kea juo kpon.

33 'Ma de'di -wi", -je e nta kan' -mo 'ja  
a, -me -bo aoa sea "jru i 'kuen 'de Tv"bo 'a  
diide 'e -ti' 'bn e, -me ao fuo ba.

34 -Bo 'muE- e sea nyo nu e, -me o di de  
'de o woin" -wee aoa' "jru i 'kuen 'je ao Kea  
'a 'pee "jru ja.

Di -jt -sia' -o -bo 'in 'je -mı "kpei -sa a, -me  
-bo 'in ji 'de aopp o -wee.

**12**

*-Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyo e*

1 'Ma de'di -wi', 'in nte "i ao 'je -paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu 'a to' -ti juo-.

2 Ao 'je kan' 'me, -ta ao sea Kea 'a -ti' to' 'un 'je tein' ε, ao "taiε aoa' -cei', -wee -sion' poo ao 'srai' 'de aoa -gbεε' koin -i sea wlu 'ble "juoi.

3 Emε -ti 'in nte "i ao 'je ε juo 'pepe nyo Kea 'a -Suu a poa -je o ε, o se ε 'bεε- o 'je Sesi -soo' o poo-. Nyu jro' se ε 'bεε- o 'je Sesi oo' 'Blei 'daa-, -bo ε se Kea 'a -Suu me -ni 'de o 'un nte.

4 -Paan' Kea 'a -Suu a nua nyu "jrii i 'a' kpe -tiei", 'kaa Kea 'a -Suu -me nte due' koun -gbai'.

5 Tu"bo 'a dbo nyu a nua ia' kpe -tiei", 'kaa Tu"bo nyu a nua "juoi ε, -me nte due' koun -gbai'.

6 Kea 'a "ikmaa' 'a "jri "kpaε' poson -tiei", 'kaa Kea due' koun -gbai' -ne, me -εε nu di -wee' "klein 'de nyu -wee' 'un.

7 -Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu due 'due i nte 'de nyu -wee' 'a 'dεε' 'a -ti' 'un -o. Kaa ia' "jri "kpaε' poson se due' ni-.

8 Kea me -εε -nyu" nyu jru' to' 'dinta' 'de εε' -Suu 'un, εε' -Suu due' -ne, emε -εε -nyu" nyu jru' de "jriijua' -wee di -pa' 'kwla u u ju i.

9 -Suu due' koun -ne, emε -εε nyu jru' -paan' "jrii -wee u 'ble Kea -kwli' -tea' 'a 'kpi. Kea 'a -Suu due' -ne, emε -εε nu nyu jru' -paan' "jrii -wee uua 'booo- nyu 'a 'we-.

10 Emε -εε nyu jru' -paan' "jrii -wee uua nu "ikmadu. Emε -εε jaa nyu jru' Kea 'a wlu 'kwa -wee uua -si' wo ka -coon' ka-. Emε -εε po nyu jru' to'di -wee uua juo -sii 'a "kpei- -seea' ka. Emε -εε nuε -wee nyu jru' a po wlu 'sru u sea 'cian 'de uua 'tmu wlu Kea poa 'bo u -kwli' ε, emε -εε nuε ke'wle -wee nyu jru' a juo ia' wlu tu 'a wo -sa ka.

11 Kea 'a -Suu -nia due' koun -gbai' -ne emε -εε nu di -nia 'mba- -wee' εε -gble' nyu εε' -paan' "jrii due 'due, ka εε' -ce" 'kpa nia "i ε.

*Ka nyio 'o -gboo nia, 'kamō Klisti ni-*

12 Ao 'je kan' 'me di -tba' 'o nyio -pon" ε, i -tiei". 'Kamō i -ti -wee i tba 'o -gboo -pon", 'kaa i -wee' ma nia nyio due'. Ka nyio 'blea -pon" di -tuu"-tuu ε, 'kamō Klisti ni -ke.

13 -Ta -a poaa "ni "jru ε, -a -wee' "klein 'wōon -a -ke Sesi 'a "i "sii -ti me. Kea 'a -Suu -nia due' me -nuε' -wee -a -kpa Klisti 'a -pon" di. -Bo ε ni Suifu-wi" o, -bo ε ni nyu -sea' Suifu ni o, -bo ε ni nyu -nia kwonpu- o, -bo ε ni nyu -tea uua' -ce" -pee o, -a -wee' "klein -o -ke Klisti "sia "i ε, -a ma nyio due', -Suu due' koun -gbai' me -ε tba -a "ni wōn.

14 Aoa 'jee, ε se 'dao- due' me -ma' nyio o' -gboo ni-, 'kaa di -i ma nyio oo -gboo i -tiei".

15 -Bo bu wlu ka 'de- -wee ε 'na : -Je ka sun nia 'mo sea kan' ni ε, -me 'un se 'o nyio oo' -gboo -pon" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -me ε se 'o nyio o' -gboo -pon" tba -ceen- ?

16 'De -bo doun' wlu ka 'de-, -wee ε 'na : -Je ka "jrie- nia 'mo sea kan' ni ε, -me 'un se 'o nyio o' -gboo -pon" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -me ε se 'o nyio o' -gboo -pon" tba -ceen- ?

17 -Bo nyio o' -gboo -wee' ni "jrie ε 'su 'dee, -me dbo doun" a nua -o -je ε nu ε- ? -Bo nyio o' -gboo -wee' ni doin" a 'su 'e, -me dbo 'mla a nua, -o -je ε nu ε- ?

18 'Kaa ε se kan' ni-. Di "klein -tba' 'o nyio o' -gboo -pon" ε, Kea 'a -ce" 'kpa -tu" -teun due' due ka ε nia "i ε.

19 -Bo ε ni 'dao due' koun -gbai' me -ma' nyio ε, -me -ta oo' -gboo -kwεi" ε- ?

20 Di -tba' 'o nyio 'o -gboo -pon" i -tiei" -mo, 'kaa -gboo -me nte due' koun -gbai'.

21 "Jrie- se ε 'bεε- ε 'je kwa -pee wlu ε 'je nu : 'In se -ma -tea' -te. "Jru se ε 'bεε- ε 'je bi -pee wlu, ε 'je nu : 'In se ia' -tea' -te.

22 "In-, ε se kan' ni-. Di "klein -i -tba' 'o nyio 'o -gboo -pon" -wee oo blaa "jrie- i ε, -bo i se 'o o -pon" tba 'de ε, -me o se ε 'bεε- o 'je 'kmu ni-.

23 'De nyio 'o -pon" di -ji oo' 'jea de 'un -gbein' ε, oo -tue" -mu 'a -ti' ε je jru' -sii. nyio 'o -pon" di -ji o sea "inu nyu 'jea "jrie- 'jee ε, un- ia -ti' oo -tu" ka -coon' ka.

24 'De nyio 'o -pon" di -ia "jrie- 'jeea' sea -tu" 'ble ε, oo' -tu" -ni 'a -ti'. 'Kaa Kea nmae di -wee' me, -wee ε -tu" 'o nyio -pon", -wee ia -j' nyu 'o 'jea de 'un ε, nyu 'je i -wee' 'a -ti' -tu".

25 Kea nu kan' me, -wee nyio o' -gboo je 'un -seea', 'de di -i -tba' 'o -gboo -pon" i 'je ba 'a -ti' -tu" due' due.

26 -Me -bo 'dao- due' a sea 'kle 'je ε, 'dae- -wee' -ke εε 'je εε' 'kle tu -ke. 'De -bo 'dao- due' nmoεε 'kwa a, -me 'dae- -wee' -ke εε nu 'mba-.

27 -Bo ε -tu" aoppu mo ε, ao ma Klisti 'a -gboo, 'de ao nte oo' 'dae- -ke, jro' 'bleε oo' -ne -teun.

28 'Kamō ε ni -ke Kea -te' 'o nyu jru' me 'de Kea -gbu 'di -wee ε -te' uoppu dbo kwa due' due. Nyu ε -tea' 'o "i-saa' no" ε, uoppu -ni Klisti 'a dboun-. 'Bo -me 'de ε, uua' kpe 'soon -nu ε, emε -ni εε' wlu 'kwajaau. Nyu 'a kpe taan -nu mu -u -ni Kea 'a wlu wo-saun. 'Bo -wi" -mu 'de ε, ε nuε nyu jru' -paan' "jrii -wee -wi" -mu a nu jrii' i. εε' -Suu nuε nyu jru' -paan' "jrii -wee -wi" -mu a 'bo 'we-, ε nuε' -wee nyu jru' a po nyu sun o, ε -te 'o nyu jru' me -wee -wi" -mu juo nyu -je opo ka. -Wee ε nu nyu jru' -paan' "jrii 'de uua po wlu 'sru, 'de uua 'tmu wlu Kea poa 'bo u -kwli' ε.

29 Nyu -wee' "klein se kan' Sesi 'a dboun ni-, u se kan' Kea 'a wlu 'kwajaau ni-. Nyu -wee' "klein se kan' Kea 'a wlu

wɔ-saun nɪ-. Nyɔ -wee' "klein se kan' "ikmadunɔun nɪ-.

<sup>30</sup> Nyɔ -wee' "klein 'a 'bɔɔ- nyɔ 'a 'wɛ-kan'. Nyɔ -wee' "klein 'a po wlu 'srɔ kan'. Nyɔ -wee' "klein 'a -sa ɪa' wlu tu wɔ kan'.

<sup>31</sup> Kea 'a -suu 'a -paan' -ɪ -kɔan -tɪ' ɛ, ɪmɪ ao 'je i-pon. 'Kaa -Jɛblɔ -nɪa dɛwɔn -ɛ -siia dɪ -wee' ɛ, ɛmɛ 'ma jia ao tɔɔa'.

**13**

*Nyɔ 'a -tɪ' kmaa' -cɛɛn'-*

<sup>1</sup> -Bo 'ma sea nyiɔpɔ- ke Kea 'a "soa-wi" 'a wlu po mɔ 'de ɛ, -bo nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' se 'de 'bɔn nɪ ɛ, -mɛ ka diien" -ɛɛ wlu 'dɪa foo" 'bɔn -wee dɛ jɛɛ' sea 'e 'de nɪ nɪa, 'kamɔ 'ma wlu nɪ-.

<sup>2</sup> Dɪ -ɪa mua nɔba' 'de nya, -bo 'ma sea nɔ" nya sie -wee 'ma se ɪ tɔmɔ mɔ 'de ɛ, -bo 'ma sea 'e dɪ -pa' 'kwla -wee' 'dei 'wɔn -wee 'ɪn 'je dɪ -wee' "klein juo mɔ 'de ɛ, -bo dɛ -kwɪl' -tea' nɪ 'de 'bɔn -wee 'ma sea crɔɪ -kwɪlɪn' -saa mɔ 'ɔ -cɛ", -wee nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' se 'de 'bɔn nɪ ɛ, -mɛ 'ɪn se dɛ jɛɛ' wɔn nɪ-.

<sup>3</sup> -Bo 'ɪn "duo 'ma 'bleedɪ -wee' 'bɔn -wee 'ɪn "nyɪ nɪa" nyɔ, 'de 'ma sea 'ma -cɛɪ" 'bɛɛ 'de -mua 'a -tɪ' 'bɔn mɔ 'de ɛ, -bo nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' se 'de 'bɔn nɪ ɛ, ɛ nɪɛ dɛ foo" 'ma nɔ.

<sup>4</sup> Nyɔ -kma nyiɔ 'ɔ -tɪ' -mɔ 'ɔ -bɛɛ- pɛɛ 'wɔɪn, ɔ nɔmɔ 'dɪ wɔn, dɛ 'ɛ pɔɔ ɔ pɛɛ "i, ɔɔ" 'plɪn, ɔɔ' 'bɛɛ- ɔɔ' -cɛɪ",

<sup>5</sup> ɔɔ' dɪ nyɔ "jɪu ɪ, ɔɔ' -pɔn ɔɔ' 'sɔ 'a 'dɔɛ ɪ, ɔɔ' 'kpa 'cɛn nyɔ' 'blee nyɔ 'dɪi ɪ.

<sup>6</sup> -Bo nyiɔ a sea -topɪn dɪ -wee ɔɔ sea dɪsɔn nɔ ɛ, ɛ se ɔɔ' 'mua- 'ble, 'kaa -bo tɔ' -tɪ kpa tɔ 'a "jɪu -wee ɔɔ nɔ 'mua-.

<sup>7</sup> Nyɔ -kma nyiɔ 'ɔ -tɪ' -mɔ 'ɔ -kɔɔ nyɔ 'a dɛsaun -kwɔɔ ja, ɔɔ' 'je nyɔ dɛsaun 'bɔn, ɔɔ' wa nyɔ 'kɪɪ "i 'de dɪ -wee' "klein 'bɔn, ɔɔ' 'bɛɛ dɪ -wee' "klein 'wɔɪn.

<sup>8</sup> Nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' se ɪson-ta 'ble. Nɔ" jɛɛ' -ɛɛ mu nɪnɪa' -wee wlu Kea a poa 'o nyɔ -kwɪl' nyɔ 'je ɪa' tɔmɔ-tɪ 'bɔ. Nɔ" jɛɛ' -ɛɛ mu nɪnɪa' -wee wlu 'srɔ pɔɔa' 'je ɪ-kwɛ-, 'de dɛ "jɪɪjua" 'je ɪson-ke.

<sup>9</sup> Nɔ" -a -nɪa 'dɪ -stɔn a, -a se dɪ -wee' "klein juo- ke, ɪa' 'plɔ mɪ -a -juo, Kea se dɪ -wee' "klein 'kwla -sa ke ɪa' 'plɔ mɪ -a -juo -wee -aa -tɔmɔ.

<sup>10</sup> 'Kaa -sɔntɪ Kea a mua dɪ -wee' "klein 'kwla -saa' 'de -a -pɛɛ ɛ, -mɛ -aa muɛ dɪ -wee' "klein jua'.

<sup>11</sup> Aoa 'jɛɛ, -ta 'ɪn nɪa "ju -saan" a, -mɛ ka "ju -saan" a wlu, 'kamɔ 'ma wlu, -wee 'ɪn 'ble "ju -saan" 'a tɔ' ɪnaɔsɔn. 'Kaa 'ɪn -kwɛɛ a nyiɔ -cɔɔn' 'sɔ ɛ, 'ɪn 'bɔ "ju -saan" 'a kplɔn o 'bode.

<sup>12</sup> Dɪ -aa -gbɔan ja 'de -stɔn wɪ 'dɪ ɛ, ɪ nɪɛ dɪ 'a -siɪ -o, -aa' 'jɛɛ- dɪ 'a 'jɔjɪɪ "jɪɛ-ke 'pepe, ka nyɔ ɔ -gbɔan' 'jɪɪan- -ɛɛ' 'jɛɪ -gbɛɪn' 'dɪ ɛ, 'kamɔ ɪ nɪ-. 'Kaa nɔ" jɛɛ' -ɛɛ

mu nɪnɪa' a muɛ dɪ -wee' "jɪɛ- 'jɛɛa' 'pepe. 'De -stɔn wɪ 'dɪ ɛ, dɪ jɪɪɪ -nɪ 'e -a se juo- ke 'pepe, 'kaa 'de ɛɛ' 'wɪ tu 'dɪ ɛ, -aa muɛ dɪ -wee' jua' 'pepe, ka Kea juua -aun 'pepe ɛ.

<sup>13</sup> 'De kaan ka la 'ja a, dɪ 'a kɛɛ taan -ɪ sea ɪsɔɪn ɛ, ɪmɪ -nɪ Kea -kwɪl' -tea' ke, dɛ tɔ' 'ɪtbaa' ke, nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' ke. Dɪ 'a kɛɛ taan -nɪ ɪa' "jɪuɔjɔ mɛ -nɪ nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa'.

**14**

*-Paan' Kea 'a -Suu a "nyɪa nyɔ*

<sup>1</sup> Ao -pɔn nyiɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' ɪ. -Paan' Kea 'a -Suu a "nyɪa nyɔ ɛ, ao -pɔn -mɪ ɪ -ke. ɪa' -jɛ ao 'jɛa Kea ɪ -tee' kpleɪɪn, ɛmɛ -nɪ ɛ 'je aɔpɔ ɛɛ' wlu 'wɔn po -wee ao 'jɪ tɔmɔ 'de aɔa' de'dɪ -wɪ" -pɛɛ,

<sup>2</sup> dɛ-nɔɛ' nyɔ -ɔɔ poa wlu 'srɔ ɔ sea 'cɪan a, ɔ se nyiɔ -pɛɛ wlu, 'kaa ɔɔ wluɛ Kea -pɛɛ. 'De dɛ ɔɔ 'tɔmɔ nyɔ jɪɔ' 'ɔ 'wɔn ɛ 'mɪi, Kea 'a -Suu -nɪa 'de ɔ 'bɔn ɛ, ɛmɛ -nɔɛ' -wee dɪ -ɪ pa 'kwla ɔɔ 'tɔmɔ ɪ.

<sup>3</sup> Nyɔ Kea poa wlu -kwɪl' -wee -ɔɔ -tɔmɔ ɪ ɛ, -mɔ ɔ wluɛ nyiɔpɔ -pɛɛ, ɔɔ kuue ɔpɔpɔ 'a dɪ ɪ, ɔɔ -tɔɛ" ɔpɔpɔ 'sɪn -wee ɔɔ -tɔ" ɔpɔpɔ -tɪ' -kwɪl' ɪ.

<sup>4</sup> Nyɔ -ɔɔ poa wlu 'srɔ ɔ sea 'cɪan a, -mɔ ɔ kuue ɔɔ' -cɛ" 'ɛ dɪ ɪ, 'de nyɔ -ɔɔ -tɔmɔ wlu Kea poa 'bo ɔ -kwɪl' -mɔ ɔ kuue Kea -gbu 'a dɪ ɪ.

<sup>5</sup> 'ɪn nɪɛ "i ao -wee' 'je wlu 'srɔ po -mɔ, 'kaa dɛ -jɛ 'ɪn nɪaɪ" kpleɪn, ɛmɛ -nɪ Kea 'je aɔpɔ wlu -kwɪl' po -wee ao 'jɪ tɔmɔ. Nyɔ Kea poa wlu -kwɪl' -wee -ɔɔ -tɔmɔɛ' -mɔ "bei ɔ je nyɔ -ɔɔ poa wlu 'srɔ -siɪ. 'Kaa wlu 'srɔ ɔɔ poa -bo ɔ -sɪ wɔ -wee ɪ 'je Kea -gbu 'dɔɛ "jɪɪɪ nɔ -mɛ nɔmɔ "jɪɪɪ.

<sup>6</sup> 'De kaan ka 'ma de'dɪ -wɪ' 'ma -teeɛ' aɔpɔ ɪ, -bo 'ɪn jɪ 'de aɔpɔ "klu -wee 'ɪn 'je wlu 'srɔ po 'de 'ɪn 'je aɔpɔ -pɛɛ wlu 'ee, -mɛ dɛ 'ma 'tɔmɔ 'ee, ɛɛ muɛ aɔa' dɪ 'o "siaa' ? 'ɪn-, -bo 'ɪn nɔ kan' a, ɛ se aɔpɔ sɔn o poi se. 'De ka -jɔ -bo 'ɪn nɔ -wee -ɛ -jɛa aɔpɔ 'a dɪ 'o "siɪ- ɛ, ɛmɛ -nɪ dɪ Kea -sa 'kwla 'de 'bɔn -pɛɛ -wee 'ɪn jua o, wlu Kea poa 'bo 'bɔn -kwɪl' o, dɛ 'ɪn 'je aɔpɔ tɔɔ ke, ɪmɪ 'ɪn 'je 'tɔmɔ 'de ao -pɛɛ, -wee -ɪ -jɛ aɔpɔ sɔn o po.

<sup>7</sup> 'Ma 'cɛ, 'ɪn nɪɛ "i 'ɪn 'je -tɪ" 'ɪpɔɔ-. Nyɔ -bɔa bla dɪ ka "kwi-kwɛɪn ke -si' plɔ nɪa, -bo ɔɔ sɪ bla kpaɪ- kpaɪ- 'ee, ka nyɔ 'je ɪa' wlu 'a "kpeɪ- -seea' sɔn nɔ ɛ- ?

<sup>8</sup> 'De -bo dɔ-kɛɛ 'ɛ wlu se 'pepe nɪ 'ee, nyɔ wɛ- jɛ tɔ -fɔndɪ nmaɛ ɛ- ?

<sup>9</sup> Aɔpɔ mɔ -ke ɛ, -bo aɔa sea wlu 'srɔ po -wee dɛ aɔa 'tɔmɔ nyɔ jɪɔ' 'ɔ 'wɔn ɛ 'mɪi 'ee, ka dɛ aɔa 'tɔmɔ nyɔ 'je ɛɛ' juosɔn nɔ ɛ- ? 'Mɔ 'na -mɛ ka nyɔ ɔ wlu "jɛɪ wɔɪ, 'kamɔ ɛ nɔ o.

<sup>10</sup> Wlu -nɪa 'nɔ 'kmɔ "kpeɪ ka ɪa' kɛɛ 'je ɪ -tɪ mɔ 'de ɛ, ɪa' -jɛ -sea' 'de 'ble -mɛ se nɪ-.

<sup>11</sup> 'Kaa wlu nyɔ jɪɔ' 'ɔ poa -bo 'ɪn se ɛɛ' wlu tu 'a po ka juo ɛ, -mɛ nyɔ -ɔɔ pɔɛ ɔ nɛ

nyo 'srɔ 'de 'ɔn 'jri 'de, -wɛɛ 'mɔ nɪ nyo 'srɔ 'de ɔ 'jri 'de -ke.

<sup>12</sup> Aomɔ -ke -je ao nɛɛ "i -wɛɛ Kea 'a -Suu 'jea ao 'kpi "nyi 'de ao 'jea dɪ nɪ ɛ, -mɛ -ji -jea Kea 'a -jei" naavn 'a dɪ ikuu, umɔ ao 'je i-pɔn -gblein' -wɛɛ -ɪ -je aopɔ isiiɛ.

<sup>13</sup> Nyo ɔ poa wlu 'srɔ ɔ sea 'ɕian a, ɔ 'je Kea i -tee' -wɛɛ ɛ 'je ɔ ɪa' wɔ -saa' 'a -paan' 'jrii nɔ -ke,

<sup>14</sup> dɛ-nvɛ' -bo 'ma sea wlu 'srɔ po -wɛɛ 'ma sea Kea bae ɛ, -mɛ 'ma -suu mɛ -nɪ Kea baea', 'kaa 'ma tɔ' -mɛ se dɛ jɾɛ' nɔ.

<sup>15</sup> 'De -mɛ ka -a -je nɔ 'ja a -? -A -bɛɛ' -a -je Kea bae 'de Kea 'a -Suu ke -aa tɔ' 'ɔn. 'De -a -je ble 'de Kea 'a -Suu ke -aa tɔ' 'ɔn ke-.

<sup>16</sup> -Bo ɛ se kan' -mɔ nɪ, -mɛ -bo -ma sea Kea bae 'de ɛɛ' -Suu 'ɔn ɛ, nyo -sea' ɛɛ' wlu tu juo -wɛɛ ɔ nɪa 'o ɛ, ka ɔ 'je -Amɛ 'wɔnsɔn nɔ ɛ- ? Dɛ-nvɛ' dɛ -ɪn -tmva 'de -ma Kea 'sɛpɔwlu- 'dɪ ɛ, ɔ se ɛ 'mii 'wɔn.

<sup>17</sup> -In -nmɔɔ wlu wɔn 'mɛ -ɪn je Kea 'sɛ po kpiɪn- mɔ, 'kaa ɛ se ɔɔ' dɪ ikuu-.

<sup>18</sup> Dɛ 'ma baea Kea 'de wlu 'srɔ ɛ -sia ao -wee' ɛ, 'ma pɔɛ ɛɛ' Kea 'sɛ-.

<sup>19</sup> 'Kaa -bo 'ɪn nɪ 'e Kea -gbu 'dɪ ɛ, -wɛɛ 'ɪn 'je wlu 'a kpe -mm' 'tmɔ 'de nyo 'jɪ 'mii 'wɔn ɛ, ɛ "paa", ɛ je 'ɪn po wlu 'srɔ -po -po -wɛɛ ɪ se nyo jɾɔ' 'ɔ dɪ ikuu -sii.

<sup>20</sup> 'Ma dɛ'di -wi", ao 'bo "nynumu" dɪ -ɕɛi" nɔvɛ 'de aɔa' tɔinaasɔn 'ɔn, ao juo dɪ 'a "kpei- seea' ka. 'Kaa -bo ɛ -tu" 'e dɛsaɔn nɔ-tɪ 'ɔn ɛ, -mɛ ka "nynupliiɛ nɪa, ao nɪ kan'. 'De -bo ɛ -tu" 'e dɪ "kpei- seea' -mɛ 'ɛ -tɪ' 'ɔn ɛ, -mɛ ao -kwɛ-ɛ nyiɔpɔ 'mɛ 'bode.

<sup>21</sup> Wlu -ɕɪɪa' 'de Kea 'a kɛ' 'dɪ, ɛ ka :  
Tɔ'bo 'na : Nyɔ 'srɔ 'a wlu ke vɔvɔ' wɔn mɪ 'ɪn 'je 'ɔn "duo- -wɛɛ 'ɪn 'je 'ma 'ɕɛ nyo -pee 'tmɔv- .-Bo 'ɪn nɔ ɛɛ' dɛ tu mɔ 'de ɛ, vɔ se 'ma wlu doin" o poi see.

<sup>22</sup> Dɛɛ-tɪ 'ma 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ wlu 'srɔ poa' -mɛ nɛɛ Kea 'a jrii' -o 'de nyo -sea' Kea juo 'a -tɪ' 'ɔn. ɛ se 'e nyo -jua Kea 'a -tɪ' 'ɔn nɪ-. 'Kaa wlu Kea poa nyo -kwɪɪ' -wɛɛ nyo a 'tmva -mɪ nɪ 'e nyo -jua Kea 'a -tɪ' 'ɔn -o, ɛ se 'e nyo -sea' Kea juo 'a -tɪ' 'ɔn nɪ-.

<sup>23</sup> -Bo Kea -gbu -wee' 'kɪɪɪn 'jɾui -tadue -wɛɛ vɔ -wee' 'je wlu 'srɔ poa' -pɔn' -te 'de -bo nyo -sea' ɛɛ' dɛ tu juo ke nyo -sea' Kea 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je pa' 'de aopɔ "klu 'ee, ka vɔvɔ mu 'daa' a- ? 'Mɔ 'na vɔvɔ mɛ aopɔ sɪanvɔn 'daa' o.

<sup>24</sup> 'Kaa wlu Kea poa 'bo aopɔ -kwɪɪ' -bo ao -wee' a se ɛ 'tmɔ -wɛɛ nyo sea' Kea 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je o, nyo sea' ɛɛ' dɛ tu juo 'je 'de aopɔ "klu pa a, dɪ ɔɔ mua 'wɔan' a, ɪa mɛ nɔvɔ' ɔ 'je 'e ɔɔ' -ɕɛ" pɛɛ o -gbɔn -wɛɛ ɔ 'je ɔɔ' dɛsaɔn "i juo-, -mɛ dɪ ɔ 'wɔan umɔ -ɪa mu ɔɔ' 'pee 'jea'.

<sup>25</sup> Dɪ -pa 'kwɪa' 'de ɔ pɛɛ o ɛ, ɪa mɛ "kpaɛ' 'pɛɛan' -wɛɛ ɔ 'je ɛ juo. -Mɛ -ta ɔ nɪa ɔɔ

mɛ 'kɔi- i "sia' -wɛɛ ɔ 'je Kea "juɔi -gbɛɛ'- . 'De ɔ 'je wlu ka 'bo ao "juɔi ɔ 'je nɔ : Kea nɪ 'nɔ aopɔ "klu 'mɛ -ɕɛɪn'-.

*Kea -gbu 'a "i -teesvɔn*

<sup>26</sup> 'Ma dɛ'di -wi", -ta 'ma jia -craa' la 'bo ka : -Bo ao 'kɪɪɪn "jɾui -wɛɛ ao 'je Kea -gbɛɛ' ɛ, -mɛ -paan' Kea 'a -Suu "nyɪa aopɔ ɛ, ao juo ɪa' ka. Jɾɔ' 'ble 'dɔ -mɔ 'je ble, jɾɔ' 'ble dɛ -mɔ 'je nyo tɔɔ-, Kea po jɾɔ' wlu -kwɪɪ' -mɔ 'je 'tmɔ, jɾɔ' 'ble wlu 'srɔ ɔ sea 'ɕian a, -mɔ 'je po -wɛɛ wlu 'srɔ ɔ poa, jɾɔ' 'ble ɛɛ' wɔ -sain', dɪ "klein aɔa mua nɔvɔ' a, ka ɪ 'jea nyo 'a dɪ ikuu, 'kamɔ ao 'jɪ nɔ.

<sup>27</sup> -Bo wlu 'srɔ pɔvɔn -tuu" nɪ 'e aopɔ "klu ɛ, -mɛ nyo 'sɔɔn e taan mɔ -je wlu 'srɔ po due 'due, -wɛɛ nyo jɾɔ' 'jɪ wɔ -sa.

<sup>28</sup> 'De -bo wlu 'srɔ wɔ-sai se 'o nɪ ɛ, -mɛ nyo -vɔvɔ poa wlu 'srɔ ɛ, vɔ 'mɔ wɔn 'de Kea -gbu 'dɪ, vɔ 'beɛɛ' vɔ ke Kea 'e wlu 'de vɔ pɛɛ o.

<sup>29</sup> 'De nyo Kea a poa wlu -kwɪɪ' -wɛɛ -vɔvɔ -tmɔ ɪ -wi" -mɔ ɛ, vɔ 'beɛɛ' vɔvɔ 'sɔɔn e taan 'je wlu due 'due, -wɛɛ nyo -vɔvɔ -sia 'o vɔ 'je 'e dɛ vɔ 'tmva 'de -gbɔn.

<sup>30</sup> 'Kaa -bo nyo dɛa' 'si wluva' -wɛɛ Kea 'a -Suu 'je nyo jɾɔ' -tɛ ɪ dɛ tɔɔ 'de -mɔ 'je ɛɛ' 'tmva' -pɔn' -te ɛ, -mɛ -jɔ -saa "i -mɔ "mu wɔn,

<sup>31</sup> dɛ-nvɛ' -bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ wlu Kea poa 'bo ao -wee' -kwɪɪ' ɛ, ao 'beɛɛ' ao 'jɪ 'tmɔ due 'due, -wɛɛ ao -wee' "klein 'je dɛ dɛɛ 'ɕian, 'de aɔa' dɪ 'je iku-.

<sup>32</sup> Nyɔ Kea poa wlu -kwɪɪ' -wɛɛ -vɔvɔ -tmɔ ɪ ɛ, vɔvɔ nyiɔjɔ 'beɛɛ' vɔ 'je Kea 'a -Suu 'a wlu 'wɔɔn-,

<sup>33</sup> dɛ-nvɛ' Kea se -pua' -pua -pua' Kea nɪ-. ɛ nɛɛ kɔ pɛɛ' Kea -o.

Ka ɛ nɪa 'de Kea -gbi -wee' "klein 'dii ɛ, 'ka ka :

<sup>34</sup> 'Nynɔkpae' -wi" -mɔ ɛ, vɔ -te 'tɪɪn 'de Kea -gbu 'dɪ, vɔ 'bo wlu 'ɔn "dɛɛ 'demu. 'Kaa vɔ jaa 'jɾu ja, 'kamɔ ɛ 'ɕɪɪɛ 'de Kea 'a kɛ' 'dɪ.

<sup>35</sup> 'De -bo vɔ nɛɛ "i vɔ 'je dɛ jɾɛ' i -tee' ɛ, -mɛ vɔ -tee vɔvɔ kvan i 'de -gbɛɪn', dɛ-nvɛ' ɛ se ka -ɕɔɔn' ka nɪ -wee 'nynɔkpao' 'je wlu 'ɔn "duo- 'de Kea -gbu 'dɪ.

<sup>36</sup> -Aee' 'de aopɔ o 'demɔ Kea 'a wlu 'wɔvɔ- ? -Aee' aɔa' 'sɔ -wɔn Kea 'a wlu -nɛɛ ?

<sup>37</sup> -Bo nyo 'na ɔ nɛɛ Kea 'a wlu 'kwajaai, -wɛɛ ɔ 'na Kea 'a -Suu 'a -paan' -nɪ 'de ɔ 'ɔn ɛ, -mɛ dɪ 'ma 'ɕɪɪa -wɛɛ 'ma pɔoa ao -jei" -ta, ka ɪ nɪa Tɔ'bo 'a kɛ', ɔɔ mu ɪ jua' 'pepe.

<sup>38</sup> Dɛ 'ma 'wɔvɔ 'tmva' -ta, -bo nyo "na ɔ se 'o 'wɔɔn- ɛ, -mɛ nyo 'bo ɔɔ' wlu doin" o pɔɔɛ -ke.

<sup>39</sup> -Je ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, 'ma dɛ'di -wi", dɛ ao 'jea i-pɔn ɛ, ɛmɛ -nɪ Kea 'je ao wlu 'wɔn po -wɛɛ ao 'je ɪ 'tmɔ 'de nyo -pee. Nyɔ

-poa' wlu 'srub ub sea 'cian a, ao 'bo ubpu -je de kaan.

40 Dī "klein aoa nua, ao nu i ka -cōon' ka, -wee i 'je "i -tee.

**15**

*Klisti 'a "kunyio' sōn-ti*

1 'Ma de'di -wi", -poia" -ti 'in 'tmva aorp -pee tein' 'de-, emē 'ma -pōn 'in 'je aorp -kwlb o poo-. 'Eē' -poia" -ti -tu ε, ao kpūbn ε sin 'sōon, ao po 'sin 'de ε 'bn, 'de ao nyna -sisi'.

2 Ka 'in 'tmv ε 'de ao -pee, ka 'in "sia 'nyni -bo ao nu kan' a, -mē aoa muē 'pūba' 'jea' -cēen'-. 'De -bo ε se kan' -mō ni ε, -mē aoa' Kea -kwlti" -tea' se 'de 'ble.

3 De 'mō 'cian emē 'in tō aorp-. 'De εē' -tajō -kōan -ti' ε, emē -ni Klisti 'mēε 'de -aa dīsaun 'a -ti' 'bn, 'kamo ε 'crūε 'de Kea 'a 'sbe 'di.

4 J nmae o i -wee o sōn "kunyio' 'de 'wī 'a taan -nē 'di, 'kamo ε 'crūε 'de Kea 'a 'sbe 'di.

5 J sban "kunyio' ε o to oō' -cē" 'mē 'de Sefas -pee -weē klai" nynuu -nīa -puue jō 'sōon 'jee- o "jriε- -ke.

6 'Bo -mē 'de, -aa de'di -wi" -ub cēan kme' -mm" "kpei -tie" ε, o to oō' -cē" 'mē 'de ub -pee -ta -due. Nyb -ub -jee' o "jriε- -nu, uba' 'pla 'mēε, 'kaa uba' -tuu"-tuu nīε 'kmv ke.

7 'Bo -mē 'de ε, o to oō' -cē" 'mē 'de Sakti -pee -weē oō' dboun -wee' "klein 'jee- o "jriε-.

8 -Mē 'wlv 'o -jei" la kpūn- -wee 'mō 'jee o "jriε- de 'bōō- nō". Ka "ju -o sea ku -wee -o -wlvā nīa, 'kamo 'in nī-.

9 Dēε-ti 'in 'da kan' a, emē -nī 'in se dewon nī 'de Sesi 'a dboun "klu. 'In se oō' dboi 'a 'daa- ka nī-, dē-nvε' tein' ε, 'in -tue" Kea -gbu kle -tu -tu 'de-.

10 'Kaa de 'in nīa 'bn -ta, 'saavn Kea nua 'bn "jrii mē -nvε' -wee 'in nī ε 'bn. 'Eē' 'saavn tu se idōoa-, 'in nūε dbo 'in je Sesi 'a dboun -wee' "klein -sii. 'Kaa ε se 'mō -mō o -nū' εē' dbo tu nī-, ε Kea 'a 'saavn ε nua 'bn "jrii mē -po 'bn sōn o.

11 -Je ε nīa kan' -mō 'jaa, -bo ε nī 'mō o, -bo ε nī ubpu o, ε se -ti' kōn-. De kōan -ti' -wee -aa -tmva emē -nī Sesi 'a "kunyio' sōn -ti. 'De emē aomō 'jea 'o tō' 'bn -ke.

*-Aa "kunyio' sōn-ti*

12 'De ka Klisti sōan "kunyio' -bo ia' -ti' a sea 'tmvbe -ta "o -ta 'ee, -mē dēε -ti nyb jrv' nī 'e aorp "klu -wee ub 'na "kunyio' sōan' se nī ε- ?

13 'De -bo "kunyio' sōan' se nī ε, -mē Klisti foo' 'sv se "kunyio' sōn -ke o.

14 'De -bo Klisti -mō se "kunyio' sōn 'ja a, -mē dē -aa -tmva se 'de 'ble, -mē aoa' dē tō' 'bn 'jea' se 'de 'ble -ke, ε nī dē foo" -o.

15 -Bo ε nī tō' -ti -wee 'mēbn se "kunyio' sōin 'de ε, -mē Kea se Klisti "kunyio' -sa -ke. -Bo Kea se Klisti "kunyio' -sa 'de ε, -mē -a -tuu" ε Kea si "kpei-, dē-nvε' -a -wlv ka 'de nyb -pee -a -na : Kea -sa Klisti "kunyio'.

16 'De -bo 'mēbn -mū se "kunyio' sōin 'ja a, -mē Klisti foo' 'sv se "kunyio' sōn -ke.

17 'De -bo Klisti -mō se "kunyio' sōn ε, -mē aoa' Kea -kwlti" -tea' nīε dē foo' 'a 'jō -o. -Mē ao nīε 'e aoa' dīsaun 'di ke.

18 -Bo ε nī kan' -mō ε, -mē nyb -jea Klisti 'a -ti' tō' 'bn -wee -ub -mēa ub blue 'nī -tun.

19 -Bo ε -tu" 'de 'kmv "kpeidi' a 'sv 'a -ti' 'bn mō -a -tbaa' Klisti tō' 'i ε, -mē -a -nīε "nmianyub -o 'de nyb "klu.

20 'Kaa kaan ka Kea -sa Klisti 'de 'mēbn "klu 'mē, -wee ε jō 'kmv de, o mō -saa 'i -o -sōn "kunyio' -wee nyb -tuu"-tuu 'je "kunyio' sōn 'bo o 'de.

21 Ka 'mēa' jīia 'de nyō due' 'bn -wee ε 'kpa 'nō 'kmv "kpei ε, 'kamo "kunyio' sōan' jīi 'de nyō due' 'bn -ke.

22 'De ka nyb -wee' "klein nīa Adam 'a "nynuu -wee 'de εē' -ti' 'bn ub -wee' a 'mēa a, 'kamo nyb -ke Klisti "sia 'i uba mu 'kmv de jīa' 'de εē' -ti' 'bn.

23 'Kaa jrv' 'bleε oō' -nē -tōn, Klisti mō -saa 'i -o -sōn "kunyio', 'de -sōnti oō mua de jīa' a, emē nyb -nīa oō' nyb 'je "kunyio' sōn -ke.

24 'Bo -mē 'de ε, 'kmv a muε -kwea'. 'De -sōnti Klisti a mua tū 'a "jru kpaa' 'bo 'ikmadī ke nywōn-siidi -wee' "klein "kpei ε, 'bomō oō mu o "Bo Kea Tū"bodε -wee' "klein 'nyia',

25 dē-nvε' o 'je 'nyni 'wlv -o mamaυ 'sv o 'je oō' tūnyb -wee' "klein oō' bu -sōn ku 'bn nū.

26 Oō' tūnyb 'a de 'bōō- -nō -oō mua isōan' a, emē -nī 'mēa'.

27 Tō' -o, ka ε 'crūa 'de Kea 'a 'sbe 'di, 'kamo ε nī -cēen'-. 'Wlv -crūa' ε 'naa : Kea -tue" dī -wee' "klein 'de o bu -sōn. -A -je kan' 'mē 'pepe Kea -ε -tua' dī -wee' "klein 'de o bu -sōn ε, εē' -cē" 'kpa sie 'o 'ε, dē-nvε' emē -nyt" o "ikmaa'.

28 -Bo dī -wee' "klein jaa "jru ja 'de Kea 'a "Ju -pee 'sv ε, oō' -cē" 'kpa 'je "jru ja jaa 'de o "Bo -o -te' o dī -wee' "klein kwa -pee -ke. -Wee Kea 'je dī -wee' "klein 'bn nī, 'de ε 'je dī -wee' "klein "jru kpo' nī-.

29 Ao naa tō' i ke, -bo 'mēbn se "kunyio' sōin 'dee, -mē nyb -nīa 'de aorp "klu -wee -uba pōoa 'nī "jru 'de 'mēbn 'a 'nyni 'bn ε, dēε-ti uba nu kan' a- ? Ka "o ka ε 'je ε nī mō'ō -cē" ke ε, dē uba nua 'mva-, ε se 'de 'ble.

30 -Bo 'mēbn se "kunyio' sōin 'de ε, -mē dēε-ti -apu mō dī 'mēa' 'wōin- 'de nō' "o nō" 'dī ε- ?

31 'Mō aoa 'jea i ε, 'in -tēε 'mēa 'a kein"ke 'de 'wī "o 'wī -wee' 'di. 'Ma de'di -wi", ka 'ma 'tmv ε, ke' nī -cēen'-. -Wee aorp -o

-nta -aa 'Blei Sesi Klist' a nyv ε, de 'ma poa tuosvon de 'de aoa' -ti' 'bn ε, ka 'ma 'tmv ε, ke' ni -ceen' -ke. -Tu' a kpe 'soan 'in 'tmva i -wee' nte to' -ti -o.

<sup>32</sup> -Ta 'in nta 'bo Efesi tein" ε, 'in ke kponmi -fon' -fon -ti'. -Bo ε ni 'e nyio' 'bn mo 'in ntv ee' de tu 'ee, -me de 'in 'je 'o -mo 'je ε- ? -Bo 'mevn se "kunyio' soin -me deε -ti de -nta' -a 'tvn ε, -aa' nv -me 'ja a- ? -Me ka "nta -ε -pooa 'da a, -a nv kan' ε 'na :

-A di -a -na 'de -stanw' 'di, de-nve' -aa mue 'mea' -klae"-.

<sup>33</sup> Ao 'bo aoa' -ce" 'sre ipooe, nyv -uva kpln nynia "jrii -bo vυ ke aoa sea na a, vba' kpln saun a mue aoa' kpln 'doe dooa' see.

<sup>34</sup> Ao ji 'o -jei" de, ao 'bo desavn nve. Deε-ti 'ma 'da kan' a, eme -ni nyv jrv' -ni 'de aopv "klu -wee -vυ se Kea juo-. Wlu -jeε -me 'blee aoa' -tin'.

*'Kmv dee ke ku dee ke*

<sup>35</sup> Nyv jrv' 'beee' o 'je wlu ka o 'je nv : Ka 'mevn -mv 'je "kunyio' son svn nv ε- ? 'De ku -je vυ 'je 'ble ε- ?

<sup>36</sup> -In -gbvn ka -ma nyio tu sea to'di ni ε ! -Bo -in po tu jo -klu' ee' -soan 'sv εε jea mεε ?

<sup>37</sup> 'De tu jo -in poa 'e -klu' ε, εε' 'koun' -εε meε ε ke εε' 'jo -in poa 'e -klu' se de due' ni-. -Bo ε ni kpou" jo "kpaan o, -bo ε ni tu 'o tu 'a 'jo o, de 'o de ε 'je ni ε, εε' "koun -εε meε ε ke εε' 'jo -in poa 'e -klu' se de due' ni-.

<sup>38</sup> Kea me -ε -nyl' ku, ka eme nta "i ε, 'kamo ε ni -wee tu jo -wee' "klein 'ble ia' -ni ku due 'due.

<sup>39</sup> Di "klein -nta 'kmo ε, ia' -svten' se due' ni kan'. Jre' nte ee' -ne ka, jre' nte ee' -ne ka. nyio 'o -ne -svten' nte ee' -ne ka, 'kwa 'dinmi 'a -ni -svten' nte ee' -ne ka. Nvu' 'a -svten' o, -smii'a -svten' -seea' "kpei-.

<sup>40</sup> Di -nta 'e javn 'di 'blee ia' -ne nsvn, -wee di -nta 'no 'blva- "kpei 'ble ia' -ne nsvn. Di -nta 'e javn 'di 'blee ia' -ne "jriinmosvn, -wee di -nta 'no 'blva- "kpei 'ble ia' -ne "jriinmosvn.

<sup>41</sup> Jrv' 'blee ee' -ne fansvn -wee 'cv 'ble ee' -ne fansvn, 'de 'cv-svn 'ble ia' -ni fansvn -ke, -wee 'cv-svn foo' 'sv 'a fansvn -seea' "kpei-.

<sup>42</sup> Ka tu jo nyv a poa 'de -klu' ε ke εε' 'koun' -seea' "kpei ε, 'kamo ε ni -ke 'de nyio 'o -ti' 'bn. -Bo nyv 'me ε, ka tu jo nta, 'kamo o ni-. -Bo nyv po o 'e "klu ε, o o -soan'. 'Kaa -sont' Kea a mu o "kunyio' -saa' a, ku o o mua 'blea' ε se -soan i 'bode.

<sup>43</sup> -Ta nyv a poo o 'e -klu' ε, o o' "ku se 'je ka ni-, o se 'kpi 'ble, o o' -suua' i. 'Kaa -bo o son "kunyio' ε, o o nmo "jrii, -wee o o 'ble 'kpi.

<sup>44</sup> -Ta nyv a nmae o i ε, -me o 'blee 'blvku. 'Kaa -bo o son "kunyio' ε, o o mue javn 'di ku 'blea'. -Bo 'blv ku ni ee' -ni ka a -me ku dee -je Kea 'a -Suu a "nyia nyv ε, -me 'je ee' -ne ka ni -o -ke.

<sup>45</sup> De -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'naa : Adam o -nta "i-saanyio Kea nva o nte nyio -o -wee Kea po o 'kmvnfeeε' 'mla, 'de o ni 'kmo. 'Kaa Adam -jo -bcoa' de -o -jia' o nte -Suu -εε -nyia" nyv 'kmvnta' dee -o.

<sup>46</sup> ε se -Suu 'a -ne di mi -saa "i -i ji ni-, 'kaa ε ni 'blv ku 'a di mi -saa "i, -wee -Suu 'a -ni di 'bco- de.

<sup>47</sup> "I-saanyio Kea nva o 'wlvε 'e 'blv 'bn, -me o nte 'blva 'a de -o. -jo -tba' 'o ε, -mo 'wlvε 'e javn 'di.

<sup>48</sup> "Ju Kea 'dua 'blv 'bn -wee ε nva omo -ke nyv -nta 'no 'kmo "kpei -kooo'-. 'De ka "ju -wlvε 'e javn 'di nta, 'kamo nyv -nta 'e javn 'di ni-.

<sup>49</sup> 'De ka -a -ke "ju o -wlvε 'e 'blv 'bn -kcoa' a, 'kamo -a -ke -jo -wlvε 'e javn 'di a mu -kcoa' -ke.

<sup>50</sup> 'Ma de'di -wi", de 'in nta "i 'in 'jea 'tmv, ε ka : nyio 'o ku -je 'blv nva, -wee -ε -blea -svten' ke nymo ε, -me se 'e Kea 'a 'kmo dee 'bn pai. Di -a mua -soan' a, i se ε 'bεε- i 'je di sea' -soan' -ta 'ble 'kpa.

<sup>51</sup> 'Ma 'ce, ao po doin' i 'ma jie de jre' 'kwa -saa' 'de ao -pee. εε' de tu me -ni -a -wee' "klein se 'mei kan', 'kaa -a -wee' "klein a mue fai" pooa'

<sup>52</sup> 'de "jriε-te due' kovn -gbai' 'di, no" -ε 'di de'bco- do-klεe a mua wlvu' a. -Bo do-klεe -ne wlu 'sv ε, 'mevn a mue "kunyio' soan' -wee vυ 'je ku -ε sea' -soan' -ta 'ble 'je. 'De Kea 'je -a -wee' "klein fai" poo-.

<sup>53</sup> -Aa ku -εε mua -soan' -ta, -me 'je fai" pooe -o, -wee -a -je ku -ε sea -soan i 'ble. -Aa ku -εε -mea -ta, ε 'je fai" pooe -o, -wee -a -je ku -ε -sea' 'mei 'ble.

<sup>54</sup> -Sont' di -nta 'nta 'mva- ia mua nva' a, -sont' di -a mua -soan' ia mua fai" pooa' -wee i 'jea di -sea' -soan' -ta 'ble 'kpa, 'de di -ia mua 'mea' ia mua fai" pooa' -wee i 'jea di sea' 'me -ta 'ble 'kpa a, 'bomv wlv -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di tein" εε mu 'o nynia'. εε' wlu tu naa :

'Mea' son i, ε blve "ni -tun 'bode. 'Kmvnta' kpa to 'a "jru 'me.

<sup>55</sup> 'Mea' se to 'a "jru kpai 'bode 'bo 'kmvnta' 'kpei. 'Oo 'mea', -ma 'ikmaa' -εε kpvvn nyv -kvlv -me 'de ε 'bode ε- ?

<sup>56</sup> 'Mea' 'a "ikmaa' 'wlvε 'e desavn 'bn. 'De -bo desavn 'a "ikmaa' 'je "blo 'wlv ε, -me ke' me -εε -se "blo.

<sup>57</sup> 'Kaa Kea 'se-, eme -ε -nyl' -avn Tv"bo Sesi Klist -wee -a kpa to 'a "jru 'de desavn "kpei 'de o 'bn.

<sup>58</sup> 'De ee' -ti' 'bn ε, 'ma de'di -wi", aopv -o o -ti' 'in kma, ao nyna -sisi', ao 'bo -kvlvlin' 'wlvε, ao nv Tv"bo 'a dbo, ao 'je nya mu.



-Bo ao ke Tu"bo "sii- "i ε, -me dbo aoa nva, ε se dbo foo" nu-.

**16**

*'Wei υυ -sa 'de Selisalem Kea -gbu 'a -ti 'vn ε*

1 Kaan ka la 'ja a, 'ma jje 'wei -ti 'tmva'. 'Wei ao -sa 'de Kletien -nta Selisalem 'a 'nynu 'vn 'a -ti' ε, -me de 'in 'tmva 'de Kea -gbi -nta 'e Galasibva "kpei -pee me ao 'je nu -ke.

2 -Bo -kwlewι o 'sv ε, 'wei ao 'jea -sa due 'due ε, ao -te 'ia' -ne ka. De jro' 'beea kwai ε, εme o 'je 'o de o 'jea "kpei -sa, -wee o 'je kpoi" -tee 'de o -gbu". Ao 'bo 'ma jia' 'dei -tee -wee ao 'bo 'wei -saa.

3 -Bo 'in ji 'de aoppo o 'sv ε, -me de 'in 'jea nu ε, εme -nt 'in 'je 'sbi 'cru -wee 'in 'ji nyu ao nta "i ao 'jea dbo "kpei -tu" 'de υυ 'je aoa' -paan' Selisalem kpa.

4 'De -bo 'ma -ce' 'kpa 'a mua' kon -ti' ε, -me υυ ke 'ma -a mue mua' -ke.

*Poo nte "i o 'je 'dva' mu*

5 -Bo 'ma sea 'de aoppo o ji ε, 'in 'je 'e Masedoanι cεen-, de-nve' 'ma mue 'e Masedoanι cεean' see.

6 "Ko 'ma mue 'de aoppo "klu 'wι nva' a-, "ko 'ma mue 'o nta' 'sv no" nyo 'o kpa 'dva' 'je "jei- -kwe- ε, -me -sontι 'ma mua 'de aoppo "klu 'wba' a, aoa mue 'vn sun o poa' -wee -ta 'ma mua -bo 'ma sea 'o mu ε, ao 'je 'vn -jei" kpa.

7 -Bo 'in ji 'de no" -nta 'mva- 'di ε, 'in se ε "int 'in 'je 'o aoppo o -tie" cen 'sv 'in 'je -si', 'kaa -bo Kea 'won ε, 'ma mue 'bo aoppo o 'wι nva'.

8 'De 'kam o 'ma -pon 'in 'je 'o aoppo o 'wι nu -mo -o, 'kaa 'ma mue -ta Efesι nta' ke mamaυ 'sv Pantekoti 'a 'wι 'je 'vn jεε-,

9 de-nve' Kea kaien -je won 'bo 'vn "juoi -wee 'in 'je dbo klaa" nu 'bomu. Nyu -jea 'vn -je de kaan -bo υυ -ti "i mo 'de ε, dbo -nta 'o 'ma mu ε nva' 'sv.

10 -Bo Timote ji 'de aoppo o ε, ao kpon o sun 'soon -wee o je sun -kwli" 'nεε- 'de aoppo "klu, 'kaa o ke 'ma -a nve Tu"bo 'a dbo.

11 Nyu jro' 'bo o -fluten. Ao jo -jei" 'de ku pee' 'vn -wee o 'je 'no 'vn o ji, 'in ke -aa de'di -wi" ke -aa fuo'.

12 'De -bo ε -tu" -aa de'di Apolostι -mo ε, 'in 'tmvoo' kpe -tuu"-tuu -wee o ke -aa de 'di jro' 'je 'de aoppo o ji, 'kaa o se 'o 'woon-kaan ke. -Bo no" 'kpa 'de o 'kwa a, o mu jia' see.

*Poo a -tue" Kea -gbu 'sni ke'wle*

13 'Ma 'ce, ao -te "jrie- "i aoa' Kea -kwli" -tea' 'bo -kwlin 'wbe, ao -kwe-ε Kletien 'me 'bode, ao kuu 'dii.

14 Dι "klein aoa nva ao nu ι 'de ba 'a -ti' kmaa' 'vn.

15 'Ma de'di -wi", ao 'je kan' 'me 'de Akaibva "kpei ε, Stefanav ke o o -gbu" -son nyu ke υυυ -saa "i -υυ -je Sesi 'a -ti' to' 'vn. Uva' nyu tu ε, υυ "nyie uba' -ce" Kea -wee υυ 'je Kea 'a -jei" naavn sun o po.

16 'Ma bae aoppo 'me nyu ka υυ nta -υυ -nta kan' a, ao -te' υυυ 'a ni', ε ke nyu -υυ -ke υba nva dbo -tadue ke.

17 De Stefanav o, Fotinatist o, Akaikist jia 'no 'vn o 'bo aoa' -teu ε, ε nmoo 'vn 'di won, de-nve' aomoo teen 'vn o.

18 Uυ jaa 'ma pee ja ka υυ jaa aoa' pee ja -ke ε. Uva' nyu tu nte -ti' o po ka- !

19 Kea -gbi -nta 'no Asibva "kpei υυ 'na υυυυ -je aoppo. Akilasι ke Prisilι ke, Kea -gbu -nta 'e υυυυ o -gbu" -son 'na υυυυ -je aoppo -jee -jee" -de Tu"bo 'a 'nynu 'vn.

20 -Aa de'di -wi" -wee' "klein 'na υυυυ -je aoppo. Ao -gblee ba -kwli" ka de'dinyu a nva.

21 Mo Poo 'in 'na 'mo -je aoppo. 'Ma 'jewlu -ne, 'ma -ce' 'kpa 'a sun -cru -me.

22 Nyu o sea Tu"bo 'a -ti' kma a, -mo nte 'e Kea 'a 'dan -son 'de Suifwlu 'di : Maranata ! ε 'de me -ni -aa Tu"bo, -in ji !

23 -Aa Tu"bo Sesi 'a "diwan kpon aoppo !

24 'Ma 'ce, 'in kma ao -wee' "klein 'a -ti', de-nve' -a -wee' "klein ke Sesi Klisι "siie "i.

**'Sbē 'ε κpε 'sōōn -nε Pōo  
pōoa Kea -gbu -nīa 'e  
Korēnti  
-jei" ε**

*'Jewlu-*

<sup>1</sup> Mō Pōo, Kea -nīe "i -wēe 't'n nī Sesi Klisti 'a dboi, 'mō ke -aa de'di Timote ke -apv -ōō ja Kea -gbu -nīa 'o Korēnti ke Kea 'a -jei" naavn -wee' -nīa 'e Akaihlba "kpei 'sbē-

<sup>2</sup> -A "Bo Kea ke -aa Tū"bo Sesi Klisti po aopv "diwan -wēe vū 'je ao pēe 'a blua' "nyv.

*Pōo a pōe Kea 'sε-*

<sup>3</sup> Kea -ε -nīa -aa Tū"bo Sesi Klisti "Bo ε, -a -bēε' εε' 'nyv "i. Emē -nī "Bo -wēe -εε -je nyv 'a wēe-. 'De ε 'v'n mō nyv -t'i -kwlh' i -tua" 'a kpe -wee' 'wlv.

<sup>4</sup> Ka -aa -jea -aa -cε" wōn 'de 'kle 'a kpe -wee' 'kwa a, 'kamō εε -tu" -a -t'i -kwlh' i, -wēe nyv -vva jīia 'de 'kle 'a kpe -wee' 'v'n ε, 'de -a -je vva -t'i -kwlh' i -tua" 'bēε -ke. Ka Kea vva -aa -t'i -kwlh' i -tu" sōn ε, 'kamō -a -je nū -wēe -a -je nyv jrv' sōn o po.

<sup>5</sup> Dε-nvε' dε -a -ke Klisti "sia "i mē -nvε' -wēe ka o 'jea 'kle ε, 'de -aa -je 'kle kan'. 'De ka 'kle -ε jīa -a "kpei, ε -tia "i ε, 'kamō -aa -tuu" ε -t'i -kwlh' i -ke.

<sup>6</sup> -Bo -aa sea 'kle 'je ε, -mε ε nī 'de aoa' dī 'a ikua' ke aoa' 'pvva' 'a -t'i' 'v'n -o. 'De -bo -a -tuu" ε -t'i -kwlh' i ε, -mε aopv mō -tuu" ε -t'i -kwlh' i -ke, -wēe ao 'je 'kpi 'ble. 'De -bo 'kle -aa -jea -bo aoa se ε 'je ε, ao 'je pēe "wōin 'bēε-

<sup>7</sup> -A -je kan' 'mε 'pepe -wēe -a -teε' -kwlh" see 'de aoa' -t'i' 'v'n, dε-nvε' -a -jue' 'kle -a -cεεan 'v'n -bo aoa sea 'v'n cεεn ε, -mε ka ao ke -a -gblea' 'kle 'v'n ε, 'kamō Kea a mu aopv -t'i -kwlh' i -tuu" 'a -ke.

<sup>8</sup> Tō' -o, 'ma de'di -wi", -a -nīe "i ao 'jī juo, 'kle 'a -je wε- nyv se -a -tu" 'de Asiblvā 'kpei ε- ? 'De εε' 'kle tu 'a 'ikmaa' 'v'n ε, 'kpi mūe -a 'iwaā' 'de-, ka -a -jea 'kmv nī mō -a sī juo-.

<sup>9</sup> Kūn, dε -a -naa tō' i 'de εε' nō" tu 'di ε, emē -nī -a -na -aa 'mε nō" 'nyvī. -A -wōōn' 'kmōwlv-ti 'mε -wēe -a je -aa -cε" -kwlh" -te', 'kaa Kea -εε -sa' nyv "kunyvō' ε, emē -a -te' -kwlh".

<sup>10</sup> Emē -seie' -avn, emē -εε mu -a -seia' 'de 'mēa' -nε 'kwa. -A tbe tō' "i, εε mūe -a -seia' ke'wlvε 'de nya,

<sup>11</sup> dε-nvε' aopv mō -ke ε, aoa baεε -aa Kea. -Je ε nīa kan' -mō ε, -mε baεwlv ao ke nyv -tuu"-tuu poa 'de -aa -t'i' 'v'n ε, Kea a mu ε kpvn 'a -wεε ε 'je -a 'saavn "jrii nū, 'de nyv -tuu"-tuu 'je ε 'sε po -ke 'de -aa -t'i' 'v'n.

*Pōo se Korēnti de mu*

<sup>12</sup> Dε -εε -tuosv'n -aa poa de ε, emē -nī -a -je kan' 'mε dī "klein -a nva, -a nūv' 'de pēe 'dōe 'v'n, ka nyv 'sreipoa' sea 'de -a 'v'n nī ε, Kea juv'. ε se -aa nyvōtō' mε -a -pēn "kpei -wēe -εε po -a -je o nī-, Kea 'a 'saavn mε -εε po -a -je o. -Ta "o -ta -a -cεεan, 'kamō -aa nasv'n nī- 'de nyv -wēe' -pēe. -Ta -a -jīia 'de aopv "klu ε, dī -a nva, v cēn 'o -mō -tie".

<sup>13</sup> Wlv -bo ao nū 'dīi -wēe ao 'jea 'mīi 'wōn ε, tmv -aa -cru' 'de -aa 'sbē' dī -wēe -aa pōo aopv -jei". 'Sre jre' se 'ε ε -sōn nī-. 'In 'je kan' 'mε ka dε -aa -tmva aoa mu ε 'mīi 'wōan' 'pepe 'wv jre' o ε.

<sup>14</sup> Dε 't'n 'tmva ao 'wōn εε' tōō 'mīi -wē- la. -Sōnti -aa Tū"bo Sesi a mua de jīa', ao 'bēε- ao 'je -aa -tuosv'n de po 'de -aa -t'i' 'v'n, -wēe -apv mō 'je aoa' -tuosv'n de po 'de aoa' -t'i' 'v'n -ke.

<sup>15</sup> Dε 't'n naa tō' i -wēe 't'n 'na 't'n 'je 'de aopv o jī, emē -nao. 'In nīe "i -wēe 'ma 'de aopv o jīa 'a kpe 'sōōn -nε 'je ao 'dōe "jrii nū -de-.

<sup>16</sup> -Ta 'ma jīia 'nō Masedoan' ε, 't'n mūe 'de aopv o cεεan' 'de-, -bo 'ma sea 'nō 'wlv ke'wlv ε, 'de 't'n 'je 'de aopv o cεεan-. -Bo 't'n nū kan' 'de ε, -mε ao 'bēε- ao 'je 'v'n -jei" kpa 'de Suide' de-.

<sup>17</sup> Dε 'ma -pōan nva' i -nε 'nē 'ee, aomō 'na 't'n se nō" nya sie, 't'n se tō' inaa- ? -Aee' aomō 'na 'ma nyvōtō' mε -εε po 'v'n -je o, -wēe 'ma nū 'tūn- ke kūn -taduee ?

<sup>18</sup> Tō' -o, Kea 'a pōo wlv fai", emē -tī wlv -aa -tmva 'de ao -pēe ε, ε se "tūn- e kūn mī -aa -bee "jrii- wēe -aa -tmv nī-.

<sup>19</sup> Dε-nvε' Kea 'a "Ju Sesi Klisti -ōō -t'i' 'mō e Silas' ke Timote 'tmva 'de ao -pēe ε, o se jī -wēe o 'je kūn ke "tūn- nū -tadue, 'kaa o mō nīe Kea 'a kūn -o.

<sup>20</sup> Dī "klein -ta wlv Kea cεan -tie", o mō v cεεn 'v'n -wēe v nyvī 'o. Sesi Klisti -nō, o mō -ōō 'nyvī 'v'n -aa nūv tō' -o, 'kamō ε nī-, -wēe -aa -bēε' Kea 'a 'nyvī "i.

<sup>21</sup> 'De Kea 'a -cε" 'kpa mē -nvε' -wēe ao ke -a -ku 'e 'dei' 'de Klisti 'v'n, emē -ε -nyvī' -avn εε' -Suu -wēe ε 'je 'de -a -v'n "ti.

<sup>22</sup> Emē -tu" -a juo 't'n -ke -wēe -ε -po Suu 'a cron' 'de -a pēe o.

<sup>23</sup> Dε 'ma 'tmva -ta, Kea mē -nī 'ma -t'i' 'a -ta 'jei. -Bo 't'n 'tmv sī ε, ε 'bēε- ε 'je 'v'n 'kmv -sa. 'In se ε 'tūn' 't'n 'je aopv "bli -cε" -wēe ao 'je "jrii 'kae-, emē -tī 't'n se 'de Korēnti de jī.

<sup>24</sup> -A se ε -pōn -a -je aopv wōn -sīi -wēe -a -je ao de tō' 'v'n 'jea' wōn -tuu"-, 'kaa -je aoa' Kea -kwlh' -tea' -mε nīa -sīsī' ε, -mε -a -nīe "i ao ke -a -je sōn o bee-, -wēe ao 'je 'e 'mva- 'v'n nī-.

**2**

<sup>1</sup> 't'n cēn wlv -tie" 't'n 'na 't'n se 'de aopv o de jīi' 'de "jrii "kaea' 'v'n,

2 de-nve'-bo mo'kae- aorpv "jrii 'ee, -me nyo -we -je 'vn 'mva- ppe o po e-? 'Mo'na aorpv 'vn "kaea "jrii aorpv -oo?

3 De -nra 'emu -wee 'ma pood aorpv 'sbe -jei', eme -nao. 'In se e -pon -wee -bo 'vn ji 'de aorpv o 'de nyo -vb -jea 'vn 'mva- ppe o po e, vb 'je 'vn "jrii "kae-. 'De 'vn 'je kan' me -bo e -tu" aorpv mo e, 'vn -tee ao -kwlv", -sonvt 'vn nra 'e 'mva- 'vn e, -me aomv nre 'e 'mva- 'vn -ke.

4 To' -o, -ta 'ma 'crva 'sbe -ne 'ma ppe o "kae "jrii, 'ma ppe a "wee", "miini pa 'ma "jri me. E se -me 'vn 'je aorpv "jrii "kae- me 'ma -poin n-, 'kaa ka aov' -ti' kmaa' -e -nra 'de 'vn ppe o e -sia' -jei" e, eme 'ma -pon ao 'je juo-.

*Ao 'wlv desavnvi 'a -ko "kpei*

5 -Bo aov' nyo due' nve -wee "jrii "kaea' 'je 'de aorpv "klu 'kpa a, -me e se 'mo v "kae- "jrii n-, aorpv v "kae- "jrii. 'De 'vn se e "in 'vn 'je de "ni 'di -sii, -bo e se ao -wee' mo v "kae- "jrii n e, -me aov' 'pla mo v "kae- "jrii.

6 Jo' nyo tu e, -bo aov' -tuu"-tuu 'bve- wlv 'vn -wee vb 'je v 'de ao "klu -sa -wee vb 'je v kplvn 'kwa i-sa a, -me e sie kan' la.

7 De -je ao 'jea nv kaan a, eme -nra ao 'je jo' -ko "kpei 'wlv -wee ao 'je v' di ikuu-, 'de v 'je "jrii "kae- mama' 'sv 'kpi je v "iwa.

8 'De ee' -ti' 'vn de 'ma -teea' aorpv i e, eme -nra 'ma baev aorpv 'me ka ao kma v' -ti', ao to ee' svn 'de v -pee -wee v 'je 'de aorpv "klu de ji.

9 De -ee -ti' 'vn 'vn pood aorpv 'sbe -jei', eme -nao. -Wee -bo aov' sea 'ma 'svn doun" o po 'de de "o de 'vn e, -wee 'vn 'je kan' 'je.

10 'Bo -me' 'de e, nyo "o nyo -v desavn ao -kva', mo -ko' v' desavn 'me -ke. De 'mo -kva' 'vn -kve' 'bo Klisi "juoi 'de aov' 'dve 'a -ti' 'vn,

11 -wee ka "o ka e 'je e n e, Satan je tv 'a "jru kpa 'bo -a "kpei, de-nve' de v -pvan' nva' i e, -a -jue' 'pepe.

*De -ee -svvn Poo -tua" 'bo Troast e*

12 -Ta 'vn jii Klisi 'a -pva' -ti' 'mva' 'bo Troast e, 'bomv Tu"bo nv 'vn 'saavn "jrii -wee e "nyv 'vn no" -wee Kea 'a wlv 'vn 'mva nyo 'wvvn -ee' doun" opo-ti.

13 'De -me 'kamv 'ma ppe se blu, de-nve' 'vn se -aa de'di Titi jee-. Eme -ti' 'vn po nyo -nra 'o Troast wlv -wee 'vn mu 'de Masedoanv -blva "kpei.

*Sesi Klisi kpa tv 'a "jru 'me*

14 Ka "o ka e 'je e n e, -a po Kea 'se-, eme -nve' -wee -apv v -ke Klisi "sia "i e, -aa kpa tv 'a "jru jeejee. -Ta "o -ta -aa mua -aa -tmve Klisi 'a -ti' -wee nyo 'je v juo-, ka -dai'klo nv 'dve -e -gbaa -ta -wee' i nra, 'kamv e n-.

15 De -a -nra 'vn 'de Klisi 'vn e, ra' 'nv nmov 'e Kea 'mlai. Ee' 'nv -gbaa i 'de nyo -vb -jea 'pva' ke nyo -vb sea 'pva' 'je "klu.

16 Ee' 'nv a 'tmve' me -ti' 'de nyo -vva mua 'mea' -pee -wee ee 'tmv 'pv-ti' 'de nyo -vva mua 'pva' -pee. 'De nyo we- -nra -mra' a wlv tu 'a 'tmv ka 'no' kmv e -?

17 Ka nyo -tuu"-tuu a -saa' Kea 'a wlv "i -wee vva 'tmve, -amv 'v nv kan'. 'Kaa -aa -tmv Kea 'a wlv 'me' 'de pve 'dve 'vn. 'De Kea -dvo' -avn -wee -a -je Klisi 'a -ti' 'tmv 'bo Kea "juoi.

**3**

*Dbeede dee 'a dbonvvn*

1 -Bo -aa sea wlv -nra 'mva- 'tmv 'ee, -me ao 'na -aa -bv' de ke'wle -aa jea -aa -ce" -ti' o poo? -Aee' aomv 'na -a -nve nyo jrv' "blii? Aomv 'na -aa -pon nyo 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wee vb 'je -a -ti' o po 'de e 'di 'de ao -pee? -Aee' aomv 'na -aa -pon ao 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wee ao 'je -a -ti' o po 'de e 'di 'de nyo -pee?

2 "In-, e se kan' n-, aov' -ce" 'kpa mo -nra -aa 'sbe -e -crva' 'de -a ppe o e. Ee' 'sbe tu e, eme -nra aov' 'kmv nyo -wee' "klein a 'jea "jri-, vb 'bve- vb 'je e 'dii nv.

3 Ka ao nra Klisi 'a 'sbe v 'crva 'de -aa nuudbo 'vn e, e se 'kwla pa. Ee' 'sbe tu e, 'sbvni se e 'crv, 'kaa 'kmvni Kea 'a -Suu me -crv e, e se 'crve 'bo "soi pae" 'kpei, 'kaa e 'crve 'de nyiv 'v ppe o.

4 Dee-ti -a -bea' -a -jea ee' wlv tu 'tmv e, eme -nra -a -tee' Kea -kwlv" 'de Klisi 'vn.

5 E se -me -a -be' de jre' nva' 'de -aa -ce" 'kpa 'vn n-, 'kaa dvo -aa nva -bo -aa se e nv ka -vvn' ka -me Kea me -ee -nyv" -a 'kpi -wee -aa nv e.

6 Eme -e -nyv" -a 'kpi -ke -wee -a -nra dbeede dee 'a dbonvvn. Ee' dbeede tu se 'e ke' -e -crva' "jri tha, 'kaa e 'wlv 'e Kea 'a -Suu 'vn. Ke' -e -crva' -me e 'dba nyo, 'kaa -Suu -me e "nyv nyo 'kmvni'.

7 Kea 'a ke' -crva' 'bo "soi pae" 'kpei -ta Moisi a 'nyv e Israe-kvvn e, v' "jua a fan' vb se v' ja -gvvn' 'bve-, de-nve' Kea 'a -son' -ee fan' 'bo v "juoi e, ee -flaan' 'de vvpv "jri me. 'De -me 'kamv ee' -son' tu se 'bo v "juoi nui jeejee.

8 Dbeede dee Kea ke nyiv -tua" 'emu e, e nmv "jrii, e je ke' -nra tein" -sii, de-nve' ee' ke' tu e, e ja nyo 'mea' b'. 'De dbeede dee -me e, ee "nyv nyo 'kmvni' 'de Kea 'a -Suu 'vn. -Je e nra kan' -mo 'ja a, -me nyo -a nva Kea "juoi 'de ee' dbeede tu -son e, vva mue 'e -son' klaa' 'vn nra' see, e 'je Moisi -sii.

9 Ka Kea 'bea "i -bo e po "jri 'kpa' 'de dvo -ee kpvn a nyo 'pee 'vn 'ee, 'de -me dvo -ee nve -wee nyo a 'kpa 'isrevn 'bo Kea "juoi -me' e, Kea 'a "i 'bea' se "jri 'kpa' poi

'de -me 'un see ? Kea 'a 'i 'bæe- a mue "jri 'kpa'e' poa', e 'je-je -na tein' -sii.

<sup>10</sup> To' -o, -je e nta kan' -mo 'ja a, -me -son' -je e fan tein' 'bo Moisi "juoi e, -me 'e fanson se de jre' won ni- 'bode, e 'me "jri 'bode. Nyu se e 'bæe- o 'je e dbæede dee 'a -ne -son' "ipoo-,

<sup>11</sup> 'kaa di -ta mua -sia' -bo -mü cæen 'de -son' 'un 'ee, 'de -me di -ju sea' -si' -ta 'ble -mü 'e !

<sup>12</sup> -A -je kan' 'me 'de dbæede dee 'a -ti' 'un e, -a -kpa 'isrævn 'bo Kea "juoi. De -a tha to' 'i, eme -nao. Eme -ti -bo -aa sea wlu e, -aa wai -wee -aa wlu, favn 'a nu -avn.

<sup>13</sup> Ka Moisi -cria' de "jru -wee Israe-koun jea oo' "jua 'a fanson -ne "jriε- 'jee- ε, -a se kan' nu. -Ta oo' "jua 'boa fan-ti e, vü se e 'je.

<sup>14</sup> De Israe-koun sea Moisi 'a "jua 'a fanson -ne "jriε- 'jee- 'mua- -me 'de 'dee -gblein' ε- ? E 'de me -ni vüa' to' kmuei", vüa' de 'mii 'wöan' nre 'kle, 'de ee' -ti' 'un de -jeea 'de -stanwi' 'di e, -bo nyu a sea dbæede soa 'a wlu 'dii nu 'de vü -pee e, ka de -tuu" a 'kwla, 'kamo e ni-. E -ko' -na tae' fo kaan vöpu "jrii. Eme -nue' -wee vüa' 'wön 'e ee' wlu tu 'dei. -Bo ee' tae'fo tu 'je 'o -jei" 'wlv e, -me -bo nyu ke Klisti "sii- 'i -wee.

<sup>15</sup> De -wlv a 'e sese o -wee -ε -jeea 'de -stanwi' 'di e, 'sbe Moisi 'cria -ta "o -ta vüa nuv e 'dii e, tae' fo -crie' Suifu-wi" 'a pee "kpei ke -wee'.

<sup>16</sup> 'Kaa wlu -cria' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa : -Bo nyu "biie- de Tv"bo o 'sv e, tae'fo -ne 'wlv 'o -jei" 'me.

<sup>17</sup> 'De wlv -cria' -ta, Tv"bo "sia 'nyu e, eme -ni Kea 'a -Suu. 'De -ta Tv"bo 'a -Suu -me nta 'ja a, -me nyu -nta 'o vü -seie' 'de ke' 'kwa.

<sup>18</sup> -Apu nyu "klein o -ke Klisti "sia 'i e, -aa "jua- 'wlv e 'kwla, tae' fo se -a "jri i kaan 'bode. -Aa -gbvæn' Tv"bo 'a 'i 'bæsvn ja, ka -aa -gbvan' Tv"bo ja a. De o nta 'de -a 'un me -nue' -wee -aa 'kmu a poo fai' 'de oo' -Suu 'un. Tv"bo 'a -Suu me -εε nu ee' dho tu -wee -a -ke Tv"bo a -kooa' a muu "jru o soon- soon-. -Wee ka nyu o -gbvan' "juan- 'di nyu a -gbvn kan' Klisti ja 'de -a 'un.

### 4

*De -εε ke' kma'*

<sup>1</sup> Kea -ε -tea' -a dho -ne kwa a, e nmo 'di wön, eme -nue' -wee 'kpi 'a wa -a 'i.

<sup>2</sup> 'De di nyu a nua 'e kwie' -wee -ta nua' 'blea -tn' e, -aa' nu i, -aa -fuvæn' -mü nya. -Aa' poo nyu 'sræ i, -aa' bee Kea 'a wlu di jru' "jrii, 'kaa -bo -aa sea Kea 'a wlv 'tmv e, ka i nta to' -ti 'kamö -aa -tmv i 'pepe' 'bo Kea "juoi -wee nyiöpu 'a to' 'je 'i 'si' 'de -aa -ti' 'un.

<sup>3</sup> 'De -poia" -ti -aa -tmva -bo ia' bu pa 'kwla ke e, -me 'de nyu -vü -nta 'o "ma -jei" -pee mo e paa 'kwla.

<sup>4</sup> 'Üva' nyu tu e, vüa' 'je Kea 'a -ti' to' 'un, vüa' -ne -kea' -nta 'no 'kmu "kpei e, eme -ni Satan, eme -wa' vüa' to' 'o "jri -wee Klisti -o -nta Kea 'a -kooö' i e, vü je oo' -poia" -ti 'a -son' 'i je.

<sup>5</sup> To' -o, -aa' 'tmv -aa -ce" 'kpa 'a -ti', Sesi Klisti mo -oo -ti' -aa -tmv. Ka o nta Tv"bo e, eme -aa -tmv 'de nyu -pee. -Apu mo e, -a -na -a -nre aoa' "juoinvün -o 'de Sesi 'a -ti' 'un.

<sup>6</sup> De-nue' Kea -ε -na : -Son' -sün' 'de kwie 'di 'sv -son' -stan, eme -sün -son' -ke 'de -a pæe o -wee Kea 'a -son' klaa' -εε fan 'bo Klisti 'a "jua 'a "pe' "kpei -i je e juo 'de -aa de 'mii 'wön to' 'je wön kain-.

<sup>7</sup> -Je e nta kan' 'ja a, -me ka nyu o 'blea de -εε ke' kma' 'de -gblv 'di, 'kamö -a -ni. -Apu mo -ko' -gblv, -wee 'ikmaa' -ε -sia di -wee' nyu 'je e Kea 'nyni kpa-, e se -apu mo ni-.

<sup>8</sup> Nyu 'nye -a 'un 'e -ta "o -ta, 'kle 'a kpe -wee' a 'nye -a "kpei- 'me -ta "o -ta, 'kaa -aa' waa i 'de 'kle -son. -Aa -je -aa -ce" wön 'me, 'kaa -a se de to' 'itba -ti' 'bo.

<sup>9</sup> Nyu a nu -a -cruun' "jrii 'me, 'kaa Kea se -a 'bo. 'Kpi a wa -a 'i 'me, 'kaa -aa' son i.

<sup>10</sup> -Ta "o -ta -aa mua jeejee e, -aa ku -a -blea ee 'jee' 'kle, ee pooe nyu Sesi 'a 'me -ti -kwlv o. 'De ee' -ti' 'un e, oo' 'kmvnta' 'je "jri 'kpa'e' po -o -ke 'de -a kui' -wee ao 'je e 'je.

<sup>11</sup> De-nue' 'kamö -a -ni 'kmu, 'kaa -aa 'kmu -teε 'mea 'a -tea' jeejee 'de Sesi 'a -ti' 'un, -wee ka Sesi nta 'kmu e, 'de -aa 'bluku -εε mua 'mea' 'je e to-.

<sup>12</sup> -Je e nta kan' -mo e, -me -apu mo o die 'mea' 'wön i -wee ao mo 'e 'kmvnta' 'je.

<sup>13</sup> Wlv -cria' 'de Kea 'a 'sbe 'di e, e 'naa : 'In 'je Kea 'a -ti' to' 'un 'e eme -ti 'ma 'tmv e.

"Ju -tmva wlv -ne, Kea -kwlv" -te' -suu -nta 'de o 'un eme -ni -de -apu mo 'un -ke, eme -ti de -a -jea Kea 'a -ti' to' 'un -aa -tmv e.

<sup>14</sup> -A -je kan' 'me, Kea -ε -sa Tv"bo Sesi "kunyö' ee mue -apu -o -ke Sesi "sia 'i "kunyö' -saa' -ke, -wee e 'je ao ke -a -wee' 'bo e "juoi kpa -tadue.

<sup>15</sup> Di -nta 'mva- i -wee' "klein vüvæ' 'de aoa' 'döe 'a -ti' 'un, -wee Kea 'je nyu -tuu"-tuu 'saavn "jrii nu 'de vüa' -tuu"-tuu 'je ee' -kai" 'mate po -wee Kea 'a "i 'bæsvni 'je 'blva- ja -ko' !

*Di Kea -tea -a 'dei imi -a -te' -kwlv"*

<sup>16</sup> Eme -ti -aa Kea -kwlv" -tea' -nue' -wee 'kpi 'a wa -a 'i. -Bo -aa 'bluku me 'ε -ce" sea ison mo 'de e, -aa pæe -je -wlv a 'wlv a' dee e, -me e poe -gbodee 'ni 'wi 'o 'wi.

17 Kle -aa -jea 'de -stanwɪ 'di se de jre' ni-, εε muε -sia'. Emε -εε muε nva' -wee -a -je 'mva-ti klaa' -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'de nya. Εε' 'mva -ti -tu ε, nyu se ε 'bεε- -wee nyu 'jeε 'kle -nɪa -e -stanwɪ 'di "ipoo-.

18 Ε se di nyu a 'jeea "jrie- 'no 'kmu "kpei umɪ -a tba to' "i nɪ-, 'kaa di nyu 'a 'jeea "jrie- -wee Kea -teea -a 'dei 'de jaun 'di umɪ -a tba to' "i. 'De di nyu a 'jeea "jrie- ε, -mɪ 'a -kwle -si' -ti, 'kaa -jɪ nyu 'a 'jeea "jrie-, -mɪ nɪε 'kmu jeeje.

5

1 To' -o, -a -je kan' mε 'bluku -a -nɪa 'e 'bɪn 'no 'blva- "kpei -ta, ka nyo ɔ poa -tan 'tanfo "jei, 'kamɔ ε nɪ-. -Bo εε sea isɔan' mu mo 'de ε, Kea nυε -teɪn deejre' de 'de jaun 'di -ɪ se isɔn-ta 'ble -wee ε -tee -a 'dei. -Mɪ 'a -teɪn tu ε, nyio ɔ sɪn sɪ de nυ.

2 'De -aa -kpa i mo la -ke, de-nυε' -a -nɪε "i -a -je -aa -suu 'a -teɪn -nɪa 'e jaun 'di 'bɪn paa ka nyo ɔ paa "bai 'bɪn ε.

3 -Bo -a -paa εε' -teɪn tu 'bɪn, -mε -a se kui cεn-.

4 -Ta -a -nɪa 'de 'bluku -nε 'bɪn ke ε, -aa -kpa i, ka nyo ɔ 'blea kwaku -gbe, 'kamɔ ε nɪ-. Ε se -mε -a -nɪε "i -a -je -aa 'bluku "jru i-sa -mε nɪ-, 'kaa de -je -aa -pɔan emε -nɪ -a -nɪε "i -a -je -aa ku dee -nɪa 'e jaun 'di 'bɪn paa-, -wee -aa ku -je εε mua 'mea' -mε 'je iblu 'de ku -je sea 'mε-ta 'ble 'bɪn.

5 Kea 'a -ce" 'kpa mε -nɪε "i -wee -a -je fai" poo kan', emε -nyɪ" -aun εε' -Suu -wee -ε -te' -a wlu 'kwa i 'de di 'dɔε ε -tee -a 'dei 'a -ti' bɪn.

6 -Je ε nɪa kan' mo 'ja a, -mε -aa di kue i, 'kpi se -a "iwai 'bode. 'De -a -je kan' mε -ta -a -nɪa 'de 'bluku 'bɪn ke ε, -mε -a -teɪn Tu'bo 'a -teɪn o.

7 Di -aa na -aa mua -pee ε, nyo ɔ 'jee ɪ "jrie- ke, 'kaa umɪ -a tba to' "i 'de Kea -kwɪt' -tea' bɪn,

8 emε -kuu -aa di i la. 'De de -je -aa -pɔan i -gblein' ε, emε -nɪ -a -nɪε "i -a -je 'bluku -nε "jru i-sa -wee -a -ke Tu'bo 'je i -te.

9 'De εε' -ti' bɪn ε, -bo -a -nɪ 'e 'bluku -nε 'bɪn o, -bo -a -wɪv 'e 'bluku -nε 'bɪn o, -aa -pɔn -a -je 'e ε "jri 'dei nmɔɔ -ke.

10 'Kaa -a -wee' 'klein 'je de 'wɪvɔ -o 'bo Tu'bo 'a nyu 'a 'pee 'jekpaa- "juɔi, nyo jro' se de siei. 'De -ta -a -nɪa 'de 'bluku 'bɪn, di -a nva -bo ɪ nmɔ "jrii o, -bo ɪ nyɪn "jrii o, -a -je ɪa' -kei" 'je -o.

-A -ke Kea -seea -ti' "kpei- 'de Klisti 'bɪn

11 De -a -jea 'o Tu'bo 'a nyu 'a 'pee 'jekpaa- "juɔi mu ε, εε' faun a nυ -aun -ε, emε -ti dbo -aa nva -aa -pɔn nyu 'je εε' bυ juo 'pepe. 'De 'bo Kea -mε "juɔi, -aa 'kmu 'pεεn "kpaε'. 'In -tee' -kwɪt' 'de ao pεe o ε, de -a -nɪa 'bɪn ao juε' -ke.

12 Ε se -mε -a poe -aa -ce" 'kpa -ti' o ke'wle 'bo ao "juɔi nɪ-, 'kaa -a -nɪε "i -a -je aopv -je "nyɪ -wee ao 'je -tuosɔn de po 'de -aa -ti' 'bɪn. -Bo ε nɪ kan' a, -mε ao 'bεε- ao 'je nyu -bva -bεεa' bva' -cei" wlu -pee 'tmɔv'. Uva' nyu tu ε, di -nmɔɔa 'ε nyio "jri 'dei ε, umɪ bva -gbun' ja, 'kaa di -nɪa 'ε nyio pεe o ε, bva' -gbun -mɪ ja.

13 -Bo ε nɪ to' -wee de -aa -wɪva 'tmɔv' ε se bυ 'ble ε, ε nɪ 'e Kea 'a -ti' 'bɪn -o, 'de -bo ε 'ble bυ ε, -mε 'de aoa' 'dɔε 'a -ti' 'bɪn -o.

14-15 'De di "klein -aa nva 'bɪn ε, Klisti 'a nyu 'a -ti' kmaa' nma -a 'bɪn 'ε, de-nυε' to' -nɪa 'de -a 'bɪn ε, emε -nɪ -bo nyo due' koun -gbai' mε nyu -wee' 'a 'mea' a, -mε ka nyu a 'mea, 'kamɔ bυ -wee' nɪ. -Wεε -bo bυ nɪ 'kmu ε, bυ je bva' -ce" 'ε 'kmu nɪ-, 'kaa "ju -ɔ -mεa 'de ubpυ 'a -ti' 'bɪn -wee -ɔ -sɔan "kunyɔ' ε, omo -ɔɔ 'kmu bυ 'je nɪ-.

16 -Je ε nɪa kan' -mo 'bode ε, -mε -a se ε 'bεε- -a -je nyu 'a nɪsɔn ke bva' -pɔn' di ja -gbun, ka nyo ɔ -gbuan nyo jro' ja a. -Bo -a -gbuɔn Klisti "jrie- -nɪa 'mva- ja mo teɪn" 'de ε, -mε kaan ka la -a se ɔ kan' -mo ja -gbun i 'bode.

17 -Bo nyo ke Klisti "sii "i ε, -mε Kea poε ɔɔ' 'kmu 'a -gbodeε 'ni, di -nɪa teɪn" -mi -si', -wee di -wee' 'kpa di dee-.

18 Di "klein -aa -wɪva 'tmɔv' -ta ɪ -wee' 'wɪvε 'e Kea 'bɪn. Emε -nυε' -wee ε ke -a -seea' -ti' "kpei- 'de Klisti 'bɪn. Emε -te' -a dbo -nε kwa -wee -a -je -ti' "kpei -seea' -ti 'tmɔ 'de nyu -pee.

19 -Ti' "kpei -seea' -ti -aa -tmɔva emε -nɪ Kea cεεn 'de Klisti 'bɪn -wee ε ke 'kmu "kpeinyu -seea' -ti' "kpei-. Uva' -kɔ bυ nva ε sɪ -sro' 'bo ubpυ "jru, emε -nυε' -wee ε po -aun -ti' "kpei -seea' wlu 'wɔn, 'de -a -tmɔ ɪ.

20 Klisti dbo -aun -wee -aa bae aopv i 'de ɔɔ' 'nyɪn 'bɪn 'de ao ke Kea 'je -ti' "kpei -seea'. Ka Kea 'a -ce" 'kpa a bae aopv i, 'kamɔ ε nɪ- : ao 'wɔɔn- ao ke Kea 'a -ti' "kpei -seea' -ti.

21 Klisti -ɔ sea desauv juo ε, omo Kea kpυn desauv 'a 'pee 'bo -aa -koi' -wee -apv -ɔ -ke ɔ "siaa "i ε, -a -je "isreɔv 'kpa 'bo Kea "juɔi.

6

1 -Je ε nɪa kan' -mo ε, -mε -apv -ɔ -ke Kea a nva dbo -tadue ε, -aa baεε aopv i, 'saauv Kea nva ao "jrii ε, ao 'bo ε "i "taie -wee ε 'bo ao kwa "maa.

2 Kea wlu' ka 'de εε' 'sbe 'di ε 'naa : 'In kpυn -ma baewlu 'mε 'de nɔ' 'dɔε 'di -wee 'ɪn po -bɪn sɔn o 'de 'pυ -sɔn 'di. Ao -gbun' nɔ, nɔ' 'dɔε -ε -nɪa 'pυ -sɔn ε, ε ka 'de -stanwɪ 'di.

3 -A se ε "ɪnɪ -a -je de "o de jre' nυ 'de -aa 'kmu 'bɪn -wee ε 'je nyo jro' 'e desauv 'di po 'de ɔ 'je -aa dbo nva -fuun.

4 Kaa ka -a -nīa Kea 'a dbonuon ε, -aa to εε' sun 'mε 'de nyo -pee. 'Kle 'a kpe "klein -aa cεεan 'un ε, -a -kuue pεe i : -Bo nyo 'nye -a 'un o, -bo δε -pōon -a 'kwa o, -bo faun a sea -a nu o,

5 -bo ε ni 'e blati o, -bo ε ni -kaso 'di o, -bo -cruen" ε sea 'kpa 'de -aa -ti' 'un o, -bo ε ni 'e seadbo -aa nua -ti 'un o, -bo "nyio' cεεn -a "jrii -wεe -a -tee "jru o, -bo 'mυε- ε sea -a 'dba o, 'kle 'a kpe -aa cεεan 'un -ni, -a -kuue pεe i mamau 'su.

6 Dī -a -jea nu -wεe ka -a -nīa Kea 'a dbonuon -ε -jeε to ε, umi -aa nu. 'De -aa 'pepe nīa' o, -aa δε "jriijua' o, -aa pεe 'wōin 'bεεa' ke 'diwōnmōa' 'un 'de -aa to' -kwεai 'un, ε ke -aa nyo 'a -ti' kmaa' -ε sea "jridepōoa' -son ni ke-.

7 'Bo -mε 'de ε, to' -ti 'a wlu -aa -tmua o, 'ikmaa' Kea "nyī -avn o, "isredī -aa nua i -wee' mī -ni -aa poodī ke -aa "kpei- 'tuandi ke -wee -aa -fōon to 'un. Imi -i -je ε to ka -a -nīa Kea 'a dbonuon ε.

8 -Bo -son jro' o, nyo a -tee -aa ni', -bo -son jro' o, uba 'dbaa -a -tin' 'i, -bo 'wī jre' o ε, uba dooa -aa 'nyī -mε, -bo 'wī jre' o ε, uba pōe -a -ti' o. Uba 'daa- -avn nyo 'sreipōoun, 'de -mε 'kamō -aa -tmu to' -ti.

9 nyo 'a 'je -a δε 'un, 'de -mε 'kamō nyo juo -avn 'pepe. -Aa diε 'mea 'a 'wōn i, 'kaa -a ka -a -nīε 'kmυ ke. -Aa -jeε -aa -ce" wōn 'de blati 'wōin, 'kaa -a se 'mε.

10 -A "kaεε "jrii, 'de -mε 'kamō -a -ni 'e 'mua- 'un 'wī "o 'wī. Nīua" a 'dba -avn -ε, 'kaa -a nυε nyo -tuu"-tuu "wliiejeun' un. De jre' se -a 'kwa ni-, 'de -mε 'kamō -a -ni dī -wee' "klein 'a jeun.

11 'Oo Korēnti-koun, -a wa wōn' i -wε- la -a je aopp dī -wee' -pee 'tmυ-, -a -kaien -aa pεe -wee' wōn 'de aoa' -ti' 'un.

12 Aoa' 'tun -nīa 'de -a 'un ε, ε se "i 'piie, 'kaa aopp -mō o, -aa 'tun 'piie "i 'de ao pεe o.

13 'Ma 'ce, -bo 'ma sea ao -pee wlu ε, ka "bo a wluα o" "nynuu- -pee, 'kamō ε ni-. Dī -a nua aopp "jrii ε, ao -sa 'e ia' sun dεwe-je, ao "nyī -avn. Ao kain aoa' pεe wōn 'de -aa -ti' 'un.

*Poo -saa Korēnti-koun fen'*

14 Ao ke nyo -bu sea Kea 'a -ti' to' 'un 'je 'bo "i 'siie, δε-nυε' wlu 'un 'bεεa' -je -ni 'o nyo -o-o -jea ke' wōn ke nyo -o-o' 'jea ke' wōn 'nyī ε- ? 'De dbεδε -jεwe- -ni 'o -son' ke kwie 'nyī ε- ?

15 'De wlu' i'wōan' -je -ni 'o Klisi ke Satan 'nyī ε- ? "i 'sia' -jεwe- -ni 'e nyo -jea Kea 'a -ti' to' 'un ke nyo -sea' Kea 'a -ti' to' 'un 'je 'nyī ε- ?

16 De -ni 'o Kea -gbu klaa' ke kōin 'nyī ε- ? Dεε -ti 'ma 'da kan' a, εmε -ni -apu -jea 'knūni Kea 'a -ti' to' 'un ε, -apu -ni εε'

-gbu", ka Kea 'a -ce" 'kpa 'tmυ ε see ε, ε 'naa :

'In nīε "i 'un 'je 'e uopp 'klu "ti -wεe bu ke 'ma -a -je na-, 'de 'un 'je uopp 'a Kea ni-, -wεe uopp 'je 'ma 'ce ni-.

17 Εmε -ti Tu'bo 'na : Ao 'wlv 'e nyo "klu, bu ke ao -seea' i. Ao 'bo uba' -gbεε' dī "iblaa -wεe ao je aoa' -ce" -flen" kpuon-. 'De 'un 'je aopp sun 'soon kpuon.

18 -Wεe 'un 'je ao "bo ni -wεe aomō 'je 'ma "nynuunmai ke "nynuunynokpae' ni-. De Tu'bo -ε -blea 'ikmaa' -wee' "klein 'tmua, εmε -nao.

**7**

1 'Ma -ti' kmaun, -je Kea cean wlu -nīa kan' -tie" 'de -aa -ti' 'un 'ja a, -mε dī -ta kpuon a -aa 'bluku ke -aa to' -flen" ε, -a -saa -mī kwa -son. -A -kpuon -aa -ce" i -wεe -bo -a -ni 'kmυ ε, -a -je Kea plee-, 'de -a -je' 'pepe ni mamau 'su -a -je mu -a -je nyīni.

*Poo 'a 'mua-ti*

2 Ao "nyī -a -teun 'de ao pεe o ! -A se nyo jro' "i 'fa, -a se nyo jro' o δε dooa-, -a se nyo jro' 'un dii 'de aopp 'klu.

3 Ε se 'un 'je ao 'pee kpuon εmε -ti 'ma 'da kan' ni-, δε-nυε' 'un wlu' ka sese 'un 'na -bo -a -ni 'kmυ o, -bo -a -wlv 'kmυ o, aoa' -ti' se 'e -a pεe o -kwei.

4 'In -tee' ao -kwlv' 'pepe, dī 'dōe 'un 'jea 'tmυ 'de aoa' -ti' 'un i -tiei', εmε -ti -bo 'ma sea aoa' 'nyī "si ε, 'ma wa wōn' i. Εmε -kuu 'ma dī i -wεe -ε -jii" 'un 'mua- 'un 'de 'kle 'di.

5 -Ta -a -jiiā 'de Masedoan' ε, -a se -tegbō 'je due', -a -je 'kle 'a kpe -wee' 'mε, nyo jru' 'bleeε -a 'dii -wεe uba -ce' -a o, 'de faun a nu -avn.

6 'Kaa Kea -εε -tua' nyo -bu -kae" a "jrii -ti' -kwlv' i ε, εmε -tu" -a -ti' -kwlv' i 'de Titu 'a jia' 'un.

7 'De ε se Titu 'a jia 'a 'su mε -tu" -a -ti' -kwlv' i ni-, 'kaa ka dī o 'jeea 'jriε- 'de aopp o -wee -i -kuua o' dī i ε, umi -ta "kuan o po -avn, -wεe -ε -kuu -aa dī i -ke. De -εε "kuan o poa -avn -ke ε, εmε -ni o 'na ao nīε "i ao ke 'ma -a -je 'jee-, ao 'kaεε "jrii -wεe ao ni nε "kpei 'de 'ma -ti' 'un. Εmε -ble 'ma 'mua- mō kpleiin.

8 To' -o, 'sbε 'un ja aopp ε, -bo ε "kae- ao "jrii mō 'de ε, ε se 'ma -soon 'ble kaan ka, 'de -bo 'un -tu' εε' -soon mō tein' 'de ε, -mε δε -ε "kaea ao "jrii 'de no" δε-saan' 'di, εmε -o.

9 'Kaa kaan ka 'ma nυε 'mua-. Ε se -mε δε 'un 'kaea ao "jrii, εmε -ble 'ma 'mua- ni-, 'kaa δε aoa' "jrii "kaea' nυε -wεe ao jua aoa' dīsaun 'i, 'de ao "biia 'e Kea o ε, εmε -ble 'ma 'mua-. "jrii "kaea' -je -nīa kan' -mō ε, -mε 'wlvε 'e Kea 'un. 'De δε -apu mō nua

-ke ε, ε se aopv desaon "jrii nu mo "pu ε nu 'de aoa' 'dœ 'a -ti' 'bn -o.

<sup>10</sup> "Jrii "kaea' -je Kea a cεean 'bn -wee εε poa nyv 'a 'kmv fai" ε, -me ε poε 'puva' "jru "kpei-. Nyv se ε 'bεε- nyv 'je -me 'ε -soon -tu", 'kaa -bo nyv "kae- "jrii 'de 'kmv "kpeidi 'a -ti' 'bn ε, -me ε poε 'mea' "jru "kpei-.

<sup>11</sup> "jrii "kaea' -je -wlvā 'e Kea 'bn ε, ao -gbun dε -mε "nyta aopv ε ! Ao -gbun dε εε' "jrii "kaea' tu nve -wee aoa -tua' aoa' -ce' 'ε -ti' ε, 'de aoa -sa aoa' -ce' -ti' "kpei ε. Emε -nυε' ke'wle -wee -tin' 'dbaā aopv "i, 'de faun a nu aopv, -wee aoa -pon ao ke 'ma -a -je 'jee- 'de ao nu ne "kpei -wee ao nte "i 'pee 'je desaonvi kpvn. Ka aoa' -kō sea 'e εε' 'tmva' tu 'di nu ε, emε -εε svn ao to 'de di -nīa 'mva- -wee' "klein 'bn.

<sup>12</sup> 'De -bo 'bn poo aopv 'sbe -jei' ε, -me ε se 'de nyo -ō -fa nyo "i o, nyo o 'fa "i 'a -ti' 'bn nī-, 'tn-, ε se -me 'in naa to' "kpei- nī 'de-. 'Kaa dεε-ti 'in ja ao 'sbe ε, emε -nī ka aoa -tua' aoa' -ce' 'ε -ti' -wee ka ao nīa ne "kpei 'de -aa -ti' 'bn ε, ε 'je "jrii "kpaε' po, -wee aoa' -ce' "kpa 'je kan' 'je 'bo Kea "juoi.

<sup>13</sup> Ao 'jea' ma 'sbe -wee ao kpvn a aoa' -ce' i, 'de ke "sia 'nynti ao nva kan' a, ε nmōō 'bn 'di wōn, emε -ε -kuu 'ma dī i. De Titu jia 'de aopv "klu -wee oō' tō' blua 'de o -sa' e 'mva- a, emε -nmōō -a' 'di wōn.

<sup>14</sup> -Ta 'ma 'tmva aoa' -ti' 'de Titu -pee tein' ε, 'ma 'sao 'jaa 'bo o "juoi 'de aoa' -ti' 'bn. O jīia 'de aopv o ε, ao se 'bn -tin' 'i' 'dbaā 'bo o "juoi, 'kaa ka dī "klein 'bn 'tmva 'de ao -pee nīa to' -ti ε, 'kamō dī 'dœ 'bn 'tmva 'de aoa' -ti' 'bn 'de Titu -pee nī -ke.

<sup>15</sup> Ka ao 'je o wōn o, ka ao nva oō' svn 'soon kpvnsvn 'de oō' nī' -tea' ke "kpei- cεεa' 'bn ε, -bo o po i -kwlv o 'sv aoa' -ti' kmaa' -nīa 'de o 'bn, ε 'kpa "kpei ke'wle.

<sup>16</sup> De 'bn 'bεεa 'bn 'je ao -kwlv' -te' 'de dī -wee' "klein 'bn ε, ε 'bleε 'ma 'mva-.

**8**

*Ao -sa dε kwa i*

<sup>1</sup> 'Bo -mε 'de ε, 'ma de'di -wi", 'saavn Kea nva Masedoant Kea -gbi "jrii ε, emε -εε -ti' -a -nīi' -a -je 'tmv 'de ao -pee.

<sup>2</sup> Kea 'a -jei" naavn -nīa 'e Masedoant ε, 'kle sv cεean 'bn ε -tiεi'. ε -tīen' svpv i -tin -tin, 'kaa sv se wlv' wlv. 'Mva -nīa 'de svpv 'bn, ε cēn -je "kpei -tie". ε -nυε' sv se vva' -ce' "ε nīa" 'a 'dbaā' ja -gbun 'sv sv -sa dε kwa i 'de pεε 'dœ 'bn.

<sup>3-4</sup> De sv 'bεεa 'jea', emε sv ja-. 'De sv cēn -mε "kpei -tie" mo'ō -ce'. εε' dε tu 'wlvε 'o vva' -ce' -kwlv', 'in se svpv dε jre' i -tee'. Dv bae -a i -bae -bae -wee -a -je vva' -nε -paan' kpvn -ke 'de -a -je ε Kea 'a -jei" naavn -nīa 'e Selisalem kpa. Dv 'na : -Bo -aa -paan' mu 'e -aa de'di -wi" o 'de Suide

'saavn -o ao je -a "jrii nu. 'Ma 'tmvεε aopv to' -ti, dī "klein sv nva 'mva- 'bn 'je ia' -ta 'mε.

<sup>5</sup> 'De ka -jō -a -tee' -kwlv' ε, sv se kan' -mō 'ō 'sv nu, 'kaa sv "nyt vva' -ce" Tv'bo 'mε ke tein" -wee sv "nyt -avn vva' -ce", 'kamō Kea nīe "i.

<sup>6</sup> Emε -ti -a dbo Titu 'de aopv o -wee dbo o -teea tein' ε, o 'je ε nya kpa 'de ao 'je dε kwa i-sa, -wee ao 'je Kea 'a -jei" naavn jrv' 'dœ "jrii nu -ke.

<sup>7</sup> Ka "wliijejvbn nīa 'kamō ao nī-, dī -wee' "klein siie aopv i : Kea -kwlv' -tea' o, wlv 'tmva' o, dε "jrijua' o, nε "kpeinta' 'de dε 'o dε 'bn o, -aa -ti' kmaa' o, -mī -wee' nī 'e aopv 'bn. -Je ε nīa kan' -mō 'ja a, -mε ao cēn -je "kpei -tie" 'de dε kwa i-saa' 'bn -ke.

<sup>8</sup> -Bo 'ma sea kan' 'da a, -mε 'bn se aopv ke' "i -te, 'kaa ka nyv jrv' nīa ne "kpei ε, emε 'ma 'tmv 'de ao -pee -wee ka aoa' nyv 'a -ti' kmaa' sea "jridepooa' -soon nī ε, 'de ao 'je ε juo-.

<sup>9</sup> 'Saavn -aa Tv'bo Sesi Klist nva -a "jrii ε, ao juε'. Omō -ō -nīa dī -wee' "klein 'a jei ε, o nve oō' -ce' nīa" nyo 'bn 'de o 'je ao svn o po -wee oō' nīa" nyo nīa' 'jee nu 'de "diwan' 'je ao kpvn 'de aoa' 'kmōnta' -wee' 'bn.

<sup>10</sup> De 'ma naa to' i 'de εε' -ti' 'bn ε, ε ka : Aopv mō ε, ε se -je mε la ao -te dε 'dœ nva' -pvn" nī-, 'kaa dε -wlvā 'e -svn -sia o ε, aopv -saa "i -ō -te 'dœ nva 'a kein'ke.

<sup>11</sup> De ao nīa "i ao 'jea nu tein' ε, ao kpe nīa la ao 'je mu ao 'je nynti. 'Kpi ao "dua 'bn tein" -wee ao nīa "i ao 'jea εε' dε tu nu, ao "duo ia' 'kpi tu 'bn -wee dε ao 'bεεa kwa i ao 'je ε 'dœ 'bn svv-.

<sup>12</sup> De nyo 'blea -bo o nīe "i o 'je ε 'dœ 'bn svv ε, -mε nmō "jrii. De nyo 'blea -bo o "nyt ε Kea, ε kpven', εε' -tee' dε -je o sea 'ble i.

<sup>13</sup> 'In se 'na ao cēn aoa' -ce' kui -wee ao 'je nyv jrv' svn o po 'de dε 'je aomō 'kwa -pōon, 'kaa -bo dī siie aopv i ε, -mε ao -sa 'o ao 'je svpv "nyt -wee ao 'je 'bεε-.

<sup>14</sup> 'De -stanwti 'di ε, dε jre' se ao 'kwa -pōon, dī -wee' siie aopv i. Ao 'bεε' ao 'je svpv svn o po. -Wee -soon -ti dε ε mua ao 'kwa -pōan' -wee i 'jea svpv mō siie ε, 'de sv 'je ao svn o po -ke. 'Kamō -bo ao nu -wee ao 'je 'bεε-.

<sup>15</sup> Wlv -crva 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ke 'da ka, ε 'naa : -Ta Kea "nyta Israe-kōvn diide 'de -pvtōn' blva "kpei ε, nyo -ō -tīan' dī -tuu" ε, dε jre' se o siie-, 'de nyo -ō sea dī -tuu' -tin' ε, dε jre' se o 'kwa -pōon.

*Nyv -sv -ke Titu a na*

<sup>16</sup> 'Ma poε Kea 'εε-, dε-nυε' ka aoa' -ti' nīa 'de 'bn pεe o ε, 'kamō i nī 'e Titu pεe o -ke.

17 -Ta 'in -tee' o i -wēe o 'jea 'de aopp o ji ε, o se 'o wlu tba, dē-nuē' o' -ce' 'kpa -tee 'e aopp o jia 'a kein'ke see.

18 -Aa de'di jro' -o' -tmua -poia' -ti -wēe Kea -gbi -wēe' a poa -ti' o ε, omo -ke Titu -aa dbo 'de aopp o.

19 -Aa de'di -no, ε se 'e aopp o 'a 'su mo o 'je mu ni-, 'kaa Kea -gbi -te o 'o 'ε -wēe -paan' -nuba -ta, -bo -aa sea ε Selisalem kpa a, o ke -a -je mu -ke. Dē 'dōe -aa nua -ta -a -nūe 'i ε 'je Tu'bo 'a 'nyū 'i 'bēe- -wēe ka -a -kma Kea 'a -jei' naaun 'a -ti' ε, ε 'je ε to-.

20 Dē 'dōe -a -nūa 'i -a -jea nu -nē, -a se ε -pon -wēe nyū 'je -a 'dei wluu- 'de 'wei -tia kan' -nū 'a -ti' 'un.

21 Dē-nuē' dū -nūa ka -cōon' ka umi -aa -pon nua' i 'bo Tu'bo ke nyiopp "juoi.

22 -A -tue' ubpu -aa de'di jro' "kpei ke'wle. -Mo' de'di tu ε, -a -tūn o i 'mē kpe -tuu' -tuu, ka o nūa nē "kpei, -a -ju' , 'kaa kaan ka o' nē "kpeinta' 'kpa "kpei, dē-nuē' o -tee aopp -kwli" kpleiin.

23 'De Titu -o -ke 'ma na -wēe -aa nua dbo due' 'de aoa' -ti' 'un ke -aa de'di -wi' -su -ke o' jia, su -wēe' nūe Kea -gbi 'a dboun -o, u -wēe 'a 'bēe- Klist' 'a 'nyū "i.

24 Emē -ti ka ao kma ubpu 'a -ti' ε, ao 'je ε to -wēe Kea -gbi -wēe' 'je ε 'je. -Ti' 'in poa aopp o 'de su "jri ε, ao to εε' sun 'de su -pēe, -wēe 'ma "jua 'je 'e 'wlu.

9

*Ao -sa dē kwa i 'de 'mua- 'un*

1 -Bo ε -tu' Kea 'a -jei' naaun 'a sun opo-ti ε, 'in se -mē 'ε 'sbe ao -jei' pooi,

2 dē-nuē' 'in juē' ao -tee -mē 'ε kein'ke see. -Ta 'in nūa 'de Masedoanti ε, 'in poē ao -ti' o. 'In wlu' ka 'de Kea 'a -jei' naaun -pēe 'in 'na : Dē -tba' 'e -sun -sia o ε, -aa de 'di-wi' -nūa 'e Akai -tee -paan' nua 'a kein'ke. Dē ao nūa nē "kpei 'de -paan' nu -ti 'un -nē, mē su 'wōn -wēe -ε -sa -paan' nua' 'blo 'de uba' -tuu' -tuu pēe o.

3 'In dbo -aa de'di -wi' "mē, wēe wlu 'dōe -a -tmua 'de aoa' -paan' nu -ti 'un i je si 'kpa. Ao -te -paan' nua 'a kein'ke -wēe ka 'in 'sia aoa' 'nyū ao 'je kan' nu -cēen'-.

4 -Bo 'in ke Masedoanti -nyu a sea 'de aopp- o ji -wēe ao se dū nmaea' -kō' ε, εε muē mo -tūn' 'i 'dbaa -mō -o, 'kaa aopp- εε mu -tūn' 'i 'dbaa -gblein', dē-nuē' -a -tee' ao -kwli".

5 Emē -ti 'in -gbūen ja 'in 'je ε, -wēe 'ma dbo -aa de'di -wi' nūa 'de aoa' -paan' -εε wlu ao cēan -tie" su 'je ε kpoi' po, -mē -bo 'ma sea ji ε, aoa' -paan' 'kpa kpoi' 'mē. -Bo ε nū kan', -mē ao nuē' 'de pēe 'dōe 'un, dē jre' se ao -kwli kpon i.

6 Ao sie ε -kwli o, nyū -o poa dē-saan' ka 'de -kle ε, o' muē dē-saan' 'jea', 'de nyū

-poa' dē -tuu' 'de -kle ε, o' muē dē -tuu' 'jea'.

7 Ka jro' nūa 'i o 'jea ja 'de o pēe o ε, o ja- kan'. Nyū 'bo nyū -klaan' "kpei -tee' -wēe o 'bo -paan' nuē 'de "jrii "kaea' 'un, dē-nuē' nyū -o' -sa dē kwa i 'de 'mua- 'un ε, omo -o' "dia Kea a 'je.

8 Kea 'bēe ε 'je ao 'saaun' 'a kpe -wēe' "jrii nu, dē jre' se ao kwa -poin. Aoa muē dū -wēe' 'blea' i 'je aopp isiie- 'de ao 'je dē 'dōe 'a "kwli -wēe' nu.

9 'Kamo wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'da, ε 'naa :

Nyū -o' -sa dē kwa i -o' -nyie' nūa" nyū ε, o' "isrea' se "ti -ta 'ble.

10 Kea -εε -nyū' 'a kopoi ko' 'a "kwli -wēe -ε -nyū" diide. εε muē aopp dū -wēe' 'a "kwli 'nyūa', -wēe ε 'je ε nu 'de aoa' dē kwa i-saa' 'je "kpei 'kpa. 'De ao 'je "isredū nu ao 'je nūa mu.

11 -Bo dū -wēe' siie aopp i, -wēe ao 'je -paan' nu ε, -mē εε muē nua' -wēe nyū -tuu' -tuu je Kea 'se po -ke 'de aoa' -paan' -aa mua ubpu "nyūa 'a -ti' 'un.

12 Dē-nuē' aoa' nyū 'dōe "jrii nua' -nē, εε muē nua' -wēe dē se Kea 'a -jei' naaun kwa -pon i. 'De ε se -mē 'ε 'su nū-, εε muē nua' ke'wle nyū -tuu' -tuu 'je Kea 'se po.

13 Dē ao poa ubpu sun o, -wēe aoa 'jea Klist' 'a -poia' -ti su 'tmua wōn 'de su ke ao -gblea' aoa' 'bleedū 'un 'de pēe 'dōe 'un ε, emē -toε ka aoa' pooa wlu fai" ε, emē -ti uba mu Kea 'a 'nyū 'i 'bēe- -wēe su 'je ε 'se po.

14 -Bo uba sea aoa' Kea bae ε, 'saaun klaa" Kea nua ao "jrii -nē, εε muē nua' -wēe aoa' 'tūn 'je 'ε ubpu 'un nū-.

15 -A -bēe' Kea 'a 'nyū 'i, dē-nuē' εε' -paan' εε' -ce' 'kpa nua -aun "jriε- ε, ε se "ipoo -ta 'ble.

10

*Pōo a 'tmue o' nūvdbō 'a "kpei -ti*

1 'Mō Pōo, 'ma bae aopp 'mē 'de Sesi 'a kupee' nyū nūa 'ke o' "diwōnmoa' 'un, 'mō nyū 'na -bo -o -nū 'e aopp "klu -o -pēan wōn "kpei, 'de -bo -o -tēen o 'su -mē -o -kma wōn 'de ao 'kpei ε,

2 'ma bae aopp i -bo 'in ji 'de aopp "klu ε, ao 'bo 'un "blo -saa -wēe 'in je aopp wōn "kpei- kmaa-, dē-nuē' nyū -su -na dbo -aa nua -aa nuē' 'de nyiots' 'un ε, 'in nūe 'i 'in 'je -wi' -mū wlu -pēe 'tmu see.

3 To' -o, -a -nūe nyiopp -o -mō -cēen'-, -a se 'kpi 'ble, 'kaa tu -aa -foan' ε se 'e nyū o' 'kpi 'un mō -aa -fōon' εε' tū tu nū-.

4 'De poodi -aa -fōan' tū 'un ε, i se nyū -nūa 'nō 'kmu "kpei 'a poodi nū-, 'kaa poodi -a -blea i kmai" ūa -fōn' Kea 'a tū. I 'bēe' i 'je nyū o' to' inaaun -ε -nūa 'saan o nūa 'e 'de i -sa.



5 Ia' poodi tu mi -a -ble -wee -aa kpa to 'a 'jru 'bo nyioto' "kpei e ke nyio 'o -cei' 'bɛɛ-ɛɛ kaan o -je de -wee o jea Kea juo ke-. 'Bo -me 'de e, -aa saan nyioto' -wee' "klein sun 'woin -wee e 'je Klist won 'je.

6 -Sonti aoa' de won 'jea' a mua 'pepe nia' a, -me nyo -o -na -o se de won 'jei e, -aa mue oo' -kwlu kpon 'a kein'ke -tea'.

7 Di -nia 'bo "kpei -wee nyo o 'jeea 'jriɛ-ɛ, umi aoa -gbun ja. Ka nyo nia Klist 'a nyo -bo o 'je kan' 'bo o -kwlu' e, -me ka -apu mo nia Klist 'a nyo -ke e, o nee to' i 'bo o -kwlu'.

8 "Ikmaa' Tu'bo "nyia 'un -bo 'in kuu 'ma -ce' won de -saan' 'de eɛ' -ti' 'un mo 'de e, e se 'ma -tin' ble. Tu'bo se 'un eɛ' "ikmaa' tu 'nyi -wee 'in 'je aopp i-sa, 'kaa o 'nyi e 'un 'e -wee 'in 'je aoa' di ikuu-.

9 -Bo 'ma sea kan' 'da a, -me 'in se e -pon 'in 'je aopp faun' po 'de 'sbi 'ma ja aopp 'di.

10 Nyu jru' 'na Poo 'a 'sbi oo ja i kmai', o kma won 'de i 'di, 'kaa -bo oo' nyiojo 'wluu de -wee oo sea wlu' 'su e, o se 'kpi 'ble, oo' wlu nɛ 'plu 'a 'su.

11 Nyu -oo -da kan' -mo e, -me o sie to' o ka -bo 'in tɛɛn o -wee 'ma wlusun nia 'de 'sbi 'ma 'cria' 'di e, 'kamo -bo 'in 'wluu de 'ma mu nua' -ke.

12 Nyu -uua poa uua' -ce' -ti' o e, -a se 'o uua' -toin' 'kpa ka ni-, -a se e 'bɛɛ- -a -je -aa -ce' uupu 'ipoo-. Uua' nyu tu e, uɛ se to'di ni-, uua' naa to' i. Uua 'wluɛ 'o uua' -ce' -kwlu' -wee uua poo ba 'i 'bo uupu 'a 'su nyini.

13 'De -apu -o -nia Klist 'a dbonuun e, -ta Kea 'na -a -ti' i e, -a se e 'bɛɛ- -a -je -aa -cei' 'bɛɛ- mamau 'su -a -je 'o -tie' cen. 'Blva 'a 'fo Kea 'nyia -aun -wee -a -jea dbo "kpei nuɛ e, eɛɛ -a -tmuu' -poia' -ti 'un mamau 'su -a nyini 'de aopp o.

14 E se -me -a se 'de aopp o ji 'su -wee -aa -bɛɛ' -aa -cei' ni-, 'kaa -apu -ja Klist 'a -poia' -ti 'de aopp o, de-nuɛ' -a se de 'ni 'di -sii, 'blva 'a 'fo -a -jea dbo "kpei nuɛ e, e mu mamau 'su e je 'e aopp o nyini.

15 -Bo 'ma sea kan' 'da a, -me e se -a -wlu 'e -aa -ne' blva 'a 'fo "kpei me -wee dbo nyu jru' nua 'de -aa po eɛ' -tuosun de ni-. 'Kaa -a -je kan' me aoa' Kea -kwlu' -tea' a mue "kpei 'kpa' -wee -a -je dbo -koan -ti 'a nua' 'bɛɛ- 'de ao "klu. -Bo -a nu kan' a, -me -a se 'blva 'a 'fo Kea 'nyia -aun "kpei -tie' cein see.

16 -A -teɛ' -kwlu' -bo -a ji 'de aopp o e, -aa mue -poia' -ti 'tmua' ke'wle 'de 'blva 'a 'fo jru' 'kpei-, 'kaa -ta nyu jru' nuua dbo e, -a se e 'bɛɛ- -a -je 'o -mo mu -wee -a -je sun -kwlu' tba 'de dbo uɛ nua 'a -ti' 'un.

17 'Bo -me 'de e, wlu -cria' e 'naa : Nyu -o -nɛ "i -o -jea sun -kwlu' tba a, -me di Tu'bo nua umi -ta sun o 'je -kwlu' tba.

18 To' -o 'ma 'ce, e se nyo -oo poa oo' -ce' 'kpa -ti' o omo -ni dawon ni-, 'kaa nyo Tu'bo poa -ti' o e, omo -ni dawon.

### 11

*Poo ke nyu -uua -daa' uua' -ce' Sesi 'a dbonuun ke*

1 'Oo 'ma 'ce, ka nyo -sea' to'di ni nia, -bo 'ma sea kan' wlu de-saan' mo 'de e, 'in nɛ "i ao 'je 'ma kplun "woin 'bɛɛ-. 'De to' -o, ao 'bɛɛ- 'ma kplun "woin 'me -ceɛn-.

2 Dɛɛ-ti 'ma 'da kan' a, eɛɛ -ni 'ma -tuɛ' aoa' -soon ka Kea a -tua' aoa' -soon e. 'In -si' -ti' 'me 'de nyo due' koun -gbai' 'a -ti' 'un, omo -ni Klist, -wee ao 'je oo' -tea' -te, ka 'nyina -too -u sea jra "ti due' nia, ao 'je kan' ni-.

3 'Kaa de -ɛɛ faun a nua 'un e, eɛɛ -ni ka sen 'bleea Efo wee' o 'de eɛ' 'srɛ 'blea 'un, -wee u nua desauun e, e je aopp 'a to' i "biie-, ao je Klisi 'kpu "i to-, -wee ao je -tajro "biie-.

4 Dɛɛ-ti 'in 'da kan' a, eɛɛ -ni Sesi jro' -oo -ti' -a sea 'tmu 'de ao -pee o, -suu jre' ao sea 'je due' o, -poia' -ti jru' ao sea 'won due' o, -bo nyu jru' ji 'de aopp 'klu -wee oo si 'tmu 'su e, ao "taie aoa' -cei' 'de -mo 'kwa, ao flon won 'de -mo 'won, 'de di oo 'tmua aoa' 'bɛɛ- -ni "woin.

5 Nyu aoa' daa- Sesi 'a dbonuun 'doe -wee aoa kpuun a sun 'soon -nu 'ma -a naa to' i e, uɛ se 'un -sii 'de de jre' 'un mo 'pi.

6 -Bo e 'bɛɛ- e 'je to' ni- -wee 'in se won icen mo 'de e, -me 'in se nyo -o se de "jrii juo ni-. -Ta -a -nua 'e aopp "klu e, -a -to eɛ' sun 'me 'de di -wee' "klein 'un, ao je e 'je ka 'o ka-.

7 -Aee', -je 'in jia 'de aopp "klu -wee 'in jaa 'ma -ce' ja 'de ao mo' o 'nyini 'jea 'jei mu e, -me 'in nuɛ desauun- ? 'De -je 'in 'tmua ao Kea 'a -poia' -ti foo' 'un e, -me nyaa aopp ii ?

8 'Mo 'na diide 'e soon' Kea -gbi jru' a -sa ia' 'bleedu kwa i -wee ia ja 'un e, umi 'ma kpuun -wee 'ma nu dbo 'de aopp "klu o !

9 Eɛɛ -nuɛ' -wee -ta 'in nua 'de aopp "klu -bo de -pon 'un 'kwa 'in se 'o nyo jro' "jru -te due', de-nuɛ' 'ma de'di -wi' -wluɛ 'e Masedoani uupu -a po 'un sun o. 'In kpuun e 'ma -ce' i 'de di -wee' 'un -wee 'in je 'o aoa' jro' "jru -te. 'De ka 'in kpuun a 'ma -ce' i tein' e, 'kamɔ 'ma mu nua' ke'wle 'de ao -pee.

10 Ka e nia to' -ti -wee Klist nia 'de 'un e, 'kamɔ de 'ma 'tmua e ni to' -ke. De 'ma 'tmua -gblein' e, eɛɛ -ni -je 'in sea 'o nyo "o nyo "jru -te 'de Akai blva -wee' "klein "kpei e, eɛɛ -ble 'ma 'mua' -wee 'ma po -tuosun de. Nyu jro' se e 'bɛɛ- o 'je 'un eɛ' 'mua- tu 'un -sa 'de ia' 'blva- tu "kpei.

11 Dɛɛ-ti e- ? E 'in se aoa' -ti' kma eɛɛ -ti -oo ? Ka 'in kma aoa' -ti' e, Kea juu'.

12 'Kaa de 'ma nva 'de -stanwɪ 'di ε, 'in nɪε 'i 'in 'je ε nʊ 'in 'je nya mu -wεε nʊv -ʊva pɔɔa -aʊn ʊva' -cei", ʊva' wɔn 'je "mu.

13 ʊva' nʊv tu ε, ʊv nɪε Sesi 'a dʊʊn 'a -kewε -o, ʊva pɔɔε nʊv 'srε i 'de ʊva' nʊʊdɪ 'ʊn. ʊva nʊε ʊva' -ce" Klisti 'a dʊʊnʊn 'ʊn.

14 'De -mε se ε 'bεε- ε 'je nʊv tai' "maa, dε-nʊε' Satan 'a -ce" 'kpa 'bεε ɔ 'je Kea 'a 'soa i -nɪa 'e -sɔn' 'ʊn sraan-.

15 -Bo ɔɔ' dʊʊnʊn a sea ʊva' -cei" 'srε -tɪ 'a dʊʊnʊn 'ʊn nʊ -ke ε, ε se nʊv 'a tai' "maa' -tɪ nɪ-. Ka ʊva' dʊʊ a mua isoan' a, 'kamɔ ʊva' -ce" ε mu isoan' -ke.

*'Kle "klein Pɔɔ 'jea*

16 'Bo -mε 'de wlu 'in 'tmʊa 'ma -sε' de ke'wle, nʊv jɔv' 'bo 'ʊn sɪanʊi 'daa-, -wεε ɔ 'bo 'ʊn nya -fuuen. 'De -bo aɔa sea 'ʊn ja -gbʊn kan' -mɔ 'ja a, -mε 'kamɔ 'in 'je nɪ 'sʊ aɔ 'je 'mi 'i "tai- 'in 'je wlu ka nʊv -sea' tɔ'di nɪ nɪa, -wεε 'mɔ 'je -cɪε -kwɪl" tʊa dε-saan" -ke.

17 Dε 'ma 'tmʊa kaan ka la, ε se 'e Tʊ"bo 'ʊn 'wɪ. -Bo 'in 'na 'in 'je 'kɔɪ 'ʊn "duo- wεε 'in 'je 'ma -cei" 'bεε- ε, -mε 'ma wlu' ka sɪanʊi a wlu.

18 -Je nʊv -tuu"-tuu a 'wɪva 'o ʊva' -ce" -kwɪl" -wεε ʊva 'bεεa ʊva' -cei" ε, -mε 'mɔ 'je 'ma -cei" 'bεε- -o -ke.

19 Aomɔ nɪε tɔ'di o, aɔ 'bεε- sɪanʊn "wɔin 'mε o, εmε -εε nʊ aɔ 'tʊn see.

20 -Bo nʊv nʊ aɔ ɔɔ' kʊʊnɔpɪ- 'ʊn, -wεε ɔɔ sea aɔ "jɔɪ idi, ɔ sea aɔ 'srε ipɔɔ, ɔɔ sea ɔɔ' -cei" 'bεε- 'de ɔɔ sea aɔ 'kɔɪ "jɔɪi pɔ ε, aɔ 'bεε- -mɔ 'ɔ jei tu "wɔin.

21 -Je dɪ ʊv nʊa aɔ "jɔɪi 'mʊa- -apʊ -sea' ɪa' nʊa 'a 'kɔɪ 'ble ε, tɔ' -tɪ -o, -a -fa ʊpʊ "i, ε 'bleε -aa -tɪn'.

'De -mε 'kamɔ -bo 'de dε 'o dε 'ε -tɪ' 'ʊn nʊv jɔv' ɔ sea ɔɔ' -cei" 'bεε- ε, 'mɔ -ke ε, dε -εε -tɪ' 'ʊn 'mɔ 'jea 'ma -cei" 'bεε- ε, 'in 'bleε. 'De -bo 'ma sea kan' nʊ ε, -mε ka sɪanʊi nɪa, 'kamɔ 'in nɪ-.

22 ʊva' nʊv tu 'ee, ʊv nɪε Ebleʊn -oo ? 'Mɔ nɪε Eblei -o -ke. ʊv nɪε Israε-kʊʊn -oo ? 'Mɔ nɪε Israε -i -o. -Aee' sʊ 'wɪε 'e Ablaam 'a "ji 'dii ? 'Mɔ 'wɪε 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke.

23 ʊv nɪε Klisti 'a dʊʊnʊn ? Ka sɪanʊi a wlu, 'kamɔ 'ma ji wlu' la : 'In nʊε Klisti 'a dʊʊ, 'in je ʊv -sii. 'In pɔɔε -kaso 'di, 'in je ʊpʊ -sii. Blati 'a -kɔ nɪε 'ʊn kui, ε je ʊpʊ -sii. Nʊv bla 'ʊn 'ε kɔɪ -tuu"-tuu, ε je ʊpʊ -sii. 'In dɪε 'mεa' 'wɔn i kɔɪ -tuu"-tuu, ε je ʊpʊ -sii.

24 Suifu-wi" bla' 'ʊn klai jɔv' nya 'a kwla taan 'jɔ -mε" nʊε kɔɪ -mm".

25 Nʊv bla 'ʊn 'ε kɔɪ taan, nʊv tʊaa 'ʊn "soi i kɔɪ due", -kwεε" 'wlaa- 'ʊn kwa 'mε kɔɪ taan, -wεε 'in 'sa "ni "kɔɪ- 'de 'jɔv -gbaʊwɪ due' ke "maʊwɪ due' di.

26 'In nɪε nabʊ ja 'de 'wɪ -tuu"-tuu 'di, 'in mʊε 'mεa' "ni-gbii wɔn 'de-, 'in mʊε 'mεa'

'de "ku 'dʊʊn 'kwa 'de-, 'in 'jeε 'ma -ce" wɔn 'de nʊv -ke 'ma -a -pɪaan 'blʊa- i 'kwa, 'in dɪε 'mεa' 'wɔn i 'de -kwle klai" 'dii, 'de -pɪaʊn" blʊa ke 'tɔnɪε "kɔɪ- nʊv -ʊv -nɪa -aa dε'di -wi" -wεε -ʊva pɔɔa -a 'srε i ε, 'in mʊε 'mεa' 'de ʊpʊ 'kwa 'de-.

27 Dʊʊ -ɪa seea nʊv ε, 'in nʊ -mɪ 'mε, 'in ji 'je. "Nɪʊ' cεn 'ʊn "jɔɪi 'mε, 'in ji ε 'je. 'In je "jɔɪ -tee kɔɪ -tuu"-tuu, 'in je -mε 'je. 'Mʊε- ke "ni 'natʊn 'dʊʊ 'ʊn 'ε, 'in 'kɔ wɔn 'mε, 'in je -mε 'je. 'In cεn kui 'mε, dεε' je 'ʊn 'dʊʊ, 'in je -mε 'je.

28 'Bo dɪ "klein -nɪa 'mʊa -mɪ 'de ε, dε -je -εε -sɔʊn 'ma -tua" 'de 'wɪ -wεε' 'di ε, εmε -nɪ Kea -gbi -wεε" "klein 'a -tɪ".

29 -Bo nʊv se 'diikua' 'ble ε, 'mɔ se 'diikua' 'ble -ke. 'De -bo nʊv jɔv' 'kpa 'ε dεsaʊn 'di ε, ε kɔɪn 'ʊn -kwɪl, ε je 'jei" -si'.

30 -Bo ε nɪ -cei" 'bεεa' -mε 'de ε, -mε dε 'in sea 'diikua' 'ble ε, εmε -tɪ 'in nɪε 'i 'in 'je 'ma -cei" 'bεε-.

31 -Aa Tʊ"bo Sesi "Bo Kea -εε 'nʊnɪ "diwan kɔɪn jeeje ε, ka 'in sea sɪ 'tmʊ ε, ε 'je kan' mε.

32 'Wɪ jɔv' o 'bo Damasɪ ε, Arεtasɪ -ɔ -nɪa 'bεɔ 'tmʊε -kwɪlʊnjei -wεε ɔ -te 'o nʊv 'de ʊv 'je Damasɪ-kwɪlɔ ifufo -wεε ʊv 'je 'ʊn kɔɪn.

33 'Kaa 'ma dε'di -wi" pɔε 'ʊn too" 'di -wεε ʊv jaa 'ʊn 'bo blo' -ε -pian' -kwɪlɔ 'dei 'a -pɔ" 'i, 'de ʊv "sii- 'mi i 'de ε 'de. Ka 'in nʊa 'pʊsʊn 'de -kwɪlʊnjei 'kwa, 'kamɔ -nao.

**12**

*Pɔɔ 'tmʊε ja ja -tɪ ke dɪ 'kwla -sati ke*

1 'Ma 'ke, -bo nʊv 'bεε- ɔɔ' -cei" 'ee, dε ɔ 'je 'o ε- ? 'Aa "kamɔ -cei" 'bεεa' se 'jɔɪi nʊmɔ 'sʊ aɔ nɪε 'i 'in 'je 'ma -cei" 'bεε-. εmε -tɪ ka Tʊ"bo a nʊa 'kwla 'wɪlʊsʊn o, dɪ εε -sa' 'kwla 'de 'ʊn -pee 'de jajri 'di ε, 'ma ji ɪa' -tɪ' 'tmʊa' la.

2 'In juεε "ju due" -ɔ -ke Klisti "sii- 'i, -wεε -ɔ -dʊ" ε 'ʊn, 'de -ɔ mu mamav 'sʊ -ɔ nʊni 'e jaaɪ 'a 'keekei" 'de εε' kɔɪ taan -nε 'di. "Ko ɔɔ' nʊjɔjɔ mε sɔn 'ʊn -wεε -ε mu 'e la a, "ko ε nɪ 'e jajri 'ʊn -o ε, 'mɔ se -mε juo-. Kea 'a 'sʊ -juo ε. εε' dε tu nʊva εε' -sɪn 'a -pʊue 'jɔ -nyiiε ka.

34 'De 'in 'je kan' mε "ju -nɔ mu' mamav 'sʊ ɔ je 'e Kea 'a kεεma' -kwɪlɔ 'di nʊni. "Ko ɔɔ' nʊjɔjɔ mε sɔn 'ʊn -wεε -ε mu 'e la a, "ko ε nɪ 'e jajri 'ʊn -o ε, 'mɔ se -mε juo-. Kea 'a 'sʊ -juo ε. 'Bomɔ ɔ 'wɔʊn- ɔ nʊv sea 'bεε- nʊv 'jea 'tmʊ ε, ɪ ke dɪ -ɪa 'tmʊ ka nʊjɔ sea nɪ ke-.

5 'De ɔɔ' "ju tu 'a -tɪ' 'ʊn ε, 'in nɪε "i 'in 'je -tuosʊn de pɔ, 'kaa 'in se ε "inɪ 'in 'je -tuosʊn de pɔ 'de 'ma -ce" 'ε -tɪ' 'ʊn, -bo ε se 'e 'ma -ɪn se 'diikua' 'blea 'a -tɪ' 'ʊn nɪε.

6 -Bo 'in nɪε "i 'in 'je -tuosʊn de pɔ 'de ε, nʊv se 'ʊn sɪanʊi 'daai, dε-nʊε' dε 'ma

mua 'tmua', ε nte to' -tu -o -ceen'-. 'Kaa 'ma juue 'ma -ce' 'ε ka -wεe nyo jro' je 'bn dewoni 'daa-, ε 'je di "klein o 'jeea 'jrie-'bo 'bn -pon' o, di "klein o 'woan 'de 'bn 'won -sii.

7 'In je 'ma -cei' 'beε 'ε -ti' 'bn ε, di klae' klae' Kea -sa 'kwla 'de 'bn -pee 'a -ti' 'bn ε, ε 'taie 'we- jre' 'i, ε je 'ma ku -plin' -tu" ka Satan 'a dboi a bla nyu jeeje ε.

8 'De εε' 'we- tu 'a -ti' 'bn ε, 'in bae Kea 'me kpe taan de ε 'je ε 'de 'bn kui' -sa.

9 'Kaa ε wlu' ka 'de 'bn -pee, ε 'naa : 'Ma 'saavn 'in nua -bn 'jrii ε, ε -tiei', de-nue' -ma -in se 'diikua' 'ble -ne, εme -εε nve -wεe 'ma to 'ma "ikmason -gbein'. -je ε nia kan' -mo 'ja a, -me de 'ma -pon, εme -ni de 'in sea 'diikua' 'ble ε, 'ma poε εε' -tuosun de, -wεe Klisi 'a "ikmaa' 'je 'bn 'kpei -cri'.

10 εme -ti -bo 'in se 'diikua' 'ble o, -bo -crei' -'da 'bn o, -bo 'ma sea 'ma -ce' won 'je o, -bo nyu a sea 'un 'kle -tu' o, -bo faun a sea 'bn nu o, 'de Klisi 'a -ti' 'bn ε, di "klein -nia 'mua- -bo ia sea 'bn 'je ε, 'ma nve 'mua-, de-nue' -bo 'in se 'diikua' 'ble ε, -me -je me la 'un 'ble 'kpi -gbein'.

*Di -ia -soun Poo a -tua" a*

11 'Oo 'ma 'ce, ao nve' -we- la, 'ma jea wlu ka nyo -o sea to'di ni a wlua. Aopu mo -je 'bn -ti' o po 'de-. 'Kamo 'in se dewon ni -mo, 'kaa nyu aoa 'daa- Sesi 'a dboun -coun'-, -wεe -uba "dia aoa 'jea a, di "klein ub nia 'bn ε, 'in se ia' jre' 'bn -pon.

12 Di -i -toε ka 'in nia Sesi 'a dboi ε, i nve' 'de aopu "klu ao ji 'je. 'In kuue to' i -ceen'-, -wεe ia' di tu po 'jri "kpaε' 'de jrii' ke di klae' klae' Kea nua 'bn.

13 'De de 'in nu Kea -gbi jri' "jrii -wεe 'in se aomo "jrii nu ε- ? -Aee' de 'in -tea' o Kea -gbi jri' "jru -wεe 'in sea' o aomo "jru te ε, εme -ni desavn 'in nu ao "jrii i ? -Bo ε -tu' -me ε, -me ao 'bleε -kun.

14 Ao -gbun 'no, 'in -tee' 'de aopu o jia 'a kein'ke, εme -je 'ma 'de aopu o jia 'a kpe taan -ne ni-. -Bo 'in ji ε, 'in se 'o aopu "jru -tei, de-nue' aoa' -ce" 'kpa mo 'ma -pon, 'in se aoa' 'bleedi -pon. Deε-ti 'in 'da kan' a, εme -ni ε se "nynuu- mu -je de i-pon -wεe -ub -je ub "bo -wi" 'dei -tee ni-, 'kaa "bo -wi" nu -uba -pon de i -wεe -uba -tee' uba' "nynuu- 'dei.

15 'De 'mo ε, -bo 'in 'je 'e 'ma di -wεe' ke 'ma nyiojo to 'de aoa' -ti' 'bn mo 'de ε, 'in -tee' εε' nua 'a kein'ke' de 'mua- 'bn. 'Ma -ti' 'a kmaa' se "kpei cen i' de aopu 'bn -bo 'in kma aoa' -ti' kan' a.

16 To' -o, 'in se 'bo aopu "jru -te -ceen'-, 'kaa aomo 'na -me -je 'in sea 'bo ao "jru -te la, εme -nue' -wεe 'ma ceen' 'de 'sre 'bn -wεe 'ma naa aopu -soun 'de 'in 'je aopu "jru idii ?

17 -Aee' nyu 'in dboa 'de aopu o ε, 'de uba' due' 'bn mo 'in ceen -wεe 'in poo ao 'sre ii ?

18 Titu mo 'in bae -wεe -o -ji' 'de aopu o, o ke -aa de'di ao juua ke-, ubpu 'in dbo. -Aee' Titu poεe ao 'sre i -wεe o di aopu "jru ii ? Ka -a -ke Titu 'a to' nia due' -wεe -a -beεa' wlu 'bn 'de -aa kpa -je due', ao si juoo- ?

19 De -wlua 'e sese o ε, ao naa to' i, ao 'na -me -aa poε -aa -ce" 'kpa -ti' o 'de ao "jri 'de. "In-, ε se kan' ni-. -Apu -o -ke Klisi "siao "i ε, -bo -aa sea de "o de 'tmu ε, ε ni 'bo Kea "juoi -o. -Aa -ti' kmaun, di "klein -aa nua -ni, -aa nu' -wεe aoa' Kea -kwli' -tea' 'je iku.

20 De -εε faun a nua 'bn ε, εme -ni 'in se ε -pon -wεe -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de ka 'in sea "inu 'in 'je aopu kan' jεε-. Ka 'in sea "inu -bo 'in jεε aopu kan' 'ja a, -me 'ma 'fo -je ao sea 'je due', εme aoa mu 'jeea'. De 'ma pleea εme -ni -cea' o, ba -kwlen o nua' o, 'cen 'kpa' o, ba "cei o nua' o, ba 'a nynu dooa' o, nyu 'dei wluua' o, ba wlu saun -pee 'tmua' o, -cei' 'beεa' o, -pua' -pua -pua' ke-, umi -ni' 'de ao "klu.

21 De 'ma pleea, εme -ni 'in se ε "inu -wεe -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de 'ma Kea 'je 'bn ja jaa ke'wle 'de aoa' -ti' 'bn, de-nue' εme -ni 'in 'tmue aoa' nynu 'doε 'de nyu -pee -tmu -tmu"- . -Wεe 'in 'je -fin' 'de nyu -tuu"-tuu -nua desavn tein' 'a -ti' 'bn. Uba' nyu tu ε, ub se uba' to' saun o, uba' jei' 'jea' o, uba' de 'ε "jriitan' "i juo- -wεe ia' kwa -soun -saati.

**13**

*Nyufen' -saawlu ke 'jewlu ke*

1 'Ma 'de aopu o jia 'a kpe taan -ne me -εε di 'ma nmaea' 'o -ta. 'De -bo 'in ji ε, -me -ti' 'o -ti' -ia -ta nyu 'soun ke taan 'jea, umi -ia 'pee 'je 'jeeε-.

2 -Ta 'in -saa 'de aopu o bu nya 'soun tein' ε, de 'in 'tmua, εme 'in teen o kaan -wεe 'ma -sa de ke'wle, 'in 'naa : -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, nyu -ub nua desavn "i-saa' no" ke nyu "klein -uba mua 'o uba' -ko 'de blaa' ke-, 'ma muε won kmaa' 'de ubpu "kpei, 'in se ubpu 'a wεe 'jei.

3 Klisi 'a "ikmaa' -ε -nia 'de 'bn -wεe 'ma wlua 'de -εε 'jo aoa -pon i ε, 'bomo ao 'je ε 'jee-. Ka nyo -sea' 'kpi 'ble nia, se co' -ce" to kan' 'de ao -pee. 'Kaa co' "ikmaa' poε "jri "kpaε' 'de aopu "klu.

4 -Ta nyu a kooε 'bo tu -kwli' ε, -me o se 'kpi 'ble, 'kaa kaan o nε 'kmu 'de Kea 'a "ikmaa' 'bn. -Apu mo -ke ε, -a -ke o "siie 'i, ka o sea 'diikua' 'ble ε, 'kamo -a -ni -ke. 'Kaa 'de aoa' -ti' 'bn ε, o ke -a -niε 'kmu 'de Kea 'a "ikmaa' 'bn.

5 Aomo ε, 'de aoa' -ce" 'bn mo ao 'je -gbun, -wεe -bo ao -te' Kea -kwli' , 'de ao 'je kan'

'je. Aoa' -ce" 'kpa mo ao 'je i -tūn', -aee' ka  
Sesi Klisi nīa 'de aopu 'ūn, ao sī juo kee ?  
O nī 'de aopu 'ūn 'ε. -Bo ε se kan' nī ε, -mε  
aoa' Kea -kwli" -tea' nīε dε foo" -o, ao blu'.

<sup>6</sup> 'Kaa 'ūn -tee -kwli", ka -aa Kea -kwli"  
-tea' sea dε foo" nī ε, ao 'je kan' 'mε.

<sup>7</sup> 'De -mε 'kamo -aa bae aoa' Kea -wεe ao  
je desavn nū. Ε se ao 'je -a -tī' o po, εmε  
-εε baea' -aa bae nī-, 'kaa -aa bae aoa' Kea  
'mε -wεe ao 'je dε 'dōe nū. -Bo nyu jrv'  
'na -apu mo blu' 'de ε, ε "paa' ε je aopu 'a  
desavn nūa' -sii.

<sup>8</sup> Dε-nūε' -bo aoa sea tō' 'i -tī nū ε, -mε  
-a se ε 'bεε- -a -je tō' -tī o -fōn', 'bo ι 'de mo  
-a -je bla.

<sup>9</sup> -Bo -apu mo se 'kpi 'ble -wεe aomo kuu  
'dii ε, ε 'bleε -aa 'mūa-. Dε -aa -teea' Kea i  
'de -aa baewlu 'di ε, εmε -nī ε 'je aoa' 'kmυ  
ka -cōon' ka po -wεe ao 'je mu ao 'je nyūi.

<sup>10</sup> Εmε -tī 'ūn tēen o -wεe 'ma 'cru wlu -nū  
'de 'ma poo ao -jei'. 'In se ε "inū -wεe -bo  
'ūn ji 'de aopu "klu ε, 'de 'ūn 'je aopu "bli  
-ce'. "Ikmaa' Tū"bo "nyūa 'ūn ε, ε se ε 'ūn  
"nyū -wεe 'ūn 'je Kea -gbu i-sa, 'kaa ε "nyū ε  
'ūn 'ε -wεe 'ūn 'je Kea -gbu 'a dī ikuu-.

<sup>11</sup> 'Bo -mε 'de ε, 'ma de'dī -wi", ao nū  
'mūa-, ao nmae aoa' 'kmυ, ao -tu" ba -tī'  
-kwli' i, ao 'ble tō' due', pεe 'a blua' nī 'o  
aopu 'nyūi, -mε Kea -ε -kma nyū 'a -tī' 'de  
-εε -nyūa" nyū pεe 'a blua', ε ke aoa mūε  
naa'.

<sup>12</sup> Ao -gblee ba -kwli" due 'due ka  
de'dinyū a nūa. Nyū "klein -υυ -jea Sesi  
'a -tī' tō' 'ūn 'nō ε, υυ 'na υυ -je aopu.

<sup>13</sup> Tū"bo Sesi nū ao 'saavn "jrii, -wεe Kea  
'je εε' nyū 'a -tī' kmasōn to 'de ao -pεe, 'de  
εε' -Suu 'je ε nū -wεe ao -wεe' 'je "i "sii-.

# 'Sbe Poo pood Kea -gbi -nia 'e Galasi 'jei" ε

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Mo Poo -o -nia Sesi Klist 'a dboo ε, 'mo -oo -cru 'sbe -ne. E se nyioopp mu -uu -te 'bn ee' dboo tu kwa, -wee -uu dboo 'bn nu-. E se nyio mo -si" o 'mo ke Kea 'nyu i -wee o dboo 'bn nu-, 'kaa ε Sesi Klist ke o "Bo Kea -ε -so 'kunyio' me -dboo' 'bn.

<sup>2</sup> -Aa de'di -wi" -uu -ke 'ma -a -nia 'no ε, -apu -oo ja Kea -gbi -nia 'e Galasi 'jewlu.

<sup>3</sup> -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klist nu aopp 'saauu "jrii -wee ε 'je aopp pee 'a blua' 'nyu.

<sup>4</sup> Sesi Klist mo -to 'e oo' -ce" 'de -aa dsaun 'a -kwe-ti 'bn, -wee o 'je -a seie 'de desauunokmu -ne 'kwa. Ka -a "Bo Kea nu ε 'i ε, 'kamo o nu.

<sup>5</sup> Eme -ee 'nyu -a -jei" 'bee- jeejee ! 'Kamo ε 'je nu- !

*Galasinyu toε Sesi 'a -poia" -ti 'kpu "i*

<sup>6</sup> De ao nua -ε -ma" a 'bn tai' ε ka, eme -ni Kea -ε -da aopp -wee ao 'je ee' 'ce ni 'de Klist 'a 'saauu 'bn ε, eme -ee -ti' ao -too" -'kpu "i toa' -wee ao bla 'o nyu jru' 'a wlu 'de, -wee aoa 'daa- -mu -poia" -ti.

<sup>7</sup> Mo 'je kan' 'me -poia" -ti jru' se -tajro nu, -bo ε se Klist 'a -ni -poia" -ti ni ε. Imu nyu jru' ni "i uu 'je -gbee' woi -saa. Eme -ti uua "maa aopp tai'.

<sup>8</sup> Kaa -bo nyu jro' ji 'de aopp o, -wee o 'je ao wlu dee jru' 'tmuu-, 'de -mu ke -ju -a -tmua ao -pee tein" ε, 'me 'kpei- seea -me Kea 'a 'daun kpuu o, -bo ε ni -apu mo' o -ce" 'kpa o, -bo ε ni Kea 'a "soai jro' -o -wluva 'e jauu 'di mo' de ε.

<sup>9</sup> Wlu 'in 'tmua tein" ε, eme 'ma -sa' de 'de -stanwu 'di ke'wle, -bo nyu "o nyu 'tmuu aopp wlu dee jru' -wee i ke -ju ao 'woan tein" 'je ba 'kpu "i to ε, -me Kea 'a 'daun kpuu -mo' o jei tu.

<sup>10</sup> De -bo 'ma sea -mu 'tmu kaan la 'ee, -me aomo 'na 'in nuε "i nyioopp 'je 'bn -ti" o poo ? -Wee 'in 'je 'e nyioopp "jri 'dei nmoo ? "In-, ε se kan' nu-. De 'ma -poan -gblein' 'de 'ma pee -wee" 'klein 'bn ε, eme -ni Kea 'je 'bn -ti" o po. -Bo 'ma sea 'e nyioopp "jri 'dei nmooa' -me i-pouu 'de ε, -me 'in se Klist 'a dboo ni-.

*Poo ke Sesi 'a dboo ni jru' ke*

<sup>11</sup> Ma de'di -wi", de 'in nua "i 'in 'jea aopp 'tmuu- ε ka, eme -ni -poia" -ti 'in 'tmua 'de ao -pee tein" ε, ε se 'e nyio 'bn 'wlu,

<sup>12</sup> de-nue' nyio su 'bn 'nyu 'de nyio su 'bn tooo-, Sesi Klist mo -si 'kwla 'de 'bn -pee.

<sup>13</sup> To' -o, -ta 'in blaa 'o Suifu-wi" 'a ke' 'de tein" ε, di 'in nua ao 'wouu. De ee' no" tu 'di ε, 'in -tue" Klist 'a nyu 'kle, 'in je nyu -wee' -sii. 'In nu de -wee" 'klein 'me -wee uu 'je Klist 'a -tu' to' 'bn 'jea' o 'bo.

<sup>14</sup> De nyu -uu -ke 'ma -a -piaan 'blua- i -wee -uu -ke 'ma -a -beea' 'bn "klu ε, nyu -uu -jea Suifu-wi" 'a ke' wouu 'je -uu -jea 'bn -sii, uu se "i -ti. 'Ma "bo -wi" 'a kplu 'in 'cian 'in nuε ne "kpei 'de ia' wouu 'je -ti 'bn 'de-.

<sup>15</sup> Kaa Kea nuε 'bn 'saauu "jrii -wee ε 'da 'bn 'de 'in 'je ee' nyu nu-. Eme -ti ε -tee 'bn kpoi" -me 'in se 'wlu ke.

<sup>16</sup> -Ta ε nmooa Kea 'di wouu -wee ε 'jea ee" 'ju 'kwla -sa 'de 'bn -pee ε, 'bomo ε -soo 'kwla -wee 'in 'je oo' -tu' 'tmu 'de nyu -sea' Suifu nu "klu. E 'wluva 'o mu ε, 'in se 'o "si 'in se 'e nyu jro' o mu -wee mo se 'bn 'suu -tu".

<sup>17</sup> De 'in se Selisalem mu -ke -wee nyu -nia Sesi 'a dboo ni 'mo "juoi tein" 'a 'jee -ti, 'kaa 'in muε 'e Arabibluva "kpei. 'Bo -me 'de ε, 'in jie Damasi de ke'wle.

<sup>18</sup> -Suu taan -sii' o la -wee 'in mu Selisalem 'de 'in ke Pici' e ba juo-. 'In nuε 'bo o o' wu' 'a -puue 'jo -mm".

<sup>19</sup> 'In se Sesi 'a dboo ni 'a jro' "jriε- 'jee-, -bo ε se Tu"bo 'a "dei Saku ni ε.

<sup>20</sup> Di 'ma 'tmua 'de ao -pee -ta i nuε to' 'bo Kea "juoi -oo, 'in se su 'tmu.

<sup>21</sup> E 'wluva 'o mu ε, 'in muε 'e Siribluva ke Silisibluva "kpei,

<sup>22</sup> De ee' no" tu 'di nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn 'de Suide se 'bn "jriε- 'jee- due'.

<sup>23</sup> De uu 'woan 'de 'ma -ti' 'bn see, eme -ni "ju -o -tua" Kea -gbi 'kle tein" -tuu"-tuu ε, o "biie i -wee Sesi 'a -ti' o nua "i o 'jea i-sa 'de ε, imu oo 'tmu la 'de nyu -pee.

<sup>24</sup> Su uua 'bee- Kea 'a 'nyu "i 'de 'ma -ti' 'bn.

## 2

<sup>1</sup> Bo -me 'de ε, 'in nuε -suu 'a -puue 'jo -nyiiε -wee 'in ke Banabasi mu Selisalem de. 'In "duo- Titi 'bn' ε, o ke -a je mu -ke.

<sup>2</sup> 'In 'woan Selisalem mu -ti ε, Kea 'a -ce" 'kpa -da kan'. 'In mu' -wee 'in ke Saku o, Pici o, San, 'e 'jee-, de-nue' uuuu -ni Kea -gbu 'a nyusoa. -Poia" -ti 'ma 'tmua 'de nyu -sea' Suifu nu "klu ε, imu -ia "kuan 'in po 'de uua' 'su -pee. Deε-ti 'in nua kan' a, eme -ni 'ma -pouu -a -je wlu 'bn 'bee- -wee dboo 'in nua ke dboo 'ma nua i je dboo' nu-.

<sup>3</sup> De Titi -nia Glekti i -ke 'ma -a na uu se -mo' o -ne 'klen mu -ti "kpei 'nye.

<sup>4</sup> De -bo 'klen mu -ti -saa "blo ε, -me nyu -nia 'e -a "klu -wee -uua -daa' uua' -ce" -aa de'di -wi" 'a -ti' 'bn -o. Uua' nyu tu ε, uu nuε "i nyu 'je 'klen mu -wee uu 'je 'isreuu 'kpa 'bo Kea "juoi. Uu pa 'de -a "klu 'me -wee uu 'je -aa -ce" -pee-tea' -nia 'e Sesi Klist 'bn

-son i "blu. Uva -pon -a -je kuvonpu- 'kpa ke'wle.

<sup>5</sup> 'Kaa de uva -tua' 'o -poia' -ti "kpei e, -a se no" de-saan" ka 'un "duo- -wee -a se e nu, de-nue' -a see "i ni -wee Klisti 'a -poia' -ti je dooa-, 'de aoa' 'dce' a -ti' 'un.

<sup>6</sup> -Ta 'in ke nyusoa nyu a 'jea de 'un -nu wluua a, -wi" -mu se de 'in 'tmua -ti' jru' -ko o -te'. [-Bo nyu 'je uva' nyusoa tu de 'un o, -bo nyu se uppu de 'un 'je o, -me se -ti' kon-, Kea 'a 'cra nyu 'mii.]

<sup>7</sup> Nyusoa -nu 'je kan' 'me 'pepe ka Kea -tea' 'un -poia' -ti kwa -wee 'in 'ji 'tmu' de nyu -sea' Suifu ni -pee e. Ka e dboa Piei 'de Suifu-wi' -pee e, 'kamoc e dbo 'un 'de nyu -sea' Suifu ni -pee.

<sup>8</sup> De-nue' Kea due' -e -nyia" Piei "ikmaa' -wee o 'jea Suifu-wi' -poia' -ti 'tmu- e, eme -nyu' 'un "ikmaa' -ke -wee 'in 'je nyu -sea' Suifu ni -poia' -ti -pee 'tmu.

<sup>9</sup> Ka Kea nua 'un 'saaun "jrii -wee e -tea' 'un ee' dbo tu kwa a, Saki ke Piei ke San uu -nia Kea -gbu 'a -gbaati -nu juu', eme -ti uu ke 'mo ke Banabasi poee ba dbee sun 'kwa 'de -a -beea' wlu 'un -wee -bo -apu mo o sea 'e nyu -sea' Suifu ni o mu e, 'de uppu mo 'je 'e Suifu-wi' o mu.

<sup>10</sup> De -ee wlu uu -tua' -aun, eme -ni uu 'na -a -bo nua" nyu 'a -ti' o "maee. 'De 'in -tu' ee' de tu 'jrie' me, 'in 'jee nu.

*Poo -ce' Piei 'bli 'bo Antioxi*

<sup>11</sup> 'Kaa 'wu jre' o, 'in -ce' Piei 'bli 'bo nyu -wee' "juoi 'bo Antioxi, de-nue' o nue "bli-cedi.

<sup>12</sup> Tein" e, -ta Piei jiaa 'bo Antioxi e, -me o ke nyu -sea' Suifu ni a poe sun -tadue, uva jea de di. 'Kaa 'wu jre' o, nyu -wluva 'e Saki 'a Kea -gbu 'di ji'. -Ta uu jia 'su e, o 'sa sun -wee o -te oo' -ne ka, de-nue' nyu -uu -na -bo nyu ni Kletien -me o 'je 'klen mu -o -wee o 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi e, oo plee uppu me.

<sup>13</sup> De o nua -ne, eme -aa de'di Suifu jru' bla 'o 'de -ke. Uu nue' mo -wee' 'su Banabasi 'a -ce' 'kpa je 'o uva' "jri de pooa' -ne 'de bla.

<sup>14</sup> Ka uva' nasun sea "isre -wee e ke to' -ti Sesi 'a -poia' -ti 'tmua sea due' ni 'in 'jea kan' 'su e, 'in son 'un 'e 'bo nyu -wee' "juoi -wee 'in wlu Piei -pee ka, 'in 'naa : Piei, -mo o -na Suifbi e, -ta -in -nia 'e nyu sea' Suifu ni "klu e, ka uva nua, 'kamoc ma nu. -In se Suifu-wi" 'a nasun 'ble. 'Kaa kaan ka -in -poee kplun fai", -bo -ma sea kan' nu e, -me de -ma -tmua eme -ni -in -e nyu -uua -tea nyu -kiaan" "kpei -wee uu 'jea Suifu-wi" 'a ke' won 'je ni de due'. Dee-ti -ma nu kan' a - ?

*Sesi -kwli' -tea' me -ee -puv' nyu*

<sup>15</sup> To' -o, -apu -nia Suifu-wi" 'a "nynuu- Suifu e, -a -na Kea 'a ke' woinblaauv -sea' Suifu ni e, -a se 'e uppu "klu ni-.

<sup>16</sup> 'Kamoc -a -ni Suifu-wi" kan' -o, 'kaa -a -je kan' 'me -bo nyu 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi e, -me 'de Sesi Klisti 'a -ti' to' 'un 'jea 'a 'su 'un -o, e se 'de ke' won 'jea' 'un ni-. Emee -ti -apu mo 'je Sesi Klisti 'a -ti' to' 'un -ke -wee -a -je "isreun 'kpa 'bo Kea "juoi. E se 'e ke' won 'jea' 'un ni-, de-nue' nyu -jea ke' won 'je -wee o -jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi, o se ni-.

<sup>17</sup> 'Kaa -apu Suifu-wi" -mu e, -a -ke Klisti "siie "i, -bo -aa sea "isreai' i-pon 'de -aa Klisti 'a -ti' to' 'un 'jea' 'un -me -a se ke' won 'jea' to' 'itbai 'bode. -Me nyu 'bee- uu 'je nu Klisti mo -oo kuvu -aa di i -wee -a -je ke' won iblaa' nya kpa 'jaa ? "In-, e se kan' ni-.

<sup>18</sup> De 'in -gba ja -bo 'ma sea de'booo -wee 'ma se e po ke'wle e, -me 'in nte ke' won iblaai -o -ceen'-.

<sup>19</sup> -Bo e -tu" 'e ke' won'je -ti 'un e, ka 'in 'jea "isrei 'kpasun nu 'bo Kea "juoi, 'ka se ni-. Ke' 'na 'in 'je 'me -o. Emee -ti 'in se ke' to' 'itba 'bode, ka 'mei nua 'kamoc 'in ni- 'de e -pee, -wee 'in 'je Kea 'a 'kmun-.

<sup>20</sup> Ka Klisti 'mea 'bo 'dauntu -kwli" e, 'kamoc 'ma ke' won 'je to' 'me -ke. Kaan ka 'in ke Klisti "siie "i o 'me 'ma 'mea'. 'De ee' -ti' 'un -bo 'in 'kpa "isrei 'bo Kea "juoi e, -me 'in se 'ma -ce" 'e 'kmu ni 'bode. Klisti 'a 'kmu 'in ni-. 'Kmu 'in nua 'un 'de 'blua- "kpei kaan ka, 'in nte 'un 'e 'de Kea 'a "ju 'a -kwli' -tea' 'un, de-nue' omoc -kma 'ma -ti', -wee o -to 'e oo' -ce" 'kpa 'de 'ma -ti' 'un.

<sup>21</sup> 'In se e "in' 'in 'je Kea 'a 'saaun nya -fuun. -Bo nyu a sea "isreun 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ke' won 'jea' 'un 'de e, -me Klisti 'me e foo" 'un.

**3**

*Ke' won 'jea' ke Sesi -kwli' -tea' ke*

<sup>1</sup> 'Oo, Galasikoun ! Aoa' to' dina' -me 'de e- ? -O -saa aopp 'a "jru -jei" kan' a- ? Sesi Klisti 'a 'un -ti -kwli" ko -ti nyu -sa wo 'pepe 'de ao -pee e, ao "mae' i o ?

<sup>2</sup> De due' koun -gbai' me 'in ni "i 'in 'je aopp i -tee', eme -ni Kea 'a -Suu -e -nia 'e aopp 'un 'ee, ao 'jee ke' won -wee e ji 'de aopp 'un -ae, -aee' de ao 'woan -poia' -ti -wee ao 'je e to' 'un, eme -nue' ?

<sup>3</sup> Galasikoun, ka ao se to'di ni kan' a- ! Ao -teea Kea 'a -jei' naa' tein" e, ao -tee Kea 'a -Suu -kwli". Dee-ti ao 'bo Kea 'a -Suu -kwli" -tea', -wee aoa -pon 'pepe nua' i 'de aoa' -ce" 'e nyiokpi 'un e- ?

<sup>4</sup> Di klae" -nuba 'de aopp "klu ao 'jea "jrie-, aoa 'da i foo" 'un di- ? Ka "o ka e 'je e ni e, i se foo" 'un di ni-.

<sup>5</sup> Kea me -nyu' aopp ee' -Suu -wee -ee nu jrii' 'de aopp "klu. -Bo ee sea kan' -mo nu e,

-me aomɔ 'na 'de aoa' ke' wɔn 'jea' 'ɔn -oo ? -Aee' de ao 'wɔan -poia' -ti -wee ao 'ju to' 'ɔn, emɛ -nɔe' ? De aoa naa to' "i ε- ?

6 Ablaam 'a -ti', -i -crɔta' tein" sese 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ao po i -kwɔb o. De -crɔta' ε 'naa :

ɔ -tee' Kea -kwɔt' emɛ -ti Kea po ɔ -ti' o, -wee ε 'dɔɔ- 'isrɛi 'bo ε "juɔi.

7 Aoa 'jee, nyɔ -tea' Kea -kwɔt' ε, ɔɔpɔ -nɔ Ablaam 'a "nynuu- -cɔɔn'-.

8 Wlu -ε -crɔta' 'de Kea 'a 'sbe 'di tein" ε 'naa 'de nya a, Suifu-wi" o, nyɔ -sea' Suifu nɔ o, Kea a muɛ ɔɔpɔ 'isrɛɔn 'daa' 'de ɔɔa' εε' -kwɔt' -tea' 'ɔn. Emɛ -ti ia' -poia' -ti -tu 'tmɔɔe' 'de Ablaam -pee ka, Kea 'na : 'De -in 'ɔn mɔ 'ma mu cɛɛan', -wee 'in 'je 'blɔa- -wee' "klein "diwan po.

9 -Je ε nɔa kan' -mɔ 'ja a, -me ka Ablaam -tea' Kea -kwɔt' tein" -wee ε po ɔ "diwan, 'kamɔ nyɔ "klein -a mua Kea -kwɔt' -tea' a, ε 'je ɔɔpɔ "diwan po -ke.

10 "Kaa nyɔ -pean 'e ke' wɔn 'jea' 'dei, -wee -ɔɔ -na emɛ -je ɔɔpɔ 'isrɛɔn po 'bo Kea "juɔi -wi" -mɔ a ja ɔɔa' -cɛ" Kea 'a 'daun 'jru, de-nɔe' wlu -crɔta' 'naa :

Dɔ "klein -crɔta' 'de Kea 'a 'sbe 'di, nyɔ "o nyɔ -sea' i -wee' "klein wɔn 'je -wee ka i "sia 'nynɔ -ɔ sea kan' nɔ jeejee ε, -me 'daun kpɔn -mɔ 'ɔ jei tu 'mɛ.

11 Kaa nyɔ sea 'bɛε- ɔ 'jea ke' wɔn 'je -wee 'de εε' -ti' 'ɔn ɔ 'jea 'isrɛi 'kpa 'bo Kea "juɔi ε, emɛ -crɔta' 'de Kea 'a 'sbe 'ε 'fo jre' 'di, ε 'naa :

Nyɔ -ɔ -tea' Kea -kwɔt' -wee -ɔ -kpa "isrɛi 'bo Kea "juɔi ε, ɔmɔ -ɔɔ mu 'kmɔnɔta' -cɛɛn' 'jea'.

12 'De nyiɔ 'ɔ -cɛ" 'ε ke' wɔn 'jea' -mɛ ε, ε se 'e Kea -kwɔt' -tea' 'jri tba, de-nɔe' nyɔ -ɔ tba ɔɔ' -cɛ" 'ε 'kpi to' "i -wee ɔ nɛ "i ɔ 'jea "isrɛi 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de ke' wɔn 'jea' 'ɔn ε, ɔ se Kea -kwɔt' -te', ɔ -tee ɔɔ' -cɛ" -kwɔt' ". -Me wlu -crɔta' 'de Kea 'sbe 'di ε, ɔ se ε 'mii 'wɔn. εε' wlu tu 'naa :

Nyɔ -ɔɔ mua dɔ "klein Kea 'a wlu "sia 'nynɔ nɔa' a, -mɛ ɔɔ muɛ 'kmɔnɔta' 'jea' 'de ia' wɔn 'jea' 'ɔn.

'Kaa -in -je ke' wɔn 'de -ma -cɛ" 'ε nyiɔ 'kpi 'ɔn ke -in -te Kea -kwɔt' -wee -in -je ke' wɔn se de due' nɔ-.

13 -Aa' 'je ke' -wee' wɔn, emɛ -ti 'daun kpɔn -aɔn. Klist mɔ -ɔ seie -aɔn 'de 'daun 'kwa. ɔmɔ -ɔ -kpa 'daun nyɔ 'bo -aa -ko' i, de-nɔe' wlu -crɔta' 'de Kea 'sbe 'di ε, ε 'naa :

Nyɔ "o nyɔ nyɔ 'dba 'bo tu -kwɔt' ε, -mɛ Kea 'a 'daun kpɔn ɔ.

14 Sesi Klist nɔ εε' de tu 'mɛ, -wee nyɔ -sea' Suifu nɔ -wee -ɔɔ -tea ɔ -kwɔt' ", 'de -ɔɔ ke ɔ "siaa "i ε, "diwan Kea "sia 'nynɔ 'de Ablaam -pee ε, ε 'je ε ɔɔpɔ po. 'Kamɔ Suifu-wi" ke nyɔ sea' Suifu nɔ -a -wee' 'je Kea 'a -Suu -εε 'de ε cɛan -tie" 'je.

*Ke' ke de -εε wlu Kea cɛan -tie" ke*

15 'Ma de'di -wi', 'ma jie -ti' "ipooa' -wee de 'ma 'tmɔa 'de ao 'je ε 'mii 'wɔn. -Bo nyɔ 'sɔɔn 'bɛε- wlu 'ɔn 'de de jre'ε -ti' 'ɔn ε, ɔɔa cɛn wlu -tie" 'de ba -pee. 'Kamɔ ɔɔ nɔ nyiɔ 'ɔ 'sɔ -wee ɔɔa cɛn wlu -tie" 'de ba -pee, 'kaa nyɔ jro' se ε 'bɛε- ɔ 'je 'o ɔɔpɔ 'nynɔ paa-, -wee ɔ 'je wlu ɔɔ cɛan -tie" dooa' 'de ɔ 'je ε de jre' "kpei po.

16 'Kamɔ Kea cɛn wlu -tie" -ke tein" 'de Ablaam ke ɔɔ' "ju -pee. De -crɔta' ε se 'na : 'Ma cɛn wlu -tie" 'de -ɔn -ke -ma "nynuu-pee.

-Bo ε 'da kan' mɔ 'de ε, -mɛ nyɔ -tuu" 'a -ti' mɔ ε 'tmɔ. 'Kaa ε 'na :

'Ma cɛn wlu -tie" 'de -in -ke -ma "ju -pee.

-Bo ε 'da kan' a, -mɛ nyɔ due' 'a -ti' mɔ ε 'tmɔ. ɔɔ' nyɔ tu mɔ -nɔ Klist -ɔ -wɔa 'ε Ablaam 'a "ji 'di ε.

17 De 'in nɔa "i 'in 'jea 'tmɔ ε, ε ka : Kea cɛn wlu -tie" 'de Ablaam -pee tein" sese. -Sɔn 'a kme' -nyiiε kwla taan -sii 'o la, -wee ke' blaa-. Ke' -ε -bɔɔa' blaa' de ε, ε se ε 'bɛε- ε 'je wlu Kea cɛan -tie" i-sa.

18 'Saaɔn Kea nɔa nyɔ "jrii ε, -bo ε 'wɔb 'ε ke' wɔn 'jea' 'ɔn 'de ε, -mɛ Kea se ε 'bɛε- ε 'je εε' wlu -tie" cɛn, 'kaa 'saaɔn Kea a mua Ablaam "jrii nɔa' a, εε' wlu cɛn -tie" 'de ɔ -pee. Emɛ -ti εε "nyɔ ɔ εε' 'saaɔn tu foo' 'ɔn.

*Ke' ε bɔ*

19 -Bo ε nɔ kan' -mɔ 'ee, -mɛ deε-ti Kea "nynɔ nyɔ ke' 'ja a- ? ε "nynɔ nyɔ ke' 'mɛ -wee ka de saɔn nyɔ a nɔa ε nɔa ke' wɔinblaa' a, nyɔ 'je ε juo-. ε "nynɔ nyɔ ke' 'mɛ, -wee ε 'je nyɔ -je o po mamau 'sɔ ε 'je Ablaam 'a "ju 'a ji wɔ jεε, de-nɔe' 'de ɔɔ' -ti' 'un Kea cɛn wlu -tie". Ke' -nɔa 'mɔa-, Kea -tee' εε' "soa kwa sese -wee ɔɔ 'je ε -ti' 'nynɔ nɔ i -nɔa 'o Kea ke nyiɔ 'nynɔ 'nyɔ.

20 -Ta -ti' 'nynɔ nɔ i nɔa, -mɛ nyɔ 'a kpe 'sɔɔn -nɔ 'o. 'Kaa -ta Kea a cɛan wlu -tie" 'de Ablaam -pee ε, -ti' 'nynɔ nɔ i se 'o nɔ-. Kea 'a 'sɔ -cɛn' wlu -tie" .

21 -Bo 'ma sea kan' -mɔ 'da 'ee, -mɛ 'in 'na dɔ -ia wlu Kea cɛan -tie" ke Kea 'a ke' toε ba 'kpu "ii ? "In-, ε se kan' nɔ-. -Bo nyɔ 'bɛε- ɔɔ 'je ke' -wee' wɔn 'je' 'de ε, -mɛ Kea 'je nyɔ "isrɛɔn po 'bo ε 'juɔi -wee ɔɔ 'je 'kmɔnɔta' 'je. 'Kaa ɔɔ se ε 'bɛε- ɔɔ 'je ke' -wee' wɔn 'je.

22 Emɛ -ti wlu -crɔta' 'naa 'blɔa 'di nyɔ -wee' nɛ 'ε de saɔn 'a ke -sɔn. -Bo ε nɔ kan' -wee Kea 'a -paan' -εε wlu ε cɛan -tie" 'de ε 'jεε nyɔ -jea Sesi 'a -ti' to' 'un 'nyɔ.

23 -Ta Sesi 'a -ti' to' 'ɔn 'je -ti sea 'tmɔɔe 'de -a -pee ke ε, -mɛ -a -wee nɛε -kaso 'di 'de de saɔn 'kwa. -A -kaan "wɔin mamau 'sɔ Kea je Sesi 'a -ti' 'kwla -sa' 'de -a -pee.

24 Kaa nyɔ ɔ poa "ju -saan" -je o mamau 'sɔ -wee ɔɔ -kwεε a de ε, 'kamɔ ε nɔ -ke

-wee ke' nı -aa -jeopoi mamaυ 'sυ -a -je Klisti -pυn" kpa. 'De -apυ -jea ɔɔ' -tı' tɔ' 'υn ε, -a -je "ısrευn 'kpa 'bo Kea "juɔı 'de εε' -tı' 'υn.

<sup>25-26</sup> -Je Sesi 'a -tı' tɔ' 'υn 'je -jεblυ kaıan wɔn 'sυ ε, nyυ -jeopoi -nɔ' ɔ dbɔ -kwe'. Ao -wee' "kleın -jea Sesi Klisti 'a -tı' tɔ' 'υn ε, ao se "ploɔı" nı 'bode 'de ke' 'kwa, ao nıε Kea 'a "nynuu- -o.

<sup>27</sup> Tɔ' -o, ao nyυ "kleın -pooa "nı "jru -wee ɔ -ke Klisti "sia "ı ε, ao pa ɔɔ' kui', ao 'cıan ɔɔ' kpln.

<sup>28</sup> Εμε -nυε' -wee -bo -ın -nı Suıfı o, -bo -ın se Suıfı nı o, -bo nyυ 'ble -ın kυɔn 'υn o, -bo -ın -te -ma -ce" -pee o, -bo -ın -nı "junmɔυ o, -bo -ın -nı 'nynɔkpao' o, de se ε 'bεε- ε 'je -a i -seea', -a -wee' "kleın nıε de due', de-nυε' -a -ke Sesi Klisti "siie "ı.

<sup>29</sup> 'De -je aopy -sea' Suıfı nı ao nıa Klisti 'a nyυ ε, -mε ao nıε Abλαam 'a "nynuu -o -ke. Nyυ -υυ -nıa Abλαam 'a "nynuu- kan' a, υυυ -a mu 'ken Kea "sia 'nyıı 'de Abλαam -pee kpa'a'.

4

*"Ju mɔ -ɔɔ kpa ɔ 'bo 'a 'ken*

<sup>1</sup> De 'ma -pɔan 'ın 'jea 'tmυ ε, 'ın nıε "ı 'ın 'je ε wɔ -sa ke'wle. "Ju -ɔ -jea ɔ 'bo 'a 'ken kpa 'de nya a, -ta ɔ nıa "ju-saan"- ke ε, ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ɔɔ' -ce" 'kpa 'a 'kmυ -je o pɔ, 'kamɔ ɔɔ mu ɔ 'bo 'a 'ken kpa'a' -mɔ, 'kaa kaan ka ke ε, ka nyυ a 'blea kυɔn, 'kamɔ ɔɔ' -gbaain 'ble ɔ ke.

<sup>2</sup> -Ta ɔ nıa "ju-saan"- ke ε, -mε ɔɔ' -gbaain mɔ -ɔɔ pɔ ɔ -je o mamaυ 'sυ nɔ' ɔ "bo -tua" εε nyıı "o.

<sup>3</sup> 'Kamɔ ε nı 'de -aa -tı' 'υn -ke, teın" -ta -a sea dı -ceen' juo ke ε, -mε -a -nıε kυɔnkwla' 'de ke' ke nυɔkpln -nıa 'e 'kmυ "kpei 'kwa.

<sup>4-5</sup> 'Kaa -sontı nɔ" Kea -tua" ε nyııa 'sυ ε dbɔ εε' "Ju 'mε nɔ 'blva- "kpei -wee ɔ 'je nyυ -nıa ke 'ε kυɔn seıe. "Nynɔkpao' 'wlv ɔ, ka nyυ -wee' a 'wlv. ɔ 'cıan Kea 'a ke' wɔn 'jea' -ke. 'De ɔ 'ın mɔ Kea ceen -wee ε nυυ -a -wee' εε' "nynuu- 'υn.

<sup>6</sup> -A -kpa Kea 'a "nynuu-. -Je -a -kpa Kea 'a "nynuu- ε, Kea ja εε' -Suu -ε -nıa 'de εε' "Ju 'υn 'de -a pee o. Εμε -εε nυε, -wee -aa -daa' Kea "Bo.

<sup>7</sup> -Je ε nıa kan' -mɔ ε, -mε ao se kυɔnpυ -nı 'bode, 'kaa ao nıε εε' "nynuu- -o. 'De -je ao nı εε' "nynuu- ε, -mε 'ken ε -tea' i 'de εε' "nynuu 'a -tı' 'υn ε, aoa mu ε kpa'a' -ke.

*Deε-tı Galasıkɔn 'wlv 'o -je -ceen' "ı ε- ?*

<sup>8</sup> -Ta ao sea Kea juo teın" ε, -mε dı -ı sea Kea -ceen' nı umı -ıa kυɔnpυ- ao nı-.

<sup>9</sup> 'Kaa kaan ka ao juo Kea 'mε, 'de, Kea mε -juo aopy 'pepe. 'De -bo Kea -mε juo aopy 'ee, -mε deε-tı ao "biie- 'e 'blva 'dınıy 'a kpln ɔ de ε- ? I se ε 'bεε- ı 'je Kea 'a

"ikmaa' -sii. I nıε foo" 'υn dı -o. Deε-tı aoa -pɔn ao 'je ıa' kυɔnpυ- nı ke'wle ε- ?

<sup>10</sup> Deε-tı ao -tee' 'wı jrı' o, 'cυ jrı' o, nɔ" jrı' o, -sɔn jrı' kpoı' -wee ao 'na ı kɔn -tı' -wee nyυ -wee' "kleın 'je ıa' nı' -te' -o -wee υυ 'je "ısrευn 'kpa 'bo Kea "juɔı 'de ıa' -tı' 'υn ε- ?

<sup>11</sup> Dı aoa nıa 'mυa- ı -tue" 'υn tɔ' ıpleea' -pυn". Sesi 'a -tı' 'ın 'tmυa 'de aopy "klu ε, ıa sea ıdooa' jı 'mυaa- ?

<sup>12</sup> 'Ma de'dı -wı', 'ma baεε aopy i ka 'ın -saa Suıfı-wı' 'a kpln kwa -sɔn -wee ao -sea' Suıfı nı 'ın 'kpa aoa' -kooɔ' ı ε, -mε ka 'ın -tea Sesi Klisti -kwlı" ε, ao nυ kan' -ke.

<sup>13</sup> Teın" ε, ao se 'υn deıaυn jrε' "jrıı nυ due', ao kma 'ma -tı'. Ao 'je kan' 'mε, -ta 'ma 'tmυa aopy -pɔıa' -tı 'ı-saa nɔ" ε, -mε 'ın se kui-sɔn ıfıoan' 'ble.

<sup>14</sup> 'Wε -kpyıı' a 'υn ε, ao -sea' 'de εε' -tı' 'υn, ao se 'υn -fleın. 'De ao se 'υn nya -fuun. Ao kpyıın ε 'υn sın 'soon ka -coon' ka, ka nyυ a kpyıın a Kea 'a "soai sın 'soon ε. Ε -kɔ' -na 'mɔ nıε Sesi Klisti 'a -ce" 'kpa -o.

<sup>15</sup> 'Mυa -nıa 'de aopy pee o 'de εε' nɔ" tu 'dı ε, -ta ε muu kaan la ? 'In 'je kan' 'mε, teın" ε, ao tɔ 'e aoa' -ce" 'mε 'de ma -tı' 'υn ao -tee aoa' "jrı 'de ao 'kun -saa 'a kein'ke, -wee ao 'je 'υn "nyı. -Bo nyɔ 'bεε- ɔ 'je ε nυ 'de ε, -mε ao nυ kan' 'mε 'de 'ma -tı' 'υn 'de-.

<sup>16</sup> Kaaı ka la 'ee, 'mɔ -ɔ -tmυa aopy tɔ' -tı ε, 'ın 'kpa aoa' tınyɔ -we- -sııan ?

<sup>17</sup> Nyυ -υυa -saa aopy 'a "jru -jeı" ε, υυa' tɔ se "jrıı nmɔ-. Uva -pɔn ao 'je o υυυ 'de bla -wee ao 'je υυυ 'a wlv doın' o pɔ, 'de ao ke -a -je i -seea'. Υυ nıε nε "kpei 'de εε' de tu 'a -tı' 'υn.

<sup>18</sup> -Bo nyɔ nı nε "kpei 'de de 'dɔε 'a -tı' 'υn ε, -mε nmo "jrıı, 'kaa υυa' -mε nε "kpei nıa' -nıa 'mυa- se "jrıı nmɔ-. Aopy mɔ ε, -bo 'ın nı 'de aopy "klu o, -bo 'ın se 'e nı o, 'ın nıε "ı ao 'je nε "kpei nı- 'de de 'dɔε nıa 'a -tı' 'υn jeejee.

<sup>19</sup> 'Ma "nynuu-, ka -gbaandı a 'kpa 'nynɔkpao' 'ın -wee υa 'jea 'kle mamaυ 'sυ υa' "ju a 'wlv'a' a, 'kamɔ 'ma 'je aoa' 'kle ke'wle mamaυ 'sυ Sesi Klisti 'je "jrı "kpaε' pɔ 'de aoa' 'kmυ 'υn.

<sup>20</sup> 'Oo Galasıkɔn, -bo 'ın nı 'bo aopy 'a -kwea' -wee ao ke 'ma -a -je "jru "ıkoɔı 'de ε, -mε "paa', -mε 'ın 'bεε- 'ın 'je 'ma wlvıın fai" poo-. 'Kaa kaan ka tai' "maa 'υn 'ε, de 'ın 'jea 'tmυ -gbleın' 'de aoa' -tı' 'υn, 'maa 'je ε.

*Sara ke Agaa ke*

<sup>21</sup> 'Ma 'ce, aopy -ɔ -nıε "ı -ɔ -je 'e ke' -sɔn nıε, de ke' 'tmυa aoa' 'wɔn ı 'mıı ?

<sup>22</sup> De 'ma jıa wɔ -saa' 'de ke' 'ε -tı' 'υn ε, ε ka : Abλαam 'bleε "nynunmai' 'soon. ɔ ke kυɔn nynɔkpao' Agaa 'bleε "ju due' -wee ɔ ke ɔɔ' nıno Sara -sea' kυɔn nı 'ble due'.



23 "Ju -jo koon nynokpao' -mu 'wba, -mo 'wbu 'de uua' -ce" 'e 'tun nu-ti 'un, e se Kea me 'da kan' ni-. 'Kaa "ju -jo Sara 'wba -mo 'wbu ka Kea 'a -ce" 'kpa 'da 'de Ablaam -pee e.

24 "Nynokpae" 'soon -nia 'mva- uua' "kpei -ti ten 'de. -Bo nyo 'ji 'mii 'won e, -me nyo 'je -ti' "ipoo- : uua' 'nynokpae' tu e, uua' 'kmu -sa dbeede 'e kpe 'soon 'o -ti' w. Dbeede due' ka Agaa -ju -nia koon nynokpao' nia, 'kamo e ni. "Nynuu- u 'wba, u -wee' nte koonpu- o. De -mu 'a 'kmu toa a, eme -ni dbeede -ee -ti' Kea ke Moisi 'tmva 'bo Sinaicru' 'kpei e. 'Ee' dbeede tu e, Suifu-wi" poe uua' -ce" koon 'de uua' -ce" 'e ke' won 'jesun' un.

25 Ka Agaa 'a 'kmu -koa' dbeede Kea ke Moisi -tua' 'e 'bo Sinaicru' "kpei 'de Arabiblua "kpei e, 'kamo uua' 'kmu -ko' Selisalem-kwlo -nia -stanwi 'di -ke, de-nue' Selisalem-kwlo ke ee' nyu -wee' nte koonkwa' 'de ke' ke.

26 'Kaa dbeede 'e 'soon -ne -me e, ka Sara -ju -nia Ablaam 'a -kleba 'nyo -ceen' nia, 'kamo e ni-. Ua' 'kmu -ko' Selisalem-kwlo -dee jre' -e -nia 'e javn 'di. Em e se 'e koon kwla' ni, eme -ni -aa -kwlo-ceedn-. Ka uua' 'nynuu- nia, 'kamo -a -ni.

27 De-nue' wlu -e -crua' sese 'de ee' -kwlo tu 'a -ti' 'un e 'naa :

Selisalem-kwlo, ka 'nynokpao' -sea' "ju 'wlu nia, 'kamo -in -ni, -in nu 'mva- -sran sie nynokpao'. Amo -gbaand' sea 'un 'kpa due' e, a ble 'mvaadu- ! De-nue' amo kvan 'boa, aa' -poan' -e -nia 'de o ppe o e, e mu e nua' -wee o 'je de "biie- 'de a o ke'wle, -wee a 'je "nynuu- -tuu" 'ble, e 'je 'nynokpao' -ju kvan sea 'bo due' -sii.

28 'Ma de'di -wi", aopu- mo e, ao 'kpa Kea 'a "nynuu- 'de wlu Kea cean -tie" 'a -ti' 'un, 'kamo Sara 'a "ju Isaaki ni -ke.

29 Tein" e, "ju Agaa 'wba 'de nyio 'o -kwloti 'un mo -tu" "ju -o -wba 'de Kea 'a -Suu 'a -kwloti 'un 'kle. 'Kamo e ni 'de -stanwi 'di -ke.

30 Wlu -crua' 'de Kea 'sbe 'di e 'naa : Ablaam, -in nu koon nynokpao' ke uua' "ju i, de-nue' koon nynokpao' 'a "ju ke -ce" -peetenyno 'o "ju se e 'bee- u' 'je 'ken iplaan-. "Ju -o sea koon 'o "ju ni e, omo -je 'ken kpa.

31 -Apu mo -ke 'ma de'di -wi", ka -ce" -peetenyno 'o "nynuu- nia, 'kamo -a -ni, ka koon nynokpao' 'a "nynuu- nia, -a se kan' mo ni-.

5

Ao 'bo aoa' -ce" koon 'un nue

1 -A -je -aa -ce" -pee -te, eme -ti Klist -seie -avn. -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me ao 'bo

aoa' to' fai" poee, ao 'bo "isrea' i-poen 'de aoa' -ce" 'e nyio'ot' un. Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' -wee ao je nyio'opu 'a ke' 'e koon 'kpa ke'wle.

2 'Mo Poo, wlu 'ma 'tmva, ao po e doin" o, 'in 'naa : -bo ao -te' 'klen mu-ti -kwli" e, -me de aoa 'tmva eme -ni dbo Klisti nua 'de aoa' -ti' 'un se e 'bee- e 'je aopu 'isreun po 'bo Kea "juoi.

3 'Ma -se de ke'wle, 'ma je e "kpei 'nye 'de ao -pee 'in 'naa : Nyo "o nyo -pean 'klen mu-ti "kpei -wee -o -jea 'isrei 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ee' -ti' 'un e, -me o 'je Kea 'a ke' -wee' 'klein won 'je -o.

4 Aopu -o -nie 'i -o -jea ke' won 'je 'de -o -jea "isreun 'kpa 'bo Kea "juoi e, ao ke Klisti seea i. 'Saanu Klisti nua nyu "jrii e, ao -poon e 'un 'e.

5 -Bo e -tu" -apu -o -jea Klisti 'a -ti' to' 'un e, -aa o' -kwli" -tea' me -a tba to' 'i -wee Kea 'a -Suu a -te' -a kwa woi 'de -aa fuo -aa "isrea' 'a "jri "kpa' poa'.

6 -Bo -a -ke Klisti "sii- "i e, -me -mo mu 'klen o, -mo se 'klen mu se -ti' kon-, 'kaa de -je -koon -ti', me -ni -a -je Sesi 'a -ti' to' 'un 'je. Ka -a -jea Sesi 'a -ti' to' 'un e, -aa ba 'a -ti' kmaa' me -je e to-.

7 Tein" e, aoa naa Kea 'a -jei" ka -coon' ka, nyo -sa aopu 'bo to' -ti 'a -jei", -wee ao 'bo ia' won'je -ti e -?

8 Kea -e -da aopu -wee ao 'jea ee' nyu ni, e se 'na ao 'wlu 'o ee' -jei".

9 Aoa 'jee, ka -di'pen -puun" de 'e de-saan' ka 'bee' e 'je fai' pu -tuu"-tuu -puun" e, 'kamo nyo due' 'a nyu si-ti to'oa' 'bee- e 'je nyu -tuu"-tuu 'a "jru -jei" -saa.

10 'Kaa 'bo 'mo -kwli" e, de -a -wee' 'klein ke -aa Tu' "bo "sia" 'i e, eme -nue' -wee 'in se aopu -kwli" -tea' o 'bo ke. 'In 'je kan' 'me ka 'ma to' nia, 'kamo aoa' to' o mu nua' -ke. 'Kaa "ju -o -ma" a ao tai' e, ka "o ka o 'je o ni e, Kea 'a 'pee a mu o kpuu 'a see.

11 'Ma de'di -wi", -bo 'un 'na nyu 'je 'klen mu -o -wee u' 'je 'isreun 'kpa 'bo Kea "juoi mo 'de, -me de e -ti nyu -tu" 'un 'kle 'jaa ? 'Kaa de 'ma 'tmva Klisti 'a 'me -ti' 'bo tu -kwli" e, -wee nyu 'jea 'isreun 'kpa 'bo Kea "juoi me -nyaa u'pu i -wee uua' 'kpa' 'un 'cen i.

12 Nyu -uua poa -kli 'de ao 'kwlu e, 'mo 'na u' mu mamau mo 'su u' 'je uua' -ce" 'un wa !

13 'Ma de'di -wi", Kea 'da aopu 'me -wee ao 'je aoa' -ce" -pee -te. Aoa' -ce" -pee -tea' -nia 'mva- ao 'bo e" 'i nte -wee ao 'bo disaun nue ! 'Kaa ao kma ba 'a -ti' -wee ao 'je ba kwa woi -te' due 'due.

14 De Kea 'a ke' -wee' 'jea "jru "kpei- po e, eme -ni -in -kma -ma -ponyio 'o -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' e.

15 -Bo aoa' 'sv nyɛ ba 'ʊn -wɛɛ aoa sea ba 'wɔɪn di ɛ, ɛ se ka -ɔɔn' ka nɪ-. 'Kaa ao -tu' aoa' -ce'' ɛ -tɪ' -wɛɛ ao je ɪsɔn due 'due.

*Kea 'a -Suu -a po Kletɪsn-wi'' -je o*

16 ɛmɛ -tɪ 'ɪn 'naa : ao "tai- aoa' -cei'' -wɛɛ Kea 'a -Suu 'je aoa' 'kmv -je o po. Ao 'bo aoa' 'tɔn nɪ-tɪ wɔn 'jeɛ.

17 Aoa 'jee, nyɔ ɔ 'tɔn nɪ-tɪ ke Kea 'a -Suu 'a 'tɔn nɪ-tɪ a -fɔn' ba tɔ o. Kea 'a -Suu 'a 'tɔn nɪ-tɪ ke nyɔ ɔ 'tɔn nɪ-tɪ se dɛ due' nɪ-. Dɪ 'a kpe' sɔɔn -nɪa 'mva- ɪa' wlu -seea' i. ɛmɛ -nɔvɛ' -wɛɛ dɪ -kpa 'o aopv -kwɪt' ɛ, ao se ɛ 'bɛɛ- ao 'je ɪ -wɛɛ' nɔ kan'.

18 'Kaa -bo Kea 'a -Suu a sea aopv -je o po ɛ, -mɛ ao se aoa' -ce'' ɛ nyɔtɔ' ɔ kɔɔnkwɪa' nɪ- 'bode.

19 Nyv -ɔva 'tɔn nɪ-tɪ -savv a poa -je o ɛ, dɪ ɔva nva ka ɪa nva 'jri 'kpaɛ' posvɔn 'ka ka : dɛ ɛ 'jriitɪan' ke tɔ' saɪn ɪnaa' ke, dɪ sea' nɔ ka nɪ 'a nva' ke,

20 kɔɪn 'juɔɪ -gbɛɛa' ke, jrii' nɔvɔn -kwɪt'' -tea' ke. ɔva' nyv tu ɛ, sv 'nyɛ ba 'ʊn 'ɛ, ɔva -ce', ɔva nɔvɛ ba -kwɪɛn o, ɔva 'kpaa' ba 'cɛn i, ɔva nɔvɛ ba 'cei o -wɛɛ ɔva' 'sv -seea' 'ʊn.

21 Dɪ a pɔoa ɔvpv pɛɛ 'i, ɔva pɔɛ nɔvɔ 'jru -wɛɛ ɛɛ nɔ ɔvpv. ɔv -kau', dɛdɪa' 'a -tɪn' 'a nɔ ɔvpv. Dɪ ɔva nva mɪ -nao, -wɛɛ dɪ ɔva nva ke'wɪɛ ɛ, -mɪ ke -jɪ -nɪ -kɔɔv' -ke. 'Ma -saa aopv fɛn' ka 'ɪn 'tɔv ɛ see ɛ, 'ɪn 'naa : nyv -ɔva nva ɪa' dɪ tu ɛ, ɔva' 'tai-Kea 'i ɛɛ' po ɔva' 'kmv -je o ɛmɛ -tɪ sv se Kea 'a 'kɛn -nɪa 'e javv 'dɪ kpaɪ.

22 'Kaa nyv Kea 'a -Suu a poa -je o ɛ, dɪ ɛɛ poa 'e ɔvpv 'ʊn -wɛɛ ɪa poa 'jri 'kpaɛ' ɛ, ɪn -nɪ : nyv 'a -tɪ' kmaa', 'mva-, pɛɛ 'a blua', pɛɛ 'wɔɪn 'bɛɛa', 'dɪwɔnɔvɔa', nyɪɔ nɪa', wlu 'kpei- kpvɔn 'a, kupeɛɛ' nyv nɪa', ɛ ke -ce'' 'wɔɪn 'bɛɛa' ke-.

23 Nyv ɪa' dɪ tu nɪa 'e 'ʊn ɛ, ke' se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɔ 'pɛɛ kpvɔvɔn-.

24 Nyv -nɪa Sesi Klɪst 'a nyv ɛ, sv -saa ɔva' 'tɔn nɔdɪ saɪn ɔva nva tɛɪn' ke tɔ' saɪn ɪnaa' kwa -sɔn. Ka dɪ -mɛa nɪa a, 'kamɔ ɪ nɪ.

25 Kea 'a -Suu mɛ -ɛ -nyɪ'' -a 'kmvɔnɪa' dee, ɛmɛ -tɪ -a -je -aa 'kmv 'i 'tai- -wɛɛ ɛ 'je ɛ -je o po -ke.

26 -A -bo -aa -cei'' 'bɛɛɛ, -a -bo ba 'i 'faa, -a -bo ba 'cei o nɔvɛ.

**6**

*Ao po ba svvɔn o*

1 'Ma de'di -wi'', -bo ao jɛɛ nyv desavv jre' nva' a, -mɛ aopv -ɔv -jea Kea 'a -Suu wɔn ɛ, ao -tu' ɔv' jei tu 'sɪ -wɛɛ ɔ 'je 'o Kea 'a -jei'' de jɪ. -Bo aoa sea kan' nɔv ɛ, ao nɔv ɛ 'de ku pɛɛɛ' 'ʊn. Ao -tu' aoa' -ce'' ɛ -tɪ' -wɛɛ aoa' -ce'' 'kpa je 'e desavv 'dɪ 'kpa -ke.

2 -Bo 'kle a sea nyv jrv' i 'nyɛ ka kwaku-gbɛ ɛ 'nyɛa nyv i ɛ, -mɛ ao po ba

svvɔn o, ao 'ble ba 'a -gbɛ due 'due. -Bo aoa sea kan' nɔv ɛ, -mɛ Klɪst 'a ke' mɛ ao nɪa 'o wɔn 'jea' 'mva-.

3 -Bo nyv "o nyv sea' ɔv' -ce'' dɛwɔnɪ 'daa- -wɛɛ -ɔ se dɛ jre' wɔn nɪ ɛ, -mɛ ɔv pɔɔɛ ɔv' -ce'' 'kpa 'srɛ ɪ.

4 Ao 'cra aoa' nɔvɔdɪ 'jrii due 'due, 'de -bo ɪ nɔvɔ 'jrii ɛ, ao 'dɪ 'je wɔn nɔvɔ 'de ɪa -tɪ' 'ʊn. ɛ se ao 'je aoa' nɔvɔdɪ nyv jrv' ɔ nɔvɔdɪ 'ipov nɪ-,

5 dɛ-nɔvɛ' dbo -ɛ -teea nyv kwa a, nyv 'je ɛɛ' -tɪ' -tu' -o, nyv 'je ɛɛ' "kuan po -o due 'due.

6 Nyv nyv a tɔva Kea 'a -tɪ' ɛ, dɪ 'dɔɛ "kleɪn ɔ 'blea ɔ 'je 'o -sa -o ɔ 'je ɔv' dɛtɔvɔ 'nyɪ.

7 Ao 'bo aoa' -ce'' 'srɛ ɪpɔɔɛ. Kea se "kpei 'craa- Kea nɪ-. Dɛ nyv poa 'e -kle ɛ, ɛmɛ ɔv mu 'e -saa'.

8 ɛɛ' bɔ mɛ -nɪ nyv -ɔv -dua' ɔv' 'kmv -wɛɛ' 'ʊn -wɛɛ -ɔv nva ɔv' pɛɛ 'a 'tɔn nɪ-tɪ dɛ ɔv mua 'jea', ɛmɛ -nɪ ɔ ke Kea i -seea'. 'De nyv -dua' ɔv' 'kmv -wɛɛ' 'ʊn -wɛɛ -ɔv nva Kea 'a -Suu 'a 'tɔn nɪ-tɪ ɛ, dɛ Kea 'a -Suu a mua ɔ 'nyɪa', ɛmɛ -nɪ 'kmvɔnɪa' -sea' -kwe -ta 'ble ɛ.

9 -A -bo dɪ 'dɔɛ nva' 'ʊn seaa. -Bo 'kptɪ se -a 'iwa- wɛɛ -a -je dɪ 'dɔɛ nɔv ɛ, -mɛ 'de nɔ' -tuu' 'a 'dɪ ɛ, -aa muɛ dɛ 'dɔɛ 'jea' 'de nya.

10 -Je ɛ nɪa kan' -mɔ ɛ, -mɛ -ta nɔ' Kea "nyɪa -avv nɪa 'de -a 'kwa ke ɛ, -a nɔv dɪ 'dɔɛ 'de nyv -wɛɛ' -pɛɛ. Nyv -sv -pɛɛ -a -jea dɛ 'dɔɛ mɔ nɔv -gbɛɪn' ɛ, ɛmɛ -nɪ -aa dɛ'di -wi'' -sv -ke -aa naa Kea 'a -jei' ɛ.

*De'bovɔwlu ke 'jewtu ke*

11 Ao -gbɔn 'nɔ, 'sbɛ 'ma -ce'' 'kpa 'a svvɔ 'cra -wɛɛ 'ma ja aopv -ta, ɛɛ' 'crɪjri 'beɪ'.

12 Nyv -ɔva -tea' aopv -klan'' "kpei 'de -sv -na ao mu 'klɛn -wɛɛ ao 'je 'ɪsrɛvɔn 'kpa 'bo Kea 'juɔɪ ɛ, ɔva -pvɔn 'de nyv 'jri 'dei nɔvɔa' i. ɔva nɔv kan' mɛ -wɛɛ sv je 'kle 'je 'de Klɪst 'a 'davn tu 'a -tɪ' 'ʊn.

13 Nyv -mua' 'klɛn ɛ, ɔva' -ce'' 'kpa 'a 'je Kea 'a ke' wɔn, 'kaa sv sv nɪɛ 'i aomɔ 'je 'klɛn mu. -Wɛɛ -bo ao nɔv ɛɛ' dɛ tu aoa' ku 'jrii ɛ, 'de sv 'je ɔva' -cei'' 'bɛɛɛ-.

14 -Bo ɛ -tu'' mɔ ɛ, 'ɪn se ɛ 'ɪnɪ 'ɪn 'je 'ma -cei'' 'bɛɛ' 'de dɛ jre'ɛ -tɪ' 'ʊn, -bo ɛ se 'e 'mɛa' -aa Tv''bo Sesi Klɪst 'mɛa 'bo tu -kwɪt' 'a -tɪ' 'ʊn nɪ ɛ. 'De Klɪst 'a 'mɛ -tɪ 'ʊn ɛ, -bo 'ma sea 'kmv "kpeɪdɪ ja -gbvɔn ɛ, ka dɪ -mɛa nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ, -wɛɛ -bo ɪ 'na ɪ 'je 'ʊn pɛɛ "ipov' sv ɛ, ka 'meɪ nɪa, 'kamɔ 'ɪn nɪ 'de ɪa' -tɪ' 'ʊn.

15 -Bo nyv mu 'klɛn o, -bo nyv se 'klɛn mu o, -mɛ se -tɪ' kɔn-. Dɛ -je -kɔan -tɪ' ɛ, ɛmɛ -nɪ nyɔ ɔ 'kmv 'a -gbɔdɛɛ 'nɪ poa'.

16 Nyv -wɛɛ' 'kleɪn -naa 'o -mɛɛ' -je -tu 'i ɛ, svvɔ mɔ -nɪ Kea 'a nyv -cɛɛn', ɛɛ 'dvɔvpv ɪsrɛa-kɔvɔn. ɛ "nyɪ svvɔ pɛɛ 'a blua' -wɛɛ ɛ 'je svvɔ a wɛɛ 'je !

<sup>17</sup> Nyo 'bo 'bn seea la 'bode, de-nɔɛ' blati  
'a "pɪ nyɔ -tua" 'bn kui -ta, ka 'ɪn nɪa Sesi  
'a nyɔ ɛ, umɪ -toɛ.

<sup>18</sup> 'Ma de'di -wi", -aa Tɔ'bo Sesi Klisi nɔ  
ao 'saʊn "jrii ! 'Kamɔ ɛ 'je nɪ-. 'Kamɔ ɛ 'je  
nɪ- !

**'Sbε Poo pood Kea -ghi -nia**

**'e  
Efesi  
-jei" ε**

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Mo Poo, Kea -nιε "i -wεε 'tn nι Sesi Klist 'a dbonvi. Aopv- -oo naa Kea 'a -jei" 'bo Efesi -wεε -o -jea Sesi Klist 'a -tι' tο' 'bn ε, 'mo -oo ja aopv 'sbε.

<sup>2</sup> -A "Bo Kea ke Tv"bo Sesi Klist po aopv- "diwan -wεε ε 'je aopv- pεe 'a blua" "nyι !

*Kea po -avn 'diwan 'de Klist 'bn*

<sup>3</sup> "Diwan kpvn Kea -ε -nιa -aa Tv"bo Sesi Klist "Bo ε, εμε -po' -a "diwan 'a "kwli -wεe' -wεe εε' Suu nυ -a -paan' -wlvα 'e javn 'di "jrii.

<sup>4</sup> -Ta Kea sea 'kmv nυv ke ε, -mε ε -tee -a kpoi" sese 'de Klist 'bn 'de -a -je εε' 'cε -bv -kwεai, -bv sea -pιen" -pun' nι 'bo ε "juoi.

<sup>5</sup> De εε kma -aa -tι' ε, ε sie -no" nya sese -wεe ε cεan 'de Sesi Klist 'bn 'de ε 'je -avn εε' "nynuu- 'bn nυ. εε' -ce" 'kpa -nιε "i -wεe -ε nυ 'εε 'tvn nυ-tι.

<sup>6</sup> ε nυ εε' de tu 'mε -wεe 'saavn klaa" ε nva -a "jrii 'de εε' -tι' kmaju 'bn ε, 'de -a -je εε' 'nynυ "i 'bεε- jeejee.

<sup>7</sup> Sesi 'a nymο -ε -wla i, mε -seie -avn 'de -aa disain 'kwa -wεe Kea 'wlv -aa disain "kpei. Ka Kea nmoα 'di won 'de -a -pee ε, ka ε nva εε' tosvn, 'kamο -nao.

<sup>8</sup> εε' 'diwonmoα' tu cen -je "kpei -tie". εμε -nvε' -wεe Kea "nyι -avn tο' 'dinta' -wεe' "klein ε ke de 'mii 'woan' ke,

<sup>9</sup> -wεe -a -je εε' tο' -pa 'kwla sese juo-. εε' -ce" 'kpa -nιε "i -wεe -ε nυ kan' 'de -aa -tι' 'bn.

<sup>10</sup> De Kea -tea' -wεe -ε -jea "jri "kpaε' po 'de de 'boο -svn 'di ε, εμε -nι ε 'je dt -nιa 'e javn 'di ke dt -nιa 'no' 'blva- "kpei kpoi" po 'de εε' 'o -tei Klist kwa -te'. Klist mo -oo ji -wεe -o -je Kea 'a -kwlvbt 'o nynia 'de nya.

<sup>11</sup> De Klist 'bn ε -a kpa Kea 'a nynuu 'ken ε -teea -a 'dei ε. De Kea -tea' sese -wεe ε 'jea nυ 'de -a -pee, εμε -nao. Dt "klein -nι, Kea sie no" nya -wεe εε naa ι tο' "kpei-, -wεe ka ι nυ ε 'tvn 'de εε nυ ι kan'.

<sup>12</sup> -Apu -no" sia nya -o -tea' Klist -kwli" tein" ε, Kea nυ εε' de tu 'mε 'de -a -pee -wεe -aa 'kmv 'je εε' 'nynυ "i 'bεε-.

<sup>13</sup> Aopv mo -ke ε, ao -tee' Klist -kwli". -Poia" -tι -ι -nιa tο' -wεe -a -tmva' 'de ao -pee ε, -svnti ao 'wοin 'sv ε, ao 'jι tο' 'bn ε. Imι -pvv' aopv 'sv Kea nve εε' -Suu -wεe ε -tu" ao juo'vn, ka ε cεan εε' wlv -tie" 'de ε.

<sup>14</sup> 'Ken- Kea 'jea εε' 'ce "nyι 'de nya -wεe -εε wlv ε cεan -tie" ε, εε' -Suu mε -nι εε' "i-saadε. εμε ε "nyι εε' nυv ε -seia -wεe

ε ke bv 'je i -te mamav 'sv vva' -seie -tι 'je 'pepe nι-. εμε -tι -aa -bεε' Kea 'a 'nynυ "i !

*Poo 'a Kea baewlu*

<sup>15</sup> 'Maa 'bo Kea 'se po -tι 'de dt -nιa 'mva- -wee' "klein 'a -tι' 'bn, de-nvε' ka ao 'jea Tv"bo Sesi 'a -tι' tο' 'bn -wεe ao kma Kletien -wee' "klein 'a -tι' ε, 'vn 'wον ια' "kuan 'mε. Kaan ka de -tba' -de ιa' 'wι tu 'di ε,

<sup>16</sup> 'ma poε Kea 'se-, -wεe 'ma bae aoa' baea' jeejee.

<sup>17</sup> Kea -ε -nιa -aa Tv"bo Sesi Klist 'a Kea -wεe -ε -nιa -a "Bo 'de -εε 'nynυ nιa "i 'bεε ka a, 'ma -teeε' i, εε' -Suu 'je aoa' de 'mii 'won tο' 'vn kain, -wεe ε 'je Kea 'kwla -sa 'de ao -pee, 'de ao 'je ε juo-.

<sup>18-19</sup> 'Ma -teeε' Kea i ke'wle ε, ε 'je aoa' pεe 'a "jri 'bai-, -wεe de -εε 'daa' ε 'da aopv ε, 'de ao 'je ε juo- -wεe ao 'je ε tο' 'itba. -Bo ε nι kan' a, -mε ka 'ken Kea -teea εε' "nynuu- 'dei, ε 'bea "i -wεe ε nιa dewon ε, aoa mue εε' -tι' 'mii 'woan' 'pepe. -Wεe -a -wεe' -jea Sesi 'a -tι' tο' 'bn ka Kea 'a "ikmaa' -ε -sia dt -wεe' nιa 'de -avn ε, ao 'je ε juo- 'de ao pεe o -ke.

<sup>20</sup> εε' "ikmaa' tu ε, εμε Kea nυ -wεe ε -sa Klist "kunyov 'de ε -te o i 'bo ε -pvn" 'de εε' dianfo o.

<sup>21</sup> 'Bomο Klist nυ dt -wεe' "klein "jru kpo'. -Bo ε nι nυv -bv -tea' nυv "jru kpo' i o, nυv -bv -blea nυv o, nυv -bv -sia nυv won o, nυv -nιa dewon o, nυv "o nyo -oo 'nynυ nυv -wεe' "klein jua o, -bo ε nι 'de 'kmv -a -nιa 'bn kaan "kpei o, -bo ε nι 'de 'kmv -εε mua jia' "kpei mo' de ε, Klist -nι 'o dt -wεe' "klein "jru kpo'.

<sup>22</sup> Kea -te' o dt -wεe' "klein kwa -wεe ε -te' o 'bo Kea -gbu "jrukpo' i -ke.

<sup>23</sup> Nυv -jea Klist 'a -tι' tο' 'bn ε, vppv -nι Kea -gbu. Kea -gbu mε -nι oo' -gboo. 'De ε 'bn mo oo' -ce" 'kpa "ti. O nυε -ta "o -ta 'de dt -wεe' "klein 'bn, -wεe oo' "ikmaa' -wεe' "ji 'no' 'kmv "kpei.

**2**

*'Mea' ke 'kmvniα' ke*

<sup>1</sup> Tein' 'de ε, ao 'mε -te 'kmvi 'mea' 'de aoa' disain ke aoa' Kea won o -toa' 'di.

<sup>2</sup> Tein" ε, ao ke nυv -wεe' "klein 'beεε bi' aoa jea kpln saun nυ, -wεe aoa 'je -siisain 'a "jru kpo' i -tei -nιa 'e javn -ku won. Nυv -vva' 'jea Kea won 'de -stanwι 'di ε, -svn' mε -εε nυ dbo 'de vppv 'vn.

<sup>3</sup> Tο' -o, -a -wεe' "klein -srooe' 'bo vppv 'a -toin' -ke 'de-. -Aa -ce" 'ε 'tvn nvdt saun mι -a bla 'o 'de, -wεe -aa nυ -aa -ce" 'ε -kwlvbt 'de -a -je 'mva- -tι 'je. Dt -a nva 'mva- 'de ιa' -tι' 'bn ε, -a -tee Kea 'a 'cen' ε -tea' 'de-. Ka vppv nιa, 'kamο -a -nι 'de-.

<sup>4-5</sup> 'Kaa Kea 'a nυv 'a wεe 'jea' ke εε' nυv 'a -tι' kmaa' -ε cεan -je "kpei -tie" ε, -apu -mea 'de -aa -maa' 'je Kea won 'o -tι' 'bn

'de ε, ε "nyie -a 'kmōnta' dee 'de Klist 'bn. Aopv mō -ke ε, Kea 'a 'saavn ε nva emε -pυv aopv.

6 Δε -a -ke Klist "sia "i ε, emε -nvε' -wee Kea "nyl -a -ke Klist 'kmv dee -tadue 'de -ta ε -tea i ε, o ke -a -je 'bo i -te,

7 -wee ka εε' 'saavn ke εε' 'diwōnmōa' ε nv -a "jrīi 'de Sesi Klist 'bn cean -je "kpei -tie" ε, ε 'je ε to 'de nō" -ra mua jia' 'di -wee nyv -wee' "klein 'je ε "jrīε -'jee-

8 Tō' -o, 'saavn Kea nva ao "jrīi -wee -εε -ti' ao 'jea tō' 'bn, emε -pυv' aopv. Ε se 'de aoa' -ce' 'bn 'wlv, ε Kea 'a -paan' -o.

9 Ε se nyio 'o dī 'dōe o nva 'a -kei' nī -wee nyv jro' 'je o' -cei' 'bεε-,

10 'kaa Kea mε -nv -a -wee' "klein, ε nv -avn 'ε 'de -a -ke Sesi Klist 'je "i "sii- -wee nvυdt 'dōe Kea -tea' 'de -aa 'kmv 'a nyai ε, -a -jυ nv.

*Suifv ke nyv -sea' Suifv nī ma δε due'*

11 Δε ao nīa 'bn tein" ε, ao po ε -kwlv o. Aoa' nyv tu ε, ao se Kea juo 'de-, Suifv-wi" a 'daa- aopv nyv sea' 'klen mu ε, -wee vva 'daa- vva' -ce' 'klen mu vn-. 'Kaa vva' 'klen mua' -ne nyio 'o svn -nv -mε. Ε se ε 'bεε- ε 'je nyv 'pυv-.

12 'De εε' nō" tu 'di -mε ao ke Klist se "i "sii-ke. Ao nīε 'dvt- -o, ao se -srooe 'de Kea 'a "nynuu- 'klu. Dī Kea ctan εε' 'ce' 'nynt ε, aoa' -ne 'fō se 'e nī 'de-. Ao se tō' tba -ta 'ble, 'de 'kmv "kpei ao nīa Kea se 'e aopv- 'de nī-.

13 'Kaa kaan ka a, -je ao ke Sesi Klist "siaa "i ε, -mε o' nymō -ε -wla i mε -nvε' -wee Kea 'wlv aoa' disavn "kpei. Aopv -o -tεεan o 'de ε, ao 'kpa Kea -pvn" 'bode 'de o 'bn,

14 δε-nvε' Klist 'a -ce' "kpa mō -po' pεε 'a blva' 'bo -a -nynt. Omō -nvε' -wee Suifv-wi" o, nyv -sea' Suifv nī -wee' 'kpa nyv due'. Blo' -ε -seea' vυpv i -wee sv 'nyεεa ba 'bn 'de ε, o' 'mεa' mε -nvε' -wee ε 'wla' 'bode.

15 Εε' blo' tu mε -nī Suifv-wi" 'a ke' ke εε' -gbvn' "titi ε 'blea. Omō -nvε' -wee ι 'wla "nīo-, 'de nyv 'a kpe 'sovn -nv sv ke o 'je "i "sii- -wee sv 'je nyv due' ma, 'de pεε 'a blva' 'je 'bo vυpv 'nynt nī-.

16 Klist 'a 'mεa 'bo tu -kwlv" emε -nvε' -wee vva' ba 'bn 'nyεεa' -ne svn i. -Mε nyv 'a kpe 'sovn -nv sv ma nyv due' -wee sv ke Kea -seea' -ti' "kpei-.

17 Klist ji' -wee o 'je pεε 'a blu-ti 'tmv 'de nyv a kpe 'sovn -nīa 'mva' -pee. Aopv -o sea Suifv nī -wee -o -tεεan Kea o ε, ao ke Suifv-wi" -kvbvn" Kea i ε ao -wee' o 'tmvυ-ia' -pōia' -ti tu -pee.

18 Klist -nvε' -wee Suifv o, -o se Suifv nī o, -a -wee' -bεε' -a -je Kea -ε -nīa -a "Bo -pvn" 'kpa 'de -Suu due' 'bn.

19 -je ε nīa kan' -mō 'ja a, -mε ao se 'dvt- nī-, ao se nyv 'svn nī 'bode, ao 'kpa 'e Kea 'a nyv "klu, ao nīε Kea 'a -gbu" -svn nyv -o.

20 -Mε aopv- mō -ke ε, -gbu" 'a -gbvn Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlv 'kwajaaun -tea', 'bo ε "kpei mō ao tba, -wee aoa 'boa, aoa mu nya. Εε' -gbu" -gbvn -ne Klist 'a -ce' 'kpa mō -nī εε' "soukpo -ceen'-.

21 -Gbu" -εε -gbu" tu tba 'bo ε "kpei, -mε kvε i -sisi'. Εε' dī -wee' "siiε "i "kwlvkwlv, -wee εε' blo' a 'ja, 'de ε nī Tv'bo 'a "ti -ta -ceen'-.

22 De Klist 'bn mō ao -tuu" ε 'bo εε' -gbu" tu -pvn" -ke, 'de Kea 'a -Suu "ti 'de ε 'di.

**3**

*Dbo Kea -tea' Pco kwa*

1 Emε-ti mō Pco 'n nī Sesi Klist 'a -ti' 'a -kaso 'di -wee 'ma 'je 'kle 'de ao nyv -sea' Suifv nī 'a 'dōe 'a -ti' 'bn.

2 'Saavn Kea nva 'bn "jrīi -wee ε -tea' 'bn aoa' -pōia' -ti 'tmvdbō kwa a, ao juε'.

3 Dī Kea -tea' -wee ε 'jea nv ε, tmε ε -sa 'kwla 'de 'bn -pee, ka 'ma 'wlvba ia δε-saan" 'cra' 'de ao -pee ε.

4 Wlv ma 'cra -ta, -bo ao -sro' εε' "jri 'de 'sbε 'di ε, 'sv ka Sesi 'a -ti' -pa' 'kwla -wee Kea -sī 'kwla 'de 'bn -pee ε, aoa mu i juα'.

5 Tein" 'de ε, ia' dī tu se 'kwla 'wlv 'de nyiovp -pee. 'Kaa ka Kea 'a -Suu -sī 'kwla 'de Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlv 'kwajaaun -pee 'de -stanwī 'di ε, ι se kan' 'kwla 'wlv tein".

6 Dī Kea -sa 'kwla 'de -stanwī 'di, ι ka : emε -nī nyv sea' Suifv nī ε, 'ken Kea -teea εε' 'ce' 'dei ε, ε nīε vva' δε -o -ke, sv ke Suifv-wi" ma δε due'. Nyv -sv -ke Sesi "siaa "i dī Kea ceεan vυpv 'nynt, vva mεε vva' -nī 'jeea' -ke 'de -pōia' wlv 'a -ti' 'bn.

7 Kea nvε 'bn 'saavn "jrīi -wee ε -te' 'bn -pōia' -ti' 'a 'tmvdbō kwa. Emε -ti ε "nyī 'bn "ikmaa' -wee 'n 'je εε' dbo tu nī.

8 Nyv "klein -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn ε, mō -o -nīa vυpv 'a δε 'bco -gbōo, -wee -o sea δε jre' wvn nī ε, mō Kea nv 'saavn "jrīi -wee Klist 'a δεwōnta' -sia dī -wee' "klein ε, 'de 'n 'je ε 'tmv 'de nyv -sea' Suifv nī -pee.

9 Δε 'n 'jea nv ke'wle ε, emε -nī dī Kea nīa "i ε 'jea nv, -wee -ι pa 'kwla 'de tein" wī 'di ε, 'n 'je ia' -ti' wō -sa' 'pepe 'de nyv -pee. Kea -ε nva dī -wee' "klein ε, ε naa εε' δε tu to' i sese,

10 -wee ka εε' to' -tia "i, 'de Kea -gbu 'je ε to-, -wee Kea 'a "soa-wi" -nīa 'e jaun 'di o, "ikma-sii -nīa 'bo 'blva- ke jaun 'nynt 'je ε juo-.

11 'Kamō Kea naa to' i sese -wee ε 'je "jri "kpaε' po 'de -aa Tv'bo Sesi Klist 'bn.

12 Omō -o -ke -a "sii' 'i -wee -a -te' -kwlv", emε -ti -a -bεε' -a -je Kea -pvn" 'kpa 'de εε' to' 'itbaa' 'bn. Ε se -aa faun 'ble.

13 -je ε nīa kan' -mō ε, -mε δε 'ma -teea aopv i emε -nī -bo 'n nī 'e 'kle 'di, ε 'bo ao

'kpi 'iwa. E se foo' 'bn ni-, e nte 'de aoa' 'doe 'a -ti' 'bn -o.

*Klist 'a nyu 'a -ti' kmaa'*

14 'Ma poe 'koi- -klu' 'bo -a "Bo Kea "juoi.

15 -Kwlun 'a kpe -nia 'e javn 'di o, -kwlun 'a kpe -nia 'no 'blua- "kpei o, eme -tuu' i -wee' nynu -ceen-, 'de e 'bn 'bomo -a "bo -wi' 'a nynu 'wlb.

16 De 'ma -tee' e i e, eme -ni ee' -Suu 'a 'ik-maa' 'je ao 'diikua' "nyu 'de ee' 'diwɔnmoa' 'bn, -wee ao 'je 'kpi 'ble.

17 'De de ao -tea' Klist -kwl' e, o mu e 'de ao pee o 'tia' 'de ao 'je 'sun po' 'de o 'bn -wee ao 'je iku -sisi' 'de o' nyu 'a -ti' kmaa' 'bn.

18 -Wee ka Sesi 'a nyu 'a -ti' kmaa' 'bea 'jrii, e tean 'de, -e -tean -son e, -wee e tean ja 'de ao ke nyu "klein -jea o' -ti' to' 'bn 'je e 'mii 'won -tadue.

19 -Me ka o' nyu 'a -ti' kmaa' 'ja de 'ijua' -wee' "klein "jru, aoa mu e jua' 'pepe. -Bo e ni kan' a, -me di "klein Kea nia 'bn, ia mu e 'de aopu- 'bn "tia'.

20 Kea -e -blea' diikua' -wee -ee 'ikmaa' a nua dbo' 'de -a 'bn e, di "klein -aa -teea' i ke di "klein -aa naa to' i ke e 'bee- e 'ji nu, e 'je 'o -mo -tie' cen.

21 Ee' Kea tu e, Kea -gbu 'je ee' 'nyu' i 'bee- -o jeejee 'de Sesi Klist 'a nynu' 'bn. 'Kamo e 'je ni 'de -son 'o -son 'di mamau 'su.

**4**

*-Gboo ke 'dae- "sii' i*

1 'Mo -o' nua Tu'bo 'a dbo -wee -o -nia -kaso' 'di 'de ee' -ti' 'bn e, de 'ma -teea' aopu i e, eme -ni ka Kea -da aopu nia "i e, ao na kan'.

2 Ao 'bo aoa' -cei' 'bee, ao ni kupees' nyu, ao 'bee- pee' 'wain. Ao 'bee- ba 'a kpln 'wain due 'due, 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn.

3 Kea 'a -Suu me -po' "i "sia' 'bo aopu 'nyu, ao kpuun aoa' -ce' i -wee ao 'je kooa due 'a -cu ni -wee to' 'o blua' 'je 'o ao 'nyu ni-. -Bo e ni kan' a, -me "i "sia' Kea 'a -Suu poa 'bo aopu 'nyu e, e se isoin.

4 Kea 'a -Suu nte due', eme -ni 'de aopu 'bn, eme -nue' -wee ao ma nyu due'. 'Daa' Kea 'da aopu e, e nte due', eme ao -wee' "klein tba to' "i, -wee aoa fuo Sesi Klist.

5 -Aa Tu'bo nte due', omo -a -wee' "klein -te' -kwl'", 'de o' 'nyu' 'bn mo -a -wee' poo "ni "jru.

6 Kea nte due', eme -ni nyu -wee' "klein 'Bo, e nte 'bo nyu -wee' "klein "jru kpo', e nte 'e nyu -wee' "klein "klu, e nte 'e nyu -wee' "klein 'bn.

7 'Kaa Klist -o nua -a' 'saavn "jrii e, ka o' -ce' nia "i e, 'kamo o nu -a -paan' "jrii due 'due.

8 Eme -ti wlu -crua' 'de Klist 'a -ti' 'bn, e 'naa :

-Ta o kpa tu 'a "jru e, o mu e 'de javn 'di -wee nyio'pu o -seia su ke o mu, 'su o nve nyu -paan' "jrii.

9 'De -bo ee' wlu 'na o mu e 'e javn 'di 'ee, 'de -me 'de 'a 'nyu we- ? -Me e se ka o "sia i 'de -klu' 'a -klu' -wee o 'wba 'e, eme ee sea 'tmuv ?

10 'Ju -o -sia' i 'de -klu' 'a -klu' e, omo -ja 'de javn -di -wee o 'je -ta -wee' "klein ni-.

11 -Paan' o nua nyio'pu "jrii e, eme -ni o "nyte u'pu 'kpi, o -te' 'bo nyu jru' -wee -wi' -mu ni o' d'boon, o -te 'o nyu jru' -wee -wi' -mu ni Kea 'a wlu 'kwajaavn, -wee jru' ni -p'oa' -ti' 'tmuvn, -wee jru' ni Kea -gbu -jeopoun, 'de jru' ni nyu Kea 'a wlu to'oun.

12 O nu kan' 'me -wee nyu -a naa Kea 'a -jei' su 'je Kea 'a -kwlbtu nua' 'bee-, 'de uua' Klist 'a -ti' to' 'bn 'jea' 'je 'boa, -wee Kea -gbu -nia o' -gboo' a di 'je iku soon- soon-.

13 -Bo o' sea kan' nu e, -me o nte "i -wee -apu -o -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn e, -a -wee' "klein 'je "i "sii- 'de -a -je Kea 'a "Ju juo 'pepe. -Me -a -kwee Kletien 'me, -wee di "klein -nia 'e Klist 'bn, i 'je "jri 'kpa' po 'de -aa 'kmu' 'bn.

14 -A -kwe-e Kletien 'me 'bode. Ka "nynumu" a nua -a -bo kan' nve, de-nue' "nynumu" se -kwl' 'ble, uua' -kwle 'o nyu 'a wlu 'de bla-ti. Ka poo' o jia ti 'bn -wee ee to'oa ia' "jru i e, 'kamo u'pu ni-. Nyu -su -sea' Kletien -kwe-e ke e, nyu 'a -kwle u'pu 'a "jru -jei" -saa -ti. -Bo nyu -uua pooa nyu 'sre i to' u'pu di -i -wba 'bo uua' -ce' "kwl'" 'su e, su bla 'o -mi' 'de.

15 'Kaa -apu mo e, -a -bo kan' nve, -a -tmv to' -ti 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn -wee -a -je Kletien -kwe-e 'de di -wee' "klein 'bn. -Bo e ni kan' -mo e, -me -a -ke Klist a mu e "i "sia' jeejee. Omo -ni Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei.

16 Ka nyio' o 'dae- tba 'o o' -gboo -pu' -wee i "sia "i, 'kamo Klist nve -wee Kea 'a -jei' naavn -wee' "klein "sii- "i. Ka "jru a poa nyio' o -gboo -wee' -je o e, 'kamo o' po Kea -gbu -je o. Eme -ti nyu -su -ke o "sia' "i e, o' "nyu -wi' -mu 'kpi due 'due, -wee uua' 'boa. 'De dbo uua nua 'de e 'bn e, uua kuu ba 'a di i 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn, -wee su 'je Kletien -kwe-e.

*Tein' ke kaan ke*

17 De 'ma 'tmva -wee -ee -ce' 'ma cria 'de ao -pee 'de Tu'bo 'a 'nyu' 'bn e, e ka : Ka nyu -sea' Kea juo a na, ao 'bo kan' naa 'bode, de-nue' uua' nyio'pu -i sea 'de 'ble e, imi -ta po u'pu -je o.

18 De-e-ti uua' to' sea 'jo' 'ble e, eme -ni uua' pee kmuei'. Di "klein nyu 'beea nyu 'jea juo 'de Kea 'a -ti' 'bn e, su se e "imu su 'ji juo-. Eme -ti uua' to' ni 'e kwie 'di, 'kmvna' Kea "nyia nyu e, su se e juo.

19 De uba' pee kmuai" me -nue' -wee -tin 'a nu upu. Emē -ti u "tai- uba' -cei" -wee uba naa to' saun 'a "kwli -wee' i. 'De di -wee' a pooa upu pee "i.

20 Kaa aopu mo e, Klisti ao jua o se kan' -mo ni-.

21 -Bo e ni omo -oo -ti' ao 'won -wee -oo -ce" 'kpa too aopu to' -ti e, -me e se kan' -mo ni-.

22 -Bo Klisti too aopu to' -ti e, -me di ao nva tein" e, ao 'ji kwa -son -saa -o. Aoa' nison -nra tein" ao 'bo e o, de-nue' aoa' 'ton nudi -i poa aopu -je o tein", ia pooe aopu 'sre i, -wee ao 'je ison-.

23 Kea 'a -Suu 'je aoa' pee ke aoa' to' -gbodee "ni po -o 'pepe.

24 Aoa' 'kmu -e poa -gbodee "ni e, -wee -e -ke Kea -kooa', e 'wlu- 'bo ao ku -pun" -wee ka nyo o paa de 'un, e 'je kan' ni-. 'De aoa' 'kmu 'je "isre -wee ka Kea nra "i, e 'je kan' ni-. to' -ti 'a wlu -nra 'de aopu 'un e, eme -je aopu ee' -je tu oo-.

25 Emē -ti ao 'je si 'tmu-ti 'bo 'bode, ao 'tmu ba to' -ti -pee, de-nue' -a -wee' "klein tha 'o -gboo due' -pun".

26 -Bo ao 'kpa 'cen e, -me ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' -wee ao 'je desavn nu. 'Cen 'bo 'de aopu 'un siie, 'jru 'bo iblue.

27 Ao 'bo -sion' -je 'nyie !

28 Nyo -oo -jriia' tein", o 'bo "jrii -ti. 'Kaa o nu dbo -wee o 'je oo' -ce" 'e 'kwade 'je, 'de o 'je nyo -o sea de 'ble sun o po. Emē -nmo "jrii.

29 Wlu saun 'bo 'de aopu 'won jiiē, 'kaa wlu -i -koan -ti' -wee -ia kuua nyo 'a di i, 'de -ia nva nyo 'dōe "jrii e, ia' 'su ni ao 'je 'tmu 'de nyo -uba poa aoa' wlu doin" o -pee.

30 Aoa' kplun 'bo Kea 'a -Suu "kaeē. Kea 'a -Suu -ni "i-saade eme Kea "duo 'un -wee e -tu" aopu juo'un, ka aoa' -seie -ti a mua 'pepe nra' 'de de 'booo -son 'di e, ee' juo'un tu me -to e.

31 Ao 'bo ba 'a -ti' 'di pooe, aoa' 'cen 'bo 'blo 'wbe 'de ba -pee, ao 'bo 'cen 'kpaā, ao 'bo ba 'jrui "woōe, ao 'bo ba -cree" e. 'Diwōnyinia' 'a "kwli -wee' "klein 'wlu 'o aopu 'a -kwea'-.

32 Ao nmo 'di won ka-, ao 'je ba 'a wee-, ao -ko' ba 'a desavn ka Kea -koa' aopu 'a disavn 'de Klisti 'a 'mea' 'un e.

5

*Aoa' 'kmu ni 'de -son' 'un*

1 -Je Kea -koa' aoa' disavn, -wee ao nra ee' -ti' kma nynuu e, -me ka e nra 'ka ao 'je ni-.

2 Aoa' 'kmuison tba 'de ba 'a -ti' kmaa' "jri. Ka Klisti kma aoa' -ti' e, ao kma ba 'a -ti' kan' due 'due. Omo -to 'e oo' -ce", o -saa oo' -ce" 'sraa- -o -nyi" Kea 'de -aa -ti' 'un. Ee' 'sraade -tu e, ka -dai'klo -ee 'nu nmoa "jrii nra, 'kamō e ni-.

3 Emē -ti ka Kea 'a "nynuu- a na ao 'je kan' na-. De -nra de "jrii teēan' o, to' saun inaa' o, di -wee' pooa -un pee "i o, nyo 'bo ia' 'nyni 'wōen mo "pi 'de aopu 'klu -wee ia' nu-ti.

4 E se ka -cōon' ka ni -ke, -wee wlu -i sea 'de nyo 'won ji ka ni e, i 'je 'de aopu 'won ji. Wlu sea' 'de 'ble, -wee -ia booa nyo "jrii 'de -ia -dbaa' nyo -tin' 'i e, i 'bo 'de ao 'won jie -ke. Di -ia Kea ao 'jea 'se- po e, umi -je 'de aopu 'won ji ka-,

5 de-nue' ao siē -kwlu o 'pepe, de "jrii i ten i o, to' saun inaa' o, nyo di -wee' "klein a pooa pee "i o, uba' -ni -kea' -uba -gbēēa' umi -ni di -ia pooa nyo pee "i e. Uba' nyo tu e, 'de Kea 'a kēema' -kwlo 'di Klisti nra -wee o 'blea nyo e, u se 'de pai, uba' -tein se 'e ni-.

6 Nyo 'bo aopu 'sre ipooē 'de oo' wluison 'un, de-nue' 'de kplun -nra 'mva 'a -ti' 'un mo Kea 'a 'cen e mu nyo -uba' 'je e won "kpei jia'.

7 Ao ke uba' nyo tu 'bo "i "siie.

8 Tein" 'de e, ao nra 'e kwie 'di, 'kaa kaan ka -je ao ke Tu'bo "sia "i -me ao 'kpa -son' o "nynuu- 'bode. Emē -ti ka nyo -nra 'e -son' 'un a na, ao 'je kan' na-.

9 -Bo nyo ni 'de -son' 'un di -jea "jri "kpaē' po 'de oo' 'kmu 'un, umi -ni : 'Diwōnmoa' 'a "kwli -wee' ke, 'isre-ti nra' ke, to' -ti 'tmua' ke.

10 Ao -pon 'de Tu'bo "jri 'dei nmoa' i.

11 Nyo -sea' 'de -son' 'un ni e, di uba nva, u se ke ao 'bo o beee ao 'bo i nūse, 'kaa ki nynia "jrii e, ao 'tmu i 'de u se -pee,

12 de-nue' di uba' nyo tu a pa 'kwla -wee uba nva, ia' 'tmua' 'blee -tin'.

13 Kaa de "o de -nynia "jrii -bo ao 'tmu e, -me e 'wluē 'kwla. 'De de -wluā 'kwla, -me e jie 'e -son' 'un 'bode, -wee nyo a 'je e "jriē-. 'De to' -o, de -pean "kpaē' 'pepe -me 'kpa -son'.

14 Emē -ti de -e -crūa' e 'naa :

-Mo -oo -mva, -un -son "nyo', -un -wlu 'e 'meun "klu -wee Klisti 'je -ma -son' ni-.

15 -Je e nra kan' -mo 'ja a, -me ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', ao 'bo i "mae ka nyo -sea' to'di ni nra. Kaa aomo nra to'di,

16 ao 'bo no" "i "taie, e 'bo -siie foo" 'un, de-nue' 'wī saun -ni 'de -a "jru.

17 Emē -ti ao 'bo kpeēn' di -cei' nūse, 'kaa ao -pon Kea 'a -kwlu'ti 'mii 'woan' i, -wee ka e "sia 'nyni ao 'je kan' nu.

18 Ao 'bo nmo "jru pooe. -Bo aoa sea kan' nu e, -me aoa "maa aoa' -ce" 'me. Kea 'a -Suu me -je 'e aopu 'un "ji ka-.

19 -Bo ao 'kuū- "jrui e, ao 'bo Kea 'a 'nyni "i 'beē-ti 'bōe 'bo aopu 'nyni : -bo e ni 'du -i -crūa' 'de Kea 'a 'sbē 'di o, -bo e ni 'du -ia -beēa' Klisti 'a 'nyni "i o, -bo e ni 'du Kea 'a -Suu a poa 'bo nyo -kwli" o, ao kuu ba 'a

dı i 'de ıa' 'du tu 'a ble 'a 'ın, -wee ao 'je Tu"bo 'se po 'de aoa' pœe -wee' 'klein 'ın.

20 Ao cœen 'de -aa Tu"bo Sesi Klisti 'a 'nynu 'ın -wee ao 'je -a "Bo Kea 'se- po jeejee 'de dı -wee' 'klein 'a -tı' 'ın.

*Ao -te' ba 'a ni' due 'due*

21 Aopu -cœ -pœan 'de Klisti 'jri 'dei nmœa' i ε, ao -te' ba 'a ni' due 'due.

22 Aopu -nıa jranynokpae' -wee -cœ -ke Tu"bo a na ao 'je aoa' kvan-wi" wœn due due' ka aoa 'jea Tu"bo wœn ε,

23 de-nue' kvan mœ -nı 'nynokpao' 'a "jrukpo' i -tei, ka Klisti nıa Kea -gbu 'a "jrukpo' i -tei ε. Kea -gbu -ε -nıa cœ' -gboœ ε, cœmœ -nı εε' 'Pœvi.

24 Jranynokpae', ao 'je aoa' kvan-wi" wœn 'de dı -wee' 'klein 'ın, ka Kea -gbu 'a 'jea Klisti wœn ε.

25 'De aopu -cœ -blea 'nynœ ε, ka Klisti kma Kea -gbu 'a -tı' -wee cœ toa 'e cœ' 'kmu 'de εε' -tı' 'ın ε, 'kamœ ao 'je aoa' 'nynœ 'cœ -tı' kma due due' -ke.

26-27 Klisti nu kan' 'mœ -wee cœ 'je Kea -gbu kœœ 'i -tee 'de ε 'je Kea 'a -tea' -te. 'De -εε' -tı' 'ın cœ nœe "ni ke cœ' wlu -wee cœ wœœ ε 'pepe, -wee ε je -kœ -pœn' nı 'de cœ 'jri 'de.

28 "Kamœ kvan-wi" 'je ũa' 'nynœ 'cœ -tı' kma-. Nyo -kma cœ' 'nynœ 'cœ -tı' ε, -mœ cœ kma cœ' -cœ" 'ε ku 'a -tı'.

29 Nyo jœœ' se cœ' -cœ" 'ε ku 'ın nyœ due', 'kaa cœ "nyœ cœ' ku diide, cœ -tue" cœ' ku 'a -tı' 'ka -cœœn' ka. 'Kamœ Klisti a nu 'de Kea -gbu 'a -tı' 'ın.

30 Kea -gbu -ε -nıa cœ' -gboœ ε, -apv -nı εε' 'dae-.

31 Wlu -crıa' 'de Kea 'a 'sbe 'di, ε 'naa : "Junœœ wlv 'bo cœ "bo ke cœ de -pœn" -wee cœ ke cœ' 'nynœ 'je "i "siı- 'de ũv 'je nyo due' ma.

32 εε' de tu tœn 'de. De 'ma 'tmœa 'de εε' -tı' 'ın ε, emœ -nı ε se 'nynœ ke kvan 'a 'sv 'a -tı' 'tmœ, 'kaa ε -sa ka Klisti kma Kea -gbu 'a -tı' wœ -ke.

33 Wlu 'ma 'tmœa -ta, ε 'tmœe 'nynœ ke kvan 'a -tı' -ke. Ao -nıa 'nynœjeœn ε, ao 'je aoa' 'nynœ 'cœ -tı' kma -œ due 'due, ka ao kma aoa' -cœ" 'ε ku 'a -tı' ε. 'De aopu -nıa jranynokpae' ε, ao -te' aoa' kœan -wi" 'a ni'.

**6**

1 Aopu -nıa "nynuu-ε, ao 'je ao "bo ke ao de wœn, emœ Tu"bo nı "i ao 'je nu, de-nue' emœ -srei".

2 Kea 'a ke' 'na : Nyo -te' cœ "bo ke cœ de 'a ni'. εε' ke' tu mœ Kea -sœ "i ε -te' wlu "kpei. Wlu ε -tee' "kpei, ε ka :

3 -In -te' -ın "bo ke -ın de 'a ni', -wee -ın -je 'de 'mœa- 'ın nı-, 'de -ın -je 'kmu -kwle.

4 'De aopu -cœ -nıa "nynuu- 'bo -wi" ε, ao 'bo aoa' "nynuu- 'cœn pœœ. -Bo aoa sea

ũpu -gbaan a, -mœ ao -tu" ũpu Kea 'a wlu 'a 'snı -wee ũv 'je Tu"bo -kwlı' -te'.

5 Aopu nyo 'blea kœœn 'ın 'nœ 'blœa- "kpei ε, ao 'je aoa' 'bleœn wœn. Ka aoa jaa aoa' -cœ" ja 'bo Klisti "juœi ε, ao jaa kan' aoa' -cœ" ja 'de aoa' 'bleœn -wi" -pee 'de aoa' pœe -wee' "klein 'ın. -Bo aoa sea kan' nu ε, -mœ ao 'bo pœe de siie, ũa' faun nı 'de aopu 'ın, ao cœœe kui' i 'bo ũpu "juœi.

6 -Bo ũa' "jriε- -te i œ, -bo ũa' "jriε- se i -te œ, ao 'je ũpu wœn, ao 'bo 'de nyiœpu "jri 'dei nmœa 'a 'sv i-pœœn, ao nu ũpu 'a 'kle 'a de "i. Ka Klisti 'a kœœœpu- ũa -pœan Kea 'a -kwlıbtı nœa' i nıa, ao nı kan'.

7 -Bo aoa sea ũpu "juœi nuœ ε, ao nı ne "kpei, ka nyo a nœa Tu"bo "juœi ε, 'kamœ ao 'je nu, ε se nyiœpu aoa nuœ "juœi nı-.

8 Ao 'je kan' 'mœ -bo nyo nı kœœn œ, -bo nyo se kœœn nı œ, dœœ 'dœœ œ nœa, Tu"bo a mu cœ εε' -kei" -saa' ka "œ ka.

9 'De aopu -cœ -blea nyo kœœn 'ın ε, ao nu kan' 'de ũv -pee -ke. Ao 'bo ũpu 'kwa nynıe ! Ka ũv ke ao 'blea "jrukpo' i -tei 'de jaœn 'di ε, ao 'bo œ œ "mae ! Aoa' "jrukpo' i -tei -nœ, 'bo cœ "juœi ε, nyo 'mii 'craa' se 'œ nı-.

*Kea -jei" naanyv 'a pœœdi*

10 -Je -sia 'œ 'ın 'jea 'tmœ ε, emœ -nı aopu -cœ -ke Tu"bo "sia "i ε, ao "tai- cœ' "ikmaa" 'i -wee ε 'je aoa' dı ikuu-.

11 Ao -tu" Kea 'a pœœdi -wee' "klein -pœn" -wee ao 'je -sion' 'cœ 'srœ "juœi nynaœ" 'bœε-,

12 de-nue' ε se nyiœpu -ũv -blea -sıœn' ke nymœ ε, ũv -ke -aa -fœn tu nı-. Nyo -ũv -ke -a -foan' tu ε, nyo 'cœ 'jee ũpu "jriε-, 'kaa ũv -tee nyo "jru kœœ' i, ũv 'bleœ nyo, ũa' "ikmaa' nıe 'ε kwie'. -Sion 'cœ 'diwœnyı-sii -ı -nıa 'bo 'blœa- ke jaœn 'nynı ε, ımı -ke -a -fœn tu.

13 Emœ -tı ao 'je Kea 'a pœœdi -wee' "klein 'ın "duo- -wee -sœntı 'wı saun a mua 'de aopu "jru nıa' a, 'de ao 'je 'diikuu- -wee ao 'je -sisi' nynaœ' 'bœε- mamaœ 'sv.

14 Ao nyna -kli, aoa' wlv ao 'jea 'di bla a, emœ -nı tœ' -tı 'tmœa'. Aoa' nıœflae' ao 'jea 'œnpaa, emœ -nı "isreklœn nœa'.

15 Aoa' 'kwlı- ao 'jea bı' -tu" ε, emœ -nı -pœia' -tı -ıa -nyıa' nyo pœe 'a blœa' a, ao 'je ıa' 'tmœa 'a 'kœı' 'ble.

16 De -ε -jea aopu "jri i kaan-, -wee -sion 'cœ piıœn se ao tœai ε, emœ -nı aoa' Klisti -kwlı" -tea'.

17 Aoa' nıœ -gbıa ao 'jea "jru -tu" ε, emœ -nı 'pœœa' ao 'jea. 'De Kea 'a wlu εε' -Suu "nyıa aopu ε, emœ -nı aoa' tu -fœn -cœe.

18 'De nœ "œ nœ" -wee' 'di ε, Kea 'a -Suu po ao -je œ -wee ao 'je Kea bae. Ao 'bo i'mae, ao 'ble nai' 'de bae' 'ın. Nyo "klein -jea Klisti 'a -tı' tœ' 'ın ε, ao bae ũa' bae'.

19 Ao bae 'ma bae' -ke, -wee -bo 'ma sea Kea 'a -tı' 'tmœ ε, 'de εε' -cœ" 'kpa 'je 'ın wlu



'wɔn pɔ, 'de Klisi 'a -tɪ' -ε pa 'kwla a, 'n 'je  
ε wɔ -sa 'de 'fleɪn, 'de 'n 'bo nyɔ 'a "jri  
pleeε.

<sup>20</sup> Klisi -nɔ, ɔmɔ -ɔɔ dɔɔi 'n nɪ 'nɔ -kaso  
'di. Ao bae 'ma baea' -wεε 'n 'je 'kɔtɪ 'ble  
'de 'n 'je ɔɔ' -tɪ' 'tmɔ 'pepe 'de nyɔ -pee, ka  
'n je ε 'tmɔ see 'de ε.

*'Jewlu 'a de 'bɔɔ- -nɪ*

<sup>21</sup> 'In nɪε "i dɔɔ 'ma nɔa 'nɔ, ao 'je ε juo-,  
-wεε ao 'je 'ma -pɔn" -tɪ 'mii 'wɔn, εmε -tɪ  
'ma dɔɔ Tisiki. Ɔ nɪε -aa de'di -o, -a -kma  
ɔɔ' -tɪ'. Tɔ'bo 'a dɔɔ ɔɔ nɔa ɔɔ' pɔɔ wlu  
fai". Ɔmɔ -je aɔpɔ dɪ -wεε 'tmɔɔ.

<sup>22</sup> 'Ma dɔɔɔ' 'de aɔpɔ o, -wεε de -aa  
'kmɔnɔa' 'n 'nɔ ε, ɔ 'je aɔpɔ εε' "kuan pɔ  
'de aɔa' pεε 'je i -te.

<sup>23</sup> 'Ma bae -wεε -a "Bo Kea ke -aa Tɔ'bo  
Sesi Klisi 'je -aa de'di -wi" pεε 'a blu'a' ke  
nyɔ 'a -tɪ' kmaa' -wlu'a 'e Kea -kwli' -tea'  
'n "nyɪ.

<sup>24</sup> Nyɔ "klein -ɔɔa Tɔ'bo Sesi Klisi 'a -tɪ'  
kmaa' sea 'srε -sɔn nɪ ε, Kea 'a "diwan kpɔn  
ɔɔpɔ !

# 'Sbe Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Filipu -jei" ε

*Jewlu-*

1 'Mō Poo ke Timote -nia Sesi Klisti 'a dbonuon ε, -apu -oo ja ao Filipu-koun o -jea Sesi Klisti 'a -ti' to' 'un 'sbε-. 'Sbe -ne, -aa je Kea -gbu -jeopoun ke Kea -gbu sun opoun 'mε -ke.

2 -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti po aopu "diwan -wεε ε 'je aopu pεε 'a blua' "nyt.

*Poo baes Filipu-koun 'a Kea*

3 Ka aoa' -ti' 'a 'kpa 'bo 'un -kwlt" ε, 'kamo 'ma po 'ma Kea 'sε-.

4 -Bo 'ma sea ao -wee' "klein 'a Kea bae 'de 'wι 'o 'wι 'di ε, 'ma baεε' 'de 'mva- 'un.

5 De -wlvα 'de 'wι ao 'jea Kea 'a -ti' to' 'un -wεε -ε nynia -stanwti 'di ε, aoa poε 'un sun o, -wεε Kea 'a -ti' 'a -ko' 'blva- ja, εmε -ti 'ma po Kea 'sε-.

6 'In 'je kan' 'mε Kea -ε -teea dbo 'dōe -nia 'mva- 'de ao pεe o ε, εε mu ε nya kpaα' see, -wεε ε 'je ε 'i -ko' -sontu Sesi Klisti 'a 'jru a mua 'de nyu "jru nta'.

7 -Bo 'ma sea to' -ne inaa' 'de ao -wee' 'a -ti' 'un ε, ε se de foo" 'ma nu nt-, de-nue' aoa' -ti' nte 'de 'un pεe o -cεen-. 'Nō -kaso 'di 'un nta 'de Sesi 'a -ti' 'tmu -ti 'un ε, 'ma 'tmu εε' "kpei -ti 'mε 'in 'na εmε -ni to' -ti 'bo 'pee 'jeun "juoi. 'Saaun Kea nva 'un "jrii ε, aoa' due' koun -gbai' ka se ε 'un -poun.

8 Ka Sesi Klisti kma -aa -ti' ε, 'kamo 'in kma aoa' -ti' 'de 'ma pεe -wee' "klein 'un. Kea 'je kan' 'mε.

9 -Bo 'ma sea Kea bae 'de aoa' -ti' 'un ε, de 'ma -teea' i, εmε -ni : Aoa' ba 'a -ti' kmaa' 'je "kpei 'kpa sooun- sooun-, -wεε ε 'je 'pepe nt-. εmε -εε mue nva' -wεε ao 'je dī "ijuo 'de ao 'je dī 'mii 'won ka -coun' ka.

10 De ao 'jea nu -bo ao juo -mε la 'ja a, -mε ao 'beεε' -wεε ao 'je 'dōe ke saun "kpei -seea' ka juo, -wεε ao 'je nyo 'de desaun 'di po. 'De -sontu Sesi Klisti a mua de jia' a, -wεε o 'je aopu "bli -cε' 'de de-saan" ka 'a -ti' 'un.

11 -Mε kpln 'dōe nva' -ε -wlvα 'de Sesi Klisti 'a 'sv 'un ε, εε mue 'de aoa' 'kmu 'un nta', -wεε nyu "klein -a mua ia' kpln tu 'jea', sv 'je Kea 'a 'nyni "i 'bεε- 'de ia' -ti' 'un.

*'Kmvnia' -cεen' nte 'de Sesi 'un*

12 'Ma de'di -wi", dī -i -nva 'un "jrii 'no, 'un nte "i ao 'ji juo-, ia' dī tu se ε nu Sesi Klisti 'a -ti' se inyna-. I nve' -wεε nyu -tuu"-tuu 'woun- Sesi Klisti 'a -ti'.

13 'Ma 'cε ao -gbun 'no, ka 'ma nva Klisti 'a dbo -wεε 'de εε' -ti' 'un nyu poa 'un -kaso 'di ε, 'blvajei 'a -gbu' -son nyu ke -kwlo -wee' juu'.

14 'De nyu -sv -ke 'ma -a -jia' de'di 'de Tu'bo 'un ε, 'ma -kaso'dimua' se svpu 'a deejrv' 'a dī cen', 'kaa ε "nyte svpu 'kpi -wee vva 'tmu Kea 'a -ti', vva mu nya. -Bo vva sea εε' -ti' 'tmu ε, faun 'a nu svpu.

15 To' -o, nyu deejrv' -ni 'de svpu "klu -wee -bo -vva sea Klisti 'a -ti' 'tmu ε, 'de -vva nu 'mō "cεi o -wεε -vva -poun 'un -cεa' "jri i. 'Kaa jrv' -mu a 'tmuε Klisti 'a -ti' 'de pεe 'dōe 'un.

16 Ka Kea -tea' 'un εε' -ti' 'a tv -foan' kwa, -wi" -mu juε', εmε -ti vva 'tmu Klisti 'a -ti' 'de 'ma -ti' kmaa' 'un.

17 'De nyu -vva nva 'un "cεi o, -wi" -mu ε, vva 'tmu Klisti 'a -ti' 'mε, 'kaa vva' to' se "isre, de-nue' sv nte "i sv 'je 'ma 'kle "kpei -tu" 'no -kaso' di.

18 -Bo nyu jrv' a sea Klisti 'a -ti' 'tmu 'de to' 'dōe 'un o, -bo jrv' a sea i 'tmu 'de to' saun 'un o, ε se -ti' kon-, 'ma nve 'mva- ka "o ka, de-nue' Klisti 'a -ti' a 'tmuε', εmε -ti 'ma mu 'mva- nva' ke'wle 'un 'je nya mu.

19 'In 'je kan' 'mε, Sesi Klisti 'a -Suu 'a 'ma sun o poa' ke aoa' baewlu a mue nva' -wεε dī "klein -nia 'mva- i 'je 'ma 'pvva' "jru "kpei- po.

20 To' -o, de 'ma fua -wee 'ma -poun -ε -jea 'o nyini, εmε ka : de jre' se 'ma -tun' 'ble, 'de -bo ε ni 'de -stanwti ke 'wι -i a mua nynia' 'di o, -bo 'un 'mε o, -bo 'un ni 'kmu o, faun se 'un nu, 'ma mue Klisti 'a 'nyni "i 'bεεa' ka "o ka.

21 'Mō aoa' 'jea i -ta, -bo 'un ni 'kmu ε, -mε Klisti 'a 'kmu 'un nt-, -bo 'un 'mε ε, 'ma mue 'de o -pun' -mε "paa'.

22 'Kaa -bo 'un ni 'kmu -wεε 'ma sea oo' dbo nu ε, εε mue naa', 'de -bo 'un 'wlv 'kmu ε, -mε 'ma mue 'bo o -pun' -wεε o ke 'ma -a -je i -te. Dī 'a kpe 'sooun -nia -mva-, -je 'un 'jea 'o -sa -gblein', 'un se ε 'je.

23 'Bo dī 'a kpe 'sooun -ia -cria' 'un -ni "klu ε, de -je 'ma -poun -gblein' ε, εmε -ni : 'un 'je 'no 'kmu -ne "kpei 'wlv -wεε 'un ke Klisti 'je -tadue nt-, -mε nmō "jrii, ε je 'no 'kmu -ne "kpei nia' -sii.

24 'Kaa 'de aoa' -ti' 'un -bo 'un ni 'no 'kmu -ne "kpei ke ε, ε kon -ti'.

25 εmε -ti 'de aoa' -ti' 'un ε, ka 'ma mua 'kvnia' ke, 'un juε'. Ao ke 'ma -a mue i -tea' -wee 'un 'je ao sun o po, 'de aoa' Kea 'a -jei" naa' 'je nya mu 'de 'mva- 'un.

26 -Bo ao ke 'ma -a -te i ke'wle ε, aoa' 'sao a mue 'jaa' 'de ao 'je Sesi Klisti 'a 'nyni "i 'bεε- 'de 'ma -ti' 'un.

*'Kle 'jea' 'de Sesi 'a -ti' 'un*

27 'Kaa de -je -koun -ti' -wεε -bo 'un ji 'de 'un 'jea jεε-, 'de -bo 'un tεen o -wεε 'un 'jea

'wɔn 'de aoa' -tɪ' 'ɔn ɛ, ɛmɛ -nɪ ka Klistɪ 'a wlu 'sia 'nyɪn ɛ, ao na kan'. ɛmɛ -ɛɛ muɛ nuʌ' -wɛɛ aoa' pɛɛ se iplei, 'de aoa' tɔ' 'je due' nɪ-, -wɛɛ ao 'je Klistɪ 'a -tɪ' ao 'jea tɔ' 'ɔn 'a tɔ -fɔn'.

<sup>28</sup> Ao 'bo aoa' -ceɪ'' "taɪɛ aoa' tɔnyɪ 'bo ao faʊn 'ɔn pɔɔɛ. -Bo aoa' dɪ se cre 'bo aoa' tɔnyɪ "juɔɪ ɛ, ɛmɛ -ɛɛ muɛ toa' -wɛɛ ka ʊʊ 'maa' 'de aopɔ muɔ 'pɔʌ -wɛɛ ʊʊ 'je ɛ juo-.

<sup>29</sup> Kea mɛ -nɔ ao 'saa 'ɔn "jrii -wɛɛ ao 'je Klistɪ 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn. 'De ɛ se ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jea' -mɛ 'ɛ 'sɔ nɪ-, 'kaa aoa muɛ 'kle 'jea' -ke 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn.

<sup>30</sup> Tɔ 'ma -fɔan' tɛɪn' -wɛɛ ao 'jea 'ɔn ɛ, 'ɪn nɪ ɛɛ' -fɔan' 'mɛ kaan ke. Aopɔ muɔ -ke ɛ, tɔ due' -nɛ, ɛmɛ ao -fɔn' 'de Klistɪ 'a -tɪ' 'ɔn.

## 2

*Sesi 'a -ce'' ja jaa' ke ɔɔ' dɛwɔn nɪa' ke*

<sup>1</sup> Aopɔ -ɔ -jea Klistɪ 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn ɛ, ɔɔ kuue aopɔ 'a dɪ i, ɔɔ' nyɔɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' a "nyɪɛ aopɔ 'kɔɪ, -wɛɛ ao nɪ dɛ due' 'de ɔɔ' -Suu 'ɔn, ɛmɛ -nɔɛ' -wɛɛ aoa' 'je ba 'a wɛɛ 'de ɔ 'ɔn -aɛɛ', ɛ se kan' nɪ- ?

<sup>2</sup> -Je ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao kpa aoa' dɔɛɛa' ke ba 'a -tɪ' kmaa' nɪa, ao 'ble tɔ' due', ao "sii- 'i, -wɛɛ 'de ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, 'ma 'mɔʌ- 'je "kpeɪ 'kpa ke'wɛ.

<sup>3</sup> Dɪ "kleɪn aoa mua nuʌ' a, ao 'bo ba "ceɪ o nɔɛɛ, 'kaa ao jaa aoa' -ce'' ja 'de ba -pɛɛ, ao 'bo ba 'blɔɔ blaa, ao -te' ba 'a nɪ'. -Bo jɔɔ' ɔ sea ɔ -pɔdɛɪ' ja -gbɔn ɛ, ɔ 'na ɔ nɛɛ dɛwɔn ɔ je 'ɔn -sii.

<sup>4</sup> Nyɔ 'bo 'de aopɔ "klu nɛ -wɛɛ ɔ 'bo ɔɔ' 'sɔ 'a 'dɔɛ i-pɔɛn, 'kaa ao -pɔn' ba 'a 'dɔɛ i -ke.

<sup>5</sup> Kɔɪn 'o kɔɪn -ɪ -jea 'de aopɔ 'ɔn nɪ -wɛɛ ao 'jea nɔ 'de ba -pɛɛ ɛ, 'bo Sesi Klistɪ -pɔn' mɔɪ 'je 'wɛɔ.

<sup>6</sup> ɔmɔ nɛ Kea -o, ɔ ke Kea nɛ due' -mɔ, 'kaa ɔ se ɛɛ' dɛ tu i "klii-.

<sup>7</sup> ɔ -sɛɛ kwa -sɔn -wɛɛ ɔ nɔ ɔɔ' -ce'' kɔɔn 'ɔn 'de ɔ -sɛɛ nyɔɔ 'ɔn -wɛɛ ka nyɔɔ nɪa, ɔ nɪ kan'.

<sup>8</sup> ɔ 'wɔɔn -ɔɔ' -ceɪ'' 'piɛ -tɪ' mɛ, -wɛɛ ɔɔ' Kea wɔn 'jea' pɔ ɔɔ' 'mɛa' "jru "kpeɪ-. 'Mɛa' -je -ɛɛ 'mɛa' tu 'blea -tɪn' ɛ, ɛmɛ ɔ 'mɛ 'ɔn 'bo tu -kwlɪ'.

<sup>9</sup> 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, Kea kɔɔɔ' 'nyɪn "jeɪ 'bo nyɔ -wɛɛ' "jru kɔɔ', -wɛɛ ɛ -tuu' ɔ 'nyɪn -ɪ -nɪa 'bo 'nyɪn -wɛɛ' "jru kɔɔ' ɔ.

<sup>10</sup> -Wɛɛ 'de Sesi 'a 'nyɪn 'ɔn ɛ, nyɔ -nɪa 'de jaʊn 'dɪ o, nyɔ -nɪa 'nɔ 'blɔʌ- "kpeɪ o, nyɔ -nɪa 'de -klu' o, ʊʊ -wɛɛ' 'je 'kɔɪ- i "sii- 'bo ɔ "juɔɪ.

<sup>11</sup> -Wɛɛ ka Sesi Klistɪ nɪa nyɔ 'Blei ɛ, ɛ 'je 'de nyɔ -wɛɛ' "kleɪn 'wɔn jɪ, 'de ʊʊ 'je Kea -nɪa "Bo 'a 'nyɪn "i 'bɛɛ-.

*Ka -sɔn' nɪa 'kamɔ ao nɪ 'de 'blɔʌ- "kpeɪ*

<sup>12</sup> 'Ma -tɪ' kmaʊn, -bo Sesi Klistɪ -mɔ 'ɔ Kea wɔn 'jesɔn nɪ kan' a, -mɛ ka Kea 'a faʊn nɪa 'de aopɔ 'ɔn -wɛɛ aoa 'je ɛ wɔn ɛ, -bo 'ɪn se 'de aopɔ "klu nɪ o, -bo 'ɪn nɪ 'o o, ao kɔɔɛ nyɔ. Ao nɔ aoa' 'pɔɔdɔ, ao 'je nɪa mu -cɔɔn',

<sup>13</sup> dɛ-nɔɛ' Kea mɛ -ɛɛ pɔ nyɔ dɛ -cɛɛn' pɛɛ o, 'de -ɛɛ -nyɪ' nyɔ ɛɛ' nuʌ 'a 'kɔɪ -wɛɛ ka ɛmɛ nɪa "i ɛ, 'de nyɔ a nɔ kan'.

<sup>14</sup> -Bo aoa sea dɛ "o dɛ nɔ ɛ, ao 'bo 'mii wluue, ao 'bo pɛɛ ipleeɛ,

<sup>15</sup> -wɛɛ ao 'je 'pepe nɪ-. Ka Kea 'a "nyɪnu- -sea' -kɔ -pɔn' nɪ nɪa, -wɛɛ ao 'je fan 'de nyɔ -nɪa 'e -sɪanwɪ 'dɪ "klu 'nɔ 'blɔʌ- "kpeɪ. Ka -tau a wan 'de kwɪɛ 'dɪ, 'kamɔ ao 'je wan 'de 'diwɔnyɪnɔn -ʊʊa' pleea dɛsɔʊn nuʌ' i "klu.

<sup>16</sup> -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ wlu ao 'wɔan ao kɔɔn ɛ i -sɪsɪ', -wɛɛ ao 'je ɛ 'tmɔ 'de ʊʊ -pɛɛ. -Wɛɛ -sɔntɪ Klistɪ a mua de jɪa' a, 'de 'ma 'sao 'je 'ja, -mɛ 'ɪn se dɔɔ' foo' nɔ 'de 'ɪn se sea "jeɪ-.

<sup>17</sup> Aoa' Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jea' -kɔ' 'sraade 'ma kpa 'bo Kea "juɔɪ. 'De -bo ʊʊ 'bɛɛ- ʊʊ 'je 'ɔn 'dba mɔ 'de ɛ, -mɛ 'ma nɪmɔ ɔ muɛ aoa' 'sraade' "kpeɪ 'kpa'. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, 'ma nɔɛ 'mɔʌ-, ao ke 'ma -a -wɛɛ' nɔ ɛɛ' 'mɔʌ-.

<sup>18</sup> Aopɔ muɔ -ke ɛ, ao nɔ 'mɔʌ-, ao ke 'ma -a bɛɛ o, -wɛɛ -a 'dɪ 'je wɔn nɔmɔ -tadue.

*Pɔɔ dɔɔɛ Timote ke Epafroditi ke*

<sup>19</sup> -Bo Tɔ'bo Sesi nɛ "i ɛ, 'ma -pɔn 'ɪn 'je Timote 'de aopɔ o dɔɔ' -ta 'wɪ 'sɔɔn, -wɛɛ "kuan ɔɔ mua 'de aopɔ o -saa' 'de ɛ 'je 'ma dɪ ikuu-,

<sup>20</sup> dɛ-nɔɛ' dɔɔ' 'ma nuʌ, ɔɔ' 'sɔ mɔ -ke 'ma -tu' ɛɛ' -sɔɔn, ɔmɔ -ke 'ma 'wɪa aoa' -fli i ka -cɔɔn' ka.

<sup>21</sup> Nyɔ -jɔ -sia 'o mu ɛ, -wi' -mɔ a -pɔn ʊʊa' 'sɔ 'a 'dɔɛ i, ʊʊa' doɪn' se Sesi Klistɪ 'a -tɪ' ɪnt-.

<sup>22</sup> Aoa' -ce'' 'je kan' mɛ dɔɔ "kleɪn mɔ ke Timote nuʌ, ɔ se "jru -jeɪ' -saa. Ka "ju ke "bo nɪa, 'kamɔ ɔ ke 'ma -a -nɪ. ɔ tɔ ɛɛ' sɔn mɛ 'de Sesi Klistɪ 'a -tɪ' -aa -tmɔʌ 'ɔn.

<sup>23</sup> Dɛ 'ɪn nɪa 'ɔn -ta, -ta ɛ 'jea "jru ipɔ, -bo 'ɪn juo 'o 'sɔ ɛ, -mɛ ɔmɔ 'ma naa tɔ' i 'ɪn 'je 'de aopɔ o dɔɔ.

<sup>24</sup> 'Kaa 'ɪn 'je kan' mɛ, -bo Tɔ'bo 'wɔn ɛ, 'ma -ce'' 'kpa a muɛ 'de aopɔ o jɪa' -ta 'wɪ 'sɔɔn.

<sup>25</sup> 'De dɛ -kɔan -tɪ' -wɛɛ 'ma naa tɔ' i ke'wɛɛ, ɛmɛ -nɪ -aa dɛ'dɪ Epafroditi -ɔ -ke 'ma nuʌ Kea 'a dɔɔ -wɛɛ -aa -fɔan' ɛɛ' tɔ ɛ, 'de ao -tua' -paan' ao nuʌ 'ɔn "jrii 'kwa -wɛɛ -ɔ -je 'ɔn ɛ, ɔ 'je 'de aopɔ o dɛ jɪ -ke.

<sup>26</sup> ɔ nɛ "i ɔ ke aopɔ 'je 'jeɛ-, dɛ-nɔɛ' dɛ ao 'wɔan ɔɔ' dɛ 'ɛ pɔoanɪnɪ -wɛɛ aoa 'wɪa ɛɛ' -fli i ɛ, ɛ "sɪ ɔ "i.

<sup>27</sup> Tɔ' -o -mɔ -cɛɛn-, 'wɛ- ɛ kɔɔn ɔ ɛ, ɛ mu ɔ 'dbaa' 'de-, 'kaa Kea 'jeɛ ɔɔ' wɛɛ-. ɛ

se ɔɔ' 'su mo ɔɔ wɛɛ ɛ 'je nɪ-, ɛ 'jeɛ 'ma -a wɛɛ -ke. ɛ se ɛ "i nɪ 'ma 'jrɪi "kaea' 'je "kpei 'kpa ke'wle.

<sup>28</sup> ɛmɛ -tɪ 'ma crɛɛ 'kpei- 'ma dbo ɔ, 'de -bo ao 'jee ɔ 'jrɪɛ- 'de ao 'di 'je wɔn nmɔ-, 'de 'maa- 'jrɪi "kaea' 'je "kpei cɛn-.

<sup>29</sup> 'De Tɔ'bo 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, ao kɔpɔtɪn ɔ sɪn 'sɔɔn 'de 'mɔa- 'bɪn. Nyɔ ka ɔ nɪa -bɪn -nɪa kan' a, ao -te' ɔpɔp 'a nɪ',

<sup>30</sup> de-nɔɛ' 'de Klist 'a dbo 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, ɔ mu' mamav 'su ɔ je 'mea' 'wɔin di. 'De -bo ɔ di 'mea' 'wɔin kan' a, -mɛ ɔ pɔɛ 'bɪn sɔn ɔ 'bo aɔa' -kɔi".

### 3

*"Israe' -cɛɛn' -nɪa 'o Kea 'juɔi ɛ*

<sup>1</sup> 'De kaan ka la, 'ma de'di -wi", ao nɔ 'mɔa 'de Tɔ'bo 'bɪn. Dɪ 'ɪn 'tmɔa tɛɪn" ɛ, 'ɪn se ɪa' de -saa' 'bɪn sea ke, de-nɔɛ' 'de aɔa' 'pɔ-tɪ 'bɪn ɛ, ɪa' de -saa' "paa".

<sup>2</sup> Ao -tu" aɔa' -cɛ" 'ɛ -tɪ", ao 'bo dbonɔbɔn saɔn 'a wlu doin" ɔ pɔɛ. -Gbe' -wi" -nɔ, ɔmɔ 'na 'klen mua' mɛ -je nyɔ Kea 'a "nynuu 'bɪn nɔ.

<sup>3</sup> 'Kaa -apɔ mu 'klen -cɛɛn. -Apɔ Kea 'a -Suu a pɔa -je ɔ, -wɛɛ ɔɔ -gbɛɛa' Kea "juɔi ka -cɔɔn' ka, Sesi Klist mɔ -a tba tɔ' "ɪ, -a se 'klenmu-tɪ "kpei 'pɛn.

<sup>4</sup> -Bo ɛ nɪ nyɔ ɔ nɔbɔdɪ mɪ -ɪa -pɔbɔ' nyɔ 'de ɛ, -mɛ nyɔ ɔ -jea 'de 'mɔ 'de jii ɛ, ɔ se nɪ-.

<sup>5</sup> Dɪ -ɪ 'bɪn 'ɪn 'bɛɛa 'ɪn 'jea 'ma -cɛi" 'bɛɛ- 'de-, ɪmɪ -nɪ 'ɪn 'wɪba 'ɪn nɔɛ 'wɪ -mɛ"na 'su ɔb je 'bɪn 'klen kpa. 'In nɪɛ Israe i 'a -cɛ" 'kpa -ɔ, 'ɪn 'wɪbɛ 'de Bensame' ɛ "ji 'di, 'ɪn nɪɛ Eblei 'a "ju Eblei -o. 'De -bo ɛ -tu" ke' -mɛ 'ɛ wɔn'je-tɪ ɛ, -mɛ 'ɪn nɪɛ Farisee i -o.

<sup>6</sup> 'Ma nɛ "kpei nɪa' 'de ɛɛ' -tɪ' 'bɪn mɛ -nɔɛ' mamav 'su 'ma jea nyɔ -jea Klist 'a -tɪ' tɔ' 'bɪn 'kle -tu". -Kɔ nyɔ 'jea 'bɪn -pɔn" 'je -wɛɛ ɔb 'jea 'bɪn 'bli -cɛ' 'de ke'ɛ wɔn'je-tɪ 'bɪn ɛ, ɛ se nɪ-.

<sup>7</sup> 'Kaa dɪ 'ma 'daa- 'ma crɔn' tɛɪn" 'de ɛ, 'de Klist 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, -bo 'ma sea ɪ ja -gbɔn' kaan ka la 'bode ɛ, ka sɔn idooa' nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ-.

<sup>8</sup> 'De ɛ se -mɪ 'a 'su nɪ-, dɪ "klein -sia 'o mu ɛ, -bo 'ma -gbɔn' ɛ ɪ ja 'bode ɛ, ka sɔn idooa' nɪa, 'kamɔ ɪ -wɛɛ' nɪ-, de-nɔɛ' Sesi Klist -nɪa 'ma 'Blei 'a jua' nɪɛ dɛwɔn, ɛ jɪ -wɛɛ' 'klein -sii. Dɪ -nɪa 'ma 'doe tɛɪn" ɛ, 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn 'ma doun" se ɪ ɪnɪ-. -Bo 'mɔ -gbɔn ɪ ja 'bode, ka wuuɔdɪ nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ-, de-nɔɛ' 'ɪn nɪɛ "i 'ɪn 'je Klist 'a 'su 'a 'kmɔnɪ-.

<sup>9</sup> De 'ma -pɔan ɪ ɛ, ɛmɛ -nɪ 'ɪn ke Klist 'je "i "sii- ka -cɔɔn' ka. -Bo Kea nɔ 'bɪn "isrei 'bɪn 'bo ɛ "juɔi ɛ, -mɛ 'de 'ma Klist 'a -tɪ' tɔ' 'bɪn 'jea' 'bɪn -o. ɛ se 'ma Kea 'a ke' wɔn 'jea' mɛ -nɔɛ' -wɛɛ 'ɪn 'kpa "isrei 'bo Kea "juɔi nɪ-.

<sup>10</sup> 'In nɪɛ "i 'ɪn 'je Klist juo 'pepe, -wɛɛ "ikmaa' -ɛ -nɪa 'de ɔ 'bɪn -wɛɛ ɔ sɔan "kunyɔɔ' ɔ, ɛ 'je 'de 'bɪn nɪ-. 'In nɪɛ "i ke'wle ɔ ke 'ma -a -je 'kle due' 'je. 'De ka nyɔ ke ɔ 'mea -tadue ɛ, -wɛɛ 'ɪn 'je kan' nɪ-,  
<sup>11</sup> 'de 'ɪn 'je 'kmɔ de jɪ -ke de 'bɔɔ- nɔ".

*-A se 'o nyɪi ke*

<sup>12</sup> 'Ma 'cɛ, dɪ "klein 'ma 'tmɔa -ta, 'ɪn se 'na -mɛ -ta Kea 'sia 'nyɪi -wɛɛ 'ɪn 'jea nɪ ɛ, 'ɪn nɪ 'o -wɛ-, 'de 'ɪn se 'na -mɛ 'ɪn nɪ 'pepe -wɛ-. "ɪn-, 'ɪn se kan' 'da, 'kaa 'ma ple', 'ma muɛ nya, -wɛɛ 'ɪn 'je -tiɛngblɔ kpɔn 'de Kea 'kwa, de-nɔɛ' ɛmɛ -ɛɛ 'daa' Sesi Klist 'da 'bɪn.

<sup>13</sup> 'Ma de'di -wi", 'ɪn se 'na -mɛ 'ɪn kpa -tiɛngblɔ -nɪa 'mɔa- -wɛ-. 'Kaa de due' mɛ 'ma nɔ, ɛmɛ -nɪ dɪ -jɪ -sia' a, 'ɪn "mae -mɪ ɔ 'bode, -wɛɛ 'ma -pɔn dɪ -jɪ -nɪa 'de nya i.

<sup>14</sup> 'Ka 'ma nɔa plesɔn -wɛɛ 'ɪn 'jea -tiɛngblɔ kpa, 'kamɔ -nao. 'In nɪɛ "i 'ɪn 'je 'kmɔnɪa' -ɛ -nɪa 'bo Kea -pɔn" 'je, ɛmɛ -ɛɛ 'daa' Kea 'a 'da -a -wɛɛ' ɔ -ke Sesi Klist 'sia "i ɛ.

<sup>15</sup> -A -wɛɛ' "klein ɔ -jua 'pɛpɛnɪ -tɪ ɛ, tɔ' -a -jea 'ble ɛ, ɛmɛ -nao. 'De -bo aɔa sea tɔ' jre' inaa' 'bo -mɛ' 'de ɛ, -mɛ Kea 'a -cɛ' 'kpa mɛ -ɛɛ mu aɔpɔ 'jri iflɔan' 'de ɛɛ' -tɪ' 'bɪn -ke.

<sup>16</sup> 'Ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, 'ma 'cɛ, de -je -kɔan -tɪ' ɛ, ɛmɛ -nɪ dɪ -jɪ -ɪ "kpei -a -wɛɛ' "klein 'bɛɛa wlu 'bɪn 'de ɛ, ka -mɪ "sia 'nyɪi ɛ, -a -na kan', -a -bo ba bɔ 'de -saa'.

<sup>17</sup> 'Ma de'di -wi", ao bla 'bo 'ma -kɔ 'de. -Apɔ ɔ -tmɔɔa aɔpɔ Kea 'a wlu ɛ, ao -gbɔn -aa nasɔn ja, ɛ ke nyɔ -bɪn -naa Kea 'a -jei" tɛɪn" 'bo aɔpɔ 'juɔi ke, de-nɔɛ' ka -a nɔa, 'kamɔ ɔbɔ nɔ.

<sup>18</sup> De -je -blea wɛɛ, mɛ -nɪ nyɔ -tuu"-tuu -nɪ 'de aɔpɔ "klu -ɔbɔa Kea 'a -jei" naasɔn-ke Klist 'a 'mesɔn 'bo tɔ -kwɪɪ' too ba 'kpɔ "i. Ka ɔɔ' mɛ -tɪ a nyaa ɔpɔp ɪ ɛ, ɛ pɔɛ "jri "kpaɛ' 'de ɔpɔp 'a kplɪn 'bɪn. 'In 'tmɔ ɔbɔa' -pɔn" -tɪ' mɛ 'de ao -pɛɛ 'de-. -Bo 'ma se ɛ de -sa' kaan ka la, -mɛ 'ma -fɪn"- 'de ɔbɔa' -tɪ' 'bɪn,

<sup>19</sup> de-nɔɛ' ɔbɔa' 'kmɔ a muɛ ɪsɔan' 'de nya. Dɪ -a blea mɛ 'de 'kwɪɪ 'di ɛ, ɪmɪ -nɪ ɔbɔa' -kea'-. Dɪ -ɪ -blea mɔa' -tɪn' ɛ, ɪmɪ ɔb mɔɔ 'daa- ɔbɔa' 'mɔa-tɪ. 'Kmɔ "kpeidɪ 'a 'su ɔbɔa naa tɔ' i.

<sup>20</sup> 'Kaa -apɔ mɔ ɛ, -aa -tɛn -cɛɛn' nɪɛ 'de jɔvɪn 'di 'bo Kea -pɔn". -Aa Tɔ'bo Sesi Klist ɔ -nɪa -aa 'Pɔvɪ -wɛɛ -aa fua, 'demɔ ɔɔ mu 'wɪba', -wɛɛ ɔ 'je jɪ.

<sup>21</sup> -Sɔntɪ ɔɔ mua de jia' a, ɔɔ muɛ ɔɔ' "ikmaa' nɔa' -wɛɛ ɔ 'je dɪ -wɛɛ' "klein wɔn -sii. ɔɔ' "ikmaa' -nɪa 'mɔa- ɛmɛ ɔɔ mu nɔa' -wɛɛ ɔ 'je -aa nyɔkɔ -ɛ -nɪa "nmia 'a 'su -nɛ fai" pɔɔ-. 'De ku dee ɔ 'blea -sɔntɪ ɔ sɔan "kunyɔɔ' ka ɛ nɪa, 'kamɔ -aa -nɛ ku a mu nɪa' 'de nya.

4

*Nyu 'a di ikua'*

1 'Ma de'di -wi", aopp -oo "dia 'ma 'jea -wee -oo -ti' 'in kma, aopp -nua 'ma mva ke 'ma 'beo -gbla ke e, kamo ao 'je -sisi' ni 'de Tu"bo 'bn.

2 'De de 'ma -teea' -aa de'di nynokpae' Efodi ke Sintisti i e, eme -ni ub nte de'dinyuu -o 'de Tu"bo 'bn, ub -seea' wlu "kpei-, -wee ub 'je wlu' i'woon-, 'de ub 'je de due' ni-.

3 'De -mo -o -ke 'ma -a nua Kea 'a dbo mamau -o sea "jru -jei" -saa due' e, de 'ma -teea' -mi i e, eme -ni -in po 'nynokpae' -nu sun o, -wee ub 'je wlu "kpei -seea', de-nue' ub -ke 'ma -a -fon' Kea 'a -ti' 'a tu. Ub ke Klema ke nyu "klein -uba 'nyn' crua 'de 'pusbe 'di ke, -a -wee' nu Kea 'a dbo 'me -tadue tein" -nu -nu.

4 Aopp -o -nua Sesi 'a nyu, ao nu 'mva- jeeje, 'ma -se' de ke'wle, ao nu 'mva- !

5 Ao ni kupee'nyu 'de nyu -wee' "klein -pee, de-nue' Tu"bo 'a deji no" se o teen-.

6 Ao 'bo -soon -tu" e 'de de "o de 'e -ti' 'bn. Ka "o ka e 'je e ni e, ao to aoa' 'di -ti Kea "i, ao -tee Kea i 'de baewlu 'bn. -Bo ao bae kan' a, -me ao po e 'se -ke.

7 'De pee 'a blua' -e -wlu 'de Kea 'bn -wee -e -sia nyio 'o to' 'dina' a, e 'je aoa' pee ke aoa' to' ifuo-, de-nue' ao nte Sesi Klist 'a nyu -o.

8 'Ma' ce, di -ju -sia 'o mu -wee 'in 'jea 'tmu 'de ao -pee ke'wle e, eme -ni : Di "klein -nua to' -ti -wee -i -nua won 'je ka o, di -sraai' -i -nua 'pepe o, di -ceen' a "dia 'jea' ke ta' -ti' o poa' o, umi -ni dewon -wee aoa' to' -wee' "klein 'je 'de "kpei "biie-.

9 'Bo -me 'de e, di "klein 'in tooa aopp ke di "klein ao 'woan 'de 'bn 'won ke -ju ao 'jea 'bo 'bn -pun' ke, umi ao 'je nu, -wee Kea -ee -nyia" nyu pee 'a blua', e ke ao 'je na-.

*Poo a poe Filipo-koun 'se-*

10 'Ma de'di -wi", de ao sea 'ma -ti' o'mae' -wee aoa naa 'ma -ti' to' "kpei- ke'wle e, Tu"bo poe 'bn ee' 'mva- pee o. Ka ee' to' tu -nua 'de aopp 'bn see -wee ka ao 'jea nu 'ka sea ni e, 'in 'je kan' me.

11 -Bo 'ma sea wlu -ne 'tmu e, e se -me de jre' -poun 'bn 'kwa ke'wle -wee 'ma -pon i ni-, de-e-ti 'ma 'da kan' a, eme -ni -ta 'in nua -ta, 'ma 'cian di -wee' "klein me. -Bo 'in 'ble de o, -bo 'in se de 'ble o, 'in 'di nmo won.

12 'In juo 'kmu ni ka 'me 'de di -wee' 'bn. -Bo 'ma sea 'kle 'je o, -bo de jre' se 'bn 'kwa -poun o, ka 'in 'jea nu e, 'in juo kan' -mo me. -Bo 'in 'ble diide -tuu" o, -bo 'mude -dba 'bn o, -bo 'in 'ble 'wliie- o, -bo nua" 'dba 'bn o, -ta "o -ta 'in jia, 'in 'cian pee "wain 'beea' me 'de di -wee' 'bn.

13 'In 'be-e- di -wee' "klein 'a nua' 'me, de-nue' Sesi Klist mo -oo -nyu" 'bn 'kpi.

14 'Kaa -je 'in nua 'de 'kle 'di -wee ao poa 'bn sun o e, -me nmo "jrii.

15 Ao Filipo-koun, -oo naa Kea 'a -jei" e, ao 'je kan' me 'pepe -ta 'in -teea Klist 'a -ti' 'tmva' -pun' 'de aopp "klu, -wee 'in 'wluua 'de Masedoan e, Kea -gbu jre' se 'bn kwa woi -te' -bo e se aoa' su ni e. De 'in 'tmuua aopp Kea 'a -ti' e, eme -nue' -wee aoa -te' 'bn kwa woi kan'.

16 'In 'wluua 'bo aopp o, -wee 'in mua Tesaloniki e, ao se 'bn-kwle 'su ao je 'ma sun o poa' -tee ke'wle. Ao nu ee' de tu 'me kpe -tuu"-tuu, -wee 'ma -sa 'ma -ce" -ti' "kpei.

17 E se -me nyu 'je 'bn -paan' "jrii nu, eme 'ma -pon i ni-, 'kaa de 'ma -poun i -gblein' eme -ni de 'dce aoa nua 'bn "jrii -ta, ao 'je ee' -kei" -ceen' 'je 'bo Kea "juoi.

18 Di "klein ao "nyia Epafroditi -wee o ja 'bn e, 'in 'je i 'me, i -tiei', 'bomo 'ma -sa' -wee 'ma -sa' 'ma -ce" -ti' "kpei. Aoa' -paan' ao nua 'bn "jrii -ta, e nte Kea 'bn, ka 'sraade -ee 'nu nmoa Kea 'mlai nua a, 'kamo e ni-.

19 'Ma Kea nte keema' -o, e nte di -wee' "klein 'a jei. Ee -sa' de kwai, ee mu' de Sesi Klist 'bn ceen' -wee e 'je aoa' -ti' -tu" 'de de 'o de -wee' "klein 'bn.

20 Eme -ti Kea -nua -a "Bo e, ee' 'nyni 'je "i 'be jeeje ! 'Kamo e ni- !

*Jewlu-*

21 Nyu "klein -jea Sesi Klist 'a -ti' to' 'bn e, 'mo -je ubpu -wee', 'in se 'o nyo sie. -Aa de'di -wi" -ub -ke 'ma -a -nua 'no e, ub 'na ubpu -je aopp -ke.

22 'Blwajei 'a -gbu' -sonyo -ub -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn ke Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein 'na ubpu -je aopp.

23 -Aa Tu"bo Sesi Klist po ao -wee' "diwan !

'Sbe Poo pood Kea -gbu -nia

**'e  
Kolost  
-jei" ε**

*Jewlu-*

1 'Mo Poo Kea 'cra i -wee -o -nia Sesi Klist 'a dhoi ε, 'mo ke -aa de'di Timote ke -apu -oo ja aopp 'jewlu.

2 'Sbe -ne, -aa -ja aopp -o -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn -wee -o -nia Kea 'a 'ce' 'bo Kolost ε.

Kea -nia -a "Bo ε, ε "nyt' ao 'saa 'bn ke ppe 'a blua' ke.

*Poo a poe Kolost-koun 'a Kea 'se-*

3 Kea -ε -nia -aa Tυ"bo Sesi Klist "Bo ε, -aa po ε 'se-, 'de -aa' 'bo εε bae -ti,

4 δε-νυε' ka ao 'jea Sesi Klist 'a -ti' to' 'bn -wee ao kma Kea 'a -jei" naaυn -wee' "klein 'a -ti' ε, υmι -a -wōn.

5 Δεε-τι aoa nva kan' a, εμε -nι aoa' 'dōe -εε fua aopp 'de jaυn 'di ε, με ao tba to' "i. Εε' 'dōe tu ε, -poia" -ti ao 'wōan sese -wee -i -nia to' -ti 'a wlu ε, υmι -se' 'kwla.

6 'Wι -ε 'di ao 'wōan Kea 'a wlu "i-saa' no" -wee 'saaυn Kea nva aopp 'jrii ao 'wōen 'dei' 'pepe ε, de -tba' 'de εε' 'wι tu 'di ε pooe aoa' kpln fai". -Ta "o -ta ε 'tmυva -wee nyioυp 'jeε to' 'bn ε, ε pooe υva' kpln fai" -ke. Ka ε nva 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ε, 'kamō ε nυ 'de aopp 'klu.

7 Εε' -poia" -ti tu ε, -aa de'di Epaφrast' -o -ke -aa nva dbo due' ε, oμo -toω ε aopp, δε-νυε' o nυε Klist 'a dbonυi o' poo wlu fai" -o.

8 Ka Kea 'a -Suu a poa aopp -je o, -wee ao kma ba 'a -ti' due 'due 'de aoa nva ba 'dōe 'jrii ε, oμo -po' -aυn εε' "kuan.

9 Εμε -ti -apu mo -ke ε, -sontι -a -wōan aopp 'a "kuan -ne 'sv ε, aa' 'wla aoa' Kea baea o. Δε -aa -teea' Kea i ε, εμε -nι ε 'je aopp εε' -kwlbti nva "jii. 'De aoa de 'jriijua' 'je to' 'dint-.

10 -Bo ε nι kan' -wee aoa' 'kmu 'je Kea 'a 'nynt' "i 'bεε- 'de ao 'je 'de ε 'jri' 'dei nmoo- 'de dt -wee' 'bn, 'de ao 'je dt 'dōe 'a "kwli -wee' nυ, -wee aoa' Kea juua' 'je "kpei 'kpa soon- soon-.

11 'De Kea 'je εε' "ikmaa' -ε -nia 'bo dt -wee' "klein "jru kpo' nυ, -wee ε 'je aopp 'kpi' nυt, 'de -ta ao kpon a i ao 'je 'bo i kpon -wee ao 'je ppe 'wōin 'bεε- 'de dt -wee' "klein 'bn.

12 Ao po -a "Bo Kea 'se- 'de 'mυa- 'bn, δε-νυε' εμε -si' 'no 'kmu -wee 'ken ε -teea εε' 'ce' 'dei' 'de -son' 'bn ε, -wee aomō 'bεε- ao 'je ε kpa -ke.

13 Kea με seie -aυn 'de -sion' o' "ikmaa' 'kwa -wee -ε kpa -aυn 'de εε' -ti' kmaju 'a 'beo de 'bn.

14 'De o 'bn mo ε seie -aυn, 'de ε -ko' -aa dsaυn.

*De Klist nia 'bn ke o' nυvdo ke*

15 Δε Kea nyo' o' 'jea "jriε- nia 'bn ε, 'de Sesi Klist 'bn mo ε poo 'jri' "kpaε'. Oμo -nι εε' "i-saaju. O nυε 'o dt -i -nυva -wee' "klein "juεi.

16 Δε-νυε' 'de o' 'bn mo Kea cεεn -wee ε nυ dt "klein -nia 'de jaυn 'di ke 'no 'blva- "kpei ke, -jt nyo o' 'jea "jriε- o, -jt nyo' o' 'jea "jriε- o' "ikma-sii nyo' o' 'jea "jriε- ke, dewōn-siυn klae" -nia 'no 'blva- "kpei ke. Kea nυ i -wee' "klein 'me 'de o' 'bn, i nυε o' de -o.

17 O nι' sese 'de dt -wee' "juoi. Oμo dt -wee' "klein 'a "dbu 'sri -wee i nι 'kmu.

18 Oμo Kea -gbu 'a -gboo 'a "jru tba 'e "jri, oμo -nι "i-saaju -o -son "kunyto'. Oμo -kon 'de υppυ' 'a nya -wee o' 'sv 'je dt -wee' "klein "jru kpo' nι-.

19 'Kamo Kea nυε "i ε 'je nι-. Ε με -nυε "i -wee δε -wee' "klein 'je o' 'bn "ji.

20 Εε' -ce' 'kpa -nυε "i ke'wle -wee ε ke 'kmu -wee' "klein 'je wlu "kpei- -seea' 'de εε' "Ju 'bn, -wee ε ke dt -nia 'no 'blva- "kpei ke 'e jaυn 'di 'je "ni iwlan, 'de ppe 'a blua' 'je 'bo ε ke dt -wee' "klein 'nynt nι-. Εμε -ti εε' "Ju 'a nymō 'wla i 'bo tu -kwli'.

21 Aopp mo -ke ε, tein' ε, 'de aoa' to' saυn ke aoa' dt saυn 'a -ti' 'bn, ao teεn Kea o, ao ke ε kon tυ. 'Kaa kaan ka a, εε' "Ju -o -sνεεa nyio' 'bn -wee -o -mea 'de o' -ti' 'bn ε, ε ke ao wlan "ni i -wee ao 'je εε' nυt 'kpa 'bode.

22 -Bo aoa sea 'bo ε "juoi mu ε, aoa' ppe 'je 'pepe nι- 'de ε se aopp desaυn 'a -ko δε-saan' ka -pυn' 'jei.

23 Kolost-koun, Klist 'a -ti' ao 'jea to' 'bn ε, ao kpon i i -sisi' ao po 'sun' 'de i 'bn. -Poia" -ti ao 'wōan -wee ao tba to' "i ε, ao 'bo 'wōoen -wee nyo jro' 'bo aoa' "jru -jei" -saa'. Εε' -poia" -ti tu με -εε -tmυve' 'de nυt -wee' -pee 'no jaυn -son. 'Mo Poo -oo wlua aopp -pee -ta, εμε -εε 'tmυa 'a -tea' 'mo -te.

*Kea -gbu 'a dbo -teε Poo kwa*

24 -Ta 'un nia -ta, 'ma 'jeε 'kle, 'kaa 'ma nυε 'mυa- 'de 'ma 'kle 'di, δε-νυε' aopp -o -nia Klist 'a -gboo ke o' 'dae- ε, 'de aoa' 'dōe 'a -ti' 'bn με 'ma 'je 'kle. Nyo -υυ ke Klist 'siaa "i ε, υt 'je υva' -ce' wōn 'je -o see. 'Kle -ne εε' jre' με 'mo nia 'o nynia' -ta 'de 'bn kui'.

25 Kea -teε 'un 'ma -ne ka- -wee 'in 'je εε' -gbu' 'a dbo nυ. Εε' -ce' 'kpa -te' 'bn 'bomu -wee ka εε' wlu nia 'de 'un 'je ε kan' 'tmυ 'pepe' 'de ao -pee.

26 Δε ε -pōan 'in 'jea 'tmυ εμε -nι δε ε -tua' 'kwla sese 'de 'kmu -wee' -pee ε, ε -se 'kwla -we- la 'bode 'de εε' 'ce -pee,

27 δε-νυε' δε -je sea' "jriε- i-sa -ka nι-, -wee Kea a -pōan ε 'jea nυ 'de nyo -wee'

"klu ε, εμε ε -sa 'kwl'a 'de εε' 'ce -pee. Εε' δε tu με -nι Klisti -o -nιa 'de aopp -o sea Suifu nι "klu ε. Omo -kuu aoa' to' i -wee ka aoa mua 'o Kea "juoi mua' a, 'de ao 'je kan'.

<sup>28</sup> Klisti -no, omo -o -ti' 'n 'tmu 'de nyo "o nyo -pee. Kea "nyl 'bn to' 'dinta' -wee 'n 'je uopp fen' -saa 'de 'n 'je uopp Kea 'a -ti' -wee' "klein to -wee nyo "o nyo -o -ke Klisti "sia "i ε, ka Kea nιe "i o 'je kan' nι-.

<sup>29</sup> Dbo 'ma nua -wee -εε 'kpi ε 'nyta 'bn 'de 'ma -foan' to 'bn ε, εμε -nao.

**2**

<sup>1</sup> 'Ma 'ce ka 'n kpon a 'e "jri -wee 'ma -foan' εε' to tu 'n nιe "i ao 'je ε juo-, 'de ε se aoa' 'sv 'a -ti' 'bn nι-, 'ma -fon' εε' to tu 'me -ke 'de Kea -gbu -nιa Laodise ke nyo jrv' -sv sea 'bn "jrie- 'jee- due' 'a -ti' 'bn.

<sup>2</sup> 'Ma nυ εε' dbo tu 'me -wee uva' dι 'je iku -sisi' 'de uva' ba 'a -ti' kmaa' 'je ε nυ -wee sv 'je due' nι-. 'De sv 'je to'di 'kpa ka -coon' ka -wee de Kea -sa 'kwl'a a, sv 'je 'de ε 'dei 'won 'pepe' 'de sv 'je ε juo. Εε' δε tu με -nι Klisti 'a -ce' 'kpa.

<sup>3</sup> Dι "klein -nιa dewon -wee -ι -koan -ti' 'de nyio 'jea juo 'de Kea 'a -ti' 'bn ε, 'de Klisti 'bn mo ι -wee' nι-.

<sup>4</sup> Deε-tι 'ma 'da kan' a, εμε -nι 'n se ε 'inι- -wee nyo jrv' 'je aopp -po' -tuu'-tuu kwa blaa- 'de sv 'je ao 'srε ipoo- -wee sv je aoa' "jru -jei' -saa.

<sup>5</sup> -Bo 'n tεen aopp o mo 'de ε, 'ma to' nιe 'de aopp "kpei, 'de 'ma nυe 'mua- mo 'o -ce", de-nυe' 'n 'je kan' 'me -ta ao kpon a i 'bo ao kpon ι -sisi'. Aoa' Klisti 'a -ti' to' 'bn 'jea' kue i 'bode.

*'Kmonia' -ceen' nιe 'e Klisti 'bn*

<sup>6</sup> Ka Sesi Klisti nua aoa' 'Blei ε, εμε nyo to -aopp -wee ao 'woon-. -Je ε nua kan' -mo 'ja a, -me ao ke o "sii- "i.

<sup>7</sup> 'De o 'bn mo aoa' 'kmonia' ke aoa' 'kpi 'blea' 'je 'wlv. 'De o -ti' 'bn mo ao 'je 'stn poo. Ao -te' o -kwlt' -sisi' ao 'je nya mu, ka nyo to ε aopp ε. Ao po Kea 'se- jeejee 'de dι -wee' "klein 'bn.

<sup>8</sup> Ao -tu' aoa' -ce' 'ε -ti' nyo jrv' 'je uva' de "jriijua' nυ -wee sv je aopp -cri' 'bo uopp 'de. Εε' de "jriijua' tu ε, ε nιe de foo' -o, εε poe nyo 'srε i. Ε 'wlvε 'de nyio -'a to' 'bn, ε se 'de Klisti 'bn 'wlv. Nyo -uva tooa nyo εε' de tu ε, uva 'tmue Kea 'a "soa-wi" ke "ikma -sii 'a -ti'. Dι uva tooa nyo -nι, ι ke Klisti 'a -ti' se de due' nι-.

<sup>9</sup> Omo -o -sneeε nyio 'bn ε, 'de o -sv 'bn 'demo dι "klein -nιa 'de Kea 'bn poo kn.

<sup>10</sup> -Bo ao ke Klisti "sii- "i ε, -me ao ke Kea "siie "i, ao 'bo Kea i-poen -tajro. Klisti mo -nι 'o dewon -siion ke won kma -sii -wee' "jru kpo'.

<sup>11</sup> -Je ao ke Klisti "sia "i ε, -me ao 'kpa Kea 'a 'ce 'bode. Ka -bo Suifu-wi" kpa nyo 'klen

tein" 'sv -mo 'kpa 'de uopp "klu -wee -mo nua Kea 'a nyo ε, nyo se aopp mo kan' nυ. Aopp mo 'woan Kea 'a "nynuu- 'kpa-tι ε, nyio se aopp 'klen kpa. 'Kaa Klisti mo -nυe' -wee ao ke aoa' kpln saun -nua tein" -seea' i. -Je ε nua kan' -mo 'ja a, -me desavn 'a "ikmaa' se aoa' 'bluku -je o poi 'bode.

<sup>12</sup> No' -ε 'di ao pooa "ni "jru ε, ka nyo ke Klisti a nmaea i -tadue, 'kamε ε nι-, o ke ao son "kunyio' -tadue -ke -wee ao nι 'kmb, de-nυe' Kea 'a "ikmaa' ε nua -wee ε -o "kunyio' ε, εμε ao 'je to' 'bn.

<sup>13</sup> Tein' ε, -ta ao nua 'de aoa' dīsaun 'di ε, -me ao 'me -te 'kmbi meε, -wee ao se -srooe 'de Kea 'a "nynuu- "klu. 'Kaa kaan ka a, ka Kea -koa' -aa dīsaun ε, 'kamε ε -ko' aoa' dīsaun -ke.

<sup>14</sup> Tein' ka 'de ε, Kea 'a ke' kpuon ε -a -wee' 'pee, ε 'na -a -je 'me, de-nυe' -aa' 'je ke' -wee' won. 'Kaa no' -ε 'di Klisti kooa 'bo tu -kwlt' ε, 'pee -ne, Kea 'wle "nio- 'sv ke' 'ε won "muu' 'bode.

<sup>15</sup> -Sontt Klisti 'mea 'bo tu -kwlt' 'sv ε, tu du "ikma-sii -saun -nua 'bo 'blva- ke jaun 'nynt' me. Kea -sι "ikmaa' -wee' kwa 'sv -tn' 'dbu "i 'bo 'blva- wee' 'klein "juoi, εμε -nυe' -wee Klisti 'a 'sv a mu 'nynt' 'wlv'.

<sup>16</sup> -Je Klisti -mo kpa to 'a "jru 'ja a, -me ao 'bo aoa' -cei' "taie -wee nyo jrv' 'bo aopp 'dei wluue 'de de aoa dia o, de aoa 'na 'a -ti' 'bn. -Bo ao se -ko' -tu' o, -bo ao se 'cv dee 'a -kwlewι won 'je o, -bo ao se Suifu-wi" 'a -kwlewι won 'je o, ao 'bo 'wooen nyo jrv' 'bo ao ke' "i -teeε 'de ta' -ti' 'bn.

<sup>17</sup> Ia' dι tu ε, ι nιe dι 'a flt -o, ι se dι 'a 'jo nι-. I nιe de 'ipooe -o. Dι 'a 'jo -ta mua jia' 'de nya a, de Klisti 'bn mo ι -wee' poo "jri "kpaε' 'pepe.

<sup>18</sup> Nyo jrv' -nι 'de aopp "klu -wee -sv -jaa uva' -ce' ja 'de -uva -daa' uva' -cei' 'piievn. Uva' nyo tu 'na -bo nyo 'je Kea -pun' 'kpa, -me o 'je 'de Kea 'a "soa-wi" o ceen -o. Ao 'bo uva' wlu doin' o poe. Dι uva 'jea 'de "nyio' o ε, nι -bo uva sea 'tmu 'de nyo -pee -wee uva 'nye "kpei-. Uva' nyo tu ε, de -εε -ti' 'bn uva 'beεa uva' -cei' -gblein' ε, ε se bu 'ble, uva poee nyo 'srε i. Dι uva 'tmua a, ι 'wlvε 'de uva' nyio -'bn.

<sup>19</sup> Uva' nyo tu se ε 'inι- Klisti 'je uopp 'ble. 'Kaa 'ma 'ce -app mo ε, Klisti mo -nι -aa "jrukpo' i -tei. Ka nyio 'o 'dae- tba 'bo o -gboo -pun' -wee ia 'boa a, 'kamε Klisti "sii- Kea 'a -jei' naaun -wee' "klein "i. 'De nyo -sv -ke Klisti "sia "i ε, o "nyε -wi" -mu 'kpi, o poe uopp de due' -wee sv 'je 'e Kea 'a -kwlv -ko'.

*-A -ke Sesi 'meε -wee o ke -a ji 'kmb de*

<sup>20</sup> Ao 'je kan' 'me ao ke Klisti 'meε -tadue, ao ke "ikma -sii -saun -nua 'no 'blva- "kpei -seea' i, -me deε-tι ao 'je aoa' -cei' "tai- -wee nyo 'je aopp ke' "i -te 'de dι jrv' 'a -ti' 'bn ε-

? -Bo aoa sea kan' -mō nu, -mē ka -siisaun a poa nyu -je o, 'kamō ε ni-.

<sup>21-22</sup> Nyu -uua tbaa aopp -gban' -wee -u -na : Ao 'bo de -je i 'tven, ao 'bo de -je won -tien, ao 'bo de -je 'iblaa ! Uua' nyu tu ε, di Kea nua -wee nyu 'jea di 'de nyu 'jea dho 'un nu ε, di -ta mua isōan' -ni, umi -ta ke' uua -te' aopp 'i. Di uua nua 'mua-, i 'wlvε 'e nyioto' 'un, i se 'e Kea 'un 'wlv.

<sup>23</sup> Di uua' nyu tu a tōoa nyu ε, -bo nyu a st ja -gbon ε, i -ko' -na to' -ti. De uua 'tmua ke'wle ε, emε -ni u 'na -bo nyu 'e Kea "juoi -gbεε' ε, -mē ka uua nua, 'kamō nyu 'je nu. Uu 'na : -Bo nyu 'je Kea -pun" 'kpa 'pepe ε, -mē nyu 'je o' -ce" 'bluoiro, nyu 'je o' -ce" 'ε ku -cruun" 'jrii nu. Di uua 'tmua -ni, i se ε 'bεε- i 'je aopp -seie' 'de aoa' nyioto' 'kwa.

**3**

<sup>1</sup> -Je ao ke Klisi soan "kunyto' ε, -mē di -nia 'de jaun 'di mu ao 'je i-pon, 'demō Klisi -te i 'de Kea 'a dianfo o.

<sup>2</sup> Di -nia 'de jaun 'di ε, mi aoa' to' 'je "kpei ni -wee -ta "dia ao 'je 'je. Ao -sa 'kmu "kpeidi to' o.

<sup>3</sup> De-nuε', ka nyu o 'mεa, 'kamō ao ni-. Aoa' 'kmunia' -cεen' ke Klisi pa 'kwla 'de Kea 'un.

<sup>4</sup> Klisi aoa' 'kmunia' -cεen' nia 'kwa, -sontu o' mua -taan' 'bo nyu -wee' "juoi ε, 'homō o' ke aoa mu 'nyu i'wlvua' -wee de Kea "nyia aopp 'je "jri 'kpaε' po -ke 'de u' -wee' "klein 'je ε 'jriε- 'jee-.

*'Kmu soa ke 'kmu dee ke*

<sup>5</sup> -je ε nia kan' -mō 'ja a, -mē disaun -i -blea aoa' 'kmu kuon 'un tein' -wee ao ke Kea -seea' i ε, ao -saa -mi kwa -son : ka de 'ε 'jriitian' nia, ka 'nyu-san nua 'a to' "kpei- naa' nia, ao 'bo to' saun "i 'taie i 'bo aoa' 'kmu -je o' pooe. Di -wee' "klein 'blea 'a 'tun 'bo aopp kuon 'un 'bleε, de-nuε' de -εε 'tun 'blea nyō kuon 'un ε, emε -ni o' -ke- o' -gbεε'.

<sup>6</sup> 'De kpln saun -nia 'mua 'a -ti' 'un mō Kea 'a 'cen ε mu nyu -uua' 'je ε won "kpei jia'.

<sup>7</sup> Aopp mō -ke ε, -ta ao ke Kea -seea' i tein" ε, disaun -ni, umi aoa nu -ke.

<sup>8</sup> 'Kaa kaan ka -je aoa' 'kmu poa -gbōdee 'ni ε, ao -saa di -nia 'mua- kwa -son, ao 'bo 'cen 'kpaε', aoa' 'cen 'bo 'blo 'wlvε 'de ba -pee. Ao 'bo ba to' saun "kpei- naa, ao 'bo ba wlu 'un 'wlaa-, ao 'bo ba 'a 'nyu doa. Wlu -i sea 'tmu ka ni ε, i 'bo 'de aopp 'wōn jje.

<sup>9</sup> Ao 'bo nyu st wōn diie, ao 'bo ba st 'tmuε, de-nuε' de aoa' 'kmunia' 'un tein' 'de ε, ε se -mē 'un ni 'bode.

<sup>10</sup> Deε-ti -wee ao sea kan' nui ke'wle ε, emε -ni Kea poε aoa' 'kmu -gbōdee 'ni. Kea -ε nua εε' dho tu ε, emε -εε mu aoa' 'kmu

-nε dee' poa' mamau 'su ao ke ε 'je -kooo' -wee aopp ε nua ao 'je ε juo 'pepe ao 'je nya mu.

<sup>11</sup> -Bo ε ni kan' -mē -mō -ni Suifui o, -mō se Suifui ni o, -mō mu 'klen o, -mō se 'klen mu o, -mō -juo de 'jrii o, -mō se de 'jrii juo o, -mō -ni kuon o, -mō se kuon ni o, -mi se -ti' kōn-, ao nre de due'. -je -kōan -ti' mē -ni ao -wee' "klein juo Klisi 'mē, o nre 'de ao -wee' pεe o.

<sup>12</sup> -je Kea -mē kma aoa' -ti' 'ja a, -mē ka nyu -uua 'kmu poa -gbōdee "ni a na, 'kamō ao 'je na-. nyio 'o' weε 'jea' 'ti 'de ao pεe o, ao nmo 'di won 'de ba -pee, ao 'bo aoa' -cei' 'beεε, ao 'ni kupeee' nyu, ao 'bεε- pεe "wōin 'de ba -pee, ao 'bo wlu' 'wlvε.

<sup>13</sup> Ao 'bεε- ba 'a kpln "wōin due 'due, ao 'bo ba 'dei wluε. -Bo ao 'blee -ao -podei" 'dii ε, ao -ko' ba 'a desaun due 'due. Ka -aa 'Blei Klisi -koa' -aa desaun ε, 'kamō ao 'je ba 'a desaun -ko' -ke.

<sup>14</sup> De -je -kōan -ti' -ε -sia di -wee' "klein ε, emε -ni ao 'je ba 'a -ti' kma. Ba 'a -ti' kmaa' -nε, emε -nuε' -wee ao "sii- "i 'pepe ka kooa due 'a -cu ni.

<sup>15</sup> Pee 'a blua' Klisi a "nyia nyu ε, ao 'tai ε 'i ε 'je aoa' nasun -wee' "klein -je o' po. Kea 'da aopp 'mē -wee pεe 'a blua' -nε 'je 'o aopp 'nyu ni- 'de ao 'je nyō due' ma. Ao 'bo Kea 'se po-ti o' 'mae -ke 'de εε' -ti' 'un.

<sup>16</sup> Ao "nyu Klisi 'a -poia' -ti -teu 'de aopp 'un. Ao -pon to' 'dinta' i -wee ao 'je ε ba tōo- 'de ao 'je ba 'a di ikuu- 'de εε' -poia' wlu 'un. Ao bleε Kea o' 'de aoa' pee -wee' "klein 'un, -bo ε ni 'du -ta -bεεa' Klisi 'a 'nyu "i o, -bo ε ni 'du Kea 'a -Suu poa 'bo aopp -kwli" o, ao 'bεε- Kea 'a 'nyu "i 'de blewlu 'un, ao po ε 'se- 'de 'saau ε nua ao "jrii 'a -ti' 'un.

<sup>17</sup> Di "klein aoa 'tmua o, di "klein aoa nua o, ao ke Tu'bo Sesi bεε- wlu 'un -wee i 'je o' 'nyu "i 'bεε-. 'De o' 'un mō ao 'je cεen -wee ao 'je ao "Bo Kea 'se po.

*Ao -te' ba 'a ni'*

<sup>18</sup> Aopp -o -nia jranynokpaε' ε, ao jaa 'jru ja 'de aoa' kvan-wi" -pee ka εε nua Tu'bo 'tun ε.

<sup>19</sup> 'De aopp -o -blea 'nyu ε, ao kma aoa' 'nyu 'o -ti' due 'due, ao 'bo aoa' 'nyu bu -son isōan.

<sup>20</sup> Aopp -o -nia "nyuu- ε, ao 'je ao "bo ke de won 'de di -wee' 'un, emε -nmōo 'de Kea 'jri 'dei, de-nuε' ao nre Tu'bo 'a 'ce -o.

<sup>21</sup> 'De aopp -o -nia "nyuu- "bo -wi" ε, ao 'bo aoa' 'nyuu- di -wee' 'a "bli -ceε' jeejee -weε 'kpi je uupu 'iwa.

<sup>22</sup> Aopp -o -nia nyu 'a kuonpu- 'no 'blua- 'kpei ε, ao 'je aoa' 'bleu-wi" won 'de di -wee' 'un. -Bo uua' 'jriε- -te i o, -bo uua' 'jriε- se i -te o, ao 'je uupu won, ao 'bo 'de nyioppu 'jri 'dei nmōa 'a 'su i-pon. 'Kaa Tu'bo 'a ni' -tea' -nia 'de aopp 'un, 'de εε'



-ti 'bn ε, ao 'je vpv wcn 'de ppe -ceen' 'bn, ao 'bo 'jri de pooe.

<sup>23</sup> Dbo "o dbo aoa nva, ao nu ε 'de to' 'dce 'bn. -Bo aoa se ε nu ε, ka nyc c nva Tv'bo 'a dbo ε, 'kamc ao 'je ε nu ao 'bo ε nyic c 'sv 'a dbo 'daa-.

<sup>24</sup> Ao 'je kan' 'me Klisti mo -ni aoa' 'Blei -ccon'-. Di "klein Kea ceen εε' "nynuu-nynti ε, cmc -cc mu i aopv "nyia', umi -ni aoa' -kei".

<sup>25</sup> Nyv -vva nva desavn ε, vva muε ia' -kei' 'jea' -ke, de-nve' Kea 'a 'cra nyv 'mii.

**4**

<sup>1</sup> 'De aopv -jo -blea nyv kcon 'bn ε, ao 'ble vpv ka -ccon' ka, de -ε -sreai' ε, emε ao 'je vpv "jrii nu, de-nve' aopv mo -ke ε, ka ao 'blea "jrukco' i -tei 'de javn 'di ε, ao 'bo ε o'mae.

*Nyvfēn' -saawlu*

<sup>2</sup> 'Ma 'ce, ao 'ble Kea baea' 'a nai'. -Bo aoa sea bae ε, ao -kain' mii -wεε ao 'je Kea 'se po -ke.

<sup>3</sup> Ao bae -aa baea' -ke -wεε Kea 'a wlu -aa -tmva 'de nyv -pee ε, ε 'je -je 'je. Ao bae -ke -wεε Klisti 'a -ti' -i pa 'kwa a, 'un 'ji wv -sa 'pepe' 'de nyv -pee. Klisti 'a -ti' -ni ia' -kaso me 'un ni 'di.

<sup>4</sup> Ao bae 'ma Kea -wεε ka εε' wlu 'da 'un 'je ε kan' 'tmv 'pepe' 'de nyv -pee.

<sup>5</sup> Ao juo na ka 'de to'di na 'bn 'de nyv -vv sea Kea 'a -jei' naa ke -pee. -Bo vv ke ao -te i ε, ao 'bo nc' "i "taiε, ε 'bo -siie foo" 'bn. Nc' -ε -kpa 'de aopv 'kwa 'sv ε, ao juo εε' dbo 'bn vv ka-.

<sup>6</sup> -Bo aoa sea to' -ti 'tmv 'de nyv -pee ε, ao juo ia' 'tmv ka-, -wεε nyv 'je wlu doin' o'poa' 'a 'dia 'je. Aoa' wlu ni 'ton wcn -wεε ao 'je vva' -pee wlu ka juo due 'due.

*Jewlu-*

<sup>7</sup> -Aa de'di Tisiki -cc poa 'bn svn o ε, cmc 'ma dbo 'de aopv o -wεε di "klein 'un nva 'bn -c -je aopv i -wee' 'a "kuan po. -A -kma cc' -ti', -a -te' c -kwl". Klisti 'a dbo c ke 'ma nva, cc' poo wlu fai".

<sup>8</sup> 'In 'je kan' 'me, -wεε 'ma dbo c 'de aopv o 'de de -aa 'kmbvta' 'bn 'nc ε, -wεε c 'je aopv εε' "kuan po' 'de aoa' ppe 'je i -te.

<sup>9</sup> Onesimv -c -wlvā 'de aopv "klu ε, cmc -c -ke cc ji. C nre -aa de'di -o, cc' poo wlu fai", -a -kma cc' -ti'. Nyv 'svcn -nv, di "klein -a -nva 'bn 'nc ε, vpv -je ia' "kuan po 'de ao -pee.

<sup>10</sup> Aritaki -c -ke 'ma -a -nva 'nc -kaso 'di ε, c 'na cmc -je aopv. Banabasi 'a de'di Maki -cc -ti' 'un 'tmva 'de ao -pee 'de ε, c 'na cmc -je aopv -ke. -Bo c ji 'de aopv "klu ε, ao kvvvn c svn 'svcn.

<sup>11</sup> Sesi -cc "kpei -tenynti nva Suisitisi ε, c 'na cmc -je aopv -ke. Nyv taan -nv vva' 'sv -wlv 'de Suifv-wi" "klu -wεε -vv -ke 'ma nu

Kea 'a 'beode 'ε dbo. Vpvv -kuu 'ma di i mo -gblein'.

<sup>12</sup> Epafrasi -c -wlvā 'de aopv "klu ε, c 'na cmc -je aopv. C nre Sesi Klisti 'a dbonvi -o. Cc bae aoa' Kea 'me jeejee 'de cc' ppe -wee' "klein 'un -wεε ka Kea na 'i ao 'je kan' na, 'de -ta ao kvvn a ao 'je 'bo i kvvn -wεε ao 'je Kea 'a -kwlvti nu.

<sup>13</sup> De 'ma 'jea i 'de Epafrasi 'bn ε, emε -ni c "duo cc' 'kmu -wee' 'bn 'ε -wεε cc bae ao ke Laodise Kea -gbu ke Ierapolisi Kea -gbu 'a baea'.

<sup>14</sup> -Aa de'di Luiki -cc -ti' -a -kma -wεε -c -nva -dc'croi ε, c ke Demasi 'na vpvv -je aopv.

<sup>15</sup> -Aa de'di -wi" -nva 'o Laodise ε, 'mo -je vpvv, 'mo -je Nifa ke nyv "klein -vva -kvan' "jruī 'de v o -gbu" 'di ke.

<sup>16</sup> 'Sbe -ne, -bo ao -sro ε 'dii ε, -me ao kpe Laodise Kea -gbu -wεε vv 'je ε 'dii -sro' -ke. 'Ma 'sbe -εε mua Laodise 'wlvā' -wεε -ε -jea 'de aopv o ji ε, ao -sro' ε 'dii -ke.

<sup>17</sup> Ao 'tmvv Asipv -wεε dbo Kea -teo' kwa a, c 'je ε "jriε -tu" ka -ccon' ka-.

<sup>18</sup> 'Mo Pco, 'mo -je aopv, 'ma 'jewlu -ne, 'ma -ce' 'kpa 'a svn -crite'. Ka 'un nva -kaso 'di ε, ao 'bo ε o'mae.

Kea 'a "diwan kvvn aopv !

2

**"I-saasbe Poo pooka Kea -gbu  
-nia 'e  
Tesalonikí  
-jei" ε**

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Tesalonikí -koun -o -nia Kea -ε -nia -a "Bo ke -aa Tv"bo Sesi Klisti 'a nyu ε, 'mo Poo ke Silasi ke Timote ke -apu -oo ja aopp 'sbe-.

Kea po aopp "diwan -wee ε 'je aopp pee 'a blua" nyl.

*Tesalonikí-koun 'a Kea 'a wlu kpounsvn*

<sup>2</sup> -Aa poe ao -wee" klein 'a Kea 'se- jeejee. -Bo -aa sea Kea bae ε, -aa czen aopp 'nynti 'de -aa baewlu 'di,

<sup>3</sup> de-nve' ka ao 'jea Sesi 'a -ti' to' 'bn 'sv aoa nva di 'dce o, 'de ka aoa' Kea 'a -ti' kmaa nve 'sv aoa nva de'di -wi" "juoi o, 'de ka ao sea -aa Tv"bo Sesi Klisti to' 'i -sa a, umi -a po -kwlu o, -wee -aa po -a "Bo Kea 'se-.

<sup>4</sup> -Aa de'di -wi", -a -je kan' me Kea kma aopp 'a -ti', eme -ti ε -tee aopp kpoi" -wee ao 'je ee' 'ce ni-.

<sup>5</sup> -Ta -aa -tmva -poia" -ti 'de aopp -pee ε, ε se 'de -aa wlu 'a 'sv 'bn ni-, 'kaa Kea 'a -Suu me -ε -ni 'de -a 'de, -wee -εε -nyl" -a "ikmaa", eme -ti -ta -a -niia εε' wlu tu 'tmva' 'de ao -pee ε, ka εε mua aopp 'pva' see ε, -a -je kan' me 'pepe. Ka -a -jua na ka 'de aopp 'klu' 'de aoa' 'dce 'a -ti' 'bn ε, aoa' -ce" 'kpa ju'.

<sup>6</sup> Aopp mo -ke ε, ao bla 'bo -a -ke Tv"bo 'a -ko 'de. Ao 'jea Kea 'a -ti' to' 'bn 'e, ε se 'w' nu 'sv nyu je aoa' 'kle -tua" -tee. 'Kamo ao ni 'de 'kle 'di kan' 'sv Kea 'a -Suu "jii- aopp 'mva- pee o, eme -ti ao se wlu' 'wlv.

<sup>7</sup> 'De ee' -ti' 'bn ε, Kea 'a -jei" naavn -nia 'de Masedoani ke Akai -wee' bla 'bo aoa' -ko 'de.

<sup>8</sup> To' -o 'ma 'ce, Sesi 'a -ti' -i -wlv 'de aopp o ε, i se 'de Masedoani ke Akai 'a 'sv "kpei 'tii-, aoa' Kea -kwlt" -tea' 'a 'nynti -ko' 'blva- ja, eme -ti ia' ji 'de -apu mo 'won la 'bode.

<sup>9</sup> Ka -a jia 'de aopp "bli -wee ao kpoun -a sun 'soun o, nyu -wee" klein 'a 'tmv i -ta -wee'. Ka ao 'wan Kea 'a wlu 'sv ao 'ba koin "juoi -gbεε' -ti 'de ao "biia 'de 'kmoun Kea -nia to' Kea o, -wee aoa -gbεε' ε "juoi ε, i "siie 'blva- "i.

<sup>10</sup> De vva 'tmva 'de -a -pee -ke ε, eme -ni aoa fue Kea 'a "Ju Sesi ε -sa "kunyto' 'de -o jia 'kmv de ε. Omv -oo mu 'e javn 'di 'wlv' -wee -o -je -a seie 'de Kea 'a 'cen -εε jia 'kwa.

*Dbo Poo nva 'bo Tesalonikí ε*

<sup>1</sup> 'Ma de'di -wi", aoa' -ce" 'kpa 'je kan' me, dbo -a -jia' 'de aopp "klu -wee -a nva, ε se dbo foo" ni-.

<sup>2</sup> Ka -a -jea -aa -ce" won 'de -crei"- ke blati 'kwa 'bo Filipu-kwlv 'di ε, ao ju'. 'Kaa 'kamo -a -ni 'de 'kle 'bn -wee Kea kuu -aa di i 'de -a -beε' -poia" -ti 'tmva' 'de ao -pee.

<sup>3</sup> To' -o, wlu -a -tmva 'de nyu -pee ε, ε se st-ti ke to' saun -gboo "jri tba, -a se ε "inu -ke -a -je nyu 'sre ipoo-.

<sup>4</sup> 'Kaa de Kea nia "i me -aa -tmv jeejee, ee' -ce" 'kpa -po -avn -ti' o -wee -ε -te' -avn -poia" -ti 'a 'tmvdbo kwa. -A se ε -pon nyiopp 'je -a -ti' o po, 'kaa Kea -εε -gbvan 'de nyu pee o ε, eme -aa -pon -a -je 'e "jri 'dei nmoo-.

<sup>5</sup> Ao 'je kan' me 'pepe, -ta -a -tmvva' aopp Kea 'a -ti' ε, -a se muo 'didi nu due' -wee -a se aopp 'sre ipoo-. 'De -bo -a -tmv ee' wlu tu 'de -cei" 'beεa' 'bn -wee -a -je aopp "jrui di ε, Kea ju'.

<sup>6</sup> -A se ε -pon -wee ao ke nyu jrv' 'je -a -ti' o po.

<sup>7</sup> -Apu -o -nia Klisti 'a dboun ε, -a -je aopp -klaan" "kpei -te' -de-, 'kaa -a -ble aopp 'me dede-, ka -bo -gbavn 'ble va' 'ju -kwlt" -wee va -tua" oo' -ti' ε, 'kamo -a -tu' aoa' -ti'.

<sup>8</sup> Aoa' 'tbn -nia 'de -a pee o 'a -ti' 'bn ε, -a -nie "i -a -je aopp -aa nyiojo "nyl, ε se -poia" -ti -mi 'a 'sv ni-, de-nve' aoa' ke' kma' 'de -a -kwa.

<sup>9</sup> -Aa de'di -wi", ao 'je kan' me, dbo -a nva 'de aopp "klu ka ε kmai" ε, ao se ε o' mae'-. -Ta -aa -tmvva' aopp Kea 'a -poia" -ti ε, -a kpven 'e "jri -czen'-, -aa sun je dbo nu 'de "mau'w' o 'jrv-gbaow' 'di -wee -a je 'o aoa' due' koun -gbai' "jru ni-.

<sup>10</sup> Ka -aa nasun nia 'pepe, ε 'srea "i -wee ε sea -ko -pun" ni- 'de aopp -o -jea Kea 'a -ti' to' 'bn dee 'bn -pee ε, ao juε'. Kea 'a -ce" 'kpa juε' -ke.

<sup>11</sup> Ao 'je kan' me -ke, ka "nynuu- "bo a -tua" oo' "nynuu 'a -ti' ε, 'kamo -aa -tu" aoa' -ti' due 'due.

<sup>12</sup> -Aa kuue aoa' di i, -aa -tu" ε ao -ti' -kwlt' i -wee -a -bleε' aopp won 'dei 'de nai" 'blea' 'bn -wee ka Kea nia "i ao 'je kan' na-. Emε -ε -da aopp 'de ee' keema' de 'bn -wee ε ke ao 'je 'nynti i'wlvb-.

<sup>13</sup> 'De ia' -ti' 'bn -a se Kea 'sepo-ti 'boi, de-nve' -ta -aa -tmvva' aopp Kea 'a -ti' ε, ao po ε doin" o ka -coun' ka. Ao se ε nyiopp- 'a wlu 'daa-, 'kaa ao 'dεε Kea 'a wlu, 'de 'kamo ε ni -czen'-. Eε' wlu tu me ao 'je to' 'bn -wee -εε nu dbo 'de aopp 'bn.

<sup>14</sup> 'Ma de'di -wi", nyu -bv -ke Sesi Klisti "sia "i -wee -vva naa Kea 'a -jei" 'de Suideblva "kpei ε, ao bla vuvu 'a -ko 'de. Ka ao 'jea Sesi 'a -ti' to' 'bn 'sv nyu -bv -ke

ao plaan 'blva- i a -tua" aopp 'kle ε, 'kamo  
υppu mo 'je Sesi 'a -ti' to' 'bn tein" -wεe  
Suifu-wi" -tu" υppu 'kle -tu -tu -ke.

15 Suifu -nu mu -dba Tu"bo Sesi, υppu  
-dba Kea 'a wlu 'kwajaaun -nta tein" ε,  
υppu -nεε' -apu mo 'mi 'mlai" -ke -wεe -υυ  
-tu" -a 'kle. Uba nyaa Kea i -wεe υυ ni nyu  
-wεe' 'a tonyu.

16 Uba kaan -a -je de -wεe -a je 'pυwlu  
'tmu 'de nyu -sea' Suifu ni -pee. -Bo υba  
sea kan' -mo nu ε, -mε dtsatn υυ nva umi  
υba -tu" 'kpei, υba muu "jru o. 'Kaa υυ  
'boo- υba' -ce" Kea 'a 'pee "jru jaa' 'bn.

*Poo nε "i o ke Tesaloniká -koun 'je 'jee-*

17 'Ma de'di -wi", -ta ao ke -a -ceεan "i 'bo  
nu 'wi -wε-, -aa nyiojo mε se 'de aopp "klu  
ni, 'kaa -aa to' -wee' nιe 'de aopp "kpei. 'De  
εε' -ti' 'bn -aa -pon' -a -je 'de aopp o de ji  
-too" -wεe ao ke -a -je 'jee-.

18 -A -nιe "i -a -je 'de aopp o ji 'de-, 'mo  
Poo, 'ma -ce" 'kpa -tn 'de aopp o jia' i mε  
kpe 'soon, 'kaa Satan kaan -avn -je de.

19 'Ma 'ce, -sontu -aa Tu"bo Sesi a mua de  
jia' 'ee, de -ε -je -aa dbo -a nva εε' -kei" ni  
ε- ? 'Mo 'na : Aopp o. εmε -ti -a tba aopp  
to' 'i, -wεe 'de εε' no" tu 'di ε, -aa 'sao 'je  
'ja, 'de -a -je 'de 'mva- 'bn ni-.

20 Kιn, to' -o, 'de aoa' -ti' 'bn ε, Sesi a mue  
-a -cian" "kpei -tu" 'a see, -aa nυe 'mva-.

**3**

1 -A se ε 'bεε- la -a -je 'bn -kwle -kwlee  
-kwlee" -wεe ao ke -a se 'jriε- 'jeei. εmε  
-ti -a -bεε' wlu 'bn 'de -aa 'su sie -ta Atenι.

2 'De -a -sa' -aa de'di Timote -pon" -wεe  
-aa dbo o 'de aopp o. Omο o -ke -aa nu Kea  
'a dbo -wεe -aa -tmu Klisti 'a -poia" -ti. -A  
dboo' 'de aopp o, -wεe o 'je aopp 'kpi "nyu  
'de o 'je aoa' di ikuu, -wεe aoa' Kea -kwli"  
-tea' 'je -sisi' ni-.

3 -A se ε "ini' 'de 'kle aoa 'jea ι 'je aoa' due'  
koun -gbai' ka 'kpi "iwa. Aoa' -ce" 'kpa 'je  
kan' mε -apu ooo naa Kea 'a -jei" ε, nyioou  
a mue -a 'kle -tuu" 'a see, εmε -εε -tea' -a  
-te.

4 Ao po -ti' -kwlu o, -ta -a -nta 'de aopp  
'klu 'de ε, -a -tmυe' -a -na -apu ooo naa Kea  
'a -jei" ε, -aa mue -aa -ce" won' 'jea'. Ao 'je  
kan' mε 'kle -ni umi -nyiniia 'o -ta.

5 'In se ε 'bεε- 'in 'je 'bn -kwle -kwlee  
-kwlee", εmε -ti 'in dbo Timote -wεe o  
'je 'bn aoa' Kea -kwli" -tea' 'a "kuan ja-,  
de-nυe' faun a nu 'bn 'ε, 'in nιe "i 'in 'je ε  
juo -bo -sion" se aopp 'de desavn 'di po -wεe  
-aa dbo -a nva 'de aopp "klu se idooa-.

6 'Kaa Timote -wlu 'de aopp o ε, o ja  
-avn aoa' Kea -kwli" -tea' ke aoa' nyio 'o  
-ti' kmaa' 'a "kuan 'dεe mε. Ka ao se -a  
-wεe ao nιe "i ao ke -a -jea 'jee- ε, o 'tmu ι  
'de -a -pee. -Apu mo nιe "i -a -ke ao 'je 'jee-  
-ke.

7 'Ma de'di -wi", 'kle -a -nta 'e 'di ε, ε  
kmai", 'kaa aoa' Kea -kwli" -tea' 'a "kuan  
'dεe Timote poa 'de -a -pee ε, ε "sii- 'bo -aa  
di mε 'de aoa' -ti' 'bn.

8 Kaan ka la -aa pee ji ja -wε-, -aa 'kmu a  
jie -tadu -i -tea', de-nυe' ao ke Tu"bo "siie  
'i 'hode.

9 'Ma 'ce, εε' 'mva- Kea poa 'de -a pee o ε,  
wlu -je -a -je 'ble -wεe -a -je εε' Kea 'se po  
'de aoa' -ti' 'bn ε- ?

10 De -εε feeε' -aa -wla i -wεe -aa -teea'  
Kea i 'de "mav'wi o, 'jru-gbaowι 'di ε, εmε  
-ni ε 'je -a -kιn kwa 'woon- -wεe ao ke -a  
-je 'jee-. 'De -bo ao se de jre' mii 'won 'de  
aoa' Kea 'a -jei" naasvn- 'bn ε, -wεe -a -je  
aopp sun o po.

11 'Ma de'di -wi", de -aa -pon i ε, εmε -ni  
-a "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi 'je 'de -aa -je  
'a nya kon -wεe ao ke -a -je 'jee-.

12 'In nιe "i Tu"bo 'je aoa' ba 'a -ti' kmaa'  
"kpei po soon- soon- 'de ao 'je nyu -wee' 'a  
-ti' kma -ke, ka aopp mo kma aopp 'a -ti'  
-ke ε.

13 -Bo ε ni kan' -wεe aoa' pee 'je ja ji 'de  
ao 'je 'pepe ni 'bo -a "Bo Kea "juoi. -Mε  
-sontu -aa Tu"bo Sesi ke oo' 'bleenyu -wee'  
a mua jia' a, ao se -ko -pon" ni.

**4**

*Kea 'a -jei" naasvn- -ε -nmooa 'e Kea "jri  
'dei ε*

1 'Ma de'di -wi", de -je 'in 'jea 'tmu ε  
ke'wle, εmε -ni ka ao 'jea na -wεe ao 'jea 'e  
Kea "jri 'dei nmoo ε, ao 'cian -mε mε 'bo  
-a -pon". 'De 'kamο aoa' na mo o -ce". 'Kaa  
de -je -aa -teea' aopp i kaan ka, εmε -ni -aa  
baεε aopp i 'de Tu"bo Sesi 'a 'nyu' 'bn : ao  
na ao 'je nya mu ke'wle.

2 'Sni -a -tua" aopp 'de Tu"bo Sesi 'a 'nyu  
'bn, ao juε'.

3 De Kea nιa "i ao 'jea nu, εmε -ni ao 'je  
'pepe ni-, ao 'je 'nyu-san nu-ti 'bo.

4 Ao juo aoa' 'nyu' 'ble ka due 'due, -wεe  
aoa' 'nyu' 'blesun 'je Kea 'tun nu, 'de ε 'je  
ni' won ni-.

5 Ao 'bo aoa' -cei" "taiε to' saun 'bo aopp  
-je o poe 'de εε' de tu 'bn, ka nyu -sea' Kea  
juo a nva.

6 Nyu jro' 'bo o -podei" 'a di sun 'bn poe  
'de aopp "klu. 'De εε' -ti' 'bn ε, -a sie no" nya  
sese -a je ia' di tu 'a -ciε cri 'de ao -pee. -A  
-na, nyu -υba nva ia' di tu ε, Kea 'a 'pee a  
mue υppu kpon 'a.

7 ε se 'nyu-san nva' mε -εε 'daa' Kea 'da  
-avn ni-. 'Kaa ε 'da -avn -ε, -wεe -a -je kpoi"  
-tee 'de -a -je 'pepe ni-.

8 'Ma 'ce, wlu -aa -tmva 'de ao -pee -ta, ε  
se nyio 'o wlu ni-, εmε -ti nyu o po ε 'kleei  
'ja a, -mε Kea -nyta" nyu εε' -Suu 'a wlu mε  
o po 'klee i.

9 -Bo ε -tu' ba 'a -tu' kma-ti -mε ε, ao se ε pón- la -a -je aopu -mε 'ε 'sbe -jei' poo-, de-nve' Kea 'a -ce' 'kpa mε -tōo aopu ba 'a -tu' kmaa'.

10 'De 'kamō ao nta 'o nva' mō -ke 'de aoa' de'di -wi' -nīa 'de Masedoan -pee. -Aa de'di -wi', de -aa -teea' aopu i ε, emε -nī aoa' ba 'a -tu' kmasun -nε 'je 'bo -tie' cen kwle.

11 Ao kpūn aoa' -ce' i ao -te 'tūn, ao -tu' aoa' -ce' 'ε -tu', aoa' sūn 'je dbo nū, ka -a sia aopu εε' wlu o 'de ε.

12 -Bo aoa sea kan' nū ε, -mε nyu -sea' Kea 'a -jei' naa, se ε bεε- vū 'je aopu -sōn i 'je, 'de ao se nyō jro' "jru nī-.

*Klisi 'a dejisun*

13 'Ma 'ce, -a se ε 'inū tai' 'je aopu "maa 'de ao 'je "jrii "kae- 'de -aa de'di -wi' -mεa 'a -tu' 'ūn, ka nyu -vū sea tō' tba-ta 'ble "kaea "jrii ε.

14 Ka Sesi 'mεa -wεε o sōan "kunyō' -bo -a -je ε tō' 'ūn ε, -mε nyu -jea Sesi 'a -tu' tō' 'ūn -wεε -vū -mεa, ka Kea a mūε vū ke Sesi de jaa' a, -a -je ε tō' 'ūn -ke.

15 De -a -tba' Kea 'a wlu -gbōo "jri -wεε -aa -tmūa 'de ao -pee ε, ε ka : -apū -nīa 'kmū -wεε -ōō fua Tū'bo 'a jia' a, -a se -aa de'di -wi' -mεa "juoi -sii'.

16 'De εε' nō' tu 'di ε, Tū'bo 'a -ce' 'kpa -je 'de jaun 'di 'wū -wεε -ō -je i "si. 'Bomō Kea 'a "soa-wi' 'a "jru kpo' i -tei klaa' o, Kea 'a dō-kleε 'je wluu -tadue, -wεε nyu -jea Sesi 'a -tu' tō' 'ūn 'de -vū -mεa vū 'je "kunyō' sōn tein'.

17 'Bo -mε 'de -apū -ōō mua 'kmūnīa' 'de εε' nō' tu 'di ε, -aa mūε o beea' -wεε -a -wee' 'je 'ūnsōn 'de -a -je Tū'bo 'i 'jaa- 'de bue' 'ūn 'bo jaun -kwū -wεε -a -ke Tū'bo 'je i -te 'bode -bode' bode.

18 'Ma 'ce, wlu -nī, umī ao 'je nū -wεε ao 'je ba -tu' -kwū i -tu' due 'due.

**5**

1 'Ma de'di -wi', de -nīa Tū'bo 'a dejisun 'a -tu' ε, -a se ε 'bεε- -wεε -a -je aopu 'sbe ja- la 'de εε' -tu' 'ūn, 'de -a -je εε' -sōn' ke εε' nō' -tu' 'de ao -pee,

2 de-nve' ao 'je kan' mε 'pepe Tū'bo 'a jia' a mūε nyu "jru -tiia' ka "jrii' a -kwū paa' nīa.

3 -Sōnti nyu -wee' "klein a mua i "mae' 'a pleple -wεε vū 'jea wlu ka : -Pōia' pa 'nō 'blva- "kpei mε ! -Tū' se ka nī- ! 'Bomō 'kle klaa' vū -wee' sea wōin' 'pūi 'je vūpu "jru -tiee-', ka -bo 'nynōkpao' 'ble "kwūi -wεε -gbaandi a -ka' v "kpei i ε, 'kamō εε mu nīa'.

4 'Kaa 'ma de'di -wi', aomō 'di se i kpe 'bode -wεε ia' wū tu 'je aopu "jru -tiie- ka "jrii a -tiia' nyu "jru ε.

5 'De ao -wee' "klein 'ūn flōn i 'bode, ao mε 'de -sōn' 'ūn, ao nīε -sōn' 'ō "nynūu -o. -A se kwie 'a 'ce nī-, -wee -a -je idu.

6 -A -bo mūε ka nyu jru' a nūa, 'kaa -a -te "jriε- 'i, -a -juo -aa -ce' 'ε ka.

7 Nyu -a -kpa "nyō' o, "mau' mε vūa mū, 'de nyu -vūa poa nmo "jru ε, 'de kwie 'di 'bo vūa poo nmo "jru.

8 'Kaa -apū mō ε, -a -nīε -sōn' 'ō 'ce -o, -a -juo -aa -ce' 'ε ka. -A -duo' -aa Sesi -kwūi' -tea' ke -aa ba 'a -tu' kmaa' 'ūn -wee i 'je -aa 'ūnpaade nī, ka "soai a paa nūεflae' 'ūn ε. -Wee -aa 'pūva' a tba tō' 'i -mε 'je -aa "jru -tu' de nī-, ka nūε-gbla nīa.

9 Kea se -a 'da -wee εε' 'pee 'je -a kpūn, 'kaa ε 'da -avū -ε, -wεε -a -je 'pūva' 'je 'de -aa Tū'bo Sesi Klisi' kwa.

10 Omō -mε -aa 'mεa' -wεε -bo -a -te "jriε- "i ke o, 'de -bo -a -mε o, -a -je vō' 'kmū nī-, -wεε o ke -a -je "ti.

11 'De ia' -tu' 'ūn ao 'je ba -tu' -kwū i -tu', -wεε ao 'je ba 'a dī ikūu- due 'due. 'De 'kamō ao nī nva' mō -ceen'.

*De'boowlu ke 'jewlu ke*

12 'Ma de'di -wi', de -aa -teea' aopu i ε, emε -nī nyu -vūa nva Tū'bo 'a dbo 'de aopu "klu -wεε -vūa poa aopu -je o 'de vō' nynū 'ūn ε, 'de -vūa tōōa aopu Tū'bo 'a wlu ε, ao -te' vūpu 'a nī'.

13 Dbo vūpu a nva 'de εε' -tu' 'ūn ε, ao 'je vūpu 'a "dia, vūa -tu' kmaa' -si' -jei' 'de aopu 'ūn. pee 'a blua' nī 'de aopu 'nynū.

14 -Aa de'di -wi', -aa bae aopu 'mε -wi' -wee' : nyu -vūa 'kmūnīa' -flankaan a, ao -tu' vūpu 'smī. Nyu faun nīa 'de 'ūn ε, ao kuu vūpu 'a dī i. Nyu 'kpi wa 'i 'de 'kle' 'a -tu' 'ūn ε, -wεε -vūa dī a cean a, ao po vūpu sūn o. Ao 'bεε- pee "wōin 'de nyu -wee' -pee.

15 Ao -tu' aoa' -ce' 'ε -tu' -wεε nyu je desaun nū 'de o je desaun 'a kpan -sa. 'Kaa ao -pōn ba de 'dōe "jrii nva' i, ao -pōn nyu -wee' de 'dōe "jrii nva' i -ke.

16 Ao nī 'e 'mva- 'ūn jeejee.

17 Ao bae Kea jeejee.

18 Ao po Kea 'se- 'de de 'o de -wee' 'ūn. Aopu -ō -jea Sesi 'a -tu' tō' 'ūn ε, de Kea a -pōan i 'de aoa' -tu' 'ūn, emε -nao.

19 Ao 'bo Kea 'a -Suu 'a dbo 'i kaan.

20 Wlu Kea 'a -Suu poa 'de nyu 'wōn -wεε o 'tmūa, ao 'bo i -flūεn.

21 'Kaa ao "jreε- dī -wee' "klein -wεε ao 'je ia' 'dōe i -te 'de aopu 'ūn.

22 Ao tēεn dīsaun 'a kpe -wee' "klein o.

23 Kea -εε -nyūa' nyu pee 'a blua' a, εε' -ce' mε -tee aopu kpoi' -ceen'- emε -je aoa' nyōjō -wee' "klein i fuo-, -mε -sōnti -aa Tū'bo Sesi Klisi a mua de jia' a, aoa' tō' o, aoa' -suu o, aoa' pee o, aoa' 'blvku se -flēn' -pūn' nīi.

<sup>24</sup> Kea -ε -da aopu ε, εε' 'wlu wlu "kpei,  
εμε -εε mu εε' dbo tu nva'.

<sup>25</sup> 'Ma de'di -wi", ao bae -aa Kea.

<sup>26</sup> Ao nynia -aa 'jewlu 'de -aa de'di  
-wi" -wee' -pee, ao -gblee uopu -kwli" ka  
de'dinyu a nva.

<sup>27</sup> 'Ma baeε aopu i 'de Tu"bo 'a 'nynu 'un,  
ao nu 'sbe -ne 'dii 'bo -aa de'di -wee' "klein  
juoi".

<sup>28</sup> -Aa Tu"bo Sesi Klisi po aopu "diwan !

**'Sbɛ 'ɛ 'sɔɔn -nɛ Pɔɔ pɔɔa  
Kea -gbu -nɪa 'ɛ  
Tesalonikí  
-jei" ɛ**

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Tesalonikí-kɔɔn aopu ɔ -nɪa -a "Bo Kea ke Tɔ"bo Sesi Klisi 'a nyu ɛ, 'mɔ Pɔɔ ke Silasi ke, Timote ke -apu ɔɔ ja aopu 'sbɛ-

<sup>2</sup> -A "Bo Kea ke Tɔ"bo Sesi Klisi po aopu "diwan -wɛɛ ɛ 'je aopu pee 'a blua" 'nyɪ !

*Tesalonikí-kɔɔn 'a Kea -kwli" -tea' 'a -kei"*

<sup>3</sup> -Aa de'di -wi", -a se Kea 'sɛpɔ -ti 'bo i 'de aoa' -ti' 'ɔn. ɛ nɪɛ ka -cɔɔn' ka -wɛɛ -a -je ɛɛ' de tu nu, de-nɔɛ' aoa' Kea -kwli" -tea' ke aoa' ba 'a -ti' kmaa' a 'kpa "kpei sɔɔn-sɔɔn-

<sup>4</sup> ɛmɛ -ti -a 'di nɔɔ wɔn -wɛɛ -a po Kea 'sɛ 'de aoa' -ti' 'ɔn. Ka -aa jia Kea -gbi 'dii ɛ, 'kamɔ -aa -si" aopu 'a 'nyɪ 'dɔɛ 'de nyu -pee, de-nɔɛ' nyu a -tue" aopu 'kle -wɛɛ aoa 'je aoa' -ce" wɔn 'de aoa' Kea 'a -jei" naa-ti 'ɔn, 'kaa aoa' 'wɔw wlu', ao -tee' Kea -kwli" 'de nai" 'blea' 'ɔn.

<sup>5</sup> Ka Kea nɪa 'de aopu 'de ɛ, ɛmɛ -to ɛ. Kea 'srɛi", 'kle aoa 'jea -wɛɛ ao 'bɛɛa pee 'wɔin ɛ, ɛmɛ -ɛɛ mɛ nɔa' -wɛɛ ao 'je 'e ɛɛ' 'kmɔ dee 'di pa ka nɪ-

<sup>6</sup> Tɔ' -o, de -srɛai" ɛ, ɛmɛ Kea a mu nɔa' see. Nyu -ɔɔ -tua" aopu 'kle ɛ, ɛɛ mɛ ɔɔpu 'kle "kpei jaa',

<sup>7-8</sup> -wɛɛ aopu ɔɔ -jea 'kle 'de -sɪanwɪ 'di ɛ, 'de ao ke -a -je -kwlekwlɔ 'je 'de -a -je -kwle.

-Sɔnti Tɔ"bo Sesi a mua 'de jaɔn 'di 'wɔba' -wɛɛ ɔ 'jea -tan a, ɔ ke ɔɔ' "soa-wi" ɔɔ' "ikmaa' nɪa 'e 'ɔn a mɛ jia' 'bo nɛ-gbauo 'a -kwea'-. 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di mɔ ɔ 'je -aɔn -aa -kwlekwlɔ 'di paa-. 'De nyu -ɔɔ se ɛ "inɪ -ɔɔ -jea Kea juo -wɛɛ -ɔɔ -na -ɔɔ se -aa Tɔ"bo Sesi 'a -pɔia" -ti wɔn 'jei ɛ, 'de 'pee 'je ɔɔpu kpuɔn-.

<sup>9</sup> Uɔa' 'pee 'a kpuɔn 'a mɛ -nɪ ɔɔ 'je isɔn-'bode 'bode 'bode. Uɔ se Tɔ"bo 'a "jua-ke ɔɔ' kɛɛma' de 'ɛ "ikmaa' ke ɛɛ' fansɔn "jriɛ-'jeei.

<sup>10</sup> -Sɔnti ɔɔ mua jia' a, ɔɔ' "ikmaa' a mɛ "jri "kpaɛ' pɔa' 'de ɔɔ' nyu ɔ -teea kpuɔi" 'ɔn -wɛɛ nyu "klein -jea ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn ɔɔ 'je ɔ 'jraa- 'de ɔɔ 'je ɔ "juɔi -gbɛɛ'-. Uɔa' nyu tu ɛ, aopu a mɛ 'de ɔɔpu "klu nɪa' -ke, de-nɔɛ' wlu -a -tmɔa 'de ao -pee ɛ, ao 'je ɛ tɔ' 'ɔn 'ɛ.

<sup>11</sup> ɛmɛ -ti -aa bae aoa' Kea jeejee -aa -teeɛ' i -wɛɛ 'kmɔnɔa' -ɛɛ 'daa' ɛ 'da aopu ɛ, 'de ao 'je ɛɛ' 'je ka nɪ-. De -aa -teea' ɛ i ke'wɛɛ ɛ, ɛmɛ -nɪ 'dɔɛ aoa -pɔan nɔa' i ɛ, ɛ

'je aopu ɔn o po 'de ɛɛ' "ikmaa' 'ɔn -wɛɛ dɔo aoa' Kea -kwli" -tea' a nɔa ɛ 'je 'pepe nɪ-

<sup>12</sup> -Bo ɛ nɪ kan' -mɛ -aa Tɔ"bo Sesi 'a 'nyɪ a mɛ "i 'bɛɛa' 'de aopu 'ɔn -wɛɛ ao mɔ ɔ 'nyɪ 'je "i 'bɛ 'de ɔmɔ 'ɔn -ke. ɛɛ' 'saavn tu 'wɔw 'de -aa Kea ke -aa Tɔ"bo Sesi Klisi 'ɔn.

**2**

*Dɪ -ɪa mua nɔɔa' Sesi Klisi 'a deji nɔ" ɛ*

<sup>1</sup> Tɔ' -o, -aa Tɔ"bo Sesi Klisi a mɛ jia' -cɛn'-. -wɛɛ ɔ ke -a -je "jruɪ 'kɔn'-. 'Kaa 'ma de'di -wi", -bo ɛ -tu" 'de -mɛ 'ɛ -ti' 'ɔn ɛ, -mɛ de -aa -teea' aopu i ɛ,

<sup>2</sup> ɛmɛ -nɪ ao 'bo aoa' -cei" "taie -wɛɛ nyu 'bo ao faɔn' pɔɛ, 'de ɔ 'bo aoa' "jru -jei" -saa -too'-. -Bo nyu jru' wlu ka ɔɔ 'na Kea 'a -Suu -po' wlu 'bo ɔɔpu -kwli" -wɛɛ mɔa 'tmɔ ɪ, 'de ɔɔa 'dɪ Kea 'a wlu ɛ, -bo nyu jru' 'crɪ 'sbɛ, -wɛɛ ɔɔ 'na -apu -crɪɛ' ɛ, -bo nyu jru' 'tmɔ Kea 'a -ti' -wɛɛ ɔɔ 'na Tɔ"bo ji' -wɛ-sese ɛ, -mɛ ao 'bo ɪ tɔ' 'ɔn 'jeɛ.

<sup>3</sup> Ao 'bo 'wɔɔɛn nyu 'bo ao 'srɛ ipɔɔɛ ka "o ka 'de dɪ -nɪa 'mɔa- 'a -ti' 'ɔn, de-nɔɛ' nɔ" -ti Tɔ"bo 'a 'jru 'je 'de nyu "jru nɪ ɛ, -mɛ nyiɔpu 'a Kea wɔn o toa' a mɛ 'blɔa-'i "sia". 'De "ju ɔɔ 'nyɪ nɪa 'diwɔnyɪnɪ ɛ, -wɛɛ ɔ -tea isɔan' 'a -teea' -mɔ 'je -tan' ke tein".

<sup>4</sup> Dɪ "klein nyiɔpu a -gbɛɛa" "juɔi -wɛɛ ɔɔ 'daa- Kea ɔɔ mɛ ɪ -wɛɛ' o -fɔan', ɔɔ mɛ ɔɔ' -ce" 'ɛ 'nyɪ "jei kpaɔa' 'bo ɪ -wɛɛ' "jru kpu". ɔɔ mɛ mua' mamɔv 'sɔ ɔ 'je 'e Kea -gbu 'di pa -wɛɛ ɔ 'je i -te 'demu, 'de ɔ 'je ɔɔ' -ce" Kea 'daa-.

<sup>5</sup> -Ta 'ɪn nɪa 'de aopu "klu 'de ɛ, 'ɪn se ɪa' dɪ tu 'tmɔ 'de ao -pee 'dee- ? -Aee', ɛ se kan' nɪ- ? Ao po -ti' -kwɔl o ke !

<sup>6</sup> 'De kaan la, ao 'je kan' 'mɛ de jre' mɛ -kaan ɔ -je de, ɛmɛ -ti ɔ se ji ke. ɔɔ' nɔ" -tuu" a -bo ɛ nyɪ -wɛɛ ɔ 'je ji.

<sup>7</sup> ɔɔ' 'diwɔnyɪnɪ-suu -je -nɪa 'de nyiɔpu 'ɔn ɛ, -mɛ nɪɛ dɔo nɔa' -wɛɛ 'de kwie'. 'Kaa -sɔnti de -ɛ -kaan ɔ -je de ɛɛ mua 'nɔ 'wɔba' a,

<sup>8</sup> 'bomɔ "ju ɔɔ 'nyɪ nɪa 'diwɔnyɪnɪ ɛ, ɔɔ mu ɔɔ' -ce" toa'. 'Kaa Tɔ"bo Sesi 'a wɔn 'dipɔɔ' ɔ mɛ ɔ 'dbaa' 'de ɔɔ' jisɔn 'a "ikmaa' 'je ɔ i-sa' 'de nɪa.

<sup>9</sup> 'Diwɔnyɪnɪ -nɔ, -sɔnti ɔɔ mua jia' Satan a mu ɔ "ikmaa" 'nyɪa' -wɛɛ ɔ 'je jrii' ke "jriɛ o siedɪ klɛe' klɛe" nɔ 'de ɔ 'je nyu 'srɛ ipɔɔ-. Ka ɔɔ' "ikmaa' 'wɔba 'de Satan 'ɔn ɛ, ɪmɪ -toɛ.

<sup>10</sup> ɔɔ mɛ 'de deɔavn 'a kpe -wɛɛ' "klein 'ɔn jiaa' -wɛɛ ɔ 'je nyu -ɔɔ -ma' 'ɔɔa' -ce" pee 'di i -te. Uɔa' nyu tu a mɛ isɔan', de-nɔɛ' tɔ' -ti 'a -ti' kmaa' -ɛ -jea ɔɔpu 'pɔv ɛ, ɔɔ se ɛ "ɪnɪ ɔɔ 'je ɛ sɪn 'sɔɔn kpuɔn-.

11 Ɛmε -ti Kea a muε nva' -wεε υυ 'je idu 'de υυ 'je si tɔ' 'daa,-

12 -wεε nyu "klein sea' tɔ' -ti 'a wlu tɔ' 'un 'je, 'de -υυa -jea disain 'a "dia a, Kea 'a 'pee 'je υυυυ kpυn.

*Ao 'bo 'o tɔ' -ti 'a -jei' 'wlvε*

13 'Kaa aopyu mu ε, 'ma de'di -wi", ao nte Tu"bo 'a -ti' kmaυn -o. -A se Kea 'se po-ti 'boi 'de aoa' -ti' 'un, de-nυε' Kea -teeε aopyu kpoi' sese -wεε ao 'je 'puυa' 'je. Ɛmε -ti εε' -Suu a nu dho 'de aopyu 'un -wεε ao 'je tɔ' -ti 'a wlu tɔ' 'un.

14 Ɛmε -εε 'daa' ε 'da aopyu 'de -pɔia" -ti -a -tmυa 'de ao -pee 'un, -wεε ao ke -aa Tu"bo Sesi Klisi 'je 'nynti i 'wlvυ-.

15 'Ma 'ce, -bo ε ni kan' a, -mε wlu -a -tɔoa aopyu 'de -a won 'di o, -jt -a -tɔoa aopyu 'de 'sbe -a -pooa aopyu -jei' 'di o, ao -ti' i 'de aopyu 'un -wεε ao 'je 'sin po 'de Kea 'a wlu 'un.

16-17 -A "Bo Kea kma -aa -ti' -wεε ε nu -avn 'saavn "jrii 'de ε -tu" -a -ti' -kwlt' i -wεε -a -je tɔ' tba-ta -cεen' 'ble. Ɛ ke -aa Tu"bo Sesi Klisi 'a -ce" 'kpa -kuu aoa' pεe i -wεε ao 'je 'dɔe nva' ke wlu 'dɔe 'tmυa 'a 'kpti 'ble.

**3**

*-A -bae ba 'a Kea*

1 'Ma de'di -wi", -ta -jo 'ma jia -craa' la 'bomɔ -ni ao bae -aa Kea -wεε Tu"bo 'a wlu 'je 'blva- ja -ko' sɔon- sɔon- 'de ka ao 'je ε tɔ' 'un -wεε ao kpυn ε sin 'sɔon o, ε 'je kan' ni -ta "o -ta.

2 Ao bae -aa baea' -ke -wεε Kea 'je -a seie 'de 'diwɔnyntɔn 'kwa, de-nυε' ε se nyu -wee' -a -wɔon' Kea 'a wlu tɔ' 'un 'je -ti kan' ni-.

3 Tu"bo 'a 'wlv wlu "kpei, oɔ muε aopyu 'a di ikua' -wεε o 'je aopyu ifuo- 'de -sion' se aopyu sun -pun" kpai.

4 -A -je kan' 'mε dt -a -sia" 'nynti 'de ao -pee -wεε ao 'jea nu ε, ao nte ia' nva' 'de aoa mu i nva' ao 'je nya mu, de-nυε' ao ke Tu"bo "siie "i, Ɛmε -ti -a -te' aopyu -kwlt".

5 Tu"bo po aoa' pεe -je o 'de ao 'je Kea 'a -ti' kma, -wεε pεe "wɔin 'bεεa' -ε -nɔa 'de Klisi 'un ε, ε 'je 'de aopyu 'un ni-.

*Nyufen' -saawlu*

6 -Aa de'di -wi", -aa -tee' aopyu ke' "i 'de Tu"bo Sesi Klisi 'a 'nynti 'un -bo nyɔ ni 'de aopyu "klu -wεε oɔ sea oɔ' -ce" -flaan' "kpei po ε, 'de dt -a -tɔoa aopyu -wεε o 'na o si won 'jei ε, -mε ao tεen -mɔ 'o jei tu o.

7 Ka ao 'jea nu -wεε ao 'jea 'bo -aa -ko 'de bla a, ao juε', de-nυε' -ta -a -nɔa 'de aopyu "klu ε, ao 'je kan' 'mε -a se -flavn ni-.

8 -A se bae' -te 'bo nyɔ jɔɔ' "wɔin -wεε -a se oɔ' dt di "jei-, 'kaa -aa -ce" 'kpa -nyɔa' -su' 'de "maυ' wɔ o, 'jru-gbaο wɔ 'di -wεε

-oɔ -pon oɔ' diide 'de -bo ε ni kan' -wεε -a je 'bo aoa' nyɔ jɔɔ' 'jru -te.

9 Dbo -a nva 'de aopyu "klu ε, aopyu -je -a diide "nyɔ -wεε -a -je di 'de-. -Bo -a se kan' -mɔ nu ε, -mε ε se ao se -aa diide "nyɔ ka ni ko-, 'kaa -a -nɔε "i -wεε ao 'je -aa kplun ja -gbun 'de ao 'je 'bo -aa -ko 'de bla.

10 'Ma 'ce, -ta -a -nɔa 'de aopyu "klu ε, wlu -a -tmυa ao si ε tɔ' o. -A -wlu ka -a 'naa nyɔ -o sea dho nu ε, o 'bo de die.

11 'De -mε 'kamɔ de nyu a 'tmυa -wεε -aa -wɔan 'de aoa' -ti' 'un mε -ni nyu jru' -ni 'de aopyu "klu -wεε -υυ -te i 'su -υυ -na -υυ se dho nvi 'de -υυa na daun' 'un -υυa -sii'un -wεε -ti' υυ sea kɔn υυa 'kpti 'un -pluu -pluu.

12 Uba' nyu tu ε, -aa baεε υυυυ i 'de Tu"bo Sesi Klisi 'a 'nynti 'un υυ nu dho -wεε υυ 'je υυa' -ce" 'kpa 'a 'kwade 'je, υυ 'je di 'de ku pεεε 'un.

13 'Ma de'di -wi", aomɔ 'bo de 'dɔe nva' 'un seaa.

14 'Sni -a -tua' aopyu 'de 'sbe -nε 'di -ta, -bo nyɔ ni 'de aopyu "klu -wεε o 'na o se ε wɔn 'jei ε, -mε ao sie o "jriε- o, ao 'bo o dbεεjua o kpaa, -wεε oɔ' -ce" 'ε 'kmυ 'je o -tin' "i 'dbaa.

15 'Kaa ao 'bo o aoa' tɔnyo 'un nυε, de-nυε' o nte aoa' de'di -o. Ao 'kpo -pυn" -wεε ao 'je o fen' -sa.

*'Jewlu-*

16 Tu"bo -oɔ -nyɔa" nyu pεe 'a blua' a, oɔ' -ce" 'kpa "nyɔ aopyu pεe 'a blua' wɔ "o 'wɔ ka "o ka ! Tu"bo sie ao -wee' "klein o !

17 'Mɔ Pɔo, 'mɔ -je aopyu, 'ma -ce" 'kpa 'a sun -cɔi wlu -ni. 'De 'ma 'sbi -wee' 'di ε, ka 'ma nva 'ma 'nynti 'cɔɔsɔn, 'kamɔ -nao.

18 -Aa Tu"bo Sesi Klisi 'a "diwan kpυn ao -wee' "klein !

# "I-saasbe Poo pood Timote -jei" ε

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Mo Poo, o -nia Sesi Klist 'a dboi, ka -aa P'vvi Kea ke -aa to' 'itbai- Sesi Klist da,

<sup>2</sup> mo -oo ja -on 'sbe, Timote 'ma "ju -ccon' 'de de to' 'on 'jea 'on. -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klist 'je -ma wee, ε po -on "diwan -ma pee 'je blu !

*Ke' wo-saryv -sain 'a -ti'*

<sup>3</sup> Ma poe -on -ti' -kwlt' -ta 'ma mua Masedoan ε, 'in -tus' -on wlu -wee -in -sie 'o Efest. 'In 'na -in -tmuv' nyv jrv' -uva tooa nyv dt -i sea 'crue 'de Kea 'a wlu 'di ε, υv 'je ia' nyv too- ti 'bo.

<sup>4</sup> -In -tmuv' uvv -ke υv 'bo 'o uvv -kwlt' -saa 'sv υv 'bo dt "i pooe, υv 'bo i to' -ti 'daa-. Ka nyv 'a "ji nua 'itbaason, -ia' ba o -tooa' sea "ti -ta 'ble ε, υv 'bo i o. De υv 'jea nu ka, eme -ni 'pvva' Kea "nyta nyv εε' -kwlt' -teti nyv tooa.

<sup>5</sup> Wlu 'ma 'tmuva -on -wee -in -jea 'tmv 'de uvv -pee ε, ia' bv me -ni υv 'je nyv 'a -ti' kma 'de pee -ceen' 'on -wee vva' pee je uvv "bli -ce' 'de vva' Kea -kwlt' -tea' je "jridepooa' -son ni-.

<sup>6</sup> εε' -jeblv -tu ε, nyv jrv' -to ε 'kpv "i, -wee -vv -biie" 'e ba o -tooa' ke wlu -gbai' 'tmva' o.

<sup>7</sup> Uva' nyv tu ε, υv nte "i υv 'je Kea 'a ke' wo -sa 'de nyv -pee, 'kaa wlv vva 'tmva vva -ce' 'kpa 'a 'won 'va' 'jea ke' 'o ke' -ti' vva 'tmva -wee vva 'nyea 'kpei- 'de nyv -pee ε, υv se ε juo-.

<sup>8</sup> -A -je kan' 'me Moist 'a ke' nmo "jrii, ka ε "sia 'nyv -bo nyv o se ε wo -sa' kan' 'pepe ε, -me nmoi'.

<sup>9</sup> Nyv -oo nua kan' a, ka Kea sea ke' bla 'de 'isrevn 'a -ti' 'on ε, o juε'. 'Kaa ke' -ε -blaa a, ε blaa' 'de nyv -vva' 'jea ke' 'o ke' won o, "jruku -on o, nyv -vva' -tea' Kea 'a ni' o, desavnvvn o, nyv -vv sea Kea 'a -tea' -te o, nyv -vva -dba "bo ke de -kwlv i, υv ke "ku 'dbaun 'a -ti' 'on -ke.

<sup>10</sup> ε blaa' -ke 'de de ε "jrii tevvn o, 'hynunmai -vva 'sv a -pvan ba o, nyv -vva -jriia" nyivovv o, sv 'tmvvn o, nyv -vva -snevε' 'de Kea 'a 'nyv 'on, 'kaa dt -ia wlv υv cean -tie" 'bo Kea "juoi, vva' nv i. Nyv "klein -na 'mva- vva' nvsvdt ke to' -ti -i -crva' 'de Kea 'a 'sbe 'di tooe ba 'kpv "i. Uvuv 'a -ti' 'on me ke' blaa-,

<sup>11</sup> de-nve' 'kamε ε 'crue 'de -pvia' -ti Kea -tea' 'on kwa 'di. Ia' -pvia' -ti -tu ε, ka Kea nmva 'di won -wee ε nta 'e -son' 'on ε, eme ia' 'tmv.

*Poo a poe Sesi 'se-*

<sup>12</sup> 'Ma poe -aa Tu"bo Sesi Klist 'se-, de-nve' o -tee' 'on -kwlt' -wee o -te' 'on -pvia' -ti 'tmvdbv kwa, 'de o -nyv' 'on 'kpv -wee 'ma nv εε' dbo tu-.

<sup>13</sup> 'De -me 'kamε 'in dooa oo' 'nyv tein' -doa -doa"- . Nyv -vva naa oo' -jei" ε, 'in kma won 'de uvv "kpei -wee 'in -tu" uvv 'kle -tu -tu. 'Kaa Sesi 'jee 'ma wee-, de-nve' -ta 'in sea oo' -ti' to' 'on 'jee- 'de ε, dt 'ma nva 'in sv juo-.

<sup>14</sup> 'Savn -aa Tu"bo nva 'on "jrii ε, ε cen -je "kpei -tie". Emε -nve' -wee 'in ke Sesi Klist "sii- 'i' 'de 'in -te' Kea -kwlt' -wee εε' nyv 'a -ti' kmaa' ni 'de 'on.

<sup>15</sup> Wlu -ne, ε se jrai' po -ta 'ble, -wee ε ni 'won ka-. εε' wlv tu ka : Sesi Klist ji 'no 'kmu 'kpei 'me -wee o 'je desavnvvn 'pvv-. Uva' desavnvvn tu ε, mo -kon 'e υv -pv 'a nva.

<sup>16</sup> 'Kaa Sesi Klist 'jee 'ma wee-, -wee ka o kuua to' i ε, o 'je ε to 'bo mo 'kpei, 'bo 'mo -o -kvan 'e desavnvvn 'a nva 'kpei. O nv kan' 'me -wee nyv -vva mua oo' -ti' to' 'on 'jea' 'de nva, υv 'je ε "jrie- 'jee- 'de υv 'je 'kmvna' -sea' -kve -ta 'ble 'je.

<sup>17</sup> 'Beo -na 'e javn 'di ε, Kea -ε sea 'me-ta 'ble ε, Kea nyv o 'jeea "jrie-, Kea -ε -na due' koun -gbai' ε, εε' 'nyv 'jei' -wee ε 'je dewon ni jeejee ! 'Kamo ε 'je ni.

<sup>18</sup> Timote 'ma "ju, wlv 'in sia -on o, eme -nao. ε ke wlv Kea jaa nyv 'kva, -wee υv 'tmva 'de -ma -ti' 'on nte de due', -in po ia' wlv tu -kwlv o, 'de -in -je Kea 'a -ti' 'a tu -fon' ka -ccon' ka.

<sup>19</sup> -Bo -ma sea kan' nv ε, -in kpvn -ma Kea -kwlt' -tea' i. 'De -ma nvsvdt -wee' "klein 'on ε, -ma pee bo -on "bli -ceε'. Nyv jrv' se ε 'in υv 'je vva' pee 'a wlv doin' o po. De -ε 'on vva' pee -cea' υv "bli ε, vva -fvvn nva, eme -nve' -wee vva' Kea -kwlt' -tea' -ceen' son i, -wee υv 'voo- sv -ti' 'a to' 'on 'jea' 'on.

<sup>20</sup> 'De vva' nyv tu "klu mo Imene ke Alesandri ni. 'In 'taie uvv "i 'de Satan 'kva, -wee ka nyv sea 'bεε- o 'jea Kea 'a 'nyv dooa, 'de υv 'je ε juo-.

## 2

*Kea bae-ti*

<sup>1</sup> De -ε -kvan -ti' -wee 'ma kuua Kea 'a -jei' naavn 'a dt i ε, emε -ni υv 'je Kea de i -tee', υv 'je ε i bae-, 'de υv 'je ε 'se po 'de nyv -wee' "klein 'a -ti' 'on.

<sup>2</sup> Uv 'je 'blvajevn o, nyv -vv -tea' nyv "jru kpv' i 'a Kea bae, -wee -aa 'kmu 'je 'e ku peeε' 'on ni, 'de -aa pee 'je blu. -Bo ε ni kan' a, -me -aa muε Kea 'a -jei' naa' ka -ccon' ka, -wee dt ε nta "i ε, 'de -a -jt nv.

<sup>3</sup> De -ε -nmva "jrii -wee -ε -nmvva Kea -na -aa 'Pvvi 'jri 'dei ε, emε -nao.



4 Εμε -ε -ντε "i nyu -wee" "klein 'je 'pu -wee υυ 'je to' -ti juo-.

5 'Kaa Kea nte due' kouñ -gbai'. 'De -ti' 'nyñi ni i- nta 'o nyioy ke Kea 'nyñi, nte due' kouñ -gbai -ke. Omo -ni Sesi Klisti -nyio-.

6 Omo -o -to 'e oo' -ce" -wee -o -seie' nyu -wee' 'de desaun 'kwa. Ka Kea nte "i e 'jea nyu -wee' 'puv- e, de -e -toe e, eme -ni Sesi mo -saa oo' -ce" 'sraa- 'un 'de nyu 'a desaun 'a -kwe-ti 'un 'de no" -e -tuua" 'di.

7 Εμε -εε -ti' 'un 'in -teeε 'o -wee 'in dbooε- 'de 'in 'je nyu sea' Suifu ni Kea -kwli" -tea' ke to' -ti too-. De 'ma 'tmva -ta e nte to' -o, e se si ni-.

8 De -je 'in nta "i 'bo -me 'de e, eme -ni "nyñunmai 'je Kea bae -ta "o -ta. -Bo υva sea Kea bae e, υυ to sñ -i sea desaun 'a -ko -pyn" ni 'jei, υυ 'bo 'cen ke to' saun pee o 'bleε.

9 De 'in nta "i -ke 'de 'nyñokpae' 'a -ti' 'un e, eme -ni υυ juo di 'onpaa ka-. Uva di 'onpaasun 'bo e nte -wee 'jrie- 'bo υυυ o 'mte. E se υva' "mu- dbasun o, υva' doin" podi o, υva' do' podi o, υva' -pyn" -tu" di ni 'je e nu, -wee υυ 'je Kea "jri 'dei nmoo ni, υυ 'bo i 'wei -son -kweeε',

10 'kaa de -je -je e nu -wee υυ 'jea dewon ni e, eme -ni υva' di 'doe υva'. 'Nynokpae' -υυ -na -υva pleε Kea, 'kam υυ 'je nu.

11 'Nynokpae' jaa υva' -ce" ja -wee υυ 'je -snii' -te, 'de υυ 'je Kea 'a wlu doin" o po.

12 -Bo e -tu" 'bo 'mo -kwli" e, 'in se 'nynokpae' 'a nyudetoo -ti 'woon- 'de Kea -gbu 'di. 'In se e 'beε- -wee 'in 'je υυυ 'bo 'nyñunmai 'jru kpo' i -te. 'In nte "i υυ 'je 'tun -te.

13 To' -o, Adam mo Kea nu tein" -wee Efu tba 'o.

14 'De e se Adam mo Satan poo 'srε i ni, 'nynokpao' mu Satan poo 'srε i, -wee υ -blaa Kea 'a ke' won.

15 'De -me 'kam o 'nynokpao' a mu 'puva' 'jea' ka υ nta "nyñuu- de e, υ 'ble Kea -kwli" -tea' ke nyu 'a -ti' kmaa 'a nai" -wee υ 'je kpoi" -tee, 'de υ 'je "i kpyñ.

3

Kea -gbu -jeopovñ

1 To' -o, -bo nyu -ntei" o 'je Kea -gbu -jeopoi ni e, -me nmoo 'jrii, dbo 'doe -o.

2 Kea -gbu -jeopoi -mo 'ja a, oo' nyu to se -ko -pyn" ni. O 'ble 'nyño due', o juo oo' -ce" 'e ka, o ni toi" nyo-. O nu kplyñ 'doe, o ni nyiio-, o ni nyu de too ka.

3 O 'bo nmoo 'nai nte, o 'bo 'cen 'bleε, 'kaa o ni kupeeε' nyo-. O -pon pee 'a blua' i, o 'bo oo' -ce" 'e 'doe i-poen.

4 O juo oo' -gbu" 'a -je o po ka-, o nte -wee oo' "nyñuu- 'je o won 'je -wee υυ 'je oo' ni' -te'.

5 -Bo nyu se oo' -gbu" -sonyυ 'a -je o po ka juo 'ee, -me ka o 'je Kea -gbu 'a -je o posun nu e- ?

6 Nyu -o -jea Kea -gbu -je o po e, o 'bo nyu -o -jea Kea 'a -ti' to' 'un dee' 'un nte. -Bo o se 'e Kea 'a -ti' 'un -kwle e, oo mue oo' -cei" 'beεa', ka -sion' 'beεa oo' -cei" e, -wee Kea 'a 'pee -e kpyñ a -sion' e je o kpyñ -ke.

7 O 'bo -ko 'bleε 'de nyu -υυ sea Kea -gbu 'di ni "jri 'de -ke, 'de oo' 'nyñi je dooa -wee o je 'o -sion' o -sebeε 'won' kpa.

Kea -gbu sñ opovñ-

8 Kea -gbu 'a sñ opovñ -wi" -mu -ke e, υυ nu kplyñ 'doe, υυ 'bo muo 'soon 'bleε, υυ 'bo nmoo 'naa' -jei" -siie, υυ 'bo 'wei -pon ka saun ka-.

9 To' -ti -i poa "jri 'kpaε' 'de Kea -kwli" -tea' 'un e, um υυ 'je o -si', 'de to' 'doe 'un.

10 Uva' nyu tu e, -bo nyu 'je υυυ dbo -ne kwa -te' e, nyu 'je υυ -pu 'a kplyñ ja -gbun -o. -Bo υυ se -ko -pyn" ni e, -wee υυ 'je ee' dbo tu nu.

11 Uva' 'nynokpae' foo" 'su 'a nuokplyñ 'je "jrii nmoo-, υυ 'bo nyu cyen 'su υυ 'bo ipleeε -wee υυ 'je kplyñ 'un ni, υυ kpyñ wlu "kpei- 'de di -wee' 'un.

12 Nyu -o -jea Kea -gbu sun o po e, o 'ble 'nyño due', o 'beε- oo' 'nyñuu- o, oo' -gbu" 'a -jeopoa' "woin.

13 Kea -gbu 'a sñ opovñ -υva nva υva' dbo ka -oon' ka a, nyu a mue υυυυ 'a ni' -tea'. -Bo υva sea Sesi -kwli" -tea' 'tmυ e, faun se υυυυ nu, de υυ ke Sesi 'siaa 'i e, ee mue nva' υυ 'je 'kpi' 'ble.

To' -ti klaa" -pa' kwla a

14 -Ta 'in nta 'sbe -ne 'cra' a, 'ma naa to' i 'un 'je 'de -in o ji -ta 'wi' 'soon.

15 'Kaa deε-ti 'ma ja -un 'sbe-, eme -ni -bo 'in se -too"- 'in se ji e, -wee ka Kea 'a 'ce' 'jea na 'de 'kmun Kea 'a -gbu' 'di -un -je e juo-. Kea 'a 'ce -nu, υυυυ -ni to' -ti 'a -kwea -gbaatu-, -wee ka -kwea' -gbaatu kpyñ a -gbu" i e, υυ 'je kan' to' -ti i kpyñ -kli, 'de υυ 'je ia' -ti' -tu".

16 To' -ti klaa" -i pa 'kwla' de-, -wee Kea -sa 'kwla a, nyu jro' se e 'beε- o 'je ia' -ti' 'un-too'-. Ka nyu 'jea nu -wee nyu 'a 'kmυ 'jea 'e Kea "jri 'dei nmoo e, eme ia too nyu, de-nue' i 'tmue Sesi 'a -ti' :

Omo -sneε nyio 'un, omo Kea 'a -Suu po -ti' o, -wee Kea 'a 'soa-wi" 'jee- 'jrie-. Omo -oo -ti' a 'tmueε 'de nyu sea' Suifu ni -pee. Omo -oo -ti' nyu jru' 'je to' 'un 'de 'kmυ -wee' 'kpei. Omo Kea kpa 'e jaun 'di, -wee -o -ni 'e ee' -son' 'un.

4

Nyu -υva tooa nyu si-ti e

1 Wlu Kea 'a -Suu 'tmva 'pepe e, e ka, e 'naa : no" -ti 'blva 'a -kwe- no" 'je nyñi e,

nyu jru' a mue Kea 'a -jei' naa -ti o 'boa' -wee di -sion 'o nyu "maa -sii a tooa nyu e, su 'ji won 'je.

<sup>2</sup> Ia' -sii -tu e, 'de "jridepoun ke si 'tmoun 'un mo ta ceen -wee ia wlu. Uba' nyu tu e, uba' pae "cruan- 'i, de-nue' Satan -tue" upu juo'in.

<sup>3</sup> Di uba tooa nyu e, eme -ni uba -tee' nyu ke' "i -wee su je 'nyno 'ble, -wee uba tha nyu -ghan' 'de diidi jri' 'a -ti' 'un. 'Kaa Kea nu diidi -wee' "klein 'me, -wee nyu 'je ia' Kea 'se po 'de nyu 'ji di. Nyu -su -jea Kea 'a -ti' to' 'un 'de -su -jua to' -ti e, su kpoun i sin 'soun -wee su 'je ia' Kea 'se po.

<sup>4</sup> Di "klein Kea nua nmo "jrii, ia' jre' se i po ka ni-. -Bo nyu o sea ia' Kea 'se po e, o 'bese- o 'ji di,

<sup>5</sup> de-nue' Kea 'a wlu ke ee' 'sepowlu ni -nue' -wee i ni 'pepe 'de i ni di ka-.

*Sesi Klisti 'a dbonvi -coun-*

<sup>6</sup> Di 'ma 'wiba 'tmua' -ni, umi -in -je -aa de'di -wi" "i to-. -Bo -ma sea kan' nu e, -me -ma mue Sesi Klisti 'a dbonvi -coun' nua'. Kea 'a wlu -ceen' -e 'di -in -bese' "i -wee -in -tea' -kwli" 'de -ma -jea won 'pepe e, eme -in -je to 'de nyu -pee.

<sup>7</sup> 'Kaa di -i sea 'e Kea 'a wlu 'di 'wlu -wee nyiupu -a -sa 'o uba' -ce' -kwli" 'su uba 'tmua, ia' di tu se 'de 'ble, -in -teen i o.

<sup>8</sup> Ka -in -jea nu -wee -ma 'kmu 'jea 'e Kea "jri 'dei nmoo e, eme -in -je 'cian. -Bo nyu o sea kui -soun' 'dœ nua' i-pou e, -me nmo "jrii, 'kaa -me se -ti' kon -gbein'. -Bo nyu 'cian Kea 'a -kwli' nua' -wee oo' 'kmu nmoo 'e Kea "jri 'dei e, eme -kon -ti' 'de di -wee' "klein 'a -ti' 'un, de-nue' Kea cen wlu -tie" e 'na 'kamoo -a nu e, -wee e 'je -a "diwan po 'de 'kmu -nua -stan ke 'kmu -ee mua jia' 'di.

<sup>9</sup> To' -o wlu -ne, e nte to' 'un 'je ka -wee e ni 'woon- ka.

<sup>10</sup> Eme -ti -aa nu dbo -wee -aa -fon' tu. -Bo -aa sea kan' nu e, -me -a tha 'kmouni Kea to' "i, de-nue' eme -ni nyu -wee' "klein 'a 'Pubi. Nyu -su -jea ee' -ti' to' 'un e, upu -a 'Pubi e ni mo -gblein'.

<sup>11</sup> Ia' di tu e, -in -tmu i -wee -in -ji nyu too-.

<sup>12</sup> Timote, -in -nue -kooa' i-saan' -o -mo, 'kaa -in -bo 'won e nyu 'bo -un "jrie- "jru blaa. -In -juo wlu ka, -in nu kplun 'dœ, -in -kma nyu 'a -ti' -in -te' Kea -kwli", -in -ni -pepe, -wee nyu -jea Kea 'a -ti' to' 'un e, su 'je 'o -ma -ko 'de bla.

<sup>13</sup> Ka -ma nua Kea 'a wlu 'dii 'bo nyu -kwea -wee -ma -se' wo 'de -ma too e nyu e, -in kpe nya mamau 'su 'un 'je -un -jee.

<sup>14</sup> -Ta Kea jaa nyu wlu 'kwa 'de -ma -ti' 'un -wee Kea -gbu 'a nyuso -tea' -un kwa 'jru e, -paan' Kea nua -un "jrii 'de ee' no" tu 'di e, -in -bo e 'plu 'un nute.

<sup>15</sup> Dbo -ne, -in -tu" e "jrie- -in -to 'e -ma -ce" 'de ee' -ti' 'un, -wee ka -ma na -ma mua nya 'de nyu -wee' 'je e "jrie- 'jee-.

<sup>16</sup> -In -tu" -ma -ce" 'kpa ke di -ma tooa nyu 'a -ti', -in -ble nai' 'de ia' -ti' 'un. -Bo -ma sea kan' nu e, -me -ma mue -ma -ce" ke nyu -uba poa -ma wlu doin' o 'puua'.

**5**

*Kea 'a -jei' naavn 'a 'sni -tu" 'a*

<sup>1</sup> -In -bo nyu -coun' wlu 'un 'wlaa, -in -juo oo' -pee wlu ka- ka -in -bo" nua. -In -juo -kooa' mu" 'a kpun ka, ka -ma "dei-wi" nua.

<sup>2</sup> 'Nynokpae' -su -kpa nyu -coun' e, -in -juo upu 'a 'ble ka, ka -in de-wi" nua. 'De 'nynokpae' -tœ -mu e, -in -tmou upu wlu -pee ka -ma -tmua -ma de'di nynokpae' wlu -pee e. -In -tu" -ma -ce" 'e -ti' -wee -in -je 'pepe ni 'de ee' de tu 'un.

<sup>3</sup> -Tion' nynokpae' -su sea nyu 'ble -wee -su -nua due' koun -gbai -su -tea i e, -in -tu" upu 'a -ti' -in -te' upu 'a ni'.

<sup>4</sup> 'Kaa -bo -tion' "nyno 'ble "nynuu- ke "nanynuu e, -me uba' "nynuu- tu, su 'je kplun 'dœ nua' 'cian -o 'de upu -bli -gbu" -soun, -wee ka uba' 'ce nua upu 'dœ "jrii tein" -ke e, 'de su 'je upu 'dœ "jrii nu kan' -ke. Eme -ee nu Kea 'un.

<sup>5</sup> 'Nynokpao' -ju -ba kuan 'mea -wee -u -nua due' -u -tea i, 'de -u sea nyu -o -jea va' -ti' -tu" 'ble e, -mu tha Kea to' "i, -wee e 'ju sun o po, eme -ti va ba e 'de 'mau'wu o 'jru-gbaowi 'di.

<sup>6</sup> 'Kaa -tion' "nyno -ju -a nua va' -ce" 'e pee 'a "dbu e, -mu 'me -te 'kmu mea'.

<sup>7</sup> Di -in -jea upu -kwli o po e, umi -nao, -wee nyu je upu -ti' -pun' tha.

<sup>8</sup> -Bo nyu se oo' 'wbaun ke oo' -gbu" -souny 'a -ti' -tu" e, -me o 'bo Kea -kwli" -tea' o, -me o nte desaunui -o, e je nyu -o sea Sesi 'a -ti' to' 'un 'je -sii.

<sup>9</sup> 'Bo -tion' nynokpae' 'a -toin' -bo -in -je 'o -tion' "nyno jru' 'a 'nyni 'cru e, -me va' -sin cen kula -meeo- "kpei -tie".

<sup>10</sup> Nyu juo va' didœ' nynynt, u -gbaan "nynumu", u ni nyiio-, u woo Kea 'a -jei" naavn hu i, u po wee nyu sun o, u nu di 'dœ 'a 'kwli -wee'.

<sup>11</sup> 'Kaa 'nynokpae' -tœ -uba kuan 'mea a, -in -bo upu 'a 'nyni 'cru 'bo -tion' nynokpae' 'a -toin', de-nue' -bo su nte "i su 'je uba' pae 'a "dbu nu 'su e, uba -pon jra "tia 'a -ko i ke'wle 'su su "taie Klisti 'a -ti' "i.

<sup>12</sup> -Bo e ni kan' 'su e, wlu su cen -tie" tein' 'de Sesi 'a -ti' 'un e, su 'bo e o 'su su kpoun e uba' -ce" 'pee.

<sup>13</sup> 'Bo -me' 'de, -bo su se nuubdo 'ble 'su e, su -tec -gbein' woi pleea' -pun". E se -me 'e 'su ni-, 'kaa uba wlu -soo -wee uba po nyu 'a -ti' won 'un -pluu -pluu. 'Kamo upu a

6

ny, -wεε dt -t sea 'e nyv 'wɔn ji ka nɪ ε, 'de vva 'tmv i.

14 Emε -tɪ 'n nɪε "i -tɔn" nɪnɔkpae' -tɔε 'je jra dee "ti, -wεε vɔ 'je "nɪnuu- 'wlv, 'de vɔ 'je vva' -gbu" 'a -tɪ' -tu". -Bo ε nɪ kan' a, -mε -aa tɔnyv se ε 'bεε- vɔ 'je -a -kɔ -pɔn" 'je, -wεε vɔ 'je -a wlv satɪn -pee 'tmvɔ-.

15 Dεε-tɪ 'ma 'da kan' a, emε -nɪ -tɔn" 'nɪnɔ deε jrv' "tai Sesi 'a -tɪ' "i -wε- 'de-, -wεε vɔ bla 'o Satan 'de.

16 'Kaa 'nɪnɔkpao' -v -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'vɔn, -bo -tɔn" nɪnɔkpae' nɪ 'e vva' 'wlvavɔn "klu ε, -mε vɔv -je vɔvɔv sɔn o po. U 'bo vɔvɔv "i 'taiε 'bo Kea -gbu "jru, -bo ε nɪ kan' a, -mε Kea -gbu 'bεε' ε 'je -tɔn" nɪnɔkpae' -vɔ sea nɪv 'ble sɔn o po.

Kea -gbu 'a nɪvsoa

17 Nyv -vɔ -tea' Kea -gbu "jru kɔv' i -wεε -vva pɔε -je o ka -kɔvɔn' ka a, nɪv 'e vɔvɔv 'a nɪ' -te' -o, -wεε dε -ε -ke vɔ -kɔvɔa "jrii ε, nɪv 'e ε vɔ "nɪv, 'de ε 'je vɔvɔv isiie-. Nyv -a -tmva Kea 'a wlv -wεε -vva tɔv ε nyv 'de vva' 'kɔv' -wεε' "klein 'vɔn ε, vɔvɔv nyv 'je kan' nɪ mɔ -gblein'.

18 'Kaa wlv -ε -crɪv' 'de Kea 'sbε 'di ε, kε 'da ka, ε 'naa :

Bli' -εε svbav -ma kɔ ε, -tɪn -bo ε "wɔin kɔvɔn ε.

-Wεε ε 'da ka kε'wle :

Dε -ε -ke dbɔvɔv -kɔvɔa' "i ε, emε vɔ 'e 'je.

19 Timote, -bo nɪv nɪε "i vɔ 'je Kea -gbu 'a nɪvsoa due' -tɪ' "kpei -tuu" ε, -tɪn -bo ε 'wɔvɔv-, -bo ε se 'e nyv 'sɔvɔn ke taan 'wɔn ji ε.

20 -Bo nɪv nɪ 'e vɔvɔv "klu -wεε vɔ nɪv dεsavɔn ε, -mε -tɪn -ce' vɔ "bli 'bo nɪv -kwea -wεε favɔn 'je nyv -jv -sia' o nɪ -ke.

21 Dε -εε -cɪε 'ma crɪa 'de -vɔn -pee -ta, ε nɪ 'bo Kea ke Sesi Klisti ke Kea 'a "soa-wi" ε -teea kɔv' "juvɔ -o : -tɪn -je iε' wlv tu wɔn. -Bo -ma sea kan' nɪv ε, -tɪn nɪv 'de 'isrεa' 'vɔn, -tɪn -bo nɪv 'mii' craa.

22 -tɪn -bo "kpei crɪε 'sv -tɪn -bo nɪv kwa "jru -teε, -wεε -tɪn -bo vɔ dbɔ kwa -teε, 'de nyv jrv' 'a dɪsavɔn vɔ nɪv iε' -kao je -vɔn 'vɔn -craa-. Ka -ma -tu' 'a -ma -ce' 'ε -tɪ' -tɪn -tu" kan' -ma -ce' 'ε -tɪ', -wεε -tɪn -je 'pepe nɪ-.

23 Ka -maa' wlvba 'blvɔ -mɔ kaan 'ja a, -mε -tɪn -bo 'nɪ' 'a 'sv 'naa, 'de -ma -kuo' -ε sea nma" ka nɪ 'a -tɪ' 'vɔn ε, -tɪn -na nɪv mɔ mɪ'mɪ' -ke.

24 Nyv jrv' 'a dɪsavɔn vɔ nɪv nɔv" -tɪ nyv 'jɪ juo ε, -mε i pɔε "jri' 'kpaε' sese, 'de nyv jrv' 'a dɪsavɔn pa' kwla, nɔv" -tɪ nyv 'jɪ juo ε, -mε nɔv" -si'.

25 'Kamɔ kɔvɔn 'dɔε nɪv' foo' 'sv nɪ -ke, -bo nyv jrv' nɪv i ε, iε pɔε "jri' 'kpaε' -wεε nyv a juv, 'de -bo 'jrv nɪv i ε, vɔv nɪv' wɔvɔv, 'kaa i se ε 'bεε- i 'je' kwla pa.

Kvɔvɔv -te' vva' 'blevɔn 'a nɪ'

1 Nyv "klein nyv 'blea kvɔvɔn 'vɔn ε, vɔv 'je vva' 'blevɔn-wi' de 'vɔn, vɔ -te' vɔvɔv 'a nɪ', -wεε nɪv jrv' je Kea 'a 'nɪnɔ ke εε' wlv -aa tɔvɔa nyv dooa-.

2 'De kvɔvɔv -jv -vva 'blevɔn a naa Kea 'a -jei' ε, vɔ -te' vɔvɔv 'a nɪ'. De vva' 'blevɔn nɪv vɔvɔv 'a de'di -wi' 'de Sesi 'vɔn ε, ε 'bo ε nɪv -wεε vɔ 'bo vva' wɔn 'je -tɪ' 'bɔε. Uv 'bo vva' dbɔ 'plv 'vɔn nɪv, 'kaa -je vva' 'blevɔn -wi' -mɔ nɪv Kea 'a -jei' naavɔn -wεε Kea kma vɔvɔv 'a -tɪ', 'de vva nɪv ba 'dɔε' 'jrii ε, emε -tɪ vɔ 'je vɔvɔv "juvɔ nɪv 'de vva' 'kɔv' -wεε' "klein 'vɔn.

Nyv -a tɔvɔa nyv si-t

Dɪ -tɪn -jea nyv tɔvɔv, -wεε -iε -cɪε -tɪn -jea crɪ' de vɔ -pee, vɔv -nao.

3 -Bo nɪv vɔ sea nyv dɪ jrv' tɔvɔ -'bo -mε 'de -wεε vɔ se ε "i nɪ vɔ 'je -aa Tv'bo Sesi Klisti 'a wlv -tɪ -nɪv tɔ' -tɪ doin" o po, 'de vɔv' tɔvɔ nyv Kea 'a -jei' naavɔn- -cεεn' ε,

4 -mε -cei' 'bεεa' -ji' 'de vɔ 'vɔn, vɔ se de jrv' juo-. Ba o -tooa' o, dɪ -tɪ sea -tɪ' kon vɔ 'tmva' o, vɔv -iε "dia vɔ 'je. 'Bo wlv -nɪv 'mva- "kpei 'bɔmɔ nyv -vva pɔa vɔv' wlv doin" o a tba -wεε vva nɪv ba -kwlen o, 'de vva' 'sv a dooa ba 'a 'nɪnɔ' 'de vva naa ba tɔ' savɔn "kpei-.

5 Nyv -vva tɔ' nɪvɪa "jrii -wεε -vɔ sea tɔ' -tɪ juo ε, ba o -tooa' -tɪ sea vɔ 'ble ε, iε' 'sv vva -pɔn i. -Bo vɔvɔv a sea 'je ε, vɔv 'na -mε Kea 'a -jei' naa' -mε "wliie- i -pɔnde -o.

6 -Bo dε -tɪn blea ε 'bεε -vɔn jri' de i ε, mε Kea 'a -jei' naa' nɪε "wliie- 'blea' 'a 'nɪ' 'a "jru -o -cεεn.

7 -Ta -aa -wlvba' -a se de jrv' 'nɔ 'blva- "kpei ja. -Bo -aa sea 'nɔ' kɔv "kpei 'wlv -ke ε, -a -ke de jrv' se mui.

8 -Bo -aa sea de 'je -aa sea di, -wεε -aa sea de 'je -aa sea 'vɔvɔv, -mε dε -nao.

9 'Kaa nyv -jv -vva -pɔn "wliie- 'blea' 'a 'sv i, vva' nyv tu ε, vva' -kwle dεsavɔn -tɪ, de-nvε' "wliie- ε pɔa vɔvɔv pεε "i, emε -nɪv -wεε vva' 'vɔn nɪv 'ble vɔvɔv kvɔvɔn 'vɔn. 'De "wliie' ε -tɪ' 'vɔn ε, vva nɪv kɔvɔv dɪ -tuu" -tuu -cɪεi' i. Iε' dɪ tu mɪ -a mue nɪv' -wεε vva' 'kɔv' 'je i sɔv-, -vɔv 'je "ma,

10 dε-nvε' 'wei' 'a 'vɔn a pɔε dεsavɔn -tuu" -tuu 'a 'svn' de nyv 'vɔn. Nyv jrv' εε' dε tu nɪv 'e pεε o -wεε ε -sia' -jei' ε, vɔ 'bo Sesi 'a -tɪ' o, vva' -ce' 'kpa -nvε' -wεε vɔv 'kpa "nmianvɔ-.

Pɔv a -tue' Timote 'svn

11 'Kaa -mɔ Timote, -tɪn -nɪε Kea 'a nɪv -o, -tɪn -tεεn dɪ -nɪv 'mva- kɪvɔn. -tɪn -pɔn "isrεa' i, -tɪn -si' Kea o, -tɪn -te' ε -kwlv". -tɪn -kma nyv 'a -tɪ', -tɪn -bεε' pεε "wɔin, -tɪn -nɪv kupeεε' nyv.

12 -In -fon' tu ka -cɔɔn' ka 'de Kea -kwɛ' -tea' 'bn. -In -kpɔɔn 'kmɔnɔa' -sea' -kwɛ -ta 'ble sɔn 'sɔɔn, ɛmɛ -ɛɛ 'daa' Kea 'da -bn, -wɛɛ -ɛɛ -ti' 'bn -ɪn cɛn wlu -tie" 'dɔɛ 'bn 'bo nyɔ -tuu"-tuu "juɔi.

13 Timote, wlu 'ma 'tmɔa -bn -ta, ɛ nɪ 'bo Kea ke Sesi Klisi "juɔi -o. Kea -nɛ, dɪ -wee' 'klein 'a 'kmɔnɔa' nɪɛ 'de ɛ 'kwa. 'De Sesi Klisi -mɔ ɛ, ɔ se tɔ' -ti 'tmɔa' plee 'de -gbɔa'na Pɔnsɪ Pilatɪ -pee.

14 -In -je ɛɛ' wlu tu wɔn -ɪn -tu" ɛɛ' -ti' -wɛɛ -ɪn je -kɔ -pɔn" nɪ-. Nyɔ 'bo -bn 'bli -cɛɛ mamav 'su -aa Tɔ'bo Sesi Klisi 'je de ji.

15 Nɔ" -ɛ 'di Sesi 'jea ji ɛ, 'diwɔnɔ Kea mɛ -tu" ɛɛ' nɔ" tu -wɛɛ -ɛ -je ɔ 'kwla -sa. Kea mɛ -nɪ 'beɔ-wi" 'a 'Beɔ, ɛmɛ -nɪ tɔ'bo -wi" 'a Tɔ'bo.

16 ɛɛ' 'sɔ -se' 'mɛ-ta 'ble. ɛ "tiɛ 'e -sɔn' 'bn, ɛɛ' -sɔn' tu ɛ, nyɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je 'e ɛ -pɔn" 'kpa. Nyɔ jɔɔ' se ɛ "jriɛ- 'jee- due', 'de nyɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɛ "jriɛ- 'jee-. ɛmɛ -ble 'beɔɔɛ ke 'nyɪn 'wɔa' ke "ikmaa' jeejee. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ.

*"Wliɛjevn 'a fen' -saawlu*

17 Nyɔ -blea "wliɛ- 'nɔ 'kmɔ "kpei ɛ, -ɪn -tmɔv' sɔ -pɔ "wliɛ- se -kwɛ" -te' ka nɪ-. Dɔ 'bo sɔa' -cɛi' 'beɛɛ, sɔ 'bo "wliɛ- tɔ' 'itbaa, 'kaa sɔ -te' Kea -kwɛ" ka-, dɛ-nɔɛ' Kea mɛ ɛ -nyɪ" nyɔ dɪ -wee' "klein, -wee ɪ 'je nyɔ 'a 'mɔa- 'ble.

18 -In -tmɔv' sɔpɔ -wee sɔ 'je dɪ 'dɔɛ nɔa 'a jevn nɪ-. Dɔ -sa dɛ kwai, dɪ sɔ 'blea sɔ ke nyɔ -gbɛɪ' 'bn.

19 -Bo sɔa sea kan' nɔ ɛ, Kea a mɛ sɔpɔ "diwan poa' 'de nya, -mɛ sɔa 'kɪɛn sɔa' "wliɛ- "jrui 'de jɔvn 'di, -mɛ sɔ tba -ta -cɔɔn' tɔ' -wee sɔ 'je 'kmɔnɔa' sea' -kwɛ -ta 'ble sɔn 'sɔɔn kpɔɔn-.

20 Timote 'ma "ju, dɛ Kea -tea' -bn kwa a, -ɪn -tu" ɛɛ' -ti' ka -cɔɔn' ka. -In -ke nyɔ -sɔa -tooa' ba o -seea' i. Wlu sɔa 'tmɔa ɪ se 'de 'ble, ɪ se ɛ 'bɛɛ- ɪ 'je nyɔ 'a Kea -kwɛ" -tea' 'dɔɛ "jrui nɔ.

21 Dɔa 'daa- ba o -tooa' -mɛ dɛ "i jua', 'kaa ɛ se dɛ "i jua' -cɛɛn' nɪ-. ɛmɛ nyɔ jɔv' bla 'o 'de, -wee sɔ -sa Kea tɔ' "i.

Kea pɔ nyɔ -sɔ -ke -ɪn -tea i "diwan !

# 'Sbe 'e 'sɔɔn -nɛ Pɔɔ pɔɔa Timote -jei" ε

*Jewlu*

1 'Mɔ Pɔɔ, 'ɪn nɪɛ Sesi Klisti 'a dɔɔi -o 'de Kea 'a -kwɔlɔtɪ 'bɪn. 'Kɪmɔnta' ε "sia 'nɪnɪ -wɛɛ -bɔ -a -ke Sesi "sɪi- 'i 'de -a -jea 'je ε, εmɛ ε nɪ 'i -wɛɛ -ɛɛ -tɪ' 'ɪn 'je 'tmɔ.

2 -Mɔ Timote, ɔ -nɪa 'ma -tɪ' kmaju ε, -mɔ 'ma ja 'sbe-.

-A "Bo Kea ke -aa Tɔ'bo Sesi Klisti pɔ -bɪn "diwan, ε 'je -ma wɛɛ- 'je, 'de -ma pɛɛ 'je blɔ.

*Pɔɔ a pɔɛ Kea 'sɛ- -wɛɛ ɔɔ kuu Timote 'a dɪ i*

3 Kea -a "bɔ -wi" nɔvɔ "juɔi tein" ε, 'ma pɔ ε 'sɛ-, εmɛ 'ma nɔvɔ "juɔi -ke 'de pɛɛ -cɛɛn' 'bɪn, dɛ-nvɛ' -bɔ 'ma sea Kea "juɔi nɔvɔ ε, 'ma pɛɛ se inɪna-. 'De "Maɔwɪ o, 'jɪɔ-gbaɔwɪ 'dɪ o, 'ma pɔɛ -ma -tɪ' -kwɔlɔ o jeejee, 'de 'ma baɛwlu 'dɪ 'ma pɔɛ Kea 'sɛ- 'de -ma -tɪ' 'bɪn.

4 -Ta -ɪn -ke 'ma cɛɛan 'i -wɛɛ -ma -ftan" a, -bɔ 'ɪn pɔ 'o 'a -tɪ' -kwɔlɔ o 'sɔ ε, 'ɪn -nɪɛi" -ɪn -ke 'ma -a -je 'jee- -wɛɛ 'ɪn 'dɪ 'je wɔn nɪmɔ.

5 Ka -ma Kea -kwɔlɔ" -tea' sea "jɪɔɪpɔɔa' -sɔn nɪ ε, εɛ' -tɪ' se 'bɪn o "mae'-. Kea -kwɔlɔ" -tea' -ɛ -nɪa 'e -ɪn -na" Loist ke -ɪn de Enist 'bɪn tein" ε, 'ɪn 'je kan' mɛ, εɛ' Kea -kwɔlɔ" -tea' tu mɛ -tɪ" 'de -ɪn 'bɪn -ke.

6 Emɛ -tɪ 'ma pɔɔ -bɪn εɛ' -tɪ' -kwɔlɔ o -wɛɛ -paan' 'ɪn -tea' -bɪn kwa "jɪɔ -wɛɛ Kea nɔvɔ -bɪn "jɪɪi ε, 'de -ɪn -je nɛ "kpeɪ nɪ 'de εɛ' -tɪ' 'bɪn,

7 dɛ-nvɛ' Kea "nɪɪ -aɔn εɛ' -Suu mɛ -wɛɛ -a -je nɛ "kpeɪ nɪ-. ε se -aɔn εɛ' -Suu "nɪɪ -a -je "kpeɪ mɛ. εɛ' -Suu tu mɛ -nvɛ' -wɛɛ -a -ble 'kpeɪ 'de -a -kma nɪvɔ 'a -tɪ', -wɛɛ -a -juɔ -aa -cɛ" 'ε ka.

8 -Je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ -bɔ -ma sea Tɔ'bo 'a -tɪ' 'tmɔ ε, -tɪn' 'bɔ -bɪn -nɔvɛ. 'De dɛ 'mɔ nɪa -kaso 'dɪ 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn ε, εɛ' -tɪn' 'bɔ -bɪn -nɔvɛ -ke. 'Kpɪ -jɪ Kea "nɪɪa -bɪn ε, -ɪn -duɔ" -mɪ 'bɪn ka- -wɛɛ -ɪn -ke 'ma -a -je -pɔɪa" -tɪ 'a 'kle 'je.

9 Kea -nɛ, εmɛ -pɔvɔ' -aɔn, εmɛ -da -aɔn -wɛɛ -a -je εɛ' 'cɛ nɪ-. ε se 'de -aa nɔvɔdɪ 'a -tɪ' 'bɪn nɪ-, 'kaa εɛ' -cɛ" 'kpa -te' ε sɛsɛ -wɛɛ -ɛ -nɪ -aɔn 'saaɔn' jɪɪi. 'De Sesi Klisti 'bɪn mɔ ε cɛɛn -wɛɛ ε nɔ -aɔn εɛ' 'saaɔn tu "jɪɪi, -mɛ 'kɪnɔ se nɔvɛ ke.

10 -Ta -aa 'Pɔvɪ Sesi Klisti jɪɪi, 'bɔmɔ εɛ' 'saaɔn tu pɔɔ "jɪɪi "kpae" 'de -a -pɛɛ. Sesi Klisti mɔ -kpa' tɔ 'a "jɪɔ 'bɔ 'mɛa" 'kpeɪ. ɔmɔ -ja -pɔɪa" -tɪ -kwɔlɔi. Ia' -pɔɪa" -tɪ tu mɪ -nɪ 'kɪmɔnta' -ɛ sea -kwe -ta 'ble ke ku dee -ɛ sea -wɛɛ-ta 'ble -aa maɛ 'jea' ke-.

11 -Pɔɪa" -tɪ -nɪ umɪ -ta -tɪ' 'ɪn -teɛɛ 'o -wɛɛ 'ɪn dɔɔɛ- 'de 'ɪn 'jɪ 'tmɔ -wɛɛ 'ɪn 'jɪ nɪvɔ tɔɔ-.

12 'De ia' -tɪ' 'bɪn mɔ 'ma 'jee- 'kle 'de -stanwɪ 'dɪ. 'Kaa ε se 'ma -tɪn' 'ble, dɛ-nvɛ' "ju -ɔɔ -tɪ' mɔ 'jea tɔ' 'bɪn ε, 'ɪn juɔɔ'. 'ɪn 'je kan' mɛ dɔɔ -tea' 'bɪn kwa a, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je ε ifuɔ mamav 'sɔ ɔɔ' -nɛ 'wɪ 'je 'o nɪvɔ "jɪɔ nɪ-.

13 Tɔ' -tɪ 'a wlu 'ɪn 'tmɔa -bɪn ε, umɪ -ɪn -je ja -gbɔn -wɛɛ -ɪn -je 'o 'de bla. -Bo -a -ke Sesi Klisti "sɪi- 'i ε, -mɛ Kea -kwɔlɔ" -tea' ke nɪvɔ 'a -tɪ' kmaa' -ɪ -wɔvɔ 'de ɔ 'bɪn ε, umɪ -ɪn -je "klii-.

14 Dɪ Kea -tea' -bɪn kwa nɪɛ dɛwɔn, -ɪn -tu" ia' -tɪ'. Kea 'a -Suu -ɛ -tia" 'de -ɪn 'bɪn ε, εmɛ -ɛɛ mu -bɪn sɔn o pɔa'.

*Pɔɔ 'a -tɪ' -tu" -tɪ*

15 Ka 'ɪn nɪa 'e 'kle 'dɪ -wɛɛ nɪvɔ "klein -bɔ -wɔvɔ 'e Asɪblɔa "kpeɪ vɔ 'bɔa 'ma -tɪ' o ε, -ɪn -wɔɔnɪ. Fisɛlɪ ke Emɔsɛnɪ nɪ 'e vɔvɔ "klu' mɛ -ke.

16 Onesifɔɔ -mɔ ε, 'ɪn nɪɛ "i Kea 'je ɔ ke ɔɔ' -gbu" -sɔnɔvɔ 'a wɛɛ 'je, dɛ-nvɛ' ɔmɔ ɔ -tu" 'bɪn -tɪ' -kwɔlɔ' i tein' kpɛ -tuu"-tuu. De "cɪn nɪa 'bɪn sɪn' nɔ -kaso 'dɪ ε, εɛ' -tɪn' se ɔ nɔ.

17 -Ta ɔ jɪa -ta Rɔmɔ ε, ɔ -pɔn' mɪi 'de nai" 'blea' 'bɪn mamav 'sɔ ɔ je 'bɪn 'je.

18 'ɪn nɪɛ "i Tɔ'bo 'je ɔɔ' wɛɛ 'je -wɛɛ ε 'je ɔ 'saaɔn' jɪɪi nɔ 'pɛɛ 'jɛwɪ o. -Ma -cɛ" 'kpa 'je kan' mɛ 'pepe -ta 'ɪn nɪa 'bɔ Efɛst ε, ɔ nɔvɛ 'bɪn 'dɔɛ "jɪɪi kpɛ -tuu"-tuu.

## 2

*-ɪn -bɔ 'kle pleɛ*

1 'Ma "ju, -mɔ 'ja a, -je Sesi Klisti nɔvɔ -bɪn 'saaɔn' jɪɪi ε, -mɛ -ɪn -duɔ" 'kpɪ 'bɪn.

2 Dɪ "klein -ɪn -wɔɔn 'de 'bɪn 'wɔn -wɛɛ nɪvɔ -tuu"-tuu pɔa -tɪ' o ε, nɪvɔ -nɪa -kwɔlɔ" -te' ka, -wɛɛ -bɔ -jea ia' nɪvɔ tɔɔa' 'bɛɛ- ε, vɔvɔ -ɪn -jɪ kwa -te'.

3 -Mɔ -ke ε, -bɔ -ma sea 'kle 'je -wɛɛ -ma sea sea a, -ɪn -wɔɔn' 'o ka 'mɔ nɪa. -ɪn -nɪɛ Sesi Klisti 'a "soaɪ -o, -ɪn -bɔ wlu fai" pɔɔɛ-.

4 Nyɔ ɔ -nɪa "soa' 'bɪn ε, -bɔ ɔ nɪɛ "i ɔ 'je 'e ɔɔ' "jɪɔkpɔ' i -teɪ "jɪɪi 'dɛɪ nɪmɔ ε, ɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je "soadbo ke -kwɔlɔdɔvɔ nɔvɔ" 'bleɛ-.

5 'De nyɔ ɔɔ plea -wɛɛ ɔ -ke nɪvɔ a -tooa' i ε, -bɔ ɔ nɪɛ "i ɔ 'je plea' 'a "jɪɔ kpa a, -mɛ ka nɪvɔ "sia 'nɪnɪ, 'kamɔ ɔ 'je ple -wɛɛ ɔ 'je -keɪ" 'je.

6 'De -tɪɔnɔvɔ -mɔ ke'wɛ ε, ɔ 'je sɔn ikuu -o -kli ɔ 'je dɔɔ nɔ, -mɛ -bɔ ɔɔ sea ɔɔ' dɔɔ 'a "i-saaɔɔ dɪ ε, ε nɪmɔ "jɪɪi.

7 Nyɔ 'a kpɛ taan -nɔ, dɛ 'ɪn 'tmɔa 'de vɔvɔ' -tɪ' 'bɪn ε, -ɪn -nɛɛ tɔ' "kpeɪ -wɛɛ -ɪn -je ε 'mɪi 'wɔn. Tɔ'bo a muɛ -bɪn tɔ'dɪ pɔa', -wɛɛ -ɪn -je 'e ɪ -wɛɛ' 'klein 'dɛi' 'wɔn.

8 -In po Sesi Klisti 'a -ti' -kwlu o, omo -wlu 'e Davidi 'a "ji 'di -wee -o -son "kunyio'. -Poia" -ti 'ma 'tmua, 'kamo i 'da.

9 'De de 'ma 'tmua -poia" -ti e, eme -nue' -wee 'ma 'je 'kle, -wee 'in mu mamau 'su nyu po 'un "cin son', ka nyu a poa "ku 'dbai "cin son' e. 'Kaa Kea 'a wlu -me se "cin di ni-, nyu a 'tmuue' jeejee.

10 Nyu Kea 'da -wee -su -jea 'pua -nia 'e Sesi Klisti 'un ke ee' 'beo de 'je 'a -ti' 'un e 'in 'woon- 'kle 'a "kwli -wee' me 'de pee i kua' 'un.

11 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e nte to', e 'naa :

-Bo o ke -a -to 'e -aa 'kmu -tadue e, -me o ke -aa mue 'kmu'nia' -tadue -ke.

12 -Bo -a -ble nai" 'de oo' -ti' 'un e, o ke -aa mue 'nyu i 'wlu'ba' -ke. 'De -bo -a -na -a se o juo e, omo o mue nua' o se -a -juo -ke.

13 -Bo -apu mo' o kpuu wlu "kpei e, omo o kpuu wlu "kpei-, de-nue' o se e 'bee- o 'je oo' -ce" 'kpa won -sa.

*Dbonvi -oo 'blei a po o -ti' o e*

14 Di -ni, -bo -ma si nyu kwa -te' e, -me -in -poo uupu -ti' -kwlu o, -wee wlu -i sea 'de 'ble e, su 'bo i "kpei -cee. Ia' wlu tu e, nyu -uba po i doin" o e, uupu ia wa 'kpi "i 'de -uba -wlu 'o to' -ti 'a -jei" -wee -uba -ma". Di -ia -cie -in -jea cri 'de su -pee 'bo Kea 'juoi, umi -nao.

15 -In -kpuu -ma -ce" i -wee -in -je -ti' o po ka ni 'de Kea "jri 'de. De jre' 'bo -un -tin' "i 'dbaa 'de -ma dbo nusun 'un, -in -too nyu to' -ti 'a wlu 'de "israe' 'un.

16 -In -teen nyu -uba -tooa' ba o kiu. Wlu uba 'tmua i nte wlu -gbai" -o, i se 'de 'ble -wee ia teen nyu Kea o.

17 Uba' nyu tu e, ka -sunkpai'e nia -wee ee dia nyu 'a -suen' 'de ee' -cuo" tu 'a 'boa' nia 'kle e, 'kamo uba' wlu ni-. 'De uba' nyu tu "klu mo Imene ke Fileti ni-.

18 Uo 'wlu 'o to' -ti 'a -jei" 'me -wee uba nue 'de nyu jru' a 'bo Kea -kwli" -tea' o, de-nue' de uba 'tmua eme -ni su 'na "kunyio' son-ti -a mua jia' a, 'wlu 'o -jei" -we- 'hode.

19 'Kaa Kea 'a nyu detoosun se kan' ni, e -ko' -gbu" 'a -ghan -je -teea -me nte -sisi' ke. Wlu -crua' 'bo e -kwli" e, e ka : Tu"bo juo ee' 'ce' me 'de nyu "klu, 'de nyu -o -na -o -nie Tu"bo 'a nyu e, -me -mo ke desauu 'je i -seea' -o.

20 -In -gbun 'no, 'de -gbu" klaa" 'di e, "tiedi 'a kpe -tuu"-tuu -ni 'e, 'sanitiei ke 'wætiei 'a 'su se 'e ni-, tutiei ke metiei ni 'e 'me -ke. Jri' -ni 'e nyu 'o po "kpa'e fle-, jri' -ni 'e nyu o po "kpa'e" w'i "o w'i -wee -i -bee' -i -je -flen" kpuu.

21 Desauu -ee -ti' 'ma 'tmua -bo nyu teen e o e, -me oo mue "tiet -ji -nia 'o bae' kpa

ka nia, de-nue' o -te oo' jei 'a -tea'. O 'blee nuudbo 'de o 'kwa -wee o -te di 'doe nua 'a kein "ke.

22 -In -bo -koa" i-saan" 'a 'ton nu-ti o 'kpa'a a. De -in -jea i -pon e, eme -ni "israe' o, Kea -kwli" -tea' o, nyu 'a -ti' kmaa' o, pee 'a blu'a' o, e ke nyu -uba -gbæa' Tu"bo 'de pee -ceen' 'un ke-.

23 Di -i sea 'de 'ble e, -in -fuun ia' di tu nya. -In -je kan' me ia' di tu 'a se -cea' "jru "kpei- po.

24 Nyu -oo nua Kea 'a dbo -mo ke nyu 'bo -cee', de -je o 'jea nu e, eme -ni o 'je 'di won nmo 'de nyu -wee' -pee -wee o 'je nyu de too ka juo, 'de o 'je pee "wain 'bee-.

25 Nyu -uba -tea' oo' wlu -ti' -ko woi e, o -sa uupu kplu 'kwa i 'de ku pee' 'un. -Bo oo sea kan' nu -me o tba Kea to' "i. Kea 'bee' e 'je e nu -wee su 'je kplu fai" poo-, 'de su 'je to' -ti juo-.

26 Eme -ee mue nua' -wee ka su -sia' -jei" e, 'je e juo-, -wee su 'je 'e -sion' o -sebee 'di 'wlu. -Sion' o -sebee me -e -kpuu uupu, eme -ti uba 'je o won, -wee uba nu oo' 'ton nu-ti.

**3**

*De'booo -son' o juo'in*

1 -Ma -jee', de 'booo -son' di e, no" satn -a mu 'e nyu "jru nia".

2 Nyioopu a mue uba' 'su 'a 'doe i -pkan', uba mue 'wei 'a -ti' kmaa', uba mue uba' -ce" won kua', -wee su 'je uba' -cei" 'bee-. Uba mue Kea 'a 'nyu dooa', su se su "bo -wi" won 'jei, -bo nyu nu uupu 'doe "jrii e, su se o 'se poi, su se kpoi" -teedu 'a ni' -te' i,

3 uba mue nyu si-ti "kpei bla 'a, su se uupu 'a -ce" "wain 'bee, uba mue nyu won "kpei- kmaa' -wee su 'je uupu -cruun" "jrii nu, uba mue di 'doe 'un 'nyea".

4 Uba mue nyu -ti' "kpei 'nia' -wee su 'je uupu bu 'de -sa. Uba mue "jru kua' -wee su 'je uba' 'ton nu-ti nu. -Cei" 'beea' a mue 'de uupu 'un 'jia', uba mue uba' 'ton nodi 'a -ti' kmaa' e 'je Kea -sii.

5 Uba mue Kea -kwli" -teun 'a kplu nua', 'kaa "ikmaa' -e -wlu'a 'e Kea -kwli" -tea' 'un se 'e uupu 'a 'kmu 'un ni. Uba' nyu tu e, su ke -in -seea' i.

6 Nyu jru' -ni 'e uupu "klu -wee -uba -pon 'e 'nyuokpa'e" -su sea 'diikuu o -gbi" 'dii, 'de -uba -blee' uupu we-e" o, -wee su 'je 'o uupu 'a wlu 'de bla. Uba' 'nyuokpa'e' tu e, su nte "i su 'je wlu dee 'won jeejee. Desauu nua' 'blee uupu koon 'un, su nte "i nyu 'e uupu 'sni -tu" jeejee. Uba' 'tonnu di ni -ia po uupu -je o.

7 'De ee' -ti' 'un uba 'cian di 'me -cian -cian"-, 'kaa su se to' -ti juo due'.

8-9 Uba' nyu tu e, uba -tee to' -ti -ti' -ko woi, su se e "i ni su 'ji 'woon-, de-nue' uba'

to' nynie "jrii, -wee uba 'won 'e dt -wee' 'dei 'bode. Ub se Kea -kwli" -tea' bxe-. 'Kaa ub se -ta -tcon' nynie, de-nue' ka uba' nyu detosun sea 'de bla ka ni e, nyu -wee' a mue kan' 'jea', 'kamō Sanesi ke Sambresi -te' Moisi 'a wlu -ti' -ko woi tein".

*'Sni -tu" wlu*

<sup>10</sup> De -mo e, Timote, dt 'in tooa -bn e, -in -juu'. -In -je 'ma nasun 'me. De 'in nua "i 'in 'jea nu 'de 'ma 'kmu 'bn e, -in -jue'. -In sie 'ma Kea -kwli" -tea' o, 'ma pee "wain 'bexa' o, 'ma nyu 'a -ti' kmaa' 'jrie- o 'me, e ke 'ma nai' 'blea' ke-.

<sup>11</sup> -Ta nyiupu a -tuu" 'a 'bn 'kle, -wee 'in 'jea 'ma -ce' won e, -in -je ee' -ta 'me. Dt 'klein nyu nua 'bn 'jrii 'bo Antiosi ke Ikoni ke Litri e, -in -juu', 'kle 'a kpe -jewe- 'in se 'bn jii e- ? 'Kaa Tu"bo mo -sie 'bn o 'de i -wee' 'kwa.

<sup>12</sup> -Ma -jee', nyu -ub -nua "i -ub -jea 'e Kea 'jrii 'dei nmoo -wee -ub -ke Sesi Klisti 'jea "i 'sii e, uba mue uba' -ce' won 'jea' see.

<sup>13</sup> 'Kaa 'diwonyniun ke nyu 'sreiposun-wi" a mue desavn nua', ub 'je 'jru o muu -ccon'. Uba mue nyu jru' "maa' ka uba' -ce" "ma a.

<sup>14</sup> -Mo 'ja a, dt -in -cian a, -in -te' 'e i 'dei -sisi'. Nyu -ub 'bn -in -cian ia' dt tu e, -in -juu ubu 'me, eme -ti ka dt ub 'tmua nua to', -in -je kan'.

<sup>15</sup> De -tba' 'e -ma -saan" no" e, -in -juo Kea 'a wlu -i -crua' 'me. Ia' wlu tu 'bxe- i 'je nyu to'di po, -wee -bo o 'je Sesi Klisti 'a -ti' to' 'bn e, 'de o 'je pu.

<sup>16</sup> Wlu 'klein Kea nua "i -i -jea 'cru e umi e jii 'de ee' -Suu 'bn -wee e 'na nyio 'cru 'de ee' 'sbe' di. Eme -ti i ni nyu to' -ti to ka, -wee i 'je e nu 'de nyio 'je desavn "i juo-, umi -je nyu kpln 'kwa i-sa, umi -je e nu -wee nyu 'je 'e Kea 'jrii 'dei nmooa' 'cian.

<sup>17</sup> -Wee nyu -oo nua Kea 'a dbo 'je to'di ni, 'de o 'je dt 'doe 'a "kwli -wee' 'a nu ka juo-.

**4**

<sup>1</sup> De -ee -cie 'ma cria 'de -bn -pee -ta, e ni 'bo Kea ke Sesi Klisti 'juoi -o. Omō -oo mu jia' -wee -o -je 'kmuntun ke 'meun 'a 'pee 'je -wee -o -je 'nyu' 'wlu.

<sup>2</sup> 'De ee' -ti' 'bn e, -in -tmu Kea 'a wlu -in -duo' 'kpi 'bn : -Bo no" ni -bn -kwa o, -bo no" se -bn 'kwa ni o, -in -te Kea 'a wlu 'tmua 'a kein'ke. -In -tmu e 'e nyu -pee -wee ub 'je uba' dtsan "i juo-. -In -sa nyu kpln 'kwa i, -in -kuu nyu 'a dt i. De "o de -ma mua nyu tooa' a, -in -bex' pee 'wain -ccon',

<sup>3</sup> de-nue' no" jre' -ee mu nynie, -wee nyiupu- se to' -ti 'a wlu doin" o poi, 'kaa uba' pee a mue 'suvan' 'de dt -ia "dia uba 'jea 'a -ti' 'bn. Eme -ee mue nua' -wee ub 'je

nyu detosun -tuu"-tuu "jruu' kuin- -wee ub 'je ubu dt -nmooa 'e ub dein" 'dii too-.

<sup>4</sup> Uba mue to' -ti 'kpu "i tooa' -wee ub 'je 'e si ke "i poo-ti o "biie-.

<sup>5</sup> 'Kaa -mo 'ja a, -in -juo -ma -ce' 'e ka 'de dt -wee' 'bn, -in -bex' 'kle 'wain. Dbo -poia" Kea 'a -ti' 'tmui 'jea nu e, eme -in -je nu. -In nu -ma dbo ka -ccon' ka-.

*Poo 'a "kpei -ti*

<sup>6</sup> De -bo e -tu" 'mo e, -me 'mo nu e 'sraade o sese, 'de 'ma mu no" "kuban- i we.

<sup>7</sup> 'In -fon tu 'me ka -ccon' ka. 'In -cra' plea' "jru -we-. 'In kpu e Sesi 'a -ti' -kwli" -tea' i.

<sup>8</sup> De -tba' 'e -stanwti 'di e, tu 'a "jru 'in kpa a, ee' -kei" 'in 'jea 'je me 'ma "jrie- ni -pun". Ee' -kei" tu me -ni tu "bofan. Ee' 'fan tu e, nyu -ub -sreai", ubu o 'je e 'nyu. -Sontu oo mua de jia' a, -me oo mu e 'bn 'nyia', de-nue' omō -oo -je nyu 'a 'pee 'je 'de 'isrea' 'bn. E se 'ma 'su mo o 'je e "nyu ni-, 'kaa nyu "klein oo' deji -ti 'a 'tun nua 'e pee o e, oo mu e ubu "nyia' -ke.

*De'boowlu*

<sup>9</sup> -In -kpuun -ma -ce" i, -in ji, -in -je 'bn jee -too",

<sup>10</sup> de-nue' Demasi 'bo 'bn 'e, 'de 'kmu "kpeidi -nua -stanwti 'di 'a -ti', e je Kea 'a -ti' -sii. O mue Tesaloniki. Klesan foo" 'su mue 'e Galasiblua "kpei, Titu mue 'e Damasiblua "kpei -ke.

<sup>11</sup> Luiku 'a 'su mo -ke 'ma -a -ni' 'no. -Bo -ma sea ji e, -me -in -ke Makti ji, de-nue' dbo 'ma nua -ta, o 'bxe- o 'je 'bn sun o po.

<sup>12</sup> 'In dboe Tisiki' 'de Efesi.

<sup>13</sup> -Bo -ma sea ji e, -me -ja 'bn 'ma "bai -tcon, 'in sie 'e Kapusi o -gbu" 'bo Troasi, e ke 'ma 'sbi ke-. -In -bo 'ma 'sbewun 'in 'crua "kpei- ni o 'mae.

<sup>14</sup> Alesandri -oo bla nu e o nue 'bn dtsan -tuu"-tuu "jrii. Dt o nua 'mua- Tu"bo 'a -ce" 'kpa -je o ia' -kei" -sa.

<sup>15</sup> -Mo -tu" -ma -ce" 'e -ti' -ke 'de oo' -ti' 'bn, de-nue' wlu -aa -tmua, nyu -o -je e -gbee' woi -sa -o -je -o -sii, o se ni-.

<sup>16</sup> -Ta nyu -saa "i ub kpu a 'bn -wee 'je 'tmua 'ma -ce" 'e "kpei -ti e, nyu jro' se ji, o se 'bn sun o po, nyu -wee' 'bn 'bn' e. De ub nua 'mua- 'in se e "i ni Kea 'je e -sro' 'bo ubu "jru.

<sup>17</sup> 'Kaa 'in se due' ni-, Tu"bo 'a -ce" 'kpa mo -te 'bn 'dei -wee -e -nyu" 'bn 'kpi -wee 'in 'je Kea 'a -ti' -wee' 'tmu 'de nyu "klein -ub -wba 'bluu -wee' 'dii ub 'je e 'won. E sie de-saan" ka -plaa 'je 'bn kpu de-, 'kaa 'in 'puu 'bo e wain".

<sup>18</sup> Tu"bo a mue 'bn -seia' 'bo dt 'klein nyu nua "i ub 'jea 'bn "jrii nu -wee' wain". Ee mue nua' -wee 'in 'je 'pu see, -wee 'in 'je Tu"bo 'a keema' -kwlo 'nua 'e jaun 'di "jrie-

'jee-. Εε' Tu"bo tu με -εε 'nynt 'je "i 'bε  
jeejee. 'Kamε ε 'je nι !

*Jewlu-*

<sup>19</sup> -In -nyinia 'ma 'jewlu 'de Prisilι ke  
Akilasι -pee, 'mε -je Onesifωε 'a -gbu" -son  
nyυ -ke.

<sup>20</sup> Erastι sie 'o Korentι. 'In sie Trofimu  
'bo Mile, δε-nyε' ωε' "jru -a -bai'.

<sup>21</sup> -In -kpuυn -ma -ce" i -wee dee 'a ji nε"  
'je 'e nya sie 'sy -un -je ji.

Ebilisι ke Pudansι ke Linisι ke Klodia 'na  
υυpu -je -un. -Aa de'di -wi" -na 'nε υυ  
-wee' 'na υυpu -je -un -ke.

<sup>22</sup> Kea sie -un o ! Εε' "diwan kpuυn aopy !



# 'Sbe Pɔɔ pɔɔa Titu -jei" ε

## Jewlu-

1 Mɔ Pɔɔ, 'mɔ -nta Kea 'a dbonvi -wɛɛ Sesi Klisi dɔɔa, 'sbe 'ma 'cɔɔa -ta, -mɔ Titu -mɔ -bleɛ. Kea -te' 'o 'ɔn -wɛɛ nyu ε -sa 'e nyu 'klu 'ɔn 'je ɔɔa' Kea -kwli' -tea' ikuu, 'de ɔɔ 'je dɔ -cɛɛn' - Kea nɛε "i nyu 'jea nu juo-.

2 Tein' sese, Kea 'bleɛε 'dii, ε 'je nyu 'kmɔnta -sea' -kwe -ta 'ble 'nyɪ, 'kamɔ ε nɛε "i ε 'je ε nu -mɛ 'kmɔ se nuɛ ke. Kea 'a dɔ si, εmɛ -ti εɛ' wlu ε cɛan -tie" ε, εε mɛ nɛ nɔa' see.

3 Nɔ "ε -tua" -wɛɛ nyu 'je ε juo-, ε nyini' -wɛ-, εmɛ -ti Kea -ε -nta -aa 'Pɔvi ε, ε -tu" 'ɔn εɛ' wlu tu 'kwa -wɛɛ 'ma 'tmɔ ε.

4 -Mɔ Titu, -bo 'ma sea -ɔn ja -gbun' ε, ka 'ma 'wɔɔɔ-ju nɛ, 'ka -ɔn -nɪ, 'de -ɔn -ke 'ma -a -nɛε de due' 'de Sesi 'a -ti' to' 'ɔn 'je 'a 'ɔn.

-A "Bo Kea ke -aa 'Pɔvi Sesi Klisi "nyɪ -ɔn 'saa ke pɛε 'a blua' ke.

*Dbo -ε -teε Titu kwa 'de Klɛti-blva "kpei ε*

5 Deɛ-ti 'ɔn sia -ɔn 'de Kɛti-blva "kpei ε, εmɛ -nɪ dɔ -i sea "i -kwɛ- ke 'demu ε, umɪ -ɔn -jei" -kɔ, 'de ka 'ɔn 'tmɔ ε 'de -ɔn -pɛε sese ε, -ɔn nu kan', εmɛ -nɪ : -In -je 'o nyuɔɔa -te' -kwɛε 'dii due 'due -wɛɛ ɔɔ 'je Kea -gbi -je o po.

6 Nyɔ -ma mua Kea -gbu "jru kɔɔ' i -tea' a, ɔ 'bo -kɔ -pɔn" nɛε, ɔ 'je 'nyɔɔ due' 'ble, ɔɔ' "nynuu- 'je Sesi 'a -ti' to' 'ɔn 'je. Uɔa' 'kmɔ 'bo -flankaan nɛε -wɛɛ nyu 'je ɔɔɔ -ti' "kpei -tuu" 'de desaɔn 'a -ti' 'ɔn 'de ɔɔ 'je nyu wɔn 'je.

7 ɔɔ' jei tu ε, Kea 'a dɔɔ -teεε ɔ kwa, 'de εɛ' -ti' 'ɔn ε, ɔ se -kɔ -pɔn" nɪ, ɔ se ɔɔ' -cɛi" 'bɛɛi, ɔ 'bo 'cɛn' 'bleεε, ɔ 'bo nɔmɔ "jru pɔɔε, ɔɔ' sɔn 'bo i "feεε, 'wei 'a 'tɔn 'bo ɔ 'ɔn nɛε,

8 'kaa ɔ 'je nyiɔ nɪ-, -wɛɛ ɔ 'je 'dɔε 'a "dia 'je. 'De ɔ 'je to'di nɪ, ɔ 'je 'isrɛ, ɔ 'je Kea 'a -ti' kma, ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" "wɔɔn 'bɛε-.

9 ɔ juo to' -ti 'a wlu -wɛε ka -a -tɔɔε nyu ε, ɔ 'je ε o -si' kan', 'de ɔ 'je Kea -gbu 'a dɔ i kuu-. 'De nyu -ɔɔa -saa nyu 'a "jru -jei" ε, ka de ɔɔ nuɔa sea "jrii nɔmɔ ɔɔ mɛε toa' 'de nyu deɔɔɔɔn -cɛɛn' ɔn.

10 Deɛ-ti 'ɔn 'da kan' a, εmɛ -nɪ nyu -tuu" -tuu -nɪ 'de Suifu-wi" -ɔɔ -jea Sesi 'a -ti' to' 'ɔn 'klu -ɔɔ -ku "jru -wɛɛ -ɔɔa -saa nyu 'a "jru -jei" 'de ɔɔa' wɔɔɔn 'ɔn.

11 Uɔa' nyu tu ε, ɔɔa' wɔn 'je "mu -o, de-nɔε' nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'ɔn ɔɔ ke ɔɔa' -gbu" -sɔnyɔ -wɛε" "klein ɔɔa "maa 'de ɔɔa' nyu deɔɔɔɔn 'ɔn. Dɔ -ta -dbaa' nyu -tɔn'

"i ε, umɪ ɔɔa tɔɔ nyu. Dɔ "klein ɔɔa nɔa 'mɔa-, ɔɔa nɔi' -wɛε ɔɔ 'je nyu "jru i di, 'de ɔɔ 'je 'wei 'je.

12 Uɔa' -cɛ" 'kpa 'a de "jjuoi jɔɔ' -wlu ka, ɔ 'naa : Klɛti-kɔɔn, sɪ 'tmɔa 'a 'sɔ mɛ -εε "dia ɔɔa 'je jeejee. 'Diwɔnyɔnɪn -nɔ, ka ɔɔ 'jea nu -wɛɛ -bo ɔɔ 'je de ɔɔ di, 'de ɔɔ 'jea "kwli sɔn "kpei- pɔ ε, εɛ' 'sɔ ɔɔa -pɔn i.

13 De ɔ 'tmɔa 'de ɔɔɔɔ 'a -ti' 'ɔn ε, ε nɛε to' -o. εmɛ -ti -ɔn -je ɔɔɔɔ "bli -cɛ" ka -cɔɔn' ka, -wɛɛ ɔɔa' to' 'je 'e Kea 'a dɔ -cɛɛn' -a -tɔɔa nyu "kpei "biie-.

14 Uɔ 'bo Suifu-wi" 'a wlu 'de -siie, de-nɔε' i -kɔ' "nɪa. 'De ɔɔ 'bo nyiɔ 'ɔ ke' wɔn 'jee. Dɔ ɔɔa 'daa- -ghan' ɔɔ 'na Kea 'na dɔ sea' 'pepe nɪ ε, nyu 'bo i "i blaa a, 'kaa Kea mɛ se kan' 'da. Nyu -na -ɔɔ se 'o to' -ti 'de blai ε, 'de ɔɔɔɔ 'ɔn mɔ i a' ke' tu 'wlu.

15 Nyu -na 'pepe ε, ɔɔa -gbɔn dɔ -wɛε' "klein 'pepenɪ jriε ja, 'kaa nyu -ɔɔa to' nyɔnɪa "jrii ε, de "o de jre' se 'pepe nɪ 'de ɔɔɔɔ "jri' de. Uɔ se ε "i nɪ se 'je to' -ti wɔn 'je, -wɛε kplɪn fai" pɔɔ-ti, de-nɔε' ɔɔa' to' ke ɔɔa' pɛε "cruan- "i, ɔɔ se 'dɔε ke saɔn 'a "kpei -seea' ka juo 'bode.

16 Kea 'a nɪnɪ 'pɛn 'de ɔɔ 'wɔn i, 'kaa ɔɔa' nɔɔdɔ toε Kea 'kpu 'i. Uɔa' nyu tu ε, ɔɔ se -ti' o po ka nɪ-. Uɔa nyaa Kea i, ɔɔa' 'je nyu wɔn, ɔɔ se de 'dɔε ɔɔa' 'bɛε- mɔ "pɪ.

## 2

### De Titu 'jea nyu tɔɔ ε

1 'De -mɔ ε, Titu, dɔ "klein -ma mua nyu tɔɔa' a, i 'je nyu deɔɔɔɔn -cɛɛn' 'ɔn 'wlu -wɛε ka Kea nɪa "i nyu 'jea nu ε, ɔɔ 'je ε juo-.

2 -In -tmɔɔ' nyu -cɔɔn-wi" -wɛε ɔɔ 'je "i kɔɔn, ɔɔ 'bo de "o de "nɪ 'di -siie, ɔɔ 'bo nɔmɔ "jru pɔε -wɛε ɔɔ 'je wɔn 'je ka nɪ-. Uɔ nɪ to'di, ɔɔ juo- ɔɔa' -cɛ" 'ε ka, -wɛε ɔɔ 'je Kea -kwli' -te' -gblein', ɔɔ 'je nyu 'a -ti' kma 'de pɛε 'dɔε 'ɔn, 'de -bo nyu -tu" ɔɔɔɔ 'kle, ɔɔ 'je 'kɔɔ' ble 'de ɔɔ 'je pɛε "wɔɔn 'bɛε-.

3 'Nynɔkpaε' -ɔɔ -kpa nyu -cɔɔn' ε, -ɔn -tmɔɔ' ɔɔɔɔ -wɛε ɔɔ 'je kplɪn -cɛɛn' nu -ke. Ka nyu -ɔɔa pleεa Kea nɪa, 'kamɔ ɔɔ 'je nɪ-. Uɔ 'bo nyu 'a 'nyɪ dooa 'sɔ ɔɔ 'bo 'ɔn -siie-. Uɔ 'bo nɔmɔ "jru pɔε. De -je ɔɔ 'jea nu ε, εmɛ -nɪ ɔɔ 'je nyu kplɪn 'dɔε tɔɔ-.

4 -Bo ɔɔ nu kan' a, -mɛ ɔɔ 'bɛεε' ɔɔ 'je 'nynɔkpaε' -tɔε 'sɔnɪ -tu", -wɛε 'nynɔkpaε' -tɔε -nɪa mɔa- ɔɔ 'je ɔɔa' kɔan-wi" ke "nynuu 'a -ti' kma-,

5 ɔɔ 'je "i kɔɔn, 'de ɔɔ 'bo 'nyɪade nɔεε. Uɔ 'je ɔɔa' -gbu" -sɔndbo 'a -ti' -tu" ka -cɔɔn' ka, ɔɔ 'je "jru ja jaa 'de ɔɔa' kɔan-wi" -pɛε. -Bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mɛ nyiɔɔɔ se Kea 'a wlu -fleɛn i.

6 -In -tɔɔ -kɔoa' mɪ" -wi" de -ke, -wɛε ɔɔ 'je "i kɔɔn-.

7 'De de -ma -ce" 'kpa 'jea nu e, eme -ni 'de de 'o de -wee' 'klein 'bn e, -in -to kpln 'dœ -wee su 'je 'o -ma -ko 'de bla. -Bo -ma sea nyu de tœ e, -in nu e 'de 'i kpon 'a 'bn, -in -bo -ma cron' i -pœn.

8 D1 -ma mua 'tmva' a, i 'je to' -ti ni, i 'bo -ko -pon' nte, -wee -aa tunyu je -ko jre' 'je 'de -a -pon". 'De -tin' 'je uupu "i 'dbaa, uva' won 'je 'mu 'de -aa -ti' 'bn.

9 Nyu -uba nuba nyu "juoi e, -in -tmuv' uupu -wee su 'je uva' 'bleun won 'je 'de de 'o de -wee' 'klein 'bn. Uv 'je 'de uupu 'jri 'dei nmoo-. Uv ke uva' 'bleun 'bo ba o -too' e.

10 Uv 'bo uva' de jre' 'jriie, 'kaa de -je uv 'jea nu e, eme -ni uv 'je kpln 'dœ nu jeejee 'de uva' 'bleun 'a pœ 'je blu 'de uva' -ti' 'bn, -wee ka 'o ka e 'je e ni e, Kea -e -nia -aa 'Pvvi ee' -ti' 'je dœwon ni-.

*'Saavn Kea nva nyu 'jrii e*

11 De 'in 'wba 'tmva' 'mva- Kea 'a -ce" -jee nu, de-nvœ' Kea 'a 'saavn e nva, e pœ 'jri "kpaē' -wee nyu -wee' 'je 'pv.

12 Ee' 'saavn -e poa 'jri "kpaē' -ne e, de ee tooa -avn e, eme -ni -a -je -maa' -te' Kea 'a ni' o 'bo, -a -je 'kmu "kpeidi' 'a feeē' i'wla-ti 'bo, -wee -bo -a -ni 'kmu 'de -sianw' 'di e, -a -je to'di ni-, -a -je Kea 'a -kwlutu nu, -wee -a -je ee' ni' -te'.

13 'Kamo -a -je nu mamav 'su 'mva -son -aa fua -wee -a tba to' 'i 'je nyini. 'De ee' -son' tu 'di mo Sesi Klist -o -nia -aa Kea klaa' 'de -o -nia -aa 'Pvvi a mu 'nyini 'wba' 'de 'ikmaa' 'bn.

14 Omo -to 'e oo' -ce" 'de -aa -tein -wee -o -je -avn seie 'de desavn -wee' 'kwa. O 'wlvœ -aa disavn "kpei' 'de -a -je oo' 'ce ni, -wee -a -je di 'dœ nva 'a 'kpi' 'ble.

15 D1 -in -jea nyu 'tmuv e, umi -nao. -In -kuu uupu 'a di i. -Bo nyu nu 'bli-œdi e, -in -œe' o 'bli, -in -soo fen'. -In -duo" 'ikmaa' -wee' Kea "nyia -bn 'bn -in -je ee' dbo tu nu. -In -bo 'wœœn nyo -bo -bn woin -flœn.

**3**

*Kea 'a -jei' naasvn-*

1 'Bo -me 'de e, -in -poo uv -ti' -kwlv o -wee uv 'je nyu -tea nyu "jru kpo' i won 'je -wee uv 'je uupu 'a ni' -te'. -In -tmuv' uupu ke'wle 'de uv 'je di 'dœ nva 'a kein"ke -te 'de de 'o de -wee' 'bn.

2 Uv 'bo nyo "o nyo jro' -cree" e, uv 'bo -œœ' i -pœn, uv ni nyiio. Ka uv nta kupeœ' nyu e, uv 'je e to jeejee 'de nyu -wee' -pee.

3 Uv 'beœe' uv 'je e nu, de-nvœ' -apu mo -ke e, tein' e, -a se to'di ni-. -Aa' 'je Kea won, -a -sie 'kwla 'de-, -aa 'tun nu-ti 'blee -a kœon 'bn, de 'e "jriitian' me -œœ "dia -aa -je 'de-, -a -podei" -wi" 'a 'bleedi a pœa -a pœe "i. -Apu -jo -nia 'bn 'nye ka a, -apu mo -oo 'su 'nye ba 'bn.

4 'Kaa -sonti -aa 'Pvvi Kea -e -kma nyu -wee' 'a -ti' ee' 'diwonmoa' poa "jri "kpaē' 'su e, e 'pvv- -avn -e 'de desavn 'kwa.

5 E se 'de -aa nuvdi 'a "isre-ti 'bn mo e 'pvv- -avn ni-, 'kaa e 'jee -aa wee- -wee e 'wlv -aa disavn "kpei, 'de -a -wlv 'wba' dee-. Ee' -Suu me -nvœ' -wee -aa 'kmu po -gbœee "ni.

6 Sesi Klist -o -nia -aa 'Pvvi e, 'de o 'bn mo e œœn-, -wee e dbaa ee' -Suu 'de -a "kpei, ka "ni a dba -wee ee -sia' i e.

7 Ka Kea nva -aa 'saavn "jrii nvsun -wee e -sa -a -ti' 'kpei, 'kamo -nao. E nu ee' de tu 'me -wee 'kmunia' -sea' -kwe -t' 'ble, e 'je -aa 'ken ni-, ka -a tba e to' 'i see e.

8 Ee' wlu tu nte to' -ti -o, e nte -kwlv" -te' ka. 'In nte "i, -bo -ma sea wlu -ne 'tmv e, -in -je e "kpei- 'nye ka -œœn' ka, -wee nyu -jea Kea 'a -ti' to' 'bn e, uv 'je uva' -ce" i kpuvn-, 'de uv 'je 'dœ nu. D1 -ji -nmoa "jrii -wee -ta nva nyiopy 'dœ "jrii e, umi -nao.

9 'Kaa ka Suifu-wi" 'a "ji nva "itbaasvn ee' -œœ' ke ke' won 'je -ti 'a ba o -tooa' ke, -mi nte foo" 'vndt -o, ia' nu nyu 'dœ "jrii. -In -bo i o 'kpaē'.

10 Nyu -oo -nvœ -wee nyiopy a -seea' i e, -in -soo fen' kpe due'. -Bo o se e "i ni -wee o 'je -ma wlu doin" o po e, -me -in -soo fen' ke'wle. -Bo o se e "i ni -wee o 'je oo' kpln fai" poo e, -me -in poo o sun i, -ma -ti' 'bo oo' -ti' 'bn nte.

11 -Ma -jee', oo' jei tu se e "i ni o 'je oo' desavn "i juo -wee to' -ti 'a -je o "biie. Oo' -œœ' 'kpa' 'a disavn ni -wlv oo' 'pee.

*Tuowlu-*

12 -Bo 'in se Atemast dbo 'de -bn o e, -me Tisiki 'ma mu dboa'. Nyu 'soœn -nia 'mva-, -bo -in -je uupu 'a due' "jriœ- e, -me -in -too"- -wee -in -je 'bn jœœ' 'bo Nikopolist, de-nvœ' 'bomo 'ma mu nta' mamav 'su dee 'a ji no' 'e -si'.

13 -In -tu' ke' juoi Senast ke Apolost "jriœ-, -in -nmae uva' 'duba' mudt -wee' 'klein, -wee de 'o de jre' 'bo uupu 'kwa -pœn.

14 E 'bo -ma 'su 'a nuvdbo nte, -in -tmuv' -aa de 'di-wi" -wee uv 'je nyu sun o poa' 'cian' -ke. -Bo uva sea kan' nu, -wee uva sea nyu jru' -ti' "kpei -sa a, -me di Kea 'a -jei' naavn a nva, imi uva nu.

15 Nyu "klein -bv -ke 'ma -a -nia 'no e, uv 'na uupu 'je -bn. -Aa de'di -wi" -bv -kma -aa -ti' 'de Sesi Klist 'bn e, 'mo -je uupu.

Kea 'a "diwan kpon ao -wee" 'klein !

# 'Sbe Poo pooa Filem -jei" ε

### Jewlu-

1 Mo Poo -o -na -kaso 'di 'de Sesi Klisi 'a dbonu-ti 'un ke -aa de'di Timote ke, -apu -oo ja -a mo Filem 'jewlu-. -In -nε -aa -ti' kmai -o. -In -ke -aa beee sun o -wεe -aa nu dbo due'.

2 -Aa de 'dinyokpao' Apia o, Asipu -uu -ke -a -foan' Kea 'a -ti' 'a tu o, Kea 'a -jei" naaun -uba -kuan" 'jrui 'de -in o -gbu" 'di o, -aa ja uu -wee' "klein 'jewlu -ke.

3 Kea -ε -nιa -a "Bo ε, ε ke -aa Tu"bo Sesi Klisi po aopu "diwan -wee ε 'je aopu- pεe 'a blua" 'nyl.

*Filem 'o nyu 'a -ti' kmaa' ke oo' de -kwli" -tea' ke*

4 -Bo 'ma sea Kea bae ε, 'maa "mae'- -ma -ti' o. 'Ma poe 'ma Kea 'se- jeejee,

5 de-nue' de -in -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -wee -in -kma Kea 'a -jei" naaun -wee' 'a -ti' ε, um 'ma 'won 'de -ma -ti' 'un.

6 -Ma Sesi 'a -ti' to' 'un 'jea' -ε nυe -wee -in -ke -a -nιa de due' ε, εme 'ma -te' e Kea i -wee ε 'je ε nu 'de -in -je kplu -cεen' nu 'de nyu 'ju 'je, -wee ka 'diwan kpuan nyu -a naa Kea 'a -jei" ε, 'de uu 'je ε juo-. Emε -jee nu -wee Sesi 'a -ti' 'je nya mu.

7 To' -o, 'ma de 'di, -ma nyu 'a -ti' kmaa' poe 'un 'mυa- pεe o, -wee ε kuu 'ma d i, de-nue' 'de -ma nuudu 'a -ti' 'un ε, Kea 'a -jei" naaun 'a pεe jie ja.

*De Poo -teea' Filem i 'de Onesimu 'a -ti' 'un ε*

8 -Je ε nιa kan' -mo -wee Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' -mε nιa 'de -in 'un ε, -mε 'in nιe 'i 'un 'je -un de jre' i -tee'-. 'De 'ma Klisi 'a dbonu' 'a -ti' 'un ε, 'un 'bεε- 'un 'je -un -klaan" 'kpei -te' 'de-, -wee de -nιa ka -coon' ka a, 'de -in -je ε nu.

9 'Kaa 'mo Poo -kea' -o -nιa 'de -kaso 'di 'de Sesi Klisi 'a -ti' 'un ka "o ka 'un 'je 'in nι ε, 'in se ε 'in 'un 'je -un -klaan" 'kpei -te'. Ka -a -dβεεa a, emε -ti 'ma bae -un 'de wlu 'dōe 'un.

10 De 'ma -teea' -mii ε, ε nι 'de 'ma "ju jro' 'o -ti' 'un -o. O 'kpa 'ma "ju, ka o 'bo nιa, 'kam o 'un nι nō -kaso 'di. "Ju -oo -ti' 'ma 'tmυa -un oo' 'nyu mι -nι Onesimu. [ε 'de mε -nι : O 'blee nuudbo.]

11 Tein" 'de ε, o se nuudbo 'ble 'bo -un -puu", 'kaa kaan ka la, o 'ble nuudbo 'mε, o se idooa 'de -in -ke 'ma -ti' 'un.

12 Omō -o -nιa 'ma too ε, 'ma po o -jei" -wee o 'je -un o de ji.

13 'Nō -kaso 'di 'un nιa 'de Sesi 'a -ti' 'un ε, 'un 'bεε- 'un 'je o i -te' 'no 'un -puu" 'de-, -wee o 'je 'un sun o po 'bo -ma -koi".

14 De 'un naa to' "kpei- 'de ε, emε -nao. 'Kaa 'un se ε 'in 'un 'je de jre' nu -bo ε se -ma 'tun nu-ti nι ε. 'in se ε 'in ke'wle, -wee 'un 'je -un klaan" -klan klaan" kpuu 'de -in -je 'un de 'dōe 'jrui nu. 'in nιe 'i, -bo -in -je 'un 'dōe 'jrui nu ε, ε 'je 'e -ma -ce' 'kpa 'un 'wlu.

15 "Ko Onesimu ke -in -cιen "i 'de 'wι pla 'di, -wee o 'je 'bo -un -puu" de ji la 'bode e-? 'In se -mε o juo-.

16 E se kuon mε o nι la 'bode nι-, 'kaa o nιe dεwon, o je kuon -sii. O 'kpa -aa de'di, oo' -ti' kma -cεen'-. 'Kaa 'un 'je kan' 'mε, ka oo' ke' ε mua kmaa' 'de -un pεe o ε 'jea 'mo -sii ε, de-nue' oo nuue -un "juoi -wee o -te' 'o, 'de o 'kpa -ma de'di 'de Tu"bo 'un.

17 Emε -ti -bo -ma sea 'un -ma de'di -o -ke -ma nυa Kea 'a dbo 'daa- 'ja a, -mε ka -in -jea 'un sun 'soon kpuu ε, -in -kpuu o sun 'soon kan'.

18 -Bo o nu -un de jre' "jrui 'de-, -wee o 'e -ma kpan 'blee 'de ε, -mε -in -sro' ε 'bo 'un "jru.

19 Mo Poo, 'ma -ce" 'kpa -a -cru wlu -nε, -ma kpan 'klein o 'blea, 'mo -oo mu ε -saa', 'de -mε 'kam o 'ma kpan -ε -nιa -un "jru ε, 'un se ε "i nι 'un 'je -un ee' -ti' -kwlu o poo-. Eε' kpan tu mε -nι -ma -ce" 'kpa 'a 'kmυnιa'.

20 Kun, 'ma de'di, ka -in -ke 'ma -a -nιa de due' 'de Tu"bo 'un ε, 'ma bae -un -ε, -in -won 'un -kun kwa. -In nυe -wee 'ma pεe 'je ja ji 'de Klisi 'un.

21 'In 'je kan' 'mε dι "klein 'ma -teea' -mii -ta, -ma mu nυa' see -in -je 'o -mo -tie" cen ke'wle, emε -ε -ti' 'ma 'crua' 'sbe -nε.

22 De 'un 'jea -mii -tee' ke'wle ε, emε -nι -in -nmae 'ma 'pen 'un. 'in -tee' -kwli" ao ke 'ma -a mue 'jeea', de-nue' aoa baeε 'ma Kea jeejee.

### Jewlu-

23 Epafrast 'na omō -je aopu. O ke 'ma -a -nιe -kaso 'di 'no 'de Sesi Klisi 'a -ti' 'un.

24 Makι o, Aritaktι o, Demastι o, Luiktι o, uu -wee' 'na upu -je aopu -ke. Uu ke 'ma -a nυe dbo -tadue.

25 Tu"bo Sesi Klisi sie aopu o -wee ao 'je 'saauu 'je 'de o 'kwa !

**'Sbe -ε pooa  
Eble-wi"  
-jei" ε**

*Kea cεen 'de εε' "Ju 'bn -wee ε wlu*

<sup>1</sup> Tein", Kea 'jea -a 'mta -wi" -pee wlu ε, εε' wlu 'kwajaaun mu ε jii 'bn kpe -tuu"-tuu. Dι ε 'tmva, ε 'tmv ι 'de sun -tuu"-tuu 'bn.

<sup>2</sup> Kaa 'de de'boowι -nιa -stan 'di ε, εε' "Ju mo ε jii 'bn -wee ε wlu -a -pee. Omv Kea cεen 'bn -wee ε nυ 'kmv. Omv ε -te' 'o -wee -o -nι dι -wee' "klein 'a jei.

<sup>3</sup> Ka Kea nιa 'stan' ε, 'kamv o nι-. Kea 'a nιsun -wee' "klein poε "jri "kpaε' 'de o 'bn. Omv -nι Kea 'a -kooσ' i. Ov wlu 'a "ikmaa' mε -kpvn 'kmv i. Ov -kva' nyiv o dιsatn 'a -kwe -dvo "i 'sv ε, o muε 'e javn 'di -wee o -te' i 'de Kea -ε -nιa 'e dι -wee' "klein "jru kpo' o dianfo o.

*Sesi nιε 'o Kea 'a "soa-wi" "jru kpo'*

<sup>4</sup> Ka Sesi nιa 'o "soa-wi" "jru kpo' flifli ε, 'kamv ov 'nynt nι 'o vva' 'nynt "jru kpo' -ke.

<sup>5</sup> Wlu Kea 'tmva 'de Sesi -pee, ε ka : -In -nιε 'ma "Ju -o, 'n 'kpa -n "Bo 'de -stanwι 'di.

'De ε wlu' ka ke'wle ε 'naa : 'Ma muε -bn "Bo nιa', -wee -mo -je 'ma "Ju nι-.

Wlu -nιa 'mva- ε se ε 'tmv 'de εε' "svι 'a due' -pee kpe due'.

<sup>6</sup> Kaa -ta Kea 'wvan εε' "i-saaju 'no 'kmv "kpei dbo-tι ε, ε 'naa :

εε' "svι -wee' "klein 'je o "juoi -gbεε'- -o.

<sup>7</sup> De -tmvva' 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -tι 'bn ε -mε ka :

ε -nvε' -wee ka poσ' nιa, εε' "soa-wi" nι kan', εmε -nιεi' -ke -wee ka nεmυo nιa, vυ nι kan'.

<sup>8</sup> Kaa -bo ε -tu' εε' "Ju -mo ε, wlu -ε -cvιa' 'de ov' -tι' 'bn 'de Kea 'sbe 'di ε ka, ε 'na : εmε -nιε Kea -o, εε' Tv' bode se ison-ta' 'blei. ε se fai' poo -ta 'blei. εε' nyv 'blea' nιε "isrea' -son.

<sup>9</sup> ε -kmai' "isredι 'a -tι', dι -ιa dooa Kea 'a ke' ε, -mι 'a dι tu a nyaa -mι i. εmε -tι -ma Kea -te' -bn kpoi' 'bo -ma 'bn 'bεεvn "jru kpo', 'de ε po -bn "diwan -wee -nι 'di cen 'cna "kpei.

<sup>10</sup> Wlu -cvιa' 'de ov' -tι' 'bn ke'wle ε 'naa : Tv'bo, "i-saa no" ε, εmε -nv' 'blva-, 'de ka javn 'a kpe -tia ι nιε -ma sun 'a nvvdt -o.

<sup>11</sup> Ia' dι tu ε, ιa muε i soan', 'kaa ka -mo -nιa, 'kamv -nι -nι. I -wee' "klein a muε pai" 'kpaα' ka 'vnpaadι a 'kpa pai' ε.

<sup>12</sup> -Ma mu ι 'vnpooa' ka nyv o pooa 'vnpaadε 'bn ε, -wee ι 'je "jrii -kwe-ka tae'

a -kwεa "jrii ε, 'kaa ka -mo -nιa, 'kamv -nι -nι. -Maa' poo fai' 'no 'kmv. -Ma -svn se -kwe -ta 'ble.

<sup>13</sup> Wlu -ε -cvιa' 'de ov' -tι' 'bn 'fo jre' o -ke ε, ε 'naa :

-In -te' i 'de 'ma dianfo o mamav 'sv 'n 'je -ma tvnyv -ma bv -sonku 'bn nυ.

Dι -tmvva 'de Sesi 'a -tι' 'bn vnt -nao. Kea se ι 'tmv 'de εε' "svι 'a due' -pee kpe due'.

<sup>14</sup> -Bo ε nι kan' -mo 'εε, mε dε Kea 'a "svι -mv nι' 'bn 'ja a- ? Vv nιε -svιi 'dve -o. Vva nvve Kea "juoi. εε dvo vvpv 'mε, -wee vυ 'je nyv -vυ -jea 'pvva' 'je sun o po.

**2**

<sup>1</sup> -Je Sesi nιa klaa' kan' o -sva dι -wee ε, -wee Kea cεεan 'de o 'bn 'de ε wlu -a -pee ε, -mε dι -a -wvan 'de ov' -tι' 'bn -a -je ιa' -tι' -tu' ka -cvon' ka, -wve -a -ju wvn 'je. -Bo -a nυ kan' a, -mε -a se 'pv-je "i -gbla" i.

<sup>2</sup> -A -je kan' mε Kea 'a wlu εε' "soa-wi" jaa Moist 'kwa tein" ε, εε' ke' kma'. Nyv "o nyv -blaa εε' wlu tu woin o 'je εε' -kei' mε.

<sup>3</sup> 'De -mε 'pvwlu -εε ke' kma -ε -sva -je -saa "i ε, Tv'bo' 'a -cε" 'kpa ja, -bo -a nυ εε' -tι' 'plv 'bn 'ee, ka -a -je Kea 'a 'pee wvin' "pvsn nυ ε- ? εε' 'pvva' tu ε, Tv'bo -tmv εε' -tι' "i-saa no" -wee nyv -vυ -wvvn -wi" -mv 'ju tv' 'bn -wee vυ 'tmv ι.

<sup>4</sup> 'De εε' no" tu 'di, wlu "klein vva 'tmva, kι nιa tv'-tι ε, Kea to εε' svn 'mε 'de jrii' ke dι klav' klav' vva nva' 'bn, dε-nvε' ε "nyv vvpv εε' -Suu' 'a "ikmaa' -dve 'due ka εε' -cε" 'kpa nιa "i ε.

*Sesi -ja 'pvva' -kwlv i*

<sup>5</sup> Tv' -o, 'kmv dee -εε mua nvva' 'de nya -wee -εε -tι' -a -tmva', ε se Kea 'a "soa-wi" mv ε 'je ε "jru kpo' i -te' nι-.

<sup>6</sup> ε se kan' -mo nι-. Kea 'a -nε "Ju mo -je 'kmv dee 'ble. Wlu -ε -cvιa' 'de Kea 'sbe' ε 'fo jre' o ke 'da ka, ε 'na :

Kea, dε nyiv -mo nι 'bn -wee εε po ov' -tι' -kwlv o ε- ? 'De "ju nyiv 'wlv -mo εε, ov' 'nynt wε-, -wee -ma po -mo sun o ε- ? ε "maa -apu nyiv tai'. εmε Kea -jea εε' dε tu nυ ε, εmε -nvε'.

<sup>7</sup> ε blv' 'blv' 'de no' dε-saan' 'di 'bo εε' "svι -son. 'Bo -mε 'de ε, ε kpa ov' 'nynt "jei -wee ε nυ o kεema' 'bn 'de ov' 'wlv 'nynt.

<sup>8</sup> εmε -te' o dι -wee' "klein kwa. εmε -nvε' -wee dι -wee' "klein a jaa "jru ja 'de o -pee. 'De dε -je Kea 'jea' o svε -wee -ε sea "jru ja jaa' 'de o -pee, -mε se nι-. 'De ka -jv dι -wee' "klein 'jea "jru ja jaa 'de o -pee 'de -stanwι 'di ε, -aa' 'je -mεε' "jri 'a -ko ke.

<sup>9</sup> Kaa "ju -jv Kea blav' 'blv' 'de εε' "svι -son 'de no' dε-saan' 'di ε, omv -nι Sesi. Kea 'a 'svavv ε nva nyv "jrii εε' -tι' mε -εε 'mεa' o mε. 'Kaa kaan ka a, Kea nυ o kεema' 'bn 'de ov' 'wlv 'nynt, dε-nvε' o mε nyv -wee' 'a 'mεa' !

10 To' -o, Kea me -nu' di -wee' "klein, i -wee' -teε εε' -tea' -wee i 'je εε' 'nynu' "i 'bεε-. Eme -nlei" -wee εε' "nynuu- -tuu"-tuu 'je 'e ε o "biie-. E nuε' mamau 'su ε je Sesi 'e 'kle 'a kpe -tuu"-tuu 'bn jaa- -wee ka ε nta "i o 'je kan' n-. Omō -ni ja 'puva' -kwloi, 'de -o -kon 'e 'puvn 'a nya.

11 Dεε-ti 'in 'da kan' a, emε -ni Sesi 'a -ce" 'kpa ke nyu o -teea kpoi" o, υυ -wee' 'wlvε 'e nyo due' koun -gbai' 'bn. Eme -ti o' υυpu 'a "dei 'daa 'a -tin' se o nu.

12 Eme -nuε' -wee o wlu ka 'wι jre' o, o 'na :

'Ma Kea, 'ma muε εε' -ti' 'tmva' 'de 'ma "dei-wi" -pee. 'Ma muε εε' 'nynu' "i 'bεεa' 'de blewlu 'di 'bo nyu -kwea.

13 O wlu' ka -ke o 'naa :

Kea me 'ma mu to' 'itba'.

'De o wlu ke'wle o 'naa :

"Nynuu- Kea -nya" 'bn ε, υυ ke 'mō ke -a ka.

14 Nyu o' daa- "nynuu- ε, υυ nle nyio'pu -o, υυ nle nymo kui -son, -wee υυ 'ble -suten'-. Eme -ti Sesi -sneε nyio 'bn 'de kuv nta o ni kan', -wee o 'je 'me ka vva 'mea, 'de o 'je tv 'a "jru kpa 'bo -sion' "kpei. -Sion' 'bleε 'mea 'a "ikmaa'.

15 'Kaa 'de Sesi 'a 'mea' 'bn ε, o -sa -sion' 'mea 'a "ikmaa' 'kwa -wee o seie nyu "klein 'mea 'a faun a nva 'de ε, -wee -υυ -nta kōankwla' 'de vva' 'kmu -wee' 'bn 'de -sion' 'kwa a.

16 E se Kea 'a "su mu o' po sun o ni-, 'kaa ε Ablaam 'a "nynuu- mu o' po sun o.

17 'De εε' -ti' 'bn ke'wle, ka o' "dei-wi" nta o ni kan' 'de di -wee' "klein 'bn -wee o 'je vva' 'sraa -sai klaa' n' 'de o 'je υυpu 'a weε 'je. O' 'sraa -sai -tu ε, o' nuε Kea 'a -kwlvti ka -cōon' ka. Omō -nuε' -wee ε 'wlv εε' "nynuu 'a dīsaun "kpei.

18 Di "klein -ta nva o' de'di -wi" "jrii ε, i nuυ o' "jrii 'me -ke. -Ta o' -ce" 'kpa nta 'kle 'jea' a, dεsaun -tin' o i 'me -ke, o je ε 'je. Eme -ti o' 'bεε- o 'je nyu dεsaun a -tīan' i sun o po.

**3**

*Sesi nle 'o Moisi "jru kpo"*

1 'Ma de'di -wi" aopp mō -ke ε, Kea -tee' aopp kpoi" -wee ε 'da aopp 'de ao 'je εε' 'ce ni-. -A -wee' "klein -o -nia εε' 'ce ε, de -a -jea to' 'bn -wee -aa -tmva 'bo nyu "juoi ε, ε ka : Sesi mō Kea dbo -wee -o -ni' 'o -a -ke Kea 'nynu. Omō -ni -aa 'sraa -sai klaa', o 'wlvε -aa dīsaun "kpei emε -ti ao 'je o de 'bn 'je jeejee.

2 Dbo Kea -teo' kwa o nuε' ka -cōon' ka, ka -a 'mia Moisi nva 'de Kea 'a 'ce "klu ε.

3 Ka nyo -poa' -gbu" -mō nta dεwon o -sia -gbu" 'a -ce" 'kpa a, 'kamō Sesi ni ni' wōn o -sii Moisi.

4 -Gbi" "klein -i -pooa i 'bleε poi, 'kaa nyu -jo -poa' di -wee' "klein 'kmu ε, omō -ni Kea.

5 To' -o, dbo Moisi nva 'de Kea 'a nyu "klu ε, o nuε' ka -cōon' ka. 'Kaa Moisi -mō ε, ka -gbu' 'dei -te i nta, 'kamō o ni, o se εε' 'jei ni-. Di Kea a mua nva' 'de nya umi -ta -ti' o' 'tmu.

6 Klisi -mō ε, omō -te' Kea 'a nyu "jru kpo' i. Ka -gbu' 'jei 'a "ju nta, 'kamō o ni-. -Apu -ni o' -gbu". Di -a -tea' -kwli" -wee -ta -tuosun -aa poa de, -bo -a kpon i i mamau -wee -a -ju to' 'itba, 'de -a -je mu -a -je nyini ε, -mε -a -ni o' -gbu" 'mε -cēen'-.

*Kea 'a 'ce' ε -kwleti*

7 Eme -ti 'ma 'tmu aopp dε Kea 'a -Suu a 'tmva ao 'je ε doin" o po, ε 'naa :

Kea 'na -bo ao 'wōn 'ma wlu 'de -stanwι 'di ε,

8 ao 'bo pee "ikmuue, ao -sa aoa' pee 'kwla ao kaien wōn 'de 'bn -pee. Ka ao "bo -wi" seea 'bn tein" ε, ao 'bo kan' nuε. -Ta υυ nta 'de -puon" blva "kpei ε,

9 υυ -tien' 'mii 'wι "o 'wι υυ paa 'bo 'bn o, -wee ka 'in nta vva' Kea -cēen' -υυ 'je ε 'je, 'de -mε 'kamō υυ 'jee- 'ma nuvdi 'dōε 'in nva υυpu "jrii "jriε- 'de -sūn 'a kwla -nyiiε 'di.

10 Eme -ti 'in 'kpa 'cēn 'de vva' nyu tu -pee. 'In wlu' 'de 'ma -ce" pee o 'in 'na vva' -ce" 'kpa 'a to' i naasun- mε -εε nuε -weε vva -si' -jei" jeejee. υυ se 'ma -ni -jehl juo-

11 Eme po 'bn 'cēn -weε 'in -sneε 'in 'naa : 'Bo 'ma -kwlekwlō -ε 'di pee 'a blua' nta υυ se 'bo i "sii- 'no 'kmu.

12 'Ma de'di -wi", ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -weε pee saun je 'e aoa' due' 'di ni-, 'de o je "jru ku-, -weε o' "jrukua' je ε nu 'sv o je 'kmvni Kea 'kpu "i to-.

13 'Kaa -ta nō" nta aopp 'kwa 'de -stanwι 'di ε, ao kuu ba 'a di i mamau 'sv -weε dεsaun 'a nyu 'sreipooa' je nyu jro' 'o pee "ikmu- 'de aopp "klu.

14 Kaan ka la, -a -ke Klisi a na' 'bode. Di -a -wōan' 'i-saa nō" -bo -a -ti' i mamau -wee -a -je 'e i 'dei 'pen, 'de -a -je mu -a -je nyini ε, -mε ka -a -tea Klisi 'a -tea' -cēen' -ε, emε -toε.

15 -Bo ao -te i ε, -mε "jri -ε "i ao 'blea nō" -stan a, ao po 'puwlu -nε -εε wlu aopp -pee jeejee 'a -ti' -kwlv o. Eε' wlu tu 'naa : -Bo ao 'wōn 'ma wlu 'de -stanwι 'di ε, ao 'bo pee "ikmuue. Ka ao "bo -wi" seea 'bn tein" ε, ao 'bo kan' nuε.

16 'De nyu wε- -wōn Kea 'a wlu 'sasa -weε -υυ -toε 'kpu "i ε- ? Nyu Moisi -sa kōankwla' 'de Esipu-blva "kpei, υυ -pu -o.

17 'De nyu wε- Kea 'kpa' 'cēn i 'de -sūn 'a kwla -nyiiε 'di ε- ? Nyu -υυ nva dεsaun -weε -vva "ku sia 'e -puon" blva "kpei, υυ -pu -o.

18 'De -bo Kea -snee 'de ε p̄ee o -w̄ee ε 'na -ta ε n̄ta ῡυ se 'bo i "sii 'ee, -m̄e n̄yo εε 'da a- ? Nyu -ῡυ -blaa εε' wlu w̄oin, ῡυ -p̄υ -o.  
 19 Tō' -o, 'ma 'ce, -a -w̄ee' n̄εε tō' 'kpei- -bo -ta Kea n̄ta ῡυ se 'bo i "sii ε, -m̄e ῡυa' -maa' 'je de tō' 'b̄n m̄e -n̄υe'.

4

1 Kea c̄en wlu -tie" ε 'na -a -ke εε m̄ue -kwlea' -tadue. Ε̄m̄e -t̄i -ta Kea 'a -kwlekwl̄o 'di paa' 'a n̄o" sea -sii ke ε, -a -tu" -aa -ce" 'ε -t̄i' -w̄ee -aa due' je de sie-.

2 D̄εε-t̄i 'ūn 'da kan' a, ε̄m̄e -n̄i -poia" -t̄i -ta -tm̄ῡa' 'de -a -pee -ta, ι 'tm̄ῡe' -ke 'de israe-nyu -pee tein'. 'Kaa wlu -tm̄ῡa' 'de ῡυp̄υ -pee ε, ε se ῡυp̄υ de "i 'je, de-n̄υe' ῡυ -w̄oan εε' wlu tu ε, ῡυ se ε tō' 'b̄n 'je.

3 'De -ap̄υ m̄o -j̄o -je ε tō' 'b̄n ε, -ta Kea n̄ta -aa m̄ue 'o paa' -w̄ee ε ke -a -je i -te. Wlu Kea 'tm̄υa 'de -a "bo -wi" 'a -t̄i' 'b̄n ε 'naa : 'In 'kpa 'c̄en 'de ῡυ -p̄υ 'a -t̄i' 'b̄n, ε̄m̄e -t̄i 'ūn -s̄n̄εε -w̄ee 'ūn 'na -ta 'ūn n̄ta ῡυ se 'bo i "sii- n̄o' km̄u. -Ta Kea a 'tm̄υa εε' wlu tu ε, -m̄e ε -k̄o' 'km̄u 'a n̄υa' m̄e sese.

4 Wlu -cr̄ua' 'de Keasbe 'di 'de 'w̄i 'a -m̄e" 's̄on -n̄e 'ε -t̄i' 'b̄n, ε ka : Kea -k̄o' εε' d̄bo -w̄ee' 'a n̄υa' 's̄υ ε, ε -kwle' 'de 'w̄i 'a -m̄e" 's̄on -n̄e' 'di.

5 'De wlu -cr̄ua' 'de 'f̄o jr̄e' o ε, ε 'naa : -Ta -bo n̄yo j̄i -w̄ee o ke 'ma -a -jea i -te ῡυ se 'bo i "sii- n̄o' km̄u.

6 'De nyu -ῡυ -saa "i -ῡυ -w̄oan -poia" -t̄i tein" ε, ῡυ se 'bo 'a -ta -tu pa, de-n̄υe' wlu -tm̄ῡa' ῡυ se ε tō' 'b̄n 'je. 'Kaa kaan ka a, Kea n̄εε "i nyu jr̄v' je 'bo 'a -ta -tu pa,

7 'de εε' -t̄i' 'b̄n Kea -tue" n̄o" jr̄e' ke'wle. Εε' n̄o" tu m̄e -n̄i 'de -s̄ianw̄i' 'di. -Ta ε 'tm̄ῡa εε' wlu tu 'de Moist' 'a -n̄e n̄o" 'di ε, 'bo -kwle 'ūn 'ε. Ε n̄υe -s̄in -tuu' -tuu -w̄ee ε j̄ii 'e Dafid̄i' 'b̄n ke'wle, -w̄ee -m̄o' 'tm̄υ ε 'de ε 'cr̄ue 'de c̄o' 's̄be' 'di, ε 'naa :

-Bo ao 'w̄on 'ma wlu 'de -s̄ianw̄i' 'di ε, ao 'bo aoa' p̄ee "ikmuue.

8 Tō' -o, Sosue -o -sii" a 'bo Moist -k̄o o ε, -m̄o k̄on -a 'm̄ua-wi" 'juoi. -Bo o n̄ynii ῡυp̄υ 'bo Kea 'a fon -kw̄lo 'di 'de ε, -m̄e Kea se ε 'b̄εε- ε 'je -kwlewi deejre' 'ε -t̄i' 'tm̄υ.

9 -je ε 'tm̄υε kan' -m̄o 'ja a, -m̄e -kwlewi jr̄e' ε m̄ue j̄ia' 'de n̄ya. Εε' -kwlewi -tu ε, ε n̄ε Kea 'a 'c̄e 'ε -kwlewi -o. Ka Kea -teea -m̄e kp̄oi", 'kam̄o -m̄e n̄i-.

10 'De n̄yo "o n̄yo -ta Kea n̄ta -o mua 'o -w̄ee -o -ke ε -tea' i ε, -m̄e o -sa c̄o' n̄ῡbd̄i -w̄ee' kwai ka Kea n̄υa d̄i -w̄ee' "klein -w̄ee ε -kwlea, 'kam̄o o -kwle -ke.

11 -je ε n̄ta kan' -m̄o ε, -m̄e -a -te' -aa -ce" -klan" "kpei -w̄ee -ta Kea n̄ta 'de -a -je' o mu 'de ε ke -a -je -kwle. -A -tu" -aa -ce" 'ε -t̄i' -w̄ee -a 'm̄ua-wi" -ῡυ -blaa Kea 'a wlu w̄oin tein" 'de -p̄uon" bl̄va "kpei ε, -a je ῡυa' -k̄o

'de bla -w̄ee -ta Kea n̄ta -a je 'bo 'a -ta -tu 'b̄n -p̄oon. -A po Kea 'a wlu doin" o 'pepe,

12 'kaa Kea 'a wlu n̄ε 'km̄u, ε "n̄maa' εε c̄en de, ε je -plac̄ne -εε "jri n̄ta 's̄oon -sii. Kea a c̄een 'de εε' wlu 'b̄n -w̄ee εε n̄υ d̄bo 'de n̄yo c̄o o, εε mu' mamau 's̄υ εε jea 'e n̄yo 'o tō' ke c̄o' -suu -tuu" a "i 'o n̄yni. Kea 'a wlu ka -plac̄ne n̄ta, -ε -n̄ta kan' a, εε mu' mamau 's̄υ εε jea n̄yo 'o p̄ee 'a "ke o n̄yni. Tō' -n̄ta 'e n̄yo n̄yo o ε, ε̄m̄e -εε -s̄i' 'kwla, -w̄ee -εε -je ia' 'p̄ee.

13 D̄i "klein Kea n̄ua, ia' -je -jea 'kwla pa 'bo ε "juoi, -m̄e se n̄i-. D̄i "o d̄i -w̄ee" "klein 'p̄een "kpaε' 'de ε "jri' de. Bo ε "juoi m̄o -a -je -aa n̄ῡbd̄i 'a "kuan poo-.

Sesi m̄e 'o 'sraa -sav̄n klae" -w̄ee' 'jru kp̄o'

14 'Ma 'ce, -a -blee 'sraa -sai klaa". C̄o' 'n̄yni m̄e -n̄i Sesi, Kea 'a "Ju. C̄ mu' mamau 's̄υ -ta Kea 'a -ce" 'kpa n̄ta o je 'o n̄yni 'de jav̄n 'di, -w̄ee o n̄i 'o -a -ke Kea 'n̄yni. -A t̄ba c̄o' 's̄u tō' "i 'w̄i "o 'w̄i -w̄ee -a -je c̄o' -t̄i' 'tm̄υ 'bo n̄yo "juoi.

15 -Ta -a kp̄uan i -a kp̄on 'bo i mamau 's̄υ -a -je mu -a -je n̄yni, de-n̄υe' -aa 'sraa -sai klaa" -a -blea a, ka -a se "diikua" 'ble o j̄ut, ε se d̄i -a -j̄iia 'ūn o s̄i 'ūn j̄ii n̄i-, ka de sav̄n a -t̄ian' -a i ε, 'kam̄o ε -t̄un' o i 'de d̄i -w̄ee' 'b̄n -ke. 'Kaa o se de sav̄n n̄υ due'.

16 -je ε n̄ta kan' -m̄o 'ja a, -m̄e faun 'bo -a -n̄υe. -A -c̄een 'de o 'b̄n -a -je Kea -p̄on" 'kpa -w̄ee ε 'je -aa w̄ee 'je, 'de ε 'je -a 'saaun "jrii n̄υ. Ε̄m̄e -ε -je -a 'kle 'di -sa 'de n̄o" 'd̄oe 'di.

5

1 'De -a -m̄o Suifu-wi" "bli ε, 'sraa -sai klaa" "o 'sraa -sai klaa" Kea -tea' 'o ε, c̄o 'w̄l̄ε 'e n̄yo c̄o "klu -w̄ee c̄o n̄υb Kea "juoi 'de n̄yo ke Kea 'n̄yni. D̄bo c̄o n̄υa, ε̄m̄e -n̄i c̄o -saa' Kea w̄on 'de n̄yo 'a d̄isaun 'a -t̄i' 'b̄n.

2 Ka n̄yo -ῡυ sea de "jrii juo ke n̄yo -ta -ῡυa mua -ῡυ sea 'o juo n̄ta, 'kam̄o c̄o m̄o n̄i -ke. Ε̄m̄e -t̄i o 'je ῡυp̄υ 'a 'kle 'm̄ii 'w̄on -w̄ee o 'je kupeee' n̄yo n̄i 'de ῡυ -p̄ee, de-n̄υe' ka ῡυ sea de sav̄n "w̄oin 'b̄εε- ε, 'kam̄o o n̄i -ke.

3 'De c̄o' -ūn se de sav̄n "w̄oin 'b̄εε- ε -t̄i' 'b̄n ε, ε̄m̄e -n̄υe' -w̄ee ka o 'jea n̄yo jr̄v' 'a d̄isaun 'a 'sraa- -sa a, 'kam̄o o 'je c̄o' -ce" 'kpa 'a de sav̄n 'a 'sraa- -sa -ke.

4 'sraa -sai klaa" n̄ta' -n̄e, n̄yo "o n̄yo se ε 'b̄εε- 's̄υ o 'je c̄o' -ce" εε' 'n̄yni tu "kpei 'n̄εε- -w̄ee o 'je εε' -n̄e sun -kw̄l̄o 'di t̄ba. Kea m̄e -εε -da n̄yo -w̄ee -εε n̄υ o 'sraa -sai klaa" 'b̄n. 'Kam̄o ε n̄υ Moist 'a -fein' Aaron.

5 Klisi foo" 's̄υ ε, 'sraa -sai klaa" n̄ta' -n̄e, o se c̄o' -ce" εε' 'n̄yni tu "kpei bla -w̄ee o se εε' -n̄e sun -kw̄l̄o 'di t̄ba. 'Kaa Kea -ε -w̄lua 'de o -p̄ee -w̄ee -ε -na :

-In -n̄εε 'ma "Ju -o, 'ūn 'kpa -ūn "Bo 'de -s̄ianw̄i' 'di ε,

eme -nu' o 'sraa -sai klaa" 'un -wæe -ε -tu" o -cian" "kpei.

<sup>6</sup> 'De wlu -cruta' 'de Keasbe' ε 'fo jre' o ε, ke 'da ka, ε 'naa :

-In -nue 'sraa -sai -o 'bode -bode 'bode, ka 'sraa -sai Mekisedeki nta, 'kamō -in -nū.

<sup>7</sup> Sesi -no, omō -ta -o -nua 'no 'blba- "kpei -o -bae Kea i -bae -bae 'de -fin" wlu 'un -wæe ε 'je o 'puu 'bo 'mea' woin" -wæe Kea kpuu o' baewlu 'de o' -ce" ja jaa 'a -ti' 'un.

<sup>8</sup> 'Kamō o ni Kea 'a "Ju kan' -o, 'kaa o 'cian Kea won 'jea' me 'de 'kle 'jea' un.

<sup>9</sup> O mu' mamau 'su ka Kea nta "i o 'jea ni ε, o je kan' ni-. Eme -ti nyu "klein -jea o' -ti' to' 'un -wæe -uu -je o won ε, o ni uupu 'puua' 'a "nyu. Eε' 'puua' tu ε, ε se -kwæ -ta 'ble ka Sesi 'a 'sraa -sadbo sea -kwæ -ta 'ble -ke ε,

<sup>10</sup> de-nue' Kea 'a -ce" 'kpa me -nu' Sesi 'sraa -sai klaa" 'un -wæe ka εε' 'sraa -sai Mekisedeki nta, o ni kan'.

*Nyueni 'a -ti' ke diide -ceen' 'a -ti'*

<sup>11</sup> 'Ma 'ce, -a -nue "i -a -je aopp o' -tuu"-tuu 'tmuu- 'de Sesi 'a 'sraa -sadbo 'a -ti' 'un, 'kaa ka -a -jea ia' wō -sasun nu 'de ao -pee, 'ka se ni-, de-nue' aoa' -too" -de 'mii 'woan' 'bode.

<sup>12</sup> To' -o, aopp mo ε, 'no ao -sa Kea 'a wlu 'woan' 'de ten' -gblein', ao 'je nyu Kea 'a wlu tooun ni la sese 'de-, 'kaa aopp -nu', aopp nyu 'e εε' "i-saadī -pee 'tmuu- ke'wle, ε -ko' -na nyu dee-. Diide -kua i nyu -coon' o dia, ao se εε' dia' 'bæε- ke, nyueni ni ao 'e nya.

<sup>13</sup> 'De nyu "o nyu -nta nyueni "boa' a, -me -mo nte "judee -o, o se de -sreai" ke de -nyniia "jrii 'a "kpei -seea' ka juu-. O se diide -ceen' dia' 'bæε-. Diide -ceen' me -ni wlu -εε -tmua "isre-ti ε, o se ε 'mii juo-.

<sup>14</sup> 'Kaa diide -ceen' -me ε, ε -tee nyu -coon' -uu -jua de won 'o -tea'. Uu juo 'doe ke saun 'a "kpei- seea' ka 'me, de-nue' uu -kwle ia' nua' me.

**6**

<sup>1</sup> 'Ma 'ce, de -a -nta "i ao 'jea 'mii 'won 'de de -nta nyueni ke diide -ceen' ε -ti' 'un ε, eme -ni Klisi' a wlu -je -a -woan "i-saa no" ε, -a -bo' o -ni 'a 'su "kpei niε ke mamau. -A -na -a -je nya mu -wæe -a -je Kletien -kwæε 'pepe. Kea 'a -ti' -a -tmua 'de ao -pee ε, umi -ni -gbu" 'a -gban -a -te'. Ao 'bo εε' -gbu' 'a -gban tu de -saa ke'wle. Di -a -tooa aopp ε, eme -ni ao 'je aoa' kplun saun "i "tai- wæe ao 'e Kea o "biie-, de-nue' di ao nua tein" ε, i nte di foe" -o, i se ε 'bæε- i 'je aopp 'e Kea "jri 'dei nmoo-.

<sup>2</sup> 'Ma 'ce, de -je -tua" "ni "jru po -ti o, ka nyu 'jea nyu kwa "jru -te' sun nu o, ka Kea a nua 'meun "kunyio' -sasun o, de 'boō pee' Kea a mua 'jea' 'blba' 'a -kwe- no" 'o -ti' o,

ao 'won -ni 'a -ti' 'me, -a se ε 'bæε- -a -je aopp -ni toō ke'wle.

<sup>3</sup> Di -ta -ti' -aa -wlu 'woan' -a -wee' juo -ni 'me, -a -bo' o ia' 'su "kpei "tiie, -a -na -a -je nya mu. -Bo Kea nte "i ε, -me di jri' -nta 'e -je 'a nya ke'wle ε, umi -ta -ti' -aa ji 'tmua'.

<sup>4</sup> Dæε -ti -a -jea na -a -jea nya mu ε, eme -ni nyu -uu kpuan Sesi 'a wlu sun 'soon 'de- wæe -uu -booa' de 'de -uu "tai- ε "i ε, uba' -ne 'kmu nte "ikma-ti klaa" jre' -o. Uba' nyu tu ε, uu -pu -ni nyu Kea 'a wlu -sitan -son' 'un -uu -jea -me, Kea poa "diwan kpe -tuu"-tuu -wæe εε' -Suu poa -je o.

<sup>5</sup> Ka Kea 'a wlu nmōa "jrii ε, uu -tin ε won 'me uu je ε 'je. 'Kmu dee -εε mua jia' 'de nya, ka εε' -ti' nua 'pensun uu ju i -wee' 'me 'pepe. Di 'doe klæe' klæe' -ta mua nua' 'de εε' 'kmu tu "kpei ε, uu -tin i won 'me uu ji 'je.

<sup>6</sup> 'Kaa uu -saa di -nta 'mba- kwa -son uu 'boō- de uu je Kea 'kpu "i to-. Uba' nyu tu ε, ka nyu 'jea uu -pu' -a -ti' nu -wee nyu 'jea uupu 'de Kea o "biie- 'de uu 'jea uba' disaun "i juo ke'wle, 'ka se ni-. -Bo uba sea kan' nu ε, -me ka nyu 'na uba ko Kea 'a "Ju 'bo tu -kwli" ke'wle -wæe uba -tuō' -crei"- ke wlaanynte -puu" ε, 'kamō ε ni-.

<sup>7</sup> Ao -gbun' no, -bo "ni dba -dba -dba -wæe ε pa 'blba-, 'de nyu do di' 'bo ε "kpei -wæe i 'wlu de 'un ε, -me nyu -doa di 'je 'o cron' 'jee-, 'su nyu 'na Kea 'a "diwan kpuu εε' 'blba- tu me.

<sup>8</sup> 'Kaa -bo sii' saun ke "wi -kbai 'a 'su me 'bo ε "kpei ε, -me εε' 'blba tu -kwæ- won, ε nte Kea 'a 'daun 'a kpuu ka, εε' -kwle "jripooε -ti.

<sup>9</sup> 'Ma -ti' kmaun-, -bo -aa sea wlu -nta kan' 'tmu ε, -me ε se ka ao nta 'o 'pu -jei" me -a se juo ni-. Ka ao nta 'o 'pu -jei" ε, -a -je kan' 'me, ao -tu" εε' -je tu "jrie-.

<sup>10</sup> To' -o 'ma 'ce, Kea 'a di -topin, aoa' dbo ao nua o, aoa' εε' -ti' kmasun ao toa tein" -wæe aoa toa -stan ke'wle 'de εε' "nynuu-pee o, ε se i o "mae' i.

<sup>11</sup> 'Kaa de -aa -puan i 'de aoa' -ti' 'un due 'due ε, eme -ni, ka ao nta ne "kpei tein" ε, ao ni kan' ne "kpei mamau 'su ao 'je mu ao 'je nyu. 'De Klisi' 'un ao tba to' ε, ao kpuu 'bo i -sisi',

<sup>12</sup> -wæe di 'a cean' je 'de aopp 'un pa. Ao kuu pee i mamau 'su ao 'je di -ta wlu Kea cean -tie" 'je. Nyu -tea' Kea -kwli' tein" -wæe -uu -kuua pee i mamau 'su -uu nyuia, di -ta wlu Kea cean -tie" -uu -jea ia' 'o nyu -ta a, uupu -a -ko ao 'je 'de bla.

*De -εε wlu Kea cean -tie" εε muε nva' see*

<sup>13</sup> -Ta Kea ceean wlu -tie" 'de Ablaam -pee ε, nyu -o -jea "i 'be -o -je ε -sii -wæe

-oo 'nynti 'bn e 'jea 'bn-snee o se ni-, eme -ti e -snee 'de ee' -ce" 'kpa 'a 'nynti 'bn,

14 -wee e 'na : Ablaam, 'ma cen wlu -tie" 'de -bn -pee 'ma mue -bn "diwan poa", 'ma mue -bn "nyntu- -tuu" 'nyta'.

15 Emē -ti Ablaam kuu to' i mamau 'su di -ta wlu Kea cean -tie" 'de o -pee o 'ji.

16 -Bo nyo ke nyo 'ble -ti' -wee su -seea' wlu "kpei- 'de o cen wlu -tie" -wee o 'na -ti' -nta 'bo -a -nynti i -kwe', -me nyo o -bea 'i o -sii o e, omo -oo 'nynti oo -snee 'bn.

17 'De ee' -ti' 'bn di 'dōe -ta wlu Kea cean -tie" ka e sea ta' wlu -kwlin -saai mamau e, eme e ni 'i e 'e to 'de nyo -a mua ta' di tu 'jea' -pee. Emē -ti e -snee 'de ee' -ce" 'e 'nynti 'bn.

18 'De wlu -tie" cean' o, -sneeaa' o, i nte di 'a kpe 'soon -o. Ia' di tu e, i se e 'bee- i 'je fai" poee-, de-nue' Kea -e nua ta' di tu e, ee' 'tmu si. -je e nta kan' -mo 'ja a, -me -a -blee sro' 'wlaa -ta 'bo e -pun". 'Ma 'ce, wlu -nta 'mua-, e kuue -aa di i. Di 'dōe Kea -tea' 'de -aa 'kmu 'a nya i e, -a tbi tu' 'i, -a -je mu, -a -je nynti.

19 Ka -bo -bato' po du -klu' -wee e nyna -sisi' e, 'kamō -aa de to' 'itbaa' -ne kuu -aa pee i -sisi'. De-nue' ka 'sraa -sai klaa" a mua 'e Kea -gbu klaa" 'di tein' -wee oo -sa' 'sraa-bo Kea "juoi e,

20 'kamō Sesi -o -nta 'o -a -ke Kea 'nynti -a tba to' 'i e, o mu mamau 'su -ta Kea 'a -ce" 'kpa nta, o nynti 'o. Omo -si' 'de -aa nya -wee -ta Kea nta o mu 'o. O mu' 'de -aa -ti' 'bn, de-nue' omo Kea nu 'sraa -sai klaa" 'bn 'bode -bode' 'bode. O ke 'sraa -sai klaa" Mekisedeki -ni kpoi'.

7

Mekisedeki 'a -ti' ten 'di

1 Mekisedeki -no o nte 'beo -o 'bo Salemu -wee o ni Kea -e -nta 'o di -wee" 'jru kpo' 'o 'sraa -sai. Tein' e, -ta Ablaam kpa tu -wee oo' tu dua 'beo-wi" -tuu"-tuu -wee oo 'wbuu 'e tu 'bn oo jia de e, 'bomo Mekisedeki 'joo 'i -wee o po o "diwan.

2 'De ee' no" tu 'di e, Ablaam "duo di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue -ni 'bn e, -wee o 'nynti Mekisedeki. Mekisedeki 'a 'nynti -ni ta' bu ten 'di, i 'de me -ni 'beo -o -sraai" e, -wee o ni 'beo 'bo Salemu, e 'de me -ni 'beo -o -kma pee 'a blua 'a -ti' e.

3 Oo' Mekisedeki -tu e, nyo "o nyo se o "bo ke de juo-, -ta oo' 'ji 'wba a, nyo se 'o juo-. Nyo jro' se oo' 'wbuw juo-, nyo jro' se oo' 'mewi juo-. Ka nyo 'jea oo' -po' blasun nu, 'ka se ni-. O ke Kea 'a "Ju -tee tu due" 'kpei. Oo' 'sraa -sadbō nte Sesi 'a -ne 'e "ipoo-ti -o. E se "ti -ta 'ble' no 'kmu.

4 Ao -gbun 'no, omo 'bei" o je Ablaam -o -nta -a "bo -wi" 'a 'mta -sii. De -e -toe me

-ni omo o "nynti di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue.

5 'De nyo -su -wba 'e Ablaam 'a "naju Lefi 'a "ji 'di -wee -su -tea 'sraa -sadbō 'i -wi" -mo e, Moist 'a ke' 'naa : Israe-koun -wee' -je uba' di 'a -puue -ni Lefi 'a "nyntu- -nynti. 'De -me 'kamō uba' nyo tu e, su -wee' 'wlu 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke.

6 'Kaa Mekisedeki -mo e, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlu. Omo Ablaam 'nynti di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue -ni. Ablaam Kea cean di -tuu"-tuu 'nynti omo -po o "diwan.

7 'De ka nyo -nta 'o nyo "jru kpo' o, omo -oo po nyo "diwan a, -a -wee" 'klein 'je kan' 'me. Nyo se e 'bee- o 'je e 'bn-too'.

8 'De 'sraa -saun -su -wba 'e Lefi 'a "ji 'di e, -wee nyo 'a 'nynti di -wee" 'klein 'a -puue -ni, su nte nyioṛu, uba 'mee. 'Kaa Mekisedeki Ablaam 'nynti di -wee" 'klein 'a -puue -ni -mo e, o se 'me-ta 'ble, 'kamō wlu -crua 'de Keasbe' di 'da.

9 'Bo -me 'de e, Lefi nyo 'a 'nynti di -wee' 'a -puue -ni e, omo o "nynti nyo di -wee' 'a -puue -ni 'me -ke. De-e-ti nyo 'bee nyo 'je kan' 'da a, eme -ni -ta Ablaam 'nynti Mekisedeki di -wee' 'a -puue -ni e, ka Lefi 'a "nynti o di -wee' 'a -puue -ni -ke, 'kamō e ni-

10 de-nue' no" -e 'di Mekisedeki 'jaa-Ablaam "i e, -me Lefi se 'wlu ke -mo, 'kaa o nte 'e Ablaam 'a nymo 'bn.

11 'De ke' Kea "nynti Israe-koun e, Lefi 'a 'sraa -sadbō me -ni 'e e 'de. 'Kaa ka Kea nta 'i nyo 'jea ni -bo 'srae -saa' -me e sea nyo kan' po 'de e, -me 'sraa -sai ka Mekisedeki nta -o -nta kan', o se e 'bee- o 'je ji. Oo' -ne 'sraa -sai -tu e, o ke Lefi 'a "ju Aaron se de due' ni-

12 'Kaa -je Kea pooa 'sraa -sadbō fai" e, -me e 'je ke' foo" 'su fai" poo -o -ke.

13 To' -o, -bo e -tu" -aa Tu'bo Sesi -oo -ti' -aa -tmua -mo e, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlu, o 'wbe e "ji jre" 'di. Ee' "ji tu e, nyo jro' se 'e e 'di 'wlu due' o se 'sraa -sai ni -'bo Kea "juoi.

14 'De ka -aa Tu'bo Sesi 'wba 'e Suida 'a "ji 'di e, nyo -wee' ju' e se 'kwla pa. Ee' "ji tu e, -ta Moist 'a 'tmua 'sraa -saun 'a -ti' e, o se ee' 'nynti 'ibla mo "pt.

15 'Kaa Kea nte 'i 'sraa -sai deejro' 'je ji, -wee ka Mekisedeki nta -o -ni kan'.

16 Nyo -uba -wba 'e nyioṛu "klu -wee -uba nta 'sraa -saun e, nyioṛu -a -te' 'o ubu, 'kaa omo -ne 'sraa -sai -tu e, nyioṛu- 'a ke' se o 'o -te'. Kea 'a -ce" 'kpa -te' o 'o -wee o 'je Lefi 'a 'sraa -sadbō fai" poo-. De 'kmōnta' -sea' -kwe -ta 'ble 'a 'ikmaa' nta 'de 'kwa a, e nve' -wee o 'kpa 'sraa -sai. Ka Lefi 'a 'sraa -sadbō -sea nyo "woin 'bee- nua 'jri "kpa'e' posun, 'ka -nao.

17 Ia' -ti' tu 'a wlu -crua' 'de Keasbe' di e 'naa :



-In -nɛ 'sraa -sai -o, -ma 'sraa -sadbo se "ti -ta 'ble. Ka Meksisedeki nɛ, 'kamɔ -ɪn -nɪ.

18 Dbo 'sraa -saun nva tein" ke ɛɛ' ke' mɪ"mɪ" ke ɪ -wee' wla 'nɪo- 'bode, de-nvɛ' ɛ se crɔn' 'ble, ɪa' po nyo jɾɔ' sɔn o.

19 Moisi 'a ke' -nɛ, ɛ se de "o de jɾɛ' kpa due', ɛ se ɛ nɪnɪa 'pepe -sɪan 'nɔ 'kmɔ, ti je ka nɪ-. 'De ɛɛ' -tɪ 'ɔn -wee Sesi -jo -nɪa dɛwɔn -o -sia dɪ -nɪa tein" ɛ, Kea ja -mɔ 'de -a -je ɔ tɔ' 'itba -wee -a -je 'e ɔ 'bɔn cɛɛn 'de -a -je Kea -pɔn" 'kpa.

20-21 'De de -a -jea 'mii 'wɔn 'de Sesi 'a -tɪ' 'ɔn ɛ, ɛmɛ -nɪ ɔ 'wɔan 'sraa -sai 'kpa-tɪ ɛ, Kea cɛn wlu -tie". Lefi 'a "nɪnuu-wɪ" -mɔ ɛ, sɔ nɪ 'sraa -saun 'mɛ kpɪn-, 'kaa sɔa' -nɛ dbo se -snɛwlu 'de nɪ-. 'De Sesi 'a -tɪ' 'ɔn mɔ Kea 'naa :

'Mɔ Tɔ"bo, wlu 'ɪn cɛan -tie" ɛ, 'ɪn se ɛ fai" pɔoi, 'ɪn 'na -ɪn -kpa 'sraa -sai 'mɛ 'bode -bode 'bode.

22 Dbɛɛde -nɪ 'o -a -ke Kea 'nɪnɪ ka ɛ nɪa dɛwɔn ɛ -sia dbɛɛde -nɪa tein" ɛ, -a -je kan' 'mɛ, de-nvɛ' Kea -snɛɛ' -wee ɛ cɛn wlu -tie" 'de Sesi -pee.

23 'Bo -mɛ 'de ɛ, Lefi 'a "nɪnuu- sɔ -nɪa 'sraa -saun ɛ, sɔ -tɛi", de-nvɛ' sɔa 'mɛɛ, sɔ se ɛ 'bɛɛ- sɔ 'e 'sraa -sadbo nva kpa jeejee.

24 'Kaa Sesi -mɔ nɛ 'kmɔ jeejee, ɔɔ' 'sraa -sai -tu ɛ, nyo jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ -kɔ -o "sɪi-.

25 ɛmɛ -tɪ nɪvɔ "klein -sɔ -cɛɛan 'de ɔ 'ɔn -wee -sɔ -kpa Kea -pɔn" ɛ, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'e sɔpɔ 'pɔv- 'pepe, de-nvɛ' ɔ nɛ 'kmɔ jeejee 'bo Kea -pɔn" -wee ɔɔ bae sɔa' baea'.

26 Sesi 'sraa -sai klaa" juɛ jɪ ka 'de -aa -tɪ' 'ɔn. ɔ nɛ 'pepe, ɔ se -kɔ -pɔn" nɪ-, dɛsaun jɾɛ' se 'de ɔ 'ɔn nɪ-. ɔ ke dɛsaun sɔn -seea' "kpei-. ɔ nɛ 'o dɪ -wee' "klein "jɾu kpɔ', -ta Kea nɪa 'bomɔ ɔ nɪ-.

27 Ka -bo 'sraa -saun -nɪa tein" 'je nɪvɔ 'a dɪsaun 'a 'sraa -sa -wee sɔa -sa sɔa' -cɛ" 'ɛ dɪsaun 'a 'sraa- tein" ɛ, ɔmɔ se kan' nɪ-. ɔ se dɛsaun nɔ -wee -ɛɛ 'sraa- ɔ 'je -sa. Dɛ ɔ nɪa, ɛmɛ -nɪ ɔ toa 'ɛ ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'sɔ ɛ, ɔ -sa nɪvɔ -wee' 'a 'sraa- 'mɛ kpe due' koun -gbai 'sɔ ɛ -kwɛ- ja.

28 Tɔ' -o, Moisi 'a ke' -mɛ ɛ, nɪvɔ ɛɛ nɪvɔ 'sraa -saun 'ɔn ɛ, -wɪ" -mɔ nɛ nɪvɔpɔ -o, sɔ se dɛsaun "wɔɪn 'bɛɛ-. 'Kaa Kea 'a -snɛɛwlu -mɛ, "ju ɛ 'bɔɔa de -wee ɛ -tea' 'o ɛ, -wee ɛ 'na ɔ nɛ 'sraa -sai -o ɛ, ɔmɔ -nɪ Kea 'a "ju ɔ -kɔ' 'e ɛɛ' -kwɪb 'mɛ 'pepe, ɔ nɛ 'kmɔ jeejee.

8

-Aa 'sraa -sai klaa" mɔ -nɪ Sesi

1 Wlu -aa -wɪba 'wɔan' ɪa' -ta -kɔan -tɪ' -wee -a sea ɔ "mae ɪ ɛ, ɛmɛ -nɪ -a -bleɛ 'sraa -sai klaa" -nɪa dɛwɔn kan'. Kea -kmaɪ" -wee -ɛ -nɪa 'o dɪ -wee' "jɾu kpɔ' ɔ, -ta ɛ nɪa 'de jaun 'dɪ ɛ, 'bomɔ ɔ nɪ-, -wee ɔ -te ɪ 'de ɛɛ' dianfɔ o.

2 'sraa -saun klae" -nɪa tein" ɛ, -ta sɔa -saa 'sraa- 'bo Kea "juɔɪ ɛ, nɪvɔpɔ -nɪ" 'o -mɔ dɛ. 'Kaa -ta Sesi nɪa -wee ɔɔ nɪvɔ Kea "juɔɪ ɛ, 'bomɔ -nɪ -ta -cɔɔn'-. Kea 'a -cɛ" 'kpa -nɪ' 'o -mɔ dɛ, ɛ se nɪvɔpɔ nɪ-.

3 'Sraa -sai klaa" 'o 'sraa -sai klaa" nɪvɔ a -te' a 'o ɛ, ɔɔ -saa' Kea wɔn -wee ɔɔ -sa' dɛsaun 'a 'sraa- 'bo Kea "juɔɪ, ɛmɛ -nɪvɛ' -wee -aa -nɛ 'sraa -sai klaa" -a -blea ɔ 'je dɛ ɔ 'jea Kea wɔn -saa 'ble -ke.

4 -Bo ɔ ke -a -nɪ nɔ 'blva- "kpei ke 'de ɛ, ɔ se 'sraa -sai nɪ ɪ mɔ -ke, de-nvɛ' nɪvɔ -sɔa nɪa ɛɛ' dbo tu ɛ, 'sraa- Moisi 'a ke' "sia 'nɪnɪ ɛ, -wɪ" -mɔ a mɛɛ -saa'.

5 'Kaa dbo "klein 'sraa -saun -nɪ a nɪa 'nɔ 'blva- "kpei ɛ, ɪ nɛ dbo -aa 'sraa -sai klaa" nɪa nɪa' 'de jaun 'dɪ 'a -sɪi -o. -Tan'tan sɔ poa "jeɪ 'de -pɪɔn" blva "kpei tein" -wee sɔa 'daa- Kea 'a -te' 'nɛ ɛ, ɛ nɪ -ta Kea nɪa 'bo 'a "ipɔode -o. 'De ɛɛ' dɛ tu 'a -tɪ' 'bɔn dɛ -a -wɔan ɛmɛ -nɪ -ta Moisi a muua -tan'tan -nɛ "jeɪ pɔoa' 'de -pɪɔn" blva "kpei -wee 'sraa -saun 'jea 'sraa- -sa 'de ɛ -sɔn ɛ, Kea wlu' 'de ɔ -pee ɛ 'naa : Moisi, -ɪn -tu" -ma -cɛ" 'ɛ -tɪ' ka dɪ 'ɪn toa -wee -ɪn -jea "jɾɪ- 'de crɔ "kpei nɪa, 'kamɔ -jɪ -ma mua dɛ nɪa' 'je nɪ "kpi.

6 'Kaa kaan ka a, 'sraa -sadbo Kea -tea' Sesi kwa ɛ nɛ dɛwɔn kpe -puue, ɛ je sɔa' -nɛ 'sraa -sadbo -sɪi, de-nvɛ' dbɛɛde -cɛɛn -nɪa 'o Kea ke nɪvɔ nɪnɪ ɛ, ɔmɔ ɛ jɪi 'kwa. ɛɛ' dbɛɛde tu ɛ, ɛ nɛ dɛwɔn, ɛ je dbɛɛde -nɪa tein" -sɪi. Dɪ -ɪa wlu Kea cɛan -tie" 'de nɪvɔ -pee 'de ɛɛ' -tɪ' 'bɔn ɛ, ɪ nɛ dɪ -cɛɪn' -o.

7 -Bo dbɛɛde -nɪa tein" 'bɛɛ- ɛ 'je nɔ -wee nɪvɔ se "bli -cɛ" dɪ nɪvɔ 'de ɛ, -wee Kea se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɛ jɾɛ' -kɔ o pɔo-.

8 'Kaa Israɛ-koun se Kea wɔn 'je, ɛmɛ -tɪ ɛ -cɛ' sɔpɔ "bli ɛ wlu ka, ɛ 'naa : 'Mɔ Kea -ɔ -nɪa Tɔ"bo ɛ, 'ɪn 'na 'wɪ jɾɪ' a mɛɛ nɪnɪa' -wee 'ɪn ke Israɛ-koun ke Suida 'a "nɪnuu- 'je 'e dbɛɛde dee- -tu".

9 Dbɛɛde -je sɔ "bo -wɪ" ke 'ma -a -tua' 'e tein", 'wɪ -ɛ 'dɪ 'ɪn kpɔan sɔ "bo -wɪ" -cɛɪ" -wee 'ɪn -sa sɔpɔ- 'de Esɪpɔ-blva "kpei ɛ, ɛ se -mɛ nɪ-. Sɔ se ɛɛ' dbɛɛde tu ɪ kpɔn, ɛmɛ -tɪ 'ɪn to sɔ -pɔ' kpɔ' 'i.

10 'Kaa -ta nɔ" -nɛ -mɛ 'wɪba 'o -jeɪ" 'sɔ ɛ, Tɔ"bo wlu' ke'wɪɛ ɛ 'naa : Dbɛɛde dee 'ɪn ke Israɛ-koun 'jea -tu" ɛ ka, ɛ 'na : 'Wɪ jɾɪ' -a mu nɪnɪa' -wee 'ɪn 'je 'ma ke' 'de Israɛ-koun 'a tɔ' 'bɔn pɔ -wee 'ɪn 'je ɛ 'crɪ' 'de sɔa' pee 'a "ke o. 'De ɛɛ' nɔ" tu 'dɪ ɛ, 'ma mɛɛ sɔa' Kea nɪa' -wee sɔ mɔ 'je 'ma 'bleenɔ nɪ-.

11 'De ɛɛ' nɔ" tu 'dɪ ɛ, nɪvɔ jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ -podeɪ" ke ɔɔ' de'dɪ dɛ tɔɔ- -wee ɔ 'je nɔ : -ɪn -juo Tɔ"bo ! De-nvɛ' sɔa' mɪ" ke klae" -wee' a mɛɛ 'bɔn juua'.

12 Sɔ se 'isɾɛ -mɔ, 'kaa ka 'ma 'jea nɪvɔ 'a wee ɛ, 'ma mɛɛ toa' 'de sɔpɔ -pee. 'Ma mɛɛ

uʋa' dɪsain -kwe-a' 'ɪn se ɪa' -tɪ' -kwɪb ɔ poɪ 'bode mɔ "pɪ.

<sup>13</sup> -Bo Kea a sea dbɛɛde dee 'a -tɪ' 'tmɪ ɛ, -mɛ dbɛɛde -nɪa teɪn' -mɛ ɛɛ 'dɛɛ dɛ soa. 'De dɛ -kpa 'soa a, -mɛ 'ɛ nɔ' -sɪ', ɛɛ' -kwɪle i son-tɪ.

9

*Tein" 'sraa- ke Klisi' a -nɛ 'sraa- ke*

<sup>1</sup> Dbɛɛde -nɪa teɪn' -nɛ, ɛ 'bleɛ ɛɛ' -nɛ kɛ' -tuu" -ɪ -tmɪ Kea "juɔi -gbɛɛtɪ -wɛɛ ɛ 'ble Kea "juɔi -gbɛɛ' -ta. 'Bo 'a -ta -tu ɛ, nyɪɔpu -nɪ' 'o dɛ.

<sup>2</sup> Ka uʋ nɪa 'bo 'a dɛ nɪsɪn 'ka ka : uʋ pɔɛ -tan 'tanfɔ "jɛi -wɛɛ uʋ nɪ tae' fɔ uʋ -seea' 'dɛ ɛ 'di 'bɪn, 'dɛ ɛ 'ble wɔn 'soon. ɛɛ' wɔn -jɛ -saa "i ɛ, 'dɛ -mɛ 'di 'a 'nyɪnɪ -nɪ -ta -kwɛai ɛ, 'bomɔ nɛbi ke klukpa- -di'pɛn nɪa 'o "kpeɪ nɪ-. ɛɛ' -di'pɛn tu -te' ɛ i 'bo Kea "juɔi jeejee.

<sup>3</sup> ɛɛ' wɔn -jɛ -nɪa 'e tae' fɔ 'dɛ ɛ, -mɛ 'di 'a 'nyɪnɪ -nɪ -ta -kwɛai 'pepe -ɛ -sia -ta -wɛɛ' ɛ.

<sup>4</sup> 'De ɛɛ' wɔn tu 'di 'demɔ klukpa- -ɛ "kpeɪ uʋa pɔoa -dai'klɔ "jri nɪ-, uʋ 'wɪa -mɛɛ' klukpa- -tu 'sani "jru. 'Demɔ dbɛɛde 'ɛ -gbau' nɪ-, uʋ 'wɪa -mɛ 'sani "jru -ke. -Gbau' -nɛ, dɪ -nɪa 'dɛ ɛ 'di, i ka : 'Sani-gblɪ -ɛ 'di diide uʋ dia 'e -pɪɔn' blɪa "kpeɪ teɪn' nɪa, ɛ ke Aaron 'ɔ ɪbatu -ɛ nɪa -faun' teɪn' ke "soi pae' 'soon -ɪ "kpeɪ Kea 'a dbɛɛde 'ɛ wɪu 'crɪa ke.

<sup>5</sup> 'Bo ɛɛ' -gbau' tu "kpeɪ ɛ, Kea 'a "soa-wɪ" nyɪ a 'daa- Seriben ɛ, uʋpu uʋ nɪ -wɛɛ -uʋ -nɪ 'o. 'De -uʋa nai 'a -fli -cri" -gbau' 'a -cun' "kpeɪ. Uʋa' Kea 'a "soa-wɪ" tu mɔ -tɔɛ ka Kea nɪa 'o ɛ. 'Bomɔ ɛɛ 'jee- ɛɛ' 'cɛ 'ɛ wɛɛ 'dɛ ɛɛ -kɔ' uʋ -pɪ 'a dɪsain. 'Ma 'cɛ kaan ka a, -a se wɪu -tuu"-tuu 'tmɪ i 'dɛ dɪ -nɪ 'a -tɪ' 'bɪn.

<sup>6</sup> -Tan 'tan 'a wɔn -saa "i 'di ɛ, 'sraa -saun a pa 'o -mɔ 'mɛ 'wɪ "o 'wɪ -wɛɛ dɔ kɛ' "sia 'nyɪnɪ uʋa nɪ ɛ.

<sup>7</sup> 'Kaa 'dɛ ɛɛ' wɔn -jɛ -nɪa 'e dɛ -mɛ 'di ɛ, 'sraa -sai klaa' 'a 'sɪ mɔ -ɔɔ pa 'e kpeɪ due' koun -gbai' 'dɛ -sɪn 'di. -Bo ɔɔ sea 'e pa a, ɔɔ kpa 'e nmi 'a nymɔ 'dɛ ɔɔ' -cɛ" 'ɛ dɛsaun 'a -tɪ' 'bɪn -wɛɛ dɪsain Israɛ-koun a nɪa uʋ sea juo ɔɔ -sa -mɪ 'a 'sraa- -ke.

<sup>8</sup> Dɪ -nɪa 'mɔa- umɪ Kea 'a -Suu "duo 'bɪn -wɛɛ ɛɛ -sa wɔ 'pepe 'dɛ -a -pee. ɛ 'naa : -Tan 'tanfɔ nyɪɔ 'ɔ -cɛ" 'kpa pɔa "jɛi, -ta -mɛ nɪa 'kmɪ ke ɛ, -mɛ -ta nyɪɔ 'jɛa cɛɛn -wɛɛ -ta Kea nɪa ɔ 'jɛa 'o mu, 'bo se nɪ-.

<sup>9</sup> Dɪ -nɔba teɪn' ɛ, i nɪɛ dɪ -nɪa 'e -stanwɪ 'di 'a "ipoodɪ -o. Dɪ uʋa ja -wɛɛ uʋa -saa' Kea wɔn o, 'srae uʋa -sa' o, i se ɛ 'bɛɛ- wɛɛ nyɪ -uʋa nɪa ɪa' dɪ tu ɛ, i 'jɛ uʋa' pee dɛsaun 'a -flen" -pɔn" -sa, 'dɛ ka Kea nɪa "i uʋ 'jɛ kan' nɪ-.

<sup>10</sup> Dɛ ɪa' dɪ tu tba 'e "jri -crɔɔn' mɛ -nɪ diide 'ɛ -tɪ' 'o, dɛ nyu 'jɛa 'na o, ka nyu 'jɛa

kwa jresɔn ke bɪ i wɔɔsɔn nɪ o, umɪ ɪa 'tmɪ. 'De -mɪ 'a dɪ tu nɪ nyɪɔ 'o kɛ' -o. 'Kamɔ i -te' mamaɪ 'sɪ Kea pɔ dɪ -wee' 'a -gbɔdee "nɪ.

<sup>11</sup> 'Kaa Klisi' -mɔ ɛ, ɔ jɪ' -wɛɛ ɔ nɪ dɪ 'dɔɛ -ɪa muɪa jia 'a 'sraa -sai klaa". -Ta ɔ nɪa -wɛɛ ɔɔ nɪa ɔɔ' 'sraa -sadbɔ 'bo 'bɛi", 'bo nɪɛ dɛwɔn, ɛ jɛ 'sraa-sata nyɪɔ 'ɔ sun nɪa dɛ -sɪi. 'Bo 'a -ta -tu se 'nɔ' blɪa "kpeɪ nɪ-.

<sup>12</sup> ɔ pa 'o 'ɛ kpeɪ due' koun -gbai' 'sɪ ɛ -kwɛ- ja. ɛ se -gbae 'a nymɔ o, bli' 'a nymɔ mɛ -ke ɔ mu 'e nɪ-. 'Kaa ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a nymɔ mɛ ɔ kpa -wɛɛ ɔ to 'e. ɔɔ' nymɔ -nɛ, ɛmɛ ɔ nɪ -wɛɛ ɔ seɪɛ -aun 'dɛ -aa dɪsain 'kwa 'bode. 'Kamɔ ɔ nɪ -wɛɛ -a -te' 'kmɔnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'a -tea'.

<sup>13</sup> Tein" ɛ, -gbae' 'a nymɔ o, bli' beɔ 'ɔ nymɔ o, bli' nyɪnɔ 'ɔ biun' o, umɪ 'sraa -saun a "duo 'bɪn -wɛɛ uʋa -gba' 'dɛ nyɪ -uʋ -saa Kea 'a kɛ' "kpeɪ 'dɛ -kao -ɛ -jɛa uʋpu kɔn 'dɛ ɛ, -wɛɛ ɪa -sɪi' uʋpu "kpeɪ 'sɪ -ta uʋ 'wɪa uʋ jɪɛ' 'o dɛ 'dɛ nyɪɔpu "jri' dɛ.

<sup>14</sup> -Bo nɔ' dɪ 'a nymɔ -mɛ ɛ se ɛ nɪ -wɛɛ dɛsaun 'a -kao a sea nyɪɔ 'ɔ 'bluku "kpeɪ 'wɪb 'e, 'dɛ -mɛ Klisi 'a nymɔ -mɛ 'e ! -Kɔ se ɔ -pɔn" nɪ-, Kea 'a -Suu -ɛ sea 'mɛ-ta 'ble ɛ, ɛmɛ -nɪ 'dɛ ɔ 'bɪn -wɛɛ ɔ -saa ɔɔ' -cɛ" 'sraa- 'bɪn ɔ "nyɪ Kea. ɔ nɪ ɛɛ' dɛ tu 'mɛ -wɛɛ ɔɔ' nymɔ 'jɛ -aa pee dɛsaun 'a -flen" -pɔn" -sa 'dɛ -aa tɔ' 'jɛ 'e dɛsaun nɪa' "kpeɪ 'wɪb. Dɪ foe" -bo -a bla 'o 'dɛ, -wɛɛ -a -jɛa ɪson ɛ, umɪ -a -jɛ o 'bo -wɛɛ -a -jɛ 'kmɔnɪ Kea "juɔi nɪb-.

<sup>15</sup> ɛmɛ -tɪ Klisi nɪ 'o Kea ke nyɪɔ 'nyɪnɪ -wɛɛ Kea 'a dbɛɛde dee jɪi ɔ 'kwa. 'De nyɪ ɛ 'da a, uʋ 'jɛ 'e Kea 'a 'kmɪ dee -ɛɛ wɪu ɛ cɛan-tie" 'bɪn pa. ɛɛ' 'kmɪ dee tu se -kwɛ -ta 'ble, umɪ -nɪ uʋpu 'a 'ken. Dɛɛ-tɪ uʋ 'bɛɛa uʋ 'jɪ kpa a, ɛmɛ -nɪ Sesi' mɛɛ. 'De ɔɔ' 'mɛa 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, nyɪ -uʋa' 'jɛa kɛ' -nɪa teɪn" wɔn -wɛɛ uʋ -nɪa kuɔnkɪwɪa' 'dɛ dɛsaun 'kwa a, ɛ seɪɛ uʋ -pɪ 'mɛ.

<sup>16</sup> -Bo nyɪ nɪ 'kmɪ ke -wɛɛ ɔ sie 'kuowlu- 'dɛ dɛ jɪɛ' 'ɛ -tɪ' 'bɪn ɛ, -mɛ dɛ ɔ "sia 'nyɪnɪ -bo nyɪ 'jɛ ɛ nɪ ɛ, nyɪ -wɛɛ' 'jɛ ɔɔ' 'mɛ -tɪ juo -o.

<sup>17</sup> Tɔ' -o, nyɪ -ɔ cɛan dɛ 'ɛ wɪu -tie" -bo ɔ nɪ 'kmɪ ke ɛ, -mɛ dɛ -ɛɛ wɪu ɔ cɛan -tie" nyɪ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'jɛ ɛ nɪ, -bo ɔ 'wɪb 'kmɪ -wɛɛ nyɪ ɔɔ nɪb.

<sup>18</sup> ɛmɛ -tɪ dbɛɛde Kea ke nyɪɔ -tua" 'ɛ teɪn' -bo ɛ -tee 'sɪ ɛ, nmi 'a nymɔ mɛ -ɛɛ -wɪa i.

<sup>19</sup> Tein" -ta Moist a "sia Kea 'a kɛ' -wee' 'a 'nyɪnɪ 'dɛ Israɛ-koun tu uʋa 'daa- ɪsɔpu ɛ, umɪ -ɪa 'dae- ɔ cɛn -wɛɛ ɔ nɪ pɔba- 'bɪn, ɛ ke 'blaa 'a "mɪ 'a "pun ke. ɪa' 'blaamu tu ɛ, uʋ 'wɪt dɪ nɪ -saan "jru. Dɪ 'a kpeɪ 'soon -nɪ umɪ ɔɔ bla 'e nɔ' dɪ 'a nymɔ ke "nɪ o i -wɛɛ ɔɔ -gba' 'bo kɛ' sbɛ ke Israɛ-koun "kpeɪ.

20 -Bo ɔ -ko' kan' nva' 'su ε, ɔ wlu' ka ɔ 'naa : Nymo aoa 'jea i -ta, εme -toε ka dbεεde nta 'o ao ke Kea 'nynt ε.

21 'Bo -me 'de ε, -tan 'tanfo ʋʋ poa "jei -ne, ɔ -gba' -me nymo -ke, ε ke 'sraa -sadt "klein -nta 'e ε 'di ke.

22 -Bo ε -tu' 'de ke' -me 'ε -ne 'fo "kpei ε, -me -bo dε "o dε 'je i -kwε- 'e Kea "jri 'de ε, -me nymo 'je i 'wla 'de ι -wee' 'a -ti' 'bn, dε-nvε' -bo nymo se i'wla a, -me desavn se -kwei.

23 Dɪ 'sraa -savn a nva tein" -nt, ι nε dɪ -cεnɪ- nta 'e javn 'di 'a -sii -o. Ia' dɪ -cεnɪ' tu ε, -bo ι 'je i -kwε- 'de Kea "jri 'de ε, dɪ -nta 'no 'blva- "kpei se ε 'bεε- ι 'je ε nʋ, -me 'sraa- ε -nta dεwon -ε -sia 'sraa- wee" 'klein, ε 'e -saa -o. εme -ti Klist -saa ɔʋ' -ce" 'sraa- 'bn 'de ia' 'pepeni -ti 'bn.

24 Dεε-ti 'ma 'da kan' a, εme -nt -tan 'tanfo -je nyio poa "jei 'no 'blva- "kpei -wee ʋʋa -saa' 'sraa- 'di ε, -me nε dε 'ε -sii -o, Klist se 'e -me 'di pa. 'De javn 'di 'a -ce" 'kpa mo ɔ mu -wee ɔ nt 'o Kea "juo 'de -aa -ti' 'bn.

25 -Tan 'tanfo ʋʋ poa "jei -ne, 'de εε' wɔn -ε -nta 'e tae' ɔ 'de 'di ε, Suifu-wi" 'a 'sraa -sai klaa' a pa 'e -mo 'me 'de -sɔn "o -sɔn 'di -wee ɔʋ kpa 'e nmi 'a nymo, 'kaa ε se Klist 'je 'e ɔʋ' -ce" to kpe -tuu"-tuu me -ti ɔ mu 'e javn 'di.

26 -Bo ε nt kan' -mo 'de ε, -me dε -tba' 'e Kea 'a 'kmu nʋ nɔ' ε, 'demɔ ɔ 'je 'kle 'jea' -sa 'de-. 'Kaa ε se kan' -mo nt-. De -je ɔ nva -cεnɪ- εme -nt -ta nɔ' ɔ 'de -kwee' a "kɔʋan- i 'su ε, ɔ ji' kpe due' koun -gbai' -wee ɔ -saa ɔʋ' -ce" 'sraa- 'de desavn 'je ison-.

27 Ka -bo nyio 'mε kpe due' koun -gbai' 'su ɔʋ fua Kea 'a 'pee ε,

28 'kamo Klist -saa ɔʋ' -ce" 'sraa- 'bn kpe due' koun -gbai' -wee ɔ 'e nyʋ -tuu"-tuu desavn 'a -gbe "jru -sa. ɔʋ muε de jia' ke'wle. -Mεε' jia' tu ε, ε se desavn 'a -kwe-ti nt la 'bode, 'kaa nyʋ -ʋʋa fu ɔ ʋʋ -pʋ -a 'pʋʋa' ɔʋ' ja.

**10**

1 Suifu-wi" 'a ke' -nta tein" ε, ε se dɪ 'a 'jɔjri nt-, ι nε dɪ -cεnɪ- ιa mua jia 'a "ipoodε -o. Ia' ke' tu ε, nyʋ -ʋʋ -kpa Kea -pɔn" ε, ι se ε 'bεε- ι 'je ε nʋ -wee ka Kea nta "i ε, ʋʋ 'je kan' nt-. 'De ka ι 'je εε' de tu -mεε' nʋsɔn nʋ ε- ? Ao -gbɔn 'srae- jɪ nyʋ a -sa' 'de -sɔn "o -sɔn 'di -mɪ ja kea.

2 Nyʋ -ʋʋa -sa' ia' 'srae- tu ε, -bo ʋʋa' nyʋ tu -kwe- i kpe due' koun -gbai' -wee ʋʋ 'je 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ 'de ε, -me desavn 'a -sɔn 'bo ʋʋpʋ 'a 'bn "si -ti -mε -wee ʋʋ 'bo 'srae-satɪ 'de-, dε-nvε' ʋʋa' pεe se ʋʋ "bli -cεi' 'bode.

3 'Kaa 'srae- ʋʋa -sa' 'de -sɔn "o -sɔn 'di -nt, ιa pɔoε ʋʋ -pʋa -ce" desavn -kwlb o,

4 dε-nvε' bli 'a nymo o, -gbae 'a nymo se ε 'bεε- ε 'je nyʋ desavn 'a -gbe "jru -sa.

5 εme -ti -ta Klist a jiaa 'no 'kmu "kpei ε, ɔ wlu' 'de Kea -pee ka, ɔ 'naa : 'Ma Kea, -paan' ʋʋa nva -bn "jri o, 'srae- ʋʋa -sa' o, ε st "inɪ-, εme -ti ε -nyɪ" 'bn nyioku.

6 Nmi mui" ʋʋa poa "jri 'bo ε "juo -wee -ιa sian 'pepe ke 'srae- ʋʋa -sa' 'de desavn 'a -ti' 'bn ke ι se εε' 'mɪ i "sii-.

7 εme -ti ε wlu ka 'n 'na : 'Ma Kea, 'ma ji' -wee 'n 'je εε' -kwlbɪt nʋ. Wlu -ε -crɪa' 'de εε' 'sbe 'di ε, 'mo -ɔɔ -ti' ε 'tmu.

8 'Ma 'ce, -bo ɔ wlu "i-saa nɔ" -wee ɔ 'na 'ma Kea, -ε se 'srae- o, dɪ ʋʋa -sεε' -bn wɔn o, nmi mui" ʋʋa poa "jri o, 'srae- ʋʋa -sa' 'de desavn 'a -ti' 'bn ε st "i nɪ ε, -me -jɪ Suifu-wi" 'a ke' 'sia 'nynt ʋʋa ɔʋ' da.

9 'Bo -me 'de ε, ɔ wlu' ka ke'wle ɔ 'naa 'ma Kea, 'n ka, ε ji' -wee 'n 'je εε' -kwlbɪt nʋ. De -mεε' wlu tu -sa wɔ mε -nt : 'srae- nta tein" Kea 'bo -mɪ o -wee ε pɔo ι Klist 'a -ne 'sraa- -ko o.

10 De Klist nva Kea 'a -kwlbɪt -wee ɔ toa 'e ɔʋ' -ce" 'kpa 'a ku kpe due' koun -gbai' ε, εme -nvε' -wee -aa desavn -kwe-, 'de -a -te' Kea 'a -tea'.

11 'De tein" ε, 'sraa -sai "o 'sraa -sai a nyna kpee 'de 'wɪ "o 'wɪ 'di -wee ɔʋ nʋ ɔʋ' 'sraa -sadbo, 'srae- due' -nt, ʋʋa ʋʋa -sa' jeejee. 'De -me 'kamo ia' 'srae- tu se nyʋ desavn 'a -gbe "kpei -sa due'.

12 Klist -mo ε, ɔ -saa ɔʋ' -ce" 'sraa- 'bn kpe due' koun -gbai' 'de desavn 'a -ti' 'bn. εε' 'sraa- tu se wɔn -kwe -ta 'ble, ε se de -saaɪ 'bode. ɔ -koa' ɔʋ' -ce" 'sraa- 'bn -saa' 'su ε, ɔ muε 'o Kea -pɔn" -wee ɔ nt 'e εε' dianfo o, 'bomɔ ɔ -te i 'bode.

13 'Bo Kea -pɔn" mo ɔ nt kaan ka, -sɔn' -ε 'di Kea 'jea ɔʋ' tunyʋ ɔʋ' bʋ "kpei thade 'bn nʋ ε, mε ɔʋ fuo,

14 ɔʋ' 'sraa- ɔ -sa kpe due' koun -gbai' ε, εme -nvε' -wee nyʋ ɔ -teea' kɔɔɪ" ʋʋ se desavn 'a -flen" -pɔn" nt 'bode.

15 Tɔ' -o, Kea 'a -Suu 'tmʋʋε -ke 'de -a -pee, ε 'naa :

16 Tʋ"bo 'na : -Bo ia' de tu 'wlv 'o -jei" ε, dbεεde ʋʋ ke 'ma mua 'e -tu" 'a, ε ka : 'ma muε 'ma ke' 'de ʋʋ pεe o poa' -wee 'n 'je ε 'crɪ 'de ʋʋa' tɔ' 'bn.

17 'De ε -tu" εε' wlv tu "kpei ke'wle ε 'naa : 'In se ʋʋa' dɪsɪn ke ʋʋa' -ko ʋʋ nva -kwlb o poi 'bode.

18 'Ma 'ce, -ta desavn 'a -kwe-a' nta, -me nyʋ 'ɔ -sa desavn 'a -kwe-sraa 'bo -mɔʋ' -ta -tu 'bode.

-A -bo Kea -kwlv" -te' -ti 'bɔε

19 'Ma de'di -wi", -je Sesi 'a nymo poa -jeblv 'bo -a -ke Kea 'nynt 'ja a, -me -ti' se ka nt-, -ta Kea nta -a -je 'o mu 'de 'fle 'bn.

20 -Je dee- o poa 'bo -a -ke Kea 'nyni -ne ε, eme -a -na o -wee -a -je 'kmu dee 'je. Eε' -je tu- ceen 'de o kui'. Ka 'sraa -sai klaa" a pa 'e tae' fo 'de ε, 'kamε ε mu mamaυ 'sυ -ta Kea nta o nyni 'o. Tae' fo -ne, eme -nι Sesi 'a ku 'a "iipoode.

21 -A -blee 'sraa -sai klaa", omo -te' Kea 'a -gbu" -sonyυ "jru kpο' i.

22 -Je ε nta kan' -mo ε, -me -a -kpa Kea -pun' 'de pεe -ceen' 'bn. -A -te' Sesi Klisi -kwlι", -a -bo pεe i pleee, δε-nyε' ka nyo o wooa δε 'bo "niε- -wee εε -kwεai ε, 'kamε oο' nymo woo -aa pεe -wee -aa pεe se -a "bli -ce' i 'bode. -Aa nyυ tu ε, "ni -ε -nιa "jrii 'srιsι ε, eme -woo -aa nyiojo -wee -a -kwε- i 'pepe 'de -aa Klisi -kwlι" -tea' 'bn.

23 Klisi -a tba to' 'i -wee -oo -ti' -aa -tmυa 'bo nyυ "juoι ε, -a kpuυ oo' -ti' i mamaυ 'sυ -a -je mu -a -je nyni, δε-nyε' Kea -ε cean wlu -tie" 'de -a -pee ε, εε' poo wlu fai'.

24 -A -tu" ba 'a -ti' due 'due, -a -kuu ba 'a dι i -wee -a -je ba 'a -ti' kmaa' ke kplιn 'doe nυa' "blo -sa 'de ba 'bn.

25 -Ta -aa de'di -wi" a 'kuan "jrui ε, -a -bo 'bo 'a mu -ti 'boε, ka nyυ jru' a nυa -a -bo kan' nυe. 'Kaa -je -a -jea nυ ε, eme -nι -a -kuu ba 'a dι i due 'due. Aoa 'jee 'mεε ? Dεε-tι -a -jea ba 'a dι i kuu ε, eme -nι no" -sia 'o -wee -aa Tυ'bo 'jea de ji, ε se "iten-. 26 'Ma 'ce, -a -juo to' -ti 'me 'bode, -bo -a -jee' "jrii- -wee -a -je desavn nυ ε, -me desavn 'a -kwε-sraa jre' -ε -jea -saa, ε se nι 'bode.

27 'De nyo -oo nyo tu nυa "jrii 'jee desavn ε, -me -bo o -te' i ε, o 'bo i"mae Kea 'a 'pee a mu o kpuan. Ne-gbauo klaa" -εε mua Kea 'a tonyυ sian' a, eme -te' oo' -tea'.

28 Ao -gbun 'no, Moisi 'a ke' -nιa tein" -bo nyo blaα εε' wlu woin -wee nyυ 'soon ke taan 'je εε' -ta 'je ε, -me υba 'dba -mo 'me υba' 'je oo' wee-.

29 Nyο -oo mua Kea 'a "Ju 'a 'nyni bυ -son isooan', 'de oo' nymo -ε poa dbεεde dee 'bo nyio ke Kea 'nyni -wee o 'kpa "isre i, -oo mua -me 'ε -ti' won iblaa', 'de Kea 'a -Suu -εε nυa nyυ 'saavn "jrii, -oo mua -me won o toa' 'ee, aoa naa to' i ka -moo' -ne 'pee a mu nua' 'demu ε- ?

30 Eε mus "ikma-tι nιa" 'de oo' -ti' 'bn, 'kaa Kea -ε 'naa : 'Mo -oo -wlv nyυ o, 'mo -oo -sa' nyυ kpan o ε, -aa -juo εε' Kea tu 'me. Eme -wlu -ke -wee -ε 'naa : 'Mo Tυ'bo, 'ma mus 'ma 'blevιn 'a 'pee 'jea'.

31 'Ma 'ce, nyo -oo mua 'e 'kmoun Kea -ne 'kwa i -kaa' 'wι jre' o ε, -me nιε "ikma-tι o !

32 'Ma de'di -wi", 'wι -ε 'di ao 'won 'a Kea 'a -ti' "i-saa' no" ε, ao po ia' 'wι tu -kwlv o. -Ta Kea 'a -son' paa 'de ao pεe o 'de ia' 'wι tu 'di ε, ao 'jee 'kle -tuu"-tuu, 'kaa ao 'bεε-pεe "woin mamaυ 'sυ ao je Kea 'a -ti' 'a tu -fon' 'de 'kle 'di.

33 Nyiojυ a -cree"- aopy 'me -son' -jro' υba wlaa aopy 'me 'bo nyυ -kwea, υba nυe' aopy -cruun" "jrii. De aoa nυa 'de ia' 'wι tu 'di ke'wle, eme -nι aoa' de'di -wi" υba -tua" 'kle -ke ε, υo ke ao beee o, -wee ao -tu" υopy -ti' -kwlι' i.

34 Aoa' de'di -wi" -υba -jea 'kle 'de -kaso 'di ε, υba' wee a nυ aopy 'me. Aoa' dι "klein ao 'blea, -ta nyυ a -su' aopy 'kwa a, ao nιε 'e 'mυa- 'bn, δε-nυε' ao 'je kan' 'me, dι 'doe -ju Kea -tee' a aopy 'dei ι nιε δεwον, ι je "wlii- -sii. Ia' dι tu se ison-ta 'ble.

35 -Je ε nta kan' -mo 'ja a, -me 'kpu' 'bo aopy "iwaα, ao 'bo Klisi to' "i-saa". E -teeε' aopy 'doe klaa" 'dei.

36 Ao 'bεε- pεe "woin -wee ao 'je Kea 'a -kwlvbt nυ, 'de dι -ta wlu ε cean -tie" ao 'ju kpa.

37 De wlu -ε -crυa' 'de Keasbe 'di 'tmυa, ε nιε to' -o. Eε' wlu tu 'naa :

No' de-saan" ka -sie 'o, εε' no" tu se "i ten- 'sυ "ju -oo mua jia' o 'je ji, o se 'bn -kwlei.

38 'De nyo -o -srεai" 'de 'mo "jri 'de ε, oo muε 'kmouna' 'de oo' 'ma -kwlι" -tea' 'bn. 'Kaa nyo -oo mua kυn -saa' a, 'maa 'je -mo 'o jei tu 'a "dia.

39 -Amo ε, -a se nyυ -υba -cria' 'e υba' -ce" -wee υo -jea "ma nι, -a -nιε nyυ -υo -tea' Kea -kwlι" 'de -υo -jea 'pu -o.

### 11

#### *Nyυ -nιa tein' 'a Kea -kwlι" -te' -ti*

1 Nyο -o -tea' Kea -kwlι" ε, o 'je kan' 'me, dι o tba to' 'i ε, ia muε 'de o 'kwa 'kpaα' see. Dι oo' 'jeea "jriε- ka ι nιa 'kmu ε, o juo -me' me.

2 Δε-nυε' -wee Kea poa nyυ -nιa tein" -ti' o ε, eme -nι υba' Kea -kwlι" -tea'.

3 Ka Kea 'a wlu nυa 'kmu -ne ε, -aa Kea -kwlι" -tea' me -nυε' -wee -a -won ε 'mii. De -mεε' wlu tu -sa wο ε, eme -nι dι nyo o 'jeea "jriε- 'no 'kmu "kpei ε, wlu nyo 'o 'jeea "jriε- me -nυ' ι -wee'.

4 Kea -kwlι" 'a Kea -me -nι 'e Abelι pεe o, eme -ti o -sa 'sraa- 'doe o "nyι Kea -wee oo' -ne 'sraa- nι δεwον, ε -sii oo' -fein' Kain' a -ne. Oo' Kea -kwlι" -tea' me -nυε' -wee Kea 'doo- 'isreι 'bo ε "juoι, εε' -ce" 'kpa poε oo' 'sraadt -ti' o. 'De Abelι 'a Kea -kwlι" -tea' me -nυε' -wee omo -mεa sese ε, nyυ a 'tmυ oo' -ti' 'de -stanwι 'di ke.

5 Enokι 'a Kea -kwlι" -tea' me -nυε' -wee o se 'e 'mea' 'bn ceen 'sυ o mu jaυn 'di. No" jre' nynia 'o 'sυ nyυ 'bo oo' "jriε- 'jee-tι 'me, δε-nυε' Kea "duo 'bn 'ε, -wee ε kpo 'bo ε -pun". Wlu -crυa 'de oo' -ti' 'bn 'de Keasbe 'di, ε 'naa : -Ta Enokι sea jaυn 'di muu ke ε, oo' kplιn nmoε 'e Kea "jri' dei.

6 'De -bo Kea -kwlι" -tea' se 'e nyo 'bn nι ε, -me o se ε 'bεε- o 'je 'e Kea "jri' dei nmoε-.

To' -o, nyo -oo -kpa Kea -pon' ε, -me ka Kea nra 'kmu -wee εε mua nyu -uba -pon i 'dœ "jrii nva' a, o 'je ε to' 'un 'je -o.

7 Kea -kwli' -tea' -ne, εme -ni 'e Noe 'un -wee wlu Kea 'tmua 'de o -pee 'de di nyu sea "jrie- 'jee- ke -wee -ta mua nva 'a -ti' 'un, o po e doin" o. Kea 'a -kwli' -tea' ke εε' faun -nta 'de o 'un, umi -nue' -wee -bato' ε "sia 'nynti o nve de, 'de o ke oo' -gbu" -sonyo 'e 'pu. Oo' -maa' blaa Kea 'a wlu woin ε, εme -kpuon 'kmu -wee' Kea 'a 'pee 'de εε' no' tu 'di -wee omo 'kpa 'isrei 'bo Kea 'juoi. 'isrea' -εε wlu Kea cean -tie" ε, nyo -o -te' ε -kwli' ε, omo -je ε.

8 -Ta Kea 'daa- Ablaam -wee o 'jea 'e 'blua- o sea 'je due' "kpei mu ε, ε wlu' o -pee ε 'na : εε' 'blua- tu me 'ma mu -un 'nyra' -wee -ε -je -ma 'ken ni-. Kea -kwli' -tea' -ne, εme -ni 'e Ablaam pœ o, εme -ti o 'je Kea 'a wlu won -wee o mu.

9 Oo' Kea -kwli' -tea' me -nue' -wee o 'ti 'e -tan 'tanfo -son 'de εε' 'blua- tu "kpei -wee ka 'dvi- nra o ni kan', 'de -me 'kamo Kea cen εε' 'blua- tu 'a wlu -tie' 'de oo' -ti' 'un. Oo' "nynuu- Isaakt ke Sakobu ke, -u -ke o plaan di -ra wlu Kea cean -tie" i ε, u "tie 'e -tan 'tanfo -son -ke 'de εε' 'blua- tu "kpei.

10 Deε-ti Ablaam "tia 'e -tan 'tanfo -son ε, εme -ni -kwlo -εε -gbi" 'a -gban kua i ε, εme oo fuo. εε' -kwlo tu ε, Kea 'a -ce" 'kpa -cri' εε' -gbi" 'a -gban -wee -ε po ε.

11 Ablaam 'a 'nyno Sara -u -kpa -kea" -wee "nynuu- 'wlu 'a no" -sia i ε, Kea -kwli' -tea' me -nue' -ke -wee u 'wlu Ablaam 'a "ju -pee, de-nue' Kea -ε cean wlu -tie" 'de u -pee, ka εε' pœa wlu fai" ε, u 'je ε to' 'un 'ε.

12 'De εε' -ti' 'un ε, Ablaam o -kpa -kea" -wee o -ke 'mea' tœan a, o -gben'. 'De oo' "nynuu- 'jie de u se -sro' -ta 'ble, ka 'cu-stun -nra 'e jaun 'di ke 'tonie 'a -puon" -tia, 'kamo u 'e -ti.

13 Nyu -aa -wlu 'wlon itbaa' -nu', u -tee' Kea -kwli' mama u -wee 'je' me. Di ε cean u -pu 'nynti i se 'e u -pu 'kwa 'kpa 'su u je 'me, 'kaa u 'je i nya -wee i 'ble uppu 'a 'mua-. Ka u jia 'duva' 'no 'blua- "kpei -wee uua mua 'no 'wlu' 'wi jre' o ε, u u juu' -wee u 'tmu i 'bo nyu "juoi.

14 Nyu ka -u jia 'duva' 'no 'kmu -ne "kpei -u -won ε 'miu ε, -wee -uba -tmu ε, -me ka -wi' -mu a -poan -tein -cein' i ε, ε poe "jri 'kpaε' 'de nyu -pee.

15 'Blua- u 'wlu 'e "kpei -bo εε' -ti' a sea uppu pœe 'ipœa 'de ε, -me u 'beε- u 'e -je 'je -wee u 'je 'e de mu 'de-.

16 'Kaa kaan ka a, uua -pon jaun 'di -tein -cein'. I nra dewon i je -je u 'wlu 'o "kpei -sii. εme -ti -bo uua sea Kea uua' Kea 'daa- a, εε' -tin' se ε nu. ε Kea me -nmae -kwlo -dee 'de uua' -ti' 'un.

17 -Ta Kea -tuan' Ablaam i tein' ε, Kea -kwli' -tea' me -ni 'de o 'un -wee o 'woon-oo' "jujo due' Isaakt 'sraa- 'un-saati. 'De -me 'kamo Isaakt -nco' -ti' 'un Kea cen wlu -tie" 'de Ablaam -pee.

18 ε wlu' ka ε 'naa : Ablaam, 'de Isaakt 'un 'demo -ma "ji 'e 'wlu.

19 -Ta Ablaam tba to' -wee oo jia oo' "ju 'sraa- 'un -saa' 'de ε, εme -ni o 'na : Kea kmai", ε 'beε- ε 'e nyu "kunyoo' -sa. εme -ti Isaakt 'bo- de, o ji 'e o "bo Ablaam 'kwa de, ka nyo o 'mea -wee oo soan "kunyoo', 'kamo o ni-.

20 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e Isaakt 'un -ke -wee o po Sakobu ke Esau' "diwan 'de di -ra mua jia' 'de nya 'a -ti' 'un.

21 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e Sakobu 'un -wee -ta o sea 'me ke ε, o po Sosev 'a "nynuu- "diwan due 'due. O nva kan' 'su, o kpœn oo' itbatu "jru' i 'de o -gbeε' Kea "juoi.

22 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e Sosev 'un, εme -ti -ta oo' 'mea 'a "kuban- i -wee o sie no" nya o 'tmu Israe-koun 'a 'de Esipu-blua "kpei 'wlu-ti o 'naa : -Sonti aoa mua 'no Esipu-blua "kpei 'wlu' a, ao -sa 'ma 'kpi -klu' -wee i ke ao 'je mu.

23 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e Moist 'a 'bo -wi' 'un, εme -ti -ta o 'wluva 'su ε, u -tu" o i 'de 'cui taan 'di, de-nue' u -gbun oo' "jupliie tu ja, o nmo "jrii 'pepe. 'De -me 'kamo 'beo 'na oo muε "nynunmai -wlu 'e Israe-nyu 'un 'dbaa', u se oo' 'beo tu 'a ke' plee-.

24 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e Moist 'a -ce" 'kpa 'un -ke, εme -ti -ta o 'kpaε' klaa' 'su o 'na : Faraon -o -nra 'beo 'no Esipu-blua "kpei ε, nyo 'bo 'un oo' "ju nynokpaol' 'a 'ju 'daa-.

25 O ni "i o 'je 'e u "klu 'kpa, -wee o ke u 'je 'kle 'je -tadue, ε 'je desavn ε je o desavn 'di po 'wi jri' o.

26 O 'woon- oo' -ce" ja jaa -ti 'me ka Klisti 'woon a oo' -ce" ja jaa -ti 'de nya -ke ε. -Bo oo si ja -gbun' ε, o 'na i nra dewon, i je Esipu-wlii -wee' -sii, de-nue' 'dœ oo mua 'jea' 'de nya me oo' "jrie- ni -pon".

27 Kea -kwli' -tea' me -ni 'e o 'un -wee o se 'beo' o 'cen 'kpaε' plee- 'de o 'wlu 'e Esipu-blua "kpei, εme -ti Kea nyo 'o 'jeεa "jrie- me oo -gbun' ja, -wee -ta o kpœn a o kpœn 'bo i.

28 Kea -kwli' -tea' me -nue' -wee o -tu" koun 'kwla 'wlu -ko -wee o cri 'blae 'a nmo i 'de kpaε" "kpei -wee Kea 'a 'soa i -a mua nyu 'dba je Israe' ε nya kon nynuu "i bla.

29 Kea -kwli' -tea' me -nue' -wee Israe-koun ceen 'tonie -saan 'bluo, ka nyo o na 'bo 'bluajrie "kpei ε, 'kaa Esipu-koun -u -tuan' 'bo u -pu 'a 'de blaa' i ε, u -wee' sie "ni-.

<sup>30</sup> Kea -kwlt" -tea' me -nue' -ta Israe-koun -pian' Seriko-kwlo 'wt -me'" 'son 'su blo' -nta ee' -kwlo 'dei blu'.

<sup>31</sup> Nyu -nta 'o Seriko 'mæe -bo e se Raabu -v -nta -kwlo -te' 'nyno ni e. Ua' Kea -kwlt" -tea' me -nue' -wee v ke nyu -v -blaa Kea 'a wlu woin se 'me -tadue, de-nue' Israe-nyu -v -v mua 'o Seriko e, v kpuun vpu sin 'soon.

<sup>32</sup> De sie 'o 'in 'je 'tmu e- ? 'no" se 'un 'kwa ni la -wee 'in 'je nyu -sia 'o -wi" -mu 'a -c1e 'kwa bla : ka Sedeon o, ka Baraki ke Samson nta, ka Seftu ke, ka Dafidi nta, ka Samiel ke Kea 'a wlu 'kwajaaun nta.

<sup>33</sup> Uba' Kea -kwlt" -tea' me -nue' -wee vba' tu -sa 'blvt- -tuu"-tuu. Eme -nue' -wee vba nu 'isredi. Eme -nue' -wee dt Kea ceean vpu 'nyu v 'ji. Uv -tee' Kea -kwlt" -wee v kpuun -plaa 'woin e se v kpuun.

<sup>34</sup> Uba' Kea -kwlt" -tea' me -muv' næe 'e "ikmaa". Eme -nue' -wee v 'pu -cne 'e woin". -Ta v sea 'kpi 'blee- e, vba' Kea -kwlt" -tea' me -ny' vpu 'kpi. Eme -nue' -wee jrv' 'ble tv -foan' 'a 'kpi, 'de vba' tv du 'blva- -tuu"-tuu.

<sup>35</sup> 'Nynokpae' jrv' 'a Kea -kwlt" -tea' me -nue' -wee vba' nyu -mea v 'ji 'kmu de.

Nyu nve jrv' -cruun" 'jrii -nv -nv, 'de -bo e ni kan' v 'e Kea 'a -tv' o 'bo, 'kaa v se 'jru -jei" -saa mamav 'su v 'je 'me 'bo ee' woin", v se -seie -tv' woon-. De-e-ti v sea -seie -tv' woon- e, eme -ni "kunyio' soan' -ceen- nta 'e nya eme vba' 'jrie- ni -puun".

<sup>36</sup> Jrv' 'jee vba' -ce'" won 'de wlaanyte ke blati 'kwa, v poe jrv' -gbaacee' "dbi son', -wee v pu vpu 'de -kaso 'di.

<sup>37</sup> Uv thaa jrv' 'sei i, 'su -wi" -mu je 'me. Uv nve nte -blea 'jri -wee v cen jrv' tii 'soon. Uv 'dbaa jrv' -cne 'i. Uv -sa jrv' -kwloi -wee -wi" -mu se -tegboo 'ble. Jrv' -sea' 'onpaadt 'ble e, vba paa 'blae ke -gbae'a kui 'vn. Uba -sa jrv' dt 'kwa i, -wee v 'kpa nta' nyu, 'de vba nu vpu -cruun" 'jrii.

<sup>38</sup> Uba' nyu tu e, nyu -tue" vpu 'kle -wee v 'kpa 'kwla 'de v mu crvt 'kpei- -wee v 'ti crvt 'a -kwlewon ke "bi -gbai" 'dii v nte nyio "kwli 'doe -o, 'blva 'dinyu se vpu 'a "klu "ti ka ni-.

<sup>39</sup> Nyu 'klein -nta 'mva- vba' Kea -kwlt" -tea' me -nue' -wee Kea po vpu -tv' o. 'Kaa dt e ceean vpu 'nyu e, i se 'e vpu 'a jrv' 'kwa 'kpa.

<sup>40</sup> De -je Kea -tea' 'e nya i 'de -aa -tv' 'vn e, e ni dewon. -Ta Kea ceean ee' wlu -tie" 'de v -pee e, e se vba' 'su 'a -tv' to' "kpei naa-, 'kaa e naa -apu mo'v -ni -tv' to' "kpei 'me -ke, -wee v je -apu mo de sie.

<sup>1</sup> -je -tv' 'a -ta 'jeun -pian' -avn 'dei v -tia "i e, -me -apu mo -ke e, -a -gbun Kea -kwlt" -te' vn -nta tein" ja -wee -a -je mu -a -je nyu. Dt "klein -ta saan -a son' i -a -sa i kwa -son, i ke desaun -ee' -kwlea -a -puun" 'ne -tv -too" -ke. -A -kuu -pee i, 'jeblv -e -kaian won 'bo -a "juoi e, -a ple -a -je e kpa.

<sup>2</sup> -Bo -aa sea ple e, -me -aa 'jri ni Sesi -puun', de-nue' omo -aa Kea -kwlt" -tea' tba 'e 'jri, omo -a tba to' 'i -wee -o -je -a kpa -o -je e nyuua-. Omo -woon' 'me -tv' 'bo tu -kwlt". Ee' 'mea' tu 'a -tvn' se o nu, 'kaa 'mva- Kea -tee o 'dei eme o 'jee- nya. Kaan ka a, o -tee i 'de Kea 'a Tv' 'bokpa-te' e dianfo o.

<sup>3</sup> Ka desaunvun nva oo' 'kle -tu" sun -wee o 'beea ee' 'kle tu "woin mamav e, ao nee to' "kpei-. -Bo e ni kan' -me ao se e 'bee- ao 'je -sru" -wee 'kpi 'je aopv 'iwa.

<sup>4</sup> De-e-ti 'in 'da kan' a, eme -ni tv -e -nta 'o ao ke desaun 'nyu e, ao se e -fon' ke 'su aov' nymo se i'wla.

<sup>5</sup> Wlu Kea 'tmva -wee -v -jea ee' "nyuu 'a dt ikuu a i oo ? E wlu' ka, e 'naa :

'Ma "ju, -bo -ma Tv' 'bo a sea -vn kpln 'kwa i -sa a, -vn -bo e foo" 'vn -tv' 'daa-. -Bo ee sea -vn 'bli -ce' e, 'kpi 'bo -mii" waa-.

<sup>6</sup> 'Kaa nyu -oo -tv' Tv' 'bo kma omo ee -sa' kpln 'kwa i. Nyu ee 'daa- ee' "nyuu- e, v -pu ee blaa "sten-.

<sup>7</sup> 'Kle ao "Bo a "taia "i -wee -ee ji ao "kpei e, ao 'bee- e "woin, ka "bo a -tua" "ju 'sni, 'kamv e ni-. Ao nte Kea 'a "nyuu- -o, ka nyu o nva "nyuu-, 'kamv Kea a nu aopv. "Ju -jo -ni 'kmu 'su -o -bo" se o 'sni -tu" e- ?

<sup>8</sup> Ka ee -tua" ee' "nyuu- -sni -bo e se ao 'sni -tu" kan' a, -me ao nte -poe' nyuu -o, ao se ee' "nyuu- -coun' ni-.

<sup>9</sup> 'Kamv -a -ble "bo -wi" no 'kmu "kpei, vba -tue" -a 'sni -wee -aa -je vpu won. 'De -me -a se e 'bee- -a "Bo Kea -nta 'e javn 'di -a -je e won 'je -wee -a -je 'kmunt' 'jee ?

<sup>10</sup> -A -bo" -wi" -wlv -avn e, vba -sa' -a kpln 'kwa i 'me, 'de no" de-saan' 'di ka v -pu nta "i e, 'kaa -bo Kea -me e sea -a kpln 'kwa i -sa a, -me 'de -aa 'doe 'a -tv' 'vn -o, -wee ka e nta 'pepe -a -je kan' ni-.

<sup>11</sup> To' -o, -bo nyu a sea nyu kpln 'kwa i -sa see e, oo "kaee' 'jrii ke tein", oo nu 'mva, 'kaa -bo 'e nya 'su e, nyu -v -saa kpln 'kwa i -nv, v 'ctan "isredi nva' 'me -wee vba blua nyu 'a pee.

*'Sni -tu" wlu ke fen' -saawlu ke*

<sup>12</sup> 'Ma 'ce, -je e nta kan' -mo 'ja a, -me ao kuu sun i, aov' s'n 'bo cræe, aov' 'koi- 'bo i 'kpaal'.

<sup>13</sup> -Jebh -v -sraei" "i e, umi aov' boin 'je po -wee ao 'je "inaa, ao 'je nya mu. -Wee nyu -vba -tooa' v 'bo -jei" -gbla" a, 'kaa v 'bo 'too -ti ka-, v -tu" -je "jrie-.

**12**

14 Ao -pon p̄ee 'a blua' i 'bo ao ke nyu -wee' n̄yn̄i, ao -pon 'pepe n̄ia' i, ka nyu -ʊ -nȳia" ʊʊa' -ce" Kea 'a 'km̄ʊn̄ia, 'kam̄o aoa' 'km̄ʊ 'je n̄i-, d̄e-n̄ʊe' nȳo -ʊʊ 'km̄ʊ sea kan' n̄i ε, ʊ se T̄ʊ"bo 'j̄riε- 'jeei.

15 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t̄i' -wee aoa' j̄ro' je Kea 'a 'saavn̄ o t̄εen- 'de ʊ je ε d̄e foo" 'daa-, ka d̄e 'ε 'da nȳo ka "i ε je kan' n̄i-. -Bo ε n̄i kan' a, -m̄ε ka "kae- sii" -ia -dba nyu n̄ia, 'kam̄o ʊ n̄i 'de nyu "klu -wee ʊ ja nyu -tuu" -tuu n̄ʊa' o.

16 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t̄i' -wee d̄e 'ε 'j̄riitein' 'bo 'e aopp̄u "klu n̄ie, -wee ʊ 'bo d̄i Kea -teea k̄p̄oi" -fleen. Ka Esau n̄ba, 'de diide 'ε -t̄i' 'ʊn̄ m̄o ʊ p̄lee ʊʊ' nȳo-c̄ʊn̄' 'de-.

17 Ao -wee' j̄u' -ta ʊ 'boʊa de -wee ʊ n̄ie "i ʊ "bo 'je ʊ "diwan̄ po la, -m̄ε n̄o" -si', 's̄ʊ ʊ "bo -fuun̄ ʊ n̄ya ʊ se ʊ "diwan̄ po. Wlu ʊ c̄ean -tie", -ta ʊ 'jea c̄εen -wee ʊ 'je ε -kwlin -saa, 'bo se n̄i-, 'de -m̄ε 'kam̄o ʊ -f̄in' -f̄in.

18 'Ma 'c̄ε, aoa' Kea -p̄ʊn̄" 'k̄pas̄ʊn̄ ke Israε-k̄ʊn̄ 'a -n̄ε se due' n̄i. Cr̄ʊ nȳo 'b̄εεa ʊ 'jea "j̄riε- 'jee- ʊʊ 'k̄pe -p̄ʊn̄" 'm̄ε, n̄ε ε waan̄ εε' cr̄ʊ tu kui i, -ta -wee' n̄ie -p̄lipli -wee -piie a j̄i.

19 D̄ʊ-k̄lee ε wlu', 'de wlu -c̄εen' n̄i 'e -m̄ε 'de. Israε-k̄ʊn̄ 'w̄ʊan̄ wlu -n̄ε 's̄ʊ ε, faun̄ a n̄ʊ ʊʊp̄u 'm̄ε, -wee ʊʊ 'na : Wlu -n̄ε km̄ai" -we-, wlu j̄r̄ε' 'bo 'tm̄ʊε la 'bo ε' de !

20 D̄i εε 'tm̄ʊa -a s̄i "w̄ʊin̄ 'b̄εε-, d̄e-n̄ʊe' ε 'naa : Nȳo "o nȳo -ʊʊ mua cr̄ʊ -n̄ε "iblaa', -bo ε n̄i n̄mi m̄o 'de ε, nyu 'je ε "sei itbaa 's̄ʊ ε' e 'm̄ε.

21 D̄i "klein̄ ʊʊ 'jeea "j̄riε- 'de εε' 'w̄i tu 'di ε, i km̄ai" i 'bleε ʊʊ -p̄ʊ 'a faun̄-. Moist̄ 'a -ce" 'k̄pa m̄o wlu' ka, ʊ 'naa : Faun̄ a n̄ʊ 'ʊn̄ 'ε, 'ma d̄i a cr̄ε'. ʊʊa' -n̄ε Kea -p̄ʊn̄" 'k̄pas̄ʊn̄ -nao.

22 'Kaa aopp̄u m̄o ε, ka Israε-k̄ʊn̄ -n̄ia tein̄" n̄ia, aopp̄u m̄o se kan' n̄i-, d̄e-n̄ʊe' Siion̄ cr̄ʊ, εm̄ε aoa' 'k̄pa -p̄ʊn̄". 'Bom̄ε -n̄i 'km̄ʊn̄i Kea 'a -kw̄lo. ε Selisalem̄ -kw̄lo -n̄ia 'e jaun̄ 'di m̄ε 'ma 'da, ε ke Kea 'a "soa-wi" -ʊʊ sea -sro' -ta 'ble -wee -ʊʊa -sa' Kea 'n̄yn̄i ke.

23 Aopp̄u m̄o ε, ao n̄ie Kea "i-saan̄yn̄uu -o -ke. D̄i -wee' ε 'blea aoa m̄ue ia' 'ken̄ k̄p̄aa', ε 'cr̄i aoa' 'n̄yn̄i 'm̄ε 'de jaun̄ 'di -ke. Kea -ε -n̄ia nyu 'a 'p̄ee 'jei ε, εm̄ε -ke ao db̄εε-. Nyu -ʊʊ -k̄pa 'isr̄eun̄ 'bo Kea "juoi -wee ka ε n̄ie "i -ʊʊa -s̄uu n̄ia kan' a, ao n̄ie 'o ʊʊa' -t̄oin̄" -wee ka ʊʊ n̄yn̄ia ao 'je kan' n̄yn̄i -ke.

24 Sesi -ʊ -n̄ia 'o nyiʊ ke Kea 'n̄yn̄i -wee db̄εεde dee jiia 'kwa a, εm̄ε ao 'k̄pa -p̄ʊn̄". ʊ 'm̄εε, ʊʊ' n̄ym̄o -w̄la i ε, εε p̄oε nyu d̄i 'd̄ʊε -kw̄lo ʊ, ka Ab̄el̄i 'a -n̄ε n̄ym̄o ʊ p̄oaa nȳo k̄pan̄ o -sati -kw̄lo ʊ, ε se kan' n̄i-.

25 εm̄ε -t̄i ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t̄i' ao 'bo Kea 'a wlu doin̄" o po-t̄i "naoε. Nȳo Kea d̄boa -wee -ʊ -saa nyu -n̄ia tein̄" f̄en̄' ε, nyu -ʊʊ -na -ʊʊ sea ʊʊ' wlu doin̄" o poi ε, Kea

'a 'p̄ee k̄p̄ʊn̄ ʊʊp̄u 'm̄ε. 'De -m̄ε -bo εε' -ce" 'k̄pa 'w̄lo 'e jaun̄ 'di 'de ε wlu 'de -a -p̄ee ε, -wee -a po εε' wlu 'klee i 'ee, -m̄ε -ta -a -ble -a -je pa a- ?

26 ε wluwa 'de Sinaicr̄ʊ "k̄pei tein̄" 's̄ʊ 'bl̄ba- -s̄uua i, 'kaa kaan̄ ka ε cen̄ wlu -tie" ε 'naa :

ε se 'bl̄ba 'a 's̄ʊ m̄ε 'in̄ 'je i-s̄uua k̄pe due' ke'w̄le n̄i-, 'ma m̄ue jaun̄ i-s̄uua' -ke.

27 -Bo Kea wlu -wee ε -te' 'o k̄pe due' ke'w̄le ε, ε 'de m̄ε -n̄i d̄i -i -n̄ʊʊa ia m̄ue i-s̄uua' 'de i 'je is̄ʊn̄, 'kaa d̄i -j̄i sea' i-s̄uua -ta 'ble ε, -m̄i 'je 'o sie- 'bode.

28 -Je ε n̄ia kan' -m̄o ε, -m̄ε -a po Kea 'εε-, d̄e-n̄ʊe' ε 'n̄yi -avn̄ k̄εema' -kw̄lo 'm̄ε. εε' -kw̄lo -tu se i-s̄uua ta 'ble. 'Saavn̄ ε n̄ua -a "j̄rii ε-, a k̄p̄ʊn̄ ε i -sisi". Ka -bo -aa sea ε "juoi n̄ʊ -wee ε 'di 'jea w̄ʊn̄ m̄o ε, 'kam̄o -a -je n̄ʊ 'de εε' p̄leea' ke εε' w̄ʊn̄ 'jea' 'ʊn̄,

29 d̄ε -aa Kea -aa -gb̄εεa' "juoi ε, ka n̄ε ε sian̄ d̄i -wee' n̄ia, 'kam̄o ε n̄i-.

### 13

#### *K̄pl̄n̄ -ia n̄m̄ʊa 'de Kea 'di w̄ʊn̄ ε*

1 'Ma de'di -wi" aopp̄u -ʊ -n̄ia de due' 'de Klist̄ 'ʊn̄ ε, ao 'bo ba 'a -t̄i' k̄ma -t̄i' 'b̄ʊε.

2 Ao 'bo nyiion̄ia' o "mae, d̄e -n̄ʊ 'ε nyu j̄r̄ʊ' 'a nyiion̄ia' n̄ʊe' tein̄" 's̄ʊ ʊʊ je Kea 'a "s̄ʊ' d̄ʊi- 'ʊn̄ 'ble' 's̄ʊ ʊʊ s̄i juo-.

3 Nyu -ʊʊ -n̄ia 'e -kaso 'di ε, ao po ʊʊp̄u 'a -t̄i' -kw̄lo ʊ, ka nyu ke nyu ʊ n̄ia 'e -kaso 'di ε, ʊʊa' -t̄i' n̄i kan' 'bo ao -kw̄li-. Nyu -ʊʊa -jea 'kle ε, ao naa ʊʊp̄u 'a -t̄i' to' "k̄pei-ke. 'Kle ʊʊ n̄ia 'e 'di ε, ao -gb̄ʊn̄ ε ja ka d̄εε n̄ia aoa' -ce" 'k̄pa 'a 'kle ε.

4 Ba "bl̄itia' n̄ie n̄i' w̄ʊn̄, ao -wee' "klein̄ -tu" εε' -t̄i'. 'N̄yn̄o ke k̄uan̄ "sii- 'i, ʊʊ 'bo wlu -kw̄lin̄ -saa 'de ba -p̄ee. Nyu -ʊʊ -n̄yn̄ia ba "bl̄iti s̄ʊn̄ 'kwa ke nyu -ʊʊ -jea j̄ei' -wi" ke, Kea a m̄ue ʊʊp̄u 'a 'p̄ee 'jea'.

5 'Wei 'a 't̄ʊn̄ 'bo aoa' to' -je o p̄oε. D̄ε -k̄pa 'de aopp̄u 'kwa -c̄r̄ʊn̄' 's̄ʊ ε, ao 'na, ε -t̄iεi", d̄e-n̄ʊe' Kea cen̄ wlu -tie", ε 'naa :

'In̄ se -ʊn̄ 'p̄l̄ʊs̄ʊn̄' i p̄oii, 'in̄ se -ma -t̄i' o 'boi.

6 εm̄ε -t̄i -a -b̄εε' -a -je wlu ka -ke 'de Kea -kw̄li' -tea' 'ʊn̄ -a -je n̄ʊ :

Kea m̄ε -n̄i 'ma s̄ʊn̄ o poi-, d̄ε j̄r̄ε'ε faun̄ se 'ʊn̄ n̄ʊi, d̄ε nyiʊ -m̄o 'b̄εε- ʊ 'je 'ʊn̄ n̄ʊʊ ε- ?

7 Aoa' -jeop̄ʊʊn̄ -ʊʊ -tm̄ʊʊa' aopp̄u Kea 'a wlu tein̄" ε, ao po ʊʊa' -t̄i' -kw̄lo ʊ. Ka ʊʊ naa Kea 'a -jei' mamau' s̄ʊ ʊʊ 'm̄εa, ao si ε "j̄riε- o, -wee ao 'je 'o ʊʊa' Kea -kw̄li' -tea' 'de bla.

8 Ka Sesi Klist̄ ke nyu -n̄ia tein̄" na 'de ε, 'kam̄o ʊ ke -aa na 'de -s̄ian̄w̄i' 'di, 'kam̄o ʊ ke nyu a m̄ʊ naa' 'bode, ʊ se fai' p̄oii 'n̄o 'km̄ʊ.

9 Ao 'bo 'w̄ʊʊεn̄, nȳo 'bo wlu "o wlu 'bo 'kw̄la "k̄pei -saa 's̄ʊ ʊ 'bo aopp̄u 'tm̄ʊʊε. -Bo

'saavn Kea a nva nyu 'jrii -me kuu -aa pæ i ε, -me nmo 'jrii, ε je diidu 'a ke' -i sea -crøn' 'ble -sii. Nyu -uva -jea -mī 'a ke' tu wōn ε, i se uupu sun o po due' -wee ka Kea -nūi" u u 'je kan' nī-.

<sup>10</sup> Nyu -uu -nūe "i -uu -jea 'sraa- -sa jeejee ka nyu a -sa 'sraa- 'de -tan 'tanfo -sōn tein' -wee uu tba nyudiide 'ε -ghan' a, 'sraa- Sesi -sa a, -wee ε -koa' -aa dīsaun ε, uu se ε 'bæε- uu 'je εε' 'sraade tu di. 'De tein" ε, 'srae- nyu a -sa 'de dīsaun 'a -kwe-ti 'un ε, nyu se ε 'bæε- uu 'je ia' nmi di.

<sup>11</sup> Nmi uu -saa 'sraa- 'un -nī, ia' nymō me 'sraa -sai klaa" a "duo 'un -wee o kpa 'e taefo 'de, 'de -mōo' -ta tu ε, nyu a 'daa- 'e -ta -kweai 'pepe, -ε -sia -ta -wee' ε, 'bomō o kpe -wee o -sa' dīsaun 'a 'sraa-. 'De ia' "ku -mī ε, uva -sū' o -kwlo 'mε -wee uva po i "jri -tajro.

<sup>12</sup> 'De εε' -tī 'un Sesi foo" 'sū se 'mε 'bo -kwlo -kpaε" -ke, o 'jee 'kle 'de -kwlo 'o blo' 'de -wee o' nymō -wla i ε, ε 'je nyu 'a dīsaun -ko'.

<sup>13</sup> -je ε nīa kan' -mō 'ja a, -mε -a -wlu 'o -kwlo -ke, -a bla 'bo o 'de -wee -a -wōōn' -tūn' "i 'dbaa -tī ka Sesi 'wōōan -tūn' "i 'dbaati -ke ε.

<sup>14</sup> Dεε-tī 'un 'da kan' a, εmε -nī -kwlo -a -nīa 'dī -ta -a se 'no siei jeejee, -kwlo sea' isōn -ta 'ble -wee -εε mua -aa -kwlo -cεεn' -nīa' 'de nya, εmε -aa -pōn i.

<sup>15</sup> -A -cεεn 'de Sesi 'un -wee -a -je Kea 'εε po jeejee. -A -bæε' Kea 'a 'nynī "i -a -je εε' -tī 'tmu 'bo nyu -kwea. -Apu mō'o 'sraade -a -jea Kea "nyī, εmε -nao.

<sup>16</sup> Ao 'bo dε 'dōe nva' o "mae, ao po ba sun o due 'due, 'sraadi -jī -ta nva Kea 'tūn -mī -nao.

<sup>17</sup> Nyu -uva poa aopu -je o ε, ao 'je uupu wōn, ao -te' uupu 'a nī', dε uva fue ao 'dei -wee uu 'je aoa' "kuan po 'bo Kea "juoi. -Bo aoa sea uupu wōn 'je ε, -mε uva muε εε' dbo tu nva' 'de 'mva- 'un, 'de -bo ao 'na ao se uupu wōn 'jei, -wee uu 'je εε' dbo tu nu 'de "jrii "kaea' 'un ε, -mε ε se aopu mōo' 'dōe "jru "kpei- poi.

<sup>18</sup> Ao bae -aa baea'. Ka -a -nīa "i -a -jea 'pepe nī 'de dī -wee' "klein 'un 'de -a pæε sea -a "bli -cēi' 'bo Kea "juoi ε, -aa tō' 'je kan' 'mε 'pepe.

<sup>19</sup> Dε 'ma -teea' aopu i 'de 'ma pæε -wee' "klein 'un kpleiin ε, εmε -nī ao bae 'ma baea' -wee -bo Kea nūe "i 'un 'je 'e aopu o de jī -too"-.

*Baewlu- ke 'jewlu ke*

<sup>20</sup> Kea -εε -nyīa" nyu pæε 'a blua' a, εmε -sa -aa Tū"bo Sesi 'e 'mēun "klu -wee -ε -jō 'kmū de. Sesi mō -nī 'blae 'dei -tei klaa", o' nymō -ε -wla i ε, εmε -ε po dbæεde -sea' -kwe -ta 'ble 'bo nyio ke Kea 'nynī.

<sup>21</sup> 'In nūe "i, Kea 'je aopu dε 'dōe nva 'a 'kpi "nynī, -wee ao 'je εε' -kwloti nu. Dε -nmōōa 'de ε "jri 'dei ε, ε 'je ε nu 'de -a -wee' 'un, -Wεε Sesi 'a 'kmū nūe 'de -a 'un. O' nynī 'je "i 'bæε jeejee. ε nī kan' !

<sup>22</sup> 'Ma de 'di-wi", 'ma bae aopu- 'mε, nyu 'a dī ikuuwlu 'un 'tmva -ta, ao po i doin" o, ao 'bæε- i "wōin, dε-nūe' wlu 'un 'cūa 'de 'sbε -nε 'dī -wee 'un pooa aopu- -jei" ε, 'ma -tue" dε-saan" "kpei.

<sup>23</sup> Ka -aa de 'dī Timote 'wlu -kaso 'dī ε, 'ma pōε aopu- εε' "kuan. -Bo o -too"- -wee o 'je 'un jεε 'ja a, -mε o ke 'ma muε 'de aopu- o jīa' -wee -a -je 'jee-.

<sup>24</sup> Ao nynīia 'ma 'jewlu 'de aoa' -jeopoun -wee' "klein -pee, mō -je Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein. Aoa' de 'di-wi" -nīa 'no Italibla "kpei 'na uupu -je aopu-.

<sup>25</sup> 'Ma 'cε, Kea 'a "diwan kpun ao -wee' "klein !



**'Sbε  
Sakti  
'cria**

*Jewlu-*

1 'Mo Sakti -o -nra Kea ke Tu'bo Sesi Klist 'a "juoi nubi ε, 'mo -oo ja Kea 'a -jei" naavn -uu -nra 'blua- -wee' "klein "kpei- 'jewlu.

*Kea -kwli" -tea' ke to' 'dina' ke*

2 'Ma de'di -wi", 'bo Kea 'a -jei" ao nra, -bo aoa sea 'e 'kle 'a kpe -wee' 'un cεen ε, -me ao -gbun i ja ka 'mva-ti nra.

3 Ao 'je kan' 'me, -bo aoa' Kea -kwli" -tea' ku 'e 'dei' de 'kle 'di ε, emε -εε mue nva' -wee aoa' pεe 'je iku.

4 'Kaa aoa' pεe "wain 'bεea' -me 'je mu mamav 'su ε 'je nynti, -wee ka Kea nra" ao 'jea ni ε, 'de ao 'je kan' ni, -wee desavn 'a -ko 'bo aorp -pun' nra. -Bo ε ni kan' a, -me di Kea "sia 'nynti i -wee' -kwe- de 'de aorp 'un, ao se de jre' 'un -poo.

5 'De -bo nyo ni 'e aorp "klu -wee o se to' 'ble ε, -me o -tee' Kea to' i. εε mu o to'di poa' see, de-nve' Kea a -sa' de kwai 'de nyo -wee' -pee. -Bo nyo -tee' ε de i ε, εε' -ce' nyo 'bli, 'su εε je ε nyo 'nyt.

6 'Kaa -bo oo sea de i -tee' ε, -me o -te' Kea -kwli" -sisi', o 'bo to' ipleeε, de-nve' nyo -oo pleea to' i ε, -me ka poa' o "tuan 'tonie -wee εε' -tea -tadie i ε, 'kam o ni.

7 'De nyo -jo -nra kan' -mo 'ja a, -me -mo 'bo Tu'bo 'a de 'kwa 'je -ti to' inaa.

8 Oo' jei tu 'a pεe 'wluε 'soon 'de oo' nuokpln -wee' "klein 'un, -ta o 'jea -foo, 'bo se ni-.

*Nra' ke "wliie- 'blea' ke*

9 -Bo nyo ni 'e aorp "klu -wee o se "wliie- 'ble ε, o 'bo sin -kwli" -tu" ε, o wa' i o 'je na, de-nve' o nra dewon 'de Kea "jri 'de -wee ε kpa oo' 'nynti "jei 'de εε' nyo 'a -ti' kmaa' 'un.

10 'De "wliiejei -mo ε, o 'bo oo' -cei" 'beee- 'de oo' "wlii 'a -ti' 'un. 'Kaa de -je o 'je -kwlu o po ε, emε -ni ka oo' 'kmunta' -wee' nra 'e Kea 'kwa a. Ka sii' 'a -faun' a -kwlea "joo -ti ε, 'kam o ni-.

11 -Bo 'jru 'wlu 'kwla -wee ε -te faan' -pun" 'su ε, sii' 'je', -wee εε' -faun' blu. 'Su εε' -faun' a "jriinmoa' -wee' son i, 'kam o "wliiejei a mu de i -poan' 'sia' 'su o 'je ison-.

*Di -a poa nyo desavn 'di ε*

12 Nyo desavn a -cria' -wee -o -kuua pεe i mamav 'su -o se ε nυ ε, -me -mo nu 'mva-, de-nve' de desavn -tun' o i, -wee o nyna -sisi' ε, emε -ti 'kmunta' -sea' -kwe -ta 'ble ni oo' -kei". εε' -kei" tu me Kea 'a -ce" 'kpa cen wlu -tie' ε 'na εε mue nyo -uu -kma εε' -ti' 'nyta'.

13 -Bo desavn a sea nyo -cri' ε, o 'bo wluε ka : Kea me εε -tun" 'un 'de desavn 'di ! Desavn se ε 'bεε- ε 'je Kea i -tun'. 'De Kea se ε 'bεε- ε 'je nyo 'e desavn nva' "tun.

14 'Kaa nyo "o nyo desavn a -cria', -me di -ta poo o pεe "i ε, umi -a -cri o, -wee -ta poo o 'srε i.

15 'De -bo nyo "tai- to' saun "i -wee i 'je sni' -te' 'de o 'un ε, -me εε mue desavn 'wlu' see, 'de -bo desavn -me 'boa -boa -boa' 'su ε, εε poε 'mea' "jru "kpei-.

16 'Ma de'di -wi" -oo -ti' 'un kma, 'de di -nra 'mva 'a -ti' 'un ε, ao 'bo aoa' -ce" 'srε ipooε.

17 Di 'doε 'a "kwli -wee' ke 'saavn -cεen' a 'wluε 'e -a "Bo Kea -nra 'de javn 'di 'kwa. εme -ni -son' -nra 'e javn 'di 'a nvi, ε se fai" poo -ta 'ble. ε nra ε -son' 'un jeejee.

18 εme -nu' to' -ti 'a wlu, -wee ε -nyt" -avn 'kmunta' 'de εε' -ce" 'kpa 'a -kwlu' 'un. Di "klein ε nra, ε -ko' -na -apu -ni ta' "i-saad i jo.

*De 'ε 'woan' ke εε' nva' ke*

19 'Ma de'di -wi" -oo -ti' 'un kma, ao sie ε -kwlu o, ao -wee' "klein -too"-, ao 'je de doin" o po, 'kaa ao -cne' wlu' i, ao 'bo 'cen 'kpa' -too"-,

20 de-nve' nyo -oo -kpa 'cen ε, -me oo' nu "isred i 'de Kea "jri' de.

21 εme -ti 'ma 'tmu aorp -wee ao 'je di -a kpuvan nyo -flen" o, disavn 'a "kwli -wee' kwa -son -saa. 'De Kea 'a wlu nyo 'tmva 'de aorp -pee ε, ao 'je ε sin 'soon kpuvan 'de -cei' 'piia' 'un -wee ε 'je 'sin po 'de ao pεe o, de-nve' emε -bεε' -ε -je aoa' -suu 'puv-.

22 Kea 'a wlu aoa 'woan, ka ε "sia 'nynti ε, ao nu kan', ao 'bo εε' doin" o poa 'a 'su kpa. Ao 'bo aoa' -ce" pεe 'di i -teε. -Bo aoa sea aoa' -ce" pεe 'di i -te ε, -me aoa pooe aoa' -ce" 'srε i,

23 de-nve' -bo nyo o sea Kea 'a wlu doin" o po -wee ka ε "sia 'nynti oo' nu kan' a, -me o -ko' "juan- 'di -gbuin.

24 O -koa' oo' -ce" 'ε nra nra ja -gbuan' 'de "juan- 'di 'su ε, o 'kpa' o 'ε, 'su 'bomo o "sri o je oo' nra nra o'mae', o se de jre' nraε- 'De Kea 'a wlu -me ε, ka "juan- nra, 'kam o ε ni-.

25 ε nra Kea 'a ke' -cεen' -εε -nyta" nyo -ce" -pee-tea' a. Nyo -gbuan 'e εε' ke' tu 'di -wee -oo -jree" ε jeejee 'de nai' 'blea' 'un ε, -mo nra de -cεen'-, -Bo o se de doin" o poa 'a 'su kpa a, de o nra 'dii, -bo oo' 'mae' -ε o -wee ka ε "sia 'nynti, oo sea kan' nu ε, -me oo' nyo tu ε, Kea a mue o "diwan poa' 'de oo' nuudbo 'un.

26 'De -bo nyo 'na oo nra Kea 'a -jei' -wee o se oo' muo "wain 'bεε-, -me o pooe oo' -ce" 'srε i, oo' Kea 'a -jei' naa' se dewon ni-.

27 Kea 'a -jei' naa' -je -nra dewon ε, emε -ni -bo "kwienynu ke -tion' nynu kpaε' ni

'e 'kle 'di ε, nyo 'je υppu "i -tee'-. De -je -a "Bo Kea a 'daa- εε' -jei" naa' -cεεn'-, εμε -nao. 'De de nyo 'jea nu ke'wle ε, εμε -nu nyo 'je οο' -cε' 'ε -ti' -tu" 'de disaun "klein -a kpuvan nyo -flen" 'no 'kmu "kpei 'a -ti' 'bn.

2

*Nyo i'craa'*

1 'Ma de'di -wi", aoppu -o -tea -aa kεεma' Sesi Klisi -kwlh" ε, ao 'bo nyo i'craa.

2 Ao -gbun 'no, nyo se o juo, "ko 'wι jre' o 'su "wliijeji due' pa 'de aoa' 'jrui 'kun-gbu 'di -wee 'sani-cεpode nι 'de ο -cιε, 'de ο -tu" "wliie- 'dœ -pun", -wee nua" nyo paa "saun-sun 'bn 'de ο pa 'e aoppu "klu -ke.

3 -Bo ao -gbun nyo -o -tua" dι 'dœ -pun" ja -wee ao 'na : Klaa" -no, -in -jii -ta "kpa-te 'dœ -ne "kpei, -in -je i -te ! -Wεε ao 'je wlu 'e nua" nyo -pee ao 'je nu : -In -nyina i -ta, 'de -in -jii -ta 'ma "kpa-te -pun", -wee -in -je i -te 'bo 'bluο,

4 -me aoa 'cra nyo 'mii 'bo aoa' 'su 'nyntι. 'De -bo aoa sea kan' -mo nu ε, -me to' saun mι -a po aoppu -je ο, -wee aoa blaa ba 'bluο.

5 Ao 'ma de'di -wi" -oο -ti' 'in kma, ao po doin' i, nyo -υb -nιa nua" nyo 'no 'kmu "kpei ε, υppu Kea 'cra i, 'de υb 'je εε' -kwlh" -teun nι-, -wee υb 'je kεεma' de kpa ka υba' 'ken nιa. εμε Kea 'na εε muε nyo -υb kma εε' -ti' "nyia'.

6 'Kaa aoppu mo ε, aoa' 'won aoa' 'je nua" nyo de 'bn. 'Mo 'na, "wliijejun mυ -υba bla aoppu -ti' "kpei -wee -υb -ke aoa 'jre' 'pee 'je -gbi 'dii ο, -aεε' ε se kan nι- ?

7 Klisi 'a 'nyntι 'dœ -nιa aoppu "kpei ε, υppu -a si doaa ?

8 Ka Tu"bode 'ε ke' "sia 'nyntι, -bo aoa sea kan' nu ε, -me nmo "jrui. Kea 'a wlu -cruta' ke 'da ka, ε 'naa : -In -kma -ma -ponyio 'o -ti' ka -in -kma -ma -cε' 'kpa 'a -ti' ε.

9 'Kaa -bo aoa sea nyo 'mii 'cra a, aoa nuε deεaun, ao se ke' won 'je, -me 'pee kpu n aoppu 'me,

10 de-nuε' nyo "o nyo -je ke' -wee' won -wee -o sia 'o ε due' koun -gbai' ε, -me ka nyo a sea ι -wee' won 'je, 'kamo ο nι-.

11 To' -o, "ju -o -na' : -In -bo jei" 'jeeε, omo -na : -In -bo "ku 'dhaa -ke. 'De -bo -in se jei" 'je, -wee -in -je "ku 'dba a, -me -in -saa ke' 'me.

12 'De aoa' wlusun ke aoa' nasun 'bn ε, ka ke' -ε -nyia" -aun -cε' -pee -tea' -wee -ε -jea -aa 'pee 'je 'da a, -a nu kan',

13 Nyo -oο' 'jea nyo 'a weε ε, -bo nyo a sea oο' 'pee 'je ε, nyo se oο' weε 'jei -ke. -Bo nyo 'je nyo 'a weε ε, ε "paa', ε je nyo 'a 'pee 'jea' -sii.

*Kea -kwlh" -tea' ke εε' nuυdbo ke*

14 'Ma de'di -wi", -bo nyo 'na ο -tee Kea -kwlh", 'de ε se "jri "kpaε' po 'de oο' kpln

'bn 'ee, εε' Kea -kwlh" -tea' tu 'beεε' ε 'je ο 'puυ- ?

15 "Ko aoa' de 'di nmoο jro' ke aoa' de'di nynokpaο' -nι 'e aoppu "klu, -wee -υb se 'bnpaadi ke diide 'ble ε,

16 'su aoa' due' wlu' 'de υb -pee ο 'na : Ao mu 'de pee 'dœ 'bn ! Ao 'je de "kpei- 'wla -wee ao 'je de di, ao 'je dbo ! 'De -mo se υppu de -εε -ti' kma υppu 'bli "nytι 'ee, -me de -me 'da- ?

17 'Kamo ε nι- 'de Kea -kwlh" -te' -ti 'bn -ke. -Bo ε se nuυdbo 'ble -wee ε 'je won 'di pooο' 'su nι ε, -me ε 'meε.

18 "Ko nyo jro' 'beε- ο 'je wlu ka, ο 'ε nu : 'In -tee Kea -kwlh" ε sie kan', 'de -mo -ma a nuε dι 'dœ. "Ju -wluα kan' a, 'ma muε ο -pee wluα' 'in 'je nu : -Bo -in -te Kea -kwlh" -wee -maa' po ε "kpaε' 'de -ma nuυdι 'bn 'ee, -me ka nyo 'je εε' 'jesun nu ε- ? Ka Kea -kwlh" -tea' nιa 'de -in 'bn ε, nyo jro' se ε 'beε- ο 'je ε juo-. 'Mo 'na -in -bo ke, 'ma muε -bn 'ma Kea -kwlh" -tea' toοa' 'de 'ma nuυdι 'bn.

19 Ka Kea nιa due' koun -gbai' ε, -in -je ε to' 'bn 'ε, -me nmoι', 'kaa -sion 'o -sii 'je ε to' 'bn ke, 'kaa faun a nu ι, ιa dι a cre'.

20 'Oo nyio, ka -in se to' -tuu" 'ble kan' a ! Ka Kea -kwlh" -tea' -sea' nuυdbo 'ble -me nιa won 'dipoo' ε, -in se ε 'inι -in -je ε 'mii 'won ?

21 -In -gbun 'no, 'de -a 'nιa Ablaam 'a nuυdι 'a -ti' 'bn mo Kea 'doo- 'isrei. -Ta ο 'wooan oο' "ju Isaaktι 'sraa- 'bn-saati -wee ο kpo mamaυ 'su ο nynia 'o 'sraa-sa'in 'bomo ο -tee Kea -kwlh" ka ε kmai'.

22 Ka ο 'jea Kea 'a -ti' to' 'bn ε, oο' nuυdι mι -toε. Ka ε nua -wee oο' nuυdι nynia oο' Kea 'a -ti' to' 'bn 'jea' 'ι, 'ka -nao.

23 Ka ε 'cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'ka ka : Ablaam -tee' Kea -kwlh", εμε -ti Kea nu ο "isrei 'bn, -wee εε 'doo- ε ba.

24 Aoa 'jee, -bo nyio 'kpa "isrei 'bo Kea "juoi ε, -me 'de oο' nuυdι 'a -ti' 'bn -o, ε se 'de oο' Kea -kwlh" -tea' 'a 'su 'bn nι-.

25 'Kamo ε nι -ke' 'de -kwloite 'nyno Raabu 'a -ti' 'bn. -Bo Kea 'duυ "isre nynokpaο' 'bo ε "juoi ε, -me 'de υa' nuυdι 'bn -o. -Ta υ "nyta nyo Sosue dboa -tein, -wee υ toοa υppu -je jre' ε, 'bomo υa' Kea -kwlh" -tea' poo "jri "kpaε' -ke.

26 To' -o, ka 'bluku -suu sea 'bn nι 'mea, 'kamo ο nyio 'o Kea -kwlh" -tea' se "jri "kpaε' po 'de oο' nuυdι 'bn ε, -me oο' Kea -kwlh" -tea' -ne 'meε -ke.

3

*Mιu 'o -ti'*

1 'Ma de'di -wi", nyo -tuu"-tuu 'bo 'de aoppu "klu nιε, -wee υb 'bo nyo de toοa' i-pεen, de-nuε' ao 'je kan' 'me -apu -oο toοa

nyu de -aa 'pee a muε 'ikmaa' ε 'je nyu jru' -sii.

<sup>2</sup> -A -wee' "klein a -si' -ti' "i 'me due 'due 'de ba -pee 'de di -tuu"-tuu 'bn. Nyu -oo' -sia -ti' "i 'de oo' 'tmu-ti' 'un ε, -me oo' nyio tu nε 'pepe, o 'bεε- oo' ku "woin 'bεεa' 'me -ke.

<sup>3</sup> Ao -gbun 'no -bo -a -nιei' -weε soo' 'je -a won 'je 'su ε, -a -jaa ε -ka'pee' won, 'kamo -bo -a nu ε, -weε -aa po soo' -wee' -je o.

<sup>4</sup> 'Bo -me' 'de ε, ao naa -bato' 'a -ti' to' "kpei-ke'wle. Ε 'bei", -weε -bo -son' jro' o, poo' klaa" a "tun ε -tajro. 'Kaa nυε de-saan" ka me -εε po ε -je o, -weε -ta εε' tbaai niai" ε, 'de εε muu 'o.

<sup>5</sup> Aoa 'jee, 'kamo muo nu -ke 'bo nyio -pun". Ε 'piie' 'i, 'kaa ε 'beee' ε 'je wlu klae" klae" 'tmu. Ka ne de-saan" ka 'bεεa ε 'jea 'kwlajeeε "jri po ε, ao neε to' "kpei- ke.

<sup>6</sup> Ka ne nta, 'kamo muo nu -ke. 'Bo muo "kpei mo disain 'a "kwli -wee' a 'wlv. Muo 'o de tu -nta 'o nyio -pun" ε, εε ja nyio nυa' o, -weε εε kpυon nyio -flen". De -tba' 'e nyio 'o 'wlvα' o ε, εε' ne tu -tbaa' 'bo oo' muo "kpei -weε εε jo -ti' -pun", de-nυe' ne -ε 'bn -sion' 'jea mu ε, 'demo ε' wlv.

<sup>7</sup> Nyio 'bεε- o 'je 'kwla 'dinmi 'a kpe -wee' kplun -tuu"-, -weε i 'je o won 'je : nmi o, nυti o, cniε -pεe' o, -smii' o, nyio -tuu"- i kplun 'me -weε ia 'je o won,

<sup>8</sup> 'kaa muo -me ε, nyo se ε 'bεε- o 'je ε kplun -tuu"-. Muo nυε nyu 'kle "kpei jade -o. Εε' -te -tadue i. De jre' -ni' 'e muo 'bn -ε -ke sen 'ε -ku' -kooo'-, -weε -εε -dba nyu.

<sup>9</sup> Muo me -aa nu -weε -aa po -a "Bo Kea -ε -nta -aa Tu'bo 'se-, -weε nyu Kea nυa 'de εε' -kooo' i 'bn ε, 'de -aa poo vυpu -soo' o.

<sup>10</sup> Won due' koun -ne εme -εε po nyu "diwan, εme -εε poo nyu -soo' o. 'Ma de'di -wi", ε 'bo kan' -mo nυε 'bo -a -nynti.

<sup>11</sup> 'Ni 'dce ke 'ni saun 'beee' i 'je 'o "kao-due' won 'wlvυ ? 'Iun-, ε se kan' ni-

<sup>12</sup> 'Ma de'di -wi", 'mawlotu se ε 'bεε- ε 'je -kwen' mua" cro, 'de -kao se ε 'bεε- ε 'je 'mawlobuo cro-. 'Toni se ε 'bεε-, ε 'je 'di.

*To' -wlvα 'e javn 'di ε*

<sup>13</sup> -Bo ao 'na ao nυε to'di -weε ao juo de "i ε, -me ao to ε 'de aoa' 'kmu 'bn. Aoa' to'di nta' 'je "jri "kpaε' po 'de -ce" ja jaa' ke pεe 'dce' bn.

<sup>14</sup> 'Kaa -bo ao 'bεε- aoa' -cei" -weε ao 'na ao nυε to'di, 'de aoa' -kwlen nu pεe ke aoa' 'cei nu pεe a sea aopp i 'svan a, -me aoa 'tmυε si, to' -ti se 'de aopp 'bn ni-

<sup>15</sup> -Bo aoa sea di -nta kan' -mo nu ε, -me aoa to' 'dinia' se 'e javn 'di 'wlv, ε 'wlvε 'no 'kmu "kpei. Ε ni aoa' nyio to' -o, ε 'wlvε 'e -sion' 'bn,

<sup>16</sup> de-nυe' -ta ba -kwlen o nυa' ke ba "cei o nυa' nta, 'bomo -puaa' -pua -puaa' ke disain 'a "kwli -wee' ni-

<sup>17</sup> To' -je -wlvα 'e javn 'di -me ε, ε nυε 'pepe, -flen" se ε -pun" ni- -weε εε -pon pεe 'a blua' i. Εε' -pon -kun i, εε -tee nyio 'o ni', εε 'jee nyu 'a weε-, εε nυε di 'dce -tuu"-tuu. Εε' nu nyu "cei o, εε' 'cra nyu 'mii, εε' poo "jri de.

<sup>18</sup> Nyu -vυa -poan pεe 'a blua' i 'bo vυ ke vυa' -ponyio 'nynti ε, vυa' -ce" 'kpa 'a pεe blu', vυa' 'kmu a muε 'e Kea "jri 'dei nmooa'.

**4**

*'Kmu "kpeidi 'a "dia 'jeea'*

<sup>1</sup> -Taka tu ke -cea' a 'wlv 'de aopp "klu ε- ? Aoa' -ce" 'ε 'tun nυdi -ta -foan' -gba 'de aopp 'bn, tmi -a nυε -weε tu ke -cea' a 'kpa 'de aopp "klu.

<sup>2</sup> Ao -nιei" ao 'je di 'ble, de-nυe' ia pooa aopp pεe "i, 'kaa aoa' 'ble i 'su aoa 'dba "ku, aoa nυε ba -kwlen o. Ao 'bleε di i -poan' 'a 'kpi, 'kaa aoa' 'je de aoa -poan' i ε, de-nυe' aoa -ce' ba o -weε aoa -fon' ba tu o. De ao niai" ε, aoa' 'je ε, de-nυe' aoa' -tee' Kea de i.

<sup>3</sup> Deε-ti -bo ao -tee' de i 'de aoa' 'je ε, εme -ni aoa -tee' ε i ka saun ka-, -weε ao 'je ε aoa' -ce" 'ε -kwlvti' 'bn nυυ-

<sup>4</sup> Ao -gbun ka aoa' kpυan wlv "kpei- i ε ! Ka nyu -a -poan di 'a kpe 'soon i -tadue nta, 'kamo ao ni-. -Bo ao ke 'kmu "kpeidi dbεε ε, -me ao ke Kea 'nyεεa 'bn ε, ao se ε juoo- ? Nyu -o -ntai" -o -jea 'o 'kmu "kpeidi 'de bla 'ja a, -me o ke Kea se dbεε.

<sup>5</sup> Wlv -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ε 'naa : Kea 'a -Suu ε 'nyia -avn ε, ε 'bleε -kwlen, ε -nιei" -aa 'kmu -wee' 'je εε' -tea' -te. Aomo naa to' i, -bo Kea 'a wlv 'da kan' 'ee, -me foo" 'bn -ti' -oo ?

<sup>6</sup> "Iun-, ε se kan' ni-, 'kaa nyu -kma Kea 'a -ti' ε, ε nυε -wi" -mv 'saavn -ceen" 'jrii, 'kamo wlv -crua' 'da, ε 'naa : Kea a -fon' -cei" 'bεεvn o. 'Kaa εε 'jee nyu -vυa -piia' vυa' -cei" 'a weε-

<sup>7</sup> -Bo ε ni kan' -mo 'ja a, -me ao jaa "jru ja 'de Kea -pee, ao -fuun -sion' nya -weε o 'je aopp kun teen-

<sup>8</sup> Ao 'kpa Kea -pun", -weε ε 'je ao -pun" 'kpa. Ao de-savn nυυ, ao -sa disain 'a -flen" kwa i ! Ao "jridepoov, ao woo aoa' pεe !

<sup>9</sup> Ao ni ε "jrii "kaea' 'bn, ao -fın", ao kplee-, aoa' 'keεε nynti -srεen 'kwe- paa' 'bn, -weε aoa' 'mva- 'je "jrii "kaea' 'bn -srεen.

<sup>10</sup> Ao jaa aoa' -ce" ja 'bo Tu'bo -son -weε ε 'je aopp "jei kpa.

*Ao 'bo ba 'a 'pee 'jee*

<sup>11</sup> 'Ma de 'di-wi", ao 'bo ba cven. Nyu -oo dooa oo' de'di 'a 'nynti, -weε -oo -jea oo' 'pee ε, -me oo blaa Kea 'a ke' won i, -me oo wlvυε Kea 'a ke' 'dei. 'De -bo -ma sea Kea

'a ke' 'dei wluu e, -me -tn se ee' wɔn'jei nɪ-,  
-ma -jee ee' pee.

<sup>12</sup> 'Kaa 'pee 'jei nɪe due' koun -gbai', emɛ  
-nɪ Kea. Nyɔ 'o nyɔ jro' se e 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ  
-ponyio 'pee kpɔɔn-. Kea -e -nyɪa" nyɔ ke'  
e, ee' 'sɔ mɛ -bɛɛ' -e -je nyɔ 'pɔɔa' "nyɪ 'de  
-e -bɛɛ' -e -je nyɔ i-sa. -Mɔ -ɔ kpɔɔan ɔ  
-ponyio 'pee e, de -ma -daa' -ma -ce" e- ?

*-Cei" bɛɛa' se "inmɔ*

<sup>13</sup> Ao po 'ma wlu doin" o la, aopɔ, kaan ɔ  
-na : -Stan wɪ o, -klae"- o, -aa muɛ 'o -kwɔ  
-nɛ 'di mua', -wee -a -je 'dɔɔ po, 'de -a -je  
'wei 'je.

<sup>14</sup> De -ee mua ao "jrii nɔɔa' -klae" e, ao  
se e juɔ-. De aoa' 'kmu nɪ 'ɔn -e ? E -ko' "ni  
smua 'a fuu". -Bo e mu "jei de-saan" ka 'sɔ,  
e cɪɛn i.

<sup>15</sup> Ka -jɔ ao 'jea 'da 'de e, emɛ -nɪ : -Bo  
Kea -nɪei" e, -me -aa muɛ 'kmɔnɪa' -wee -a  
-je de -je ke de -nɪ nu.

<sup>16</sup> 'Kaa kaan ka aoa' 'bɛɛ- aoa' -cei" 'de tɔ  
klae' 'ɔn. -Cei" 'bɛɛa' -je -nɪa kan' -mɔ e, e  
nyɪe "jrii.

<sup>17</sup> Nyɔ -jua de 'dɔe ɔ -jea nu 'pepe -wee  
ɔ se e nu e, -me -mɔ nuɛ de-saun.

**3**

*"Wliijeɔvɔn 'a fɛn' -saa'*

<sup>1</sup> Aomɔ "wliijeɔvɔn kaan la ! 'Kle -ee mua  
aopɔ "kpei jia", 'de ee' -tɪ' 'ɔn e, ao -fɪn", ao  
kplee-.

<sup>2</sup> Aoa' "wlii- -sɔɔn, -wee wɔn di aoa'  
'ɔnpaadɪ.

<sup>3</sup> Aoa' 'sani ke aoa' 'wei kpɔvɛn 'kɪn. la'  
'kɪn -nɪa 'mɔa- umɪ -a mu aoa' 'kpei -tɪ  
'tɔvɪ nɪa' 'pee 'jewɪ o, -wee ɪ 'je ao -siian',  
ka nɛ e siian dɪ e. Aopɔ de 'bɔɔ -sɔn nɪa 'e  
nyɔ "jru, -wee ɔɔ -sii" a "wlii- pɔan 'a "jru  
i ke mamau e, ao -gbun 'nɔ !

<sup>4</sup> Nyɔ -ɔɔa nɔa dbɔ 'de aopɔ o -kle' e,  
ɔɔa wluue 'mii, de-nɔe' ao se ɔɔpɔ -kei"  
-sa. Uɔa' -fɪn" wlu mu' mamau 'sɔ e je 'e  
'kmu -wee' "klein 'a Tɔ'bo doin" 'kpa.

<sup>5</sup> De 'kmu "kpei aopɔ nɪa dɪ -wee' "klein  
siie aopɔ i. De -e nɔa aopɔ 'tɔn e, aoa nɔe'.  
Ao die dɪ 'dɔe -di'pɛn 'sɔ ao je 'cna pa pɔn  
pɔn, 'de -mɛ 'kamɔ aoa' 'mɛ nɔ' "kɔɔan- i.

<sup>6</sup> "Isrei ɔ sea 'bɛɛ- ɔ -jea ɔɔ' -ce" "kpei-  
'tɔan- 'de ao 'kwa a, ao kpɔvɔn ɔ 'pee, -wee  
ao 'dbɔ.

*Pɛe ikua' ke Kea bae'a ke*

<sup>7</sup> 'Ma de'di -wi", ao kuu pɛe i mamau 'sɔ  
Tɔ'bo 'je de ji. Aoa 'je -tɔɔnɔvɪ 'mɛɛ ? -Bo ɔ  
po ko 'de -kle e, ɔ kuue tɔ' i mamau 'sɔ ɔɔ  
jea ɪa' -flu" nɔ" fuo, emɛ -kɔn -tɪ'. Tɔ' due'  
-nɛ emɛ ɔɔ kuu i mamau 'sɔ -kua" a jea 'nɔ  
-sɔn 'kpa.

<sup>8</sup> Aopɔ mɔ -ke e, ao kuu pɛe i, de-nɔe'  
Tɔ'bo 'a deji nɔ" se o tɛɛn-.

<sup>9</sup> 'Ma 'ce, ao 'bo ba 'dei wluue, -wee Kea  
je aoa' 'pee 'je. Ao -gbun 'nɔ, 'pee 'jei -tɛɛ ji  
-tɪ. ɔ nɪe 'o -gbɛin" -jei".

<sup>10</sup> 'Ma 'ce, Kea 'a wlu 'kwajaavɔn -ɔɔ  
-tmɔa Tɔ'bo 'a -tɪ' tɛin" e, ao po ɔɔpɔ 'a  
-tɪ' -kwɔ o, 'bo ɔɔpɔ "kpei mɔ ao 'je 'kle  
'jea' 'cɪan- 'de pɛe 'wɔin 'bɛɛa' 'ɔn.

<sup>11</sup> Aoa 'jee, nyɔ -ɔɔ -kuua tɔ' i 'de 'kle 'di e,  
"diwan nyɔ -o, -aa pɔe ɔɔpɔ -tɪ' o. Ka Sɔbɔ  
kuua pɛe i e, ao 'wɔɛn', 'de 'dɔe -je Kea "nyɪ  
ɔ de'bɔɔ- nɔ" e, ao juo -me' mɛ. 'Ma 'ce, Kea  
nmɔ 'di wɔn, ee' 'jee nyɔ 'a wɛe-.

<sup>12</sup> De -je -kɔan -tɪ' ke'wɛ -wee 'ma 'tmɔa  
'de ao -pee e, 'ma de'di -wi", emɛ -nɪ, ao 'bo  
'blɔa- ke javɔn 'ɔn -snɛɛn e. De ao 'jea nu  
e, emɛ -nɪ aoa' kɪn nɪ kɪn, aoa' 'ɪun- nɪ  
'ɪun-, -wee 'pee je aopɔ kpɔn.

*'Wɛnvi 'a Kea bae'a'*

<sup>13</sup> -Bo nyɔ jro' nɪ 'e aopɔ "klu, -wee ɔ nɪ  
'de 'kle 'di e, -mɛ ɔ 'tmɔ e 'de Kea -pee 'de  
baewlu 'di. 'De -bo jro' nɪ 'de 'mɔa- 'ɔn e,  
-mɛ ɔ ble, ɔ 'je Kea 'a 'nyɪn' 'i 'bɛɛ-.

<sup>14</sup> -Bo nyɔ jro' nɪ 'de aopɔ "klu -wee ɔɔ' de  
e sea pɔɔa a, -mɛ ɔ 'da Kea -gbu 'a nyɔsoa  
-wee ɔɔ 'je ɔ 'cna "jru po 'de Tɔ'bo 'a 'nyɪn  
'ɔn, -wee ɔɔ 'je ɔɔ' Kea bae-.

<sup>15</sup> -Bo ɔɔ bae Kea 'de ee' -kwɔl' -tea' 'ɔn  
e, 'we-nɔi -nɔ ɔɔ muɛ 'pɔɔa'. Tɔ'bo 'a mu ɔ  
kui-sɔn ifɔan' "nyɪa'. E 'je ɔ 'jei kpa, -wee  
-bo ɔ nɪ dsain e, 'de e 'jɪ -kɔ'.

<sup>16</sup> Emɛ -tɪ ao 'je aoa' dsain 'a -kɪn cɛn 'de  
ba -pee, -wee ao 'je ba 'a Kea bae 'de ao 'je  
'pɔ. -Bo nyɔ -srei" e, ɔɔ' baewlu a cɛn de.

<sup>17</sup> Kea 'a wlu 'kwajaai Eli nɪe nyɔi -o, ka  
-a -nɪa, 'kamɔ ɔ nɪ-. 'Wɪ jre' o e, ɔ bae Kea  
i, -wee "ni se dbai, 'sɔ 'bo ɔɔ' baewlu "i e,  
"ni se dba -cɛɛn- 'de 'blɔa- "kpei 'de -sun  
taan 'cɔɪ -mɛɛo"- 'di.

<sup>18</sup> De ɔ bae Kea ke'wɛ -wee "ni 'je dba  
'sɔ "ni -tɛɛ dbaa' -pɔn", -wee doodɪ -wee'  
"klein mɛ 'de ɪ -te croa' -pɔn".

<sup>19</sup> 'Ma de'di -wi", -bo aoa' due' "tai- tɔ' -tɪ  
'a -jɛblɔ "i e, -wee nyɔ doo' jɔ 'o tɔ' -tɪ 'a  
-jei" de e, -mɛ nmɔ "jrii.

<sup>20</sup> De ao 'jea -kwɔl o sie e, e ka : nyɔ -ɔɔ  
muɛ nɔa' -wee nyɔ jro' 'jea 'o ɔɔ' de-saunɔ  
-jei" wɔl 'de ɔ 'jea 'o Kea 'a -jei" de ji e,  
-mɛ ɔɔ muɛ ɔɔ' jei tu 'a -suu 'pɔɔa' 'de ɔ 'je  
dsain -tuu"-tuu 'a -kɔ "puue" "kpei po 'de  
ɪ 'je -kwɛ-.

**"I-saasbe  
Pici  
'cra**

*Jewlu-*

1 Mo Pici, 'un nte Sesi Klist 'a -tadboi -o. Aopu Kea 'cra i -wee -o -nia 'du- 'de 'blua- 'sru "kpei e, 'de -o -koa Põnblua ke, Galasiblua ke, Kapadosi-blua ke, Asiblua ke, Bitiniblua ja, mo -oo ja aopu 'sbe -ne.

2 Kea -e -nia -a "Bo e, eme -tee aopu kpoi" 'de ee' -Suu 'un, ao nte ee' nyu -o. 'Kamo e nte to' "kpei- sese, -wee ao 'je Sesi Klist won 'je, 'de oo' nymo -wla i 'je aoa' dtsan -ko'.

Kea po ao "diwan -wee e 'je aopu 'saavn 'jrii nu, 'de aoa' pee 'a blua' 'je "kpei 'kpa jeejee !

*To' tba-ta*

3 Kea -e -nia -aa Tu"bo Sesi Klist "Bo e, -a -bee' ee' nynu "i, de-nue' e nmo 'di won 'pepe 'de -a -pee. E -sa Sesi -klu- -wee -a -mo -ke Sesi "sia "i e, e "nyu -a 'kmu dee nia' 'de o 'un. 'De ee' -to' 'un e, -a tba 'kmu dee nia' -ne to' 'i.

4 Bo e ni kan' a, -me -a -bee' 'ken Kea -teea ee' 'ce 'dei 'de jaun 'di e, -a -je ee' 'mva-nu. Ee' 'ken tu se dooa-ta 'ble, e se -flen" kpon -ta 'ble, e se "jrii-kwe -ta 'ble, eme Kea -tee ao 'dei 'de jaun 'di.

5 Aopu -o -tea' Kea -kwlt" e, ee' "ikmaa' a fue aopu i mamau 'su, e 'je 'blua 'a -kwe-no" jee-, -wee 'puua' e -teea ao 'dei e, ao 'je e 'je.

6 'De ee' -to' 'un e, -bo aoa sea 'kle 'a kpe -wee' 'je 'de -stanwi 'di mo 'de e, ao nu 'mva-, de-nue' ee' no" tu se 'iten 'bode.

7 'Ma 'ce, 'kle 'a kpe aoa ceaan 'un e, eme -ee mue nua' -wee aoa' Kea -kwlt" -tea' 'je 'pepe ni-. Aoa 'jee, 'sani -ee mua isoon' a, ka e nta 'pepe -bo nyo -nuei" o 'je e juo e, o nyzie' 'bo "jri. 'Kamo e ni -ke 'de aoa' -to' 'un. Aoa' Kea -kwlt" -tea' -e -nia dewon kpe -puue -e -sia 'sani e, e 'je 'de 'kle 'un ceen -o. -Bo ee' sea 'e 'kle 'un ceen e, -me ee mue 'pepe nta', -wee -sont Sesi Klist a mua de jia' 'de Kea 'je aoa' nynu "jei kpa.

8 Ao se Sesi Klist "jrie- 'jee- due', 'kaa ao kma oo' -ti'. 'Kamo ao se o "jrie- tba 'de -stanwi 'di ke, -wee ao -te' o -kwlt". Eme -ti 'di 'a won nmoa' ke 'mva- klaa" ni 'de aopu 'un.

9 Ao 'je kan' 'me aoa' Klist -kwlt" -tea' me -ee mu aoa' -suu 'a 'puua' "jru "kpei poa'.

10 'De ee' 'puua' tu 'a -to' 'un e, Kea 'a wlu 'kwajaavn "jree- Kea 'a 'sbe 'me tein' sese, -wee 'saavn Kea 'na e 'je aopu "jrii nu e, 'de su 'tmu ee' -ti'.

11 Klist 'a -Suu -e -nia 'de uupu 'un e, eme ka Klist a mua 'kle 'jea' -wee Kea 'jea di klae" nu 'de oo' -ko 'di e, eme -tmu e 'de uu -pee. Eme -ti uu "jree- 'sbi -wee uu -pon ee' 'o nynu no" ke ee' -son' i.

12 'Su ka ia' di tu sea "jri "kpa' poi 'de uua' -ne no" 'di -wee ia mua "jri "kpa' poa' 'de aoa' -ne no" 'di e, uu 'won e 'mii. 'De -stanwi 'di e, di uu -sa 'kwa a, umi Kea 'a -Suu a po ee' dbonuun -je o -wee uua 'tmu 'de ao -pee. Ia' di tu e, Kea 'a "soa-wi" -nia 'e jaun 'di -nuei" uu 'ji ja -gbun -ke.

*Kea 'a -jel' naavn 'a nisvn-*

13 Eme -ti ao 'je aoa' -ce' ikpuun-, ao kpon 'e "jri ao 'je Kea 'a -kwltu nu. 'Saavn Kea a mua ao "jrii nua' Sesi Klist 'a deji no" e, eme ao 'je to' "itba -sisi'.

14 Ao 'je Kea won jeejee, di -nia aoa' tun nudt tein" -me ao se Klist 'a -ti' to' 'un 'je ke e, ao 'bo 'e 'di de mue.

15 'Kaa ao ni 'pepe 'de aoa' nuokplun -wee' 'un ka Kea -e -da aopu nta 'pepe e.

16 To' -o, Kea 'tmu ee' wlu tu 'me sese e 'naa : Ao ni 'pepe, ka 'mo nta 'pepe e.

17 'De aoa' haewlu 'di e, aoa 'daa- Kea "Bo, -wee aoa poo e -too" -"i. Di "klein nyio o nua due 'due e, Kea me -ee mu ia' 'pee 'jea' ka due' ka-. -Je e nta kan' -mo 'ja a, -me no" -sia 'o aoa mua nua' 'de 'blua- "kpei e, ao kpa ee' ni' -tea' nya 'de aoa' nuokplun -wee' 'un.

18 Soon' -je e ja -wee e -seia aopu 'de ao "bo -wi" 'a kplun 'kwa a, ao juo -me 'me. E se di -ji -a mua isoon' ka 'sani ke 'wei nta ni Sesi Klist nu -wee o seie aopu ni-.

19 'Kaa Klist 'a nymo -ee soon' ke' kma', eme seie aopu, ka 'blaaju -e sea -ko -pun" ni 'a 'sraa- nta.

20 'De nyio -o -seie -ti 'un e, Kea -tee Klist kpoi" sese -me 'kmu se nuue ke, 'de e -so 'kwa 'de de'booo -no" -a -nia 'di -ta 'di, -wee o 'je aopu seie-.

21 Omo -nue' -wee ao 'bee- Kea -kwlt" -tea'. Kea me -so "kunyio' -wee -e nu o keema' 'un. Eme -ti ao -te' 'e Kea 'kwa -kwlt" -wee ao 'jee to' "itba.

22 To' -ti ao 'woan -wee ao 'jea won e, umi -wao aoa' pee eme -ti ao 'bee- ba 'a -ti' kmaa' ka -coon' ka. -Je e nta kan' -mo 'ja a, -me 'de aoa' pee -wee' "klein 'un ao kma ba 'a -ti' due 'due.

23 Ao 'je kan' 'me Kea 'a wlu -e sea ison-ta 'ble e, eme -nue' -wee ao 'wlu 'wlu' de-. E se nyio -oo mua 'mea' mo -nyu" aopu ee' 'kmunia' tu ni-, Kea -sea' me-ta 'ble e, eme -nyu" aopu ee' 'kmunia' tu.

24 De -cra' 'de Kea 'a wlu 'di sese e, e 'na :

Ka sii' 'a -faun' nta, 'kamo nyu 'a dewonta' ke uua' "jriinmoa' -wee' ni-, -bo sii' 'je 'su ee' -faun' blu'.

25 'Kaa Kea 'a wlu me -ni 'kmu jeejee. E se ison-ta 'ble. Ee' wlu tu me -ni -poia' -ti nyu 'tmua 'de ao -pee e.

2

*'Kmvni sou" ke Kea 'a nyv ke*

1 -Je ao 'wlvā 'wlvā' dee- -mō kaan 'ja a, -me ao 'bō dīsaun 'a kpe -wee' o, ao 'bō si 'tmv-ti, ao 'bō "jridepoo-ti, ao 'bō ba -kwlen o nū-ti, ao 'bō -sōō wlu-ti.

2 Ka nyūe 'nya tun a nva "nynupliie e, 'kamō Kea 'a wlu e ke dē 'sei' "jrii bee a' tūn 'je ao nū -ke, -wee ao 'je 'boa 'de e 'ūn 'bō Kea 'a -jei' mamav 'sū e 'je aōa' 'pūvā' 'a "jri "kpaē' powi jēē-.

3 Tō' -o, ao -tūn' Kea 'a 'diwōnmōa' wōn 'me, ao je e 'je.

4 Ao 'kpa Tū'bo -pūn', ka -gbu' 'a "sou nīa 'kamō o nī, 'kaa o nīe 'kmu, o se 'me. Ee' "sou tu e, nyiō poo e sun i, ka "sou sea nūōdbo 'ble nīa. 'Kaa 'de Kea 'jri 'de ee' "sou tu nīe dēwōn, emē -ti e -tee' e kpoi".

5 Aōpū mō -ke e, ao 'kpa -gbu' 'a "sei -nīa 'kmu e. Ao "tai aōa' -cei' -wee Kea 'je aōpū 'ūn "duo- 'de e 'je ao ee' -gbu' -tee, -wee ee' -Suu 'je 'de e 'di "ti. Ao 'je kpoi' -tee, 'de e 'je aōpū dbonūn 'ūn nū 'de ee' -gbu' 'di. -Me aōa' jeun tu e, ao 'je Kea wōn -saa 'de Sesi Klisti 'ūn, emē -ee nū Kea 'tūn.

6 Dē -e -crūa' 'de Kea 'a wlu 'di 'de e, e ka :

"Sou -nīa dēwōn emē 'ūn 'cra i -wee 'ūn -te i 'bō Selisalem, 'de -e "kpei 'ūn 'je 'ma -gbu' poo-. Nyō -ōō mua ee' -ti' tō' 'ūn 'jea' a, -tūn' se o "i 'dbaai.

7 Aōpū -ō -jea Klisti 'a -ti' tō' 'ūn e, ee' "sou tu nīe dēwōn 'de aōa' -tō' 'ūn. 'Kaa nyū -ūv sea Klisti 'a -ti' tō' 'ūn 'je, 'de -wi' -mū 'a -tō' 'ūn Kea 'a wlu 'naa :

"Sou -gbu'pōvūn pōōa sūn i e, emē -ee "sou tu -snēe "sou -cēen' 'ūn dē'ōōō- nō", -e -sii "sei -wee' 'klein.

8 'De fō' jre' o ke'wle, wlu -e -crūa' e 'naa : Ee' "sou tu a mūe nyiōpū 'a bū -tiia' -wee vū 'je i -ka 'bō e' 'kpei.

Dēē-ti vūvā' nyū tu -ka i e, emē -nī, vū se e "inū vū 'je Kea 'a wlu wōn 'je. Nyū -vū -na' o a dē tō' 'ūn 'je -ti e, dē Kea -tea' 'de vūpū 'a 'kmu 'a nīa i e, emē -nao.

9 'Kaa aōpū mō e, ao nīe Kea 'a nyū -o, ao -teeē kpoi", ao nīe 'beō' o dbonūn -o. E -tūn' aōpū 'me, -wee e -sa aōpū 'de kwie 'di 'de e ja aōpū 'de ee' -sōn' -cēen' 'ūn, -wee ao 'je ee' nūōdū 'dōe 'a -ti' 'tmv 'de nyū -pee.

10 Ao se Kea 'a 'cē nī tein' 'de-, 'kaa kaan ka ao nīe ee' 'cē -o. Ka Kea 'a 'jea nyū 'a wēe-, tein' 'de e, ao si juo-, 'kaa kaan ka la e 'jēe aōa' wēe -ke.

*Kea 'a "jucivūn 'a nasvūn*

11 'Ma -ti' kmaūn, ka 'dūi- nīa, 'kamō ao nī 'nō 'kmu "kpei, ao nīe nabū ja. Ao -tu' aōa' -cē' 'e -ti', ao 'bō 'o aōa' 'tūn nūōdū saun 'de blaa, dē-nūē' ta -fōn' aōa' -suu tū o.

12 'De nyū -vū sea Kea juo "klu ao nīa, ao -tu' aōa' -cē' 'e -ti' -wee ao 'je kpln 'dōe nū. -Bō e nī kan' a, -mē -bō vūa sea aōpū dēsaunūn 'daa- mō 'de e, vūa mūe aōa' kpln 'dōe "jriē- 'jeea' -wee -sōnti Kea a mua ee' -cē' 'kwla -saa' 'de vū -pee e, -wee vū 'je ee' 'nyūn' 'i 'bēē-.

13 'De Tū'bo 'a -tō' 'ūn e, ao 'je nyū -tea nyū "jru kpo' i wōn. -Bō e nī -bluajēi 'a -cē' 'kpa o,

14 -bō e nī nyū o -tea' o -wee -vū -jea dēsaun nūn 'a 'pee 'je, 'de -vū -jea dē 'dōe nūn -ti' o pō, ao -te' vūpū 'a nī'.

15 'Ma 'cē, dē Kea a -pōan i e, emē -nī -bō aōa sea dī 'dōe nū e, -mē nyū -vū sea tō'di nī -wee -vūa wlaa aōpū e, aōa mūe vūa' wōn 'mūua'.

16 Ka nyū -tea vūa' -cē' -pee a na, ao na kan', ao se dē jre'e kōon kwla' nī-. 'Kaa ao 'bō aōa' -cē' -pee-tea' -nē "i 'nīe' 'sū ao 'bō dīsaun nūe. Ka Kea 'a dbonūn a na, 'kamō ao 'je na-.

17 Ao -te' nyū -wee' 'a nī'. Aōa' dē'di -wi' -vū -ke aōa naa Kea 'a -jei' e, ao kma vūpū 'a -ti'. Ao pleē Kea jeejee. Ao -te' -bluajēi 'a nī'.

*Ao -gbūn Klisti ja*

18 Aōpū -ōō nūva nyū "juōi e, ao jaa aōa' -cē' ja 'de aōa' 'bleūn -sōn, -wee ao 'je vūpū 'a nī' -te' 'de dē "o dē -wee' 'klein' 'ūn. -Bō vūa' kpln nmo "jrii o, -bō vūa' kpln nyūn "jrii o, ao 'je vūpū wōn jeejee.

19 -Bō nyū -nīe' o 'je Kea wōn 'je -wee oō sea 'kle 'je 'de ee' -tō' 'ūn e, Kea a pō o "diwan.

20 -Bō nyū 'o -cē' 'kpa 'a dēsaun ja o 'kle "kpei -wee oō 'bēē- pēe "wōin 'de ee' -tō' 'ūn e, nyū se e 'bēē- nyū 'je o -ti' o pō. 'Kaa -bō nyū a sea aōpū 'kpi dōin' ipo 'de aōa' dī 'dōe nū-ti 'ūn -wee ao 'bēē- ee' 'kle tu "wōin e, -mē Kea a mūe aōpū -ti' o pōa'.

21 Ao 'je pēe "wōin' 'bēē- 'de 'kle 'di, emē -ti Kea 'da aōpū, dē-nūē' Klisti 'a -cē' 'kpa 'jēe 'kle 'de aōa' -tō' 'ūn -ke. Ao bla 'o oō' -kō 'de, -wee ka o na ao 'je kan' na-.

22 Oōō se dēsaun nū due', o se sī 'tmv kpe due'.

23 -Ta nyū a -cree' o, o se vūpū -cree' -ke, -ta vūa -tu' o 'kle e, o se wlu 'wlv. 'Kaa Kea -ee -jea nyū 'a 'pēe ka -cōōn' ka, emē o -te' oō' 'kmu kwa.

24 Oō' -cē' 'kpa mō -duo' -aa dīsaun 'ūn 'bō o "jru, 'de -a -ke dēsaun 'a 'wlvā' 'je cūēn -wee -a -je dī 'dōe nūa 'a 'kmu nī-. Oō' blati 'a -kō mī -bōō' aōa' 'wē-.

25 Ao -wee' sīe 'kwla tein' 'de-, ka 'blae -sea' 'dei -tei' 'ble nīa, 'kaa kaan ka la Sesi

Klisti -nua aoa 'dei -tei -coon' -wæe -co -tua' aoa' -suu 'a -ti' ε, omo ao "biie- 'e o.

3

*Jranyukpae' ke uba' kvan-wi" ke*

1 'Nynukpae', aopu mo -ke ε, ao jaa "jru ja 'de aoa' kvan-wi" -pee -wæe -bo uba' jru' se Kea 'a wlu to' 'un 'je ke ε, 'de aoa' Kea 'a -jei" naasun- 'je ε nu -wæe uu 'je 'e Kea o "biie-. -Bo ao se uupu Kea 'a -ti' -pee 'tmu mo 'de ε, uba mue aoa' kplin 'jrie- o sia' see,

2 de-nue' ka aoa' nuudi 'sreai" -wæe aoa pleea Kea a, uba mue kan' 'jea'.

3 "Jriinmodi -ju -poa" "jrii" kpaie' 'bo ku -pon' ε, ao 'bo -mi i-poen, ka "muti- dbaa' ke 'sani doin" poa' ke, di 'dœe -pon' -tuu" a' nta.

4 'Kaa aoa' "jriinmoda" -mε ε, 'de ao pee o mo ε 'je kin poo-. Ao nmo 'di won, ao ni kupee' nyu, de-nue' εε' "jriinmoda" tu se woson -ta 'ble, emε -ni dæwon 'bo Kea "juoi.

5 'Nynukpae' -uu -naa Kea 'a -jei" tein" -wæe -uu -tea' Kea -kwli" ε, "jriinmoda" -ε -nta 'de uupu 'un, emε -nao.

6 Ka Sara nta 'de 'nynukpae' -nu "klu ε, Ablaam -nua va' kvan, va 'je o won -wæe va 'dœo- va' blei. -Bo ao 'srei" -wæe de 'dœe nua 'a faun 'a nu aopu ε, -mε ao nte va' "nynuunynukpae' -tu -o.

7 Kvan-wi", aopu mo -ke ε, -bo ao ke aoa' 'nynukpae' -te i ε, -mε ao nu to'di. Ka 'nynukpae' sea 'di ikuu ε, ao sie ε -kwlu o. Ao nmo uupu 'kwa, ao -te' uupu 'a ni', de-nue' 'kmunia' dee Kea 'nyia nyu 'jei- ε, uu ke ao -wæe' pleen i. Ao nu kan', ao -tu" aoa' -ce" ε -ti' -wæe de jre' je aoa' baewlu -je de kaan-.

*Ao nu 'isredi 'de 'kle 'un*

8 De -je 'ma 'tmua ao -wæe" "klein -pee ε, -mε ka : ao 'ble to' due', ao 'woson- wlu' i, ao kma ba 'a -ti', ao 'je ba 'a wæe-, ao jaa aoa' -ce" ja 'de ba -pee due 'due.

9 -Bo nyu nu aopu desauu "jrii ε, ao 'bo εε' kpan -saa 'de desauu nua' 'un. -Bo nyu -cree" aopu ε, ao 'bo o -cree" ε. 'Kaa ao po o "diwan ka-, de-nue' emε -εε 'daa' Kea 'da aopu -wæe ε 'je ao "diwan po -ke.

10 De -crua' 'de Kea 'a wlu 'di tein" ε, ke 'da ka, ε 'na :

-Bo nyu nte "i, Kea 'je o "diwan po, 'de o 'je 'e 'mua- 'un ni ε, -mε o teen co' won desauu o, o 'bo si' 'tmu-ti.

11 O to desauu 'kpu "i -wæe o 'je de 'dœe nu. Pee 'a blua 'a 'su mε o 'je 'o 'de bla -wæe o 'je i-pon' 'bo o ke co' -ponyio 'nyni,

12 de-nue' nyu -sreai", uupu Tu"bo a naa "jrie- o, -wæe -uba baewlu εε po doin" o. 'Kaa nyu -a nua desauu ε, εε toε -wi" -mu 'kpu "i.

13 -Bo ao 'ble de 'dœe nua 'a 'kpi' 'ee, -mε nyu wε- -je aopu desauu "jrii nu ε- ?

14 'De -bo aoa sea 'kle 'je 'de aoa' "isre-ti 'un mo 'de ε, -mε aomō mo 'mua-. 'De εε' -to' 'un ε, nyu -a -tua" aopu 'kle 'a faun 'bo aopu nœ, 'de tai' 'bo aopu "maa.

15 'Kaa ao "biie aoa' to' 'de Tu"bo Klisti 'a 'su "kpei, ao "tai- o "i, -wæe co' 'su 'je aopu 'a 'kmu -je o po. -Bo nyu "o nyu -tee' aopu i o 'na dæε-ti ao tba Kea to' "i ε-, -mε ao -te εε' wō -saa 'a kein'ke' de o -pee.

16 -Bo aoa sea ε wō -sa 'de o -pee ε, -mε ao -tu" aoa' -ce" ε -ti' -wæe ao 'je ε nu 'de ku peeε' ke nyu 'a ni' -tea' 'un, de-nue' de -ε -sreai" "i 'de ao pee o, emε ao 'je nu, -wæe nyu -uba -sia" aoa' 'nyu sain ε, -tun' 'je uupu "i 'dbaa, -wæe ka nyu -ke Klisti a na 'a kpln nmoa "jrii ε, 'de uu 'je ε juo-.

17 -Bo -ma sea 'kle 'je 'de 'dœe nua 'a -to' 'un, -wæe Kea 'tai ε "i 'de -un "kpei ε, -mε "paa', ε je -nu' desauu -wæe -je 'kle 'de εε' -ti' 'un -sii.

18 Klisti foo" 'su 'jee 'kle -ke, o 'mæε kpe due' koun -gbai' 'de nyio 'o desauu 'a -to' 'un. Omo -o -sreai" ε, omo -mε 'diwonyiun 'a 'mea' -wæe -o -je -aun 'bo Kea "juoi kpa. Uu 'dba co' 'bluku -kwlu i, 'kaa Kea jo 'kmu de 'de εε' -Suu 'un.

19 'De εε' -Suu -tu ε, ε dboo' -wæe o mu, o je 'meun 'a -sii -nua 'meun o -kwlu wlu -pee 'tmu.

20 Ia' -sii -tu ε, i se Kea won 'je tein". 'De -mε 'kamo Kea kuu to' i mamav 'su Noe -pa -bato', -wæe nyu -mε" na -gbai' pa 'de ε 'di, 'de uu 'pu "ni woin".

21 "Ni nyu -mε"na -nu 'pua woin" 'mua- a, εε' 'ipoo-ti mε -ni "ni aoa pooa "jru 'de -stanwi' 'di ε. "Ni uba pooa aopu "jru ε, ε se mε -εε -sa aoa' ku -flen" kui ni-. 'Kaa -bo aoa sea "ni "jru pooε, -mε aoa -teeε' Kea i, -wæe ε 'je aoa' pee wco-. -Bo aoa' "ni pooa' 'puu- aopu ε, -mε Sesi Klisti -mea -wæe -o -soan "kunyto' 'saauu -o.

22 Omo mu 'de jauu 'di -wæe -o -te i 'de Kea 'a dianfo, 'de -o -ni 'o Kea 'a "soa-wi" o, dæwon -siiun o, "ikmadi -wæe" "jru kpo'.

4

*'Kmu -i -pooa fai" ε*

1 Ka Klisti 'jea kui won, ao 'je kan' 'mε. Emε -εε -to' 'un ao 'je o ja -gbun -wæe ao 'je kui won'je -ti 'woson-. Nyu -jea co' -ce" won ε, omo -ke desauu cunen.

2 -Bo ao ke Klisti 'ble to' due' ε, -mε aoa' -ce" 'kpa 'a 'tun nuudi saun se ε 'bεε- i 'je aoa' 'kmu -je o po. -Bo ε ni kan' a, -mε no" -sia 'o ao 'jea nu 'de 'kmu "kpei ε, aoa mua Kea 'a -kwlbt' a 'su nua'.

3 To' -o, no" ao "dua 'un -wæe ka nyu sea Kea juo a nua 'de aoa nua kan' a, ε -tisei" -wε-, ao "ti la. Tein" 'de- ε, di -sea' nu ka

ni ε, umi aoa nu : aoa' tun nodi saun 'blee aoppu boon 'un, de 'ε ppe "ipoa' 'a -tun' 'a nu aoppu, ao "duo aoa' no" -wee' 'un 'ε, -wee aoa -tu" -ko' jeejee, 'de aoa po nmo "jru, -wee koin "juoi -gbεεa' -a nyaa Kea i ε, 'de aoa nu -me.

4 'Kaa kaan ka, tai' "maa nyu -sea' Kea juo 'me, de-nue' uu ke ao 'bo de 'ε "jriitan 'a bu' 'bee -ti' me, emε -ti uua -cree" aoppu.

5 'Kaa 'wli -sia 'o -wee Kea 'jea' kmunūn ke 'meun 'a 'pee 'je, i se "iten, 'bomo nyu -a -cree" 'a aoppu 'je uua' nuudi 'a "kuan po 'bo Kea "juoi.

6 'De εε' -to' 'un -poia" -ti 'tmuε -ke 'de 'meun -pee. -Bo uu 'me 'de ε, -me ka nyu -wee' 'klein 'a 'mea, 'kamo uu 'me, ka nyu -wee' 'klein 'jea 'pee 'wlu ε, 'kamo uupu 'je 'pee 'wlu -ke. 'Kaa uua' -suu 'bεε- ε 'je 'kmunūa' -wlu 'de Kea 'un 'je -ke.

*Kplin Kea 'a -jei" naavn 'jea nu 'de ba -pee ε*

7 'Blua 'a -kwe- no" "kuban -i. 'De εε' -to' 'un ε, ao nu to'di, ao juo aoa' -ce" 'ε ka, -wee ao 'je bae ka 'je.

8 De -je -koan -ti' ε, emε -ni ao 'bo ba 'a -ti' kmaa' o 'bεε. -Bo nyu kma nyu 'a -ti' ε, -me oo poε uua' -ko "puue" "kpei.

9 Ao kpūn ba sin 'soon 'de aoa' -gbi" -son i due 'due, ao 'bo 'mii wluε 'de εε' -to' 'un.

10 Kea po aoppu "diwan 'de di 'a kpe -tuu" -tuu 'un. Emε -nue' -wee jro' 'bεε- o 'je oo' -ne de 'doε nu, 'de de 'doε nua 'a 'kpi Kea "nyia aoppu ε, ao 'ji' 'un "duo- -wee ao 'je ba sun o po.

11 -Bo nyu 'ble wluε 'a 'kpi ε, -me Kea 'a -ti' mu o 'je 'tmu, -bo Kea "nyū nyu nyu sun o poa 'a 'kpi ε, -me o "duo oo' 'kpi -wee' 'klein 'un, -wee o 'je εε' dbo tu nu. Aoppu -bla 'o Sesi Klisti 'de ε, ao nu kan', -wee de "o de aoa mua nua' a, Kea 'a 'nyū 'je "i 'bε 'de o 'un jeejee. Emε -ble 'nyū 'wluε' ke "ikmaa' 'de -son "o -sun 'di. 'Kamo ε 'je ni mamau 'su.

*'Kle 'jeea' ke Kea 'a -jei" naavn- ke*

12 'Ma -ti' kmaun, nai" -ti aoa 'jea -bo ia' mao' nyua aoppu 'un ε, ao 'bo i di dee- 'daa-, i 'bo ao tai' "maa, de-nue' ia' di tu mi Kea a nu -wee εε -tūn aoppu i, 'de -bo ao -te ε -kwli" -wee ε 'je ε juo-. Ao 'bo nve i se ka -coon' ka ni-.

13 'Kaa 'kle Klisti 'jea, emε aoa 'je -ke. 'De εε' -to' 'un ε, ao 'di nmo won, -wee -sontu oo' tu "bode ε mua 'jri "kpaε' poa' a, 'de aoa' mua- 'je "i 'bε, ε 'je "jri "kpei -tie" cen.

14 De ao ke Klisti a na, -bo nyu a sea aoppu -cree" 'de εε' -to' 'un ε, -me ao nu 'mva-, de-nue' Kea 'a -Suu -ε -bea "i -ε -sia di -wee' ε, emε -ni 'de aoppu 'un.

15 Nyu 'bo 'de aoppu "klu nte, -wee oo' disan nua' o, oo' "ku'dbaa' o, oo' "jriia' o,

oo' -ti' -ti sea kon ia' won 'un poa' 'bo o 'kle "kpei jaa-.

16 'Kaa -bo nyu ni Klisti 'a nyu -wee oo sea 'kle 'je 'de εε' -to' 'un ε, ε 'bo oo' -ti' 'bleε, o po Klisti 'a 'nyū -ni a o "kpei 'a Kea 'εε-.

17 'Ma 'ce, Kea -tee 'pee 'jea' -we- 'de εε' -gbu" -sonyu "klu. 'De -bo 'pee -me -tee 'de -apu mo "kpei tein' 'dee, -me ka εε mu nia' 'de nyu -na -uu se Kea 'a -ti' to' 'un 'jei "kpei ε- ?

18 De -crua 'de Kea 'a wlu 'di, ε 'naa : -Bo nyu -srεai", -wi" -mu 'jee- 'puua' 'kle i 'dee, -me ka εε mu nia' 'de 'diwon nyūn ke desavn nuun -wi" -mu 'a -to' 'un ε- ?

19 -Je ε nta kan' -mo 'ja a, -me nyu -uua -jea 'kle 'de Kea 'a -kwli' 'un ε, uu kpa de 'doε nua' nya -wee uu 'je uua' 'kmu nyū o 'Nui -εε' pooa wlu fai" kwa -te'.

**5**

*Ao -tu" Kea 'a nyu 'a -ti'*

1 'In nte 'i 'un 'je nyu -ni Kea -gbu 'a nyūsoa 'de aoppu "klu wlu -pee 'tmuū-, de-nue' 'mo nte Kea -gbu 'a nyūsoa -o -ke. -Ta Klisti 'a 'jeea' 'kle tein' ε, 'un 'je εε' -ta 'me. Oo' keema' de -εε -mua' 'jri "kpaε' poa', -a -wee 'a mue εε' -ta 'jea'.

2 Emε -ti 'ma bae aoppu i -wee nyu Kea -tea' aoppu kwa ao 'je uupu 'a -ti' -tu" ka 'blae 'dei -tei a fua oo' 'blae i ε. -Bo aoa sea εε' dbo tu nu ε, ao nu ε 'de ppe 'doε 'un, ka Kea nte "i ε. Ka nyu o -tea' nyu -kiaan" "kpei ε, ε 'bo kan' nte. Ao "duo aoa' ppe -wee' 'klein' 'un, ao 'je εε' dbo tu nu, ao 'bo ε nve 'de 'wei 'je -ti 'un.

3 Nyu Kea -tea' aoppu kwa ao 'bo 'o uupu "jru 'jaa i-poεn, 'kaa ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -weε uu 'je 'bo aoa' kplin 'doε 'de bla.

4 -Bo aoa sea kan' nu ε, -me Sesi Klisti -o fua -a -wee' 'klein i ε, -sontu oo mua jia' a, oo mue aoppu "i 'bεεa, -wee o 'je aoppu 'doε "jrii nu. εε' 'doε tu se "jrii -kwe -ta 'blei.

5 'De aoppu -jo -ni -kooa' mu" -wi" ε, ao jaa "jru ja 'de nyu -coon' -pee. 'De de ao -wee' 'klein 'jea nu ε, emε -ni ao 'je aoa' -cei" 'piie -wee ao 'je ba sun o po due 'due, de-nue' de -crua' 'de Kea 'a wlu 'di ke 'da ka, ε 'naa :

Nyu -a -bεεa' uua' -cei" ε, Kea 'nye uupu 'un 'ε, 'kaa nyu -piaa' uua' -cei" ε, εε nve -wi" -mu 'saavn 'jrii.

6 -Je ε nta kan' -mo 'ja a, -me ao jaa aoa' -ce" ja 'bo Kea 'a "ikmasun -son, -wee -bo no" ε -tua" nyūn ε, 'de ε 'je aoppu 'jei kpa.

7 Di "klein -ia -soon aoa -tua" -wee ao "kaea "jrii ε, ao -ti' Kea kwa. Ao -sa aua' -soonghe "jru 'bo Kea 'kwa, de-nue' emε -εε -tu" aoppu 'a -ti'.

8 Ao juo aoa' -ce" 'ε ka, ao 'bo i" mae, -sion' -ni a aua' tunyo ε, oo -pien' aoppu 'dei o 'je



ao 'dba, ka -plaa a -poan nmi i, ε 'jea 'dba  
i ε.

<sup>9</sup> Ao 'bo 'wɔɔɛn ɔ 'bo aopu kpɔɛn, ao 'bo  
Kea -kwɔlɔ" -tɛtɛ 'bɔɛ. Ao 'ble 'kpi, dɛ-nvɛ'  
ao 'je kan' 'mɛ, aoa' de'di -wi" -kɔa 'blɔa-  
ja, 'kle due' -nɔa 'mɔa- ɛmɛ ɔpɔ a 'je -ke.

<sup>10</sup> Ka 'diwɔn nmɔa' -wee' ke 'saavɔn poaa  
'de Kea 'un kɔn ε, ao 'bo ε o'mae. Kea mɛ  
-da aopu -wee ao ke Klisi 'je "i "sii-. 'De  
ao 'je 'de ɔɔ' kɛɛma'de -ɛ sea -kwɛ -ta 'ble  
'un nɔ-. -Bo 'kle ao 'jea 'mɔa- 'de nɔ" pla  
'di 'wɔɔ 'o -jei" ε, -mɛ Kea a mɛ nɔa' -wee  
aoa' 'kmɔ 'je inyni, 'de ao 'je 'sɔn po, -wee  
ao 'je dɔ ikuu -sisi', 'de ka ε nɔa "i ε, ao 'je  
kan' nɔ.

<sup>11</sup> 'Ma 'cɛ, ka Kea 'blea "ikmaa' -wee'  
"klein, nyɔ 'je ε juo -o 'de nɔ" -wee' 'di.  
'Kamɔ ε 'je nɔ- !

*Jewlu-*

<sup>12</sup> Silasi -ɔ -nɔa 'ma de'di 'un -tea' -kwɔlɔ",  
ɔmɔ -po 'un sɔn o, -wee 'ma 'tmɔv aopu  
wɔlɔti -nɛ -pee. 'In nɔɛ "i 'un 'je aopu 'a  
dɔ ikuu-, -wee 'saavɔn -cɛɛn'- Kea nɔa aopu  
"jrii, ao 'je ε juo -wee ao 'je ε i "klii-.

<sup>13</sup> Nyɔ Kea -teea kpɔi" -ta Babilɔnɔ, ka ε  
-teea aopu kpɔi" -ke ε, ɔv 'na ɔpɔ -je aopu.  
Makɔ -ɔ -nɔa 'ma 'ju 'de Klisi 'un ε, ɔ 'na  
ɔmɔ -je aopu -ke.

<sup>14</sup> Ao -gblee ba -kwɔlɔ" 'de ba 'a -ti' kmaa'  
'un.

Aopu "klein -ɔ -nɔa Klisi 'a nyɔ ε, pɛɛ 'a  
blua' nɔ 'de aopu 'un

**'Sbε 'ε 'soon -nε  
Pici  
'cra**

*Jewlu-*

<sup>1</sup> Mo Simo Pici -o -nua Sesi Klisi 'a dbonvi -wεε -o -nua -o -tadboi ε, 'mo -o -o ja aopp -o -ke -aa Kea -kwli" -tea' nua de due' 'sbε-. Sesi Klisi -aa Kea -ε -nua -aa 'Puvi ε. Emε -ti o "nyi -a -wεε' Kea -kwli" -tea' due', εε' ke' kma' 'de -a -wεε' "klein -pee.

<sup>2</sup> Ao juo Kea ke Tu'bo Sesi, ao 'je nya mu, -wεε "diwan 'je aopp kpun, 'de aoa' pee 'je blu.

*Nyu Kea -sa 'o -wεε ε 'da-*

<sup>3-4</sup> Sesi mo -nυε' -wεε -a -juo Kea -cεεn'-. Emε -da -avn -wεε -a -ke ε 'je i -te 'de εε' tu'boεe 'un, 'de -a -je εε' 'diwanmoa' "jriε-jee-. -Bo -a -juo Kea a, -mε εε mεε εε' "ikmasun tooa, ε 'je -avn di -kwan -ti' -i -sia di -wεε' "nyi -wεε -a -je 'kmu ni, 'de -a -je εε' 'tun nu-ti nu. Di ε "sia 'nyi -wεε ε 'na ε 'je -a "nyi 'de ε, ka ε nua -avn ia' "nyi sun, 'kamō -nao. -Bo ao 'je ia' di tu -wεε 'kmu "kpeidi -ta mεε isaan' ao 'je ia' 'tun kwa -son -saa. -Bo ε ni kan' -wεε ao ke Kea 'a nisun 'je due' ni-.

<sup>5</sup> 'De εε' -ti' 'un mo -wεε' ε, ao "duo aoa' 'kpi -wεε' 'un -wεε 'bo aoa' Sesi Klisi -kwli" -tea' "kpei ε, ao 'je 'o kplun 'dōe nua' po. -Wεε 'bo aoa' kplun 'dōe nua' "kpei ε, ao 'je 'o de "jriijua' po.

<sup>6</sup> Ao kpun aoa' -ce' i, -wεε 'bo de "jriijua' "kpei, ao 'je 'o -ce' "wain 'bεεa' ke pee ikua' po. -Wεε 'bo -mυ "kpei, ao 'je 'o Kea won 'jea' po.

<sup>7</sup> ε se Kea won 'jea' -mεε' 'su ni-, ao kma aoa' de'di -wi" 'a -ti' -wεε 'bo -mε 'de ε, ao 'je nyu 'a -ti' kmaa' -ε -wlvā 'de Kea 'un to- 'de nyu -wεε' -pee.

<sup>8</sup> Kplun 'dōe -i -nua nu ka 'bo Kea 'a -jei", umυ -nao. -Bo aoa sea ia' kplun tu nu jeejee ε, -mε aoa' 'kmu se idooa, ao se foo' 'un -tei, di -wεε' "klein a mεε aopp kwa 'wōan', -wεε ao 'je -aa Tu'bo Sesi Klisi juo- soon- soon-, ao 'je nya mu.

<sup>9</sup> 'Kaa nyō -mυ 'a kplun tu sea 'e 'un ni ε, -mε o -o 'je 'e nyai, ka "dōi nua, 'kamō o ni-. O -o dīsaun -nua tein" ka Kea -kwa' ε, o "mae' i o.

<sup>10</sup> Emε -ti 'ma de'di -wi", ao 'je aoa' -ce' ikpūn-, -wεε ao 'je ia' kplun tu nu. Emε -toε ka Kea 'da aopp -wεε ε -teea ao kpoi" ε. -Bo aoa sea kan' nu ε, -mε ao se 'de desavn 'di 'kpa' 'no 'kmu.

<sup>11</sup> 'Kamō -bo ao nu, -wεε Kea 'je ao -kūn kwa 'wōan-, 'de ao 'je 'e Kea 'a kεema' -kwlo 'di pa. 'Bomō -aa Tu'bo ke -aa 'Puvi Sesi Klisi 'a wlvu 'nynt.

<sup>12</sup> 'Ma 'ce, 'un 'je kan' 'mε, di 'ma 'tmva -ta ao ju' sese, ao nynie i 'de i 'un -sisi',

<sup>13</sup> 'kaa -ta 'un nua 'no 'kmu "kpei ke ε, 'un 'je aopp -ti' -kwlv o poo -o jeejee, -wεε ao je i "mae'-,

<sup>14</sup> de-nυε' no' -ε -sia 'o -wεε 'un 'jea 'kmu 'wlv, ε se "i ten 'bode, 'kamō -aa Tu'bo Sesi Klisi -se 'kwla 'de 'un -pee.

<sup>15</sup> Emε -ti -ta 'un nua 'kmu ke ε, 'ma "duo 'ma no' -wεε' "klein 'un 'de 'ma sie aopp wlv o, -wεε -bo 'un 'wlv 'kmu ε, 'de ao 'ju -kwlv o po jeejee.

*Nyu -jeea' Klisi 'a -son' 'jriε- ε*

<sup>16</sup> Tu' -o, tein" sese ε, -a -tmuv' aopp 'mε -a -na -aa Tu'bo Sesi Klisi a mεε de jia', o ke o -o "ikmaa' ke. Ia' wlv tu ε, i se "nua -i -wlvā 'de nyio 'o to' 'un ni-, 'kaa o to o -o "ikmaa' 'mε -aa -ce' "kpa je ε "jriε- jee-.

<sup>17</sup> Kea -nua o "Bo, εε' -ce' -tu' o -cian" "kpei -wεε -ε -bεε' o "i. Kea -bea 'i -ε -sia di -wεε', -ta ε 'tmvva εε' wlv tu 'wυ jre' o ε, -a -je εε' -ta 'mε. ε wlv ka ε 'naa : "Ju -no, o nte 'ma -ti' kmaju -o, 'de o 'un mo 'ma 'mva-ti -wεε' ni-.

<sup>18</sup> -Aa -ce' "kpa 'wōn wlv -nε 'mε, -ta o ke -a -nua 'bo Kea 'a cru 'kpei ε, 'bomō wlv -nε 'wlvu 'de javn 'di -wεε -a -wōn ε.

<sup>19</sup> 'Bo -mε 'de ε, di -a -jea -wεε -a -wōan ke -ju Kea 'a wlv 'kwajaaun 'tmva sese ke, i nte to' -o -cεεn'-. Wlv uυ 'tmva aoa ia to' o sie ε, -mε nmo "jrii. Ka nebi a wan 'de kwie 'di mamav 'su -son' o -sian, 'kamō i ni-. 'Kaa Klisi ka -klae' jru a 'wlvā -o -nua kan', -sonti o -o mua 'de ao pee o paa' a, 'de aopp 'un a mεε i iflwan', -wεε ao 'je 'e di -wεε' "klein 'dei 'wōn.

<sup>20</sup> Di ao 'jea -kwlv o sie 'pepe, i ka : emε -ni wlv "klein Kea 'a wlv 'kwajaaun 'tmva 'no 'sbε 'di ε, uυ se ia' wlv tu 'bo uva' -ce' -kwli" -sa,

<sup>21</sup> 'de wlv Kea jaa nyu 'kwa, i se 'e nyio 'o -kwlvu 'un 'wlv due', 'kaa Kea 'a -Suu -kweai mε -εε po uυpυ -je o, emε -ti nyioυpυ 'bεε- uυ 'je wlv -wlvā 'de Kea 'un 'tmu.

**2**

*Nyu -uva -tōa nyu si-ti ε*

<sup>1</sup> Ka si 'tmvun nua 'e Suifu-wi" "klu tein" -wεε uva 'daa- uva' -ce' Kea 'a wlv 'kwajaaun ε, 'kamō si 'tmvun a mu 'de aopp "klu nua' -ke, -wεε uυ 'je uva' -ce' ke' wō -savn 'daa-. Di -i sea to' ni ε, umυ uva mu nyu tōa' -wεε uυ 'je uva' "jru -jei" -saa. Nyu 'blei -jo -seia uυpυ ε, uva mεε -mō 'o -ti' o 'boa' -wεε uυ 'je uva' -ce' Kea 'a 'pee "jru ja- de 'bōo- no".

<sup>2</sup> Nyu -tuu" -tuu a mεε 'bo uva' kplun saun 'de blaa' -wεε 'de uva' nuokplun 'a -ti' 'un ε, nyu 'je to' -ti' 'a -jeblv wlaa-.

<sup>3</sup> Si 'tmvun -nu, uva mεε 'wei 'je -ti -tu' 'a 'su uυ 'je aopp si wōn dii-, -wεε uυ 'je

aopp 'un dui-. 'Kaa uva' 'pee 'jeee sese, ee' 'o nynia' se 'un -kwlei 'de uo -tee isoan' 'a kein'ke.

4 Dεε-ti 'in 'da kan' a, emε -ni Kea "srei. Eε' "soa-wi" -nva desaun tein" ε, ε se uopp 'i "tai-, 'kaa uo poos 'cin sun' -wee ε po uopp 'de kwie blo' 'di 'de "bie-ghau" klaa' 'di, -wee uo -te i 'demu, 'de uva fuo ee' nyu 'a 'pee 'jewi.

5 'De nyu -uo nva desaun tein" ε, Kea se uopp 'i "tai-, 'kaa ε dbaa "ni klaa" -wee ε 'plee- 'kmu "kpei, 'de ε 'dba desaunuoan -wee' "klein. 'Kaa ε 'puε Noe ke oo' 'ce -mε" 'son ke, dε-nve' ε sun ε toa 'o' mva-. 'juoi. -Ta nyioopp a nva dtsaun ε, o 'tmu- uopp mε, o 'na : Di aoa nva i nynie "jrii, ao 'bo i o, ao nu dε 'doe.

6 'Bo -mε 'de ε, Sodom ke Gomoo -i -ni desaun -kwlo ε, Kea 'wlv ia' 'pee 'mε -ke, ε nve nε -wee ε -sa ia' -kwle -tu i. Nyu -uva' 'je ee' wlu won 'de -stanw' 'di ε, de -εε mua uopp 'mε 'mε -εε sun ε toa 'o' mva-.

7 'Bo ia' -kwle -tu 'di ε, Lotu mo -srei", dtsaun uva nva 'mva- ia "kaεε o "jrii. Oo' 'su mo Kea 'puo-.

8 Dε-nve' omoo -o -ni dε 'doenvi -wee -o -tia' 'bo uopp "klu ε, -bo oo sea uva' kplun saun "jrie- 'jee-, -wee oo sea uva' wlu saun 'won jeejee, ia kpon o -kwlv 'su oo' 'm' a cen mleun" 'de o 'di, dε-nve' o 'srei'.

9 Nyu -sreai" ε, Tu'bo juo uopp 'a seie ka 'mε 'de 'kle 'kwa. 'De -ta ε 'jea 'diwon nynion -te' -wee ee' 'pee 'jea uopp kpon nyu -wee' 'a 'pee 'jewi o ε, ε juo 'bo -mo' mε.

10 Nyu ee' 'pee tu 'jea kpon mo -wee' ε, emε -ni nyu to' saun nia 'de 'un -wee -uva -fleean' Kea 'a "ikmaa' a, 'de -uo -na -uo se ε won 'jei uopp-o. Uo kue "jru, uva 'bεε- uva' -cei", uva' 'je nyu "o nyu jro" 'o wlu dε 'un. Nyu klae' -uo -ni won 'je ka a, uva' plee uopp, uva' won o toa 'a faun 'a nu uopp.

11 Kea 'a "soa-wi" -blea 'kpi -wee -uo -kmai", uo -sia si 'tmuun -nu ε, uo 'bεε- uo 'je uopp wlaa- 'de-, 'kaa -wi" -mu 'a nu kan'. Uva' wlv uopp 'dei 'bo Kea "juoi.

12 'Kaa uva' nyu tu ε, di uo sea 'e 'de juo umi uva 'tmu wlu saun -pee. Uva' -ce" 'ε to' -o po uopp -je o. Ka 'kwla 'dinmi -sea to'di ni a nva, 'kamoo uo nu. Uva mu 'mea' ka 'kwla 'dinmi a mua 'mea' -ke ε. Uva' -ce" 'kpa 'a dtsaun mi -ia mu uopp i-saa'.

13 'Kle uva mua 'jea' emε -εε mu 'kle uo -tua" nyu 'a -kei' nia'. Dε uopp nia "i ε, emε -ni uo 'je uva' 'un nu-ti saun nu 'jru -gbao. Uva' 'de aopp "klu nia' 'blee -tun'. Uo ke aoa po sun -tadue 'mε kpin-, 'kaa uo poos "jri de -wee uva poo aopp 'sre i. Emε -εε nu uopp 'tun.

14 'Jei' 'jeirie 'ε 'su -ni 'e uopp 'kun, uo se desaun nva' o 'bo due'. -Bo uo 'je nyu -uva Kea 'a -jei" naa' sea iku ε, uva "tuεn uopp 'de desaun 'di. 'Wei 'a 'tun 'bleε uopp koon

'un. Uva' nyu tu ε, Kea 'a 'daun a muε uopp kpuan' ka "o ka.

15 Uo 'wlv 'bo -je -ceen" 'i 'mε -wee uo "maa uva' -ce". Bosoo 'o "ju Balaam -o -kma 'wei 'a -ti' -wee -o -woan dε -nynia "jrii 'a nu-ti tein" 'de ε, omoo -oo -ko uo bla 'o' mva-.

16 Dε oo' Balaam -tu sea Kea won 'je ε, emε -nve' -wee soofae' -sea' wlu 'ble wluu o kwa, ka nyio o wluw -wee ε -ce' o "bli 'bo -jei". 'De ε kaan oo' Kea 'a wlu 'kwajai tu -je de -wee o je kpeen' di -ciei" nu.

17 Aoa 'jee, nyu -a tooa nyu si-ti ε, uo se kpo 'ble. Ka "ni a ma 'o "kao- won ε, 'kamoo uopp nu-. 'De ka poo' o sia "ni 'de εε' dba, 'kamoo uopp nu-. Uva' -tein nmaee' 'de kwie jre 'di, 'demo uo 'je mu.

18 Di uva nva see ε, emε -ni 'de kpeen' -ti 'tmua' 'di 'bo uva 'bεε- uva' -cei". Nyu -uo -wlv 'de nyu -se' Kea juo "klu -wee -uva naa Kea 'a -jei" dee 'un ε, uo -pu uva -pon uo 'je 'bo Kea 'a -jei" -sa. Emε -ti uo 'blee- uo -pu wε-ε" o -wee uo 'je 'o uo -pu 'a nyioo' saun 'de bla.

19 Uva -teε uopp pεe 'dii, uo 'na : Aoa muε aoa' -ce" -pee -tea'. 'De -mε 'kamoo uva' -ce" 'kpa 'a kplun saun -jea uo i -sa a, uo ni ia' koonpu-, 'de 'kamoo ε ni dε "o dε -sia -un won ε, emε -ble -un koon 'un.

20 To' -o, -bo nyu juo Sesi Klisti -ni Tu'bo -wee -o -ni Nyu'puu ε, -mε o -saa 'kmu "kpeidi -ia kpuan nyu -flen" kwa -son. 'Kaa -bo uo "tai- uva' -cei" -wee 'kmu "kpeidi 'je tu 'a "jru kpa 'bo uopp "kpei ke'wle ε, -mε uva' tein" -ne "paa' ε je uva' de'booo -ne -sii.

21 'De -bo ε ni kan' -mo ε, -mε uva' -in se "isre -jeblv juo "paa', ε je -in -juo ε -wee -in -wlv 'bo Kea 'a ke' -son -sii.

22 'Nu -aa nyu -coon' poa tein" 'tmue to' -ti, i 'naa : Di -gbe' -kwla' umi ε 'booo -de ε di. 'De be' nyu jrea, emε -biie" ee' -ce" 'koo "jrii. Ka uo uva -ke, 'ka -nao.

3

Tv'bo 'a deji-ti

1 'Ma -ti' kmaun, 'ma aopp 'a 'sbe -jei" poa 'a kpe' soon -ne ka. Di 'un 'cria 'de 'ma 'sbe -ni kpe' soon 'di ε, emε -ni, 'un nre "i 'un 'je aopp -ti' -kwlv o poo-, 'de ao 'bo i 'mae' -wee aoa' to' 'je 'pepe ni-.

2 Dε 'ma -poan i ε, emε -ni ao 'bo wlu Kea 'a wlu 'kwa jaavn 'tmua tein" o 'mae. Ke' Sesi -ni -aa Tu'bo -wee -o -ni -aa 'Puvi "nyia ao, -wee oo' dboun tooa aopp ε, ao 'bo ε o' mae -ke.

3 Dε -koan -ti' -wee ao 'jea -kwlv" 'blee- emε -ni 'de dε 'boowt o ε, nyu -nva uva' -ce" 'ε 'tun nu-ti ε, uopp -a mu jia' -wee uo 'je aopp- wlaa-.

4 Uva muε wlv' ka 'de ao -pee : Aomo se 'na Sesi Klisti' na oo jie dee ? O 'de ε- la-

? -A "bo -wi" -fua ɔɔ' dejia' -ke 'de ε, -wi" -mɔ mɛε sese, -mε ɔ se ji ke. De -tba' 'de sese o ε, ka 'kmɔnta 'de ε, 'kamɔ 'kmɔ nt-, de jre' se fai" poεε ke !

<sup>5</sup> Nyɔ -a wluɔa kan' ɔɔa' nyɔ tu jɔt' 'pepe ka Kea wluɔa -weε jaɔn ke 'blva- -nɔɔa, -weε 'blva- ke "ni poa -paɔn, 'de ka Kea cεεan 'de "ni 'ɔn -weε ε nɔa 'blva- a, 'kaa ɔɔ se ε "int' ɔɔ 'jt -kwlt" 'blee-.

<sup>6</sup> Wlu due' -nε, εmε Kea nɔ -weε "ni 'plee-'kmɔ -nta tεin" "kpei 'de ε sɔn i.

<sup>7</sup> 'Kaa Kea 'a wlu due' -nε, εmε -na 'blva-ke jaɔn -a -jeea "jriε- 'de -sianwɔ 'di ε, ɪ -teε nε 'ε -tea'. Ia mɛε i -tea' mamaɔ 'sɔ ɪ 'je nyɔ -wee' 'a 'pee 'jewɔ jεε-. 'De ia' wɔ tu 'di ε, Kea a mɛε nyɔ sea εε' wlu tɔ' 'ɔn 'je 'a -ma' i-saa'.

<sup>8</sup> 'Ma -ti' kmaɔn, de -je -kɔan -ti' -weε ao sea o "mae' i ε, εmε -nɔ 'bo Tɔ"bo "juɔi ε, 'wɔ due' -kɔ' -sɔn 'a "wlu due' 'de -sɔn 'a "wlu due' -kɔ' 'wɔ due'.

<sup>9</sup> Tɔ"bo 'a -cni' 'de dɪ ε 'tmɔa 'a nɔɔ -ti 'ɔn ka nyɔ jɔt' a naa tɔ' i ε. 'Kaa ε kuue tɔ' i ke 'de aɔa' -ti' 'ɔn, de-nɔε' ε se ε "i nɔ nyɔ jɔt' 'je isɔn-. De εε -pɔan i ε, εmε -nɔ nyɔ -wee' "klein 'je ɔɔa' dɪsain "i juo- -weε ɔɔ 'je 'de ε o "biie-.

<sup>10</sup> 'De -mε 'kamɔ Tɔ"bo 'a 'wɔ a mu nyɔ "jru -tiia' ka "jrii 'a -kwɔlɔ paa' nta. 'De εε' 'wɔ tu 'di ε, jaɔn a mɛε isɔan', εε' kwiewlu a mɛε faɔn 'blea', ε 'je dɪ -wee' -sii. Nε ε mɛε dɪ -nta 'de jaɔn 'di -wee' sian' -weε 'blva- ke dɪ "klein -nta 'de 'blva- "kpei 'je isɔn -ke.

<sup>11</sup> -Je dɪ -wee' 'a isɔnsɔn a mua kan' -mɔ nta' ja a, -mε ka ao 'jea na ao juo kan' -mɔ 'mε. Ao "nyɔ aɔa' -cε" 'ε 'kmɔ Kea -weε ao 'je ε wɔn 'je 'de dε "o de -wee' 'ɔn.

<sup>12</sup> -Ta ao nɔɔa Kea 'a -nɔ 'wɔ -nta nɔɔnia' fua' a, ao "duo 'kpi 'ɔn, dɪ "klein ao 'bεεa nɔa', ao 'jt nɔ -weε εε' 'wɔ tu 'je nɔɔni -too"-. 'De εε' 'wɔ tu 'a -ti' 'ɔn, nε ε mɛε jaɔn dia' -weε dɪ "klein -nta 'de ε 'ɔn ɪ 'je nyεi 'de ɪ 'je isɔn-.

<sup>13</sup> 'Kaa Kea cεn wlu -tie", ε 'naa εε mɛε jaɔn dee ke 'blva- dee nɔa' -weε "isrεɔn 'a 'sɔ 'je 'bo ε "kpei "ti. εmε -aa fuo.

<sup>14</sup> εmε -ti 'ma -ti' kmaɔn, -ta -a -nɔɔa ia' dɪ tu fua' a, ao kɔɔɔn aɔa' -cε" i -weε -sɔntɪ Tɔ"bo a mɛε de jia' a, 'de ɔ 'bo aɔɔ -kɔ -pɔn" jeeε, -weε pεε 'a blua' 'je 'o ao ke Kea 'nyɔ nt-.

<sup>15</sup> Ao poε -kwɔlɔ o, dεε-tɪ Tɔ"bo sea de ji ke ε, εmε -nɔ ɔ nε "i nyɔ 'je 'pɔ. -Aa de'di Pɔɔ -ɔɔ -ti' -a -kma, ɔ 'tmɔ ia' dɪ tu 'mε 'de ao -pee -ke. Kea mε -pɔ ɔ tɔ'di, -weε ɔ 'cɔɪ ia' wlu tu 'de 'sbε 'di.

<sup>16</sup> 'De ɔɔ' 'sbɪ -wee' ɔɔ 'cɔɪa 'di -bo ɔ bla εε' de tu 'a -ti' "i ε, ka ɔɔ 'tmɔ ɪ, 'kamɔ -nao. 'De wlu jɔt' -nɔ 'e -weε -ta 'mii 'wɔan' nɔ 'kle. Nyɔ sea tɔ' 'ble -weε -ɔɔa' -kwlea wlu -kwlin -saati ε, ɔɔa pɔɔ ɪ fai", ka ɔɔa pɔɔa

wlu jɔt' -cɔɪa 'de Kea 'a 'sbε 'di fai" see ε. ɔɔa' nyɔ tu a ja ɔɔa' -cε" Kea 'a 'pee "jru.

<sup>17</sup> 'Kaa 'ma -ti' kmaɔn, aɔɔɔ mɔ ε, nyɔ -saa aɔɔɔ fεn' mε sese, εmε -ti ao 'je aɔa' -cε" 'ε -ti' -tu" -weε nyɔ -ɔɔa' 'jea Kea 'a wlu wɔn je aɔɔɔ 'a "jɔɔ -jei" -saa, 'de ɔɔa' sɪ je ε nɔ -weε ao je 'bo ɔɔɔɔ 'a -kɔ 'de bla.

<sup>18</sup> De -je ao 'jea nɔ ε, εmε -nɔ ao bla 'bo -aa Tɔ"bo Sesi Klisi -ɔ -nta -aa 'Pɔɔi 'a -kɔ 'de, ao 'je nɔa mu, -weε ao 'je ɔ juo sɔɔn-sɔɔn-, 'de ɔ 'je aɔɔɔ "diwan pɔ. Ka -a -bεεa' ɔɔ 'nyɔn "i 'de -sianwɔ 'di ε, -a -bεε' kan' ɔɔ' 'nyɔn "i mamaɔ 'sɔ. ε nɔ kan' jeejee !

# I-saasbe San 'cria

## Kmɔnu wlu

1 "Ju -ɔɔ -ti' -aa jia aopu 'tmɔa' de 'sbe -ne 'di ε, ɔmɔ -ni Kea 'a wlu -εε -nyia" nyio 'kmɔnuia' -sea' -kwe -ta 'ble ε. ɔ niε 'kmɔ sese -me di -wee' "klein se nuɔε ke. -Ta ɔ nɔta 'nɔ' 'kmɔ 'kpei ε, -a poε ɔɔ' wlu doin" o, -aa -ce" 'kpa 'je ɔ 'jriε -'me, -wεε -a -gbɔn ɔ ja 'pepe, 'de -aa sɔn blɔ "i.

2 -Bo -aa sea 'kmɔ -sea' -kwe -ta 'ble 'a -ti' 'tmɔ ε, -me ɔmɔ -aa -da. ɔmɔ -ɔ -ni 'bo ɔ "Bo -pɔn" 'de-, -wεε -ɔ -wɔ -'o 'de -ɔ ji 'nɔ 'blua- 'kpei, -wεε -a -jee' "jriε-. ɔ "Bo nuε", -wεε ɔ 'wɔ 'kwa 'de -a -pee. ɛme -ti -aa -tmɔ ɔɔ' -ti' 'de ao -pee.

3 Dɪ "klein -a -jea 'de -a -wɔan 'de ɔ 'wɔn ε, umɪ -aa -tmɔ 'de aopu -pee -ke, -wεε ao ke -aa dbεεde 'je "i "si-, de-nuε' εε' dbεεde tu ε, Kea ke εε' "Ju Sesi Klist -tu" ε 'bo u ke -a -nyɪn.

4 -Bo -aa sea aopu 'sbe ja 'de di -ni'a 'mua 'a -ti' 'bn ε, -me -a -niε "i -wεε -a -wee' 'a 'mua- 'je 'pepe ni-.

## Kea niε -sɔn'

5 De -a -wɔan 'de Sesi Klist 'wɔn -wεε -aa -tmɔu' a aopu- ε, ε ka : εme -ni Kea niε -sɔn' -o, kwie 'a de-saan" ka se 'de ε 'bn ni-.

6 -Bo -a -na -a -ke Kea "siie "i ε, -wεε -aa sea kwie 'a di -cɛi" i nɔ ε, -me -aa -tmɔε st, -aa' nu toi" di.

7 'Kaa ka Kea ni'a 'de -sɔn' 'bn -bo -a -ni 'de -sɔn' 'bn kan' a, -me ka -a -tia -a -wee' niε de due', -wεε de εε' "Ju Sesi 'mea 'bo -aa -kɔi" 'de εε' -ti' 'bn ε, Kea -kɔ' -aa dɪsain -wee' me 'pepe.

8 -Bo -a -na desavn 'a -kɔ se -a -pɔn" ni ε, -me -aa poε -aa -ce" 'srε i, tɔ' -ti se 'de -a 'bn ni-, de-nuε' desavn 'a -kɔ -ni -a -pɔn" me.

9 'Kaa -bo -a -wɔɔn' -aa dɪsain "i 'de Kea -pee ε, εε muε i -koa' see, -wεε ε 'je -aa 'di 'a wɔnyɪnia' -wee' "klein 'kpei 'wɔ, de-nuε' ε -srεi", -wee εε' 'wɔ wlu 'kpei.

10 -Bo -a -na -a se desavn ni ε, -me Kea -ε -na -a -niε desavn -o ε, -aa nu ε st 'tmɔi 'bn, -me εε' wlu se 'de -a 'bn ni-.

## 2

## Sesi a po -avn sɔn o

1 'Ma "nynuu-, di 'ma 'cria 'de 'sbe 'di -ta -wee 'ma ja aopu- ε, εme -ni ao 'je desavn nu-ti 'bɔ, εme -ti 'ma nu kan'. 'De -bo -aa jrc' nu desavn ε, -me -a -blee -ti' "kpei -sai 'bo Kea "juoi. ɔmɔ -ni Sesi Klist -ɔ -srεai" ε,

2 de-nuε' ɔ to 'e ɔɔ' -ce" 'me -wεε ɔ -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'de -aa dɪsain 'a -kwe- -ti 'bn. ɛ se 'de -aa 'sɔ 'a -ti' 'bn ni-, ɔ nu εε' de tu 'me 'de 'blua- -wee' "klein 'a dɪsain 'a -kwe-ti 'bn -ke.

3 -Bo -aa sea Kea 'a wlu wɔn 'je ε, -me ka -a -jua Kea -a -je kan' me.

4 Nyɔ -ɔ -na -ɔ juo Kea 'me, -wεε -ɔɔ' 'jea εε' wlu wɔn ε, -me ɔ niε st 'tmɔi -o. tɔ' -ti se 'de ɔ 'bn ni-.

5 'Kaa nyɔ -ɔɔ -jea εε' wlu wɔn ε, -me ɔmɔ -kma Kea 'a -ti' -cεen'. Ka -a -ke Kea "sia "i ε, ka -a -jea εε' juoson nu, 'kamɔ -nao.

6 Nyɔ -ɔ -na -ɔ -ke Kea "siie "i ε, -me ka Sesi na, 'kamɔ ɔ 'je na.

## Ke' dee-

7 'Ma -ti' kmaɔn, de -εε -ti' 'bn 'ma ja aopu 'sbe -ne, ε se ke' dee 'ma bla ni-, ε ke' soa soa -o. ɛε' ke' tu ε, εme -ni Kea 'a wlu ao 'wɔan tein" sese, ε 'na : ao kma ba 'a -ti'.

8 'De -me 'kamɔ de 'ma 'cria -wεε 'ma ja aopu- ε, ε ni ke' dee. Dεε-ti ε ni'a ke' dee ε, εme -ni εε' tɔ' -ti poε "jri 'kpaε' de Sesi 'a 'kmɔ 'bn, -wεε ε po "jri 'kpaε' -ke 'de aɔa' 'kmɔ 'bn. Kaa ka kwie niε mua', -wεε -sɔn' -cεen' ni -sɔan' la 'bode.

9 Nyɔ -ɔ -na -ɔ -niε 'de -sɔn' 'bn -wεε ɔ -nyea ɔɔ' de 'di 'bn ε, -me ɔɔ' jei tu se 'de kwie 'di 'wɔ ke.

10 Nyɔ -kma ɔɔ' de 'di 'a -ti' ε, -me -mɔ "tie 'de -sɔn' 'bn, de -ε -jea ɔɔ' de 'di 'de desavn 'di po ε, ε se 'de ɔ 'bn ni-.

11 'Kaa nyɔ -ɔ -nyea ɔɔ' de 'di 'bn, -me -mɔ niε 'de kwie 'di, ɔɔ' 'je i. -Ta ɔɔ mua ɔ se 'o juo-, de-nuε' kwie kpee 'de ɔ 'jri 'de me.

12 'Ma "nynuu-, 'ma poε aopu 'sbe -ne -jei" -wεε ka aɔa' dɪsain -kwe-a 'de Sesi 'a 'nyɪn' 'bn ao 'je ε -kwɔ o po.

13 Ao -ɔ -ni'a "bo -wi" ε, 'ma 'cri 'sbe -ne 'me -wεε 'ma poɔ aopu -ti' -kwɔ o. Ka Kea ni'a 'kmɔ sese ε, ao ju'. Ao -kooa" mu" -wi" 'ma poε aopu 'sbe -ne -jei" -wεε ka ao kpa tu 'a "jru 'bo 'di 'a wɔnyɪnii "kpei ε, 'de ao 'je ε -kwɔ o po.

14 'Ma "nynuu-, 'ma ja aopu 'sbe- -wεε 'bn 'je ao -ti' -kwɔ o poɔ-, de-nuε' ao juo Kea -ε -ni'a -a "Bo 'me. Ao nyɔ -cɔɔn', 'ma poε aopu -ti' -kwɔ o -ke -wεε ka ao jua Kea -ε -ni'a 'kmɔ tein" sese ε, ao 'je ε -kwɔh" 'blee-. -Kooa" mu", 'bn 'tmɔu aopu wlu -ni'a 'mua- 'me -ke -wεε 'bn 'je aopu -ti' -kwɔ o po -wεε ka ao dia -kla a, 'de Kea 'a wlu "tia 'de aopu 'bn 'ε -wεε ao kpa tu 'a "jru 'bo 'di 'a wɔnyɪnii "kpei ε, ao 'ju juo-.

15 Ao 'bo 'kmɔ "kpeidi 'a -ti' kmaa. -Bo nyɔ kma 'kmɔ "kpeidi 'a -ti' ε, -me Kea 'a 'tɔn se -tein 'ble 'de ɔ pee o.

16 Dɪ "klein -i -ni'a 'kmɔ 'a di ε, i ka : tɔ' saɪn -i -ni'a 'de nyɔ pee o, di -wee' "klein poaa -bn pee "i o, -cεi" 'bεεa' -ε -wɔba 'de

"wliiE- 'blea' 'bn o, i se 'de Kea 'bn 'wlv, i nE 'kmv 'a dt -o.

17 'Kmv a mue -sia' e ke ee' dt "klein nyio o -paa i ke, 'kaa nyo -oo nva Kea 'a -kwlvb i, o, ke Kea a mue 'kmvnta' mama'v 'sv.

*Klist 'a o -f'vn' i-*

18 'Ma "nynuu-, de'booo- no" "kvaan- i ! Klist 'a o -foin -oo ji nyni ao 'woan 'de e, oo ji'. No" -a -nva 'di -ta, Klist 'a 'bn 'nyevn -tuu"-tuu ni 'de nyv "klu -we-, eme -toe ka de 'booo- no" "kvaan i e.

19 'Dba' nyv tu 'wlvE de -a "klu, 'kaa v v se -aa nyv ni 'de-, eme -ti v v 'wlv 'de -a "klu. -Bo v v ni -aa nyv 'de e, -me v v se e 'bEE- v v 'je 'de -a "klu 'wlv. Ka nyv -v v -ke -aa na v v -wee' sea kan' -aa 'ce ni, vva' 'de -a "klu 'wlv' me -to e 'pepe.

20 Aopv mo' ja a, Kea -e -nva 'pepe e, eme -ny' aopv ee' -Suu, -wee ao -wee' "klein juo to' -ti. Ka nyv a poa Kea 'a dbonvbn -nva tein' 'cna "jru e, 'kamv Kea po ee' -Suu 'de aopv 'bn.

21 Dee -ti 'ma poa aopv 'sbe -jei" e, e se -me ao se to' -ti juo ni-, 'kaa ao juo to' -ti 'me, eme -ti 'ma poo ao 'sbe -ne -jei' 'de ka si sea 'bEE- i 'jea 'de to' -ti 'bn 'wlv e, ao 'je kan' -mo' me -ke.

22 Nyv -oo wlvaa -wee -o -na Sesi se Nyv 'pva Klist ni e, omo -ni sv 'tmv i, -me omo -ni Klist 'a 'bn 'nye' -wee -o -na o se -a "Bo Kea ke ee' "Ju 'a -ti' 'i ni-.

23 'De nyv -o -na -o se "Ju juo e, -me o ke "Bo se "i "sii-. 'De nyv -o -na -o -juo "Ju me e, -me omo -ke "Bo "sii- 'i.

24 Eme -ti 'ma 'tmv aopv -wee dt "klein ao 'woan "i-saa no" e, 'de ao 'jt i -te' 'de ao pee o. Dt ao 'woan "i-saa no" -bo i "ti 'de ao pee o e, -me ao ke -a "Bo Kea ke ee' "Ju "siiE "i -ke.

25 De -ee wlv Klist cean -tie" -wee o 'jea -a -ny' e, eme -ni 'kmv -sea' -kwe- -ta 'ble e.

26 Dt -ni 'ma 'tmv 'de nyv -nie "i -v v -jea aoa' "jru -jei" -saa 'a -ti' 'bn.

27 'De aopv mo e, nyv se e 'bEE- -wee o 'je aopv de jre' too la 'bode, de-nve' Klist "ny' aopv oo' -Suu -me -wee e "ti 'de aopv 'bn, eme -ee too aopv dt -wee'. Dt ee tooa aopv e, i nte to', i se sv ni-. Eme -ti dt ee tooa aopv e, ao 'jt wcn -wee ao ke Klist 'je "i "sii-.

28 Kvn 'ma "nynuu-, ao -te 'de Sesi 'kwai la 'bode ! -Bo -a -wee' nv kan' a, -wee -sontv oo mua de jia' a, 'de -tin' je -a "i 'dbaa, -wee -a -je o o tEEn-.

29 Ka Sesi 'srea "i -bo ao 'je kan', -me ka nyv -oo nva 'isredt' wlvaa 'de Kea 'bn e, ao 'won e 'mii' pepe -ke.

**3**

*Kea 'a "nynuu-*

1 'Ma 'ce, ao -gbvn 'no, de Kea kma -aa -ti' ka ! Ee' nyv 'a -ti' kmaa' cen -je "kpei -tie", e nve' mo -wee' ee jea -avn ee' "nynuu- 'daa-. 'De -a -nie' mo -ceEn-. Dee-ti 'kmv "kpeinyv se -a de 'daa-, eme -ni v v se Kea juo-.

2 'Ma -ti' kmaavn, kaan ka la -a -nie Kea 'a "nynuu- -o, de -je -a -jea 'bn ni 'de nya, -me se "jri "kpaE' po ke 'pepe. 'De de -je -a -jua 'pepe e, eme -ni -sontv ee mue "jri "kpaE' poa' a, Kea ke -aa mue de due' nva', de-nve' ka e nva, 'kamv -aa mu e "jriE- 'jeea'.

3 'De nyv "o nyv -tba' ee' de tu to' "i e, -me -mo -pon' pepe nva' i, ka Sesi nva 'pepe e.

4 'De nyv "o nyv -oo nva desavn e, -me -mo' 'je Kea 'a ke' won. Desavn nva' me -ni Kea 'a ke' wonblaa'.

5 'De ao jue' ka Sesi jia -wee o 'jea nyv desavn 'a -gbe "jru -saa a, desavn 'a -ko de-saan" ka se o -pon' ni-.

6 Nyv "o nyv -o -ke Sesi "sia "i e, -me -mo 'je desavn v -ti 'bo -o. 'Kaa nyv -oo kpa desavn nva' nva 'ja a, -me -mo se o 'je, -wee oo' juo -ti.

7 'Ma "nynuu-, ao 'bo aoa' -cei" "taie -wee nyv 'bo ao 'sre i poeE. Nyv -oo nva 'isredt e, -mo 'srei" ka Sesi 'a -ce" 'kpa 'srea "i e.

8 'De nyv -oo kpa desavn nva' nva a, -me -mo nte -sion' 'o nyv -o, de-nve' -sion' mo nte desavnv -o sese. 'De Kea 'a "Ju -mo ji' -wee o 'je -sion' 'o nsvdt i-sa.

9 Nyv "o nyv -wlvaa 'de Kea 'bn e, -me -mo 'bo desavn nu-ti, de-nve' 'kmvnta' -ceEn' -e -wlvaa 'de Kea 'bn e, eme -ni 'de o 'bn 'bode. O se e 'bEE- o 'je desavn nva' nva kpa, de-nve' Kea me -ni o "Bo.

10 Nyv -oo' nva 'isredt -wee -o sea oo' de 'di 'a -ti' kma a, -me -mo se Kea 'a "ju ni-. De -e -je e nv -wee nyv 'jea Kea 'a "nynuu- ke -sion' 'o "nynuu 'a "kpei- -seea' ka juo e, eme -nao.

*Ba 'a -ti' kma -ti*

11 To' -o 'ma 'ce, wlv ao 'woan tein" sese e, e 'naa : -A -kma ba 'a -ti' due 'due.

12 -A -ke Adam 'a "ju Kain 'bo -kooE, o nte 'di 'a wvnyni -o. Eme -ti o 'dba oo' "dei. Dee-ti o 'dbv e - ? Eme -ni omo 'o nsvdt nynie "jrii -wee oo' "dei 'a -ni nsvdt 'srei'.

13 'Ma de'di -wi", -bo nyv -sea' Kea juo 'nye aopv 'bn e, tai' 'bo aopv "maa.

14 Ka -a -wlvaa 'de 'mea' 'kwa -wee -a -jea 'kmv dee nva' a, -a -je kan' me. Dee-ti -a -jea kan' a, eme -ni -a -kma ba 'a -ti'. Nyv -jv sea' oo' de'di 'a -ti' kma a, -me -mo nte 'de 'mea 'a kvonkvla' ke.

15 Nyv "o nyv -nyeE oo' de 'di 'bn e, -me -mo nte "ku 'dbai -o. 'De ka 'kmvnta' -sea' -kwe -ta 'ble sea 'de 'ku 'dbai 'bn ni e, ao 'je kan' me.

16 Ao -gbvn 'no, de -nva 'de nyio 'o -ti' kma -ti 'de e, -a -jue', de-nve' eme -ni Sesi to' e

oo' 'kmu 'me 'de -aa -koi". -je e nta kan' woe 'ja a, -me -amo -je 'de -aa 'kmu to -ke 'de -aa de 'di-wi' 'a -ti' 'un.

17 -Bo nyo nu 'kmu 'a di -wee' "klein 'a jei -wee -bo -ti' kpuu oo' de 'di, 'de oo' 'je oo' wee 'ee, -me ka Kea 'a nyo 'a -ti' kmaa' nu 'de oo' 'un ntsun e- ?

18 'Ma "nynuu-, -a -bo nyo 'a -ti' kmaa' nve 'de won 'di ke muo 'didi' 'un, 'kaa -aa nyo 'a -ti' kmaa' po 'jri 'kpa'e 'de to' -ti nua' 'un -wee ka -a -kma ba 'a -ti' e, 'de -aa nuudi 'je e to-.

19-20 'Kamo -bo -a nu e, -wee ka -a -nta 'bo to' -ti 'a -jei' e, -a -je e juo-, 'de -aa pee 'je ja ji 'bo Kea "juoi. -Bo -aa pee a sea -a 'pee kpuu e, ka -a -jea nu -wee -aa pee 'jea i -te, 'ka ka : Kea -je -bea 'i -e -sia -aa pee e, -me juo di -wee' "klein 'me.

21 'Ma -ti' kmaun, -bo -aa pee se -a 'pee kpuu e, -me -a -blee -kwlh' -tede 'me 'bo Kea "juoi, de jre' e faun se -a nui.

22 De "o de -a -tee 'a i e, -aa mu e 'jea', de-nve' -aa -jee ee' ke' won, -wee -aa nu di -nmooa 'de e "jri 'dei e.

23 'De ee' ke' me ka, eme -ni -a -je ee' "Ju Sesi Klisi 'a 'nyu to' 'un 'je, -wee -a -je ba 'a -ti' kma due 'due, 'kamo Klisi 'da 'de -a -pee.

24 'De nyo -oo -jea Kea 'a ke' won e, -me -mo 'tie 'de Kea 'un, -wee Kea 'ti 'de o' 'un. Ka Kea 'tia 'de -a 'un ka -a -jea ee' juosuun nu e, ee' -Suu e "nyia -avn eme -nve -wee -a -juo e.

4

Kea 'a -Suu ke -sion 'o -suu ke

1 'Ma -ti' kmaun-, ao 'bo -suu "o -suu 'a -ti' to' 'un 'jee, 'kaa ao juo -sii 'a "kpei -seea' ka-, -wee -bo i 'wlv 'de Kea 'un 'de ao 'je kan' 'je. Dee-ti 'in 'da kan' a, eme -ni si 'tmuun -tuu"-tuu -ji' 'de 'blva- "kpei -wee -uva -daa' uva' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaaun.

2 -Suu -e -wlv 'de Kea 'un ka ao 'jea ee' juosuun nu, 'ka ka : nyo "o nyo ka Sesi Klisi -sneea nyio 'un -wee o jia 'no 'blva- "kpei -oo mu e 'tmua' a, -me Kea 'a -Suu -ni 'de o' 'un.

3 'De nyo "o nyo -o -na Sesi se 'e Kea 'un 'wlv e, -me Kea 'a -Suu se 'de -mo 'un nu-, -me Klisi 'a 'un 'nyei -oo ji nyu ao 'woan sese e, omo -oo -suu ni 'de -moo' jei tu 'un. Kaan ka la 'ja a, 'ma 'ce, Klisi 'a 'un 'nyei -no o ji 'no 'kmu "kpei -we- 'bode.

4 'Kaa 'ma "nynuu-, aomo e, ao nve Kea 'a nyo -o. Ao kpa to 'a "jru 'me 'bo uva' si 'tmuun tu "kpei, de-nve' -Suu -e -nta 'de aopu 'un e, e kmai", e je -suu -e -nta 'de uppu 'un -sii.

5 Uva' nyo tu 'wlv 'de 'blva 'dinyu "klu, eme -ti 'blva 'di nyo po uppu 'a wlu doin" o,

de-nve' ka 'blva 'dinyu nta "i, 'kamo uppu a wlu.

6 'Kaa -apu mo e, -a -nve Kea 'a nyo -o. Nyo -o -juo Kea a, omo -oo po -aa wlu doin" o 'de nyo -o sea Kea juo e, -moo' po -aa wlu doin" o. 'Bomo -aa juo to' -ti 'a -Suu ke si -suu 'a "kpei -seea' 'in.

Kea kma nyo 'a -ti'

7 'Ma -ti' kmaun-, -a -kma ba 'a -ti' due 'due, de-nve' ba 'a -ti' kmaa' 'wlv 'de Kea 'un. Nyo "o nyo -kma nyo 'a -ti' e, -me o 'wlv 'e Kea 'un, -wee o juo Kea.

8 Nyo -o sea nyio 'o -ti' kmaa', -me -mo se Kea juo-, de-nve' Kea me -ni nyo 'a -ti' kmaa'.

9 Ka Kea 'a nyo 'a -ti' kmaa' nua "jri 'kpa'e' posun, 'ka ka : ee' "Ju jo due' koun -gbai' mo e dbo 'no 'blva- "kpei -wee -a -je 'kmuun'a' -ceen' 'je 'de oo' -ti' to' 'un 'jea' 'un.

10 De ee' nyo 'a -ti' kmaa' tu tba 'de "jri, e ka : e se -apu mo -o -kma Kea 'a -ti' nu-, 'kaa Kea me -kma -aa -ti' -wee -e dbo ee' "Ju 'de o nu oo' -ce" 'sraade 'un 'de -aa disaun 'a -kwe-ti 'un.

11 'Ma -ti' kmaun, -bo Kea -me kma -aa -ti' kan' -mo e, -me -a -je ba 'a -ti' kma -o due 'due -ke.

12 Nyo "o nyo se Kea "jrie- 'jee- due', -bo -a -kma ba 'a -ti' due 'due e, -me Kea 'ti 'de -a 'un 'e, -wee ee' nyo 'a -ti' kmaa' 'je "jri 'kpa'e' po 'pepe 'de -a' 'un.

13 Kea "nyu -avn ee' -Suu 'me eme -ti ka e "tia 'de -a 'un -wee -a -tia" 'de e 'un e, -a -bee' -a -je e juo-.

14 Ka -a "Bo Kea ja ee' "Ju 'de o 'je nyo -wee' 'a 'Pvvi nu -aa -ce" 'kpa 'jee e "jrie- -wee -a -ni ee' -ta 'jeun.

15 Nyo -o -na Sesi nve Kea 'a "Ju -o e, -me Kea 'ti 'de o 'un' e, -wee omo 'ti 'de Kea 'un.

16 Ka "o ka e 'je e nu e, ka Kea kma -aa -ti' e, -apu mo 'je kan' 'me -pepe, -wee -a -je e to' 'un.

'Ma 'ce, Kea nve nyio 'o -ti' kmaa', nyo nyio 'o -ti' kmaa' "tia 'de 'un e, -me -mo 'ti 'de Kea 'un' e, -wee Kea 'ti 'de o' 'un.

17 De Kea -poan -wee e poa ee' nyo 'a -ti' kmaa' 'de -a' 'un, eme -ni 'no 'kmu "kpei -a -nta -ta a, ka Sesi "tia 'de Kea 'un e, 'kamo -a -je 'de Kea 'un' ti 'de, -wee -sont -a mua 'pee' 'a 'wv nua' 'de -a -je to' tba -ta 'ble.

18 'Ma 'ce, Kea 'a nyo 'a -ti' kmaa' -nta 'de -a 'un -bo e mu e nyu e, -me faun se -a nui 'bode, de-nve' ee' nyo 'a -ti' kmaa' -a -saa faun -jei". 'Kaa -bo faun nu 'de nyo 'un e, -me 'pee -ni o 'de, -me -ta Kea nta "i e, ee' nyo 'a -ti' kmaa' se 'o nyu ke.

19 -A -kma Kea 'a -ti', de-nve' eme -e -kma -aa -ti' tein".

20 -Bo nyo 'na o kma Kea 'a -ti' -wee o 'nye oo' de 'di 'un e, -me o nve si 'tmui -o, de-nve' oo' de 'di -jo oo 'jea "jrie- -bo o 'nye

-mo 'bn 'ee, -me Kea -je oo' 'jea "jrie- ka o 'je -me 'e -ti' kmasun nu e- ?

<sup>21</sup> Ao -gbun 'no, ke' Sesi "nyta -avn e, e ka : nyo -o -kma Kea 'a -ti' e, -me o 'je oo' de'di 'a -ti' kma -o -ke.

**5**

*-A kpa tv 'a "jru 'bo blva "kpei*

<sup>1</sup> Ka Sesi nta Nyu'pubi Kea -tea 'o e, nyo -je e to 'bn e, omo -wlu 'de Kea 'bn. 'De nyo "o nyo -kma "bo 'a -ti' e, -me o kma oo' "nynuu 'a -ti' -ke.

<sup>2</sup> Ka -a -kma Kea 'a "nynuu 'a -ti' 'ee, ka -a -je ee' juosun nu e- ? Ka -a -jea ee' juosun nu eme -ni, -bo -a -kma Kea 'a -ti' e, -me ka ee' wlu "sia 'nynti, -a nu kan'.

<sup>3</sup> -Bo nyo kma Kea 'a -ti' e, -me o 'je ee' ke' won. 'De Kea 'a ke' won 'jea' se 'kle ni-,

<sup>4</sup> de-nue' nyo "klein -wlu 'de Kea 'bn e, -me -wi" -mu kpa tv 'a "jru 'me 'bo dt "klein -ta' nua Kea 'ton "kpei. 'De -aa Sesi 'a -ti' to' 'bn 'jea' 'bn mo -a -kpa tv 'a "jru 'bo dt -na 'mva- "kpei.

<sup>5</sup> Nyo -o -beee' -o -je tv 'a "jru kpa 'bo dt -ta' nua Kea 'ton "kpei e- ? Ka Sesi nta Kea 'a "Ju, nyo -je e to' 'bn e, omo -oo 'su 'bee- to 'a "jru kpa' 'bo dt -ta' nua Kea 'ton "kpei.

*Sesi 'a -pvn" -ti 'tmva'*

<sup>6</sup> To' -o, Sesi Klisi mo -ji' -wee oo jii 'de "ni ke nymo 'o i wlaa' 'bn. E se 'de "ni 'a 'su 'bn ni-, 'kaa o ceen 'de "ni ke nymo 'bn, -wee ka dt -na 'mva- nta to' -ti e, Kea 'a -Suu 'tmv i. 'De Kea 'a -Suu me -ni to' -ti.

<sup>7</sup> -Ti 'a -ta 'jeun taan -uu -tmva Sesi 'a "kpei -ti e, uu ka :

<sup>8</sup> Kea 'a -Suu o, "ni o, nymo o, ka uu nta taan a, uu -wee' 'tmve de due' 'de oo' -ti' 'bn.

<sup>9</sup> Nyu -uu -jea -ti' 'a -ta de uu 'tmva -aa -je e to' 'bn 'e see. -Bo -aa sea nyu 'a wlu to' 'bn 'je 'dee, -me dee -ti de Kea 'tmva, nyu se e to' 'bn 'je e- ? De Kea 'tmva, e nte dewon, e je -ti 'a -ta 'jeun 'a wlu -sii. De e 'tmva eme -ni Sesi nte ee' "Ju -o.

<sup>10</sup> Nyo -o -jea Kea' a "Ju a -ti' to' 'bn e, -me ka de Kea 'tmva e nta to' -ti e, o 'woon- 'e. 'Kaa nyo -o se oo' -ti' to' 'bn 'je e, -me -mo nue Kea si 'tmvi 'bn, de-nue' de Kea 'tmva 'de ee' "Ju 'a -ti' 'bn e, o se e to' 'bn 'je.

<sup>11</sup> De -e -nia 'de ee' wlu tu 'de e, eme -ni Kea 'nyti -a 'kmunia' dee -sea' -kwe -ta 'ble 'me -wee -a -je ee' 'kmu tu 'de -a -ke ee' "ju 'a "i "sia' 'bn.

<sup>12</sup> Nyo -o -woon' ee' "Ju 'a -ti' e, -me o 'je 'kmunia' dee -me 'me, 'de nyo -o sea Kea 'a "Ju 'a -ti' 'woon- e, -me o se 'kmunia' dee 'ble.

<sup>13</sup> 'Ma 'cru wlu -ne 'me 'de 'sbe 'di -wee 'ma poo aorp -jei", 'de aorp -o -tea Kea 'a "Ju 'a 'nynti -kwh" e, ka ao 'jea 'kmunia' dee sea' -kwe -ta 'ble, 'de ao 'je kan' 'je.

<sup>14</sup> Ao -gbun 'no, to' tba -ta -a -blea 'bo Kea "juoi e, eme -ni de -aa -tee e i, -bo e ni ee' -kwloti e, -me ee muu -aa wlu doin" o poa' see.

<sup>15</sup> Ka ee poa -aa baewlu doin" o, -bo -a -je kan' -mo 'ja a, -me ka de -a -teea i e 'kpa 'de -a 'kwa a, -a -je kan' -mo -ke.

<sup>16</sup> -Bo -ma de'di a sea desavn -ee' kpa nyu 'de 'mea' 'bn nu, -wee -un -je o 'je e, -me -un bae oo' Kea, -wee Kea 'je o 'kmunia' "nyti. Desavn 'un "sia 'nynti e, e se o 'de 'mea' -sea' -kwe -ta 'ble 'bn kpai. 'Kaa desavn jre' -ni 'o, -wee -bo nyu nu 'de -ee kpa nyu 'de 'mea' sea' -kwe -ta 'ble 'bn, 'un se 'na ao bae -me 'e desavn tu 'a baea'.

<sup>17</sup> 'Ma 'ce, kpltn sain "o kpltn sain nyio o nva i nte desavn -o, 'kaa dsavn jru' -ni 'o -wee -ta' po 'mea' "jru "kpei-.

<sup>18</sup> -A -je kan' 'me nyo -nia Kea 'a nyo e, -mo' kpa desavn nua' nya, de-nue' Kea 'a "Ju Sesi -a fuo o i, 'diwonyinii se e 'bee- o 'je o "ibla.

<sup>19</sup> -Bo 'diwonyinii 'ble 'kmu -wee' "klein wlu "kpei mo 'de e, ka -apu mo nta Kea 'a 'ce e, -a -je kan' 'me.

<sup>20</sup> Ka Kea 'a "Ju jia 'no 'kmu "kpei -wee o po -a to'di 'de -a -jua Kea -ceen' e, -a -je kan' 'me -ke. Eme -ti -a -ti' 'de Kea -ceen' 'bn -bo -a -ke ee' "Ju Sesi Klisi "sii- 'i e. Ee' Kea tu me -ni Kea -ceen'-, eme -ni 'kmunia' sea' -kwe -ta 'ble e.

<sup>21</sup> 'Ma "nynuu-, ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', koin nyio'p a -gbaea' "juoi -i sea Kea ni e, ao ke i -sea' i.



# 'Sbε 'ε 'sɔɔn -nε San 'cra

*Jewlu-*

<sup>1</sup> 'Mɔ Kea -gbu 'a nyɔsoa, aopɔ Kea 'cra i -wεε ε -teea kpɔi" ε, 'mɔ -ɔɔ ja aopɔ 'sbε-. 'In kma aoa' -tɪ' -cεɛn', 'de ε se 'ma 'sɔ mo -kma aoa' -tɪ' nɪ-, 'kaa nyɔ "klein -ɔɔ -jua tɔ' -tɪ ε, ɔɔ kma aoa' -tɪ' -ke,

<sup>2</sup> dε-nɔε' tɔ' -tɪ "tɪ 'de -a 'ɔn 'ε -wεε ε ke -aa mu nɪa' jeejee.

<sup>3</sup> 'Saaɔn o, nyɔ 'a wεε 'jea' o, pεe 'a blua' -tɪ -wɪva 'e Kea -ε -nɪa "Bo ke εε" 'Ju Sesi Klisi 'ɔn ε, ɪ ke aoa mɔε naa' wεε -ao -je tɔ' -tɪ juo- jeejee 'de -ao -je ba 'a -tɪ' kma due 'due.

*Tɔ' -tɪ ke nyɔ 'a -tɪ' kmaa' ke*

<sup>4</sup> Dε aa' "nynuu 'a jɔv' a naa 'o tɔ' -tɪ 'a -jei" ε, -mε 'bleε 'ma 'mɔa-. Ka -a "Bo 'sia nɪnɪ -wεε -a -jea nɔ, 'kamɔ -nao.

<sup>5</sup> 'De kaan ka la 'ma de'di -wi", dε 'ma -tee' a aopɔ- i ε, ε se ke' dee nɪ-, 'kaa ke' -a -jua see ε, εmε -o. εε' ke' tu mε -nɪ -a -je ba 'a -tɪ' kma due 'due.

<sup>6</sup> Ba 'a -tɪ' kmaa' -nε, εmε -nɪ -a -je Kea 'a ke' wɔn 'je. εmε ao 'ciɔn tɛin" sese -wεε -εε dε tu 'je aopɔ -je o pɔ.

<sup>7</sup> Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ nyɔ 'srɛiɔoɔn -tuu"-tuu -nɪ 'e 'blva- "kpei, -ɔɔa' tɔɔ Sesi Klisi 'a nyiɔ 'ɔn -snεε -tɪ. 'De nyɔ -ɔɔ -tmɔva -mɪ ε, -mε -mɔ ɔ 'tmɔε sɪ, ɔ nɪε Klisi 'a o -fɔin -o.

<sup>8</sup> -je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ' -wεε dɔo ao nɔa ε je idooa foo" 'ɔn, 'kaa ao kpɔɔn aoa' -cε" i, -wεε ao 'je aoa' dɔoa 'a -kei" -cεɛn' 'je.

<sup>9</sup> Dε -je Klisi 'a -cε" 'kpa tɔɔa nyɔ ε, nyɔ 'o nyɔ -sea' 'e -mε 'dei -te, -wεε -ɔ cεan -mε "kpei -tie" ε, -mε -mɔ se Kea 'a dε nɪ-. 'De dε Klisi tɔɔa nyɔ, nyɔ -ɔ -tea 'e -mε 'dei ε, -mε ɔ ke "Bo ke "Ju "siie "i.

<sup>10</sup> -Bo nyɔ ji 'de aopɔ "klu -wεε ɔ se ɪa' dɪ tu nyɔ tɔɔ ε, ao 'bo ɔ sɪn 'sɔɔn kpɔɛn, -wεε ɔɔ' 'jewlu o pɔ-tɪ,

<sup>11</sup> dε-nɔε' nyɔ -ɔ pɔa ɔɔ' jei tu 'sne 'ja a, -mε dɪsaɪn ɔɔ nɔa ɔ ke -mɔ ɔ nɔ ɪ.

*De'boɔwlu ke 'jewlu ke*

<sup>12</sup> Dɪ -tuu"-tuu -nɪ 'bo 'ɔn -kwɪ", -wεε 'ɪn 'je ao -pee 'tmɔɔ 'de-, 'kaa 'ɪn se ε 'ɪnɪ -wεε 'ɪn 'je 'sbɛni 'ɔn "duo-, 'de 'ɪn 'jɪ -wee' 'cɪ 'bo 'sbε "kpei, dε-nɔε' 'ma naa tɔ' i 'ɪn 'na 'ɪn 'je 'de aopɔ o ji -wεε ao ke 'ma -a -je "jɔɪ "ikooɔ-, 'de -a -wee' 'je 'e 'mɔa- klaa" 'ɔn nɪ-.

<sup>13</sup> Aoa' de'di Kea 'cra i -ke ε, ɔɔ 'a "nynuu 'na ɔɔpɔ -je aɔn.

**'Sbε 'ε taan -nε  
San  
'cra**

*Wlu San 'tmva 'de Kaisi -pee ε*

<sup>1</sup> 'Mɔ ɔ -nɪa Kea -gbu 'a nyɔsoa a, 'ma de 'di Kaisi, -mɔ ɔɔ' -tɪ' 'ɪn kma 'de tɔ' -tɪ 'bɪn, -mɔ 'ma ja 'sbε-.

<sup>2</sup> 'Ma -tɪ' kmai-, dε -εε baea' 'ma baea 'de -ma -tɪ' 'bɪn ε, εmε -nɪ dɪ -wee' "klein 'je -bɪn kwa 'wɔɔn-, -wee ka -ma -suu nɪa 'o tɔ' -tɪ 'a -jei" ε, 'de -ɪn -je kui -son i floan' 'ble kan' -ke.

<sup>3</sup> Dε -ε -blea 'ma 'mva- kpleiin, εmε -nɪ -aa de 'di-wi" jrv' -vɔ -wɪba 'de -ma Kea -gbu 'di ε, vɔpvɔ -pɔ' 'bɪn "kuan, vɔ 'na -ma -jee tɔ' -tɪ 'a "dia, -wee ka ɪ "sia 'nynɪ ε, 'de -ma na kan'.

<sup>4</sup> Ka aɔpv- -nɪa 'ma "nynuu- 'de Kea 'a -tɪ' 'bɪn -wee, aɔa naa 'bo tɔ' -tɪ 'a -jei" ε, -bo 'ɪn 'wɔn ɪ ε, ɪ 'bleε 'ma 'mva-, ɪ je dε "o dε -wee' "klein -sii.

*Tuowlu-*

<sup>5</sup> 'Ma -tɪ' kmai-, dε -aa de'di -wi" -wɪba Kea -gbi 'dii -wee -vɔ jia 'dɔba' 'de -ma Kea -gbu 'di 'de -ɪn -kpvɔn a vɔpvɔ sɪn 'sɔɔn ε, -mε nmo "jrii. Ka Kea 'a -jei" naai a nva, 'kamɔ -nao.

<sup>6</sup> Ka -ɪn -kma nyv 'a -tɪ' ε, εmε -εε "kuan vɔ po 'e Kea -gbu "juεi. -Bo vɔ 'je vba' 'dɔba' nya kpa a, -mε -ɪn po vɔpvɔ sɪn o, 'ma bae -bɪn ε. -Bo -ɪn nɪ kan' a, εmε ke Kea -kooɔ' "i,

<sup>7</sup> dε-nvε' Sesi Klisti 'a -tɪ' mε vɔ mu 'tmvba'. Vɔ 'wɔan mu-tɪ 'de ɔɔ' 'nynɪ 'bɪn ε, vɔ se ε "ɪnɪ vɔ 'je dε "o dε jre' i -tee' 'de nyv -vɔ sea Kea 'a -jei" naa 'kwa.

<sup>8</sup> Nyv -vba nva kan' -mɔ 'ja a, -mε -apv -je vɔpvɔ sɪn o po, -wee vɔ ke -a -je tɔ' -tɪ 'a dbo nɪ -tadue.

*Diotrefi ke Demetrɪsɪ ke*

<sup>9</sup> -Sɔo ε, 'ɪn pɔoε Kea -gbu 'sbε jre' -jei", 'kaa dε 'ɪn 'tmva 'de ε 'di ε, Diotrefi 'na ɔ se ε dɔvn" o poi, dε-nvε' ɔ nɪε "i ɔ 'je nyv -wee' "klein 'a nya nɪ-.

<sup>10</sup> εmε -tɪ -bo 'ɪn jɪ ε, 'de 'ɪn 'je aɔpv ɔɔ' nɔvɔdɪ 'a "kuan po. Dɪ ɔ nva εmε -nɪ ɔɔ wluε -a 'dei. 'De ε se -mεε' 'sɔ nɪ-, ɔ se nyiiɔ nɪ 'de -aa de'di -wi" -pee. -Bo nyv jrv' nɪε "i -wee vɔ 'je -aa de'di -wi" 'dɔε "jrii nɪ ε, ɔɔ kaan vɔpvɔ -je de, -wee ɔ 'na aɔ 'wɪb 'nɔ 'ma Kea -gbu 'di.

<sup>11</sup> 'Ma -tɪ' kmai-, -ɪn -bo desavɪn nva' 'cɪan-, 'kaa -ɪn -cɪan dε -cεɛn' nva'. Nyɔ -ɔɔ nva dε -cεɛn' ε, ɔmɔ -nɪ Kea 'a nyɔ. Nyɔ -ɔɔ nva desavɪn ε, ɔ se Kea juɔ-.

<sup>12</sup> 'De Demetrɪsɪ -mɔ ε, nyv -wee' "klein a po ɔ -tɪ' o. Tɔ' -tɪ vɔ 'tmva 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn

ε, ε pɔε "jri "kpaε' 'de ɔɔ' 'kmv 'bɪn. -Apv mɔ -ke ε, -aa po ɔ -tɪ' o -ke. -Ma -cε" 'kpa 'je kan' mε, dɪ -aa -tmva 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɪn ε, ɪ nɪε tɔ' -o.

*Jewlu-*

<sup>13</sup> Dɪ -tuu"-tuu -nɪ 'bo 'bɪn -kwɪt" 'ɪn 'je 'cru 'de 'sbε 'di, -wee 'ɪn 'je -bɪn -jei" poo 'de-, 'kaa 'ɪn se ε "i nɪ 'ɪn 'je 'sbɪni ke 'sbεcɪɪ tu 'bɪn "duo- -wee 'ɪn 'jɪ' 'cru,

<sup>14</sup> dε-nvε' 'ma naa tɔ' i -ɪn -ke 'ma -a -je 'jee- -ta 'wɪ 'sɔɔn, -wee -a -je "jru "i kooɔ-.

<sup>15</sup> Pee 'a blua' nɪ 'de -ɪn 'bɪn ! -Aa de'di -wi" 'na vɔpvɔ -je -bɪn. 'Mɔ -je -aa de'di -wi" due 'due.

# 'Sbε Suidt 'cria

## Jewlu-

<sup>1</sup> 'Mō Suidt, 'in nte Sakti 'a "dei -o, -wεε 'ma nυs Sesi Klisti "juoi. Aopp -o-o -t' -a "Bo Kea kma -wεε ε 'da 'de -o -tea Sesi Klisti 'a -tea' a, 'mō -o-o ja aopp 'sbε-

<sup>2</sup> 'In nte "i Kea 'je aoa' wεε 'je, 'de ε 'je ao εε' pεε 'a blua' ke εε' nυs 'a -t' kmaa' wōn 'jii-

## Nυs δετωων 'a -kewe'-

<sup>3</sup> 'Ma -t' kmaυn, ka Kea nυa -a -wee' 'a 'pυssυn ε, 'ma -pōn 'in 'je εε' 'sbε aopp -jei" poo. -Ta 'in nta εε' 'sbε tu 'a 'c'ria 'a, 'bomō de -je -kōan -t' 'kpa'a' 'bo 'bn -kwl't', εμε -t' 'ma 'tmυ ε 'de ao -pee. Εε' de tu mε -n' Kea 'a tu -foan'. Kea 'a -t' 'ao 'jea tō' 'bn ε, ι -teeε εε' nυs kwa 'bode, ιa' poo fai". Ao kpōn 'e "jri -wεε ao 'je ιa' tu -fōn'.

<sup>4</sup> Δεε-t' 'in 'da kan' a, εμε -n' nυs jrv' -bυa' 'je Kea 'a wlu wōn -wεε -bυ -n' 'de ao "klu wōo- 'sυ ao se juo-. Uba' nυs tu ε, sυ 'naa -je -aa Kea 'a 'jea nυs 'a wεε la -mε de "o de -jia' 'de sυpυ "jru 'di ε, sυ 'bεε- sυ 'je ε nυ. 'De εε' -t' 'bn ε, Sesi Klisti -o-o 'sυ nta -aa 'Blei ke Tυ'bo ε, sυa' doin" se o-o -t' in-. Ka Kea 'a 'pee kpōn a sυa' nυs tu ε, ε 'crυtε' sese 'de εε' 'sbε 'di.

<sup>5</sup> Δι ao jua see ε, ιmυ 'ma -pōn 'in 'je aopp -kwlō o poo-. -Ta Kea -saa Israε-nυs kōonkwla' 'de Esipυ-blva "kpei ε, nυs "klein -sυ -kua "jru -wεε -sυ -na -bυ se ε wōn 'jei ε, sυ -wee' "klein 'mεε 'bo -jei".

<sup>6</sup> 'Kamō ε n' -ke 'de Kea 'a "soa-wi" jrv' 'a -t' 'bn. -Tein 'dōe -je Kea "nyia sυpυ 'de jaυn 'di -bo sυ n' 'o "kpei -wεε sυ 'jea n' wōn n' ε, sυ 'bō 'o -mō 'mε. Εμε -t' Kea po sυpυ 'c'ūn b'ι, -wεε ε -te' sυpυ i 'bo -ta -kpea i ε, 'bomō sυ 'je n' mamau 'sυ ε 'je 'pee 'jewi klaa' jεε-

<sup>7</sup> Nυs -sυ -n'ia 'bo Sodōm ke Gomōō ke, -kwle -ke ι "kuban i 'dii ε, de -nυba sυpυ "jrii ao po ε -kwlō o -ke. Δι -ta -dba'a' nυs -t'n' 'i, -wεε -ι -sea' nυ ka n' ε, ιmυ sυa' 'bluku a po sυpυ -je o 'sυ sυa nυ ba "jrii. Εμε -t' Kea ja nε, 'de ε -sa sυpυ 'a -kwle i. De -ε -nυba sυpυ "jrii mυa- a, εμε -saa nυs -wee' "klein fεn' 'de nε -sea' 'mυ-ta 'ble 'a -t' 'bn, -wεε ka sυpυ nυa nυs je kan' nυ -ke.

<sup>8</sup> Nυs -sυ pa 'de aopp "klu ε, d'isaυn due' -n' m' sυpυ a nυ -ke. Uo 'na Kea tōō sυpυ d'ι 'de jajri' 'bn. 'De εε' -t' 'bn ε, sυa kpōsεn sυa' 'bluku -fλεn' 'de dεsaυn nυa' 'bn, -wεε de sυ 'blea "jru kpo' i -tei ε, εε nyaa sυpυ i, 'de sυa to Kea 'a "soa-wi" wōn ε.

<sup>9</sup> Δε sυpυ nυa 'mυa-, Misεlt -jō -n'ia Kea 'a "soa-wi" 'a klaa" a, -mō se -mε nυ kpe due'. -Ta o ke -sion' kpōsεn "wōin 'de Moisi 'a "ku 'a -t' 'bn ε, o se o wōn o to kpe due' -wεε o-o' -soo' opoo-ti, 'kaa o 'naa : -Sion', Tυ'bo 'a -cε' "kpa -je -bn 'bli -cε' !

<sup>10</sup> 'Kaa sυa' nυs tu ε, d'ι "klein sυa' 'wōan 'dei ε, sυa wlaa -m' mε jeejee. 'De d'ι "klein sυa' pεe a tōōa sυpυ ε, ιmυ sυa bla 'o 'de, ka 'kwla 'dinmi a nυa, 'kamō sυa nυ. Δι sυa nυa 'mυa- ιmυ -ιa mυ sυa' 'mεa' "jru "kpei- poa'.

<sup>11</sup> Ε nte "nmia-t' -o 'de sυa' -t' 'bn, de-nεs' sυ bla 'o Kan 'a -kō 'de. Uba 'kpa 'wei 'a 'tōn o sυa jea 'e Balaam 'a -kō 'de bla sυa jea blu. Uba' "jrukua' pōε sυpυ 'a "maa "jru "kpei-, ka Kore nυa 'de ε.

<sup>12</sup> -Bo sυ ke aopp 'k'ūn- "jruī -wεε aoa sea -tadue dii ε, εε 'kōo- aoa' "jua-, -wεε εε dooa aopp 'a 'nyni. Uo nyniie 'de aopp "klu i. Uba' nυs tu ε, dedia' 'a -t'n a nυ sυpυ. Uba' naa nyo jrv' 'o -t' tō' "kpei-, sυpυ 'a 'sυ 'je di, sυ 'je dbo, εme sυa -pōn i jeejee. Uo se nυsdbō 'ble, sυa' kpōn wlu "kpei, d'ι nυs -teea sυpυ -kwl't", sυa' nυ ι. Ka -bo "ni jii 'de jaυn-kwlō -ji -ji -wεε -bo poo' j' i ε-sia' 'de εε' dba a, 'kamō sυpυ n-. Ao 'je kan' 'mε ke'wle ti -bo ti 'a c'ro nō" nyni -wεε -ιa' croa, 'de -ιa puua -mε -m' mεε "pōnpōn.

<sup>13</sup> Uba' nυs tu ε, d'ι -ι -ke sυ -kōōa' ke'wle, ι ka : Ka -bo 'tōn ni 'fea sru' -gboε -wεε εε' 'wlbα -gbλεun" 'de εε' f'υn' a boa ε kpōn a -fλεn" ε, 'kamō sυa' d'isaυn n-. Uba' nυs tu, ka 'c'υ-sun -ιa' kpōn a 'bo ιa' -tein "kpei-n'ia, 'kamō sυ n' -ke. Kea nmae sυa' -tein 'mε 'bo -ta -n'ia -p'lipli ε, 'bomō sυ 'je i -te jeejee.

<sup>14</sup> Enōkt -o -n'ia nyiō 'o "ji -ε tba 'de Adam "kpei 'a -mε" 'sōn -nō ε, o-mō -wlu ka tein" sese 'de sυa' nυs tu 'a -t' 'bn. O 'naa : Ao -gbōn 'nō, Tυ'bo ke o-o' "soa-wi" 'a -kwlō -tuu"-tuu a mue jia',

<sup>15</sup> -wεε o 'je nυs -wee' "klein 'a 'pee 'je. 'De nυs "klein -sυa' 'jea Kea wōn -wεε -sυa nυa d'isaυn ε, sυa' wōn 'je "mu, -wεε wlu saυn klae" klae' sυa' nυs tu 'tmυa Kea -pee ε, sυ 'je ιa' "kuan po.

<sup>16</sup> Uba' nυs tu a wluε nυs 'dei jeejee, d'ι -wee' "klein a kpōn ε sυpυ -kwlō, de sυ nta 'bn ε, εε' blua sυa' pεε-. Δι sυa' pεe a pooa 'i, m' -ιa po sυpυ -je o. -Cei' 'be -wlu klae" -n'ι, ιa' 'sυ -a j'ι 'de sυpυ 'wōn. Uba pooε nυs 'srε i -wεε sυ 'je dε 'je, 'de sυa d'ii nyiōpυ 'bn, sυa ple i.

## Nyυfen' -saawlu

<sup>17</sup> 'Kaa 'ma -t' kmaυn aopp mō ε, wlu "klein -aa Tυ'bo Sesi Klisti 'a dbonssυn 'tmυba aopp tein", ao 'bυ o "mae !

<sup>18</sup> Δε sυ 'tmυa 'de ε, εμε -n' -sont' 'blva 'a mua -kwea' a, aopp -o-o naa Kea 'a -jei" ka -o-o'n' ka a, nυs jrv' a mue aopp wlaa'.

Uba' nyu tu se Kea juo-. Dtsain -ta nua uba' ppe 'un e, umi -ta po uupu -je o.

<sup>19</sup> Nyu -nia 'mba- uupu -a nwe -wee nyiupu a 'nyu'e 'un 'de uba -seea' i. Dεε-ti uba nua kan' a, emε -ni Kea 'a -Suu se 'de uupu 'un ni-, uba' nyioto' me -εε po uupu -je o.

<sup>20</sup> 'Kaa 'ma -ti' kmaun aopu mo kpuun aoa' -ce' i -wee ao 'je ba sun o po 'de Kea 'a wlu 'cian' 'un, 'de aoa' Kea -kwli' -tea' -ε -siia di -wee' 'je 'boa ε 'je nya mu. 'De -bo aoa sea Kea bae ao 'tai- Kea 'a -Suu "i ε 'je aopu -je o po.

<sup>21</sup> Ka Kea kma aoa' -ti', ao po ε -kwlu o jeejee, -wee ao 'je ba 'a -ti' kma kan' mamau 'su -aa Tu'bo Sesi Klisi 'a nyu 'a wee 'jea 'je "jri "kpaε' po, -wee o ke -a -je 'kmu ni jeejee.

<sup>22</sup> Nyu -a pleea ppe i, ao 'je uupu 'a wee-, ao nwe mamau ka 'puba' 'a -ti' nia to', ub 'je ε juo 'pepe.

<sup>23</sup> Nyu jru' -ni 'e mu ke'wle -wi" -mu "kuban- 'e ne 'un mua' i. Ao nwe mamau 'su ub 'je ne -sea' 'mu-ta 'ble wain" 'puu. Nyu jru' -ni 'emu ke'wle -uba wee ao 'je 'je. 'Kaa -bo aoa sea -wi" -mu 'a wee 'je ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', -wee ao je uba' 'unpaadi "ibla, de-nwe' dtsain uba nua i kpuun uba' di -wee' "klein -flen".

*Kea 'a 'nyu "i 'beεa'*

<sup>24</sup> Kea -ε -beεa' -ε -jea aopu 'de ifuo ε, -wee ao jea 'e desauu 'di 'kpa a, ao po ε 'se- ! εε muε nua' -wee -sonu aoa mua 'de εε' -son' 'un mua' a, ao se -ko -puu" ni -wee 'mba- klaa" 'je aopu nu.

<sup>25</sup> Kea -ε -nia due' koun -gbai' -wee -ε -nia -aa 'Pui 'de -aa Tu'bo Sesi Klisi 'un ε, -aa -beε' εε' 'nyu "i. De -tba' 'e tein" sese o, -wee -ε -jeεa -stanw ε, 'nyu 'wba' o, keεma' nua' o, "ikmaa' o, dεwun-sia' nwe εε' de -o 'de no" "o no" -wee' 'di ! 'Kamo ε ni- !

### Dɪ Sesi Klist -sa 'kwla 'de San -pee ε

*'Sbɛ -nɛ 'ɛ bɪ ka*

1 Dɪ Sesi Klist -sa 'kwla 'de Kea 'a -jei" naavn -pee umɪ -crɪtɛ 'de 'sbɛ -nɛ 'di. Kea mɛ -nyɪ" ɪa' dɪ tu Sesi Klist -wɛɛ ɔ 'ju to 'de ɔɔ' dbonɔɔn -pee, 'de ka ɪa mua -too" 'a ɪ 'jea 'o nyɪnɪ ε, ɔɔ 'ju juo-. ɛmɛ -tɪ Sesi Klist dɔɔ ɔɔ" 'soai 'de ɔɔ' dbonɔɔi San ɔ -wɛɛ ε 'je ɔ 'tmɔɔɔ-.

2 Wlu Kea 'tmɔɔa -wɛɛ Sesi Klist nyɪnɪ 'o ε, 'mɔ San -nɪ ɪa' -ta 'jei, -wɛɛ dɪ "klein 'ɪn 'jeea 'jriɛ- ε, 'ɪn 'crɪtɛ 'de 'sbɛ 'di.

3 Nyɔ ɔɔ nɔɔ 'sbɛ -nɛ 'dii ɔ ke nyɔ "o nyɔ ɔɔ poa dɪ'kwla-sawlu -nɪ doin" ɔ -wɛɛ ɔɔ -je ε wɔn ε, 'mɔa- nɔ -mɔ, dɛ-nɔɔ' nɔ" -tuu" 'a -wɛɛ ɪa' dɪ tu 'jea 'o nyɪnɪ ε, ε "kɔan 'mlai".

*Jɛwlu-*

4-5 'Mɔ San, 'mɔ ɔɔ -crɪtɛ 'sbɛ- -wɛɛ ɔɔ poa ε Kea -gbi -mɛ" 'sɔn -nɪa 'de Asi -jei" : Kea -ε -nɪa 'kmɔ tein" -wɛɛ -ε -nɪa 'kmɔ -stan 'de -εɛ mua jia' a, ε ke -sii -mɛ" 'sɔn -nɪa 'bo εɛ' tɔ"bokpa-tɛ "juɔi ke, Sesi Klist ɔɔ -tmɔɔa tɔ' -tɪ -wɛɛ ɔɔ sea wlu fai" poo- ε, εɛ' nyɔ 'a pɛɛ blua' ke εɛ' "diwan kpɔn aopɔ ! Sesi Klist mɔ Kea -saa "i, ε -sa "kunyɔɔ" 'de 'mɛɔn 'klu. 'Beɔ "klein -nɪa 'nɔ 'kmɔ "kpei ɔɔa' nyɔ se ɔ -sii, ɔmɔ -nɪ 'bo ɔɔɔɔ 'jru kpɔ'. ɔmɔ -kma -aa -tɪ' -wɛɛ ɔɔ nymɔ seie -aɔn 'de -aa dɪsɔn 'kwa.

6 ɔmɔ -nɔɔɛ' -wɛɛ -a -kpa ɔɔ' 'bleenyɔ, 'de ɔmɔ -te 'o -aɔn -wɛɛ -a -je ɔ "Bo Kea "juɔi nɔɔ- ka 'sraa -sɔn -nɪa tein" nɪa. ɔmɔ nyɔ 'je 'nyɪnɪ 'wɔɔa' o, "ikmanyɪnɪ kpaa- 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamɔ ε 'je nɪ !

7 Ao -gbɔn 'nɔ, ɔɔ ji' 'bo buɛɛ" 'ɔn, nyɔ -wɛɛ' "klein a mu ɔ 'jriɛ- 'jeea'. Nyɔ -ɔɔ kɔɔ ɔ 'bo tu -kwɔɪ" ε, ɔɔa mu ɔ 'jriɛ- 'jeea' -ke. 'Blua 'a blɔ' wɔn- -wɛɛ' "klein a muɛ kpleea' 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn. Kɔn, 'kɪ nɪ- !

8 Kea -nɪa -aa Blei, ε kmɔi" ε je dɪ -wɛɛ' -sii. ε nɪɛ 'kmɔ sese, ε nɪɛ 'kmɔ -stan -ke, εɛ muɛ jia'. ɛɛ' Kea tu mɛ -wlu ka, ε 'na : 'Mɔ -saa "i, 'mɔ -bɔɔ' de.

*San 'jeeɛ Sesi 'jriɛ-*

9 'Mɔ San 'ɪn nɪɛ aɔa' de 'di 'kle aɔa 'jea 'de -a -ke Sesi 'a "i "sii -tɪ' 'ɔn ε, 'ma 'je ε -ke. Ao ke 'mɔ ke -a -pɛɛɛ 'beɔɛ due' i -wɛɛ ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, -a -ke Sesi "sii "i. De 'ɪn 'tmɔa Kea 'a wlu -wɛɛ dɪ 'ɪn 'jea 'de Sesi 'ɔn 'ɪn 'tmɔ ɪ ε, εmɛ -nɔɔɛ' -wɛɛ ɔɔ kpa 'ɔn 'bo 'tɔnɪɛ 'a du'. 'Bo 'a -ta -tu ε, nyɔ a 'daa- 'o Patimɔstɪ.

10 'Bo Patimɔstɪ mɔ 'ɪn nɪ-, -je Tɔ"bo 'a -kwɛɔwɪ ɔ kaan 'sɔ ε, Kea 'a -Suu "ji 'de 'ɔn

'ε. 'Sɔ 'ɪn 'wɔn nyɔ jɔɔ' ɔ wlu 'bo 'ɔn 'de -wɛɛ ɔ kpa wlu "jei ka -kaɔn a wlu.

11 ɔ 'na : Dɪ -ma -jeea' 'jriɛ- ε, -ɪn -crɪtɛ 'de 'sbɛ 'di -wɛɛ -ɪn -ju Kea -gbi -mɛ" 'sɔn -nɪ -jei" poo-. ɪa' Kea -gbi -tu ka : Kea -gbu -nɪa 'o Efɛstɪ o, Siminɪ o, Pɛɛkamɔ o, Tiatii o, Saadɪ o, Filadɛfi o, Laodise ke.

12 -Ta 'ma "biia i -wɛɛ nyɔ ɔɔ wlu a 'ɔn -pee 'ɪn 'je ɔ 'jriɛ- 'jee- 'sɔ ε, 'ɪn 'jeeɛ -dam'ba -tuu"-tuu 'jriɛ- 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mɛ" 'sɔn "kpei. ɪa' -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -tu ε, 'sani -nɔɪ'.

13 'Sɔ 'ɪn 'jeeɛ "ju due" 'jriɛ- 'bo ɪa' -kwea'-, ɔ -ke nyɔɔ ɔ "ju -kɔɔɔ'-. "Bai ɔ paa 'ɔn ε, ε tba i 'de ɔ boin ɔ kpɔ- kpɔ- -wɛɛ ɔ bla 'saniwɔɔ -kwɔɔ 'di.

14 ɔɔ' 'jru 'pluu' 'puu'- ka jee" -fua" nɪa, ɔɔ' 'jri a wan' ka nemɔɔ nɪa.

15 ɔɔ' bɪ a fan' ka -bo nyɔ tba -tien 'o "jri -wɛɛ ε -sainya 'de nɛklɪn' 'ɔn ε, 'kamɔ ɪ nɪ-. ɔɔ' wlu -kɔ' "ni-gbuɔɔ kɛɛ" 'a klu 'ɪn.

16 ɔɔ' dɪansɔn 'blee 'cɔ-sɪn -mɛ" 'sɔn kwa. -Placɛnɛ -nma" 'a -wɛɛ -εɛ 'jri nɪa 'sɔn ε, εmɛ -εɛ -wɔɔ 'de ɔ 'wɔn. ɔɔ' "jua- a fan' ka -bo 'jɔɔ -te -gbao -wɛɛ εɛ fan.

17 -Ta 'ɪn 'jee ɔ 'jriɛ- -sɔ ε, 'ɪn -ka i 'bo ɔ bɪ o, ka nyɔ ɔ 'mɛa. 'Sɔ ɔ -tee' 'ɔn ɔɔ' dɪansɔn "kpei -wɛɛ ɔ wlu ka, ɔ 'na : Favɔn 'bo -ɔn -nɔɔɛ ! 'Mɔ -saa "i 'mɔ -bɔɔ' de.

18 'ɪn nɪɛ 'kmɔ. 'ɪn 'mɛɛ 'de-, 'kaa kaan ka 'ɪn nɪɛ 'kmɔ 'bode -bode' bode. 'ɪn 'blee "ikmaa' 'bo 'mɛa' ke -ta 'mɛɔn nɪa 'kpei.

19 San, dɪ -ɪn -jeea' 'jriɛ- ɪ ke dɪ -ɪa nɔɔa ke dɪ -ɪa mua nɔɔa' 'bo -mɪ 'de ke -ɪn -crɪtɛ 'de 'sbɛ 'di.

20 'Cɔ-sɪn -mɛ" 'sɔn -ɪn -jeea' 'jriɛ- 'de 'ma dɪansɔn 'di o, -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mɛ" 'sɔn 'sani nɔɔa -wɛɛ -ɪn -jeea 'jriɛ- -ke o, dɛ -ε pa 'kwla 'de ɪa' dɪ tu 'de ε, εmɛ 'ma ji wɔ -saa' 'de -ɔn -pee. 'Cɔ-sɪn -mɛ" 'sɔn -nɪ, umɪ -nɪ Kea -gbi -mɛ" 'sɔn ɔ "jru kpɔ' i -teɔn. 'De -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mɛ" 'sɔn -nɪ, umɪ -nɪ Kea -gbi -mɛ" 'sɔn -nɪ.

## 2

*Wlu -tmɔɔa' 'de Efɛstɪ Kea -gbu -pee ε*

1 'Ju 'ɪn 'jeea "jriɛ- -nɔ, mɔ -wlu 'de 'ɔn -pee ka -ɔ -na : Wlu -ɪn -jea 'crɪtɛ -wɛɛ -ɪn -jea Efɛstɪ Kea -gbu 'a "jrukɔɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ ɔɔ dɪansɔn 'blea 'cɔ-sɪn -mɛ" 'sɔn kwa -wɛɛ ɔɔ na 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mɛ" 'sɔn 'sani nɔɔa 'a -kwea'-, 'ɪn 'naa :

2 'ɪn juo -ma nɔɔdɪ 'mɛ. Dɔɔ -ɪn -kpɔɔn -a -ma -cɛ" i -wɛɛ -ɪn nɔɔa o, ka -ɪn -bɛɛa' pɛɛ "wɔin o, 'ɪn juo ɪ -wɛɛ' 'mɛ. 'Diwɔnyɔnɔn -nɪa 'de aopɔ- "klu ε, ɔɔ ke -ɪn se dɛɛɛ-. Nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -cɛ" Sesi 'a dɔɔn -wɛɛ -ɔɔ se ε nɪ ε, -ɪn -tɪɛn' ɔɔɔɔ i 'de ka ɔɔ nɪa sɪ 'tmɔn -ɪn -je kan'.

<sup>3</sup> -In -blee nai", -in -jee -ma -ce" wɔn 'de 'ma 'nyɪ 'a -tɪ 'ɔn, 'de 'kpɪ se -mii" wa mamav 'sɔ.

<sup>4</sup> 'Kaa de -je sea' 'ɔn 'tɔn nɔ ε, εmε -nɪ 'ma -tɪ 'kmaa' -ε -nɪa 'de -ɔn 'ɔn tein" ε, -in -bɔ -mε o.

<sup>5</sup> -Ta -in -blua' -in po 'o 'a -tɪ' -kwɔb o -wee -in -je -ma dɪsavn "i juo 'de -in -ji 'kpɔ "i to-, -wee ka -in -kma 'ma -tɪ' tein" -in -je kan' nɔ ke'wle. -Bo ε se -mε nɪ ε, 'ma mɛ jia' -wee 'in 'je -ma -dam'ba 'a "kpei -tede -kwlin -saa.

<sup>6</sup> Dε -je -εε -tɪ' 'ɔn 'ma poa -ɔn -tɪ' o ε, εmε -nɪ nɔv -kpa 'o Nikola 'de ε, sɔa' nɔvɔdɪ a nyaa -mii' ka ɪa nyaa 'mii -ke ε.

<sup>7</sup> Nyɔ -nɪa doun" "jru -mε wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔva Kea -gbi -pee ɔ po ε doun" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpaa' a, 'kmɔnɪ tu -ε -nɪa 'de Kea 'a kεεma' -kwɔb 'di mε -εε 'jo 'in 'je ɔ "nyɪ -wee ɔ 'je di.

*Wlu -tmɔva' de Simini Kea -gbu -pee ε*

<sup>8</sup> "Ju 'in 'jeea "jriε- ε, ɔ wlu' 'de 'ɔn -pee ka ke'wle ɔ 'na : Wlu -in -jea 'crɪ -wee -in -jea Simini Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ -ɔ -kɔan 'de dɪ -wee' 'a nya -wee -ɔ kan dɪ -wee' "jru ε, 'de -ɔ -mεa 'de- wee -ɔ jia 'kmɔ de ε, 'in 'naa :

<sup>9</sup> 'Kle -ma -jea 'in juε'. 'In juo -ma nɪa" 'a 'dba -tɪ 'mε, 'de -mε 'kamɔ -in -nɪ dɪ -wee' 'a jei. Nyɔ -sɔa -daa' sɔa' -ce" Suifu -wee -sɔv se ε nɪ ε, ka sɔa -cre" 'a -ɔn ε, 'in jut'. Sɔa' nyɔ tu ε, sɔ nɪε Satan 'a nyɔ -o.

<sup>10</sup> Dε -ma -jea 'kle ε, εε' favn 'bo -ɔn nɔε. -In -gɔn 'nɔ, -sɔnɔ' ɔ mɛ aɔa' jrv' -kaso 'di poa' -wee aɔ 'je i -tɪtɪn' -wee aɔ 'je 'kle 'je 'de 'wɪ -puue 'di. -In -bo wlu fai" poε mamav 'sɔ, ε 'je -ma 'mεa' jεε-, -wee 'in 'je -ɔn 'kmɔnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble "nyɪ. εmε -εε mu -ma -kei" nɪa'.

<sup>11</sup> Nyɔ -nɪa doun" "jru wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔva Kea -gbi -pee ɔ po ε doun" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpaa' a, ɔ se -tuɔn blui. 'Mεa 'a kpe' sɔɔn -nε se ɔ "i blai.

*Wlu -tmɔva' de Pεεkamɔ Kea -gbu -pee ε*

<sup>12</sup> "Ju 'in 'jeea "jriε- -nɔ, ɔmɔ -wlu 'ɔn -pee ka -ke, ɔ 'na : Wlu -in -jea 'crɪ -wee -in -jea Pεεkamɔ Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ -blea -placne -nma" 'a -wee -εε "jri nɪa 'sɔɔn ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

<sup>13</sup> 'In juo -ma -teɪn 'mε. 'Bo 'a -ta -tu mɔ Satan 'ti -wee ɔ 'ble nyɔ. Ka -in -tua" 'ma 'nyɪ 'a -tɪ' mamav 'in 'je kan' mε -ke. 'Bo aɔpɔ o -kwɔ Satan nɪa, Antipastɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ɔn -wee -ɔɔ -tmɔva 'ma -tɪ' 'de nyɔ -pee, -sɔntɪ nyɔ 'dbɔ ε, -in se 'ma -kwɔl' -tea' o 'bɔ, 'de -mε 'kamɔ sɔ 'dbɔ 'de 'ma -tɪ' 'ɔn.

<sup>14</sup> 'Kaa dɪ jrv' mɪ -ma nɔ 'sɔ -ɪa nyaa 'mii. 'Ia' dɪ tu mɪ -nɪ nyɔ jrv' -nɪ 'de aɔpɔ "klu -wee dɪ Balaam tɔɔa nyɔ -sɔa nɔ ɪ. Ka -bo Israε-kɔn nɔ -wee sɔ 'jea 'de desavn 'di 'kpa a, εmε ɔ tɔɔ Balakt. ɔmɔ -nɔε' -wee nmi sɔ -saa 'sraa- sɔ 'nyɪa kɔin ε, 'de Israε-kɔn a dɪ 'a' nmi tu. ɔmɔ -nɔε' ke'wle -wee sɔ 'kpa 'de jei" 'jedesaɔn 'di.

<sup>15</sup> 'De nyɔ jrv' -nɪ 'de aɔpɔ "klu ke'wle -wee dɪ nyɔ -sɔ bla 'o Nikola 'de a nɔa, -sɔa nɔ ɪ -ke.

<sup>16</sup> εmε -tɪ 'in 'naa -in -juo -ma desavn "i -in -je ε 'kpɔ "i to-. -Bo ε se -mε nɪ 'ja a, 'ma mɛε -tɔo" 'a 'in 'je jɪ -wee 'in 'je -placne -nɪa 'de 'ɔn 'wɔn nɔ 'de 'in 'je sɔa' nyɔ tu tɔ o -fɔn'.

<sup>17</sup> Nyɔ -nɪa doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔva Kea -gbi -pee ε, ɔ po ε doun" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpaa' a, 'ma mɛε ɔ diide -ε pa 'kwla 'de javn 'di 'nyɪa', -wee 'in 'je ɔ "soukpo plu 'nyɪ -ke. 'Nyɪ dee -crɪa' 'bo ε "kpei ε, nyɔ jrv' se ε juo-, -bo ε se nyɔ -ɔɔ mua εε' "sou tu 'jea' nɪ ε.

*Wlu -tmɔva' de Tiatii Kea -gbu -pee ε*

<sup>18</sup> "Ju 'in 'jeea "jriε- mɔ -wlu 'ɔn -pee ka ke'wle, -ɔ -na : Wlu -in -jea 'crɪ -wee -in -jea Tiatii Kea -gbu 'a "jrukɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ -ɔ -nɪa Kea 'a "Ju -ɔɔ "jri a wan ka nemɔsɔ nɪa, -wee -ɔɔ bɪ a fan ka -tien nɪa, 'in 'naa :

<sup>19</sup> 'In juo -ma nɔvɔdɪ 'mε. -Ma nyɔ 'a -tɪ' kmaa' o, -ma Kea -kwɔl' -tea' o, ka -ma nɔva -ma de 'di-wi' "juo o, -ma pee "wɔin 'bεεa' o, 'de ka dɪ 'dɔε -in -bɔɔa' de -ma nɔa ɪ -tia "i ɪ -sia -jɪ -nɪa tein" ε, 'in juo -mɪ 'mε -ke.

<sup>20</sup> 'Kaa de -je -sea' 'ɔn 'tɔn nɔ 'de -ma -tɪ' 'ɔn ε, εmε -nɪ "junyɔnɔkpao' sɔa 'daa- Sesabe -wee -sɔ -daa' va' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaanyɔnɔkpao' ε, sɔmɔ -in -taai" -wee -sɔ -saa 'ma dɔnɔsɔn 'a "jru -jei" -wee -sɔ tɔɔ sɔpɔ jei" 'jedesaɔn, 'de nmi sɔ -saa 'sraa- sɔ "nyɪa kɔin sɔa di.

<sup>21</sup> 'In "nyɔ ɔ nɔ" 'mε -wee ɔ 'je va' dɪsavn "i juo-, 'kaa ɔ 'na ɔ se va' jei" 'jedesaɔn 'kpɔ "i toi.

<sup>22</sup> εmε -tɪ 'ma jɪ ɔ 'we- "kpei jaa' -wee ɔ 'je i 'pen' 'de ɔ 'je va' -ce" wɔn 'je. Nyɔ -sɔ -ke ɔ 'kpa 'de jei" 'jedesaɔn 'di ε, -bo sɔ se sɔa' desavn "i juo -wee dɪ Sesabe a nɔa sɔ sɪ kwa -sɔn -saa a, 'ma mɛε sɔpɔ 'kle klaa' "kpei jaa' -ke.

<sup>23</sup> 'Bo -mε 'de ε, 'ma mɛε va' "nyɪnuu- 'mεa' "kpei jaa' -wee ka 'in nɪa "ju -ɔ -jua nyɔ ɔ tɔ' 'de -ɔɔ -gɔn a 'de nyɔ pee o ε, Kea -gbi -wee' "klein 'jɪ juo-. Dɪ "klein aɔ nɔa 'mɔ -ɔɔ mu aɔ 'a' -kei' -saa' due 'due.

<sup>24</sup> 'De aɔpɔ -jɔ -nɪa 'de Tiatii Kea -gbu 'di -wee dɪ Sesabe a tɔɔa nyɔ -ɔ sea 'bo ɪ 'de bla a, dɪ -ɪ pa 'kwla -wee sɔa 'daa- Satan' a

di ε, ao si 'ctan. Aopu mo ε, 'in se aopu ke' jre' "i -tei.

25 'Kaa de due' koun -gbai' me 'ma 'tmu aopu-, emε -nι -ta ao kpun a ao kpun 'bo i mamau 'su 'in 'je ji.

26 Nyo -o mua tu 'a "jru kpa a" -wεε ka 'in "sia 'nyu -o mua kan' nua' mamau -o -jea nyu ε, 'ma muε o "ikmaa' 'nyia' -wεε o 'je 'blua -tuu"-tuu "jru kpo' i -te,

27 'de o 'je nuεkpa 'ble -wεε o 'ji i fuo-. O muε upu i waa' ka nyo o waa jae i ε. Ka 'in "Bo "nyia 'ma -εε" 'kpa "ikmaa' 'bo 'blua -wεε" 'klein "kpei ε, 'kam o mu nua'.

28 Nyo -o mua tu 'a "jru kpa a" a, 'ma muε o 'cu-sun -εε fan -son' woin' "nyia'.

29 Nyo -na doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmua Kea -gbi -pee ε, o po ε doun" o !

**3**

*Wlu -tmuua' 'de Saadi Kea -gbu -pee ε*

1 "Ju 'in 'jeea "jrie- -no, omo -wlu 'un -pee ka, o 'na : Wlu -in -jea 'cru -wεε -in -jea Saadi Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, ε ka : 'Mo -o -blea Kea 'a -sii -me" 'son ke 'cu-sun -me" 'son ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nuudu 'me. Nyu a 'daa- un 'kmun i 'me kpuun-, 'kaa -in -mεε'.

2 -In -bo i "maεε" Nyu 'pla -sia 'o -wεε 'kmunia' 'a de-saan" nua 'de 'un ε, -in -kuu upu 'a di i. De 'in sia "jrie- o emε -nι -ma nuudu se 'de 'ma Kea "jri 'dei nmo- -ke.

3 Emε -ti 'in 'naa : di nyu toa -un ε, -wεε -in -jea to' 'un ε, -in po i -kwlu o, -in kpun ia' di tu i -sisi' -wεε -in -je -ma dsaun "i juo- 'de -in -ji 'kpu "i to-. -Bo -in se "jrie "i -te ε, 'ma muε jia' -wεε "in 'je -un "jru -tie', ka "jrii a pa -kwlo ε. No" -ε 'di 'ma mua jia' a, -in se εε juo i.

4 'Bo Saadi Kea -gbu 'di i, -ma 'ce jru -nι 'o -ke -u se uba' 'unpaadi -flen" kpuun-. Uba' nyu tu ε, uba muε di pli 'unpaa -wεε u ke 'ma -a -je na-, de-nuε' u nte εε' ka-.

5 Nyo -o mua tu 'a "jru kpa a" a, o muε di pli 'unpaa kan' -ke. 'In se o' nyu 'muε 'de 'kmunibε 'di. 'Ma muε o' nyu "sia' 'bo 'un "Bo ke εε" 'su "juoi.

6 Nyo -na doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmua Kea -gbi -pee o po ε doun" o !

*Wlu -tmuua' 'de Filadefi Kea -gbu -pee ε*

7 "Ju 'in 'jeea "jrie- mo -wlu 'un -pee ka, o 'na : Wlu -in -jea 'cru -wεε -in -jea Filadefi Kea -gbu 'a "jrukpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o -wba 'de Kea 'un -wεε -o -na to' -ti ε, -da'kle- -ε -nua 'de 'beo Dafidi 'kwa tein' ε, 'mo ε nι 'e 'kwa. -Bo 'mo kain 'bo -gbein' nyo -jea 'o kan, o se nι-. 'De -bo 'in kan' 'o -gbein' nyo -jea 'o kain, o se nι-. 'In 'naa :

8 'In juo -ma nuudu 'me. -In -gbun 'no, 'in kaien -gbein' -je won 'bo -un "juoi, nyo jro' se ε 'beε- o 'je ε "woin kan-. -In se 'kpi -tuu"

'ble -mo, 'kaa ka -ma -jea 'ma wlu won -wεε -in sea 'ma 'nyu 'a -ti' o 'bo ε, 'in ju'.

9 -In -gbun 'no, nyu -uba -daa' uba' -εε" Suifu -wεε -u se ε nι 'de -uba -tmua si ε, uba' "jru 'kuu-gbu Satan 'blea, 'ma muε nua' nyu 'je 'de 'wlu 'de u 'je 'koi- i "sii- 'bo -un "juoi, 'de ka 'in kma -ma -ti' ε, u "je ε juo-.

10 De -in -beεa' pee "woin -wεε -in -jea 'ma wlu won, emε -ti 'ma mu -mi i fua' -wεε -sonu 'kle klaa' a mua jia' 'de 'blua "kpei ε 'jea nyu -wεε' i -tin', ε se -mii' blai.

11 'In se 'un -kwle' 'ma jia ji. De -in -blea -in kpun i -sisi', -wεε nyo jro' je -ma -kei" Kea -teea -un 'dei kpa.

12 Nyo -o mua tu 'a "jru kpa a" a, 'ma muε o 'ma Kea 'a -gbu' 'a -kwea' -gbaatu 'un nua' -wεε o se -kwlin 'wlu 'bode. 'Ma muε 'ma Kea 'a 'nyu ke εε' -kwlo 'o nyu 'cru' 'bo o "kpei, emε -nι Selisalem -kwlo -dee -ε -wba 'bo 'ma Kea -pun' 'de javn 'di, ε ke 'ma 'nyu dee ke.

13 Nyo -na doun" "jru, wlu Kea 'a -Suu a 'tmua Kea -gbi -pee ε, o po ε doun" o !

*Wlu -tmuua' 'de Laodise Kea -gbu -pee*

ε

14 "Ju 'in 'jeea "jrie- -no, omo -wlu 'un -pee ka ke'wle -o -na : Wlu -in -jea 'cru -wεε -in -jea Laodise Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o nyu nua Kun, -wεε -o -tmua to' -ti 'de -o' pooa wlu fai" ε, di 'klein Kea nua 'mo i tha 'e 'jri.

15 De 'ma 'tmua -un -pee, ε ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nuudu 'me. Ka -in sea dee' nι -'de -in sea "jro 'un nι ε, 'in ju'. -Bo -in -je dee' nι ε, -mε -in -nι dee', 'de -bo -in -je ne' nι ε, -mε -in -nι ne' !

16 -Je -in -nua "bleu bleu -wεε -in sea dee' nι-, 'de -in sea ne' nι ε, 'ma muε -un won -saa'.

17 -In -na -in -nιε "wliijeji, -ma 'do o nmo', de jre' se -un 'kwa -kon. 'De ka -in -nua "nmianyo -wεε -in -blea wεε-, 'de nua" a 'dba -un -wεε -ma "jri wa 'de -in cean kui' -in si juo-.

18 'De εε' -ti 'un, 'ma -tue' -un 'su -in ji 'sani -tin' 'no 'un o. εε' 'sani tu jiiε 'bo ne 'un -wεε ε nι 'pepe, 'de -in -je "wliijeji -ceen' kpa. -In ji 'unpaadi plu -tin' -wεε -in -je 'unpaa- 'de -in ji kei cen -wεε -tin' 'je -mii' dbaa. -In ji "jri koun -tin' -wεε -in -je "jri po 'de -ma "jri 'je i 'je.

19 Nyu -uba -ti' 'in kma a, upu 'ma -εε' "bli -wεε 'ma -sa kplun 'kwa i. -Je ε nua kan' -mo 'ja a, -mε -in -duo" 'kpi 'un -wεε -in -je -ma dsaun "i juo- 'de -in -ji 'kpu "i to-.

20 -In -gbun 'no, 'in ka, 'in nte 'bo -gbu' wo, -wεε 'ma bla klu. Nyo "o nyo -wan 'ma klublawlu -wεε -o -kain -a 'bo -gbein"

ε, 'ma mue 'de o -gbu" paa' -wee 'in ke o 'je sun -tadue po.

<sup>21</sup> Nyo -oo mua tu 'a "jru kpa'a' a, 'ma mue nva' -wee o ke 'ma -a -je 'o 'ma 'beokpa-te 'kpei -te. Ka 'mo kpa tu 'a "jru -wee 'in ke 'in "Bo -tea i 'bo ee' 'beokpa-te 'kpei ε.

<sup>22</sup> Nyo -nta doun" "jru ε, -me wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee ε, o po ε doun" o !

4

*Kea "juoi -gbee' sun -nta 'e javn 'di ε*

<sup>1</sup> Dt' -nta 'mva- -m' wlvaa 'o -jei" 'su ε, 'in 'jeeε -gbein" -je "jrie- -ε -kain won 'bo javn-kwlv. 'Su wlu 'in 'waa tein" -wee ka -kaun 'a wlu nta -ε -nta kan' 'a ε wlvε 'un -pee ke'wle, ε 'na : -In -ja -ta, -wee dt -i -jea nve 'bo -me' de, 'in 'ji -un too-.

<sup>2</sup> 'Bo ε "sri Kea 'a -Suu 'ji 'de 'bn -wee 'in 'jee- 'beokpa-te due' "jrie- 'de javn 'di. 'Bo ee' 'beokpa-te -tu "kpei, nyo jro' -te 'o.

<sup>3</sup> Oo' "jua- a fan' ka "sei-ku -i -nmoa "jrii a fan, 'kamo ε ni-. Ia' "sei tu 'a 'nynt -nt Sasipb ke Sadoant ke-. "Ni 'a bli' ee 'dba a, emε -pin' oo' 'beokpa-te 'dei -wee -εε fan ka "sou-kea' nyo a 'daa- Emerodt nta.

<sup>4</sup> 'In 'jeeε 'beokpaε 'a kwla 'scoon 'jo -nyiiε "jrie- -ke -wee -i -gbae' ee' 'beokpa-te -tu 'dei. 'Bo i "kpei ε, nyo-coun' 'a kwla 'scoon 'jo -nyiiε -te 'o. Uv -wee' paa dt plu 'un -wee uv -tu" 'sani tv"bofan nva "jru.

<sup>5</sup> -Ta 'beokpa-te -ne nta 'bo a cre "jrii -ble -ble ka "ni a crea "jrii ε, -wee wlu -tuu"-tuu ke "ni 'a "planwlu a 'wlv 'o -ke. 'Bo ee' 'beokpa-te -tu "juoi ε, 'in 'jeeε -tai -me" 'son "jrie- -wee -ta wan, imi -nt Kea 'a -sii -me" 'son.

<sup>6</sup> 'De -tai -me" 'son -nt "juoi ε, "nifla klaa" -nt 'o -ε -te "jri tein kpee.

'In 'jeeε 'kmuntit -nyiiε "jrie- 'de 'beokpa-te -ne -pun" -i -gbae' ε 'dei. I -wee' nte "jri kui' 'de nya o 'de de o.

<sup>7</sup> Ia' -je -saa "i ε, ka -plaa nta, 'kamo -me ni-. Ia' 'scoon -ne ke bli' beo -too -kooo'. Ia' taan -ne 'bleε nyio 'o "jua-, -wee ia' -nyiiε -ne ke -cii" -εε -wan" -kooo'-.

<sup>8</sup> 'De 'kmuntit -nyiiε' -nt, i 'bleε kpoa" wli -mεεo" - due 'due -wee ia' ku -wee' nt "jri 'a 'sv -ta "o -ta. 'Kamo ia -gbεε' Kea jeejee 'de "mau'wt o, 'jrv -gbaowt 'di, ia wlv' ka, i 'na :

Tv"bo Kea, ε -kwε- i, ε -kwε- i, ε -kwε- i emε "ikmaa' -wee' "klein nta 'e 'kwa a, ε nte 'kmu tein" -wee ε nt 'kmu -stan, 'de εε mu jia', εε' dt -wee' "klein -teeε "i -wee ε -kwε- i kpe taan !

<sup>9-10</sup> "Ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei -wee -o -nta 'kmu jeejee ε, ka 'kmuntit -nyiiε -nt a -tea' oo' ni' -wee ia 'bεεε oo' 'nynt "i 'de ia po o εε-ε, 'kamo nyo-coun' 'a kwla 'scoon 'jo -nyiiε -nt a "sii- 'koi- i 'bo o "juoi -wee vva

-gbεε' o, 'de uv -sa vva' tv"bofan "jru -wee uv po i 'bo oo' 'beokpa-te "juoi, 'de vva 'nt :

<sup>11</sup> -Aa Tv"bo Kea, ε -nte εε' ka -wee nyo 'je εε' ni' -te', 'de nyo 'je εε' 'nynt "i 'bεε-, -wee nyo 'je εε' "ikmanynt kpaε-, de-nve' emε -nt' dt -wee' "klein, 'de εε' -kwlvit 'bn mo i -wee' nveε -wee i nt 'kmu !

5

*'Sbepun- ke 'blaaju ke*

<sup>1</sup> 'Su 'in 'jeeε 'sbepun- due' "jrie- 'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei 'a dianson 'kwa. 'De εε' 'sbe tv "kpei ke 'di -wee' 'cruie -wee dt -ken" 'wain ε, i nt kpe -me" 'son.

<sup>2</sup> 'De 'in 'jee Kea 'a "soai -kmai" "jrie- -wee oo kpa wlv "jei oo 'tmuv- nyo -wee', o 'naa : Nyo -jo -nt 'sbepun- -ne 'ε 'wain kain ka -wee -o -je ε' 'kpn 'di -sa a- ?

<sup>3</sup> 'Kaa nyo -jea 'e javn 'di o, 'no 'blva- "kpei o, 'de -klu' 'wlv -wee -o -je ε "wain kain 'de -o -je ε ja -gbun, o se ni-.

<sup>4</sup> 'Su 'ma -fun", de-nve' nyo -jea 'sbepun- -ne 'ε "wain kain ka o, εε' ja -gbun -ka nt, o se ni-.

<sup>5</sup> Nyo-coun' -wi" 'a due' wlv' 'de 'bn -pee o 'na : -In -bo -fun' ε, -in -gbun 'no, "ju ka -plaa nta -o -nta kan' -o -wlvaa 'e Suida 'a -ne -kwlvn ke Dafidt 'a "ji 'di ε, o kpa tv 'a "jru 'me -wee o 'je 'sbepun- 'a 'kpn -me" 'son -nt cen' 'de o 'jee "wain kain-.

<sup>6</sup> 'Ma -gbun a 'e 'sv 'in 'jeeε 'blaaju due' "jrie- 'bo 'beokpa-te 'ε -kwea', -ε -nyina i 'bo 'kmuntit -nyiiε' ke nyo-coun' 'a kwla 'scoon 'jo -nyiiε 'a -kwea'. εε' 'blaaju -ko' de uv -saa 'sraa-. ε 'bleε -gbun -me" 'son ke "jri -me" 'son -ke, imi -nt Kea 'a -sii -me" 'son ε dboa 'de 'blva -wee' "kpei ε.

<sup>7</sup> 'Su 'blaaju 'kpa 'o 'we -wee ε kpn 'sbepun- 'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei 'a dianson 'di.

<sup>8</sup> ε "dua 'sbepun- -ne 'bn 'sv, 'kmuntit -nyiiε -nt o, nyo-coun' 'a kwla 'scoon 'jo -nyiiε -nt "siii 'koi- i 'bo o "juoi -wee uv 'ble -siplv kwa due 'due, 'de uv 'ble 'sani 'seti -jia" -dai'kwlv 'di kwa. -Dai'kwlv -ne me -nt Kea 'a -jei" naavn 'a baewlv.

<sup>9</sup> 'Su uv -tee' 'dv dee ble 'a -pun" uv 'na : -Mo -nt 'sbepun- -ne 'ε 'bn "duo- ka, -wee -o -jee "wain kain-, de-nve' uv -saa -un 'sraa-, -wee -ma nymo sie nyo a "ji -wee' o, wlv 'a kpe -wee' nyo a poa o, 'blva 'a blo' won -wee' o, nyo 'a 'bleε -blva -wee' 'dii 'de uv -nyt' uvpu Kea.

<sup>10</sup> -In nve uvpu Kea 'a nyo 'un -wee ε 'je 'beo ni-, 'de uv 'je -aa Kea "juoi nve, -wee uv 'je 'blva- 'ble.

<sup>11</sup> 'Ma -gbun a 'e mu 'sv 'ma 'won Kea 'a "soa -tuu"-tuu 'a wlv 'beokpa-te 'dei -ta



"o -ta, -wée ʋʋ -pin' 'kmɔndɪ -nyiiɛ -nɪ ɔ, nyu-cɔn' 'a kwla 'sɔɔn 'jɔ -nyiiɛ -nʋ 'dei. ʋʋa' Kea 'a "soa tu cɛn -kwɔlɔ -te "wlu 'di "wlu -te -kwɔlɔ 'di "kpei -tie".

<sup>12</sup> ʋʋa kpa wlu "jei -wée ʋʋa wlu ka, ʋʋ na :

'Blaaju -ɔ -saa 'sraa- 'bɛn ɛ, ɔ nɛ ɛɛ' ka -wée nyu 'je ɔ "ikmaa' ɔ, "wliiɛ- 'bleea' ɔ, tɔ' 'dɪnɪa' ɔ, 'kpɪ 'blea 'a 'nyɪn' kpaɔ-. ɔ nɛ ɛɛ' ka -wée nyu 'je ɔɔ' nɪ' -te', ʋʋ 'je ɔɔ' 'nyɪn' 'i 'bɛɛ- 'de nyu 'je ɔ "diwan po.

<sup>13</sup> 'Sʋ dɪ "klein Kea nʋa -wée -ɪ -nɪa 'e jaun 'dɪ ɔ, -ɪ -nɪa 'nɔ 'blʋa- "kpei ɔ, -ɪ -nɪa 'e -klu' ɔ, -ɪ -nɪa 'e 'tɔniɛ "kpei ɔ, -ɪ -nɪa 'e 'tɔniɛ -sɔn ɔ, 'ɪn 'wɔn ɪ -wée' 'a wlu ɪ 'na :

"Ju -tea ɪ 'bo 'beokpa-te "kpei ke 'blaaju ke, -a -bɛɛ' ʋʋa' 'nyɪn' 'i, -a po ʋʋpʋ 'sɛ-, -a -te' ʋʋa' nɪ', -a -kpa ʋʋpʋ "ikmaa 'a 'nyɪn' 'de -sʋn "o -sʋn 'di.

<sup>14</sup> 'Sʋ 'kmɔndɪ -nyiiɛ- -nɪ 'na : Kɪn, 'kamɔ ɛ nɪ-. -Wée nyu -cɔn-wi' -mʋ "sii- 'kɔi- ɪ 'de ʋʋa -gbɛɛ'.

**6**

*'Sbɛpun- 'a "wɔinkandi*

<sup>1</sup> 'Ma -gbɔn a 'e mu 'sʋ, Kea 'a 'blaaju cɛn 'kpɪn -mɛ' 'sɔn -ɪ -blaa 'sbɛpun- pun 'di -nɪ 'a "i-saa -nɛ 'mɛ 'sʋ 'kmɔndɪ -nyiiɛ- -nɪ ɪa' due' wlu'. ɛɛ' wlu 'ɪn 'wɔan a, ka -tɛn ɛ "plan a, 'kamɔ ɛ nɪ-. ɛ 'na : -ɪn ji !

<sup>2</sup> 'Ma -gbɔn a 'e mu 'sʋ soo' plu due' -taan'. "Ju -tea 'bo ɛ "kpei ɛ, ɔ 'blee plu. Tʋ'bofan -bo nʋɔ kpa tʋ 'a "jru -wée nyu a "nyɪ ɔ, ɛmɛ ʋʋ "nyɪ ɔ. ɔ nɛ tʋ 'a "jru kpai -o -wée ɔ 'je tʋ 'a "jru kpa ke'wle.

<sup>3</sup> 'Bo -mɛ 'de ɛ, -bo Kea 'a 'blaaju kain 'sbɛpun- 'a 'kpɪn 'a kpe 'sɔɔn -nɛ "wɔin 'sʋ ɛ, 'ɪn 'wɔn 'kmɔndɪ -nɪ 'a 'sɔɔn -nɛ 'ɛ wlu. ɛ 'na : -ɪn ji !

<sup>4</sup> 'Sʋ soo' jre' -taan', -mɛ -sain'. "Ju -tea 'bo ɛ "kpei ʋʋ "nyɪ ɔ "ikmaa' -wée ɔ 'je pɛɛ 'a blua' 'de 'blʋa- "kpei -sa, 'de nyiɔpʋ- 'e ba 'dba. ʋʋ "nyɪ ɔ -cɛnɛ klaa' -ke.

<sup>5</sup> 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a 'blaaju kaian 'sbɛpun- 'a 'kpɪn 'a kpe taan -nɛ "wɔin, 'sʋ 'ɪn 'wɔn 'kmɔndɪ -nɪ 'a taan -nɛ 'ɛ wlu, ɛ 'na : -ɪn ji ! 'Ma -gbɔn a 'e 'sʋ 'ɪn 'jɛɛɛ soo' jre due' 'jriɛ-. "Ju -tea 'bo ɛ "kpei ɛ, ɔ 'blee de dbaade kwa.

<sup>6</sup> 'Sʋ ɛ -kɔ' -na 'ɪn 'wɔn wlu jre' -ɛ -wɔlɔ 'e 'kmɔndɪ -nyiiɛ- -nɪ "klu, ɛɛ' wlu tʋ 'na : Nyu 'je 'wɪ due' dbo 'a -kei' 'nɪ "duo- -o, -wée ʋʋ 'je fai'pʋ 'a 'keinke due' -tɪn'. 'De nyu 'je 'wɪ due' dbo 'a -kei' 'bɛn "duo- ke'wle -wée ʋʋ 'je kɔ 'a 'keinke taan -tɪn'. 'Kaa -ɪn -bo 'cna ke nɔɔ -mɪ "i blaa.

<sup>7</sup> Kea 'a 'blaaju kaian 'sbɛpun- 'a 'kpɪn 'a kpe -nyiiɛ -nɛ "wɔin 'sʋ ɛ, 'ɪn 'wɔn 'kmɔndɪ -nɪ 'a -nyiiɛ- -nɛ 'ɛ wlu, ɛ 'na : -ɪn ji !

<sup>8</sup> 'Ma -gbɔn a 'e 'sʋ 'ɪn 'jɛɛɛ soo' due' "jriɛ-, -mɛɛ' soo' tu kpa kpea' -jei'. "Ju -tea 'bo ɛ "kpei ɛ, ɔɔ' 'nyɪn -nɪ 'mɛa'. -Wée "ju ʋʋa 'daa- 'mɛʋn 'a -kwɔlɔ -mɔ kɔn 'bo ɔ 'de. ʋʋ "nyɪ ʋʋpʋ "ikmaa' -wée ʋʋ 'je 'blʋa 'a 'fɔ -nɪa -nyiiɛ 'ɛ due' 'ble, 'de ʋʋa 'dbaɔ nyu -cɛnɛ "i, ʋʋa nʋɛ' -wée 'mɪtɛ- ɔ, 'wɛ- ɔ, 'kwla 'dinmi a 'dba nyu.

<sup>9</sup> Kea 'a 'blaaju kain a 'sbɛpun- 'a 'kpɪn 'a kpe -mm" -nɛ "wɔin 'sʋ ɛ, 'ɪn 'jɛɛɛ -sii -tuu"-tuu "jriɛ- 'bo Kea 'a 'sraa -sa 'ɪn -sɔn. Nyu -ʋʋ -jea Kea 'a wlu tʋ' 'bɛn -ʋʋ -tɪmʋ ɛ, -wée nyu ʋʋ 'dba 'de ɛɛ' -tɪ' 'bɛn ɛ, ʋʋa' -sii -o.

<sup>10</sup> 'De ʋʋa kpa wlu "jei ʋʋa wlu ka, ʋʋ 'na : Tʋ'bo Kea ! -Aa 'Blei, -mɔ -kweai -wée -ɔɔ -tɪmʋa tʋ' -tɪ ɛ, blaano" nyu -ʋʋ -dba' -a -kwɔlɔ 'de 'blʋa- "kpei ɪn -je ɔpʋpʋ 'a 'pɛɛ 'je -wée -ɪn -je -aa nymɔ kpan ɔ -sa a - ?

<sup>11</sup> 'Sʋ ʋʋ "nyɪ ʋʋpʋ "bai plu due 'due, -wée ʋʋ wlu ʋʋpʋ -pɛɛ ka, ʋʋ 'na : Ao -te ɪ de-saan" ke, ao 'je ɔ fɔn- mamau 'sʋ aɔa' de'di -wi' -ʋʋ -ke ao nʋa Kea 'a dbo -tadue ɛ, ʋʋa' -tison 'je 'o nyɪn, de-nʋɛ' ka 'kmʋ "kpeinyʋ 'dba aɔpʋ ɛ, 'kamɔ ʋʋa mu ʋʋpʋ 'dba' -ke.

<sup>12</sup> 'Ma -gbɔn a 'e 'sʋ Kea 'a 'blaaju kaian 'sbɛpun- 'a 'kpɪn 'a kpe -mɛɛɔ"- nɛ "wɔin 'sʋ 'blʋa -crɛ' -kliki, 'jru -wée' -saa "i, ɛ kpe' -pɪlipli ka tae' jre nɪa. 'Cʋ -wée' -saa "i, ɛ -sain' -crɪ' ka nymɔ nɪa,

<sup>13</sup> -wée 'cʋ-sɪn a 'wɔlɔ 'e jaun 'di, ɪa blʋ 'nɔ 'blʋa- "kpei. Ka pɔɔ' klaa' a jiiɪ crootu 'bɛn -wée ɛɛ' -pɔɛ" -a 'wɔlɔ a, 'kamɔ ɛ nɪ-.

<sup>14</sup> 'Sʋ jaun 'wɔɛɛ -jei' ka nʋɔ ɔ 'fea sɛɛ', 'kamɔ ɛ nɪ-. 'Sʋ crɪt ɔ, 'blʋa- nɪa 'nɪ 'a du 'dii ɔ, ɪ -wée' 'wɔɛɛ -kwɪn'.

<sup>15</sup> 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, 'beɔ-wi' -nɪa 'blʋa- "kpei- ɔ, nyu -jeɔpɔʋn ɔ, "sʋt 'a klae" ɔ, "wliiɛjeun ɔ, 'ikmaun ɔ, kʋɔnpʋ- ɔ, -cɛ" -pɛɛtɛn ke ʋʋ -wée' "klein a pa 'kwla 'de crɪt 'a -kwɔlɛwɔn 'dii ke "sʋt- klae" -sɔin.

<sup>16</sup> 'De ʋʋa wlu crɪt ke 'soa- pɛɛ, ʋʋ 'na : I blʋ 'de -a "kpei -wée ɪ 'je -a 'kwla -tu" 'de "ju -tea ɪ 'bo 'beokpa-te "kpei je -a "jriɛ- 'jɛɛ- -wée ɛɛ' 'blaaju je -a 'cɛn ɪ kpaɔ'-,

<sup>17</sup> de-nʋɛ' ʋʋa 'cɛnkpa- sɔn klaa' -sɪn' -wɛ-. 'De nʋɔ -jɔ -je -mɛ 'ɛ -sɔn' tu "juɔi nyna 'nɔ 'kmʋ ɛ- ?

**7**

*Nyu 'a -kwɔlɔ 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ "wlu -nyiiɛ (144 000)*

<sup>1</sup> 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'ɪn 'jɛɛɛ Kea 'a "soa-wi" -nyiiɛ "jriɛ- -wée -ʋʋ -nyɪna 'blʋa 'a 'fɔ -nɪa -nyiiɛ ɔ ɪ 'de -ʋʋ kpɔn pɔɔ' -nɪa -nyiiɛ ɪ -wée ɪ je 'blʋa- ɔ, 'tɔniɛ ɔ, tu "o tʋ 'bɛn jii 'nɔ 'kmʋ "kpei.

<sup>2</sup> -Wée 'ɪn 'jɛɛ- Kea 'a "soai jɔɔ" 'jriɛ- 'de 'jru 'a 'wɔlɔ 'ɪn fɔ ɔ, de 'kmɔn Kea a -tuu" a nyu juo'ɪn ɛ, ɛmɛ -mɔ 'ble kwa. 'De ɔ

kpa wlu 'jjei kpleiin -wee o wlu Kea 'a "soa nyiie -nu -pee. Uba' Kea 'a "soa tu e, u -tee 'blva- ke 'tonie 'a dooa -tu' 'a kein"ke.

3 'Kaa o 'na : Ao 'bo 'blva- ke 'tonie ke ti desavn "jrii nuve ! Ao fuo -avn, -bo -a -ko' -aa Kea 'a dbonvun 'a "jua- juo 'in -tu" 'a -wee.

4 'Su nyu -vu -tuu" juo 'in e, 'in 'won vva' -tison 'a 'nynt : v' wlvε 'de Israe-koun 'a -kwlun -na -puue 'jo 'soun 'dii -wee v' nre -kwlv 'a -puue 'jo -nyiie "wlu -nyiie (144 000).

5 Nyu 'a -kwlv due' "wlu 'soun (12 000) -wlv 'e -kwlun "o -kwlun 'di : nyu 'a -kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Suida 'a "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Ruiben 'e "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Gaadt 'a "ji 'di,

6 -kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Asee 'e "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Neftali 'a "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Manase 'a "ji 'di,

7 -kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Simeo 'o "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Lefi 'a "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e isaka 'a "ji 'di,

8 -kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Sabilon 'o "ji 'di,

-kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Sosev 'a "ji 'di,

-wee -kwlv due' "wlu 'soun 'wlvε 'e Bensame 'e "ji 'di, 'de v' -wee' -tuu" e juo 'in.

*Nyu -tuu"-tuu a -gbεε' Kea "juoi*

9 'Ma -gbun 'a 'e 'sv 'in 'jeeε nyu -tuu" 'jriε-, vva' nyu tu se -sro' -ta 'ble. Nyu -vu -wlvε 'beodt -wee' 'dii o, nyu 'a -kwlun -wee' 'dii o, nyu -wlvε 'blva 'a blo' won 'dii ke wlu "klein nyu a poa ia' nyu ke. Uv -wee' paa dupli 'vn 'de v' ble -gbun' kwa -wee v' ni 'o 'beokpa-te ke Kea 'a 'blaaju "juoi.

10 'De v' kpa wlu "jei -wee vva wlu ka, v' 'na : 'Pvva' nre 'de -aa Kea -ε -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei ke 'blaaju 'kwa.

11 'Su Kea 'a "soa-wi" -pian' 'beokpa-te 'dei o, nyu-coun' -nu o, 'kmvntd' -nyiie' -n' o, v' -wee' "siε "jua- i 'bo 'beokpa-te "juoi -wee vva -gbεε' Kea.

12 Uv 'na : Kun, to' -o, 'kamε e n' -cεεn' - ! -Aa Kea mε -εε 'nynt nyu 'je "i 'bεε- -wee -ε -je' 'nynt 'wlv, e mε -n' to'di, e mε nyu 'je 'se po -wee -εε ni' nyu 'je -te'. E mε -kmai' -wee -ε -ble 'kpi jeejee. To' -o, 'kamε e n' -cεεn' - !

13 'Su nyu-coun' -nu 'a due' -teeε' 'mii, o 'na : Nyu -paa dupli 'vn -ta 'ee, -in -juo v'v' mεε ? 'De -ta v' wlvε -in -juo 'o 'εε ?

14 'Su 'in 'na : "In-, nyu -coun', -mε -juo 'o, 'mε se 'o juo-. -Wee o wlu 'vn -pee ka, o 'na : Nyu -ma -jea i -ta, e nyu -vu -jiiε 'e 'kle klaa' 'vn, v'v' -o. Kea 'wlvε vva' d'isavn "kpei, dε-nvε' 'blaaju -saa 'sraa- 'vn, -wee -εε nmε 'wla i e mε -nvε' -wee vva' 'vnpaadt "plu.

15 Uv 'wvoun- ia' wvoo-t' mε, e mε -t' v' n' 'o Kea 'a 'beokpa-te "juoi. 'De "mav'w' o, 'jru-gbaow' 'di e, vva n'v e "juoi 'de εε' -gbu' di. "Ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei e, o mε -o -fli -cri" v' "kpei -wee -o fuo v'v' i.

16 'Miv- ke "ni 'natvn se v'v' n'v 'bode, -tenjru se v'v' faan i, mεo' jre' se v'v' n'v i 'bode,

17 dε-nvε' 'blaaju -nra 'o 'beokpa-te 'e -kwea' mε -o mu v'v' 'a -t' -tu" 'a, o mε -o mu v'v' -je o poa' -wee -ta 'kmvnt ni 'a "jru nra, -o -je 'o v'v' kpa, -wee Kea 'je v'v' "miini "jri i-sa.

**8**

*'Sbepun- 'a 'kpin 'a kpe -mε" 'soun -ne*

1 -Ta 'blaaju kain a 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe -mε" 'soun -ne "wvoin 'sv e, 'de javn 'di -wee' n'vε -tun' aa, e -fon' -e -paii.

2 'Su 'in 'jeeε Kea 'a "soa -mε" 'soun -nra 'o Kea "juoi "jriε-, -wee v'v' "ny' v'v' do-klee -mε" 'soun.

3 'Su Kea 'a "soai jro' ji 'de o nyna i 'bo 'sraa -sa 'in -ε -nra 'o 'beokpa-te "juoi -pun". O 'bleε 'kwlan -ε 'di nyu a pooa -dai'klo "jri kwa. Eε' 'kwlan tu e, 'sani -nvε'. 'Su v'v' "ny' o -dai'klo -tuu" -wee o 'je e 'sraa- -saa 'bo 'sraa-sa'vn 'sani nra "kpei, e ke Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein 'a baewlu ke.

4 -Dai'klo o poa "jri 'de 'kwlan 'di -ne, εε' dao' ke Kea 'a -jei" naavn 'a baewlu a 'wlvε 'e Kea 'a "soai -no 'kwa -wee ia mu "jei -tadue 'de ia mu 'o Kea "juoi.

5 'Su Kea 'a "soai -sa nε 'bo 'sraa -sa 'in -wee o -jiiε 'de 'kwlan -ne' di. 'De o -fi" e e ke nε -wee' 'no 'blva- "kpei. O -fi" e 'sv e, "ni 'a "plan-cruen" e 'kpaε, 'blva- a cre'.

*Kea 'a "soa-wi" -teeε do-klee blaε' -pvn"*

6 'Bo -mε 'de e, Kea 'a "soa-wi" -mε" 'soun -vu -blea do-klee -mε" 'soun e, vva nmaεε d' -wee v'v' 'je i bla.

7 Uva' -jo -saa "i bla do-klee 'sv e, "ni kun o, nε -ε -ke nmε "beea "jrii -fi" e' 'no 'blva- "kpei. 'Su 'blva- -ε -εε' 'vn kpe taan a, εε' 'fo due' 'kpa "jri, ti -i -seea' 'vn kpe taan a, -m' 'a too 'kpa "jri, -wee sii" -wee' sin -ke.

8 Uva' 'soun -no bla do-klee 'sv e, de jre' ka crujo nra, -ε -nra kan' a, -wee -ε -nra nmvto 'o 'sv e, e -fi" e' 'no 'blva- "kpei -wee e -ka i 'de 'tonie won. 'Su 'tonie -ε -seea' 'vn kpe taan εε' too due' -snεε nymε 'vn.

9 'Di -i -nra 'kmv 'de 'tonie -soun -wee -i -seea' 'vn kpe taan ia' kpo due' 'mεε -wee

-bato' -i -seea' 'bn kpe taan ia' kpo due' son i -ke.

10 Uba' taan -no bla do-kee' 'su e, 'cu-stun 'a klaa' -ee fan ka -tau a wan e 'wlvε "jei -wee e blu 'no 'blva- "kpei. 'De ε -ka i 'de juuε -i -seea' 'bn kpe taan 'a due' ke 'ni 'a "jru -wee' "kpei-.

11 Eε' 'cu-stun tu 'a 'nynt -nt "Kae "kt. "Ni -seea' 'bn kpe taan ia' due' -nt "kae' "ktkt. Nyv -tuu"-tuu -na ia' "ni tu ε, υv -wee' "klein' mεe.

12 Uba' -nyiiε -no bla do-kee' 'su 'jrv o, 'cu o, 'cu-stun o, dt -ia kpe nta taan 'mba-, -i -seea' 'bn e kpe tan tan, ia' too due 'due son i -wee i 'bo fan-ti. 'Su 'jrv -gbaowt ke 'mau'wt 'a too due' kpe' -plipli.

13 'Ma -gbun -a 'e 'su 'in 'jeeε -cii' due' 'jrie- 'de javn 'a 'keekei' -wee -εε -wan", 'de -εε kpa wlu "jei -wee -εε wlu ka : Wee -ti oo ! Wee-ti oo ! E nte 'nmia-ti -o 'de 'blva "kpeinyo 'a -ti' 'bn oo, -a -blu' -aa- ! -Ta Kea 'a "soa taan -sia 'o υva mua do-keeε blaa' -mε "nmia -ti -a ji 'blva 'dinyo "kpei !

9

*Do-keeε 'ε kpe -mm" -ne ke kpe -mεεo" -ne ke*

1 'Bo -mε 'de ε, Kea 'a "soa-wi" -mε" 'son -blea do-keeε -mε" 'son kwa -nv, υva' -mm" -no bla do-keeε 'me 'su 'cu-stun -ε -wlvε 'e javn 'di -wee -ε blva 'no 'blva- "kpei ε, 'in 'jee ε "jrie-. Uv "nyt ε -da'kle -wee ε 'je "bie-gbau" klaa" "wain kain. Eε' "bie-gbau" tu ten 'di -su' bii.

2 E kain a "bie -ne "wain 'su ε, dao' -gblun -a 'wlvε 'de ε 'di ka ne-gbauo klaa" 'a dao' nta. -Wee 'jrv ke 'de "jei -wee' nt -plipli 'de dao' -ne 'ε -ti' 'bn.

3 'De dao' -gblun -ne 'bn 'demo 'plain-too' 'wlv -wee i -gbaa' 'blva- "kpei-. 'Su υv "nyt "ikmaa' -wee ka -ktan' -ktan' nta 'no 'blva- "kpei 'a -ku' nta, ia' -ku' nt kan'.

4 -Wee υv wlu i -pee ka, υv 'na : I 'bo sii" o, ti o, dt -ia mεa 'bo 'blva- "kpei desavn "jrii nve, 'kaa nyv Kea 'a juo 'in sea 'o "juoi nt ε, υva' 'su mv i 'je desavn "jrii nv.

5 Uv se 'o wlu cen -wee 'plain -too' 'je υva' nyv tu 'dba, 'kaa υv 'na i -tu' υvυv 'kle 'de 'cvt -mm" 'di, -wee εε' 'kle tu 'je υvυv i "wee-ka -bo -ktan' -ktan' nmu nyv -wee εε "weea", 'kamε ε nt-.

6 'De εε' 'wt tu 'di ε, nyiopy a mue 'mea' i -pcan', 'kaa υv se ε 'jei. Uva mue 'mea' "i nta', 'kaa εε mue υvυv o tεεan' fiin.

7 Ia' 'plain -too' tu ε, i -ko' soe" nyv nmaea tv -fon' -ti ε, -wee de jre' ε fan 'bo i "jru ka 'sani -gbla nta. Ia' "jua- -ko' nyiō i 'o "jua-.

8 Ia' "mti- -ko' 'nynokpae' 'a "mti-, -wee ia' 'nynt -ko' -plaa 'a 'nynt.

9 De i paa 'bn ε, ka nte nta, 'kamε ε nt-. Ia' nai 'a -cruen" kmai", ka tv -fon' soe" -tuu"-tuu a plea -wee ia -cria' tv -fon' 'kamio 'de ia' -ciin 'a -cruen" beea o ε, 'kamε ε nt-.

10 Ia' -kon' -ko' -ktan' -ktan' 'a -kon' -wee i nt 'mumt. Ia' "ikmaa' nte 'e ia' -kon' 'bn, -wee i 'je nyiopy- desavn "jrii nv 'de 'cvt -mm" 'di.

11 I 'bleε "jru kpo' i -tei omo -nt "bie-gbau" klaa" 'a "soai. Oo' 'nynt -nt Abadon 'de Suifu -wlu 'di, -wee υva 'dco- Apolion 'de Glekt -wlu 'di, ε 'de mε -nt dt 'a "ma i -sai.

12 "Nmia -ti 'a "i-saa -ne -mε -si' -we-. -In -gbun 'no, ia' kpe 'scon -sie 'o ke'wle -i -je ji.

13 'Bo -mε 'de 'su ε, Kea 'a "soa -nv, υva' -mεεo"- no bla do-keeε 'mε. 'Su 'in 'won wlu jre'. 'Sraa -sa 'in 'sani nva -wee -ε -nta 'o Kea "juoi ε, 'de εε' -gbun -nta -nyiiε o 'demo εε' wlu tu 'wlv,

14 -wee ε wlu 'de Kea 'a "soai -o bla do-keeε -no -pee, ε 'na : Kea 'a "soa-wi" -nyiiε -υv -mυva i 'de juuε klaa" -εε 'nynt nta Eflati "kpei ε, -nt -kain υvυv i.

15 'Su Kea 'a "soa -nyiiε -nv kain ε i. Uba' Kea 'a "soa tu ε, υv -tee kein'ke see -wee υva fuo no" o, 'wt o, 'cu o, -sun 'a 'o nynia', 'de nyiō -υv -seea' 'bn kpe taan υv 'je υva' kpo due' 'dba.

16 "Soa-wi" -nyiiε -nv, υv kon 'e "soa-wi" -tuu"-tuu 'mla -wee -υv -te soe" "kpei. "Soa-wi" υv kon a 'e 'mla -nv, 'in 'won υva' -tisun 'a 'nynt' mε, υv nte -kwlv -te "wlu 'di "wlu -te -kwlv 'di.

17 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε soe" "jrie- 'de jajri 'di, i ke nyv -tea 'bo i "kpei ke. Uva' nyv tu paa ntebai' 'bn, ka ne nta 'kamε ia' "bai tu 'a ku nt-. Ia' 'jrt' kpa kpea' -jei", ia' 'jrt' 'fasun. Uva' soe" υv -tea "kpei ε, ia' "jru -ko' -plaa 'a "jru, -wee ne ke dao' ke 'nu -nynia "jrii -ε -dba nyv a 'wlv 'de i 'won.

18 Ne o, dao' o, 'nu -nynia "jrii -ε 'dba nyv -i -wlvε 'e soe" 'won ε, i nte nyv 'kle -tu" dt 'a kpe taan -o, umt -dba nyiō -υv -seea' 'bn kpe taan 'a kpo due'.

19 Soe" -nt ia' "ikmaa' nte 'e i 'won -wee ε nt 'de ia' -kon' 'bn -ke. Ia' -kon' -ko' sen i 'bleε "jru due' due, umt ia nt -wee ia nt nyiopy desavn "jrii.

20 Nyv -sia 'o -wee nyv 'kle -tu" dt -i -wlvε 'e soe" -nt sea 'dba a, υv 'na υv se υva' dtsan "i juoi -wee υv se υva' nυvt 'kpu "i to. Uv 'na υv se -sion' o "svt 'a -gbεε' -ti 'boi. Koin 'sani o, nte o, 'wei o, "sou ke tu nva, 'kamε i see 'bεε i 'je i 'je, i 'je i 'won, i 'je na-.

21 Uba' nyv tu ε, υv 'na υv se υva' "ku 'dbaa' o, υva' nyv 'sre i poojrii' nva' o, υva' jei" 'jedεsavn ke de nyv sea -υv "nyt -nt -see -jei" 'a 'kpu "i to -ti wco-.

10

Kea 'a "soai due" nyɛ San 'sbɛpun-saan"-

1 Ma -gbɔn a 'e 'su 'ɪn 'jɛɛ Kea 'a "soai due" -kmai" "jriɛ-ɔɔ -wɔɔ 'e jaun 'di, -wɛɛ ɔɔ -si" i 'de 'blɔa- "kpei. ɔɔ' "soai tu paa bue" 'ɔn, 'ni 'a bli' mɛ -gban' e i 'de ɔ "jru kpo'. ɔɔ' "jua- -ko' 'jru -wɛɛ ka nɛ-gblɔn 'soon nɔa, ɔɔ' bi ni kan'.

2 ɔ 'bleɛ 'sbɛpun- -saan" due' kwa -wɛɛ ɛ kain ɛ "wɔin. ɔ nyɛna ɔɔ' dianbɔ i 'de 'toniɛ wɔn -wɛɛ ɔ nyɛna ɔɔ' kwanbɔ i 'de 'kpɔɔ "kpei.

3 'Su ɔ kpa wlu "jei -wɛɛ ɔ "wɔ ka -plaa a klua. ɔ wluɔ 'su -tɛn -nɔa -mɛ" 'son "płaan'.

4 -Ten -nɔa -mɛ" 'son "plan 'su, 'ma jɛ di 'cria' -teea' 'de-, 'kaa 'ɪn 'wɔn wlu jɛɛ' -ɛ -wɔɔ 'de jaun 'di, ɛ 'na : Dɪ -tɛn -nɔa -mɛ" 'son 'tmɔa i sie 'e 'stan, -ɪn -bo i criɛ !

5 'Su Kea 'a "soai-ɔɔ bɔ due' nyɛna 'e 'toniɛ wɔn -wɛɛ due' nyɛna 'e 'blɔa- "kpei-ɔɔ ɔ toɛ ɔɔ' diansɔn "jei

6 -wɛɛ ɔ -snɛɛ 'de Kea -nɔa 'kmu jeejee 'a 'nyɛn' 'ɔn. ɛmɛ -nɔ jaun ke di "klein -nɔa 'e jaun 'di ke, ɛmɛ -nɔ 'blɔa- ke di "klein -nɔa 'nɔ ɛ "kpei ke, ɛmɛ -nɔ 'toniɛ ke di "klein -nɔa 'e ɛ wɔn ke, 'de ɔ 'na : 'Wɪ -tuu" a i -kwe' 'bode,

7 'kaa -sɔnti Kea 'a "soa-wi" 'a -mɛ" 'son -nɔ ɔ mua dɔ-klee blaɔ' a, 'bomɔ Kea 'a nmaɛ di -pa' 'kwla 'je "jri "kpae' poo-. Ka ɛ 'tmɔ ɛ 'de ɛɛ' wlu 'kwajaabɔn -ɔɔa nɔɔ ɛ "juɔi -pee, 'kamɔ iɔ mu 'o nyɛna'.

8 'Su wlu -ɛ -wɔɔa 'e jaun 'di 'ɪn 'wɔan 'de ɛ, ɛ wluɛ 'ɔn -pee ke'wɛɛ, ɛ 'na : -ɪn mu, -wɛɛ Kea 'a "soai-ɔɔ bɔ due' nyɛna 'e 'toniɛ wɔn -wɛɛ due' nyɛna 'nɔ 'blɔa- "kpei-ɔɔ, -ɪn -kpɔ -pɔn" -wɛɛ -ɪn -je 'sbɛpun- -ɛ -kain a "wɔin 'de ɔ 'kwa -nɛ 'ɔn "duo-.

9 'Su 'ɪn 'kpɔ -pɔn" -wɛɛ 'ɪn 'na : -ɪn -nyɛn" 'ɔn 'sbɛpun- -saan" -nɛ. 'De ɔ wlu 'de 'ɔn -pee ɔ 'na : -ɪn -duɛ" 'ɔn, -ɪn mɛ, ɛɛ muɛ wɔn nɔmɔa' 'de -ɔn 'wɔn ka dɔ 'a 'cna nɔa, 'kaa ɛ muɛ "kaɛa' 'de -ɔn 'mɔ o.

10 'ɪn "duo- 'sbɛpun- -saan" -nɛ 'ɔn 'ɛ 'de Kea 'a "soai 'kwa, -wɛɛ 'ɪn po ɛ 'de 'wɔn 'su ɛ 'dɪ' 'de 'ɔn 'wɔn ka dɔ 'a 'cna nɔa, 'kaa -je 'ɪn mɛ 'su ɛ, 'de 'ɔn 'mɔ o -wɛɛ' nɛ "kɪkɪ.

11 'Su ɔ wluɛ 'ɔn -pee ka ɔ 'na : Wlu Kea -sa 'kwla 'de -ɔn -pee ɛ, -ɪn -je i 'tmɔa' mu -o ke'wɛɛ 'de 'blɔa- -tuu"-tuu o, 'beɔde -tuu"-tuu o, nyɛ -ɔɔa poa wlu 'a kpe -tuu"-tuu o, 'beɔ -tuu"-tuu -pee.

11

-Tɪ 'a -ta 'jɛɔn 'soon

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, nyɛ jɔɔ' "nyɛ 'ɔn -gblok-pau due', ɛ -ko' itbatu -wɛɛ ɔ 'na : -ɪn -sɔn 'ɔn, -ɪn -dɔbaa Kea -gbu klaa" ke 'sraa -sa 'ɪn ke, -ɪn -sɔro' nyɛ -a -gbɛɛa' 'de Kea -gbu 'di ke.

2 'Kaa Kea -gbu klaa" 'a "kpaejɛriɛ -mɛ ɛ, -ɪn sie 'o -mɛ -ɪn -bo ɛ dɔbaa, dɛ-nɔɛ' ɛ 'bɔɔ ɛ nyɛ -ɔɔ sea Kea 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je kwa -wɛɛ ɔɔ 'je -kwɔɔ -ɛ -teea kpoɪ" "kpei- na- 'de 'ɔɔ 'a kwla -nyɛiɛ 'jɔ 'soon 'di.

3 'Su ɔ wlu, ɔ 'na : 'Ma muɛ 'ma -tɪ' 'a -ta 'jɛɔn 'soon dɔbaa' ɔɔ 'je bɔɔ 'ɔn paa- -wɛɛ 'ɪn 'je ɔɔpu "ikmaa" 'nyɛ 'de ɔɔ 'je Kea 'a wlu 'tmɔ 'de nyɛ -pee 'de 'wɪ 'a "wlu due' kme' 'soon kwla -mɛɛɔ"- nɪ 'di.

4 'Uɔa' -tɪ 'a -ta 'jɛɔn 'soon tu ɛ, ɔɔa' "ipooɔ nɪ olifieti' soon ke -dam'ba 'a "kpei -tedɪ 'soon -ɛ -nɔa 'o 'blɔa- -wɛɛ" "klein 'a Tɔ'bo "juɔi ɛ.

5 -Bo nyɛ jɔɔ' nɛ "i ɔ 'je ɔɔpu desabɔn "jrii nɔ ɛ, -mɛ nɛ ɛ muɛ 'de ɔɔpu 'wɔn 'wɔɔa' -wɛɛ ɛ 'je ɔɔa' tɔnyɔ siin-. Kɪn, nyɛ "o nyɛ -nɛ "i-ɔ -jea ɔɔpu desabɔn "jrii nɔ ɛ, 'kamɔ ɔɔ' 'mesɔn a mu nɔa'.

6 'Uɔa' "ikmaa" 'bɛɛ- ɛ 'je jaun "wɔin kan i -wɛɛ nɔ" -ɛ 'di ɔɔ nɔa Kea 'a -tɪ' 'tmɔa' a, 'ni se dbai. "Ikmaa" ɔɔ 'blea a, ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je "ni fai" poo- -wɛɛ ɛ 'je nyɛmɔ 'ɔn -snɛɛ. 'Uɔ 'bɛɛ- ɔɔ 'je nyɛ 'kle 'a kpe -wɛɛ' -tu" 'nɔ 'kmu "kpei ka ɔmɔ nɔa "i ɛ.

7 -Bo ɔɔ -kɔ' Kea 'a -tɪ' 'tmɔa' 'su ɛ, nmi -kwli klaa" jɛɛ' ɛ muɛ 'e "bie-gbau" klaa" -nɛ 'di 'wɔɔa' -wɛɛ ɛ 'je ɔɔpu tɔ o -fɔn 'de ɛ 'je tɔ 'a "jru kpa 'bo ɔɔpu "kpei, -wɛɛ ɛ 'je ɔɔpu 'dba.

8 Nyɛ 'soon -nɔ ɛ, ɔɔa' "ku a muɛ i 'pɛɛan' 'bo -jei" 'bo -kwɔɔ klaa" 'di. 'Bo ɛɛ' -kwɔɔ tu 'di mu nyɛ kɔɔ ɔɔa' Tɔ'bo 'bo tu -kwɔɔ' tɛɪn". -Bo nyɛ a sea ɛɛ' -kwɔɔ tu 'a 'nyɛn' 'si ɛ, nyɛ a 'dɛɛ Sɔdɔm ke Esipɔ ke. 'Ia' 'nyɛn' tu mɔ nyɛ bla 'o ɛɛ' -kwɔɔ tu "kpei.

9 Nyɛ -wɔɔa 'blɔa' 'a blɔ'wɔn -wɛɛ' 'dii o, -kwɔɔn -wɛɛ' 'dii o, nyɛ -a poa wlu 'a "kwli -wɛɛ' o, nyɛ -wɔɔa 'beɔɔɔ -wɛɛ' 'dii 'je ɔɔa' "ku 'jea' jɪ 'de 'wɪ taan 'e tɔɔ 'di, ɔɔ se ɔɔa' i nmaɛ -tɪ 'wɔɔn i.

10 'Uɔa' 'mɛa' a muɛ 'kmu "kpeinyɔ a 'mɔa- 'blea', ɔɔa muɛ blaɔ' ɔɔ 'je dee-, -wɛɛ ɔɔ 'je ba -paan' "jrii nɔ due 'due, dɛ-nɔɛ' Kea 'a wlu 'kwa jaabɔn 'soon -nɔ cri nyɛ 'mɛ kpleiin.

11 'Wɪ taan 'e tɔɔ -sia' 'su Kea poɛ ɔɔpu 'kmɔn'fɛɛɛ' 'ɔn 'su ɔɔ soon 'ɔn 'ɛ. Nyɛ "klein -ɔɔ -jeɛa ɔɔpu "jriɛ- ɛ, faun klaa" a nɔ ɔɔpu 'mɛ.

12 'Su nyɛ 'soon -nɔ, ɔɔ 'wɔn wlu jɛɛ' -ɛ -kmai" -ɛ -wɔɔ 'e jaun 'di -wɛɛ -ɛ -wlu 'de ɔɔ -pee, ɛ 'na : Ao 'ja -ta ! 'Su ɔɔ -tee 'e jaun 'di mua' -pɔn' 'bo bue" "kpei 'bo ɔɔa' tɔnyɔ "juɔi.

13 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di 'su 'blɔa- -tee crea' -pɔn". ɛɛ' 'blɔa' 'a crea' kmai", ɛ nɔɛ' 'su -kwɔɔ -ɛ -seɛa' 'ɔn kpe -puɛ ɛ, ɛɛ' -puɛ -nɛ je i waa- -wɛɛ nyɛ 'a "wlu -mɛ" 'son 'mɛ 'bo 'blɔa- -ɛ crea -nɛ' ɛ wɔin". 'Su faun 'kpa' e nyɛ -sia 'o mu 'ɔn 'ɛ -wɛɛ ɔɔ -te jaun 'di Kea 'a ni' -tea' -pɔn".

14 "Nmia- ti 'a kpe 'sɔn -nɛ -mɛ -si' -wɛ-  
-In -gbɔn 'nɔ, ta' kpe taan -nɛ se 'ɔn -kwlei,  
ɛ 'je ji.

*Do-klee 'ɛ kpe -mɛ' 'sɔn -nɛ*

15 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a "soa -nɔ ɔba' -mɛ"  
'sɔn -nɔ bla -tienkɔn 'sɔ ɛ, 'in 'wɔn wlu  
-tuu"-tuu 'de jaun 'di. Ia' wlu tu kmai', ɪ  
'na : 'Beɔde -wee' -nɪ 'ɛ 'kmu "kpei ɛ, ɛ  
'kpa -aa Tɔ"bo Kea ke ɛɛ' 'o -tei Klisi' 'a de  
-wɛ- la. Kea a muɛ 'nyɪ 'wɔba' jeeje 'de  
-sɔn "o -sɔn 'di.

16 'Sɔ nyɔ-cɔn' 'a kwla 'sɔn 'jɔ -nyiiɛ -sɔ  
-tea i 'bo ɔba' 'beɔkpa-te "kpei -nɔ, sɔ "siɛ  
"jua- i 'bo 'blɔ -wee ɔba -gbɛɛ' Kea "juɔi.

17 'De sɔ 'na :  
Tɔ"bo Kea, ɛmɛ -kmai' -ɛ -sia dɪ -wee' -wee  
-ɛ -nɪa 'kmu tein' ɛ, 'de -ɛ -nɪa 'kmu  
'de -sɪanwɪ 'di, -aa pɔɛ ɛ 'sɛ-, de-nɔɛ'  
ɛɛ' 'ikmaa' -ɛ -bɛa "i, mɛ ɛ "duo 'ɔn  
-wee ɛ -te 'nyɪ 'wɔba' -pun'.

18 -blua 'dinyɔ -sɔ sea Kea juo ɛ, sɔ 'kpeɛ  
'cɛn i, 'kaa nɔ" -ɛ 'di ɛɛ' 'cɛn ɛ mua "jri  
'kpaɛ' pɔa' 'de sɔ -pee, -wee ɛ -jea 'mɛsɔn 'a  
'pee 'jee- ɛ, 'bomɔ ɛ 'je ɛɛ' wlu 'kwajaasɔn o,  
nyɔ -sɔa -tea' ɛɛ' 'nyɪ 'a ni' o, nyɔ "klein  
-sɔ -nɔba ɛ "juɔi ɛ, ɛ 'je ɔba' mɪ" ke klaɛ"  
-kei' -sa, -wee ɛ 'je nyɔ -sɔ -dooa 'blua- wi"  
-mɔ i -sa.

19 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ Kea -gbu klaa' -nɪa 'e  
jaun 'di kain ɛ "wɔin -wee 'in 'jee dbɛɛde 'ɛ  
-gbau' 'jriɛ- 'de ɛ 'di. 'Sɔ "ni a crɛ "jrii, -ten ɛ  
"pɫaan', 'blua- a crɛ' -wee "ni-kɪn -tuu"-tuu  
a 'wla.

## 12

*'Nynɔkpao' due' ke -sre' ke*

1 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ nyɔ tai' "maa' de klaa"  
jre' -nɔɔɛ 'bo jaun-kwɔ : 'Nynɔkpao' jru'  
mɔ -tan' 'o 'jru' 'a -tɪan 'ɔn ka nyɔ ɔ paa  
de 'ɔn ɛ, -wee 'cɔ ni' ɛ -bɔ -sɔn. Tɔ"bofan v-  
tua" 'jru ɛ, 'cɔ-sɪn 'a -puue 'jɔ "sɔn -nɔɛ'.

2 U 'bleɛ "kwli, -je -gbaandi 'kpu 'ɔn 'sɔ v  
-tee "wɔɔa' -pun'.

3 'Sɔ nyɔ tai' "maa' de jre' nɔɔɛ' 'bo  
jaun-kwɔ : 'in 'jeeɛ -sre" -saan "jriɛ-. ɛ  
'bleɛ "jru -mɛ" 'sɔn -wee ɛ 'ble -gbɔn -puue,  
'de ɛɛ' "jru -nɪ -tu" tɔ"bofan "jru due 'due.

4 'Cɪ -sɪn -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan a, ɪmɪ  
-ɪa kɔ due' ɛ nɔ ɛɛ' -kɔn' -wee ɛɛ 'wla  
'nɔ 'blua- "kpei. ɛ -tan' 'sɔ ɛ, ɛ nyɪa i 'bo  
'nynɔkpao' -ba jia -gbaan -di -nɔ "kpei -wee  
-bɔ ɔa' "ju 'wɔ 'de ɛ 'je ɔ mla.

5 U -gbaan' 'sɔ ɛ, v 'wɔɛ 'junmɔ, ɔmɔ  
-je nɔɛkpa 'ble -wee -ɔ -je 'blua 'a blo' wɔn  
-wee' "klein i fuo-. 'Kaa ɔa' "ju -nɔ 'wɔba,  
'bo ɛ "sri ɔ mu 'o Kea 'a 'beɔkpa-te -pɔn"  
'de jaun 'di, ka nyɔ ɔ "fla nyɔ ɛ 'kamɔ ɛ nɪ-.

6 'Sɔ 'nynɔkpao' -nɔ 'kpa 'kwla, v muɛ  
'e -pɪɔn' blua "kpei, 'demo Kea nmaɛ ɔa'  
-teɪn -wee ɛ "nyɪ v diide 'de v 'je i -te 'de 'wɪ  
'a "wlu due' kme' 'sɔn kwla -mɛɔ"- di.

7 'Bo -mɛ 'de 'sɔ tɔ -fɔn' -cruen' kɔn'  
'de jaun 'di. Misɛɪ -nɪa Kea 'a "soa-wi" 'a  
klaa" ɔ ke ɔɔ' -nɪ "soa -te -sre" ke ɛɛ' "soa o  
-fɔan' -pɔn", -wee -sre" ke ɛɛ' -nɪ "soa-wi"  
-te Misɛɪ ke ɔɔ' "soa o -fɔan' -pɔn" -ke.

8 'Kaa tɔ u -sre" ke ɛɛ' "soa-wi" 'mɛ, sɔ  
se -teɪn 'ble 'bode 'de jaun 'di.

9 ɛmɛ -nɔɛ' -wee -sre" klaa' -nɛ 'wɔ 'e  
jaun 'di, ɛ -fi' 'ɛ -sɔn. -Sre" -nɛ, ɛɛ' 'nyɪ -nɪ  
Satan. ɛmɛ -nɪ -sɔn', -siisaun 'a klaa', ɛmɛ  
-nɪ sen soa soa -ɛ -pooa 'kmu -wee' "klein  
'sre i ɛ, ɛ -fi' ɛ -sɔn, ɛ ke ɛɛ' "soa-wi" "klein  
-fi" 'ɛ -sɔn 'nɔ 'blua- "kpei.

10 'Sɔ 'in 'wɔn "ikmawlu jre' 'e jaun 'di  
-wee -ɛ -naa' :

Kaan ka la, 'pɔba' -nɪa 'e Kea 'kwa o, ɛɛ'  
'beɔde o, ɛɛ' Klisi -ɛ -tea 'o ɔɔ' nyɪ  
'wɔba' pɔ "jri "kpaɛ' -wɛ-, de-nɔɛ' -aa  
de'di -wi" 'a -ti' "kpeiblai pɔɔɛ -sɔn  
'bode. ɔmɔ -ɔɔ bla sɔpɔ -ti' "kpei  
'de "mau'wɪ o, 'jru -gbauwɪ 'di 'de ɛ,  
ɔ 'wɔ 'nɔ jaun 'di 'mɛ, ɔ -fi" ɛ -sɔn.

11 Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a nɔmɔ -ɛ -wla i  
o, ɔɔ' wlu 'a tɔ' nɪ -ti -aa de 'di-wi' 'tmɔa  
'de nyɔ -pee o, ɪ mɪ -nɔɛ' -wee sɔ kpa tɔ  
'a "jru, sɔ se 'mɛa' plee- mamau 'sɔ sɔ se  
sɔa' 'kmu "kpei- 'tɔan-.

12 ɛmɛ -ti ka jaun 'a kpe -tia ɪ 'je 'mɔba -nɔ  
ɛ ke nyɔ "klein -nɪa 'e jaun 'di ke ! 'Kaa ɛ  
nɛ "nmia-tɪ -o 'de 'blua-ke 'tɔniɛ 'a -ti' 'ɔn,  
de-nɔɛ' -sɔn' "siɛ i 'de i "kpei ! ɔ 'bleɛɛ 'cɛn  
'mlai", ɔ 'je kan' 'mɛ nɔ" -ɛ -sia' 'bo ɔ "juɔi,  
ɛ se "i ten-.

13 Ka -sre" -fii' 'a 'nɔ 'blua- "kpei ɛ 'jea  
kan' 'sɔ ɛ, 'nynɔkpao' -v -wɔba "junmɔju  
-nɔ, ɛ -tee ɔa' i nɔa' -pɔn'.

14 'Sɔ sɔ 'nyɛ 'nynɔkpao' -nɔ -cii" klaa"  
'a kɔa" wli 'sɔn -wee v 'je sen -nɛ wɔin"  
'pɔ 'de v 'je 'wan v 'je 'v ɔa' -teɪn mu 'de  
-pɪɔn' blua "kpei. 'Bomɔ v -te i 'de ɔa 'jee-  
de ɔa di 'de -sɪn taan 'cɔɪ -mɛɔ" 'di.

15 'Sɔ juuɔ-gbuu 'wɔɛ 'e sen -nɛ 'wɔn  
-wee ɛ -si' 'o 'nynɔkpao' -nɔ 'de, -wee ɛ 'je  
v kpa.

16 'Kaa 'blua- kain ɛ wɔn -wee ɛ mla juuɔ  
-gbuu -wɔba 'e -sre' 'wɔn -nɛ, 'kamɔ ɛ nɔ  
-wee ɛ pɔ 'nynɔkpao' -nɔ sɔn o.

17 'Sɔ -sre" 'kpa 'cɛn 'de 'nynɔkpao' -nɔ  
"kpei -wee ɛ mu ɔba' "nyɪuu- -ju -sia 'o tɔ  
o -fɔan'. Nyɔ "klein -sɔa -jea Kea 'a ke' wɔn  
-wee ka Sesi 'a wlu nɪa tɔ' -sɔa -tmɔ ɪ 'de  
nyɔ -pee ɛ, sɔpɔ ɛ -fɔn' tɔ o -ke.

*Nmi-kwli 'sɔnɔ ɔ -ti'*

18 'Sɔ -sre" nyɪa i 'bo -pɪɔn' "kpei 'bo  
'tɔniɛ wɔin'.

## 13

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'in 'jeeɛ nmi-kwli jre' "jriɛ-  
-ɛ -wɔ 'e 'tɔniɛ wɔn. ɛ 'bleɛ -gbɔn -puue  
-wee ɛɛ' "jru nɪ -mɛ" 'sɔn. ɛɛ' -gbɔn -nɪa  
-puue -nɪ, ɪ -wee' 'bleɛ tɔ"bofan due 'due

-wee Kea 'a wɔn o to nɪnt 'crue 'bo ɛɛ' 'jru nɪ "kpei due' due.

<sup>2</sup> Nmi-kwli 'un 'jeea 'jrie- -nɛ, ɛ -ko' -ci', ɛ 'blee nmi klaa' jɾɛ'ɛ bi. ɛɛ' nmi tu 'a bi ke -plaa 'a bi -koos', -wee ɛ 'ble -plaa 'a wɔn. ɛɛ' nmi-kwli tu ɛ, -sɾɛ" 'nyɪ ɛ 'kpi -wee ɛ "nyɪ ɛ ɛɛ' 'beokpa-tɛ ke ɛɛ' 'ikmaa' klaa' -wee'.

<sup>3</sup> 'Ma -gbun a 'e mu 'sɔ ka nyo ɔ nva -cɳɛ -wee ɔ cɳɛn dɛ -plɔn' ɔ, 'dɛ ɛɛ' mɛa, 'kamɔ ɛɛ' 'jru due' nɪ-. 'Kaa 'bo ɛ "sɾi ɛɛ' -ko -nɛ je 'bɔ. 'Sɔ 'blva 'dinyu -wee' a 'jraa- nmi-kwli -nɛ mɛ, -wee ɔ bla 'o ɛ 'dɛ.

<sup>4</sup> 'De ɔva -gbɛɛ' -sɾɛ" 'juɔi, dɛ-nvɛ' ɛmɛ -nyɪ" nmi-kwli -nɛ "ikmaa'. ɔva -gbɛɛ' nmi-kwli -nɛ mɛ -ke -wee ɔva wlu ka, ɔv 'na : Nyo -jɔ -ke nmi-kwli -jɛ -mɛ 'bɛɛ- 'un ɛ- ? Nyo -jɔ -bɛɛ' -ɔ -ke ɛ 'je tu -fɔn' ɛ- ?

<sup>5</sup> -Sɾɛ" -tuu" ɛ nmi-kwli wlu wɔn -wee ɛ 'je -cɛi' 'bɛɛwlu klae' klae' 'tmv 'dɛ ɛ 'je Kea wlu saun -pee 'tmv. ɛ "taic ɛɛ' nmi tu 'i -wee ɛ 'je dɪ -nta 'mva- nv 'dɛ 'cɔi' a kwla -nyiiɛ' 'jɔ 'sɔɔn 'di (42).

<sup>6</sup> 'Sɔ ɛ -tɛɛ Kea 'a 'nynt o, ɛɛ' -tɛn o, nyo "klein -nta 'e jaun 'di 'a 'nynt dooa' -pɔn'.

<sup>7</sup> -Sɾɛ" cɛn 'o wlu mɛ -wee nmi-kwli 'je Kea 'a -jei' naaun tv o -fɔn' 'dɛ ɛ 'je tv 'a 'jru kpa 'bo ɔvɔv "kpei. ɛ cɛn 'o wlu mɛ -ke -wee nmi-kwli 'je nyo 'a kpe -wee' o, 'blva 'a blo' wɔn -wee' o, nyo -a -poa' wlu 'a kpe -wee' ke 'beodɪ -wee' "klein 'a nyo 'ble.

<sup>8</sup> Nyo "klein -nta 'e 'blva- "kpei ɛ, ɔva mu ɛ "juɔi -gbɛɛa'. ɔva' nyo tu ɛ, ɔva' 'nynt se 'crue tein" sese 'de Kea 'a 'blaaju -ɛ -saa 'sraa- 'un 'a 'kmvntsbɛ 'di.

<sup>9</sup> Nyo -nta doun" 'jru ɛ, -mɛ ɔ 'wɔn i !

<sup>10</sup> Nyo -jea -kaso 'di mu see ɛ, ɔɔ muɛ -kaso 'di mua'. Nyo nyo 'jea -cɳɛ 'i 'dbaa see ɛ, ɔɔ muɛ -cɳɛ 'i' 'mɛa'. Dɛ -jɛ -kɔn a -ti' -wee -ɛ -jea 'e Kea 'a -jei' naaun 'un -nɪ 'dɛ ɛɛ' nɔ' tu 'di ɛ, ɛmɛ -nɪ pɛɛ "wɔin 'bɛɛa' ke Kea -kwli' -tea' ke.

<sup>11</sup> 'Sɔ nmi-kwli jɾɛ' -wlv 'e -klu' 'un 'jee- 'jɾiɛ-, ɛ 'blee -gbun 'sɔɔn, ka 'blaa-gblo' ɔ -gbun nva 'kamɔ i nɪ, -wee ɛɛ wlu ka "kuudɛ ɛ wlu.

<sup>12</sup> Nmi-kwli -jɛ -nta tein" -wee -ɛ -pooa 'mɛ ka 'dɛ-, 'dɛ -ɛɛ -ko "sɾia' o ɛ 'bɔa -nɛ, ɛmɛ -nyɪ" nmi-kwli -jɛ -bɔɔa' dɛ 'ikmaa' -wee' -wee ɛ 'je ɛɛ' -kwlvɪ nɔ 'bo ɛ "juɔi. -jɛ -bɔɔa' dɛ -nɛ, ɛ nvɛ' -wee 'blva- o, nyo "klein -nta' e 'blva- "kpei a -gbɛɛ' nmi-kwli -jɛ -saa "i "juɔi.

<sup>13</sup> ɛɛ nvɛ dɪ klae' klae" 'bo -mɛ 'dɛ -ke. ɛɛ nvɛ' mamaɔ 'sɔ nɛ ɛ jea 'e jaun 'di 'wlv ɛɛ jea blu nɔ 'blva- "kpei 'bo nyo -wee' "juɔi.

<sup>14</sup> Dɪ klae" klae" -ɪ nva -nɪ, umɪ -ɪ 'un ɛ poo 'blva 'dinyu 'sɾɛ i, dɛ-nvɛ' nmi-kwli -jɛ -nta tein" -nɛ, ɛmɛ -nyɪ" ɛ "ikmaa' -wee ɛɛ nɔ 'a' dɪ tu. ɛ wlv' 'dɛ 'blva 'dinyu -pee,

ɛ 'na : Nmi-kwli -ɛɛ "jru due' pooa 'mɛ ka tein" 'dɛ -ɛ jia 'kmv dɛ ɛ, ao -pa ɛɛ' -koosdɛ.

<sup>15</sup> ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɛ nv 'sɔ nmi-kwli 'a koos' dɛ -nɛ 'je wlv -wee nyo "klein -ɔv -na -ɔv se ɛ "juɔi -gbɛɛ' i ɛ, ɛ 'je ɔvɔv 'dba.

<sup>16</sup> Nmi-kwli -jɛ -bɔɔa' dɛ -nɛ, ɛ nvɛ' -wee ɛ -tɛ mɪ" o, klae" o, "wliisjeun o, nva" nyo o, nyo -tea ɔva' -cɛ" -pee o, kɔɔnɔv -wi" -klan" "kpei, 'dɛ ɔva -tu" ɛ juo'ɪn. ɛɛ' juo'ɪn tu ɛ, -bo ɛ se 'o ɔva' diansɔn "kpei nɪ ɛ, -mɛ ɛ nɛ 'o ɔv "jua 'a "pɛ "kpei.

<sup>17</sup> Nyo ɛɛ' juo 'un tu sea -pɔn" nɪ ɛ, -mɛ ɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je dɛ -tɪn' 'dɛ ɔ 'je dɛ ple. -Bo ɛɛ' juo 'un tu se nmi-kwli 'a 'nynt nɪ ɛ, -mɛ ɛɛ' 'nynt' a -ko o "siidɛ.

<sup>18</sup> Ao -gbun 'nɔ, to' 'dɪnɪa' mɛ -kɔn -ti'. Nyo -ɔ -nta to'di ɛ, -mɛ ɔ 'wɔn 'dɛ nmi-kwli 'a 'nynt' a -ko o "siid ɛ' dɛi, dɛ-nvɛ' ɛ nɛ nyo ɔ 'ɔ -kɔ o "siidɛ -o, ɛ 'dɛ mɛ -nɪ kmɛ' -mɛɛo"- kwla -mɛɛo"- 'jɔ -mɛɛo"-.

### 14

#### Kea 'a 'blaaju ke ɛɛ' nyo ke

<sup>1</sup> 'Ma -gbun a 'e 'sɔ ɛ, 'un 'jeeɛ 'blaaju "jɾiɛ- 'bo crv nyo a 'daa- Siɔn "jru. ɛ ke nyo 'a -kwlv 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ "wlv -nyiiɛ (144 000). ɔva' nyo tu mu ɔɔ' 'nynt ke ɔ "Bo 'a 'nynt 'crue 'bo "juɔi.

<sup>2</sup> 'In 'wɔn -cruen" jɾɛ' -ɛ -wlv 'e jaun 'di -wee -ɛɛ klu ka "ni-gbuu klaa" a klua, ka -tɛn ɛ "plan a, 'kamɔ ɛɛ' -cruen" tu nɪ -ke. ɛɛ' -cruen" tu nmɔɔ 'ɛ nyo doin" i ka nyo -tuu"-tuu a bla -sɪlv -wee ɔva blea, 'kamɔ ɛ nɪ-.

<sup>3</sup> ɔva bleɛ 'dɔv dɛɛ 'bo 'beokpa-tɛ ke 'kmvntɪ -nyiiɛ' ke nyo-cɔn' -nɔ "juɔi. 'Dɔv ɔva blea nyo jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɛ 'cɪan -bo ɛ se nyo 'a -kwlv 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ "wlv -nyiiɛ -nɔ nɪ ɛ, ɔvɔv Kea 'a 'blaaju seie 'dɛ 'blva 'dinyu "klu.

<sup>4</sup> ɛ nɪ ɔvɔv -ɔv se ɔva' -Suu -flɛn" kɔvɔn- 'dɛ 'nynt -san nva' 'un. ɔv nɛ 'pɛpɛ -wee ɔv -tɛ Kea 'a 'blaaju 'a 'nynt 'un. -Ta "o -ta ɔɔ mu va ɔvɔv -ke ɔɔ mu. Ka nyo ɔ ja diidɛ 'ɛ "i-saajɔ -wee ɔɔ -saa Kea ke 'blaaju wɔn ɛ, 'kamɔ ɔv seie 'dɛ nyo "klu.

<sup>5</sup> St -ti se 'dɛ ɔv 'wɔn jii due', ɔv se -kɔ -pɔn" nɪ-.

#### Kea 'a 'soa-wi" taan

<sup>6</sup> 'Ma -gbun 'emu 'sɔ 'un 'jeeɛ Kea 'a "soai jɾɔ' "jɾiɛ-, ɔɔ "waan' dɛ jaun 'a 'kekei'. -Pɔia' -ti -ɪ sea isɔn-ta 'ble ɛ, umɪ ɔɔ 'tmv 'dɛ 'blva 'dinyu -wee, -wee 'beodɛ 'ɛ kpe -wee' "klein o, nyo 'a kpe -wee' o, wlv 'a kpe -wee' nyo a poa o, 'blva 'a blo'wɔn -wee' "klein 'jɪ' wɔn.

<sup>7</sup> 'De Kea 'a "soai -nɔ kpa wlv "jei kpleiin, ɔ 'na : Ao pleɛ Kea, ao -tɛ' ɛɛ' nɪ', dɛ-nvɛ' ɛɛ' nyo 'a 'pɛɛ 'je nɔ' 'nynt' -wɛ-. Ao -gbɛɛ ɛ "juɔi ! ɛmɛ -nv' jaun, -ɛ -nv' 'blva-, -ɛ -nv' 'toniɛ -wee -ɛ -nv' 'nɪ' a "jru -wee' !

8 'Su Kea 'a "soai jro' wan' ke'wle 'bo 'i-saa' -no 'de -wee -mo o wlu ka, o 'na : E blu' -we-, e blu' -we-, Babiloni-kwlo klaa' blu' -we- ! Emε -ε tba 'blua- -wee' "klein 'a nyu nmo won. Eε' nmo tu me -ni' nnyntsan-nu dεsavn ke kao'blea' -i -sia -jei' 'bo eε' -kwlo tu 'di ε.

9 'Su Kea 'a "soai jro' wan' 'bo "soa-wi" 'soon -nu 'de. -Mo kpa wlu "jei -wee o wlu ka o 'na : Nyu -oo mua nmi-kwli o, eε' -kooode "juoi -gbεεa', 'de o 'jea oo' -cei' "tai- wee -bo nyu se oo' "jua- juo'tn -tu" 'de oo' sun nyu 'jea juo'tn -tu" ε,

10 -me oo mue Kea 'a 'cen nmo 'naa'. Eε' 'cen tu ε, ka kmaanmo -ε -ke de jre' sea "jrii bee- nta, 'kamε ε ni-. Nyu -oo mu ε 'naa', oo mue oo' -ce' won 'jeea' 'de ne ke 'nu -nyinia "jrii -ε 'dba nyu 'bn 'bo Kea 'a 'soa -kweai ke 'blaaju "juoi.

11 Ne -ε 'un uva 'jeea 'kle ε, eε' dao' a mue 'bua' jeejee. 'De "mau'w' o, 'jru-gbaow' 'di ε, nyu -uva -gbεεa' nmi-kwli ke eε' -kooode "juoi -wee -uu "taia uva' -cei' 'de nyu -tua' nmi-kwli 'a juo'tn ε, uu se pee 'a blua' 'ble due', uu -wee' nynaaj.

12 'De ao -gbun 'no, Kea 'a -jei' naavn -uva -jea eε' ke' won 'de -uu -tea' Sesi -kwli" ε, de -koon -ti' -wee -ε -jea 'de uupu 'un ni 'de eε' no' tu 'di ε, emε -ni pee "woin 'bεεa' ke -maa' poo wlu fai' ke.

13 'Su 'in 'won wlu due' -ε -wlv 'e javn 'di -wee -ε -na : Wlu 'ma jia 'tmva', -tn -cru ε, ε ka : Nyu -uu -ke Tu'bo "siao "i -wee -uu -mea a, -wi" -mu 'di nmo won. Kiu, to' -o, emε Kea 'a -Suu 'tmv, de -tba' 'e -stanw' 'di ε, dbo uu nva -kwe', uu -kwle' 'bode -wee uva -sa 'e 'kpu, de-nuε' uva mue uva' dbo 'a -kei' 'jea'.

*Dijo -flua" 'a cen no"*

14 'Ma -gbuan 'emu 'su 'in 'jeeε bue' plu "jrie-". 'Ju -tea i 'bo ε "kpei ε, ka nyio 'o "ju nta, 'kamε o ni-. Tu "bofan o -tua" "jru ε, 'sani -nuε', -wee o 'ble bloa' kwa.

15 'Su 'in 'jeeε Kea 'a "soai jro' "jrie- -mo o 'wlvε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee o kpa wlu "jei 'de o wlu "ju -tea i 'bo bue' "kpei -pee, o 'na : -In nu -ma -cne -wee -tn -je nyu -nta 'e 'blva- "kpei i-sa ka nyu o cean ko ε, de-nuε' dijo -nta 'e 'blva- "kpei ε, i -wee' -fluu" -we-, ta' cen no' nyni'.

16 'Su "ju -tea i 'bo bue' "kpei jaa oo 'blva -ne 'e 'blva- "kpei-, 'su dt -flu" 'a 'e 'blva- "kpei i -wee' cunen'.

17 'Ma -gbuan 'emu 'su Kea 'a "soai jro' 'wlvε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee -mo 'ble bloa' kwa -ke.

18 'Su 'in 'jeeε Kea 'a "soai jro' "jrie- ke'wle. Ne -nta 'o 'sraa -saan' omo -ble -me 'ε dbo, omo -ji' -wee -o kpa wlu "jei kpleiin 'de -o -wlu Kea 'a "soai -o -blea bloa" -no -pee o 'na : -In po -ma 'nma -cne -wee -in

-je reεen'jo -nta 'e 'blva- "kpei -sa, de-nuε' ta' reεen jo -wee' -fluu".

19 'Su Kea 'a "soai -no jaa oo' bloa" 'de 'blva- "kpei- -wee o -sa reεen' -ti -nta 'e 'blva- "kpei 'a 'jo -wee', -wee ta -bo nyu du de 'de nyu a "nmu i 'bn ε, 'bomo o po i. 'Bo 'a -ta -tu nte Kea 'a 'cen klaa' 'a "ipooode -o.

20 'De -ta uva duua reεen jo -wee uva "nmu i 'bn ε, 'bo -tan' -kwlo -pun". Nmo me -εε -wlv 'o 'a -ta -tu -wee -εε -si' i -gbo' -gbo'. Eε' nmo -gbuu -tu ε, eε' i-tensun nte 'cilo 'a kme' taan -wee eε' -son tensun a kpuun 'bo nyu 'wlan -son.

**15**

*Kea 'a "soa-wi" ke nyu 'kle -tu" dt ke*

1 'Bo -me 'de ε, 'in 'jeeε de klaa' jre' "jrie- 'de javn 'di. Eε' de tu "bei, ε nte 'jraa ka- Emε -ni 'in 'jeeε Kea 'a "soa -me" 'son "jrie-. Uu 'bleε nyu 'kle -tu" dt -me" 'son kwa. ta' de 'bo o -ni, -bo i 'wlv 'o -jei' ε, -me jre' se 'o tba' 'bode, de-nuε' 'de i 'un mo Kea 'a 'cen -craa "jru.

2 'Su 'in 'jeeε de jre' "jrie-, eε' de tu -ko' "nifla' klaa' ε ke ne -bee "jrii -wee ε ni "jri i 'srusru ka "kleε- nta. 'De 'in 'jee- nyu jru' "jrie- -ke, nyu -uu kpa tu 'a "jru 'bo nmi-kwli ke eε' -kooode ke eε' nyni 'a -ko o "siide "kpei. Uu nyna i 'bo "nifla' klaa' -ne won -wee -siplu Kea "nyta uupu ε, uu 'bh kwa.

3 Ka Kea 'a dbonvi Moisi 'bεεa Kea 'a 'nyni "i tein' Israe-koun 'a kuonkwla' 'wlv no' ε, 'kamε nyu Kea 'a 'blaaju -seia 'bεε- eε' nyni "i 'de blewlu 'di -ke. Eε' 'du tu 'naa :

Tu'bo Kea, "ikmaa' -ε -sia dt -wee' "klein ε, emε -ni 'e ε -kwa. Eε' nuudu kmai", i se "jrie- i-sa ka ni ! 'Beode -wee' "klein 'a jei-, dt -ta -jeblv ε poa i -srei' -wee i ni to'.

4 Tu'bo, nyu -jo se eε' ni' -tei' ε - ? 'De nyu -jo se eε' nyni "i 'bεεi ε - ? Eε' 'su -ni Kea. 'Beode -wee' "klein 'a nyu a mue jia' -wee uu 'je ε "juoi -gbεε-, de-nuε' eε' 'isredt ε nva i poε "jri "kpaε' 'pepe uu -wee' jti 'je.

5 'Bo -me 'de 'su, 'in 'jeeε Kea -gbu klaa' -nta 'e javn 'di "jrie- -wee ε kain 'wain. 'De -ta Kea 'a ke' -gbau' nta -wee -ε -kweai -ε -sia -ta -wee' ε, 'in 'jee- 'o -mo "jrie- -ke.

6 'Su Kea 'a "soa -me" 'son -uu -blea nyu 'kle -tu" dt -me" 'son kwa -nu, uu 'wlvε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee uu "si "kpaε'. Uva' 'unpaadi "pluu' -wee ta fan, 'de uu blaa 'saniwlv 'de -kwlv 'di.

7 'Su 'kmundt -nyiiε -ni, ta' due' "nyie uupu -gblv -me" 'son 'sani nva. Kea -nta 'kmu jeejee ε, eε' 'cen me -jii' 'e i 'di.

8 'Su dao' "ji 'e Kea -gbu klaa' 'di 'me, de-nuε' Kea 'a "i 'bεε- o, eε' "ikmaa' -ni 'e ε

'di. Emε -nυε' -wεε nyo jro' se ε 'bεε- ɔ 'je 'e ε 'di pa mamau 'su nyo 'kle -tu" dt -mε" 'son -nta 'e Kea 'a "soa-wi" 'kwa -ni, ɪ 'je 'o nyini.

16

*Kea 'a 'cɛn-gblv -mε" 'son*

1 'Bo -mε 'de ε, 'in 'wɔn wlu -ε -wlv 'e Kea -gbu klaa" 'di, 'de -ε -wlv Kea 'a "soa -mε" 'son -nv -pee, ε 'na : Ao mu, -wεε ao 'je Kea 'a 'cɛn-gblv -mε" 'son -ni "i "cnii- 'de 'blva- "kpei !

2 'Su uba' "i-saa" -no mu' -wεε ɔ "cnii- ɔɔ" -nε -gblv "i 'de 'blva- "kpei. 'Su nyo "klein nmi-kwli 'a juo'in nta -pun" -wεε uba -gbεεa εε' -kooode "juo' ε, nε-pii pliin" -ta -wεe' 'a, ɪ "bu uba' ku -wεe" mε.

3 Uba' 'sɔon -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'de 'toniε wɔn, 'su "ni -nta 'o ε wɔn ε -snεε nymɔ 'ɔn ka "ku 'a nymɔ nta. 'Su dε "o dε -nta 'kmv 'bo ε wɔn ε -wεe" mεε.

4 Uba' taan -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'de 'ni-gbii ke "kae- wɔn, 'su ta' "ni -wεe" -snεε nmo 'ɔn.

5 -Wεε 'in 'wɔn Kea 'a "soai" 'ni 'a dbo nta 'e 'kwa 'a wlu, ɔ 'na : Kea, emε -nta 'kmv tein" -wεe -ε nta 'kmv 'de -stanwi 'di ε, ε -nιε 'pepe, ε -srεi", ε -sa tɔ' ε je nyo 'a 'pee 'je kan'.

6 Kea 'a -jei" naavn ke εε' wlu 'kwajaaun υυ 'dba -wεe -uba nymɔ 'wla i ε, emε -ti "ni εε -nyta" υυυυ -wεe uba 'na a, ε -snεε nymɔ 'ɔn. Uba' nυbdt 'a -kao -nao.

7 'Bo -mε 'de ε, 'in 'wɔn wlv jre' -ε -wlv 'o 'sraa-sa'in -wεe -ε -na : Tɔ' -o, Tυ'bo Kea, emε -blea "ikmaa' -wεe' ε, εε' -tmυε tɔ' -ti, εε' nyo 'a 'pee 'jesun -srεi".

8 'Ma -gbuan 'e ke'wle 'su Kea 'a "soa-wi" -nv, uba' -nyiiε -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'de 'jru "jri. 'Su Kea cɛn 'o wlu 'mε -wεe 'jru 'je nyo isian-, ka nε ε sian nyo i ε.

9 'Su 'jru -tee nyiɔpu isian' -pun", 'kaa υυ se ε "inu υυ 'je uba' disaun "i juo- 'de υυ 'je 'e Kea 'o 'biie-, -wεε εε' 'nym' "i 'bεε-ti. Dε -je uba nua, emε -ni Kea nyo 'kle -tu" dt -ni nta 'e 'kwa a, uba dooa εε' 'nym' mε.

10 'Ma -gbuan 'emu ke'wle 'su uba' -mm" -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'bo nmi-kwli 'a 'beokpa-te "kpei. 'Bo ε "sri "bεε-kwie je kpun 'de εε' 'beode -wεe' 'di. 'Su υυ -tee wɔn nmuu' -pun" 'de dt -ta pooa υυυ i 'a -ti' 'ɔn,

11 -wεe uba 'tmυ Kea wlu saun -pee 'de 'kle uba 'jea ke nε-pii pliin" 'a -ti' 'ɔn. Uυ se ε "inu υυ 'je uba' nυbdt "i juo- -wεe υυ 'ji o 'bo.

12 Uba' -mεεo" -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'bo juu-gbuu klaa" nyo 'a 'daa- Eflati wɔn. 'Su ε ma' 'pepe, -wεε 'beo-wi" -wlba 'e 'jru' 'a 'wlv 'in uba' -jεblv 'je wɔnflɔn-.

13 'Su 'in 'jeeε -siisaun taan "jriε- -wεε -ta -wlv 'e -srε" o, nmi-kwli o, sɪ 'tmvi -ɔ -daa' ɔɔ' -cε" Kea 'a wlv 'kwajaa' 'wɔn, ɪ -kɔ' -cɔɔ".

14 I nιε -sion 'ɔ -sii -o, ta nυε jrii'. 'De ta mu 'e 'blva- -wεe' "klein 'a 'beo-wi" o, -wεe ɪ 'je υυυυ "jru' 'kɔn-, 'de υυ 'je tu-fɔn' dt nmae-, -wεε Kea -ε -kmai" -ε -sia dt -wεe' ε, -sɔntɪ εε' -sɔn' klaa" a mua -stan' a, 'de υυ 'je ε tu o -fɔn'.

15 Sesi 'na : Ao -gbun 'no, 'ma mue jia' ka "jrii a pa -kwlv ε, nyo -tea "jriε- "i 'de -ɔɔ -tua" ɔɔ' 'ɔnpaadi 'a -ti', -wεe -ɔ sea ku icɛn 'bo nyo -wεe' "juo' 'de -tɔn sea "i 'dbaa a, -mɔ 'di nmo wɔn.

16 'Su -siisaun -ni 'kɔn 'blva- -wεe' "klein 'a 'beo-wi" "jru' -tajro. 'Bo 'a -ta tu ε, nyo a 'daa- 'o Amakedɔn 'de Eble wlv 'di.

17 'Bo -mε 'de 'su ε, Kea 'a "soa -blea -gblv -mε" 'son kwa -nv, uba' -mε" 'son -no "cniiε ɔɔ" -nε -gblv "i 'de 'jei. 'Su 'in 'wɔn wlv klaa' jre' -ε -wlv 'e 'beokpa-te "kpei 'de Kea -gbu klaa" 'di 'de javn 'di. εε' wlv tu 'na : ε -kwe- ja la !

18 Wlv -nε 'tmυba 'su ε, 'ni -tee "jri i crea' -pun" nian -ɪ nian -ɪ, -wεe -cruen" o, -ten -te "plaan' -pun" 'su 'blva- a cre'. εε' 'blva 'a crea' tu kmai", ε -sie -jei". Dε -tba' 'e nyio 'o 'no 'kmv "kpei 'kpa' a, 'blva- se cre kan' due'.

19 ε nυε' 'su -kwlv klaa" -nε je 'foε taan 'wlv. -Kwle "klein -nta 'e 'blva- -wεe' "kpei son i. Babilɔn -ε -nta -kwlv klaa" a, ka Kea nua εε' -ti' -kwlv opoɔn, 'ka -nao. εε' -kwlv tu ε, Kea 'a 'cɛn ke εε' 'pee kpυen'. Ka nyo ɔ tba nyo kmaanmo wɔn ε, 'kamo Kea ja εε' -kwlv tu 'kle "kpei.

20 'Bo -mε 'de ε, 'blva- "klein -nta 'o 'ni 'a 'duu dii ε, ɪ -wεe' son i, nyo 'bo crvi foo" 'su 'a "jriε- 'jee-ti' mε 'bode.

21 'Su "ni-kɔn klae" klae" a 'wlvε "jei, ta jea blu 'de nyiɔpu "kpei. Ia' due' -gbaia kwakusun -de -da'soblv 'o kwakusun 'bεε'. 'De "ni-kɔn -ɪ blua 'mva 'a -ti' 'ɔn ε, nyiɔpu a 'tmυε Kea wlv sain sain -pee, dε-nυε' 'kle ta -tua" υυυυ ε, ε cɛn -je "kpei -tie".

17

*Babilɔn-kwlv ke nmi-kwli ke*

1 'Bo -mε 'de ε, Kea 'a "soa -mε" 'son -υυ -blea -gblv kwa -nv, uba' due' ji', -wεe ɔ wlv 'ɔn -pee ɔ 'na : -In ji -wεe ka Kea 'jea -kwlvɔ -tenynɔkpao' klaa" -nv 'a 'pee 'jesun nυ ε, 'in 'je ε -ɔn -tɔɔ-. -Kwlvɔ -tenynɔkpao' -nv ε, υ nιε -kwlv klaa" -ε -pooa 'bo "ni-gbuu -tuu" -tuu wɔin" a "iipoode -o.

2 'Beo-wi" -nta 'e 'blva- "kpei ε, υυ ke υ 'kpa' 'e jei" jedesaun 'di mε -kpa -kpa. Uυ se uba' -cε" "ikpυan' 'bεε- 'bode, υυ nυε' mamau 'su nyo "klein -nta 'e 'blva- "kpei ke



ɔ je 'e jei" jedesaun 'di 'kpa -wɛɛ ɛɛ' desauɔn tu a nu ɔpu ka nmo ɔ nva nyu ɛ.

<sup>3</sup> Ma -gbuan 'emu -nɛ 'su Kea 'a -Suu 'ji 'de 'un 'ɛ -wɛɛ Kea 'a "soai kpa 'un 'de -puɔn" blva "kpei -wɛɛ 'in 'jee- 'nynɔkpao' due" 'jriɛ-, ɔ -tɛɛ i 'bo nmi-kwli -saan "kpei. ɛ 'bleɛ "jru -mɛ" 'sɔn -wɛɛ ɛ 'ble -gbun -puue. 'De 'nynɔ -cree" 'a Kea -ko' ɛɛ' ku ja.

<sup>4</sup> Dɪ ɔa' 'nynɔkpao' tu paa 'un nmo "jrii, ɪ -sain' -wɛɛ ɪ -wɛɛ' nɪ 'sani ke "sei 'doe 'a "kwli -wɛɛ' 'a 'su, -wɛɛ ɔ 'ble 'sani-kaun kwa. ɛɛ' Nyu stauɔn- kpuɔndɪ ke -flen" dɪ 'a 'su -ji" 'e ɛ 'di. Ia' dɪ tu 'wlvɛ 'de ɔa' jei" 'jekplɪn 'un.

<sup>5</sup> "Nɪɪanyɔn -crɪa' 'bo ɔ "juɔɪ ɛ, ɪ 'bleɛ 'de, ɛmɛ -nɪ Babilɔn-kwlvɛ klaa", 'de ɛ 'un 'demɔ -kwlvɛ -tenynɔkpao' o, -flen" dɪ -wɛɛ' "klein -nɪa 'nɔ 'blva- "kpei 'wlvɛ.

<sup>6</sup> Ma -gbuan 'emu 'su 'nynɔkpao' -nu "jri a -si'. Kea 'a -jei" naaun -ɔva -tmɔa Sesi 'a -tɪ' -wɛɛ nyu 'dba a, ɔva' nmo -ɛ -wla i ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -si' 'e 'nynɔkpao' -nu "jri, ka nmo ɔ nva nyu ɛ. 'In 'jee ɔ "jriɛ- 'su tai" "maa' 'un 'ɛ.

<sup>7</sup> -Wɛɛ Kea 'a "soai -tee' 'mii, ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ tai" "maa -un ɛ- ? Dɛ -nɪa 'e 'nynɔkpao' -nu ke nmi-kwli -ɛ -blea "jru -mɛ" 'sɔn -wɛɛ -ɛ -blea -gbun -puue 'a -tɪ' 'de ɛ, 'ma muɛ ɛ wɔ -saa' 'de -un -pee.

<sup>8</sup> Nmi-kwli -in -jeea "jriɛ- -nɛ, ɛ nɪɛ 'kmv 'de-, 'kaa ɛ se 'kmv nɪ 'bode. ɛɛ muɛ 'e "bie-gbau" klaa" 'di 'wlvɛa -wɛɛ -ta -bo ɛ mu 'de, ɛ 'jea ison 'bode -bode 'bode, ɛ 'je 'o mu. Nyu -nɪa 'e 'blva- "kpei -wɛɛ dɛ -tba' 'e 'kmv 'a nɔva' -ɔva 'nynɪ sea 'crɪɛ 'de 'pɔsbɛ 'di ɛ, tai' 'je ɔpuɔ 'maa 'de nmi-kwli -nɛ 'ɛ -tɪ' 'un. Dɛ ɛ nɪa 'kmv tein', -wɛɛ ɛ sea 'kmv nɪ 'bode, 'de -ɛɛ mua -taan' ke'wlvɛ ɛ, ɛmɛ -je ɔpuɔ tai" "maa mɔ kpleiɪn.

<sup>9</sup> Dɛ -je -foan -tɪ' -ta -mɔ ɛ, ɛmɛ -nɪ tɔ'di nɪa' -a -woan 'de dɪ -wɛɛ' 'dei 'de -ɛ -bɛɛ' -ɛ -je ɪ wɔ -sa : Nmi-kwli 'a "jru -mɛ" 'sɔn -nɪ, ɪ 'de mɛ -nɪ crɪɪ -mɛ" 'sɔn -ɪ "kpei 'nynɔkpao' -nu -tea i ɛ.

<sup>10</sup> I nɪɛ 'beɔ -mɛ" 'sɔn 'ɔ "ipooɔe -o -ke. ɔva' -mm" blu', ɔva' due' nɪ 'o 'ɛ, ɔva' -jɔ -sia 'o -mɔ se ji ke. -Bo ɔ ji ɛ, ɔɔ muɛ nyu 'blea' 'de nɔ' dɛ-saan' ka 'di.

<sup>11</sup> Nmi-kwli -je -blea nyu tein' -wɛɛ -ɛ sea nɪ 'bode ɛ, ɛɛ' -cɛ" 'kpa -nɪ 'beɔ-wi' 'a -mɛ" na -nɔ, 'kaa ɛmɛ -nynɪɪa ɔpuɔ -mɛ" 'sɔn -ke. ɛ se 'un -kwlei, ɛɛ jea -ta ɛ jea ison mu.

<sup>12</sup> Dɛ ɛɛ' -gbun -puue -in -jeea "jriɛ- -nɪ, ɪ nɪɛ 'beɔ-wi' -puue -o, -wi" -mɔ se 'beɔɔɛ 'ble ke, 'kaa ɔ ke nmi-kwli a muɛ 'nynɪ 'wlvɛa' -tadue 'de nɔ' dɛ-saan' 'di.

<sup>13</sup> Ka ɔ ɔ nɪa -puue ɛ, ɔva' tɔ' nɪɛ due' -wɛɛ ɔ ɔ "nyɪ ɔva" 'ikmaa' ke ɔva' 'beɔɔɛ nmi-kwli.

<sup>14</sup> ɔva muɛ Kea 'a 'blaaju tɔ o -foan', 'kaa 'blaaju a muɛ tɔ 'a "jru kpaɔ" 'bo ɔpuɔ

"kpei, dɛ-nɔɛ' ɔ nɪɛ tɔ'bo -wi" 'a Tɔ'bo -o -wɛɛ ɔ nɪ 'beɔ-wi' 'a 'Beɔ. ɔɔ' nyu ɔ 'da- -wɛɛ ɔ -teea kpoɪ" 'de -ɔɔ sea ɔɔ' -kwli' -tea' o 'bɔ ɛ, ɔpuɔ -ke ɔɔ mu tɔ 'a "jru kpaɔ" 'bo 'beɔ-wi' -nu "kpei.

<sup>15</sup> 'Su Kea 'a "soai -nɔ wlvɛ" 'de 'un -pee ɔ 'na : "Ni-gbii -ɪ "kpei -kwlvɛ -te'nynɔ -tea i -wɛɛ -in -jeea" 'jriɛ- ɛ, ɪ 'de mɛ -nɪ 'blva 'a blo' wɔn -wɛɛ' o, nyu -tuu"-tuu o, 'beɔɔɛ 'ɛ kpe -wɛɛ' o, wlvɛ 'a "kwli -wɛɛ' nyu a poa ke.

<sup>16</sup> 'De -gbun -puue -jɪ -in -jeea" 'jriɛ- ke nmi-kwli ke ɪa muɛ -kwlvɛ -te'nynɔ -nu -fleɛan', ɪa muɛ ɔ dɪ -wɛɛ' "klein ku i-saa' -wɛɛ ɔ 'je kui cɛn. Ia muɛ ɔa' nmi dia' -wɛɛ ɪ 'je ɔa' -je -sia 'o "jri po,

<sup>17</sup> dɛ-nɔɛ' Kea mɛ -po ɛɛ' tɔ' tu 'de ɔɔ pɛɛ o -wɛɛ ɔ 'je ɛɛ' -kwlvɛtɪ nu -tadue. ɛmɛ -nɔɛ' -ke -wɛɛ ɔ ɔ "nyɪ ɔva" 'beɔɔɛ nmi-kwli. ɔva' 'beɔɔɛ -nɛ, ɛɛ muɛ 'e nmi-kwli 'kwa nɪa' mamaɔ 'sɔ dɪ "klein Kea 'sia 'nynɪ -ɪ -jea 'o nynɪ ɪ 'je nɔɛɛ.

<sup>18</sup> 'Su ɔ wlvɛ' 'de 'un -pee ke'wlvɛ, ɔ 'na : 'Nynɔkpao' -in -jeea "jriɛ- -nɔ, ɔmɔ -nɪ -kwlvɛ klaa" 'a "ipooɔe, ɔmɔ -ble 'beɔ -wɛɛ' "klein -nɪa 'nɔ 'kmv "kpei ɛ.

### 18

#### *Babilɔn-kwlvɛ blu'*

<sup>1</sup> 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'in 'jeeɛ Kea 'a "soai jro' "jriɛ- ɔɔ -wlvɛ 'e jaun 'di ɔɔ -si" ii, ɔ 'bleɛ "ikmaa' -tuu"-tuu -wɛɛ ɔɔ' -sɔn' -sun' 'nɔ 'blva- "kpei. 'Su 'nɔ -wɛɛ' nɛ "i "puu' -.

<sup>2</sup> ɔ kpa wlvɛ "jei ɔ 'na : ɛ blu' -wɛ-, ɛ blu' -wɛ-, Babilɔn-kwlvɛ klaa" blu' -wɛ- ! ɛ 'kpa -sion' 'ɔ "soa 'a "ti -ta, ɛ 'kpa -siisan o, nɔvɪ saun nyu a pleea 'a -kwlvɛ,

<sup>3</sup> dɛ-nɔɛ' 'bo ɛɛ' -kwlvɛ tɔ 'di ɛ, 'blva -wɛɛ' "klein 'a nyu nu kao'bledesaun 'mɛ, ɔ se ɔva' -cɛ" "ikpuan' 'bɛɛ. ɛɛ nu ɔpuɔ 'mɛ, ka nmo ɔ nva nyu ɛ. 'Blva -wɛɛ' "klein 'a 'beɔ nu jei" jedesaun 'mɛ 'bo ɛɛ' -kwlvɛ tu 'di. ɛɛ' -kwlvɛ tu 'a 'kmv "kpeidɪ' 'a "dia 'jea' cɛn -je "kpei -tie", ɛ nɔɛɛ' mamaɔ 'su 'blva -wɛɛ' "klein 'a "dɔɔpɔn je "wliiɛjuɔn 'kpa.

<sup>4</sup> 'Su 'in 'wɔn wlvɛ jre' -ɛ -wlvɛ 'e jaun 'di -ɛ -na : Ao -nɪa 'ma' ce, ao 'wlvɛ 'o ɛɛ' -kwlvɛ tu 'di -wɛɛ dɪsaɪn -a nɔva 'bo muɛ, ao jɪ nu, 'de 'kle -ɛɛ mua ɛɛ' -kwlvɛ tu "kpei jia' a, ao je ɛ 'je.

<sup>5</sup> Dɪsaɪn -nɔva 'bo ɛɛ' -kwlvɛ tu 'di ɛ, Kea sɪ o "mae i, dɛ-nɔɛ' ɪ -tu" ɛ "kpei mamaɔ 'su ɪ je 'e jaun 'di nynɪ.

<sup>6</sup> Dɪsaɪn ɛɛ' -kwlvɛ tu nva nyu "jrii ɛ, ɔmɪ nyu 'je ɛ "jrii nu. Nyu a muɛ ɪa' kpan -saa' kpe' sɔɔn. Nmo nyu 'je ɛ "nyɪ -wɛɛ ɛ 'jea 'na a, ɛ "kae' kpe' sɔɔn ɛ je ɛɛ' -nɛ nmo ɛ "nyɪa nyu tein" -sii.

<sup>7</sup> Ka ɛ 'bɛɛa ɛɛ' -cɛi' tein' -wɛɛ ɛ -sia 'nynɪ-san nva' ke "wliiɛ- 'blea' 'ni 'di ɛ, 'kamo' kle ke -fin' wlvɛ -ɛɛ mua 'jea' ɪa mu

-jei" -sia' -ke, de-nue' ee' -kwlo tu a naa to' i e, e' na : E nte 'o di -wee' "klein "jru kpo', ka tu "bo nynokpao' na. E 'na : Ka -tion' 'nyo na 'in se kan' nu' no 'knu, -fin' wlu se 'o 'ma -kwlo -tu 'di jii.

8 De 'ta' wlu tu 'a -ti' 'un e, ee' -ne 'kle -tea e 'dei e, ee mue jia' 'de 'wi due' koun -gbai' 'di : 'mea' o, 'nmia- o, 'kwe- paa' o, 'mte- e mue ee' -kwlo tu "kpei jia' -wee ne 'je e di, 'de e 'je ison-, de-nue' Tu"bo Kea -e -jea ee' 'pee e, e kmai".

9 'Blua- -wee' "klein 'a 'beo -su nua jei" 'jedesaun 'bo ee' -kwlo tu 'di -wee -su nua uua' 'ton nodt -sain -bo e 'kpa 'jri -wee su 'je ee' dao' 'jrie- 'jee -e, uua mue -fin' 'a -wee su 'je kple 'de ee' -ti' 'un.

10 Kle -jea e "kpei ji ee' faun a mue uupu nua' -wee su 'je e o teen-, 'de su 'je wlu ka : -A -blu" -aa ! Ua' di 'je cre ! Babiloni -kwlo klaa' -e -kmai" ka 'su e' 'de "jri 'a -te due' 'di 'pee 'a -ma kpon sun -naoo ?

11 'Blua- -wee' "klein 'a 'doooun a -fin" -ke -wee su pa 'kwe- 'de ee' -ti' 'un, de-nue' nyo jro' 'o -tin' uua' pleedi 'bode. Di su plea 'bo ee' -kwlo tu 'di 'de e, i ka :

12 di 'dœ o, 'sani o, 'wei -tien o, "sei -ku 'dœ 'dœ ke -sro 'o kpe -wee' nua o, -pun" -tu" di ke "jii-pae' 'dœ 'dœ o, tae' -saan 'a kpe -wee' o, tae' jree" jree 'a kpe -wee' o, i ke -paadi ti 'dœ nua o, doe 'e 'nynt o, -tien o, nte -ji "sou nua ke-.

13 Di 'a kpe -ta 'nu nmoa 'e nyo 'mlai o, jru' nu 'cna, -wee jru' nu -dai'klo 'de jru' nu sii' nu 'wina, jru' nu tu 'a 'kwn nyo a 'du Kaneli ke mii- ke tu jre' e ten' nyo a poa 'jri ke-. Uu ple di nyo a -sa 'e -kle' e : nmo o, 'cna o, fai'pu o, "ple ke. Uu ple nmi : bli' o, 'blae o, soe" o, i ke kamio ke-. Uua' 'doo poa' nue' mamau 'su uua jea nyio ple.

14 -Wee uua' 'doooun tu wlu -kwlo -ne -pee ka, su 'na : Di "klein -ma pee poa "i e, i -wee' teen -un o -we-. -Ma di 'dœ 'dœ o, -ma "wlii- -ta fan o, i -wee' "maa -we- la. Ka "o ka i 'je i ni e, nyo si 'jei' bode.

15 'Doooun -uua plea di -na 'mba- 'de e, -wee -su -kpa "wliiejuun 'bo ee' -kwlo tu 'di e, uua mue 'kle -e -ji' e "kpei pleea' -wee su 'je e o teen-. 'De su 'je -fin', -wee su 'je 'kwe- pa,

16 su 'je nu : Wee-ti oo ! Wee-ti oo ! -A -blu" -aa, nyo -na ee' -kwlo klaa' tu 'di -paa di 'dœ 'dœ ke tae' -saan 'a kpe -wee' 'un, -wee de -na 'sani o, "sei 'dœ 'a kpe -wee' o, -sro 'o 'kwli -wee' 'a 'su e,

17 eme 'de no' de-saan' 'di 'su -ee "wlii-tuu" -ni son i.

-Bato' tbaun o, -kwee" pouun o, -bato' kpaun o, nyo "klein -a nua 'nidbo 'bo 'tonie "kpei o, su -wee' teen 'kpuu -kwlo -ne na "kpei o,

18 -wee uua 'je ee' ne 'e dao' i 'de uua "wo, su 'na : -Kwlo klaa' -ne, -e -ke -kwlo jre' sea "i -tee- 'su e !

19 'Su uua bla pee, uua -fin", -wee uua kple, su 'na : Wee-ti oo ! Wee-ti oo ! -Kwlo klaa' -ne -e -na "wliie-kwlo -wee -e' di nyo "klein -blea -bato' kpa" "wliiejuun e ! Eme -son i 'de "jrie -te due' 'di i !

20 Jaun, e nu 'mba- 'de -kwlo -ne 'e ison-ti 'un. Ao -na Kea 'a nyo o, Sesi 'a dboun o, Kea 'a wlu 'kwajaaun o, ao nu 'mba- -ke ! De-nue' -bo Kea 'je ee' -kwlo tu 'a 'pee kan' a, -me e 'wbe aopp o 'de aoa' 'isre -ti' 'un.

21 'Su Kea 'a "soai -o -kmai" e, o "due "soukpo klaa" due' 'un. Ee' "sou tu kue kwa, 'de o -fii" e 'de 'tonie won -wee o 'na : 'Kamo nyo a mu 'kpi 'un "dua' -wee nyo 'je Babiloni-kwlo klaa' -son po, -wee nyo se ee' -ko 'jei' bode -bode 'bode.

22 Nyu se ee' -siplu blaun o, "kwi -kweun blaun ke -tien'koun blaun 'a blewlu 'wain 'bode. Nyu se ee' dbaun o, mau o, ti -paun 'a jro' 'jrie- 'jeei' bode. Nyu se "sun ke -toe 'a wlu 'wain 'bo e 'di,

23 nyo se -dam'ba 'a -son' "jrie- 'jeei' 'bomu. 'De nyo se 'nyo ke kwan 'a wlu 'wain 'bo e 'di 'bode, de-nue' ee' 'doooun mu -ni 'blua -ne 'e "jrujuun klae" 'de-, -wee ee' -kwlo tu 'a "jriinmoa' -e -na jrii' -son e, e -cri' 'blua- -wee' "klein 'a nyo 'me -wee e poo uupu 'sre i.

24 De-e-ti 'pee kpon a Babiloni-kwlo e, eme -ni Kea 'a wlu 'kwajaaun o, Kea 'a -jei' naaun ke nyo "klein nyo 'dba 'de 'blua -wee' "kpei 'bo ee' -kwlo tu "jru mo uua' nymo 'kpa.

### 19

#### 'Mba klaa' -ni 'e javn 'di

1 'Bo -me 'de e, 'in 'won wlu jre' 'e javn 'di ka nyo -tuu'-tuu a wlua, e 'na :

Aleluia ! Ao 'be-e- Kea 'a 'nynt "i ! 'Pvua' o, 'nynt 'wlu' o, 'ikmaa' o, i nte -aa Kea 'a de -o !

2 -Bo e 'je nyo 'a 'pee e, di ee 'tmba i nte to' -ti -wee i 'srei'. 'Kaa -kwloi -te 'nyo klaa' -ba de "jriitan' dooa 'blua- -wee' "klein 'a "jru e, e 'je va' 'pee -we-. U 'dba Kea 'a dbonuu, eme -ti Kea -sa uupu kpan o.

3 'Su su wlu' ka ke'wle, su 'na : Ao 'be-e- Kea 'a 'nynt "i ! Ne -poa' -kwlo klaa' -ne "jri e, ee' dao' se "bu -ti 'boi' bode.

4 'Su nyo-coun' 'a kwla 'soun 'jo -nyii- -nu o, 'kmuudti -nyii- -ni "siiie- 'koi- i -wee Kea -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei e, uua -gbee' ne, su 'na : To' -o, 'kamo e ni -ceen'. Aleluia ! Ao 'be-e- Kea 'a 'nynt "i !

5 'Bo -me 'de e, wlu jre' -wlu 'o 'beokpa-te "kpei, e 'na :

Ao nyu "klein, aopu -nta Kea 'a dbonvun -wee -oo pleea Kea a, aoa' mu" ke klae" 'bee- -aa Kea 'a 'nyu' "i !

6 'Su 'in 'won wlu jre' ka nyu -tuu" 'a wlu nta, 'kamo e nu-. E -ko' "ni-gbuu klaa" a klu, e -ko' -na "ni 'a "plan wlu-. Ee' wlu tu 'na : Aleluia ! Ao 'bee- Kea 'a 'nyu' "i ! De-nue' -aa Tu"bo Kea -e -kmai" -e -sia di -wee' e, ee' 'beonvun po "jri' "kpa'e' -we- !

7 -A nu 'mua-, -a 'di nmo won, -a -bee' Kea 'a 'nyu' "i ! De-nue' 'blaaju 'a 'nyu' 'ble-ko 'o -tu' wu nyu'. Jo' -poin -tu' -ko' di -pun" -we-.

8 Duplo -i -plua" "puu' -wee -ta fan a, umi Kea "nyu v -wee v paa 'un. Ua' 'unpaadi 'dœ -nt, umi -nt Kea 'a -jei" naan 'a "isredi vba nua.

9 'Su Kea 'a "soai -no wlu'e 'un -pee, o 'na : -In -cri wlu -ne : Nyu -su -daa' -wee -su -jea Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a 'nyu' 'ble-ko -son mu e, -wi" -mu nu 'mua- ! -Wee o wlu ke'wle, o 'naa : Wlu -nt i nte to' -ti, Kea 'a -ce' 'kpa -da kan'.

10 'Su 'in "siie 'koi- i 'bo o "juoi -wee 'in 'je o "juoi -gbee'-. 'Kaa o wlu' 'de 'un -pee o 'na : "In-, -in -bo 'un "juoi -gbee' e, Kea me -in -je "juoi -gbee' ka- ! 'Mo nte Kea 'a dbonvi -o -ke, ka -in -ke -ma de 'di-wi" -poa' Sesi -ti' o nta, 'kamo 'in nu-. Sesi -ti' o poa' -ne, eme Kea 'a -Suu a nu 'de Kea 'a dbonvun 'un, -wee vba 'tmv ee' -ti' 'de nyu -pee.

*"Ju -tea soo" plu "kpei e*

11 'Ma -gbun a 'e 'su javn kain e won. 'Su soo" plu due' -tan'. "Ju -tea 'bo e "kpei e, nyu a 'doo- wlu "kpei- kpon i ke to' "i nyu ke -wee oo' nyu 'a 'pee 'jesun ke oo' tu -fon' sun 'srei'.

12 Jo' "jri -ko' nemo, -wee o -tu" tu'bofan -tuu"-tuu "jru. Jo' 'nyu' -ji -cruta' nyu jro' se -mu 'a 'da ka juo- -bo e se oo' 'su ni e.

13 "Bai -toon' o paa 'un e, e -wee' nte nymo 'o 'su. Jo' 'nyu' jri' -nt Kea 'a wlu.

14 'Su -nta 'e javn 'di e, su -wee' nte 'o o 'de, -wee su -wee' -te soe' plu "kpei 'de su paa di pli 'dœ 'un "puu'-.

15 -Placne -nma" a, me -wlu 'de o 'won -wee -e -je tu 'a "jru kpa 'bo 'blua- -wee' "klein 'a nyu "kpei. Jo' -ce" 'kpa a mue nteka 'un "dua" -wee o 'je uppu 'dei -te. Ka nyu o dua resen jo 'o, oo' -ce" 'kpa -a mu uppu "kpei naa'. Kea -blea "ikmaa" -e -sia di -wee' e, 'kamo ee' 'cen klaa" a mu "jri' "kpa'e' poa'.

16 Nyu -cruta' 'bo oo' "bai ke oo' bu 'poo' -pun" e, umi -nt : 'Beo-wi" 'a 'Beo ke tu'bo -wi" 'a Tu"bo ke.

17 'Su 'in 'jeee Kea 'a "soa i "jrie- o -nyua i 'de 'jru "jri -wee -oo kpa wlu "jei 'de -oo -da nubi "klein -ta -wan" 'e "jei e, o 'na : I

ji, i 'kten- "jru ! -Wee diide klaa" Kea 'jea i "nyu e, i 'je e di.

18 I ji -wee i 'je 'beo-wi" o, 'sei 'a klae" o, "ikmavn o, soe" ke ia' "kpei -teun o, nyu "klein -nta koonpu- o, -ce" -'peetevn o, mu" ke klae" 'a nmi di.

19 'Bo -me 'de 'su 'in 'jeee nmi-kwli -ne ke 'blua 'a 'beo-wi" ke vba' tu-foun "jrie-. Du 'kten "jru -wee su 'je "ju -tea i 'bo soo" plu "kpei ke oo' "soa-wi" tu o -fon'.

20 'Su tu du nmi-kwli ke ee' 'ce 'me -wee su kpon e ke ee' si 'tmvi -no ke. Omoo o -daa' oo' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaai 'de-, -wee -o nu jrii' klae" klae" 'bo nmi-kwli "juoi. 'De ia' jrii' tu 'un 'bomo o cen -wee nyu "klein nmi-kwli 'a juo'in nta -pun" -wee su -gbee' ee' -kooode "juoi e, o pooe uppu 'sre i tein". Nmi-kwli ke ee' si 'tmvi tu kpon a nu, su se 'me 'su su je uppu 'de -toun' klaa" 'di 'de ne-gbauo klaa" ke 'nu -nyunia "jrii -e 'dba nyu 'un -fi" e-.

21 -Placne -e -wlu 'e "ju -tea i 'bo soo"- "kpei 'won e, eme -dba nyu -ju -sia 'o mu e, -wee nubi -wee" "klein di vba' nmi, 'su i dbo.

**20**

*-Sin 'a "wlu due" 'a -ti'*

1 'Ma -gbuan 'emu 'su e, Kea 'a "soai due' -wlu 'e javn 'di -o -si" ii o 'blee "bie-gbau" klaa" 'a -da'kle ke -gbaacee' "dbu klaa" kwa,

2 -wee o kpon -sre" -ne, eme -nt sen soa soa, ee' 'nyu' -nt -sion' ke Satan ke, -wee o soon -gbaacee' "dbu -ne i 'de o 'je isaan mamav 'de -sun 'a "wlu due" 'di.

3 'Su Kea 'a "soai -fii" o 'de "bie-gbau" klaa" -e sea "ti -ta 'ble 'di -wee o poe -da'kle "wain 'de o kaan e 'de woi "klokl -wee -sre" je nyu 'a "jru -jei" -saa mamav 'su -sun 'a "wlu due" -nt 'je -si'. -Bo -sun 'a "wlu due" -nt 'wlv 'o -jei" e, vba mue o ikaian' 'de no' de-saan" ka 'di.

4 'Bo -me 'de e, 'in 'jeee 'beokpa'e -tuu" "jrie-, i ke nyu -tea i 'bo i "kpei ke. Du 'nyu vba' nyu tu "ikmaa" -wee su 'je nyu 'a 'pee 'je. Nyu -su -jea Sesi 'a -ti' to' 'un, -wee ka o nta vba' 'Blei -su -tmv e 'de nyu -pee -wee -su -tmva Kea 'a wlu 'de su cen "jru "i 'de ee' -ti 'un e, 'in 'jeee vba' -sii' "jrie- ke. Nyu "klein -su sea nmi-kwli ke ee' -kooode "juoi -gbee' -wee ee' juo'in sea 'o "juoi ni, 'de e sea 'o sun "kpei ni, -su -mea 'de ee' -ti' 'un e, su -wee' jie 'kmu de, 'in 'jee- uppu "jrie- me -ke. -Wee su ke Nyu'pupi Klisti 'je 'nyu i 'wlvu 'de -sun 'a "wlu due" 'di.

5 'Meun -sia 'o mu e, -wi" -mu se 'kmu de jii mamav 'su -sun 'a "wlu due" -nt 'je 'o -jei' 'wlv. Nyu su 'dbaa -wee -su -soan "kunyot" -nu eme -nt "kunyot" soan 'a "i-saa" -ne.

6 Nyu -vba mua "kunyot" soan' "i-saa" no" nyu -oo mua 'e -wi" -mu "klu nta' a, -mo nu

'mva-, Kea 'a "diwan kpon'. 'Mea 'a kpe 'soon -ne se o 'bæ- 'bode. 'Kaa uba' nyu tu ε, uba mue Kea ke Nyu'pɔɔi Klisi "juoi nɔɔa' -wee ɔ ke o 'je 'nyɔi i 'wluɔ- -tadue 'de -sɔn 'a "wlu due' 'di.

*Tu du Satan 'mε 'bode -bode 'bode*

7 -Bo -sɔn 'a "wlu due' -nɔ 'wlu 'o -jei' ε, Satan a mue i kaian' -wee o 'je -kaso 'di 'wlu.

8 'De o 'je 'blva- -wee' 'a nyu 'srɛ i pɔɔa' mu, emε -nɔ -Gokɔ ke Magokɔ -kɔ 'de o 'je 'e 'blva 'a 'fɔ -nɔ -nyiiε "kpei mu -wee o 'je 'beɔde -wee' "klein 'a nyu 'srɛ ipoo-. O muε ɔɔɔɔ 'jrui 'kɔtan' -tajrɔ -wee ɔɔ 'je Kea 'a nyu tu o -fɔn'. Uba mue "i -tia' ka 'toniε 'a -pɔɔn' nɔ.

9 Uba mue 'blva- -wee' "kpei -gbaa' -wee ɔɔ 'je Kea 'a 'cε ke εε' -kwlo -εε -ti' ε kma 'dei -pin. 'Kaa nε ε mue 'de javn 'di 'wlvā' -wee ε 'je ɔɔɔɔ i-sa.

10 'Su -sion' -o -pɔɔa ɔɔɔɔ 'srɛ i ε, o kponɔn' -wee o -fi' 'ε 'de -toun' klaa' 'di 'de nε-gbauo klaa' ke 'nɔ -nyiiia "jrii -ε 'dba nyu 'ɔn -ta nmi-kwli ke si 'tmui nɔ. 'Demɔ ɔɔ 'je nɔ -wee ɔɔ 'je uba' -cε" wɔn 'je jeejee 'de "mau'wɔ o 'jrɔ -gbaowɔ 'di mamau 'sɔ.

*De 'bɔɔ-pee'*

11 'Bo -mε 'de ε, 'ɔn 'jeeε 'beokpa-te -plu klaa' due' "jriε- ε ke "ju -tea i 'bo ε "kpei ke. 'Blva- ke javn sɔn i 'bo o "juoi, i se -teɔn 'ble 'bode.

12 'Su 'ɔn 'jeeε 'mεɔn 'a mu" ke klae" "jriε-, ɔɔ nyina i 'bo 'beokpa-te "juoi. 'Su 'sbipin -tuu"-tuu kaien "wɔin. -Wee 'sbe jre' kaien "wɔin ke'wle 'bo -mε 'de -mε nɔ 'kmɔnɔsbe. 'Bo 'mεɔn 'a nɔɔɔɔ -i -crui' 'de 'sbɔ -nɔ 'di "kpei mɔ uba tba -wee uba 'je uba' pee.

13 'Su nyu -mea 'e 'toniε wɔn ε, 'toniε ja -wi" -mɔ 'mε, -wee 'mea' o, 'mεɔn 'a -kwlo o, -mɔ ja ia' -nɔ 'mεɔn -ke. -Wee ka jrɔ' o nva, 'kamɔ ɔɔ' 'pee 'je 'jeeε, ka jrɔ' o nva, 'kamɔ ɔɔ' 'pee 'je 'jeeε.

14 'Su ɔɔ kpon 'mea' ke 'mεɔn 'a -kwlo 'mε, ɔɔ -fi' i 'de nε-gbauo klaa' 'di. Uba' 'de nε-gbauo klaa' 'di mua' -nε, emε -nɔ 'mea' 'a kpe 'soon -ne.

15 Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ 'nyɔi sea 'cruiε 'de 'pɔsbe -nε 'di ε, -mɔ -fi' ε 'de nε-gbauo klaa' 'ɔn.

**21**

*Javn dee ke 'blva- dee ke*

1 Javn ke 'blva- -ji -nɔ teɔn' ε, -mɔ sɔn i, i ke 'toniε ke. 'Su 'ɔn 'jeeε javn dee ke 'blva-dee "jriε-.

2 'Su Selisalem -kwlo -dee -ε -nɔ Kea 'a -kwlo ε, ε 'wlvε 'e javn 'di εε jea i 'si -wee 'ɔn 'jee- ε "jriε-. Ka 'nyɔnɔ -saan" -ba -tia' jra dee 'ɔn a -tua' di 'dɔe -pɔn' -wee va 'jaa- va' kvan "i ε, 'kamɔ εε' -kwlo -tu nɔ-.

3 'Su 'ɔn 'wɔn wlu klaa' jre' -ε -wlv 'e 'beokpa-te o fɔ o -weε ε 'na : Aɔ -gbɔn 'nɔ, Kea ji 'de nyiɔɔɔ "klu 'tia' -we- la. ε ke ɔɔɔɔ "tii' 'bode -weε uba mu εε' nyu nɔa', 'de Kea 'a -cε" 'kpa ke ɔɔ 'je i -te -weε ε 'je ɔɔɔɔ 'a Kea nɔ-.

4 εε mue ɔɔɔɔ "miini 'jri i-saa'. 'Mea' o, 'kwe- paa' se nɔi 'bode. Nyu se -fɔn' -cruiɔn' ke kplewlu 'wɔin. Nyu se 'kle 'jei 'bode, de-nɔε' di -ji -nɔ teɔn' ε, -mɔ -si'.

5 'Su "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei wlu' ka, o 'na : -In -gbɔn 'nɔ, 'ɔn pɔε di -wee' "klein 'a -gbɔdee "ni. 'Su o 'na : -In -crɔ wlu -nɔ, de-nɔε' ia' wlu tu nɔε tɔ' -ti, i nɔε -kwli -te' 'ka.

6 -Weε o wlu ke'wle, o 'na : ε -kwe- ja -we- ! 'Mɔ -saa "i, 'mɔ -bɔɔ' de, 'mɔ -kɔn nya, 'mɔ -kan di -wee' "jrɔ. Nyɔ "o nyɔ "ni 'natɔn a nva, 'ni -ε -wlvā o 'kmɔnɔ 'a "jrɔ "kpei ε, emε 'ma mu o "nyɔa' foo" 'ɔn, -weε o 'je 'na.

7 Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jrɔ kpaā' a, ia' di tu a mue ɔɔ' 'kεn nɔa'. 'In 'je ɔɔ' Kea nɔ, 'de ɔmɔ 'je 'ma "ju nɔ-.

8 'Kaa nyu -uba pleea nyu 'a "jri -wee -uba' -kwlea wlu fai' pɔo -ti o, nyu -ɔɔ sea Kea -kwli' -te' o, nyu -uba nva -flen' di 'a "kwli -wee' o, "ku 'dbaɔn o, kao'bleɔn o, jrii' pɔɔn o, kɔun "juoi -gbεεɔn o, sɔ 'tmɔ ɔn o, uba' -nɔ -teɔn nɔε 'de nε-gbauo klaa' ke 'nɔ -nyiiia "jrii -ε 'dba nyu 'ɔn. Uba' 'de ε 'ɔn mua' mε -nɔ 'mea 'a kpe 'soon -nε.

*Selisalem -kwlo -dee*

9 'Su Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -nɔ -ɔɔ -blea -gblɔ -mε' 'sɔn kwa 'de -i 'di nyu 'kle -tu' di -mε" 'sɔn -bɔɔa' de nɔa uba' due' ji' -weε o wlu 'ɔn -pee, o 'na : -In ji -weε 'ɔn 'je -ɔn Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a -pɔin tɔɔ-, ɔmɔ -nɔ ɔɔ' 'nyɔnɔ.

10 'Su Kea 'a -Suu "ji 'de 'ɔn 'ε -wee 'ma -gbɔan 'emɔ 'sɔ 'ɔn 'jeeε Kea 'a "soai -nɔ "jriε- o kpa 'ɔn 'de crɔ -tɔɔn' -tɔɔn "jrɔ pue'. 'De o tɔɔ 'ɔn Selisalem -kwlo -dee -ε -nɔ Kea 'a "swo -kwlo ε, εε 'wlvε 'o Kea -pɔn' 'de javn 'di -weε εε "si i.

11 Kea 'a -sɔn' -sɔn' ε 'de woi -ta -wee'. ε nɔmɔ "jrii, εε fan' ka "sou 'dɔe a fan'. εε' "jriinɔɔa' a -flaan' 'e nyu "jri ka "sou 'dɔe nyu a 'daa- Klitalɔ nɔ.

12 Blo' -pian' ε 'dei ε, ε 'be "kpei- -weε ε ten ja. ε 'bleε -gbein' -je 'a -puue 'jɔ 'soon, -weε Kea 'a "soa -puue 'jɔ 'soon o fuo ia' -gbein' -je tu i due 'due. Israe 'a -kɔn -nɔa -puue 'jɔ 'soon o, ia' 'nyɔi 'cruiε due 'due 'bo -gbein' -je -nɔ 'kpei.

13 -Gbein' -je taan -nɔ εε' -kwlo tu 'a 'fɔ -nɔ -nyiiε o i : -gbein' -je taan nɔ 'e 'jrɔ' 'a 'wlv 'ɔn fɔ o, -weε taan nɔ 'e 'jrɔ' 'a dianfɔ o, -weε taan nɔ 'e 'jrɔ' 'a kvanfɔ o, 'de taan nɔ 'e 'jrɔ' 'a blu 'ɔn.

14 Blo' -pian' ee' -kwlo tu 'dei -ne, e tba 'o "sei kpi 'a -puue 'jo 'soon "kpei. Kea 'a 'sraa-sablaaju 'a dboon -nta -puue 'jo 'soon o, uupu 'a 'nynti 'crue 'bo "sei -ni "kpei due 'due.

15 Kea 'a "soai -oo wluu 'bn -pee -no, o 'blee tu -ee dbaa de kwa, dedbaatu -ne 'sani -nu e. Emee o "duo- 'bn -wee o 'je -kwlo -ne ke ee' blo' 'a won ke ee' blo' dbaa-.

16 -Kwlo -ne, e 'blee 'fo -nyiiie, ee' 'fo -wee' tseen 'bn 'e. Kea 'a "soai nua oo' tu -ne -wee o dbaa -kwlo -ne 'su e, e nte -jeblu- 'a -toe nyu a na 'bn 'a -kwlo due' "wlu 'soon (12 000), 'kamoo ee' 'fo -nta -nyiiie o, ee' blo' 'a tensun ni -ke.

17 O dbaa ee' blo' 'a ja tensun 'me -ke, -wee ee' ja tensun ni sontu' "a kme' 'due kwla -nyiiie 'jo -nyiiie (144). Ka nyiupu a dbaa di e, 'kamoo o dbaa di -ke.

18 "Sei -ku 'doo 'doo nyu a 'daa- Sasipu e, imu -te' blo' -nta -kwlo 'dei e, -wee -kwlo 'o -ce' 'kpa -me ni 'sani 'a 'su -wee e ni 'jrii 'sriru ka "ni nta.

19 "Sei 'a -puue 'jo 'soon blo' -e -pian' -kwlo -ne 'dei tha 'o "kpei -ni, uo nve "sei -ku 'doo 'doo 'a "kwli -wee' -wee uo 'cu i. -je -saa "i -me -ni Sasipu.

-je tba 'o, -ni Saffii-.

Ia' taan -ne, -me -ni Agati.

Ia' -nyiiie -ne, nte Emerodi.

20 Ia' -mm" -ne, -me -ni Onist.

Ia' -meoo"- me -ni Sadoant.

Ia' -me" 'son -ne, nyu a 'daa- me -ni Klisolitt.

Ia' -me" na -ne, -me -ni Beril.

Ia' -me" nye -ne, -me -ni Topast.

Ia' -puue -ne, -me -ni Klisoplast.

Ia' -puue 'jo due' -ne, -me -ni Tuikoasti.

Ia' -puue 'jo 'soon -ne, -me -ni Ametisti.

21 'Blua 'a won -nta -puue 'jo 'soon o, uo "due "sei 'doo jri' 'a -puue 'jo 'soon 'bn -wee uo nu ia' kludi due 'due. Ia' "sei tu 'wlu e 'kle" -e -nta 'e 'tonie -son 'di, ka -srojo nta, 'kamoo i ni-. -jeblu -e cean ee' -kwlo tu 'bn e, 'sani -nu e, e ke de jre' se "jrii bee-, e nte "jrii 'sriru, 'jrie- e cen e 'bn 'e.

22 'In se Kea -gbu klaa' "jrie- 'jee- 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nue' Tu'bo Kea -e -kmai" -e -sia di -wee' e, eme -ni ee' Kea -gbu ke 'blaaju ke.

23 'Jru ke 'cu 'a fan 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nue' Kea 'a -son' -sru' 'bomu -wee 'blaaju ni ee' -tau.

24 -blua 'dinyu -wee' "klein a mue naa' 'de -son' 'bn. 'Beo-wi' -nta 'e 'blua- "kpei a mue uua' "wlii- ke keema' de 'bo -kwlo -ne 'di jaa'.

25 Ee' -gbein' -je se "wain kaain, de-nue' -son' o mue -stan' jeejee, kwie se ni 'bode.

26 -Wee 'beode -wee' "klein 'je 'o uua' "wlii- o, uua' keema' de ja.

27 'Kaa de -nyinii "jrii se 'o ee' -kwlo tu 'di pai. Nyu -uua nua -flen" di o, nyu -uua -tmua si o, uo se 'o pai -ke. Nyu -uua 'nynti 'crua 'de Kea 'a 'sraa-sablaaju 'a 'kmuusbe 'di e, uua' 'su -je 'o pa.

## 22

1 'Su Kea 'a "soai too 'bn 'kmuu ni 'a -gbuu, e nte "jrii 'sriru -wee ee fan ka "sou 'doo nyu a 'daa- Klitali nta. Ee' "jru 'wlu e 'o Kea ke 'blaaju 'a 'beokpa-te -son, -wee e ceen 'bo -kwlo 'o -kwea'-.

2 'De 'kmuu tu ni ee' 'kpuu -nta 'soon "kpei-. Ee cro' kpe 'e -puue 'jo 'soon 'de -sun 'di -me e croe 'jo 'de 'cu "o 'cu 'di. Ee' wnti ni -ta -puu' 'blua- -wee' 'a nyu.

3 'Dain se 'o ee' -kwlo tu 'di ni i. Kea ke 'blaaju 'a 'beokpa-te ni 'o e 'di, -wee ee' dbonuun 'je e "juoi -gbee'-.

4 Uua mue Kea 'a "jua- 'jrie- 'jeea', -wee ee' 'nynti 'je 'crue 'bo uua' 'jua 'a "pe' 'kpei.

5 Kwie se kpuu i 'bo ee' -kwlo tu 'di, 'jru se fan i 'bomu. Nyu se -dam'ba tba i, de-nue' Tu'bo Kea 'a -ce' 'kpa -ni uupu 'a -son', -wee uo 'je 'beo di jeejee 'de -sun 'o -sun 'di.

*Nyu 'sni -tu" wlu -e -bocaa' de ke Sesi 'a ji -ti ke*

6 'Su Kea 'a "soai wlu e 'bn -pee, o 'na : Wlu -ni nte to', i nte -kwli' -te' ka. Tu'bo Kea -e -nyia' ee' wlu 'kwajaauu ee' -Suu e, eme -dbo' ee' "soai -wee di -tea nuu -ti o 'je i 'kwla -sa 'de ee' dbonuun -pee.

7 Sesi 'na : Ao po doin" i, 'in -tee ji -ti. Wlu Kea -sa 'kwla -wee -i -crua' 'de 'sbe -ne 'di, nyo -oo -ju won e, -mo nu 'mua- !

8 'Mo -San, 'mo -o -won di -ni -wee -o -jee i 'jrie-. -Ta 'in 'won i -wee 'in 'jee i "jrie- 'su e, Kea 'a "soai -o -toe i 'bn e, 'in "siie 'koi- i 'bo o "juoi, -wee 'in 'je o "juoi -gbee.

9 'Kaa o wlu' 'de 'bn -pee, o 'na : 'In-, -in -bo 'bn "juoi -gbee'- ! Kea me -in -je "juoi -gbee' ka- ! 'Mo nte Kea 'a dbonu -o -ke, ka -in -ke -ma de 'di-wi' Kea jaa wlu 'kwa nta, e ke nyu "klein -uua -jea wlu -crua' 'no 'sbe -ne 'di won ke.

10 -Wee o wlu 'bn -pee ka -ke, o 'na : Wlu -saa 'kwla -wee -i -crua' 'no 'sbe -ne 'di e, -in -bo i 'kwla -tu' e ! De-nue' no' -e 'di ia' di tu 'jea 'o nynti e, e se o tseen-.

11 Nyu -nyinii 'di won e, -mo kpa oo' 'diwonynia' nya ! 'De nyo -oo nua di -ta kpuun a nyu -flen' e, -mo kpa ia' nua' nya ! 'Kaa nyo -oo nua "isredi -ctei" i e, -mo kpa oo' "isredi nua' nya -wee nyo -kweai 'pepe, -mo 'je oo' i -kwea' nya kpa !

12 Sesi 'na : Ao -gbun 'no, 'in nte -jei', 'in ke -kei' 'in 'jea nyu -sa ke, -wee di jro' nua 'in 'je o ia' -kei' -sa due 'due.

13 Mo -saa 'i, mo -boc de, mo -kon nya, mo -kan di -wee' "jru, mo di -wee' "klein tba 'de "jri -wee -c -nyinii i 'o.

14 Nyu -uba woca uba' 'unpaadi ub nu 'mua-, ubub -ni 'kmunt tu 'a 'jo di ka, -wee -ub -je 'o -kwlo -ne 'di pa !

15 'Kaa nyu ka -gbe' na -ub -na kan', jrii' nusun, kao'bleun, "ku 'dbaun, koun "juoi-gbeun, nyu "klein si 'tmu 'a nua 'tun, uba' nyu tu se 'o ee' -kwlo tu 'di pai.

16 Mo Sesi 'mo -dbo' 'ma "soai -wee ka di -ni na to' -ti e, o 'je aopu 'tmub- 'de Kea -ghi 'dii. 'In 'wbe 'de Dafidi 'a "ji 'di, mo -ni 'cu-sun -ee fan -son' woin" e.

17 -Suu ke 'sraa -sablaaju 'a -poin' 'naa : -In ji ! Nyu "o nyu "ni 'natun a nua o ji ! Nyu "o nyu -ne "i e, o "duo 'kmunt ni 'un o 'je 'na foo" 'un !

*Wlu "jru -cra' 'in*

18 Wlu "klein -i -crua' 'de 'sbe -ne 'di, nyu "o nyu -o -woan ia' wlu tu e, mo San a -soc' fen' : -Bo nyu jro' "duo wlu jre' 'un -wee o po e 'bo e "kpei e, -me nyu 'kle -tu" di -ta -ti' 'crua 'no 'sbe -ne 'di e, Kea a mu' 'un "dua' -wee e 'ji oc' 'kle "kpei ja-.

19 'De wlu -wba 'kwla -wee -i -crua' 'no 'sbe -ne 'di, -bo nyu "o nyu jro' -sa wlu jre' 'bo e "kpei e, -me Kea a mu' oc' -ni 'kmunt tu 'a 'jo ke -kwlo -kweai -ta -ti' 'crua' 'de 'sbe -ne 'di e, o 'kwa -saa'.

20 Sesi -c -na di -ni ne to' o, o 'naa :

Kun, 'in -tee ji -ti.

E ni kan' -ceen', Tu"bo Sesi, -in ji !

21 Tu"bo Sesi 'a 'saun ni nyu -wee' "klein "kpei !